

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON
PAINETUT ASIAKIRJAT

VUODELTA

1915.

HELSINKI 1916.

HELSINKI

SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1916.

SISÄLLYS:

- N:o 1. Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1914 ratkaisematta olevain asiain luettelo.
- „ 2. Esitys Mustikkamaan väliaikaista käyttämistä koskevasta asiasta.
- „ 3. Maidonkauppaa koskevia asiakirjoja.
- „ 4. Asiakirjoja ehdotuksineen erinäisten Vaivahoitohallituksen virkailijain johtosäännöiksi.
- „ 5. Esitys Helsingin Kauppavaltuutettujen ehdotuksen johdosta että taksoituslautakunnan toiminta päätettäisiin aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä.
- „ 6. S:n erinäisten Suomen valtiolla vuokralla olevain alueiden myymisestä sille.
- „ 7. S:n kansakoulutalon rakennuttamisesta Töölön pohjoisosan ruotsinkielisiä kansakouluja varten.
- „ 8. Ehdotus Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman johtosäännöksi.
- „ 9. Lausunto yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamisasiasta annetun komitean mietinnön johdosta (Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1914).
- „ 10. Valiokunnan mietintö erinäisten hakemusten johdosta saada lupa myydä mallasjuomia noudettavaksi.
- „ 11. Lausunto kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisasiasta annetun komitean mietinnön N:o 1 johdosta.
- „ 12. Asiakirjoja hissien rakentamisesta ja käytöstä annettujen määräysten uudistamista koskevassa asiassa.
- „ 13. Esitys Uunisaarien vuokralle antamisesta.
- „ 14. S:n tilapäisen raitiotien omistajan velvoittamisesta ottamaan huolekseen radan käsittämän alueen kunnossa- ja puhtaanapidon.
- „ 15. Valiokunnan mietintö kaupungin oikeudesta myydä kaupunginaseman ulkopuolella olevaa maata.

- N:o 16. Komitean mietintö Helsingin maidon ja kerman kauppaa koskevan uuden sääntöehdotuksen johdosta.
- „ 17. Esitys uusine ehdotuksineen Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi.
- „ 18. S:n määrärahan osottamisesta ulkoilmaleikkien ja urheilun järjestämiseksi erinäisillä paikoilla Helsingin kaupungissa.
- „ 19. Elintarvekomitean mietintö N:o 1 toimenpiteistä Helsinkiin rautateitse tapahtuvan maidonkuljetuksen helpottamiseksi.
- „ 20. Valiokunnan mietintö Rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahasäännön uudistamista koskevasta asiasta.
- „ 21. Komitean mietintö N:o 3 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisestä.
- „ 22. S:n veistokuvateosten ostamisesta kaupungille.
- „ 23. Lausunto suunnitellun työväenopistotalon tonttipaikkaa koskevasta asiasta.
- „ 24. S:n Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada rakentaa sähkövoimalla käytettävä rautatie Brändön kartanosta Brändön saaren poikki Sörnäsän rantaan.
- „ 25. Ehdotus ohjeiksi, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä.
- „ 26. Mietintö, valtion ja Helsingin kaupungin välistä, eräitä Hermannin ja Kuritushuoneen alueen osia koskevaa tilusvaihtoa valmistelemaan asetetun Komitean antama.
- „ 27. Esitys äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöjen kuljetuksen järjestämisestä sekä sellaisten henkilöjen vastaanottolaitoksen perustamisesta.
- „ 28. Lausunto Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisasiasta.
- „ 29. Valiokunnan mietintö ehdotuksineen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi.
- „ 30. Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1914.
- „ 31. S:n Helsingin kaupungin 1914 vuoden tilien tarkastusta koskevassa asiassa.
- „ 32. Lausunto Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.
- „ 33. S:n Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön kortteleissa N:oissa 83, 84 ja 91 viidettä kaupunginosaa sijaitsevan panimoalueen nautintaoikeudesta sekä esitys erinäisten Rahatoimikamarin ja Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön välillä olleiden keskustelujen johdosta.

- N:o 34. Lausunto Osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen tehdaskorttelista N:o 178 kuudennessa kaupunginosassa.
- „ 35. Ehdotus stipendien ja palkintojen antamiseksi K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahastosta käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten.
- „ 36. Komitean mietintö maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämisestä.
- „ 37. Mietintö komitealta, joka on asetettu valmistelemaan kysymystä sairaalan rakennuttamisesta tuberkulosia sairastavia henkilöjä varten.
- „ 38. Esitys kunnan asunnonvälitystoimiston perustamisesta.
- „ 39. Lausunto kaupungin yleisten töiden Hallituksen esityksestä, joka tarkoittaa lisämäärärahan myöntämistä Nickbyssä olevaa kunnan mielisairaalaa varten.
- „ 40. Musiikkilautakunnan kertomus soitantokaudelta 1914—1915.
- „ 41. Rahatoimikamarin mietintö N:o 1 kaupungin viemäriolojen järjestämisestä.
- „ 42. Mietintö Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudelleen järjestämisestä.
- „ 43. Lausunto kansanlastentarhain Johtokunnan esityksen johdosta, joka koskee apumaksun myöntämistä kaupungin kansanlastentarhain opettajatarten eläkkeisiin.
- „ 44. Komitean mietintö N:o 3 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.
- „ 45. Esitys ja lausunto, kaupungin julistamaa veistokuvateosten hankintakilpailua varten asetetun palkintolautakunnan antama.
- „ 46. S:n kotimaisen lainan ottamisesta kaupungin tarpeisiin.
- „ 47. S:n Santa- ja Busholman väliaikaisesta käyttämisestä.
- „ 48. Asiakirjoja Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada lupa rautatien teettämiseen Brändön kartanosta Sörnäsin rantaan.
- „ 49. Esitys aatekilpailun toimeenpanemisesta n. s. Laivaveistämöalueen järjestämiseksi.
- „ 50. Valiokunnan mietintö N:o 1 oman huoneiston hankkimisesta työväenopiston molemmille osastoille.
- „ 51. Selonteko kaupungin hätäapukomitean toiminnasta 1914—1915.
- „ 52. Lausunto N:o 2 Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen kuudennen kaupunginosan tehdaskorttelista N:o 178.

- N:o 53. Esitys määrärahan osottamisesta uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen.
- „ 54. S:n ehdotuksineen Vallilan nykyisen huvila-alueen laajentamiseksi ja sen voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamiseksi sekä Uuden Vallilan asuntotonttien vuokrakirjain kaavakkeeksi.
- „ 55. Valiokunnan mietintö N:o 2 Rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahassäännön uudistamista koskevasta asiasta.
- „ 56. S:n kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.
- „ 57. Esitys kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.
- „ 58. Valmisteluvaliokunnan mietintö Rahatoimikamarin esityksen johdosta, joka koskee kotimaisen lainan ottamista kaupungille.
- „ 59. Asiakirjoja paikkain varaamisesta uusille kirkkorakennuksille.
- „ 60. Ehdotus Helsingin kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäännöksi, Rahatoimikamarin laatima.
- „ 61. Komitean mietintö N:o 4 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudesti järjestämisestä.
- „ 62. Valiokunnan mietintö eläkeapumaksun suorittamisesta kaupungin kansanlastentarhain opettajarten puolesta.
- „ 63. Lausunto tuberkulootissairaalan rakennuttamisasiasta.
- „ 64. Valiokunnan mietintö väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin sekä mallasjuomain anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi.
- „ 65. Valmisteluvaliokunnan mietintö kysymyksestä, joka koskee Vallilan alueen laajennusta ja sikäläisten asutusolojen järjestämistä.
- „ 66. Valiokunnan mietintö kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäännöstä.
- „ 67. Helsingin kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosääntö, Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 29 päivänä 1915.
- „ 68. Valiokunnan mietintö N:o 2 väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi.
-

Mietintö Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudelleen järjestämisestä.

I. Kysymyksen valmistava käsittely.

Siinä kertomuksessa, jonka kaupungin 1911 vuoden tilejä tarkastamaan valitut tilintarkastajat tarkastuksen päätyttyä antoivat (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 42 vuodelta 1912*), tarkastajat m. m. huomauttivat, että kaupungin rahatoimi viime vuosikymmenen aikana on suuresti kasvanut ja vähitellen syntyneitä uusia laitoksia ja virastoja varten on johtosääntöjä annettu, jotka tilintekojärjestelmään nähden eivät keskenään ole yhdenmukaisia, sekä että kaupungin kirjanpito oli saavuttanut sellaisen laajuuden, ettei tarpeellista yleissilmäystä suoraan kirjoista voida tähänastisella kirjanpitolavalla saada. Tilintarkastajat sentähden ehdottivat, että paremman yleissilmäyksen ja suuremman yhtenäisyyden saavuttamiseksi tilinteosta annettaisiin yhteinen johtosääntö kaupungin kaikille laitoksille ja lautakunnille, riippumatta niitä varten vahvistetuista erityisistä johtosäännöistä, jolloin tilintarkastajain arvelun mukaan itse pääkirjanpitoakin kävisi selväpiirteisemmäksi ja nopeampi ja tehokkaampi näiden tilien tarkastaminen mahdolliseksi.

Tilintarkastuskertomuksessa esitettyihin näkökohtiin ja lausuttuihin toivomuksiin nähden päätti kaupunginvaltuusto kesäkuun 11 p:nä 1912, ennenkuin muuhun toimenpiteeseen ryhdyttäisiin, lähettää mainitun kertomuksen kaupungin revisionikonttoriin lausunnon saamiseksi puheenalaisessa tarkoituksessa.

Asiassa toukok. 27 p:nä 1913 antamassaan lausunnossa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 63 vuodelta 1913*) revisionikonttori huomauttaa saaneensa tietää, että vuositilintarkastajat olivat esityksellään tarkoittaneet perinpohjaisen tililaitosuudistuksen toimeenpanemista pääasiallisesti sen mukaisesti, mitä toukokuun 3 p:nä 1899 annetussa arm. asetuksessa valtion kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämisestä säädetään, minkä ohessa kaikissa laitoksissa ja lautakunnissa olisi saatettava käytäntöön yhtenäinen tilitystapa. Revisionikonttorin mielestä kaupungin laitosten ja lautakuntain laajuuden ja tehtävien erilaisuus kuitenkin vaati pysyttämään laitoksia, jotka ovat itsenäisiä tilittäjiä, ja laitoksia, joiden puolesta rahatoimikonttori tilittää, mihin nähden etumaksuja kantavia laitoksia käy pitäminen alitilittäjinä. Kaikille

laitoksille ja lautakunnille yhdenmukainen tilitysvelvollisuus ei myöskään revisionikonttorin mielestä ollut tarpeellinen kirjanpidon selväpiirteisyyden saavuttamiseksi, koska kirjanpidon päätehtävänä on esittää vertaileva yhdistelmä rahasäännöstä sekä vuotuisista todellisista tuloista ja menoista.

Revisionikonttori katsoi kuitenkin kaupungin tililaitoksen perusteita koskevaa yleistä johtosääntöä sängen tarpeelliseksi, etenkin koska lautakuntain ja laitosten ohje- ja johtosäännöissä ei ylipäätään ole tilitysjärjestelmää koskevia määräyksiä, eipä edes ilmaistuna sitäkään kaupunginvaltuuston lausumaa periaatetta, että kaupungin kirjoja on pidettävä tarkoin rahasäännön järjestyksen mukaisesti. Seurauksena tästä oli ollut, ettei rahatoimikonttorin kirjanpidossa kyllin tarkasti noudateta rahasääntöä kaikkia yksityiskohtia myöten, vaan esiintyvät siinä eräissä pääluokissa rahasäännön eri erät tuiki tarkoin, toisissa taas ainoastaan erät päätilit. Samallaista epätasaisuutta oli mainitussa kohden huomattavana myöskin laitosten ennakkomaksujen tilityksissä. Seurauksena tästä oli ollut, että rahatoimikonttorin tilinpäätöskertomuksessa olevat tiedot ylitetyistä ja säästyneistä määrärahoista eivät antaisi tarkkaa kuvaa todellisesta asianlaidasta. Yksityisiä rahasääntöeriä voi olla varsin tuntuvasikin ylitetty, vaikka yhdistetyt erät näyttivät määrärahoja säästyneen.

Ei kuitenkaan revisionikonttorin mielestä näyttänyt voivan tulla kysymykseen, että rahatoimikonttoria käskettäisiin paikalla ottamaan käytäntöön rahasäännön kaikkien eräin täysin yksityiskohtainen kirjanpito, vaan olisi harkittavaksi otettava, eikö kaupunginvaltuuston vahvistamain vuosirahäsääntöjen kirjanpitotilit olisi mainittava samalla tavoin kuin yleisessä valtion rahasäännössä on laita. Kirjanpidon helpottamiseksi kävisi siinä tapauksessa vähemmän tärkeät erät yhdistäminen yhteiseksi kirjanpitotiliksi, mutta tämä seikka jäisi kaupunginvaltuuston kulloinkin vuotenaan tekemään päätöksen varaan.

Kassa- ja tililaitosta koskevassa johtosäännössä käsiteltävistä kysymyksistä revisionikonttori mainitsi tarkempain määräysten antamisen ennakkomaksujen saantioikeudesta ja niiden tilityksestä; niiden laitosten kassanhoidosta, joilla on hallussaan mainittavampia etuanteja; menojen tarkastamisesta ja todistamisesta; eräissä laitoksissa noudatetusta shekkien käyttämisestä; määrärahoista, joista jonkin osan saa käyttää vielä seuraavanakin varainhoitokautena; siitä mitä on noudatettava, kun myönnetty määräraha täytyy ylittää; sisäisestä liikekirjanpidosta laitoksissa, joilla on mainittavan laaja taloudenhoito; tarveaineiden poistoissa noudatettavasta perusteesta y. m.

Esittämillään syillä revisionikonttori lopuksi ehdotti, että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa harkittavaksi, eikö muutoin olisi tehtävä kaupungin vuosirahäsäännön järjestykseen, erittäinkin siinä kohden, että kirjanpitotilit mainittaisiin samoinkuin on laita yleisessä

valtionrahasäännössä; sekä laadituttaa ehdotus yleiseksi kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevaksi johtosäännöksi, saaden siinä työssä käyttää asiantuntijain apua.

Ennenkuin tämä revisionikonttorin lausunto joutui kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, olivat kaupungin 1912 vuoden tilejä tarkastamaan valitut tilintarkastajat antaneet lausuntonsa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 53 vuodelta 1913*), jossa tilintarkastajat taaskin huomauttavat, että kaupungin rahatoimen nopean kehityksen johdosta sen kirjanpito oli kasvanut siinä määrin, että nykyään käytännössä oleva kirjanpito tapa ei enää riittäisi tarkoitukseensa. Lukuisia esimerkkejä kirjanpidon vaillinaisuudesta luettelamalla tilintarkastajat sanoivat tarkastusta toimittaessaan yhä enemmän vakuuttuneensa tähänastisen tilitys- ja kirjanpitojärjestelmän perinpohjaisen uudistuksen tarpeellisuudesta. Mitään nimenomaista ehdotusta tässä suhteessa eivät tilintarkastajat kuitenkaan tällä kertaa tehneet.

Kun revisionikonttorin äsken kerrottu lausunto ja tilintarkastajain kertomus 1912 vuoden tilien tarkastuksesta otettiin samassa yhteydessä käsiteltäväksi kaupunginvaltuuston kokouksessa kesäkuun 10 p:nä 1913, hyväksyi valtuusto revisionikonttorin ehdotuksen jättäen siis rahatoimikamarin harjittavaksi

eikö muutoksia olisi tehtävä kaupungin rahasäännön järjestykseen erittäinkin siinä kohdin, että kirjanpitotilit mainittaisiin samoin kuin on laita yleisessä valtion rahasäännössä; sekä

ehdotuksen laatimisen yleiseksi kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevaksi johtosäännöksi, saaden siinä työssä käyttää asiantuntijain apua.

Tämän kaupunginvaltuuston päätöksen edellinen osa on jo tullut toteutetuksi kuluvan eli 1915 vuoden rahasäännössä, jossa asianomaiset kirjanpitotilit ovat mainittuina, joten tämä kysymys siis ei enää kaipaa mitään valmistelua.

Mitä taas kaupungin kassa- ja tililaitosta varten laadittavaan johtosääntöön tulee, jätti rahatoimikamari kysymyksen lähemmän valmistelun allekirjoitaneelle Norménille, joka myös ryhtyi keräämään työtä varten tarvittavaa ainehistoa muista maista sekä tutustumaan kaupungin kassa- ja tililaitoksen nykyiseen organisatiosiiniin.

Kysymyksen tililaitosuudistuksesta näin ollessa valmistelun alaisena on se useassa eri yhteydessä uudelleen ollut kaupunginvaltuustossa esillä, jolloin valtuusto on jättänyt useita myöhemmin herätettyjä kysymyksiä tililaitosuudistuskysymyksen yhteydessä valmisteltavaksi ja lopullisesti ratkaistavaksi. Nämä kysymykset luetellaan seuraavassa:

1) Sittenkuin rahatoimikamari oli kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 33 vuodelta 1912*) kamarin sekä sen kanslian ja konttorin perinpohjaisesta uudestijärjestämisestä ja

kaupunginvaltuusto valmistusvaliokunnan asiassa antaman lausunnon (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 31 vuodelta 1913*) johdosta oli palauttanut tehdyn ehdotuksen rahatoimikamariin uudesti laadittavaksi, lausui rahatoimikamari uudessa mietinnössään (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 70 vuodelta 1913*) rahatoimikonttorin uudestijärjestämiseen nähden, ettei konttorin oloihin nykyään, kysymyksen kaupungin tililaitoksen ja kirjanpidon perinpohjaisesta uudestijärjestämisestä ollessa valmisteltavana, olisi tehtävä muutoksia, vaan olisi ne toistaiseksi pysyttävä nykyisellään. Kun rahatoimikamarin tarkoitus näyttää olleen, että kysymys rahatoimikonttorin uudestijärjestämisestä oli otettava uudelleen käsiteltäväksi tililaitos uudistuksen yhteydessä ja kun tämä kysymys kaupunginvaltuuston jouluk. 16 p:nä 1913 lopullisesti käsitellessä ehdotusta rahatoimikamarin ja sen kanslian uudelleen järjestämisestä jäi rahatoimikamarin edellä kerrotun lausunnon varaan, on tässä yhteydessä siis myöskin lausunto annettava rahatoimikonttorin organisatsioonissa kenties tarvittavista uudistuksista.

2) Sittenkuin rahatoimikamari lokakuun 25 p:nä 1913 päivätyssä kirjelmässä oli kaupunginvaltuustolle tehnyt ilmoituksen muutamasta kamarissa sattuneesta kaupungin varojen kavalluksesta ja asia tämän jälkeen oli joutunut valiokuntakäsittelyn alaiseksi, huomautti valiokunta antamassaan lausunnossa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 10 vuodelta 1914*), että kysymys täysin tehokkaan kassanhoidon tarkastuksen aikaansaamisesta varmaankin tulisi otettavaksi asianmukaiseen huomioon kaupungin tililaitoksen vastaisessa uudistuksessa, mutta katsoi valiokunta, että jo ennenkuin tämä uudistus on ehditty toimeenpanna ja siitä riippumatta eräiden toimenpiteiden mainitussa kohden olevan tarpeen, johon nähden valiokunta toivomuksinaan lausui:

että kaikkien kaupungin viranomaisten, joilla on itsenäinen rahahallinto, olisi järjestettävä se niin, että kassanhoitajan ja kirjanpitäjän toimet erotetaan toisistaan, että tarkastuskirjaa pitää muu henkilö kuin varainhoitaja sekä että kirjanpitäjä panee kaikki maksunsuorituksista annetut kuitit kirjaan;

että niiden viranomaisten, joilla ei ole itsenäistä rahahallintoa, olisi, mikäli mahdollista, toimitettava maksunsuoritukset rahatoimikonttoriin, ehdollisesti siihen pankkilaitokseen, jonka kanssa kaupunki on asiasta sopinut, sekä muussa tapauksessa kirjaanpano annettava muun henkilön kuin taloudenhoitajan toimeksi;

että ne tilittäjät, jotka tähän asti ovat saaneet käteisiä etuanteja tilityselvöllisyydellä, sen sijaan saisivat rahatoimikonttorissa shekkitalin ja veloitettaisiin kirjoittamaan shekit, ei tasaisille rahamäärille, vaan niille, mitkä kulloinkin on maksettava, sekä että nämä tilittäjät olisivat velvolliset kunkin kuukauden umpeenmennessä lähettämään tilityksensä todisteineen rahatoimikonttoriin; niin myös

että tilittäjät, joiden toimeen liittyy jonkinlaista varainkantoa, velvoitetaisiin säännöllisesti kaupunginkassaan toimittamaan kantamansa varat määrättyin väliajoin sekä sen lisäksi kohta, kun kertyneet varat ylittävät jonkin, kullekin tilittäjälle edeltäpäin määrätyn summan.

Tahtomatta esittää, että kaupunginvaltuusto tarkempaa selvitystä hankkimatta hyväksyisi nämä toivomukset, valiokunta ehdotti

että kaupunginvaltuusto lähettäisi valiokunnan mietinnön rahatoimikamariin, jonka tulisi vastaisesta kunnan tililaitosuudistuksesta riippumatta tehdä ne kassatarkastuksen koventamista tarkoittavat ehdotukset, joihin aihetta on.

Asian jouduttua maaliskuun 17 p:nä 1914 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi valtuusto hyväksyi valiokunnan ehdotuksen sillä lisäyksellä, että rahatoimikamarin samalla oli annettava lausuntonsa sen johdosta, että revisionkonttori asiassa antamassaan selityksessä oli huomauttanut, että konttorille oli osottautunut vaikeaksi vuoden varrella saada käytettäväkseen rahatoimikonttorin jatkuvassa käytännössä olevia kirjoja.

Siihen katsomatta, mihin käytännöllisiin toimenpiteisiin kaupunginvaltuuston tässä kerrottu päätös kenties on saattanut tätä ennen johtaa, näyttää tarpeelliselta tililaitosuudistusta valmisteltaessa ottaa huomioon valiokunnan mietinnössään esittämät toivomukset.

3) Kaupungin 1913 vuoden tilejä tarkastamaan valitut tilintarkastajat lausuiivat antamassaan tilintarkastuskertomuksessa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 46 vuodelta 1914*) m. m.:

„Helsingin kaupungin taloutta ei ole vuonna 1913 hoidettu yksinomaan miellyttävällä tavalla. Viime aikoina ilmitulleet vajaukset ja eri laitosten ja viranomaisten suhtautuminen niihin ja toisiinsa osottavat selvästi, että kaupungin laajan rahatoimen hoito nyttemmin liikkuu vanhettuneissa, yli ikänsä eläneissä eikä enää turvaavissa muodoissa.

Niitä tilitysjärjestelmän ja kirjanpidon järjestämistä koskevia vakavia kehotuksia, joita kaupungin 1911 ja 1912 vuoden tilien tarkastajat ovat kaupunginvaltuustolle lausuneet, ei tosin ole jätetty aivan huomioon ottamatta. Kaupunginvaltuusto on käskenyt rahatoimikamarin laadituttaa ehdotuksen yleiseksi kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevaksi johtosäännöksi, johon työhön saisi käyttää asiantuntijain apua, minkä ohessa kaupunginvaltuusto on antanut rahatoimikamarin toimeksi, tähän katsomatta, tehdä ehdotuksen kassatarkastuksen koventamiseksi. Kun kuitenkin jo kaksi vuotta on kulunut siitä, kun nämä kaupungin tili- ja kirjanpitojärjestelmän uudistusta koskevat toivomukset ensin esitettiin, on mielestämme huomauttaminen, että kaupunginvaltuuston päättämiin toimenpiteisiin katsomatta, tässä asiassa todellisuudessa on toistaiseksi tehty sangen vähän. Jo 1911 vuoden tilintarkastajain lausumat toivomukset ovat nyttemmin kehittyneet uudistusvaatimuksiksi, joita ei enää käy epäminen eikä saa viivyttää. Rohkenemme kaupungin-

valtuustolle esittää, että valtuusto tahtoisikaikin tarjona olevin keinoin jouduttaa sitä kaupungin kassa-, tili- ja tarkastuslaitoksen perinpohjaista uudistusta, jonka puutteessa kaupungin rahatoimen ajanmukainen ja turvallinen hoito ei enää ole mahdollinen.“

Tilintarkastuskertomuksen ollessa käsiteltävänä kaupunginvaltuuston kokouksessa kesäkuun 9 p:nä 1914 valtuusto jätti tilintarkastajain esitysten seikkaperäisen tarkastuksen kulunkiarviovaliokunnalle, joka antamassaan mietinnössä (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 71 vuodelta 1914*) kaupungin kassa-, tili- ja tarkastuslaitoksen uudistamisen jouduttamista koskevasta ehdotuksesta m. m. lausui:

„Tämän johdosta pyytää valiokunta huomauttaa, että sellaisen kuin edellä mainitun, syvästi kaikkiin kunnallishallinnon yksityiskohtiin käyvän kysymyksen ratkaisu vaatii laajoja valmistelutöitä ja perinpohjaista asiantuntemusta, joita ei täällä enempää kuin muuallakaan, missä samansuuntainen uudistustyö on pantu alulle, liene ilman muuta käytettävänä. Malmössä, missä hiljattain on otettu käytäntöön viisimiehisen komitean laatima uusi kaupungin kirjanpitojärjestelmä, käyttivät komitean jäsenet lähes neljä vuotta työhönsä ja koettivat sinä aikana kirjallisuutta hankkimalla ja itse käymällä erinäisissä koti- ja ulkomaan paikoissa perehtyä asiaan. Sama on ollut laita Kööpenhaminassa, jonka kaupungin uuden kirjanpitojärjestelmän katsotaan täyttävän suuria vaatimuksia kunnallisen kirjanpidon tyydyttäväisyyteen nähden.

Asiaa on siis ensin perinpohjaisesti tutkittava, ja siinä kohden onkin rahatoimikamari jo ryhtynyt alustavaan toimenpiteeseen. Tämä ei kuitenkaan tiedä sitä, ettei osittaisia parannuksia sekä tililaitokseen että erittäinkin kassanhoitoon kävisi puheenalaisesta yleisestä johtosäännöstä huolimatta paikalla toimeenpaneminen. Se erikoisvaliokunta, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut ehdottamaan toimenpiteitä edellämämainitun rahatoimikamarissa tapahtuneen kaupungin varojen anastuksen johdosta, on mietinnössään jo esiintuonut erinäisiä toivomuksia, joiden toteuttaminen on omansa koventamaan tarkastusta. Saman suuntaisena tehokkaana toimenpiteenä voisi ehkä lisäksi olla kaupungin revisionikonttorin tehtävän laajentaminen, niin että se käsittäisi kaikkien maksumääräysten ja maksureversaalien alustavan tarkastuksen ennen maksujen ja suoritusten toimittamista. Kun kaupunginvaltuusto kuitenkin on viime maaliskuun 17 p:nä päättänyt saattaa vastamainitun mietinnön rahatoimikamarin tiedoksi ja käskenyt kamarin vastaiseen kunnan tililaitoksen uudistukseen katsomatta antaa ne kassatarkastuksen koventamista koskevat ehdotukset, joihin aihetta on, ei esillä oleva tilintarkastajain lausunto nykyään näy vaativan muita toimenpiteitä kaupunginvaltuuston puolelta.“

Tilintarkastajien tekemäin erinäisten muiden huomautusten johdosta

valiokunta katsoi, että tililaitosuudistuksen yhteydessä oli huomioon otettava myöskin kysymykset erikoisluetteloiden panemisesta tilinpäätöksen oheen erinäisiä rahamääriä siirrettäessä seuraavaan vuoteen; menosääntöön otettujen määrärahojen ylittämistä; ajasta, minkä kuluessa etuantilitykset ovat annettavat ja kannantavarat perille toimitettavat; aikaisempienkin vuosien työmäärärahojen ottamisesta rahatoimikonttorin antamaan kertomukseen kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä, joten useampia vuosia jatkuneiden töiden kaikki kustannukset siten tulisivat mainituiksi; kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksen uudesti järjestämisestä; sekä kaupungin laitosten ja lautakuntain velvoittamisesta antamaan kertomuksensa edelliseltä vuodelta ennen huhtikuun 15 päivää vuoteen.

Valiokunnan mietinnön ollessa marraskuun 17 p:nä 1914 kaupunginvaltuuston käsiteltävänä päätti valtuusto:

kehottaa rahatoimikamaria yhdessä revisionikonttorin kanssa ryhtymään sopiviin toimenpiteisiin jouduttaakseen kaupungin tililaitoksen uudistamista, johon nähden rahatoimikamari aikaisemmin on saanut ehdotuksen laatimisen toimekseen, joko siten, että osittaisia uudistuksia heti tehdään, taikka siten, että uudistus voidaan koko laajuudessaan toteuttaa mahdollisimman pian;

että aikanaan kaupungin rahavarainhoitoa varten laadittavaan johtosääntöön on otettava sellaisia määräyksiä, jotka ovat omiansa estämään vahvistetun menosäännön taikka erittäin myönnetyn määrärahan ylittämistä;

että kysymys etuantilitysten jättämisestä ja kannantavarojen perille toimittamisesta on saapa yhdenmukaisen ratkaisun tililaitosuudistuksen toimenpanossa;

että yleisen tililaitosuudistuksen yhteydessä vielä on huomattava, että rahatoimikonttorin kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä antama kertomus siinä suhteessa muutetaan, että siihen tulisi vuoden rahasäännössä olevien työmäärärahojen lisäksi otetuksi näihin töihin edellisiltä vuosilta kuuluvat määrärahat ja niistä johtuneet menot, joten kaikki työstä suoritettut kustannukset tulisivat huomioon otetuiksi ja yleiskatsaus niistä saataisiin töihin nähden, jotka jatkuvat yli kuluvan vuoden;

että kysymys kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksen tarkoituksenmukaisuudesta sen ohessa on otettava tarkemmin tutkittavaksi kaupungin kassa- ja tililaitosuudistuksen yhteydessä; sekä

että tilintarkastajain nostama kysymys kaupungin laitosten ja lautakuntain velvoittamisesta nykyään voimassa olevia johtosääntöjä muuttamalla antamaan, mikäli mahdollista, ennen huhtikuun 15 päivää kunakin vuonna vuosikertomuksensa edelliseltä vuodelta on otettava harkittavaksi kaupungin tililaitoksesta annettavaa johtosääntöä koskevan kysymyksen yhteydessä.

Kaupunginvaltuuston tässä kerrotun päätöksen johdosta rahatoimikamari kutsui joulukuun 17 p:nä 1914 pitämäänsä kokoukseen allekirjoittaneen Wideniuksen, joka vastikään oli astunut kaupunginrevisiorin toimeen, neuvottelemaan niistä toimenpiteistä, joihin kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta oli ryhdyttävä. Tällöin rahatoimikamari päätti, että allekirjoittaneiden oli yhdessä laadittava valmistava ehdotus kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudistamiseksi.

II. Kassalaitoksen nykyinen organisatsioni.

Edellä olevasta kysymyksen alkuvaiheita esittävästä selostuksesta huomataan, että valmisteltavaksemme on jätetty kolme eri kysymystä, nim. kysymykset

- 1) *kassanhoidon;*
- 2) *kirjanpidon; ja*
- 3) *irtaimen omaisuuden inventtauksen*

järjestämisestä ajanmukaisemmalle kannalle. Välittömästi näihin kysymyksiin liittyy sitäpaitsi kysymykset

- 4) *kaupungin revisionikonttorin ja*
- 5) *rahatoimikonttorin*

uudelleen järjestämisestä, minkä tulee tapahtua tililaitosuudistuksen yhteydessä. Muut selostuksessa mainitut seikat, joista meidän on lausuntomme annettava, liittyvät enemmän tai vähemmän läheisesti noihin erikseen lueteltuihin kysymyksiin ja tulevat sentähden niiden yhteydessä käsiteltäviksi.

Uudistussuunnitelmat, joista tässä on kysymys, ovat selvästikin toimeenpantavat voimassa olevan kunnallisasetuksen puitteissa. Esillä oleviin kysymyksiin kohdistuvat kunnallisasetuksen säännökset ovat:

51 §. Jokaisessa kaupungissa pitää olla rahatoimikamari, joka hoitaa kaupungin kiinteää omaisuutta ja sen raha-asioita, ylöskantaa sen tulot ja toimittaa oikeassa järjestyksessä päätetyt ulosmaksot sekä myöskin suorittaa ne yhteiset tehtävät kaupungin puolesta, jotka, rahatoimikamaria varten annetun ohjesäännön mukaan, tämän toimiin kuuluvat.

67 §. Rahatoimikamarin tulee annettujen määräysten mukaan kirjoittaa kaupungin tilikirjat ja ne joka vuodelta joulukuun 31 päivänä päättää.

68 §. Kunnan erittäin asettamien toimikuntain tulee ennen helmikuun 1 päivää joka vuosi rahatoimikamarille antaa luvunlaskunsa niistä rahavaroista, jotka lähinnä edellisenä vuonna ovat olleet heidän hallussansa, yleiseen tilintekoon kunnan varoista otettaviksi ja yhdessä sen kanssa tarkastettaviksi.

72 § mom. 2. Tammikuulla kunakin vuonna tai useammin, jos niin tar-

peelliseksi katsotaan, antakoot kaupungin valtuusmiehet tai, missä näitä ei ole, raastuvankokous sitä varten valitsemainsa henkilöin kautta toimittaa irtaimen tavaran katsastuksen, jossa pannaan kirjaan ne muutokset, joita edellisena vuonna tai viime katsastuksen jälkeen on näissä kaupungin omaisuuksissa tapahtunut.

Kunnallisasetuksen säännökset ovat, kuten nähdään, aivan ylimalkaiset ja antavat siis kaupunginvaltuustolle sangen laajan vallan harkintansa ja paikallisten olosuhteiden mukaan järjestää sekä rahavarainhoidon että kirjanpidon. Se periaate näyttää kuitenkin olevan jotenkin selvästi ilmausuttuna, että niin rahavarainhoidon kuin kirjanpidonkin tulee olla rahatoimikamarin pääjohdon alaisena, mutta yksityiskohtainen näiden tointen järjestely on jätetty kulloinkin annettavista määräyksistä riippuvaksi. Ne erikoismääräykset, joita kaupungin kassanhoitoon ja kirjanpitoon nähden aikojen kuluessa on annettu, tavataan osiksi eri laitoksille ja lautakunnille hyväksytyissä ohje- ja johtosäännöissä, osiksi taas kaupunginvaltuuston päätöksinä sen pöytäkirjoissa. Missä erityisiä määräyksiä ei ole muodossa taikka toisessa annettu, on käytännön kautta vähitellen syntynyt erinäisiä menettelytapoja, joita velvoittavalla voimalla seurataan.

Esitämme seuraavassa, mitä kaupungin eri virastojen, lautakuntain ja laitosten kassanhoidosta on niitä varten laadituissa ohje- ja johtosäännöissä määrätty, tai miten rahavarainhoito tällaisten määräysten puuttuessa muuten on järjestetty.

Rahatoimikamari.

K. senaatin Helsingin kaupungin rahatoimikamarille joulukuun 20 p:nä 1890 vahvistaman ohjesäännön 1 §:n 2 kohdan mukaan on rahatoimikamarin välittömästi hallinnosta erotettu ne tehtävät, jotka erinäisten määräysten mukaan ovat annetut toimeksi kaupungin kansakoulujen, terveys- ja vaivahoidon sekä palotoimen ja majoitusasiain hallituksille sekä satamakonttorille, kuitenkin niin, että kaupungin kiinteistöjen ja koko rahatoimen hallinto sekä yleinen vaarinpito kaikesta sen irtaimistosta kuuluu rahatoimikamarille. Saman pykälän 3 kohdassa on lisämääräys, jonka mukaan, jos jonkin kaupunkia koskevan asian hoitoa varten ilmaantuisi syytä asettaa erityinen hallitus, tämän suhtautuminen rahatoimikamariin on samalla tavalla järjestettävä.

Rahatoimikamarin lähimmän silmälläpidon ja määräysvallan alaisia ovat ohjesäännön 7 §:n mukaan rahatoimikamarin kanslia ja konttori, liikenne-

konttori ja rakennuskonttori sekä rahatoimeen nähden myös satamakonttori, jonka lisäksi kamarin toimenä 12 §:n mukaan on myös hoitaa kansakouluille, vaivais- ja terveyshoitoon, palo- ja majoitustointa varten sekä muihin kaupungin tarkoituksiin osotettuja rahavaroja ja kiinteistöjä sekä yleisesti pitää silmällä kaikkea semmoiseen tarkoitukseen käytettäväksi annettua irtaimistoa.

Kaupungin tulojen kannannan sekä maksujen suorittamisen rahatoimikamari ohjesäännön 13 ja 14 §:n mukaan toimittaa konttorinsa välityksellä. Maksut suoritetaan rahatoimikamarin antamien, konttoriin osotettujen kirjallisten maksumääräysten perusteella. Enintään tuhanteen markkaan nousevia maksumääräyksiä on rahatoimikamarin puheenjohtaja oikeutettu antamaan, ollen kuitenkin velvollinen seuraavassa kamarin kokouksessa sellaisen toimenpiteen ilmoittamaan kamarin hyväksyttäväksi. Kamarin antamat maksumääräykset allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

Käytännössä maksumääräysten antaminen on järjestetty siten, että ne kaupungin laitokset ja lautakunnat, joilla ei ole itsenäistä rahavarainhallintoa tai jotka eivät vastaista tilitystä vastaan kannan kaupungin kassasta ennakkorahoja, lähettävät maksettaviksi hyväksymänsä laskut rahatoimikamariin, jossa puheenjohtaja tarkastaa, että ne ovat siihen oikeutettujen henkilöiden hyväksymiä sekä laatii niistä luettelon, joka varustetaan yhteisellä maksumääräyksellä. Luettelo esitetään sen jälkeen rahatoimikamarin seuraavassa kokouksessa ja merkitään pöytäkirjaan. Maksumääräyksiä tulee täten annettavaksi 2—4 kertaa viikossa sen mukaan, miten usein rahatoimikamari kulloinkin kokoontuu. Samalla tavoin esitetään rahatoimikamarin kokouksissa laitoksilta ja lautakunnilta saapuneet ennakkoraha-anomukset. Jos nämä hyväksytään, annetaan asianmukaiset maksumääräykset. Kaikki maksumääräykset lähetetään viipymättä rahatoimikonttorille, josta maksut suoritetaan sitä myöten kuin asianomaiset tulevat rahojaan hakemaan.

Satunnaisia tarpeitaan varten, kuten pöytäkirjalunastuksiin, kansliamenoihin y. m., rahatoimikamarin kanslia nostaa vastaista tilitystä vastaan rahatoimikonttorista ennakkorahoja muutamia satoja markkoja kerrallaan. Näitä varoja hoitavat kanslian asiamies taikka notaari ja tilitys annetaan konttorille *kerran vuodessa* kalenterivuoden umpeen mentyä. Nämä ennakkovarot nousevat vuosittain kaikkiaan pariin tuhanteen markkaan.

Muusta rahatoimikamarissa tapahtuvasta käteisten rahavarojen käsittelystä on vielä mainittava, että rahatoimikamari asiamiehensä välityksellä pitää huolta sellaisten vuokramaksujen, tontinlunastusmaksujen y. m. perimisestä, joita ei aikanaan ole rahatoimikonttoriin suoritettu. Tällaisia maksuja kamarin vahtimestari käy asianomaisilta maksajilta hakemassa ja, mikäli rästinä olevia maksuja ei tällä tavoin saada kerätyksi, pannaan ne rahatoimikamarin asiamiehen toimesta uloshakuun. Kertyneet varat joutuvat aluksi asiamiehen huostaan ja jätetään rahatoimikonttoriin yleensä muuta-

man päivän kuluessa maksun tapahduttua. Kaikkiaan oli tällä tavoin perittyjä varoja karttunut rahatoimikamariin 1914 vuoden kuluessa toista sataa-tuhatta markkaa.

Rahatoimikonttori.

Kuten edellä olevastakin nähdään, on rahatoimikonttori rahatoimikamarin suoranaisen määräysvallan alainen eli se rahatoimikamarin virasto, joka kaupunginvaltuuston maaliskuun 19 p:nä 1895 vahvistaman johtosäännön mukaan rahatoimikamarin silmälläpidon alaisena hoitaa kaupungin rahatointa, huoltaa sen menot ja kantaa sen tulot, sekä sen ohella, maistraatin silmälläpidon alaisena, toimittaa niiden kruunun tulojen maksunpanon ja kannannan sekä tilityksen, joiden kannanta on kaupungin asia. Konttorin töistä vastaa sen esimies, kaupunginkamreeri, joka hoitaa konttorin toimintaa kahden kasöörin, kolmen kirjanpitäjän, neljän konttorikirjurin ja ylimääräisten apulaisten avulla. Kunkin virkamiehen velvollisuudet ovat yksityiskohtaisesti lueteltuina konttorin johtosäännössä.

Rahatoimikonttorin kasöörit pitävät huolta maksujen suorittamisesta rahatoimikamarin antamien maksumääräysten mukaan, samaten maksujen kannannasta. Kontrollikassakirjaa rahatuloista pitää konttorikirjuri. Käteiset rahavarat kasööri säilyttää kassakaapissa, johon hänellä yksin on avain. Kassan kasvaessa suuremmaksi, kuin tarve vaatii, sijoitetaan ylijäämä pankkiin.

Kassainventtaus toimitetaan neljästi vuodessa kunnallisasetuksen 71 §:n määräämässä järjestyksessä. Näihin inventtauksiin ottaa myös osaa rahatoimikamarin valitsema jäsen. Paitsi näitä inventtauksia toimittaa kaupungin revisionikonttorikin ohjesääntönsä 5 §:n mukaan aika-ajoin rahatoimikonttorin rahavarojen tarkastuksia.

Maistraatti.

Yleensä maistraatti ei käsittele kaupungille kuuluvia rahavaroja eikä kannan ennakkorahoja kaupungin rahasääntöön otettujen maksujensa suorittamiseen, vaan toimitetaan kaikki maksut suoraan rahatoimikonttorista. Ainoastaan niinä vuosina, jolloin valtiopäivämiesvaalit toimitetaan, maistraatti nostaa etukäteen tarpeelliset varat vaaleista aiheutuvien kustannusten suorittamista varten antaen kuitenkin tilityksensä niistä rahatoimikonttorille heti vaalien päätyttyä.

Raastuvanoikeus.

Kaikki raastuvanoikeuden maksut suoritetaan suoraan rahatoimikonttorista. Ennakkovaroja ei kanneta minkäänlaisiin tarpeisiin.

Ulosottolaitos.

Rästinä olevien kunnallisverojen y. m. maksujen perimisen toimittaa toinen apulaiskaupunginvouti, joka maistraatin huhtikuun 22 p:nä 1911 antaman päätöksen mukaan on velvollinen *kahdesti viikossa* jättämään rahatoimikonttoriin kantamansa varat. Jos rahoja kuitenkin on kerääntynyt suurempia määriä, ovat ne kohta konttoriin suoritettavat.

Ulosottolaitoksen menot maksetaan kaikki suoraan rahatoimikonttorista.

Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuuston kanslia ei kannata ennakkorahoja, vaan kaikki suoritukset toimittaa rahatoimikonttori.

Liikennekonttori.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 11 p:nä 1906 vahvistaman johtosäännön mukaan liikennekonttori toimittaa kaupungille tulevain tuulaki-, liikenne- ja mittausmaksujen kannannan, jotapaitsi konttori valtuuston helmikuun 27 p:nä 1912 vahvistaman kaupungin tavaravajain ohjesäännön mukaan hoitaa tavaravajain hallintoa sekä velottaa, panee kirjaan ja tilittää kertyneet vuokrat. Liikennekonttorin palveluksessa oleva kasööri toimittaa varojen kannannan ja konttorin rahalähetykset sekä antaa kunkin kuukauden lopussa erikoisselitelvät rahainkannosta liikennekamreerille, joka vuorostaan ennen kunkin kuukauden 10 päivää rahatoimikamarille antaa summittaisen raportin maksunpanosta ja rahankannosta edellisenä kuukautena.

Liikennekonttoriin kertyneet varat, niistä vähennettyä tarpeellinen vaihtokassa, maksetaan *päivittäin* pankkiin rahatoimikamarin tilille. Kannantavaroista liikennekonttori, johtosäännön sisältämättä tästä mitään säännöstä, maksaa ylimääräisten apulaisten palkat sekä tarverahoista menevät kustannukset, tehden *kuukausittain* tilin rahatoimikonttorille täten suorittamistaan maksuista.

Satamakonttori.

K. senaatin tammikuun 15 p:nä 1879 vahvistaman satamajärjestyksen mukaan, semmoisena kuin tämä huhtikuun 23 ja marraskuun 1 p:nä 1887 tehtyine muutoksineen kuuluu, satamakonttorissa kannettavat maksut velottaa

omalla vastuullaan satamakonttorin kirjanpitäjä. Maksujen kantamisen toimittaa konttorin palveluksessa oleva kasööri, joka, satamajärjestyksen sisältämättä siitä erityistä säännöstä, on velvollinen pari, kolme kertaa viikossa tai, kannon suuruuden mukaan, useamminkin toimittamaan kannetut varat pankkiin rahatoimikamarin tilille. Tilitys tehdään *kuukausittain*. Satamakapteeni on velvollinen pitämään silmällä ja tarkastamaan maksujen debiteerausta, kantoa ja tilitystä.

Satamakonttorista ei suoriteta minkäänlaisia maksuja, vaan konttorin menot maksetaan suoraan kaupunginkassasta.

Yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.

Kaupungin yleisten töiden hallitusta ja rakennuskonttoria varten on voimassa kaupunginvaltuuston 30 p. toukokuuta 1911 vahvistamat johtosäännöt, joihin on hyväksytty erinäisiä muutoksia maaliskuun 26 p:nä 1912. Nämä johtosäännöt eivät sisällä muita säännöksiä rahavarojen hallinnosta ja tilittämisestä kuin, että yleisten töiden hallituksen velvollisuutena on „katsoa, että kaikki yleisiä töitä varten osotetut määrärahat tulevat asian- tuntevalla ja kaupungin edun mukaisella tavalla käytetyiksi tarkoituksiinsa“ sekä että kaupungininsinöörin velvollisuutena on „vuosittain helmikuun kuluessa toimittaa konttorin tilit päätetyiksi“. Rakennuskonttorin johtosääntö sisältää tämän lisäksi säännöksiä siitä, kutka konttorin virkamiehet ovat velvolliset toimittamaan työlistojen ja laskujen tarkastuksen, sekä siitä, että konttorin palveluksessa olevan kamreerin tulee pitää konttorin tilikirjoja ja luetteloja.

Yksityiskohtaisempien säännösten puutteessa on aikojen kuluessa rahavarainhoidossa seuraava järjestys muodostunut:

Rautatierahtien ja muiden samallaisten menojen välitöntä suorittamista varten on konttorin käytettävänä tuhannen markan suuruinen käteinen ennakkosumma, josta lopullinen tilitys annetaan rahatoimikonttorille kalenterivuoden päätyttyä. Tämä ennakkoraha pidetään aina määrälleen muuttumattomana, mikä käypi mahdolliseksi sen kautta, että rakennuskonttorilla on oikeus asettaa osotuksia rahatoimikonttorin maksettaviksi. Kun näet ennakkorahoista joku summa on annettu esim. rahtisetelin lunastamiseen, kirjoitetaan heti kun kuitattu rahtiseteli on tuotu konttoriin, rahtisetelin määräinen osotus ja vastaava rahasumma nostetaan rahatoimikonttorista ja annetaan ennakkorahojen hoitajalle. Näitä osotuksia käytetään sen ohessa myöskin pienempiä käsiostoksia tehtäessä, kuten esim. ostettaessa hiekkaa, soraa, luutia, nupukiviä y. m., sekä maksettaessa palkkoja sellaisille työmiehille, jotka eroavat kaupungin töistä kahden palkanmaksupäivän välisellä ajalla. Oso-

tuksiin liitetään, mikäli mahdollista, kuitatut laskut taikka merkitään niihin tarkasti tarkoitus, jota varten rahamäärä tilataan. Nämä osotukset, jotka nekin ovat ennakkomaksujen veroisia, lähettää rahatoimikonttori kunkin kuukauden päätyttyä rakennuskonttoriin eri tileille jaettaviksi ja kirjaan vietäviksi, jonka jäljestä osotukset varustettuna kaupungininsinöörin hyväksymällä jakoluettelolla palautetaan rahatoimikonttoriin. Osotuksia ovat oikeutetut asettamaan ainoastaan muutamat rakennuskonttorin virkamiehet, joista vuosittain annetaan rahatoimikonttoriin luettelo.

Rakennuskonttorin muihin menoihin nähden noudatetaan sitä menettelyä, että tavaranhankkijat lähettävät laskunsa siihen rakennuskonttorin osastoon, joka tilauksen on tehnyt. Kun lasku numerolleen on osastossa tarkastettu, toimittaa osaston päällikkö asiallisen tarkastuksen, merkiten sen ohessa laskuun sen tai ne tilit, joita on velotettava, jonka jälkeen lasku annetaan kamreeriosastolle kirjaan vietäväksi. Tästä osastosta lasku lähetetään kaupungininsinöörille, joka kirjoittaa siihen hyväksymisensä, minkä jälkeen lasku toimitetaan rahatoimikamariin. Maksumääräyksellä varustettuna lasku vihdoin joutuu rahatoimikonttoriin, josta hankkija kuittia vastaan saapi nostaa saatavansa.

Vakinaisen henkilökunnan palkat maksetaan välittömästi rahatoimikonttorista eikä niitä edes viedä rakennuskonttorin kirjoihin. Sitävastoin ylimääräisen henkilökunnan, rakennusmestarien y. m. palkoista laaditaan rakennuskonttorissa palkkauslistat, joiden suhteen menetellään siten kuin laskuista on edellä sanottu. Työmiestenkin palkanmaksun toimittaa rahatoimikonttori, jolle sitä varten lähetetään asianomaisten rakennusmestarien laatimat ja töitä johtavien insinöörien tai arkkitehtien tarkastamat ja hyväksymät työlisterit. Palkanmaksu toimitetaan asianomaisilla työmailla, mikäli mahdollista, muussa tapauksessa rahatoimikonttorissa, tavallisesti työajan päätyttyä. Jokainen rakennusmestari on velvollinen palkanmaksun loputtua merkitsemään työlisteriin todistuksen palkanmaksun toimittamisesta. Rakennuskonttori toimittaa kuukausittain työlisterien tilijaon, mikä viedään konttorin kirjoihin ja sen jälkeen toimitetaan rahatoimikonttoriin maksutodisteena käytettäväksi.

Yleisiin töihin tarvittavat monellaiset rakennus- ja työtarpeet rakennuskonttori ostaa joko kerrallaan tarpeen mukaan taikka toimeenpanemalla kilpailun halullisten hankkijoiden kesken. Edellisessä tapauksessa annetaan hankkijalle asianomaisen rakennusmestarin allekirjoittama tilauslista, joka senjälkeen on liitettävä toimitetusta hankinnasta annettavaan laskuun. Jos tilauslista jostakusta laskun erästä puuttuu taikka ellei hinta ole sopimuksen tai hyväksytyyn hintaluettelon mukainen, ei laskusta maksumääräystä anneta. Jälkimäisessä tapauksessa taas, jolloin siis kilpailutarjouksen pohjalla on laadittu hankintasopimus välikirjan muotoon, määrätään laskut maksettaviksi sopimuksessa sovitussa järjestyksessä.

Urakkatöitä teetetään melkoisen paljon joko olemassa olevien tariffien taikka yleisessä kilpailussa saatujen tarjousten perusteella. Näistä töistä annettavat laskut hyväksytään ja suoritetaan samassa järjestyksessä kuin edellä on tarveainelaskuihin nähden esitetty.

Rakennuskonttorin eri osastoista ainoastaan insinööri-, puhtaanapito- ja puutarhaosastot suorittavat töitä tai hankintoja yksityisten henkilöiden lukuun. Talorakennusosasto tosin myös suorittaa töitä konttorin menosäännön ulkopuolella, mutta ylipäänsä ainoastaan toisen kunnallisen viranomaisen laskuun. Ellei ole olemassa välikirjaan perustuvaa sopimusta, laaditaan lasku heti töiden valmistuttua ja kaikkien niistä aiheutuvien menojen tultua rakennuskonttorissa kirjaan viedyiksi. Tavallisesti tämä voipi tapahtua vasta vuoden jälkipuoliskolla. Jos taas työ suoritetaan välikirjan perusteella, laaditaan laskut sopimuksen mukaisesti, kuten esim. makkien puhtaanapidosta, josta laskut annetaan vuosineljänneksittäin etukäteen. Joka tapauksessa laskut jätetään perimistä varten rahatoimikonttoriin, kun niiden määrät ensin on rakennuskonttorissa kirjaan merkitty.

Tilitys tehdään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä, jonka ohessa vuosikertomuksessa tehdään selvää kaikista niistä seikoista, jotka ovat vaikuttaneet rakennuskonttorin toiminnan tulokseen.

Erinäisiä suurempia rakennustöitä varten kaupunginvaltuusto toisinaan asettaa rakennustoimikuntia, jotka rakennuskonttorista riippumatta suorittavat niille kulloinkin annetut tehtävät. Näiden tilapäisten rakennustoimikuntien rahasuoritukset tapahtuvat ylipäänsä samalla tavoin kuin töiden ollessa rakennuskonttorin huolena. Rakennuskonttorin kamreeri tai toisinaan joku toinen toimeen otettu henkilö huoltaa erityistä korvausta vastaan rakennustoimikuntien kirjanpidon ja muut kamreerintehtävät rakennuskonttorissa käytäntöön otettua menetelmää noudattaen.

Tilastokonttori.

Kaupunginvaltuuston huhtikuun 25 p:nä 1911 tilastokonttorille vahvistaman johtosäännön mukaan on konttorin johtajan velvollisuutena m. m. „rahatoimikamarille tilivelvollisena hoitaa konttorin tarverahoja“. Säännöstä tilityksen toimittamisajasta ei johtosäännössä ole. Tavaksi on tullut, että tilitys annetaan *vuosineljänneksittäin*. Ennakkorahoja konttori kantaa rahatoimikonttorista ylimääräisten apulaisten palkkaamista ja kansliakustannusten maksamista varten. Muut konttorin menot maksetaan rahatoimikonttorista tilastokonttorin johtajan hyväksymiä ja rahatoimikamarin maksettaviksi määräämiä laskuja vastaan, lukuunottamatta vakinaisten virkamiesten palkkoja, joista rahatoimikonttori kuukausittain laatii palkkauslistan, jonka mukaan palkanmaksu tavallisessa järjestyksessä tapahtuu rahatoimikonttorissa.

Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastuskonttori ei käsittele mitään käteisiä varoja, sillä rahatoimikonttori perii kaikki tulot sen maksunpanoluettelon mukaan, jonka rakennustarkastaja maistraatin kesäk. 1 p:nä 1912 rakennustarkastuskonttorille vahvistaman johtosäännön mukaan on velvollinen laadittamaan, tarkastamaan ja oikeaksi todistamaan. Samaten rahatoimikonttori rakennustarkastuskonttorin hyväksymiä laskuja vastaan maksaa kaikki konttorin menot.

Revisionikonttori.

Revisionikonttorin menosääntöön kuuluvat laskut lähetetään tavallisessa järjestyksessä hyväksytyinä rahatoimikamariin, josta ne maksumääräyksellä varustettuina toimitetaan rahatoimikonttoriin, jossa maksut suoritetaan. Revisionikonttori ei näin ollen tule ollenkaan käsittelemään käteisiä varoja.

Taksoituksenvalmistelukunta.

Kaikki taksoituksenvalmistelukunnan menosääntöön perustuvat menot maksetaan rahatoimikonttorista. Kun taksoituksenvalmistelukunta laatii kirkonkonttoria varten jäljennöksen taksoitusluettelosta, kantaa se tästä erityisen palkkion, joka käytetään ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen. Tämä rahamäärä toimitetaan rahatoimikonttoriin taksoituslautakunnan tilille merkittäväksi.

Holhouslautakunta.

Holhouslautakunta ei käsittele kaupungin rahavaroja, vaan kaikki maksut suoritetaan rahatoimikonttorista.

Työnvälitystoimisto.

Kaupunginvaltuuston helmik. 24 p:nä 1914 työnvälitystoimistolle vahvistaman johtosäännön mukaan (§ 8) on johtajan velvollisuutena m. m. „hoitaa laitoksessa kannetut varat sekä niistä neljännesvuosittain tehdä tili rahatoimikamarille“. Kantamistaan varoista toimisto maksaa tarverahoihin kuu-

luvia menojaan kantaen rahatoimikonttorista lisäksi ennakkorahoja, elleivät tulot riittäisi menojen suorittamiseen. Tilitys tehdään ohjesäännön määräysten mukaisesti *vuosineljänneksittäin*.

Kasvatuslautakunta.

Ne säännökset, jotka rahavarain hoitoon ja tilitykseen nähden sisältyvät kaupunginvaltuuston marraskuun 4 p. 1914 kasvatuslautakunnalle vahvistamaan johtosääntöön, ovat aivan ylimalkaiset. Johtosäännön 13 § säättää näet vain, että „kamreeri hoitaa kasvatuslautakunnan tilit ja pitää lähinnä silmällä lautakunnan alaisten laitosten ynnä niihin kuuluvain rakennusten ja kaluston hoitoa. Kamreerin tulee myös valmistella ja lautakunnalle esitellä kaikki lautakunnan rahavarain käyttämisestä koskevat tahi sen taloudenhoidon välittömässä yhteydessä olevat asiat“. Lautakunnan rahavarainhoidosta taas sama pykälä säättää: „varainhoitaja hoitaa lautakunnan rahavaroja ja tekee niistä tilin“. Tarkemmat määräykset on ajateltu otettavaksi erityiseen lautakunnan virkamiesten virkatoimintaa koskevaan työjärjestykseen, joka ei kuitenkaan tätä kirjoitettaessa vielä ole valmistunut.

Kasvatuslautakunnan silmälläpidon ja johdon alaisia ovat toistaiseksi seuraavat kaupungin voimassa pitämät kasvatuslaitokset sekä lasten ja nuorison hoitolaitokset:

- 1) Helsingin vastaanotto- ja havaintokoti;
- 2) Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos;
- 3) Sipoon Paipisten kasvatuslaitos;
- 4) Nummen Tavolan kasvatuslaitos;
- 5) Lohjan Karstun kasvatuslaitos;
- 6) Porvoon Laversin kasvatuslaitos;
- 7) Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos;
- 8) Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos;
- 9) Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos; ja
- 10) Porvoon Vehkakosken pikkukoulu.

Näiden laitosten varainhoidosta ja tilien antamisesta ei ole toistaiseksi mitään erityisiä säännöksiä olemassa, mutta tultaneen sellaisia ottamaan niihin ohjesääntöihin, jotka kasvatuslautakunta johtosääntönsä 25 §:n mukaan on velvollinen mainittuja laitoksia varten laatimaan.

Toistaiseksi on kasvatuslautakunnan rahavarainhallinto järjestetty seuraavasti:

Ennakkovaroja tilataan rahatoimikonttorista tavallisesti kerran kuukaudessa n. 20,000 markan suuruisissa erissä. Tilaukset tekee kasvatuslautakunta kamreerin ehdotuksesta, joka taas perustuu kaikista kasvatuslaitoksista kuukausittain saapuneisiin rahatilauksiin.

Maksujen suoritus on järjestetty siten, että kamreeri tarkastaa kaikki lautakunnan omat laskut, jonka jälkeen rahastonhoitaja ne vasta suorittaa. Rahalähetykset kasvatustaloksiin toimitetaan kunkin kuukauden alkupuolella, mutta vasta sitten kuin edellisen kuukauden tili on laitoksista kasvatustalokunnalle saapunut. Asianomaiset johtajat tai johtajattaret maksavat suoraan kaikki etukäteen määrätyt ja selvät menot, kuten hoidokasmaksut, palkat, laskut ruuasta ja vaatteista y. m., mutta kysymyksen ollessa uusista menorististä, tehdään esitys kasvatustalokunnalle kamreerin välityksellä.

Kasvatustalokunnalla on jonkun verran tuloja hoitolaitoksiin otetuista lapsista. Vanhempien tai holhoojien tulee nimittäin, mikäli mahdollista, jos heidän varansa sitä sallivat, harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa, avustaa lastensa ylläpitoa, jota varten saavat lautakunnan kansliassa allekirjoittaa maksusitoumuksia pienehköille kuukausimaksuille. Nämä maksut kannetaan lautakunnan kansliassa kuukausittain, eräissä tapauksissa vuosineljänneksittäin. Rahastonhoitaja, joka ottaa rahat vastaan, laatii niistä reversaalien ja kuitin. Edellisen allekirjoittaa maksaja ja jääpi se, rahastonhoitajan tehtyä siitä merkinnän kirjaansa, kamreerin huostaan, kunnes tili tehdään. Kuitin allekirjoittavat kamreeri ja rahastonhoitaja yhdessä. Nämä tulot otetaan huomioon kuukausitiliä tehtäessä.

Kasvatustaloksista vastaanottokodilla sekä Bengtsårin, Karstun ja Toivoniemen laitoksilla on jonkun verran tuloja. Vastaanottokodin tulot kertyvät vauvahoitohallituksen suorittamasta korvauksesta niistä lapsista, jotka vauvahoito jättää lautakunnan huostaan, sekä pieneltä osalta myydyistä töistä. Bengtsårin laitoksella on tulonsa maatilasta ja työpajoissa tehdyistä töistä. Karstun laitos taas saa tuloja myydyistä töistä ja Toivoniemen laitos maatilasta. Kaikki nämä tulot huomataan kuukausitileissä.

Käteiset rahavarat, joita ei tarvita juokseviin menoihin, säilytetään pankkilaitoksessa kasvatustalokunnan juoksevalla tilillä. Rahoja nostetaan pankista kamreerin ja rahastonhoitajan allekirjoittamilla shekeillä.

Kontrolli on järjestetty siten, että kamreeri laskee rahastonhoitajan huostassa olevan kassan vähintään kahdesti kuukaudessa. Kasvatustalosten kassoja laskee kamreeri niinkään laitoksissa käydessään vähintään kahdesti vuodessa.

Kukin kasvatustalokunta lähettää, kuten edellä jo on huomautettu, jokaisen kuukauden loputtua johtajan allekirjoittaman tilin tuloistaan ja menoistaan. Nämä tilit tarkastaa kamreeri laatien niiden nojalla yhteenvedon lautakunnan omaan *kuukausitiliin*. Lautakunnan puheenjohtaja tarkastaa tämän tilin, joka sen jälkeen puheenjohtajan ja kamreerin allekirjoittamana lähetetään rahatoimikamarille, mikä tavallisesti tapahtuu kunkin kuukauden 10—15 päivien seutuvilla.

Museon lautakunta.

Kaupunginvaltuuston kaupungin museon lautakunnalle joulukuun 12 p:nä 1911 vahvistaman johtosäännön mukaan museonhoitaja hoitaa lautakunnan rahavaroja tehden niistä rahatoimikamarille tilin *tammikuussa kunkin vuonna*. Ennakkorahoja nostetaan rahatoimikonttorista tarverahoista suoritettavia menoja ynnä erinäisiä valokuvaustöitä varten. Rahasuoritukset toimitetaan lautakunnan puheenjohtajan annettua maksumääräyksensä.

Sosiaalilautakunta.

Sosiaalilautakunnan johtosääntö, joka on kaupunginvaltuuston huhtikuun 15 p. 1913 vahvistama, ei sisällä mitään säännöstä rahavarainhoidosta ja tilittämisestä. Lautakunnan sihteeri nostaa kuitenkin tarverahoista suoritettavia menoja varten rahatoimikonttorista ennakkovaroja, joiden käyttämisestä tili annetaan *kerran vuodessa* kalenterivuoden päätyttyä.

Sosiaalilautakunnan asettama pienempi jaosto valvoo lautakunnan hoidossa olevia kunnallisia työväenasuntoja, joita varten kaupunginvaltuusto on huhtikuun 15 p. 1913 vahvistanut erityiset säännöt. Vuokran kannannan toimittaa asuntoja varten otettu isännöitsijä, joka kantamistaan varoista suorittaa asunnoista johtuvat menot. Sikäli kuin varoja karttuu enemmän kuin menoihin tarvitaan, isännöitsijä jättää ne rahatoimikonttoriin. Isännöitsijä laatii *kuukausittain* tilin, joka jaoston tarkastamana ja hyväksymänä lähetetään rahatoimikamarille.

Oikeusaputoimisto.

Oikeusaputoimiston menosääntöön perustuvat menot suoritetaan suoraan rahatoimikonttorista, joten toimistossa ei käsitellä laisinkaan kaupungin varoja. Laskut lähetetään nimittäin toimiston hyväksymänä rahatoimikamariin, josta ne tavallisessa järjestyksessä toimitetaan rahatoimikonttoriin asianomaisille maksettaviksi.

Kansanlastentarhat.

Kaupungin kannattamien kansanlastentarhojen johtajattaret ovat velvolliset kaupunginvaltuuston joulukuun 30 p. 1913 vahvistamien ehtojen mukaisesti antamaan rahatoimikonttorista kantamistaan määrärahoista tilin kansanlastentarhain johtokunnalle.

Johtajatarten rahatilaukset tutkii ja hyväksyy ensin kansanlastentarhain tarkastaja, jonka jälkeen ne maksumääräysten saantia varten jätetään rahatoimikamarille. Vasta tämän jälkeen määrärahat suoritetaan rahatoimikonttorista. Työvuoden päätyttyä johtajattaret antavat määrärahojen käyttämisestä johtokunnalle tilit, jotka tarkastaja on velvollinen tarkastamaan, ennenkuin ne annetaan rahatoimikamarille.

Johtokunnan tarverahoista suoritettavia menoja varten johtokunnan sihteeri kantaa rahatoimikonttorista ennakkovaroja, joiden käyttämisestä sihteeri kansanlastentarhain johtokunnalle helmikuun 25 p. 1913 vahvistetun johtosäännön perusteella antaa rahatoimikamarille tilin *vuosittain* tammikuun kuluessa.

Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunta toimii kaupunginvaltuuston huhtikuun 28 p. 1914 vahvistaman johtosäännön perusteella, ja on sen velvollisuutena m. m. ottaa taloudenhoitaja, joka samalla on kirjanpitäjä, ynnä rahastonhoitaja sekä *vuosittain* ennen helmikuun 1 päivää rahatoimikamariin antaa lähinnä edellisen vuoden tilit asianmukaisesti päätettyinä kaupungin yleisiin tileihin pantaviksi ja niiden kera tarkastettaviksi.

Taloudenhoitajalle ja rahastonhoitajalle on lautakunta syyskuun 23 p. 1914 vahvistanut johtosäännön, jonka mukaan taloudenhoitaja m. m. on velvollinen pitämään silmällä lippujen myyntiä orkesteriyrityksen konserteissa ja tarkastamaan orkesteriyrityksen tulojen kannantaa. Sikäli kuin apumaksua kaupunginkassasta tarvitaan, on taloudenhoitajan siitä ilmoittaminen musiikkilautakunnalle varain maksettavaksi osottamista varten. Niinikään taloudenhoitajan tulee valvoa, että orkesteriyrityksen menot, mikäli mahdollista, pysytetään musiikkilautakunnan vahvistaman erikoisrahasäännön rajain sisällä. Orkesteriyrityksen menoihin tarvittavat rahamäärät taloudenhoitaja hyväksyy kassasta maksettaviksi, kuitenkin siten että yli tuhannen markan nousevat maksumääräykset aina ovat vahvistettavat musiikkilautakunnan puheenjohtajan nimikirjoituksella. Kerran viikossa tai, jos niin vaaditaan, useamminkin taloudenhoitaja tarkastaa orkesterin kassatilan sekä antaa kuukausittain viimeistään seuraavan kuukauden 5 päivänä musiikkilautakunnalle tilin kaksin kappalein ynnä siihen kuuluvat todisteet sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen taulun tuloista ja menoista.

Rahastonhoitaja hoitaa orkesteriyrityksen rahahallintoa musiikkilautakunnan ja taloudenhoitajan silmälläpidon alaisena, ollen velvollinen kantamaan orkesterin kassaan tulevat varat ja tekemään niistä tilin, järjestämään lippujen myynnin ja ensi kädessä vastaamaan varain kannannasta, toimittamaan musiikkilautakunnan päättämät tahi taloudenhoitajan toimivaltansa

nojalla määräämät maksunsuoritukset, vastaamaan hoidossaan olevasta kassasta sekä oikeaksi todistamaan taloudenhoitajan musiikkilautakunnalle annettavan kuukausitaulukon.

Sikäli kuin orkesteriyrityksen varoja kertyy, tallettaa rahastonhoitaja ne juoksevalle tilille musiikkilautakunnan määräämään pankkilaitokseen, pitämällä hallussaan ainoastaan välttämättä tarpeellisen käsikassan. Pankkitililtä rahat nostetaan tarpeen mukaan taloudenhoitajan ja rahastonhoitajan allekirjoittamilla shekeillä. Palkkoja ja palkkioita lukuunottamatta suoritetaan maksut orkesterin kassasta yleensä tällaisilla shekeillä.

Taloudenhoitajan musiikkilautakunnalle kuukausittain antama tili lähetetään rahatoimikamarille niinikään *kuukausittain*.

Palolaitos.

K. senaatin marraskuun 17 p. 1882 vahvistaman palojärjestyksen mukaan palotoimikunta tilaa rahatoimikamarilta tarpeen mukaan palolaitosta varten tarvittavat varat sekä tarkastaa ja hyväksyy saapuneet palkkalistat ja laskut. Rahastonhoitajana toimii palomestari, joka hyväksytyjen palkkalistojen ja laskujen perusteella maksaa kaikki palolaitoksen menot. Tilin on palomestari velvollinen antamaan *kuukausittain* palotoimikunnalle, joka tarkastaa sen ja toimittaa sen tämän jälkeen rahatoimikamarille.

Poliisilaitos.

Kaupungin osalle tuleva määräraha poliisilaitoksen voimassapidosta suoritetaan rahatoimikonttorista puolivuositain lääninrahastoon. Samoin rahatoimikonttori pitää huolta vuokrien sekä lämmitys-, valaistus-, puhtaana-pito- ja vedenkulutuskustannusten suorittamisesta. Ainoastaan menosäännössä sekalaisiin menoihin varatuista varoista poliisilaitos nostaa ennakkorahoja antaen rahatoimikamarille tilin näiden käyttämisestä, osiksi neljännesvuositain, osiksi kerran vuodessa.

Terveyshoitokunta.

Terveyshoitokunta toimii läänin kuvernöörin maaliskuun 10 p. 1882 vahvistaman johtosäännön perusteella. Terveyshoitokunnan valvonnan alaisia ovat kaupungin sairaanhoitolaitokset, nimittäin Marian sairaala, Kulkutautisairaala, Kivelän sairaala ynnä Greijuksen lisäsairaala, Nickbyn mielisai-

raala, Humaliston varasairaala, Tuberkuloosipoliklinikka ja Oulunkylän kesäpäiväparantola. Ainoastaan Marian sairaalalla on omat, läänin kuvernöörin maaliskuun 13 p. 1909 vahvistamat sääntönsä, joiden mukaan ylin valta sairaalassa on sairaalan johtokunnalla. Muille sairaaloille ei sitävastoin vielä ole erityisiä sääntöjä laadittu eikä johtokuntia asetettu, vaan toimii terveystoimitusvälikunta väliaikaisesti niiden johtokuntana.

Rahavarain hallinnosta sisältää terveystoimituksen johtosäännön 20 § seuraavan ylimalkaisen säännöksen: „Lautakunnan rahavarain ja irtaimiston hoidosta, sen asiana olevasta tilinteosta ja kaluston katsastuksesta sekä vuotuisen meno- ja tuloarvion laatimisesta on voimassa mitä rahatoimikamarin ohjesäännössä sanotaan.“ Jonkun verran täydellisemmät ovat vastaavat säännökset Marian sairaalan säännöissä. Näiden mukaan on nimittäin sairaalan toimitsijan tehtävänä m. m. „hoitaa sairaalan taloutta ja kassahallintoa sekä toimittaa kaikki siinä tarpeellinen kirjanpito ja kirjeenvaihto“; sekä „kantaa ja kuitata mitä sairaalalle kertyy tuloina sekä toimittaa kaikki maksunsuoritukset ja tehdä hallinnostaan tili sairaalalle“. Ylilääkäreistä säädetään, että heidän velvollisuutenaan m. m. on „tarpeellista säästäväisyyttä noudattaen huolehtia ruuan ja lääkkeitten tilaamisesta sekä toimitsijan kera tarkastaa ja oikeiksi vahvistaa tähän kuuluvat laskut“. Johtokunnan tehtävänä taas on m. m. „huoltaa täydelliset tilit sairaalan menoista ja tuloista sekä päättää ne kalenterivuositain“; sekä „ennen helmikuun 1 päivää vuosittain rahatoimikamariin antaa täydellinen tilinpäätös lähinnä edelliseltä vuodelta asianmukaisine todistuksineen“. Muiden sairaaloiden rahavarain hallinnosta ei ole mitään säännöksiä toistaiseksi olemassa.

Tässä kerrottujen vaillinaisten säännösten puitteissa on terveystoimituksen ja sen valvonnan alaisten sairaaloiden rahavarainhallinto aikojen kuluessa muodostunut seuraavasti:

Ennakkovaroja terveystoimitusvälikunta tilaa rahatoimikonttorista ainoastaan sunnuntaisin ja pyhäpäivin tapahtuvan lääkäripäivystyksen ja lääkäreiden yökäyntien kustannusten suorittamista varten. Varat hoitaa lautakunnan toimistoapulainen, joka maksaa laskut, sittenkuin ensimmäinen kaupunginlääkäri ensin on ne tarkastanut ja maksettaviksi hyväksynyt. Tili näiden varojen käyttämisestä annetaan rahatoimikamarille kalenterivuoden päätyttyä seuraavan vuoden alussa. Kaikki muut terveystoimituksen menot suoritetaan rahatoimikonttorista tavallisessa järjestyksessä.

Marian sairaalaa varten sairaalan johtokunta toimitsijan ehdotuksesta tilaa ennakkovaroja suoraan rahatoimikamarista. Kulkutautisairaalan, Kivelän sairaalan ja Nickbyn mielisairaalan toimitsijat lähettävät rahatilauksensa terveystoimitusvälikunnalle, jossa ensimmäinen kaupunginlääkäri hyväksyy tilaukset ja lähettää ne maksua varten rahatoimikamariin. Samoin menetellään niihin rahatilauksiin nähden, jotka Humaliston varasairaalan ylihoitajatar sekä Tuberkuloosipoliklinikan ja Kesäpäiväparantolan lääkärit tekevät.

Sairaaloiden rahavarojen hoitajina ovat, neljässä ensinmainitussa sairaalassa asianomaiset toimitsijat, Humaliston sairaalassa ylihoitajatar ja kahdessa viimeksi mainitussa laitoksessa lääkäri. Nämä henkilöt kantavat sairaavuodemaksut ja mahdolliset muut tulot sekä suorittavat laitosten laskut tarkastettuaan, että ne ovat oikeat. Rahahallinnon lähin kontrolli on laitosten johtajain ja ylilääkärien asia.

Rahavarain hoitajat tekevät tilin *kuukausittain*. Marian sairaalan tilit tarkastaa sairaalan johtokunta, muiden sairaaloiden ensimmäinen kaupunginlääkäri. Tarkastetut tilit lähetetään tarkastuksen tapahduttua rahatoimikamariin.

Terveystoimisto.

Terveystoimistossa ei ollenkaan käsitellä kaupungin varoja, vaan maksetaan kaikki toimiston johtajan hyväksymät laskut tavallisessa järjestyksessä rahatoimikonttorista.

Terveydellisten tutkimusten laboratorio.

Kaupunginvaltuuston tammikuun 30 p. 1912 laboratorille vahvistaman työjärjestyksen mukaan kannetaan laboratoriossa tehdyistä tutkimuksista maksu erityisen taksan mukaan. Maksu on työjärjestyksen mukaan suoritettava laboratorioin etukäteen. Useimmissa tapauksissa on bakteriologisessa osastossa näyttäytynyt vaikealta kantaa maksu etukäteen, josta syystä maksu on jälestäpäin laboratorioin toimesta peritty. Kannetut maksut ovat työjärjestyksen mukaan neljännesvuosittain rahatoimikonttoriin toimitettavat, mutta v. 1914 tehtiin se muutos, että varat *kuukausittain* toimitetaan rahatoimikonttoriin.

Kaikki laboratorioin menot suoritetaan rahatoimikonttorista laboratorioin johtajan hyväksymiä laskuja vastaan.

Lihantarkastusasema.

Läänin kuvernöörin lihantarkastuksesta kesäkuun 23 p. 1914 vahvistamien sääntöjen 11 §:n mukaisesti suoritetaan tutkimuksesta edeltäpäin maksu lihantarkastusasemalle vahvistetun taksan mukaan. Säännöt eivät sisällä mitään säännöstä siitä, miten ja milloin lihantarkastusaseman tulee tehdä tili kantamistaan varoista. Rahojen kannannassa ja tilityksessä on sentähden ruvettu noudattamaan seuraavaa menettelytapaa:

Tarkastusmaksun kannantaa varten on painettu erirahamääräisiä, erivärisiä kuitteja, sidottuina vihkoihin à 100 kpl. Kuitit ovat lajittain numeroituja. Aseman johtaja säilyttää kuittivihot antaen niitä suunnilleen päivän tarvetta vastaavan määrän kerrallaan rahastonhoitajalle, merkiten samalla erityiseen vihkoseen, mitkä kuittinumerot täten ovat joutuneet rahastonhoitajan huostaan. Uusia kuittivihkoja annetaan rahastonhoitajalle vanhoja kuittivihkokantoja vastaan. Nämä säilytetään asemalla kontrollin varalta.

Rahastonhoitaja kantaa tarkastusmaksut mainittuja kuitteja vastaan. Kun asema illalla suljetaan, laatii rahastonhoitaja päivän tuloista painetuille kaavakkeille kaksi yhtäpitävää laskelmaa, jotka sisältävät tulot muutamiin pääryhmiin kerättyinä. Nämä laskelmat ynnä päivän tulot rahastonhoitaja seuraavana päivänä viepi rahatoimikonttoriin, joka pitää toisen laskelman reversaalina ja antaa toisen kuitattuna rahastonhoitajalle takaisin säilytettäväksi kassakirjaverifikaattina.

Kaikki lihantarkastusaseman menot suoritetaan tavallisessa järjestyksessä rahatoimikonttorista.

Vaivaishoitohallitus.

Läänin kuvernöörin lokakuun 30 p. 1914 Helsingin kaupungille vahvistaman vaivaishoito-ohjesäännön mukaan vaivaishoitohallitus kokonaisuudessaan vastaa sen huostaan uskottujen varain tilityksestä ja hallituksen puheenjohtajan erityisenä velvollisuutena on m. m. „kuukausittain tutkia ja tarkastaa vaivaishoidon menot“. Vaivaishoitohallituksen virkailijoille on kaupunginvaltuusto helmikuun 2 p. 1915 vahvistanut johtosäännöt, joiden mukaan toimitusjohtajan asiana m. m. on „katsoa, että vaivaishoidon tilit hoidetaan tarkasti ja pidetään kulloinkin kuluvaan päivään asti, sekä vähintään kerran kuukaudessa tarkastaa kassanhoitajan hallussa oleva kassa todetakseen, että se on kirjain mukainen“. Lastenhoidon tarkastajan taas tulee m. m. „tarkastaa kaikki paikallisasiamiehiltä saapuvat laskut, ennenkuin ne hyväksytään maksettaviksi“. Vihdoin on kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan velvollisuus m. m. „hoitaa laitosten kassaa ja kunkin kuukauden lopussa antaa siitä tili; sekä todistaa kaikki laitoksia koskevat saapuvat laskut“. Kirjanpitäjän ja rahastonhoitajan toimet ovat toistaiseksi väliaikaisella kannalla eikä niitä varten ole vielä johtosääntöjä vahvistettu. Edellisestä toimesta on aikomus muodostaa kamreerinvirka, ja toimittaa nykyinen kirjanpitäjä toistaiseksi tulevan kamreerin tehtävät. Kamreeria varten on myöskin laadittu väliaikainen johtosääntö, jota kokeeksi noudatetaan kuluvan vuoden aikana.

Kerrottujen säännösten puitteissa on rahavarainhallinto vaivaishoitohallituksessa ja sen alaisissa laitoksissa järjestetty seuraavalla tavalla:

Vaivahoitohallituksella on seuraavat tulot: korvauksia köyhäin ylläpidosta sekä kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot. Korvaukset köyhäin ylläpidosta maksetaan vaivahoitohallituksen kanslioissa rahastonhoitajalle, joka maksuista laatii reversaalit ja kuitit. Maksaja allekirjoittaa reversaalin, joka jääpi kamreerin huostaan kirjaan merkittäväksi. Kuitin taas allekirjoittaa rahastonhoitaja ja kamreeri taikka, ellei tämä ole saapuvilla, asianomainen kanslianjohtaja. Kuitti annetaan maksajalle, sittenkuin sen määrä on asianmukaisesti merkitty. Postissa saapuvat varat kuittaa kamreeri, mutta rahastonhoitaja ottaa ne huostaansa. Reversaaleina käytetään joko saapuneet kirjeet tai postiosotuskupongit. Ellei näitä ole, otetaan laaditusta laskusta jäljennös, joka pannaan reversaaliksi. Kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot jätetään vaivahoitohallitukselle kuukausittain johtajan allekirjoittaman reversaalin ohessa.

Menoja varten, joihin edellä mainitut tulot eivät riitä, tilaa vaivahoitohallitus kamreerin ehdotuksesta rahatoimikonttorista ennakkovaroja 3 à 4 kertaa kuukaudessa 15 à 25,000 markan suuruisissa erissä. Rahat nostaa kamreeri, joka panee ne vaivahoitohallituksen juoksevalle tilille pankkilaitokseen. Tililtä rahoja nostetaan tarpeen mukaan kamreerin ja rahastonhoitajan allekirjoittamilla shekeillä.

Kaikki vaivahoitohallitukselle itselleen kuuluvat laskut tarkastaa ensin kamreeri, jonka jälkeen toimitusjohtaja varustaa ne maksumääräyksellä ja jättää ne rahastonhoitajalle maksunsuoritusta varten. Jos lasku voidaan oitis tarkastaa, suoritetaan maksukin heti, muussa tapauksessa määrätään joku myöhempi päivä, jolloin rahat saadaan nostaa. Vaivahoitohallituksen alaisille laitoksille kuuluvat laskut lähetetään ensin kunnalliskodin johtajan hyväksyttäväksi ja laitoksen kirjoihin merkittäviksi, jonka jälkeen ne palautetaan vaivahoitohallitukselle, jossa ne joutuvat samallaisen käsittelyn alaisiksi kuin hallituksen omat laskut. Pienemmät laskut maksetaan rahalla, suuremmista laskuista annetaan laskunhaltijan nimelle asetettuja pankkichekkejä. Suorittamansa rahamäärät rahastonhoitaja merkitsee ensikassakirjaan (kassakladiin) sekä jättää laskut kamreerin säilytettäväksi ja kirjaan vietäviksi.

Muiden kuntien vaivahoitohallitusten laskut alistetaan vaivahoitohallituksen käsiteltäviksi, jonkavuoksi ne otetaan hallituksen kokousten esityslistoihin. Kun hallitus on laskun hyväksynyt ja varustanut sen maksumääräyksellään, lähetetään rahamäärä puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamassa kirjeessä postitse. Asianomaisesta kunnasta saapunut kuitti liitetään laskuun ja maksumääräykseen.

Apurahojen nauttijoista asianomaiset kanslianjohtajat pitävät luetteloita (journaaleja), jotka m. m. sisältävät avunsaajain nimet ja vaivahoitohallituksen heille myöntämien avustusten määrät, olivatpa ne tilapäisiä tai kuu-

kausittain nostettavia, rahassa tai luonnossa maksettavia. Kukin kuukausi-avustusta kantava apurahannauttaja saapi vastakirjan, joka on esitettävä apurahaa nostettaessa, jolloin joku kirjoitusapulainen merkitsee siihen nostettavan rahamäärän, minkä kanslianjohtaja niinkään merkitsee luetteloonsa. Vastakirja jätetään täten maksunsuorittamista varten rahastonhoitajalle, joka suorituksista laatii päivälisan. Tämän osottaman loppusumman rahastonhoitaja kansliatunnin päätyttyä merkitsee ensikassakirjaansa sekä antaa listan allekirjoituksellaan varustettuna kamreerille, joka kanslianjohtajan luetteloon vertaamalla tutkii, onko se oikea. Jos lista havaitaan oikeaksi, allekirjoittavat sen sekä toimitusjohtaja että kamreeri, jonka jälkeen sen osottama rahamäärä merkitään kamreerin kassakirjaan. Kuukausiapurahat maksetaan määrättyinä päivinä kerran viikossa vaivashoitohallituksen molemmissa kanslioissa.

Samaa maksutapaa käytetään kaupunkiin ja maaseudulle, missä vaivashoitohallituksella ei ole paikallisasiamiehiä, hoidettaviksi annettujen hoitomaksujen suorittamisessa. Hoitomaksut henkilöistä, jotka ovat hoidettaviksi annetut pitäjiin, missä vaivashoitohallituksella on vakinaisia paikallisasiamiehiä, maksetaan siten että paikallisasiamiehet lähettävät kunkin neljännesvuoden kuluttua tilauslistansa vaivashoitohallituksen lastenhoidontarkastajalle. Nämä listat, joihin on merkitty hoidokkien ja hoitajien nimet, maksettavat rahamäärät ja aika, jolta maksu on suoritettava, tarkastaa lastenhoidontarkastaja, jonka jälkeen ne annetaan kamreerille numerotarkastuksen toimittamista varten. Kun toimitusjohtaja vielä on varustanut listat leimallaan, maksaa rahastonhoitaja listojen yhteenlasketut määrät asianomaisille paikallisasiamiehille itselleen väliaikaisia kuitteja vastaan taikka lähettää ne erityisestä pyynnöstä tilauslistojen kera postitse asiamiehille. Hoitajat saavat etukäteen määrättyinä päivinä käydä asiamiehiltä nostamassa hoitomaksunsa taikka matkustavat asiamiehet hoitajain luokse rahoja viemään. Nostamansa maksut hoitajat kuittaavat tilauslistassa olevaan sarakkeeseen. Kun kaikki hoitajat ovat maksunsa kuitanneet, palauttavat asiamiehet listat vaivashoitohallitukselle, jossa kamreeri liittää ne hallituksen tileihin.

Satunnaisten apurahojen suoritus toimitetaan muuten samalla tavalla kuin kuukautisten maksujen, paitsi ettei niissä käytetä mitään vastakirjaa. Tämän asemesta kanslianjohtaja antaa avustuksensaajalle maksuosotuksen, jota vastaan rahastonhoitaja maksaa apurahan. Nämä satunnaiset apurahat viedään kirjaan samalla tavoin kuin kuukausimaksut.

Rahahallinnon kontrolli on vaivashoitohallituksessa siten järjestetty, että toimitusjohtaja laskee kassan kerran ja kamreeri vähintään kaksi kertaa kuukaudessa.

Pienempien menojen, kuten rahti- ja postimaksujen, toriostosten y. m., suorittamista varten on kunnalliskodin johtajan hoidettavaksi annettu 500 markan suuruinen käsikassa, jonka käyttämisestä hän on velvollinen antamaan kuukausittain tilin kamreerille.

Vaivahoitohallituksen tuloja ja menoja käsittävä tili annetaan rahatoimikamarille jokaisen kuukauden 10—15 päivien seutuvilla. Tilin laatii ja allekirjoittaa kamreeri. Hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja tarkastavat sen. Merkinnän tarkastuksen toimittamisesta allekirjoittaa vain jälkimäinen. Tili lähetetään rahatoimikamarille hallituksen puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamassa kirjeessä.

Käsityöläiskoulut.

Helsingissä toimiva ylempi käsityöläiskoulu on Suomen Taideteollisuusyhdistyksen ylläpitämä ja nauttii kannatusta kaupungin varoista. Määräraha maksetaan koulun johtokunnalle ilman tilivelvollisuutta.

Alemmat käsityöläiskoulut, jotka toimivat syyskuun 12 p. 1900 annetun arm. julistuksen ja kaupunginvaltuuston kesäkuun 14 p. 1892 vahvistaman ohjesäännön perusteella, ovat kunnallinen laitos, joka nauttii valtioapua. Kaupungin menosääntöön merkitään yhtenä eränä menoksi vain kaupungin suoritettava osuus koulujen kokonaiskustannuksista. Tämän erän koulun johtokunta nostaa rahatoimikonttorista kahdessa osassa ja antaa tilin kalenterivuoden umpeen mentyä. Mahdollinen ylijäämä maksetaan takaisin kaupunginkassaan.

Ammattikoulut.

Poikien ammattikoulua varten on voimassa kaupunginvaltuuston marraskuun 20 p. 1900 ja tyttöjen ammattikoulua varten kaupunginvaltuuston joulukuun 1 p. 1903 vahvistama ohjesääntö. Näiden ohjesääntöjen mukaan on kumpaisenkin koulun johtokunnan puheenjohtajan velvollisuutena suoritettavaksi hyväksyä palkkausluettelot ja laskut. Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan puheenjohtaja tarkastaa sen ohessa johtajattaren antamat kuukausitilit hänen hallussaan olevista varoista.

Poikien ammattikoulun kaikki menot suoritetaan rahatoimikonttorista, samaten enimmäkseen tyttöjen ammattikoulun menot. Ainoastaan pienempiä menoja maksaa jälkimäisen koulun johtajatar varoista, joita kertyy tyttöjen käsitöiden myynnistä, tai jotka hän etuantina kantaa rahatoimikonttorista. Tili sanottujen tulojen ja etuantirahojen käyttämisestä tehdään vuosittain kalenterivuoden umpeen mentyä.

Kumpaisenkin koulun oppilaat suorittavat oppilasmaksua viisi markkaa lukukaudelta, elleivät johtokunnat erinäisistä syistä ole myöntäneet vapautusta siitä. Nämä maksut käytetään stipendeiksi varattomille oppilaille eikä niitä ole ollut tapana merkitä kaupungin rahasääntöön eikä kirjoihin.

Kansakoulut.

Helsingin kaupungin kansakoululaitos toimii kaupunginvaltuuston marraskuun 4 p. 1914 hyväksymän ja kouluylivaltuuston marrask. 25 p. 1914 vahvistaman ohjesäännön perusteella. Sitäpaitsi on voimassa kaupunginvaltuuston kansakoulujen taloudenhoitajille toukokuun 17 p. 1904 sekä kansakoulujohtokunnan kansakoulujen johtajille ja johtajattarille marraskuun 28 p. 1904 vahvistamat johtosäännöt. Taloudenhoitajat, joita on kaksi, toinen suomenkielisiä ja toinen ruotsinkielisiä kansakouluja varten, ovat samalla myös rahastonhoitajia. Johtokunnan puheenjohtajan tilauksesta taloudenhoitaja nostaa rahatoimikonttorista ennakkovaroja ja toimittaa kaikki maksusuoritukset, lukuunottamatta kuukausittaisia palkkoja ja palkkioita, joiden maksun rahatoimikonttori toimittaa taloudenhoitajan laatimien luetteloiden nojalla. Taloudenhoitaja antaa kultakin kuukaudesta viimeistään lähinnä seuraavan kuukauden kuluessa tilin rahatoimikamarille.

Kansakoulujen johtajat ja johtajattaret kantavat ja tilittävät suoraan rahatoimikonttorille ne oppilasmaksut, jotka eräät oppilaat kansakoulujen ohjesäännön 11 §:n mukaan ovat velvolliset suorittamaan.

Kaupungin kirjasto.

Kaupunginvaltuuston kirjastolle kesäkuun 14 p. 1910 vahvistamien sääntöjen mukaan kirjaston hallitus hyväksyy kaikki kirjaston laskut, jotka sen jälkeen tavallisessa järjestyksessä maksetaan rahatoimikonttorista. Kantamansa varat kirjasto kuukausittain maksaa rahatoimikonttoriin.

Työväenopisto.

Kaupunginvaltuuston työväenopistolle kesäkuun 10 p. 1913 vahvistamien sääntöjen mukaan opiston taloudenhoitaja hoitaa opiston varoja. Palkat ja suuremmat laskut maksetaan tavallisessa järjestyksessä rahatoimikonttorista, mutta pienempiä menoja varten taloudenhoitaja kantaa rahatoimikonttorista ennakkovaroja, joiden käyttämisestä tili tehdään *kalenterivuositain* ja lähetetään rahatoimikamariin tammikuun kuluessa edelliseltä vuodelta.

Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan menot suoritetaan tavallisessa järjestyksessä rahatoimikonttorista. Ainoastaan käyttövaroista suoritettavia menoja sekä eräitä

kiireellisempiä vuokranmaksuja varten majoituslautakunta nostaa kaupungin kassasta ennakkovaroja, joita hoitaa majoitusmestari. Kaupungin komentajan pyynnöstä on hänelle annettu kiireellisiin vuokranmaksuihin käytettäväksi pienempi rahamäärä, josta hän antaa tilin majoituslautakunnalle. Kaupunginvaltuuston tammikuun 25 p. 1878 majoituslautakunnalle vahvistaman johtosäännön mukaan majoituslautakunta tekee rahatoimikamarille tilin käyttämistään varoista *kerran vuodessa*, nimittäin ennen helmikuun 1 p. edellisen vuoden menoista.

Teknilliset laitokset.

Kaupungin teknilliset laitokset — vesijohtolaitos, kaasutehdas ja sähkötehdas — ovat itsenäisiä kassa- ja tilivirastoja. Tästä tosin ei ole aivan selvää säännöstä olemassa, mutta perustunee nykyinen järjestely kaupunginvaltuuston huhtikuun 30 p:nä 1912 teknillisten laitosten hallitukseksi vahvistaman ohjesäännön 9 ja 11 pykälisiin. Edellinen pykälä kuuluu: „kertyneet varat, joita ei tarvita käyttöön ja liikkeeseen, toimitetaan rahatoimikonttoriin. Menojen suorittamiseen tarvittavat varat otetaan rahatoimikonttorista rahatoimikamarin määräämällä tavalla“. 11 §:ssä taas sanotaan: „Teknillisten laitosten hoidosta ja liikkeestä, jokaisesta laitoksesta erikseen, on pidettävä täydelliset tilikirjat, jotka, kalenterivuositain päätettyinä, ovat ennen maaliskuun 1 päivää seuraavana vuonna jätettävät rahatoimikamariin pidettäväksi kaupungin tilintarkastajain saatavissa“. Näiden säännösten ohessa on voimassa kaupunginvaltuuston vuoden 1912 tulo- ja menoarviokäsittelyn yhteydessä tekemä päätös „että teknillisten laitosten kirjanpito on näiden laitosten kamreeriosastojen tehtävä, ollen nämä velvolliset rahatoimikonttoriin lähettämään neljännesvuosibilansseihin tarvittavat tiedot“.

Näiden ylimalkaisten säännösten ja päätösten puitteissa on yksityiskohmainen rahavarainhallinto eri laitoksissa saanut jonkun verran toisistaan eriyvän muodon. Seuraavassa selostetaan rahavarainhallinnon järjestely kussakin laitoksessa erikseen:

Vesijohtolaitos.

Vesijohtolaitoksen kannanta toimitetaan neljä kertaa vuodessa, kunkin vuokraneljänneksen alussa. Laskut vedenkulutuksesta jaetaan ennen kannantaa ja on kannanta-aika merkitty kuhunkin laskuun, jotapaiti tästä kuulutetaan sanomalehdissäkin. Laskut saadaan maksaa joko vesijohtokonttoriin taikka rahatoimikonttoriin, viimeksi mainittuun paikkaan kuitenkin vain kannantakuukauden 15 päivään mennessä.

Kannantakuukauden 15 päivän seutuvilla alkaa saman kuukauden kuluessa langenneiden maksujen periminen. Perijöitä on toistaiseksi vain yksi ja on hänen päivittäin tehtävä perimistään varoista tili vesijohtolaitoksen konttorissa olevalle rahastonhoitajalle. Tämä antaa uusia laskuja perittäviksi, sikäli kuin entisistä on tili tehty, sekä valvoo, että perijä luovuttaa perimänsä varat kassaan tai antaa vastaanottamansa laskut takaisin.

Sekä kannanta että periminen tulee kontrolloiduksi vielä senkin kautta, että useimmat laskut tulevat suoritetuiksi, ennenkuin uudet laskut lähetetään vedenkuluttajille.

Saapuneet laskut annetaan ensin sen henkilön tarkastettaviksi, joka on tilannut tai vastaanottanut laskuihin merkityt tavarat. Tämän jälkeen kamreeri vielä tarkastaa laskut numerolleen ja katsoo, että oikea kirjanpitosiili on niihin merkitty. Vihdoin toimitusjohtaja tai hänen apulaisensa kirjoittaa laskuun maksumääräyksensä. Vasta tämän jälkeen lasku jätetään rahastonhoitajalle maksunsuorittamista varten.

Työmiesten palkkauslistat laatii asianomainen työnjohtaja, jättäen ne konttoriin, jossa listat numerolleen tarkastetaan. Sitäpaitsi toimitusjohtajan apulainen tarkastaa, ovatko listat tilijakoon, yksikköhintoihin y. m. nähden oikeat. Tämän jälkeen rahastonhoitaja, jonkun konttoriapulaisen kontrollia pitäessä, panee jokaisen työmiehen listaan merkityn palkan paperipussiin, joka liimataan kiinni. Palkat maksaa sitte asianomaisilla työpaikoilla joku konttoriapulaisista. Palkanmaksun tapahduttua läsnä ollut työnjohtaja merkitsee listalle, että työmiehille on maksettu listaan merkityt määrät.

Jos konttorin kassassa sattuu olemaan runsaammin rahavaroja ja lähimpinä päivinä on odotettavissa suurempia maksuja, sijoitetaan osa näistä varoista juoksevalle tilille Vaasan Pankkiin, jotta ne olisivat tarpeen tullen helposti saatavissa.

Tarpeen mukaan tilataan lisävaroja kirjallisesti rahatoimikamarista, joka tavallisessa järjestyksessä antaa maksumääräyksen rahatoimikonttorille, josta rahat saapi nostaa tilauksessa kulloinkin mainittu henkilö. Sikäli taas kuin vesijohtokonttoriin karttuu varoja, joita ei lähimpinä päivinä tarvita tiettyihin menoihin, lähetetään ne reversaalin ohessa rahatoimikonttoriin, jossa vesijohtolaitoksen konttokuranttilille kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti lasketaan puolin ja toisin korkoa 5 prosenttia mukaan.

Sisäinen kontrolli on järjestetty siten, että maksujen kannannassa toinen henkilö merkitsee kirjaan jokaisen konttoriin maksetun määrän. Rahanperijä taas jättää joka kerralla luettelon perimistään varoista. Rahoja kaupunginkassasta otettaessa tai siihen maksettaessa, merkitään määrä erityiseen kirjaan, johon sekä rahastonhoitaja että kamreeri kirjoittavat sen ohessa nimensä vahvistaen siten, että merkitty rahamäärä on nostettu tai maksettu. Kirjanpidon avulla kamreeri seuraa kassan suuruutta, ettei se pääse liaksi nouse-

maan tai vähenemään. Toimitusjohtaja taas laskee kassassa olevat varat nähdäkseen, että kassa ja kassakirjasaldo ovat yhtäpitävät.

Tili rahatoimikonttorille annetaan kultakin vuosineljännekseltä viimeistään huhti-, heinä- ja lokakuun 10 p:nä sekä tilinpäätöstä varten tammikuun kuluessa.

Kaasutehdas.

Rahavarojen kannantaa varten on kaupunki jaettu piireihin ja kussakin piirissä on toimihenkilö, joka lukee kaasumittarit ja toimittaa kannannan. Lukeminen toimitetaan kunkin kuukauden 25:n ja seuraavan kuukauden 5:n päivän välisenä aikana. Työ suoritetaan urakkajärjestelmän mukaan, joka vaikuttaa sen, että lukeminen käy mahdollisimman nopeasti. Tavallisesti lukeminen tulee toimitetuksi 7 päivässä. Lukija merkitsee mittarin aseman kirjaan, jonka lehdet ovat kaksiosaiset. Merkintä tehdään yhtäpitävästi lehden molempiin osastoihin, jonka jälkeen toinen puoli irroitetaan ja jätetään kaasun käyttäjälle.

Jokaiselle kaasun käyttäjälle pidetään kaasutehtaan konttorissa kortti, johon äskenmainitusta kirjasta merkitään mittarin asema ja lasketaan kaasukulutuksen hinta. Tämän kortin nojalla sittemmin lasku laaditaan. Nyt alkaa laskujen periminen, jota varten kantomies saapi laskut vihkoihin nidottuina. Perimistään varoista kantomies joka päivä laatii kaavan mukaisen luettelon, joka rahojen ohessa jätetään konttorin kassaan kuittia vastaan. Seuraavana päivänä luettelot tarkastetaan ja lasketaan, jolloin mahdolliset laskuvirheet oikaistaan ja lopullinen tilitys tehdään. Kannannan päätyttyä jokaisen kantomiehen luettelot tarkastetaan uudelleen, jolloin maksamattomien erien ja jäljellä olevien laskujen tulee olla yhteenkäypiä. Toisinaan kantomiestä kontrolloidaan samalla tavoin kannannan vielä kestäessä.

Suorittamatta jääneet laskut jätetään takaisin kantomiehelle taikka annetaan erinäiselle rästickanta toimittavalle kantomiehelle. Ellei maksua nytkään saada, lähetetään velalliselle painettu kiertokirje, jossa häntä kehoitetaan suorittamaan laskunsa. Milloin tästäkään toimenpiteestä ei ole mitään tulosta, jätetään laskut rahatoimikamarille perimistä tai uloshakemista varten.

Kaupungin omille laitoksille toimitetusta kaasusta, koksista ja ammoniakista sekä suoritetuista töistä laaditaan kuukausittain laskut, jotka annetaan asianomaisten laitosten taloudenhoitajain hyväksyttäväksi. Laskut kerätään sittemmin erityiseen luetteloon, joka laskujen ohessa lähetetään rahatoimikonttoriin kirjaan pantavaksi.

Paitsi tavallisia kaasunmittareita on olemassa myöskin auttomaattisia mittareita, jotka ovat varustetut rahalippailla. Mitään laskun kirjoittamista näihin mittareihin nähden ei tule kysymykseen, vaan kantomies tyhjentää

lippaat ja jättää lippaissa olevat 25-penniset kaasutehtaan kassaan luettelon ohessa, joihin lippaiden numerot ja lippaissa olleet rahamäärät on merkitty. Kannanta kontrolloidaan siten, että kantomies mittarikirjaansa merkitsee mittarin aseman, johon konttoriin jätetty rahamäärä konttorissa verrataan.

Kaasutehtaasta myydään erilaisia sivutuotteita, kuten koksia, tervaa, ammoniakkia, ammoniumsulfaattia y. m. joko välikirjain nojalla taikka laskuja vastaan. Koksin käteismyynissä käytetään shekkejä. Milloin suoritus ei tapahdu heti, annetaan kannanta tehtaan kantomiesten toimitettavaksi ja kannetut varat jätetään konttoriin samassa järjestyksessä kuin tulot kaasunmyynnistä.

Johtotöitä toimitetaan joko kustannusarvioiden perusteella taikka laskua vastaan. Maksunkannanta toimitetaan samalla tavalla kuin sivutuotteiden myynnistä on sanottu.

Kaasutehtaan myymälässä tapahtuva myynti tarkastetaan kassakontrollikoneen avulla, johon kukin tulomäärä pannaan. Koneen tyhjentää kaasutehtaan kasööri joka päivä.

Kaasutehtaan menot maksetaan siten, että toimihenkilöiden palkat suoritetaan tehtaan konttorissa yhteiselle palkkauslistalle tehtävää kuittia vastaan. Työmiesten palkat taas pannaan etukäteen paperipusseihin, joille työmiehen nimi, ammatti, työaika ja palkan määrä on kirjoitettu. Palkanmaksun toimittaa joku konttorin apulaisista ja palkkauslistaan työnjohtaja merkitsee palkanmaksun oikeassa järjestyksessä toimitetuksi.

Saapuneet laskut annetaan tarkastettaviksi ja hyväksyttäväiksi asianomaiseen tehdasosastoon taikka varastonhoitajalle, kysymyksen ollessa tila-
tuista tarveaineista. Laskuihin kamreeri yksissäneuvoin asianomaisen tehdasosaston johtajan kanssa merkitsee kirjanpitotilin, johon lasku tulee vietäväksi. Epävarmat tilikysymykset alistetaan laitoksen toimitusjohtajan ratkaistaviksi. Tällä tavoin käsitellyt laskut kamreeri jättää rahastonhoitajalle maksunsuoritusta varten, jota ennen toimitusjohtaja kuitenkin varustaa suuremmat laskut merkinnällään.

Kaikki tiliilitteet joku hallituksen jäsenistä yhdessä toimitusjohtajan kanssa tarkastaa kuukausittain, jolloin toimitusjohtaja samalla katsoo, että kirjanpitotilejä koskevat merkinnät ovat oikeat.

Rahavaroja hoitaa rahastonhoitaja ja säilytetään niitä kaasutehtaan pääkonttorin kassakaapissa. Pääkassan rinnalla pidetään vaihtokassoja myymälässä (200 mk), toimistossa (100 mk) ja Sörnäisten tehdaskonttorissa (nykyään n. 100 mk). Toimitusjohtaja pitää vuoden kuluessa kassakontrollia laskemalla rahat niin usein kuin sen tarpeellisenä pitää ja vertaa silloin, että kassassa oleva säästö on sama kuin kassakirja osottaa.

Varat, joita ei jokapäiväisessä liikkeessä tarvita, lähetetään reversaalin ohella rahatoimikonttoriin, josta taaskin rahoja nostetaan, milloin kertyneet

tulot eivät menojen suorittamiseen riitä. Rahatoimikonttori pitää nimittäin kaasutehtaalle samallaista korollista konttokuranttitiliä kuin vesijohtolaitoksellekin, josta edellä on mainittu.

Tili kaasutehtaan tuloista ja menoista annetaan rahatoimikonttorille neljännesvuosittain. Tässä tilissä sekä meno- että tuloerät ryhmitetään niiden päätilien mukaan, jotka esiintyvät rahatoimikonttorin kirjanpidossa.

Sähkölaitos.

Kun tilaaja haluaa liittyä sähkölaitoksen verkkoon, laaditaan kaavanmukainen välikirja, jolloin, jos tarpeellisenä pidetään, samalla vaaditaan tilaajaa antamaan joko vakuutta taikka takauksia sähkövirran maksamisesta. Tilaaja saapi välikirjasta kaksoiskappaleen heti, kun johtotyöt tilaajan luona on asianmukaisesti tarkastettu ja hyväksytty.

Mittarien lukemisen toimittivat aina huhtikuuhun asti v. 1914 laitoksen rahanperijät, jotka tähän käyttivät n. 8 päivää kunkin kuukauden alusta. Kun tämä järjestelmä monesta syystä ei näyttäytynyt joka suhteessa tyydyttävältä, tehtiin, sittenkuin asiasta oli toimeenpantu seikkaperäinen tutkimus, järjestelmän muutos kevään ja kesän kuluessa v. 1914.

Mittarien lukemista varten on laitoksen palveluksessa nykyään 6 lukijaa, joilla kaikilla on oma kuluttaja-alueensa. Lukemiskausi ylettyy kuukauden 15 p:stä seuraavan kuukauden 15 p:ään. Lukukirjat laaditaan osotekoneiden avulla siihen kuntoon, ettei lukijan tarvitse merkitä siihen muuta kuin mittariaseman, päiväyksen ja nimikirjaimensa. Lukulippuja laaditaan kaksi, joista virrankuluttaja saapi toisen laskun tarkistamista varten.

Lukijoille on laadittu erityinen työjärjestys, joka sisältää tarkat määräykset heidän velvollisuuksistaan ja oikeuksistaan. Palkkaa maksetaan lukijoille 5 mk päivässä sekä virkapuku ja kahdet kalossit vuodessa. Tämän lisäksi voivat lukijat vielä määrätyissä tapauksissa, esim. normaalimäärää suuremmasta työnsuorituksesta, erinomaisemmasta valppaudesta y. m. saada preemioita ja palkkioita.

Kunkin lukemiskauden päätyttyä asianomainen mittarikontrollantti laatii tilastollisen taulukon, jonka avulla lukemista voidaan jatkuvasti kontrolloida.

Tämä lukujärjestelmä on, kuten väitetään, osottautunut erittäin tehokkaaksi, sen avulla kun työvoima tulee mahdollisimman tarkasti käytetyksi kustannusten mittaria kohti silti nousematta.

Kun lukijat ovat jättäneet lukuvihkosensa konttoriin, merkitsevät laskupulaiset niissä olevat luvut asianomaisen kuluttajan virtakortteihin, jotka eri tariffeja varten ovat erilaisella merkillä varustetut, ynnä laskelman virrankulutuksen raha-arvosta. Tällöin voidaan edelliseen virrankulutukseen ver-

taamalla ensi kädessä jo suunnilleen huomata, onko kuukauden virrankulutus jossain suhteessa kohtuuton, josta silloin heti tehdään ilmoitus konttoripäällikölle. Jos ilmoitukseen havaitaan aihetta olevan, ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin, mittarien, johtojen y. m. tarkastamiseen j. n. e.

Virtakortit ovat kaupunginosittain järjestetyt. Kun kuukausilaskelma on saatu laatikolliseen virtakortteja merkityksi, siirtyy laatikko konekirjoittajille, jotka merkitsevät tulokset laskukaavakkeisiin ja yhtäaikaan hiilipaperin avulla virtaluetteloon, joka käytetään laitoksen kirjanpidon ja kontrollin pohjana, sekä sitäpaitsi perimislueltoon. Sekä laskuihin että virta- ja perimislueltoihin on jo etukäteen osotekoneella painettu virrankuluttajain nimet ja osotteet sekä mittari- ja rekisterinumero. Täytetyt virtaluettelot toiset apulaiset tämän jälkeen kontrolloivat ja numerolleen tarkastavat. Laskut taas siirtyvät mittarikonttorin johtajalle, joka mittarikontrollanttien avulla tarkastaa jokaisen laskun varustaen sen kontrollileimalla. Kun laskut näin on saatu tarkistetuiksi, jakaa perimiskontrollööri ne perimistä varten rahankantomiehille, jotka vastaanottamistaan laskuista kirjoittavat kuitenkin perimiskontrollöörin laatimaan kontrollilueltoon. Kantomies tilittää perimänsä varat päivittäin erityistä tilityskaavaketta käyttäen, mutta palauttaa perimättä jääneet laskut vasta kolmen päivän kuluttua siitä, kun hän on ne saanut, laatien tällöin luettelon sekä perimistään rahaeristä että rästeistä ja konttoriin tekemistään rahasuorituksista. Kantomiesten tilitykset tarkastaa ja kuittaa kontrollööri, joka tämän jälkeen perimättä jääneistä laskuista laatii rästiluelto, mitkä uudelleen annetaan kolmen päivän ajaksi kantomiehille perittäviksi. Ellei kantomies näiden kahden perimiskauden ajalla saa laskujen määriä perityksi, jättää hän laskut takaisin merkiten niihin, mikäli mahdollista, selvityksen, miksi maksua ei ole suoritettu. Perimättä jääneet laskut ottaa tämän jälkeen haltuunsa kamreeri, joka lähettää virrankuluttajalle velkomuskirjeen määräten viimeisen maksuajan, jonka kuluttua, ellei maksua tällä välin ole suoritettu, niskottelevan kuluttajan johto katkaistaan. Kunkin perimiskauden päätyttyä konttori laatii tilastollisen taulukon kantomiesten toiminnan valvonnan helpottamiseksi.

Järjestelmä toimii täysin yhtäjaksoisesti, niin että jokainen apulainen kaikki päivät suorittaa pääasiassa yhdenmukaista työtä saavuttaen siten mahdollisimman suuren kätevyyden. Lukemisen ja vastaavan perimisen välillä kuluu noin 10 päivää.

Sähkölaitoksen myymälällä on oma kassansa, joka kunakin aamuna tekee tilin edellisen päivän tuloista. Rahatilitys perustuu käytännössä olevan „National Cash Register“-nimisen kassakoneen painettuihin kontrolliliuskoihin, joista jokaista apulaista varten laaditaan erityiset päiväraportit. Sekä nämä että kontrolliliuskat jätetään tiliä tehtäessä konttoriin.

Laitoksen kassaan annetut laskut, joihin toimitusjohtaja on merkinnyt

„hyväksytään maksettavaksi“, suorittaa rahastonhoitaja ilman muuta. Muut toimitusjohtajan hyväksymät suoritukset tapahtuvat kamreerin suostumuksella ja hänen lähimmällä vastuullaan. Jokaisen rahaerän rahastonhoitaja merkitsee erityiseen ensikassakirjaan (kladdiin) ja kamreeri tarkastaa kassakirjanpidon päivittäin tutkien edellisen päivän tulot ja menot sekä vahvistaen kassasaldon määrän. Tarkoitusta varten pidetään kassapäätöskirjaa, johon merkitään kunkin päivän debet- ja kredit-summa ynnä saldo rahalajittain eriteltynä. Tämän kontrollin jälkeen kaikki kassatodisteet annetaan konttoriapulaiselle, joka niiden nojalla laatii kassakirjan, johon kukin todistenumero järjestyksessä kirjoitetaan todisteelle merkitylle tililleen. Kassakirjaan tehdään kuukausittain yhdistelmä, jossa samaan tiliin kuuluvat erät kerätään yhteen summaan pääkirjaan vietäväksi. Ensikassakirja ja kassakirja verraataan toisiinsa joka päivä. Kassavarat laskee kamreeri useita kertoja vuodessa.

Rahatoimikonttorista sähkölaitos nostaa varoja joko lainavarain tililtä taikka konttokuranttiltililtä siten, että toimitusjohtajan ja kamreerin allekirjoittamat tilaukset lähetetään rahatoimikamarille, josta maksumääräykset toimitetaan rahatoimikonttorille. Suoritukset taas tapahtuvat siten, että päivän kuluessa kertyneet varat k:lo 4—5 välillä iltapäivällä viedään sähkölaitoksen juoksevalle tilille Landtmannabankeniin, jossa ne seuraavana päivänä tasaisin tuhansin siirretään rahatoimikamarin juoksevalle tilille. Sanottua pankkia, joka pidetään auki k:lo 5:een asti, on ollut pakko käyttää, kun rahatoimikonttorin ja muiden pankkien aukioloaikana ei raha-asioita ennätetä saada järjestetyksi.

Tavaroiden osto toimitetaan joko tilauskaavakkeella tai kirjeellisesti sittenkun ensin on hankittu kilpailevia tarjouksia. Suuremmissa hankinnoissa laaditaan välikirjat.

Pienuhköjä ainevarain tilauksia jokapäiväistä tarvetta varten ovat osastopäälliköt oikeutetut itsenäisesti tekemään ja heidän valvonnallaan työnjohtajatin, mutta tämä tapahtuu aina vasta, kun on hankittu hintailmoituksia, mitkä alistetaan toimitusjohtajan tarkastettaviksi.

Saapuneiden tavaroiden kontrolli tapahtuu siten, että se virkamies, joka on tavaran vastaanottanut, täyttää erityisen kaavakkeen, joka toimitetaan konttoriin. Ulkomaisten tavaroiden tullauksen toimittaa erityinen virkamies, joka antaa eriteltyt tiedot hinnoittelijalle, joka tarkastaa tullauksen sekä laskee oman ja myyntihinnan merkiten nämä hinnoituskirjaan.

Saapuneet laskut tarkastetaan konttorissa sekä numerolleen että sisältöön nähden. Tämän tarkastuksen jälkeen lasku lähetetään asianomaiselle osastopäällikölle kirjanpitotilin merkintää varten, jonka jälkeen se annetaan toimitusjohtajalle hyväksyttäväksi, mikä tapahtuu siten, että laskuun merkitään „hyväksytään maksettavaksi“. Tämän jälkeen laskut saapuvat kamreerille,

joka jättää käteisellä maksettavat laskut kassaan, jotavastoin laskut, joihin nähden muita maksuehtoja on olemassa, viedään kirjaan asianomaisen toiminnan tilille. Näiden suoritus tapahtuu aina kamreerin tekemästä kirjallisesta esityksestä, jonka toimitusjohtaja hyväksyy.

Ainevaroja otetaan varastosta johtotyöosaston töitä varten kirjallisilla tilauksilla ja niistä annetaan ilmoitusluettelot konttoriin, jossa tavaroille pannaan hinta ja lasku kirjoitetaan. Ainevarat ja työkustannukset suuremmista töistä merkitään n. s. „johtotyökirjaan“ (installationsbok) työn kestäessä ja lasku laaditaan vasta työn valmistuttua. Nämä laskut viedään velallismemorialiin ja siitä asianomaisiin tileihin. Pienemmistä töistä laskut kirjoitetaan suoraan edellämainituista ilmoitusluetteloista ja toimitetaan tilaajille kuitatuina. Ainevaroista, joita johtotöitä suorittavat toiminimet tilaavat, myönnetään toisinaan kolmen kuukauden maksuaika. Nykyisten olojen vallitessa on luottoaika kuitenkin supistettu yhteen kuukauteen.

Laskujen perimistä varten on kaksi rahanperijää palkattuna.

Jotta jokainen osastopäällikkö voisi seurata, missä suhteessa todelliset menot ovat myönnettyihin määrärahoihin verrattuna, laaditaan kirjanpidosta kuukausittain bilanssi, jossa käytetyt määrät esiintyvät myönnettyjen määrien rinnalla. Tällainen bilanssi annetaan myöskin revisionkonttorille. Rahatoimikonttorille taas annetaan ainoastaan vuosineljännesbilanssi, joka sisältää ainoastaan pääosastojen kokonaissummat.

Kaupungin talojen isännöitsijät.

Talojen taloudenhoitajaa varten on rahatoimikamari toukokuun 25 p. 1914 hyväksynyt johtosäännön, jonka mukaan hänen velvollisuutenaan on tarkastaa ja asianmukaisella merkinnällä varustaa virka-alaansa kohdistuvat laskut sekä katsoa, että vuokrat ja muut tulot hänen hoidossaan olevista huoneuksista asianmukaisesti kertyvät kaupungin kassaan.

Kaupungin kiinteistöjen hoito on jaettu kuuden eri isännöitsijän kesken, joista raatihuoneen ja majoitustarpeeseen käytettyjen kiinteistöjen isännöitsijöillä ei ole mitään rahavarainhoitoa. Muut isännöitsijät taas kantavat vuokratulot ja maksavat pienempiä menoja hoitamistaan kiinteistöistä. Tilityksensä he jättävät rahatoimikamarille vuosineljänneksittäin. Poikkeuksen tekee vain kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijä, joka, kuten ennen on sanottu, tilittää kuukausittain.

Kaupungin kauppahallit ovat niitä varten asetettujen vahtimestarien lähimmän valvonnan alaisina, mutta heillä ei ole mitään rahavarainhoitoa, vaan kantaa rahatoimikonttori kaikki vuokratulot ja suorittaa kaikki maksut

Huuhteluhuoneissa ja mukavuuslaitoksissa taas tulot kannetaan rahalippaita käyttäen. Rahalippaat asianomaiset hoitajat tuovat rahatoimikonttoriin tyhjennettäviksi kahdesti viikossa.

III. Kunnallinen kirjanpito.

Ennen nykyisen kunnallisasetuksen voimaanastumista oli kaupungin kirjanpito järjestetty maistraatin ja kaupunginvanhinten tammikuun 20 p:nä 1858 hyväksymän järjestelmän mukaan. Mutta vuodesta 1877 alkaen, jolloin rahatoimikamari alkoi toimintansa, kirjanpito järjestettiin kaupunginvaltuuston uuteen muotoon laatiman meno- ja tulosäännön pohjalle ja vanhasta „rahastojärjestelmästä“ luovuttiin samalla kokonaan.

Varsinaisen kirjanpidon ulkopuolelle jätettiin tällöin kaupungin kiinteistöjen sekä irtaimiston arvo eikä niistä ollut olemassa edes täydellisiä luetteloita. Tosin 1878 vuoden tilintarkastajat antamassaan lausunnossa ehdottivat, „että kirjoihin otettaisiin kaupungin kiinteistöjen ja inventarioiden arvo sekä että tileihin liitettäisiin rahatoimikamarin ohjesäännön 17 §:n säätämät luettelot“, mutta tämän esityksen kaupunginvaltuusto hylkäsi. Kun 1882 vuoden tilintarkastajat taaskin lausuivat toivomuksenaan, „että uusi, selvä ja täydellinen kirja kaupungin kiinteästä omaisuudesta mitä pikimmin laadittaisiin“, sai kysymys tälläkin kertaa raueta, koska kaupunginvaltuusto jotakuta aikaa sitä ennen oli tarkoitusta varten asettanut 1,000 markkaa rahatoimikamarin käytettäväksi.

Kaupungin kirjanpidon 1877 vuoden järjestelyssä ei siihen myöskään otettu kaupunginvaltuuston hyväksymää meno- ja tulosääntöä, jolloin kulta-kin tililtä olisi voitu suoraan nähdä, millä tavoin vahvistettua tulo- ja menosääntöä oli tilivuoden aikana toteutettu. Tämän puutteen huomasivat jo 1880 vuoden tilintarkastajat, jotka antamassaan kertomuksessa m. m. lausuivat: „Mitä vihdoin kirjanpitoon tulee, näyttää meistä sellainen muutos tarpeelliselta, että pääkirjaan avataan eri tili kullekin määrärahaerälle heti kun kaupunginvaltuusto on sen myöntänyt sekä että tätä tiliä oitis hyvitetään määrärahan koko määrästä ja velotetaan sikäli kuin siihen kuuluvia menoja suoritetaan, jolla tavoin voidaan sekä helposti tarkata, ettei myönnettyjä määrärahoja ylitetä että saadaan tarkasti esille kaupunginrahastoon säästyneistä määrärahoista ja käyttämättömistä varoista vuodelta kertynyt ylijäämä. Nykyinen kirjanpitotapa, jonka mukaan tiliä päätetylle työlle ei avata ennenkuin siihen on ryhdytty ja työstä suoritettut menot kulkevat tileissä varoina, kunnes koko työ (usein kyllä vasta usean vuoden perästä) on valmistunut, jolloin koko työhön käytetty summa yhdellä kertaa poistetaan, aiheuttaa työn kestäessä ei ainoastaan vuositileihin valesäästön vaan myöskin sen puutteen,

ettei tileistä käy ilmi, paljonko kustakin määrärahasta on seuraavaan vuoteen käyttämättä.“

Tämä tilintarkastajien tekemä ehdotus ei kuitenkaan antanut kaupunginvaltuuston puolelta aihetta toimenpiteisiin, koska sekä kaupunginkamreeri että kysymystä valmistellut valiokunta sitä vastustivat. Tilintarkastajain vireillepanema ehdotus jäi kuitenkin kytemään ja toteutettiin myöhemmin, sillä 1887 vuoden tilintarkastajat saattoivat todeta, että „vuoden kirjanpidossa oli käytetty entuudeltaan ei tavallista kirjanpitotapaa. Tämän mukaan rahäsääntö eli määrärahaerä tehdään pääasiaksi ja jokainen poikkeaminen siitä, joko se sitte lisää taikka vähentää rahäsäännön määrärahaa, siirretään pääkirjassa olevalle „Ylimääräisten menojen ja tulojen tilille“, jossa ne niinmuodin nykyään ovat kerättyinä“.

Siihen nähden että kaupungin kirjanpidossa aikaisemmin oli noudatettu sitä menettelytapaa: että perimättä olevat verorästit vuoden vaihteessa siirrettiin säästönä seuraavaan vuoteen; että vuokratontteja myydessä koko sovittu kauppahinta merkittiin tuloksi, vaikka melkoinen osa siitä tulisi kertymään usean vuoden kuluessa; sekä että yleisiä töitä teetettäessä näistä suoritettut kustannukset oli merkitty kirjoihin etuanteina, kunnes työ oli kokonaan valmistunut, jolloin koko kustannusmäärä yhdellä kertaa poistettiin menona, joista ynnä muista samallaisista syistä kaupunginrahaston kirjoihin merkitty säästö oli todellista säästöä monin verroin suurempi, oli rahatoimikamari v. 1887 päättänyt:

1) että kaikille urakoitsijoille annetut ennakkomaksut olivat ennen vuoden vaihdetta siirrettävät asianomaisille työtileille;

2) että vuosittain kaikki kalenterivuoden lopussa maksamatta olevat rästit, lukuunottamatta niitä, joiden kantoajat oli määrätty seuraavalle vuodelle, olivat poistettavat;

3) että näitä poistettuja rästejä varten oli laadittava erityinen, järjestelmällinen kirjanpito ja että luettelo näistä oli kahdesti vuodessa esitettävä rahatoimikamarin tarkastettavaksi;

4) että vuosittain oli meno- ja tulosäännön tulopuolelle otettava arviomääräraha „poistettuja rästejä peritty“; sekä

5) että vuoden vaihteessa keskeneräisinä olevia töitä ei enää pidettäisi kirjoissa varoina, vaan poistettaisiin asianomaiselle menotilille siirtämällä, jotavastoin jäljelle jääneet määrärahat siirrettäisiin velkana uuteen tiliin.

Asiata kaupunginvaltuuston kokouksessa tammikuun 31 p. 1888 käsitellessä hyväksyttiin vain 1 ja 5 kohdissa mainitut päätökset. Muihin kohtiin nähden päätettiin kehottaa rahatoimikamaria:

maksamatta olevia rästejä kirjaan vietäessä huomaamaan, että kauppahinta vuokralla olleista tonteista y. m. samallaiset kaupunginrahaston perimättä olevat saatavat saadaan poistaa eli lyhentää rahatoimikamarin ohje-

säännön 13 §:n mukaisesti vain siinä tapauksessa, että on saatu tietää, ettei niitä syystä tai toisesta saa perityksi, mutta että ne muuten ovat kaupunginrahaston varoina merkittävät ja siirrettävät; sekä

antaessaan vuotuiset tiedot kaupungin meno- ja tuloarvioehdotusta varten seuraavaksi vuodeksi ilmoittamaan sekä kokonaissäätön, minkä tilinpäätöksen lasketaan tulevan osottamaan, että myöskin maksamatta olevien verorästien, vuokratonttihintojen y. m. määrät, joiden ei otaksuta ensi vuoden kuluessa tulevan maksetuiksi, sekä miten suuri osa säästöstä niinmuodoin tulee olemaan seuraavan vuoden menoihin käytettävänä.

Kysymys käyttäännössä olevan tilinpitojärjestelmän uusimisesta nostettiin kaupunginvaltuustossa v. 1892 käsiteltäessä tilintarkastajain lausuntoa kaupungin edellisen vuoden tileistä. Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä valtuusto näet ilmoitti kiinnittäneensä huomiota erinäisiin kaupungin tililaitosta koskeviin virheellisyyksiin sekä kehotti senvuoksi kamaria ottamaan nykyisen tilijärjestelmän tarkastuksen alaiseksi sekä laatimaan ehdotuksen sellaisiksi muutoksiksi, jotka voisivat olla tarpeellisia taikka hyödyllisiä. Sen ohessa kaupunginvaltuusto jätti rahatoimikamarin harkittavaksi, eikö olisi tarkoituksenmukaista velvoittaa rahatoimikonttoria kuukausittain laatimaan summittaisen raportin kaupunginrahaston tuloista ja menoista, mikä raportti olisi jonkun rahatoimikamarin jäsenen oikeaksi todistamana kaupunginvaltuustolle annettava. Kaupunginvaltuuston esittämät huomautukset olivat seuraavat:

1) että 1891 vuoden rahasääntö, semmoisena kuin se tilintarkastuskertomuksessa esiintyi, monissa kohdin asetelmaansa nähden erosi kaupunginvaltuuston vahvistamasta rahasäännöstä, monet sekä tulo- että menosäännön erät kun oli viety toisten otsakkeiden alle kuin vahvistetussa rahasäännössä, mikä seikka osotti, ettei rahasäännön ja tilien välillä ollut yhdenmukaisuutta olemassa;

2) että rahasäännössä ja tileissä nykyään noudatetun järjestelmän mukaan oli melkoisen vaikeata toisistaan varmasti erottaa vakinaiset ja satunnaiset menot, vaikka olisi suotavaa, että viimeainitut, jotka etupäässä kohdistuivat kaupungin yleisiin töihin, muodostaisivat eri osaston rahasäännössä ja tilinpäätöksessä; sekä

3) että joku virheellisyys lienee olemassa siinä tavassa, jolla kaupunginrahaston asema ja siihen perustuva säästölaskelma vuoden vaihteessa laaditaan.

Lausunnossaan (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 40 vuodelta 1892*) rahatoimikamari ilmoitti antaneensa rahatoimikonttorille käskyn vastedes laatia kaupungin kirjanpito täydellisesti yhtäpitävästi rahasäännön kanssa. Toisessa kohdassa tehtyyn huomautukseen nähden rahatoimikamari ei sanonut voivansa pitää vakinaisten ja satunnaisten menojen erottamisesta

rahasäännössä aiheutuvia etuja sanottavan suurina, päinvastoin niiden erottaminen kahteen jyrkästi erillään olevaan osastoon tuottaisi haittoja — varsinkin yleispiirteisyys kärsisi — joita edut eivät korvaisi, jonkavuoksi kamari katsoi sopivammaksi, että vakinaiset ja satunnaiset menot menosäännössä vain erotettaisiin siten, että kunkin satunnaista luontoa olevan menoerän eteen pantaisiin * sekä että erityksessä yhteenvedossa mainittaisiin jokaisen pääluokan vakinaiset ja ylimääräiset tulot ja menot yhteensä. Tällä tavoin oli kamari 1893 vuoden menosääntöehdotuksessaan jo osottanutkin kaikki satunnaiset menot.

Kolmannen huomautuksen johdosta rahatoimikamari ehdotti, että pääomatili kaupunginrahaston aseman osottamista varten vuodenvaihteessa olisi laadittava siten, että tässä tilissä, johon tähän asti on viety ainoastaan kaupungin kiinteät lainat, vastedes huomattaisiin toiselta puolen myöskin kaupungin huostassa olevat, maksamatta olevista tontinhinnoista annetut velkakirjat sekä kaupungin tiluksilta myytyjen rakennusten suorittamatta olevat kauppahinnat y. m. eli siis kaikki sellaiset rahaksi muutettavat varat, jotka eivät ole yhdellä kertaa käytettävissä, vaan joista vuosittain suoritetaan lyhennysmaksuja. Tili olisi sekä debet- että kredit-puolella päätettävä bilanssilla. Verorästit taas olisivat kirjoissa pidettävät ulkopuolella sarekkeen, jotta ne eivät pääsisi vahingollisesti vaikuttamaan lopputulokseen.

Rakennus- ja vesijohtokonttorin ainevarain tilejä ei myöskään, kuten oli ehdotettu, kamarin mielestä saisi pääomatiliiin sekottaa, ne kun ovat sangen vaihtelevia. Oikeastaan niiden pitäisi päättyä siirrotta, koska vuoden varrella ei pitäisi saada tehdä suurempia ainevarain ostoksia kuin mitä myönnettyt määrärahat sallivat. Kaikellaisia ainevaroja tulee kuitenkin aina olla varastossa, mutta tämä, joka suuruudeltaan vaihtelee, ei periaatteellisista eikä hyödyllisyysyistä saa tulla pääomatilissä huomatuksi, koska tämän kautta säästö, jonka nyt esitetyn järjestelmän muutoksen kautta pitäisi tulla kokonaan käytettävissä olevaksi, saisi entisen mutkallisen muotonsa.

Muita muutoksia ei rahatoimikamarin mielestä tarvinnut kirjanpidossa tulla kysymykseen.

Kaupungin tuloja ja menoja esittävän kuukausiraportin antamisesta rahatoimikamari huomautti, että sen laatiminen rahatoimikonttorin käytettävissä oleviin pieniin työvoimiin nähden tuottaisi vaikeuksia, joita niistä lähtevät edut eivät vastaisi, jonkavuoksi kamari esitti, että ehdotus saisi raueta.

Kysymyksen valmistelua varten kaupunginvaltuusto asetti erityisen valiokunnan, joka antamassaan mietinnössä (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 9 vuodelta 1893*) huomautti, että jos pääomatilissä, kuten rahatoimikamari oli ajatellut, huomattaisiin kaupungin kiinteä velka, tulisi siihen, jotta se ei päättyisi melkoisella vajauksella ja siten kävisi harhaanjohtavaksi, toiselta puolen myöskin ottaa velkoja vastaavat varat. Tällaisia

olisivat kaupungin kiinteä ja irtain omaisuus, sen maa-alueet, rakennukset, laiturit, tiet y. m., joita varten lainat oli otettu. Mutta näistä varoista useimmat ovat sellaisia, ettei niitä saada eikä voida kaupungin velan suorittamiseksi rahaksi muuttaa. Muukaan kaupungin omaisuus, johon nähden tällainen rahaksi muutto olisi ajateltavissa, kuten vesijohtolaitos, kauppahalli y. m., ja joka paremminkin on pääomavarojen luontoista, ei tarkasti katsoen voi kaupungin taloudellista asemaa arvosteltaessa tulla asetetuksi vastakkain kaupungin velkojen kanssa, koska tarkoituksena ei ole suorittaa näitä sanottujen varojen myynnillä, vaan taksoitetuilla varoilla ja muilla kaupungin tuloilla. Yksityisen henkilön varallisuudentilaa arvosteltaessa on tällainen varojen ja velkojen keskinäinen vertailu tosin tärkeä, mutta kunnan taloudellisen aseman arvostelussa ei pääomatilinkaltaisella yhdistelyllä ole samaa merkitystä.

Vaikka niinmuodoin kaupungin ottamien lainojen, sikäli kuin nämä eivät ole tilapäisiä ennakkorahoja, vaan tarkoituksena on suorittaa ne vastaisiin menosääntöihin otettavilla määrärahoilla, eikä tontinhintojen ja niiden kaltaisten saatavien, jotka vähitellen joutuvat maksettaviksi, ei tulisikaan esiintyä kaupunginrahaston asemaa vuoden vaihteessa esittävään selostukseen, tulisi kaupungin kirjanpidon kuitenkin käsittää nämäkin erät. Valiokunnan mielestä olisi siis tarpeellista, että mainituista veloista ja tontinhinnoista pidettäisiin erikoiskirjoja, joista kunakin vuonna kaupungin pääkirjaan siirrettäisiin samana vuonna maksettaviksi joutuvat erät, joten vuotuisen kaupunginrahaston asemaa vuoden vaihteessa esittävään selostukseen sisältyisi ainoastaan, velkapuolella: langenneet, lunastamatta olevat obligatsioonit ja kupongit sekä varojen puolella: langenneet, maksamatta olevat tontinhinnat. Sanottujen erikoiskirjojen mukaan on eri tili sittemmin tilinpäätökseen liitettävä. Rästeihin nähden oli valiokunta taas sitä mieltä, että niiden merkitseminen ulkopuolelle särekeen olisi väärin, koska niistä kuitenkin melkoinen osa saadaan perityksi. Valiokunta senvuoksi puolusti rästien nykyistä kirjanpitoa. Rahatoimikamarin esittämää menettelyä säästöarviolaskelman laatimista varten valiokunta vähillä muutoksilla hyväksyi.

Kaupungin tuloja ja menoja esittävän kuukausiraportin antamista valiokuntakaan ei kannattanut, vaan esitti sen sijaan, että kaupungin kirjoista neljännesvuosittain otettaisiin siten laaditut bilanssit, että niistä mukavasti nähtäisiin rahasääntöerät ja mitä niistä neljännesvuoden lopussa on käytetty taikka kertynyt sekä muuten niin täydelliset, kuin siihen mennessä saapuneet raportit ja tilitykset sallisivat, ja olisi kappale näitä bilansseja lähetettävä sekä kaupunginvaltuustolle että rahatoimikamarille.

Kysymyksen ollessa kaupunginvaltuuston käsiteltävänä maaliskuun 9 p. 1893 valtuusto päätti:

että kaupungin kirjanpito oli, siten kuin rahatoimikamari jo oli määrännyt, laadittava täysin yhtäpitävästi rahasäännön kanssa sekä että vaki-

naiset ja satunnaiset meno- ja tuloerät olivat edelleenkin toisistaan erotettavat siten kuin 1893 vuoden rahasăäntöehdotuksessa jo oli tehty;

että erikoiskirjoja tontinhinnoista ja kaupungin lainoista oli valiokunnan ehdotuksen mukaisesti pidettävä sekä yleiskatsaus kaupunginrahaston tilasta vuodenvaihteessa valiokunnan ehdottamalla tavalla laadittava;

että säästöarviolaskelma oli tehtävä valiokunnan esittämiä näkökohtia silmällä pitäen; sekä

että kaupungin kirjanpidosta on neljännesvuosittain laadittava bilanssit sillä tavoin, että niistä helposti nähdään rahasăäntöerät sekä mitä niistä vuosineljänneksen lopussa on käytetty tai kertynyt, ja tulisi niiden muuten olla niin täydellisiä kuin siihen mennessä saapuneet raportit ja tilitykset sallivat, ja on kappale näitä bilansseja lähetettävä maistraatille, kaupunginvaltuustolle ja rahatoimikamarille.

Kaupungin kirjanpidon osittaisesta toisin järjestämisestä nostettiin taas-kin kysymys v. 1902. Vuositilintarkastajat olivat nim. 1901 vuoden tilien tarkastuksesta antamassaan kertomuksessa m. m. huomauttaneet, että valaistuslaitoksen kirjat eivät osottaneet mitään vertailua valaistuslaitokselle erityisesti vahvistettuun vuotuisen tulo- ja menoarvioon, joka olisi pantava kirjanpidon perustukseksi, koska yleiskatsaus määrärahain käyttämiseen y. m., samaten kuin muissa hallintohaaroissa, myöskin tässä näytti olevan tarpeen, erittäinkin sen ylijäämän osottamiseksi, joka oli syntynyt kunnossapidossa ja korjauksissa taikka ehdotetuissa laajennuksissa jääneestä säästöstä. Jos valaistuslaitoksen erikoiskirjanpito estäisi tilien siten järjestämistä, voisi kuu-kautisten kertomusten lähettäminen rahatoimikonttorissa tapahtuvaa kirjanpitoa varten yksinkertaisemmin johtaa tarkoitettuun tulokseen. Valaistuslaitoksen tulo- ja menoarviossa oli erityisiä määrärahoja korjauksia ja uutistöitä varten, jonka tähden muutokset niissä tileissä, jotka edustivat kaasutehtaan osto-arvoa, 1,400,000 markkaa, voitaisiin samaten kuin kaupungin muissa omaisuustileissä joko jättää pois vuoden kirjanpidosta taikka olisi sanottu arvo toistaiseksi pysytettävä tässä alkuperäisessä määrässään laajennuksen kautta tapahtuvaan arvonlisäykseen katsomatta.

Tilintarkastajat sanoivat edelleen kiinnittäneensä huomiota siihen, että valaistuslaitoksen voitosta Smk 94,693: 15 oli rahatoimikonttorin kirjoissa voittona näkyvissä ainoastaan Smk 24,693: 15, jotavastoin 70,000 mk, vastaten 5 prosenttia korkoa kaasutehtaan ostoarvolle, oli merkitty korkotuloksi. Tilintarkastajat olivat kuitenkin sitä mieltä, ettei tätä summaa olisi pitänyt korkotulona merkitä, koska kunta sijoittaessaan jonkun pääoman liikeyritykseen ei saata tälle vaatia erityistä korkoa, vaan saapi tyytyä siihen jakosuuteen eli tuloon, minkä liike tuottaa, sekä myöskin kärsiä mahdollisen tappion. Kun tämä näkökanta nähtävästi oli ollut määräävänä sekä 1901 että 1902 vuosien rahasăäntöjä vahvistettaessa, eivät tilintarkastajat katso-

neet olleen syytä kirjanpidossa menetellä toisin. Sitävastoin pitivät tilintarkastajat varsin sopivana, että kaupungin ja valaistuslaitoksen välisestä konttokuranttitilistä laskettiin korkoa, koska tämä tili käsitti sen liikepääoman, minkä kaupunki oli valaistuslaitoksen käytettäväksi etumaksuna antanut.

Tarkastuskertomuksen joutuessa kaupunginvaltuustossa käsittelyn alaiseksi kesäk. 17 p. 1902 valtuusto päätti lähettää kertomuksen rahatoimikamarille, jonka tuli ottaa harkittavakseen, missä määrin kertomuksessa olevat lausunnot ja ehdotukset voivat ansaita huomiota.

Jo tätä ennen helmik. 20 p. oli valaistuslaitoksen hallitus lähettänyt kaupunginvaltuustolle kirjelmän, jossa hallitus ehdotti, että valaistuslaitoksen käytettävissä oleva voitto 94,693 markkaa 15 penniä saataisiin käyttää siten, että 70,000 mk, vastaava viiden prosentin korkoa kaasutehtaan ostohinnasta, siirrettäisiin rahatoimikonttorin kanssa pidettyyn konttokuranttitiliin ja loput 24,693 markkaa 15 p:ää pantaisiin menoksi valaistuslaitoksen pääomatiliin vastedes vielä poistettavaksi rakennuksista ja koneista.

Rahatoimikamari, jolta vaadittiin lausuntoa asiasta, huomautti (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 31 vuodelta 1902*), että ainoastaan ehdotetun kirjanpitotavan kautta voitiin saavuttaa täydellinen selvyys valaistuslaitoksen liikeasemasta kaupunkia kohtaan, eli siitä, oliko ostettu kaasutehdas ja missä määrin voittoa vai tappiota tuottava liike. Rahatoimikonttori oli sentähden jo tämän mukaisesti järjestänyt kaupungin tilinpäätöksen vuodelta 1901; ja rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi rahatoimikonttorin kaupungin 1902 vuoden tilejä päätettäessä, samaten kuin edelliseltä vuodeltakin, kaasutehtaan käytöstä lähtevästä vuosivoitosta otta-
maan 70,000 markkaa I:een tuloluokkaan „*Korkoja*“. Mitä taas tulee valaistuslaitoksen hallituksen pyyntöön, että vastaisiin kaasutehtaan ja siihen kuuluvain koneiden y. m. poistoihin saataisiin käyttää jäännös 1901 vuoden vuosivoitosta, ei rahatoimikamari katsonut voitavan puoltaa siihen suostuttavaksi, koska kaupungin kirjat sanotulta vuodelta jo oli päätetty ja kaupunginvaltuusto jo v. 1900 seuraavan vuoden tulo- ja menoarviota vahvistaessa oli tehnyt päätöksen lasketun voiton käyttämisestä. Sitävastoin ehdotti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto, tarpeellisen yhtäpitävyyden aikaansaamiseksi kaupungin ja valaistuslaitoksen tilien välillä, kehottaisi tämän laitoksen hallitusta tulo- ja menoarvioehdotuksiinsa, paitsi kaupungin rahastosta nostettujen etumaksujen korkoja, ottamaan tarvittavan menoerän laitoksesta tehtäviin poistoihin.

Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunta huomautti, että kun I:n tulopääluokan „*korkojen*“ kohdalle otettiin tuloja, jotka todellisina korkoina taikka osinkoina kertyivät kaupunginrahastoon, mutta puheenalainen koroksi mainittu tulo itse asiassa perustui ainoastaan mielivaltaiseen laskelmaan, niin valiokunta ei ollut havainnut olevan riittäviä syitä ehdotettuun järjes-

tämiseen, semminkin kun samallaista menettelyä ei oltu noudatettu esim. vesijohtoon nähden. Ehdotetulla kirjanpidolla tavoitellun tarkoituksen, kuvan antamisen kaasutehtaan käytön kannattavuudesta, katsoi valiokunta voitavan täysin riittävästi ja selvästi saavuttaa vuotuisilla kertomuksilla kaasutehtaan käytöstä, joihin kaikki tähän kuuluvat numerot ja tiedot voitiin koota. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päättikin kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 17 p. 1902, että kaasutehtaan puhdas voitto oli, samaten kuin tulo- ja menoarviota laadittaessa ennenkin oli tehty, kokonaan merkittävä tuloksi IX:n pääluokan, valaistuslaitoksen, kohdalle. Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto hyljätä valaistuslaitoksen hallituksen pyynnön, että 24,693 markkaa 15 penniä osotettaisiin vastaisia kaasutehtaan poistoja varten, sekä kehottaa sanottua hallitusta tulo- ja menoarvioehdotuksiinsa, paitsi kaupunginrahastosta otettujen ennakkomaksujen korkoja, merkitsemään tarvittavan menoerän tehtaan arvon poistoja varten.

Kaasulaitoksen kirjanpito tuli uudelleen käsittelyn alaiseksi v. 1903 edellisen vuoden kaupungin tilejä tarkastamaan valittujen tilintarkastajien antaman kertomuksen yhteydessä. Tilintarkastajat olivat nim. huomauttaneet, että kaasutehtaan kiinteistä laitoksista olisi pitänyt toimittaa suurempia poistoja niiden kirjoihin merkityn arvon alentamiseksi sekä että kaupungilta tilitetty kaasun hinta katuvalaistuksesta olisi vastaisuudessa alennettava. Näiden huomautusten johdosta valmistusvaliokunta mainitsi, että kaupunginvaltuusmiehet olivat käsitellessään vuoden kulunkiarviota hyväksyneet sen käsityskannan, että kaasulaitoksen puhdas voitto on lyhentämättömänä tuleva kaupungin hyväksi. Tämän vuoksi ja kun kaasun hinnan tilittäminen itse asiassa on kaupungille vain kirjanpitoasia ilman minkäänlaista käytännöllistä merkitystä, ehdotti valiokunta, että tilintarkastajain huomautukset jätettäisiin huomioon ottamatta. Kaupunginvaltuusto päätti kuitenkin muistutusten johdosta vaatia lausuntoa kaupungin valaistuslaitoksen johtokunnalta.

Lausunnossaan valaistuslaitoksen johtokunta huomautti aikaisemmin kahdessa eri esityksessä pyytäneensä, että kaasulaitoksen voittovaroista ainoastaan 70,000 markkaa, eli korko ja kuoletus ostohinnalle 1,400,000 markalle, merkittäisiin tuloiksi yleiseen kulunkiarvioon, ja että ylijäämästä muodostettaisiin rahasto, joka kaasulaitoksen uudistuksessa otettaisiin käytäntöön ja silloin olisi kuoletuksena nykyiselle kaasutehtaalte. Tämän ehdotuksen oli kaupunginvaltuusto kuitenkin hylännyt. Lisäksi huomautti johtokunta esittäneensä 1903 vuoden kulunkiarvioehdotuksessaan, että menojen joukkoon otettaisiin poistona kiinteistöjen tilistä 24,800 markkaa, mutta oli valtuusto kulunkiarviovaliokunnan ehdotuksesta hylännyt tämänkin ehdotuksen. Näin ollen johtokunta, vaikka se ei ollutkaan luopunut aikaisemmasta tilintarkastajain kanssa pääasiallisesti yhteenkäyvästä käsityksestään poistojen toivottavuudesta tavallisten tehdaspoistojen yli, ei tahtonut uudelleen esittää vaa-

timusta aivan yhtäläiseen suuntaan, etenkin siihen nähden, ettei mitään herrojen kaupunginvaltuusmiesten aikaisempaan käsitykseen vaikuttavia syitä ole esiintunut. Mitä taas tuli kysymykseen katuvalaistukseen käytetyn kaasun hinnan alentamisesta, niin johtokunta lausunnossaan esiintuomillaan syillä jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, eikö tilintarkastajain puheenaolevassa suhteessa tekemää ehdotusta voitaisi jättää huomioon ottamatta. Kokouksessaan syyskuun 29 p:nä kaupunginvaltuusto päättikin, että enemmän toimenpiteet asiassa saavat raueta.

Tähän kysymys muutosten tekemisestä kaasulaitoksen kirjanpitoon ei kuitenkaan hautaantunut, sillä 1903 vuoden tilien tarkastajat panivat sen uudelleen vireille, huomauttaen, ettei laitoksen kirjanpito ollut sellainen, että suoranainen vertailu tulo- ja menoarvion kanssa olisi käynyt mahdolliseksi. Sitäpaitsi lausuivat tarkastajat käsityksensä, että kaasulaitoksen puhtaasta voitosta Smk 198,232:84 lähes kolmas osa oli puhtaasti oletettua laatua, riippuen siitä, että kaupunkia oli sen tarpeihin käytetystä kaasusta velotettu korkeimman myyntihinnan mukaan kustannushinnan sijasta, mikä tilintarkastajista näytti oikeammalta. Vihdoin esittivät tilintarkastajat jo aikaisemmissa tarkastuksissa lausutun mielipiteen, että kaasulaitoksen kiinteät laitokset oli merkitty korkeampaan arvoon kuin niiden suunnitelman mukainen hyödyttävyyys oikeutti sekä että näin ollen olisi pitänyt melkoinen osa laitoksen nettovoitosta merkitä sen pääoman kuolettamiseksi. Niinikään tilintarkastajat puolisivat erästä kaupungin inventtausmiesten tekemää ehdotusta säännöllisen kaupungin irtaimiston arvon kuolettamisen käytäntöönottamisesta.

Tilintarkastajain huomautusten johdosta valaistuslaitoksen hallitus lausui (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 23 v:lta 1904*), että valaistuslaitoksen tileissä vuodelta 1903 oli tehty erinäisiä muutoksia siinä mielessä, että mahdollisuutta myöten saataisiin aikaan yhtäpitävää rahäsäännön kanssa. Se seikka, että tilintarkastajat eivät huomanneet kirjanpidon sellaiseksi, että „suoranainen“ vertailu rahäsääntöön olisi mahdollinen, johtui pääasiallisesti siitä, että kirjanpito oli järjestetty siten kuin jokaisessa liikeyrityksessä on tapana, nim. täydellistä bilanssiliä käyttäen ja näin ollen myös alkavalla ja päättyvällä bilanssilla kaikissa vuodesta toiseen siirtyvissä tileissä. Tämän mukaisesti täytyy kaikissa kiinteistö-, ainevarain-, irtaimisto- ja sivutuotteiden tileissä olla alkavat ja päättyvät bilanssit, jonkavuoksi näistä tileistä pääkirjassa ei voida „suoranaisesti“ nähdä, ovatko ne rahäsäännön kanssa yhtäpitävät. Hallitus huomautti kuitenkin, että yksinkertaista vähennyslaskua käyttämällä voitaisiin vertailu vaikeudetta toimittaa, mutta ilmoitti samalla tekevänsä kirjanpitoon vähempiä muutoksia, jotka tekisivät tällaisen vertailun entistään mukavammaksi.

Tilintarkastajain lausuntoon nähden katuvalaistukseen tarvittavan kaasun hinnasta huomautti hallitus jo edellisenä vuotena esittäneensä ne syyt,

jotka puolsivat voimassaolevan hinnan pysyttämistä ennallaan. Kaasulaitoksen kiinteiden laitosten arvon kuoletuksista tehdyn lausunnon johdosta huomautti hallitus, miten kaupunginvaltuusto jo kahdesti oli hylännyt sen tekemän ehdotuksen mainitussa suhteessa ja kun tilintarkastajatkaan eivät olleet esittäneet mitään uusia syitä uudistetulle ehdotukselleen, otaksui hallitus, ettei valtuusto tahtoisi yhtyä lausuttuun toivomukseen.

Tilintarkastajien tässä kerrotut huomautukset eivät kaupunginvaltuuston puolelta antaneet aihetta muuhun toimenpiteeseen kuin että päätettiin kehottaa rahatoimikamaria antamaan lausuntonsa ehdotuksesta säännöllisistä irtaimen omaisuuden kuoletuksista tileissä.

Kysymys teknillisten laitosten kirjanpidon perusteista tuli taas uudelleen päiväjärjestykseen v. 1907, jolloin pari valtuusmiestä jätti kaupunginvaltuustolle esityksen (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 46 v:lta 1907*), jossa mainitsivat, että tilintarkastajat useiden vuosien kuluessa olivat tehneet huomautuksia valtuuston aikaisemmin vahvistamia kaupungin teknillisten laitosten kirjanpitooperusteita vastaan, jonka ohessa valtuuston kokouksissa useat puhujat olivat huomauttaneet, ettei tämä kirjanpito tapa antaisi selvää kuvaa laitosten kannattavuudesta ja erittäinkin oli huomautettu, miten suuri merkitys tässä suhteessa oli niillä periaatteilla, joiden mukaan pääomien kuoletukset tehdään ja kaupunkia velotetaan sen omasta kulutuksesta. Samoin oli pidetty toivottavana suurempi yhdenmukaisuus teknillisten laitosten johdossa, varsinkin siihen katsoen, että kaasu- ja vesijohtolaitosten lisäksi ennen pitkää tulisi uusi kunnallisteknillinen laitos, nim. sähkölaitos. Selvyyden saamiseksi näistä seikoista esityksen tekijät ehdottivat, että valtuusto asettaisi valiokunnan, joka saisi tehtäväkseen laatia ehdotuksen:

1) minkä perusteiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten kirjanpito on järjestettävä; sekä

2) miten niiden hallinto on sopivasti järjestettävä.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto, hyläten esityksentekijäin ehdotuksen erityisen valiokunnan asettamisesta asiaa valmistelemaan, oli lähettänyt asian rahatoimikamariin selvityksen saamiseksi kysymykseen vaikuttavista asiahaaroista, oli kamari tässä tarkoituksessa kehottanut sekä kaupungin valaistuslaitoksen hallitusta että myös vesijohto- ja rakennuskonttoreja antamaan lausuntonsa asiasta, jonka ohella myös rahatoimikonttorin lausunto asiasta oli vaadittu. Nämä lausunnot huomioon ottaen rahatoimikamari omassa lausunnossaan oli kysymyksessä yhdenmukaisuuden aikaansaamisesta kaupungin teknillisten laitosten hallinnossa tullut siihen käsitykseen, että tarkoitettu yhdenmukaisuus voitaisiin saavuttaa myöskin ilman yhteistä hallitusta ja että mahdollisesti tapahtuva sen suuntainen muutos ei missään tapauksessa tuottaisi kaupungille mitään etua. Tästä syystä kamari ehdotti, ettei esityksentekijäin ehdotus tässä suhteessa antaisi aihetta mihinkään toimen-

piteeseen. Mitä taas tuli kysymykseen kirjanpidon perusteista kaupungin teknillisissä laitoksissa, esitti kamari kaupunginvaltuustolle:

että kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidon perusteet jäisivät muuttumattomiksi paitsi siinä suhteessa, että vesijohtokonttori seuraavan vuoden alusta oikeutettaisiin itsekustannushintaan velottamaan kaupunkia sen vedenkulutuksesta; sekä

että valtuusto, jos se huomaisi poistojen tekemisen teknillisten laitosten rakennuksista, putkijohdoista, koneista y. m. olevan tarpeen, tilinpäätösten jälkeen päättäisi, kuinka suuri osa voitosta olisi poistettava tai muulla tavalla käytettävä.

Kun tämä rahatoimikamarin lausunto huhtikuun 14 p:nä 1908 joutui kaupunginvaltuustossa käsiteltäväksi, päätti valtuusto lykätä kysymyksen perusteellisempaa valmistelua varten eri valiokuntaan. Tämä saikin vielä syksyllä samana vuonna valmiiksi mietintönsä (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 42 vuodelta 1908*), jossa valiokunta sanoi tulleen siihen käsitykseen, että sen tehtävä lähinnä oli koskenut ainoastaan kaupungin kaasu- ja sähkölaitoksia, joihin valiokunta senvuoksi olikin rajoittanut selvittelynsä kirjanpidosta. Yksityiskohtaisen perustelun jälkeen ehdotti valiokunta, että kaupungin kaasu- ja sähkölaitoksien käyttöarviolaskelmaan ja hallintoon nähden määrättäisiin:

1) että paitsi puhtaita käyttö- ja hallintokustannuksia olisi vuotuisiksi menoksi merkittävä:

a) kustannukset laitosten kunnossapitoa tarkoittavista korjauksista;

b) asianomaiseen laitokseen pantua pääomaa vastaava osa vuotuismaksua (siihen luettuna kuoletus ja pääomanalennus) sille obligatsioonilainalle, jolla pääoma oli hankittu;

c) niiden lainavarojen vuotuismaksu, joita ei oltu hankittu obligatsioonilainalla, jossa tapauksessa kuoletusaika ja korko olisi määrättävä niin pian kuin laina olisi vahvistettu muutos- tahi lisärakennusta varten otetuksi seisovaksi lainaksi; sekä

d) korko, mikä 2 kohdan mukaan voisi kohdata asianomaista laitosta liikepääomaan tahi kaupungin antamaan tilapäislainaan nähden;

2) että kaikissa laitosten ja rahatoimikonttorin välisissä rahansuorituksissa luettaisiin korkoa myötä ja vastaan rahatoimikamarin vuotuisekseen määräämän korkokannan mukaan;

3) että kaasun- ja sähköenergian myyntihinnat laskettaisiin siten, että edellä 1 a—d kohdissa mainitut menot tulisivat korvatuiksi ylijäämää synty-mättä enempää poistoja kuin voittoakaan varten; sekä

4) että mahdollisesti syntyvä tulojen ja menojen välinen voiton tai tappion erotus siirrettäisiin seuraavaan vuoteen tulona tai menona, ja että, jos pysyväistä voittoa tahi pysyväistä tappiota liikkeestä koituisi, myyntihinnat vastaavassa määrässä tarkistettaisiin 3 kohdassa mainittuun suuntaan.

Samalla valiokunta ehdotti:

että säännölliseen käyttöön tarpeelliset tarveainevarastot katsastettaisiin ja kirjaan merkittäisiin todellisen ostohintansa mukaan.

Niihin perusteihin nähden, joiden mukaan teknillisten laitosten pääoma-arvo olisi vuositilinpäätöksissä merkittävä kirjoihin, ehdotti valiokunta:

että kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidosta poistettaisiin bilanssitali, johon oli merkitty laitosten kirjaanpantu arvo, mutta että vuosikertomuksissa annettaisiin täydellisiä tietoja niiden pääoma-arvosta y. m.

Vielä katsoi valiokunta, siinä tapauksessa että edellä selosteltu suunnitelma saisi valtuuston hyväksymisen, valmistavana toimenpiteenä tarpeelliseksi:

että kaupungin valaistuslaitoksen hallituksen tehtäväksi annettaisiin selvittää edellä esitettyjen perusteiden mukaan lasketut, jo otettujen lainain osuudet, mitkä asianomaisten laitosten taloudessa olisi merkittävä tilikirjoihin, sekä kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus niistä vuotuismaksuosuuksista, niin hyvin määrään kuin aikaan nähden, joilla laitosten tuotantoa olisi soveliasta rasittaa.

Kun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 1 p:nä 1908 otti valiokunnan mietinnön käsiteltäväkseen, päätti valtuusto lykätä asian rahoituskamariin, kehottaen sitä hankittuaan lausunnot asiasta kaupungin teknillisiltä laitoksilta antamaan lausuntonsa mietinnössä tehdyistä ehdotuksista.

Rahatoimikamarin lausunto (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 34 vuodelta 1909*) esitettiin kaupunginvaltuuston kokouksessa marraskuun 9 p:nä 1909, jolloin valtuusto, pääasiassa hyväksyen kamarin ehdotuksen, päätti:

että kaasu- ja sähköenergian hintoja laskettaessa on otettava huomioon seuraavat seikat:

a) käyttö- ja hallintokustannukset;

b) laitosten kunnossapitoa tarkoittavain korjausten kustannukset;

c) niiden varain korko, jotka kaupunki on antanut sekä seisovina että tilapäislainoina;

d) erityisen vahvistetun suunnitelman mukainen poistomäärä;

e) yksityiskulutuksen tuottama myyntivoitto;

että säännölliseen käyttöön tarvittavain tarveaineiden varasto on lueteltava ja kirjaan pantava todellisen ostohinnan mukaan;

että kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidosta on poistettava laitosten kirjaanpantua arvoa osottava bilanssitali, mutta että vuosikertomuksissa on annettava täydelliset senlaatuiset tiedot, kuin tässä edellä on sanottu; sekä

että samoja määräyksiä, jotka kunnassa tulevat noudatettaviksi kaasun ja sähköenergian hinnoitukseen nähden, myös on sovellettava kulutetun veden hinnoitukseen.

Ensimmäisen ponnen d) momentin kohdalla mainitun päätöksen johdosta antoi valtuusto sen ohessa rahatoimikamarin toimeksi esittää niiden suunnitelmain ehdotukset, joiden mukaan kunkin eri teknillisen laitoksen poistot tehtäisiin.

Viimemainitusta asiasta rahatoimikamari antoikin ehdotuksensa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 43 v:lta 1911*), jonka mukaisesti kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 14 p:nä 1911 päätti, että kaupungin teknillisten laitosten on kaupungin obligatsioonilainoista saamistaan varoista suoritettava korkoa sama määrä, minkä kaupunki itse todellisesti näistä lainoista maksaa, korotettuna lähinnä korkeammaksi kymmenesosa-prosentiksi, ollen laskelmassa otettava huomioon sekä pääoma-alennukset että lainain hankintakustannukset. Sen ohessa kaupungin teknillisten laitosten hallitusta käskettiin laatimaan ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettämään eri laitosten kuoletuksuunnitelma, huomioon ottamalla että korko ja vuotuinen kuoleetus erotetaan toisistaan.

Lähettäessään kysymyksessä olevan kuoletuksuunnitelman teknillisten laitosten hallitus huomautti (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 61 v:lta 1912*), että periaatteellisesti tosin olisi oikeinta, että kaupungin teknillisten laitosten käyttämistään lainavaroista suoritettava korko, joka myös on pantava kuoletustaulukon laskelman perustukseksi, määrätään niiksi prosentimääräksi, mitkä laskelma osoittaa, kun lainakustannukset ja pääomanalennus otetaan lukuun, mutta että tämän periaatteen tarkka noudattaminen tuottaisi käytännössä vaikeuksia. Eri lainoista maksettiin näet jo nykyään erisuuruista korkoa ja sikäli kuin uusia lainoja entisistä poikkeavin ehdoin otettaisiin, täytyisi teknillisten laitosten joko järjestää kuoletuskirjanpitonsa uudestilasketun taulukon mukaan taikka vuosien kuluessa noudattaa moniaita erilaisia kuoletustaulukkoja kunkin laitoksen eri osiin nähden. Tämän sekavuuden välttämiseksi kirjanpidossa hallitus ehdotti, että kaikkien kolmen teknillisen laitoksen suoritettava korko määrättäisiin 5 prosentiksi, koska siten pitemmäksi ajaksi saavutettaisiin vakautuneet lasku- ja kirjanpitoperusteet. Tämän korkomäärän perusteella oli hallitus myöskin laatinut kuoletustaulukkonsa. Antamassaan lausunnossa rahatoimikamari yhtyi teknillisten laitosten hallituksen ehdotukseen esittäen siis, että kuoletustaulukko vahvistettaisiin.

Ennenkuin kuoletuksuunnitelmaehdotus joutui kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, oli valtuustossa nostettu kysymys, voitaisiinko teknillisten laitosten kaupungin kassaan maksamia kuoletusvaroja käyttää laitosten uutistöihin. Teknillisten laitosten hallituksen mielipidettä kuultuaan rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiassa oli pyydetty, ehdotti (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 62 vuodelta 1912*) kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että teknillisten laitosten hallituksen tulee erikoista kulunkiarvioehdotustaan laati-

essaan varata teknillisten laitosten uutistöihin ne rahamäärät, mitkä vastaavat teknillisten laitosten vahvistetun kuoletussuunnitelman mukaan kaupunginkassaan suoritettavan vuotuismaksun ja sen vuotuismaksun välistä erotusta, minkä kaupunki maksaa teknillisille laitoksille antamistaan obligatsioonilainaisista osista.

Niinikään oli teknillisten laitosten hallitus kaupunginvaltuustolle ehdottanut (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 63 vuodelta 1912*), että vesijohtolaitoksen ja sähkötehtaan 1911 vuoden säästöstä käytettäisiin näiden laitosten pääomavelan vähennykseksi, vesijohtolaitoksen Smk 61,775: 46 ja sähkötehtaan Smk 51,368: 98. Tähän ehdotukseen nähden rahatoimikonttori asettui vastustavalle, mutta rahatoimikamarin enemmistö puolustavalle kannalle.

Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunta, joka otti nämä kolme kysymystä toistensa yhteydessä käsiteltäväksi, antoi mietintönsä (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 72 vuodelta 1912*), jossa esitetään tärkeitä kunnallisessa kirjanpidossa noudatettavia periaatteita, jonkavuoksi mietinnön hieman laveampi selostaminen tässä on paikallaan.

Valiokunta aluksi huomautti, että kaupunkikuntain kirjanpitojärjestelmän pääpiirteet määritellään kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 päivänä 1873 annetun k. asetuksen 58 §:ssä, jossa säädetään vuosittain laadittavan ja noudatettavaksi vahvistettavan meno- ja tuloarvion sisällyksestä.

Menojen arvioon on otettava: a) ne velat, jotka joko kokonansa taikka vaan joksikin osaksi ovat maksettavat lähinnä seuraavana vuonna; b) ne maksut, jotka jo tehtyjen päätösten mukaan ovat samana vuonna suoritettavat; c) ne menot, joita luullaan lisäksi tarvittavan kunnan yhteisiin tarpeisiin seuraavana vuonna; ja d) arviolta joku rahasumma sattuviin, odottamattomiin tarpeisiin käytettäväksi.

Tulojen arvioon taas on otettava: a) kuluvalta vuodelta odotetut säästövarat; b) ne kunnallistarpeisiin jo myönnetyt rahamääräykset, jotka seuraavana vuonna saadaan ylöskantaa; c) ne tulot, joita kunnan muutoin luullaan vastamainittuna vuonna saavan; ja d) se summa, joka lisäksi tarvitaan, sekä ehdotus tämän hankkimiseen.

Jos määräraha havaitaan tarkoitukseensa riittämättömäksi, on lisäystä pyydyttävä ja kaupunginvaltuuston se myönnettävä. Jos taas osotettu rahamäärä antaa ylijäämää, ei tätä saa muuhun tarkoitukseen käyttää, vaan on se säästönä siirrettävä seuraavaan vuoteen. Tämän mukaisesti kaupungin kirjanpito järjestetään ja sen tilinpäätös laaditaan. Tilinpäätöksen tarkoituksena on antaa vertaileva yhdistelmä kulunkiarviosta ja sitä vastaavien todellisten tulojen ja menojen yksityiskohtaisista määristä. Siinä todetaan yksityisissä kulunkiarvion erissä ehkä syntyneet ylijäämät tahi vajaukset.

Tämä vuotuisen suostuntaan perustuva rahasääntöjärjestelmä ei salli

rahastojen muodostamista. Säästö, mikä kuluvan vuoden tulo- ja menosäännöstä on odotettavana, on luettava seuraavan vuoden tuloihin. Tästä myös seuraa, että kunnallisasetus ja rahäsäännön oikea hoito eivät voi sallia, että rahaeriä muodossa tahi toisessa varataan tahi muulla tavoin erotetaan niin, että ne eivät ole vapaasti käytettävänä rahäsääntöehdotusta laatiessa. Mainitun ehdotuksen pitää osottaa kaupungin rahavarain hoito kokonaisuudessaan ja kaikkia yksityiskohtia myöten.

Tähän liittyen olikin kaupunginvaltuusto päättänyt, että kaupungin teknillisten laitosten rahäsääntö on, vaikkakin näille laitoksille on myönnetty jonkinlainen vapaus sisäiseen hallintoonsa nähden, oleva kaupungin yleisestä tulo- ja menosäännöstä erottamaton osa, jota päätöstä myös oli noudatettu 1912 vuoden rahäsäännön laatimisessa.

Esillä olevissa teknillisten laitosten hallituksen tekemissä esityksissä ja rahatoimikamarin niistä antamissa lausunnoissa oli valmistusvaliokunnan mielestä poikettu eräissä kohdin rahäsäännön oikean hoidon edellyttämistä periaatteista. Teknillisten laitosten samoinkuin kaupungin kaikkien muidenkin laitosten rahäsäännöissä on selvästi ilmoitettava kaikki menot, mitkä tarvitaan laitosten käyttöön, hoitoon, raaka-aineitten ja tarvikkeitten ostoon sekä korjauksiin ja uutistoihin. Näihin tarkoituksiin tarpeelliset selvät rahamäärät on rahäsääntöön pantava. Tuloihin taas on pantava laitosten lasketut bruttotulot, niistä vähentämättä korkoa ja kuoletusta tahi muuta menoa. Yleisestä rahäsäännöstä pitää käydä näkyviin kaikki erät välittömästi ja sinänsä.

Rahatoimikamarin enemmistön kannattama teknillisten laitosten hallituksen ehdotus, joka on esitetty rahatoimikamarin lausunnossa N:o 62, tarkoitti vastoin näitä johtavia periaatteita luoda yleisen määrärahaeran teknillisten laitosten uutistöitä varten. Valmistusvaliokunnan mielestä oli mahdotonta, että kaupunginvaltuusto voisi tehdä päätöstä, joka kaukaiseen tulevaisuuteen vaikuttavana määräisi varoja automaattisesti varattavaksi johonkin tarkoitukseen, vaikkei niiden tarpeellisuutta oltu todettu. Oli tosin luultavaa, että teknillisiä laitoksia varten täytyisi osottaa tuntuvia uutisrakennusmäärärahoja, mutta nämä on vuotenaan perusteltava ja alistettava kaupunginvaltuuston tutkittaviksi. Toisin tavoin tapahtuvaa varaamista yleisesti myöntämällä rahoja tähän tarkoitukseen ei käynyt salliminen. Tätä tietä kulkiessa muuten voisi käydä niin, että laskettua määrärahaa jonakin vuonna ei tarvitsisi kokonaan käyttää uutisrakennuksiin, mistä seuraisi että, jos ehdotus johdonmukaisesti toteutettaisiin, pidettäisiin varoja uutisrakennusten vararahastossa, jommoinen asianlaita oli ristiriidassa kaupungin rahatointa koskevain kunnallisasetuksen selvän määräysten kanssa.

Samalla kun valmistusvaliokunta sentähden ehdotti evättäväksi rahatoimikamarin lausunnossa N:o 62 tehdyn esityksen, ei valiokunta myöskään katsonut voivansa yhtyä kamarin vähemmistön esittämään katsantotapaan.

Aika, jonka kuluessa teknillisten laitosten rakennuspääoma on laitosten voittovaroilla kuolettava, ei ole missään yhteydessä kaupungin tulo- ja menosäännön kanssa, vaan vaikuttaa yksinomaan siihen hinnastoon, minkä kaupunki vahvistaa noudatettavaksi näiden laitosten tuottamain hyödykkeitten jakelussa ja myynnissä kunnan jäsenille. Valiokunta ei myöskään voinut yhtyä siihen vastamainitussa lausunnossa esitettyyn käsitykseen, että lainavaroilla rakennettujen yritysten säästö olisi kaupunginkassaan kertyessään joltakin osalta katsottava takaisin maksetuiksi lainavaroiksi ja tämän luontoisena käytettävä sillä tavoin kuin lainavaroista säädetään.

Kaupungin ottaessa lainaa määrätään, miten se on takaisin maksettava. Myöntämällä määrätty vuotuismaksu määrävuosina suoritettavaksi on takaisinmaksutapa vahvistettu. Kysymys lainavarain käyttämistavasta ei mitenkään vaikuta kaupungilla lainanantajaa kohtaan oleviin velvollisuuksiin. Sitävastoin lainavarain käyttämistapa vaikuttaa kaupungin kykyyn suorittaa vuotuismaksu. Jos lainavarat käytetään yrityksiin, jotka tuottavat kaupunginkassalle suoranaista tuloa, auttavat nämä osaltaan vuotuismaksun suoritusta ja vähentävät taksoituksen korottamisen tarpeellisuutta. Muuta yhteyttä ei tuloa tuottavain yritysten antaman säästön ja lainavaroista menevän vuotuismaksun välillä ole. Kerran myönnetty vuotuismaksu on takaisinmaksukeino. Miten tämä vuotuismaksu on saatava kokoon, se riippuu kaupungin menojen ja tulojen välisestä suhteesta kokonaisuudeksi katsottuna. On asian luonnossa, että kaupungin pitää saada mahdollisimman suuri taloudellinen hyöty teknillisistä laitoksista. Mutta se mitä ne voivat suorittaa kaupunginkassaan on, ylittipä tahi alitti se näihin yrityksiin käytetyistä varoista menevän koron ja kuoletuksen, käsiteltävä samoin kuin kaikki muutkin kaupungin tulot ja käytettävä sillä tavoin kuin kunnallisasetuksessa selvästi säädetään.

Ne erimielisyydet ja ehdotukset, jotka ilmenivät rahatoimikamarin lausunnoista N:oista 61 ja 63 sekä niiden oheisista teknillisten laitosten hallituksen kirjelmistä, osottivat, että oli syntymässä käsitteiden häiriö sekä laitosten sisäisessä kirjanpidossa että niiden ja rahatoimikonttorin välisissä tileissä. Asian selvittämiseksi valmistusvaliokunta sentähden otti seikkaperäisesti selvitelläkseen kysymykset, mitä laatua kaupungin ja teknillisten laitosten taloudellinen yhteisyys on sekä missä määrin näillä laitoksilla on sisäinen itsehallinto.

Kaupunki on teknillisten laitosten omistaja. Tämän johdosta kaupunki myöntää laitosten rakentamiseen tarpeelliset varat ja varustaa ne tarvittavalla liikepääomalla. Varoja näihin tarpeisiin pyytää teknillisten laitosten hallitus kulunkiarvioehdotuksessaan, joka, laadittuna samoilla perusteilla kuin kaupungin yleinen tulo- ja menoarviokin, pannaan siihen ja lopullisesti tutkitaan koko kulunkiarvion yhteydessä. Mitä kaupunginvaltuusto siten myöntää, sen saa kulunkiarvion eri menoluokkain kohdalla olevain ohjeitten mukaisesti

tarkoitukseensa käyttää. Ellei jokin määräraha riitä tai jos jokin erä antaa säästöä, on nämä eroavaisuudet käsiteltävä sillä tavoin kuin kulunkiarvion muista eristä on säädetty.

Miten kaupunki hankkii varat, on kunnallishallinnon päätettävä. Teknillisten laitosten hallituksen on seurattava kulunkiarviotaan, siihen katso-matta, osotetaanko lainavaroja vai onko kaupungilla tarkoitukseen käytettävänä muita varoja. Näiden puitteiden ulkopuolelle menevää rahataloudellista itsenäisyyttä ei teknillisillä laitoksilla ole eivätkä ne siis tässä kohden ole poikkeusasemassa, mikä muuten ei olisikaan kunnallisasetuksen mukaista.

Sitä vastoin ei tämä mitenkään estä laitosten sisäisen hallinnon olemasta jossain määrin itsenäinen. Tämän sisäisen johdon käy antaminen toimeksi hallitukselle, jolla on varsin laaja toimivalta teknillistä käyttöä koskevissa asioissa. Huomioon ottaen tätä tietä saavutettavissa olevat edut on kaupunginvaltuusto asettanut erityisen hallituksen näitä laitoksia varten, joita on kaupungin parasta silmälläpitäen käytettävä liikeyrityksinä.

Kaiken näiden laitosten antaman tulon pitää samoin kuin kaikkien muidenkin kaupungin tulojen mennä kaupunginkassaan ja siellä olla kunnallishallinnon käytettävänä. Teknillisten laitosten hallitus on vapaa huolehtimasta tästä, samoin kuin se on vapaa kaikista rahataloudellisista huolista. Se saa ja sen pitää yksinomaan antautua tehtävänsä, jona on laitosten käyttäminen mahdollisimman edullisella tavalla sekä lisääntyneen menekin hankkiminen niiden valmistelleille hoitamalla tavaranhankintaa hyvin.

Tällaisten rahataloudellisten olojen johdosta ei sentähden myöskään laitosten valmistamille hyödykkeille pantu hinta vaikuta mitään laitosten sisäiseen taloudenhoitoon. Niiden on teknilliseltä kannalta seurattava kehitystä ja, mikäli mahdollista, poljettava tuotannon omia kustannuksia. Minkä verran voittoa niiden lisäksi on laskettava, on kunnallishallinnon päätöksen varassa.

Kaupunginvaltuusto on jo määrännyt, että veden, kaasun ja sähkövoiman ykköshinnat on laskettava niin, että joka tapauksessa, paitsi omia kustannuksia myös laitoksiin käytettyjen pääomain korko ja kuoletus korvautuu sekä sen lisäksi ainakin jonkun verran voittoa saadaan. Sitä varten on teknillisten laitosten hallituksen velvollisuus ykköshintain laskelmaa koskevissa ehdotuksissaan ottaa huomioon mainittuun korkoon ja kuoletukseen tarvittavat erät. Mutta laitosten kulunkiarvion ja kaupungin yleisen menon ja tulosäännön kannalta katsoen nämä eivät ole mitenkään tarpeelliset, eipä niitä edes ole näihin pantava, koska ne eivät ole omansa kulunkiarviota valaisemaan, vaan pikemmin sotkevat sitä. Se seikka että niiden hyödykkeitten ykköshintoja laskiessa, joita laitokset asettavat kunnan käytettäväksi, jokin määrä varataan rakennuspääoman vuotuismaksuksi, ei perusta erillistä kulunkiarvion erää. Erikoiskertomuksessa tilastotietoineen se voi olla pai-

kallaan ja on perusteltu laitosten „kannattavuisuuden“ valaisemiseksi, eli toisin sanoin sen seikan osottamiseksi, miten ykköshinnat on määrättävä, jotta laitosten bruttotulot hyvin korvaisivat sen, mikä tavallisessa yksityisessä tehdaskäytössä olisi ollut valmistus- ja hoitokustannuksia, korkoja ja poistoja sekä kohtuullista voittoa.

Jos teknillisten laitosten kulunkiarvioon pannaan koron ja kuoletuksen menoerät, on ne, koska ne muodollisesti ovat kaupungille tulevia maksuja, myös huomattava kaupungin tulojen joukossa korkojen ja kuoletusten luokassa. Kun joka tapauksessa teknillisten laitosten bruttotulot on pantava tulosääntöön, nousisi kaupungin tulojen loppusumma mainitun korko- ja kuoletusmäärän suuremmaksi todellista määräänsä. Rahasääntö ei antaisi oikeata kuvaa kaupungin tuloista ja menoista. — Jos taas nämä erät otettaisiin huomioon ainoastaan teknillisten laitosten menosäännössä, tietäisi tämä, että osa bruttotuloista jätettäisiin laitosten käytettäväksi tarkoituksiin, joiden itsekunkin vaatimia rahamääriä kaupungin yleisessä kulunkiarviossa ei ole tarkemmin eritelty. Tämä ei olisi oikein. Tuollainen järjestelmä tietäisi viimeiseltä rahaston muodostamista kaupungin varoista ja sitä vastaavaa taksoituksen korottamista.

Siten erotetuista varoista käsiteltäisiin kuoletukseksi merkityt määrät teknillisten laitosten kirjanpidossa pääoma-arvon poistona eikä tuo poisto näissä, enempää kuin yksityisessä laitoksessakaan, olisi mitään muuta kuin bruttovoitosta erotettu määrä, joka liikkeen lujittamiseksi edelleen pysytetään siinä. Mutta mikä yksityisliikkeessä tässä kohden on oikeutettu ja tarpeellista, ei käy päinsä suostunnan varaiseen kulunkiarvioon perustuvassa kunnallisessa liikkeessä. Tämän menettelytavan luonnottomuus esiintyy vieläkin räikeämpänä, jos esim. ajatellaan tehtäväksi poistoja kaupungin sairaalain, koulujen y. m. laitosten arvosta. Näidenkin arvoon vaikuttavat ikä ja kuluminen. Mutta jos arvon alenemista tasoitettaisiin vuotuisilla rahasiirroilla, tietäisi tämä rahaston muodostamista, mistä tosin olisi hyötyä vastaisille polville, mutta kaksinkertainen rasitus niille, joiden on suoritettava ensimmäiset perustamiskustannukset.

Kaupungin teknillisten laitosten on noudattaminen omaa kulunkiarviotaan. Ainoastaan ne rahamäärät, mitkä siinä on varattu määrättyihin, käyttöön ja sen voimassapitoon kuuluviin tarkoituksiin, saavat rasittaa kulunkiarviota. Mutta rahaston muodostamista tahi bruttovoiton jonkin osan varaimista siihen ei käy salliminen. Tähän suuntaan käyvät pyrinnot ovat nähtävästikin syntyneet siitä, että asianomaiset eivät ole itselleen selvittäneet osin, että kaupunki on laitosten kustantaja ja että sen tämän johdosta täytyy varata itselleen täysi päätäntövalta kulunkiarvioon nähden, osin taas, että kaupungin meno- ja tulosääntö liikkuu yksinomaan rahaerillä, ei kuoletuksilla eikä kaupungin omaisuuden arvoilla. Kaupungin ja kulunkiarvion kannalta

katsoen laitos, jota varten on varoja osotettu, on kokonaan poiskirjoitettu sinä hetkenä, jona osotetut varat on tarkoitukseensa käytetty.

Tämä ei tee tarpeettomaksi sitä, että teknillisissä laitoksissa ja muissakin kaupungin tuotantolaitoksissa pidetään sellaisia kirjoja ja luetteloja, että niistä milloin tahansa voi nähdä, minkä verran pääomaa niihin on käytetty sekä missä määrin laitosten tuotanto on korvannut niihin sidotun pääoman. Tiedot tästä voivat olla hyödyksi ja niitä pitää olla käytettävänä, kun kaupungin on tehtävä selvä tilastaan lainoja ottaessaan. Mutta kulunkiarvion laadinnassa niillä ei ole mitään merkitystä. Kulunkiarvio on ja pysyy vuotuisen rahatalouden osottajana ja on pidettävä vapaana harhaan johtavista eristä.

Rahatoimikamarin lausunnossa N:o 61 esitettyyn perusteeseen sen koron ja kuoletuksen laskemiseksi, joka teknillisten laitosten tuotannon ykköshintaa määrätessä on otettava huomioon, ei valmistusvaliokunnalla ollut mitään muistuttamista.

Edellä sanotusta käy selville, että laitosten rakennuspääoman kuoletus ei ole välittömässä yhteydessä kaupungin lainain kuoletusajan kanssa. Tämän seikan oli kaupunginvaltuusto jo periaatteessa ratkaissut marraskuun 14 päivänä 1911 käsitellessään rahatoimikamarin lausuntoa teknillisten laitosten hallituksen laatimasta kaupungin teknillisten laitosten kuoletuussuunnitelman ehdotuksesta (*Pain. asiakirj. N:o 43 vuodelta 1911*). Siinä puolletaan kuoletuksen asettamista sen varaan, kuinka pitkä elinikä kullakin laitosten osalla harkitaan olevan, joten kutakin osaa kohti laskettaisiin sen elinikää vastaava pysyväinen vuotuismaksu. Tämä katsantotapa ja edellä mainitussa mietinnössä esitetty laitosten eri osain teoreettisen eliniän ehdotus ei ole aiheuttanut muistutusta. Kuoletuksessa noudatettavaan korkokantaan nähden valitsee rahasäännön kannalta katsoen täysi vapaus. Valiokunnan mielestä voisikin sentähden käytännön kannalta katsoen olla syytä, niiden eri obligationsilainain korkomääristä huolimatta, joista laitosten rakennuskustannukset on otettu, hyväksymällä rahatoimikamarin ehdotus määrätä, että teknillisten laitosten osalta puheena olevaan tarkoitukseen lasketaan yhteisesti 5 %. Tällä pohjalla laaditut kuoletuksitaulukot esiintyvät vahvistetun eliniän ja korkokannan suoranaيسina aritmeettisinä tuloksina.

Näiden taulukkojen mukaan teknillisten laitosten kunkin osan maksettaviksi tulevat kuoletuserät ovat tietenkin laitoksissa otettavat huomioon sen seikan selvittämiseksi, missä määrin tuotanto on yrityksiä kannattanut. Sama on myös laita sen lisäksi ehkä saatavan voiton. Siten saatu summa on se rahamäärä, minkä laitokset ovat voineet kaupungille suorittaa perustamiskustannusten korvaukseksi ja niinmuodoin tavallaan sitä mitä sanotaan poistoksi. Mutta asianmukaista ei ole, että jotakin tämän summan osaa saisi pitää poistorahastona säännönmukaisen kulunkiarvion ulkopuolella. Val-

mistusvaliokunta ehdotti sentähden evättäväksi rahatoimikamarin lausunnossa N:o 63 esitetyn ehdotuksen, mikäli se tarkoitti teknillisten laitosten voittovarain osittaista erottamista kulunkiarvion ulkopuolella olevaksi vararahastoksi.

Asiakirjoista ilmi käyvään tuskailuun siitä, mitä on tehtävä teknillisten laitosten laskettujen kuoletusmääräin ja sen lisäksi saatujen voittovarain noustua niin suuriin määriin, että laitosten perustamiskustannukset on täysin korvattu, ei valiokunta voinut yhtyä. Yhtä hyvin kuin on kaupungin vallassa sitä ennen vapaasti määrätä tuotteiden hinnat, voi se ne sen jälkeenkin määrätä ja ottaa sen voiton, jota asianhaarat ehkä vaativat. Poistonopeudella ja hintapolitiikalla ei ole keskenään välitöntä yhteyttä, vaikka kuoletussuunnitelma toistaiseksi onkin ykköshintain määräämisessä huomioon otettavia seikkoja.

Lopuksi valmistusvaliokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi teknillisten laitosten perustamispääoman koron ja kuoletuksen laskemista varten hyväksyä rahatoimikamarin lausuntoon N:o 61 liittyvän kuoletustaulukon; velvoittaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen pitämään sellaista kirjaa, että siitä käy selville sekä laitosten seikkaperäinen pääoma-arvo että myös niiden vuotuiseksi koroksi ja kuoletukseksi laskettavat määrät ynnä laitosten sen lisäksi antama voitto; niin myös jättää rahatoimikamarin kirjelmät muilta kohdin huomioon ottamatta.

Kun tässä selostettu valmistusvaliokunnan mietintö sisälsi erinäisiä periaatteellisia lausuntoja, jotka, jos kaupunginvaltuusto ne hyväksyisi, vaikuttaisivat myöskin kulunkiarvion laatimiseen, otti kulunkiarviovaliokuntakin esillä olevat asiat tutkittaviksi. Valiokunta m. m. huomautti, että rahatoimikamari oli väärinkäsittänyt mietinnössä N:o 62 käsitellyn ehdotuksen, sillä rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan ne rahamäärät, jotka vastaavat teknilliselle laitoksille vahvistetun kuoletussuunnitelman mukaan kaupunginkassaan suoritettavan vuotuismaksun ja sen vuotuismaksun välistä erotusta, minkä kaupunki suorittaa teknillisille laitoksille antamiensa obligatsioonilainain osista, olisi vuotenaan pantava kulunkiarvioon teknillisten laitosten uutistöitä varten, jotavastoin hallituksen mielestä nämä määrät *kävisi* kulunkiarviota laatiessa *tarpeen mukaan* varaaminen laitosten uutistöihin. Siitä huolimatta näyttää kulunkiarviovaliokunnan mielestä valmistusvaliokunnan ehdotus, että kaupunginvaltuusto jättäisi nämä esitykset huomioon ottamatta olevan täysin perusteltu. Sillä ei teknillisten laitosten perustamis- eli pääoma-arvoihin vaikuta se, minkä laatuja varoja kaupunginvaltuusto osottaa laitosten uutistöihin. Mutta näihin arvoihin kyllä vaikuttaisivat niistä tehdyt poistot. Ja tässä kohden noudatettavaan periaatteisiin nähden kulunkiarviovaliokunta oli hiukan toista mieltä kuin valmistusvaliokunta.

Kulunkiarviovaliokunnan mielestä ei tätä asiaa arvostellessa saisi vertailla teknillisiä laitoksia m. m. kouluihin ja sairaaloihin. Jälkimäiset voi tavallisesti

alkuperäisessä kunnossaan tai verraten vähäisillä kustannuksilla vuosikymmeniä käyttää tarkoitukseensa. Niiden miltei koko perustamisarvo käsittää rakennuksia, joiden arvo ei, jos niitä hyvin pidetään kunnossa, mainittavasti alene. Teknillisten laitosten perustamisarvo taas on melkoiselta, usein enimmältä osalta sidottuna konelaitoksiin, joiden arvo vähenee kulumisen, tekniikan edistyksen, uusien keksintöjen, laitosten tuotantokyvyn lisäämistä tarkoittavien vaatimusten y. m. johdosta.

Kulunkiarviovaliokunta ei sentähden voinut yhtyä siihen valmistusvaliokunnan lausuntoon, että teknillisten laitosten perustamisarvosta suoritettavan koron ja kuoletuksen laskeminen olisi perusteltua ainoastaan teknillisten laitosten tuotteiden ykköshintain laskemisen vuoksi, eli että mainittu korko ja kuoletus ei valaisisi kulunkiarviota. Kulunkiarviovaliokunnan mielestä olisi vaikea määrätä kantaansa niihin suuriin teknillisten laitosten uutistöitä ja parannuksia koskeviin ehdotuksiin nähden, joita useimmiten on ratkaistavana kulunkiarviota järjestellessä, ellei ottaisi huomioon teknillisten laitosten taloudellisia tuloksia, joiden saattamiseksi oikeaan valoon myös täytyy ottaa lukuun laitosten perustamisarvojen korko ja kuoletus. Aikaisemmin ei kaupunginvaltuustokaan ollut toisella kannalla. Kun teknillisten laitosten hallitus kirjelmässä toukokuun 17 päivältä 1911 huomautti, että teknillisiä laitoksia tekniikan nopean kehityksen johdosta uhkaa vaara, että osa niiden laitteita käy vanhanaikaiseksi, toisin sanoin, on edullisesti korvattavissa uusilla laitteilla, ennenkuin säännöllinen kulutus sitä vaatisi, sekä että tuon tuostakin tarpeelliset suuremmat laajennustyöt vaatisivat pääomia, jonka koron ja kuoletuksen suoritus saattaisi käydä liian rasittavaksi, ellei vanhojen laitosten arvosta myös tehtäisi ylimääräisiä poistoja, ei kaupunginvaltuusto vastustanut tätä lausuntoa, vaan päinvastoin saman kirjelmän johdosta päätti myöntyä hallituksen ehdotukseen 111,238 markan 39 pennin suuruisen ylimääräisen poiston tekemisestä. Tosin valtuusto päätöstä tehdessään huomautti, että sitä „ei saisi pitää samanlaatuisten kysymysten periaatteellisena ratkaisuna vastaisen varalle“, mutta tämä rajoitus ei sisältänyt sitä, että kaupunginvaltuusto vastedes asettuisi sille periaatteelliselle kannalle, joka nyt oli esiintuotu valmistusvaliokunnan mietinnössä.

Vaikka siis kulunkiarviovaliokunta teknillisten laitosten pääoma-arvojen tileistäpoistamisen tarpeellisuuteen nähden oli samaa mieltä kuin teknillisten laitosten hallitus, ei valiokuntakaan, valmistusvaliokunnan esittämistä muista syistä, voinut yhtyä mietinnöissä N:oissa 62 ja 63 tehtyihin rahatoimikamarin ja teknillisten laitosten hallituksen ehdotuksiin.

Valmistusvaliokunta oli lisäksi kajonnut kysymykseen, olisiko teknillisten laitosten korkoa ja kuoletusta vastaavat rahamäärät pantava rahasääntöön vai ei, ja tulee siihen käsitykseen, että näin ei ole tehtävä, koska sen johdosta kaupungin tulojen ja menojen loppusumma ylittäisi näillä korko- ja

kuoletusmäärillä oikean määränsä eikä rahasääntö niinmuodoin antaisi oikeata kuvaa kaupungin tuloista ja menoista.

Kulunkiarviovaliokunta tahtoi tosin myöntää, että tätä asiaa käy pitäminen pelkkänä kirjanpitokysymyksenä, sekä että rahasääntökannalta olisi täysin tyydyttävää, jos mainitut erät poistettaisiin rahasäännöstä ja sen sijaan pantaisiin kulunkiarvion oheiseen liitteeseen, joka osottaisi teknillisten laitosten lasketun taloudellisen tuloksen, huomioon otettuna myöskin korko ja kuoletus. Mutta valmistusvaliokunnan periaatteellisen kannan hyväksyminen siinä kohden, että kaupungin tulojen loppusummaa ei ole rahasääntöön pantava todellista määräänsä suurempana vaikuttaisi kulunkiarviovaliokunnan mielestä muissakin kohdin kulunkiarvion laatimiseen.

Tähän katsoen piti kulunkiarviovaliokunta tarpeellisena huomauttaa, mille kannalle kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli asettunut samallaisissa tapauksissa. Vuodeksi 1911 laatimansa kulunkiarvioehdotuksen perustelmissa oli Marian sairaalan hallitus huomauttanut „sitä luonnotonta asianlaitaa että, samalla, kun kaupungin laitokset panevat Marian sairaalan maksettavaksi sähköstä, kaasusta, vedenkulutuksesta ja puhtaanapidosta täyden maksun, sairaalaa puolestaan ei oikeuteta kantamaan mitään maksua vaivaishoitohallituksen määräyksestä siellä hoidetuista potilaista“. Jos näiden potilaitten osalta, joita on noin 80 % sairaalan koko potilasmäärästä, pantaisiin vaivaihoidon rahasäännön maksettavaksi tavallinen päivämaksu, Smk 1:30, mikä ei läheskään vastaa heidän todellisia hoitokustannuksiaan, näyttäisi, huomauttaa hallitus, sairaalan rahasäännön tulopuoli lisäännystä ja samalla myös sairaalan kulunkiarvio esiintyisi oikeammassa valossa.

Kulunkiarviovaliokunta huomautti, että tämä toimenpide kaupungin kannalta katsoen on *ainoastaan kirjanpitokysymys*, mutta puolsi sitä, koska mainittujen hallintohaarain menot ja tulot siten esiintyisivät selvempinä sekä sitä paitsi kaupungin todelliset vaivaishoitomenot paremmin tulisivat näkyviin. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti *kaupunginvaltuusto päätti* antaa rahatoimikamarin tehtäväksi vastedes kulunkiarvioehdotuksen menopuolelle panna tarpeellinen määräraha varattomain henkilöjen hoidon kustantamiseksi Marian sairaalassa, *jota määrärahaa tulopuolella vastaisi saman määräinen mainitun sairaalan sairasmaksujen lisäännys*. Tämän johdosta oli rahatoimikamari 1913 vuoden kulunkiarvioehdotuksessa vaivaihoidon rahasäännön menoluokkaan „apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten“ pannut sairaitten ja mielenvikaisten henkilöjen hoitokustannuksia varten yli 500,000 markan nousevan rahamäärän, jonka vastapainona tulopuolella on vastaava Marian sairaalan sairaanhoidon ja Kivelän sairaalassa annettavan mielisairaiden hoidon tuottamain tulojen lisäännys.

Kokouksessaan lokakuun 8 päivänä 1912 oli kaupunginvaltuusto päättänyt, että teknillisten laitosten on käyttämistään tonttialueista suoritettava

vuotuisia vuokria kaikkiaan 33,700 markkaa, sekä että nämä vuokramäärät on maksettava tammikuun 1 päivästä 1913 ja sentähden otettava huomioon 1913 vuoden meno- ja tulosäännössä.

Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1912 vahvistamassa meno- ja tulosäännössä oli poliisilaitoksen menojen joukossa virka- y. m. huoneustojen vuokria yhteensä 108,695 markkaa, josta määrästä 105,200 markkaa oli tulosäännössä tulona kaupungin kiinteästä omaisuudesta, jommoiseksi myös on luettu Bengtsårin kasvatustaloksen maksettava 13,000 markan suuruinen vuokra, joka niinkään on pantu saman kasvatustaloksen menojen joukkoon.

Esimerkkinä muista rahasäännön tulopuolellakin tavattavista menoeristä valiokunta vielä mainitsi kaupungin oman veden, kaasun ja sähkövirran kuluksen, jonka arvo nousi yli 300,000 markan.

Kulunkiarviovaliokunnasta oli näyttänyt siltä kuin valmistusvaliokunnan periaatteellinen lausunto tässä asiassa aiheuttaisi ottamaan sen perinpohjaisemmin selvitettäväksi.

Ellei kulunkiarvion laatimistapaa nyt muutettaisi, vaan noudatettaisiin samaa järjestystä kuin 1912 vuoden kulunkiarviossa, jossa teknillisten laitosten korko ja kuoletus samoin kuin erinäiset muut puhtaisiin kassaeiin kuulumattomat menot luetellaan menopuolella ja vastaavat erät tulopuolella, piti valiokunta sopivana, että mahdollisen väärinkäsityksen välttämiseksi erityisessä taulukossa osotettaisiin, mitkä nämä erät olivat sekä mikä kaupungin menojen ja tulojen loppusumma oikeastaan oli. Kulunkiarviovaliokunnassa oli kuitenkin pantu kyseeseen, eikä teknillisten laitosten kulunkiarvioon nähden olisi sopivinta, että yleiseen rahasääntöön samoin kuin aikaisemminkin menojen joukkoon pantaisiin ainoastaan uutistyyöt ja tulojen joukkoon ainoastaan laitosten laskettu säästö, jota vastoin kulunkiarvion oheisista liitteistä kävisi selville laitosten täydellinen kulunkiarvio, jonka kaupunginvaltuusto kulunkiarviota käsitellessään tutkisi erikseen.

Lopuksi kulunkiarviovaliokunta ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi: että teknillisten laitosten kirjaanpannusta perustamisarvosta laskettava korko määrätään 5 %:ksi kaikkien kolmen laitoksen osalta; että hyväksytään rahatoimikamarin mietintöön N:o 43 sisältyvä teknillisten laitosten hallituksen esittämä laitosten kuoletusehdotus sekä rahatoimikamarin lausuntoon N:o 61 liittyvä korko ja kuoletustaulukko; että rahatoimikamarin lausunnoissa N:oissa 62 ja 63 tehdyt ehdotukset jätetään huomioon ottamatta; sekä että 1913 vuoden kulunkiarviovaliokunnan on harkittava sekä kaupunginvaltuustolle mahdollisimman pian annettava lausunto siitä, miten teknillisten laitosten kulunkiarvio on sopivin panna yleiseen meno- ja tulosääntöön.

Näistä ehdotuksista kaupunginvaltuusto kokouksessaan 10 p:nä joulukuuta 1912 hyväksyi kolme ensimmäistä pontta sekä määräsi sen lisäksi, että teknillisten laitosten hallituksen tulee pitää sellaista kirjaa, että siitä käypi

selville ei ainoastaan laitosten alkava pääoma-arvo, vaan myöskin niille vuotuisesti laskettava korko- ja kuoletusmäärät sekä laitosten tämän lisäksi tuottama voitto.

Kuten edellisestä selviää, oli kaupunginvaltuusto v. 1893 hyväksynyt ne perusteet, joiden mukaan säästölaskelma kaupungin rahasääntöä laadittaessa olisi tehtävä. Käsitellessään kaupungin meno- ja tulosääntöä vuodeksi 1908 päätti kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarille toimeksi hankittuaan tarkan selvityksen kaikista asiaan vaikuttavista seikoista jättää valtuustolle uusi esitys asiasta. Antamassaan lausunnossa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 31 v:lta 1908*) rahatoimikamari puolsi seuraavaa menettelytapaa noudatettavaksi laskettaessa:

A. Tuloja.

Tulo- ja menoarviota laatiessaan tulee rahatoimikonttorin kaupungin liikenne-, satama- ja vesijohtokonttoreista sekä kaasu- ja sähkölaitoksista hankkia tiedot, nouseeko ja minkä verran mainittujen laitosten tulo-puoli niin hyvin tähän aikaan kuin myös kaiken todennäköisyyden mukaan vuoden jäljellä olevana aikana enemmäksi taikka vähemmäksi kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa laskettuja tuloja, sekä toimittaa muihin tulomääriin nähden samantapaiset arviolaskut rahatoimikonttorin käytettävänä olevien lähteiden nojalla.

B. Menoja.

Rakennus- ja vesijohtokonttorien pitää antaa tieto, ovatko näiden laitosten toimitettavia yleisiä töitä varten osotetut määrärahat riittämättömät vai säästyykö niistä joku osa. Samanlaiset laskelmat on rahatoimikonttorin tehtävä muihin menoeriin nähden asianomaisten tililaskujen pohjalla.

Sillä ylijäämällä taikka vajauksella, minkä edellä ehdotettujen perusteiden mukaan toimitettu laskelma osottaa, lisääntyy vuoden kirjoihin siirretty säästö vähennettynä budgettiin käytettävänä olevaksi merkityllä osalla. Siten saatu määrä on ensintulevaan vuoteen siirtyvä todennäköinen säästö, mutta jotta käytettävissä oleva säästö tulisi näkyviin, on siitä kuitenkin vähennettävä:

- a) kaupungin hallussa olevien obligatsioonien arvo;
- b) sellaisiin tarveaineisiin pantu rahamäärä, joita ei käytetä vuoden kuluessa ja joista rakennus- ja vesijohtokonttorien pitää antaa selostus;
- c) valaistuslaitosten vuoden kuluessa tarvitseva liikepääoma, joka on mainittujen laitosten mahdollisimman tarkoin ilmoitettava;
- d) se rästien määrä, joka arvioidaan vuoden kuluessa jäävän suorittamatta; sekä

e) muut mahdolliset satunnaiset poistot, joiden katsotaan voivan vaikuttaa käytettävänä olevaan säästöön.

Nämä ehdotukset kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan marraskuun 3 p:nä 1908.

Edellä esitettyjen kaupunginvaltuuston kaupungin kirjanpidon yleisiä perusteita koskevien päätösten ohella on kunnallisen kirjanpidon järjestelyssä tietysti ollut kiinnittäminen huomiota myöskin niihin säännöksiin, jotka tähän nähden tavataan sekä voimassa olevassa kunnallisasetuksessa että eri toimija lautakunnille vahvistetuissa ohje- ja johtosäännöissä.

Mitä ensinnä kunnallisasetuksen säännöksiin tulee, ovat ne varsin ylimalkaisia eivätkä anna sanottavasti ohjetta kirjanpidon yksityiskohtaista järjestämistä varten. Niinpä säätää asetuksen 67 § ainoastaan, että „rahatoimikamarin tulee annettujen määräysten mukaan kirjoittaa kaupungin tilikirjat ja ne joka vuodelta joulukuun 31 päivänä päättää“. Kunnan asettamien muiden toimikuntien kirjanpidosta taas 68 § säätää, että niiden „tulee ennen helmikuun 1 päivää joka vuosi rahatoimikamarille antaa luvunlaskunsa niistä rahavaroista, jotka lähinnä edellisenä vuonna ovat olleet heidän hallussansa, yleiseen tilintekoon kunnan varoista otettaviksi ja yhdessä sen kanssa tarkastettaviksi“. Edelleen säädetään asetuksen 72 §:ssä, että „kaupungin yhteisestä omaisuudesta pellossa, niityssä, karjanlaitumessa, metsässä, kalavedessä ja muussa semmoisessa, sekä myös taloista ja kartanoista niissä olevain huonekalujen, asiakirjain ja muiden kaikenlaatuisten varastojen kanssa pitää tarkat luettelot oleman tehtyinä“.

Jonkun verran täydellisemmät ovat kirjanpitoa koskevat säännökset rahatoimikamarin ohjesäännön 17 §:ssä, joka kuuluu:

Rahatoimikamarin tulee, kaupunginvaltuutusmiesten antamain määräysten mukaan, toimituttaa täydellinen kirjanpito hallinnostansa, niin myös tarkat ja täydelliset luettelot:

a) kaikista kaupungin omistamista kiinteistöistä, maataloista, tiluspalstoista, tonteista ja rakennuksista;

b) kaupungin kiinteistöihin tahi erinäisiin laitoksiin kuuluvasta kalustosta;

c) kaupungille kuuluvista kapineista, tarveaineista ja muusta omaisuudesta; sekä

d) kaupungin välikirjoista, velkakirjoista niihin kuuluvine vakuuksineen, muista takaussitoumuksista ja tärkeistä asiakirjoista;

jota varten kaupungin asettamien erinäisten hallituksien pitää rahatoimikamarille antaa tarpeelliset tiedot.

Vielä yksityiskohtaisempia ovat rahatoimikonttorin johtosäännön tähän kuuluvat säännökset:

3 §. Kaupunginkamreerin velvollisuutena on:

u) valvoa kirjanpitoa sekä huoltaa tilien päättäminen kalenterivuositain, laatia ja painattaa kertomus tilinpäätöksestä sekä helmikuun kuluessa mais-traattiin antaa tilikirjat niihin kuuluvine todisteineen.

4 §. Kaupunginkasöörin velvollisuutena on:

h) pitää kassakirjaa, jossa on eri sarakkeet kaupungin, kruunun ja muita varoja varten, sekä luettelo konttoriin annetuista perunkirjoitus- ja perinnön-jakokirjoista.

5 §. Vanhemman kirjanpitäjän velvollisuutena on:

a) pitää kaupungin pääkirjaa.

6 §. Nuorempien kirjanpitäjien tehtävänä on:

a) pitää kassapäiväkirjaa, memorialia ja muita kaupungin tileissä tarpeellisia erikoiskirjoja;

b) tarkastaa kirjanpidon perustuksena olevat todisteet;

d) pitää kaupungin kaluston tarkastusluettelo.

7 §. Konttorikirjurin on velvollisuus:

a) erityiseen tarkastuskirjaan merkitä kaikki kassaan tehdyt maksun-suoritukset.

Näiden säännösten puitteissa ja noudattaen kaupunginvaltuuston edellä selostettuja, kaupungin kirjanpidon yleisiä perusteita koskevia päätöksiä on kirjanpito *rahatoimikonttorissa* toimitettu. Seuraavia järjestelmälliseen kirjanpitoon kuuluvia kirjoja on pidetty:

Kassakirja, oikeastaan ensikassakirja eli kassakladdi, jota konttorin rahastonhoitaja pitää ja johon tulot ja menot kronologisessa järjestyksessä merkitään. Selityssarekkeeseen on lyhyesti merkitty keltä rahat on kassaan vastaanotettu ja kelle rahoja on kassasta maksettu, jotavastoin asianomaisia kirjanpitotilejä ei tässä kirjassa osoteta. Kumpaisellakin sivulla on kahdet rahasarekkeet, joista toiseen merkitään „kaupungin varat“ ja toiseen „kruunun ja ylimääräiset varat“, joten milloin tahansa siis voidaan saada selville, paljonko rahastonhoitajan huostassa on kaupungin ja paljonko kruunun, lahjoitusrahastojen y. m. käteisiä varoja. Itse asiassa käteiset kassavarat ja kassakirjan osottama saldo eivät ole yhtäpitäviä, johtuen siitä, että on olemassa eräitä joukkomaksুমääräyksiä, kuten esim. kaupungin virkamiesten palkkauslistat, joissa olevia monia maksueriä ei nosteta samana päivänä, vaan usein vähitellen usean viikon kuluessa. Kun nämä viedään kirjaan vasta viimeisen maksuerän tultua suoritetuksi, on senvuoksi tarkastustilaisuudessa käteisiä rahavaroja laskettaissa otettava huomioon myöskin nämä kassasta tosin maksetut, mutta kirjaan merkitsemättä olevat maksuerät, joiden yhteenlaskettu summa toisinaan saattaa nousta kymmeneen tuhansiin markkoihin. Kassakirja päätetään yleensä viikottain, mutta toisinaan useamminkin.

Kontrollikassakirja, jota konttorikirjuri pitää ja johon merkitään aino-

astaan tuloerät kronologisessa järjestyksessä joko ilman tarkempia selityksiä taikka aivan lyhyesti selittämällä. Kirjaa pidetään yksinomaan kontrollitaroituksessa, ja on sen loppusumma aina oleva yhtäpitävä rahastonhoitajan kassakirjan tulopuolen kanssa.

Kassajournali, johon kassan tulo- ja menoerät kerätään siten, että samaan pääkirjatiiliin kuuluvat kassaliitteet merkitään peräkkäin numerojärjestyksessä, jolloin vastaavat numerot niinkään merkitään liitteille. Kirja, joka laaditaan viikottain suoraan kassaliitteiden nojalla, päätetään samoin päivinä kuin rahastonhoitajan kassakirja, jolloin samalla tarkastetaan, että kassajournalin ja kassakirjan „kaupungin varojen“ sareke päättyvät samaan saldoon.

Memoriali, joka sisältää alkavasta ja päättyvästä bilanssista ynnä rahäsäännöstä aiheutuvat viennit sekä tilien välisistä siirroista, ennakkomaksutilityksistä y. m. seikoista johtuvat merkinnät.

Yhdistelyjournali, johon kassajournalin ja memorialin viennit kuukausittain kerätään pääkirjaan tehtävien siirtojen helpottamiseksi. Laaditaan kirjoituskoneen avulla irtolehdlle, jotka vuoden lopussa langalla läpivedetään ja säilytetään erityisissä säilytyskansissa.

Pääkirja, joka sisältää kaikkien rahäsäännön menopääloukkien ja tuloosastojen, samoin muutamien tärkeämpien lukujen tilit y. m. Nämä ovat laaditut tavallisen kameraalisen järjestelmän mukaan siten, että toiselle puolelle on merkitty rahäsäännön määrärahat ja vastakkaiselle puolelle todelliset meno- tai tuloerät yhtenä kuukausisummana kussakin tilissä.

Neljä *jaoittelujournalia* eli oikeammin eriteltyä pääkirjaa (skontroa), joissa kullekin rahäsääntömomentille on avattu eri tilinsä sekä näiden lisäksi erinäisiä muita tarpeellisiksi havaittuja tilejä. Teknillisiin laitoksiin nähden, ne kun itse hoitavat erikoiskirjanpitonsa, rahatoimikonttorin kirjanpito kuitenkin rajoittuu vain rahäsäännössä oleviin lukuihin. Jaoittelujournalit, jotka laaditaan aivan yksityiskohtaisesti kassa- ja memorialiliitteiden perusteella ja jokainen tili kronologista järjestystä seuraten, osottavat rahäsääntöerätkin rinnan todellisten tulojen ja menojen kanssa, joten siis aina — edellyttäen tietysti että kirja on täydellisesti päivittäin hoidettu — voidaan tileistä suoraan nähdä, millä tavoin vahvistettua rahäsääntöä on käytännössä toteutettu.

Lahjoitusrahastojen memoriali, johon tehdään alkavat ja päättyvät bilanssiennit sekä merkitään rahastonhoitajan kassakirjasta rahastojen tulot ja menot sekä siirrot tililtä toiselle.

Lahjoitusrahastojen pääkirja, joka sisältää kaikkien lahjoitusrahastojen tilit ja joka laaditaan lahjoitusrahastojen memoriali peruskirjana.

Kruunun- ja ylimääräisten varojen kassajournali, joka sisältää viennit

rahastonhoitajan kassakirjaan merkitystä tähän ryhmään kuuluvista tuloista ja menoista.

Kaikki tässä luetellut kirjat muodostavat rahatoimikonttorin varsinaisen järjestelmällisen kirjanpidon. Mutta niiden ohella pidetään useita erikois-tilikirjoja ja -luetteloita, jotka ovat välttämättömiä osittain senkin vuoksi, ettei kameralisen järjestelmän mukaan laadittu kirjanpito käsitä kaupungin varoja ja velkoja, vaan ainoastaan tulot ja menot rahasääntöön vertaamalla. Tällaisia erikoiskirjoja ovat: Helsingin kaupungin vakautettu velka, Helsingin kaupungin pääomavarat, obligatsioonilainojen rekisterikirjat (14 kpl.), obligatsioonilainojen vuotuismaksujen laskelmakirja, velotusluetteloita (28 kpl.) j. n. e. Aikaisemmin oli lisäksi pidetty sellaista kaluston tarkastusluetteloa, jota rahatoimikonttorin johtosäännön 6 §:n d-kohta tarkoittaa, mutta kirjan pitämisestä on joitakuuta vuosia sitte luovuttu, koska sen pitäminen oli tuottanut käytännöllisiä vaikeuksia.

Kuten aikaisemmin on huomautettu, ovat *kaupungin teknilliset laitokset* itsenäisiä tililaitoksia, jotka itse pitävät oman täydellisen kirjanpitonsa ja antavat rahatoimikonttorille vain määrääjoin summittaiset raportit, joista rahasääntöluvuttain otetaan tiedot konttorin kirjanpitoon. Teknillisten laitosten kirjanpidosta sisältää laitosten ohjesääntö seuraavan säännöksen: „Teknillisten laitosten hoidosta ja liikkeestä, jokaisesta laitoksesta erikseen, on pidettävä täydelliset tilikirjat, jotka kalenterivuositain päätettyinä, ovat ennen maaliskuun 1 päivää seuraavana vuonna jätettävät rahatoimikamariin pidettäväksi kaupungin tilintarkastajain saatavissa“. Toimitusjohtajien johtosäännössä taas sanotaan, että heidän velvollisuutenaan on valvoa laitosten kirjanpitoa.

Kukin teknillinen laitos pitää kirjanpitonsa kahden eri järjestelmän mukaan: liikealalla yleisesti käytännössä olevan kahdenkertaisen kirjanpitojärjestelmän sekä kunnallishallintoon soveltuvan kameraalisen järjestelmän mukaan. Edellinen käsittää laitosten kaikki varat ja velat ynnä niissä tilivuoden aikana tapahtuneet arvon lisäykset ja vähennykset, jonka ohessa vuodenvaihteessa laadittu tilinpäätös yksityiskohtaisesti osottaa laitosten tuottaman voiton tai tappion. Kameraalinen kirjanpito taas on laadittu yhdenmukaisesti kaupungin muun kirjanpidon kanssa, joten se osottaa laitosten tulot ja menot niille vahvistettuihin vuosirahasääntöihin verrattuina.

On selvää, että teknillisten laitosten kirjanpito laajuuteensa ja muodolliseen järjestelyynsä nähden on laadittu kunkin laitoksen erikoistarpeita silmällä pitäen. Tässä suhteessa eri laitosten kirjanpito on jossain määrin erilainen, mutta yleiset kirjanpidon perusteet ovat samat. Tarpeetonta lienee tässä yhteydessä syventyä selostamaan kunkin laitoksen käyttämän kirjanpidon yksityiskohtia. Huomauttaa kuitenkin sopii, että synkronistinen kirjanpito menetelmä ja korttijärjestelmä ovat saaneet verrattain laajan käytännön-

Kaupungin muut laitokset ja lautakunnat eivät ole itsenäisiä tililaitoksia

eikä niissä senvuoksi myöskään pidetä täydellistä kirjanpitoa, vaan sisältyy niiden rahaliike yksityiskohtaisesti rahatoimikonttorin kirjanpitoon. Sikäli kuin niillä on kaupungin varojen kannantaa huolenaan tai sikäli kuin ne rahatoimikonttorista nostavat ennakkovaroja menojaan varten, kaikki kuitenkin joko asianomaisissa johtosäännöissä olevien säännösten taikka muulla tavoin saamiensa määräysten perusteella pitävät enemmän tai vähemmän täydellistä kirjaa taikka tekevät ainakin sen verran muistiinpanoja, että niiden nojalla voivat laatia tilinsä.

Täydellisimmät säännökset kirjanpidosta on *rakennuskonttorin* johtosäännössä, jonka mukaan kamreerin velvollisuutena on „pitää rakennuskonttorin tilikirjoja ja luetteloja“. Varastonhoitajan velvollisuutena on „pitää tarpeellisia varastoluetteloja, jotka on toimitettava kamreerille kirjaanpanoa varten“. Puhtaanapito-osaston johtajan velvollisuutena taas on „pitää osaston toiminnan johdosta tarpeellisia tilikirjoja sekä kirjoittaa laskut saatavista, joita osastolle tulee suorittamistaan töistä ja tavaranhankinnoista“. Vihdoin on kaupungininsinöörin velvollisuudeksi säädetty „vuosittain helmikuun kuluessa toimittaa konttorin tilit päätetyiksi“.

Rakennuskonttorin kirjanpito onkin erittäin täydellinen ja yksityiskohdainen. Käytännössä on useita pääkirjoja, jotka sisältävät tilit menosäännön kullekin momentille. Joka tili on sen ohessa synkronistista menetelmää käyttäen jaettu suureen määrään alatilejä, kukin osottava sekä määrärahan että todellisen kustannuksen, joten tarkasti voipi saada selvää, onko määrärahaa ylitetty vai alitettu. Niinikään on olemassa tarkka ainevarain kirja, jossa kullakin tavaralajilla on eri tilinsä, joka osottaa paljonko ja mistä arvosta mitäkin on ostettu ja mihinkä työnumeroon tavara on tullut käytetyksi. Tilistä voidaan näin ollen aina nähdä, miten paljon ja mistä arvosta tavaraa on varastossa jäljellä. Erityinen kirja sisältää sitä paitsi kuukausittain laaditut taulukot hankituista ja kulutetuista ainevaroista.

Liikennekonttorin johtosäännössä on määrätty, että kasöörin on pidettävä kassakirjaa ja toisen konttorikirjurin tulee „kirjaan panna kaikki kassaan toimitetut maksut“. Kassakirjan lisäksi pidetään kontrollikassakirjaa sekä erityistä velotusluetteloa, joka sisältää kaikki velotetut maksut, laatunsa mukaan eri sarakkeihin merkittyinä. Samallaista kirjaa pidetään myöskin *satamakonttorissa*, vaikka satamajärjestys ei sisälläkään mitään säännöksiä kirjanpidosta.

Vaivaishoidon ohjesääntö ei sisällä mitään säännöksiä kirjanpidosta, mutta siitä huolimatta on vaivaishoidon kirjanpito verrattain laaja, käsittäen kassakirjan, memorialin ja pääkirjan sekä suuren määrän erikoiskirjoja taloushoidosta, työlaitoksen töistä, vaivaisavunnauttijoista. j. n. e.

Marian sairaalan sääntöjen mukaan on johtokunnan tehtävänä „huoltaa täydelliset tilit sairaalan menoista ja tuloista sekä päättää ne vuosittain; ennen

helmikuun 1 päivää vuosittain rahatoimikamariin antaa täydellinen tilinpäätös lähinnä edelliseltä vuodelta asianmukaisine todisteineen“. Toimitsijan tehtävänä taas on „toimittaa kaikki siinä tarpeellinen kirjanpito“. Tämä kirjanpito rajoittuu kassakirjaan ja erinäisiin kannantajournaleihin. Muissa sairaaloissa pidetään samallaista kirjaa, vaikkei siitä ole mitään erittäin säädetty.

Kirjanpitovelvollisia ovat edelleen asianomaisissa ohje- ja johtosäännöissä olevien säännösten mukaan työnvälitystoimiston johtaja, kasvatuslautakunnan kamreeri, musiikkilautakunnan taloudenhoitaja, kansakoulujen taloudenhoitajat ja työväenopistojen taloudenhoitaja, jotka kaikki pitävät kassakirjaa hoidossaan olevista varoista. Samallaista kirjaa pitävät useimmat muutkin kaupungin toimihenkilöt, jotka kantavat kaupungille kuuluvia varoja taikka ovat kaupunginrahastosta käytettäväkseen saaneet ennakkovaroja tilitystä vastaan, vaikka nimenomaisia säännöksiä ei tästä ole olemassakaan.

IV. Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaus.

Säännökset tarkkojen luetteloiden pitämisestä kaupungin irtaimesta omaisuudesta tavataan voimassa olevan kunnallisasetuksen 72 §:ssä, jossa sen lisäksi määrätään, että kaupunginvaltuusmiesten tai, missä näitä ei ole, raastuvankokouksen sitä varten valitsemainsa henkilöiden kautta tulee kunakin vuonna tai useammin, jos tarpeelliseksi katsotaan, toimittaa irtaimen tavaran katsastus, jossa pannaan kirjaan ne muutokset, joita edellisenä vuonna tai viime katsastuksen jälkeen on näissä kaupungin omaisuuksissa tapahtunut. Jos näissä toimituksissa jonkunlainen hoidon puute tai tuhlaus ilmi saadaan, on kaupunginvaltuusmiesten tai, missä näitä ei ole, raastuvankokouksen ajettava sellainen kanne, johon syytä on.

Aikaisempina vuosina oli kaupunginvaltuusto ja rahatoimikamari valinnut eri henkilöt toimittamaan kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksen, mutta v. 1892 rahatoimikamari ehdotti (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 40 v:lta 1892*), että tämä tehtävä siirrettäisiin vuositilintarkastajille. Ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyikin ja irtaimen omaisuuden inventtaus säädettiin vuositilintarkastajien nimenomaiseksi velvollisuudeksi siinä johtosäännössä, jonka raastuvankokous v. 1893 tilintarkastajia varten vahvisti. Mutta kaupungin 1900 vuoden tilien tarkastuksesta antamassaan tarkastuskertomuksessa (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 20 v:lta 1901*) tilintarkastajat ehdottivat, että kaupunginvaltuusto, siten kuin kunnallisasetus määrääkin, tahtoisivat valita eri inventtaajat toimittamaan irtaimen omaisuuden inventtauksen. Samalla kuin tilintarkastajat esittivät inventtaajain lukumäärän neljäksi, ehdottivat he että inventtaajille laadittaisiin eri johtosääntö.

Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta pyydettiin, kannatti tilintarkastajain tekemää ehdotusta sekä esitti samalla kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi johtosääntöehdotuksen, minkä valtuusto hyväksyi tammik. 14 p. 1902.

Tämän johtosäännön mukaan oli neljä inventtaajaa ja kaksi varamiestä valittava jossakussa valtuuston loka- tai marraskuussa pidettävässä kokouksessa. Inventtaajain tuli sen jälkeen kokoontua joulukuussa valitsemaan puheenjohtajaa sekä jakamaan keskenään inventtaustyön, jonka, mikäli se koski työaseita ja tarveainevarastoja, tulisi tapahtua vuosivaihteessa asianomaisten kaupungin laitosten silloin pidettävien vuosi-inventtausten yhteydessä. Kaiken irtaimen omaisuuden inventtauksen tuli olla loppuun saatettuna ennen helmikuun loppua, jolloin inventtarioluettelot inventtaajien allekirjoittamina olivat jätettävät rahatoimikonttoriin kaupungin muiden tilien ohessa vuositilintarkastajille annettaviksi. Jos inventtauksessa syytä muistutuksiin ilmeni, oli siitä ilmoitus tehtävä rahatoimikamarille, jonka tuli vaatia asianomaisilta selitykset sekä antaa asiakirjat vuositilintarkastajille mahdollisia enempiä toimenpiteitä varten.

Kun kaupunki v. 1911 perusti erityisen vakinaisen revisionikonttorin, otettiin konttorin ohjesääntöön määräys, jonka mukaan revisionikonttorin velvollisuus on olla apuna niissä kaupungin irtaimiston, työkalujen ja varastojen inventtauksissa, joita kunnallisasetuksen määräysten mukaisesti erittäin sitä tarkoitusta varten valitut henkilöt toimittavat. Lisäksi ohjesäännössä määrättiin, ettei kaupungille kuuluvia huone- ja työkaluja taikka muuta irtaimistoa saataisi kuluneiksi katsoa, ennenkuin ne tuollaisissa vuosi-inventtauksissa asianmukaisesti julistettaisiin kelpaamattomiksi. Työvoimien puute on kuitenkin estänyt revisionikonttoria tehokkaammalla tavalla ottamasta osaa näihin vuosi-inventtauksiin, eritotenkin kun ne on pidetty aikaan, jolloin revisionikonttorin kaikki työvoimat ovat olleet varsinaiseen tilintarkastustyöhön sidotut.

Kymmenen vuotta eli vuoteen 1912 oli irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntö muuttamatta voimassa. Mutta sanottuna vuonna kaupunginvaltuusto inventtaajien aloitteesta hyväksyi uuden johtosäännön. Kaupungin revisionikonttorille lähettämässään kirjelmässä (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 50 v:lta 1912*) inventtaajat näet huomauttivat, että 1902 vuoden johtosäännön määräyksiä inventtaajain velvollisuudesta ottaa osaa kaupungin laitoksissa vuoden vaihteessa toimitettavaan vuosi-inventtauksiin ei useista syistä oltu milloinkaan noudatettu. Osin alotettiin näet kalusto-inventtaukset niin varhain, ettei inventtaajia edes vielä oltu valittu, vaali kun usein oli toimitettu kaupunginvaltuuston viimeisissä kokouksissa vuotenaan, jotavastoin jotkut laitokset alottivat inventtauksensa jo lokakuussa. Osin oli luonnollisista syistä mahdotonta neljän inventtaajan ehtiä olla saapuvilla alun toistasadassa eri huoneistossa yhtäikaa vuoden alussa toimitet-

tavissa inventtauksissa. Olipa sattunut niinkin, ettei kaikkia kalustoinventtauksia oltu edes ehditty suorittaa säädetyn ajan, helmikuun kuluessa.

Näin ollen olivat inventtaajat suorittaneet tehtävänsä sen jälkeen kuin asianomaiset laitokset olivat toimittaneet omat inventtauksensa ja jatkaneet niitä siinä järjestyksessä kuin rahatoimikonttori oli antanut kalustoluetteloja inventtaajain käytettäväksi. Inventtaajain toiminta-aika oli kuitenkin rajoitettu siten, että kertomus työn tuloksista oli hyvissä ajoin voitu antaa rahatoimikamarin toimitettavaksi kaupungin tilintarkastajain käytettäväksi. Nämä inventtaajain jälestäpäin toimittamat inventtaukset olivat tuollaisissa tapauksissa rajoittuneet siihen, että pistokokeilla oli tutkittu, pitikö vuoden vaihteessa inventarioksi esitetty siirtomäärä yhtä todellisesti olevan kaluston kanssa. Luetteloihin merkittyä, lisäksi tullutta ja poistettua kalustoa koskevien tietojen oikeaperäisyydestä eivät inventtaajat olleet lausuneet mielipidettään.

Kun kuitenkin tämä nykyoloissa nähtävästikin ainoa käytännössä mahdollinen menettelytapa ei inventtaajain mielestä ollut johtosäännön mukainen eikä muutenkaan näyttänyt tyydyttävältä, olivat inventtaajat tahtoneet huomauttaa mainituista epäkohdista, jotta revisionikonttori voisi ottaa asian perinpohjaisesti selvittääkseen.

Lopuksi inventtaajat vielä huomauttivat, että voisi olla eri mieliä siitä, oliko ensinkään paikallaan, että kalustoinventtaus toimitettaisiin kaupungin valitsemilla erityisillä luottamusmiehillä sen kalustoinventtauksen lisäksi, minkä laitokset itse toimittavat, samoin kuin siitäkin, olisiko inventtaustoimi uudesti järjestettävä esim. siihen suuntaan, että kaupungin revisionikonttoriin tätä varten asetettaisiin erityinen virkamies.

Kaupunginvaltuustolle asiassa antamassaan lausunnossa revisionikonttori pääasiassa oli samaa mieltä inventtaajain kanssa, huomauttaen, että neljän inventtaajan oli mahdotonta täyttää kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaamisesta annettua johtosääntöä. Jos inventtaajat valittaisiinkin niin aikaisin, että heillä olisi tilaisuus harjoittaa toimintaansa jo silloin, kun kaupungin laitokset ryhtyvät toimittamaan vuosi-inventtauksiaan, niin tarvittaisiin revisionikonttorin laskelmien mukaan kolmisenkymmentä tuollaista henkilöä, jotta he edes jossain määrin voisivat suorittaa tehokasta tarkastustyötä näissä inventtauksissa. Mutta vaikka kaupunginvaltuusto valitsisikin näin monta inventtaajaa, ei revisionikonttorin mielestä sillä kuitenkaan voitettaisi sanottavasti mitään, ellei heille myönnettäisi tuntuvia palkkioita. Sillä vaikea oli ajatella, että sivulliset henkilöt, saamatta täyttä korvausta, antautuisivat työhön, jota monenkin heistä täytyisi tehdä viikko-, jopa kuukausimääriä. Tämän lisäksi oli otettava huomioon inventtausajan säännöttömyys, koska laitosten kalustoinventtaukset toimitettiin vähitellen, sen mukaan miten asianomaiset virkailijat apulaisineen muilta virkatoimilta joutivat. Helposti ei myöskään olisi löydettävissä sopivia henkilöitä, jotka olisivat kylliksi ammattimiehiä voidakseen

menestyksellä inventoida ne monenlaatuiset työkalut, tarveaineet ja varastot, joita kaupungin eri virastoilla ja laitoksilla on.

Näistä syistä ja silmällä pitäen niitä kymmeniätuhansia eriä, joita koo- tuissa kalustoluetteloissa sekä eri laitosten suurissa ainevarainkirjoissa esiin- tyy, revisionikonttori inventtaajain tekemän huomautuksen johdosta, että revisionikonttoriin inventtaustointa varten asetettaisiin erityinen virkamies, katsoi selvitettyksi, miten vaikeata, jopa mahdotontakin oli yhden tahi parin virkamiehen tehdä mainittavaa hyötyä eritoten varsinaisessa käytännöllisessä inventtaustyössä inventtausajan kuluessa.

Inventtauskysymystä tutkittuaan oli revisionikonttori tullut siihen johto- päätökseen, että kaupungin irtaimen omaisuuden, siihen luettuina työkalut, koneet, tarveaineet ja varastot, tehokas inventtauksen tarkastus ei, tämän omaisuuden suunnattoman lisääntymisen johdosta, olisi valittuja inventtaajia käyttämällä aikaansaataavissa, ellei käytettäisi erittäin runsaita kustannuksia ja melkoisia työvoimia. Koska kuitenkin voimassa oleva kunnallisasetus säättää, että tuollaiset inventtaajat on valittava, oli revisionikonttori sitä mieltä, että joitakuita inventtaajia edelleenkin valittaisiin, mutta että näiden työnä ainoastaan olisi tarkoin pitää silmällä kaupungin virastojen ja laitosten itsensä toimittamaa kalustoinventtausta. Revisionikonttorin ehdotuksen mu- kaisesti olisi kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksen tarkastus järjes- tettävä seuraavasti:

1) Jossakin kaupunginvaltuuston ensimmäisistä kokouksista syksyllä valit- taisiin seitsemän inventtaajaa ja kolme varamiestä.

2) Inventtaajat kokoontuisivat ennen kaupungin laitosten vuosi-invent- tauksen alkamista valitakseen puheenjohtajan ja jakautuakseen eri laitosten kesken.

3) Inventtaajain tehtävänä olisi tarkasti valvoa asianomaisten virastojen ja laitosten suorittamaa inventtausta.

4) Kaupungin irtaimen omaisuuden vuotuinen inventtaus pitäisi olla loppuun suoritettu helmikuun kuluessa, jolloin kalustoluettelot asianomaisten virastojen ja laitosten asianmukaisesti allekirjoittamina toimitetaan vuositilin- tarkastajille.

5) Jos inventtauksessa on ilmaantunut syytä muistutukseen, vaaditaan revisionikonttorin välityksellä asianomaisen selitystä, minkä jälkeen siten syn- tyneet asiakirjat asiaa tutkittua mahdollisesti annetaan vuositilintarkastajille.

6) Inventtaajat saavat palkkiota kaupunginvaltuuston määräyksen mu- kaan ja rahatoimikamari osottaa sen heille maksettavaksi, sittenkun heidän työnsä on suoritettu.

Rahatoimikamari yhtyi pääkohdissaan revisionikonttorin esittämiin lau- suntoihin ja ehdotuksiin, kuitenkin siten, että varamiesten luku lisättiin vii-

deksi. Samalla kamari myöskin laati ehdotuksen kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosäännöksi, jossa oli otettu huomioon revisionikonttorin esittämät näkökohdat.

Pääasiassa hyväksymällä rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 10 p. 1912 vahvisti irtaimen omaisuuden inventtaajille uuden johtosäännön.

Tämän johtosäännön mukaisesti ovat asianomaisten laitosten ja lautakuntien toimihenkilöt toimittaneet inventtauksen ja laatineet inventarioluettelot, joihin merkitään omaisuuden arvo vuoden alussa, mitä vuoden kuluessa on lisää hankittu ja arvottomana poistettu, mahdollinen arvonalennus sekä omaisuuden arvo vuoden lopussa. Luetteloja tarkastaa ja kontrolloipi se inventtaajista, jolle tämä tehtävä inventtaajien kesken tapahtuneessa työnjaossa on jäänyt.

Uuteen johtosääntöön inventtaajat eivät kuitenkaan ole olleet tyytyväisiä, vaan ovat erinäisiä kertoja esittäneet sitä vastaan huomautuksia. Niinpä he ovat kaivanneet yksityiskohtaisia määräyksiä itse inventtauksen toimittamisesta, kuten inventarioluetteloiden muodosta ja sisällöstä; irtaimen omaisuuden arvioimisesta; kelvottoman omaisuuden poistamisesta luetteloista; kulumisen varalta tehtävistä poistoista; laitosten ja lautakuntain virkamiehistä, joiden velvollisuutena inventarioluetteloiden laatiminen ja allekirjoittaminen on pidettävä; sekä kontrollista, että kaikki tilivelvolliset todellakin antavat inventarioluettelonsa ja että kaikki vuoden aikana ostettu irtain omaisuus myöskin luetteloihin otetaan. Erityisesti ovat inventtaajat kiinnittäneet huomiota siihen, etteivät he yhdeltäkään kaupungin virastolta ole saaneet ilmoitusta laitoksista, joissa inventtaus on toimitettava, vaan ovat itse saaneet ottaa selvää siitä, mitkä laitokset vuoden kuluessa ovat tulleet lisää ja mitkä ovat toimintansa lakkauttaneet. On näin ollen sattunut, että laitoksia on lähes kymmenen vuotta ollut olemassa ja niillä on ollut kaupungille kuuluvaa omaisuutta, josta ei ole luetteloita pidetty ja jota ei ole inventoitu. Tällaisten laitosten tilivelvollisuus on sattumalta jonkun inventtaajan mieskohtaisen tunteuksen avulla saatu selville. Samaten ovat kaupungin rakennustöitä varten asetetut erinäistoimikunnat tähän asti olleet antamatta luetteloita niiden huostassa olleesta kaupungin irtaimesta omaisuudesta. Kun esim. Nickbyn mielisairaalan rakennustoimikunnalta tänä vuonna ensi kerran vaadittiin tällainen luettelo, osottautui, että tämän toimikunnan huostassa oli kalustoa noin 60,000 markan arvosta.

Kuten jo tämän mietinnön ensimmäisestä osastosta selviää, on kaupunginvaltuusto päättänyt, että kaupungin irtaimen omaisuuden inventtausta koskeva johtosääntö on tarkistettava ja tarpeellisissa osissa täydennettävä kaupungin kassa- ja tililaitosuudistuksen yhteydessä.

V. Kaupungin revisionilaitos.

Kunnallisasetuksen voimaan astuttua toimitti kaupungin tilien tarkastuksen kuusi raastuvankokouksen valitsemaa tilintarkastajaa. Antaessaan lausunnon 1891 vuoden tilejä tarkastamaan valittujen tilintarkastajain kertomuksen johdosta (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 40 v:lta 1892*) rahatoimikamari kuitenkin esitti, että kaupungin tilien tarkastus järjestettäisiin entistään paremmalle kannalle, koska oli osottautunut, että se siihen asti oli ollut vähemmän tehokas ja tyydyttävä, mikä etupäässä aiheutui järjestelyn puutteesta. Kaikki tilintarkastajat olivat nimittäin tutkineet koko tarkastettavan aineiston, mistä rahatoimikamarin mielestä seurasi, ettei tarkastus saattanut olla kyllin tehokas. Samalla kuin rahatoimikamari esitti tilintarkastajain luvun lisättäväksi kymmeneen, laati se ehdotuksen tilintarkastajain johtosäännöksi, jonka mukaan tilintarkastajat saattoivat jakautua ryhmiin tarkastamaan johtosäännössä tarkemmin määrättyjä erikoisaloja. Ainoastaan tilinpäätös ja jotkut muut osat tileistä olivat tilintarkastajain yhteisesti tarkastettavat ja samoin saattoivat eri ryhmien tekemät muistutukset tulla yhteisesti kaikkien tilintarkastajain harkittaviksi. Yhteinen kertomus oli tietysti annettava ja kaikkien tilintarkastajain allekirjoitettava.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi johtosääntöehdotuksen, joka saavutti myös raastuvankokouksen vahvistuksen huhtik. 26 p. 1893.

Antaessaan lausuntonsa kaupungin 1900 vuoden tileistä tilintarkastajat huomauttivat, että 1893 vuoden johtosääntö ei enää ollut ajanmukainen etupäässä siinä suhteessa, että siinä tarkkaan määrättiin, mihin ryhmiin tilintarkastajien tarkastustyötä toimittaessaan oli jakauduttava. Kun useita hallinto-haaroja vuosien kuluessa oli tullut entisten lisäksi, oli tilintarkastajain ollut pakko, koska työ muuten olisi tullut kovin epätasaisesti jaetuksi, sivuuttaa johtosäännössä ryhmityksestä olevan määräyksen. Tilintarkastajain mielestä ei ollut syytä johtosäännössä yksityiskohtaisesti määrätä, miten tarkastustyö oli tilintarkastajain kesken jaettava, vaan oli sopivinta jättää tämä asia tilintarkastajista riippuvaksi. Tästä syystä tilintarkastajat ehdottivat, että uusi tilintarkastajain johtosääntö laadittaisiin.

Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta pyydettiin, oli samaa mieltä tilintarkastajain kanssa ja laati senvuoksi ehdotuksen uudeksi johtosäännöksi ottamalla huomioon tilintarkastajain tekemät huomautukset. Kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi myöskin tämän ehdotuksen ja se saavutti niinkään raastuvankokouksen vahvistuksen maalisk. 3 p. 1902.

Rahatoimikamarissa nostettiin 24 p. helmikuuta 1910 kysymys erityisen vakituisen kaupungin tilien tarkastuksen järjestämisestä sen tilintarkastuksen lisäksi, mikä kunnallisasetuksessa olevan säännöksen nojalla oli erityisesti

valittujen tilintarkastajain toimitettava. Asia joutui Helsingin kunnallishallituksen muutoskysymyksiä käsittelemään asetetun komitean harkittavaksi.

Komitea antoi toukok. 6 p. 1911 asiasta mietintönsä (*Kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat N:o 31 v:lta 1911*) huomauttaen siinä, että Helsingin kunnallishallinnossa oli huomattavimpina puutteina se tapa, miten sen tilien, kassain ja irtaimiston tarkastus siihen asti oli ollut ja vielä oli järjestettynä. Ei näet ollut olemassa tarkempia määräyksiä tilintarkastuksen toimittamisesta, sillä tilintarkastajille vahvistettu johtosääntö kohdistui yksinomaan heidän työnsä muotoihin. Eivätkä tilintarkastajat, joilla virkatoimissaan taikka yksityistehtävissään oli yllin kyllin työtä, voineet käyttää kuin vähän aikaa tilintarkastustehtävään, erittäinkin kun sitä varten käytettävänä oleva määräaika, kunnallisasetuksen 69 §:n säännöksen johdosta että kaupunginvaltuuston on otettava tilintarkastuskertomus tutkittavaksi kesäkuulla pidettävässä varsinaisessa kokouksessaan, rajoittui kahteen tai kolmeen kuukauteen. Valiokunnan mielestä Helsingin kokoisessa kaupungissa, jonka raha-asiain hoito sitäpaitsi oli varsin mutkikas, tilit jo olivat saavuttaneet sellaisen laajuuden, että noin lyhyenä tilintarkastusaikana tuskin ehtisi saamaan käsitystä menneen vuoden rahahallinnosta yleispiirteinkään, saatikka sitte syventymään yksityiskohtiin, yleisemmin toimittamaan numerolukujen tarkastusta ja tutkimaan menojen tarkoituksenmukaisuutta ja oikeutusta. Oli sentähden näyttynyt tarpeelliselta ja tilintarkastajatkin olivat toivomuksenaan lausuneet, että kaupungin tilien ja kassain tarkastus järjestettäisiin uudelleen sillä tavoin, että kävisi mahdolliseksi seikkaperäisemmin tarkastaa numerolukuja ja tutkia eri menoeräin oikeutusta ja hyödyllisyyttä kaupungille, sekä että kaupungin raha-asiain hoito voisi tulla perinpohjaisen käsittelyn ja tutkimisen esineeksi. Pitäen tehtäväänään esittää vaan sellaisia uudistuksia, jotka olivat toimeenpantavissa muuttamatta kaupunkien kunnallishallinnosta voimassa olevaa asetusta, valiokunta huomautti, ettei lain kannalta mikään estänyt raastuvankokouksen valitsemain tilintarkastajain rinnalle asettamasta toista tarkastavaa viranomaista, joka olisi pysyväinen ja valmistelisi ja helpottaisi tilintarkastajain tarkastustyötä, samalla kuin oikeus asiallisten muistutusten esittämiseen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi edelleen pysytettäisiin raastuvankokouksen valitsemilla tilintarkastajilla sillä tavoin kuin kunnallisasetuksen 69 ja 70 §:ssä mainitaan. Tuollaiseksi viranomaiseksi valiokunta ehdotti perustettavaksi *revisionikonttorin*.

Revisionikonttorin tehtävänä olisi tarkastaa kaikkien kunnan viranomaisten tilit, vieläpä väliaikaisestikin asetettujen hallitusten, semmoisten kuin tilapäisten rakennushallitusten, ja tuon tuostakin toimittamalla inventtauksia hankkia varmuutta sekä kassantilasta rahatoimikonttorissa ja muissa ominotakeisella kassahallinnolla varustetuissa kaupungin laitoksissa ja viranomaisissa, että myös eräitten laitosten, niinkuin palolaitoksen, vaivaihoidon, sai-

raalain y. m. hallussa olevain varain tilasta. Konttorin velvollisuutena olisi niinkään lukea yksityisten virkamiesten tilitystä vastaan kaupunginrahastosta tilaamat etuannit. Valiokunnan mielestä voisi mahdollisesti panna kyseeseen, eikö kaupungin reviisori olisi tarkastettava kaikki maksettaviksi jätetyt laskut, työlistat y. m., ennenkuin rahat niiden mukaan osotetaan maksettaviksi, niinkuin on laita esim. Gööteporissa ja Kristianiassa. Oli kuitenkin vaikea käsittää, miten tuollainen tarkastus kävisi päinsä ilman että ylenmäärin viivytettäisiin maksun suoritusta niille toiminimille ja yksityisille henkilöille, joilla on saamista toimittamistaan tavaroista taikka suorittamastaan työstä. Missään tapauksessa ei tuollaista tarkastusta kävisi ulottaminen teknillisten laitosten maksettaviin laskuihin, joten siis yhdenmukaisuutta ei saavutettaisi. Tähän asti oli rahatoimikamariin jätetyt laskut sen viikko-kokouksissa torstaisin tarkastettu ja varustettu maksumääräyksellä, minkä jälkeen ne oli seuraavasta lauantaista lähtien maksettu rahatoimikonttorissa. Se tarkastus, minkä rahatoimikamari oli voinut puheenalaisiin laskuihin nähden toimittaa, oli kuitenkin rajoittunut sen seikan tutkimiseen, että kukin lasku on ollut asianomaisen henkilön oikeaksi vahvistama. Ainoastaan poikkeustapauksissa oli joitakin laskuja vastaan tehty muita muistutuksia. Tällä tarkastuksella oli niinmuodoin ollut sängen vähän merkitystä, ja valiokunnan mielestä voisi laskujen oikeaperäisyyden tarkastamisen vaaratta jättää rahatoimikonttorille, jolle hyväksytyt laskut vastedes olisi lähetettävä ja jonka tulisi tarkastaa laskujen oikeaperäisyys sekä tutkia niiden numeroluvut ja sitten heti maksaa ne. Menon oikeutuksen tarkastaisi kaupungin revisionikonttori aikanaan. Näiden tehtäviensä lisäksi tulisi revisionikonttorin olla apuna kaupungin irtaimiston, kaluston, rakennustarpeitten, työkalujen ja koneiden, palosammutuskalujen y. m. inventauksissa sekä tarkastaa niissä laaditut inventariot.

Näitä näkökohtia silmällä pitäen valiokunta laati ohjesääntöehdotuksen tulevalle revisionikonttorille. Sen mukaan tulisi revisionikonttorissa palvelemaan kaupunginreviisori, joka olisi konttorin johtaja, reviisori ja tarpeellinen määrä apulaisia.

Rahatoimikamari, joka ehdotuksen johdosta antoi kaupunginvaltuustolle lausuntonsa, kannatti sekin erityisen revisionikonttorin perustamista, mutta teki ohjesääntöehdotukseen erinäisiä revisionikonttorin toimivaltaa rajoittavia muutoksia.

Asiata kaupunginvaltuustossa lopullisesti käsiteltäessä lokakuun 3 p:nä 1911 valtuusto päätti, että revisionikonttori oli seuraavan vuoden alusta perustettava sekä hyväksyi konttorille ohjesäännön valiokunnan ehdottamassa muodossa.

Revisionikonttoriin asetettiin aluksi vakinaisina virkamiehinä, kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla, kaupunginreviisori ja reviisori. Näiden

lisäksi asetettiin v. 1914 reistraattori ja v. 1915 vahtimestari. Alusta pitäen on konttorin palveluksessa vielä ollut yksi vakinainen ja aika ajoin pari ylimääräistä apulaista, jotapaitsi sekä reistraattoria että vahtimestaria on tarpeen mukaan käytetty reviisoriapulaisen työtä tekemään.

Tarkastyö on revisionikonttorissa toimitettu seuraavassa järjestyksessä:

Kuluvan vuoden tilien tarkastamista on voitu alottaa vasta huhtikuun loppu- tai toukokuun alkupuolella. Tämä on aiheutunut siitä, että rahatoimikonttorista, jonne kaikkien muiden paitsi teknillisten laitosten tilit ja tilitykset kerääntyvät ja jossa kaupungin kirjanpito hoidetaan, on voitu saada ensimmäisen vuosineljänneksen tililiitteet vasta neljännesbilanssin valmistuttua, minkä tulee tapahtua 20 p:nä huhtikuuta. Toisen vuosineljänneksen tililiitteet taas ovat olleet revisionikonttorin käytettävissä heinäkuun 20 päivän ja kolmannen vuosineljänneksen lokakuun 20 päivän jälkeen. Neljännes vuosineljänneksen tililiitteiden saanti on ollut vaikeampi, niitä kun tilinpäätöksen takia on rahatoimikonttorissa tarvittu. Samoin on ollut vaikeata saada itse tilikirjoja revisionikonttoriin, koska rahatoimikonttorin kirjanpito-osasto ei ole kauemmaksi aikaa juoksevia töitään keskeyttämättä voinut niitä käsistään luovuttaa. Aika-ajoin ovat revisionikonttorin virkamiehet sentähden siirtyneet rahatoimikonttorin huoneustoon tarkastustyötä toimittamaan. Mutta tarkastusta ei ole menestyksellisesti voitu pitemmäksi aikaa näinkään järjestää, johon on ollut syynä, osin suuri tilanahtaus rahatoimikonttorin huoneustossa, osin taas hankaluus, mikä johtuu siitä, että revisionikonttorin arkisto ja tarkastuksessa tarvittavat muistiinpanot ja muut asiakirjat säilytetään revisionikonttorin huoneistossa, josta niitä ei käy joka päivä siirtäminen edestakaisin. Vasta seuraavan vuoden maaliskuusta alkaen eli siis vuositilintarkastajien työn alkaessa on revisionikonttori saanut rahatoimikonttorin kirjanpidon liitteineen kokonaisuudessaan haltuunsa ja on vasta tällöin päässyt toimittamaan suurimman ja tärkeimmän osan tarkastustyöstään. Edellisen vuoden tilien tarkastusta on sitten kestänyt kaiken aikaa vuositilintarkastajien ollessa koolla ja revisionikonttorin kertomus on siten voitu antaa vuositilintarkastajille vasta näiden ollessa lopettamaisillaan työtään.

Teknillisten laitosten tilien tarkastus on aina tapahtunut laitosten omissa huoneistoissa.

Tarkastustyön toimittamista varten ei revisionikonttorilla ole ollut laadittuna mitään määrättyä työjärjestystä eikä selvää työnjakoakaan näytä konttorin virkamiesten kesken olleen toimeenpantuna. Tähän on osaltaan ollut syynä sekin, että revisionikonttorin ohjesääntö tässä suhteessa on liian ylimalkainen ja vaillinainen. Ylipäänsä ovat kuitenkin apulaiset toimittaneet numerotarkastuksen ja reviisori asiallisen tarkastuksen, kun taas kaupungin reviisori on käsitellyt tarkastuksesta johtuneita muistutusasioita. Mutta kahden ja kolmenkertaistakin työtä on tehty siinä, että apulaiset ja virkamiehet perätysten ovat uudestaan käsitelleet aivan samaa asiaa.

Mitä sitten revisionikonttorin työn tuloksiin tulee, valittavat revisionikonttorin virkamiehet, että selvän työsuunnitelman puute, hankaluus toimittaa tarkastus toisessa huoneistossa kuin siinä, missä kirjanpito toimitetaan, sekä ennen kaikkea kaupungin erinomaisen laajaan kirjanpitoon katsoen aivan riittämättömät tarkastajavoimat ovat aiheuttaneet sen, että tarkastustyö on monissa kohdin ollut hatarata eikä ole voinut käsittää edes täydellistä numero-tarkastusta, vielä vähemmän joka kohdassa asiantuntemukseen perustuvaa asiallista tarkastusta.

VI. Uudistusehdotukset.

Tutustuessa vuositilintarkastajien eri vuosilta antamiin tarkastuskertomuksiin huomaa, että tarkastajat aikaisempina vuosina ylimalkaan ovat olleet käytännössä olevaan kirjanpitojärjestelmään sangen tyytyväisiä, ovatpa sitä useana vuonna kiitelleet vallan erinomaiseksi. Vasta vuodesta 1911 alkaen on tilintarkastajain puolelta lausuttu kaupungin kirjanpitoon tyytymättömyyttä. Mutta esitetyt muistutukset ovat olleet siinä määrin ylimalkaisia, ettei niiden pätevyyttä käy yksityiskohtaisesti tarkastaminen eikä niiden pohjalla näin ollen uudistusehdotuksia laatiminen.

Muistutus, joka muita voimakkaammin on tilintarkastajain puolelta tuotu esille, on se, että kaupungin kirjanpidolta muka puuttuu „yleispiirteisyyttä“. Tämä seikka ei kuitenkaan meidän nähdäksemme johdu niin paljon siitä, että kirjanpitojärjestelmää valittaessa ja kirjanpidon yleisiä perusteita määrättäessä olisi harhaan osuttu, vaan pikemminkin kaupungin kirjanpidon tavattomasta laajuudesta ja osittain kenties siitäkin, että joidenkuiden yksityiskohtain sovitelussa ei ole aina otettu käytäntöön kirjanpitotekniikan uusimpia muotoja. Onhan tosiasia, että kuta laajempi ja monipuolisempi kirjanpito on, sitä vaikeampi on henkilön, joka ei ole varsinainen kirjanpitoammattimies, saada siitä nopeata ja tarkkaa yleissilmäystä, olipa kirjanpito laadittu minkä järjestelmän mukaan tahansa. Sikäli kuin tilintarkastajat eivät ole laajempaan ja monimutkaisempaan kirjanpitoon perehtyneitä, on heidän varalleen pidettävä erityisiä bilansseja ja tilastollisia taulukkoja, mitkä sisältävät yleiskatsauksia ja sellaisia yksityistietoja, joita vain tottunut kirjanpitomies ilman muuta voipi suoraan kirjoista itselleen hankkia. Sitäpaitsi pitäisi jonkun kaupungin tili-virastossa palvelevan ja kaikkiin kirjanpidon yksityiskohtiin perehtyneen henkilön, samoin jonkun revisionilaitoksessa palvelevan reviisorin alituisesti olla vuositilintarkastajien käytettävissä antamassa niitä tietoja ja selvityksiä, joiden tarpeessa vuositilintarkastajat kulloinkin saattavat olla. Jälempänä olevassa ehdotuksessa revisionikonttorin johtosäännöksi säädetäänkin, että jonkun revisionikonttorin virkamiehistä tulee tarpeen mukaan olla vuositilintarkastajain

käytettävissä. Samallinen säännös olisi myös otettava kaupungin raha- ja tilivirastojen virkamiesten johtosääntöön.

Vuosikertomusten julkaiseminen.

Suuressa määrin ovat myöskin laitosten ja lautakuntain antamat vuosikertomukset omiaan luomaan valaistusta, joskaan ei kirjanpidon yksityiskohtiin, niin ainakin kunnan yleiseen taloudelliseen hallintoon. Sen ovat kyllä vuositilintarkastajatkin huomanneet, mutta ovat samalla valittaneet, että sanotut kertomukset saapuvat heidän käytettävikseen yleensä liian myöhään, jotta heillä kaupungin taloutta arvostellessaan olisi niistä sanottavaa hyötyä, valmistuvatpa toiset kertomukset vasta tilintarkastustyön päätyttyä. Tilintarkastajat ovat senvuoksi ehdottaneet, että asianomaiset laitokset ja lautakunnat velvoitettaisiin aikaisemmin kuin tähän asti asettamaan vuosikertomuksensa heidän käytettävikseen.

Ajasta, milloin puheenalaiset kertomukset ovat annettavat, tavataan määräyksiä useimpien johto- ja lautakuntien ohje- ja johtosäännöissä. Niinpä ovat liikennekonttori, oikeusaputoimisto, terveydellisten tutkimusten laboratorio ja talojen taloudenhoitaja velvolliset antamaan kertomuksensa *ennen helmikuun loppua*, rakennustarkastuskonttori, kasvatuslautakunta, sosiaalilautakunta ja palolaitos *ennen maaliskuun loppua*, rakennuskonttorin työpäällikkö, geodeetti, kaupungin arkkitehti, asemakaava-arkkitehti, kaupungin puutarhuri, puhtaanapito-osaston johtaja, terveyshoitokunta, vaivaihoidon toimitusjohtaja ja kaupungin kirjasto *ennen huhtikuun loppua*, taksoitusvalmistelukunta, työväenopisto ja teknilliset laitokset *ennen toukokuun loppua*, yleisten töiden hallitus ja majoituslautakunta *ennen kesäkuun loppua*, kansanlastentarhain johtokunta ja musiikkilautakunta *ennen syyskuun loppua*, rahatoimikamari ja kansakouluntarkastaja *ennen joulukuun loppua* sekä työnvälitystoimisto „*vuoden loputtua*“. Sitävastoin rahatoimikonttorin, satamakonttorin, tilastokonttorin, museon lautakunnan, vaivaihoidohallituksen, poikien ja tyttöjen ammattikoulujen, holhouslautakunnan, poliisilaitoksen, lihan-tarkastusaseman ja käsityöläiskoulujen vuosikertomuksista tai niiden antamisajasta ei ole mitään tarkemmin säädetty. Revisionikonttorin vuosikertomuksesta vihdoin on määrätty, että se on annettava vuositilintarkastajille. Aikaa tosin ei ole tähänkään nähden määrätty, mutta tarkoituksena tietysti on, että kertomus on vuositilintarkastajille annettava heidän vielä koossa ollessaan tarkastustyötä toimittamassa.

Kun vuositilintarkastajat tavallisesti lopettavat työnsä jo toukokuun keskivaiheissa ja kertomusten pitäisi olla heidän käytettävissään ainakin jo huhtikuun 15 päivästä alkaen, jotta heille jäisi riittävästi aikaa niihin perehtyä, olisi niiden johto- ja lautakuntien sääntöihin, jotka eivät nykyisten määräysten mukaan jo ole velvolliset ennen sanottua aikaa kertomustansa antamaan, tehtävä kertomuksen antamisaikaan nähden muutos. Kaikkien johto- ja lautakuntien ei kuitenkaan liene mahdollista saada kertomustansa valmistetuksi

ennen huhtikuun 15 päivää. Tämä koskee etupäässä rahatoimikamaria sekä myöskin oppilaitoksia ja musiikkilautakuntaa, joiden kertomukset sopivimmin laaditaan luku- tai soitantovuotta käsittäviksi. Epäillä täytyy myöskin, tokko yleisten töiden hallituksen kertomus voidaan saada näin lyhyessä ajassa valmistumaan. Muiden kertomusten jouduttaminen huhtikuun 15 päivään ei sitävastoin pitäisi olla kovin vaikeata.

Vaikka vuositilintarkastajat näin ollen eivät ennättäisikään saada kaikkien laitosten ja lautakuntain kertomuksia, ei tästä kuitenkaan pitäisi olla erinomaista haittaa siihen nähden, että heillä aina on tilaisuus vaatia näiden pöytäkirjat luettavikseen, sekä kaiken tarpeellisenä pitämänsä lisäselvityksen yli sen, minkä saavat tilikirjoista liitteineen ja revisionikonttorin kertomuksesta.

Tämän johdosta ehdotamme kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaikkien kaupungin asettamien laitosten ja lautakuntien, rahatoimikamaria, koululaitoksia, musiikkilautakuntaa ja yleisten töiden hallitusta lukuunottamatta, tulee jättää vuosikertomuksensa edelliseltä vuodelta ennen huhtikuun 15 päivää; sekä

että näille laitoksille ja lautakunnille jätettäisiin toimeksi laatia ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi esittää sellaisia muutoksia asianomaisiin ohje- ja johtosääntöihin, jotka tästä päätöksestä voivat aiheutua.

Mitä tulee järjestelmään, jonka mukaan kunnallinen kirjanpito sopivimmin olisi järjestettävä, niin on siinä suhteessa sekä Suomessa että ulkomailla kaksi pääsuuntaa vallalla. Toisaalla käytetään n. s. kameraalista kirjanpitojärjestelmää, joka perustuen vahvistettuun vuosirahasääntöön esittää todelliset menot ja tulot vuosirahasäännössä oleviin meno- ja tuloeriin verrattuina, mutta jättää kunnan varat ja velat kokonaan ulkopuolelle varsinaisen kirjanpidon, jolloin näistä pidetään vain erikoisluetteloita, joiden nojalla sitte vuodenvaihteessa laaditaan kunnan taloudellista asemaa osottava omaisuusbilanssi. Toisaalla taas on käytännössä tavallisen kahdenkertaisen kirjanpitojärjestelmän mukaisesti laadittu liikekirjanpito, joka lähtien kunnan varoista ja veloista sekä pääomasta merkitsee tilivuoden aikana sattuneet menot ja tulot päättyen vuoden lopussa voitto- ja tappiotiliin ynnä uuteen omaisuusbilanssiin, joten siis päästään tilaisuuteen näkemään, missä suhteessa kunnan omaisuus on muuttunut ja mistä omaisuuden lisäykset ja vähennykset ovat johtuneet. Molemmat järjestelmät esiintyvät monella eri tavalla sovitettuina itsekunkin kunnan olosuhteitten mukaan.

Kaupungin kirjanpidossa käytettävä kirjanpitojärjestelmä.

Kumpi näistä järjestelmistä on etusijalle pantava, on jossain määrin makuasia. Kameraalinen kirjanpito on epäilemättä siinä suhteessa parempi, että kirjat aina näyttävät, millä tavoin kunnan hallintoviranomaiset ovat vahvistettua rahasääntöä toteuttaneet, mutta kahdenkertainen liikekirjanpito on sen puolesta täydellisempi, että se osottaa taloudellisen toiminnan tuloksen pääoman lisäyksenä tai vähennyksenä. Riippuu siis siitä, mikä näistä tarkoituksesta asetetaan etualalle, silloin on myös selvä, kumpi mainituista kirjanpitojärjestelmistä on käytäntöön otettava. Tässä yhteydessä on vielä huomautettava, että kameraalisen kirjanpitojärjestelmän käyttäminen ei estä erikseen laatimasta voitto- ja tappiotiliä, jos tämä syystä tai toisesta pidettäisiin tarpeellisenä. Samaten ei ole mahdotonta, jos liikekirjanpito otettaisiin käytäntöön, saada erikseen laadituksi taulukko, joka esittäisi vertailun vuosi-rahasäännön ja tilien välillä.

Kun kunnallisen toiminnan päämääränä ei kuitenkaan ole voiton tavoitelemine ja kun kuntaan nähden ei ole yhtä tärkeätä kuin liikemiehelle, että sen taloudellinen asema joka aika käy kirjoista esille, koska kunnan maksukyky ei ensi sijassa riipu sen puhtaan omaisuuden määrästä, vaan aivan toisista tekijöistä, näyttää meistä siltä, että ainakin Helsingin kokoisessa kaupungissa on sopivinta kunnallisessa kirjanpidossa käyttää kameraalista järjestelmää. Täytyy nim. ehdottomasti pitää täällä tärkeämpänä, että voidaan joka hetki pienimpiä yksityisseikkoja myöten seurata kunnan lukuisten laitosten, lautakuntien ja yksityisten toimihenkilöiden toimia kunnan laajan ja monimutkaisen talouden hoidossa, kuin tietää, millä „voiton“ tai „tappion“ määrällä kunnan omaisuus on vuoden aikana lisääntynyt tai vähentynyt. Tähän tulee lisäksi, että velkojen ja varojen asettaminen vastakkain kunnan kirjanpidossa on sekä väärin että harhaanjohtavaa, koska melkoinen osa kunnan varoista on sitä laatua, ettei sitä sovi käyttää sitoumusten täyttämiseksi, vaan vakuutena niistä on ensi sijassa kunnan maksukyky.

Tältä kannalta onkin asiata Helsingin kaupungissa katsottu, sillä kaupungin kirjanpito on jo vuosikymmeniä ollut kauttaaltaan järjestetty kameraalisen järjestelmän mukaan. Kuitenkin on kaupungin teknillisissä laitoksissa, joita kaupungin on sopivinta hoitaa tavallisten liikeperiaatteiden mukaan, pidetty kameraalisen kirjanpidon rinnalla täydellistä kahdenkertaista liikekirjanpitoa, jotta laitosten kannattavuudesta aina voitaisiin olla selvillä ja tuotteiden hinnoituksessa olisi käytettävissä oikeata tilastollista aineistoa, joka vain täydellisestä liikekirjanpidosta on saatavissa.

Tutustuessa niihin muistutuksiin, joita vuosien kuluessa on kaupungin kirjanpitoa vastaan tehty, on vaikeata niistä löytää ainoatakaan, joka vähimmälläkään tavalla perustelisi muutoksen tekemistä itse kirjanpitojärjestelmään, mikä täällä on käytäntöön otettu. Luulemmekin, että meneteltäisiin suuressa määrin virheellisesti, jos siirryttäisiin kameraalisesta järjestelmästä kaupungin

yleisessä kirjanpidossa esim. kahdenkertaiseen kirjanpitoon. Jälkimäistä on tietysti kameraalisen kirjanpidon rinnalla edelleenkin käytettävä kaupungin teknillisissä laitoksissa, ja jos uusia samallaisia laitoksia vastaisuudessa perustetaan, on se niissäkin otettava samalla tavoin käytäntöön, mutta muuten on kyllä käytännöllisintä, että kaupungin kirjanpidossa noudatetaan vastedeskin kameraalista järjestelmää. Ehdotamme näin ollen kaupunginvaltuuston päättäväksi:

että kaupungin kirjanpidossa edelleenkin on noudatettava kameraalista kirjanpitojärjestelmää; sekä

että kaupungin teknillisissä laitoksissa on tämän rinnalla kuten tähänkin asti, pidettävä eri kirjanpito kahdenkertaisen järjestelmän mukaan.

Vaikka siis pidämmekin itse *järjestelmää*, jota kaupungin kirjanpidossa on noudatettu, tarkoituksenmukaisena, emme silti tietysti tahdo sanoa, etteikö sitä yksityiskohdissa voisi sovittaa ja järjestää jossain määrin toisin kuin tapahtunut on. Tietäväthän kaikki kirjanpitomiehet, että sama kirjanpitojärjestelmä esiintyy liikealalla miltei yhtä monimuotoisena kuin on olemassa liikkeitä, joissa sitä käytetään. Samaten saattaa tietysti samaa järjestelmää noudattavaa kunnankirjanpitoa sovittaa itsekunkin kunnan tarpeisiin, ja muodollisessa suhteessa järjestää miltei minkälaiseksi tahansa. Onko otettava käytäntöön sidottuja kirjanpitokirjoja vai irtolehti- tai korttijärjestelmiä, onko kirjanpito muodostettava italialaista vai synkronistista kirjanpitomenetelmää käyttäen, ovatko tilit laadittavat yksi- vai kaksisivuisiksi, onko pelkästään puhtaita meno- ja tulotilejä käytettävä vai niiden ohessa myös yhdistettyjä meno- ja tulotilejä, onko tileihin, paitsi sarakkeita vakinaisia määrärahoja varten, varattava sarakkeet myös ylimääräisiä määrärahoja varten, nämä ovat, monia muita mainitsematta, kysymyksiä, joita kirjanpitoviranomaisten tulee saada vapaasti ratkaista mukavuus- tai käytännöllisyys-näkökohtia silmällä pitäen. Ei saata mielestämme tulla kysymykseenkään, että kaupunginvaltuusto ottaisi näistä muotoseikoista päättääksensä vahvistamalla määrätyt kaavakkeet, joita kaupungin kirjanpidossa pitäisi noudattaa. Kirjanpidonhan pitää alituisen seurata kehityksen mukana, mutta sitä vahvistetut kaavakkeet estäisivät, ne kun verrattain pian saattavat käydä epämukaviksi ja vanhanaikuisiksi, jääden kuitenkin edelleen käytäntöön, koska olisi hankalata jokaiselle tarpeelliselle kaavamutokselle anoa kaupunginvaltuuston vahvistusta. Emme näin ollen ole tahtoneet laatia ja kaupunginvaltuuston vahvistettaviksi esittää erityisiä kirjanpitokaavakkeita, koska kirjanpidon muotopuolen pidämme riittävän turvattuna, kun jäljempänä seuraaviin johtosääntöehdotuksiin olemme

Kirjanpidon yksityiskohtain järjestäminen.

ottaneet säännöksiä, joiden mukaan kirjanpitoviranomaisten on yhdessä revisionikonttorin kanssa katsottava, että kaupungin kirjanpito aina on kehityksen tasalla.

Vuosirahasäännön kaava.

Tärkein puoli kunnalliskirjanpidossa on tarkoituksen mukaisen ja käytännöllisen *tilijärjestelmän* käytäntöön ottaminen, sillä tästä riippuu suuressa määrin kirjanpidon yleispiirteisyys. Tilijärjestelmä taas riippuu kokonaan vuosirahasäännön muodollisesta kokoonpanosta. Yleinen sääntö näet on, että kunnallisen kirjanpidon tulee tarkoin noudattaa vahvistettua vuosirahasääntöä, koska muuten ei ole mahdollista kirjanpidosta saada selvää siitä, miten vuosirahasääntöä on yksityiskohdissaan toteutettu. Tästä vuorostaan johtuu, että vuosirahasääntöä laadittaessa on kirjanpidollisiakin näkökohtia otettava huomioon. On siis etukäteen oltava täysin selvillä siitä, mitä kirjanpidon avulla halutaan saada selvitettyksi, ja vuosirahasääntö on sen mukaan laadittava. Jos vuosirahasääntö on sekava, silloin ei kirjanpitokaan ole sen parempi, eikä kunnan taloudellisesta hallinnosta edes tilintarkastustilaisuudessa voida näin ollen saada mitään selvää yleiskuvaa.

Tältä kannalta katsoen on mielestämme kaupungin vuosirahasääntö melkoisten uudistusten tarpeessa, etenkin siinä suhteessa, että menopuolen pääluokat ja tulopuolen osastot otsikkoihinsa nähden tulisivat mikäli mahdollista yhdenmukaisia, jotta samaan hallinnonhaaraan kuuluvat menot ja tulot siten saataisiin helpommin toisiinsa verratuiksi. Esitämme seuraavassa vuosirahasääntökaavakkeen, joka yksityiskohtaisesti osottaa, missä suhteessa pitäisimme tarpeellisenä tehdä muutoksia nykyään käytännössä olevaan vuosirahasääntökaavakkeeseen:

Helsingin kaupungin ..... v. meno- ja tulosääntö.

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Korot ja kuoletukset.

On muuten yhtäpitävä nykyisen menosäännön ensimmäisen pääluokan kanssa, paitsi että otsikko „kaupungin velat“ on muutettu. „Korot ja kuoletukset“ näyttää meistä asianmukaisemmalta tämän pääluokan otsikoksi.

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

I. *Maistraatti.*

Vastaa muuten nykyisen menosäännön 2 P. L. I. 1 ja 2, mutta tulisi tähän lisätä ne momentit 2 P. L. IV:stä luvusta, jotka koskevat maistraatin

apulaisia ja palvelijoita. Tämän luvun kohdalle olisivat myöskin kielenkääntäjäin palkkiot kokonaisuudessaan otettavat, koska olisi sopimatonta jakaa jotakin osaa niistä raastuvanoikeudelle, jossa sanotut virkailijat niinkään palvelevat.

II. *Raastuvanoikeus.*

Vastaa muuten nykyisen menosäännön 2 P. L. II. 1 ja 2, mutta tämän luvun kohdalle olisi otettava ne momentit 2 P. L. IV:stä luvusta, jotka koskevat raastuvanoikeuden apulaisia ja palvelijoita, sekä 2 P. L. VI. 1.

III. *Syyttäjälaitos.*

Vastaa 2 P. L. III.

IV. *Ulosottolaitos.*

Vastaa muuten 2 P. L. V, mutta lisämomentiksi olisi otettava 15 P. L. I. 37.

V. *Arkisto.*

Tämän luvun kohdalle olisi nykyisen menosäännön 2 P. L. IV:stä luvusta otettava arkistoa koskevat momentit sekä 2 P. L. VI. 2.

VI. *Rakennustarkastus.*

Vastaa 3 P. L. VIII.

VII. *Holhouslautakunta.*

Vastaa 3 P. L. XI.

Kolmas pääluokka.

Kunnallishallinto.

I. *Kaupunginvaltuusto.*

Vastaa 3 P. L. I.

II. *Rahatoimikamari.*

Vastaa 3 P. L. II, kuitenkin siten, että kanslian menot siirretään eri lukuun.

III. *Rahatoimikamarin kanslia.*

Tämän luvun kohdalle on nykyisen menosäännön 3 P. L. II:sta luvusta siirrettävä kanslian menot.

IV. *Rahatoimikonttori.*

Vastaa 3 P. L. III.

V. *Revisionilaitos.*

Vastaa 3 P. L. IX.

VI. *Taksoituksenvalmistelu.*

Vastaa 3 P. L. X.

VII. *Liikennekonttori.*

Vastaa 3 P. L. IV.

VIII. *Satamakonttori.*

Vastaa 3 P. L. V.

IX. *Tilastokonttori.*

Vastaa 3 P. L. VII.

X. *Työnvälitystoimisto.*

Vastaa 3 P. L. XII.

XI. *Sosiaalilautakunta.*

Vastaa muuten nykyisen menosäännön 3 P. L. XV., paitsi että momentit 3 ja 4 on siirretty 12 pääluokan kohdalle.

XII. *Oikeusaputoimisto.*

Vastaa 3 P. L. XVI.

Kolmannen pääluokan kohdalle voisi sopivaan paikkaan ottaa myöskin 15 P. L. I. 3, 4, 12 ja 24. Vaihtoehtoisesti voisi ajatella 4 momentin ottamista toisen pääluokan kohdalle sekä momentit 12 ja 24 viidennen pääluokan kohdalle.

Neljäs pääluokka.**Palolaitos.**

Vastaa 5 P. L. ja 13 P. L. I. 4.

Viides pääluokka.**Poliisilaitos.**

Vastaa 6 P. L. ja 13 P. L. I. 9.

Kuudes pääluokka.**Yleiset rasitukset.**

Vastaa 10 P. L.

Seitsemäs pääluokka.**Terveysten ja sairaanhoito.**

Vastaa 7 P. L., kuitenkin huomioonottaen kaupunginvaltuuston toukuu-kuun 25 p. 1915 sairaalain vuosirahasäännön kaavakkeesta tekemää päätöstä. Olisi sen ohessa huomattava, että teurastamolle, jonka kustannukset nyt tava-taan sekalaisten joukossa tämän pääluokan kohdalla on varattava oma lukunsa. Samoin olisi tämän pääluokan kohdalle otettava nykyisen meno-säännön 13 P. L. I. 11.

Kahdeksas pääluokka.**Vaivaishoito.**

Vastaa 8 P. L. ja 13 P. L. I. 8.

Yhdeksäs pääluokka.**Kasvatustilat.****I. Kasvatustilakunta.**

Vastaa 3 P. L. XIII.

II—XI.

Vastaa 9 P. L. VII. 1—10.

XII. Sekalaista.

Vastaa 9 P. L. VII. 11—13 ja 13 P. L. I. 3.

Kymmenes pääluokka.**Opetus- ja sivistystilat.****I. Suomenkieliset kansakoulut.**

Vastaa 9 P. L. V.

II. *Ruotsinkieliset kansakoulut.*

Vastaa 9 P. L. IV.

III. *Kansanlastentarhat.*

Vastaa 3 P. L. XVII ja 9 P. L. IX.

IV. *Käsityöläiskoulut.*

Vastaa 9 P. L. II. 1. — Tähän luokkaan nähden — ainakin mikäli on kysymys alemmista käsityöläiskouluista — olisi muuten meneteltävä siten, että bruttomenot otettaisiin menoina huomioon ja tuloina taas valtioapu y. m. mahdolliset tulot. Ovathan alemmat käsityöläiskoulut pidettävät kunnallisina laitoksina yhtähyvin kuin esim. kansakoulut. Viittaamme syyskuun 12 p. 1900 annettuun arm. asetukseen (menosäännössä mainittu asetus 25/11 1885 on kumottu) sekä kaupunginvaltuuston kesäkuun 14 p. 1892 hyväksymään ohjesääntöön.

V. *Valmistava poikain ammattikoulu.*

Vastaa 9 P. L. II. 2.

VI. *Tyttöjen ammattikoulu.*

Vastaa 9 P. L. II. 3.

VII. *Työväenopisto.*

Vastaa 9 P. L. X.

VIII. *Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus.*

Vastaa 9 P. L. VI.

IX. *Merikoulu.*

Vastaa 9 P. L. I.

X. *Kauppaoppilaitokset.*

Vastaa 9 P. L. III.

XI. *Helsingin kaupungin kirjasto.*

Vastaa 9 P. L. VIII.

XII. Kaupungin orkesteri.

Vastaa 3 P. L. XVIII ja 9 P. L. XI. 1.

XIII. Kaupungin museo.

Vastaa 3 P. L. XIV.

XIV. Muut kansanvalistustarkoitukset.

Vastaa 9 P. L. XI. 2. ja 15 P. L. I. 16.

Tämän pääluokan kohdalle olisi myös otettava koulutalojen korjaus- ja hoitokustannukset eli nykyisen menosäännön 13 P. L. I. 5, 6 ja 14.

Yhdestoista pääluokka.

Laitokset elintarpeiden kauppaa varten.

Vastaa 11 P. L. ja 15 P. L. I. 32.

Kahdestoista pääluokka.

Kaupungin virasto- ja asuntotalot sekä maatilat.

Tämän pääluokan kohdalle olisi järjestettävä kullekin kaupungin omistamalle virasto- ja asuntotalolle sekä maatilalle oma lukunsa momentteineen. Nykyisestä menoarviosta tulisi tähän pääluokkaan kuulumaan: 3 P. L. XV. 3 ja 4, 13 P. L. I. 1, 2, 7, 10, 12 ja 13 sekä 15 P. L. I. 2 (sikäli kuin tässä mainitut menot kohdistuvat kiinteistöihin), 5—10, 19—21, 22—23 (elleivät nämä menot sopivammin olisi jaettava raatihuonetta ja seurahuonetta käyttävien virastojen ja lautakuntien kesken), 27—29 (elleivät nämä kustannukset sopivammin olisi jaettava asianomaisten virastojen ja lautakuntain kesken) ja 31.

Kolmastoista pääluokka.

Katu- ja laituri- ja laiturivalaistus.

Vastaa 4 P. L.

Neljästoista pääluokka.

Yleiset työt.

I. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.

Vastaa 3 P. L. VI.

II—XI.

Vastaavat 13 P. L. I. 15—26, II—X.

XII. Sekalaista.

Vastaa 13 P. L. XI ja 15 P. L. I. 13.

Viidestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Vastaa 12 P. L.

Kuudestoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

Vastaa 14 P. L.

Seitsemästoista pääluokka:

Sekalaiset menot.

Vastaa 15 P. L. I 1, 2 (sikäli kuin palovakuutusmaksut kohdistuvat irtaimistoon, ellei näitä kustannuksia sopivasti voisi jakaa niille laitoksille ja lautakunnille, joiden kalusto pidetään vakuutettuna), 11, 14, 15, 17, 18, 25, 26, 30, 33—36 ja 38 (tulisi saada erityisen lukunsa) sekä II.

Tulot.

Säästää edelliseltä vuodelta.

Ensimmäinen osasto.

Korot.

Vastaa nykyisen tulosäännön 1 Os.

Toinen osasto.

Tontinlunastukset.

Vastaa 2 Os.

Kolmas osasto.**Tuloa tuottavat oikeudet.****I. *Tonttiverot.***

Vastaa 4 Os.

II. *Tuulaaki- ja liikennetulot.*

Vastaa 5 Os. I. 1—10.

III. *Sekalaista.*

Vastaa 5 Os. I. 11, 12, 14 ja 15, 6 Os. I. 22 ja 33 sekä 7 Os. I. 5 ja 8.

Neljäs osasto.**Yleiset rasitukset.****I. *Majoitus.***

Vastaa 6 Os. I. 34.

Viides osasto.**Terveysten ja sairaanhoito.**

Vastaa 6 Os. I. 2—14.

Kuudes osasto.**Vaivaishoito.**

Vastaa 5 Os. I. 13 sekä 6 Os. I. 1 ja 15—17.

Seitsemäs osasto.**Kasvatustilat.**

Vastaa 6 Os. I. 19 ja 20 sekä 7 Os. I. 2.

Kahdeksas osasto.**Opetus- ja sivistyslaitokset.**

Vastaa 6 Os. I. 18, 21, 28 ja 29 sekä 7 Os. I. 1, 6 ja 7.

Yhdeksäs osasto.

Laitokset elintarpeiden kauppaa varten.

Vastaa 3 Os. II. 16 ja 17.

Kymmenes osasto.

Kaupungin virasto- ja asuntotalot sekä maatilat.

Vastaa 3 Os. I, II. 1—15, 18—23 ja III sekä 6 Os. I. 25 ja 26.

Yhdestoista osasto.

Yleiset työt.

Vastaa 6 Os. I. 31 ja 9 Os.

Kahdestoista osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Vastaa 8 Os.

Kolmastoista osasto.

Sekalaiset tulot.

Vastaa 6 Os. I. 23, 24, 27, 30, 32 sekä 7 Os. I. 3 ja 4.

Neljästoista osasto.

Lainat.

Vastaa 10 Os.

Viidestoista osasto.

Taksoitus.

Vastaa 11 Os.

Tässä esittämämme kaavake ei pyydä olla mikään lopullinen ehdotus, jonka tahtoisimme alistaa kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi vastaisuudessa noudatettavaksi. Ylipäänsä lieneekin vaikeata etukäteen vuosirahasääntöä varten vahvistaa määrättyä kaavaa, koska niinhysin menot kuin tulotkin vuosittain jossain määrin vaihtelevat. Mukavinta käsityksemme mukaan on, että vuosirahasääntö vuonna vuotuisena vahvistetaan muodollisessakin suhteessa, mutta edellä oleva kaavakkeemme osottanee, että on varsin tarpeellista, että vuosirahasäännön muotopuolta ennen lopullista vahvistamista valmistellaan yhtä tarkasti kuin sen asiallista sisältöä. Sopivalta näyttää meistä, että rahatoimikamari, ennenkuin se ryhtyy vuosirahasääntöehdotusta asiallisesti käsittelemään, antaisi esim. kaupunginkamreerin ja kaupunginreviisorin yhdessä tarkastaa sitä kirjanpidollisia näkökohtia silmällä pitäen. Kaupunginvaltuuston päätettäväksi ehdotamme senvuoksi:

Vuosirahasääntöehdotuksen muodollinen tarkastus.

että rahatoimikamari saisi toimekseen vastedes jättää vuosirahasääntöehdotuksen kaupunginkamreerin ja kaupunginreviisorin tarkastettavaksi muotopuoleen nähden, ennenkuin ryhtyy siitä asiallisesti käsittelemään.

Erinäisiä kysymyksiä, jotka koskevat sekä vuosirahasäännön sisältöön että samalla myös kirjanpidon perusteisiin, on meidän tässä yhteydessä kosketeltava.

Kaupunginlaitosten välisten suorittusten ottaminen vuosirasahasääntöön.

Käytännössä ollaan jonkun verran eri mieltä siitä, voidaanko vuosirahasääntöön ottaa muita kuin puhtaalla rahalla suoritettavia meno- ja tuloeriä. Toisin paikoin on yritetty toteuttaa jyrkintä käteisrahakantaa ja siis välttää jopa kunnan omien laitosten keskeisten välitysten ottamista rahasääntöön, toisin paikoin on menty vastakkaiseen äärimäisyyteen, niin että menosäännössä esim. velotetaan kunnan virastoja vuokrasta, mikä silloin esiintyy tulosäännössä kaupungin kiinteimistöjen kohdalla tulona. Toisin paikoin taas on käyty keskitietä ja vuosirahasääntöön varattu kaksi saretta, joista toinen käteissuorituksia ja toinen ainoastaan kirjanpidossa tapahtuvia tilisiirtoja varten.

Helsingin kaupungin vuosirahasääntöä laadittaessa on ainakin viimeisinä vuosina noudatettu sitä periaatetta, että käteisten menojen ja tulojen ohella on siihen otettu myöskin korvauksia kaupungin omien laitosten toinen toisilleen hankkimasta tavarasta tai suorittamasta työstä. Niinpä on teknillisten laitosten kaupungin tarpeisiin toimittamasta sähköstä, kaasusta, vedestä y. m. laskettu arvo merkitty rahasääntöön sekä menona että tulona, samaten sairavuodemaksut kaupungin sairaaloissa hoidetuista vaivaishoitoon kuuluvista potilaista, kaupungin työlaitoksen ottama hinta kaupungin muille laitoksille suorittamista töistä j. n. e. Tämä menettelytapa näyttääkin meistä olevan

täysin oikeutettu. Sillä, ellei tällaisia laitosten välisiä suorituksia oteta rahasääntöön, eivät ne silloin myöskään tule näkyviin kaupungin kirjanpidossa, koska tämän tulee tarkkaan perustua vuosirahasääntöön. Jos taas kaikki nämä välitykset jätetään ulkopuolelle kirjanpidonkin, eivät kysymyksessä olevien laitosten kannattavuus tai niiden kustannukset tule esiintymään todellisina.

Eri asia tietysti on, miten korvaus kussakin tapauksessa on laskettava. On vaadittu, että esim. kaasulaitoksen pitäisi antaa katuvalaistukseen tarvittavan kaasun itsekustannushintaan. Tämän vaatimuksen tueksi ei kuitenkaan nähdäksemme ole esitetty riittäviä perusteita. Tulisihan, jos niin tehtäisiin, kaasutehtaan kannattavuus esiintymään aivan väärässä valossa. Meistä nähden kaupunki kaasun kuluttajana on oleva samassa asemassa kuin muutkin kuluttajat ja tulee sen niin ollen suorittaa samat hinnat, kuin nämä, nauttimalla tietysti vahvistetut hinta-alennukset samojen perusteiden mukaan kuin yksityiset kuluttajat. Sama on asianlaita myöskin muun tavaran hankinnan kaupungin eri laitosten kesken.

Eräitä muitakin eri tilien välisiä siirtoja tavataan kaupungin vuosirahasäännössä. Niinpä on poliisilaitoksen, kasvatuslautakunnan sekä Bengtsårin ja Toivoniemen kasvatuslaitosten vuokra merkitty sekä tuloksi että menoksi rahasääntöön, mutta sen sijaan kansakoululaitoksen vuokria ei ole merkitty, vaikka siihen olisi saattanut olla syytä, koska kansakoululaitoksen valtioapua laskettaisssa säännöllisissä oloissa saadaan ottaa huomioon myöskin vuokramenot. Niinikään on vuokra jätetty merkitsemättä kaikkien kaupungin virastojen, lautakuntien ja laitosten huoneustoista kaupungin omissa taloissa. Johdonmukaisuutta ei siis tässä kohden ole noudatettu.

Mitä puheenalaisten vuokrien ottamiseen vuosirahasääntöön tulee, ei tämä näytä meistä tarpeelliselta. Onhan kaupunki hankkinut kiinteistönsä pääasiallisesti vain määrättyjä kunnallisia tarkoituspieriä varten, joiden tyydyttäminen vuokrahuoneissa olisi joko ollut mahdotonta tai ylen kallista, eikä liiketarkoituksessa. Kirjanpidon ei näin ollen tarvitse näyttää, missä määrin näiden kiinteistöjen hankkiminen on käynyt kaupungille tuottavaksi. Jos tämä tahdotaan saada kirjanpidon avulla selvitettyksi, silloin on vuokrat myös johdonmukaisesti vuosirahasääntöön otettava kaikista kaupungin kiinteistöistä, jotka ovat johonkin kaupungin tarpeeseen käytettyinä, koska muuten käypi vaikeaksi laskea, minkä koron kaupunki vuotuisesti „ansaitsee“ kiinteistöihin pannulle pääomalleen.

Vuosirahasäännössä tavataan vielä sekä tulo- että menopuolella rahoituskonttorin teknillisten laitosten konttokuranttitilistä laskema korko. Tämä koron merkintä perustuu vuositilintarkastajain kaupungin 1901 vuoden tileistä antamaan lausuntoon, jossa he, samalla kun vastustivat kaasutehtaan ostarvolle lasketun koron ottamista rahasääntöön, lausuvat pitävänsä „varsin

sopivana“, että kaupungin ja valaistuslaitoksen välisestä konttokuranttitilistä lasketaan korkoa, „koska tämä tili käsitti sen liikepääoman, minkä kaupunki oli sen valaistuslaitoksen käytettäväksi etumaksuna antanut“. Meistä nähden tämä perustelu ei kuitenkaan ole riittävä tukemaan käytäntöön otettua korkolaskumenetelmää. Ensiksikään ei ole välttämätöntä korkolaskuun nähden tehdä erotusta liikepääoman ja muun pääoman välillä, minkä kaupunki teknillisille laitoksilleen käytettäväksi antaa. Toisekseen on myöskin vaikeata sanoa, missä määrin teknilliset laitokset erityisesti juuri liikepääoman saantia varten ovat konttokuranttitilin tarpeessa. On päinvastoin jotenkin luultavaa, että teknilliset laitokset, mitä liikepääomaan tulee, tulevat omillaan toimeen ja että ne tarvitsevat luottoa vain laitosten laajennuksiin ja uudistuksiin. Puheenalaiset korot tekivät muuten v. 1912 Smk 36,403: 03, v. 1913 Smk 57,324: 73 ja v. 1914 Smk 20,705: 33. Viimeksi mainitun määrän ovat vesijohtolaitos ja kaasulaitos suorittaneet, kun taas sähkölaitos päinvastoin on saanut kaupunginkassasta lukea hyväkseen korkoa Smk 17,628: 29. Konttokuranttien saldot samojen vuosien lopussa olivat:

V. 1912.

Vesijohtolaitoksen velka kaupunginkassaan	Smk	360,232: 92
Kaasutehtaan ” ”	”	626,427: 79
Sähkölaitoksen ” ”	”	127,988: 35

V. 1913.

Vesijohtolaitoksen saatava kaupunginkassasta	”	44,943: 23
Kaasutehtaan velka kaupunginkassaan	”	318,750: 57
Sähkölaitoksen saatava kaupunginkassasta	”	709,879: 64

V. 1914.

Vesijohtolaitoksen saatava kaupunginkassasta	”	59,190: 47
Kaasutehtaan velka kaupunginkassaan	”	339,956: 22
Sähkölaitoksen saatava kaupunginkassasta	”	736,955: 65

Jo nämä saldomäärätkin, jotka kahdelta viime vuodelta ovat kiertyneet kaupungin velaksi, näyttävät viittaavan siihen, etteivät teknilliset laitokset ole kovin suuressa luoton tarpeessa juoksevia menojaan varten. Mutta vaikka niinkin olisi, nousevat, kuten edellä olevista numeroista nähdään, konttokuranttien korot vuosittain aivan pieniin määriin teknillisten laitosten pääomiarvoille laskettuihin korkoihin verrattuina, joten ei ole syytä vuosirahasäännössä käsitellä niitä toisin kuin pääomakorkoja. Kaupungin talouden kannalta

pitäisi myöskin olla selvempää, jos teknillisten laitosten kaupungille tuottama ylijäämä tulisi kirjanpidossa yhtenä eränä näkyviin, jolloin olisi helppo laskea, minkä koron teknilliset laitokset ovat kaiken kaikkiaan kaupungille tuottaneet niihin kiinnitetyille pääomille. Huomauttaa tuskin tarvinnee, ettei konttokuranttikoron poistaminen vuosirahasäännöstä suinkaan estä teknillisiä laitoksia kahdenkertaisessa erikoiskirjanpidossaan ottamasta huomioon näitäkin korkoja todellisen liiketuloksen selville saamiseksi.

Edellä olevan perusteella esitämme kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että vuosirahasääntöön on vastedes otettava sellaiset rahaksi arvioidut menot ja tulot, jotka johtuvat kaupungin laitosten keskinäisistä tavarantoimituksista ja työnsuorituksista, jolloin arvioinnin tulee tapahtua sen alimman hinnan mukaan, jolla kaupungin laitokset velottavat yksityisiä kuluttajia; sekä

että vuosirahasääntöön jätetään vastedes ottamatta vuokra niistä kaupungin omissa kiinteistöissä olevista huoneustoista, jotka ovat luovutetut kaupungin laitosten, lautakuntien ja virastojen käytettäväksi; niin myös korko teknillisten laitosten konttokuranttitileistä rahatoimikonttorissa.

Poistojen ottaminen vuosirahasääntöön.

Teknillisten laitosten kirjanpidon perusteita koskevasta, sivuilla 44—60 olevasta selostuksesta nähdään, että kysymys poistojen ottamisesta vuosirahasääntöön on ollut verrattain perinpohjaisen käsittelyn alaisena. Kaupunginvaltuusto on myöskin päättänyt, ettei näitä poistoja ole vuosirahasääntöön otettava, vaan ovat ne erityisen kaupunginvaltuuston hyväksymän kuoletustaulukon mukaan otettavat huomioon ainoastaan teknillisten laitosten omassa liikekirjanpidossa. Asiakirjoista käy myöskin selville, että tämä päätös perustui etupäässä siihen käsitykseen, „*että kunnallisasetus ja rahasäännön oikea hoito eivät voi sallia, että rahaeriä muodossa tahi toisessa varataan tahi muulla tavoin erotetaan niin, että ne eivät ole vapaasti käytettävänä rahasääntöehdotusta laatiessa*“.

Sen rahastojen muodostamista koskevan tutkimuksen jälkeen, jonka Kunnallinen Keskustoimisto aivan äskettäin on julkaissut, täytynee kuitenkin pitää jotenkin selvästi näytettynä, että mainittu käsitys johtuu liian ahtaasta kunnallisasetuksen tulkinnasta, ja että kaupunginvaltuusto siis on pidettävä oikeutettuna varaamaan varoja, joita ei taksoittamalla ole kunnan verovelvollisilta asukkailta kannettu. Jos siis epäilykset lain oikeaan tulkintamiseen nähden näin voidaan pitää poistettuina, saadaan kysymystä poistojen ottamisesta vuosirahasääntöön arvostella vain sitä seikkaa silmällä pitäen, onko kunnan talouden kannalta edullista ja hyödyllistä, että poistot tulevat vuosirahasäännössä huomatuiksi.

Kun teollisuusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä tilinpäätöstä tehtäessä otetaan huomioon rakennuksissa, koneistossa y. m. omaisuudessa iän, kulumisen y. m. syiden aiheuttamat arvonalennukset, on tämä välttämätöntä, osiksi siitä syystä, ettei yhtiön tiliasema esiintyisi todellista parempana, osiksi ja kenties ensi sijassa sentähden, ettei yhtiökokous tulisi houkutelluksi osinkoina osakkeille jakamaan enemmän, kuin todellinen vuositulo sallii. Meistä näyttää tärkeältä, että tämä jälkimäinen katsantokanta tulee kunnankin harjoittamissa liikeyrityksissä huomioon otetuksi.

Jättämällä teknillisten laitosten poistot menosäännössä huomioon ottamatta ja varaamatta vastaava rahamäärä laitosten uudistuksiin vastaisuudessa käytettäviksi, ei poistojen tekemisellä teknillisten laitosten kirjanpidossa tätä nykyä ole muuta merkitystä, kuin että ne omaisuusbilanssissa alentavat laitosten arvoja. Mutta kun kaupungin netto-omaisuus jo nousee muutaman kymmenmiljoonan markan arvoon, on kunnan vakavaraisuuden kannalta melkein yhdentekevää, onko poistoja tehty vai eikö. Arvelluttavampi on mielestämme se asia, että teknilliset laitokset suorittavat kaupungin rahastoon jokavuotisen ylijäämänsä, joka sitte kokonaisuudessaan käytetään kunnan tarpeisiin, sekä että, kun vähänkään laajempia uudistustöitä tehdään, heti turvaudutaan lainavaroihin, joiden suorittaminen lykätään tulevien polvien niskoille. Kunnan talouden kannalta olisi epäilemättä hyödyllisempää ja oikeampaa, jos vuosipoistoja vastaava rahamäärä jokavuotisesta voitosta varattaisiin käytettäväksi silloin, kuin suurempia uudistustöitä tulee tehtäväksi. Päätäntävalta näihin täten varattuihin varoihin nähden olisi tietysti yksinomaan kaupunginvaltuustolla, joten ne itse asiassa siis olisivat „vapaasti käytettävänä rahasääntöehdotusta laatiessa“, edellyttäen selvästi, että teknillisillä laitoksilla rahasääntöehdotusta laadittaessa olisi semmoisia tarpeita, joihin noita varattuja varoja kävisi käyttäminen.

Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päättänee:

että vuosirahasääntöön on vastedes joka vuosi menojen joukkoon merkittävä kaupunginvaltuuston teknillisille laitoksille vahvistaman kuoletustaulukon mukaan laskettu poistoerä, joka on eri rahastona säilytettävä kaupunginvaltuuston päätöksestä käytettäväksi teknillisten laitosten uudistus- ja laajennustöihin.

Allekirjoittanut Norrmén ei voi yhtyä edellä olevaan lausuntoon ja ehdotukseen, vaan on sitä mieltä, että kaupunginvaltuuston 10 p:nä joulukuuta 1912 asiasta tekemää, oikeisiin edellytyksiin perustuvaa päätöstä (katso siv. 59) edelleen on noudatettava.

Mitä muihin rahasäännön eriin tulee, on syytä huomauttaa, että „tarve-*Tarverahojen erittelen* rahojen“, „sekalaisten menojen“ tai „arvaamattomien menojen“ nimellä on esim. kuluvan vuoden menosääntöön merkitty yhteensä yli 300,000 mk. Kun *minen vuo-*

sirahasään- mainitut nimitykset ovat jossain määrin venyväisiä ja sentähden suuresti
nössä. vaikeuttavat menojen kontrollia, olisi toivottavaa, että tuollaisten nimitysten kohdalle merkittävät menot olisivat jonkun verran seikkaperäisemmin eriteltyinä menosäännössä. Rahatoimikonttorin vuosikertomuksissa tavataan sopiva tällaisten menojen ryhmitys, joka soveltuisi rahasääntöä laadittaessa otettavaksi kaavaksi. Erityisesti olisi tärkeätä, että ainakin painatuskustannukset tulisivat rahasäännössä erikseen näkyviin, ne kun vuosittain nousevat verrattain huomattaviin summiin. Ehdotamme näin ollen kaupunginvaltuuston päätettäväksi

*että asianomaisten laitosten ja lautakuntain vastedes tulee menosääntöehdotuksissaan mahdollisimman tarkoin eritellä tarve-
raha- y. m. samanluontoiset menonsa.*

*Työmäärä-
rahojen ot-
taminen
vuosiraha-
sääntöön.*

Tässä yhteydessä lienee paikallaan ottaa käsiteltäväksi valmisteltavaksemme annettu kysymys „rahatoimikonttorin kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä antaman kertomuksen muuttamisesta siinä suhteessa, että siihen tulisi vuoden rahasäännössä olevien työmäärärahojen lisäksi otetuksi näihin töihin edellisiltä vuosilta kuuluvat määrärahat ja niistä johtuneet menot, joten kaikki työstä suoritettut kustannukset tulisivat huomioon otetuiksi ja yleiskatsaus niistä saataisiin töihin nähden, jotka jatkuvat yli kuluvan vuoden“.

Aikaisempina vuosina oli tapana kaupungin kirjanpidossa siirtää kesken-eräiset työt vuodesta vuoteen, kunnes työt olivat lopullisesti valmiit, jolloin ne vasta seuraavaa tilinpäätöstä tehtäessä kirjanpidosta poistettiin. Samoin kulkivat työmäärärahat vuosirahasäännöissäänkin, käytetty määrä tulopuolella ja koko työmääräraha menopuolella. Tällä tavoin menetellään vieläkin useassa kaupungissa. Tästä menettelytavasta on se etu, että vuosirahasääntöä kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä aina nähdään, paljonko jotakuta kesken-eräistä työtä varten myönnetystä määrärahasta on käytetty ja paljonko on käyttämättä, sekä että kirjanpito lopulta tulee yhtenä summana näyttämään, paljonko työ on täysin valmiina tullut kaiken kaikkiaan maksamaan. Mutta toiselta puolen on huomattava, että tuollaisten itse asiassa jo käytettyjen määrärahojen laskeminen „säästökäsi“ seuraavaan vuoteen todellisuudessa vain keinotekoisesti lisää säästöä, jonka pitäisi olla käteisenä rahana käytettävissä.

Tällaista menettelyä ei tosin voida kokonaan välttää muidenkaan määrärahojen suhteen. Sattuuhan varsin usein, semminkin tilivuoden loppupuolella, että määrärahoja pyydetään johonkin tarkoitukseen, jonka toteuttamista ei käy seuraavaan vuoteen lykkääminen. Jos nyt kaupunginvaltuuston käyttövarat sattuvat olemaan loppuun kulutetut, ei valtuustolla tietysti voi olla muuta neuvoa, kuin määrätä tarkoitukseen varoja ennakkomaksuna joko tilapäisistä lainavaroista taikka kaupunginkassaan kertyneistä muista varoista seuraavan vuoden rahasääntöä laadittaessa huomioon otettaviksi. Tällöin tulevat täten myönnetyt ja jo käytetyt määrärahat seuraavan vuoden vuosi-

rahasääntöön otettaviksi yhtä suurena eränä sekä menojen että tulojen joukkoon.

Emme kuitenkaan pidä välttämättömänä, että siirryttäisiin takaisin menettelytapaan, josta jo vuosikausia sitten on luovuttu, koska mielestämme voidaan saavuttaa sama tarkoitusperä sitenkin, että, kuten on ehdotettu, rahatoimikonttorin vuosikertomukseen laaditaan laskelma, joka näyttää niiden töiden kokonaiskustannukset, joiden suorittaminen jatkuu yli usemman vuoden. Mutta sen ohessa pidämme tärkeänä, että vuosirahasääntöehdotuksessakin, milloin jotakuta keskeneräistä työtä varten lisämäärärahoja anotaan, sopivalla tavalla ilmaistaan, paljonko tarkoitukseen aikaisemmin on määrärahoja osotettu ja paljonko niistä on käytetty. Tämä tapahtuu mukavimmin huomautuksella joko alaviitassa taikka erityisessä muistutussarekkeessa. Näin tehden jokainen yksityinen kaupunginvaltuusmies jo rahasäännön käsittelyssä saa tietoa asioista, joista nykyisen järjestelmän mukaan moni ei ole tietänyt mitään. Ehdotamme näin ollen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että, milloin vuosirahasääntöehdotuksiin otetaan työmäärärahoja keskeneräisiä töitä varten, alaviitassa tai erityisessä muistutussarekkeessa on ilmoitettava, paljonko samaan tarkoitukseen on aikaisemmin määrärahoja osotettu ja paljonko niitä on käytetty; sekä

että rahatoimikonttorin tulee vuosikertomuksiinsa laatia laskelmia, jotka osottavat kaikki suoritettut kustannukset yli useamman vuoden jatkuneista töistä.

Raskaimmat muistutuksensa vuositilintarkastajat ovat tehneet kaupungin *Ennakkovara-* rahavarain hallintoa vastaan. Valitettavasti on myöskin myönnettävä, että *rojen tilitys.* muistutukset kaikissa pääkohdissaan ovat olleet oikeutettuja. Kuvaavata nykyiselle järjestelmälle on näet, että, kuten vuositilintarkastajatkin ovat huomauttaneet, kaupungin varoja etuanteina on usean kymmenen johtokunnan tai henkilön huostassa ilman että on olemassa mitään yhtenäisiä määräyksiä niiden säilyttämisestä tai tilittämistavasta ja -ajasta.

Tämän mietinnön alkupuolella olevasta kaupungin rahavarainhoitoa koskevasta esityksestä nähdään, että maistraatti, raastuvanoikeus, ulosotto-laitos, kaupunginvaltuuston kanslia, satamakonttori, revisionikonttori, taksoituksen valmistelukunta, holhouslautakunta, oikeusaputoimisto, terveystoimisto, terveydellisten tutkimusten laboratorio, lihantarkastusasema, poikien ammattikoulu, kaupungin kirjasto ja pääasiassa myös rakennuskonttori maksattavat kaikki menonsa suoraan rahatoimikonttorista. Muutamat laitokset ja lautakunnat, joiden toimenä on rahavarojen kannanta, suorittavat osan menojaan kannantavaroista. Siten menettelevät liikennekonttori, vaivaishoitohallitus, kasvatustalokunta, työnvälitystoimisto, musiikkilautakunta, kaupungin sairaalat, tyttöjen ammattikoulu ja talojen isännöitsijät. Näistä muut, paitsi

liikennekonttori, sen lisäksi nostavat rahatoimikonttorista ennakkovaroja, sikäli kuin kannantavarat eivät menoihin riitä. Siten suorittamistaan menoista ja kantamistaan tuloista tekevät liikennekonttori, vaivashoitohallitus, kasvatuslautakunta, kaupungin sairaalat, työväenasuntojen isännöitsijä ja musiikki-
lautakunta tilin *kuukausittain*, työnvälitystoimisto ja useimmat talojen isännöitsijät *neljännesvuosittain* sekä tyttöjen ammattikoulu *kerran vuodessa*. Ennakkovaroja nostavat vielä palolaitos ja kansakoulujen taloudenhoitajat, joiden tilitys tapahtuu *kuukausittain*, tilastokonttori, joka tilittää *neljännesvuosittain*, rahatoimikamari, museolautakunta, sosiaalilautakunta, kansanlastentarhat, terveystaloutalautakunta, alemmat käsityöläiskoulut, työväenopisto ja majotuslautakunta, jotka antavat tilinsä *kerran vuodessa*, sekä poliisilaitos, joka tilittää eräitä menojaan neljännesvuosittain ja toisia kerran vuodessa. Kaupunginvarojen kannantaa toimittavat ennen mainittujen laitosten ja lautakuntien lisäksi myöskin ulosottolaitos, satamakonttori, terveydellisten tutkimusten laboratorio ja lihantarkastusasema, lukuunottamatta eräitä pienempiä rahanperijöitä. Tilityksensä tekee *joka päivä* lihantarkastusasema, *kahdesti viikossa*, jopa toisinaan useamminkin, ulosottolaitos ja *kuukausittain* satamakonttori ja terveydellisten tutkimusten laboratorio. Satamakonttori vie kuitenkin kantamansa varat pankkiin kaupungin tilille joka päivä tai ainakin pari kolme kertaa viikossa rahankannon suuruudesta riippuen. Muut laitokset ja lautakunnat tekevät tilin tuloistaan menotilinsä yhteydessä. Työväen asuntojen isännöitsijä ja talojen taloudenhoitajat jättävät kuitenkin, varoja runsaammin karttuessa, rahoja rahatoimikonttoriin tilitysten väliajoillakin. Kaupungin teknilliset laitokset ovat tässä jääneet mainitsematta, niillä kun on itsenäinen raha- ja tililaitoksensa.

Kuten tästä nähdään, on järjestelmä mitä kirjavinta laatua, joka kontrolliin nähden tuottaa tavattoman suuria vaikeuksia, tekeepä aivan mahdolltomaksi kirjanpidosta seurata määrärahojen käyttämistä. Muuna kuin suurena epäkohtana ei tällaista ennakkorahajärjestelmää voi pitää, se kun helposti kaikesta valvonnasta huolimatta voi johtaa mitä ikävimpiin epä-säännöllisyyksiin. Todenmukaisesti on järjestelmä saanut alkunsa jonkunlaisista mukavuussyistä. Nykyisen järjestelmän mukaan ei näet rahatoimikonttori voi toimittaa mitään suorituksia ilman rahatoimikamarin maksu-määräystä. Tämä mutka kysyy aina moniaita päiviä aikaa, rahatoimikamari kun kokoontuu vain määräpäivin, eikä ole tahdottu näin ollen vaivata yleisöä käymään useampia kertoja maksunhaussa. Siksi on kaupungin varoja jaettu usealle taholle ennakkomaksuina, jotta jokainen voisi saada suorituksen laskustaan viivytyksittä.

*Maksu-
määräysten an-
taminen.*

Ei saata olla kiinnittämättä huomiota siihen omituisuuteen, että toiselta puolen pidetään jyrkästi kiinni rahatoimikamarin velvollisuudesta ja oikeudesta antaa maksuääräyksiä, mutta toiselta puolen kuitenkin sallitaan jopa alem-

pien virkamiesten ennakkorahojen rajoissa tehdä suorituksia ilman maksu-määräystä tai sanottavaa kontrollia. Tähän järjestelmään on ehdottomasti saatava aikaan muutos, eikä tämän pitäisi olla niin vaikeasti järjestettävissä-kään. Johan nyt monet virka- ja johtokunnat, joiden menosääntö kuitenkin on melkoisen suuri, tulevat toimeen ilman ennakkovaroja, ne kun antavat rahatoimikonttorin hoitaa kaikki suoritukset. Samaten voisivat vaikeudetta menetellä ainakin useimmat niistä laitoksista ja lautakunnista, jotka nyt pitävät ennakkovaroja huostassaan. Viivytyksen välttämiseksi olisi kuitenkin maksun-saanti tehtävä vähemmän mutkikkaaksi, kuin mitä se nykyään on.

Edellä on jo huomautettu, että rahatoimikonttorista ei suoriteta mitään maksuja ilman rahatoimikamarin antamaa maksumääräystä. Tämä menettely perustuu rahatoimikamarin ohjesäännön 14 §:ssä olevaan säännökseen, mikä lienee ohjesääntöön otettu siinä tarkoituksessa, että rahatoimikamari siten tulisi valvoneeksi, että kaupungin rahavaroja käytetään vahvistetun vuosiraha-säännön määräämällä tavalla, ja ettei myönnettyjä määrärahoja ylitetä. Tällainen valvonta on kuitenkin nykyisen järjestelmän vallitessa useastakin syystä mahdoton. Ensinnäkin on huomattava, että teknillisten laitosten laaja rahaliike jää kokonaan ulkopuolelle rahatoimikamarin kontrollin, koska ne ovat itsenäisiä kassalaitoksia ja käyttävät rahatoimikonttoria vain „pankki-naan“. Teknillisten laitosten kassoista suoritettaviin maksuihin nähden ei siis tule kysymykseenkään mikään rahatoimikamarin maksumääräys. Sama on asianlaita niiden moniin satoihintuhansiin, kenties miljooniin markkoihin nousevien maksujen suhteen, joita eri tahoilla rahatoimikamarin myöntämistä ennakkovaroista suoritetaan. Kaikista näistä menoista ei rahatoimikamari siis vuoden kuluessa tiedä oikeastaan mitään. Sitten vasta, kun tilinpäätös on valmiina, saapi rahatoimikamarikin yksityiskohtaisesti tietää, millä tavoin kunnan varoja on tarkoituksiinsa käytetty.

Mitä sitten tulee niihin laskuihin, jotka maksumääräyksen saamista varten rahatoimikamariin jätetään, niin ei niiden tarkastus siellä voi olla muuta kuin ylen muodollista laatua eikä rahatoimikamarissa voida edes tietää, onko sel-laisia määrärahoja enää käytettävissä, joita laskut tarkoittavat. Nämä tiedot olisivat joka kerta rahatoimikonttorista hankittavat, mutta ensinnäkin raha-toimikamari ja sen konttori, jotka nykyään sijaitsevat eri taloissa, eivät työ-skentele niin välittömässä yhteydessä toinen toisensa kanssa, että tiedot olisivat mukavasti ja ilman ajanhukkaa saatavissa, ja toiseksi ei edes rahatoimikont-torikaan voi oitis antaa vastausta tällaisiin tiedusteluihin, koska konttorin kirjanpitoa ei pidetä päivälleen ja koska kassaosastossa sitäpaitsi on alitui-seen melkoinen määrä maksettaviksi määrättyjä, mutta maksamatta olevia laskuja, joita ei ole kirjoihin viety.

Meistä näyttää kehityksen siis kulkeneen siihen suuntaan, että hanka-luudetta voidaan kokonaan vapauttaa rahatoimikamari velvollisuudesta antaa

maksumääräyksiä, varsinkin kun kunnallisasetus ei pane siihen mitään estettä. Sen sijaan olisi kaupungin revisionikonttorin toiminta kehitettävä siihen suuntaan, että kaikki laskut ennen suorittamista olisivat konttorin tarkastettavat. Miten tämä järjestelmä olisi aikaansaataavissa, siitä tuonnempana.

*Uusien itse-
näisten kas-
sa- ja tili-
virastojen
perustami-
nen.*

Kaupungin koko rahaliikkeen keskittäminen yhteen ainoaan kassavirastoon olisi etenkin kontrollikannalta katsoen ihanteellinen järjestelmä. Mutta kaupungin laaja ja monipuolinen taloudellinen hallinto tekee tällaisen järjestelmän toteuttamisen käytännölliseksi mahdottomuudeksi. Jo nyt ovat kaupungin teknilliset laitokset itsenäisiä kassavirastoja eikä olisi ajateltavissakaan, että näiden kassaliike enää voitaisiin yhdistää kaupungin muun kassaliikkeen kanssa yhteiseen kassaan, etenkin kun ottaa huomioon niiden erikoisen kirjanpidon, jonka pitäminen vaatii kuhunkin erikoisalaan perehtyneet ammattimiehensä ja jota, mukavimmin käy hoitaminen kassaliikkeen välittömässä yhteydessä. On lisäksi huomauttaminen, että myöskin palolaitoksen, vaivashoidon, kasvatuslautakunnan ja sairashuoneiden täytyy edelleen aivan käytännöllisistä syistä saada käsitellä rahavaroja, etenkin koska osa näistä laitoksista sijaitsee maaseuduilla, joten niiden koko rahaliikkeen siirtäminen yhteiseen kassaan olisi mahdotonta. Täytyy siis kokonaan luopua ajatuksesta keskittää kaupungin rahaliike yhteen yhteiseen kassavirastoon.

Välttämätöntä näyttää meistä päinvastoin jakaa kaupungin rahavarainhoito useampaan itsenäiseen kassaan, rahatoimikonttori tietysti keskuskassana. Tämä on välttämätöntä osiksi, jotta mukavammasti kävisi supistaminen etuantijärjestelmää mahdollisimman vähiin, osiksi taas senvuoksi, että kaupungin kirjanpito saataisiin nopeammin laadituksi sekä käytännöllisemmin ja yleispiirteisemmin järjestetyksi.

Olemme jo edellä maininneet, ettei kirjanpito ole rahatoimikonttorissa päivälleen pidetty ja ettei senvuoksi voida konttorin kirjoista joka päivä nähdä, paljonko myönnettyistä määrärahoista on käyttämättä kun laskuja esitetään maksettaviksi. Tämä on yhtenä pääsyyinä tavattomaan määrärahojen ylittämiseen, josta vuositilintarkastajat kerta toisensa perästä ovat muistutuksia tehneet. Rahatoimikonttorin kirjanpito on kuitenkin vuosi vuodelta siinä määrin painunut, että nopeampi työnsuoritus tuskin on mahdollinen. Tästä kirjanpidon laajuudesta ja sen sisällön tavattomasta monipuolisuudesta johtuu myös, etteivät konttorin kirjanpitäjät voi kunnolleen perehtyä kirjanpitoaineiston asialliseen sisältöön, josta taas aiheutuu lukuisia vientivirheitä, joita sitte vuoden lopulla on pakko oikaista, sikäli kuin virheet ennen tilinpäätöstä sattuvat tulemaan ilmi. Näistäkin siirroista tililtä toiselle ovat vuositilintarkastajat tehneet ankaria muistutuksia. Vielä on mainittava, että vain ylenmääräisillä voimainponnistuksilla on viimeisinä vuosina voitu saada tilinpäätös valmistumaan kunnallisasetuksen määräämässä ajassa. Jos kehitys jatkuu samaa kyytiä, kuin tähän asti, käynee ennen pitkää mahdottomaksi saada tilinpäätös aikanaan tehdyksi.

Nämä seikat näyttävät meistä olevan senlaatuista, että on pakko aivan ensi tilassa järjestää muutamia itsenäisiä kassa- ja tilivirastoja entisten lisäksi. Ne laitokset, joista ilman suurempia vaikeuksia taikka suurempia kustannuksia voitaisiin muodostaa itsenäisiä kassa- ja tilivirastoja, ovat rakennuskonttori ja vaivashoitolaite, joilla jo entuudestaan on konttorinsa ja henkilökuntansa sekä melkoisen laaja kirjanpito. Rakennuskonttoriin olisi entisten virkamiesten lisäksi otettava vaan rahastonhoitaja, sillä entuudeltaan on jo olemassa kamreeri ja konttoriapulaisia. Vaivashoitohallituksessa taas olisi nykyinen kirjanpitäjän toimi muutettava kamreeritoimeksi ja kamreerille avuksi palkattava konttoriapulainen. Rahastonhoitaja on jo olemassa. Näiden kassa- ja tilivirastojen lisäksi olisi myöskin terveystoimikuntaan kaupungin lukuisia terveys- ja sairashoitolaitoksia varten järjestettävä itsenäinen kassa- ja tilivirastonsa. Tämä kävisi sitä helpommin päinsä, kun kaupunginvaltuusto viime keväänä päätti asettaa sairaalain taloushallintoa johtamaan, valvomaan ja tarkastamaan erityisen sairaalataarkastajan. Pätevyysehdoksi tähän hyvin palkattuun toimeen olisi mielestämme asetettava, paitsi muuta, perinpohjainen kirjanpito ja tililaitoksen tunteminen, jotta hänen virkatehtäviinsä voisi kuulua myös terveydenhoidon kassa- ja tiliviraston päällikön toimi. Tähän virastoon olisi lisäksi otettava myös kirjanpitäjä ja rahastonhoitaja sekä mahdollisesti joku apulainen siltä varalta, ettei laitoksen päällikkö muilta toimiltaan voisi olla säännöllisessä virantoimituksessa kassaviraston aukiolotunteina. Niinikään näyttävät meistä kaupungin lukuisat oppi- ja sivistyslaitokset ja niiden laaja talous vaativan erityisen itsenäisen kassa- ja tiliviraston muodostamista. Tähän virastoon olisi toistaiseksi asetettava kamreeri, kirjanpitäjä ja rahastonhoitaja.

Tämän suunnitelman mukaan tulisivat kaupungin kassa ja tilivirastoina siis olemaan:

rahatoimikonttori,
terveydenhoidon kassakonttori,
vaivashoidon kassakonttori,
oppilaitosten kassakonttori,
työhallituksen kassakonttori,
sähkölaitoksen kassakonttori,
kaasulaitoksen kassakonttori ja
vesijohtolaitoksen kassakonttori.

Olemme katsoneet sopivimmaksi *rahatoimikonttori*-nimityksen säilyttämistä, osiksi koska tämä nimitys on jo vanhastaan tunnettu, osiksi, jotta kaupungin keskuskassa- ja keskustilivirasto jo nimityksensäkin puolesta eroaisi muista kassa- ja tilivirastoista, joiden nimitykseksi *kassakonttori* näyttää parhaiten soveltuvan.

Rahatoimikonttori tulisi edelleenkin olemaan rahatoimikamarin alaisena. Terveystoimikunnan kassakonttori soveltuu taas olemaan terveystoimikunnan

alaisena, vaivahoidon kassakonttori vaivashoitohallituksen, työhallituksen kassakonttori yleisten töiden hallituksen sekä sähkölaitoksen, kaasulaitoksen ja vesijohtolaitoksen kassakonttorit teknillisten laitosten hallituksen alaisina. Mitä sitten oppilaitosten kassakonttoriin tulee, soveltunee se toistaiseksi asetettavaksi rahatoimikamarin alaiseksi, kunnes tulevaisuudessa kenties saattaa käydy tarpeelliseksi asettaa kaupungin oppi- ja sivistyslaitoksia varten erityinen yllähoito, jolloin uusi kassakonttori voidaan siirtää sen alaiseksi.

On itsestään selvää, että kunnallisasetuksen säännösten mukaan kaupungin rahavarainhoidon ja tililaitoksen ylin johto ja silmälläpito edelleenkin tulisi kuulumaan rahatoimikamarille, jonka asiana myöskin olisi määrätä, mikä osa kaupungin kassaliikkeestä ja kirjanpidosta tulisi kunkin kassa- ja tiliviraston hoidettavaksi. Seuraamalla sivuilla 80—88 olevaa vuosirahasääntökaavaketta voisi työt jakaa esim. seuraavalla tavalla:

Rahatoimikonttori: Menot: Pääluokat 1—6, 11—13, 16 ja 17. Tulot: Osastot 1—4, 9, 10 ja 13—15.

Terveystenhoidon kassakonttori: Menot: Pääluokka 7. Tulot: Osasto 5.

Vaivahoidon kassakonttori: Menot: Pääluokat 8 ja 9. Tulot: Osastot 6 ja 7.

Oppilaitosten kassakonttori: Menot: Pääluokka 10. Tulot: Osasto 8.

Työhallituksen kassakonttori: Menot: Pääluokka 14. Tulot: Osasto 11.

Sähkölaitoksen kassakonttori: Menot: 15 P. L. I. Tulot 12 Os. I.

Kaasulaitoksen kassakonttori: Menot: 15 P. L. II. Tulot: 12 Os. II.

Vesijohtolaitoksen kassakonttori: Menot: 15 P. L. III. Tulot: 12 Os. III.

Tämän jakoehdotuksen mukaan tulisivat sekä kassaliike että kirjanpitotyöt kuka-kuinkin tasan jaetuiksi. Suurin osa jäisi tietysti joka tapauksessa edelleenkin rahatoimikonttorin suoritettavaksi, mutta siitä huolimatta tulisi siksi suuri osa konttorin nykyisestä työkuormasta siirtymään muiden raha- ja tilivirastojen osalle, että tämän järjestelyn kautta kaupungin kirjanpitokin saataisiin sekä pikemmin toimitetuksi että yksinkertaisemmasti järjestetyksi, joten se siten tulisi antamaan helpomman yleissilmäyksen kaupungin taloudenhoitoon. Itsekukin kassa- ja tilivirasto hoitaisi nimittäin osalleen tulevan varojen kannannan ja menojen suorittamisen sekä yksityiskohtaisen kirjanpidon. Kassakonttorit antaisivat sitten kuukausittain tiliraportit rahatoimikonttorille kaupungin yleispääkirjaan otettaviksi. Kaikki kassa- ja tilivirastot antaisivat niinkään yksityiskohtaiset kuukausibilanssit revisionikonttorille, joka yhdistäisi ne kaupungin kokonaisvaihtoa osottavaksi yleisbilanssiksi rahatoimikamarille esiteltäväksi. Tällä tavoin rahatoimikamari alituisen olisi tilaisuudessa seuraamaan kaupungin rahavarojen hoitoa.

Shekkien käyttämisen maksusuorituksissa.

Kussakin kassavirastossa olisi käteinen rahaliike supistettava mahdollisimman vähiin, mikä mukavasti kävisikin päinsä suorittamalla kaikki vähänkään suuremmat maksut shekeillä. Rahatoimikonttori asettaisi nämä sen pankkilaitoksen maksettaviksi, missä kaupungille tili pidetään, kassakonttorit taas rahatoimikonttorin maksettaviksi. Tarkoitukset näet olisi, että kullekin kassakonttorille avattaisiin konttokurantitili rahatoimikonttorissa. Olisi kait myöskin verrattain helppo asia saada pankkilaitosten kanssa aikaan sopimus, jonka nojalla kaikki pankit lunastaisivat kassakonttorien asettamat shekit ja perisivät siten suorittamansa varat päivittäin rahatoimikonttorista. Tällä tavoin järjes-

tettynä kävisi maksunsaanti yleisölle verrattomasti mukavammaksi kuin nykyään, etenkin jos, kuten myöhemmin tulemme esittämään, voidaan järjestää niin, että revisionikonttorin osasto toimii jokaisessa kassavirastossa kassatunnin aikana, niin että ainakin suurempi osa maksettaviksi esitetyistä laskuista saataisiin paikalla tarkastetuiksi.

Se kaupunginvarojen kannanta, mikä erinäisten johtosääntöjen mukaan nykyään kuuluu esim. liikennekonttorille, satamakonttorille, lihantarkastusasemalle y. m., tulisi tietysti jäämään entiselleen, mutta kannossa kertyneet varat olisivat ehdottomasti päivittäin suoritettavat sille kassavirastolle, jonka alaisena kannannan toimittava virasto kannantaan ja tilitykseen nähden on, ellei rahatoimikamari poikkeustapauksissa, milloin kannanta on kovin pieni, määräisi kannantavarojen suorittamisen harvemmin tapahtuvaksi. Kannantavaroista ei ylipäänsä saisi menoja suorittaa, vaan olisivat ne lyhentämättä kaupunginkassaan maksettavat.

Uusien kassavirastojen perustaminen ei myöskään voisi kokonaan lopettaa ennakkomaksujärjestelmää. Kaupungin sairaaloissa, kasvatuslaitoksissa, työlaitoksessa, palolaitoksessa y. m. tulisi, kuten ennen on huomautettu edelleenkin olla käteisiä rahavaroja käytettävänä. Mutta kaikissa tapauksissa ennakkovarojen anto on rajoitettava mahdollisimman vähin ja tilitys määrättävä kerran kuukaudessa toimitettavaksi.

Perustettaviksi ehdotettujen uusien kassakonttorien lisäkustannukset tulisivat arviolta olemaan seuraavat:

Terveystenhoiton kassakonttori:

kirjanpitäjä, palkka	3,000: —	
rahastonhoitaja, „	2,400: —	
konttoriapulainen, „	1,800: —	
tarverahat	4,000: —	Smk 11,200: —

Vaivaishoidon kassakonttori:

kamreeri, palkka	6,000: —	
konttoriapulainen, „	2,400: —	
	8,400: —	
vähennetään nykyisen kirjanpitäjän palkka	3,600: —	„ 4,800: —

Oppilaitosten kassakonttori:

kamreeri, palkka	6,000: —	
kirjanpitäjä, „	3,000: —	
rahastonhoitaja „	2,400: —	
tarverahat	4,000: —	„ 15,400: —

Työhallituksen kassakonttori:

rahastonhoitaja, palkka	2,400: —	
		Yhteensä Smk 33,800: —

Varojen kannanta ja maksujen suoritus ulkopuolella kassavirastojen.

Uusien kassa- ja tilivirastojen perustaminen.

Viiden ja kymmenen vuoden palveluksen jälkeen kassakonttorien vakinaiset virkamiehet sitäpaitsi olisivat oikeutetut saamaan kymmenen prosentin korotuksen pohjapalkoistaan kumpaisellakin kerralla.

Tämä laskelma on laadittu sillä edellytyksellä, että terveysthoidon kassakonttorin kamreerina toimisi sairaalatarkastaja. Jos taas syystä tai toisesta tämä kamreeritoimi ei soveltuisi yhdistettäväksi sairaalatarkastajan toimeen, tulisi terveysthoidon kassakonttorin menosääntö olemaan sama kuin oppilaitosten kassakonttorin, joten kustannukset nousisivat 4,200 markalla. Kustannuksia huoneustosta, lämmöstä ja valosta ei ole laskelmaa tehtäessä otettu huomioon, eikä liioin tarpeellisen kaluston hankintakustannuksia.

Uudet kamreeritoimet kaupunginvaltuusto täyttäisi niiden lautakuntain esityksestä, joiden alaisia kassakonttorit ovat, sittenkuin virat ensin ovat lautakuntain toimesta olleet 30 päivän kuluessa haettaviksi julistetut. Muut toimet taas asianomaiset lautakunnat täyttäisivät kamreerien esityksestä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että ennestään olevien itsenäisten kassa- ja tilivirastojen lisäksi perustetaan terveydenhoidon kassakonttori, vaivashoidon kassakonttori, oppilaitosten kassakonttori ja työhallituksen kassakonttori; sekä

että rahatoimikamaria, terveysthoidokuntaa, vaivashoitohallitusta ja yleisten töiden hallitusta käsketään ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kassakonttorien järjestämiseksi niin ajoissa, että konttorit voivat alottaa toimensa 1917 vuoden alusta.

Kassa- ja tilivirastojen johtosäännöt.

Uusille kassakonttoreille on tietysti laadittava erityiset johtosäännöt, mutta kun konttorien toiminnan alkaminen ei kuitenkaan riipu näistä johtosäännöistä, vaan päinvastoin saattaa olla eduksikin, että konttorien toiminnasta ensin saadaan jonkun verran kokemusta, ennenkuin sääntöjä käydään laatimaan, emme ole katsoneet tarpeelliseksi tässä yhteydessä esittää sääntöehdotuksia niitä varten. Meistä näyttää sitäpaitsi sopivammalta, että ne lautakunnat, joiden alaisina kassa- ja tilivirastot tulevat toimimaan, aluksi antavat väliaikaisia määräyksiä ja sen jälkeen, revisionikonttorin myötävaikutuksella, laativat lopulliset johtosääntöehdotukset kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi. Kuitenkin pidämme sopivana tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että kamreerien pätevyys ehdoksi on asetettava perusteellinen sekä tietopuolinen että käytännöllinen kunnallisen tililaitoksen tunteminen, koska heidän tehtävänään tulee olemaan uusien konttorien itsenäinen järjestäminen, mikä tehtävä kysyy sekä taitoa että tarmoa ja kokemusta.

Kun konttorien virkamiehiä tuskin voitaneen kokonaan kieltää pitämästä muita toimia kaupungin virkojen sivussa, olisi mielestämme kuitenkin ehdoksi pantava, etteivät saa ryhtyä sellaisiin toimiin, joissa joutuisivat vieraita varoja hoitamaan. Samaten olisi heidän kiellettävä olemasta sellaisten toiminimien agentteina tai muina asiamiehinä, jotka ostajina tai myyjinä ovat kaupungin laitosten kanssa liikeyhteydessä. Sikäli kuin näitä ehtoja ei ole olemassa nykyisten kassa- ja tilivirastojen virkamiesten johtosäännöissä, olisivat ne huomioon otettavat sääntöjä vastedes täydennettäessä.

Ehdotamme sen nojalla, mitä olemme esittäneet:

että kaupunginvaltuusto päättäisi kehottaa rahatoimikamaria, terveyshoitokuntaa, vaivaishoitohallitusta ja yleisten töiden hallitusta edellä esitettyjä näkökohtia huomioon ottaen ja revisionikonttorin mielipidettä kuulusteltuaan laatimaan ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettämään johtosääntöehdotukset perustettaviksi päätetyille kassakonttoreille.

Kun meille annettuun tehtävään on sisältynyt myöskin täydellisen johtosääntö-
ehdotuksen esittäminen kaupungin kassa- ja tililaitokselle, olemme laatineet jällempänä
seuraavan johtosääntöehdotuksen, jossa olemme ottaneet huomioon ei ainoastaan edellä
tekemämme kassa- ja tililaitosuudistusehdotukset, vaan sen ohessa ne muut näihin liit-
tyvät erikoiskysymykset, jotka kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan ovat tililaitos-
uudistuksen yhteydessä otettavat ratkaistaviksi. Niinpä olemme johtosääntöehdotuksen
viimeiseen lukuun ottaneet säännöksiä kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksen
toimittamisesta ja omaisuusluetteloiden pitämisestä, joita säännöksiä laatiessamme olemme,
mikäli mahdollista, ottaneet huomioon kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain
lausumia toivomuksia.

*Kaupungin
kassa- ja
tililaitoksen
johto-
sääntö.*

Viitaten johtosääntöehdotukseen liittyviin yksityiskohtaisiin perusteluihin ehdotamme:

että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tähän liitetyn Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen sekä päätäisi, että johtosääntöä on noudatettava 1917 vuoden alusta alkaen.

Kun kassa- ja tililaitoksen johtosäännön hyväksyminen vaatii myöskin kaupungin
irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosäännön täydellistä uusimista, olemme laatineet
jällempänä seuraavan johtosääntöehdotuksen. Tätä laatiessamme emme ole voineet olla
kiinnittämättä huomiotamme siihen, että kunnallisasetuksen 72 §:n 2 mom:n inventtaamista
koskeva säännös on syntynyt aikana, jolloin lainsäätäjä ei vielä voinut mielessään kuvi-
tellakaan, että kaupunkikunnan talous voisi saavuttaa sellaisen suunnattoman laajuuden,
kuin Helsingin kaupungin talous nyt jo on saavuttanut. Säännöksen tarkka noudattaminen
sillä tapaa, että muutamat kaupunginvaltuuston sitä varten valitsevat luottamusmiehet
lyhyenä aikana ennen vuositilinpäätöstä itse toimittaisivat kaupungin ainevarastojen, työ-

*Kaupungin
irtaimen
omaisuuden
inventtaus.*

kalujen ja koneistojen, kaluston ja muun irtaimen omaisuuden inventtauksen on näet pääkaupungin oloissa käytännöllinen mahdottomuus. Inventtauksen toimittaminen on nimittäin tehtävä, joka esim. suurehkoissa teollisuuslaitoksessa, jonka irtain omaisuus ja varastot monipuolisuuteen ja runsauteen nähden eivät läheskään vedä Helsingin kaupungin vastaavalle omaisuudelle vertoja, viikkokausiksi sitoo melkoisen osan liikkeen henkilökunnasta siitä huolimatta, että tämä henkilökunta tarkoin tuntee inventattavan omaisuuden ja että tämä omaisuus tavallisesti säilytetään verrattain ahtaalla alueella. Helsingin kaupungin irtain omaisuus taas säilytetään lähes puolestoitasadassa eri paikassa Helsingin kaupungissa ja sen ulkopuolella ympäri koko Uudenmaan läänin, ja oli sen arvo viime vuoden lopulla yli 3.5 miljoonaa markkaa, johon ei vielä ole luettu teknillisten laitosten koneistoa, irtaimistoa ja melkoisia ainevarain y. m. varastoja. Tähän nähden ei Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaus ole muulla tavoin järjestettävissä, kuin että ne laitokset ja lautakunnat, joiden hoidossa omaisuus on, velvoitetaan itse huolehtimaan sekä inventtauksen toimittamisesta että inventtarioluetteloiden laatimisesta.

Tähän suuntaan käyvät säännökset olemme myös ottaneet laatimaamme Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotukseen. Jos nämä hyväksytään, tulee irtaimen omaisuuden inventtaajain tehtävä muodostumaan pääasiassa vain muiden työtä kontrolloivaksi ja arvostelevaksi. Mutta tämäkin työ vaatii, tullakseen tehokkaaksi, yhtämittaista, asiantuntemukseen perustuvaa valmistelua. Tämä valmistelu kuuluu ehdottomasti kaupungin revisionikonttorin tehtäviin, jonkatähden konttoriin olisi asetettava erityinen reviisori, jonka yksinomaisena tai pääasiallisimpana toimena olisi valvoa, että säädetyt inventarioluettelot ja varastokirjoja pidetään sekä toimittaa irtaimen omaisuuden ja varastojen tarkastuksia ja inventtauksia vuoden kuluessa. Jos näet sanottuja luettelot ja kirjoja pidetään siten kuin yllämainitussa johtosääntöehdotuksessa on määrätty, ei ole ehdottomasti välttämätöntä, että revisionikonttori ja irtaimen omaisuuden inventtaajat ovat läsnä tilinpäätösten yhteydessä toimitettavissa n. s. vuosi-inventtauksissa, koska kontrollia voidaan inventarioluetteloiden ja varastokirjanpidon avulla toimittaa riittävän tarkasti pitkin tilivuotta, jopa siinä yhteydessä tehdä omaisuuden hoitoon ja mahdollisiin väärinkäytöksiin nähden huomioita paljon paremminkin, kuin jos revisionikonttorin ja inventtaajain tehtävä rajoittuisi vain läsnäoloon vuosi-inventaustilaisuuksissa, joissa he itse asiassa kykenisivät tekemään sängen vähän hyötyä.

Jotta kaupunginvaltuuston valitsemat inventtaajat pääsisivät riittävän perusteellisesti tehtäväänsä syventymään, olisi heidät valittava kalenterivuodeksi kerrallaan, mihin kunnallisasetus ei näy panevankaan mitään estettä. Tällöin heillä olisi tilaisuus kokoontua pitkin vuotta käsittelemään herättämiään alotteita ja niitä kysymyksiä, joita revisionikonttori heidän käsiteltäväkseen esittelisi, olemaan kontrollitarkoituksessa revisionikonttorin reviisorin mukana toimittamassa sellaisia irtaimiston tarkastuksia ja inventtauksia, kuin kulloinkin pitäisivät tarpeellisina, sekä päättämään arvottoman omaisuuden poistamisesta inventarioluetteloista.

Näitä näkökohtia silmälläpitäen olemme laatineet jälempänä seuraavan Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotuksen.

Kun inventtaajat ehdotuksen mukaan tulisivat toimimaan lautakuntana, jonka vaki-

naisena avustajana olisi revisionikonttorin reviisori, voidaan heidän lukumääränsä alentaa seitsemästä viideksi ja varamiesten viidestä kolmeksi, koska riittävä asiantuntemus usealta eri alalta voitaneen saada tähänkin lukumäärään sisällytetyksi. Mitä inventtaajain palkkioihin tulee, pidämme kohtuullisena, että jokaiselle inventtaajalle maksetaan palkkiota 400 mk. Sille heistä, joka valitaan puheenjohtajaksi, olisi mielestämme sitäpaitsi maksettava 100 markan suuruinen lisäpalkkio siihen nähden, että hänellä tietysti tulee olemaan sekä työtä että vastuuta enemmän kuin muilla. Menot tulisivat siis kaikkiaan nousemaan 2,100 markkaan eli samaan määrään kuin nykyään.

Edellä olevan nojella ehdotamme

että kaupunginvaltuusto hyväksyisi jälempänä seuraavan Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotuksen sekä määräisi, että inventtaajain puheenjohtajalle on maksettava palkkiota 500 markkaa ja inventtaajille 400 markkaa kullekin vuodessa.

Jos kaupunginvaltuusto hyväksyy kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen, tietää tämä, että aikaisemmin vahvistetuissa ohje- ja johtosäännöissä olevat määräykset, jotka ovat ristiriidassa tämän uuden johtosäännön säännösten kanssa, lakkaavat olemasta voimassa. Ehdotamme tämän johdosta,

Muutosten tekeminen voimassa oleviin ohje- ja johtosääntöihin.

että kaupunginvaltuusto päättäisi kehottaa kaikkia johto- ja lautakuntia laatimaan ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähemmään tarpeellisiksi havaitsemansa sääntöjen muutosehdotukset.

Kaupungin kassa- ja tililaitosuudistuksen välittömässä yhteydessä on myöskin kaupungin revisionikonttori uudelleen järjestettävä. Tutustuessa konttorin toimintaan ei näet voi tulla muuhun käsitykseen kuin että konttori ei ole nykyisellä toimintatavallaan kyennyt täyttämään, mitä sen perustamisella aikanaan tarkoitettiin. Tämä on johtunut osin järjestelyn ja selvän työsuunnitelman puutteesta, osin ja kenties pääasiallisesti siitä, että konttoriin alun pitäen asetettiin liian pienet työvoimat, jotka paraimmalla tahdollakaan eivät ole ennättäneet toimittaa kaupungin laajojen tilien yksityiskohtaista tarkastusta edes numerolleen, saatikka valvoa kaupungin monelle eri alalle ulottuvaa, vuosi vuodelta yhä laajenevaa taloudellista hallintoa.

Kaupungin revisionikonttorin uudelleen järjestäminen.

Revisionikonttorin toiminnassa on yhtenä perusvikana se, ettei ole saatu aikaan aivan selvää työnjakoa henkilökunnan kesken, vaan käsitellään samaa asiaa usein kahdesti, jopa kolmestikin. Edellyttäen että konttorin henkilökunta nuorimmasta vanhimpaan asti ovat tietopuolisesti ja käytännöllisesti kirjanpito- ja revisionitekniikkaan perehtyneitä, pitäisi vaikeudetta voida saada työt siten järjestetyiksi, että apulaiset reviisorien johdolla

ja valvonnalla toimittaisivat numerotarkastuksen ja revisiorit asiallisen tarkastuksen, jolloin kaupungin revisorin toimeksi jäisi konttorin töiden johtaminen, revisorien tekemien muistutusten tutkiminen ja käsitteleminen, yleinen kaupungin kassa- ja tililaitoksen sekä taloudellisen hallinnon valvominen, erikoistutkimusten toimittaminen, lausuntojen antaminen sekä kaupungin kassa- ja tilivirastoissa palvelevien virkamiesten opastaminen. Jos kaupunginrevisori, kuten tähän asti, on pakotettu mieskohtaisesti syventymään kaikkiin pienimpiinkin tiliseikkoihin, on tämä ensinnäkin ylivoimainen tehtävä ja toiseksi hän silloin takertuu pikkuasioihin sivuuttaen suuremmat ja tärkeämmät, joiden etupäässä pitäisi olla hänen huomionsa esineinä.

Toinen vika revisionikonttorin työtavassa on ollut siinä, että tarkastustyö on suurimmaksi osaksi toimitettu revisionikonttorin huoneustossa eikä siellä, missä kirjanpito hoidetaan. Tästä on ollut tavatonta haittaa ja ajanhukkaa. On valitettu, että revisionikonttorin on ollut vaikeata saada käytettäväkseen esim. rahatoimikonttorin kirjanpito-kirjoja ja muita tarkastettavia asiakirjoja. Valituksissa on kyllä ollut perää, mutta syytä ei ole otaksua, että rahatoimikonttori niskotteluhaluista olisi kieltäytynyt niitä antamasta, vaan on helposti ymmärrettävissä, ettei kirjanpito-osasto ole saattanut luovuttaa pitemmän aikaa kirjoja käsistään omia töitään keskeyttämättä. Jossain määrin vaaranalaista on tietysti myöskin kuljettaa vakinaisesta säilytyspaikastaan aivan toiseen rakennukseen varsinkin irtonaisia asiakirjoja. Jos revisionikonttorilla on ollut haittaa nykyisestä työtavasta, niin on siitä varmasti ollut yhtä paljon haittoja myöskin rahatoimikonttorilla.

On mielestämme aivan välttämätöntä, että tilit tarkastetaan samassa paikassa, jossa kirjanpito toimitetaan. Jo yleiseltä tilintarkastuskannalta katsoen tämä on edullista, koska revisori silloin pääsee tutustumaan asioiden käsittelyyn ja työmetodeihin tiliosastossa, mikä tarkastajalle on erinomaisen tärkeätä tuntea, sekä saamaan viivytyksettä tietoja kaikellisista tarkastuksessa ilmenneistä seikoista. Täten säästyy paljon turhaa kirjeenvaihtoa ja monta joutavaa muistutusta. Toisekseen voivat revisori ja kirjanpitäjä samassa paikassa ja yhtäaikaan työskennellessään aina järjestellä töitään ja siten välttää töitä hidastuttavia kollisioita. Milloin revisioni- ja kirjanpityö, esim. kiireellisimpinä aikoina, ei riittävän joutuisasti tule täten toimitetuksi, on pakko järjestää työt siten, että tilintarkastaja ja kirjanpitäjä työskentelevät eri tunteina päivästä, jotta he eivät toinen toisensa töitä häiritsisi.

Jokaisen kassa- ja tiliviraston huoneustossa on näin ollen varattava tilaa revisionikonttorin virkamiehille, jotta he saattaisivat olla työssä ei ainoastaan virastojen vakinaisina työtunteina, vaan muinakin aikoina päivästä, jos se tarpeelliseksi kävisi. Sitäpaitsi olisi tarpeellinen huoneusto revisionikonttoria, sen arkistoa ja kirjastoa sekä vuositilintarkastuksia varten järjestettävä rahatoimikonttorin välttämättömän yhteyteen. Rahatoimikonttorin nykyinen huoneusto on kuitenkin ahdas konttorin omaakin tarvetta varten eikä liene olemassa mahdollisuutta saada sitä laajennetuksikaan. Olisi sentähden välttämätöntä aivan ensi tilassa hankkia konttorille toinen avarampi huoneusto, joka samalla tyydyttäisi revisionikonttorinkin tarpeen. Emme saata olla huomauttamatta, että huone-

uston tulisi sijaita myöskin rahatoimikamarin välittömässä yhteydessä, koska kaikellaista hankaluutta välttämättömästi johtuu siitä, että kamari ja sen konttori, joiden tulisi olla läheisessä ja alituisessa vuorovaikutuksessa keskenään, sijaitsevat eri huoneustoissa, jopa nykyään eri taloissakin.

Kolmannessakin suhteessa on revisionikonttorin työtavassa ehdottomasti muutos tehtävä. Tähän asti on näet laskuja ja tilityksiä tarkastettu vasta kuukausia sen jälkeen kuin suoritukset ovat tapahtuneet ja kaikki on kirjaan viety. Täten menetellen ei määrärahojen ylittämisiä eikä kirjanpitovirheitä voida estää, mikä kuitenkin on pidettävä yhtenä alituisen tilintarkastuksen tärkeänä päämääränä. Jos määrärahoja sitten jälestäpäin havaitaankin ylitetyksi, ei revisionikonttori mahda asialle muuta kuin huomauttaa asianomaista siitä. Tämä voi kenties johtaa siihen, että vielä ennen tilinpäätöstä ennätetään kaupunginvaltuustolta hankkia lisämäärärahoja, mutta monasti on myöhäistä ryhtyä tähänkään toimenpiteeseen. Mitä taas kirjanpitovirheisiin tulee, niin saadaan ne kyllä, jos ne ennen tilinpäätöstä keksitään, uusilla kirjanpitoivienneillä oikaistuksi, mutta jos tilinpäätös jo on tehty, ei tämän peruuttaminen tietysti enää tule kysymykseen, ja siten virheet jäävät oikaisematta, koska oikaisu ei enää voi tapahtua seuraavankaan vuoden kirjoissa. Jäljelle jääpi silloin vain muistutuksen tekeminen tarkastuskertomuksessa.

Kun tilintarkastajat miltei jok'ainoana vuonna ovat tehneet ankaria muistutuksia juuri sitä vastaan, ettei vahvistettua vuosirahasääntöä myönnettyihin määrärahoihin nähden ole noudatettu, ja kun kaupunginvaltuustokaan ei ole kyennyt saamaan parannusta tässä suhteessa aikaan, vaikka valtuusto vuodesta 1879 alkaen parin vuoden väliajalla yhä uudelleen on kaupungin laitoksia ja lautakuntia huomauttanut, ettei määrärahoja saa ylittää, vaan että lisämäärärahoja on tarpeen tullen erikseen anottava, emme tiedä epäkohdan korjaamiseksi muuta keinoa, kuin muuttaa nykyistä tilintarkastusjärjestystä siten, että revisionikonttori saa toimittaakseen ennen maksujen suorittamista kassasta laskujen kontrollitarkastuksen sen täydellisen tilintarkastuksen lisäksi, minkä konttori jälestäpäin toimittaa. Revisionikonttori olisi tällöin oikeutettu kieltämään maksun suorittamisen huomattaessaan määrärahojen loppuun kulutetuiksi. Tästä tosin saattaisi asianomaisille laitoksille ja lautakunnille toisinaan aiheutua jonkun verran ikävyyttä, mutta siitä he oppisivat paremmin tarkkaamaan omaa menosääntöään ja hyvissä ajoin hankkimaan lisämäärärahoja tarpeisiin, joiden tyydyttämistä ei kävisi seuraavaan vuoteen lykkääminen. Meidän onkin vaikeata ymmärtää, että yhdelläkään kaupungin laitoksella saattaisi olla niin äkkiarvaamattomia ja kiireellisiä rahatarpeita, ettei niistä voisi olla siksi aikaseen tietoa, jotta ennättäisi kaupunginvaltuustolta taikka, kiireellisimmissä tapauksissa, rahatoimikamarilta lisämäärärahaa anoa.

Tämän tarkastusjärjestyksen kautta saataisiin myöskin pääasiassa estetyksi, asioiden merkitseminen kirjoihin väärille kirjanpitotileille, koska revisionikonttori tällöin pääsisi jo etukäteen tarkastamaan, että oikeat kirjanpitotilit on laskuille merkitty. Näin siis vältettäisiin ne lukuisat siirrot tililtä toiselle, joita vastaan tilintarkastajat ovat muistutuksia tehneet, ja jotka enimmäkseen vaan ovat oikaisuvientejä.

Jos halutaan saada tarkastustyö tällä tavoin järjestetyksi, ei silloin voi tulla muu kysymykseenkään kuin että tarkastus toimitetaan kassa- ja tilivirastojen huoneustoissa, joissa revisionikonttorin on pidettävä riittävä määrä virkamiehiä, jotta tarkastus saataisiin niin joutuisasti toimitetuksi, ettei kassaliike tulisi hidastutetuksi. Maksettaviksi esitetyt oikeassa järjestyksessä hyväksytyt laskut olisivat siis ensin annettavat kassavirastossa olevan reviisorin tarkastettaviksi ja vasta hänen varustettuaan ne revisionikonttorin leimalla ne saataisiin kassasta maksaa. Melkoinen osa laskuja saataisiin epäilemättä heti maksetuksi ja ainoastaan ne laskut, joiden tarkastaminen kysyisi enemmän aikaa, jäisivät sillä kertaa suorittamatta. Mutta näihinkin nähden reviisori epäilemättä voisi heti ilmoittaa, milloin ne joutuvat maksettaviksi.

Jotta tämä järjestelmä saataisiin moitteettomasti toimimaan, edellyttää se, että edellisen päivän laskut on saatu asianomaisille tileille merkityiksi ja että tilikirjat ovat kassatunnin aikana reviisorin käytettävänä. Päivän kirjanpityö olisi sentähden toimitettava kassatunnin päätyttyä niin nopeaan, että kirjanpito tarpeellisissa osissa olisi selvä ennen seuraavan päivän kassatunnin alkua. Hyvän yhteistoiminnan vallitessa revisionikonttorin ja kassa- ja tilivirastojen välillä ei pitäisikään olla vaikeata saada työt järjestetyksi molemminpuoliseksi tyydytykseksi.

Edellä olemme huomauttaneet, että revisionikonttorin työvoimat — kaupungin-reviisori, reviisori, restraattori, kaksi apulaista ja vahtimestari — ovat aivan riittämättömiä kaupungin tilien tarkastuksen toimittamiseen, jos kohta nykyistäkin puutteellista tarkastusmenetelmää noudatettaisiin. Jos kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä tekemämme ehdotuksen itsenäisten kassa- ja tilivirastojen lisäämisestä neljästä kahdeksaan ja kaupungin irtaimen omaisuuden tarkastuksen siirtämisestä pääasiassa revisionikonttorin toimittavaksi, ja jos päälle päätteeksi itse revisionityö järjestetään toimittavaksi siten kuin tässä edellä olemme ehdottaneet, silloin on selvää, että revisionikonttorin tulee saada melkoisia työvoiman lisäyksiä, jotta koneisto pysyisi tasaisessa käynnissä.

Jokaisessa kassa- ja tilivirastossa tulisi revisionikonttorin pitää vakinaisesti työssä vähintään yksi apulainen laskujen, tilitysten ja kirjanpidon numerotarkastuksen toimittamista varten. Jos jossakussa tilivirastossa työtä näyttäisi olevan liian vähän, olisi sitä toisissa päinvastoin liaksi, mutta tasoitus olisi aikaansaataavissa siten, että semmoisena aikana päivästä, jolloin kassat eivät ole auki, suurempiin tilivirastoihin pantaisiin useampia apulaisia yhtäkaa työskentelemään. Kaikkiaan tarvittaisiin siten ainakin 8 apulaista.

Mitä sitten reviisorien lukumäärään tulee, niin on jo ennen huomautettu, että yksi reviisori olisi revisionikonttoriin otettava yksinomaan tai pääasiallisesti irtaimen omaisuuden tarkastuksia varten. Rahatoimikonttorin rahaliike ja tilit tulevat uudelleen järjestelyn jälkeenkin olemaan siksi laajat, että yhdellä reviisorilla on enemmän kuin kylliksi työtä siellä. Samoin teknillisten laitosten kolme kassakonttoria välttämättömästi tarvitsevat yhteisen reviisorin. Voipipa panna kysymykseen, tokko yksi reviisori kunnolleen ennättääkään toimittaa kaikki ne työt, mitkä hänen osalleen tulisivat. Työhallituksen ja oppilaitosten kassakonttorit taas saisivat järjestää kassatuntinsa siten, että yksi reviisori toistaiseksi riittäisi niitä varten yhteensä. Samoin yksi reviisori saisi osalleen sekä vaivais-

hoidon että terveysthoidon kassakonttorit. Kaikki viisi revisoria saisivat varsinaisen työnsä lisäksi kaupunginrevisorin määräyksestä toimittaa tarkastuksia ja kassainventauksia alitilittäjien luona. Kun on tarpeellista, että joku revisoreista on muita kokeineempi, jolle kaupunginrevisori voisi suoritettavaksi antaa tärkeämpiä tehtäviä ja joka olisi velvollinen hoitamaan kaupunginrevisorin virkaa hänen estettynä ollessa, katsomme välttämättömäksi, että yksi revisori on ylirevisorina, jolle maksetaan jonkun verran parempia palkkaetuja kuin muille.

Reistraattori olisi vastedes nimitettävä notaariksi, mikä nimitys paremmin käy yhteen niiden virkatehtävien kanssa, jotka sanotulle virkamiehelle kuuluvat. Hän tulisi pääasiallisesti työskentelemään revisionikonttorin huoneustossa sekä, sikäli kuin häneltä riittäisi aikaa varsinaisiin tarkastustöihin, rahatoimikonttorissa.

Kaupunginrevisorin toimi jäisi ennalleen. Konttorin johtajana hänen velvollisuutensa on valvoa koko revisionikonttorin toimintaa, joten häntä ei sovi kiinnittää erityisesti johonkuhun yksityiseen tilivirastoon.

Edellä olevan mukaan tulisi revisionikonttoriin siis kuulumaan: 1 kaupunginrevisori, 1 ylirevisori, 4 revisoria, 1 notaari, tarpeellinen määrä apulaisia (aluksi vähintään 8) ja vahtimestari.

Edellä on jo huomautettu, että revisionikonttorin kaikkien niin virkamiesten kuin apulaistenkin tulee olla sekä tietopuolisesti että käytännöllisesti kirjanpito- ja revisiointekniikkaan perehtyneet. Tämä koskee erityisestikin kaupunginrevisoria, ylirevisoria ja revisoreita, joilla tulisi olla vähintään se teoreettinen tietomäärä sekä käytännöllinen kehitys ja liikemieskokemus, minkä Suomen Tilintarkastajainyhdistys vaatii niiltä, jotka pyrkivät yhdistyksen aktiivisiksi jäseniksi. Voisipa panna kysymykseen, eikö ainakin kaupunginrevisorilta ja ylirevisorilta voisi vaatia sellaisia teoreettisia kirjanpitotietoja, jotka vastaavat kauppakorkeakoulun korkeinta arvosanaa kauppakoulunopettajatutkinnossa, koska kaupungin tililaitoksen ajanmukainen järjestely ja edelleen kehittäminen tulee suuresti riippumaan juuri siitä, missä määrin nämä virkamiehet ovat aikansa kehityksen tasalla. Myös kunnallisissa toimissa saavutettu mahdollisimman laaja kokemus tulisi olla vaatimuksena revisionikonttorin vakinaisiin virkoihin.

Tärkeä näkökohta revisionikonttorin virkamiestoimia järjestettäessä on sen ohessa, että heidän asemansa tehdään mahdollisuutta myöten riippumattomaksi ja itsenäiseksi. Revisorin toimi on yleensäkin erinomaisen arkaluontoinen, ja sen tunnolliseen ja puolueettomaan täyttämiseen vaaditaan sekä hienotunteisuutta että tarmokasta päättäväisyyttä. Vielä vaikeampi on kunnallisen revisorin asema, hän kun kaikesta hienotunteisuudesta huolimatta sitä helpommin voipi joutua kaikellaisiin ristiriitoihin, jopa salaisten juonittelujen alaiseksi, kun hänen toimintansa kohdistuu vallitsevassa asemassa olevien henkilöiden kunnallisen toiminnan arvostelemiseen, johon nähden yleensä ollaan perin arkoja. Revisoritoimen tasapuolinen ja tarmokas hoitaminen käy näin ollen sitä vaikeammaksi, kuta epävarmempi hänen asemansa on. Monessa suhteessa on revisorin asema tuomarin asemaan verrattavissa, ja se periaate näyttääkin ulkomailla olevan verrattain yleinen, että kunnallisen revisorin tulee olla virastaan erottamattoman, joten hänet vain tuomio-

istuimen määräyksestä voidaan virkarikoksesta erottaa.¹⁾ Jossain määrin on kaupungin revisionikonttorin virkamiesten asema tosin tehty riippumattomaksi sen kautta, että kaupunginvaltuusto valitsee heidät virkaan maistraatin eikä esim. rahatoimikamarin esityksestä, mutta tämä muodollinen menettely ei merkitse sanottavasti mitään siihen nähden, että he kaikissa tapauksissa ovat virastaan erotettavia kuuden kuukauden irtisanonnan jälkeen. Meistä nähden on olemassa varsin painavia syitä, jotka käskevät asettamaan revisionikonttorin virkamiehet — kaupunginreviisorin, ylireviisorin ja reviisorit — samaan asemaan kuin esim. raastuvanoikeuden ja maistraatin jäsenet, jotka vain laillisella tuomiolla voidaan viroistaan erottaa. Mutta sen vaaran välttämiseksi, että revisionikonttorin virkamiehet jäisivät istumaan viroissaan vielä senkin jälkeen, kuin heidän jo luonnollakien mukaan pitäisi väistyä lepoa nauttimaan, olisi revisionikonttorin johtosääntöön otettava säännös, joka pakottaisi sen virkamiehet eroamaan niinpian kuin ikänsä perusteella ovat saavuttaneet oikeuden täyden eläkkeen saantiin, ellei kaupunginvaltuusto erinäisissä tapauksissa kenties voisi pitää kaupungille edullisena, että joku konttorin eläkeikään tullut virkamies vielä tämänkin jälkeen jäisi virkaan. Niinikään tulee konttorin johtosäännössä olla määräys, joka pakottaa virkamiehet alistumaan konttorin vastaisiin järjestysmuodon muutoksiin.

Reviisorin itsenäisyys riippuu suuresti myöskin hänen taloudellisesta asemastaan. Yksityisessä liike-elämässä on kokemus näyttänyt, että heikoissa taloudellisissa oloissa elävä reviisori helpommin saattaa olla epäluotettava, jopa vaarallinen. Ja virka-alallakin tavataan melkoisia taipumuksia antaa auktoriteettia vain verrattain hyväpalkkaisille virkamiehille, kun taas pienempipalkkaisia mielellään katsotaan „yli olan“ sellaisten taholta, jotka itse sattuvat olemaan taloudellisesti paremmassa asemassa. Kun meistä revisioni-

¹⁾ Viittaamme esim. *Beigelin* tunnettuun teokseen *Buchführungs- und Bilanz-Revision*, siv. 45, jossa m. m. sanotaan: „Soll die Tätigkeit des Revisors wirksam sein, so muss ihn von vornherein seine *Unabhängigkeit gewährleistet* werden; sie ist für ihn eine *Conditio sine qua non*, ohne welche ihm eine tatkräftige Initiative nicht beiwohnen kann. Ein zweites Erfordernis für ihn ist *Unkündbarkeit*. Mit ihr steht und fällt seine *Autorität*. Sie ist aber auch geeignet, die *Erspriesslichkeit* seiner Arbeit zu fördern. Muss der Revisor mit Kündigung rechnen und hat er zu befürchten, mit einem *Monitum* irgendwo anzustossen, so dass er es lieber unterlässt, so wird die Revision wert- und zwecklos und sinkt zur leeren Form herab.“ — Teoksessaan „*Moderne Revisions- und Kontrolleinrichtungen im kommunalen Rechnungs- und Kassenwesen*“ *Kramer* lausuu (siv. 13): „Im grossen und ganzen muss der Revisor den zu fordernden Leistungen und persönlichen Eigenschaften sowie seiner Vertrauensstellung nach den besseren Gemeindebeamten im Gehalt und Rang gleichgestellt und, nötingenfalls nach Ablauf einer gewissen Probezeit, unkündbar, d. h. auf Lebenszeit und mit Pensionsberechtigung, angestellt sein. Ein Revisor auf Kündigung verfehlt sicher seinen Zweck und Beruf, denn ihm mangelt dann die notwendigste Eigenschaft, die *Unabhängigkeit* und damit das *tatkräftige Wollen*.“ (Katso myös saman tekijän teosta „*Leitfaden für das Etats-, Rechnungs-, Kassen- und Revisionswesen der deutschen Stadtgemeinden*“, siv. 29 ja 154). — Niinikään kirjoittaa *Quensel* teoksessaan „*Grundzüge des städtischen Etatwesens nach Inhalt, System und Technik*“ (siv. 17): „Die Revisionsbeamten sind überall tunlichst *unabhängig* zu stellen, am besten durch ihre Anstellung auf Lebenszeit.“

konttorin asema kunnallisessa koneistossa on sellainen, että on perin tärkeätä saada siihen sidotuksi paraat käytettävissä olevat voimat, on konttorin virkamiesten palkka-edutkin määrättävä sellaisiksi, että henkilöt, jotka näitä virkoja täytettäessä voivat tulla kysymykseen, saattavat katsoa itselleen edulliseksi siirtyä muista toimistaan kaupungin palvelukseen. Ettei kaupungin revisionikonttorin palkkaussääntöä aikanaan laadittaessa aivan oikeaan osattu, on käynyt selville jo siitäkin, että konttorin virkamiestoimiin tähän asti on ilmaantunut sangen vähän päteviä pyrkijöitä.

Revisionikonttorin nykyisen palkkaussäännön mukaan nauttii kaupunginreviisori palkkaa 9,000 mk, reviisori 6,000 mk ja reistraattori 3,600 mk vuodessa, joihin palkkoihin tulee 10 % korotus 5 ja 10 vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen. Apulaiset taas saavat palkkaa kaupunginreviisorin harkinnan mukaan vuosirahasäännössä olevan määrärahan puitteissa. Liikealalla samanveroisista toimista maksettuihin palkkoihin verrattuina ovat nämä palkkamäärät suhteellisesti hyvin vaatimattomia. Onhan miltei jokaisessa keskikokoisessa konttorissa 6,000 mk, jopa paljon suurempaa vuosipalkkaa nauttavia konttoristeja, jotka eivät läheskään täytä revisionikonttorin virkamiesten pätevysehtoja. Tosin kaupunki tarjoo virkamiehilleen lisäksi eläke-etuja, joita harvoin yksityisessä palveluksessa tavataan. Mutta tämä etu ei revisionikonttorin virkoihin nähden merkitse kovin paljon, koska asian luontoon kuuluu, että nämä virat ovat täytettävät verrattain kypsyneessä iässä olevilla henkilöillä, jotka ainoastaan poikkeustapauksessa jaksavat olla virassa, kunnes saavat täyden eläkkeen. Meistä näyttää kohtuulliselta, että kaupunginreviisori palkkukseen nähden asetetaan samaan asemaan kuin esim. rahatoimikamarin sihteeri, jonka pohjapalkka on 12,000 mk. Saman palkan on rahatoimikamari täydellä syyllä ehdottanut kaupunginkamreerillekin, joka tätä nykyä nauttii ainoastaan 10,000 mk. Ylireviisorin taas tulisi saada sama palkka, kuin nykyään maksetaan kaupunginreviisorille, eli 9,000 mk vuodessa. Mitä reviisoreihin tulee, näyttää meistä kohtuulliselta, että heidät asetetaan ainakin samaan palkkaluokkaan kuin sähkö- ja kaasulaitosten kamreerit, jotka molemmat nauttivat vuosipalkkaa 7,500 mk. Notaarin palkka vihdoin olisi määrättävä samaksi kuin nykyään maksetaan konttorin reistraattorille eli 3,600 markaksi vuodessa. Mitä sitten apulaisten palkkoihin tulee, niin pitäisi kaupunginreviisorille edelleenkin myöntää oikeus vapaasti järjestää nämä vuosirahasäännössä olevan määrärahan puitteissa. Kun on erinomaisen tärkeätä, että näihinkin toimiin saataisiin mahdollisimman pystyvää väkeä ja että heidät myöskin voitaisiin konttorin palveluksessa pysyttää mahdollisimman kauvan, ei rahasääntöön otettava määräraha saisi olla kovin kitsaasti laskettu. Kun apulaisia tulisi ehdotuksemme mukaan olemaan ainakin 8, voisi ajatella esim. seuraavaa palkka-asteikkoa: 1 apulainen à 3,000 mk vuodessa, 2 à 2,400 mk, 3 à 1,800 mk ja 2 à 1,200 mk, josta kertyisi menoja yhteensä 15,600 mk vuodessa. Kun kiireellisimpinä aikoina todenmukaisesti kävisi tarpeelliseksi käyttää tilapäisiä työvoimia lisäksi, olisi apulaisia varten varattava kaikkiaan vähintään 17,000 mk. Tarverahat 2,000 mk olisivat pysytettävät ennallaan. Revisionikonttorin menosääntö tulisi siis olemaan:

1 kaupunginreviisori	Smk 12,000: —
1 ylireviisori	” 9,000: —
4 reviisoria à 7,500: —	” 30,000: —
1 notaari	” 3,600: —
Apulaisten palkkaamiseksi	” 17,000: —
1 vahtimestari	” 1,200: —
Tarverahat	” 2,000: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk 74,800: —

Kun revisionikonttorin nykyinen menosääntö päättyy ainoastaan 24,800 markkaan, on lisäys siis melkoinen, mutta silloin onkin konttorin henkilökunta lisätty lähes neljänkertaiseksi nykyisestään.

Niiden varalle, jotka kenties voivat pitää ehdottamiamme virkamiesten palkkoja liian yllellisinä, olkoon mainittuna, että se komitea, joka on asetettu laatimaan ehdotusta valtion revisionilaitoksen uudelleen järjestämiseksi, ehdottaa valtion revisionilaitoksen virkamiehille maksettavaksi palkkaa: ylitirehtöörille 15,000 mk, revisionineuvoksille 12,000 mk, ylitarkastajille 11,000 mk ja ylireviisoreille 8,000 mk vuodessa. Ehdottamamme kaupungin revisionikonttorin palkkaussääntö on siis vielä melkoista vaatimattomampi. Selitykseksi olkoon lisättyä, että valtion revisionilaitoksessa komitean ehdotuksen mukaan ei tulisi olemaan reviisorin, vaan ainoastaan ylireviisorin virkoja.

Tässä yhteydessä on meidän vielä kosketettava revisionikonttorin toimivaltaa eli oikeutta antaa tili- ja kirjanpitoasioissa velvoittavia määräyksiä kaupungin kassa- ja tilivirastolle. Voimassa olevassa kunnallisasetuksessa ei ole mitään säännöstä, johon revisionikonttori tässä suhteessa voisi vedota toimintansa perusteeksi. Tämän huomasi kyllä se komiteakin, joka aikanaan valmisteli kysymystä alituksen revisionilaitoksen perustamisesta. Rahatoimikamarin alaiseksi revisionikonttoria ei katsottu voitavan panna, koska sen ei silloin olisi sopinut tarkastaa ja arvostella kamarin toimenpiteitä kaupungin taloudellisessa hallinnossa. Siitä senvuoksi muodostettiin itsenäinen virasto, mutta vain nimellisesti, sillä tosiasiallisesti revisionikonttori ei ole sanottavasti muuta kuin jonkunlainen vuositilintarkastajain alituinen „valmistusvaliokunta“. Revisionikonttorilla tosin kyllä on valta tehdä muistutuksia asianomaisia vastaan, mutta elleivät muistutukset johda mihinkään tulokseen, ei sillä ole muuta tehtävää, kuin odottaa vuositilintarkastajain kokoontumista seuraavan vuoden maaliskuussa tehdäkseen heille ilmoituksen asiasta sellaista toimenpidettä varten, johon tilintarkastajat katsovat syytä olevan. Tästä ei kuitenkaan aina ole vastaavaa hyötyä, koska kiireellisemmät toimenpiteet saataisivat olla tarpeellisia. Ellei kunnallisasetuksen 16 § nimenomaan säätäisi, että tilintarkastajat ovat valittavat „kuluvan vuoden“ tilikirjain tarkastamista varten, olisi asia helposti järjestettävissä siten, että tilintarkastajat muodostaisivat sellaisen kautta vuoden toimessa olevan lautakunnan, jonka alaisena revisionikonttori työskentelisi. Mutta lain-säädännön nykyisenään ollessa ei tällaista järjestelmää käy ajatteleminen.

Vaikka mekin olemme sitä mieltä, ettei revisionikonttoria sovi järjestää suoraan rahatoimikamarin alaisena toimivaksi virastoksi, koska konttorin ehdottomasti täytyy olla oikeutettu yleisen tarkoituspärensä mukaisesti tarkastamaan kamarinkin toimenpiteitä, ei meistä kuitenkaan näytä olevan mahdotonta saada kysymyksessä olevaa vaillinaisuutta revisionikonttorin tähänastisessa toimivallassa ainakin pääkohdissaan korjatuksi, osiksi sopivalla tavalla saattamalla rahatoimikamari ja revisionikonttori lähempään vuorovaikutukseen keskenään, osiksi oikeuttamalla revisionikonttoria, milloin se katsoo siihen syytä olevan, vetoamaan kaupunginvaltuustoon kunnallisen itsehallinnon korkeimpana oikeusasteena sellaisen epäkohdan auttamiseksi, jota muulla tavoin ei ole voitu saada korjatuksi.

Rahatoimikamari on sekä kunnallisasetuksen että ohjesääntöjensä mukaan se kunnallinen elin, jolle „kaupungin kiinteistöjen ja koko rahatoimen hallinto sekä yleinen vaarinpito kaikesta sen irtaimistosta kuuluu“. Meistä ei näytä sopimattomalta, että se valvonta ja kontrolli, jota rahatoimikamari tämän mukaan on pakotettu pitämään, toimitetaan revisionikonttorin kautta, joka vuorostaan olisi velvollinen säännöllisesti kertomaan huomioistaan tällä alalla rahatoimikamarille. Tämä tapahtuisi sopivasti samalla kuin revisionikonttori kamarille esittelisi laatimansa, kaupungin tuloja ja menoja osottavan bilanssin kultakin kuukaudelta. Rahatoimikamari olisi tällöin aina tilaisuudessa ryhtymään niihin toimenpiteisiin, joihin se katsoisi tehtyjen ilmoitusten aihetta antavan. Samaten olisi revisionikonttori oikeutettu rahatoimikamarille esittelemään kaikki ne muistutuksensa, joihin konttori ei välittömästi ole voinut saada oikaisua, ja voisi kamari silloin harkintansa mukaan velvoittaa asianomaista tekemään vaaditun oikaisun. Jos rahatoimikamari olisi tällaisessa kysymyksessä toista mieltä kuin revisionikonttori taikka, jos muistutus koskee kamarin omaa toimintaa, olisi revisionikonttorille pidätettävä oikeus ilmoittaa asia kaupunginvaltuuston harkittavaksi.

Tällainen järjestely, joka ei ole ristiriidassa kunnallisasetuksen eikä rahatoimikamarin ohjesäännön eikä myöskään revisionikonttorin yleisen tarkoituksen kanssa, antaisi toiselta puolen revisionikonttorille sen selkänöjan, mikä siltä tätä nykyä puuttuu, ja toiselta puolen rahatoimikamari saisi revisionikonttorista arvokkaan avustajan siinä valvontatyössä, joka kuuluu kamarin velvollisuuksiin, mutta jota sen yksin on vaikea toimittaa.

Edellä esittämiämme yleisiä näkökohtia seuraten olemme laatineet järempänä seuraavat revisionikonttorin johtosääntö- ja menosääntöehdotukset. Viitaten oheen paneemiimme yksityiskohtaisiin perusteluihin ehdotamme:

että kaupunginvaltuusto kyväksyisi laatimamme Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntö- ja menosääntöehdotukset 1917 vuoden alusta noudatettaviksi; sekä

että rahatoimikamaria käskettäisiin ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että kaupungin kassa- ja tilivirastoissa varattaisiin revisionikonttorille tilaa revisionityön toimittamista varten samoissa huoneistoissa, joissa kaupungin kirjainpito hoidetaan.

Kun revisionikonttorin virkamiehet, jos kaupunginvaltuusto hyväksyy laatimamme johtosääntö- ja menosääntöehdotukset, tulevat sekä palkka- että muihin ehtoihin nähden asetettaviksi toisellaisten perusteiden mukaan kuin nykyään, lienee sopivata, että revisionikonttorin kaikki virat täytetään uudelleen. Ehdotamme sen johdosta kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että revisionikonttorin nykyiset virkamiehet, kaupunginrevisori, revisori ja reistraattori, sanotaan toimistaan irti;

että maistraattia kehoitetaan hyvissä ajoin julistamaan kaupunginrevisorin, ylirevisorin ja revisorien virat haettaviksi ja kaupunginvaltuustolle tekemään ehdotukset virkojen täyttämiseksi; sekä

että revisionikonttoria käsketään julistamaan notaarin toimi haettavaksi ja kaupunginvaltuustolle lähettämään ehdotuksen viran täyttämiseksi.

Rahatoimikamarin ohjesääntön sekä kanslian ja konttorin johtosääntöjen muuttaminen.

Tässä yhteydessä on meidän vielä annettava lausuntomme niistä muutoksista, jotka olisivat tehtävät rahatoimikamarin ohjesääntöön sekä kamarin kanslian ja konttorin johtosääntöihin, jos kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin kassa- ja tililaitoksen järjestettäväksi edellä esittämällämme tavalla.

Mitä ensinnä rahatoimikamarin ohjesääntöön tulee, näyttää meistä välttämättömältä, että ainakin 12, 13, 14, 17, 18 ja 24 §§ saatetaan yhdenmukaisiksi esittämiemme uusien johtosääntöjen kanssa. Kun voimassa olevan kunnallisasetuksen 51 §:ssä olevan sääntönsä mukaan maistraatin asiana on tehdä ehdotus rahatoimikamarin ohjesääntöksi, emme ole tahtoneet laatia muutosehdotuksia sanottuihin pykäliin sitä vähemmin, kun meistä näyttää tarpeelliselta, että rahatoimikamarin ohjesääntö, tililaitosuudistukseen katsomatta, muissakin osin otetaan tarkastuksen alaiseksi.

Rahatoimikamarin kanslian ja konttorin johtosäännöt olisivat tietysti otettavat kamarin ohjesääntöön yhteydessä tarkastettaviksi. Tililaitosuudistus, jos se ehdottamassamme muodossa tulee toimeenpantavaksi, ei tosin vaadi muuttamaan muuta kuin kanslian johtosääntönsä 3 §:ää ja konttorin johtosääntönsä 4 §:n b-kohtaa. Mutta varsinkin konttorin johtosääntö näyttää meistä muissa suhteissa kipeästi kaipaavan perinpohjaista uudistamista. Etenkin olisi suotavaa, että konttori saatettaisiin lähempään yhteyteen kamarin kanssa, jonka alainen se on. Tämä tapahtuisi siten, että kaupunginkamreeri saisi valmistelevakseen ja rahatoimikamarissa esiteltäväkseen kaikki raha- ja tilikysymykset, koska tällaisten asioiden valmistava käsittely vaatii seikkaperäisempää taloudellisten olojen sekä kaupungin kassa- ja tililaitoksen tuntemusta, kuin mitä kamarin muilla esittelijöillä saattaa olla. Jotta kaupunginkamreeri saisi riittävästi aikaa antautua tähän erinomaisen tärkeään tehtävään, olisi hänen lukuisia muita virkavelvollisuuksiaan tuntuvasti vähennettävä ja hänen rinnalleen asetettava apulaiskamreeri siten vapaiksi joutuvia töitä suorittamaan.

Ehdotamme sen nojalla, mitä tässä olemme esittäneet:

että kaupunginvaltuusto pyytäisi maistraattia yhdessä rahatoimikamarin kanssa ottamaan rahatoimikamarin ohjesäännön ja sen yhteydessä kamarin kanslian ja konttorin johtosäännöt kokonaisuudessaan tarkastuksen alaisiksi sekä kaupunginvaltuustolle esittämään tarpeellisiksi havaitsemansa muutosehdotukset niihin.

VII. Johtosääntöehdotukset ynnä perustelut.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotus.

I. Vuosirahasääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin vuosirahasääntö laaditaan kalenterivuodelta. Sitävarten tulee kaupungin asettamien johto- ja lautakuntien ennen syyskuun loppua kunakin vuonna antaa rahatoimikamarille yksityiskohtaiset luettelot seuraavana vuotena maksettavista menoistaan ja arvatuista tuloistaan.

Rahatoimikamari on velvollinen täten saamiensa tietojen perusteella laatimaan täydellisen vuosirahasääntöehdotuksen ja jättämään sen ennen lokakuun loppua maistraatille sellaista jatkuvaa käsittelyä varten, kuin joulukuun 8 päivänä 1873 kunnallishallituksesta kaupungeissa annetun arm. asetuksen 59 §:ssä säädetään.

2 §.

Kaupungin vuosirahasääntö käsittää niin hyvin pysyväistä laatua olevat vakinaiset menot ja tulot kuin sattunnaista laatua olevat ylimääräiset menot ja tulot, joista viimeksimainitut ovat sopivalla tavalla erikseen osotettavat.

Vuosirahasääntöön on lisättävä erityinen laskelma, joka ilmoittaa varsinaisten ja ylimääräisten menojen ja tulojen kokonaismäärät.

3 §.

Vuosirahasääntöön merkitään menot ensin ja sitten tulot, kumpaisetkin bruttoluvuin, niin ettei saa edeltäpäin vähentää tuloja menoista eikä menoja tuloista. Kuitenkin ovat kaupungin teknilliset laitokset oikeutetut yksityisille tilaajille tekemistään töistä merkitsemään tulona ainoastaan laskemansa voiton.

Helpomman yleiskatsauksen saavuttamiseksi jaetaan vuosirahasäännössä menot pääluokkiin, lukuihin ja momentteihin sekä tulot osastoihin, lukuihin ja momentteihin sillä tavoin, kuin kaupunginvaltuusto kunakin vuonna rahasääntöä vahvistaessaan päättää.

Eri sarakkeessa on mainittava ne päätökset ja säännökset, joiden perusteella menot suoritetaan tai tulot kannetaan.

4 §.

Rahasääntöön on merkittävä, mitkä määrärahat ovat arviomäärärahoina ja mitkä siirtomäärärahoina pidettävät.

Arviomäärärahan ylijäämä on kaupunginrahaston säästönä pidettävä, eikä sitä saa seuraavana vuotena käytettäväksi siirtää. Jos määräraha on siirtomäärärahaksi merkitty, voidaan siitä jäänyt säästö varata vastedes käytettäväksi siihen tarpeeseen, mihin määräraha on aiottu.

Määrärahaa ei saa ylittää, vaan on kaupunginvaltuustolta kussakin eri tapauksessa lisämäärärahaa anottava. Kiireellisissä tapauksissa, milloin asiata ei ennätetä kaupunginvaltuuston päätettäväksi alistaa, olkoon rahatoimikamari oikeutettu sallimaan maksun suorittamisen, jota varten määrärahaa ei ole käytettävissä. Kuitenkin on ilmoitus tästä viipymättä kaupunginvaltuustolle tehtävä.

5 §.

Rahassa suoritettavien menojen ja tulojen ohessa on vuosirasasääntöön otettava myös sellaiset rahaksi arvioidut menot ja tulot, jotka johtuvat kaupungin laitosten keskinäisistä tavarantoimituksista ja työnsuorituksista.

Menoksi merkitään myöskin se poistomäärä, mikä kaupunginvaltuuston vahvistaman kuoletussuunnitelman mukaan on kaupungin teknillisten laitosten kiinteän omaisuuden ja koneiston arvosta vuosittain vähennettävä, ollen tämä määrä laitosten uudistuksia varten varattava. (Katso vastalauseita sivulla 93).

6 §.

Vuosirasasääntöön on merkittävä tuloksi myöskin se säästö, mikä lasketaan vuoden alussa olevan edelliseltä vuodelta käytettävänä. Tätä säästöarviolaskelmaa laadittaessa on otettava huomioon seuraavat vähennykset:

a) niiden kaupungin kassassa olevain obligatsioonien arvo, jotka eivät ole myytäviksi tarkoitettut;

b) sellaisiin tarveaineisiin sidottu rahamäärä, jotka eivät tule vuoden varrella käytäntöön ja josta seikasta rakennuskonttorin ja teknillisten laitosten on annettava ilmoitus;

c) se rästien määrä, joka arvioidaan vuoden kuluessa jäävän suorittamatta; sekä

d) muut mahdolliset satunnaiset vähennykset, joiden voidaan katsoa vaikuttavan käytettävänä olevaan säästöön.

II. Kassa- ja tilivirastot.

7 §.

Kaupungin rahatoimen ylin johto ja silmälläpito kuuluu maistraatin ylivalvonnalla rahatoimikamarille.

Kassaliikkeen ja kirjanpidon lähintä valvontaa ja tarkastusta toimittaa kaupungin revisionikonttori siten, kuin revisionikonttorille vahvistettu johtosääntö tarkemmin määrää.

8 §.

Kaupungin kassa- ja tilivirastoina ovat:

rahatoimikonttori;
terveydenhoidon kassakonttori;
vaivaishoidon kassakonttori;
oppilaitosten kassakonttori;
työhallituksen kassakonttori;
sähkölaitoksen kassakonttori;
kaasulaitoksen kassakonttori; ja
vesijohtolaitoksen kassakonttori.

Näistä ovat rahatoimikamarin alaisia rahatoimikonttori sekä oppilaitosten kassakonttori, terveydenhoitolautakunnan alainen terveydenhoidon kassakonttori, vaivaishoitohallituksen alainen vaivaishoidon kassakonttori, yleisten töiden hallituksen alainen työhallituksen kassakonttori sekä teknillisten laitosten hallituksen alaisia sähkö-, kaasu- ja vesijohtolaitosten kassakonttorit, mutta rahatoimikamarin asiana on määrätä, mikä osa kaupungin kassaliikkeestä ja kirjanpidosta on kunkin kassa- ja tiliviraston hoidettavaksi annettava.

9 §.

Rahatoimikonttori on kaupungin keskusrahasto ja keskustilivirasto, jonka asiana on muun tehtävänsä lisäksi kaupungin yleispääkirjan ja yleisinventarion pitäminen sekä yleis-tilinpäätöksen tekeminen.

Rahatoimikonttori on niinkään velvollinen tarpeen mukaan varustamaan kassakonttorit rahavaroilla kaupungin vuosirahasäännön määräämissä puitteissa.

10 §.

Kassa- ja tilivirastoissa palvelee se määrä virkamiehiä niine oikeuksineen ja velvollisuuksineen kuin erityiset niitä varten annetut johtosäännöt tarkemmin määräävät.

11 §.

Rahatoimikonttori ja kassakonttorit pidetään maksujen vastaanottamista ja maksamista varten avoinna niinä aikoina päivästä, kuin rahatoimikamari tai se johto- tai lautakunta, jonka alainen kassakonttori on, revisionikonttorin mielipidettä kuulusteltuaan määräävät.

III. Rahavarainhoito.

12 §.

Kun rahoja kaupungin kassavirastoihin maksetaan, tulee maksajan, paitsi kysymyksen ollessa kunnallisverojen, vedenkulutusmaksujen ja muiden sellaisten maksujen suorittamisesta,

joista kassavirasto laatii säännöllisiä velotusluetteloita ja niiden perusteella jakaa maksajille laskut, kassavirastossa saatavissa oleville kaavakkeille laatia reversaali kahdessa kappaleessa, joista toinen jätetään rahastonhoitajan kuittaamana takaisin. Tämä kuitti on kuitenkin, ollakseen kaupunkia vastaan voimassa, näytettävä viraston kontrollikassakirjaa pitävälle virkamiehelle hänen nimellään varustettavaksi; ollen maksajaa tästä muistutettava huomautuksella kaavakkeissa ja nähtävällä paikalla olevalla ilmoituksella siinä huoneessa, missä suoritukset toimitetaan. Kassaviraston antamat vero- y. m. kuitit ovat samalla tavalla kuitattavat, ellei rahatoimikamari niiden kuittamiseen nähden erikoistapauksissa katso sopivaksi toisellaisia määräyksiä antaa.

13 §.

Rahatoimikamarin määräyksestä kassavirastot erikoistapauksissa voivat toimittaa varojen kannantaa toinen toistensa puolesta. Tässä tapauksessa on kassaviraston viipymättä annettava luettelo kantamistaan varoista sille kassavirastolle, jonka hyväksi kanto on toimitettu.

14 §.

Vakuutetun taikka postilaitoksen kirjoihin merkityn, kaupungin kassavirastolle osotetun kirjeen ottaa vastaan rahastonhoitaja ja se virkamies, jonka toimenä on viraston kontrollikassakirjan pitäminen. Jos saapunutta rahalähetystä on seurannut reversaali, on sen kaksoiskappale 12 §:n määräämällä tavalla kuitattuna lähettäjälle palautettava. Ellei reversaalia ole käytetty, liitetään saapunut kirje reversaalin asemesta kassatodisteisiin ja rahalähetyksen saapumisesta toimitetaan lähettäjälle kirjeellinen, kassaviraston kamreerin allekirjoittama ilmoitus.

15 §.

Jos kassakonttorin veloittama tulo ei määräajalla tule suoritetuksi eikä kassakonttori mielisuosioin saa sitä perityksi, on asianmukainen lasku perimistä varten jätettävä rahatoimikonttorille, joka määrää asiamiehensä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Mitä asiamies näin saa perityksi, on hän velvollinen viivytyksettä maksamaan rahatoimikonttorin kassaan asianomaisen kassakonttorin tilille merkittäväksi sekä tästä samalla ilmoittamaan kassakonttorille.

16 §.

Ne kaupungin laitokset, lautakunnat ja yksityiset henkilöt, jotka niille vahvistettujen johtosääntöjen mukaan hoitavat kaupunginvarojen kannantaa, ovat velvolliset maksamaan kantamansa varat päivittäin sen kassaviraston kassaan, jonka alaisia ne rahatoimikamarin määräyksestä kannantaan ja tilintekoon nähden ovat. Jos päivittäinen kannanta on suhteellisesti pieni, voipi rahatoimikamari asianomaisen laitoksen, lautakunnan tai virkamiehen esityksestä ja revisionikonttorin mielipidettä kuulusteltuaan harkinnan mukaan määrätä kannantavarojen suorittamisen harvemmin tapahtuvaksi.

Asianomaisen kassaviraston antaman osotuksen mukaan voidaan edellisessä kohdassa mainitut kannantavarat suorittaa myöskin pankkilaitokseen Helsingin kaupungille avatulle

tilille. Suorituksen näin tapahduttua on pankin antama kuitti viipymättä kassavirastoon jätettävä.

17 §.

Jokaisen kaupungin laitoksen ja lautakunnan tulee rahatoimikamarin määräämän kassaviraston kautta suorittaa menonsa.

Kuitenkin ovat palotoimikunta, poliisilaitos, kasvatuslautakunta, sairashuoneiden taloudenhoitajat sekä kunnalliskodin ja työlaitoksen johtaja ynnä ne muut laitokset ja lautakunnat, joiden toiminnan laatu harkitaan sitä vaativan, oikeutetut rahatoimikamarin päättämissä rajoissa asianomaisesta kassavirastosta tilitystä vastaan saamaan käteisostosten y. m. tilapäisten pienempien menojensa suorittamiseksi ennakkovaroja.

Viimeistään kunkin kuukauden viidentenä päivänä on edelliseltä kuukaudelta annettava toisessa kohdassa mainittujen ennakkovarojen käyttämisestä asianomaisen kassaviraston määräämän muotoon laadittu tili, johon on liitettävä asianmukaisesti maksettaviksi hyväksytyt ja kuitatut laskut, kuitit tai muut asiakirjat, ja tulee tilin olla tilintekijän ja hänen lähimmän esimiehensä allekirjoittama. Tili on heti sen saavuttua revisionikonttorin tarkastettavaksi annettava ja vasta sen jälkeen kirjaan vietävä.

Jos ennakkovarojen hoitaja samalla toimittaa kaupunginvarojen kannantaa, riippukoon rahatoimikamarin harkinnasta, saako kannantavaroja menojen suorittamiseksi käyttää vai ovatko ne lyhentämättä asianomaiseen kassavirastoon maksettavat.

Ellei kolmannessa kohdassa mainittua tiliä ole määräajalla annettu, ryhtyköön asianomaisen kassaviraston kamreeri laiminlyönnistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

18 §.

Kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta asianmukaisesti hyväksytyt ja maksua varten kassavirastolle esitetyt laskut ovat ennen suorittamista revisionikonttorissa tarkastettavat ja konttorin tarkastusleimalla varustettavat.

Niistä henkilöistä, jotka kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta ovat oikeutetut laskut hyväksymään, on luettelot vuosittain annettava sille kassavirastolle, joka rahatoimikamarin päätöksen mukaan suorittaa maksut kysymyksessä olevan laitoksen puolesta, samoin myös revisionikonttorille.

Ennenkuin maksu suoritetaan, on lasku joko laskun antajan tai hänen valtuuttamansa asianmukaisesti kuittaamana rahastonhoitajalle annettava. Kuitenkin on rahastonhoitaja, kysymyksen ollessa kaupungin töissä käytettyjen työmiesten palkkojen maksamisesta, oikeutettu viraston kamreerin määräyksestä sille henkilölle, jonka toimeksi sanottujen palkkojen maksaminen on määrätty, antamaan väliaikaista kuittia vastaan palkkauslistan osottaman rahamäärän, ollen tämä kuitti kassassa säilytettävä, kunnes palkkauslista heti palkanmaksun tapahduttua on rahastonhoitajalle tuotu varustettuna asianomaisen työnjohtajan todistuksella, että kukin palkkaerä on oikeille henkilöille maksettu.

Milloin maksu lähetetään vakuutetussa kirjeessä, katsottakoon maksu määrälleen oikeaksi todistetuksi sillä kuitilla, jonka postitoimisto on kirjeen vastaanottamisesta antanut. Jos lähetys

on toimitettu postilaitoksen kirjoihin merkityssä kirjeessä, on postilaitoksen kuittiin liitettävä vastaanottajan lähettämä tunnustuskirje heti sen saavuttua.

Rahoja maksettaessa pankkilaitokseen kaupungille avatulle tilille taikka rahatoimikonttoriin kassakonttorin konttokuranttitilille on pankkilaitoksen tai rahatoimikonttorin antama kuitti tilitodisteena käytettävä. Tällaisia maksuja saadaan ilman eri määräystä tai revisionikonttorin hyväksymistä toimittaa.

Maksettaviksi langenneet obligatsioonit ja kupongit ynnä muut lainat saadaan niinkään ilman revisionikonttorin hyväksymistä suorittaa, ja ovat lunastetut sitoumukset sopivalla tavalla mitättömiksi tehtyinä maksutodisteina säilytettävät.

19 §.

Kaupungin virka- ja palvelusmiesten vahvistettuun rahasääntöön otetut tai kassavirastolle asianomaisessa järjestyksessä ilmoitetut palkat maksetaan viraston kamreerin kullekin palkkansaajalle erikseen kirjoittamia ja revisionikonttorin tarkastusleimalla varustettuja maksu-määräyksiä vastaan, jotka ovat palkansaajan kuitaamina rahastonhoitajalle annettavat. Kuitenkin olkoon yhteisten palkkauslistojen laatiminen revisionikonttorin suostumuksella sallittu, milloin samaan laitokseen kuuluvat palkansaajat samana päivänä nostavat palkkansa.

20 §.

Maksut kassavirastoista ovat, milloin se haitatta voi tapahtua tai milloin kassassa olevat käteisvarat eivät rahalliseen suoritukseen riitä, toimitettavat shekeillä, joita rahatoimikonttori asettaa sen pankkilaitoksen maksettaviksi, missä kaupungille tili pidetään, ja kassakonttori rahatoimikonttorin maksettaviksi kassakonttorin konttokuranttitililtä.

21 §.

Rahatoimikonttorissa älköön päivästä päivään säilytettävä viittäkolmattatuhatta markkaa suurempaa kassaa. Jos kassa päivän kuluessa on noussut mainittua määrää suuremmaksi, on ylijäämä kassaliikkeen päätyttyä pantava pankkilaitokseen Helsingin kaupungille avatulle tilille.

Otot tältä tililtä tapahtuvat shekeillä, jotka rahatoimikonttorin puolesta kaupunginkamreeri ja kaupunginkasööri yhdessä allekirjoittavat ja se virkamies, jonka huoleksi kontrollikassakirjan pitäminen on uskottu, varmentaa.

Kassakonttoreissa älköön päivästä päivään säilytettävä kymmentätuhatta markkaa suurempaa kassaa. Jos kassa päivän kuluessa on noussut mainittua määrää suuremmaksi, on ylijäämä kassaliikkeen päätyttyä pantava kullekin kassakonttorille rahatoimikonttorissa avatulle konttokuranttitilille taikka rahatoimikonttorin osituksen mukaan pankkilaitokseen Helsingin kaupungille avatulle tilille. Jälkimmäisessä tapauksessa on ilmoitus suorituksesta viipymättä rahatoimikonttoriin toimitettava.

Kassakonttori on oikeutettu rahatoimikonttorissa avatulta konttokuranttitililtään nostamaan varoja shekeillä, jotka kassakonttorin kamreeri ja rahastonhoitaja yhdessä allekirjoittavat ja se virkamies, jonka huoleksi kontrollikassakirjan pitäminen on uskottu, varmentaa.

22 §.

Kassakonttorit ovat velvolliset ennen kunkin kuukauden kymmenettä päivää rahatoimikonttorille lähettämään edellisellä kuukaudelta rahatoimikonttorin ohjeitten mukaan laaditut ja revisionikonttorin oikeaksi todistamat tiliraportit kuukauden kirjoihin merkityistä menoista ja tuloista.

23 §.

Rahatoimikonttorin ja kassakonttorien kassa ynnä näiden virastojen huostassa olevat arvopaperit, velkakirjat ja muut tärkeämmät asiakirjat ovat säilytettävät tulenkestävässä, tiirikalla avaamattomassa, kahdella lukolla varustetussa holvissa tai kassakaapissa. Toisen avaimen säilyttää kamreeri, toisen rahastonhoitaja.

Rahat, jotka ovat 17 §:n 2 kohdassa mainittujen erikoistilintekijöiden huostassa, ovat säilytettävät lukitussa kassakaapissa, eikä tilintekijä missään tapauksessa saa niitä yksityisiin varoihinsa sekottaa.

Milloin revisionikonttori harkitsee sen tarpeelliseksi, tulee erikoistilintekijän tallettaa huostassaan olevat varat, sikäli kuin niitä ei tarvita juoksevien menojen suorittamiseen, pankkilaitokseen tilille, joka avataan asianomaisen laitoksen tai lautakunnan nimelle. Nostot tältä tililtä toimitetaan shekeillä, jotka ovat allekirjoitetut sillä tapaa kuin tilintekijän lähin esimies määrää. Korko, jonka pankki sellaiselta tililtä maksaa, on kaupungin hyväksi luettava.

24 §.

Revisionikonttorin toimittamista kassatarkastuksista riippumatta on 8 §:ssä lueteltujen kassavirastojen rahavarat vähintään kerran joka kuukaudessa laskettavat. Laskemisen toimittaa sen lauta- tai johtokunnan esimies, jonka alainen kassavirasto on, ja tulee tilaisuudessa olla saapuvilla kassaviraston rahastonhoitaja ja kamreeri. Samalla on katsottava, onko kassan tila yhtäpitävä sen säästön kanssa, joka kassakirjan mukaan olisi toimituksen tapahtuessa pitänyt löytyä. Kassatarkastuksesta ei saa rahastonhoitajalle edeltäkin antaa tietoa.

Jos tässä määrätty kassatarkastus jää pitämättä, on se henkilö, jonka olisi pitänyt se toimittaa, jos kassavajausta huomataan, yhdessä rahastonhoitajan kanssa kaupungille vastuunalainen vajauksen täyttämistä.

Erikoistilintekijäin huostassa olevat rahavarat tulee sen henkilön lähimmän esimiehen, jonka hoidossa rahat ovat, niinikään tarkastaa vähintään kerran kuukaudessa samalla uhalla kuin 2 kohdassa on säädetty.

Ensimmäisessä ja kolmannessa kohdassa säädettyistä kassatarkastuksista on pöytäkirja joka kerta laadittava ja revisionikonttorille lähetettävä.

25 §.

Maksettaviksi hyväksytyjä laskuja tai muita maksumääräyksiä, joitten määrät on kassasta maksettava, älköön kassaviraston rahastonhoitajalle annettako, ennenkuin se henkilö, jonka on rahat nostettava, siinä tarkoituksessa on virastoon saapunut.

IV. Kirjanpito.

26 §.

Kussakin kassa- ja tilivirastossa on rahastonhoitajan pidettävä kassakirjaa, johon tulot ja menot heti suoritusten tapahduttua merkitään. Kirjassa on oleva eri sarakkeet kaupungin varoja, erinäisrahastojen varoja sekä kruunun y. m. varoja varten.

Kassakirja on päivittäin kassatunnin päätyttyä päätettävä ja rahasäästö merkittävä, jolloin rahastonhoitajan samalla on katsottava, onko kassassa sanottua säästöä vastaava käteinen rahamäärä.

Jokaiselta päivältä on rahastonhoitajan päivän kassaliikkeen päätyttyä annettava viraston kamreerille laskelma, joka sisältää kassasäästön kassatunnin alussa, tulojen ja menojen summat sekä kassasäästön kassatunnin päättyessä, ynnä kaikki päivän kassaerien todisteet.

27 §.

Kassan tuloista on toinen virkamies velvollinen pitämään kontrollikirjaa, johon jokainen päivän tuloerä heti suoritusten tapahduttua merkitään. Kirja on päivittäin yhteen laskettava ja verrattava, että sama tulomäärä on rahastonhoitajan kassakirjaan merkittynä.

28 §.

Kaupungin kirjanpito on muuten pidettävä kameraalista kirjanpitojärjestelmää seuraten käyttämällä kaikkia niitä kirjoja, jotka kunkin tiliviraston kamreeri revisionikonttorin kanssa neuvoteltuaan saattaa virastossa hoidettavan kirjanpidon laatuun ja laajuuteen nähden katsoa tarpeelliseksi.

Kirjoihin on avattava tili kullekin vuosirahasääntöön merkitylle meno- ja tulomomentille siten järjestettynä, että siitä nähdään, paljonko rahasäännössä olevasta määrärahasta on käyttämättä tai kertymättä. Näiden tilien lisäksi avataan kirjoihin tilit vuosirahasäännön ulkopuolella olevia tuloja ja menoja, kaupungin laitosten keskeisiä välityksiä y. m. tarpeita varten siinä määrin, kuin tämä kussakin tilivirastossa saattaa käydä tarpeelliseksi.

Kirjanpito on päivälleen toimitettava, jotta laskuja kassaan maksettaviksi tuotaessa aina voidaan nähdä, onko laskussa mainittuun tarkoitukseen myönnettyjä määrärahoja vielä varalla olemassa.

29 §.

Siinä kaupungin yleispääkirjassa, jonka rahatoimikonttori tämän johtosäännön 9 §:ssä olevan säännöksen mukaan on velvollinen pitämään, on oleva tilit kutakin vuosirahasäännön meno- ja tuloluokkaa varten siten järjestettynä, että voidaan nähdä, paljonko luokkaa kohti vahvistetusta määrärahasta on käyttämättä tai kertymättä, sekä ne muut tilit, jotka saattavat olla terpeellisiä kaupungin kokonaisrahaliikkeen osottamiseksi.

Tämä pääkirja laaditaan kuukausittain rahatoimikonttorin kirjanpidon sekä niiden tiliraporttien nojalla, mitkä kassakonttorit 22 §:n mukaan ovat velvolliset rahatoimikonttorille antamaan.

30 §.

Niiden kaupungin laitosten, joilla tavaranhankintojen tai työsuoritusten perusteella on

saatavia muilta kaupungin laitoksilta, tulee kuukausittain asianomaisille tilivirastoille jättää asianmukaisesti hyväksytyt ja kirjanpitotiliä osottavalla merkinnällä varustetut laskut. Heti kun revisionikonttori on laskut tarkastanut, ovat ne tiliviraston tileihin asianmukaisella tavalla otettavat.

31 §.

Kukin tilivirasto on velvollinen ennen jokaisen kuukauden viidettätoista päivää edelliseltä kuukaudesta pääkirjastaan laatimaan ja revisionikonttorille antamaan sellaisen bilanssin, joka osottaa ei ainoastaan kutakin vuosirahasääntömomenttia kohti vahvistetun määrärahan, vaan myöskin mitä kuukauden loppuun asti on määrärahoista käytetty tai kertynyt sekä niinkään pääkirjan muilla tileillä olleen vaihdon määrän.

Rahatoimikonttori on sitäpaitsi velvollinen antamaan maistraatille, kaupunginvaltuustolle, rahatoimikamarille ja revisionikonttorille kultakin vuosineljännekseltä yleispääkirjasta laatimansa kaikkia kaupungin tuloja ja menoja osottavan bilanssin.

32 §.

Jos kassa- ja tiliviraston hoidossa on vahvistetun rahasäännön ulkopuolella olevia kaupungille kuuluvia erinäisrahastoja, on näistä pidettävä erityinen kirjanpito, joka on niin järjestettävä, että siitä aina käy selville kunkin rahaston menot ja tulot sekä sen pääomamäärä.

33 §.

Kassa- ja tiliviraston hoidossa olevista kruunun ynnä muista vieraista varoista on pidettävä erityinen kirjanpito, josta aina nähdään, mitä on kannettu ja asianomaisille maksettu, sekä paljonko näitä varoja on tilittämättöminä.

34 §.

Laitokset, lautakunnat ja yksityiset henkilöt, jotka 16 §:n mukaan ovat velvolliset tekemään tiliä kaupungin varojen kannannasta, pitäkööt sellaista kirjaa kuin se kassa- ja tilivirasto, jonka alaisia tilintekoon nähden ovat, revisionikonttorin kanssa neuvoteltuaan, kussakin tapauksessa määrää.

35 §.

Laitokset ja lautakunnat, jotka 17 §:n 2 kohdan mukaan ovat kaupungin kassavirastosta tilintekoa vastaan saaneet ennakkovaroja käytettäväkseen, ovat velvolliset pitämään kassakirjaa ja siihen joka päivä kirjoittamaan kaikki tulot ja menot sillä tavoin, että käypi selville, mihin rahasäännön tulo- ja menomomenttiin suoritukset kuuluvat. Kassakirja on joka kuukaudesta päätettävä ja rahasäästö siihen merkittävä.

36 §.

Laitokset ja lautakunnat, jotka jonkun kaupungin kassaviraston kautta maksavat menonsa, ovat velvolliset kaikista hyväksymistään laskuista pitämään sellaisia luetteloita, että niistä aina voidaan nähdä, paljonko laitosta tai lautakuntaa varten vuosirahasäännössä varattua määrärahaa on käytetty.

37 §.

Kalenterivuoden umpeen kuluttua on jokaisen kassa- ja tiliviraston laadittava tilinpäätös, jonka tulee valmistua niin ajoissa, että tilit joutuvat voimassa olevan kunnallisasetuksen 67 §:n määräämässä järjestyksessä yleisen raastuvankokouksen valitsevien tilintarkastajien tarkastettaviksi.

Tilinpäätöstä varten on kaikkien laitosten ja lautakuntien sille kassa- ja tilivirastolle, jonka alaisia tilintekoon nähden ovat, annettava ennen tammikuun 15 päivää tilivuoden jälkeisenä vuonna luettelo maksamatta olevista laskuista ja perimättä olevista saatavista sekä kaikki muut tiedot ja ilmoitukset, jotka tilinpäätöstä tehtäessä voivat olla tarpeellisia.

Kassakonttorit ovat niinkään velvolliset hyvissä ajoin ja viimeistään ennen helmikuun 1 päivää rahatoimikonttorille antamaan kaikki tiedot ja ilmoitukset, jotka rahatoimikonttori kaupungin yleistilinpäätöstä tehdessään saattaa tarvita.

38 §.

Tilinpäätöksiä tehtäessä on otettava huomioon, mitä 4 §:n 2 kohdassa on arvio-määrärahojen ja siirtomäärärahojen siirtämisestä seuraavaan vuoteen säädetty.

Niinkään on katsottava, että ne tulot ja menot, jotka tarkoittavat tilivuotta, mutta vasta jälkeen joulukuun 31 päivän suuruudeltaan määrätään, tilinpäätöksessä siirretään tulo- tai menorästeinä seuraavaan vuoteen.

39 §.

Tilinpäätöksen valmistuttua kassakonttori on velvollinen rahatoimikonttorille antamaan pääkirjansa johdolla laaditun taulukon, joka sisältää yksityiskohtaisen vertailun tilien ja rahasäännön välillä sekä kunkin tilin kohdalla eri sarakkeessa laskelman, millä määrällä määrärahaa kenties on ylitetty tai alitettu. Tämän lisäksi kassakonttorien tulee rahatoimikonttorille antaa kaikki ne muut tiedot, jotka rahatoimikonttori saattaa tarvita laatiessaan sitä tilinpäätöskertomusta, jonka se johtosääntönsä mukaan on velvollinen kaupunginvaltuustolle ja vuositilintarkastajille antamaan.

40 §.

Kaupungin teknillisistä laitoksista on 28 §:ssä säädetyn kirjanpidon ohessa pidettävä erityistä kirjaa kahdenkertaista kirjanpitojärjestelmää seuraten. Vuoden lopussa on laadittava yksityiskohtainen voitto- ja tappiotili, joka näyttää laitoksen tilivuodelta syntyneen voiton taikka tappion.

Voitto- ja tappiotiliä laadittaessa on otettava varteen, mitä kaupunginvaltuusto laitosten kuolettamisesta ja koron laskemisesta on erittäin määrännyt.

41 §.

Kirjoista älköön sattuneita virheitä ja erehdyksiä raappimalla tai syövyttävillä aineilla poistettako, vaan oikaistakoon ne rivin yläpuolelle tehdyllä kirjoituksella tahi erityisillä kirjanpitoerillä siten, että menettelytapa siinä selvästi käy ilmi.

V. Inventtaus ja omaisuusluettelot.

42 §.

Rahatoimikamarin vahvistaman kaavan mukaan tulee niiden laitosten ja lautakuntain, joiden hoitoon kaupungin kiinteätä omaisuutta on uskottu, pitää kunnallisasetuksen 72 §:n määrittämiä kiinteistöluetteloita. Näiden luetteloiden tulee sisältää, paitsi muuta, kiinteistön hankinta- tai rakennusarvo, palovakuutusarvo, jos kiinteistö on vakuutettuna, sekä kirjanpitoarvo, joka on määrättävä kunnallisasetuksen 72 §:n 3 kohdassa olevan säännöksen nojalla pidettävissä katselmuksissa. Kuitenkin on kaupungin teknillisten laitosten käytössä olevien kiinteistöjen kirjanpitoarvo vuosittain määrättävä noudattamalla kaupunginvaltuuston teknillisiä laitoksia varten vahvistamaa kuoletuussuunnitelmaa.

Kiinteistöluetteloista on vuosittain ennen tammikuun loppua annettava jäljennös rahatoimikonttorille otettavaksi huomioon kaupungin yleisinventariota laadittaessa.

43 §.

Laitokset ja lautakunnat, joiden huostassa on kaupungille kuuluvaa irtaimistoa, ovat velvolliset pitämään tarkkaa irtaimistoluettelo, joka sisältää esineen nimen, kappalemäärän, hankinta-arvon ja säilytyspaikan. Jokaisessa huoneessa, jossa kalustoa vakinaisesti säilytetään, on tämän lisäksi seinällä pidettävä luettelo huoneeseen kuuluvista esineistä.

Irtaimisto, joka on hankittu ennen tämän johtosäännön vahvistamista, on rahatoimikamarin määrittämien arviomiesten toimesta uudelleen yhdenmukaisten perusteiden mukaan arvioitava. Teknillisten laitosten hoidossa olevan irtaimiston arvioimisessa on kuitenkin noudatettava kaupunginvaltuuston vahvistamaa kuoletuussuunnitelmaa.

Irtaimistoluettelo on vuoden kuluessa täydennettävä sitä myöten kuin uutta irtaimistoa hankitaan. Jokainen tilivirasto on sitäpaitsi velvollinen pitämään vuoden kuluessa maksumiensa laskujen perusteella tarkkaa kontrolliluettelo hankitusta uudesta irtaimistosta.

Kalenterivuoden lopulla on irtain omaisuus asianomaisen laitoksen tai lautakunnan toimesta inventattava ja irtaimistoluettelo tarkistettava, jolloin samalla on merkittävä, mitkä esineet iän ja kulumisen kautta ovat siinä määrin menettäneet arvoaan, että ne olisivat luettelosta poistettavat. Tällainen poistaminen ei kuitenkaan saa tapahtua, ennenkuin kaupungin irtaimen omaisuuden inventaajat revisionikonttorin ehdotuksesta ovat toimenpiteen hyväksyneet.

Inventauksen tapahduttua on irtaimistoluettelosta asianomaiselle tilivirastolle annettava jäljennös, jonka tulee olla niiden henkilöiden allekirjoittama, jotka 18 §:n 2 kohdan mukaan ovat oikeutetut laitoksen tai lautakunnan puolesta hyväksymään maksettaviksi esitetyt laskut.

Kun revisionikonttori ja irtaimen omaisuuden inventaajat ovat irtaimistoluettelot tarkastaneet ja tiliviraston pitämiin kontrolliluetteloihin verranneet, ovat luettelot ennen helmikuun 15 päivää lähetettävät rahatoimikonttoriin kaupungin yleisinventariota laadittaessa huomioon otettaviksi.

44 §.

Laitokset, jotka tarvettaan varten hankkivat raaka-aineita, rakennustarpeita tai muita tarveaineita, ovat velvolliset näistä tavaroista pitämään kirjaa, joka osottaa, paljonko ja mihin hintaan kutakin tavaraa on hankittu sekä mihin ja minkä verran sitä on käytetty, jotta joka aika voidaan kirjasta nähdä, paljonko eri tavaroita on varastossa.

Samallaista kirjaa on pidettävä myytäväksi hankitusta tai valmistetusta tavarasta.

Jäljellä olevia varastoja vuoden lopussa inventatessa ovat raaka-aineet, rakennus tarpeet, tarveaineet ja myytäväksi ostetut tavarat arvioitavat viimeiseen hankintahintaansa, mutta myytäväksi valmistettu tavara valmistushintaansa.

Luettelot jäljellä olevista varastoista ovat niiden henkilöiden allekirjoittamina, jotka 18 §:n 2 kohdan mukaan ovat oikeutetut hyväksymään maksettaviksi esitetyt laskut, hyvissä ajoin lähetettävät asianomaisille tilivirastoille, joista ne revisionikonttorin ja irtaimen omaisuuden inventtaajain tarkastamina ovat ennen helmikuun 15 päivää rahatoimikonttorille toimitettavat yleisinventarioon otettaviksi.

45 §.

Rahatoimikonttorin tulee 42 ja 43 §:ssä säädettyjen kiinteistö- ja irtaimistoluetteloiden lisäksi pitää tarkat tilit kaupungin obligatsioneista sekä velkakirjoista ja muista saatavista ynnä veloista. Obligatsioonit ovat kirjaan pantavat niiden hintojen mukaan, joista ne on ostettu.

Näiden tilien ja 42, 43 ja 44 §§:ssä mainittujen luetteloiden perusteella tulee rahatoimikonttorin laatia vuositilintarkastajille yhdessä kaupungin tilien kanssa annettavaksi yksityiskohtainen yleisinventario sekä omaisuusbilanssi, joka osottaa kaupungin taloudellisen tilan vuoden vaihteessa, sisältäen pääryhmin toisella puolella kaikki kaupungin varat ja toisella puolella kaikki kaupungin velat ja netto-omaisuuden.

Sekä yleisinventario että omaisuusbilanssi ovat kaupunginkamreerin allekirjoitettavat.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotus.

1 §.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat, lukuaan viisi, sekä kolme varamiestä näille, valitsee kaupunginvaltuusto joulukuun varsinaisessa kokouksessa seuraavaa kalenterivuotta varten.

2 §.

Kalenterivuoden alussa tulee inventtaajain kokoontua valitakseen puheenjohtajan ja sopiaukseen noudatettavasta työohjelmasta. Inventtaajain sihteerinä toimii revisionikonttorin määräämä virkamies.

3 §.

Inventtaajain on velvollisuus kaupungin revisionikonttorin määräämän virkamiehen avustamana valvoa, että kaupungin virastot, lautakunnat ja laitokset pitävät säädettyjä kalusto- ja tavaraluetteloita sekä aika-ajoin toimittaa kaluston säilytyspaikoissa ja varastoissa tarkastuksia ja inventtauksia todetakseen, että luettelot ovat oikeita.

Inventarioluetteloista inventtaajat revisionikonttorin ehdotuksesta määrätkööt poistettavaksi sellainen omaisuus, joka tarkastettaessa havaitaan arvottomaksi.

4 §.

Inventtaajat ovat velvolliset toimivuotensa päätyttyä viimeistään helmikuun kuluessa antamaan kahtena kappaleena laaditun, kaikkien inventtaajain allekirjoittaman kertomuksen inventtauksen toimittamisesta. Kertomuksesta on toinen kappale annettava rahatoimikamarille, toinen revisionikonttorille, joka oman kertomuksensa kera pitää sen vuositilintarkastajain saatavana.

5 §.

Jos inventtaajat tekevät muistutuksia inventarioluetteloita tai omaisuuden säilyttämistä ja hoitoa vastaan, on asianomaisen selitys vaadittava kaupungin revisionikonttorin välityksellä, minkä jälkeen asiassa syntyneet asiakirjat inventtaajain harkinnan mukaan annetaan vuositilintarkastajain tiedoksi ja sitä muuta toimenpidettä varten, jonka tilintarkastajat havaitsevat tarpeelliseksi.

Jos hoidon puutetta tahi hukkaamista huomataan, on siitä ilmoitettava kaupungin valtuustolle.

6 §.

Inventtaajat saavat palkkiota kaupunginvaltuuston määräämän summan, joka maksetaan rahatoimikonttorista revisionikonttorin hyväksymää laskua vastaan, niinpian kuin 4 §:ssä mainittu kertomus on revisionikonttorille annettu.

Inventtaaja saa virkamatkoista laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan rautatiepiletistä tai ensimmäisen luokan laivapiletistä sekä päivärahaa viisitoista markkaa päivältä.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotus.

I. Revisionikonttorin yleinen tehtävä.

1 §.

Revisionikonttorin tehtävänä on toimittaa kaupungin omaisuudenhoidon, rahatoimen ja tililaitoksen valvonta sekä sellainen kaupungin tilien tarkastus, että raastuvankoko-

uksen valitsevat tilintarkastajat voivat vapautua yksityiskohtain ja numerojen tarkastuksesta.

2 §.

Revisionikonttorin on tarkastettava:

- 1) että kaupungin kirjanpito on ajanmukaisesti järjestetty ja täsmällisesti hoidettu;
- 2) että tilit ja ne asiakirjat, joihin nämä perustuvat, ovat numerolleen oikeat;
- 3) että vahvistettuun vuosirahasääntöön merkityt tai kaupungille muuten kuuluvat tulot säädettyssä järjestyksessä kannetaan ja kaupunginrahastoon asianmukaisesti tilitetään;
- 4) että kaupunginrahastosta suoritettavat maksut perustuvat vahvistettuun vuosirahasääntöön tai asianomaisen viranomaisen tekemiin päätöksiin ja että maksut suoritetaan ainoastaan asianmukaisesti hyväksytyjä ja revisionikonttorin tarkastamia kuitattuja laskuja, kuitteja tai maksumääräyksiä vastaan;
- 5) että kaupungin kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta pidetään säädettyjä luetteloita;
- 6) että tilintekoviranomaiset kaupungin rahavarojen ja muun omaisuuden hoidossa noudattavat voimassa olevia määräyksiä ja kaupunginvaltuuston päätöksiä eivätkä mene sen toimivallan ulkopuolelle, mikä voimassa olevain ohje- ja johtosääntöjen mukaan niille kuuluu; sekä
- 7) että tilintekoviranomaisten hallintotoimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia sekä kaupungin taloudellisen edun että järkipärisen taloudenpidon kannalta katsoen.

3 §.

Revisionikonttorin tulee, milloin se tarpeellisenä sen pitää, toimittaa kaupungin rahavarojen, arvopaperien ja muun omaisuuden inventtauksia. Kassa- ja tilivirastojen sekä näiden alitilintekijäin huostassa olevat rahavarat on vähintään neljästi vuodessa laskettava, ollen revisionikonttori jokaisesta tällaisesta toimituksesta velvollinen laatimaan pöytäkirjan ja antamaan siitä jäljennöksen rahatoimikamarille.

4 §.

Kaupungin kassa- ja tilivirastot sekä muut tilittäjät ovat velvolliset revisionikonttorin vaatimuksesta antamaan sen tarkastettaviksi kaikki kaupungin tilinpitoon kuuluvat tilikirjat liitteineen ja muine asiakirjoineen sekä muuten antamaan revisionikonttorille kaikkea sitä avustusta, mikä saattaa olla omiaan revisionikonttorin työtä helpottamaan.

Niinikään on revisionikonttori tarkastustyön toimittamista varten oikeutettu kaikilta kaupungin johto- ja lautakunnilta saamaan kaikki pöytäkirjat, saapuneet ja lähetetyt kirjelmät, kartat, kustannusarviot, piirustukset ja muut asiakirjat, jotka tarkastusta toimitettaessa huomataan tarpeellisiksi.

5 §.

Kun kaupunginvaltuusto, rahatoimikamari tai muu virasto antaa kaupungin kassa- ja tilivirastoille tai niiden alitilintekijöille määräyksiä kassaliikkeestä, kirjanpidosta tai

tilinteosta, on revisionikonttorille hyvissä ajoin, ennenkuin määräykset astuvat voimaan, niistä annettava tieto ja samalla täydellinen jäljennös sanotuista määräyksistä.

Samoin tulee kaikkien laitosten ja lautakuntien revisionikonttorille antaa jäljennökset kaikista kaupungin puolesta laadituista kauppa-, hankinta-, y. m. välikirjoista.

6 §.

Kaikki kaupungin asettamat johto- ja lautakunnat ovat velvolliset revisionikonttorin tekemien muistutusten ja huomautusten johdosta mahdollisimman joutuisasti antamaan revisionikonttorin vaatimat lausunnot ja selitykset.

Ellei revisionikonttori tekemiensä huomautusten johdosta välittömästi voi saada aikaan oikaisua toivomaansa suuntaan, tehkөөn tarpeellisiksi havaitsemansa esitykset rahatoimikamarille. Milloin revisionikonttori on rahatoimikamarin sanottujen esitysten johdosta päättämiin toimenpiteisiin nähden eri mieltä tai jos muistutus kohdistuu rahatoimikamarin omaan toimintaan, alistakoon asian kaupunginvaltuuston harkittavaksi.

7 §.

Jos revisionikonttorin huomauttama puutteellisuus voi tuottaa korvausvelvollisuuden taikka jos muistutus koskee vajausta taikka muuten on sitä laatua, että syytteen pitää seurata, ilmoittakoon revisionikonttori, kohta kun virhe on huomattu, asian maistraatille.

8 §.

Revisionikonttori on velvollinen raastuvankokouksen valitsemille vuositilintarkastajille viimeistään huhtikuun 1 päivänä antamaan kertomuksen toiminnastaan edellisen tilivuoden aikana, jonka ohessa revisionikonttorin tulee pitää vuositilintarkastajain saattavina kaikki tilivuoden aikana syntyneet revisionipäiväkirjat, muistutuskirjelmät ja muu kirjeenvaihtonsa.

Kertomukseen tulee sisältyä:

- 1) tiedonanto siitä, onko tehty tilinpäätös oikea;
- 2) tieto siitä, ovatko tilintekoviranomaiset ja missä kohdin kaupungin tulojen ja menojen suhteen tahi sen varain ja velkain hoidossa ilman asianomaista lupaa poikenneet vuosirahasäännön tahi muista kaupungin taloudenhoidosta annetuista määräyksistä;
- 3) ne asiat mitkä revisionikonttori tahtoo alistaa vuositilintarkastajain harkittaviksi; sekä
- 4) ehdotukset revisionikonttorin tarpeellisina pitämiksi muutoksiksi kaupungin kassa- ja tililaitoksesta tahi hallinnosta muuten voimassa oleviin määräyksiin.

Jos vuositilintarkastajat pitävät sen tarpeellisena, tulee revisionikonttorin määrätä joku virkamiehistään olemaan vuositilintarkastuksessa saapuvilla antamassa niitä revisionikonttorin toimialaan kuuluvia tietoja, joita vuositilintarkastajat kenties saattavat tarkastustyössään tarvita.

II. Revisionikonttorin virkamiehet ja heidän velvollisuutensa.

9 §.

Revisionikonttorin virkamiehet ovat: yksi kaupunginreviisori, yksi ylireviisori, neljä revisoria ja yksi notaari. Näiden lisäksi otetaan revisionikonttorin palvelukseen tarpeellinen määrä vakinaisia ja ylimääräisiä apulaisia sekä vahtimestari.

Kaupunginreviisorin, ylireviisorin ja revisorit, joiden tulee olla kunnallishallintoon ja liikealaan perehtyneitä sekä omata perusteelliset tietopuoliset ja käytännölliset tiedot kirjanpito- ja revisioniteknikassa, asettaa kaupunginvaltuusto virkaan elinajaksi, sittenkun virat ovat maistraatin toimesta olleet julistetut avonaisina haettaviksi 30 päivän kuluessa, viimeksimainitun viranomaisen esityksestä.

Notaarin, jonka tulee olla lainopintutkinnon suorittanut sekä kirjanpito- ja revisioniteknikkaan perehtynyt, asettaa kaupunginvaltuusto molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla revisionikonttorin esityksestä viran oltua konttorin toimesta julistettu avonaisena haettavaksi 14 päivän kuluessa.

Apulaiset ja vahtimestarin ottaa ja erottaa kaupunginreviisori, joka myös määrää heidän palkkansa vuosirahasääntöön otetun määrärahan puitteissa.

10 §.

Virkamatkoista saavat revisionikonttorin virkamiehet laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan rautatiepiletistä tai ensimmäisen luokan laivapiletistä sekä päivärahaa, kaupunginreviisori ja ylireviisori viisitoista markkaa, revisorit ja notaari kaksitoista markkaa sekä apulaiset kahdeksan markkaa päivältä.

11 §.

Revisionikonttorin virkamiehet, apulaiset ja vahtimestari ovat oikeutetut eläkkeen saantiin niiden perusteiden mukaan, jotka kaupunginvaltuusto on vahvistanut Helsingin kaupungin palveluksessa olevien virka- ja palvelusmiesten eläkkeistä.

Kun revisionikonttorin virkamies ikänsä perusteella olisi oikeutettu saamaan täyden eläkkeen, olkoon hän velvollinen eroamaan virastaan, ellei kaupunginvaltuusto harkitse kaupungin edun kannalta sopivaksi sallia hänen toistaiseksi jäädä virkaansa.

12 §.

Kesäkuun 1:sen ja lokakuun 1:sen päivän välisenä aikana joka vuosi saakoon kukin revisionikonttorin virkamies ja apulainen, milloin siitä ei ole tölle haittaa ja edellyttäen, ettei tästä aiheudu kaupungille lisäkustannuksia, yhden kuukauden kesäloman kaupunginreviisorin laatiman jaon mukaan. Tätä jakoa laadittaessa on katsottava, ettei kaupunginreviisori ja ylireviisori yhtäaikaa ole lomalla.

13 §.

Jos kaupunginreviisori tarvitsee virkavapautta neljäätoista päivää lyhyemmäksi

ajaksi, ilmoittakoon siitä maistraatin puheenjohtajalle. Pitempää tai pitennettyä vapautta tarvitessaan, jättäköön sitä koskevan hakemuksen maistraatin harkittavaksi.

Muille revisionikonttorin virkamiehille kaupunginreviisori saa myöntää virkavapautta enintään neljäksitoista päiväksi, jolla aikaa revisionikonttorin virassa oleva henkilökunta suorittakoon vapautta nauttivan työt kaupunginreviisorin määräyksen mukaan. Jos pitempää tai pitennettyä virkavapautta tarvitaan, on sitä koskeva hakemus kaupunginreviisorin välityksellä lähetettävä maistraatille, joka, jos hakemukseen suostutaan, samalla kaupunginreviisorin esityksestä määrätköön viransijaisen.

Revisionikonttorin apulaisille ja vahtimestarille myöntää kaupunginreviisori virkavapautta harkinnan mukaan.

Milloin virkamies, apulainen tai vahtimestari nauttii virkavapautta päälle neljän-toista päivän, kustantakoon itse sijaisensa.

14 §.

Revisionikonttorin virkamies olkoon kielletty virkansa ohessa pitämästä muuta kunnan tai valtion tointa taikka palvelemasta yksityisessä liikeyrityksessä, ellei maistraatti harkitse toimen olevan sellaisen, ettei se ole esteeksi revisionikonttorin viran säännölliselle hoitamiselle, ja hakemuksesta anna siihen suostumustansa.

15 §.

Jos kaupunginreviisori, ylireviisori tai reviisori tavataan virkarikoksesta tai virkansa laiminlyömisestä, on syyte häntä vastaan kaupunginvaltuuston päätöksestä tuomioistui-messa nostettava. Syyteeseen pannun virkamiehen pidättäköön maistraatti virantoimi-tuksesta, kunnes hänestä on lopullinen tuomio annettu tai tuomioistuin toisin määrää. Siltä ajalta pidätetään hänen palkkansa, ellei maistraatti katso kohtuulliseksi antaa syytetyn kantaa jotakin osaa siitä.

Notaarin, apulaisten ja vahtimestarin virkarikokset ja laiminlyömiset tutkii kau-punginreviisori, joka asianhaarain mukaan antakoon rikolliselle varoituksen tai erotta-koon hänet toimestaan.

16 §.

Kaupunginreviisori on revisionikonttorin johtaja ja tässä ominaisuudessaan vel-vollinen:

ryhtymään revisionikonttorin puolesta ja sen nimessä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, mitkä tämän johtosäännön mukaan on revisionikonttorille määrätty;

jakamaan revisionikonttorin alaan kuuluvat tehtävät konttorin virkamiesten kesken sekä tarpeen mukaan ohjaamaan heitä töissään;

pitämään silmällä konttorin virkamiesten työtä ja sitä varten katsomaan, että tilien tarkastus toimitetaan oikeassa järjestyksessä ja tarpeellisen joutuisasti ja tarkasti, sekä että siinä ja muistutusten teossa noudatetaan yhtenäistä menettelyä, kuin myös että yli-reviisori ja reviisorit huolellisesti ja selvästi pitävät revisionipäiväkirjaansa;

valvomaan että revisorit säädetyssä järjestyksessä toimittavat kaupungin kassojen, varastojen ja irtaimen omaisuuden inventauksia;

tutkimaan ylireviisorin ja revisorien kaupungin tilejä tai taloudellista hallintoa vastaan tekemät muistutukset sekä ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joihin hän harkitsee muistutusten antavan aihetta;

tarkastamaan että kaupungin tilivirastoissa vuoden vaihteessa tehdyt tilinpäätökset ovat vahvistettujen perusteitten mukaan laaditut ja muuten oikeat;

antamaan kaupungin kassa- ja tilivirastoissa palveleville virkamiehille ohjeita ja tarpeellista opastusta kaupungin kirjanpidon järjestämisessä ja hoitamisessa;

antamaan kaupunginvaltuuston tai rahatoimikamarin pyytämiä lausuntoja kaikissa rahavarainhoitoa, kirjanpitoa ja kontrollia koskevissa kysymyksissä;

olemaan saapuvilla kunnallisasetuksen 71 §:n säätämässä kaupungin rahavarojen tarkastuksissa;

esittämään rahatoimikamarille revisionikonttorissa kuukausittain laaditun yleisbilanssin kaupungin rahaliikkeestä ja tällöin tekemään ne huomautukset ja muistutukset, joihin bilanssi saattaa aihetta antaa;

valmistamaan ja, jos tarpeellisenä pitää, mieskohtaisesti rahatoimikamarissa esittämään ne asiat, jotka revisionikonttorista rahatoimikamarin harkittaviksi jätetään, tai joista rahatoimikamari on revisionikonttorin lausuntoa pyytänyt;

tarkastamaan rahatoimikamarin määräyksestä vuotuiset rahasääntöehdotukset muotoon nähden, ennenkuin kamari ryhtyy niitä asiallisesti käsittelemään, sekä esittämään rahatoimikamarille, mitä hänellä siinä suhteessa kenties saattaa olla niitä vastaan huomauttamista;

seuraamaan kaupungin talous-hallinnon menoa ja toimittamaan, milloin tarpeellisenä pitää, erikoistarkastuksia ja tutkimuksia saadakseen selville, ovatko laitosten ja lautakuntien toimenpiteet olleet tarkoituksenmukaisia ja kaupungin edun kannalta hyödyllisiä ja onko rahainhoito ollut huolellista, sekä voidakseen ehdottaa toimenpiteitä, jotka saattavat edistää säästäväisyyttä tahi johtaa olevain epäkohtain korjautumiseen; sekä

seuraamaan tarkoin kehitystä kunnallisen kassa- ja tililaitoksen alalla sekä tekemään aloitteita ja esityksiä kaupungin kassa- ja tililaitoksen kehittämiseksi ynnä sitä koskevien säännösten ja määräysten muuttamiseksi ajanmukaiselle kannalle.

17 §.

Ylireviisori on velvollinen:

hoitamaan ilman eri määräystä kaupunginreviisorin tehtäviä hänen ollessaan estettynä virkaansa hoitamasta tai virkavapaana sekä viran ollessa avoinna;

olemaan kaupunginreviisorin lähimpänä miehenä hänen määräystensä mukaan avullisena kaupunginreviisorin tehtävien suorittamisessa; sekä

toimittamaan tämän lisäksi tehtäviä, jotka 18 §:n mukaan kuuluvat revisiorille.

18 §.

Reviisori on velvollinen:

hoitamaan kaupunginreviisorin määräyksestä ylireviisorin tehtäviä, hänen estettynä ollessaan;

antamaan hänen johdollaan työskenteleville revisionikonttorin apulaisille tarpeellista ohjausta ja valvomaan, että he joutuisasti, tarkasti ja tunnollisesti suorittavat tehtävänsä;

tutkimaan revisionikonttorin apulaisten tarkastustyöstään tekemiä muistiinpanoja ja erityisesti tarkastamaan ne tilikohdat, joita vastaan apulaiset ovat huomautuksia tehneet;

tarkastamaan päivittäin kaupungin rahalaitoksista maksettavat laskut ja havaittuaan ne numerolleen ja asiallisesti oikeiksi sekä vahvistettuun menosääntöön tai muihin annettuihin määräyksiin perustuviksi varustamaan ne revisionikonttorin tarkastusleimalla;

valvomaan että kaupungin tilivirastojen ja näiden alitilintekijäin kirjanpito sääntöllisesti ja annettujen määräysten mukaisesti hoidetaan;

tarkastamaan kaupungin tilikirjoja ja niihin kuuluvia liitteitä, jolloin erittäin on katsottava:

1) että alkava bilanssi vuoden alussa on yhtäpitävä edellisen vuoden päättyvän bilanssin kanssa;

2) että kaikki kaupungin arvioidut tulot on annettujen määräysten mukaisesti veloitettu, kannettu ja tuloarvion mukaisesti asianomaisten tulo-tilien hyväksi merkitty;

3) että myöskin kaikki tuloarvion ulkopuolella olevat tulot on luontonsa mukaisesti oikein merkitty;

4) että kaikki tuloerät ovat asianmukaisilla reversaaleilla tai muilla todisteilla vahvistetut;

5) että muita menoja ei ole suoritettu kuin semmoisia, joita varten vuoden menoarviossa on osotettu määrärahat tahi joista on erittäin määrätty ja jotka reviisori on ennen niiden maksamista siten kuin edellä on sanottu revisionikonttorin tarkastusleimalla varustanut;

6) että kirjoissa olevat pankkitilit ovat pankkilaitoksista hankittujen tiliotteiden kanssa yhtäpitävät;

7) että lunastetut obligatsioonit ja obligatsioonikupongit ovat maksettaviksi erääntyneet;

8) että ostot ja myynnit on toimitettu sopivimmalla tavalla ja että maksetut ja saadut hinnat ovat sopusoinnussa tavarain laadun ja vallitsevan markkinatilan kanssa;

9) että tulot ja menot aina tilitetään bruttoluvuin, niin ettei tehdä menojen vähennystä tuloista eikä tulojen vähennystä menoista;

10) että jonkin tilivuoden varalta sen vuoden tulo- ja menoarvion mukaisesti avattuihin tulo- ja menotileihin ei merkitä semmoisia tuloja eikä menoja, jotka kuuluvat johonkin muuhun tilivuoteen;

11) että kaikki menot ovat menoarvioon perustuviin menotileihin oikein merkityt;

12) että vähennykset, peruutukset ja poistot ovat määräysten mukaisessa järjestyksessä toimitetut ja oikeiksi todistetut;

13) että etumaksuiksi tai muiksi saamisiksi kirjaan merkityt määrät perustuvat asianomaisesti annettuihin määräyksiin;

14) että on pidetty huolta siitä, että tulorästit ja kaupungin muut saamiset niin pian kuin suinkin peritään taikka oikeassa järjestyksessä poistetaan tileistä;

15) että määrärahoja ainoastaan menosäännössä säädetyissä rajoissa on varattu vuodesta toiseen;

16) että kaupungin laitosten keskiiset välitykset on oikein tileihin merkitty; sekä

17) että tilinpäätös on oikea ja asianmukaisesti tehty;

toimittamaan kaupunginreviisorin määräyksestä kassavirastoissa ja niiden alitilintekijäin luona kassainventtauksia, jolloin on katsottava, että kaupungin rahavarain hoidosta annettuja säännöksiä tai muita määräyksiä on tarkoin noudatettu;

tarkastamaan että kaupungin tilivirastojen antamat kuukausiraportit ja kuukausibilanssit ovat kirjanpidon kanssa yhtäpitävät;

katsomaan että kaupungin laitoksissa ja lautakunnissa pidetään kalustoluetteloita annettujen määräysten mukaan;

toimittamaan kaupunginreviisorin määräyksestä kaupungin kaluston ja muun irtaimen omaisuuden tarkastuksia ja inventtauksia saadakseen selville, ovatko pidetyt kalustoluettelot ja niihin merkityt omaisuusarvot oikeat;

pitämään kaupunginreviisorin osotusten mukaan revisionipäiväkirjaa;

ilmoittamaan viipymättä kaupunginreviisorille huomattessaan tarkastamissaan tileissä virheellisyyksiä, rahain ja muun omaisuuden hoidossa huolimattomuutta tai hallinnossa menettelyä, joka on voimassa olevien säännösten tai annettujen määräysten kanssa ristiriidassa taikka muuten kaupungin hyödyn kannalta epäedullista; sekä

antamaan kaupunginreviisorille kuukausittain lyhyt kirjallinen selostus tarkastustyön kulusta ja tarkastuksessa tekemistään huomioista.

19 §.

Notaari on velvollinen:

hoitamaan konttorin kaikki diaarit;

hoitamaan revisionikonttorin arkistoa, kirjastoa ja kalustoa sekä pitämään niistä luetteloja;

pitämään tarkkoja erikoisluetteloja 5 §:ssä mainituista määräyksistä ja välikirjoista sekä tarpeen mukaan antamaan niistä tietoja revisionikonttorin muille virkamiehille ja apulaisille;

olemaan kaupunginreviisorille avullinen muistutus- ynnä muiden kirjelmän, lausuntojen ja revisionikonttorin vuosikertomuksen laatimisessa;

pitämään huolta siitä, että kaikki revisionikonttorista lähtevät toimituskirjat joutuisasti ja huolellisesti kirjoitetaan puhtaaksi, verrataan ja lähetetään;

laatimaan kaupungin raha- ja tililaitoksista saapuvien kuukausibilanssien perusteella ne yleisbilanssit kaupungin rahaliikkeestä, mitkä revisionikonttori on velvollinen kuukausittain rahatoimikamarille jättämään;

pitämään kirjaa niistä revisionikonttorin menosääntöön kuuluvista laskuista, jotka revisionikonttori maksettaviksi hyväksyy;

pitämään nimikirjaa revisionikonttorin virkamiehistä ja apulaisista;

hoitamaan kaupunginreviisorin määräyksestä reviisorin tehtäviä tämän estettyinä ollessa; sekä

toimittamaan tämän lisäksi niitä tehtäviä, jotka 20 §:n mukaan kuuluvat revisionikonttorin apulaiselle.

20 §.

Revisionikonttorin apulainen on velvollinen töissä avustamaan sitä tahi niitä revisoreita, joiden apulaiseksi kaupunginreviisori hänet asettaa. Erityisesti tulee apulaisen reviisorin tarkemman osotuksen mukaan:

tarkastaa kaupungin raha- ja tilivirastoihin saapuneet laskut ja muut tilitodisteet, jolloin on kiinnitettävä huomiota siihen:

- 1) että laskut ja todisteet ovat numerolleen oikeat;
- 2) että asianomainen viranomaisella on ne maksettaviksi hyväksynyt;
- 3) että menosäännön mukainen kirjanpitotili on kullekin laskulle tai tilitodisteelle merkitty; sekä
- 4) että kassasta maksetut laskut ovat laskun antajan tai hänen valtuuttamansa kuittaamat;

tarkastaa, että kirjanpitokirjat ovat laskujen ja muiden tilitodisteiden kanssa yhtäpitävät sekä muuten numerolleen oikeat ja oikein pidetyt;

pitää tarkastustyöstään päiväkirjaa reviisorin antamien ohjeitten mukaan;

ilmoittaa viipymättä reviisorille, milloin on huomannut tileissä tai kirjanpidossa korjausta kaipaavia virheitä tai seikkoja, jotka näyttävät vaativan revisionikonttorin puolelta asiallista ja yksityiskohtaisempaa tarkastusta; sekä

hoitaa kaupunginreviisorin määräyksestä notaarin tai reviisorin tehtäviä näiden estettyinä ollessa.

21 §.

Muuten ovat kaikki revisionikonttorin virkamiehet, apulaiset ja vahtimestari velvolliset tekemään ne työt ja toimittamaan ne tehtävät, jotka kaupunginreviisori antaa heille viran puolesta suoritettaviksi yli sen, mikä tässä edellä on määrätty.

22 §.

Kaikki revisionikonttorin toimialaan kuuluvat tarkastustyöt ovat, mikäli mahdollista, toimitettavat sen laitoksen huoneistossa, missä tarkastuksenalaisia tilejä pidetään.

Tarkastuksenalaisia tilejä ja asiakirjoja älköön vietäkö pois revisionikonttorin työhuoneesta taikka sen laitoksen huoneistosta, missä tarkastus tapahtuu.

23 §.

Revisionikonttorin virkamiehet, apulaiset ja vahtimestari ovat velvolliset olemaan virantoimituksessa joka arkipäivä kello kymmenestä aamupäivästä kello neljään iltapäivään.

Täten määrättyä työaikaa saa kaupunginreviisori, milloin töiden meno sitä kaipaa, tarpeen mukaan pitentää. Toiselta puolen olkoon kaupunginreviisorilla sellaisissa tapauksissa, jolloin erinäinen virkatyö harkitaan voitavan edullisemmasti toimittaa muuna aikana päivästä, oikeus myöntää vahvistettua työaikaa muutettavaksi ja supistettavaksi sekä erittäinkin kesä—syyskuun ajaksi, sikäli kuin asianhaarat sallivat, supistaa konttorin jokapäiväinen työaika viideksi tunniksi.

24 §.

Revisionikonttorista lähetettävät toimituskirjat allekirjoittaa sen puolesta kaupunginreviisori ja varmentaa notaari.

25 §.

Kaikki revisionikonttorin virkamiehet ovat velvolliset alistumaan sellaiseen laajempaan virantoimitusvelvollisuuteen tai tehtävään tasoitukseen, joka saattaa tulla kysymykseen konttorin vastaisessa järjestysmuodon muutoksessa.

Menosääntöehdotus Helsingin kaupungin revisionikonttorille.

1 kaupunginreviisori, palkkaa	Smk	12,000: —
1 ylireviisori, palkkaa	”	9,000: —
4 reviisoria, palkkaa à 7,500: —	”	30,000: —
1 notaari, ”	”	3,600: —
Apulaisten palkkaamiseksi	”	17,000: —
1 vahtimestari, palkkaa	”	1,200: —
Tarverahat	”	2,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 74,800: —</u>

Muist. Kaupunginreviisori, ylireviisori, reviisorit ja notaari saavat, palveltuaan viisi ja kymmenen vuotta samoissa viroissa, palkankorotusta 10 % pohjapalkoistaan kumpaisellakin kerralla.

Perustelut.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotus.

Johtosääntöehdotus käsittää viisi lukua, joiden otsikot *Vuosirahasääntö*, *Kassa- ja tilivirastot*, *Rahavarainhoito*, *Kirjanpito* sekä *Inventtaus ja omaisuusluettelot* lienevät ilman tarkempaa perustelua selvät. Sen sijaan kaivannevat eri pykälisiin otetut säännökset hieman yksityiskohtaisempaa selvittelyä niiden yleisten perustelujen lisäksi, mitkä tavataan mietinnön sivuilla 77—103.

1 §. Kun kunnallisasetuksen 58 §:ssä oleva säännös meno- ja tuloarvion laatimisesta „vuosittain“ lienee niin ymmärrettävä, että vuosirahasäännön tulee käsittää kalenterivuoden menot ja tulot, on täten selvennetty määräys otettu tähän pykälään. Aikamääräykset tietojen antamisesta vuosirahasääntöön sekä rahasääntöehdotuksen antamisesta maistraatille ovat semmoisinaan otetut rahatoimikamarin ohjesäännön 19 §:stä, vaikka tosin on kuulunut toivomuksia lausuttavan, että sanotut aikamääräykset olisivat siten muutettavat, että rahasääntöön tarvittavat tiedot saataisiin jättää ennen lokak. 15 päivää rahatoimikamarille, jonka vuorostaan ei olisi pakko ennen marrask. 15 päivää jättää rahasääntöehdotustansa maistraatille. Tähän suuntaan käyvä muutos aiheuttaisi sen, että kaupunginvaltuustolle jäisi aivan liian lyhyt aika vuosirahasäännön perinpohjaista käsittelyä varten.

2 § sisältää säännöksen, joka pitää yhtä nykyisen käytännön kanssa. Olisi tosin voitu ajatella vakinaisten ja satunnaisten menojen ja tulojen erottamista kahteen erillään olevaan rahasääntöön, mutta siitä tuskin olisi sanottavaa käytännöllistä hyötyä. Satunnaista luontoa olevien menojen ja tulojen osottaminen, kuten tähänkin asti, *llä voipi ainakin toistaiseksi olla riittävä.

3 §:ssä olevaa määräystä, että niin hyvin menot kuin tulotkin ovat bruttoluvuin vuosirahasääntöön otettavat, on ainakin viimeisinä vuosina kaupungin vuosirahasääntöä laadittaessa jotenkin tarkasti noudatettu. Teknillisten laitosten yksityisille tilaajille tekemiin töihin nähden on kuitenkin menetelty siten, että vuosirahasääntöön on otettu vain se voitto, mikä on laskettu näistä töistä saatavan, koska bruttolukujen ennakolta arvaaminen jommoisellakin tarkkuudella on osottautunut jotenkin vaikeaksi, tehtaat kun vuoden varrella voivat saada suoritettavakseen melkoisen suuria töitä, joista menosääntöehdotusta laadittaessa ei ole ollut minkäänlaista tietoa. Tällaiset työt tulisivat lisäämään menoja tuntuvasti yli menosäännössä olevan määrärahan, mutta lisäisivät samalla myöskin tuloja, eikä tietysti voisi tulla kysymykseen, että ennenkuin joku uusi työ otettaisiin suoritettavaksi, tähän käytäisiin pyytämään kaupunginvaltuuston suostumusta, kuten 4 §:n 3 kohta edellyttää. Kun meistä näyttää sopivimmalta, että

tähänastista menettelyä edelleenkin noudatetaan, on tästä aiheutuva poikkeusmääräys pykälään otettu.

Pykälän jälkimäinen kohta sisältää säännöksen, joka jättää vuosirahasäännön jaon alaosastoihin kaupunginvaltuuston vuotenaan tekemän päätöksen varaan, koska, kuten jo sivulla 89 on huomautettu, ei liene sopivata rahasääntöä varten etukäteen vahvistaa määrättyä kaavaketta.

4 §. Tähän asti ei ole noudatettu mitään varmaa periaatetta käyttämättä jääneiden määrärahojen siirtämisestä vuodesta toiseen, vaan on tämä riippunut pääasiallisesti siitä, onko asianomainen hallitus tai lautakunta ajoissa huomannut tehdä asiasta esityksen rahatoimikamarille. Kun tällöin on sattunut paljon sellaistenkin määrärahojen siirtoja, jotka oikeastaan olisivat olleet kaupunginrahaston säästönä pidettävät, on meistä näyttänyt sopivalta, että johtosääntöehdotukseen otetaan määräys, jonka mukaan vuosirahasäännössä on erikseen osotettava, mitkä määrärahat ovat arviomäärärahoina ja mitkä siirtomäärärahoina pidettävät. Tällä tavoin kaupunginvaltuusto pääsee tilaisuuteen vuosittain vuosirahasääntöä vahvistaessaan tekemään tässä suhteessa asianomaisia velvoittavia päätöksiä, jolloin myöskin vältetään se epä johdonmukaisuus, mikä määrärahojen siirtämisessä tähän asti on vallinnut.

Pykälän viimeisessä kohdassa on sopusoinnussa kaupunginvaltuuston moneen kertaan tekemien päätösten kanssa kielletty määrärahoja ylittämästä ja samalla on myöskin annettu osotus, että lisämäärärahoja on kaupunginvaltuustolta pyydetävä, milloin rahasääntöön otetut määrärahat havaitaan riittämättömiksi. Menoarviota edeltäpäin laadittaessa on tietysti vaikeata markalleen arvostella, paljonko seuraavana varainhoitokautena johonkin tarpeeseen tulee varoja tarvittavaksi. Mutta kaikissa tapauksissa on jokaisen laitoksen ja lautakunnan asiana seurata kerran vahvistettua rahasääntöä eikä voida pitää kohtuuttomana vaatimuksena, että ne tilivuoden kuluessa tarkasti pitävät selvää todellisista menoistaan saadakseen ajoissa tietää, tulevatko määrärahat riittämään, voidakseen vastaisessa tapauksessa ryhtyä toimenpiteisiin uusien hankkimiseksi. Revisionin asiana on tietysti menetellä tässäkin kohdassa järjellisesti, sillä jos se esim. vuoden viimeisinä päivinä havaitsee jossakin tilissä moniaita markkoja ylitetyksi, ei tämä saa olla syynä rettelöimiseen. Mutta jos, kuten nykyään toisinaan, jo vuoden alkupuoliskolla havaitaan, että koko vuotta varten määrättyt määrärahat on loppuun kulutettu, vaikka niitä edelleen tullaan pitkin vuotta tarvitsemaan, silloin on revisionilla täysi aihe keskeyttää maksujen suorittaminen kysymyksessä olevalta tililtä.

5 § ei kaivanne lisäperustelua yli sen, mitä mietinnön sivuilla 89—93 on esitetty.

6 §:ään otettu säännös säästöarviolaskelman laatimisesta on muuten yhtäpitävä kaupunginvaltuuston marraskuun 3 p:nä 1908 tekemän, Helsingin kaupungin kunnallisen asetuskokoelmaan painetun päätöksen kanssa (katso siv. 60—

61), paitsi että a)-kohdan sanamuotoa on jonkun verran selvennetty ja että c)-kohta on b)-kohdan kanssa yhtäpitävänä poistettu. Niinikään on b)-kohtaan vesijohtokonttorin asemesta otettu teknilliset laitokset, koska sanotussa kohdassa olevan määräyksen tulee yhtäläisellä tavalla kohdistua kaikkiin kaupungin teknillisiin laitoksiin.

7—11 §§ lienevät kyllin perustellut mietinnön sivuilla 98—103.

12 §:n sisältämät säännökset ovat täydessä sopusoinnussa nykyisen käytännön kanssa eivätkä kaivanne tarkempaa perustelua.

13 §. Kun kunnallisverojen kantoa varten jo muutamina vuosina on järjestetty eri osiin kaupunkia tilapäisiä maksupaikkoja, saattaa olla sopivata, että näitä veroja saadaan suorittaa myös muihin kaupungin kassavirastoihin kuin rahatoimikonttoriin. Samanluontoisia maksuja saattaa olla muitakin, ja siksi on pidetty tarpeellisena ottaa tähän pykälään määräys, joka antaa rahatoimikamarille vallan järjestää maksujen kannon asianhaarojen mukaan siten kuin kussakin tapauksessa käytännöllisimmäksi havaitaan.

14 §. Estääkseen väärinkäytöksiä tapahtumasta postissa saapuvilla arvo lähetyksillä on tähän pykälään otettu säännös, joka velvoittaa kaksi kassaviraston virkamiestä yhdessä kuittaamaan saapuneet lähetykset. Säännöksen oikeutus ei kaivanne laveampaa perustelua, yhtä vähän kuin samaan pykälään otetut määräykset tällaisten tuloerien verifioimisesta kirjanpidossa.

15 §:ssä oleva säännös edellyttää, että rahatoimikonttoriin asetetaan erityinen asiamies pitämään huolta kaupungin saatavien perimisestä, milloin näitä ei mielisuosioin kassavirastoihin makseta. Nykyään on asiamies rahatoimikamarin kanslian virkamiehenä, mutta sopivammalta näyttää meistä, että tämä virkamies siirretään rahatoimikonttoriin kaupunginkamreerin alaiseksi, koska on joka suhteessa asianmukaisempaa, että kaupungin varojen periminen toimitetaan keskusrahaston päällikön valvonnalla ja hänen vastuullaan kuin rahatoimikamarin kanslian. Täten vältettäisiin myöskin käteisten rahavarojen käsittely rahatoimikamarin kansliassa, jolle tämä tehtävä on vieras. Asiamiehen muut tehtävät kanslian virkamiehenä eivät näytä sen laatusilta, ettei niitä sopivasti voisi toisin järjestää taikka siirtää rahatoimikonttorin virkamiehen suoritettaviksi. Asiamiehen siirtäminen rahatoimikonttorin virkamieheksi edellyttää, kuten mietinnön sivulla 114 on huomautettu, rahatoimikamarin kanslian johtosäännön 3 §:n muuttamista. Muuta perustelua esillä oleva pykälä tuskin kaivannee.

16 §. Mietinnön sivulla 101 on huomautettu, että se kaupunginvarojen kannanta, mikä erinäisten johtosääntöjen mukaan nykyään kuuluu m. m. liikenne- ja satamakonttoreille, tulisi jäämään ennalleen. Tähän pykälään on otettu säännös, jonka mukaan nämä laitokset ovat velvolliset *joka päivä* maksamaan kantamansa varat joko siihen kassavirastoon, jonka alaisia ne kannantaan ja tilitykseen nähden ovat, taikka pankkilaitokseen, jossa kaupunki pitää tiliä. Kun kannanta eräissä kaupungin laitoksissa on erinomaisen pieni, kuten esim. oppi-

laitoksissa, joissa joku määrä oppilasmaksuja kannetaan, on rahatoimikamarille varattu oikeus määrätä kannantavarojen suorittamisen harvemmin tapahtuvaksi, milloin se harkitsee sen kohtuulliseksi.

17—19 §§. Näihin pykäliin on otettu yksityiskohtaisia määräyksiä maksujen suorittamisesta kaupungin kassoista. Yleisenä sääntönä tulee olla, että maksut suoritetaan jonkun kassaviraston välityksellä. Ennakkovaroja täytyisi kuitenkin edelleenkin myöntää etupäässä niille laitoksille, jotka sijaitsevat kaupungin ulkopuolella tai jotka käsiostoksia varten tarvitsevat käteisiä rahoja, mutta tämän tulisi kaikissa tapauksissa tapahtua tarkan harkinnan mukaan, jonka vuoksi ennakkovarojen myöntäminen on pantu rahatoimikamarista riippuvaksi. Tili ennakkovarojen käyttämisestä olisi annettava viimeistään kunkin kuukauden 5 p:nä, johon mennessä luulisi tilin voivan valmistua, edellyttäen, että ennakkovaroja käyttävissä laitoksissa suoritetuista menoista pidetään sopivalla tavalla järjestettyä kirjaa. Ellei tili määräaikana asianomaiseen kassavirastoon saapuisi, olisi viraston kamreeri velvollinen oitis ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin. Siinä tapauksessa, että ennakkovarojen saaja myöskin toimittaa kaupunginvarojen kannantaa, olisivat täten kannetut varat kaupunginkassaan maksettavat, ellei rahatoimikamari harkitsisi sopivaksi sallia, että sanottuja varoja saataisiin käyttää menojen suorittamiseen. Kontrollikannalta katsoen olisi kyllä parempi, että kannantavarat aina lyhentämättä maksettaisiin kaupunginkassaan, mutta erikoistapauksia saattaa olla, jolloin voipi olla paikallaan, että rahatoimikamari on oikeutettu sallimaan toisellaista menettelytapaa.

Mitä menojen suorittamiseen suoraan kassaviraston kassasta tulee, saisi se tapahtua vasta senjälkeen kuin revisionikonttori on laskut tarkastanut ja varustanut ne leimallaan. Syyt, jotka vaativat tällaista edelläkäyvää tarkastusta, olemme tarkemmin esittäneet mietinnön sivuilla 97 ja 107. Ennenkuin revisionikonttori ottaisi laskut tarkastettavikseen, tulisi niiden tietystikin olla asianomaisten kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta hyväksytyt, jonka vuoksi myöskin on välttämätöntä, että kassavirastoille ja revisionikonttorille vuosittain annetaan luettelot niistä henkilöistä, jotka ovat oikeutetut tuon hyväksymisen toimittamaan. Sitävastoin ei erityistä rahatoimikamarin maksumääräystä enää olisi vaadittava syistä, jotka ovat mietinnössä tarkemmin esitetyt. Se vastuu, mikä tämän kautta tulisi revisionikonttorin kannettavaksi, on kyllä erinomaisen suuri, mutta asiata ei ole siten tulkittava, että muut kaupungin virkamiehet pääsisivät kokonaan vastuusta vapaiksi, jos jälestäpäin huomattaisiin erehdyksiä maksuissa sattuneen. Kyllä selvästikin se tai ne virkamiehet, jotka ensi kädessä ovat laskut hyväksyneet, myöskin edelleenkin ovat asiasta vastuussa revisionikonttorin tarkastuksesta huolimatta. Muuten on itsekutakin tapausta tietysti erikseen tutkittava, ennenkuin voidaan päättää, kenen vastattavaksi asia kulloinkin joutuu.

Ennenkuin rahastonhoitaja on oikeutettu laskun maksamaan, on lasku hänelle

asianmukaisesti kuitattuna annettava. Kuittauksen olisi oikeutettu tekemään joko laskun antaja taikka hänen valtuuttamansa. Tästä yleisestä säännöstä on kuitenkin katsottu välttämättömäksi poiketa kysymyksen ollessa kaupungin töissä olevien työmiesten palkoista. Ei voine tulla kysymyksenkään, että tuhansiin nousevasta työmiesjoukosta jokainen yksityinen työmies omakätisesti palkkauslistaan kirjoittaisi kuittauksen, vaan täytynee tyytyä teollisuusalalla käytännössä olevaan menettelyyn, että työnjohtaja palkkauslistaan kirjoittaa todistuksen, että palkat ovat listassa mainituille henkilöille maksetut. Tämä voi tietenkin tapahtua vasta sitte kun palkanmaksu on tapahtunut. Tästä syystä on 18 §:n 3 kohtaan otettu määräys, joka oikeuttaa rahastonhoitajan kassaviraston kamreerin määräyksestä väliaikaista kuittia vastaan suorittamaan palkkauslistan loppusumman sille henkilölle, jonka toimenä työväen palkanmaksu on. Tämän kuitin rahastonhoitaja olisi oikeutettu säilyttämään rahaan asemesta kassassaan, kunnes palkanmaksu on toimitettu ja palkkauslista palautettu siten todistettuna kuin edellä on sanottu, jolloin se asianmukaisessa järjestyksessä vietäisiin kirjaan. Muita maksettuja laskuja tai maksumääräyksiä rahastonhoitaja sitä vastoin ei saisi käteisten rahojen asemesta kassassaan pitää, vaan tulisi kassakirjan osottaman saldon aina olla mainitulla poikkeuksella käteisenä rahana olemassa. Jotta tämä kävisi mahdolliseksi, on 19 §:ään otettu se määräys, että kaupungin virkamiesten palkoista on jokaisesta erikseen laadittava maksumääräys, joten tällöin päästäisiin nykyään vallitsevasta tavasta, jonka mukaan maksettuja palkkauslistoja aivan huomattaviin määriin säilytetään rahan asemesta kassassa useita kuukausia vain sentähden, että jotkut yksityiset erät niissä vielä ovat maksamatta. Tällainen järjestelmä tekee kassanhoidon sangen työlääksi ja on myöskin omansa helpottamaan väärinkäytösten salaamista. Revisionikonttorin harkinnasta riippuen saattaisi kuitenkin yhteisiäkin palkkauslistoja käyttää, jos jonkun laitoksen virkamiehet poikkeuksetta nostavat palkkansa samana päivänä.

Muut näissä pykälissä olevat säännökset lienevät perusteluittakin selviä.

20 ja 21 §§. Kun korkotappioiden välttämiseksi on tärkeätä, ettei kassassa säilytetä käteisiä varoja yli jokapäiväisen tarpeen, on edelliseen pykälään otettu määräys shekkien käyttämisestä suorituksia toimitettaessa ja jälkimäiseen suurimmasta rahamäärästä, mikä päivästä päivään saisi kassavirastojen kassassa säilyttää. Shekkien käyttämisen helpottamiseksi on säädetty, että asianomaisten kassavirastojen virkamiehet — kamreeri, kasööri ja kassakontrollantti — saisivat allekirjoittaa shekit. Nykyinen käytäntö, jonka mukaan rahatoimikamarin puheenjohtaja allekirjoittaa shekit rahoja nostettaessa kaupungin pankkilaitoksessa pitämältä tililtä, on omiaan vaikeuttamaan shekkien käyttämistä, puheenjohtaja kun ei aina ole tarvittaissa tavattavana. Tästä syystä on myöskin rahatoimikonttorin kassassa ollut pakko pitää suhteellisesti hyvin suurta kassaa, ainakin paljon suurempaa, kuin mitä tarve olisi vaatinut, jos shekkien allekirjoittaminen olisi ollut toisin järjestetty. Viittaamme myös siihen, mitä mietinnön sivuilla 100 ja 101 on shekkien käyttämisestä huomautettu.

Toisinaan saattaa kenties käydä vaikeaksi tarkkaan noudattaa 21 §:ssä olevaa määräystä päivästä toiseen säilytettävästä rahamäärästä, jos näet kassavirasto pidetään auki myöhempään tuntiin päivästä kuin pankit. Tarpeettomat rahat viedään tietysti pankkiin ennen sen sulkemista, mutta jos sen jälkeen karttuu tuloja niin paljon, että kassa nousee suuremmaksi kuin mitä se tämän pykälän mukaan saa olla, niin sille tietysti ei mahda mitään. Järkevästi hoidettu revisioni voinee varsin hyvin käsittää syyn, miksi kassa satunnaisesti on luvallista suurempana, eikä liene pelättävissä, että tästä voisi aiheutua mitään rettelöitä.

22 §. Kun kaupungin pääkirjanpito tulee hoidettavaksi rahatoimikonttorissa, on välttämätöntä, että muut kaupungin kassa- ja tilivirastot säännöllisesti antavat konttorille raportit tuloistaan ja menoistaan. Tässä pykälässä olevan säännöksen mukaan tulisi tämän tapahtua ennen kunkin kuukauden 10 päivää, johon mennessä ei liene vaikeata saada raportit valmistumaan.

23 §. Tähän astisen käytännön mukaan on rahastonhoitaja yksin säilyttänyt avaimen siihen kassakaappiin, jossa kaupungin rahavaroja säilytetään. Kontrollin ja turvallisuuden vuoksi on kuitenkin välttämätöntä, että rahavarat säilytetään kaapissa, joka on varustettuna kahdella lukolla, joiden avaimet on kahden henkilön huostassa. Tällainen säännös on otettu pykälän ensimmäiseen kohtaan. Erikoistilintekijöiden huostassa oleviin varoihin nähden on taas ollut tärkeätä säätää, että ne ovat erillään tilintekijöiden omista varoista säilytettävät, koska muuten on vaikeata kontrolloida kaupungin varojen hoitoa. Samaten on kokemus näyttänyt, että on varsin tarpeellista myöntää revisionikonttorille oikeus määrätä, että erikoistilintekijäin huostassa olevat varat ovat pidettävät pankkilaitoksessa, milloin se haitatta saattaa käydä päinsä. Pankkitili on silloin avattava asianomaisen laitoksen tai lautakunnan nimelle eikä, kuten tätä ennen joskus on tapahtunut, tilintekijälle henkilökohtaisesti. Korke tällaisesta tilistä on tietysti luettava kaupungin hyväksi. Näitä seikkoja koskevat säännökset on otettu pykälän toiseen ja kolmanteen kohtaan.

24 §. Kaupungin revisionikonttori on ohjesääntönsä mukaan velvollinen kaupungin kassavirastoissa ja niiden alatilintekijäin luona toimittamaan rahavarojen inventauksia. Kun tästä syystä ei kuitenkaan käy kokonaan vapauttaminen johto- ja lautakuntia, joiden alaisia kassavirastot ja alatilintekijät ovat, kaikesta vastuusta kaupungin rahavarojen hoitoon nähden, vaan heidät päinvastoin edelleenkin on pidettävä lähinnä vastuunalaisina heidän alaistensa virkamiesten töistä ja toimista kaupungin virkamiehinä, on tässä pykälässä säädetty, että revisionikonttorin toimittamista kassatarkastuksista riippumatta kassavirastojen ja niiden alatilintekijäin varat ovat laskettavat vähintään kerran kuukaudessa asianomaisen lauta- tai johtokunnan toimesta. On samalla katsottu välttämättömäksi määrätä sopiva uhka tämän säännöksen laiminlyönnistä. Kohtuuttomana näet ei ole pidettävä, että tarkastuksen pitämättä jäädessä se henkilö, jonka olisi pitänyt se toimittaa, jos kassavajausta huomataan, yhdessä rahastonhoitajan kanssa korvaa kaupungille syntyneen vahingon.

25 §:n säännös tarkoittaa väärinkäytösten estämistä. Jos joukko vastedes maksettavia laskuja etukäteen annetaan rahastonhoitajan huostaan, on näet mahdollisuutta näiden väärinkäyttämiseen olemassa. Näin ollen ei ole syytä johdattaa rahastonhoitajaa kiusaukseen, koska se on helposti vältettävissä siten, että joku muu kassaviraston virkamies säilyttää maksamattomat laskut, kunnes niistä tullaan maksu perimään.

26 ja 27 §§. Nämä pykälät muuttavat nykyistä käytäntöä vain siinä suhteessa, että rahastonhoitajan kassakirja on päätettävä joka päivä sekä laskelma kassasäästöstä ja päivän kuluessa kertyneet kassatodisteet joka kassatunnin päätyttyä rahaston kamreerille annettava. Sekä kontrollikannalta katsoen että kaupungin kirjanpito työn jouduttamiseksi on tämän muutoksen toimeenpaneminen nykyiseen käytäntöön välttämätön.

28 §:ssä on säädetty, että kaupungin kirjanpidossa on noudatettava kameraalista kirjanpitojärjestelmää. Mietinnön sivuilla 77—79 on tämän järjestelmän käytäntöön ottaminen tarkemmin perusteltu. Säännös koskee tietysti kaupungin kirjanpitoa koko laajuudessaan, koska ei saata tulla kysymykseen, että joku sen osa noudattaisi toisellaista järjestelmää. Senvuoksi onkin se kirjanpito, jonka kaupungin teknilliset laitokset 40 §:n mukaan ovat velvolliset laatimaan kahdenkertaisen järjestelmän mukaan, pidettävä erikoiskirjanpitoa, joka laaditaan etupäässä laitosten omia tarpeita varten ja jolla ei ole mitään yhteyttä kaupungin kameraalista järjestelmää noudattavan kirjanpidon kanssa. Teknillisissä laitoksissakin on näin ollen pidettävä kirjaa myös viimeksi mainitun järjestelmän mukaan, ja tämä se onkin pidettävä laitosten varsinaisena pääkirjanpitoa, joka suoranaisesti liittyy kaupungin muuhun kirjanpitoon.

Yksityiskohtaisempia säännöksiä, kuin mikä tähän pykälään sisältyy, ei liene tarpeellista johtosääntöehdotukseen ottaa syistä, jotka olemme mietinnön sivulla 79 esittäneet. Käytettävän kirjanpitojärjestelmän mainitseminen saattaa olla vallan riittävä, koska itsekullakin järjestelmällä on omat määrätyt sääntönsä, jotka teoreettisesti sivistynyt kirjanpitäjä kyllä tuntee.

Jotta kirjanpitokirjat joka päivä näyttäisivät, paljonko vuosirahasääntöön otetuista määrärahoista vielä on käyttämättä, on pykälän 3 kohtaan otettu säännös, jonka mukaan kaupungin kirjanpito on päivälleen pidettävä. Syitä, jotka vaativat kirjanpidon päivittäistä hoitamista, olemme esittäneet mietinnön sivulla 108. Siihen nähden, että kaupungin kirjanpito ehdotuksemme mukaan tulee jaettavaksi kahdeksalle eri tilivirastolle, luulemme puolestamme, että työt varsin hyvin voidaan saada suoritetuksi tässä esitetyllä tavalla. Jos vaikeuksia näyttäisi jossain kohdassa syntyvän, voitanev vaikeudetta kassa- ja kirjanpito-osastojen työtunteja siirtämällä eri aikoihin päivästä saada työt järjestetyiksi.

29 §. Kun kaupungin kirjanpito ehdotuksemme mukaan tulee jaettavaksi usean itsenäisen tiliviraston kesken, on tärkeätä että keskustilivirastossa, rahoit托imikonttorissa, pidetään erityistä kirjaa, joka summittaisesti käsittää kaupungin

koko kirjanpidon. Sellaista yleispääkirjaa, jota tässä tarkoitetaan, on kyllä tähänkin asti rahatoimikonttorissa pidetty, vaikka jonkun verran suppeammassa muodossa kuin pykälässä on määrätty.

30 §. Kun on tärkeätä, että kaupungin kirjanpito antaa mahdollisimman täydelliset tiedot määrärahojen käytöstä, ja kun valituksia on kuulunut siitä, etteivät kaupungin omien laitosten väliset laskut säännöllisesti saavu kirjanpitäjien käytettäväksi, on tähän pykälään otettu säännös, jonka mukaan kysymyksenalaiset laskut ovat kuukausittain annettavat. Säännös on siten käsitettävä, että se samalla sisältää velvoituksen asianomaisille toimittamaan saamiensa laskujen hyväksymisen niin nopeaan, ettei siitä viivytystä aiheudu. Tähän pykälään sisältyvän määräyksen tarkka noudattaminen on välttämätöntä, jotta revisionikonttori voisi valvoa, ettei määrärahoja ylitetä.

31 §. Kun on tärkeätä, että kaupungin revisionikonttori alituisen voi seurata kaupungin rahavarojen hallintoa, on tässä pykälässä säädetty, että tilivirastot ovat velvolliset jokaiselta kuukaudelta antamaan revisionikonttorille kaupungin tuloja ja menoja osottavan bilanssin. Näiden bilanssien laatiminen kysyy oikeastaan vain jonkun verran lisättyä puhtaaksikirjoitustyötä, koska tunnollinen kirjanpitäjä ei milloinkaan laiminlyö kuukausibilanssin laatimista ollakseen selvillä siitä, että hänen kirjanpitonsa „tasaantuu“. Bilanssien antaminen revisionikonttorille ei luonnollisesti vapauttaisi rahatoimikonttoria antamasta maistraatille, kaupunginvaltuustolle ja rahatoimikamarille konttorin johtosäännön 3 §:n r-kohdassa mainittuja taulukkoja. Siihen nähden, että revisionikonttori saamiensa bilanssien perusteella tulisi laatimaan ja rahatoimikamarille kuukausittain antamaan yksityiskohtaisen yleisbilanssin, ei sanottujen taulukkojen tarvitsisi olla niin yksityiskohtaisia, kuin tähän asti. Yleispääkirjasta laadittu vuosineljännesbilanssi voisi varsin hyvin olla riittävä antamaan maistraatille ja kaupunginvaltuustolle tarpeeksi selvän kuvan kaupungin kassaliikkeestä.

32 ja 33 §§. Näihin pykäliin sisältyvät määräykset ovat sopusoinnussa nykyisen käytännön kanssa eivätkä kaivanne tarkempia selityksiä.

34 ja 35 §§. Kun kaupungin varoja tulee edelleenkin jonkun verran olemaan erinäisten alitilittäjien huostassa, on kirjanpitovelvollisuus niillekin säädetty. Mitä rahankannosta pidettävään kirjanpitoon tulee, riippuu sen järjestäminen jossain määrin rahankannon laadusta. Lienee senvuoksi mukavinta jättää tämän kirjanpidon tarkempi järjestäminen, kuten 34 §:ssä on ehdotettu, asianomaisen tiliviraston ja revisionikonttorin asiaksi. Ennakkorahojen käyttäjien kirjanpidon taas voinee hyvin supistaa kassakirjaan, jonka kuitenkin tulee olla niin järjestetty, että se osottaa, mihin rahasäännön momentteihin suoritukset kohdistuvat.

36 §. Kun vuosirahasääntöihin otettujen määrärahojen ylittämiset osittain ovat saattaneet johtua siitäkin, etteivät asianomaiset laitokset ja lautakunnat joka aika ole olleet selvillä siitä, minkä verran ne ovat hyväksyneet maksuja kultakin

menomomentilta suoritettaviksi, on tähän pykälään otettu säännös, joka velvoittaa heitä pitämään luetteloita hyväksymistään laskuista. Järjestämällä nämä luettelot esim. synkronistisesti siten, että kullakin menomomentilla on oma sarakkeensa, ei luettelon pitäminen aiheuta sanottavasti työtä ja vaivaa. Kaikissa tapauksissa on pidettävä asiaankuuluvana, että henkilöt, jotka joko virkamiehinä tai luottamusmiehinä ovat ottaneet jonkun kaupungin toimen huolekseen, pitävät sellaisia luetteloita, että itse kulloinkin voivat kontrolloida, etteivät ylitä niitä määrärahoja, jotka heidän käytettävikseen on varattu.

37—41 §§. Säännökset näissä pykälissä ovat yhtäpitävät nykyään voimassa olevien säännösten taikka käytännön kanssa, joten ne eivät kaivanne laveampaa perustelua. Kuitenkin sopinee huomauttaa, että 38 §:n 2 kohdassa oleva säännös, jonka mukaan vuoden lopussa perimättä olevat tulot ja maksamatta olevat menot ehdottomasti ovat huomioon otettavat tulo- ja menorästeinä, on pidetty välttämättömänä sen epäkohdan korjaamiseksi, mikä ilmenee siinä, että kuluvan vuoden varsinaisiin rahasääntötileihin merkitään tuloja tai menoja, jotka todellisuudessa kuuluvat johonkuhun aikaisempaan tilivuoteen. Tällaisia suorituksia tosin ei tapahdu kovin usein, mutta kuitenkin on revisionikonttori esim. tänä vuonna huomannut, että tämän vuoden vuosirahasäännössä olevia määrärahoja on käytetty sellaisten laskujen maksamiseen, joiden olisi pitänyt tulla huomioon otetuiksi jo 1913 ja 1914 vuosien tileissä. Tällaista menettelyä tuskin voitaneen yleisemmin suvaita, koska siten varsin mukavasti voitaisiin salata määrärahojen ylittämistä.

42 §. Kunnallisasetuksen 72 §:ssä olevan säännöksen mukaan on kaupungin omistamista kiinteistöistä pidettävä luetteloita. Tämä velvollisuus soveltuu paraiten niille laitoksille tai lautakunnille, joiden välittömään hoitoon kiinteistöt ovat jätetyt. Rahatoimikamarin asiana kuitenkin olisi määrätä kaavat näitä luetteloita varten, jotta ne kaikki tulisivat yhdenmukaisia. Mitä niiden sisältöön tulee, on tilinpidon kannalta tietysti tärkeätä, että niistä nähdään kiinteistöjen alkuperäinen hankinta- tai rakennusarvo, palovakuutusarvo ja kirjanpitoarvo. Viimemainitulla tarkoitetaan sitä arvoa, mikä kiinteistöllä on kaupungin omaisuusbilanssissa, ja on sitä määrättäessä, kysymyksen ollessa liikeyrityksiin käytetyistä kiinteistöistä, otettava huomioon kaupungin valtuuston niitä varten vahvistamaa kuoletussuunnitelmaa. Muiden kiinteistöjen kirjanpitoarvo taas voitaisiin nähdäksemme mukavimmin määrätä toimittamalla määrävuosien kuluttua arviointi. Kun kunnallisasetuksen mukaan kaupungin kiinteistöissä on joka kolmantena vuotena toimitettava katselmus, voisi arvioiminen tapahtua näiden katselmusten yhteydessä.

43 ja 44 §§. Mietinnön sivuilla 103 ja 104 esitettyjä näkökohtia silmällä pitäen on 43 §:n ensimmäisessä kohdassa määrätty, että irtaimistoluettelot ovat niiden laitosten ja lautakuntain toimesta pidettävät, joiden huostassa sanottu

omaisuus on, ja samalla on myöskin annettu muutamia yleisiä osoituksia luetteloiden sisällöstä.

Erityisesti on huomauttaminen, että kysymys siitä, mikä arvo on kaupungin irtaimelle omaisuudelle omaisuusluetteloon pantava, on ollut monivuotisen keskustelun alaisena johtamatta kuitenkaan toistaiseksi mihinkään lopputulokseen. Irtaimen omaisuuden inventtaajat ovat kerta toisensa jäljestä huomauttaneet, että eri laitokset ja lautakunnat menettelevät tässä omaisuuden arvioimisessa aivan eri tavalla, ja ovat sentähden esittäneet, että välttämättömästi olisi vahvistettava yhtenäiset arvioimisperusteet, joita kaupungin irtaimisluettelo laadittaessa olisi ehdottomasti noudatettava. Tämän johdosta on esillä olevissa pykälissä määrätty, että irtaimisto on luetteloan otettava hankinta-arvoonsa, samoin myöskin raaka-aineet, rakennustarpeet, tarveaineet ja myytäväksi ostetut tavarat, josta vastoin myytäväksi valmistettu tavara olisi luetteloan otettava valmistushintaansa. Irtaimistoon nähden saattaa panna kysymykseen, eikö sen arvo olisi vuosittain alennettava, koska ikä ja kuluminen tietysti vaikuttavat arvon vähenemisen. Irtaimen omaisuuden inventtaajat ovatkin esittäneet, että vahvistettaisiin määrätty poistoprosentit, joiden mukaan arvonalennus vuosittain olisi laskettava. Tämän johdosta on meidän huomauttaminen, mitä jo mietinnössäkkin eri kohdissa on esitetty, että liikealalla yleisessä käytännössä olevien kutyymien sovelluttaminen ei ole niinkään tärkeätä ja välttämätöntä kunnallistoiminnassa, paitsi milloin on kysymyksessä kunnalliset liikeyritykset. Jälkimäisiin nähden on tärkeätä tuntea niiden todellinen kannattavaisuus, ja siksi ovat vuosipoistotkin otettavat huomioon samalla tavalla kuin yksityisissä teollisuuslaitoksissa, mutta muissa osissaan kunnan taloudellinen toiminta ei ole vähääkään liikeyrityksiin verrattava, kuten mietinnön sivulla 78 on huomautettu. Helsingin kaupungin taloudelliseen asemaan nähden on (katso mietinnön siv. 93) aivan yhdentekevää, otetaanko kysymyksessä olevat vuosipoistot huomioon vai ei, koska kaupungin esiintyessä lainanottajana lainanantaja tuskin omistaa sanottavaa huomiota siihen, mikä arvo kaupungin irtaimelle omaisuudelle on omaisuusbilanssissa pantu, vaan myöntää tai kieltää lainan muita näkökohtia seuraten. Tähän nähden ja ottamalla huomioon, että kaupungin irtaimisto ja kalusto on niin monipuolinen, että se poistoprosenttia määrättäessä olisi jaettava kymmeneen eri ryhmiin, jotta arvioiminen tulisi läheskään todellisuutta vastaavaksi, näyttää meistä sekaannusten välttämiseksi mukavimmalta, että vuosipoistot jätetään tekemättä ja sanottu omaisuus pidetään inventariossa hankinta-arvossaan, kunnes se arvottomana luettelosta kokonaan poistetaan. Kun hankinta-arvon selville saaminen luettelossa nykyään olevalle omaisuudelle olisi miltei mahdoton, on käytännöllisintä, että omaisuus, luettelo ensi kerralla laadittaessa, rahatoimikamarin toimesta uudelleen arvioidaan. Tähän suuntaan käyvä säännös on otettu 43 §:n 2 kohtaan.

Muilta osiltaan esillä olevat pykälät eivät kaivanne tarkempaa perustelua.

45 §. Niiden erikoisluetteloiden lisäksi, joita pidetään eri laitosten ja lautakuntain huostassa olevasta omaisuudesta, on välttämätöntä, että kaupungin keskustililaitoksessa, rahatoimikonttorissa, pidetään yleisinventariota kaikesta kaupungin omaisuudesta ja että tämän perusteella laaditaan kaupungin varallisuutta osottava omaisuusbilanssi. Näitä koskevat säännökset on otettu tähän pykälään.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotus.

Perustelut niihin kohtiin tätä johtosääntöehdotusta, jotka eroavat nykyään voimassa olevasta johtosäännöstä, tavataan mietinnön sivulla 103—105. Yksityiskohtaisempi perustelu lienee tuskin tarpeen.

Kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotus.

Ehdotus jakautuu kahteen lukuun, joista edellinen käsittää yleisiä revisionikonttorin tehtäviä koskevia määräyksiä, kun taas jälkimäinen luku sisältää revisionikonttorin virkamiehiä koskevia säännöksiä. Yli sen, mitä mietinnön sivuilla 105—114 on perusteluna esitetty, lienee tarpeellista vielä kosketella erinäisiä johtosääntöehdotuksen yksityiskohtia.

1 § esittää revisionikonttorin tarkoituksen hieman laveammin lausuttuna kuin nykyään voimassa olevan ohjesäännön 2 §. Ehdotukseen on näet lisätty, että revisionikonttorin tehtävänä myöskin on „toimittaa kaupungin omaisuuden hoidon, rahatoimen ja tililaitoksen valvonta“. Tämä lisäys ei kuitenkaan lavenna revisionikonttorin nykyistä toimivaltaa, vaan ainoastaan selventää sitä, sillä nykyisen ohjesäännön 3 § sisältää kyllä saman ajatuksen, vaikka toisin sanoin lausuttuna.

2 §:ssä luetellaan ne tehtävät, jotka revisionikonttorin on toimitettava edellisessä pykälässä lausutun tarkoituksensa toteuttamiseksi. Samat tehtävät on revisionikonttori pääasiassa tähänkin asti suorittanut sääntöjen kuitenkin sisältämättä siitä nimenomaista määräystä. Utta on vain se, että tarkastus vastedes tulisi käymään maksun suorituksen ja kirjanpidon edellä. Tämän tarkastusjärjestyksen tarpeellisuus on mietinnössä tarkemmin perusteltu.

3 §. Vastaavat säännökset tavataan nykyisen ohjesäännön 4 ja 5 §§:ssä. Lisätty on vain määräys, että revisionikonttori on velvollinen antamaan rahatoimikamarille jäljennökset kassainventtauksissa syntyneistä pöytäkirjoista. Näyttää nimittäin olevan paikallaan, että rahatoimikamari, jonka käsissä kaupungin rahavarainhoidon ja tililaitoksen ylin johto ja silmälläpito on, tällä tavoin saa

tietoonsa, millä tavoin kaupungin rahavaroja on hoidettu ja mitä revisionikonttorilla kenties on siinä suhteessa muistutettavaa.

4 § on pääasiassa yhtäpitävä revisionikonttorin nykyisen ohjesäännön 3 §:n loppuosan kanssa, mutta jonkun verran yksityiskohtaisempi.

5 §. Vastaavata säännöstä ei ole olemassa revisionikonttorin nykyisessä ohjesäännössä. Tähänkin asti on revisionikonttori tosin saanut pykälässä mainittuja asiakirjoja, mutta kun näiden saaminen on perustunut vain asianomaisten virkamiesten hyväntahtoisuuteen, on mahdollisten selkkausten välttämiseksi katsottu sopivaksi ottaa tähän nimenomainen säännös, joka antaa revisionikonttorille oikeuden vaatia sanottuja asiakirjoja itselleen.

6 §. Revisionikonttorin nykyisessä ohjesäännössä ei ole säännöstä, joka velvoittaisi asianomaisia tilivelvollisia antamaan revisionikonttorin vaatimia lausuntoja ja selityksiä. Kun revisionikonttorin toiminnan laatu kuitenkin edellyttää, että sen, milloin sillä on ollut syytä muistutusten ja huomautusten tekoon, tulee tällaisia lausuntoja ja selityksiä saada, on esillä olevan pykälän ensimmäiseen kohtaan otettu tätä koskeva säännös. Toisen kohdan säännöksiä on perusteltu mietinnön sivulla 113.

7 § vastaa revisionikonttorin nykyisen ohjesäännön 14 §:ää.

8 § on pääasiassa yhtäpitävä nykyisen ohjesäännön 2 §:n kanssa, mutta on seikkaperäisempi revisionikonttorin vuosikertomuksen sisältöön nähden, jonka ohessa vuosikertomuksen antamisaika, josta nyt ei ole mitään säädetty, on määrätty. Niinikään on tähän pykälään otettu säännös, joka velvoittaa revisionikonttoria määräämään jonkun virkamiehistään olemaan vuositilintarkastuksissa saapuvilla.

9 § sisältää säännöksiä revisionikonttorin toimihenkilöiden lukumäärästä ja pätevyysehdoista sekä heidän virkaanasettamisehdoistaan. Viittaamme mietinnön sivuilla 108—110 olevaan perusteluun.

10 §. Kun revisionikonttorin virkamiehet ovat sekä kassainventtauksia että muuta tarkastustointia varten pakotetut tekemään matkoja kaupungin ulkopuolella sijaitseviin kaupungin laitoksiin, on kohtuullista, että heidän matkakustannuksensa korvataan ja että he sen lisäksi myöskin saavat lukea hyväkseen sopivan päivärahan. Nykyään ei ole mitään säännöksiä tästä olemassa, mutta korvausta on kaikissa tapauksissa maksettu jotenkin esillä olevassa pykälässä esitettyjen perusteiden mukaan. Selkkausten välttämiseksi on syytä, että oikeus korvauksen saantiin tulee johtosäännössä nimenomaan vahvistetuksi.

11 §:n ensimmäisessä kohdassa oleva säännös revisionikonttorin toimihenkilöiden oikeudesta eläkkeeseen on sopusoinnussa kaupunginvaltuuston joulukuun 22 p:nä 1911 vahvistamain kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteiden kanssa. Toisessa kohdassa oleva säännös konttorin virkamiehen velvollisuudesta erota tultuaan siihen ikään, että olisi oikeutettu saamaan täyden eläkkeen, on perusteltu mietinnön sivulla 110.

12 §. Vastaava säännös sisältyy nykyisen ohjesäännön 10 §:ään.

13 §. Revisionikonttorin nykyisessä ohjesäännössä ei ole määrätty, missä järjestyksessä konttorin virkamiesten tulee hakea virkavapautta. Asia on sen-tähden käsitettävä siten, että sama viranomainen, tässä tapauksessa siis kau-punginvaltuusto, joka virat täyttää, myös myöntää virkavapauden. Kuitenkin voipi tällainen järjestys tuottaa käytännöllisiä vaikeuksia, milloin virkamies syystä tai toisesta yhtäkkiä tulee lyhyemmän loman tarpeeseen, koska kaupunginvaltuusto kokoontuu verrattain harvoin. Tästä syystä on katsottu sopivaksi tässä pykälässä säätää, että kaupunginreviisorilla olisi valta järjestää virkamiesten virkavapaudet 14 päivää lyhyemmäksi ajaksi, jotavastoin virkavapaus pitem-mäksi ajaksi olisi maistraatilta pyydettävä. Meistä näyttää tarpeettomalta ollen-kaan alistaa virkavapauskysymyksiä kaupunginvaltuuston käsiteltäviksi, koska valtuusto tuskin voisi muuta, kuin hyväksyä maistraatin esityksen asiassa. Sijaisen palkkaamisesta on pidetty tarpeellisena määrätä, että, jos virkavapaus tulee kestämään yli 14 päivän, on vapautta nauttiva velvollinen itse kustan-tamaan sijaisensa, jotavastoin hän lyhyemmän virkavapauden aikana saisi nauttia täydet palkkaedut, koska on ajateltu mahdolliseksi saada hänen työnsä tällä aikaa suoritetuksi konttorin muilla työvoimilla. Kaupungin ei missään tapauk-sessa tulisi kärsiä mitään kustannuksia revisionikonttorin virkamiesten virka-vapauksista.

14 §. Nykyään revisionikonttorin virkamiehet eivät ole estetyt muita toimia pitämästä, koska konttorin ohjesäännössä ei ole mitään säännöstä asiasta. Kau-punginvaltuusto on kuitenkin viimeisinä vuosina uusiin virkoihin nähden pannut ehdoksi, etteivät viran haltijat ilman erityistä lupaa saa pitää muita toimia. Meistä näyttää sentähden olevan paikallaan, että vastaava määräys tehdään myöskin revisionikonttorin virkamiehiin nähden. Sopivinta on tällöin, että maist-raatille varataan oikeus hakemuksesta päättää, milloin oikeus sivutoimen pitä-miseen on myönnettävä.

15 §. Kun revisionikonttorin virkamiehistä kaupunginreviisori, ylireviisori ja reviisorit 9 §:n 2 kohdan mukaan tulisivat asetettaviksi elinijäksi, on tarpeel-lista määrätä, millä tavoin heidän virkarikoksiaan tutkitaan. Esillä olevassa pykälässä on senvuoksi määrätty, että sanotut virkamiehet ovat kaupunginvaltuuston päätöksestä tuomioistuimessa syytettävät. Kun syytteessä oleva virka-mies tuskin saattanee olla niin arkaluontoista virkaa hoitamassa, kuin reviisorin toimi on, on maistraatille varattu oikeus pidättää hänet virantoimituksesta, kunnes lopullinen tuomio on annettu tai tuomioistuin toisin määrää. Samalla tulisi myöskin hänen palkkansa pidätettäväksi, mutta maistraatille on kuitenkin varattu tilaisuutta harkita, eikö syyteenalainen joissakuissa tapauksissa saattaisi olla oikeutettu kantamaan jotakuta osaa siitä. Voisi kyllä ajatella, että kaupunginvaltuusto päättäessään syytteen nostamisesta revisionikonttorin virkamiestä vas-taan samalla myöskin päättäisi hänen virasta pidättämisestään ja oikeudestaan

nauttia osan palkkaetujaan, mutta tämä tehtävä näyttää meistä paremmin soveltuvan maistraatille, joka helpommin olisi tilaisuudessa tutustumaan kysymyksen yksityisseikkoihin.

Mitä sitten notaarin ja apulaisten virkarikoksiin tulee, on pykälän 2 kohdassa määrätty kaupunginreviisorin tehtäväksi tutkia niitä ja määrätä sopiva rangaistus. Voitaneen kenties pitää sopimattomana, että notaarikin täten tulisi olemaan kaupunginreviisorin tuomiovallan alainen, vaikka kaupunginvaltuusto ottaa hänet virkaan, mutta toiselta puolen lienee kyllä asianomaiselle itselleen haus Kempaa, jos hänen rikostaan näin käsitellään „hiljaisuudessa“, kuin että se tulee kaupunginvaltuuston julkisessa kokouksessa esiteltäväksi. Sitäpaitsi notaarin virkatoimi on jotakuinkin apulaisten toimen veroinen, joten ei näyttäisi sopimattomalta, että hänen virkarikoksiaan tutkittaisiin ja rangaistaisiin samalla tavoin kuin apulaisten. Voisi pikemminkin panna kysymykseen, eikö viran täyttäminenkin olisi jätettävä kaupunginreviisorin tehtäväksi. Tätä emme kuitenkaan ole tahtoneet ehdottaa siihen nähden, että kaupunginvaltuusto nykyään täyttää muut samanluontoiset virat eikä ole luultavaa, että valtuusto tämän viran suhteen tahtoisi hyväksyä toisellaista menettelyä.

16—20 §§. Kun kokemus on osottanut, että revisionikonttorin nykyisen ohjesäännön 7 § liian ylimalkaisesti ja vaillinaisesti määrää konttorin virkamiesten velvollisuudet, on esillä olevissa pykälissä yksityiskohtaisesti määrätty jokaisen virkamiehen tehtävät. Nämä säännökset lienevät selviä ilman laveampia perusteluita.

21 § vastaa nykyisen ohjesäännön 8 §:ää.

22 §. Ensimmäinen kohta on perusteltu mietinnön sivulla 106. Toinen kohta on yhtäpitävä nykyisen ohjesäännön 11 §:n kanssa.

23 §. Nykyään ei ole mitään säännöstä revisionikonttorin virkamiesten päivittäisestä virantoimitusajasta. Tästä syystä on esillä olevassa pykälässä virantoimitusaika määrätty olemaan k:lo 10:stä k:lo 4:ään, mutta kaupunginreviisorille on varattu oikeus asianhaarojen mukaan järjestää virantoimitus muuhunkin aikaan päivästä, mikä saattaa varsinkin kiireellisimpinä aikoina käydä tarpeelliseksi, kuten mietinnön sivulla 106 on huomautettu.

24 ja 25 §§ lienevät ilman perusteluita selvät.

Helsingissä lokakuun 15 p. 1915.

Alfred Norrmén.

K. A. Widenius.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Lausunto kansanlastentarhain Johtokunnan esityksen johdosta, joka koskee apumaksun myöntämistä kaupungin kansanlastentarhain opettajatarten eläkkeisiin.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Kesäk. 17 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 415.

Lähteessä viime toukokuun 21 päivältä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon Kansanlastentarhain johtokunnan Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta, että kaupunki tekisi Suomen Yksityiskoulujen eläkekassan Johtokunnan kanssa sellaisen sopimuksen, että kaikki kansanlastentarhain vakinaiset opettajattaret pääsisivät mainitun kassan alimman eläkeluokan osakkaiksi (Liite I).

Tämän tehtävän täyttämiseksi pyytää Rahatoimikamari, palauttaen lähete- kirjat, huomauttaa seuraavia seikkoja, jotka asiaa käsiteltäessä on otettu huomioon Kamarissa. — Mikäli yksityisiä kansanlastentarhoja kaupunkiin syntyi, sikäli antoi Anniskeluosakeyhtiö niille taloudellista kannatusta. Sittenpäin päätti Kaupunginvaltuusto vuonna 1894 jakaessaan 1893 vuoden voittovaroja että, kun silloiset kaksi laitosta olivat taloudellisesti kokonaan sen avustuksen varassa, mikä niille voitiin antaa mainituista voitovaroista, osottaa 6,500 markkaa Sörnäsän kansanlastentarhalle sekä 6,000 markkaa saman laatukselle Lapinlahdenkadun varrella olevalle laitokselle. Vuosien kuluessa perustettiin uusia kansanlastentarhoja ja apurahat kohosivat vähitellen kaikkiaan 30,700 markkaan vuonna 1906 sekä sitten nopeasti 135,600 markkaan vuonna 1912. Viimeksi mainittuna vuonna päätti Kaupunginvaltuusto, että 1913 vuoden alusta kaikkien kaupungissa toimivain kansanlastentarhain apurahat oli maksettava kaupungin vakinaisesta menosäännöstä. Kuluvan vuoden menosäännössä on kansanlastentarhain kustannuksia varten Smk 246,508: 80. Samaa aikaan ryhdyttiin toiseenkin toimenpiteeseen näiden laitosten kunnallistuttamiseksi jossain määrin; asetettiin nimittäin kansanlastentarhain johtokunta niiden toimintaa valvomaan. Mutta vaikka kansanlastentarhat siten ovat Kaupunginvaltuuston valvonnan alaisina

ja niiden miltei kaikki menot maksetaan kaupungin taksoitusvaroista, ovat ne kuitenkin pysyneet luonteeltaan yksityislaitoksina. Kehitys tällä toimialalla näyttää kuitenkin pyrkivän täydellisen kunnallistuttamiseen, vaikkei täyttää askelta tähän suuntaan toistaiseksi ole astuttu.

Tämä kansanlastentarhain omituinen asema kunnallishallinnossa perustelee esillä olevaa Johtokunnan esitystä. Kaupungin virka- ja palvelusmiesten eläkeohjesääntöä ei tietenkään käy soveltaminen kansanlastentarhain opettajattariin, koska nämä eivät ole kaupungin, vaan yksityislaitosten palveluksessa. Toiselta puolen täytyy kaupungin hallinnon, joka vuosittain uhraa tuntuvia summia näiden sivistyslaitosten voimassapitoon ja asettamansa Johtokunnan kautta välillisesti valitsee opettajattaret, pitää tärkeänä, että näiden toimihenkilöiden toimeentulo on turvattu heidän erotessaan virasta. Esitetty ehdotus näyttää sentähden ansaitsevan huomiota. Sen toteuttamisesta koituisi kaupungille vuotuisia menoja noin 5,500 markkaa, minkä lisäksi tulisi 460 markkaa kerta kaikkiaan pääsymaksuna. Vuotuisen menosäännön lisäämisestä vastamainitulla summalla olisi se etu, että kullekin kansanlastentarhain opettajattarelle tulisi taatuksi 300 markan pohjaeläke, joka palkan ollessa 1,400 markkaa on ainoastaan 21.5 % siitä, sen sijaan että kunnan virka- ja palvelusmiehet voimassa olevain määräysten mukaan saavat eläkettä 60 % pohjapalkkansa määrästä. Kuitenkin näyttää, niinkuin Johtokuntakin on huomauttanut, siltä kuin olisi kansanlastentarhoilla kunnallishallinnossa olevaan asemaan katsoen ehdotettua eläkemuotoa ja mainittua eläkemäärää ainakin toistaiseksi pidettävä riittävänä.

Edullisempaa tarjousta kuin minkä Yksityiskoulujen Eläkekassa on tehnyt, ei, mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, liene odotettavana, ja liittyminen mainittuun eläkekassaan esillä olevassa tapauksessa olisi sitä luonnollisempi, kun kysymyksessä on toimihenkilöiden ryhmä, jonka työala niin likeisesti käy yhteen kaupungin yksityisoppilaitosten opettajain työalan kanssa. Huomattava on niinkään että, niinkuin Johtokuntakin on maininnut, on olemassa mahdollisuus sopimuksen tekemiseen, siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto vastedes katsoo toivottavaksi kansanlastentarhain kunnallistuttamisen, jolloin näiden laitosten opettajattaret pääsisivät osallisiksi samoista eläke-eduista, mitkä voimassa oleva eläkeohjesääntö takaa kaupungin palveluksessa oleville toimihenkilöille.

Edellä lausuttuun viitaten ja Johtokunnan esittämät näkökohdat huomioon ottaen pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päättäväksi:

että Helsingin kaupunki suorittaa apumaksua kaupungin kansanlastentarhain vakinaisten opettajarten eläkkeisiin;

---

että kansanlastentarhain Johtokunta sitä varten valtuutetaan tekemään Suomen Yksityiskoulujen eläkekassan Johtokunnan kanssa sopimus esillä olevan ehdotuksen mukaisesti; sekä

että Johtokunta saa vuodeksi 1916 laadittavaansa erikoisbudjetin ehdotukseen merkitä tähän tarpeellisen rahamäärän.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

KANSANLASTENTARHAIN JOHTOKUNTA.

*Helsingissä,
huhtik. 26 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 95.

Helsingin kansanlastentarhain viime aikainen runsas kehitys on saattanut kysymyksen niiden palveluksessa olevien opettajattarien vanhuuden taloudellisesta turvaamisesta niin tärkeäksi, että kaupungin viranomaiset eivät voine olla kiinnittämättä huomiotaan siihen. Yksityislaitosten palveluksessa olevina eivät lastentarhain opettajattaret tietenkään voi vaatia eläkettä kaupungilta. Mutta toiselta puolen käy kaupungin vaikeaksi jättää heitä kokonaan pulaan, sittenkun he uhrautuvassa ja rasittavassa työssä ovat kuluttaneet voimansa yhteiskunnan hyväksi ja palkkiosta, josta yleensä on mahdoton saada mitään säästymään. Johtokunta, jonka Kaupunginvaltuusto on asettanut valvomaan Helsingin kansanlastentarhain etuja, on sentähden katsonut tehtävänsä kuuluvan ottaa tämän asian harkittavaksi ja koettanut löytää sille ratkaisun, joka, samalla kun ottaa huomioon kansanlastentarhain yksityisluontoisuuden, tarjoaisi kunnalle tilaisuuden verraten vähillä kustannuksilla antaa melko tuntuvaa avustusta opettajatarten vanhuuden taloudelliseksi turvaamiseksi.

Suomen Yksityiskoulujen eläkekassan Johtokunta on lokakuun 14 päivänä 1914 tekemänsä päätöksen mukaan oikeuttanut lastentarhain opettajattaretkin pääsemään kassan jäseniksi, jota oikeutta eräät Helsingin kansanlastentarhain opettajattaret jo ovat käyttäneetkin hyväkseen, ja on Johtokunta mielestään tässä löytänyt sopivan keinon kunnan väliintulon käyttämiseksi.

Päästäkseen Yksityiskoulujen Eläkekassan jäseneksi pitää hakijan kuulua laitokseen, joka on lunastanut itselleen kassan osallisuuden kerta kaikkiaan suoritettulla pääsymaksulla ja sen lisäksi suorittaa säädetyn vuosimaksun. Täkäläisten kansanlastentarhain pääsymaksu on määrätty 25 markaksi ja vuosimaksu 5 markaksi kultakin lastentarhalta. Johtokunta edellyttää Kaupunginvaltuuston, jos tämä kansanlastentarhain eläkekysymyksen ratkaisu ylipäätään hyväksytään, panevan puheena olevat maksut niiden budjettiin. Nämä maksut olisivat 17 lastentarhalta kultakin 25 markkaa, yhteensä 425 markkaa, ja Ebeneserin kaksinkertsiselta lastentarhalta 35 markkaa, eli yhteensä 460 markkaa kerta kaikkiaan sekä 17×5 ja $1 \times 8 = 93$ markkaa vuodessa. Sörnäsissä olevaa Ebeneserkodin opettajatarseminaaria ei, se kun on valtion kannatusapua nauttiva laitos, näy tässä käyvän ottaminen lukuun.

Johtokunta kuitenkin rohkenee lisäksi ehdottaa, että kaupunki puheena olevaan tarkoitukseen antaisi tehokkaampaa apua.

Puheena oleva kassa on yhdistetty säästö- ja eläkekassa. Eläkemäärä, joka mak-

setaan osakkaiden tultua eläkeikään, on heidän vuotuisten maksujensa määrän varassa. Siinä kohden on osakkaat jaettu kuuteen luokkaan, ollen vuosieläke alimmassa luokassa 300 ja ylimmässä 2,400 markkaa. Pohjaeläke kussakin luokassa luetaan 10 %:ksi kunkin osakkaan eläkeikänsä alkuun keräämästä pääomasta, siihen lisättynä 4 %:n juokseva korko. Sen lisäksi voi kassa korkovoitosta, koulujen pääsymaksuista y. m. muodostetusta vararahastostaan jakaa eläkkeenkorotuksia ja ylimääräisiä eläkkeitä 20—25 % pohjaeläkkeen määrästä. Lisäksi on kassa saanut valtioapua, jota on luvattu koetteeksi 10 vuodeksi eli vuosiksi 1910—1920, enintään 20,000 markkaa vuodessa. Summa lasketaan osakasten vuosimaksujen mukaan, niin että kunkin osakkaan tilille merkitään valtioavusta lisäystä 40 % hänen omaan vuosipanostensa määrästä.

Tähän asti on valtioapua tarvinnut tilata ainoastaan noin 8,000 markkaa vuosittain. Tämän johdosta osakasten eläke-edut paranevat tuntuvasti. Alimman luokan pohjaeläkkeeseen, 300 markkaan, saa lukee lisää noin 200 markkaa, joten vuosieläke tässä luokassa todellisuudessa voi nousta 500 markkaan.

Näistä eduista huolimatta ei kuitenkaan voi odottaa kaupungin kannattamain lastentarhain opettajatarten yleisesti liittyvän kassaan, sillä niin pienet kuin vuosimaksut ovatkin, voivat nämä opettajattaret, ellei heillä ole yksityisomaisuutta, niukoista palkoitaa vain vaivoin suorittaa ne, ja jos heillä tämän lisäksi on jokin iäkäs äiti tai sukulainen elätettävänä, käy suoritus kerrassaan mahdottomaksi.

Johtokunta pyytää sentähden ehdottaa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet mainittujen, kansanlastentarhain puolesta kassaan suoritettavain pääsy- ja vuosimaksujen lisäksi lastentarhain vuotuisen budjettiin merkitsisivät summan, joka riittäisi kaikkien vakinaisten opettajatarten vuosimaksuihin puheena olevan kassan alimmassa eläkeluokassa. Kansanlastentarhain tarkastaja, neiti Gahmberg, on laskenut, että näissä laitoksissa nykyään toimivain vakinaisten opettajatarten puolesta suoritettavat vuosimaksut eläkekassan ohjesäännön 16 §:ssä olevain taulujen mukaan nousisivat noin 5,500 markkaan, siinä tapauksessa että kansanlastentarhat liittyisivät kassaan huhtikuusta 1916. Vähitellen tämä summa jonkin verran lisääntyisi kaupungin kansanlastentarhain toiminnan laajetessa. Mutta tämä laajeneminenhan on Kaupunginvaltuuston järjestettävissä. Summa on joka tapauksessa vain vähäinen osa siitä vuosibudjetista, millä Kaupunginvaltuusto on katsonut olevan syytä kaupungin kansanlastentarhoja kannattaa, ja tällä summalla voitaisiin kaikille näille yhteiskunnan palveluksessa oleville opettajattarille taata vanhuuseläke, vaikka tosin vaatimaton. Heidän omaksi asiakseen jäisi sitten omilla maksuillaan kartuttaa eläkettä siihen määrään kuin kukin sopivaksi katsoisi. Mutta vähimmän määrän kaupunki takaisi.

Eläkekassan ohjesäännön mukaan saa osakas, joka vähintään viisi vuotta kassaan kuuluttuaan siitä eroaa, suorittamansa rahat takaisin ynnä 4 % korkoa korolle lukien, kun taas sellaisen osakkaan saaminen, joka kuolee vähintään kolme vuotta osakkaana oltuaan, mutta ennen eläkeikää, maksetaan hänen oikeudenomistajilleen, eikä kaupungin kannalta näy tähän olevan mitään muistuttamista. Ainoastaan siinä tapauksessa että osakas kuolee osakkuusaikansa kolmen ensimmäisen vuoden kuluessa tahi eroaa viiden

ensimmäisen vuoden kuluessa, jäävät suoritettut maksut ohjesäännön mukaan kassan hyväksi. Nämä kuitenkin ovat poikkeustapauksia. Sitä vastoin näyttää tarpeelliselta, että uusille opettajattarille määrätään jokin ikäraja, 35—40 vuotta, mistä lähtien kaupunki ei heidän puolestaan suorita maksuja eläkekassaan, koska ei käy pitäminen oikeana, että kaupunki hankkii eläkkeen henkilöille, joiden pääasiallinen toiminta on voinut tapahtua jollakin toisella paikkakunnalla taikka muutoin ei edellytä eläkkeen saamista kaupungilta.

Yksi epäily voi kuitenkin syntyä tätä ehdotusta tarkastellessa. On ollut puhetta, että kaupunki järjestäisi kansanlastentarhat kunnan laitoksiksi, jossa tapauksessa opettajatarten osallisuus yksityiskoulujen eläkekassassa voisi olla esteenä heidän saattamiselleen osallisiksi kaupungin maksettavasta eläkkeestä. Kun kunnan eläkeohjesääntö edellyttää eläkkeeksi 60 % palkasta ja kansanlastentarhain opettajatarten pohjapalkka nykyään on 1,400 markkaa vuodessa, olisi siis kunnan eläke heille tuntuvasti edullisempi tässä ehdotettua yksityiskoulujen eläkekassan osallisuutta. Ajatus kansanlastentarhain kunnallistuttamisesta näyttää kuitenkin toistaiseksi jääneen sillensä. Jos vastedes katsotaan ehdotus olevan toteutettava, voi kaupunki joko jatkaa vuosimaksujen suoritusta kassan osakkaiksi tulleiden opettajatarten puolesta, kunnes nämä ovat saavuttaneet eläkeiän, sekä sitten kaupungin eläkeohjesäännön mukaan maksettavasta eläkkeestä vähentää opettajattarille eläkekassasta maksettavan määrän, taikka myös voi Kaupunginvaltuusto, tekemällä Yksityiskoulujen eläkekassan Johtokunnan kanssa erikoissopimuksen, hankkia itselleen oikeuden saada takaisin edellä mainittujen viiden ensimmäisen osallisuusvuoden kuluttua irtisanomisen jälkeen suoritettut maksut ynnä 4 % korkoa korolle lukien.

Asian valmistelemiseksi on kansanlastentarhain Johtokunta alustavasti kääntynyt Yksityiskoulujen eläkekassan Johtokunnan puoleen hankkiakseen sen suostumuksen ehdotukselleen, ennenkuin Johtokunta katsoi voivansa sitä esittää Kaupunginvaltuustolle, ja onkin Johtokunta saanut vastaanottaa suotuisan vastauksen, joka pannaan tämän oheen.

Lisäksi pannaan oheen kappale eläkekassan ohjesääntöä sekä jäljennöksinä kassalle myönnettyä valtioapua koskevat asiakirjat ynnä kassan toimintakertomus vuodelta 1914.

Niinkuin edellä lausutusta käy selville, on kansanlastentarhain Johtokunta arvellut että ehdotus, jos se hyväksytään, voitaisiin toteuttaa niin hyvissä ajoin, että siitä johtuvan menon kävisi paneminen maksettavaksi ensintulevan vuoden budjetista ja opettajattaret tulisivat kassan osakkaiksi huhtikuussa 1916.

Johtokunnan puolesta:

B. Estlander.

Axel Th. Möller.

Helsingin Kansanlastentarhain Johtokunnalle.

Kokouksissaan huhtikuun 28 päivänä ja toukokuun 7 päivänä on Yksityiskoulujen Eläkekassan Johtokunta käsitellyt kansanlastentarhain Johtokunnan kirjelmää, joka koski kysymystä Helsingin kaikkien kansanlastentarhaopettajatarten rupeamisesta kassan osakkaiksi alimmassa eläkeluokassa huhtikuusta 1916 lähtien, sillä edellytyksellä että kaupunki suorittaa sekä kansanlastentarhain pääsy- ja vuosimaksut että opettajatarten vuosimaksut, ja on Johtokunnalla kunnia vastaukseksi ilmoittaa, ettei Johtokunta puolestaan katso ehdotuksen toteuttamisen kohtaavan estettä.

Johtokunta suostuu takaamaan siten tuleville kassan osakkaille eläkkeeseen ja eläkkeenkorotuksiin sekä muihin etuihin nähden saman aseman, mikä ohjesäännön mukaan on kassan muilla osakkailla, sekä osallisuuden kassalle Keis. Senaatin kirjelmässä lokakuun 7 päivältä 1909 luvattuun valtioapuun, edellyttäen että vuosimaksut y. m. osaksten ohjesäännön mukaiset velvollisuudet täytetään. Kansanlastentarhain Johtokunta on kirjelmässään arvellut, että kaupunki, siinä tapauksessa että kansanlastentarhat kunnallistutettaisiin, haluaisi varata itselleen oikeuden saada opettajatarten puolesta suorittamansa maksut takaisin ynnä 4 % korkoa korolle, mutta Yksityiskoulujen Eläkekassan Johtokunta on katsonut sopivammaksi tässä asiassa, ennen sen ottamista käsiteltäväksi, odottaa ilmoitusta Kaupunginvaltuuston toivomuksista, samoin kuin Johtokunta muutoinkin odottaa tietoa Kaupunginvaltuuston päätöksestä asiassa.

Helsingissä, toukokuun 7 päivänä 1915.

Suomen Yksityiskoulujen Eläkekassan Johtokunnan puolesta:

Ernst Lagus

varapuheenjohtaja.

Sanny Estlander

sihteeri.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Komitean mietintö N:o 3 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.

Sittenkun komitea oli kesäkuun 8:ntena 1914 päivätyssä mietinnössään N:o 2 Herroille Kaupunginvaltuusmiehille esittänyt lausunnon ehdotuksineen Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden järjestämiseksi, työjärjestykseksi ja vuosirahasäännöksi (*Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914*), ovat Valmisteluvaliokunnan lähetteidensä johdosta kesäkuun 20 päivältä samaa vuotta Yhteinen Raastuvanoikeus kirjelmässä marraskuun 7 päivältä 1914 (*Pain. asiakirj. N:o 28 vuodelta 1915*) sekä Rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 17 päivältä 1915 (*Pain. asiakirj. N:o 32 vuodelta 1915*) antaneet lausuntonsa edellä mainittujen Komitean ehdotusten johdosta. Lisäksi on Maistraatti esillä olevan asian yhteydessä käsiteltäväksi Kaupunginvaltuustolle lähettänyt tarkoitusta varten asetetun kolmimiehisen komitean laatiman ehdotuksen tšekäläisen maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämiseksi (*Pain. asiakirj. N:o 36 vuodelta 1915*).

Kaikkia näitä mietintöjä ja kirjelmiä käsitellessään päätti Kungunginvaltuusto kokouksessaan viime kesäkuun 8 päivänä lähettää mainitut Rahatoimikamarin ja Yhteisen Raastuvanoikeuden lausunnot sekä maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämistä koskevan komiteamietinnön Komitealle, jonka tuli Valtuustolle antaa lausunto ja ehdotus asiasta.

Komitean on ensinnäkin todettava, että niin Yhteinen Raastuvanoikeus kuin Rahatoimikamarikin ovat pääasiassa hyväksyneet Komitean uudistusehdotuksen. Ainoastaan eräisiin yksityisseikkoihin nähden ovat mainitut viranomaiset tehneet huomautuksia; ja Komitean on ensinnä lausuttava mielensä näistä.

I. *Vähäpätöisiä rikosasioita käsittelemään ehdotettujen erikoisosastojen kokoonpanoon nähden* on Raastuvanoikeus ehdottanut, että näissä yhden lainoppineen ja kahden ei-lainoppineen jäsenen sijasta olisi kaksi lainoppinutta jäsentä sekä yksi jäsen, jonka ei tarvitsisi olla lainoppinut. Edellisistä toimisi toinen puheenjohtajana ja toinen varapuheenjohtajana, ja viimeksi mainittu hoitaisi pöytäkirjanpitoa vuorotellen rikosasiainnotaarin kanssa. Tätä muutosehdotusta perustellaan sillä, että siten osin vältettäisiin mutkat puheenjohtajan toimen hoitamisessa puheenjohtajan ollessa estettynä tahi virasta vapaana ja osin saataisiin pöytäkirjanpitoa huojuistamaan.

Komitean käsityksen mukaan voisi puheena olevain erikoistuomioistuinten tarkoitus kuitenkin jäädä jossain määrin saavuttamatta, jos tuomioistuimen yhteiskuntahoidollista puolta edustavaa maallikkoainesta vähennettäisiin Raastuvanoikeuden ehdottamalla tavalla. Lainoppineen puheenjohtajan sijaan saataneen vaikeudetta toinen ottamalla lisäjäsen muista osastoista, ja Raastuvanoikeuden ehdotuksessa tarkoitettu kaikkiaan noin 4,000 markan säästö pöytäkirjanpidosta oleviin menoihin ei Komitean mielestä saa olla ratkaisevana, varsinkin kun on epätietoista, onko kelvollisia lakimiehiä saatavissa niin alhaisesta palkasta kuin Raastuvanoikeus on ehdottanut. On muutoin Komiteankin ehdotuksen mukaan asianomaisilla valta lisäjäseneksi valita lainopillisesti sivistynyt henkilö, edellyttäen hänellä sen ohessa olevan ne erikoiset ominaisuudet, joita tehtävä vaatii. Näistä syistä on Komitea katsonut olevan pysyminen ehdotuksessaan, kuitenkin siten muutettuna, että puheena olevain osastojen lisäjäseniä sanottaisiin *ylimääräisiksi raatimiehiksi*, niinkuin Raastuvanoikeus on ehdottanut.

Oikeuspormestari Loo on tässä kohdassa puoltanut Yhteisen Raastuvanoikeuden ehdotusta.

II. Yhteisen Raastuvanoikeuden ehdotukseen että Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevista määräyksistä sekä Raastuvanoikeuden työjärjestyksestä poistettaisiin kielto *jakaa jutut arpomalla* on Komitea katsonut voivansa yhtyä, kuitenkin lausumalla toivottavaksi että arpomisjärjestelmää vain viime tingassa käytettäisiin. Kun Yhteinen Raastuvanoikeus epäilee Komitean puoltaman menettelyn eli kirjainjärjestyksen mukaisen juttjaon sopivaisuutta, pyytää Komitea tähän huomauttaa, että tätä järjestystä on jo useita vuosia noudatettu Tukholman raastuvanoikeudessa, missä se, mikäli Komitealle on ilmoitettu, toimii tyydyttävästi. On sentähden syytä ottaa tämä menettely meilläkin käytäntöön ainakin koetteeksi.

III. Yhteisen Raastuvanoikeuden työjärjestyksen 19 ja 28 §:ä vastaan tekemät *muodolliset muistutukset* on Komitea hyväksynyt, jota vastoin Komitea ei ole 20 ja 24 §:än nähden havainnut olevan syytä luopua ehdotuksestaan.

IV. Komitean esittämää ja Rahatoimikamarin hyväksymää uuden *palkkaussäännön* ehdotusta on Yhteinen Raastuvanoikeus ehdottanut muutettavaksi sikäli, että oikeuspormestarin ja vanhempain raatimiesten pohjapalkat kohoaisivat 1,000 markalla, että oikeuspormestarille taattaisiin sama ikäkorotus kuin vanhemmille raatimiehillä on, että nuoremmat oikeusraatimiehet vastedes saisivat niinkuin nykyäänkin palkkionkorotusta määrävuosien palveluksesta sekä että toisella osastolla palveleva sivilinotaari palkkausetuihin nähden asetettaisiin ensimmäisen osaston sivilinotaarin vertaiseksi.

Komitea ei ole tahtonut väittää, etteivät nämä, ehkäpä muutkin Raastuvanoikeuden nykyiseen palkkaussääntöön tehtävät muutokset olisi oikeutettuja, mutta katsoo edelleen olevan pysyminen siinä käsityksessään, että vuosirahasääntöön ehdotetut muutokset on sopivin ottaa harkittaviksi odotettavana olevan kunnan

palkkausjärjestelmän yleisen uudistuksen yhteydessä. Alempana mainituissa kohdin Komitean ehdotus kuitenkin kaipaa oikaisua. Niinkuin Yhteinen Raastuvanoikeus on huomauttanut, on nimittäin nuoremmille oikeusraatimiehille taattu 500 markan palkkionkorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Tästä on Kaupunginvaltuusto tehnyt joulukuun 19 päivänä 1899 päätöksen, jonka K. Senaatti on vahvistanut helmikuun 7 päivänä 1900. Kaupunginvaltuuston sittemmin kesäkuun 4 päivänä 1907 hyväksymä ja Senaatin seuraavan marraskuun 12 päivänä vahvistama uusi palkkaussääntö tosin aikaansai erinäisiä muutoksia eräiden virkamiesten, m. m. vanhempain raatimiesten palkkausetuihin, mutta ei, niinkuin asiakirjoista näkyy, ensinkään koskenut nuorempain oikeusraatimiesten palkkausta, joka edelleen pysyi ennallaan. Laadittaessa 1907 vuoden palkkaussääntöä panttiin siihen tämän johdosta määräys vanhempain oikeusraatimiesten ikäkorotuksesta, mutta vastaavat määräykset nuorempain raatimiesten määräaikaisesta palkankorotuksesta jäivät pois, mikä seikka on aiheuttanut sen väärinkäsityksen, että nuoremmat raatimiehet eivät enää olisi oikeutettuja saamaan tuollaista etua. Kun Komitea tämän johdosta, mutta ei halusta vähentää nuorempain raatimiesten palkkausetuja, oli poistanut heidän ikäkorotuksensa, on oikaisu tässä kohden tarpeen.

Niinkään on Komitea Yhteisen Raastuvanoikeuden esittämistä syistä katsonut toisen osaston sivilinotaarin olevan sääntönäisiin palkkaetuihin nähden asetettava ensimmäisen osaston vastaavan virkamiehen vertaiseksi. Edellä mainitut kolme muutosta on otettu huomioon tämän oheisessa Raastuvanoikeuden palkkaussäännön ehdotuksessa.

V. Kesäloman aikaisten *viransijaisten* palkkaukseen nähden on Rahatoimikamari huomauttanut suotavaksi sen suuntaista säännöstä, että viransijaisten tulisi saada vahvistettujen viransijaisuuspalkkioiden koko määrä. Kun tuollainen määräys kuitenkin näyttää jäävän K. Senaatin vahvistamain Raastuvanoikeuden ja Maistraatin toimintaa koskevain määräysten ulkopuolelle sekä Kaupunginvaltuuston joka tapauksessa on puututtava asiaan, jos aihetta on, ei vastamainittu Rahatoimikamarin huomautus ole aiheuttanut muuttamaan Komitean ehdotusta. Sitä vastoin on Komitean ehdotuksen 18 kohdan viimeistä momenttia muutettu sikäli, että määräys asianomaisen velvollisuudesta aina *palkata* jäsenijaisensa, niinkuin Komitean ehdotuksessa nykyisten määräysten mukaisesti sanotaan, on poistettu oleviin oloihin soveltumattomana. Momenttia lopulliseen muotoon laadittaessa on vihdoin otettu huomioon K. Senaatin päätös kesäkuun 20 päivästä 1908, joka myöntää Maistraatin puheenjohtajalle ja jäsenille kahden kuukauden kesäloman.

Tässä edellä mainitut Komitean hyväksymät muutokset on sovitettu sen laatiin tämän oheisiin lopullisiin ehdotuksiin: a) muutetuiksi määräyksiksi Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta, b) Raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi ja c) saman oikeuden uudeksi palkkaussäännöksi.

Mitä sitten tulee Komiteaan lausunnon antamista varten lähetettyyn *maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämistä* koskevaan komitean mietintöön, ei Komitea sitä tarkastaessaan ole havainnut syytä muistutukseen, minkätähden ehdotusta puolletaan hyväksyttäväksi ja toimeenpantavaksi, ja on se niinkään sovittu edellä mainittuihin lopullisiin ehdotuksiin. Ehdotuksen toteuttaminen kohottaisi ainoastaan 500 markalla nykyisen palkkaussäännön mukaista maistraatinsihteerin vakinaista palkkaa.

Komitea on Rahatoimikamarin kanssa yhtä mieltä siitä, että nyt ehdotettu kaupungin Raastuvanoikeuden uudestijärjestäminen on sekä rahallisista syistä että huoneistokysymyksen ratkaisun vuoksi lykättävä siksi, kunnes kunnallisen elämän alalla jälleen säännölliset olot ovat palautuneet, jolloin kysymys uudistuksen vaatimista toimenpiteistä otettaisiin Kaupunginvaltuustossa erikoisesti päätettäväksi. Tämä ei kuitenkaan koske maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämistä, joka asia Komitean mielestä ei siedä pitempää lykkäystä ja jonka Maistraatti näyttää vaikeudetta voivan Kaupunginvaltuuston periaatteellisten päätösten pohjalla panna erikseen toimeen.

Edellä lausutun johdosta on Komitealla kunnia esittää:

että Kaupunginvaltuusto päättäisi puolestaan hyväksyä Komitean laatimat tämän oheiset ehdotukset:

a) *muutetuiksi määräyksiksi Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta;*

b) *Helsingin Raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi; sekä*

c) *saman Raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi;*

että uudistuksen toimeenpano jäisi siksi, kunnes säännölliset olot sodan päätyttyä jälleen ovat palautuneet, jolloin asia tältä kohden otettaisiin edelleen käsiteltäväksi;

että Kaupunginvaltuusto lausunnoksi esillä olevasta ehdotuksesta tšekäläisen maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämiseksi

---

Maistraatille menevässä kirjelmässä ilmoittaisi ei havainneensa syytä muistutukseen mainittua ehdotusta vastaan sekä puolestaan niinkään hyväksyvänsä ehdotuksesta johtuvan muutoksen voimassa olevaan palkkaussääntöön.

Helsingissä, syyskuun 23 päivänä 1915.

Julius Grotenfelt.

Axel Charpentier.
W. F. Heimbürger.
Arvid Sourander.

Edvard Loo.
Heikki Renvall. *)
Gunnar Takolander.

John Uggla.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

Ehdotus Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa olevain, Keisarillisen Suomen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 vahvistamain määräysten muuttamiseksi.

1. Helsingin kaupungin Maistraatin muodostavat yksi kunnallisormestari, yksi oikeusraatimies ja kaksi kunnallisraatimiestä.

2. Helsingin kaupungin Raastuvanoikeudessa on yksi oikeusormestari, yksitoista vanhempaa ja kahdeksan nuorempaa oikeusraatimiestä sekä neljä *ylimääräistä* raatimiestä, joiden ei tarvitse olla lainoppineita.

Vanhemmat ja nuoremmat oikeusraatimiehet valitaan virkoihinsa Raastuvanoikeudessa ja yleisessä raastuvankokouksessa toimitettavalla vaalilla, niinkuin siitä on laissa säädetty.

Ylimääräisiä raatimiehenvirkoja (poist.) ei toistaiseksi täytetä vakinaisesti, vaan hoitavat niitä viransijaiset, jotka vuodeksi kerrallaan määrätään sillä tavoin kuin 6 kohdan f) momentissa säädetään.

Nykyään virassa oleviin nuorempiin raatimiehiin nähden on kuitenkin, mitä tulee heidän ylenemiseensä vanhemmiksi raatimiehiksi, voimassa mitä Keisarillisen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 antama päätös Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden ja Maistraatin kokoonpanosta ja toiminnasta asiasta lähemmin sisältää.

3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden apuna on yksi maistraatinsihteeri, joka samalla on *ensimmäinen* julkinen notaari, *toinen julkinen notaari*, kaksi maistraatinnotaaria, *kolme* sivilinotaaria, kuusi rikosasiannotaaria, yksi aktuaari ja yksi kanslisti.

4. Maistraatti, jossa puhetta johtaa läänin Kuvernööri niin usein kuin hyväksi näkee, mutta muutoin kunnallisormestari ja, kun hänellä on jäävi tahi este, oikeusraatimies, käsittelee ja toimittaa kaikki Maistraatille kaupungin hallituksena, julkisena viranomaisena sekä talous- ja järjestysasiain tuomioistuimena kuuluvat asiat ja tehtävät.

5. Raastuvanoikeus kokoontuu joko Yhteiseksi Raastuvanoikeudeksi tahi osastottain.

Yhteinen Raastuvanoikeus kokoontuu osin täysi-istuntoon, osin puheenjohtajakokoukseen. Täysi-istuntoon ottavat osaa oikeusormestari ja kaikki Raastuvanoikeudessa palvelevat vakinaiset raatimiehet, puheenjohtajakokoukseen taas ormestari ja Raastuvanoikeuden eri osastojen puheenjohtajat.

6. Yhteisen Raastuvanoikeuden täysi-istunnon tehtävänä on:

a) Turun Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeusormestarinvirkaa, kun tarve sitä vatii, sekä ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja, muiden osastojen puheenjohtajat ynnä toisen, kolmannen, neljännen viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat;

b) jakaa raatimiehet virantoimitukseen Raastuvanoikeuden eri osastoille;
 c) toimeen ottaa ja siitä erottaa Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet;
 d) päättää, millä perusteilla jutut on jaettava Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken (*poist.*);

e) Raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken jakaa pöytäkirjanpito sekä sakko- ja rangaistusluetteloista ynnä muista Raastuvanoikeuden annettavista luetteloista ja selonteoista johtuva työ, *niin myös määrätä Raastuvanoikeuden toimituskirjain antamistapa*;

f) myöntää virkavapautta Raastuvanoikeuden jäsenille ynnä virka- ja palvelusmiehille sekä määrätä viransijaiset;

g) jakaa osasto jaostoihin;

h) antaa Raastuvanoikeudelta vaadittu lausunto, kun se ei koske toimenpidettä, johon tuomarinvirassa on ryhdytty tahi ryhtymättä oltu; sekä

i) määrätä osastojen varsinaisten istuntojen aika.

7. Yhteisen Raastuvanoikeuden puheenjohtajakokouksen tehtävänä on:

a) lähemmin järjestää juttujako Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;

b) ratkaista, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin saapunut asia käsiteltäväksi; sekä

c) myöntää lupa julkisen asianajotoiminnan harjoittamiseen Raastuvanoikeudessa.

b) momentissa mainitusta päätöksestä ei saa valittaa.

8. Raastuvanoikeuden osastoja on kahdeksan ja kuuluu:

ensimmäiseen osastoon oikeuspormestari ja kaksi oikeusraatimiestä;

toiseen, kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen osastoon kuhunkin kolme oikeusraatimiestä; sekä

seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi *ylimääräistä* raatimiestä (*poist.*).

9. Ensimmäinen osasto käsittelee:

a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä sellaisista asioista johtuvat riidat;

b) holhoojan tilitystä koskevat riidat;

c) riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oikeutta lunastaa kaupungissa oleva huoneus ja maa, niin myös muuta kiinteän omaisuuden lunastamista koskevat vaatimukset;

d) riidat haitoista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta kärsiä;

e) perunkirjoitustoimituksista johtuvat riidat;

f) testamentin valvomiset sekä perintöä ja testamenttia koskevat riidat; samoin kuin

g) vekseli- ja merioikeusjutut.

10. Toinen osasto käsittelee:

a) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;

b) konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasiat;

c) riidat paremmasta oikeudesta konkurssiin luovutettuun omaisuuteen;

- d) syytteet konkurssirikoksesta;
- e) hakemukset kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi;
- f) hakemukset hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; sekä
- g) Raastuvanoikeuden toimitettavat katselmukset ja arvioimiset.

11. Kolmas, neljäs, viides ja kuudes osasto käsittelevät kaikki ne jutut ja asiat, jotka nimenomaan eivät ole muun osaston käsiteltäviä.

Juttujen jakamisessa näiden osastojen kesken on noudatettava, että samanlaatuiset tärkeämmät jutut mikäli mahdollista tulevat saman osaston käsiteltäväksi.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto käsittelevät Raastuvanoikeuteen saapuneet pienenslaiset rikosasiat.

12. Keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat jutut on, edellä sanotun estämättä, saman osaston käsiteltävä.

Syytteet käräjärauhan rikkomisesta tahi muusta oikeuden edessä tehdystä pienenslaisesta rikoksesta käsittelee se osasto, jossa rikos on tapahtunut.

Palautettu asia sekä kuulustelun toimittaminen ja lausunnon antaminen aikaisemmin käsitellystä asiasta on sen osaston tehtävä, joka ennen on asiaa käsitellyt.

13. Asiat, jotka voidaan käsitellä haastetta edeltäpäin antamatta, niinkuin todistajain kuulustelun O. K:n 17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen tahi viranomaisen määräyksestä, meriselitykset, velkojanvalan tekemisen sekä saamisen ilmoittamisen marraskuun 9 päivänä 1868 muun muassa määrääjasta velkomisasioissa annetun asetuksen 1 §:n mukaan, käsittelee se osasto, jolle asia on ilmoitettu.

14. Jos jonkin osaston työ tilapäisesti lisääntyy siinä määrin, ettei osasto vakinaisessa kokoonpanossaan voi tarpeen mukaisesti sitä suorittaa, tahi jos jonkin laajemman asian käsittelyä varten muutoin käy tarpeelliseksi, saa osasto sitä tarkoitusta varten kokoontua jaostottain niin, kuin Yhteinen Raastuvanoikeus siitä lähemmin määrää.

15. Yhteisessä Raastuvanoikeudessa johtaa puhetta oikeuspormestari tahi, hänen poissa ollessaan, virassa vanhin osastonpuheenjohtaja.

Oikeuspormestari on niinkään ensimmäisen osaston puheenjohtaja.

Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat on, Yhteisen Raastuvanoikeuden siitä 6 kohdan mukaan tehtyä esityksen, Turun Hovioikeuden määrättävä vuodeksi kerrallaan. Jos joku heistä vuoden varrella kuolemalla tahi muusta syystä eroaa, tulee Yhteisen Raastuvanoikeuden tehdä Hovioikeudelle esitys toisen puheenjohtajan tahi varapuheenjohtajan määräämisestä eronneen sijaan; ja ryhtyköön Yhteinen Raastuvanoikeus sillä välin tarpeellisiin toimiin Oikeuden jäsenluvun saamiseksi tuomionvoipaan määrään.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on poissa, johtaa puhetta vanhin läsnäoleva jäsen.

Seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla johtaa puheenjohtajan poissa ollessa jokin toinen Oikeuden lainoppinut jäsen puhetta.

16. Oikeuspormestari on vastuunalainen asiain tasaisesta kulusta Raastuvanoikeudessa ja sentähden velvollinen katsomaan, että Oikeuden jäsenet sekä virka- ja palvelusmiehet asianmukaisesti täyttävät tehtävänsä.

17. Raastuvanoikeuden jäsenet, samoin kuin Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehetkin, ovat velvolliset, muun virantoimitusjakonsa estämättä, jäävin tahi esteen ilmaantuessa, eri korvauksetta kutsusta hoitamaan virkaa toisen puolesta.

Samaa koskee neljäätoista päivää lyhemmäksi ajaksi myönnettyä virkavapautta, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus ole toisin määrännyt.

Raastuvanoikeus on oikeutettu tuomionvoivan jäsenmäärän saavuttamiseksi lisäjäsenekseen ottamaan asianajajan tahi muun siihen halukkaan lainoppineen henkilön.

18. Erityisessä työjärjestyksessä, jonka Turun Hovioikeus Kaupunginvaltuusmiehiä kuultuaan Yhteisen Raastuvanoikeuden ehdotuksesta Raastuvanoikeudelle vahvistaa, mutta jommoisen Maistraatille antavat läänin Kuvernööri ja Maistraatti, ei ole annettava ainoastaan niitä lisämääräyksiä Raastuvanoikeudessa ja Maistraatissa palvelevien virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä, mitkä, sen johdosta mitä täten on säädetty ja määrätty, havaitaan tarpeellisiksi, vaan myös lähempiä määräyksiä vastamainittujen viranomaisten sekä Raastuvanoikeuden eri osastojen istuntoajasta ynnä haasteiden antamis- ja pöytäkirjanpitotavasta kaikkineen mitä siihen kuuluu.

Maistraatin ja Raastuvanoikeuden puheenjohtajain ja jäsenten tulee saada (*poist.*) kahden kuukauden kesäloma, jos puolestaan asettavat (*poist.*). Maistraatin ja Yhteisen Raastuvanoikeuden hyväksymät jäsensijaiset, kuitenkin siten, että saman osaston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tahi Maistraatin kunnallisormestarilla ja oikeusraatimiehellä ei saa yhtäikaa olla tuollaista lomaa.

Ehdotus Helsingin Raastuvanoikeuden työjärjestykseksi.

1 §.

Raastuvanoikeus kokoontuu osin yhteisesti, osin osastottain, niinkuin tässä työjärjestyksessä tarkemmin sanotaan.

2 §.

Yhteinen Raastuvanoikeus kokoontuu osin täysi-istuntoon, osin puheenjohtajakoukseen. Täysi-istuntoon ottavat osaa oikeuspormestari ja kaikki Raastuvanoikeudessa palvelevat vakinaiset virkamiehet, puheenjohtajakoukseen taas pormestari ja Raastuvanoikeuden eri osatojen puheenjohtajat.

3 §.

Yhteisen Raastuvanoikeuden täysi-istunnon tehtävänä on:

- a) Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarinvirkaa, kun tarve sitä vaatii, sekä ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja, muiden osastojen puheenjohtajat ynnä toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat;
- b) jakaa raatimiehet virantoimitukseen Raastuvanoikeuden eri osastoille;
- c) toimeen ottaa ja siitä erottaa Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet;
- d) päättää, millä perusteilla jutut on jaettava Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken (*poist.*);
- e) Raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken jakaa pöytäkirjanpito sekä sakko- ja rangaistusluetteloista ynnä muista Raastuvanoikeuden annettavista luetteloista johtuva työ, *niin myös määrätä Raastuvanoikeuden toimituskirjain antamistapa*;
- f) myöntää virkavapautta Raastuvanoikeuden jäsenille ynnä virka- ja palvelusmiehille sekä määrätä viransijaiset;
- g) jakaa osasto jaostoihin;
- h) antaa Raastuvanoikeudelta vaadittu lausunto, kun se ei koske toimenpidettä, johon tuomarinvirassa on ryhdytty tahi ryhtymättä oltu; sekä
- i) noudattaen mitä 17 §:ssä säädetään määrätä osastojen varsinaisten istuntojen aika.

4 §.

Yhteisen Raastuvanoikeuden puheenjohtajakouksen tehtävänä on:

- a) lähemmin järjestää juttujako Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;
- b) ratkaista, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin saapunut asia käsiteltäväkseen; sekä

- c) myöntää lupa julkisen asianajotoiminnan harjoittamiseen Raastuvanoikeudessa.
- b) momentissa mainitusta päätöksestä ei saa valittaa.

5 §.

Raastuvanoikeuden osastoja on kahdeksan ja kuuluu: ensimmäiseen osastoon oikeuspormestari ja kaksi oikeusraatimiestä; toiseen, kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen osastoon kuhunkin kolme oikeusraatimiestä; sekä seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi *ylimääräistä* raatimiestä (*poist.*).

6 §.

Ensimmäinen osasto käsittelee:

- a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä sellaisista asioista johtuvat riidat;
- b) holhoojan tilitystä koskevat riidat;
- c) riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oikeutta lunastaa kaupungissa oleva huoneus ja maa, niin myös muuta kiinteän omaisuuden lunastamista koskevat vaatimukset;
- d) riidat haitoista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta kärsiä;
- e) perunkirjoitustoimituksista johtuvat riidat;
- f) testamentinvalvomisesta sekä perintöä ja testamentteja koskevat riidat; samoin kuin
- g) vekseli- ja merioikeusjutut.

7 §.

Toinen osasto käsittelee:

- a) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;
- b) konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasiat;
- c) riidat paremmasta oikeudesta konkurssiin luovutettuun omaisuuteen;
- d) syytteet konkurssirikoksesta;
- e) hakemukset kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi;
- f) hakemukset hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; sekä
- g) Raastuvanoikeuden toimitettavat katselmukset ja arvioimiset.

8 §.

Kolmas, neljäs, viides ja kuudes osasto käsittelevät kaikki ne jutut ja asiat, jotka nimenomaan eivät ole muun osaston käsiteltäviä.

Juttujen jakamisessa näiden osastojen kesken on noudatettava, että samanlaatuiset tärkeämmät jutut mikäli mahdollista tulevat saman osaston käsiteltäviksi.

9 §.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto käsittelevät Raastuvanoikeuteen saapuneet pieneläiset rikosasiat.

10 §.

Keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat jutut on, edellä sanotun estämättä, saman osaston käsiteltävä.

Syytteet käräjärauhan rikkomisesta tahi muusta oikeuden edessä tehdystä pienemmästä rikoksesta käsittelee se osasto, jossa rikos on tapahtunut.

Palautettu asia sekä kuulustelun toimittaminen ja lausunnon antaminen aikaisemmin käsitellystä asiasta on sen osaston tehtävä, joka ennen on asiaa käsitellyt.

11 §.

Asiat, jotka voidaan käsitellä haastetta edeltäpäin antamatta, niinkuin todistajain kuulustelu O. K:n 17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen tahi viranomaisen määräyksestä, meriselitykset, velkojanvalan tekeminen sekä saamisen ilmoittaminen marraskuun 9 päivänä 1868 muun muassa määräajasta velkomisasiossa annetun asetuksen 1 §:n mukaan, käsittelee se osasto, jolle asia on ilmoitettu.

12 §.

Jos jotakin rikosasiaa kolmannessa, neljännessä, viidennessä tahi kuudennessa osastossa käsitellessä käy selville, että asia olisi laatuunsa katsoen ollut vahvistetun työnjaon mukaan muun osaston käsiteltävä, ja jos tutkimus asiassa jo on alkanut, älköön se seikka yksin aiheuttako asian jättämistä sille osastolle, jonka oikeastaan olisi ollut asia käsiteltävä.

13 §.

Jos jonkin osaston työ tilapäisesti lisääntyy siinä määrin, ettei osasto vakinaisessa kokoonpanossaan voi tarpeen mukaisesti sitä suorittaa, tahi jos jonkin laajemman asian käsittelyä varten muutoin käy tarpeelliseksi, saa osasto sitä tarkoitusta varten kokoontua jaostottain niin, kuin Yhteinen Raastuvanoikeus siitä lähemmin määrää.

14 §.

Yhteisessä Raastuvanoikeudessa johtaa puhetta oikeuspormestari tahi, hänen poissa ollessaan, virassa vanhin osastonpuheenjohtaja.

Oikeuspormestari on niinkään ensimmäisen osaston puheenjohtaja. Muiden osastojen puheenjohtajat sekä ensimmäisen, toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat määrää Hovioikeus niinkuin 3 §:ssä on sanottu.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on poissa, johtaa puhetta vanhin läsnäoleva jäsen.

Seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla johtaa puheenjohtajan poissa ollessa jokin toinen Oikeuden lainoppinut jäsen puhetta.

15 §.

Oikeuspormestari on vastuunalainen asiain tasaisesta kulusta Raastuvanoikeudessa ja sentähden velvollinen katsomaan, että oikeuden jäsenet sekä virka- ja palvelusmiehet

asianmukaisesti täyttävät tehtävänsä. Niinikään tulee oikeuspormestarin valvoa tässä työjärjestyksessä olevain ja Yhteisen Raastuvanoikeuden antamain, työnjakoa koskevain määräysten noudattamista. Oikeuspormestarin tulee niinikään, kun asianhaarat sen aiheuttavat, kutsuttaa Yhteinen Raastuvanoikeus täysi-istuntoon tahi puheenjohtajakokoukseen.

Osaston puheenjohtajan velvollisuutena on katsoa, että työssä noudatetaan säädettyä järjestystä, että pöytäkirjat jutuista ja asioista niin pian kuin mahdollista asianmukaisessa järjestyksessä laaditaan ja lähetetään, niin myös että asianomainen pöytäkirjanpitäjä sekä muut virka- ja palvelusmiehet täyttävät velvollisuutensa, mikäli osastoa koskee.

16 §.

Raastuvanoikeuden jäsenet, samoin kuin Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehetkin, ovat velvolliset muun virantoimitusjakonsa estämättä, jäävin tahi esteen ilmaantuessa, eri korvauksetta kutsusta hoitamaan virkaa toisen puolesta.

Samaa koskee neljätoista päivää lyhemmäksi ajaksi myönnettyä virkavapautta, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus ole toisin määrännyt.

Raastuvanoikeus on oikeutettu tuomionvoivan jäsenmäärän saavuttamiseksi lisäjäsenekseen ottamaan asianajajan tahi muun siihen halukkaan lainoppineen henkilön.

17 §.

Raastuvanoikeuden eri osastot kokoontuvat, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus poikkeustapauksissa toisin määrää, ensimmäinen osasto maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin, sekä muut osastot niinikään kukin kolmena päivänä viikossa. Asianomaisen puheenjohtajan kutsusta kokoontuvat osastot sitäpaitsi ylimääräiseen istuntoon, kun sellainen on tarpeellinen.

Osaston varsinaisten istuntojen ajasta on ilmoitettava julkipanolla Oikeuden ovella.

18 §.

Viimeistään viikon kuluessa kustakin istunnosta pitää Raastuvanoikeuden pöytäkirjain ja muiden toimituskirjain olla valmiit tarkistettaviksi. Sittenkun tarkistus on toimitettu ja puheenjohtaja tästä tehnyt merkinnän pöytäkirjaan, on pöytäkirjanpitäjän joutuisimmin toimitettava kaikki lähtevät toimituskirjat, niin että ne ovat valmiit asianomaisille annettaviksi laillisen toimitusajan kuluessa.

19 §.

Jos joku haluaa saada jäljennöksen pöytäkirjasta tahi muusta asiakirjasta, ilmoittakoon siitä arkistossa. Jos konseptipöytäkirja jo on arkistoon annettu, on pyydetty jäljennös aktuaarin, mutta muussa tapauksessa asianomaisen pöytäkirjanpitäjän annettava, aktuaarilta asiasta tiedon saatuaan. (*Poist.*)

Merkinnät Raastuvanoikeuden diareihin ja julkisten haasteiden luetteloon on pöytäkirjanpitäjän tehtävä viimeistään istunnon jälkeisenä päivänä.

20 §.

Kun juttu on lykätty johonkin istuntoon päätöksen julistamista varten, on julistaminen aina toimitettava määräaikana.

21 §.

Raastuvanoikeuden pöytäkirjat kultakin vuodelta niihin kuuluvine sakko- ja rangaistus- sekä muine luetteloinen on annettava arkistoon niin aikaisin, että pöytäkirjan sitominen voi olla toimitettu ennen lokakuun 1 päivää sen jälkeisenä vuonna, minkä tuomiokirja käsittää. Näitä tuomiokirjoja ei saa muutoin kuin kuittia vastaan antaa arkistosta.

22 §.

Raastuvanoikeudessa pidetään seuraavia diareja, nimittäin:

Yhteisessä Raastuvanoikeudessa: yhteistä diaria kaikkia siellä esiintyviä asioita varten;

ensimmäisellä osastolla: yhtä yhteistä diaria lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioita sekä toista muita juttuja ja asioita varten;

toisella osastolla: yhtä yhteistä diaria konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasioita sekä toista muita juttuja ja asioita varten;

kolmannella, neljännellä, viidennellä ja kuudennella osastolla, kullakin: toista diaria riitajuttuja ja -asioita sekä toista rikosasioita varten; niin myös

seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla, kumpaisellakin: yhtä diaria näissä osastoissa esiintyviä juttuja ja asioita varten.

Nämä diarit sekä Yhteisen Raastuvanoikeuden ja kunkin osaston juttuluettelot hoitaa pöytäkirjanpitäjä, ja tulee niiden kunakin arkipäivänä kello kymmenestä kahteen olla käytettävänä oikeuden istuntohuoneessa tahi arkistossa.

23 §.

Ensimmäisen osaston silmälläpidon alaisena ja sen lähemmän määräyksen mukaan on pidettävä sekä kaupungin holhouskirjaa että myös sen laatuista lainhuudatus- ja kiinnitysluetteloa, että rasitus- ja muita todistuksia osaston toimenpiteistä lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa voidaan pyynnöstä viivyttämättä antaa.

24 §.

Haastehakemus, suullinen tahi kirjallinen, annetaan aktuaarille, joka heti lyhyesti kirjoittaa sen ynnä asian laadun sitä varten olevaan luetteloon. Jos aktuaari on epä-tietoinen siitä, mihin Raastuvanoikeuden osastoon asia vahvistettujen perusteiden mukaan kuuluu, tulee hänen siitä viivyttämättä ilmoittaa oikeuspormestarille, joka voi päättää jaosta tai myös jättää sen Yhteisen Raastuvanoikeuden ratkaistavaksi.

Asianomainen puheenjohtaja määrää sitten, minä päivänä asia on otettava käsiteltäväksi. Kun useita asioita on määrätty samana päivänä käsiteltäviksi, on ne asianhaaran mukaan pantava kahdelle tahi useammalle eri kellonlyömälle.

Aktuaari on velvollinen edellä mainittuun luetteloon merkitsemään ajan, milloin asia tulee käsiteltäväksi, niin myös minkä osaston käsiteltävä asia on.

25 §.

Jos kirjallista haastetta on haettu, tulee sen osaston puheenjohtajan, jonka osalle asia on tullut, antaa ja aktuaarille jättää haaste niin aikaisin, että hakija mikäli mahdollista vielä samana päivänä voi sen noutaa aktuaarin työhuoneesta. Jos on suullista haastetta pyydetty, tulee hakijan aktuaarilta tiedustella, minkä osaston käsiteltäväksi asia on joutunut ja minä päivänä se tulee käsiteltäväksi, minkä jälkeen hakijan itsensä tulee toimittaa asianomainen haastetuksi siihen. Jos julkista haastetta on haettu, ilmoitakoon aktuaari asian asianomaiselle osastolle ensi istunnossa.

Ennen kutakin istuntoa tulee aktuaarin asianomaisen osaston juttuluetteloon kirjoittaa ne jutut ja asiat, mitkä hänen 24 §:ssä mainitun luettelonsa mukaan silloin ovat osastossa käsiteltävät.

Ellei asianomainen puheenjohtaja ole saapuvilla, saa haasteen antaa muukin viran-toimituksessa oleva osastonpuheenjohtaja.

26 §.

Kaupunginviskaalien ja muiden syyttäjien läheteet ovat niinkään aktuaarin vastaanotettavat sekä muutoinkin käsiteltävät niin, kuin 24 ja 25 §:ssä on sanottu. Aktuaari olkoon niinkään velvollinen vastaanottamaan 11 §:ssä mainitun ilmoituksen, jos sitä vaaditaan ja ilmoitus on kirjallisesti laadittu.

27 §.

Aktuaari vastaanottaa päällykseen suljettuina saapuneet valvontakirjat sekä lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioissa Raastuvanoikeuden istuntojen väliaikoina annetut hakemukset, ja antaa nämä asiakirjat ensi istunnossa Oikeudelle.

Niinkään on aktuaarin velvollisuus istuntojen väliaikoina vastaanottaa vetoraha ja tyytymättömyydenilmoitus sekä siitä asianomaiselle osastolle ensi istunnossa ilmoittaa, niin myös vastaanottaa, esitysmerkinnällä varustaa ja asianomaiselle puheenjohtajalle ennen ensi istuntoa jättää kaikki istuntojen väliaikoina saapuneet, Raastuvanoikeudelle osotetut kirjeet ja kirjelmät sekä avonaiset kirjoitukset. Näistä kirjoituksista niiden mukana ehkä seuraavine asiakirjoineen tulee aktuaarin pitää eri luetteloa.

Kunakin arkipäivänä tulee aktuaarin olla työhuoneessaan arkistossa saapuvilla kello kymmenestä kolmeen.

28 §.

Lähteväin toimituskirjain lunastus tulee sille, joka toimituskirjan laatii, kuitenkin että Raastuvanoikeuden, paitsi ensimmäisen osaston, antamain haasteiden lunastus jaetaan tasan asianomaisten osastojen puheenjohtajain kesken. Vetoraha jaetaan niiden kesken, jotka ovat asian ratkaisuun ottaneet osaa, siten että puheenjohtaja saa kaksi sen vertaa kuin muut.

29 §.

Kussakin Raastuvanoikeuden eri osastossa tulee olla täydellinen kokoelma tässä maassa voimassa olevia yleisiä sääntöjä ja asetuksia; eikä mitään niistä saa pitemmäksi eikä lyhemmäksi ajaksi viedä pois istuntohuoneesta.

30 §.

Kustannukset asianomaiseen Hovioikeuteen lähetettävän Raastuvanoikeuden tuomio-
kirjan kappaleen sekä 3 §:ssä mainittujen sakko- ja rangaistusluettelojen, asialuettelojen
ja selontekojen puhtaaksi kirjoittamisesta suoritetaan, laskun mukaan ja asianomaisen
puheenjohtajan siihen kirjoitettua todistuksen, Raastuvanoikeuden tarverahoista.

Ehdotus Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi.

	Markkaa	Markkaa	Markkaa
Oikeuspormestari, palkkaa	7,000		
palkkiota	5,000	—	12,000
11 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa	6,000		
palkkiota	2,000	8,000	88,000
8 nuorempaa oikeusraatimiestä, palkkaa	4,000	—	32,000
4 ylimääräistä raatimiestä, palkkaa	4,000	—	16,000
Palkkiota 7 osastonpuheenjohtajalle	2,000	—	14,000
2 notaaria sivilipöytäkirjaa varten, palkkiota	3,000	—	6,000
1 s:n s:n	—	—	—
6 notaaria rikosasiain pöytäkirjaa varten, palkkiota	4,000	—	24,000
Yhteensä Smk	—	—	192,000

Muist. Kaikille oikeusraatimiehille tulee viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta palkankorotus, vanhemmille raatimiehille 1,000 markkaa ja nuoremmille 500 markkaa kumpaisellakin kerralla.

Esitys ja lausunto, kaupungin julistamaa veistokuvateosten hankintakilpailua varten asetetun palkintolautakunnan antama.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Samalla kun palkintolautakunnalla täten on kunnia Kaupunginvaltuustolle lähettää tämän oheinen lausuntonsa Kaupunginvaltuuston toimeenpanemasta alustavasta kilpailusta veistokuvateosten hankkimiseksi kaupungin kaunistamiseksi, rohkenee lautakunta tehdä seuraavan esityksen ehdotuksineen.

1. Siihen nähden että kilpailu A-ryhmässä, joka tarkoitti veistokuvakoristeiden aikaansaamista Pitkäsillan kaidemuurin eteläpuolisiin päätekiiviin, ei ole lautakunnan mielestä antanut sellaista tulosta, että yhtäkään kilpailuun annetuista luonnoksista kävisi puoltaminen toteutettavaksi, on lautakunnan mielestä sopivinta, *että kysymys sillan koristamisesta toistaiseksi saa kokonaan raueta ja tähän tarkoitukseen osotettu rahamäärä, 7,000 markkaa, sen sijaan käytetään alempana ehdotetulla tavalla.*

2. Kun ehdotukset N:o 27 (merkki Tip-Top, koristeellinen kaivo) ja 30 (merkki Fotboll, leikkiviä karhuja), jotka kumpikin kuuluvat B-ryhmään (Kaivopuisto), palkintolautakunnan mielestä ovat sängen arvokkaita, esittää lautakunta, edellyttäen luonnosten laatijain tähän suostuvan, *että kaupunki lunastaisi nämä molemmat luonnokset kumpaisenkin 200 markalla.*

3. Mitä sitten tulee kysymykseen jonkin tahi joidenkin kilpailuehdotusten toteuttamisesta, on palkintolautakunta yhtynyt seuraavaan ehdotukseen:

a) *C-ryhmän I palkinnon saajan (Eiran puistikko), kuvanveistäjä Viktor Jansonin yhteistoimin arkkitehtitoiminimi Palmqvist & Sjöströmin kanssa laatiman juomakaivon luonnoksen (N:o 36) on palkintolautakunta luonnoksen erittäin suurten ansioiden vuoksi asettanut ensi sijalle, ja puoltaa lautakunta tämän ehdotuksen toteuttamista.*

Tekoaineet: graniitti ja pronssi. Arvioidut kustannukset: 4,000 markkaa.

b) *B-ryhmän (Kaivopuisto) II palkinnon saajan, kuvanveistäjä Gunnar Finnen ehdotus, kyyryllään oleva nainen (luonnos N:o 87), olisi palkintolautakunnan mielestä tilattava teetetäväksi tämän ryhmän I palkinnon saajan, herra Victor Jansonin naispatsaan edellä, näin osin syystä että olisi suotavaa saada tilaukset*

jakautumaan useampain kesken, osin siihen nähden että tämäkin ehdotus erittäin hyvin sopii koristamaan Kaivohuoneen edustaa ja on sinänsä taiteellisesti arvokas. Lautakunta pyytää tämän mukaisesti ehdottaa, *että puheena oleva herra Finnen ehdotus pantaisiin teoksen pohjaksi.*

Tekoaineet: pronssi ja graniitti. *Lasketut kustannukset:* 5,000 markkaa.

c) Edellyttäen että ehdotus Pitkäsillan koristamisesta saa raueta sekä tähän tarkoitukseen osotettu rahamäärä 7,000 markkaa jää käytettäväksi muuhun tarkoitukseen, pyytää palkintolautakunta edelleen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

1) *että valmistetaan ja Kaivopuiston Lehtokujan viereiselle neliön muotoiselle pienten lasten leikkikentälle sijoitetaan kuvanveistäjä Bertel Nilssonin C-ryhmässä II palkinnon saanut juomakaivon ehdotus „Björnens fiskafänge“ (luonnos N:o 45);*

Tekoaineet: pronssi ja graniitti. *Lasketut kustannukset:* 4,000 markkaa.

2) *että valmistetaan ja sopivaan paikkaan sijoitetaan ehdotus N:o 27 B-ryhmässä (tässä edellä ehdotettu lunastettavaksi), koristeellinen, vartalokuviokoristeita vaille oleva juomakaivo.*

Tekoaineet: pronssi ja graniitti. *Lautakunnan kustannusarvio:* 2,000 markkaa.

Edellä mainittujen veistokuvateosten valmistamisesta ja lunastamisesta on laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 15,400 markkaa eli siis hiukan vähemmän kuin tarkoitukseen käytettävänä oleva summa 16,151 markkaa 60 penniä. Helsingissä, syyskuun 15 päivänä 1915.

Palkintolautakunnan puolesta:

Alfred Norrmén.

John Uggla.

Liite.

Lausunto, Helsingin Kaupunginvaltuuston kokouksessa huhtikuun 27 päivänä 1915 Suomen kuvanveistäjille kaupungin kaunistamiseksi tarkoitettujen veistokuvateosten hankkimiseksi julistettua kilpailua varten asetetun palkintolautakunnan antama.

1 §.

Palkintolautakunta kokoontui perjantaina syyskuun 3 päivänä 1915 k:lo 10 a. p. Ateneumissa perustavaan kokoukseen, ja valittiin tällöin puheenjohtajaksi pankinjohtaja herra A. Norrmén, joka sihteeriksi kutsui varatuomari John Ugglan.

2 §.

Sihteeri ilmoitti, että määräajan kuluessa (kuluvan syyskuun 1 päivänä k:lo 12 päivällä) oli annettu 91 kilpailuehdotusta, jotka kuvanveistäjäliiton toimesta oli asetettu Ateneumin suureen näyttelysaliin ja jotka luettiin seuraavasti:

I. Pitkä silta.

Järj. n:o.	Merkki.	Järj. n:o.	Merkki.
2.	Salve.	41 ja 43.	Sjöfolk.
3.	Flechir.	52.	Felix Leo.
4.	Leo.	53 ja 58.	Sillan vartia (2 esinettä).
5 ja 8.	Stenarbetare (2 esinettä).	54.	Koriste.
6.	Vakt.	55.	Leo.
9.	M. M. M.	57.	Yx.
10.	Pääty.	66 ja 70.	Kivimies ja muurari (2 esinettä).
13.	X. 1915.	67 ja 69.	Bum (2 esinettä).
18.	Ursus.	72.	„Kub“.
19.	Grip.	76.	A—O.
20.	Stfkinge.	78.	Granit.
22.	Gif akt.	82.	Spleen.
24.	Vårt finska Pudel lejon.	84.	Sfinx.
25.	Kuningas.	88.	Liggande lejon.
28.	Jalopeura (2 esinettä).		

II. Kaivopuisto.

Järj. n:o.	Merkki.	Järj. n:o.	Merkki.
1.	Litta.	59.	Ehdotus N:o 2.
7.	Jyry.	62.	Primula.
11.	Korsi.	65.	1915.
12.	Kaivopuisto.	68.	Annikki.
15.	Karhu.	71.	„Caper“.
16.	Pesä.	72.	„Kub“.
17.	Grottan.	77.	Hafsörn med gädda.
23.	Equilibre.	83.	Juan.
26.	Pelle.	85.	Rhesus.
27.	Tip Top.	86.	Bland blommor.
30.	Fotboll.	87.	Gammal bekant.
38.	Femme drapéé.	89.	Trollsländan.
42.	Is.	90.	Staty.
46.	Kylpyyn.	91.	Vären kommer.
47.	Il mio.		

III. Eiran puistikko.

Järj. n:o.	Merkki.	Järj. n:o.	Merkki.
14.	Meri.	45.	Björnens fiskafänge.
17.	Grottan.	48.	Kunskapens källa.
21.	Allas dryck.	49.	Sku ja' . . . . .
23.	Equilibre.	50.	Putte Brunn.
29.	Hyla arborea.	51.	Barnalek.
31.	Kukka.	56.	Kalapoika.
32.	Vårsång.	60.	Eiran juomakaivo.
33.	Lippi.	61.	Eira d:o
34.	E. V. ○ ⊕	63.	Vattenpost.
35.	⊕	64.	„Rosen“.
36.	Trollius.	73.	Piruett.
37.	Eira Putti.	74.	Kluk.
39.	Prins Groda och prinses- san fjäril.	75.	Lilja.
40.	Hiller.	79.	Ankungen.
44.	Kaivo.	80.	Tulipan.
		81.	Eira park.

Kilpailuun annettujen ehdotusten mukana seurasivat kilpailuohjelmassa määrätyt asiakirjat. Kaikkien ehdotusten katsottiin täyttävän ohjelmassa asetetut vaatimukset.

Edellä mainittujen lisäksi oli tullut merkillä „Apor“ varustettu sinetöity kääre, johon kuuluvaa kilpailuehdotusta ei kuitenkaan ollut saapunut.

3 §.

Sittenkun osin koko lautakunta eri kokouksissa ja osin sen yksityiset jäsenet kukin erikseen olivat tarkastaneet kilpailuehdotuksia, käytiin syyskuun 6 päivänä 1915 niitä arvostelemaan ja tehtiin silloin seuraavat päätökset:

I. Ryhmä A. (Pitkäsilta).

Alempaan luokkaan luettiin ehdotukset N:ot 2, 3, 4, 5 ja 8, 6, 9, 10, 13, 19, 20, 22, 24, 25, 28, 41 ja 43, 53 ja 58, 54, 55, 57, 66 ja 70, 67 ja 69, 76, 78, 82, 84 ja 88.

Ylemmään luokkaan luettiin, epäröiden, ehdotukset N:ot 18, 52 ja 72, jotka arvosteltiin seuraavasti:

- N:o 18. Tekijä on pyrkinyt antamaan ja saanutkin annetuksi rakennustaiteellisen eheyden karhuryhmälleen, joka osottaa eheitä ääri viivoja ja käy hyvin yhteen jalustan kanssa. Sommittelu on kuitenkin sekava.
- „ 52. Jalopeura on, vaikka realistisesti tyylitelty, taitavasti muodosteltu. Sen sijoitus — poikinpäin jalustalle — ei ole onnistunut.
- „ 72. Tekijä on, noudattaen tehtävän ja tekoaineen laadun vaatimaa yksinkertaisempaa muovailua suurin aloin pyrkinyt aikaansaamaan koristeellista vaikutusta. Teos näyttää kuitenkin pieneltä alustaan verraten ja muovailu on yksityiskohdissaan heikko.

II. Ryhmä B. (Kaivopuisto).

Alimpaan luokkaan luettiin ehdotukset N:ot 1, 7, 11, 15, 16, 17, 47, 65, 68, 71, 72 (ote sopimaton tehtävään; vrt. samaa numeroa ryhmässä A), 77, 83, 86 ja 89.

Keskiluokkaan luettiin N:o 12, 23 (valokuvallinen realismi), 26, 46, 62 (ankara viivarytmikka, mutta puuttuu selvyyttä), 85, 91 (salonkileima).

Ylimpään luokkaan luettiin N:ot 27, 30, 38, 42, 59, 87 ja 90, jotka arvosteltiin seuraavasti.

- N:o 27. Kaivolunnon, puhtaasti koristeellis-rakennustaiteellinen ilman vartalokuvakoristeita. Luonnostus hyvä. Halpahintainen ja hyvin sopiva monistettavaksi.
- „ 30. Hyvä monumenttaallinen leima ehein ääri viivojen ja hyvin harkitun viiva-, taso- ja varjovaikutuksin. Eläinkuviot kiinteästi yhteen sommiteltu.

- N:o 38. Erinomainen monumenttaallinen leima. Selvät piirteet ehein ja mielenkiintoisin ääriiviivoin. Hieman arkaisoiva, mutta kuitenkin henkilöllisesti omaperäinen tyyli.
- „ 42. Hyvä monumenttaallinen asettelu, kuutiomainen ryhmitys ja eheät ääriviivat. Eläinten kauloissa kaunis rytmi. Jalusta ei sulaudu yhteen ryhmän kanssa, joka kenties on liian raskas tähän paikkaan.
- „ 59. Keveä ja sulava asettelu. Aihe ja muodostelu vaikuttavat.
- „ 87. Ehdotus vaikuttaa sopusuhtaisesti ja arvokkaasti. Kaunis viivakäsittely, joka puolelta hyvät kokonaiskuvat. Aihe ja käsitys hyvin sopivat tehtävään.
- „ 90. Atleettivartalo, jonka asennossa on ansioita, mutta joka kuvanveistollisessa suhteessa ei ole mielenkiintoinen.

III. Ryhmä C. (Eiran puistikko).

Alimpaan luokkaan luettiin ehdotukset N:ot 14, 17, 29, 33, 34, 35, 37, 39, 48, 49, 50, 51, 56, 60, 61, 63, 64, 73, 74, 75, 80 ja 81.

Keskiluokkaan luettiin ehdotukset N:ot 21, 23 (vrt. samaa ehdotusta B-ryhmässä), 31, 32 (pikkukoristeleima, käsittely imelä), 40, 44 (kokonaisuoto ja aihe — satusävy — ansiokkaat, mutta taiteellinen käsittely heikko).

Ylimpään luokkaan luettiin ehdotukset N:ot 36, 45 ja 79, jotka arvosteltiin seuraavasti:

- N:o 36. Juomakaivo. Ehdotus rakennettu ja muodosteltu ihmeteltävän yksinkertaisesti. Ääriviivat eheät ja levolliset. Lapsen kuva luontevasti ja tunteellisesti käsitetty.
- „ 45. Juomakaivo. Monumenttaallinen leima joka puolelta ehein ja levollisin ääriviivoin. Karhun liikunto hyvä. Onnistunut aihe ja virkistävä pisara leikillisyyttä käsityksessä.
- „ 79. Reipas ja sievä, piirteet varsin onnistuneet.

4 §.

Palkintolautakunta kävi sitten silmäilemässä kaikkia kolmea paikkaa, jolloin ylimpään luokkaan luettujen ehdotusten ajateltua vaikutusta keskusteltiin ja mikäli mahdollista arvosteltiin.

5 §.

Käytiin antamaan

Päätöstä.

I. A-ryhmä (Pitkäsilta).

Ennen palkintojen jakamista halusi lautakunta lausua, että kilpailun tulos tässä ryhmässä lautakunnan mielestä oli huono, mikä luultavasti etusijassa johtui siitä, että kuvanveistäjämme ovat tottumattomia tämän laatuisiin rakennustaiteellisesti kuvallisiin tehtäviin. Useimmat kilpailijat eivät olleet tarpeellisessa määrässä ottaneet huomioon tehtävän vaatimuksia mitä tuli teoksen koristeelliseen esitykseen, sen liittymiseen jalustan kanssa elimelliseksi kokonaisuudeksi sekä muovailun sovittamiseen graniitin luonteen mukaan, vaan olivat painaneet ehdotuksiinsa tässä tapauksessa sopimattoman realistisen leiman. Ne kilpailijat taas, jotka ovat löytäneet oikean otteen, eivät aatteensa taiteellisessa esityksessä ole kohonneet niin korkealle kuin olisi ollut suotava.

Annettujen ehdotusten joukossa ei lautakunnan mielestä ole ainoatakaan, jonka kävisi paneminen valmistettava teoksen pohjaksi. Kun tähän tulee lisäksi, että lautakunta ei voi ylemmässäkään luokassa varmasti asettaa mitään teosta toisten edelle, on lautakunta päättänyt käyttää sille suotua oikeutta jakaa palkintosumman tasan kolmen ylimpään luokkaan luettujen ehdotusten kesken.

Palkintoja saivat siis:

N:o 18	Merkki	Ursus	.....	334	markkaa
” 52	”	Felix Leo	.....	333	”
” 72	”	Kub	.....	333	”

Nimilippuja aukaistaessa havaittiin, että

ehdotuksen N:o 18 tekijät olivat herrat Into Saxelin ja Matti Warén.

” ” 52 tekijä herra Gunnar Finne.

” ” 72 ” ” G. Winter.

II. B-ryhmä. (Kaivopuisto.)

Äänestyksen perusteella asetettiin yksimielisesti ensi sijalle ehdotus N:o 38 (merkki: Femme drapée); toiselle sijalle taas asetettiin ehdotus N:o 87 (merkki: Gammal bekant) kolmella äänellä kahta vastaan, jotka sai ehdotus N:o 30 (merkki: Fotboll). Kolmanteen

sijaan asetettiin ehdotus N:o 59 (merkki: Ehdotus N:o 2) kolmella äänellä kahta vastaan, jotka sai ehdotus N:o 30.

Tässä ryhmässä saivat siis:

I palkinnon 500 markkaa ehdotus N:o 38 (Femme drapée);

II palkinnon 300 markkaa ehdotus N:o 87 (Gammal bekant); sekä

III palkinnon 200 markkaa ehdotus N:o 59 (Ehdotus N:o 2).

Nimilippuja aukaistaessa havaittiin, että

I palkinnon oli saanut kuvanveistäjä Viktor Janson,

II palkinnon kuvanveistäjä Gunnar Finne ja

III palkinnon niinkään kuvanveistäjä Gunnar Finne.

III. C-ryhmä (Eiran puistikko).

I palkinto 500 markkaa annettiin yksimielisesti ehdotukselle N:o 36 (merkki: Trollius).

II palkinto 300 markkaa annettiin yksimielisesti ehdotukselle N:o 45 (merkki: Björnens fiskafänge).

III palkinto 200 markkaa annettiin yksimielisesti ehdotukselle N:o 79 (merkki: Ankunge).

Nimilippuja aukaistaessa huomattiin, että

I palkinnon oli saanut kuvanveistäjä Viktor Janson ynnä arkkitehtitoiminimi Palmqvist & Sjöström,

II palkinnon kuvanveistäjä Bertel Nilsson ja

III palkinnon neiti Gerda Qvist.

Lopuksi päätti palkintolautakunta erityisessä herroille Kaupunginvaltuusmiehille tehtävässä esityksessä ehdottaa niitä toimenpiteitä, joita kilpailun tulos kaupungin puolelta vaatii, sekä pyytää Rahatoimikamaria osottamaan palkinnot maksettaviksi asianomaisille. Helsingissä, syyskuun 15 päivänä 1915.

Alfred Norrmén.

Väinö Blomstedt.

Bertel Jung.

Axel Haartman.

Gustaf Strengell.

John Uggla.

Esitys kotimaisen lainan ottamisesta kaupungin tarpeisiin.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Syysk. 11 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 606.

Siihen nähden että Helsingin kaupungin menot nykyolojen johdosta ovat tuntuvasti lisääntyneet, samalla kun vakinaiset tulot ovat vähentyneet, on Rahatoimikamarin täytynyt ottaa erinäisiä pienempiä lainoja sekä ulkomailta että kotimaasta. Niinpä on Rahatoimikamari ottanut seuraavat lyhytaikaiset lainat, nimittäin:

1) erinäisiltä lontoolaisilta pankkiiriliikkeiltä sinne sijoitettuihin kaupungin lainoihin kuuluvain korkolippujen ja obligatsioonien lunastamiseksi sota-aikana 60,000 puntaa sterlingiä, mikä säännöllisen kurssin mukaan vastaa noin 1,600,000 markkaa;

2) eräältä tukholmalaiselta pankilta Ruotsin rahassa suoritettavain kaupungin menojen maksamiseksi 150,000 kruunua eli noin 210,000 markkaa; sekä

3) Helsingin Privatbankenilta n. s. muonitustoimikunnan ja halkokomitean tarpeisiin 3,500,000 markkaa.

Privatbankenilta lainatut 3,500,000 markkaa on käytetty jauhojen, suolan, halkojen sekä erinäisten muiden tarvikkeiden ostoon, joita tarpeen vaatiessa myytäisiin kaupungin asukkaille, mutta kun epätietoista on, milloin siten käytetyt varat saadaan takaisin ja minkä suuruisin erin, sekä kun Privatbankenin laina erääntyy maksettavaksi helmikuussa 1916, on katsottu tarpeelliseksi tässä ottaa tämäkin summa lukuun.

Nämä lyhytaikaiset lainat nousevat siis kaikkiaan noin 5,300,000 markkaan, riippuen siitä kurssista, jonka mukaan ulkomaan rahan määräiset lainat on takaisinmaksettava ja jota kurssia nykyään tietenkin on mahdoton arvata. Mutta lisäksi tarvitaan määrärahoja jo alotettuihin töihin, joita varten on lainavaroja osotettu. Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin hyväksymän suunnitelman mukaan on kunnan teurastamo rakennettava 3 miljoonan markan kustannuksilla josta määrästä tähän

asti on osotettu 2 miljoonaa markkaa. Tämän rakennusyhtiön loppuun saatamiseen tarvitaan siis vieläkin miljoona markkaa. — Hietalahden sataman järjestämis- ja tasoitustöistä on laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan noin 5 miljoonaa markkaa. Tähän asti on Kaupungiuvaltuusto lisätyin luvuin tähän tarkoitukseen myöntänyt lainavaroista 2,200,000 sekä taksoitusvaroista 100,000 markkaa. Kun näitä satamarakennus- ja järjestämistöitä vielä jatkuu useat vuodet, riittänee tällä kertaa 1,500,000 markkaa. Tämän lisäksi on vielä osotettava esimerkiksi 500,000 markkaa vastikkeeksi Viikin kapteeninvirkatalon luovuttamisesta Helsingin kaupungille.

Kaupungilla oli tosin syyskuun 1 päivänä rahavaroja:

Käteistä kassassa	133,000: —
Juoksevalla tilillä	20,000: —
Konttokuranttilillä	1,500,000: —
Erikoistilillä	1,600,000: —
	Yhteensä 3,253,000: —

Mutta nämä varat samoin kuin kertyvät kunnallisverotkin, noin 4,000,000 markkaa, tarvitaan osin kaupungin juokseviin menoihin ja osin jo päätettyihin, lainavaroilla teetettäviin töihin.

Jos olot nykyään olisivat säännölliset ja jotakin varmuutta olisi vastaisuudesta, laatisi Rahatoimikamari täydellisen, raha-asiain tilaa osottavan taulukon ja selvittäisi siinä niiden erinäisten suunniteltujen yritysten kustannuksia, jotka noissa oloissa luultavasti päätettäisiin toimeenpanna. Tuollainen taulukko antaisi oleellisesti toisen lopputuloksen kaupungin lainatarpeisiin nähden. Mutta olojen nykyisellään ollessa ja kun suurenlaista ulkomaista obligatsioonilainaa ei käy ajatteleminenkaan, on Rahatoimikarin mielestä nyt ollut kaupungille edullisinta, ettei liiaksi rasiteta sen luottoa.

Niinkuin edellä lausutusta käy selville, voi Helsingin kaupunki siis tulla toimeen noin 8 miljoonan markan lainalla. Järkevä rahapolitiikka kuitenkin näyttää kehottavan, siinä tapauksessa että suurempi summa on saatavissa, varaamaan kaupungille muutaman miljoonan edellä mainitun välttämättömän tarpeellisen summan lisäksi. Epäilemätöntä lienee, että rahan kysyntä Europassa rauhan tultua on oleva erittäin suuri, vieläpä niin suuri, että Helsingin tapaisen verraten vähäpätöisen kaupungin käy mahdottomaksi maailmanmarkkinoilla kilpailla lainoista niiden valtioiden ja suurkaupunkien kanssa, jotka varmasti esiintyvät lainanhakijoina, minkä johdosta täytyy katsoa, että Helsingin kaupungin on mahdoton moniin aikoihin saada uutta suurempaa obligatsioonilainaa. Huomattava on kuitenkin, että kestänee pitemmän aikaa sodan päätyttyä, ennenkuin teollisuuslaitokset voivat jälleen ryhtyä jatkamaan työtään entisessä laajuudessa, jota paitsi monet merkit viittaavat siihen, että kaupungin rakennustoiminta on pitemmän

aikaa pysyvä seisauksissa. Näiden seikkain johdosta on olettavissa, että työttömyys kaupungissa käy varsin huomattavaksi, minkätähden kaupunginhallinnolla pitää olla mahdollisuutta työansion hankkimiseksi mainittavammille väestön osille panna käyntiin varsin huomattavia yleisiä töitä, joista kaupungilla voi olla erinomaista hyötyäkin. Näyttää sentähden olevan syytä korottaa hankittavan lainan summa 10—12 miljoonaan.

Kun kotimaiset rahamarkkinat nykyään näyttävät tarjoovan mahdollisuuksia mainitun suuruisen lainan saamiseen, on Rahatoimikamari ryhtynyt keskusteluihin erinäisten kotimaisten rahalaitosten ja yksityisten rahamiesten kanssa 12 miljoonan markan suuruisen, 5 prosenttisen lainan ottamisesta, jonka lainanantajat ottaisivat hankkiaksensa 98 0/0:n kurssista. Alustavan sopimuksen mukaan olisi laina sekä lainanottajan että lainanantajain puolelta irtisanomaton kolme vuotta, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien; siitä lähtien kuolejetaan lainaa vuosittain vähintään 500,000 markalla. Helsingin kaupungille varataan kuitenkin oikeus milloin tahansa kolmen ensimmäisen vuoden kuluttua joko lisätä kuoletusmäärää taikka vähintään kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta maksaa koko lainasumma.

Rahatoimikamarin mielestä on aloitettujen keskustelujen tulos suotuisa sekä korkomäärään ja pääomanalennukseen että kuoletus- ja takaisinmaksuehtoihin nähden. Esittämillään syillä Rahatoimikamari toivoo Kaupunginvaltuuston myöntävän tähän esitykseen sekä ehdottaa sentähden kunnioittaen Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että Rahatoimikamari valtuutetaan, sittenkun asianmukainen vahvistus tälle päätökselle on saatu, tekemään sopimus enintään 12,000,000 markan suuruisen, 5 0/0:n korolla juoksevan lainan ottamisesta 98 0/0:n kurssista ja muutoin pääasiassa edellä mainituin ehdoin sekä lainasta antamaan 25,000 markan suuruisia, nimitetyle lainanantajalle tahi määräämälle asetettuja velkakirjoja; sekä

että varsinainen Kaupunginvaltuusto saa toimekseen asianmukaisella tavalla hankkia vahvistuksen edellä mainitulle päätökselle.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Esitys Santa- ja Busholman väliaikaisesta käyttämisestä.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 9 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 602.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen ilmoitettua Santa- ja Busholman tasoituksen nyttemmin edistyttyä niin pitkälle, että melko laajoja aloja näiltä saarilta kävisi väliaikaisesti luovuttaminen varastopaikoiksi, on Rahatoimikamari tarkoitusta varten asettamallaan komitealla laadituttanut ehdotuksen mainitun kaupunginosan väliaikaiseksi käyttämiseksi. Viitaten Kaupunginvaltuuston kesäkuun 10 päivänä 1913 hyväksymään Kamarin esitykseen Santa- ja Busholman vastaisesta käyttämisestä (*Pain. asiakirj. N:o 43 vuodelta 1913*), jossa esityksessä tällaista puheena olevain saarten käyttämistä edellytettiin, on Kamarilla kunnia täten alistaa ehdotuksensa Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Ehdotetussa suunnitelmassa on erilaisiksi varastopaikoiksi jaoitettu ne alueet, mitkä heti tahi lähimmässä tulevaisuudessa ovat luovutettavissa tarkoitukseen, esitetty määräyksiä vuokrakauden pituudesta, tonttien luovutustavasta ja alimmista vuokramaksuista sekä lopuksi tehty selkoa tarpeellisista valmistelutöistä 37,800 markkaan päättyvine kustannusarvioineen. Rahatoimikamari, joka puolestaan on hyväksynyt ehdotuksen, pyytää kuitenkin huomauttaa, ettei vielä näy olevan aika sitä toteuttaa, koska nykyolot voivat vaatia ja osittain jo ovatkin vaatineet käyttämään valmiiksi tasoitettuja aloja muihin tarkoituksiin kuin oli aikomus. Huomauttaen mitä hyötyä on siitä, että se vilkas varastoliike, mikä säännöllisten olojen palauduttua on odotettavissa syntyväksi puheena olevassa kaupunginosassa, tulee edeltäpäin järjestetyksi, pyytää Kamari sentähden Kaupunginvaltuustolle esittää anomuksen, että Kamari, jos järjestelyehdotus saavuttaa Valtuuston hyväksymisen, valtuutetaan tämän ehdotuksen mukaisesti käyttämään Santa- ja Busholmaa, ja käsittäisi tämä valtuutus myös luvan sen ajankohdan määräämiseen, mistä lähtien saarien käyttäminen alkaisi.

Tarpeellisiin esitöihin nähden on Rahatoimikamarille ilmoitettu, että olisi edullista, jos ne saisi alkaa jo tänä syksynä Santa- ja Busholman tasoitustyön

suoranaisena jatkona, joka työ valmistunee Kaupunginvaltuuston määräämässä mitassa. Vaikka nämä valmistustyöt ovat, niinkuin komitea on huomauttanut, tämän tasoitustyön ohjelman ulkopuolella, edistävät ne kuitenkin koko alueen kuntoonpanoa, minkätähden ne sopisi kustantaa sillä noin 100,000 markan ylijäämällä, mikä kaupungininsinöörin ilmoituksen mukaan jää mainitun tasoitustyön määrärahasta käyttämättä. Toiselta puolen on huomautettu, että koko tämä ylijäämä mieluummin olisi varattava raidelaitteen laajentamiseen, mikä työ paljon kohottaisi varastopaikkain arvoa. Kun kuitenkin on epätietoista, milloin raiteiden rakennusaineita on saatavissa ja joka tapauksessa noin 60,000 markan ylijäämä olisi käytettävänä mainittuun tarkoitukseen, on Kamari yhtynyt ehdotukseen että edellä mainitut kustannukset saisi suorittaa Santa- ja Busholman tasotusmäärärahasta.

Sen johdosta että komitea tarpeelliseen rakennusjärjestykseen nähden viittaa aikaisemmin viritettyyn kysymykseen määräysten antamisesta tulenvaaran vähentämiseksi tilapäisillä varastopaikoilla, pyytää Kamari mainita, että tämä asia nykyään on Kamarissa käsiteltävänä ja että siitä kohdakkoin annettanee esitys Kaupunginvaltuustolle.

Edellä lausutun johdosta saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Rahatoimikamari valtuutetaan väliaikaisesti käyttämään Santa- ja Busholmaa tämän oheisen ehdotuksen mukaisesti, joka valtuutus myös käsittää luvan sen ajankohdan määräämiseen, mistä lähtien tuollainen käyttäminen on alkava; sekä

että edellä mainitussa ehdotuksessa 37,800 markaksi lasketut tarpeellisten valmistelutöiden kustannukset pannaan maksettaviksi Valtuuston kesäkuun 10 päivänä 1913 Santa- ja Busholman järjestämiseen osottamasta määrärahasta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

*Komitean mietintö ehdotuksineen Santa- ja
Busholman käyttämiseksi.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Siinä lopullisessa esityksessä Santa- ja Busholman aseman jaoituksesta ja käyttämisestä, minkä kaupungin yleisten töiden Hallitus helmikuun 7 päivänä 1913 antoi Kaupunginvaltuustolle, oli myös ehdotus näiden saarien käyttämiseksi rakennusaikana. Hallitus esitti, että sopivia osia alueesta annettaisiin vuokralle varastopaikoiksi joksikin lyhyeksi ajaksi. Tähän ehdotukseen yhtyi Rahatoimikamari, joka huhtikuun 7 päivänä samaa vuotta antamassaan lausunnossa puolsi Hallituksen esitystä kokonaisuudessaan ainoastaan sillä, edellytyksellä, että puheena olevan kaupunginosan saisi siksi, kunnes se oli täydellisesti tasoitettu, väliaikaisesti luovuttaa pienteollisuuden tarpeisiin ja varastopaikoiksi (*Kvston pain. asiakirj. N:o 43 vuodelta 1913*). Kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan kesäkuun 10 päivänä esityksen Kamarin ehdottamassa muodossa. Mainittujen saarien tasoitus- ja raidetöitten edistyttyä niin pitkälle, että rautatieraiteiden viereltä kävi isompia yhtäjaksoisia aloja tarkoitukseen luovuttaminen ja kun sillä välin oli yleisöltä saapunut lukuisia varastopaikkain hakemuksia, lähetti Hallitus heinäkuun 10 päivänä 1914 Rahatoimikamariin Santa- ja Busholman asemapiirustuksen, johon oli merkitty ne alueet, mitkä sieltä hetimiten annettaisiin vuokralle kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla. Kokouksessaan seuraavan lakakuun 29 päivänä lähetti Rahatoimikamari asian allekirjoittaneista muodostetun komitean edelleen käsiteltäväksi.

Komitean työn pohjana olleen ehdotuksen varastopaikkain luovuttamiseksi Santa- ja Busholmasta laati kaupungin yleisten töiden Hallitus niinkuin mainittu aikana, jolloin tuollaiset paikat olivat erittäin haluttuja ja oli nopeasti täytettävä pakottavimmat tarpeet. Kun olot sittemmin ovat sotatilan johdosta tässä kohden muuttuneet ja sallineet perinpohjaisemmin valmistella kysymystä, on komitea katsonut asiakseen mainittujen saarien väliaikaista käyttämistä varten laatia suunnitelman, joka seikkaperäisemmin osottaisi vastaisten varastotonttien käyttämisen ja luovutusehdot. Kun säännöllisten olojen palautuessa kysynnän lisääntymistä on odotettavissa ja sillä välin erinäiset kaupungin eri osissa sijaitsevat, nykyään varastopaikoiksi käytetyt alueet kohdakkoin tarvittanee muihin tarkoituksiin, on odotettavissa, että ehdotettu Santa- ja Busholman käyttäminen on kulkeva yhtä rinnan mainitun kaupunginosan tasoituksen kanssa, ja tulisi tähän nähden

sekä jotta siten vihdoin sikäläinen varsin laaja varastoliikenne voitaisiin edeltäpäin järjestää ja suunnitella, nyt laaditun suunnitelman käsittää sekä jo kuntoon pannut alueet että lisäksi nekin saarien osat, jotka sen jälkeen lähinnä tasoitetaan ja joiden saattaa olettaa käyvän tarpeellisiksi tarkoitukseen. Komitea pyytää seuraavassa Rahatoimikamarin tarkastettavaksi esittää tämän mukaisesti laaditun, oheen pannun asemapiirustuksen selvittämisen ehdotuksen.

Jaotus-
suunni-
telma.

Niinkuin tästä asemapiirustuksesta näkyy, ovat Santaholman eteläosa, missä Helsingin Asfalttiosakeyhtiön vuokratontit sekä tasoitustöille arvokas soranottoa paikka sijaitsevat, korkean mäen täyttämä Busholman lounaisosa sekä tavaravajain paikoiksi varatut Laivarannan viereiset tontit ainoat, joita ei ole aiottu väliaikaisesti käytettäväksi. Verrattomasti suurin osa aluetta on ehdotettu väliaikaisesti käytettäväksi ja sentähden jaettu eri tarkoituksiin sopiviin kortteleihin. Jaotussuunnitelma on tonttien rajalinjoihin nähden laadittu kutakuinkin yhtäpitäväksi Kaupunginvaltuuston tätä kaupunginosaa varten hyväksymän asemakaavan kanssa, niin että useimpia ehdotettuja tontteja voi käyttää pitemmän aikaa muun alueen tasoitustöiden sen johdosta estymättä. Vastaisen kaupungin asemakaavan ulkopuolella sekä osittain vastaisten rautatieraitteiden paikalla ovat ainoastaan korttelit N:ot I, IV, V, VI ja VII, ja luultavasti näitäkin voi käyttää monta vuotta, ennenkuin niiden täytyy väistyä ehdotettujen ratalaitteiden tieltä, jotka käyvät tarpeelliseksi vasta sittenkun kaupunginosa on valmis ja vilkasta liikennettä on siellä syntynyt.

Tonttien
käyttämi-
nen.

Niinkuin tunnettu, käsittää ehdotus myös tonttien jaotuksen niiden käyttämistä silmällä pitäen. Niinpä ehdotetaan korttelit N:ot I—III käytettäväksi kivihillien, koksen ja sen tapaisten tavarain varastopaikoiksi, johon tarkoitukseen ne syvän veden vierellä olevan rantasillan läheisyydessä sijaitsevina erittäin hyvin sopivat. Näissä kortteleissa on 14 tonttia, joiden pinta-ala on yhteensä 15,269 m², ja täyttämällä voidaan saada lisäksi 9 tonttia, joiden pinta-ala on 9,660 m². Sekalaisten kauppatavarain varastopaikoiksi ehdotetaan korttelien N:ojen IV—VII, 247, 255, 256 ja 258 kaikkiaan 42 tonttia, joiden pinta-ala on yhteensä 18,489 m². Halko- ja puutavaravarastot ehdotetaan sijoitettaviksi kortteliin N:o 249, jonka 3,548 m² käsittävä pinta-ala on jaettu 9 tonttiin, jotka kapearaiteisella rautatiellä kävisi yhdistäminen Pursirannan jo valmiiksi rakennettuun osaan. Korttelit N:ot 259 ja 261, jotka sijaitsevat jo lasketun rautatieraitteen vierellä, on ajateltu luovutettaviksi lopulliseen tarkoitukseensa, s. o. makasiinirakennusten paikaksi, kohta kun niiden rakentaminen on käynyt mahdolliseksi kaupungin asemakaavan tultua vahvistetuksi; aluksi niitä sopisi käyttää sekalaisten tavarain varastopaikkoina. Nämä korttelit, joiden sekä ulkorajat että tonttijako ovat Kaupunginvaltuuston hyväksymän jaotussuunnitelman mukaiset, käsittävät 13 makasiinintonttia, alaltaan yhteensä 6,318 m², ynnä yhden tontin, korttelin 259 tontin N:o 1, johon makasiinien ohessa sopisi rakentaa kansankeittiö. Korttelin 248 kaikki 18 tonttia, joiden pinta-ala on yhteensä 10,985 m², varattaisiin teollisuuden tarpeisiin, ja on näille tonteille oletettu etusijassa syntyvän rakennustoiminnassa tarpeellisia tuotteita, niinkuin sementtituotteita ja muurilaastia valmistavia pienempiä teollisuuslaitoksia. Vesijohto on kortteliin rajoituvassa Laataajakadussa.

Korttelissa N:o 249 sijaitseva asuinrakennus, jota nykyään käyttää töitä johtava rakennusmestari, on ajateltu käytettäväksi satamakonstaapelin ja väliaikaisen satamakonnttorin huoneistoiksi ja on sitä varten varattu 1,036 m²:n laajuinen tontti.

Väliaikaisesti luovutettaviksi siis ehdotetaan:

14 (tai 23) tonttia, alaltaan	15,269 m ² tai	24,919 m ²	hiilivarastopaikoiksi 1)
42 „ 55 „ „	18,489 „ „	24,807 „	sekäl. kauppatav. varastopaik.
9 „ „ „	3,548 „		halkojen ja puutav. varastopaikoiksi
18 „ „ „	10,985 „		teollisuuslaitosten paikoiksi
<hr/>			
18 tai 106 tonttia alaltaan	49,237 m ² tai	80,484 m ²	

sekä pitämmäksi ajaksi luovutettaviksi:

13 makasiinitonttia, alaltaan yhteensä 6,318 m².

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Katajanokan ja Laivaveistämöalueen sekä Merisataman ja Sörnäsän Rantatien viereiset varastopaikat, jotka lienee määrätetty lakkautettaviksi, ovat pinta-alaltaan yhteensä 30,550 m² ja ryhmittyvät seuraavasti:

5 jään	varastopaikkaa, yhteensä	1,740 m ²
7 hiilien	„ „	9,440 „
13 kauppatavarain	„ „	7,930 „
3 halkojen ja puutavarain	„ „	4,900 „
5 tehdastonttia	„ „	6,540 „
<hr/>		
Yhteensä 33		30,550 m ²

Ruoholahden varastotontit, jotka kenties kohdakkoin täytyy ottaa käytyntöön halkokaupan tarpeisiin, ovat alaltaan 34,200 m². Santa- ja Busholmasta vuosina 1911—1914 haettujen varastotonttien yhteenlaskettu pinta-ala on noin 43,000 m².

Edellä ehdotettua varastojen jakamista nyt puheena olevalle alueelle ei tietenkään käy toimeenpaneminen aivan tarkoin. Sekä yleisön puolelta esitetty toivomukset että tarve käyttää varastopaikkoja kaupungin omiin tarkoituksiin edellä esitetystä poikkeavalla tavalla oikeuttanevat Rahatoimikamarin harkintansa mukaan tekemään tässä kohden tarpeellisia muutoksia.

Jaoitussuunitelmaa vastaan on komiteassa huomautettu, että halkojen ja puutavarain varastopaikat ovat liian pienet, kun tuollaisen tontin hyödyllinen pinta-ala (ks. alemmaa, Rakennusjärjestys) on ainoastaan 300 m². Ehdotetun jaoituksen tueksi käy

1) Asian käsittelyn aikana on korttelin II tontit 2 ja 4 otettu käytäntöön kaupungin omiin tarpeisiin, joten enää on käytettävänä hiilivarastoja varten ainoastaan 12, ehdollisesti 21 tonttia, pinta-alaltaan 13,619 m², ehdollisesti 23,279 m². Varastopaikkain kokonaispinta-ala vähenee tämän mukaisesti 47,587 m², ehdollisesti 78,834 m²:iin.

kuitenkin mainitseminen, että paikat ovat luonnostaan tilapäisiä, joten niihin ei käy sijoittaminen suuria halkopihoja, joiden aitaamisesta ja konevarusteista on melko tuntuvia kustannuksia, vaan käyttänevät näitä pääasiallisesti rakennusmestarit ja urakoitsijat rakennustarpeiden, telinepuiden y. m. säilytyspaikkoina. Sillä, joka lyhemmäksi ajaksi tarvitsee laajempaa alaa, on tilaisuus vuokrata kaksi vierekkäistä tonttia, joiden yhteenlaskettu hyödyllinen pinta-ala on 600 m² eli sama, minkä laajuiseksi tavaravajan saa voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaan tehdä tarvitsematta sitä jakaa palomuuureilla.

Rakennusjärjestys.

Vaikka tontit onkin tarkoitus luovuttaa ainoastaan lyhyeksi ajaksi, lienee kuitenkin vahvistettava lähempiä määräyksiä niiden käyttämistavasta. Ehdotuksen varastopaikkain rakentamista koskeviksi määräyksiksi erikoisesti huomioon ottamalla sen tulenvaaran, jolle palavien aineiden varastot ovat alttiina, on kaupungin palomestarin esityksen johdosta ja Rahatoimikamarin toimenannosta laatinut komitea, johon ovat kuuluneet arkkitehti K. Lindahl, palomestari G. Wasenius ja kaupungininsinööri G. Idström. Tämän ehdotuksen määräykset ovat rakennusjärjestyksen luontoisia ja tarkoitettuja täyttämään sitä puutetta, mikä on käynyt tuntuvaksi sen johdosta, että tehdas-, makasiini- ja varastotonteille marraskuun 18 päivänä 1901 vahvistettua rakennusjärjestystä ei ole katsottu käyvän soveltaminen tilapäisiin varastopaikkoihin. Jos ehdotus, joka pääasiassa näyttää hyvin vastaavan tarkoitustaan, saavuttaa Rahatoimikamarin hyväksymisen ja määräykset pannaan vuokrakirjoihin, on kysymys täten ratkaistu Santa- ja Busholmaankin nähden. Pari vähäistä lisäystä kuitenkin lienee tarpeellista tehdä. Niinpä määrätään viidennessä kohdassa, että palavien aineiden varastoa samoin kuin muusta kuin tulenkestävästä aineesta olevia rakennuksia ei saa sijoittaa lähemmäksi rajakkaistonttia kuin viiden metrin päähän, joten napuritonttia vasten jäisi viiden metrin levyinen palokuja, johon ei saisi varastoa sijoittaa. Tämä määräys tarkoin sovellettuna vähentäisi tuntuvassa määrässä varsinkin pienempäin tonttien hyödyllistä pinta-alaa. Haluttu turvallisuus tulenvaaralta olisi luultavasti riittävässä määrässä saavutettavissa siinäkin tapauksessa, että tontit yhdistettäisiin parittain ja säädetyt palokujat jätettäisiin pois tonttien yhteiseltä rajalta. Tämän menettelyn aikaansaamiseksi olisi tarpeellista vuokrakirjoihin liittää tonttikartat, joihin, niinkuin jaotussuunnitelmasta näkyy, olisi piirretty vapaasti käytettävää osaa osottavat tontin sisäiset rajat, sekä lisätä vuokrakirjaan mainittu kohta seuraavan muotoisena:

5:ksi. Palavien aineiden varastoja samoin kuin makasiineja, vajoja tai muita varastoa varten tarpeellisia, muusta kuin tulenkestävästä aineesta olevia rakennuksia ei saa sijoittaa lähemmäksi rajakkaistonttia kuin viiden (5) metrin päähän, elleivät tonttikarttaan piirretyt, Rahatoimikamarin hyväksymät sisäiset rajat muuta osota, ja pidettäköön varaston tahi rakennuksen ja tontinrajan välinen alue aina vapaana;

Lisäksi olisi tonttien rakennuttamisen valvomista varten tarpeen määräys rakennuspiirustusten tarkastamisesta. Olisi sentähden lisättävä seuraava säännös:

Varastopaikalle saa rakennuksia teettää vasta sittenkun kaupungin yleisten töiden Hallitus on hyväksynyt niiden piirustukset.

Kun säännökset tarkoittavat kaikkien sekä voimassa olevan asemakaavan alueella että sen ulkopuolella sijaitsevain tilapäisten varastopaikkain järjestämistä mainitulta kohden, näihin myös luettuina, niinkuin jo mainittiin, tässä puheena olevat Santa- ja Busholman paikat, olisi alistus niiden sovelluttamisesta viimeksi mainittuun alueeseen tarpeeton, ja komitea tarkoittaa edellä lausutulla ainoastaan osaltaan edistää asian selvittämistä.

Aika, joksi tontit käy väliaikaisesti vuokraaminen, on osin sen varassa, kuinka nopeasti tasoitus- ja laiturinrakennustyöt edistyvät, osin taas meriliikenteen lisääntymisen varassa. Sikäli kuin rantasiltoja valmistuu ja luovutetaan liikenteelle, täytyy makasiinitonttejakin asettaa liikennöitsijäin käytettäväksi. Sittenkun kaupunginosa on saatu täyteen kuntoon, on se Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan kokonaisuudessaan luovutettava kaupan tarpeisiin. Vaikka työn edistyminen ja liikenteen kehittyminen eivät nykyhetkellä olekaan arvattavissa, saanee olettaa nyt ehdotettujen makasiinitonttien riittävän tarpeisiin viideksi vuodeksi, minkätähden useimmat varastotontit kävisi antaminen vuokralle täksi ajaksi, jonka kuluttua eräiden tonttien vuokratuutta kenties kävisi jatkaminen yhtä pitkäksi ajaksi. Poikkeuksena tästä ovat ne alueet, joihin vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan on sijoitettava rautatieraitteita ja joitten sen johdosta täytyy aikaisemmin palautua kaupungin haltuun. Nämä alueet ovat korttelit N:o IV, VI ja VII. Kun ei varmasti käy sanominen, milloin ratalaitokset teetetään, lienee sopivinta antaa näiden korttelien tontit vuokralle kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, ja samaa menettelyä lienee noudatettava kortteleihin 259 ja 261 nähden.

Vuokra-
kausi.

Tontteja sekä myytäväksi että vuokralle tarjotessa on Helsingissä ollut tapana käyttää huutokauppajärjestelmää. Tätä menettelyä Vallilan asuntotontteihin nähden noudatettaessa huomautettiin, ettei kunnan tulisi pyrkiä kohottamaan tonttien vuokramaksua suuremmaksi sitä määrää, minkä se tontin järjestämisestä olleiden omain kustannustensa perusteella on laskenut kohtuulliseksi. Huutokauppamenettelyä taas puoltaa se seikka, että tonttiarvoa, se kun on suuressa määrin tarjonnan ja kysynnän varassa, on vaikea edeltäpäin laskea, kun taas niiden luovuttaminen polkuhinnasta yllyttää tonttikeinotteluun, jota paitsi on vaikea ilman huutokauppaa valita samaa tonttia haluavain välillä, ja näyttää näihin syihin esillä olevassa tapauksessa olevan pantava ratkaiseva paino.

Luovutus-
tapa.

Huutokauppamenettelyn pohjaksi pantavat alimmat vuokramäärät ovat yksinkertaisimmin saatavissa vertailemalla kaupungin eri osissa varastopaikoista nykyään maksettaviin vuokriin. Paitsi paikallisista oloista riippuvat hinnat vuokrakauden pituudesta ja ovat

Ruoholahdessa, missä irtisanomisaika on 6 kuuk.	40—60 p. m ² :ltä vuodessa
Merisatamassa	” ” ” 6 ” 50—60 ” ” ”
Katajanokalla	” ” ” 3 ” 65 ” ” ”
” ” ” ”	” 9 ” 1: 20 ” ” ”

Siihen nähden että Santa- ja Busholman varastopaikat sijaitsevat edullisesti rautatieraitteen ja rantalaiturin vierellä sekä ovat varustettuja vesijohdolla, saanee odottaa

niiden tuottavan verraten korkeita vuokria. Ja vaikka eri tonttien pintamuodostus, etäisyys raiteista ja laitureista sekä kaupungista vaihtelee melko paljon, minkä johdosta lopullisten vuokramääräin saanee edellyttää vaihtelevan vastaavassa määrässä, riittäisi ehkä kuitenkin, että määrättäisiin ainoastaan kolme eri alinta hintaa, nimittäin kuusi-kuukautisen irtisanomisen ehdolla annettavain valmiiden tonttien, viideksi vuodeksi vuokrattavain tonttien sekä vuokraajain täytettävään hiilivarastopaikkain vuokramaksut, joiksi komitea eri luokissa ehdottaa 1, 1:50 ja 50 penniä neliömetriltä vuodessa.

Tässä edellä on komitea yksinomaan käsitellyt puheena olevan kaupunginosan väli-aikaista käyttämistä. Kun erinäiset tontit on ehdotettu mahdollisimman pian luovutettaviksi makasiinirakennusten paikoiksi ja on aivan mahdotonta arvata, milloin kaupungin asemakaava vahvistetaan, jonka seikan varassa tonttien käyttäminen niinkuin mainittu on, olisi kenties paikallaan jo nyt tehdä esitys alueen lopullisista luovutusehdoista. Komitea ei kuitenkaan tahdo tällä kertaa kehittää käsiteltävänä olevaa asiaa niin pitkälle, mutta pyytää saada siitä tehdä eri esityksen.

Tarpeelliset
valmistus-
työt.

Niinkuin edellä mainittiin, käsittää laadittu jaoitusuunnitelma tasoittamattomiakin Santa- ja Busholman osia, minkätähden on Santa- ja Busholman järjestämiseksi vahvistetun ohjelman kuuluvien töiden lisäksi teetettävä erinäisiä valmistelutöitä, jotta ehdotuksen kävisi kokonaisuudessaan toteuttaminen. Niinpä olisi korttelin N:o 248 länsiosan teollisuustonttien sekä korttelin N:o 247 varastotonttien käyttämiseksi tarpeellista tasoittaa Neptunuskatu Lastaajakadun pohjoispuolelta, jota paitsi Neptunuskadulta olisi johdettava 4 metriä leveä ja 40 metriä pitkä tie ensiksi mainittuun kortteliin tonttien 12 ja 13 välille toiselta puolen sekä tonttien 16, 15 ja 14 välille toiselta puolen ja Neptunuskadun päähän rakennettava lastauslaituri. Jotta korttelien N:ojen 255 ja 258 tontteja voisi käyttää, täytyy 6 metriä leveä ja 75 metriä pitkä tie johtaa mainittujen korttelien halki Lastaajakadulta Saukkokadulle, minkä ohessa näiden korttelien välinen Ajurikadun osa olisi väliaikaisesti tasoitettava niinikään 6 metrin leveydeltä. Korttelin 249 halkovarastopaikoille ehdotetuista työraiteista on ainoastaan osia valmiina. Tämän oheisen, Rakennuskonttorissa laaditun kustannusarvion mukaan tarvittaisiin näiden töiden teettämiseen 37,800 markan määräraha.

Edellä lausutun mukaisesti komitea pyytää esittää

1) että Santa- ja Busholman väli-aikaista käyttämistä varten vahvistetaan tämän oheisessa kartassa osotettu kortteli- ja tonttijako;

2) että korttelien I—III tontit käytetään kivihiilien, koksien ja sen tapaisten tavarain varastopaikoiksi, korttelien N:ojen IV—VII, 247, 255, 256 ja 258 sekä toistaiseksi korttelien N:ojen 259 ja 261 tontit sekalaisten kauppatavarain varastopaikoiksi, korttelin N:o 249 tontit halkojen ja puutavarain varastopaikoiksi sekä korttelin N:o 248 tontit teollisuuden tarpeisiin, ollen Rahatoimikamarilla kuitenkin valta tarpeen mukaan tehdä tähän muutoksia;

3) että tontit luovutetaan viideksi vuodeksi, lukuun ottamatta kortteleissa N:oissa IV, VI, VII, 259 ja 261 olevia, jotka toistaiseksi luovutetaan kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla;

4) että tontit tarjotaan julkisella huutokaupalla;

5) että korttelien N:ojen IV, VI, VII, 259 ja 261 tonttien alin hinta on markka neliömetriltä vuodessa ja muiden 1:50 neliömetriltä vuodessa, lukuun ottamatta korttelien N:ojen II ja III vielä käyttämättömiä tontteja, joiden alimmaksi hinnaksi määrätään 0:50 neliömetriltä vuodessa ja jotka vuokrataan sillä ehdolla, että vuokraaja ne täyttää;

6) että Kaupunginvaltuuston käyttövaroista hankitaan 37,800 markan määräraha edellä lähemmin mainittujen esitöitten teettämiseen; sekä

7) että Rahatoimikamari saa toimekseen toteuttaa puheena olevan alueen ehdotetun käyttämisen.

Helsingissä, toukokuun 26 päivänä 1915.

Alexis Gripenberg.
G. Idström.

H. Hertzberg.
W. O. Lille.

Jarl W. Andersin.

Kustannusarvio erinäisten Santa- ja Busholman järjestämishjelman lisäksi tarpeellisten töiden teettämisestä jotta saaret kävisi väliaikaisesti luovuttaminen varastopaikoiksi.

6 m leveän tien teettäminen Lastaaja- ja Saukokadun välille korttelien 255 ja 258 halki.			
200 m ³	kalliota louhittava à 7: —	1,400: —	
100 „	maata kaivettava à 2: —	200: —	
400 m ²	pintaa tasoitettava ja sorastettava à 2: —	800: —	2,400: —
	noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	250: —	2,650: —
6 m leveän tien teettäminen korttelien 255 ja 258 välille.			
120 m ³	kalliota louhittava à 7: —	840: —	
900 m ²	pintaa tasoitettava ja sorastettava à 2: —	1,800: —	2,640: —
	noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	260: —	2,900: —
Neptunuskadun tasoittaminen 6 m:n leveydeltä Lastaajakadusta pohjoiseen			
300 m ³	kalliota louhittava à 7: —	2,100: —	
1,500 „	täytettä à 1: 50	2,250: —	
800 m ²	pintaa tasoitettava ja sorastettava à 2: —	1,600: —	5,950: —
	noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	600: —	6,550: —
6 m leveän tien teettäminen korttelin 248 halki.			
450 m ²	pintaa tasoitettava ja sorastettava à 2: —		900: —
6 × 9 m:n silta-arkku Neptunuskadun jatkokseen ynnä sille vievä, pukkien varaan rakennettu 4 m leveä silta.			
1,000 m	hirsiiä arkkuun à 1: 20	1,200: —	
100 „	8" × 8" parruja à 4: —	400: —	
100 m ³	kivitäytettä arkkuun à 2: —	200: —	
7	siltapukkia à 100: —	700: —	
350 m	kannatushirsiiä à 1: 20	420: —	
	Siirros	2,920: —	13,000: —

	Siirros	2,920: —	13,000: —
150 m ² 2 1/2" kansituslankkuja à 5: —	.....	750: —	
50 m aitausta à 6: —	.....	300: —	3,970: —
noin 10 % lisäys työnjohdosta y. m.	.....	430: —	4,400: —
Tasoitettava 7 m leveä tie Pursisillasta korttelin 249 halki Ahtikadulle sekä kahdet 0.6 m:n raiteet vaihteineen.			
1,400 m ² pintaa tasoitettava ja sorastettava à 4: —		5,600: —	
600 m 0.6 m:n raidetta à 5: —	.....	3,000: —	
28 vaihdetta à 100: —	.....	2,800: —	
8 risteystä à 20: —	.....	160: —	
2,100 m ² pintaa päällystettävä ketokivillä à 2:20		4,620: —	
1,200 „ vastakiskoja à 2: —	.....	2,400: —	18,580: —
noin 10 % lisäys työnjohdosta y. m.	.....	1,820: —	20,400: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	— —	<u>37,800: —</u>

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorissa, huhtikuun 24 päivänä 1915.

Tycho Öller.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

---

*Förslag till temporärt
utvidgande af Sand-och Busholmarna.*

*Fördelas Hieta-ju Jättisaariens
vätaibaisehs häittämi.eksi.*

0 20 40 60 80 100 120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 M.

*Asiakirjoja Brändö Spårvägsaktiebolag
yhtiön anomuksen johdosta saada lupa rauta-
tien teettämiseen Brändön kartanosta Sörnäsin
rantaan.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

*Syysk. 16 p:nä 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 609.

Sittenkun Rahatoimikamari, sen johdosta että Brändö Spårvägsaktiebolag oli anonut lupaa rautatien rakentamiseen Brändön kartanosta Sörnäsin rantaan, oli Kaupunginvaltuustolle antanut lausunnon asiasta (*Koston pain. asiakirj. n:o 24 vuodelta 1915*) ja silloin mietinnössä lähemmin esitetyillä perusteilla ehdottanut mainittua hakemusta evättäväksi, on Kaupunginvaltuusto viime kesäkuun 8 päivänä pitämässään kokouksessa päättänyt palauttaa asian Rahatoimikamariin, jotta Kamari uudestaan ryhtyisi hakijan kanssa keskusteluihin Sörnäsin niemekkeen ja Brändön saaren välisen salmen poikki hankkeissa olevasta silta-rakennuksesta sillä pohjalla, että kaupunki myöntäisi määräaikaisen toimiluvan sillä edellytyksellä, että täytetään kaikki kaupungin yleisten töiden Hallituksen asettaman valiokunnan lausunnossa siltalaitokseen nähden esitetyt sekä lisäksi muutkin ehdot, joita havaittaneen tarpeellisiksi väylän mukavan käyttämisen ynnä muutoin kaupungin oikeuden ja edun turvaamiseksi.

Mainittua tehtävää täyttääkseen on Rahatoimikamari käsenyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatia ja Kamariin antaa ehdotuksen niiksi ehdoiksi, joilla mainitun toimiluvan kävisi myöntäminen. Hallitus on viitannut asiasta aikaisemmin antamaansa lausuntoon sekä toistanut siinä esittämänsä toimiluvan ehdot. Sen lisäksi on Hallitus kuitenkin esittänyt ehdon että, jos liikenteen katsotaan kaupunginviranomaisten mielestä vaativan, on yhtiö velvollinen kokonaan tai osittain poistamaan sillan, minkä ohessa satamakapteeni on vaatinut, että sillan vapaa aukko on, siihen nähden että vaadittuja 15 metriä ei käy pitäminen riittävänä isommille aluksille, varsinkaan valtion jäänmurtajalaivoille, olisi tehtävä ainakin 18—20 metriä leveä. Tähän vaatimukseen on Hallituskin yhtynyt.

Niinkuin edellä kerrotusta näkyy, on esillä oleva asia koko laajuudessaan vielä ratkaisematta. Toiselta puolen on olemassa kaupungin yleisten töiden Hallituksen esittämä, Rahatoimikamarin kannattama ehdotus, että Valtuusto päättäisi annettavassaan lausunnossa ehdottaa Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön toimilupahakemusta evättäväksi, mikäli koskee Helsingin kaupunkikunnan omistamaa vesialuetta. Toiselta puolen on muuan Rahatoimikamarin vähemmistö tahtonut toimilupahakemusta puoltaa, kuitenkin sillä ehdolla että yhtiö velvoitetaan teettämään siltalaitos niin, että kauttakulkuväylät kääntösillan kohdalla ovat 15 metriä leveät sekä että nykyisen väylän käy syventäminen 5.7 metriin vedenpinnan alla. Ja lopuksi on Valmisteluvaliokunnan tekemä ehdotus, että Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön kanssa tehtäisiin sopimus sillä pohjalla, että kaupunki myöntää määräaikaisen toimiluvan kaupungin oikeutta ja parasta turvaavin ehdoin.

Vaikka Rahatoimikamari edelleenkin on tässä asiassa entisellä kannallaan ja siis katsoo kaupungin edun ja parhaan vaativan epäämään esillä olevan toimilupahakemuksen, on Kamari kuitenkin Kaupunginvaltuuston antamaa ohjetta noudattaakseen ryhtynyt keskusteluihin Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön kanssa sopimuksen aikaansaamiseksi toimiluvan ehdoista. Näissä keskusteluissa on Kamari pääasiassa pannut toimiluvan pohjaksi Hallituksen aikaisemmin esittämät ehdot, mutta sen sijaan, äänestettyään, ehdotuksesta poistanut Hallituksen myöhemmin ehdottaman määräyksen että, jos liikenne kaupunginviranomaisten mielestä vaatii, tulee yhtiön kokonaan tai osittain poistaa siltalaitos. Tuollainen määräys ei nimittäin näy käyvän yhteen määräaikaisen toimiluvan kanssa. Asian käsittelyssä tehdystä Kaupunginvaltuuston pöytäkirjasta näkyy, että Valmisteluvaliokunta oli ajatellut toimiluvan myönnettäväksi esimerkiksi 25 vuodeksi eli siis 1940 vuoden loppuun. Kun aika, joksi Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiölle on myönnetty lupa sähköraitiotien pitämiseen kaupungin ja Vanhankaupunginlahden välillä, päättyy vuonna 1945, näyttää olevan painavia syitä määrätä puheena oleva uusi toimilupakin päättyväksi samaan aikaan ja siis kestäväksi 30 vuotta. Tähän on sitä enemmän syytä, kun välikirjan ehdotuksessa on varattu kaupungille oikeus ennen toimilupakauden päättymistä lunastaa mainittu siltalaitos, mikä ei kuitenkaan oikeuttaisi kaupunkia siltaa poistamaan. Mitä taas vapaiden sillanaukkojen avaruuteen tulee, on Rahatoimikamari tosin havainnut toivottavaksi ja tarpeelliseksi, että ne olisivat vähintään 18 metriä leveät, erittäinkin kun otetaan huomioon, että valtion jäänmurtaja Tarmo on 14.32, Sampo 13.11 ja Murtaja 10.97 metriä leveä sekä kaupungin jäänmurtaja on suunniteltu 15.24 metriä leveäksi. Tämän vaatimuksen johdosta on Brändö Spårvägsaktiebolag kuitenkin ilmoittanut ei voivansa suostua heti teettämään 18 metrin levyisiä sillanaukkoja, koska rakennuskustannukset sen johdosta tuntuvasti kohoaisivat ja tuollainen määräys sitä paitsi olisi tarpeeton, koska on epäilyksen alaista, vaativatko Vanhankaupunginlahden jääolot käyttämään niin

suurten jäänmurtajain apua, erittäinkin kun nykyinen lautta on osottautunut kykeneväksi vaikeudetta pitämään avoinna tarpeellista railoa. Sitä vastoin on johtokunta ehdottanut, että sillan vapaat aukot aluksi tehtäisiin 11 metriä leveät, mutta sittenkun Vanhankaupungin väylä on ruopattu 7 metrin syvyiseksi tahi kaupungin liikenneolot ovat osottaneet aukkoa tarvittavan, laajentaisi osakeyhtiö aukot niin avaroiksi kuin Kaupunginvaltuusto määrää, ei kuitenkaan 18 metriä leveämmiksi. Tämä ehdotus on näyttänyt Rahatoimikamarista hyväksyttävältä ja on määräys siitä pantu tässä seuraavaan, hakijan hyväksymään toimilupakirjan ehdotukseen.

Edellä lausuttuun viitaten saa Rahatoimikamari kunnioittaen toistaa asiasta aikaisemmin tekemänsä esityksen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

annettavassaan lausunnossa ehdottaa evättäväksi esillä olevan toimilupahakemuksen, mikäli se koskee Helsingin kaupunkikunnan omistamaa vesialuetta, ja samalla esiintuoda kaupungin yleisten töiden Hallituksen suunnitelmaa vastaan esittämät muistutukset.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Ehdotus Helsingin kaupungin ja Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön väliseksi toimilupakirjaksi kiintonaisten sillan rakentamisesta Sörnäsins rannan ja Norssissa olevan kaupungin rajan välille sekä mainitulta sillalta kulkevan raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä.

Helsingin kaupungin ja Brändö Spårvägsaktiebolag osakeyhtiön kesken on tehty seuraava sopimus:

Helsingin Kaupunginvaltuusto myöntää Brändö Spårvägsaktiebolag osakeyhtiölle luvan puusta tehtävän paalusillan rakennuttamiseen Sörnäsins nykyisestä lauttapaikasta kaupungille kuuluvan vesialueen n. s. Norssissa olevalle itärajalta sekä sähköllä käytettävän raitiotien teettämiseen sillalle. Tästä ovat voimassa seuraavat ehdot:

1 §.

Osakeyhtiölle myönnetään edellä mainittu toimilupa 1945 vuoden loppuun. Kuitenkin on Helsingin kaupunkikunnalla oikeus 1932 vuoden umpeen mentyä lunastaa silta ja raitiotie sillä tavoin kuin Helsingin kaupungin ja Aktiebolaget Brändö Villastad yhtiön kesken kaupungin ja Helsingin pitäjässä sijaitsevan Brändön huvilakaupungin välisen raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä helmikuun 10 päivänä 1911 tehdyn toimilupakirjan 2 §:ssä säädetään.

Toimilupakauden päätyttyä on, ellei toimiluvan pitennystä myönnetä, osakeyhtiön poistettava silta, sen uhalla että se muutoin poistetaan kaupungin toimesta osakeyhtiön kustannuksella.

2 §.

Siltalaitokseen nähden on noudatettava:

1) että siltarakennus tehdään pääasiallisesti Kaupunginvaltuustolle annettujen ja tämän välikirjan oheen pantujen piirustusten mukaisesti, kuitenkin niin että kääntösillan kulkuaukot ovat 11 metriä leveät vedenpinnan ylä- ja alapuolella sekä että kääntösilta tehdään niin, että sen alareuna kulkuaukkojen ulkopuoliselta puolelta pituudelta sijaitsee vähintään 4.5 metriä ylempänä nollavesipintaa sekä sisäpuolelta on sen suoran viivan yläpuolella, jonka korkeus mainitusta pinnasta kääntösillan pilarin kohdalla on 3.75 m ja aukon keskikohdalla 4.5 m;

2) että raitiotien kontaktijohtoa enempää kuin muitakaan johtoja ei sijoiteta kiintonaaisesti silta-aukon kohdalle;

3) että silta sen yhteydessä olevine laitoksineen rakennetaan niin, että kulkuaukot sekä sillan kumpaisellakin puolella olevan vesialueen käy siltarakennusta vaaraan saatamatta ruoppaamalla syventäminen 7 metriin, sitoutuen kaupunki teettämään ruoppaustyön tarpeellista varovaisuutta noudattaen sekä olemaan teettämättä tätä työtä lähempänä siltaa kuin 20 metrin päässä siitä, ellei syventämistyö itse, vallitsevat liikenneolot taikka kaupungin omat laitokset vaadi tästä poikkeamaan. Kuitenkaan ei kaupunki missään tapauksessa vastaa pohjan siirtymisen sillalle tuottamasta vahingosta;

4) että laivain hinauslaitoksia, tihtaaleja ynnä jalkakäytävillä varustettuja johtolaitteita rakennetaan tarpeellinen määrä kulkuaukkojen kumpaisellekin puolelle kaupungin satama- ja rakennuskonttorin osottamiin paikkoihin;

5) että kääntösillat avataan ja suljetaan konevoimalla;

6) että osakeyhtiö sitoutuu purjehduskauden aikana pitämään sillan valaistuna pimeän tulosta auringon nousuun sekä silta-aukkojen kohdalle asettamaan varotusmerkit, jotka selvästi ja kaikkina vuorokauden aikoina osottavat sekä aukkojen aseman että milloin ne ovat selvät laivain kuljettaviksi;

7) että sillan rakennustyö ei saa alkaa, ennenkuin Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt lopulliset piirustukset; sekä

8) että sinä aikana, kun sillan rakennustyötä jatkuu, 20 metrin levyinen ja kyllin syvä vapaa aukko pidetään laivakulkua varten avoinna.

3 §.

Kohta kun Vanhankaupunginlahteen vievä väylä on ruopattu 7 metriä syväksi taikka kaupungin liikenneolot vaativat leveämpää kulkuaukkoa kuin nyt on määrätty, on osakeyhtiö velvollinen laajentamaan nämä aukot Kaupunginvaltuuston määräämään, ei kuitenkaan 18 metriä suurempaan leveyteen.

4 §.

Raitiotielaitoksesta ja sen käytöstä on soveltuvilta kohdin voimassa Helsingin kaupungin ja Aktiebolaget Brändö villastad yhtiön kesken kaupungin ja Helsingin pitäjässä sijaitsevan Brändön huvilakaupungin välisen raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä helmikuun 10 päivänä 1911 tehty toimilupakirja.

5 §.

Siltalaitosta älköön raitiotieliikenteelle avattako, ennenkuin sen on Kaupunginvaltuuston siihen hyväksymä henkilö tahi viranomainen asianmukaisesti katsastanut.

6 §.

Osakeyhtiö velvoitetaan pitämään kulkuaukot avoinna niin, että laivaliike Vanhankaupunginselälle ja sieltä pois voi esteettömästi ja ajanhukkaa tuottamatta vuorokauden umpeen käydä päinsä, jota varten kääntösillan hoitoon tarvittavan miehistön purjehduskaudella aina tulee yhtiön toimesta olla paikalla.

Jään murtamisen välttämiseksi sillan kulkuaukoissa on osakeyhtiö velvollinen tarpeen vaatiessa poistamaan jään mainituista aukoista riittävän laajalta.

7 §.

Kaupunginvaltuusto varaa itselleen oikeuden vahvistaa ne lähemmät määräykset, joita osakeyhtiö havainnee tarpeellisiksi sitalaitokseen tehtäviin muutoksiin nähden.

8 §.

Osakeyhtiölle edellä kerrotulla tavalla myönnetyn oikeuden saa osakeyhtiö siirtää toiselle Kaupunginvaltuuston hyväksymälle.

9 §.

Jos kaupungin etu vaatisi rakennuttamaan kulkuväylän Brändön saaren ja Sinivuorenmaan välille, myöntää osakeyhtiö tämän välikirjan lakkaamiseen asti Aktiebolaget Brändö Villastad yhtiön kanssa joulukuun 31 päivänä 1914 päättämänsä kaupan nojalla Helsingin kaupungille oikeuden korvauksetta eteläisellä Kehätiellä olevaan osakeyhtiön raitiotieverkkoon liittää Kruunuvuorentietä pitkin kulkevan raitiotielinjan ja liikennöidä sitä sekä tonttien N:ojen 37 ja 38 väliseltä yhteisrannalta osakeyhtiön osotusten mukaisesti rakentaa sillan Sinivuorenmaalle.

10 §.

Jos tämän välikirjan määräyksiä jätetään täyttämättä, voidaan toimilupa Kaupunginvaltuuston vaatimuksesta julistaa menetetyksi ja osakeyhtiö velvolliseksi viivyttelämättä omalla kustannuksellaan poistamaan laitoksen.

Riitaa tästä samoin kuin tämän toimiluvan soveltamista tahi tulkitsemista muutoin älköön vedettävä tuomioistuimeen, vaan ratkaisee sen Helsingin Sovintolautakunta kauppaa, teollisuutta ja merenkulkua varten, joka niinkään määrää kumpaisen asianosaisen on korvattava sovintolautakunnan työn kustannukset. Jos tämä sovintolautakunta toimilupakauden jatkuessa lakkaa, ratkaisevat riidan välimiehet, joita Kaupunginvaltuusto valitsee kaksi ja osakeyhtiö kaksi sekä nämä yhteisesti viidennen.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
huhtik 9 p:nä 1915.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 64 a.

Sittenkun Tie- ja vesirakennusten Ylihallitus kirjelmässä viime maaliskuun 15 päivältä oli Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön alamaisen anomuksen johdosta saada lupa sähkövoimalla käytettävän, metrin levyisen rautatien rakentamiseen Brändön kartanon rannasta Brändön saaren poikki Sörnäsin rantaan Helsingissä ja teettämällä sillat Brändön saaren ja Sörnäsin sekä Brändön kartanon ja Brändön saaren viereisen Rofholman välisten salmien poikki pyytänyt selvitystä muun muassa siitä, kävisikö ja niin ollen missä määrin Brändön saaren ja Sörnäsin niemekkeen välinen silta haitalliseksi salmesta kulkevalle liikenteelle, pyytää Hallitus vaadituksi lausunnoksi, viitaten sekä siihen lausuntoon mietintöineen, minkä Hallitus Rahatoimikamariin antoi lokakuun 23 päivänä 1914 Aktiebolaget Brändö Villastad yhtiön anomuksen johdosta saada rakennuttaa kiintonainen silta mainitun salmen poikki, että Rakennuskonttorin toisessa yhteydessä laatimaan suunnitelmaan, josta näkyvät Vanhankaupunginlahden länsirantaan aiotut rantasillat ja jota suunnitelmaa Hallitus ei vielä ole tarkastanut, joten sitä toistaiseksi on pidettävä ainoastaan luonnoksena, kunnioittaen ilmoittaa, että Hallitus ei voi puoltaa toimilapahakemusta, mikäli koskee Brändön saaren ja Sörnäsin välisen salmen poikki teetettävää siltaa. Jos tämä silta kuitenkin teetetään, lienee otettava huomioon, että kääntösillan viereisten vapaiden aukkojen tulisi olla 15 metriä leveät, jotta isommat laivat niistä pääsisivät kulkemaan, sekä että silta olisi rakennettava niin, että se ei estäisi ruoppaamasta nykyistä väylää 7.5 metrin syvyiseksi nollavesipinnasta lukien.

Lisäksi on Hallitus katsonut olevan huomauttaminen, että hakemuksen oheisista piirustuksista ei näy, miten raitiotielle tarpeellinen kontaktilanka sijoitetaan sillalle, jottei se olisi esteenä taklatuille aluksille, jotapaitsi niinikään on otettava huomioon, että siltaan suunnitellut vaakasuorat tuet estäisivät pienempiäkin veneitä pääsemästä sillan alitse muualta kuin silta-aukoista.

Jäljennöksen edellä mainitusta lausunnosta ja mietinnöstä panee Hallitus tämän oheen.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

HELSINGIN

KAUPPAVALTUUTETUT

*Helsingissä,
toukok. 25 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Pyydetyksi lausunnoksi Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön hakemuksen johdosta saada lupa rautatiesillan teettämiseen Brändön saaren ja Sörnäsin niemekkeen välisen salmen poikki on Helsingin Kauppavaltuutetuilla kunnia ilmoittaa, että Valtuutetut, kaupungin yleisten töiden Hallituksen asettaman valiokunnan esittämistä syistä sekä siihen nähden että Vanhankaupunginselän länsirannan käyttäminen varastopaikkain ja tehdastonttien puutteen poistamiseksi vaikeutuisi, sen johdosta että puheena oleva silta suurimmassa määrässä estäisi näihin paikkoihin meritse käyvää liikennettä, toivovat, että pyydettyä lupaa ei myönnetä.

Kauppavaltuutettujen puolesta:

Hj. Schildt.*A. V. Lindberg.*

Suurivaltaisin Armollisin Keisari ja Suuriruhtinas.

Teidän Keisarilliselta Majesteetiltanne saamme syvimmissä alamaisuudessa anoa lupaa metrin levyisen, sähkövoimalla käytettävän rautatien rakentamiseen Helsingin pitäjän Brändön kartanon rannasta Brändön saaren poikki Sörnäsiin ynnä siltain teettämiseen Brändön salmen ja Sörnäsin sekä Brändön kartanon ja Brändön saaren viereisen Rofholman välisten salmien poikki, joka viimeksi mainittu saari tulisi pengermällä yhdistettäväksi Brändön saareen.

Tästä rautatiestä, joka on aiottu etusijassa henkilöliikennettä, mutta myöskin maataloustuotteiden y. m. kuljetusta varten, on hyötyä etusijassa Brändön saarelle, jonka suuri liikennetarve jo nykyään näkyy siitäkin, että Brändön lautalla on kuljetettu lähes 300,000 henkilöä vuosittain, mutta se on hyödyttävä mainitun saaren itäpuolella sijaitsevan maaseudunkin liikennettä.

Panemme alamaisimmin oheen suunnitellun rautatien asemakartan, profilin, kustannusarvion ja kannattavaisuuslaskelman. Sekä asemakarttaan että profilipiirustuksiin on täydellisyyden vuoksi myös merkitty Sörnäsin rannasta Helsingin Itäiselle Viertielle kulkeva rataosa, jonka olemme kaupungin viranomaisten suostumuksella rakentaneet ja jolle ei tarvittane muuta toimilupaa, koska tämä rata on osa kaupungin raitiotieverkkoa.

Kun Helsingin kaupunginviranomaiset ovat ajatelleet Vanhankaupunginlahtea vastaisen sataman paikaksi sekä kenties pelkäävät meidän ehdottamamme sillan käyvän liikenteelle haitalliseksi, ja vaikka voimassa olevan, huhtikuun 15 päivänä 1889 annetun toimilupalain 11 §:n määräyksellä näyttää tarkoitettavan ainoastaan nykyistä liikennettä sekä me siltaehdotustamme laatiessamme olemme noudattaneet tätä säännöstä täysin määrin ja vielä enemmänkin sikäli, että olemme suunnitelleet kääntösillan, jossa olisi kaksi 13.6 metrin levyistä kulkuaukkoa, ja niiden lisäksi rantoihin järjestäneet veneväylän sekä Rofholman sillan alle 14 metriä leveän ja 4.5 metriä nollavesipinnasta kohoavan aukon, sitoudumme myös ryhtymään saman tapaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, sikäli kuin liikenne käy nykyistään huomattavamaksi.

Kun Brändön saaren ja Sörnäsin välinen silta Helsingin kaupungin alueelle tehtävältä osalta rakennetaan paalusillaksi, ei tämän sillan osan sopimuksen mukainen

poistaminenkaan kohtaisi mainittavia vaikeuksia, siinä tapauksessa että toinen siltayhteys laitetaan ja annetaan meidän liikenteemme käytettäväksi.

Ollen syvimmällä alamaisella kunnioituksella ja uskollisuudella,
Suurivaltaisim Armollisin Keisari ja Suuriruhtinas,
Teidän Keisarillisen Majesteettinne uskollisimmat, alamaisimmat alamaiset

Brändö Spårvägsaktiebolag

Anders Kramer.

*Esitys aatekilpailun toimeenpanemisesta n. s.
Laivaveistämöalueen järjestämiseksi.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

*Syysk. 16 p:nä 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 641.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin oli vuonna 1910 ostanut asuntotontteja N:oja 1 ja 5 sekä tehdastonttia N:o 7 korttelissa N:o 199 tämän kaupungin yhdeksännessä kaupunginosassa vastaavan n. s. Laivaveistämöalueen, päätti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä viiden vuoden ajaksi, heinäkuun 1 päivästä 1911 lukien, antaa vuokralle osan mainittua aluetta, eli noin 17,000 neliometriä tehdastontista N:o 7, jota vastoin alueen muu osa jäi kaupungin vapaasti käytettäväksi. Sen ohessa antoi Rahatoimikamari kaupungin- asemakaava-arkkitehdin toimeksi laatia ja aikaansa Valtuustolle toimittaa ehdotuksen veistämöalueen vastaiseksi jaoitukseksi ja tasoitukseksi.

Siten saamaansa tehtävää täyttääkseen on kaupungin asemakaava-arkkitehti nyttemmin antanut ehdotuksen puheena olevan alueen järjestämiseksi (Liite II). Tämä ehdotus, jota pikemmin lienee katsottava luonnokseksi kuin lopulliseksi ehdotukseksi ja joka lähinnä tarkoittaa valaista yhtä niistä mahdollisuuksista, joita tarjoutuu mainitun alueen käyttämiseen ajanmukaisella tavalla, on kaupungin yleisten töiden Hallitus käsitellyt, mutta ei ole antamassaan lausunnossa (Liite I) katsonut voivansa puoltaa tehtyä alueen jaoitussuunnitelmaa, ennenkuin täysi selvyys on saatu sen julkisen laitoksen laadusta, joka Hallituksen mielestä olisi veistämöalueelle sijoitettava, sekä tämän laitoksen tarvitsemasta tilasta.

Rahatoimikamari on erinäisissä kokouksissaan käsitellyt tätä asiaa. Kamarissa on tällöin vallinnut yksi mieli siitä, että tämän hyvin sijaitsevan ja kaupunkikuvan vastaiselle kehitykselle tärkeän alueen käyttämiseksi ja järjestämiseksi olisi hankittava useampia suunnitelmia ja asiaa siten valaistava useammalta näkökannalta. Tuollainen asian lisävalmistelu olisi aikaansaattava toimeenpanemalla julkinen aatekilpailu, joten asia tulisi monipuolisemmin valaistuksi. Rahatoimikamari haluaa tässä kuitenkin huomauttaa, että Kamari ei ole tällä ehdotuksellaan millään tavoin tahtonut vähäksyä kaupungin asemakaava-arkkitehdin

tekemän ehdotuksen suuria ansioita, eikä sillä myöskään ole sanonut, että asiaa lopullisesti käsiteltäessä hänen laatimaansa ohjelmaa ei kävisi paneminen alueen lopullisen järjestämisen pohjaksi.

Ajateltavissa kuitenkin olisi, ja tämä ajatus on lausuttukin, ettei asiassa nykyään olisi mitään tehtävä, vaan ryhdyttävä keskustelemaan nykyisen vuokramiehen kanssa vuokran pitentämisestä sekä vuokraehdoista. Sen suuntainen toimenpide on kuitenkin osottautunut tarpeettomaksi, kun Laivaveistämöalueen vuokramies, insinööri Jäderholm, on Rahatoimikamarille ilmoittanut ei aikovansa jatkaa vuokrasopimusta vuokrakauden päätyttyä heinäkuun 1 päivänä 1916.

Näillä edellytyksillä on Rahatoimikamari käynyt laatimaan ehdotusta aatekilpailun ohjelmaksi (Liite IV).

Tämän ehdotuksen mukaan ei kilpailua rajoitettaisi yksinomaan arkkitehteihin tai insinööreihin, vaan laajennettaisiin siten, että asian onnistunutta ratkaisua harrastavia henkilöjä kutsuttaisiin ottamaan siihen osaa. Tehtävä käsitäisi, niinkuin edellä mainittiin, n. s. aatekilpailun, minkätähden ohjelmaan ei ole pantu ehtoja ja määräyksiä, jotka lähemmin osottaisivat, miten ja mihin tarkoituksiin puheena olevaa aluetta olisi käytettävä, tai jotka tavalla tai toisella sitoisivat kilpailevia. Palkintoja on Rahatoimikamari ehdottanut annettavaksi neljä, kunkin 1,600, 1,400, 1,200 ja 1,000 markan suuruisen. Näiden summain välinen ero on, niinkuin näkyy, verraten vähäinen, mikä lähinnä johtuu siitä, että, niinkuin kokemus osottaa, palkittujen luonnosten usein on arvostellessa katsottu olevan yhdenarvoisia. Mutta kun on mahdollista, että saadaan erittäin ansiokkaitakin suunnitelmia, on Rahatoimikamari ehdottanut, että lisäksi 3,000 markkaa annettaisiin palkintolautakunnan käytettäväksi ansiokkaiden suunnitelmain ostoon tai ehdollisesti palkintomäärän korottamiseksi, siinä tapauksessa että eteviä, erikoisesti käyttökelpoisia suunnitelmia saataisiin. Sitä paitsi olisi palkintolautakunnan jäsenten ja sihteerin palkkioiksi sekä sen juokseviin menoihin myönnettävä 1,500 markan määräraha. Palkintokilpailusta johtuvat menot nousisivat siis enintään 9,700 markkaan.

Esillä olevan ohjelmaehdotuksen on Rahatoimikamari saattanut Helsingin Arkkitehtiklubin tiedoksi, joka antamassaan vastauskirjelmässä on ilmoittanut erikoisella mielenkiinnolla siihen tutustuneensa sekä myös yhtyneensä ohjelmaan, lukuun ottomatta kilpailuaikaa, joka klubin mielestä olisi määrättävä neljäksi kuukaudeksi, jota vastoin Rahatoimikamarin mielestä on ollut sopivampaa asettaa kilpailu päättyväksi määräaikana, siihen katsomatta saisivatko kilpailevat siten käytettäväkseen jonkin viikon lyhemmän tai pitemmän kilpailuajan.

Edellä esiintuomillaan perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

*että Rahatoimikamari saa toimekseen julistaa aatekilpailun
Laivaveistämöalueen järjestämisestä tämän oheisen ohjelman mukaan;*

---

että tätä tarkoitusta varten osotetaan 9,700 markkaa ensintulevan vuoden menosäännöstä;

että palkintolautakuntaan valitaan kolme jäsentä; sekä

että Rahatoimikamari saa tehtäväkseen pyytää Helsingin Arkkitehtiklubia valitsemaan kaksi jäsentä mainittuun lautakuntaan.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

VLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
toukok. 7 p:nä 1915.*

N:o 89.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun kaupunginasemakaava-arkkitehti nyttemmin on laatinut seikkaperäiset suunnitelmat ja luonnokset veistämöalueen jaoitukseksi ja tehnyt niistä lähempää selkoa tämän oheisessa promemoriassa sekä on ilmoitettu, että Kauppavaltuutetut, joille on annettu tilaisuus lausua mielensä ehdotuksesta, ovat katsoneet sen riittävässä määrässä tyydyttävän kaupan ja merenkulun tarpeita, on Hallituksella kunnia täten Rahatoimikamarille ilmoittaa, että Hallitus, yhtyen ehdotukseen että puheena oleva alue olisi varattava julkisen laitoksen paikaksi, ei ole katsonut olevan puoltaminen alueen jaoittamista, ennenkuin täysi selvyys on saatu mainitun laitoksen laadusta ja sen tarvitseman tilan laajuudesta.

Vaikka Hallitus siis ei ole voinut kaupunginviranomaisille nykyään esittää veistämöalueen asemakaavan lopullista ehdotusta, katsoo Hallitus kuitenkin olevan Rahatoimikamariin lähettäminen kaupunginasemakaava-arkkitehdin asiasta antaman selvityksen siten esittääkseen yhden niistä mahdollisuuksista, joita on tarjona puheena olevan alueen käyttämiseen tyylimukaisella tavalla.

G. Idström.**Bertel Jung.***A. L. von Knorring.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Rahatoimikamarin läheteeseen huhtikuun 6 päivästä 1911, 20 §, veistämöalueen jaoitusta koskevasta asiasta.

Saatuani Hallitukselta tehtäväksi valmistella edellä mainittua asiaa pyydän, esittämällä ehdotuksen puheena olevan alueen järjestämiseksi, kunnioittaen lausua seuraavaa.

Suunnitelmaa laatiessani olen maan kalliin hinnan ja paikan erittäin silmäänpistävän aseman huomioon ottaen katsonut olevan noudattaminen eräitä näiden seikkain vaatimia periaatteita. Etualalle tässä on asettunut kysymys, olisiko merta päin oleva alueen osa pysyttävä laivaveistämön paikkana vai ei. Siihen katsoen että käytettävänä olevan alan jällellä oleva osa, pysyttämällä veistämön edelleen, olisi vain epätydyttävällä tavalla saatettavissa kulkuyhteyteen rajakkaisten kaupunginosain kanssa ja siten jäisi sangen arvottomaksi, ja edelleen siihenkin katsoen, että tulot, joita kaupunki voisi tuollaisesta teollisuudesta saada, eivät kohtuullisesti suhtautuisi kaupungin maasta maksamaan hintaan, sekä vihdoin siihen nähden, että laivaveistämöjä varten lienee käytettävänä muitakin paikkoja kaupungin satamain välittömässä läheisyydessä — pyydän mainita esim. Merholman, Unisaaret, Hylkysaaren, Sinivuoreenmaan ja Hietaniemen, — lienee alue käytettävä johonkin muuhun tarkoitukseen. Ja kun kaupungin maa on saatettavissa korkeaan hintaan yksinkertaisimmin sillä keinoin, että sallitaan rakentaa se täyteen ja korkealle, olen empimättä jaoittanut alueen pääasiallisimmin tavallisten korkeiden asuintalojen ja niihin verrattavain rakennusten paikoiksi, pitäen silmällä että käytettävänä olevasta alueesta on otettu hyödyllistä alaa mahdollisimman paljon ja kadut suunniteltu pintamuodostusta huomioon ottaen. — Perinpohjin on niinikään tutkittu rakennusryhmäin sijoittelussa, rakennusten korkeusasemain määräämisessä sekä avonaisten paikkain muodostelussa tarjoutuvia esteettisiä mahdollisuuksia, ja tässä kohden on pyrintöjeni päämääränä varsinkin ollut eheän, arvokkaan ja kauniin rakennustaitteellisen vaikutelman aikaansaaminen ulospäin, sekä satamaan päin idässä että kaupunkiin päin pohjoisessa. Lisäksi on varattu tilaisuutta Eteläsataman vastaiseen rantasiltain laajentamiseen etelään päin ja vihdoin on niinikään otettu huomioon kauttakulkuliikenne sijoittamalla alueen halki kulkeva, Itäisen Kaivopuiston rantaan vievä kulkuväylä, joka olisi koko kaupungin ympäritse pitkin rantaa kulkevan kävelytien alkuna, jota paitsi toinen tie on suunniteltu välittömästi yhtyväksi nykyiseen Saunakatuun, kulkien veistämövuoren poikki ja Huvilatien tontin N:o 17 (Cygnaeuksen galleria) halki Itäisen Kaivopuiston keskusta.

Kun suunnitelma on toteutettavissa aivan siihen katsomatta, pannaanko siinä edellytetty Eteläsataman laituritilan laajennus toimeen vai ei, jonka kalliin työn kustannuksia tietenkään ei käy paneminen maksettaviksi itse veistämöalueen järjestämiskustannuksista, lienee asian-

mukaista, että tätä seikkaa ei tutkita muun suunnitelman yhteydessä, vaikka se on otettu huomioon suunnitelmaa laadittaessa, jotta kävisi selville, että esitetyt aatteet ovat toteutettavissa viereisen satama-alueen vaatimuksia loukkaamatta.

Niinkuin asemapiirustuksesta näkyy, on veistämötontille suunniteltu kolme eri rakennuskorttelia. Näitä erottavat toisistaan seuraavat neljä katua:

1) Kuusitoista metriä leveä, Saunakadun laajennuksena oleva ja Satamaradan nykyisen syvän kaivoksen päällä sijaitseva katu. Kun Saunakadun korkeusasemaa veistämön kohdalla ei käy muuttaminen, syystä että kaikilla kadun länsipuolisilla tonteilla on kivitaloja, täytyy suunnittelun laajennetun osan enimmäkseen olla eri tasossa kuin kadun vanha osa on, jotta uuden osan alitse kulkevalle rautatietunnelille jäisi riittävää tilaa. Puheena oleva katu on muutoin järjestetty niin, että tunneliin vastedes käy sijoittaminen kahdet rautatieraiteet. Satamaradan leikkauksen laajentamisesta ja kaksoisraiteiden sijoittamisesta mainitulle radalle on kustannuksia 71,300 markkaa, kun taas rataleikkauksen päälle tehtävästä holvista on laskettu olevan kustannuksia 100,000 markkaa sekä järjestettävää aluetta rajoittavan Saunakadun osan tasoittamisesta 10,500 markkaa.

2) Katu, jolla suunnitelmassa on nimenä Fredrik Cygnaeuskatu ja joka on Ulriikka-
porin vuoren itäpuolitse kulkevan Saunakadun osan suoraviivaisena jatkona sekä vie veistämövuoren laelle ja sieltä edelleen Itäiseen Kaivopuistoon. Tämän kadun suunnan ovat etusijassa määränneet rakennustaiteelliset näkökohdat, syystä että Saunakadun tässä puheena olevan osan suunta on ollut määräävänä asemakaavaa laadittaessa, jolloin on ollut asianmukaisesti yhdistettävä uusi kaupunginosa kaupungin vanhempiin ranta-alueisiin. Katu on teetettävissä ainoastaan sillä edellytyksellä, että osaa nykyistä Saunakatua jonkin verran korotetaan, koska muussa tapauksessa edellä mainitun tunnelin pohjoispäätä ei saada riittävän korkeaksi. Katumuutoksesta sekä satamaradan poikki Fredrik Cygnaeuksen kadun suuntaan käyvän sillan teettämisestä lasketut kustannukset, 57,000 ja 30,700 markkaa, korvautuisivat sillä, että itse veistämöalueen tonttiala siten laajenisi. Fredrik Cygnaeuskadun tasoituksesta on kustannuksia 197,000 markkaa.

3) Korttelin erottamiseksi ja yleisen liikenteen välittämiseksi tarpeellinen, pohjoisessa Saunakadun korotettuun osaan ja etelässä Fredrik Cygnaeuskatuun päättyvä Veistämökatu. Tämän kadun teettämisestä on kustannuksia noin 60,000 markkaa.

4) Edellä mainittu, rantaan johtava katu, jolla suunnitelmassa on nimenä Kaivopuiston tie. Tämä tie, joka on pääasiassa aiottu jalkamiehiä varten, kulkee pitkin nykyistä rantaa ja jatkuisi etelään Itäisen Kaivopuiston ympäritse, niinkuin tämän oheisesta yleiskartasta lähemmin näkyy. Sen S-muotoinen, suunnitellun satama-altaan ympäritse kulkeva mutka johtuu etusijassa säästäväisyyssyistä. Mutta kun tie pujottelee korkean vuoren, sen pengermäin ja vihantain rinteiden juurella ja ympäritse, tuottanee se vaeltajalle vain vaihtelua ja on siten omansa vetämään yleisöä rantakävelytielle. Tämän kadun veistämöalueelle tehtävästä osasta on kustannuksia noin 228,000 markkaa.

Suunnitelmaan piirretyistä pienemmistä teistä ja käytävistä on laskettu olevan kustannuksia 13,300 markkaa. Sitä vastoin ei ole otettu lukuun kustannuksia vuorelle suunnitelluista pengerrystöistä, jotka ovat vuorelle sijoitettavaksi ehdotetun rakennuksen likeisessä

yhteydessä ja joiden teettäminen sentähden lähinnä lienee pantava maksettavaksi itse rakennuskustannuksista.

Laskujohtojen teettämisestä uusiin katuihin on kustannuksia noin 27,500 markkaa.

Edellä mainittuihin katuihin nähden on vielä otettava huomioon eräitä seikkoja. Saunakadun ehdotetun uuden osan eteläpäässä on ehdotettu uudesti järjestettäväksi nykyisiä oloja osin Katolisen kirkon edustan saattamiseksi säännöllisempään muotoon ja osin tyydyttävän yhteyden aikaansaamiseksi Saunakadun ja Itäisen Lehtotien tai Myllytien kesken. Itäisen Lehtotien tontista N:o 2 erotettaisiin noin 480 m²:n laajuinen ala. Kun kuitenkin tämä tontinosa on kapea istutettu ala, jota ei missään tapauksessa saa rakentaa, ei siitä tarvinne suorittaa mainittavaa korvausta, siinä tapauksessa että tontilla alansa vähenemisestä huolimatta edelleen saisi käyttää samaa rakennustapaa kuin nykyäänkin. Saunakadun viereisen isomman korttelin itärajalta on Myllytien tontista N:o 3 erotettu kolmion muotoinen ala. Sen sijaan on vastaava, kaupungin nykyään omistama maa-ala yhdistetty mainittuun tonttiin, joka siis ei ole arvostaan mitään menettänyt, vaan on päinvastoin käynyt arvokkaammaksi välitontista muuttuessaan kulmatontiksi. — Fredrik Cygnaeuskadun jatkos etelään päin on verraten vähäisen merkityksensä johdosta suunniteltu vastaisen itäisimmän korttelin halki kulkeväksi kapeaksi väyläksi. Tämän väylän yhdistämiseksi Huvilatiehen olisi mainitun tien varrella oleva tontti N:o 17, missä Cygnaeuksen galleria sijaitsee, halkaistava 5 metrin levyisellä tiellä. Tässäkin tapauksessa lienee tonttialan väheneminen korvattavissa siten, että tontinomistajalle myönnetään laajempi rakennusoikeus.

Mitä korttelijaoitukseen tulee, käsittäisi Saunakadun viereinen isompi kortteli viisi uutta tonttia ynnä Myllytien vanhan tontin N:o 3, ja neljä näistä antaisi laajennettua Saunakatua ja ainoastaan yksi Veistämökätua päin. Toisessa ehdotetussa korttelissa olisi kolme isoa, itään päin aivan avonaista tonttia. Kaikkien näiden uusien tonttien pinta-ala olisi noin 10,800 m². Kolmas, alaltaan noin 7,300 m²:n laajuinen kortteli, on suunnitelmassa käsitelty yhtenä ainoana tonttina, jolle teetettäisiin suuri julkinen rakennus. Niinkuin tunnettu, on kaupungilla vanhemmissa keskeisissä osissaan nyttemmin enää käytettävänä sangen harvalukuisia omia, yleisiin tarkoituksiin sopivia tontteja. Kun on edellytettävissä, että tuolaisten paikkain tuntuva tarve ennemmin tai myöhemmin ilmaantuu, ja kun puheena olevilla kortteleilla sekä kokonsa puolesta että vallitsevalla paikalla, Helsingin tärkeimpään satamaan vievän väylän varrella sijaitsevina on aivan erikoisia etuja sekä sangen suuria edellytyksiä monumenttaalisten rakennusten paikaksi, on mielestäni perusteltua, että paikka suunnitteluun katsomatta toistaiseksi varataan vastaisiin tarpeisiin.

Työpäällikön laatima niiden töiden kustannusarvio, jotka olisi teetettävä ennenkuin kaikki kadut y. m. ovat siinä kunnossa, että tontit käy luovuttaminen rakennettaviksi, päättyy 797,800 markkaan. Niiltä viideltä vuodelta, mitkä alue tulee olleeksi vuokrattuna, saa kaupunki vuokratuloja 18,000 markkaa vuodessa eli kaikkiaan 90,000 markkaa. Kauppahinnan, miljoonan markan, korkotappio on siis mainitulta ajalta 250,000 — 90,000 = 160,000 markkaa. Vuokrakauden päättyessä tulee kaupunki siis maksaneeksi alueesta 1,160,000 markkaa. Jos katujen teettämiseen lasketaan kuluva vuosi, olisi myytävän tonttialan noin 18,000 m²:n arvo kuuden vuoden kuluttua veistämöalueen ostamisesta 1,160,000 + kuudennen vuoden

korko $50,000 + 797,800 = 2,007,800$ markkaa. Jos tämä summa jaetaan tasan rakennettavan pinta-alan, 18,000 neliömetrin kesken, saadaan vähimmäksi tonttiarvoksi noin Smk 111:50 neliömetriä kohti. Mutta paitsi puheena olevia tontteja on kaupunki veistämöalueen ostamalla saanut tilaisuuden laajentaa satamaansa ja parantaa Kaivopuiston kulkulaitoksia, puhumattakaan niistä nimenomaan aatteellisista mahdollisuuksista, joita avautuu Eteläsataman väylän vierustan suuremmoiseen kaunistamiseen.

Viimeksi mainittua seikkaa selvittääkseni olen teettänyt moniaita perspektiivitutkielmia sekä luonnoksen mallin. Nämä mielestäni osottavat, mikä merkitys satama-alueen vastaisilla rakennuksilla on oleva Helsingin ulkoasua silmällä pitäen. Varmastikin on kaupungillamme tässä tehtävä, joka kysyy sekä asianharrastusta että uhrauksia. Tässä ei ole ainoastaan luotava kauniita yksityisrakennuksia, vaan kokonainen pieni kaupunginosa, yhtenäinen rakennusryhmä, joka aukean asemansa johdosta vastedes painaa leimansa ulkonaiseen kaupunkikuvaan ja joka sentähden on saatettava eheäpiirteiseksi käyttämällä yhdenmukaista arkkitehtuuria hyvin harkituin suuruusmitoin ja tyynin, kiintein ulkopiirtein. Samalla on otettava huomioon suuri yhteisvaikutus, tämän kaupunginosan sulautuminen yhteen Kauppa- ja Senaatin-toria ympäröivän „valkean“ kaupungin kanssa. Näin ollen minusta näyttää siltä, kuin olisi veistämöalueen rakennuttaminen toimitettava niin sanoakseni yhdellä kertaa tai ainakin suurinta varovaisuutta noudatettava, ennenkuin yhtäkään tonttia sieltä luovutetaan käytettäväksi. Esiteltyä suunnitelmaa on pidettävä vain valmistelevana harjoitelmana, josta m. m. näkyisi, kuinka yksityisten rakennusten tulisi rakennustaiteellisesti olla toisistaan ja kokonaisuudesta riippuvaisia ja näin varsinkin mitä niiden satamaan päin antaviin julkisivuihin tulee. Ennenkuin tontteja ruvetaan myymään, olisi kaupunginviranomaisten laadittava seikkaperäiset piirustukset, ja näiden pohjalla olisi harkittava, mitä määräyksiä panemalla kaupunki voisi saada täyttä varmuutta siitä, että alue tulee yhdenmukaisesti, arvokkaasti ja kauniisti rakennetuksi. Sangen tärkeätä olisi erittäinkin, että alueen silmäänpistävin ja samalla suurin ja ylimpänä sijaitseva rakennus teetettäisiin ennen sataman varrella sijaitsevaan pohjoisimpaan kortteliin tulevia rakennuksia, koska ensiksi mainitun rakennuksen ulkoasun täytyy saada määrätä alempana sijaitsevain talojen ulkoasun. Sitä vastoin on kokonaisvaikutukselle verraten vähemmän arvoista, käsitelläkö Saunakatua päin antavat julkisivut erikseen, siinä tapauksessa että tarpeellista kohtuullisuutta rakennusten korkeuteen nähden noudatetaan.

Niiden mahdollisuuksien osottamiseksi, joita tarjoutuu veistämöalueelta Munkkisaarelle kulkevan rantakävelytien järjestämiseen, jos Saunakadun ja rannan välinen yhteys toimeenpannaan suunnitelman mukaisesti, pannaan tämän oheen edellä mainittu ehdotus kaupungin koko eteläpuolisen rannikko-osan järjestämiseksi. Tällä tavoin aikaansaatava pitkä, komea kävely- ja näköalakatu olisi mielestäni hyvin niiden uhrausten arvoinen, joita kaupungin olisi tehtävä sen aikaansaamiseksi. Suoranaisena jatkona jo nykyäänkin kävelytienä varsin suosittuun Saunakatuun, toisin sanoen siihen Saunakadun osaan, mikä suunnitelmassa on yhdistetty rantatiehen „Kaivopuistontien“ nimisenä, ympäröisi tämä neljättä kilometriä pitkä katu koko Helsingin kaakkois- ja eteläosan, koskettaisi kaupungin kahta komeinta puistoa ja sen toistaiseksi ainoata huomattavampaa huvilakaupunkia, kulkisi Eteläsataman luonnon-ihanimman osan vieritse siinä, missä satama Blekholmansalmesta avautuu merelle, ja

edelleen Merisataman myllertävän liikenteen sivuitse sekä päättyisi Helsingin kaupungin ainoalle todella avonaiselle merenrannikolle, Helsinginnimen ja Munkkisaaren välille. Tämän tien varrelle kävisi sijoittaminen urheilu- ja leikkikenttiä, näköalapaikkoja, kukkaistaroja ja virvokeasemia. Kun kaupunki paraikaa järjesteele Kaivopuiston eteläisimpiä osia ja kun varsin pian niinkään on ryhdyttävä järjestämään Merikadun ja Helsinginniemen eteläpuolista rantaa, on mielestäni sopivaa että, kun nyt veistämöalueenkin uudesti järjestäminen otetaan pohdittavaksi, kysymys tässä ehdotettua laajuutta olevan yhtäjaksoisen rantakävelytien aikaansaamisesta olisi ainakin periaatteellisesti ratkaistava, koska sekä veistämöalueen että Kaivopuiston yksityiskohtainen järjestäminen epäilemättä on sen varassa.

Edellä lausutun johdosta ja tämän oheiseen luonnokseen ynnä selittäviin perspektiivipiirustuksiin, malliin ja kustannusarvioon viitaten allekirjoittanut kunnioittaen esittää, että Hallitus Rahatoimikamarille ehdottaisi:

1) että veistämöalue järjestetään edellä mainitun asemapiirustuksen mukaisesti;

2) että korttelit N:ot 209 ja 210 käytetään tavallisiksi asuntontteiksi, kuitenkin varaamalla mahdollisuus koko korttelin N:o 210 käyttämiseen julkisen rakennuksen paikaksi;

3) että kortteli N:o 211 varataan julkisen rakennuksen paikaksi;

4) että korttelin N:o 210 rakennukset on tehtävä semmoiseen tyyliin, että saavutetaan yhtenäinen ja sopusuhtainen vaikutus ulospäin, minkätähden kaupunginviranomaisten tulisi tontteja myydessään varata itselleen oikeus määrätä, miten itään päin antavat sekä piha- että katujulkisivut olisi rakennustaitteellisesti sommiteltava ja koristeltava sekä kuinka korkeiksi ja kuinka monikerroksisiksi ne saisi rakentaa;

5) että Katolisen kirkon viereinen paikka järjestetään asemakaavaehdotuksen mukaan ja Itäisen Lehtotien huvilatonttia N:o 2 sen johdosta muutetaan erottamalla siitä noin 480 m²:n laajuinen ala, jolloin tontille myönnetään korvausta siten, että siinä saa alan vähenemisestä huolimatta käyttää samaa rakennustapaa kuin tähänkin asti;

6) että Myllytien tontin N:o 3 omistajan kanssa tehdään sopimus sellaisesta tontin uudesti järjestämisestä kuin ehdotuksessa on mainittu, joten tontin pinta-ala ei vähenisi;

7) että valtion kanssa tehdään sopimus maan luovuttamisesta Huvilatie tontilta N:o 17 Fredrik Cygnaeuskadun ja Huvilakadun välistä 5 metrin levyistä tietä varten;

8) että Saunakatu tehdään uudestaan siten, että sen vieritse kulkevan satamaradan osan käy kattaminen holvilla ja samalla rataleikkausta laajennetaan, niin että siihen käy sijoittaminen kaksoisraiteet;

9) että kaduntasoitustyöt samoinkuin ehdotuksessa edellytetyt ranta-sillatkin teetetään, sikäli kuin tonttialan tai laituritilan tarvetta ilmaantuu, mikä edellyttää Kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, käykö veistämöalueen vuokrakauden pitennystä myöntäminen; ja vihdoin

10) että olisi tehtävä periaatteellinen päätös yhtäjaksoisen kävelytien teettämisestä pitkin Itäisen Kaivopuiston rantaa veistämöalueen ja Ison Lehtotien eteläisen päätekohdan välille.

Helsingissä, kesäkuun 19 päivänä 1915.

Bertel Jung.

Kustannusarvio n. s. Veistämöalueen tasoittamisesta sekä sen yhteydessä ehdotetuista laituritöistä.

Satamaradan leikkauksen laajentaminen kaksoisraiteiden sijoittamiseksi mainitulle radalle.

A—B—C—D

2,000 m ³ kalliota louhittava à 10:—	20,000:—		
5,000 „ maata kaivettava à 4:—	20,000:—		
1,600 „ tukimuuria uusittava à 8:—	12,800:—		
900 „ tukimuuria à 10:—	9,000:—		
3,000 „ täytettä à 1:—	3,000:—	64,800:—	
noin 10 %		6,500:—	71,300:—

Saunakatu: Fredrik Cygnæuskadun ja Katolisen kirkon vierustan välisen satamaradan osan päällysrakennus.

A—B—C—D

320 m ³ tukimuuria à 20:—	6,400:—		
2,400 „ kaivosta katettava à 35:—	84,000:—	90,400:—	
noin 10 %		9,600:—	100,000:—

Saunakatu: Laivaveistämöntonnttiin rajoittuvan osan tasoitus.

C—O—U—V

4,000 m ³ katupintaa tasoitettava à 2:—	8,000:—		
240 „ aitausta muutettava à 5:—	1,200:—		
15 „ uutta aitausta à 20:—	300:—	9,500:—	
noin 10 %		1,000:—	10,500:—
			<u>181,800:—</u>
	Siirros	— —	181,800:—

Saunakatu: Satamaradan pohjoispuolella sijaitsevan osan korotus ja uudistus.

C—E—F—G

Vanhaa tukimuuria lujitettava:

	Siirros	— —	181,800: —
650 m ³ maata kaivettava à 4: —	2,600: —		
500 „ takamuuria à 10: —	5,000: —		
700 „ uutta tukimuuria à 10: —	7,000: —		
2,500 „ täytettä à 2: —	5,000: —		
2,700 m ² pintaa tasoitettava à 1: 50	4,050: —		
135 m aitausta uudistettava à 5: —	675: —		
1,650 m ² noppakivipintaa uudistettava à 4: —	6,600: —		
75 „ pintaa päällystettävä noppakivillä à 14: —	1,050: —		
300 m reunuskiveä uudistettava à 1: 50	450: —		
1,000 m ² asfalttikäytävää à 6: —	6,000: —	38,425: —	
noin 10 %		3,875: —	42,300: —

Saunakatu: Fredrik Cygnæuskadun jatkoksen ja Vuorimieskadun välisen osan uudistus.

C—I—K—L

100 m ³ tukimuuria à 10: —	1,000: —		
800 „ täytettä à 2: —	1,600: —		
1,050 m ² pintaa tasoitettava à 2: —	2,100: —		
650 „ noppakivipintaa uudistettava à 4: —	2,600: —		
140 m reunuskiveä uudistettava à 1: 50	210: —		
450 m ² asfalttikäytävää uudistettava à 6: —	2,700: —		
80 „ käytävää päällystettävä à 4: —	320: —		
300 m ³ ruokamultaa à 5: —	1,500: —		
500 m ² pintaa tasoitettava ja kylvettävä à 2: — ..	1,000: —		
9 uutta runkokuuta à 25: —	225: —		
pensaiden muutto	100: —	13,355: —	
noin 10 %		1,345: —	14,700: —
	Siirros	— —	238,800: —

Satamaradan poikki Fredrik Cygnæuskadun suuntaan kulkeva silta.

C—D—H—E

	Siirros	— —	238,800: —
504 m ² siltaa satamaradan poikki à 50: —.....	25,200: —		
40 „ sillan julkisivuverhoa à 40: —.....	1,600: —		
35 m aitausta muutettava à 5: —.....	175: —		
504 m ² pintaa tasoitettava à 2: —.....	<u>1,008: —</u>	27,983: —	
noin 10 %		<u>2,717: —</u>	30,700: —

Fredrik Cygnæuskatu: tasoitus.

H—M—N—P—O—D

900 m² katupintaa on rakennettava paalujen varaan, jotka kukin kantavat noin 9,000 kg; 3 paalua m² kohti

14,000 m paaluja à 3: —.....	42,000: —		
900 m ² betonialusta à 20: —.....	18,000: —		
900 m ³ hienoa tukimuuria à 20: —.....	18,000: —		
6,300 „ karkeata tukimuuria à 10: —.....	63,000: —		
15,700 „ täytettä à 2: —.....	31,400: —		
2,500 m ² pintaa tasoitettava à 2: —.....	5,000: —		
100 m aitausta à 20: —.....	<u>2,000: —</u>	179,400: —	
noin 10 %		<u>17,600: —</u>	197,000: —

Veistämökatu: tasoitus.

P—R—S—T—Q—N

3,000 m ³ tukimuuria à 10: —.....	30,000: —		
8,000 „ täytettä à 2: —.....	16,000: —		
400 „ kalliota louhittava à 7: —.....	2,800: —		
2,600 m ² pintaa tasoitettava à 2: —.....	5,200: —		
200 m aitausta (väliaikaista) à 5: —.....	<u>1,000: —</u>	55,000: —	
noin 10 %		<u>5,000: —</u>	60,000: —
	Siirros	— —	526,500: —

Kaivopuistontie: Fredrik Cygnæuskadun ja Kalliolinnan välisen osan tasoitus.

	Siirros		
		— —	526,500: —
30,000 m paaluja à 3: —	90,000: —		
1,800 m ² betonialusta à 20: —	36,000: —		
800 m ³ perusmuuria à 10: —	8,000: —		
1,800 „ hienoa tukimuuria à 20: —	36,000: —		
10,000 „ täytettä à 2: —	20,000: —		
4,000 m ² pintaa tasoitettava à 2: —	8,000: —		
325 m aitausta à 20: —	6,500: —		
100 „ portaanastimia à 15: —	1,500: —		
20 m ² jalustaa à 25: —	500: —		
25 „ kivitaidetta à 40: —	1,000: —	207,500: —	
noin 10 %		20,500: —	228,000: —

Myllytie: tasoitus.

U—X—Y

750 m ³ kalliota louhittava à 8: —	6,000: —		
1,500 m ² pintaa tasoitettava à 2: —	3,000: —	9,000: —	
noin 10 %		1,000: —	10,000: —

Huvilatien tontin N:o 17 halkaiseva tie: tasoitus.

Y—Z

300 m ³ kalliota louhittava à 8: —	2,400: —		
300 m ² pintaa tasoitettava à 2: —	600: —	3,000: —	
noin 10 %		300: —	3,300: —

Laskujohtot.

600 m laskujohtoa à 40: —	24,000: —		
14 tarkastuskaivoa à 250: —	3,500: —	27,500: —	
noin 10 %		2,500: —	30,000: —
			<u>Yhteensä Smk</u> — — 797,800: —

Laiturityöt, kiveystä lukuun ottamatta.

Osa I—II sekä tämän ja nykyisen rannan välinen täyte: 230 m

4,300 m² varustettava paaluperustuksella, paalut lyötyinä 1 m²:n ruutuihin. Kun kiinteä pohja on keskimäärin 20 m syvässä, tarvitaan:

90,600 m paaluja à 4: —	362,400: —	
4,300 m ² paaluperustusta à 30: —	129,000: —	
2,150 m ³ sepelikiviä perustaan à 6: —	12,900: —	
1,000 „ laiturimuuria kiilakivestä hakatuin saumoin ja sementillä laastittuna à 40: —	40,000: —	
7,800 „ perustan täytettä à 2: —	15,600: —	
130 m portaanastimia pitkin rantasiltaa venesatamaan päin à 25: —	3,250: —	
150 „ tukea à 10: —	1,500: —	
11 kytkyrenkasta à 100: —	1,100: —	
6 kytkypatsasta à 20: —	120: —	565,870: —

Osa II—III sekä tämän ja nykyisen rannan välinen täyte: 340 m.

3,850 m² varustettava paaluperustuksella 1 m²:n ruutuihin. Kiinteä pohja keskimäärin 14 m:n syvässä.

58,700 m paaluja à 4: —	234,800: —		
3,850 m ² paaluperustusta à 30: —	115,500: —		
1,925 m ³ sepelikiviä perustaan à 6: —	11,550: —		
1,400 „ laiturimuuria à 40: —	56,000: —		
6,930 „ perustan täytettä à 2: —	13,860: —		
270 m portaanastimia pitkin rantasiltaa à 25: —	6,750: —		
180 „ tukea à 10: —	1,800: —		
14 kytkyrenkasta à 100: —	1,400: —		
12 kytkypatsasta à 20: —	240: —	441,900: —	
		1,007,770: —	
Yhteensä Smk	— —	— —	1,007,770: —

Helsingin Kaupunginvaltuusto kutsuu täten asiaa harrastavia henkilöjä Suomesta ottamaan osaa aatekilpailuun *Helsingin n. s. Laivaveistämöalueen* järjestämisestä, noudattaen seuraavaa

Ohjelmaa.

Kun Kaupunginvaltuusto toistaiseksi on jättänyt sillensä kysymyksen, millä tavoin tai mihin tarkoitukseen veistämöalue olisi käytettävä, on kilpailevilla täysi vapaus esittää omat aatteensa alueen jakamisesta ja käyttämisestä. Tässä on kuitenkin noudatettava:

- 1) että suunnitelman toteuttaminen ei saa estää jatkamasta Makasiininrannan ulkopuolista laiturilinjaa vähintään 120 metrillä;
- 2) että suunnitelma ei saa estää laajentamasta alueen vieritse kulkevaa satamarataa kaksoisraiteiseksi;
- 3) että kulkuväylä on avattava Saunakadun ja Itäisen Kaivopuiston rantaa pitkin kulkevan kävelytien välille;
- 4) että maan luonnollisia pintamuodostumia on asianmukaisesti tarkastettava, jotta huomioontulevat otetuiksi osin ne rakennustaiteelliset edut, joita paikan korkeus ja asema kaupunkiin johtavan vesiväylän varrella tarjoovat, osin taloudellinen puoli uusien katujen ja teiden teettämisessä sekä käytännölliset seikat näiden korkeusasemaa järjestettäessä; ja
- 5) että alue niin kaupunginasemakaavan kuin arkkitehtuurinkin puolesta käy yhteen viereisten kaupunginosain kanssa.

Seuraavat piirustukset tarvitaan:

a) asemapiirustus mittakaavassa 1 : 500, b) projeksiopiiirustukset meren puolelta ja pohjoispuolelta mittakaavassa 1 : 500 selvän kuvan saamiseksi suunniteltujen rakennusten ääri viivoista ja likimääräisestä rakennustaiteellisesta muodostelusta, c) perspektiivipiirustus (lintuperspektiivi) satamasta (koko noin 300 × 700 mm), ollen kilpailevilla valta sitä paitsi antaa muitakin perspektiivipiirustuksia, jos katsovat olevan tarpeellista suunnitelman selventämiseksi, d) profiilipiirustukset kaikista ehdotetuista teistä ja kaduista, kylki pituuskaavassa 1 : 500 ja korkeuskaavassa 1 : 50.

Julkisivu- ja perspektiivipiirustukset on tehtävä mustalla valkealle ja varustettava tunnusmerkillä sekä samalla merkillä varustettuun kuoreen suljetulla nimilipulla.

Kilpapiirustukset, joita ei saa kääriä kokoon, on annettava viimeistään huhtikuun 1 päivänä 1916 klo 12 päivällä kaupungin Rahatoimikamarin kansliaan.

Kilpailussa annetaan ohjelman mukaisesti laadituista ehdotuksista neljästä palkintolautakunnan mielestä parhaasta suunnitelmasta seuraavat palkinnot: ensimmäinen 1,600, toinen 1,400, kolmas 1,200 ja neljäs 1,000 markkaa. Palkintolautakunnan käytettävänä on tämän

lisäksi 3,000 markkaa ansiokkaiden luonnosten ostoon, ehdollisesti palkintosumman korottamiseen luonnoksista, joissa on hyviä, käyttökelpoisia suunnitelmia.

Palkitut luonnokset jäävät Helsingin kaupungin omiksi, ja kaupungille varataan oikeus veistämöaluetta järjestäessään käyttää näissä ja ostetuissa luonnoksissa esitettyjä aatteita ja suunnitelmia.

Palkintolautakuntaan kuuluu viisi jäsentä, niistä kolme Kaupunginvaltuuston ja kaksi Helsingin Arkkitehtiklubin valitsemia.

Palkintolautakunnan annettua päätöksensä pannaan kaikki kilpaluonnokset julkisesti näytteille.

Kilpailua varten pidetään kilpailevain saatavana kaupungin Rakennuskonttorissa ja sen kaupunginasemakaavaosastolla:

- 1) laivaveistämöalueen korkeuskartta;
- 2) kaupunginasemakaava-arkkitehti Bertel Jungin laatima alueen järjestämissuunnitelma;
- 3) kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatima promemoria mainittuun ehdotukseen.

Valiokunnan mietintö N:o 1 oman huoneiston hankkimisesta työväenopiston molemmille osastoille.

Kokouksessaan marraskuun 11 päivänä 1913 päättivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet Rahatoimikamarin esityksestä muun muassa rakennuksen kunnan työväenopistoa varten teetettäväksi Franzénkadun tontille N:o 13 kortteliin N:o 345 XI kaupunginosaan, ja käskettiin kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatia ja Kaupunginvaltuustolle lähettää puheena olevan rakennuksen piirustukset ja kustannusarvio, laadittuina pääasiallisesti Rahatoimikamarin esityksessä mainitun laajemman ohjelman mukaisesti ¹⁾. Tämän johdosta laati kaupungin Rakennuskonttori ehdotuksen lopullisiksi piirustuksiksi kustannusarvioineen, jotka sitten annettiin työväenopiston johtokunnan tarkastettaviksi. Asiaa käsitellessään havaitsi mainittu johtokunta olevan aihetta ottaa kysymyksen talon sijoittamisesta edellä mainitulle tontille käsiteltäväksi koko laajuudessaan ja teki asiasta Kaupunginvaltuustolle esityksen, johon Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa (*Pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1915*) vastasi. Sittemmin toukokuun 11 päivänä kuluvaa vuotta tätä asiaa käsitellessään päätti Kaupunginvaltuusto sen antaa allekirjoittaneista muodostetun valiokunnan edelleen valmisteltavaksi.

Valiokunta ei ole katsonut tehtävänsä käsittävän ainoastaan lopullisen lausunnon antamista kaupungin työväenopistolle suunnitellun talon sijoittamisesta, vaan myös seikkaperäisen rakennusohjelman laatimisen sekä rakennusyhteyksien luonnospiirustusten ja kustannusarvion hankkimisen. Sen ohessa lienee Valiokunnan harkittava kysymystä, käykö korkeampaa työväenopetusta varten aiottua huoneistoa ja missä määrin käyttäminen muihinkin tarkoituksiin.

Sen johdosta että työväenopisto oli ehdotettu sijoitettavaksi korttelissa N:o 345 olevalle Kaupunginvaltuuston osottamalle tontille N:o 13, on opiston johtokunta huomauttanut, osin että ruotsinkielisen väestön tarpeet ehdottomasti vaativat sijoittamaan rakennuksen keskeisempään paikkaan ja osin että suomenkielisellekin osastolle olisi eduksi, jos opistorakennuksen kävisi sijoittaminen

¹⁾ Tämän rakennusasian aikaisempiin vaiheisiin nähden vrt. Kvston pain. asiakirj. N:o 3, 50 ja 85 vuodelta 1913.

lähemmäksi Hakaniementoria, Työväentaloa tai muita työväestölle tärkeitä paikkoja.

Viimeksi mainittua näkökohtaa on Rahatoimikamari esillä olevassa lausunnossaan (*Pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1915, siv. 2—4*) vastustanut syillä, joita Valiokunnan mielestä täytyy pitää pätevinä. Puheena oleva tontti ynnä siihen rajoittuvat, samaan tarkoitukseen varatut tontit N:ot 11 ja 15 ovat, niinkuin Rahatoimikamari huomauttaa, pinta-alansa, laatunsa ja asemansa puolesta sopivat tuollaisen rakennuksen paikaksi. Paikka sijaitsee lähellä Kallion keskustaa, teollisuuskoulun tarpeisiin varatun tonttipaikan välittömässä yhteydessä. Mikäli kaupungin kehitys pohjoiseen päin jatkuu, sikäli on tämä paikka muodostuva keskustaksi Kalliossa, missä väestö pääasiallisesti on suomea puhuvaa. Kulkuyhteyksien ja -väylän puolesta paikka niinkään on onnellisesti valittu, se kun sijaitsee vastaisen suuren pääväylän, Helsinginkadun, vierellä ja likellä raitiotietä. Kohdakkoin kulkuyhteys yhäkin paranee, kun raitiotie rakennetaan Helsinginkadulle, jolloin rakennus sijaitsee aivan raitiotielinjan vierellä. Valiokunta on tarkastellut erinäisiä muita työväenopiston paikaksi mainittuja, lähempänä Hakaniementoria sijaitsevia joutilaita tontteja, mutta on havainnut ne vähemmän sopiviksi tarkoitukseen sekä laajuutensa että pintamuodostuksensa puolesta.

Sitä vastoin on Valiokunta työväenopiston johtokunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että työväenopiston päätoiminnan sijoittaminen XI kaupunginosan kortteliin N:o 345 vaikuttaisi haitallisesti ruotsinkieliseen opetukseen. Tätä käsitystä tukee muun muassa se seikka, että ruotsalaisen työväenyhdistyksen huoneistossa Sirkuskadun 3:ssa ja Arbetets vänner yhdistyksen Sörnäsins haaraosaston huoneistossa I. Viertotien 4:ssä tähän asti pidetyissä esitelmissä on ollut vähän kuulijoita. Tämä johtuu siitä, että ruotsia puhuvaa väestöä etusijassa asuu I—IX kaupunginosassa, jota vastoin sitä X—XII kaupunginosassa on vaan vähäinen prosentimäärä, ja päättäen tämän väestön asutusoloja valaisevista tilastoyhdistelmistä, jotka on toimitettu Valiokunnalle ja aikanaan esitetään Kaupunginvaltuustolle, ei kehitys näy osottavan ruotsia puhuvan väestön mainittavammassa määrässä pyrkivän asuttumaan Pitkäsillan pohjoispuolisiin kaupunginosiin.

Tämän johdosta on Valiokunta tullut siihen käsitykseen, että vastainen työväenopistotalo olisi, niinkuin Rahatoimikamarikin on mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1915, siv. 4*) huomauttanut, rakennettava suppeamman ohjelman mukaan ja vähemmillä kustannuksilla kuin Valtuuston kokouksessa marraskuun 11 päivänä 1913 vahvistettu rakennussuunnitelma tarkoittaa. Rakennuksen paikka, suomea puhuvan työväestön asumissa osissa kaupunkia on valittava etusijassa tämän väestön tarpeita silmällä pitäen ja ruotsinkieliselle työväenopetukselle on hankittava huoneisto toisesta osasta kaupunkia paikalla, joka mukavammin suhtautuu tämän väestön asutukseen.

Tätä kysymystä ja siinä esiintyviä vaihtopuolia harkitessaan on Valiokunnalla ollut käsiteltävänään muuan kaupunginarkkitehdin tekemä ehdotus, joka

on näyttänyt tarjoovan huomiota ansaitsevan keinon asian ratkaisemiseksi. Tämä ehdotus tarkoittaa, että Rikhardinkadun varrella oleva kaupunginkirjastotalo sisustettaisiin ruotsinkielisen työväenopetuksen huoneistoksi pysyttämällä haarakirjasto ensi kerroksessa, minkä johdosta pääkirjaston uuden talon rakennuttamista olisi jouduttettava. Valiokunta on kuitenkin sitä mieltä, ettei korkeamman työväenopetuksen täydellistä jakoa kielellisellä pohjalla olisi tämän johdosta toimeenpantava, vaan olisi Rikhardinkadun varrella olevassa talossa tarpeen vaatiessa suotava sijaa suomenkielisellekin työväenopetukselle ja samaten Kallion työväenopistossa sijaa ruotsinkielisellekin opetukselle.

Valiokunta on pitänyt tarpeellisena hankkia esillä olevasta ehdotuksesta työväenopiston molempain osastojen johtokunnan lausunnon, ja nämä viranomaiset ovat asettuneet ehdotusta kohtaan myötätuntoiselle kannalle, pysyen kuitenkin asian aikaisemmassa vaiheessa lausumassaan käsityksessä, että olisi suotavaa saada työväenopetukselle keskeisemmällä paikalla sijaitseva tontti kuin korttelissa N:o 345 oleva. Suomenkielisen osaston johtokunta on sen ohessa Valiokunnalle antanut seikkaperäisen ehdotuksen suunnitellun rakennuksen ohjelmaksi, mikäli mainittua osastoa koskee, sekä sen huoneistojen sijoittamiseksi, ruotsinkielisen osaston johtokunta taas on antanut ehdotuksen niiksi muutos- ja sisustustöiksi, joita olisi toimeenpantava, siinä tapauksessa että tämä osasto sijoitetaan edellä mainittuun Rikhardinkadun varrella olevaan rakennukseen.

Kun rakennusasian ratkaiseminen edellä viitattuun suuntaan mitä likeisimmin koskisi kansankirjaston etuja, on Valiokunta hankkinut lausunnon asiasta Helsingin kaupungin kirjastohallitukseltakin. Tämä on ilmoittanut voivansa pääasiassa yhtyä mainittuun ehdotukseen, jonka toteuttamisen johdosta työväenopisto saisi huoneiston keskikaupungilta sekä tarjoutuisi hyvää tilaisuutta työväenopiston ja kirjaston yhteistyöhön. Hallitus huomauttaa lisäksi, että uuden pääkirjastotalon rakennuskysymyksen jouduttaminen olisi erittäin tarpeellinen nykyisen tilanpuutteen ja muiden paikallisten epäkohtain poistamiseksi, jotka eivät ainoastaan uhkaa pysähdyttää kirjaston kehitystä, vain vieläpä saattaa sen taantumaankin, kun eräitä välttämättömiä uudistuksia ei voida toimeenpanna. Tämän johdosta ilmoittaa hallitus suostuvansa, kohta kun uusi pääkirjastotalo on valmistunut ja edellyttäen eräitä hallituksen mainitsemia muutostöitä toimeenpantavan haarakirjastoksi ehdotetussa nykyisen kirjastotalon ensi kerroksessa, työväenopistolle luovuttamaan talon koko yläkerroksen, sekä pyytää Valiokuntaa ryhtymään sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että mainittujen Rikhardinkadun talossa toimeenpantavain muutostöiden piirustukset ja kustannusarvio sekä pääkirjaston uuden talon luonnospiirustukset laadittaisiin.

Tämän johdosta on Valiokunta katsonut olevan kaupungin yleisten töiden Hallitukselta anominen luonnospiirustusten ja likimääräisten kustannusarvioiden laatimista ei ainoastaan etusijassa suomenkielisen työväenopetuksen käytettäväksi Kallioon teetettävää uutta taloa, vaan niitä muutostöitäkin varten, jotka

olisivat tarpeelliset Rikhardinkadun varrella olevan nykyisen kansankirjastotalon sisustamiseksi edellä mainittuihin kahteen eri tarkoitukseen käytettäväksi. Kun kysymys ajanmukaisen talon rakennuttamisesta pääkirjastoa varten kuitenkin on Valiokunnan tehtävän ulkopuolella, on Valiokunta katsonut olevan jo tässä asian vaiheessa Kaupunginvaltuustolle tekeminen esityksen niistä toimenpiteistä, jotka olisivat tarpeelliset esillä olevain rakennusasiain saattamiseksi ratkaisuunsa läheisessä tulevaisuudessa. Edellyttäen Kaupunginvaltuuston katsovan Valiokunnan tässä edellä mainitseman ehdotuksen ansaitsevan toteuttamista on Valiokunnalla kunnia esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Rikhardinkadun varrella oleva nykyinen kansankirjastotalo niin pian kuin mahdollista tarpeelliselta osalta luovutetaan työväenopiston, etusijassa sen ruotsinkielisen osaston huoneistoksi; sekä

että Rahatoimikamari saa tehtäväkseen ottaa valmisteltavaksi kysymyksen uuden talon rakennuttamisesta kaupungin pääkirjastolle.

Helsingissä, joulukuun 21 päivänä 1915.

V. von Wright.

E. Hornborg.

J. J. Sederholm.

A. Listo.

O. Tarjanne.

John Uggla.

Selonteko kaupungin hätäapukomitean toiminnasta 1914—1915.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
syysk. 28 p:nä 1915.*

N:o 34.

Kaupunginvaltuustolle.

Täten saa Sosialilautakunta kunnioittaen Kaupunginvaltuustolle lähettää kaupungin hätäapukomitean antaman toimintakertomuksen talvityöttömyyskaudelta 1914—1915 siihen kuuluvine tauluineen, tileineen ja todisteineen sekä ilmoittaa, etteivät ne ole aiheuttaneet muistutusta Lautakunnan puolelta.

Sosialilautakunnan puolesta.

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

KERTOMUS

Helsingin kaupungin Hätäapukomitean toiminnasta talvella 1914—1915.

Komitean asettaminen. Sittenkun Helsingin kaupungin Sosialilautakunta, joka oli asiasta neuvotellut kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan ja Vaivahoitohallituksen kanssa, oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt, että talveksi 1914—1915 asetettaisiin sellainen komitea, jommoista Kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1913 Helsingin kaupungin Hätäapukomitealle hyväksymä johtosääntö edellyttää, järjestämään työttömille aiottua avustustoimintaa kaupungissa, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 8 päivänä 1914 asettaa sellaisen komitean ja määräsi samalla komitean puheenjohtajaksi allekirjoittaneen O. Ehrströmin ja jäseneksi kunnallisneuvos N. L. Eskolan. Sittenkun ne laitokset, joiden komitean johtosäännön mukaan on valittava jäseniä komiteaan, olivat nämä vaalit toimittaneet, voi komitea kokoontua perustavaan kokoukseen syyskuun 25 päivänä. Komiteaan ovat, paitsi edellä mainittuja henkilöjä, kuuluneet seuraavat jäsenet:

Jäsenet. Sosialilautakunnasta sen sihteeri, lakitieteenkandidaatti Einar Böök, Vaivahoitohallituksesta filosofiantohtori Jenny af Forselles, Työnvälitystoimiston johtokunnan edustajana johtaja A. H. Karvonen, Helsingin Työväenyhdistyksestä toimittaja A. Aalto, Svenska Arbetarföreningen yhdistyksestä herra V. Lundström, Helsingin Suomalaisesta Työväenliitosta herra P. Kanerva.

Komitean johtosäännön muutos. Kun Komitean säännölliselle työlle oli johtunut haittoja siitä, että sen johtosääntö ei edellyttänyt varajäsenten valitsemista, päätti Kaupunginvaltuusto komitean ehdotuksesta kokouksessaan lokakuun 20 päivänä hyväksyä johtosäännön 1 momentin muutettuna seuraavaksi: „Komiteaan kuuluu kahdeksan jäsentä ja yhtä monta varajäsentä ja kokoonpannaan komitea siten, että Kaupunginvaltuusto valitsee puheenjohtajan ja yhden jäsenen sekä kaksi varajäsentä ja edellä mainitut kunnalliset laitokset, Helsingfors Svenska Arbetarförening, Helsingin Työväenyhdistys ja Suomalainen Työväenliitto kukin yhden jäsenen ja yhden varajäsenen.“

Varajäsenet. Tämän muutoksen johdosta ovat seuraavat henkilöt toimineet Komitean varajäseninä:

Kaupunginvaltuuston valitsemina rouva Maissi Erkko ja kuvernööri Edv. Krogius,

Sosiaalilautakunnasta prokuristi C. F. Fagerholm,
 Vaivahoitohallituksesta valtioneuvos L. Munck,
 Työvälistysoimiston johtokunnasta rakennusmestari R. Willman,
 Helsingin Työväenyhdistyksestä herra Herman Markkanen,
 Helsingin Suomalaisesta Työväenliitosta herra O. Laakso,
 Svenska Arbetarföreningen yhdistyksestä herra Georg W. Johansson.
 Komitean sihteerinä on toiminut filosofiankandidaatti F. Hallio.

Saadakseen mahdollisimman luotettavia tietoja työttömyyden laajuudesta paikkakunnalla päätti Hätäapukomitea ensimmäisessä kokouksessaan sanomalehdissä julkaista työttömille henkilöille kehotuksen ilmoittautua kunnan työvälistysoimistoon, koska toimenpiteet, joihin Komitea ryhtyisi työnpuutteen poistamiseksi ja hädän lieventämiseksi, perustuisivat työvälistysoimistosta saatuihin tietoihin. Kun myöhemmin usealta taholta ilmoitettiin, että työttömäin luku kaupungissa tänä talvena oli suurempi kuin mitä työvälistysoimistoon annetuista asiakirjoista näkyi, julkaistiin Komitean aloitteesta tammikuussa uusi kehoitus työväestölle ja pyydettiin työttömiä ilmoittautumaan työvälistysoimistoon, vaikkei toimisto voisikaan heti hankkia työtä kaikille työttömille.

Kehotus
työväes-
tölle.

Kun Hätäapukomitean tietoon oli tullut, että työttömät henkilöt olivat kunnan työvälistysoimistosta tiedustelleet, olisiko mahdollista vallitsevan työttömyyden perusteella saada vapautusta suorittamatta olevain kunnallisverojen maksamisesta, ja kun Hätäapukomitean työväenedustajatkin olivat maininneet, että työntekijät hartaasti toivoivat tuollaista helpotusta, otti Komitea tämän asian käsiteltäväksi. Hankittuaan Kunnallisesta Keskustoimistosta selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin edellä mainitussa kohden oli ryhdytty eräissä maamme suuremmissa kaupungeissa, ja saatuaan tietää, ettei Helsingin Rahatoimikamari ollut katsonut olevan syytä tässä kohden poiketa tavallisesta menettelystä, päätti Hätäapukomitea kirjelmässä lokakuun 2 päivältä Kaupunginvaltuustolle ehdottaa, että Valtuusto työttömäin tilan lieventämiseksi päättäisi myöntää erinäisiä helpotuksia rästinä olevain kunnallisverojen suorituksessa sekä, siinä tapauksessa ettei Valtuusto katsoisi voivansa tehdä asiasta päätöstä hankkimatta Rahatoimikamarin lausuntoa, heti määrätä, että enintään viiteen veroäyriin nousevain kunnallisverojen ulosotto oli lykättävä siksi, kunnes Valtuusto oli Komitean esityksen loppuun käsiteltyt.

Huojennuk-
sia rästinä
olevain kun-
nallisvero-
jen suori-
tuksessa.

Tämän ehdotuksen johdosta päätti kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 6 päivänä lähettää asian Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten sekä Komitean ehdotuksen mukaisesti lykätä kunnallisverojen ulosoton siksi, kunnes asia oli loppuun käsitelty. Asian käsittelyä marraskuun 4 päivänä jatkettaessa päätti Kaupunginvaltuusto rästinä olevain kunnallisverojen ylimääräisen kannannan toimitettavaksi ja näiden verojen ulosoton keskeytettäväksi, kunnes mainittu rästinkanto oli toimitettu.

Varatöitä
työttömille
miehille.

Kunnan työnvälitystoimistosta saatuja tietoja mukaan oli syyskuun lopulla kaikkiaan noin 500 työtöntä miestä ilmoittautunut toimistoon. Samaan aikaan oli 1,881 miestä kaupungin töissä. Rakennuskonttorin ilmoituksen mukaan täytyisi töiden vähenemisen johdosta kuitenkin kuukauden kuluessa kaikkiaan noin 450 miestä erottaa, joten työttömiä miehiä olisi lokakuun lopulla noin 1,000. Lokakuun keskivaiheilla olivat kuitenkin miltei kaikki työnvälitystoimistoon ilmoittautuneet miehet saaneet työnansiota Venäjän valtion töissä. Mutta kun oli mahdoton tietää, kuinka kauan näitä töitä kestäisi, ja kun sentähden myös oli mahdollista, että nämä työntekijät milloin tahansa jälleen voisivat joutua työttömiksi, päätti Hätäapukomitea kirjelmässä lokakuun 15 päivältä Rahatoimikamarille huomauttaa, kuinka tärkeätä oli, että kaupungin yleisten töiden Hallitus tarpeen vaatiessa voisi panna alulle sopivia töitä niin laajasti, kuin tarve mahdollisesti syntävän työnpuutteen johdosta näytti vaativan. Komitea sentähden ehdotti, että Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle esittäisi, että kaupungin yleisten töiden Hallituksen asiasta tekemän esityksen mukaisesti 328,200 markkaa myönnettäisiin eräiden mainitun hallituksen lähemmin ilmoittamain kaduntasoitustöiden teettämiseen kenties jo ennen 1915 vuoden budjetin vahvistamista.

Kokouksessaan marraskuun 4 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto mainitun suuruisen summan varattavaksi tarkoitukseen ja antoi kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi alottaa nämä työt kohta kun työnpuutetta ilmaantuisi sekä teettää niitä niin laajasti kuin olot saattoivat vaatia.

Sittemmin ei paikkakunnalla kuitenkaan, niinkuin tunnettu, miesten työnpuutetta syntynyt koko talvena, minkä tähden näitä töitä ei ensinkään alotettu. Päin vastoin voitiin toisaalta tarjona olevan runsaan työnsaannin johdosta osa työntekijöitä erottaa kaupungin töistä.

Naisten
häätäpu-
työt.

Naisten työolot paikkakunnalla eivät valitettavasti osottautuneet yhtä suotuisiksi kuin miesten. Tosin sai suuri joukko naisia töitä Venäjän kruunun varalle suoritetuissa suurissa liinavaatteiden y. m. tilauksissa, mutta osin eivät kaikki työttömät naiset voineet eri syistä saada tuollaista työnansiota ja osin täytyi näitä töitä silloin tällöin supistaa, minkä johdosta naisten keskuudessa vallitsi työttömyyttä kaiken talvea, vieläpä ajoittain tuntuvan laajasti.

Jo syyskuussa oli Helsingin Kaupunkilähetys kääntynyt Kaupunginvaltuuston puoleen anomalla 25,000 markan määrärahaa töiden järjestämiseksi työttömille naisille ensi talvena. Hätäapukomitealta tämän anomuksen johdosta vaaditussa lausunnossa huomautettiin, että työttömäin naisten lukumäärä oli tuntuvasti vähentynyt siitä lähtien kun Kaupunkilähetys oli anomuksensa tehnyt. Kunnan työnvälitystoimiston ilmoituksen mukaan oli toimiston luettelossa lokakuun 12 päivänä, jolloin Komitean lausunto annettiin, satakunta työtöntä naista. Tähän nähden ja kirjelmässään lähemmin mainituista syistä Hätäapukomitea ehdotti, että Kaupunginvaltuusto hylkäisi edellä mainitun anomuksen, mutta että

Kaupunkilähetyksen käytettäväksi sen sijaan annettaisiin koroton 25,000 markan laina takaisin maksettavaksi viimeistään helmikuun 1 päivänä 1915. Naisia otettaessa puheena oleviin töihin olisi noudatettava seuraavia sääntöjä:

1) että ainoastaan ne naiset, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingin kaupunkikunnassa, saavat tuollaista työtä; 2) että sanottua työtä annetaan etusijassa henkilöille, jotka syystä tahi toisesta, niinkuin vanhuuden, voimattomuuden tahi sairauden takia, eivät ole täysin työkykyisiä; 3) että tuollaista työtä ei anneta henkilöille, jotka ottavat osaa lakkoon tahi ovat työsulun alaisina; 4) että Kaupunkilähetyksellä ottaa työhön ainoastaan naisia, jotka näyttävät painetulle lomakkeelle kirjoitetun, kaupungin työnvälitystoimiston antaman nimilipun, jossa on heidän nimensä ja osoitteensa; 5) että, kun tuollaista työtä annetaan vaivasapua nauttiville henkilöille, Kaupunkilähetyksen tulee kussakin eri tapauksessa Vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto työntekijän oloista sekä sittemmin toimistolle ilmoittaa, minkä verran asianomaiset ovat puheenalaisella työllä ansainneet; niin myös 6) että Kaupunkilähetyksen on laadittava erityiset näiden henkilöiden luettelot Häätäpukomitean antamain kaavakkeiden mukaan.

Kokouksessaan lokakuun 20 päivänä näki Kaupunginvaltuusto hyväksi, Häätäpukomitean esityksen huomioon ottaen, antaa Kaupunkilähetyksen käytettäväksi 25,000 markan suuruisen korottoman lainan Häätäpukomitean esittämällä ehdoilla.

Siten saamansa apurahan tukemana voi Kaupunkilähetyksellä suorittaa seen erinäisiä suurenlaisia tavaranhankintoja, etusijassa Venäjän kruunulle, sekä tilaajain että erittäinkin työttömäin naisten tyytyväisyydeksi. Lainaa maksettiin takaisin määrääjän kuluessa.

Työttömyyden vallitessa on yleensä osottautunut sängen vaikeaksi järjestää sopivia töitä työttömille naisille. Näin oli myöskin laita Häätäpukomitean ensimmäisenä toimintakautena talvella 1913—1914, jolloin sopivien töiden puutteessa oli pakko työttömille osittain jakaa suoranaisia raha-apuja. Estääkseen tämän uudistumista sekä kun Häätäpukomitealla itsellään ei ollut tilaisuutta järjestää tällaisia töitä, päätti Komitea koettaa aikaansaada yhteistoimintaa kaupungissa toimivain naisyhdistysten kesken töiden järjestämiseksi työttömille naisille tarpeen vaatiessa. Sitä varten kutsui Komitea lokakuun 13 päivänä koolle eri naisyhdistysten edustajat yhteiseen kokoukseen Komitean kanssa neuvottelemaan tällaisten töiden järjestämisen tarpeellisuudesta ja mahdollisuudesta. Jotta tässä kokouksessa aloitettua yhteistoimintaa voitaisiin jatkaa, valitsivat sittemmin Marttayhdistys, Unioni, Svenska Kvinnoförbundet i Finland, Suomalainen Naisliitto, Nuorsuomalainen Naisklubi, Suomen Naisyhdistys ja Suomalaisen Seuran Naisjärjestö edustajia komiteaan, joka sai toimekseen laatia ehdotuksen töiden järjestämiseksi työttömille naisille Helsingissä ensi talvena.

Kirjelmässä lokakuun 29 päivältä esitti tämä komitea Häätäpukomitealle

laajan, seikkaperäisen ehdotuksen puheena olevain hätäaputöiden järjestämiseksi. Ehdotusta laatiessaan oli komitea lähtenyt siltä pohjalta, että työn tarpeessa olevat naiset kuuluvat varsin erilaisiin ryhmiin, minkä tähden tarjottujen työtilaisuuksienkin täytyy olla erilaatuisia; että lukuisille työn tarpeessa oleville ei voida tarjota työtä heidän varsinaisen ammattinsa alalla, mistä seuraa, että niissä ammateissa, joissa työtä tarjotaan, myös on valmistettava tilaisuutta opastuksen saamiseen, toisin sanoin, että ansiotyöhön on yhdistettävä opetus ammattitaidon antamiseksi tai kohottamiseksi; että uusia työaloja olisi hankittava, erittäinkin semmoisia, jotka olisivat omansa vähentämään erinäisten ulkomaisten tavarain maahan tuontia; sekä että työpalkkain tulee tyydyttää säännölliset vaatimukset. Ehdotuksen mukaan olisi töitä järjestettävä seuraavilla naistöiden aloilla: kudonnan, erilaatuisten korutavarain, niinkuin hatunkoristeiden, kaulusten, joulukuusenkoristusten y. m. s., ompelun ja neulonnan alalla.

Pyydettyään ja saatuaan tästä ehdotuksesta lausunnon asiantuntijoilta, nimittäin Helsingin kaupungin työtarkastajalta, insinööri Jenny Markelin-Svenssonilta, neiti Miina Sillanpäältä ja kotiteollisuustarkastaja Lauri Mäkiselältä, päätti Komitea, pääasiassa yhtyen ehdotukseen, kirjelmässä marraskuun 18 päiväältä Kaupunginvaltuustolle ehdottaa, että Valtuusto töiden järjestämiseksi Helsingin kaupungin työttömille naisille ensi talvena antaisi tarkoitusta varten asetetun komitean käytettäväksi kaikkiaan 24,400 markkaa, josta summasta 10,300 markkaa olisi määrärahaa ja 14,100 markkaa korotonta lainaa käytettäväksi kirjelmässä lähemmin mainituin tavoin ja ehdoin. Töitä järjestävä komitea asetettaisiin siten, että Kaupunginvaltuusto valitsisi siihen yhden jäsenen, Helsingin Työväenyhdistyksen Naisjärjestö niinkään yhden sekä Martta-yhdistys, Unioni, Svenska Kvinnoförbundet i Finland, Suomalainen Naisliitto, Nuorsuomalainen Naisklubi, Suomalainen Naisyhdistys ja Suomalaisen Seuran Naisjärjestö yhteisesti neljä edustajaa. Naisia näihin töihin otettaessa olisi noudatettava seuraavia ehtoja:

1) että tällaisista töistä osallisiksi pääsevät ainoastaan ne naiset, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa; 2) että työtä ei anneta henkilöille, jotka ainoastaan tilapäisesti ovat työttöminä, vaan tulee työttömyyden olla kestänyt vähintään 8 päivää; 3) että työtä ei anneta henkilöille, jotka ottavat osaa työlakkoon tai ovat työsulun alaisia; 4) että työhön otetaan ainoastaan kunnan työvälistysoimiston osottamia naisia; sekä 5) että erikoinen työhön otettujen henkilöjen luettelo on laadittava Hätäapukomitean antaman kaavakkeen mukaan.

Kirjelmässä marraskuun 17 päiväältä ilmoitti Helsingin Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitea Hätäapukomitealle, että Työttömyyskomitealle oli ilmoittautunut noin 400 työtöntä naista, niistä puolet perheellisiä, sekä ehdotti Kaupunginvaltuustolle tehtäväksi anomusta, että Valtuusto viivyttämättä järjestäisi työlaitoksia, joissa kävisi suorittaminen ompelua ja vaatteiden paikkausta, koneellista koruompelua, konekudontaa, kukkien y. m. koristeiden ja lelujen valmistusta sekä lisäksi pesua ja silytystä, ruuanlaittoa ja leipomoliikettä, kaljan ja virvoike-

juomain valmistusta; että työstä näissä laitoksissa maksettaisiin päiväpalkka ja että niiden johtokuntaan valittaisiin puoleksi työväenedustajia, etusijassa naisia, Työväenyhdistyksen ja sen naisosastojen asettamista ehdokkaista.

Kun Hätäapukomitea jo edellä mainitussa, Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä marraskuun 18 päivältä oli ehdottanut töitä järjestettäväksi osittain samoilla aloilla kuin Työttömyyskomitea oli esittänyt, ei ehdotus aiheuttanut toimenpiteitä Hätäapukomitean puolelta.

Edelleen oli mainittu Työttömyyskomitea Kaupunginvaltuustolta anonut kaupungin varoista sille myönnettäväksi 10,000 markan suuruista korotonta lainaa komitean kirjelmässä lähemmin mainittujen töiden järjestämiseksi työttömille naisille, ja oli Kaupunginvaltuusto vaatinut Hätäapukomitean lausuntoa asiasta.

Hätäapukomitea ilmoitti kirjelmässä joulukuun 5 päivältä, siinä tapauksessa että luotettavasti näytetään hakijan saavan suorittaakseen hakemuksessa mainitun kruununhankinnan, puoltavansa myöntymistä hakemukseen, sillä ehdolla että laina maksetaan takaisin viimeistään toukokuun 31 päivänä 1915 sekä että töitä annettaessa noudatetaan samoja ehtoja, mitkä oli esitetty Hätäapukomitean edellä mainitussa kirjelmässä marraskuun 18 päivältä.

Näiden ehdotusten johdosta päätti Kaupunginvaltuusto helmikuun 2 päivänä 1915 Hätäapukomitean käytettäväksi antaa 15,000 markan määrärahan sopivain hätäaputöiden järjestämiseksi naisille, josta summasta 5,000 markkaa saisi antaa Helsingin Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitealle sillä edellytyksellä, että Hätäapukomitea valvoi ja tarkasti varain käyttämistä, sekä 10,000 markkaa yhdelle tahi useammalle kaupungissa toimivalle armeliaisuusyhdistykselle ehdoilla, jotka Hätäapukomitea katsoi sopivaksi vahvistaa.

Mainitun 15,000 markan määrärahan jakoi Hätäapukomitea sittemmin sillä tavoin, että Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitea sai 5,000 markkaa sekä Svenska Kvinnoförbundet liiton Helsingin ja Sörnäsin haaraosastojen, Marttayhdistyksen Helsingin osaston, Suomen Naisyhdistyksen, Nuorsuomalaisen Naisklubin, Suomalaisen Naisliiton Helsingin osaston, Helsingin Suomalaisen Seuran Naisjärjestön ja Naisasialiitto Unionin yhteisesti asettama komitea 10,000 markkaa pääasiallisesti samoilla ehdoilla, mitkä jo edellä on esitetty.

Tällä määrärahalla toimeenpantujen töiden jo alettua ilmoitti edellä mainittu Työttömyyskomitea uudelleen Hätäapukomitealle, että työttömäin naisten luku alotetuista hätäaputöistä huolimatta edelleen oli suuri, sekä esitti, että Hätäapukomitea Kaupunginvaltuustolta anoisi Työttömyyskomitealle myönnettäväksi 10,000 markan lisämäärärahaa hätäaputöiden järjestämiseksi työttömille naisille entistä laajemmassa määrässä. Samaten saapui Kaupunkilähetykseltä ilmoitus, ettei se enää varain puutteessa voinut antaa työtä suurimmalle osalle niitä naisia, jotka aikaisemmin talvella olivat siltä saaneet työtä, sekä että hätäsentähden oli näiden naisten keskuudessa lisääntymässä. Näiden ilmoitusten joh-

dosta ja saadakseen mahdollisimman tarkkoja tietoja työttömistä ja avun tarpeessa olevista naisista päätti Hätäapukomitea ottaa selon heidän oloistaan osin kaupungin työvälistysoimiston välityksellä ja osin käyttämällä henkilöitä niiden naisten luona, jotka olivat ilmoittaneet kärsivänsä työttömyyttä.

Työttömyyskomitea antoi pyynnöstä luettelon, jossa oli 380 sille ilmoittautunutta työtöntä naista. Tämän luettelon vertailu kunnan työvälistysoimiston luetteloihin osotti, että 240 näistä naisista oli ilmoittautunut työvälistysoimistoonkin ja että siis sieltä oli saatavissa tietoja heidän työoloistaan, jota vastoin tätä tietä ei voitu saada minkäänlaisia tietoja jällellä olevista eli 140 naisesta. Selvityksen näiden naisten työoloista hankki Komitea lähettämällä henkilöjä heidän kotiinsa. Tarkoitukseen käytettiin Vaivashoitohallituksen valvoja, jotka maaliskuun alkupäivinä kävivät kaikkiaan 144 naisen luonna. Tällöin saatiin selville, että kaikkiaan 70 naista kävi katsominen työttömiksi, jota vastoin 56 naisen oli onnistunut saada jotakin työtä taikka ei heitä muista syistä voitu lukea työttömiksi; loput eli 18 naista olivat sellaisia, jotka olivat lähteneet maaseudulle tai joita ei muutoin voitu tavata. Koko tutkimuksen tulos oli, että mainituista 380 naisesta kaikkiaan 240 oli työttömiä. Näiden lisäksi tuli joukko naisia, jotka olivat jääneet työttömiksi sen jälkeen kun Kaupunkilähetyksen aikaisemmin talvella teettämät työt olivat loppuneet ja joita ei ollut mainittu edellä puheena olleissa luetteloissa. Kaikkiaan oli työttömäin naisten luku maaliskuun alussa tämän selvityksen mukaan 400 ja 500 välillä.

Kun työttömäin naisten luku niinmuodoin yhä edelleenkin oli suuri, päätti Hätäapukomitea maaliskuun 5 päivänä Kaupunginvaltuustolta anoa 15,000 markan lisämäärärahaa hätäaputöiden järjestämiseksi naisille. Kokouksessaan maaliskuun 23 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto Hätäapukomitealle myöntää mainitun suuruisen rahamäärän käytettäväksi Komitean ehdotuksen mukaisesti. Tämän määrärahan on Komitea käyttänyt siten, että Kaupunkilähetykselle on annettu 8,000 markkaa, Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitealle 3,000 markkaa ja edellä mainittujen naisjärjestöjen komitealle 2,000 markkaa. Jällellä olevaa määrää eli 2,000 markkaa ei ole käytetty, vaan on se maksettu takaisin kaupunginkassaan.

Kaupungin varoista tällä tavoin myönnettyillä määrärahoilla on naisten hätäaputöitä Hätäapukomitean aloitteesta talven kuluessa järjestetty kolmella eri taholla: Kaupunkilähetyksen, Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitean ja edellä mainittujen naisjärjestöjen komitean johdossa. Näiden eri järjestöjen välinen yhteistoiminta on ollut erittäin hyvä, ja Hätäapukomitean vakaumus on, että nämä järjestöt ovat yhteiskunnalle tehneet sangen arvokkaan palveluksen. Hätäapukomitea on niinkään vakuuttunut siitä, että siinä yhteistoiminnassa, minkä Komitea siten on aikaansaanut eri yhteiskuntakerroksiin kuuluvain ja erilaisia harrastuksia omaavain henkilöjen kesken, tarpeellista huomiota on pantu naisten keskuudessa vallinneen työttömyyden eri puoliin. Osin ovat mainitut eri järjestöt voineet kääntyä työttömäin eri piirien puoleen, osin on toimeenpannuissa hätäaputöissä

aikaansaatu kunkin työttömän ammattikehitystä edistävä erikoisennus. Niinpä on Työttömyyskomitea etusijassa toimittanut karkeampia, työväestölle aiottuja ompelu- ja neulomatöitä, kun taas naisjärjestöjen komitea on pannut erikoista painoa ammattitaidon kohottamiseen ja työtulosten laatuun, Kaupunkilähetys taas on etusijassa tarjonnut työtä vähemmän työkykyisille työttömille, vanhuksille, raihnaisille henkilöille tahi perheaskartensa sitomille äideille. Näin eri tavoin järjestämällä työt ovat Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitea ja Kaupunkilähetys voineet tarjota työnansiota verraten lukuisille naisille ja siten toimineet paljon laajemmissa piireissä kuin naisjärjestöjen komitea. Komitean on kuitenkin erikoisesti mainittava naisjärjestöjen työt, jotka, siitä huolimatta että kaikki niissä toimivat naiset, paria poikkeusta lukuun ottamatta, olivat miltei tottumattomia ompelutöihin, varsin pian antoivat erittäin hyviä tuloksia. Siitä ammattitaidosta, minkä näistä töistä osalliset, enimmäkseen vain sekalaisiin ulkotöihin tottuneet naiset siten ovat saavuttaneet, on heille varmaankin oleva suurta apua vastaisessa toimeentulon hankinnassa. — Tässä ansainnee niinikään mainitsemista, että useat näistä naisista sittemmin ovat päässeet ompelijattariksi täkäläisiin suurempiin ompeluliikkeisiin. Nämä työt ovat samalla todistuksena siitä, että Hätäapukomitean alkutalvesta puoltama suunnitelma on osannut oikeaan ja että tulokset, jos olot olisivat sallineet toteuttaa suunnitelman jo aikaisemmin ja ehdotetussa mitassa, olisivat vieläkin suuremmassa määrässä olleet toiveiden mukaiset.

Tilastotietoja Komitean alotteesta järjestetyistä hätäaputöistä on eräässä tämän mietinnön liitteessä.

Professorinrouva Johanna Schybergson lähetti Hätäapukomitealle kirjallisen anomuksen, että hän Komitean välityksellä saisi kaupungin varoista apurahaa järjestääkseen työttömille naisille ompelu-, paikku- ja parsintakursseja Helsingin Talousopistossa. Kun nämä kurssit eivät kuitenkaan olleet omansa helpottamaan palkkatyön hankkimista työttömille ja hädänalaisille henkilöille, ei Komitea katsonut voivansa Kaupunginvaltuustossa puoltaa myöntymistä hakeemukseen. Työväenjärjestöjen työttömyyskomitea oli Uudenmaan läänin Kuvernööriltä anonut „että Kuvernööri velvoittaisi Helsingin kaupunkikunnan hankkimaan sopivaa työtä nykyään työnpuutteessa oleville naisille; että Kuvernööri tekisi voitavansa estääkseen työnantajia kohtuuttomasti polkemasta työntekijäin palkkoja; sekä että Kuvernööri vahvistaessaan elintarpeiden rajahintoja ottaisi huomioon työntekijäin toimeentulomahdollisuudet nykyisten palkkaolojen vallitessa sekä estäisi kauppiaita joko varastossa säilyttämällä taikka muulla tavoin aikaansaamasta elintarpeiden puutetta ja siten edistämästä niiden hinnannousua“. Tämän johdosta tammikuun 13 päivänä 1915 antamassaan lausunnossa Hätäapukomitea huomautti osin jo aikaisemmin ryhtyneensä toimenpiteisiin naisten työttömyyden ehkäisemiseksi, osin että naisten keskuudessa vallitseva työttömyys ei ollut niin laaja kuin Työttömyyskomitean kirjelmässä väitettiin, ja osin

Muita Komitean käsittelemiä asioita.

vihdoin ettei Hätäapukomitealla ollut aihetta lausua mieltänsä niistä kohdista, jotka koskivat työpalkkain polkemista ja elintarpeiden hintoja.

Kun Hätäapukomitea toimikautensa alussa sai tiedon, että eräät kruununhankintoja suorittavat urakoitsijat käyttivät vallitsevia tukalia oloja hyväkseen maksamalla palveluksessaan oleville ompelijattarille erittäin alhaisia palkkoja, päätti Hätäapukomitea hankkia selvityksen näiden töiden palkkaoloista paikkakunnalla. Sitä varten Komitea pyysi Helsingin työtarkastajaa, insinööri Jenny Markelin-Svenssonin hyväntahtoisesti antamaan tietoja näistä. Siten hankitusta selvityksestä tuli näkyviin, että ompelutöitä teettävät liikkeet osittain maksoivat niin alhaisia palkkoja, että kävi epäileminen, riittäisivätkö ne niukkaan toimeentuloon säännöllisissäkään oloissa, saattikka sitten näinä aikoina, jolloin useimpain elintarpeiden hinta oli tuntuvasti kohonnut. Kun tässä Komitean mielestä oli olemassa epäkohta, joka suurimmassa määrässä vaikutti varattoman väestön toimeentulomahdollisuuksiin ja sentähden läheltä koski Komitean toimialaa, päätti Komitea kirjelmässä marraskuun 5 päivältä komitealle, joka oli asetettu Senaatin kauppa- ja teollisuustoimituskuntaan tarkastamaan elintarpeiden ja muiden tarvetavarain hintoja sekä urakoitsijain maksamia työpalkkoja, ehdottaa, että mainittu komitea tekisi aloitteen sellaiseen toimenpiteeseen, että hallitusviranomaisten antamissa urakkatöissä on työntekijöille taattava paikkakunnan olojen mukainen, tyydyttävä ja määrätty palkka sekä että komitea muullakin tavoin toimisi siihen suuntaan, että yksityiset työnantajat eivät käyttäisi olevia vaikeita oloja kohuuttomasti polkeakseen työntekijänsä palkkoja.

Hätäapukomitean kirjelmä ei liene aiheuttanut toimenpiteitä mainitun komitean puolelta, mutta sanomalehdistön sittemmin kiinnittämä huomio tähän seikkaan lienee saanut aikaan, että asianomaiset vähitellen rupesivat maksamaan parempia palkkoja puheena olevista töistä.

Tilastokaavakkeet.

Jotta Hätäapukomitean vuosikertomukseen saataisiin yhdenmukaisia tilastotietoja henkilöistä, joille talven kuluessa annettaisiin työtä kunnan ehkä järjestämissä hätäaputöissä tai joita jollakin muulla tavoin avustettaisiin, hyväksyi Komitea tarkoitukseen käytettäväksi tilastokaavakkeen, jonka Komitean pyynnöstä yhteisesti olivat laatineet kaupungininsinööri G. Idström, kaupungin tilastokonttorin johtaja, maisteri H. Dalström, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen ja Komitean sihteeri, ja oli kaavake seuraavaa sisällystä:

Helsingin kunnan työnvälitystoimisto lähettää allamainitun henkilön työhön ja on hänen saavuttava paikalle klo. . . .

Työnjohtaja

1. Etu- ja sukunimi . . . . .
2. Asunto: nykyinen . . . . .
- ..... 1 p. tammik. 191 . . . . .
3. Varsinainen ammatti . . . . .
4. Syntymävuosi . . . . .

5. Siviilisääty: naimaton, nainut, leski, eronnut.
6. Työnhakijain elätettäviä henkilöjä (paitsi itseään) .....
Vaimo t. mies ..... Lapsia alle 15 v. ....
Muita .....
7. Hätaaputyön laatu .....
8. Ollut hätaaputyössä ..... kuun ... p:stä 191 ..... kuun
.... p:ään 191..

Kaikkiaan työpäiviä ..... tahi työtunteja ..... tänä aikana.

Onko työntekijä tehnyt urakkatyötä apulaisten kera vai ilman apulaista? .....

9. Yhteenlaskettu ansio puheenalaisesta työstä, Smk .....

10. Työpalkka: tunnilta ....., päivältä ....., urakkatyössä keskimäärin päivältä ..... tahi tunnilta .....

Niinikään hyväksyi Komitea käytettäväksi ilmoituskortin, jolla Komitean kanssa yhteistoiminnassa olevain eri järjestöjen tuli viikottain Komitealle lähettää tietoja niiden järjestämissä hätaaputoissa toimivain henkilöjen luvusta y. m., ja tämä kortti oli seuraavaa sisällystä:

Ilmoituskortti.

1. Järjestön tahi viranomaisen nimi .....

2. Lauantaina .... p:nä ..... kuuta 191 .. järjestön
viranomaisen toimesta

hätaaputoissa
avustusta nauttivina kirjoissa olleitten henkilöjen lukumäärä: ..... miestä,
..... naista.

3. Edellä mainitussa tarkoituksessa yhdistyksen
viranomaisen puoleen kääntyvien työntekijäin lukumäärä tulee lähiaikoina todennäköisesti lisääntymään
vähentymään .....

4. Järjestö
Viranomaisen luulee voivansa tarjota suoranaista avustusta
hätaaputoita n. ....
henkilölle .... kuukauden ajaksi eteenpäin.

Edellisenä vuonna asetettu hätaapukomitea oli läänin kuvernööriltä anonut, Rautatievapaalippuja työttömäin henkilöiden lähettämiseksi kotiseuduilleen sekä kaupungin ulkopuolella sijaitseville työmaille. Tämän anomuksen johdosta saapui Hätaapukomitealle sen toiminnan alkaessa viime syksynä Rautatiehallitukselta ilmoitus, että Komitean käytettäväksi oli anomuksen johdosta asetettu 200 vapaalippua valtionrautateilla Helsingin asemalta jollekin lähinnä asianomaisten työttömäin kotiseutua tahi työmaata sijaitsevalle asemalle. Komitea antoi nämä vapaaliput työnvälitystoimistolle käytettäväksi toimiston harkinnan mukaan, ja on niitä sittemmin kaikkiaan 188 käytetty.

Lahjoja Toimikautensa alussa sai Komitea vastaanottaa kaksi lahjaa, nimittäin Kisa-
Komitealle. Veikkojen urheiluseuralta Smk 420: 24 ja Suomen Laululta 350 markkaa hädän-
alaisten henkilöiden avustamiseksi Helsingissä. Nämä varat on Komitea antanut
Kaupunkilähetykselle käytettäväksi samalla tavalla kuin Kaupunginvaltuuston
myöntämät määrärahat.

Vielä on mainittava että, kun kunnan työnvälitystoimistossa viime talvena
vallinneen tavattoman runsaan välitystoiminnan johdosta eräiden töiden suoritus
oli viivästynyt, ja siihen katsoen että työnvälitystoimisto oli tehokkaalla toimin-
nalla osaltansa suuressa määrin ehkäissyt suuremman työttömyyden syntymistä
paikkakunnalla, on Komitean sihteeri työnvälitystoimiston johtajan pyynnöstä
ja Komitean suostumuksella avustanut työnvälitystoimistoa erinäisten kirjallisten
tehtävien suorittamisessa niinä aikoina, jolloin Komitean oma toiminta ei ole
tuottanut sihteerille mainittavampaa työmäärää.

Hätäapukomitean aloitteesta myönnettyjen määrärahain ja Komitean tarve-
rahain käyttäminen näkyy tämän oheisista tileistä.

Hätäapukomitea on toimikautenaan kokoontunut kaikkiaan 19 kertaa.

Hätäapukomitean puolesta:

O. Ehrström.

F. Hallio.

Yleistili varoista, jotka Helsingin Kaupunginvaltuusto on antanut Hätäapukomitean ja erinäisten laitosten käytettäväksi työttömyyden vastustamiseksi talvella 1914—1915.

T a r k o i t u s.	Myönnetty määrä- raha Smk.	Käytetty määrä Smk.	Säästynyt Smk.	Muistutus.
Helsingin Kaupunkilähetys	25,000 —	— —	25,000 —	Koroton laina, ei määräraha.
Naisjärjestöjen Hätäapukomitea....	12,000 —	10,861 85	1,138 15	Myydyistä tavaroista Smk 3,231:85, siis säästö 4,370 mk.
Helsingin Kaupunkilähetys	8,000 —	8,368 72	431 28	Mainitun määrärahan lisäksi saatu lahjaksi Hätäapukomitealta 800 mk. Varaston arvo Smk 4,795: 32.
Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitea	8,000 —	8,000 —	— —	Maksettu palkkoja Smk 9,008: 75.
Hätäapukomitea: tarverahat ja sihteerinpalkkio	1,700 —	1,582 30	117 70	
Yhteensä	54,700 —	28,812 87	26,687 13	Sitä paitsi säästöä Kaupunkilähetyksellä ja Naisjärjestöllä, osin käteistä, osin varastoja Smk 8,027: 17.

Taululiitteitä.

Taulu 1. Yhteenveto Helsingissä helmi—toukokuulla 1915 naisille järjestettyjä hätäaputoita koskevista tilastotiedoista.

Hätäaputyöt järjesti	Hätäaputoita jatkui.	Naisia.	Heidän elätettävää henkilöjä.	Kannettu palkka, Smk.		Työpäiviä.
Naisjärjestö	1/3—1/6	61	122	3,290	40	1) —
Kaupunkilähetys	1/4—30/5	132	300	3,968	95	1) —
Työväenjärjestö	12/2—1/6	122	288	8,135	15	4,985
Yhteensä	—	315	710	15,394	50	—

Taulu 2. Helsingin hätäaputoissa toimineitten naisten luku kunkin kuukauden 15 ja 1 päivänä helmikuun 15 päivästä kesäkuun 1 päivään 1915.

	Työtä saaneiden naisten luku.							
	Helmik. 15.	Maalisk. 1.	Maalisk. 15.	Huhtik. 1.	Huhtik. 15.	Toukok. 1.	Toukok. 15.	Kesäk. 1.
Naisjärjestö	—	4	34	34	37	38	38	1
Kaupunkilähetys	—	—	—	45	120	107	87	—
Työväenjärjestö	2	40	65	67	80	84	70	30
Yhteensä	2	44	99	146	237	229	195	31

Taulu 3. Helsingin hätäaputoissa olleet naiset ikänsä mukaan ryhmitettyinä.

I k ä.	Naisjärjestö			Kaupunkilähetys			Työväenjärjestö			Kaikki		
	henkilöjä.	palkka, Smk.		henkilöjä.	palkka, Smk.		henkilöjä.	palkka, Smk.		henkilöjä.	palkka, Smk.	
Alle 20 vuoden	7	574	50	—	—	—	—	—	—	7	574	50
20—30 vuotta	15	892	15	6	241	10	21	1,481	30	42	2,614	55
30—40 ”	19	914	40	20	693	05	56	3,963	50	95	5,570	95
40—50 ”	14	739	60	25	656	05	33	2,305	05	72	3,700	70
50 vuotta ja enemmän ..	5	151	75	12	419	55	12	385	30	29	956	60
Ilmoittamaton ikä	1	18	—	69	1,959	20	—	—	—	70	1,977	20
Yhteensä	61	3,290	40	132	3,968	95	122	8,135	15	315	15,394	50

1) Ei ole ilmoitettu.

Taulu 4. Helsingin hätäaputoissa olleet naiset siviilisäätynsä mukaan ryhmitettyinä.

S i v i i l i s ä ä t y .	Naisjärjestö			Kaupunkilähetys			Työväenjärjestö			Kaikki		
	henki- löjä.	palkka, Smk.		henki- löjä.	palkka, Smk.		henki- löjä.	palkka, Smk.		henki- löjä.	palkka, Smk.	
Naimattomia	27	1,497	10	22	710	50	32	2,080	80	81	4,288	40
Naituja	22	1,425	30	45	1,325	70	48	3,244	60	115	5,995	60
Leskiä	11	350	—	48	1,610	35	41	2,801	25	100	4,761	60
Erossa olevia	—	—	—	6	143	40	—	—	—	6	143	40
Ilmoittamaton siviili- säätty	1	18	—	11	179	—	1	8	50	13	205	50
Yhteensä	61	3,290	40	132	3,968	95	122	8,135	15	315	15,394	50

Taulu 5. Helsingin hätäaputoissa olleet naiset ammattinsa mukaan ryhmitettyinä.

A m m a t t i .	Naisjärjestö			Kaupunkilähetys			Työväenjärjestö			Kaikki		
	henki- löjä.	palkka, Smk.		henki- löjä.	palkka, Smk.		henki- löjä.	palkka, Smk.		henki- löjä.	palkka, Smk.	
Kauppa-apulaisia	2	164	95	—	—	—	—	—	—	2	164	95
Kirjapainotyöläisiä	2	241	30	—	—	—	—	—	—	2	241	30
Kehrääjättäriä	1	55	80	—	—	—	1	48	10	2	103	90
Neulojattaria	3	201	—	2	45	—	1	40	40	6	286	40
Ompelijattaria	19	1,118	85	30	1,118	35	25	2,769	—	74	5,006	20
Pesijättäriä ja silitäjät- täriä	2	99	65	4	83	85	2	20	75	8	204	25
Leipurityöläisiä	1	48	75	—	—	—	—	—	—	1	48	75
Karamellitehtaalaisia ..	1	49	50	—	—	—	—	—	—	1	49	50
Palvelijattaria	1	7	20	—	—	—	1	5	25	2	12	45
Siivoojattaria	17	880	60	18	634	10	52	2,756	15	87	4,270	85
Ulkotyöläisiä	12	422	80	8	158	45	39	2,292	60	59	2,873	85
Ilmoittamaton ammatti	—	—	—	70	1,929	20	1	202	90	71	2,132	10
Yhteensä	61	3,290	40	132	3,968	95	122	8,135	15	315	15,394	50

Taulu 6. Helsingin hätäaputoissa olleet naiset elätettämiensä henkilöiden luvun mukaan (mies, lapset ja muut) ryhmitettyinä.

Elätettäviä henkilöjä.	Naisjärjestö					Kaupunkilähetys					Työväenjärjestö					Kaikki				
	henkilöjä.	palkka, Smk.	elätettyjä			henkilöjä.	palkka, Smk.	elätettyjä			henkilöjä.	palkka, Smk.	elätettyjä			henkilöjä.	palkka, Smk.	elätettyjä		
			15 v. nuorempia lapsia. aviomiehiiä.	muuta.	yht.			15 v. nuorempia lapsia. aviomiehiiä.	muuta.	yht.			15 v. nuorempia lapsia. aviomiehiiä.	muuta.	yht.			15 v. nuorempia lapsia. aviomiehiiä.	muuta.	yht.
Ei yhtään	15	866 45	—	—	—	38	1,067 70	—	—	—	13	1,070 25	—	—	—	66	3,004 40	—	—	—
1 henkilö	15	668 30	1	12	2 15	19	580 50	1	13	5 19	26	1,519 65	—	25	1 26	60	2,768 45	2	50	8 60
2 henkilöä	13	674 75	2	24	— 26	15	569 45	—	30	— 30	25	1,522 70	2	48	— 50	53	2,766 90	4	102	— 106
3 ”	7	402 35	1	20	— 21	26	816 60	4	73	1 78	38	2,560 10	1	113	— 114	71	3,779 05	6	206	1 213
4 ”	3	78 85	1	11	— 12	15	512 75	—	60	— 60	9	776	— 2	34	— 36	27	1,367 60	3	105	— 108
5 ”	2	40 80	—	10	— 10	9	160 20	4	41	— 45	8	659 65	1	39	— 40	19	860 65	5	90	— 95
6 ”	4	371 30	3	21	— 24	3	78 10	1	17	— 18	1	2 10	—	6	— 6	8	451 50	4	44	— 48
7 ”	2	187 60	1	13	— 14	6	151 85	4	37	1 42	—	—	—	—	—	8	339 45	5	50	1 56
8 ”	—	—	—	—	—	1	31 80	—	8	— 8	2	24 70	1	15	— 16	3	56 50	1	23	— 24
Yhteensä	61	3,290 40	9	111	2 122 132	132	3,968 95	14	279	7 300 122	122	8,135 15	7	280	1 288 315	315	15,394 50	30	670	10 710

Taulu 7. Helsingin hätäaputoissa olleet naiset työ kautensa mukaan ryhmitettyinä.

Työkausi.	Näisjärjestö			Kaupunkilähetys			Työväenjärjestö			Kaikki		
	henkilöjä.	työpäiviä ¹⁾ .	palkka, Smk.	henkilöjä.	työpäiviä ¹⁾ .	palkka, Smk.	henkilöjä.	työpäiviä.	palkka, Smk.	henkilöjä.	työpäiviä.	palkka, Smk.
Alle 10 päivän	3	—	15 50	6	—	27 25	8	36	37 60	17	—	80 35
10—20 päivää	12	—	202 30	11	—	158 90	14	162	106 80	37	—	468 —
20—30 ”	5	—	184 05	16	—	313 40	15	295	241 40	36	—	738 85
30—40 ”	5	—	127 95	14	—	379 —	14	370	508 70	33	—	1,015 65
40—50 ”	7	—	324 45	17	—	528 80	10	359	609 30	34	—	1,462 55
50—60 ”	5	—	278 85	68	—	2,561 60	9	364	314 45	82	—	3,154 90
60—70 ”	4	—	295 30	—	—	—	13	658	1,334 95	17	—	1,630 25
70—80 ”	7	—	505 35	—	—	—	5	294	465 75	12	—	971 10
80—90 ”	11	—	1,081 55	—	—	—	14	896	1,260 20	25	—	2,341 75
90—100 ”	2	—	275 10	—	—	—	10	734	1,428 30	12	—	1,703 40
100—110 ”	—	—	—	—	—	—	9	727	1,469 10	9	—	1,469 10
110 päivää ja enemmän	—	—	—	—	—	—	1	90	358 60	1	—	358 60
Yhteensä	61	—	3,290 40	132	—	3,968 95	122	4,985	8,135 15	315	—	15,394 50

Taulu 8. Helsingin hätäaputoissa olleet naiset kantamansa palkkamäärän mukaan ryhmitettyinä.

Palkkamäärä.	Naisjärjestö		Kaupunki- lähetys		Työväen- järjestö		Kaikki	
	henkilöjä.	palkka, Smk.	henkilöjä.	palkka, Smk.	henkilöjä.	palkka, Smk.	henkilöjä.	palkka, Smk.
Alle 10 markan	7	35 95	18	108 35	24	140 80	49	285 10
10—20 ”	9	137 50	19	298 30	19	269 45	47	705 25
20—30 ”	7	163 50	32	815 45	11	280 95	50	1,259 90
30—40 ”	6	209 50	31	1,076 85	7	239 80	44	1,526 15
40—50 ”	6	279 15	20	885 80	6	266 20	32	1,431 15
50—75 ”	11	717 70	10	579 90	13	847 65	34	2,145 25
75—100 ”	4	343 35	1	93 05	9	824 45	14	1,260 85
100—125 ”	7	793 45	1	111 25	12	1,363 95	20	2,268 65
125—150 ”	1	138 35	—	—	8	1,081 45	9	1,219 80
150—175 ”	3	471 95	—	—	4	636 40	7	1,108 35
175—200 ”	—	—	—	—	3	566 40	3	566 40
200 mk ja enemmän	—	—	—	—	6	1,617 65	6	1,617 65
Yhteensä	61	3,290 40	132	3,968 95	122	8,135 15	315	15,394 50

1) Ei ole ilmoitettu.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Lausunto N:o 2 Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen kuudennen kaupunginosan tehdaskorttelista N:o 178.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Syysk. 27 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 665.

Viime kesäkuun 8 päivänä esiteltäessä Rahatoimikamarin lausuntoa Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen kuudennen kaupunginosan tehdaskorttelista N:o 178 päätti kaupunginvaltuusto, koska Rahatoimikamarin esitys tarkoitti, että epäämällä hakijan anomus saada omakseen lunastaa mainitun alueen se eräillä esitetyillä ehdoilla luovutettaisiin vuokralle, mutta hakijalle ei ollut annettu tilaisuutta lausua mieltänsä tästä ehdotuksesta, ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä käskeä Rahatoimikamarin määrääjän kuluessa vaatia hakijalta lausuntoa Rahatoimikamarin ehdotuksen johdosta sekä lähettää sen oman lausuntonsa kera Valtuustolle. Tätä tehtävää täyttääkseen lähetti Rahatoimikamari mainitun kuukauden 25 päivänä kirjelmän Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön johtokunnalle sekä pyysi lausuntoa elokuun kuluessa. Johtokunnan nyttemmin annettua pyydetyn lausunnon panee Rahatoimikamari sen tämän oheen sekä pyytää samalla lausua seuraavaa:

Johtokunnan esittämät näkökohdat olivat Rahatoimikamarille hyvin tunnettuja asiaa käsiteltäessä viime keväänä. Hakijan kannalta katsoen tosin omistusoikeuden hankkiminen puheena olevaan alueeseen tietenkin olisi tuntuvasti edullisempi kuin alueen vuokraaminen. Mutta kaupungin edun kannalta katsoen täytyy asiaa Rahatoimikamarin mielestä arvostella toisin. Rahatoimikamari on sen tähden pysynyt aikaisemmalla kannallaan tässä asiassa ja pyytää siihen nähden viitata ennen antamaansa mietintöön. Mitä taas myyntihintaan tulee, on Rahatoimikamari yksimielisesti pitänyt hakijan tarjoomaa hintaa 400,000 markkaa eli siis keskimäärin Smk 14:25 neliömetriltä liian alhaisena, kun huomioon otetaan, että yksityisten omistamista tehdastonteista, joita asemansa ja pintamuodostuk-

sensa puolesta käy pitäminen puheena olevan alueen vertaisina, on maksettu neliömetriltä sama taikka suurempi hinta kuin minkä Kamari nyt on pannut puheena olevalle alueelle, jota avonaisesti sijaitsevana syvän veden partaalla täytyy pitää sangen arvokkaana.

Lopuksi on Rahatoimikamari arvellut olevan ilmoittaminen, että Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön johtokunnan lunastettavaksi anoma alue vastaa edellä mainittuun Rahatoimikamarin mietintöön liittyvään karttaluonnokseen N:olla IV merkittyä aluetta. Tässä on kuitenkin huomattava, että kaupunki tietenkin voi myydä ainoastaan omistamansa maa- ja vesialueen, mutta ei punaisilla viivoilla merkittyjä tehdaskorttelin N:o 17 osia, jotka eräs osakeyhtiö omistaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

**Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka
och mekaniska verkstad**

HELSINKI

*Helsingissä,
elok. 24 p:nä 1915.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli päättänyt meille suoda tilaisuuden lausua mielemme Rahatoimikamarin Valtuustolle antaman esityksen johdosta että Kaupunginvaltuusto, epäämällä meidän anomuksemme saada omaksemme lunastaa erään alueen tehdaskorttelista N:o 178 ajanmukaisen laivaveistämön paikaksi, päättäisi esittämillään ehdoilla luovuttaa mainitun alueen meille vuokralle, pyydämme kunnioittaen lausua seuraavaa:

Emme ylipäättään pidä mahdollisena, siinä tapauksessa että meille myönnetään ainoastaan vuokraoikeus puheena olevaan maahan, vaikkapa verraten pitkäksikin ajaksi, ryhtyä sinne rakennuttamaan niin kallista laitosta kuin nykyaikainen laivaveistämö kaikkine siihen kuuluvineen laitoksineen on. Näyttää meistä nimittäin tuskin olevan ajateltavissa, että tuollainen yritys kävisi niin tuottavaksi, että laitoksen, jonka kustannukset käy lukeminen useaksi miljoonaksi, ehtisi vuokrakauden kuluessa kuolettaa. Veistämöliike on muutoin koko laadultaan sellainen, että mitä vanhojen laitosten arvosta ehkä voi vuosivoitolla kuolettaa, sen hyvinkin nielevät uudet rakennukset ja koneet. Sillä jos mieli veistämön täyttää tehtävänsä, täytyy se aina sekä varmuus- että kilpailukannalta katsoen pitää ensiluokkaisessa kunnossa.

Ellemme jo näistä periaatteellisista syistä pitäisi mahdottomana ottaa huomioon vuokratarjousta, niin täytyisi meidän kuitenkin joka tapauksessa evätä Rahatoimikamarin edellä mainitussa esityksessään mainitsemat vuokraehdot. Vuokramaksu, joka 75 vuoden kuluessa nousisi kaikkiaan 2,625,000 markkaan eli keskimäärin 35,000 markkaan vuodessa, on aivan kohtuuton ja osottaa selvästi, että Rahatoimikamari, kaukana siitä että tahtois kehottaa hankkeissa olevaa uutta laitosta perustamaan, päin vastoin tahtoo asettaa sen tielle voittamattomia esteitä ainakin puheena olevalla paikalla. Jo sitä maanarvoa, 25 markkaa neliömetriltä, johon vuokralaskelma perustuu, täytyy, siihenkään katsomatta että vuokra edelleen kohoaisi 20 %:lla joka viidestoista vuosi, pitää luonnottoman korkeana siihen hintaan verraten, mistä kaupunki on myynyt viereisen huvila-alueen.

Viimeksi mainitusta alueesta, joka tontteineen, teineen ja istutuksineen on alaltaan noin 110,000 m² ja jonka tonttiala on kaikkiaan 61,158 m², on kaupunki Rahatoimikonttorin ja Rakennuskonttorin ilmoitusten mukaan saanut kaikkiaan 1,238,000 markkaa

sitä ennen käytettyään noin 545,000 markkaa alueen tasoituksiin, teihin, vesi- ja laskujohtoihin sekä istutuksiin, joiden töiden loppuun saattamiseen vielä tarvittanee noin 100,000 markkaa. Nykyään miltei loppuun myydystä tonttialasta voi kaupunki siis laskea saavansa puhdasta tuloa enintään 600,000 markkaa, ei siis täyttää 10 markkaa neliömetriltä.

Tämän yksikköhinnan mukaan laskettuna olisi meidän pyytämämme tehdasalue, johon kaupunki ei ole pannut minkäänlaisia kustannuksia, noin 280,000 markan arvoisen, ja voimme me siitä, erittäinkin kun melko suuri osa vielä täytyy kuivattaa täyttämällä, maksaa enintään 400,000 markkaa, edellyttäen kauppahinnan saavan suorittaa tehdastonttien myynnistä voimassa olevin ehdoin. Päinvastaisessa tapauksessa täytyy meidän luopua kokonaan ajattelemasta uuden veistämölaitoksen rakentamista, sillä on itsestään selvää että, kun meidän taloudellisista syistä täytyy yhdistää se ennestään oleviin kalliisiin tokka- ja työpajalaitoksiimme, joiden laajentamiseksi olemme tehneet suuria uhrauksia ostamalla rajakkaiset asuntotontit, emme voi käyttää Hietaniemellä tahi Vanhankaupunginlahden rannalla taikka muualla olevaa aluetta, joka ehken luovutettaisiin meidän teollisuuslaitostemme paikaksi.

Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad:

Adolf Engström.

**Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka
och mekaniska verkstad.**

HELSINKI.

*Helsingissä,**lokak. 8 p:nä 1915.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

Kunnioittavaan kirjeeseemme elokuun 24 päivältä tätä vuotta, joka kirje koski tekemäämme anomusta paikan luovuttamisesta tehdastontilta N:o 178 laivaveistämön rakennuttamiseksi sinne, pyydämme täten lisätä, että anomamme alueen tarkistettu pinta-ala on noin 27,965 m² ja osotettu Kaupunginvaltuuston 1915 vuoden asiakirjain N:oon 34 liitettyssä kartassa N:o 4.

Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad:

Adolf Engström.

Esitys määrärahan osottamisesta uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 22 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 742.

Rahatoimikamariin annetussa, Herroille Kaupunginvaltuusmiehille osotetussa kirjelmässä (Liite I) on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus esittänyt, että osotettaisiin 420,000 markkaa uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen syysyksi 1916, mutta että mainitun laitoksen muut laajennukset saisivat toistaiseksi jäädä sillensä.

Tämän johdosta pyytää Rahatoimikamari sähkölaitoksen toimitusjohtajan tämän oheisessa promemoriassa (Liite II) antamaan selvitykseen viitaten ilmoittaa, että Kamari on katsonut voivansa kaikin puolin kannattaa puheena olevaa esitystä. Mitä tulee varoihin, joista mainittu määräraha olisi maksettava, näyttää ne epäilemättä olevan otettava 1911 vuoden obligatsioonilainasta. Rahatoimikonttorin kaupungin 1914 vuoden tilinpäätöksestä antaman kertomuksen mukaan oli 1911 vuoden obligatsioonilainasta 1915 vuoden alussa vastaisiin tarkoituksiin osottamatta Smk 1,811,236: 92. Kuluvana vuonna on Kaupunginvaltuusto lisätyn luvuin helmikuun 16 päivänä pitämässään kokouksessa osottanut 357,400 markkaa mainitusta obligatsioonilainasta erinäisiin 1915 vuoden menoihin. Maksettavaksi osottamattomia lainavaroja on siis nykyään Smk 1,453,836: 92. Kirjelmässä kuluvan vuoden kesäkuun 10 päivästä on Rahatoimikamari esittänyt, että 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotettaisiin 240,000 markkaa lisämäärärahaksi Sipooseen tehtävää kunnan mielisairaalaa varten. Jos tämä ynnä nyt esillä oleva ehdotus hyväksytään, on edellä mainitusta obligatsioonilainasta vastaisiin tarkoituksiin käytettävänä Smk 793,836: 92.

Rahatoimikamari pyytää sentähden kunnioittaen esittää *Kaupunginvaltuuston lisätyn luvuin päätettäväksi*

että 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan 420,000 markkaa uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi sähkölaitokseen syksyksi 1916;

että mainitun laitoksen muut laajennukset jätetään toistaiseksi sillensä; sekä

että varsinainen Kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia edellä mainitulle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
lokak. 18 p:nä 1915.*

N:o 564.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sähkölaitos on Hallitukselle tehnyt esityksen uuden 5,000 kw:n turbogeneraattorin hankkimisesta Sähkölaitokseen syysyksi 1916, jota esitystä Hallitus kaikin puolin kannattaa; ja saa Hallitus sentähden, esityksen oheen pannen, täten kunnioittaen anoa

että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet osottaisivat 420,000 markkaa uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi sähkölaitokseen syysyksi 1916; sekä

että mainitun laitoksen muut laajennukset saisivat jäädä toistaiseksi Hallituksen Herroille Kaupunginvaltuusmiehille lokakuun 29 päivänä 1914 antaman esityksen mukaisesti.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS.

*Helsingissä,
lokak. 12 p:nä 1915.*

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.

Toukokuun 22 päivänä 1914 anoi Sähkölaitos Hallituksen toimenpidettä määrärahan hankkimiseksi m. m. pääaseman konelaitosten laajentamiseksi uudella 5,000 kw:n (7,500 hvsv.) turbogeneraattorilla, joka asetettaisiin paikalleen syksyllä 1915. Kun vuosiksi 1915—16 suunniteltujen laajennusten lopullinen ehdotus ei silloin vielä ollut valmiina, teki Hallitus kirjelmässä kesäkuun 3 päivältä 1914 Valtuustolle anomuksen lisättyjen Valtuusmiesten valitsemisesta, jotta kysymys mainittuja laajennuksia varten tarpeellisten määrärahojen myöntämisestä voitaisiin käsitellä heti syksyn 1914 alussa, ja valittiinkin lisätyt Valtuusmiehet tätä tarkoitusta varten. Niinkuin tunnettu, aiheutti sillä välin puhjennut maailmansota Hallituksen viime syksynä tekemään Valtuustolle esityksen, että puheena olevat laajennukset jätettäisiin toistaiseksi. Sen sijaan hankittaisiin kahdelle isommalle turbiinille yhteinen varapyörä, jotta siten jossain määrin lisättäisiin laitoksen käyttövarmuutta talvikaudella 1915—16. Olevien olojen johdosta oli kuitenkin sen sveitsiläisen liikkeen, joka on hankkinut sähkölaitoksen tähänastiset turbiinit, mahdoton kesän kuluessa toimittaa tuota pyörääkään. Kun laitoksen virranhankinta teollisuustarkoituksiin on tällä välin tuntuvasti lisääntynyt, olisi asema varakoneistoon nähden jo kuluvana syksynä sangen uhanalainen, ellei viranomaisten määräyksen johdosta olisi voitu vähentää valaistuskorkeutta ja siten laitoksen syyskaudella toimitettavaa suurinta virtamäärää. Olojen nykyisellään ollessa toivoo laitos voivansa tänä talvena hyvin suoriutua olemassa olevalla koneistolla.

Mutta lisääntymistään lisääntyvän kuormituksen johdosta on laitoksen kuitenkin aivan mahdoton taata käytön häiriintymättömyyttä talvella 1916—17, ellei aikaisemmin ehdotettua 5,000 kw:n turbogeneraattoria heti tilata toimitettavaksi syksyllä 1916. Pääaseman suurimman kuormituksen, konetehtäisyyden, varakoneiston ja toimitettujen kilowattituntien lisääntymisen osottamiseksi pannaan tämän ohteen graafinen taulu. Siitä näkyy, että syksyllä 1916 on varalla käytettävänä ainoastaan pienin eli 750 kw:n koneyksikkö, ellei uutta turbogeneraattoria hankita.

Uuden turbogeneraattorin kokoon nähden on huomattava, että on laitokselle sitä edullisempää, mitä suurempi koneyksikkö hankitaan, ja ehdotettu kone, jolla olisi kaksi

vertaa suurempi tehokkuus kuin kahdella viimeksi hankitulla koneella, tyydyttää hyvin sekä laitoksen säännöllisen kasvamisen johdosta esiintyvät tarpeet että ne vastaiset järjestelyt, joihin uuden höyrykattilahuoneen tehokkuutta silmällä pitäen käy koneyksiköihin nähden ryhtyminen. Sittenkun nimittäin toinen laitoksen pienistä koneista ensi vuonna poistetaan, niinkuin on ollut aikomus, hankitaan molempain 750 kw:n koneiden sijaan kaksi 5,000 kw:n konetta. Niinkun aikaisemmin on huomautettu, ei näiden kone-laajennusten johdosta käy tarpelliseksi laajentaa asemaa enempää kuin höyrykattilahuoneettakaan. Jos laitoksen kehitys jatkuu tähänastiseen tapaansa, käynee toinen isompi kone tarpeelliseksi vuonna 1918 tai 1919, ehkä vieläkin myöhemmin, siitä riippuen milloin suunniteltu voimansiirtojärjestelmä on toimeenpantavissa.

Hintaan nähden on huomautettava, että sota tietenkin on siihen vaikuttanut sangen epädullisesti, sillä tarveainehintain ja työpalkkain yleisen kohoamisen johdosta ovat kustannukset nykyään noin 25 % korkeammat kuin ennen sotaa. Tästä korotuksesta on tosin noin 10 % korkoa ja kuoletusta säästynyt, sen johdosta että tilaus on voitu siirtää vuotta myöhemmäksi, mutta joka tapauksessa on siitä jälellä noin 15 %. Kun nyt oheen pannun kustannusarvioon mukaan anotaan 420,000 markan määrärahaa aikaisemmin lasketun määrän 300,000 markan sijasta, johtuu tämä lisäkorotus siitä, että kilpailevain liikkeiden joukossa nykyään on uusi, joka tarjoaa sen mallista höyryturbiinia, että saavutetaan tuntuva höyryn säästyminen, mutta kone on myös tuntuvasti kalliimpi. Laitos haluaa sentähden saada niin runsaan määrärahan, että se konetta lopullisesti valitessaan voi menetellä sähkölaitokselle edullisimmalla tavalla. Tämän esityksen tekeminen on niinkään jonkin verran myöhästynyt, syystä että mainitusta turbiinista täytyi hankkia tietoja.

Niinkuin jo aikaisemmin on huomautettu, on niin suuren turbokoneen kuin tässä puheena olevan hankinta-aika nykyään noin 12 kuukautta, jonka ajan kuluessa kone varmasti on paikalle pantuna, minkätähden tilausta täytyy mahdollisimman paljon jouduttaa.

Puheena olevan turbogeneraattorin saanti, siitä huolimatta että sotaa kenties jatkuu syksyä 1916 kauemmin, on, mikäli laitos on keskustelujen jatkuessa voinut vakuuttua, taattu sillä edellytyksellä että tilaus tehdään puolueettomassa maassa.

Esillä olevan asian rahallisesta merkityksestä on nykyoloja silmällä pitäen huomautettava, että ainoastaan 30 % hinnasta on maksettava tilatessa sekä ettei liene mahdotonta lisätä kaupungin nykyistä kruunujen juoksevaa tiliä niin, että siihen saadaan sisältymään tämäkin summa, joten kurssitappiot vältetään. Tästä syystä onkin kustannukset laskettu säännöllisen kurssin mukaan. Lienee vielä lisättävä että, jos varmuutta uuden turbogeneraattorin valmistumisesta syksyksi 1916 saadaan, on laitoksella tilaisuus keväällä 1916 myydä toinen jälellä oleva 750 kw:n turbogeneraattori, siis vielä aikana, jolloin siitä saataneen verraten edullinen hinta.

Mitä muihin Hallituksen kirjelmässä kesäkuun 3 päivältä 1914 mainittuihin laajennuksiin tulee, näyttää sähkölaitoksesta siltä, kuin olisi ne nykyään lykättävä toistai-

seksi, koska tuollainen lykkäys ei mitenkään häiritse laitoksen käyttöä, mutta liiallisten pääomien sitomista nykyisenä epävarmana aikana tietenkin on mikäli mahdollista vältettävä.

Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

Bernh. Wuolle.

Kustannukset 5,000 kw:n turbogeneraattorista tarvikkeineen käyttökelpoisessa kunnossa.

5,000 kw:n turbogeneraattori	noin	Smk	325,000: —
Rahti ja tulli	”	”	25,000: —
Perustus ynnä vanhan perustuksen purkaminen	”	”	5,000: —
Höyry- ja vesiputket	”	”	11,000: —
Höyrymittari	”	”	1,500: —
Asetekojeet ja konetaulu ynnä yhdistyskaapelit	”	”	16,000: —
Avonainen esilämmittäjä putkijohtoineen	”	”	7,500: —
Turbogeneraattorin paikallepano y. m. työkustannukset	”	”	15,000: —
Koekäyttö, vastaanottokokeet, matkat, arvaamattomat menot ..	”	”	14,000: —
	noin	Smk	<u>420,000: —</u>

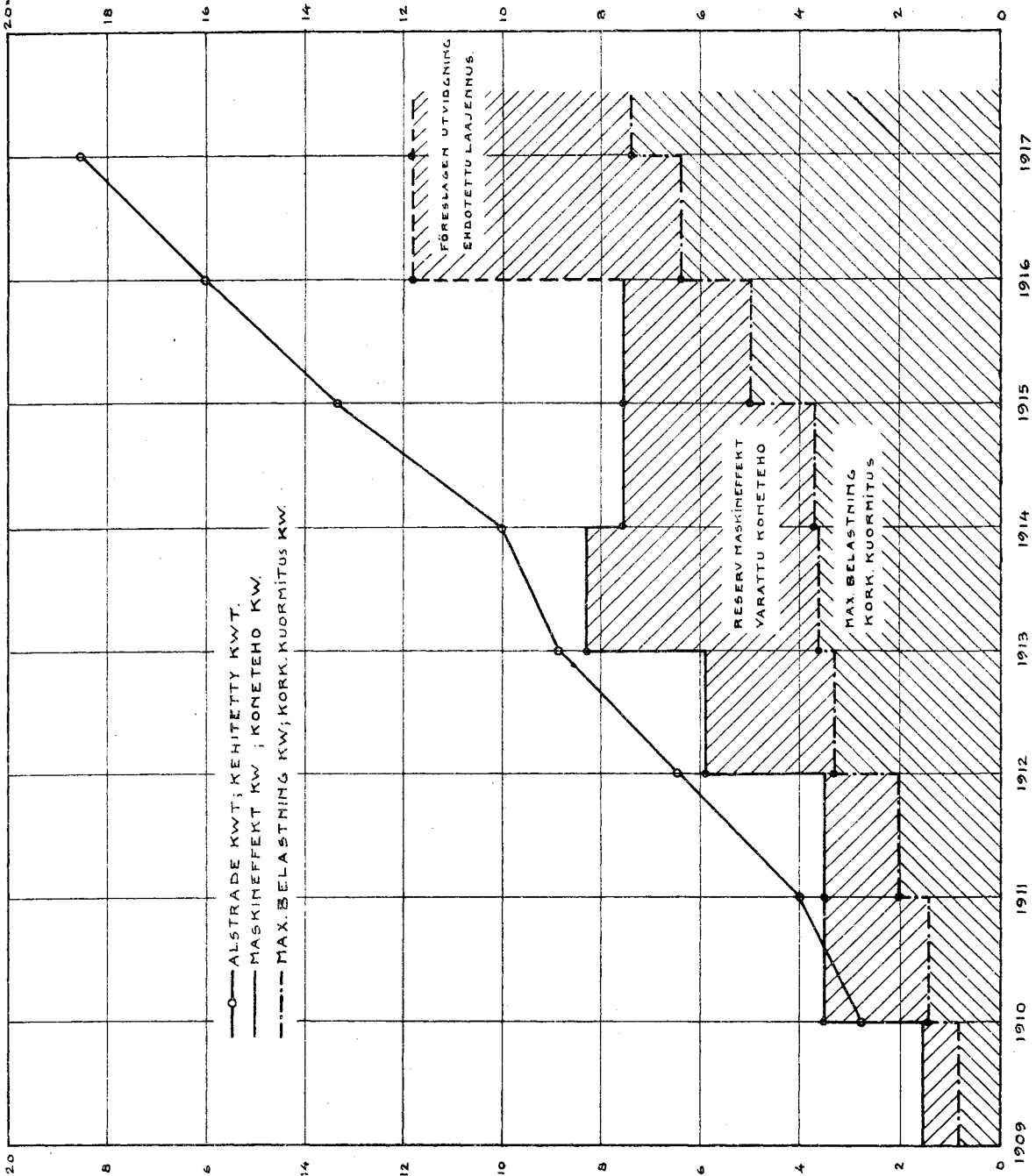
Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

GRAFISK FRAMSTÄLLNING AF MAX. BELASTNING, MASKINEFFEKT OCH ALSTRADE KWT.
 GRAAFILINEN ESITYS KORK. KUORMITUKSESTA, KONE TEHOSTA JA KEHITETYISTÄ KWT.

KWT.
20-MILL.

KW.
1000x20

Esitys ehdotuksineen Vallilan nykyisen huvila-alueen laajentamiseksi ja sen voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamiseksi sekä Uuden Vallilan asuntonttien vuokrakirjain kaavakkeeksi.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 11 p:nä 1915.

N:o 704.

Sen johdosta että oli anottu lupaa rakennusmuutoksen tekemiseen eräässä Vallilan asuinrakennuksessa, nostettiin Rahatoimikamarissa huhtikuun 11 päivänä 1912 kysymys mainitulla alueella voimassa olevan rakennusjärjestyksen tarkastamisesta, ja päätti Kamari käskeä kaupungin yleisten töiden Hallituksen antaa lausunnon ehdotuksineen asiasta. Tämän johdosta antoi Hallitus kirjelmässä maaliskuun 14 päivältä 1913 (Liite V) perustellun ehdotuksen Vallilan huvila-alueen muutetuksi rakennusjärjestykseksi (Liite IV). Kohta sen jälkeen antoi Hallitus kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen Vallilan kaupunginasemakaavan laajentamiseksi (Liite VII) sen mukana seuranneine kirjelmineen huhtikuun 4 päivältä 1913 (Liite VI). Nämä kaksi kysymystä yhdisti Kamari, joka niin rakennusjärjestykseen kuin kaupunginasemakaavaankin nähden esitti erinäisiä toivomuksia, jotka otettiin huomioon lopullisia ehdotuksia laadittaessa lokakuussa 1913 (Liitteet I, VIII—XII). Marraskuun 27 päivänä 1913 lähetti Kamari asian Sosialilautakuntaan, joka aikoi toimeenpanna palkintokilpailun uusien korttelien N:ojen 554 ja 555 jaotus- ja rakennussuunnitelman aikaansaamiseksi sekä teki tästä esityksen Kaupunginvaltuustolle joulukuun 19 päivänä 1913. Maaliskuun 11 päivänä 1914 teki Sosialilautakunta Kaupunginvaltuustolle esityksen suunniteltujen korttelien N:ojen 552—559 asuntonttien vuokrakirjakaavakkeen vahvistamisesta, joiden tonttien käsittämän alueen Lautakunta oli nimittänyt Uudeksi Vallilaksi (*Kvston pain. asiakirj. N:o 16 vuodelta 1914*), ja täytyi tämä maaliskuun 27 päivänä Rahatoimikamariin lähetetty asia käsitellä kaupunginasemakaava- ja rakennusjärjestysehdotuksen yhteydessä. Lopullisen lausunnon näistä ehdotuksista antoi Sosialilautakunta seuraavan touko-

Asian alkuunpano ja laajuus.

kuun 13 päivänä (Liite XIII), minkä johdosta kaupunginasemakaava-arkkitehti antoi promemorian ja kaupungin yleisten töiden Hallitus lausunnon syyskuun 30 ja lokakuun 2 päivältä 1914 (Liitteet XIV ja XV). Asian käsittelyn jatkuessa on Rahatoimikamari havainnut olevan aihetta kääntyä erinäisten luottolaitosten puoleen tiedustelemalla, olisiko lainoja saatavissa vuokratonteille rakennettaville asutokiinteistölle, ja onkin Kamari saanut eräitä lausuntoja asiasta (Liitteet XVI—XIX).

Niinkuin edellä lausutusta näkyy, käsittää asia kolme toistensa yhteydessä olevaa kysymystä, nimittäin kysymyksen Vallilan nykyisen alueen laajentamisesta ehdotetun jaoitussuunnitelman mukaisesti, alueella voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamisesta sekä uusissa kortteleissa olevain tonttien uusien luovutusehtojen vahvistamisesta. Kun alue sijaitsee Helsingin kaupungin vahvistetun asemakaavan ulkopuolella, on Kaupunginvaltuuston ratkaistava kaikki nämä kysymykset.

Asema,
jaoitussuunnitelma.

Vallilan esikaupunki on saanut alkunsa kaupungin pyrkimyksestä hankkia vähävaraisemmille asukkailleen halpoja asuntoja, ja sekä asemaa valitessa että jaoitussuunnitelmaa laadittaessa on ratkaisevana pidetty alueen järjestämistä työläisyhdyskunnaksi. Niinkuin tunnettu, on Sörnäsien tienoo jo aikaisemmin vetänyt puoleensa työväestöä, joka verraten halpahintaisten asuntojen ja useiden teollisuuslaitosten läheisyyden sinne houkuttelemana on muodostanut taajaväkisiä yhdyskuntia Kallioon ja Harjuun sekä pohjoisempana Hermanniin ja Toukolaan. Sijaitsevana näiden vapaasti syntyneiden työväenasuntojen keskellä, lähellä Itäisen Viertotien raitiotietä sekä tienoolla, joka terveydelliseltä kannalta tarjoaa hyviä ehtoja, näyttää Vallila omaavan kaikki ulkonaiset edellytykset voidakseen tyydyttävästi täyttää tarkoituksensa. Vuonna 1908 vahvistettu asemanjaoitus (*Koston pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1908, liite V*) käsittää alueen, jota etelässä rajoittavat Sörnäsien rautatie, Sörnäsien Puuseppä O. Y:lle vuokrattu Vallilan tehdastontti N:o 6 sekä huvilatontit N:o 3 ja 7, idässä Itäisen Viertotien viereinen huvilatontti N:o 4 ja Vallilan kansakoulu; luoteessa alue lähenee Pakaan rajaa ja koillisessa se maan pintamuodostuksen johdosta yhä enemmän loittonee viertotiestä. Lukuun ottamatta 22 m leveätä Pakaankatua, joka halkaisee alueen luoteesta kaakkoon, ovat kadut ainoastaan 10—12 m leveitä jakaen kaupunginosan pitkiin ja kapeisiin kortteleihin. Istutus on suunniteltu korttelien N:ojen 536 ja 537 väliselle ylänlelle, jonka rakentaminen kohtaisi vaikeuksia. Tontit ovat kahden laatuista: useimmat, eli kaikkiaan 212, aivan pieniä (300—400 m²) ja aiottuja puurakennusten paikaksi, jotkut harvalukuiset (kaikkiaan 21), Pakaankadun kumpaisellakin puolen sijaitsevat tontit ovat isompia (600—1,000 m²) ja ne on aikomus luovuttaa voimaperäisemmin rakennettaviksi. Maaliskuussa 1911 vahvistettiin korttelien N:ojen 530, 531 ja 536—545 tonteille sisäiset rakennusrajat, jotta jättämällä enemmän tilaa rakennusten väliin saataisiin palovaara vähenemään (*Koston pain. asiakirj. N:o 5 vuodelta 1911*).

Nyt hyväksyttäväksi ehdotetussa laajennetussa jaotussuunnitelmassa (Liite I) voi erottaa toisistaan kaksi osaa, Vanhan ja Uuden Vallilan, joiden välisenä rajana on lounaasta koilliseen kulkeva, 22, m leveä Sturekatu. Vanha Vallila käsittää pääasiallisesti alkuperäisen Vallilan alueen vähäisin muutoksin ja täydennyksin. Korttelit N:ot 532 ja 533 on siitä erotettu rautatiealueen vastaista laajennusta silmällä pitäen; kortteli N:o 534 on vailla tonttijaoitusta ja kortteli N:o 535 on suunniteltu avonaiseksi, istutuksilla varustetuksi paikaksi, johon laitettaisiin avara leikkikenttä. Korttelia N:o 531 on täydennetty kymmenellä tontilla Päijän- teentietä päin, jolle on varattu tilaa tekemällä sopimus Sörnäsän Puuseppä O. Y:n kanssa; kortteleja N:oja 542 ja 545 on levitetty koillista, kortteleja N:oja 547—551 luodetta kohti. Aivan uusia ovat Sturekadun varrella sijaitsevat kort- telit N:ot 533 ja 582 sekä Itäisen Viertotien viereiset korttelit N:ot 580 ja 581. Istutuksia on ehdotettu korttelien N:ojen 542 ja 545 koillispuolelle sekä kort- telin N:o 547 luoteispuolelle. Katujen leveys vaihtelee 22:sta (Sturekatu) 10 metriin. Mainittujen muutosten johdosta on 60 pientä tonttia poistunut ja 36 tullut sijaan, jota paitsi isompien tonttien luku on lisääntynyt 37:ksi. Korttelissa N:o 581 on tšekäläiselle paloasemalle varattu isonlainen tontti, kortteliin N:o 582 on varattu kauppahallin paikka; huvilatontteja N:oja 4, 5 ja 9 ei järjestely koske. Vanha Vallila käsittäisi siis, paitsi mainittuja huviloja ja julkisten raken- nusten paikkoja, 188 pientä ja 57 suurta tonttia.

Uuden Vallilan jaotussuunnitelmassa on keskeinen puisto leikkipaikkoineen ja lännessä rajoittuen avonaiseen paikkaan, jota kolmelta taholta ympäröivät julkisten rakennusten, esimerkiksi kansakoulun ja Sedmigradskyn pientenlasten- koulun paikoiksi varatut tontit. Alueen koilliskolkkaan on varattu kirkko- rakennuksen paikka, ja Rahatoimikamari on aikaisemmin kirkkovaltuutettujen pyynnöstä tehnyt Kaupunginvaltuustolle esityksen tämän tontin luovuttamisesta mainittuun tarkoitukseen (*Rkmrin kirjelmä N:o 349 toukok. 20 päivältä 1915*). Asuntokortteleja on 9, joista yhdessä on ainostaan suuria kivitalotontteja sekä neljässä niin pieniä kuin suuriakin tontteja, joista viimeksi mainitut sijaitsevat Sture- ja Pakaankadun varsilla. Kaikkien tonttien luvallinen rakennusala on ilmoitettu ja useista puuttuu erikoinen ulkokuoneiden paikka, syystä että tar- peelliset ulkokuoneet on ajateltu sijoitettaviksi asuinrakennuksen kellarikerrok- seen. Pinta-alaltaan ovat pienet tontit Vanhan Vallilan tontteja hiukan suu- remmat ja kaikki miltei 400 m² tahi enemmän. Näitä tontteja on 104, kivitalotont- teja 24. Eroavaisuutta Vanhaan Vallilaan verraten ilmenee asuinrakennusten sijoi- tuksessa, näitä kun täällä tavallisesti käy yhteenrakentaminen parittain ja kylki katua vasten, jota vastoin Uudessa Vallilassa kaikki talot olisivat erillisiä ja harvalukuisin poikkeuksin pääty katua vasten. Korttelien N:ojen 555 ja 556 jaotus on aivan uusi, niinkuin lähemmin näkyy erikoisasemakaavasta, ja on tällä tarkoitus vähentää katualaa, jotta kaikki rakennukset saisivat hyvän valais- tuksen tonttialan ollessa mahdollisimman pieni sekä jotta kuhurkin kortteliin saataisiin tilaa yhteiselle leikkikentälle.

Sosiaalilautakunta, joka muutoin on hyväksynyt jaoitussuunnitelman, on lausunut toivomuksen, että ne tontit, joihin on ehdotettu tehtäväksi rakennuksia tulenkestävästä aineesta yhtenäistä rakennustapaa noudattaen (ns. kivitalotontit, kartassa osotetut vaaleanpunaisella), jaettaisiin kapeisiin asuntotontteihin, joihin teetettäisiin rivitaloja kahden, enintään kolmen perheen asuttaviksi ja ainoastaan yksi huoneisto kuhunkin kerrokseen. Tästä erotettaisiin korttelit N:ot 535, 580 ja 582, jotka eheinä ykseyksinä ja liikepaikalla sijaitsevina kävisi varaaminen isonlaisten kivitalojen paikoiksi (Liite XIII). Jotta ehdotusta kävisi helpommin arvosteleminen, on kaupunginasemakaava-arkkitehti laatinut suunnitelman alueen jaoituskaavaksi sekä eri tonttien erikoisemakaavoiksi, mutta huomauttanut, että näitä leveiden, koko alueen halki kulkevain liikenneväylien varsilla sijaitsevia tontteja täytyy pitää tuntuvasti arvokkaampina kuin muuta jo rakennettavaksi luovutettua Vallilan maata, minkätähden niiden käyttämistä korkeiden vuokra- ja liiketalojen paikaksi täytyy pitää edullisimpana. Tähän käsitykseen on kaupungin yleisten töiden Hallituskin yhtynyt (Liitteet XV, XIV).

Vallilan
asutus.

Vallilan alueen järjestäminen on täyttänyt todellista tarvetta, niinkuin näkyy siitä joutuisuudesta, millä sikäläinen asutus on kehittynyt. Niinpä luovutettiin:

vuonna 1909	.....	12 tonttia
” 1910	.....	23 ”
” 1911	.....	19 ”
” 1912	.....	39 ”
” 1913	.....	29 ”
” 1914	.....	3 ”
		Yhteensä 125 tonttia

Vahvistetun kaupunginasemakaavan alueelta on enää luovuttamatta 23 valmista tonttia, joita ei ole käytetty pintamuodostuksen epäsuotuisen laadun johdosta, sekä 10 tonttia, joita samasta syystä ei vielä ole yhdistetty katuverkkoon. Vanhan Vallilan alueella sijaitsevista uusista tonteista on luovutettu kuusi pientä ja kaksi suurta, viimeksi mainitut vuokralle Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle. Siihen aikaan kun esillä olevaa laajennusehdotusta laadittiin, oli tonttien kysyntä Rakennuskonttorin ilmoituksen mukaan erittäin suuri. Sittenkun rakennustoiminta myöhemmin syntyneen sotatilan johdosta oli miltei kokonaan lakannut ja jonkin aikaa ollut seisauksissa, näyttää kysyntä nyttemmin jälleen alkavan.

Vanhan
Vallilan
asumusolot.

Sen kysymyksen ratkaisemiseksi, onko Vallilan laajentaminen toivottava, näyttää olevan tarpeellista selvittää, miten jo rakennettu alue on vastannut tarkoitustaan tarjota työväestölle halpahintaisten ja tarkoituksenmukaisten asuntojen paikkoja. Toivomus että nämä asunnot samalla olisivat omiakoteja ei ole toteutunut. Ei nimittäin liene Vallilassa ainoatakaan talonomistajaa, joka käyt-

täisi koko taloan yksinomaan omiin tarpeisiinsa. Lukuisissa taloissa on yksinomaan vuokralaisia ja asukkeja. Tontteja luovutettaessa huusivat samat henkilöt usein kaksi tahi useampia tontteja, ja vieläkin on 19 vuokramiestä, joiden kunkin hallussa on kaksi tonttia. Alkuperäisellä tavallaan käytetään 55 taloa, jota vastoin muut 70 ovat kerran tahi useammin vaihtaneet omistajaa ja kuusi tonttia on osin palautunut, osin rakennuksineen huutokaupassa huudettu kaupungin omiksi. Mikäli on ilmoitettu, eivät asunnonvuokrat Vallilassa ole mainittavasti huokeammat kaupungin muissa laitaosissa maksettuja. Asumusoloista muutoin ja varsinkin ahtaassa-asumisesta on Sosialilautakunta maininnut, että v. t. asuntotarkastaja 1913 vuoden alussa toimittaessaan tutkimuksen 25:ssä Vallilan talossa oli havainnut huoneitten yleensä olevan sangen pieniä (keskimäärin $18 \text{ m}^2 \times 2.85 \text{ m}$ eli 52 m^3). Yhdenhuoneen huoneistoissa asui 1,626 henkilöä eli 3.98 kutakin huonetta kohti ja 32.1 %:ssa mainituista huoneistoista asui keskimäärin 6—10 henkilöä kussakin. Kuluvan vuoden alussa toimitetussa henkikirjoituksessa annettujen tietojen mukaan asui tuohon aikaan 79.57 % väestöstä yhdenhuoneen huoneistoissa ja keskimäärin 3.73 henkilöä kussakin huoneessa, ja katsoo Sosialilautakunta viimeksi mainitun numeroluvun osottavan jonkin vertaista muutosta parempaan päin, vaikka asumusolot edelleenkin ovat kaikkea muuta kuin tyydyttävät. Vertailun vuoksi Lautakunta mainitsee, että vuonna 1910 oli muissa työläiskaupunginosissa todettu asuvan keskimäärin 4.13 henkilöä kussakin huoneessa. Siihen katsoen että Vallilan väestö alinomaan paljon vaihtelee, näyttää olevan liian aikaista mainituista kahdesta tutkimuksesta tehdä johtopäätöksiä kehityskulkuun nähden. Sitä vastoin käynee väittäminen, että Vallilan asumusolot nykyhetkellä väestön kannalta katsoen eivät ole miltään kohden vähemmän tyydyttävät kuin muissa työväenkortteleissa, vaan edullisemmat kuin useimmissa viimeksi mainituissa kortteleissa, sen johdosta että puhdasta ilmaa ja päivänvaloa on runsaammin tarjona.

Jos Vallilassa toimeenpantua kokeilua tarkastelee puhtaasti rahalliselta puolelta, niin huomaa, että se toistaiseksi on käynyt kaupungille varsin kalliiksi ja että kohdakkoin vielä on suuria menoja odotettavana. Vuoden 1909 alusta lähtien tähän asti alueen kaduntasoiutuksiin ja viemärijohtojen teettämiseen osotettu rahamäärä on kaikkiaan 450,050 markkaa. Nykyään kertyy vuokramaksuja vuosittain Smk 16,939: 03 eli 3.75 % perustamiskustannuksista, maan arvoa lukuun ottamatta. Vuonna 1908 arvattiin maa 2 markaksi neliömetriltä, joten nykyään kuntoonpannun alueen kokonaisarvo on 350,000 markkaa ja, lisämällä siihen perustamiskulut, saadaan loppusummaksi 800,000 markkaa. Jos kaikki nykyään valmiina olevat tontit vuokrattaisiin vahvistetusta alimmasta maksusta, saataisiin vuosituloja Smk 28,386: 33 eli 3.5 % arvosta. Suurempaa tulomäärää ei huutokaupalla myymällä liene odotettavana, koska varsin luultavasti useat tontit epäedullisen pintamuodostuksensa johdosta jäävät käyttämättä. Vielä epäedullisemmän tuloksen antaa laskelma, jos otetaan huomioon, että kaikki

Taloudellisen selvitys.

Vallilan tiet on ainoastaan tasoitettu ja että niiden jo nykyään erittäin tarpeellinen päällystäminen on voimassa olevan rakennusjärjestyksen ja vuokrakirjain mukaan maanomistajan, s. o kaupungin asia. Tähän asti tasoitettujen teiden päällystäminen vierroksella, lukuun otettuna jalkakäytävään sorastaminen sekä katuojain reunustaminen ketokivillä, tuottaisi likimääräisen laskelman mukaan kustannuksia 120,000 markkaa, johon summaan jalkakäytävään kohdakkoin tarpeellisesta sementöimisestä tulee lisäksi 50,000 markkaa. Alueen siten tultua kuntoon pannuksi olisivat kustannukset, maan arvo lukuun otettuna, kohonneet 970,000 markkaan, josta määrästä vastikään mainitut tulot olisivat noin 2.9 %. Jos vihdoin kustannukset katujen kunnossapidosta, joka niinkään on kaupungin velvollisuutena, luetaan 30 penniksi neliömetriltä, vähenee puhdas vuositulo 16,600 markan vaiheille eli 1.7 %:in kokonaisarvosta. Tästä näkyy, että olisi erittäin toivottavaa saada tulot lisääntymään vuokraamalla Pakaan- ja Sturekadun vie-reiset isommat tontit korkeammasta vuokramaksusta. Nämä tontit on niinkuin mainittiin aiottu voimaperäisemmin rakennettaviksi ja voitaisiin saada tarkoitukseensa käytettäväksi tasoittamalla ja päällystämällä vastamainittujen katujen vielä kuntoonpanemattomat osat noin 180,000 markan kustannuksilla. Jos näiden, pinta-alaltaan noin 37,000 m²:n laajuisten tonttien arvo oletetaan 20 markaksi m²:ltä, joten vuokramaksu olisi 1 mk m²:ltä, kohoaisivat tulot 37,000 markalla, niin että bruttotuloja olisi noin 65,400 markkaa sekä, katujen kunnossapitokustannukset pois luettua, puhdasta tuloa noin 50,000 markkaa eli 4.4 %, jota tulosta koko yrityksen laatuun nähden kävisi pitäminen varsin hyvänä. Edellyttäen edellä mainittuja suuria tontteja voitavan käyttää edullisesti, ei siis Vallilan yrityksen taloudellisen tuloksen pitäisi pelottaa sitä laajentamasta, vaikka onkin otettava huomioon, että ehdotetun laajennuksen johdosta alueille syntyisi pääasiallisesti pieniä, kaupungin taloudelle vähemmän edullisia tontteja.

Ainoa tapa, miten kivitalotontteja näyttää käyvän edullisesti luovuttaminen, on niiden antaminen vuokralle pitkäksi ajaksi (60—75 vuodeksi), koska niiden myyminen ei voi tulla kysymykseen, ennenkuin kaupunginasemakaava on asianmukaisesti vahvistettu. Erinäisiltä luottolaitoksilta hankittujen lausuntojen mukaan (Liitteet XVI—XIX) ei mikään näy estävän järjestämästä luovutusta niin, että rakennustoimintaa varten saadaan luottoa ja puheena olevain tonttien rakennuttaminen siten käy mahdolliseksi, vaikka vuokrausmuotoakin käytetään. Epäilyksiä ei näy tarvitsevan aiheuttaa senkään seikan, että nyt ehdotettu suunnitelma varsin pitkäksi aikaa sitoisi kaupunkia. Suunnitelma on nimittäin laadittu silmällä pitäen vastaista siirtymistä voimaperäisempään rakennustapaan; pääkadut liittyvät hyvin olemassa oleviin liikenneväyliin ja niitä käy vastedes jatkaminen pintamuodostuksen estämättä; riittävän lukuisia kapeita katuja käy levittäminen pienten asuntotonttien vuokrakauden umpeen mentyä.

Harkitessaan kysymystä, onko kivitalotonteille rakennettava rivitaloja vai tavallisia vuokra- ja liiketaloja, on Rahatoimikamari samoinkuin kaupungin

yleisten töiden Hallituskin kannattanut jälkimäistä vaihtopuolta. Näiden tonttien jaoituskaavaan on piirretty sisäiset rakennusrajat, minkä ohessa erityisissä profiilipiirustuksissa on osotettu pystönäiset rakennusrajat eli viivat, jotka osottavat kuinka korkeiksi kunkin tontin rakennusten julkisivut saa tehdä, ja on nämä rajat sovitettu kolmi-, poikkeustapauksissa enintään nelikerroksisten rakennusten mukaan.

Niinkuin edellä mainittiin, on Rahatoimikamari jo luovuttanut moniaita Vanhan Vallilan alueella sijaitsevia uusia tontteja sekä Kaupunginvaltuusto hyväksynyt Pakaankadun, Hattulantien ja Kangasalantien välisten osain ehdotetun laajennuksen myöntämällä määrärahat molempain viimeksi mainittujen teiden sekä Somerontien tasoittamiseen.

Uudistettavaksi ehdotettu Vallilan huvila-alueen korttelien N:o:jen 530—551 rakennusjärjestys (Kaupunginvaltuuston vahvistama lokakuun 6 päivänä 1908, maaliskuun 7 ja 19 päivänä 1911 tehdyin muutoksin) on noudatettavana ainoastaan mainituissa kortteleissa sijaitsevilla pienillä asuntotonteilla, jota vastoin määräyksiä Pakaankadun molemmin puolin sijaitsevain kivitalotonttien rakennuttamisesta ei vielä ole annettu. Rakennusjärjestyksen uudistamista perustelee se seikka, että sen 5 ja 6 §:ssä rakennusten korkeudesta ja ullakkotilan käyttämisestä olevain määräysten on havaittu johtavan väärinkäytöksiin ja tulenvaaralliseen rakennustapaan. Kun rakennuttajat koettavat mahdollisimman laajassa luvallisuudessa mitassa käyttää ullakkotilaa asuinhuoneiksi, teetetään miltei kaikki asuinrakennukset todella kaksikerroksiset, ja niiden yläkerros on erittäin tulenvaarallinen, koska ullakkohuoneet tavallisesti on sijoitettu useimmiten helposti syttyviä aineita täynnä olevan avonaisen ullakon taakse, jonka läpi huoneisiin täytyy kulkea. Uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksessa on edellä mainitut pykälät kokonaan laadittu uudestaan ja sallittu asuinrakennukset teettää nykyistään hiukan korkeammat, minkä ohessa sallitaan rakentaa kaksi asuinhuoneiksi täydellisesti sisustettua kerrosta. Yhtenäisen ja miellyttävämmän rakennustavan saavuttamiseksi on ehdotettu kaksi asuinrakennusten poikkileikkauksen yleismallia. Sen johdosta että niin asuin- kuin ulkokuoneittenkin rakennusrajat nyttemmin on piirretty sekä alueen vanhaan että ehdotettuun uuteen asemakaavaan, on rakennusjärjestykseen pantu määräyksiä niiden rakennusoikeuden rajoitusten selvittämiseksi, joita puheena olevat rajat saavat aikaan, jota vastoin säännökset rakennuksen laajuudesta tontilla, asuin- ja ulkokuoneuksen välimatkasta, solan leveydestä, pääpihamaan laajuudesta y. m. on tarpeettomina poistettu. Kun ulkokuoneiden sijoittaminen lähelle asuinrakennuksia tuottaa tulenvaaraa, on ehdotukseen pantu määräys että kaikki ulkokuoneet on tehtävä tulenkestävästä aineesta. Lopuksi on Uudessa Vallilassa jätetty ikkunain sijoitus vapaaksi, syystä että asuinrakennukset on uuteen asemakaavaan sovitettu niin, että huoneisiin tulee täysi valo, siinäkin tapauksessa että ikkunat sijoitetaan kuutta metriä kapeampaa pihamaata päin.

Rakennusjärjestys.

Lisämääräys tontin käyttämisestä maanpinnan alapuolella on uuteen rakennusjärjestykseen pantu kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotuksen mukaisesti (Liite XI).

Uudistettu rakennusjärjestys, jonka Sosialilautakuntakin on hyväksynyt, on Rahatoimikamarin mielestä paremmin kuin nykyään voimassa oleva antava takeita Vallilan rakennustoiminnan kehittymisestä tyydyttävällä tavalla. Asiaa aikaisemmin käsitellessään oli Kamari ajatellut muutokset saatettaviksi voimaan ainoastaan Uudessa Vallilassa, jota vastoin vanha rakennusjärjestys pysyisi voimassa Vanhassa Vallilassa, joka jo on enimmältä osalta rakennettu. Siihen nähden että Vanhassa Vallilassakin on, sittenkun se ehdotetun laajennuksen mukaan on ulotettu Sturekadulle ja Kangasalantielle asti, oleva suuri joukko rakentamattomia tontteja, minkä ohessa nykyäänkin olevissa rakennuksissa pahin epäkohta, nimittäin suuren, tulenvaarallisen ullakotilan olemassaolo, varsin luultavasti poistuisi, jos rakennusjärjestys sen sallisi, on Kamari päättänyt esittää, että nyt ehdotettu uudistettu rakennusjärjestys vahvistettaisiin olemaan voimassa kaikkiin erillisten asuinrakennusten paikoiksi aiottuihin tontteihin nähden koko laajennetulla Vallilan alueella.

Kivitalotontteihin nähden on Rahatoimikamari yhtynyt kaupungin yleisten rakennusten Hallituksen ehdotukseen, että näihin sovitettaisiin yleistä rakennusjärjestystä niine rajoituksineen, joita vaakasuorat ja pystönäiset rakennusrajat aiheuttavat. Kun, niinkuin edellä mainittiin, puheena olevia tontteja ei vielä ole valmiina luovutettaviksi, ei Kamarin mielestä vielä olisi tehtävä päätöstä niiden rakennusjärjestyksestä, vaan olisi tämä asia jätettävä siksi, kunnes tonttien vuokrakirjan ehdotus on laadittu.

Tontinluo-
vutus.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto marraskuun 11 päivänä 1914 oli vahvistanut Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahaston säännöt ja uskonut rahaston hoidon Sosialilautakunnan keskuudesta asetetulle jaostolle, on mainittu Lautakunta ryhtynyt toimiin rahaston lainaustoiminnan alottamiseksi. Niinpä on Lautakunta asian rakennusteknillisen puolen selvittämiseksi Valtuuston luvalla toimeenpannut palkintokilpailun Uuden Vallilan suunniteltuihin kortteleihin N:o:ihin 554 ja 555 rakennettavain pienten asuintalojen piirustusten laatimiseksi, tämä alue kun Lautakunnan mielestä etusijassa olisi käytettävä osoitettaessa tontteja sellaisia omakotiyrityksiä varten, joista lainarahaston sääntöjen 4 §:ssä puhutaan. Kun Vanhan Vallilan tonttien vuokrasopimuksia ei sinänsä käy soveltaminen tässä mainittuun tontinlunastukseen, on Lautakunta laatinut ehdotuksen uudeksi vuokrasopimukseksi sekä ehdottanut vahvistettavaksi eräät yleiset ohjeet noudatettaviksi Uuden Vallilan ja muita samanlaiseen tarkoitukseen vastedes käytettäviä tontteja luovutettaessa (*Kvoston pain. asiakirj. N:o 16 vuodelta*

1914). Nämä ohjeet koskevat vuokratuota, vuokramaksujen laskemista ja tonttien tarjoomistapaa.

Vuokrakauden pituutta koskevaa ehdotusta laatiessaan on Sosialilautakunta edellyttänyt Vallilan alueen kaikkina aikoina pysyvän työväenkaupunginosana. Pitkää vuokratuota käyttämällä luotaisiin täällä olosuhteet, jotka lähenisivät ulkomailla käytännössä olevaa perinnöllistä tontinvuokrausta, joten yksityisen hallintaoikeus olisi miltei omistusoikeuden tapainen. Mutta vuokramaalla toimeenpantavain rakennusyriyten rahallistakin puolta silmällä pitäen olisi verraten pitkä vuokraus välttämätön, jotta sen kuluessa ehtisi kuolettaa sekä lainatun että vuokramiehen oman, yritykseen käytetyn pääoman. Edellä mainitun lainarahaston sääntöjen mukaan on rahastosta annettujen lainain kuoletusaika 40 1/2 vuotta, jota vastoin yksityisten hypoteekkilaitosten noudattama kuoletusaika on 49—56 vuotta, ja Lautakunta ehdottaa, että vuokraus, jonka välttämättä pitää olla kuoletuskautta pitempi, vahvistettaisiin vähintään 50 ja enintään 60 vuodeksi.

Vuokra-
kaus.

Vanhasta Vallilasta luovutettujen tonttien vuokraus päättyy joulukuun 31 päivänä 1909 eli 25—30 vuoden kuluttua haltuun ottamisesta. Ellei kaupunki tuon ajan kuluttua tarvitse tonttia kaduntasoituksen taikka alueen uuden jaotuksen toimeenpanoa varten, on vuokramiehellä oikeus saada kaksi vuokranpitemystä, kymmenen vuotta kumpaisellakin kerralla, jos tyytyy kaupungin uudestaan vahvistamaan vuokramaksuun (nykyinen vuokrasopimus, 13 §). Vuokraus voi siis tässä tapauksessa olla enintään 50 vuotta ja on siten ainoastaan 10 vuotta lyhempi Sosialilautakunnan mainitsemillaan perusteilla Uuden Vallilan tonteille ehdottamaa vuokratuota, jota Rahatoimikamari ei sentähden tahdo vastustaa, vaikkakaan Kamari ei voi Vallilan alueen vastaiseen käyttämiseen nähden ehdottomasti yhtyä Sosialilautakunnan käsitykseen, vaan on sitä mieltä, että kaupunki laajetessaan, minkä pääasiallisesti täytyy käydä pohjoista kohti, verraten piakkoin tunkee tieltään nykyisissä laitaosissaan olevat työväenyhdyskunnat uusille, loitompana sijaitseville alueille, jotka kaupungin on ajoissa pantava kuntoon sitä tarkoitusta varten.

Paitsi määräystä vuokrakauden pituudesta on ensimmäisessä Sosialilautakunnan ehdottamassa yleisessä säännössä määräys, että kaikkien jollakin yhteisellä, ainakin yhden korttelin käsittävällä alueella olevain tonttien vuokrakauden pitää päättyä samaan aikaan. Tällaisen järjestelyn tarjooma etu on ilman muuta selvä, ja ehdotettua menettelyä on, niinkuin Lautakuntakin huomauttaa, jo tätä ennenkin noudatettu vuokratontteja luovutettaessa.

Vuokramaksun laskemisessa ehdottaa Sosialilautakunta noudatettavaksi samaa perustetta, jota on sovellettu Vanhassa Vallilassa, eli että tontti ennen sen tarjoomista halullisille vuokraajille arvioidaan laatunsa ja asemansa puolesta sekä että vuokramaksu lasketaan 5 prosentiksi arvioarvosta. Tätäkin, eräässä toisessa säännössä julkilausuttua ehdotusta voi Rahatoimikamari puoltaa, vaikka-

Vuokra-
maksu.

kin pitkä vuokrakausi, jonka kuluessa kaupungilla ei ole tilaisuutta maksua korottaa, voisi perustella hiukan korkeampaa prosenttilukua.

Tonttien
tarjoon-
minen.

Helsingissä noudatetusta menettelystä tarjota vuokratontteja huutokaupalla lausuu Sosialilautakunta, ettei tätä järjestelmää käytetä Ruotsissa eikä Saksassa eikä se suinkaan ole Suomessakaan yleisenä sääntönä tontteja luovutettaessa. Lautakunnan mielestä on asuntopoliittiselta kannalta hyljättävää, että kunta koettaa kohottaa tontinvuokraa sitä määrää suuremmaksi, mikä vastaa kustannuksia tontin saattamisesta rakennuskelpoiseen kuntoon ja tarkistetaan silmällä pitäen tontin asemaa katujen, istutusten ja ilmansuuntain suhteen. Vaikeus huutokauppanemettelyä käyttämättä valita jokin samaa tonttia haluavista on Lautakunnan mielestä poistettavissa osin pitämällä tarjolla riittävä määrä erihintaisia tontteja, osin säätämällä kolmannessa yleisessä säännössä esitetyt ohjeet, joiden mukaan luovutuksessa olisi etusija annettava oman kodin rakennuttajille ja näiden joukosta ansiokkaammille työntekijöille, palvelusmiehille ja käsityöläisille sekä yhtä ansiokkaiden joukosta niille, joilla on suurempi perhe. Mikäli on ilmoitettu, on tätä järjestelmää noudatettu niihin pariinsataan tonttiin nähden joita on luovutettu Tampereen viereisissä Lapinniemen ja Viinikan esikaupungeissa, ja on se siellä toiminut tyydyttävästi.

Vaikkei Rahatoimikamari tahdo epäillä että Sosialilautakunnan esittämät perustelmat täällä noudatetun vuokratonttien luovutusjärjestelmän muuttamisesta ansaitsevat huomiota, ei Kamari kuitenkaan voi puoltaa Lautakunnan ehdotusta. Sen määräyksen johdosta että tontin saa kaupunkia kuulematta toiselle luovuttaa — ja tämä määräys on välttämätön, jotta tontin kävisi kiinnittäminen — tulee tonteista kauppatavara, joka siirtyy kädestä käteen kaupungin voimatta sitä estää. Ensimmäinen vuokramies voi siis milloin tahansa luovuttaa tontin jollekin keinottelijalle, ellei hän jo vuokraa ottaessaan ole tuollaisen keinottelijan asiamiehenä, ja määräys arvokkaimman vuokramiehen valitsemisesta on ollut turha. Ainoastaan se säännös välittömän tonttikeinottelun estämiseksi näyttää olevan paikallaan, että Rahatoimikamarille tonttia vuokralla tarjotessaan varataan sellainen harkintavalta, ettei tonttia ehdottomasti tarvitse luovuttaa enintä tarjoovalle, vaan voidaan se luovuttaa toisellekin, joka maksaa vähemmän, mutta jonka henkilö tarjoo takeita siitä, ettei tontti joudu keinottelijain haltuun, sekä että jo yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston lainausehdoissa olevaa säännöstä, että laina voidaan vuokraoikeuden siirtyessä irtisanoa, sovelletaan, jollei uuden vuokramiehen henkilö herätä luottamusta.

Laatiessaan vuokrasopimuksen kaavaketta on Sosialilautakunta noudattanut uusia periaatteita osin sopimuksen voimassapysymiseen ja osin vuokrakauden päättyessä olevaan oikeussuhteeseen nähden. Sen edellä mainitun edellytyksen mukaisesti, että puheena olevia tontteja vastedes käytettäisiin työväenasuntojen paikoiksi, on Lautakunta koettanut mahdollisimmassa määrässä taata niiden hallintaoikeuden sekä helpottaa vuokrasopimuksen uudistusta sen päättyessä.

Niinpä ehdotetaan, että vuokramies voi menettää vuokraoikeutensa ainoastaan siinä tapauksessa, että hän on laiminlyönyt rakennuttaa tontin määräajan kuluessa, jota vastoin muista sopimuksen määräysten rikkomisista olisi seurauksena sovinnassaakkoa sekä ehdollisesti vahingonkorvaus. Tilaisuuden varaamiseksi rakennusluoton saamiseen on ehdotettu määräyksiä, että kaupunki sitoutuu olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä tonttia sekä rakennuksia lunastaessaan maksamaan kiinnitetyt saamiset välittömästi saamamiehille etuoikeuden mukaan. Sellainen lunastus toimitettaisiin siinä tapauksessa, että kaupunki vuokrakauden kuluessa tarvitsisi tonttia johonkin kunnan yleiseen tarpeeseen, esim. kaupungin asemakaavan muuttamiseen, mutta vuokrakauden päätyttyäkin, siinä tapauksessa ettei tonttia enää anneta vuokralle, ja on tämä jälkimäinen määräys laadittu asuinrakennusten kunnossapidon turvaamiseksi vuokrakauden loppuun asti. Jos vuokra uudistetaan, on vuokramiehellä etuoikeus jälleen saada käyttämänsä tontti. Asiallisesti poikkeaa kaavake muutoin vain vähäisen nykyään voimassa olevasta vuokrasopimuksesta. Uusia ovat säännökset määräajoista, joiden kuluessa ilmoitus uudesta luovutuksesta sekä vuokran uudistuksesta on tehtävä; kaupungin sitoumuksesta olla korottamatta vuokraa enempää kuin maa-arvon nousu aiheuttaa; vuokramiehen velvollisuudesta poistaa tontilla olevat rakennukset, ellei tahdo käyttää oikeuttaan vuokrasopimuksen uudistamiseen; asukkien pitämiskiellosta; vakituisen sovintolautakunnan asettamisesta riita-asiaiden ratkaisemista varten; kaupungin oikeudesta hakea kiinnitystä vuokraoikeuteen ja rakennuksiin vuokramaksun suorituksen ja vuokramiehen muiden velvollisuuden täyttämisen vakuudeksi. Poistettu sitä vastoin on määräykset rakennusajasta, ennakkomaksusta, vuokramiehen velvollisuudesta pitää katuosansa puhtaana ja poistaa siitä lumi, mallas- ja väkiviinajuomain anniskelukiellosta, sekä tontin aitaamisvelvollisuudesta.

Rahatoimikamarilla puolestaan ei ole mitään muistuttamista näitä uusia määräyksiä vastaan, joiden tarkoituksena on turvata vuokramiehen hallintaoikeus vuokrakauden aikana, mutta Kamari on sitä mieltä, ettei kaupungin tule ottaa vuokramieheen nähden mitään velvollisuuksia täyttääkseen mainitun ajan umpeen mentyä. Ehdotus että kunta tuohon aikaan olisi velvollinen lunastamaan tontilla olevat rakennukset vaikkapa vain 80 %:sta niiden teknillisestä arvosta voi käydä esteeksi kunnan kehitysvapaudelle, koska tästä velvollisuudesta johduvat kustannukset ovat vältettävissä ainoastaan siten, että aluetta edelleen käytetään entiseen tapaansa, mikä kaupungin silloisten kehitysolojen johdosta voi olla vähemmän suotavaa. Helsingin kaupungin vuosikautia osottama nopea väenlisäys on, jos sitä vastedes jatkuu kutakuinkin yhtä voimakkaasti, 50—60 vuoden kuluttua varmaankin laajentanut kaupungin loitos Vallilan alueen tuolle puolen, jonka alueen tämän johdosta kohoama maa-arvo on täysin määrin hyväksi käytettävissä ainoastaan soveltamalla voimaperäisempää rakennustapaa kuin nyt on suunniteltu, jota paitsi palovaaran kannalta täytyy pitää muiden kuin tulen-

kestävään huonerakennusaineiden käyttämistä tällä alueella vähemmän suotavana. Katsoen pitkään vuokrakautteen, jonka kuluessa rakennuslainat ovat vaikeudetta kuoletettavissa ja puutalot vuokraa pitentämättäkin saavuttavat melko pitkän iän, ei Kamarin mielestä edellä mainitun lunastusvelvollisuuden poistaminen saata Uuden Vallilan asuttamista niin epäedulliseksi, että alueen kuntoonpanon tarkoitus tämän johdosta jäisi saavuttamatta. Hiljattain perustetun asuntotarkastuksen tehtäväksi jäänee katsoa, että rakennukset pidetään asuttavassa kunnossa.

Muistutukset, joita Rahatoimikamari on katsonut olevan syytä tehdä ehdotettua kaavaketta vastaan, ovat seuraavat:

2 §:n on pantava määräys ennakkomaksusta.

3 §. Määräys vuokrankorotuksen panemisesta maa-arvon nousun varaan näyttää olevan omansa aiheuttamaan pulmallisia riitoja, koska tätä nousua on vaikea määrätä, minkätähden määräys on poistettava.

5 §. Edellä esitetyillä perusteilla on määräys kaupungin velvollisuudesta lunastaa tontilla olevat rakennukset, siinä tapauksessa ettei tonttia enää luovuteta vuokralle, poistettava.

6 ja 7 §:ä on muutettava 5 §:än tehdyn muutoksen mukaisesti.

10 §:ä on täydennettävä määräyksellä että mallas- ja väkiviinajuomain anniskelu on kielletty.

11 §. Määräystä tontin pakollisesta rakennuttamisesta määrääjän kuluessa ei ole nykyään voimassa olevassa eikä ehdotetussa Vallilan rakennusjärjestyksessä. Määräys tästä asiasta on sitä vastoin kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä, mutta ei Bölen rakennusjärjestyksessä, vaan on pantu Bölen vuokrasopimukseen. Kaupungin uuden yleisen rakennusjärjestyksen ehdotuksen 37 §:ssä säädetään, että lunastettu tontti on rakennettava sen ajan kuluessa ja sen uhalla, kuin kaupakirjassa on määrätty. Tämän mukaisesti olisi esillä olevaa §:ä täydennettävä mainitun suuntaisilla määräyksillä, ja olisi rakennusaika, jota Rahatoimikamari voi harkintansa mukaan pitentää, määrättävä samaksi kuin Vanhassa Vallilassa eli vuodeksi.

14 §. Kun kysymys asukkien pitämisestä vielä on lopullisesti käsittelemättä, ei välitöntä kieltä näytä olevan säädettävä, vaan olisi vuokramies velvoitettava noudattamaan kaupungin viranomaisten vastedes antamia määräyksiä.

Kun kadun puhtaanapito ja lumenkuljetus voimassa olevan poliisijärjestyksen mukaan on talonomistajan velvollisuutena ja tämän määräyksen kävisi tulkitseminen niin, että mainitut rasitukset Vallilaa nähden tulisivat kaupungin velvollisuudeksi, olisi määräys vuokramiehen velvollisuudesta tässä kohden nykyään voimassa olevan vuokrasopimuksen 3 §:n mukaisesti pantava eri pykäläksi ehdotuksen 12 §:n jälkeen.

Määräykset vuokramiehen velvollisuudesta ympäröidä tonttinsa säleaidalla olisi ehdotukseen pantava nykyään voimassa olevan vuokrakirjan 9 §:n mukaisesti.

18 §. Sosialilautakunta ehdottaa, että vuokrasopimuksessa edellytetyt arvioimiset sekä vuokramiehen puolelta tapahtuneista sopimuksen rikkomisista johtuvain riitain ratkaisu on annettava tehtäväksi kolmihenkilöiselle sovintolautakunnalle, joka epävarmuuden ja häilyväisyyden välttämiseksi lautakunnan työssä olisi valittava vuodeksi kerrallaan. Rahatoimikamarin mielestä arvioimisia ja riitoja tuskin lienee odotettavana niin paljon, että ne vaatisivat pitämään voimassa vakituista lautakuntaa, ja itsestään selvänä saanee pitää, että tilapäinenkin lautakunta tutustuisi ennakkotapauksiin ja ottaisi ne huomioon, joten yhdenmukainen menettely varsin pian syntyisi. Kamari sentähden ehdottaa, että Vallilan nykyään voimassa olevan vuokrasopimuksen 7 §:n määräykset tilapäisestä sovintolautakunnasta pysytettäisiin.

19 §. Määräyksessä että kaupunki oikeutettaisiin hakemaan ja saamaan kiinnityksen tonttioikeuteen ja tontilla oleviin rakennuksiin ei ainoastaan vuokramaksun suorituksen, vaan vuokramiehen muidenkin, sopimukseen perustuvain velvollisuuksien täyttämisen vakuudeksi, lienee loppuosa tarpeeton ja sen hyöty epätietoinen, koska kiinnitystä mainittua tarkoitusta varten tuskin saatanee.

Näiden muistutuksen mukaisesti on Rahatoimikamari laatinut ehdotuksen liitteenä II seuraavaksi vuokrasopimuksen kaavakkeeksi.

Sosiaalilautakunnan ehdottamain ohjeiden ja vuokrasopimuksessa olevain määräysten lisäksi pyytää Rahatoimikamari Uuden Vallilan tontinluovutuksissa noudatettavaksi ehdottaa omakotiliikettä edistävän yleisen säännön, että kielletään samaa henkilöä huutamasta useampaa kuin yhden asuntotontin.

N. s. kivialotontteihin ei Sosialilautakunnan ehdottama vuokrasopimus ole aiottu sovellettavaksi eikä niihin sinänsä sovellukaan. Rahatoimikamari ei ole tahtonut mutkistaa eikä pitentää esillä olevan asian käsittelyä tässä yhteydessä laatimalla ehdotusta näidenkin tonttien vuokrasopimukseksi, mutta on vastedes antava tuollaisen ehdotuksen.

Tontinluovutusta koskevaa Rahatoimikamarin päätöstä vastaan on vastalauseen ilmoittanut jäsen Ignatius, joka on pääasiassa yhtynyt Sosialilautakunnan ehdotukseen.

Edellä lausutun yhdistellen pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan laajennetun alueen ehdotettu jaotussuunnitelma (seuraa liitteenä I) siinä olevine vaaka- ja kohtisuorine rakennusrajoineen vahvistetaan;

että, kumoamalla Vallilan nykyään voimassa oleva rakennusjärjestys, vahvistetaan tässä liitteenä II seuraava ehdotus erillisiä asuinrakennuksia varten aiottujen laajennetun Vallilan alueen tonttien rakennusjärjestykseksi;

että vahvistetaan tässä liitteenä II seuraava Uuden Vallilan alueen asuntotonttien vuokrasopimuksen kaavake;

että erillisiä asuinrakennuksia varten aiottuja Uuden Vallilan pieniä tontteja luovutettaessa noudatettaviksi vahvistetaan seuraavat yleiset säännöt:

1) Vuokrakausi on oleva vähintään 50, enintään 60 vuotta, ja tulee tämän vuokrakauden päättyä yhtäaikaan kaikilla jollakin yhtenäisellä, ainakin yhden korttelin käsittävällä alueella olevilla tonteilla.

2) Ennen tontin vuokralle tarjoomista on se laatua ja asemaa silmällä pitäen arvioitava sekä vuotuisen vuokran vähin määrä vahvistettava viideksi prosentiksi arvioidusta tonttiarvosta.

3) Samalle henkilölle älköön luovutettako useampaa kuin yksi tontti.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Rahatoimikamarin ehdotus erillisiä asuinrakennuksia varten aiottujen Vallilan huvila-alueen tonttien uudeksi rakennusjärjestykseksi.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa niitä määräyksiä, joita kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan avaruudesta ja suuruusmitoista.

Tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle älköön mitään rakennuksen osaa ulotettako tontin pinnan ylä- eikä alapuolella. Kuitenkin saavat kattolista sekä avonaiset portaat ulottua enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä mainittujen rajain ulkopuolelle.

Jos tonttikartta osottaa asuinrakennuksen olevan sijoitettava naapuritontin rajalle, on näin tehtävä niin laajasti kuin tonttikartta näyttää.

2 §.

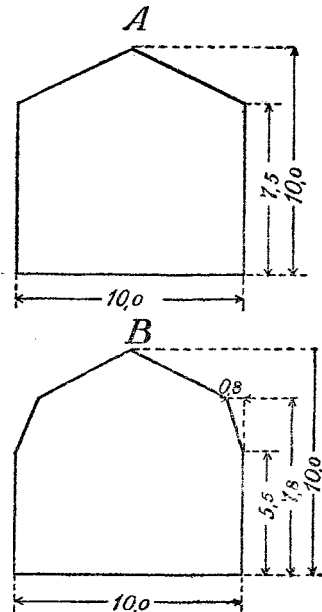
Ulkohuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, mutta ei kymmentä (10) metriä korkeampi, maasta katonharjaan lukien, ja pitää rakennuksen poikkileikkaukseen käydä piirtäminen viereisen kaavion A mukainen kuvio, jos käytetään suoralappeista (satula-) kattoa, ja viereisen kaavion B mukainen kuvio, jos käytetään taite- (mansardi-) kattoa; kuitenkin saavat räystääs sekä kattoikkunat kumpaisessakin tapauksessa ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä rajaviivan ulkopuolelle. Ulkokuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa katonharjaan lukien. Kaltevalla maalla on määräävänä katua, leikkipaikkaa tai pääpihamaata päin antavan julkisivun keskikorkeus. Jos asuinrakennuksen pääty antaa katua tai leikkipaikkaa päin, mitataan korkeus rakennuksen kylkien keskiviivasta.

5 §.

Ulkohuoneen saa tehdä ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

6 §.

Ikkunoita saa asuinhuoneeseen laittaa ainoastaan kadulle tahi vähintään kuusi metriä leveälle pihamaalle päin. Keittiö katsotaan tässä kohden asuinhuoneeksi.

Edellä oleva määräys ikkunain sijoituksesta ei koske korttelien N:ojen 552—559 tontteja, missä asuinhuoneiden ikkunat saa vapaasti sijoittaa.

7 §.

Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja seitsemän kymmenesosaa (2.7) metriä korkea.

8 §.

Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

9 §.

Tulisijoihin ja savuputkiin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

10 §.

Asuinrakennuksen kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

11 §.

Katonlappen tekeminen naapuritonttia päin kallistuvaksi älköön olko luvallista.

12 §.

Sisustettaessa asuinhuoneita toiseen kerrokseen on ryhdyttävä Maistraatin hyväksymiin toimenpiteisiin tulenvaaran varalta; ja tulee toiseen kerrokseen vieväin portaiden olla vähintään metrin ja kaksi kymmenesosaa (1.2) leveät.

13 §.

Kellariin saa sisustaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, ellei se ole enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Pesutupaa älköön luovutettako asunnoksi.

14 §.

Tallia, navettaa ja lantasailiötä älköön sijoitettako kuutta (6) metriä lähemmäksi asuinrakennusta.

15 §.

Teollisuuslaitosta tahi sepänpajaa älköön puheena olevalle alueelle laitettako, älköön myöskään sikain pitopaikkaa.

16 §.

Kahden tontin yhteenrakentaminen olkoon, Rahatoimikamarilta siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

17 §.

Käymälästä olkoon voimassa mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

18 §.

Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan, paitsi yleisessä rakennusjärjestyksessä määrättyjä piirustuksia, myös piirustukset rakennuksen kolmesta julkisivusta, ja on piirustusten hyväksymistä haettava Rahatoimikamarilta ja Maistraatilta.

Rahatoimikamarin ehdotus Vallilan alueen korttelien N:ojen 552—559 asuntotonttien vuokrasopimuksen kaavakkeeksi.

Vuokrasopimus.

Helsingin kaupunki luovuttaa täten .....lle vuokralle Uuden Vallilan korttelissa N:o .. ..kadun -tien varrella sijaitsevan asuntotontin N:o .. alempana mainituin ehdoin:

1 §.

Vuokrankausi luetaan .....kuun .... päivästä .... vuonna .... vuoden ..... loppuun.

Tontin saa vuokramies haltuunsa .....kuun .... päivänä.....

2 §.

Tontin vuotuinen vuokramaksu on .....markkaa .. penniä, ja on se lokakuun kuluessa vuosittain Rahatoimikonttoriin edeltäpäin maksettava.

3 §.

Vuokramiehellä on etuoikeus vuokrankauden päättyessä saada tontti uudelleen haltuunsa, sikäli kuin se uudestaan luovutetaan asuntotonttina vuokralle.

Viimeistään kaksi vuotta sitä ennen on Rahatoimikamarin vuokramiehelle ilmoitettava, tuleeko ja millä ehdoilla vuokratontti uudelleen vuokrattavaksi. Jos vuokramies haluaa käyttää etuoikeuttaan uuden vuokran saamiseen, tulee hänen viimeistään kuusi kuukautta ennen vuokrankauden päättymistä siitä Rahatoimikamarille ilmoittaa, sen uhalla että hän muutoin menettää tämän oikeutensa.

4 §.

Kaupunki varaa itselleen oikeuden alueen voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamista tahi uuden liikenneväylän aukaisemista taikka muuta kunnan yleistä tarvetta varten ennen vuokrankauden päättymistä purkaa vuokrasopimuksen, ja on siinä tapauksessa irtisanominen tehtävä ensiksi tulevan kesäkuun 1 päivään sekä vuokramiehen tiedoksi saatettava viimeistään ennen lähinnä edellisen joulukuun loppua.

Jos vuokrasopimus siten puretaan, on kaupungin lunastettava tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset arvion mukaan, josta alempana lähemmin määrätään.

5 §.

Sellaisessa arvioimisessa, josta 4 §:ssä puhutaan, älköön otettako lukuun aitaa, älköön myöskään erikoislaitoksia eikä ilmeisiä ylellisyyslaitteita.

Jos tontti 4 §:ssä edellytetyssä tapauksessa palautuu kaupungin haltuun ennen kahdenkymmenen viime vuokravuoden alkamista, maksetaan korvausta täysi arviotsumma, mutta jos tontti palautuu kahdenkymmenen viime vuokravuoden kuluessa, luetaan kultakin kuluneelta tämän ajanjakson täydeltä vuodelta yksi prosentti pois mainitusta arvosta.

6 §.

Jos vuokraoikeus ja tontilla sijaitsevat rakennukset ovat kiinnitettyinä velasta, tulee kaupungin suorittaessaan 5 §:ssä mainittua lunastusta lunastussummasta välittömästi saamamiehelle maksaa kiinnitetty saaminen korkoineen ja kuluineen etuoikeuden mukaan, minkä jälkeen ylijäämä maksetaan vuokramiehelle.

7 §.

Vuokramiehellä on oikeus kaupunkia kuulematta luovuttaa vuokraoikeus toiselle; kuitenkin on se, jolle vuokraoikeus on luovutettu, velvollinen siitä kuukauden kuluessa luovutuspäivästä luovutuskirjan näyttämällä kirjallisesti ilmoittamaan Rahatoimikamarille, sen uhalla että edellinen vuokramies muutoin pysyy vastuunalaisena vuokrasopimuksen täyttämisestä.

8 §.

Kaupunki sitoutuu olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä tonttia.

9 §.

Tontille saa rakentaa ainoastaan asunto- ja ulkokuoneita Maistraatin hyväksymäin piirustusten sekä alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Tontilla älköön harjoitettako sellaista käsiammattia eikä kotiteollisuutta, joka savulla, hajulla, kolinalla tahi muulla tavoin häiritsee ympärillä asuvia, älköön myöskään mallas- ja väkiviinajuomain anniskelua eikä myyntiä.

10 §.

Tontti on täydellisesti rakennettava vuoden kuluessa haltuun ottamisesta, eikä tehtyä rakennusta saa kaupungin luvatta kokonaan eikä osittain purkaa. Jos rakennus suuremmalta tahi pienemmältä osalta palaa, on se viivyttelämättä jälleen rakennettava.

Edellä vahvistetun rakennusajan pitennystä voi Rahatoimikamari hakemuksesta myöntää.

Jos vuokramies laiminlyö vahvistetun ajan kuluessa rakentaa tontin, olkoon vuokrasopimus menetetty.

11 §.

Kaupungille varataan oikeus sijoittaa tarpeelliset johdot vuokramaahan tahi sen yli. Vuokramiehelle tästä koitua vahinko korvataan arvion mukaan.

12 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään puhtaana tonttiin rajoittuvan katuosan puoleen leveyteen asti sekä tarpeen mukaan poistamaan siitä lumen.

13 §.

Vuokramiehen tulee ympäröidä tontti säleaidalla.

14 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään tontilla olevat rakennukset ja säleaiden hyvässä kunnossa sekä täyttämään mitä asianomainen tarkastusviranomainen katselmusta toimittessaan on siinä kohden määrännyt.

15 §.

Asukkeihin nähden tulee vuokramiehen noudattaa kaupunginviranomaisten antamia määräyksiä.

16 §.

Asuntotarkastuksen toimittamista varten olkoon vuokramies velvollinen hankkimaan asianomaisille pääsyn asuntoihin.

17 §.

Joka kolmas vuosi tahi useammin, jos tarpeelliseksi katsotaan, toimittaa Rahatoimikamari kesä—syyskuulla katselmuksen tiluksella, jotta saadaan selville, missä kunnossa se on sekä onko vuokraehdot täytetty; ja on vuokramiehelle hyvissä ajoin sitä ennen toteensaatavasti annettava tieto sellaisen toimituksen ajasta.

18 §.

Vuokrakauden päättyessä on vuokramies velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset.

19 §.

Jos vuokramies rikkoo tämän sopimuksen määräyksiä tahi sen nojalla annettuja ohjeita, voidaan hänet velvoittaa maksamaan vähintään kymmenen ja enintään viisisataa markkaa sovinnaisakkoa sekä asian vaatima vahingonkorvaus, ja on sellainen riita alempana säädetyllä tavalla kokoonpannun lautakunnan ratkaistava.

20 §.

Tässä sopimuksessa edellytetyt arvioimiset toimittaa sekä 19 §:ssä mainitut riidat ratkaisee kolmijäseninen sovintolautakunta, johon Rahatoimikamari ja tiluksen haltija kumpikin valitsevat yhden jäsenen ja nämä yhteisesti puheenjohtajan. Ellei puheenjohtajan vaalissa päästä yksimielisyyteen tahi jos tiluksenhaltija laiminlyö valita jäsenen 14 päivän kuluessa käskyn saamisesta, toimittaa vaalin Maistraatti.

Sovintolautakunnan päätös on molempia asiallisia velvoittava.

21 §.

Kaupungilla on oikeus vuokramiestä kuulematta ja hänen kustannuksellaan hakea ja saada kiinnitys tähän sopimukseen perustuvaan vuokraoikeuteen ja tontilla oleviin rakennuksiin vahvistetun vuokramaksun suorituksen vakuudeksi.

Helsingissä .....kuun .. päivänä ....

Rahatoimikamarin puolesta:

.....

Tähän sopimukseen ilmoita.... tyyty.... ja sitoudu.... sitä tarkoin noudattamaan.

.....

Vuokramies

.....

Vaimo.

Todistavat:

.....

.....

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Vallilan huvila-alueen uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen johdosta.

Vallilan nykyinen rakennusjärjestys.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan tontin siihen osaan, joka tonttikartalla on tummemmalla värillä osotettu.

2 §.

Tontin pinta-alasta saatakoon rakentaa enintään puolet. Rakennettavaksi luvallista pinta-alasta eivät ulkokuoneet saa täyttää neljättäosaa enempää.

Vallilan uuden rakennusjärjestyksen ehdotus.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa niitä määräyksiä, joita kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan avaruudesta ja suuruusmitoista.

Tonttikartassa osotettujen rakennusrajojen ulkopuolelle saavat kattolista sekä avonaiset portaat ulottua enintään kuusikymmentä senttimetriä.

Jos tonttikartta osottaa asuinrakennuksen olevan sijoitettava naapuritontin rajalle, on näin tehtävä niin laajasti kuin tonttikartta näyttää.

2 §.

Ulkokuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

Jos tontille, missä ulkokuoneen paikka tonttikartan mukaan on oleva asuinrakennuksen välittömässä yhteydessä, ei rakenneta ulkokuonetta, saa ulkokuonetta varten varatulle alueelle teettää asuinrakennuksen.

Perustelu.*1 ja 2 §.*

Vallilan alkuperäistä kaupunginaseமாகাavaa laadittaessa ei siihen piirretty tonttien erikoisia rakennusrajoja, vaan määrättiin ainoastaan tavallisella tavalla, kuinka suuren osan tonttia saisi rakentaa (ks. 2 §). Kun nyttemmin tuollaiset sekä asunto- että ulko-huoneiden rakennusrajat on piirretty niin vanhan kuin laajennettavaksi ehdotetunkin osan kaupunginaseமாகাavaan, lienee rakennusjärjestykseen pantava määräyksiä täysin selvien ohjeiden saamiseksi puheena olevista rajoista johtuviin rakennusoikeuden rajoituksiin nähden, jota vastoin säännökset rakennuksen laajuudesta tontilla, asuin- ja ulko-huoneiden välimatkasta, solan leveydestä, pääpihamaan laajuudesta m. m. voidaan poistaa, koska ne käyvät tarpeettomiksi, sen johdosta että rakennusrajat on piirretty kaupunginaseமாகাavaan.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Sola ei saa olla neljää metriä kapeampi.

5 §.

Puusta tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin viisi metriä luettuna maasta katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Tulenkestävästä aineesta tehty asuinrakennus ei saa olla korkeampi kuin seitsemän metriä katonrajaan ja yhdeksän metriä katonharjaan. Ulkokuonetta ei saa tehdä viittä metriä korkeampaa katonharjaan lukien. Kaltevalla maalla on määrävänä kadulle tahi pihamaalle päin olevan rakennuksen julkisivun keskikorkeus.

6 §.

Tulenkestämättömästä aineesta tehdyssä asuinrakennuksessa saa katonrajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneiksi; ja on toinen puoli jätettävä yhtenäiseksi avonaiseksi ullakoksi.

3 §.

Käyttämätöntä tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksi-kerroksinen, mutta ei yhdeksää ja puolta metriä korkeampi, maasta katonharjaan lukien, ja pitää rakennuksen poikkileikkaukseen käydä piirtäminen viereisen kaavion A mukainen kuvio, jos käytetään suoralappeista (satula-) kattoa, ja viereisen kaavion B mukainen kuvio, jos käytetään taite- (mansardi-) kattoa; kuitenkin saavat räystäät sekä kattoikkunat kumpaisessakin tapauksessa ulota enintään kuusikymmentä senttimetriä rajaviivan ulkopuolelle. Ulkokuonetta älköön tehtäkö viittä metriä korkeampaa katonharjaan lukien. Kaltevalla maalla on määrävänä katua, leikkipaikkaa tai pääpihamaata päin antavan julkisivun keskikorkeus. Jos asuinrakennuksen pääty antaa katua tai leikkipaikkaa päin, mitataan korkeus rakennuksen kylkien keskiviivasta.

5 §.

Ulkokuone, jota ei rakenneta asuinrakennuksen yhteyteen, tehtäköön ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

Vanhan Rj:n 4 §.

Määräys solan leveydestä on tarpeeton, sittenkun rakennusrajat on määrätty.

Uuden Rj:n 4 ja vanhan 5 §.

Vanhan Rj:n määräys että enintään puolet ullakkotilasta saa käyttää asuinhuoneiksi on käytännössä osottautunut sangen sopimattomaksi. Mainittu suurin tila käytetään aina ja ullakkohuoneet sijoitetaan avonaisen ullakon taakse siten, että kaiken portaiden ja näiden huoneiden välisen liikenteen täytyy käydä avonaisen ullakon kautta, joka useimmiten on täynnä moninaisia helposti syttyviä esineitä. Näyttää sentähden perustellulta ja paloturvallisuuden kannalta suotavalta, että sallitaan sisustaa koko ullakko asuinhuoneiksi.

Kun Vallilan rakennusten piirustukset tavallisesti teetetään siihen tehtävään varsin vähän pätevillä henkilöillä, lienee puheena olevan kaupunginosan ulkoasulle eduksi, jos tästä lähtien vahvistamalla kaksi rakennusten poikkileikkauksen yleismallia koetetaan aikaansaada yhdenmukaista ja rakennusten suhdemittoihin nähden miellyttävämpää rakennustapaa kuin mitä tähän asti on käytetty, ja siinä mielessä onkin laadittu Rj:ssä mainitut kaaviot pantaviksi rakennusjärjestyksen tekstiin.

Alueen mäkisyyden johdosta on niinkään näyttänyt tarpeelliselta lisätä asuinrakennusten suurinta luvallista korkeutta puolella metrillä, joten kaikilla rakennuttajilla on tilaisuus teettää rakennukseensa kaksi kunnollista kerrosta, s. o. käyttää hyväkseen tässä uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksessa suotua uutta oikeutta.

Vanhan Rj:n 6 § poistuu edellä olevan perustelun johdosta.

Uuden Rj:n 5 §.

Tätä määräystä on pidetty sopivana siihen tulenvaaraan katsoen, mikä johtuu siitä, että ulkokuoneet kaikkialla sijaitsevat sangen lähellä asuinrakennuksia ja niitä sen ohessa monasti käytetään tallina siihen kuuluvine heinäullakkoineen. Sitä paitsi lienee tässä yhteydessä huomattava, että yksinomaan mukavuuslaitoksia sisältäviä ulkokuoneita varsin hyvin voidaan olla teettämättä, koska W. C:t helposti käy laittaminen asuinrakennusten kellarikerrokseen.

7 §.

Ikkunoita saa asuinhuoneisiin sijoittaa ainoastaan kadulle tai vähintään kuusi metriä leveälle pihalle päin. Keittiö luetaan asuinhuoneeksi.

8 §.

Asuinhuone pitää olla vähintään 2.7 metriä korkea.

9 §.

Rakennuksen laitosten pitää olla kyllin luotettavia ja tukevia.

10 §.

Tulisijoihin ja savujohtoihin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään. Puiseen ulkokuoneeseen ei saa laittaa tulisijaa.

11 §.

Kivijalan pitää kohota vähintään 0.5 metriä maanpinnasta.

12 §.

Katonlapetta ei saa tehdä naapuritonttia päin kallistuvaksi.

13 §.

Asuinhuoneita laitettaessa ullakolle on pantava sellaiset laitokset tulenvaaran varalta, jotka maistraatti hyväksyy, ja pitää mainitussa tapauksessa ullakon portaitten olla vähintään 1.2 metriä leveät sekä koko ullakko varustaa tiiviillä lattialla.

6 §.

Ikkunoita saa asuinhuoneeseen laittaa ainoastaan kadulle tahi vähintään kuusi metriä leveälle pihamaalle päin. Keittiö katsotaan asuinhuoneeksi.

Edellä oleva määräys ikkunain sijoituksesta ei koske korttelien N:o:jen 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558 ja 559 tontteja, missä asuinhuoneiden ikkunat saa vapaasti sijoittaa.

7 §.

8 §.

9 §.

10 §.

11 §.

12 §.

Vanhan Rj:n 7 ja uuden 6 §.

Tähän on pantu lisäys vanhan Rj:n 7 §:n säännökseen ikkunain sijoittamisesta, sen johdosta että asuinrakennukset on uuteen kaupungin asemakaavaan sijoitettu sillä tavoin naapuritontin rakennusten suhteen, että täysi mahdollisuus valon saamiseen on olemassa, vaikka ikkunat sijoitetaankin tuntuvasti kapeampaa kuin kuuden metrin levyistä pihamaata päin.

14 §.

Kellariin saa laittaa pesutuvan tulenkestävää aineesta, jollei pesutupa ole enempää kuin puolet korkeuttaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maan pinnan alapuolella. Pesutupaa ei saa luovuttaa asunnoksi.

15 §.

Tallia, navettaa ja lantatunkiota ei saa sijoittaa kuutta metriä likemmäksi asuinrakennusta. Asuinrakennuksen ja muun ulkokuoneen vähin välimatka on oleva neljä metriä.

13 §.

14 §.

Tallia, navettaa ja lantasailiötä älköön sijoitettako kuutta metriä lähemmäksi asuinrakennusta.

Tämän jälkeen seuraavat, nykyään voimassa olevan Vallilan rakennusjärjestyksen pykälät ehdotetaan sinänsä pysytettäviksi uudessa rakennusjärjestyksessä.

Helsingin kaupungin rakennuskonttorissa maaliskuussa 1913.

Bertel Jung.

Vanhan Rj:n 15 ja uuden 14 §.

Määräys asuinrakennuksen ja sellaisen ulkokuoneen vähimmästä välimatkasta, jota ei käytetä tallina, navettana eikä lantasailiönä, on tarpeeton, sittenkun sekä asuin- että ulkokuoneitten rakennusrajat on määrätty.

HELSINGIN KAUPUNGIN

VLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
maalisk. 14 p:nä 1913.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 95.

Sittenkun Rahatoimikamari huhtikuun 11 päivänä 1912 laaditun pöytäkirjansa 43 §:n kohdalla oli käsiteltäväksi ottanut kysymyksen Vallilan alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen tarkastamisesta ja sitä varten käsenyt Hallituksen antaa asiasta ehdotuksen, eritoten mitä ullakotilan käyttämiseen tulee, on Hallituksella kunnia tässä antaa ehdotuksensa muutetuiksi säännöksiksi perusteluineen.

G. Idström.

Bertel Jung.

A. L. von Knorring.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.*Helsingissä,
huhtik. 4 p:nä 1913.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 124.

Kun Vallilan huvila-alueella nykyään vallitsee siinä määrin lisääntyntä vuokratonttien kysyntää, että alueen laajentaminen esiintyy pakottavana välttämättömyytenä, on kaupunginasemakaava-arkkitehti Hallituksen käskystä laatinut tämän oheisen asemakaavan, joka osottaa alueen laajentuneen koillista kohti noin 20 hehtaarin alalla. Tämä asemakaava, jonka Hallitus puolestaan kaikin puolin hyväksyy, on aiottu rakennettavaksi osittain toista järjestelmää noudattaen kuin rakennetulla alueella tähän asti on käytetty, koska viimeksi mainitun järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta erinäisten kaupunginasemakaava-arkkitehdin huomauttamain seikkain johdosta käy epäileminen.

Tähän katsoen on Rahatoimikamariin kirjelmässä viime maaliskuun 14 päivältä N:o 95 annettuun ehdotukseen Vallilan rakennusjärjestyksen säännösten muuttamiseksi pantu määräyksiä, jotka sallivat noudattaa kumpaistakin järjestelmää.

Lopuksi viitaten kaupunginasemakaava-arkkitehdin asiasta antamaan, tämän oheiseen promemoriaan pyytää Hallitus kunnioittaen esittää, että edellä mainittu asemakaava vahvistettaisiin noudatettavaksi ja että asemakaavassa yleisiin tarkoituksiin varatuista tonteista S kirjaimella merkitty annettaisiin Sedmigradskyn pientenlasten koululle ja Marian turvakodille koulutalon rakennuspaikaksi

G. Idström.**Bertel Jung.***A. L. von Knorring.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Vallilan huvila-alueen kaupunginasemakaavan laajennusehdotuksen johdosta.

Sittenkun suurin osa työväenasuntoja varten aiotuista Vallilan huvila-alueen tonteista nyttemmin on vuokrattu ja rakennettu sekä tuollaisten tonttien kysyntä edelleen on erittäin suuri, on näyttänyt tarpeelliselta laajentaa tätä aluetta, etusijassa paikan hankkimiseksi samanlaisille tonteille. Saatuaani Hallitukselta käskyn antaa ehdotuksen asiasta pyydän, oheen pannen ehdotuksen puheena olevan alueen laajentamiseksi, kunnioittaen lausua seuraavaa:

Nykyistä huvila-aluetta rakennettaessa on osottautunut, että siellä toistaiseksi noudatettu järjestelmä eli rakennusten ryhmittäminen parittain toistensa yhteyteen ei ole edullinen, osin syystä että alue on mäkistä, minkä johdosta yhteenrakennettujen talojen välinen korkeuden erotus tulee niin suuri, että vain vaivoin voi käsitellä kahta vierekkäin olevaa rakennusta rakennustaiteellisena kokonaisuutena, osin syystä että tänne rakennetut talot ovat halvinta laatua ja kuuluvat henkilöille, joissa käsitystä kaupungin osan ulkoasun vaatimuksista tuskin saisi herätetyksi, vaikka rakennuspiirustuksia tarkastavat kaupunginviranomaiset koettaisivatkin ankarammilla toimenpiteillä kuin mitä rakennusjärjestys edellyttää heitä siihen pakottaa. Näyttää lisäksi siltä kuin, sen johdosta että tontit ovat pinta-alaltaan pieniä ja rakennukset on sijoitettu pitkiin riveihin ainoastaan vähäisin välimatkoin, kaupunginosa olisi liian ahdas ja rakennukset varsin paljon yhteen ahdetut, jota paitsi turhaan etsii mainittavampia avonaisia leikkipaikkoja seudun lukuisille lapsille. Rakennusten ulkoasuun nähden on lisäksi huomattava, että varsinkin kylkifasaadit ovat tuottaneet sommittelijoilleen vaikeuksia — täkäläiset rakennukset muodostavat mallikokoelman kaikenlaista teennäistä puuarkkitehtuuria — jota vastoin yleensä on paremmin onnistuttu päätyfasaadeihin nähden.

Kun kaiketi täytyy katsoa kaupunginviranomaisten velvollisuuksiin kuuluvan, etteivät he ainoastaan pidä huolta siitä, että sopivia ja halpoja tontteja on työntekijöille tarjona, vaan myös katsovat, että näitä varten aiottu kaupunginosa saa miellyttävän ulkonaisen leiman ja tarjoo asukkaille hyviä terveydellisiä etuja, lienee paikallaan että nyt, kun kysymys Vallilan huvila-alueen laajentamisesta on tullut puheeksi, uusia tontteja suunnitellaan koetetaan poistaa edellä huomautetut, käytännössä ilmaantuneet haitat.

Tämän johdosta olen pitänyt tarpeellisena ensinnäkin sekä nykyiseen että suunniteltuun uuteen kaupunginosaan sijoittaa muutamia avonaisia paikkoja. Tähän nähden huomautettakoon, että kortteli N:o 534, joka toistaiseksi on rakentamaton, on ehdotettu avonaiseksi, istutuksilla ja suurella leikkikentällä varustetuksi paikaksi, sekä että korttelien N:ojen 542 ja 545 koillispuolellekin on suunniteltu puistikkoja Vallilan ja vie-reisen Hermannin asukasten virkistyspaikoiksi, jota paitsi laajennetun alueen keskustassa on varattu paikka pienehkölle puistolle leikkikenttineen. Edelleen on kaikkiin uusiin tontteihin piirretty erillisten rakennusten rakennusrajat ja nämä siten, että talojen päädyt antavat kadulle päin. Ja vihdoin on, missä pintamuodostus- ja liikenneolot ovat sallineet, toimeenpantu uuden laatuinen korttelijaoitus. Tällä tämän oheisessa erikoisaskaavassa tarkemmin osotetulla jaoituksella on tarkoitettu 1) vähentää katualaa (ja sen johdosta tontin hintaa) sijoittamalla neljä asuinrakennusriviä kuhunkin kortteliin; 2) pysyttämällä tonttiala mahdollisimman vähäisenä sijoittaa rakennukset erillisiksi tarvitsematta asuinhuoneiden valaistusolojen silti joutua kärsimään; ja 3) kortteleissa varata tilaa sen kaikille tonteille yhteiselle leikkikentälle, joka laitettaisiin ja pidettäisiin kunnossa kaupunginviranomaisten toimesta, mutta tontinvuokraajain kustannuksella ja olisi näiden käytettävänä. Jotta tonttien rakentamaton ala näissä viimeksi mainituissa kortteleissa olisi niin vapaa ja käyttökelpoinen kuin suinkin, on kaavasunnitelmaan piirretty rakennusrajat niin, että ulkokuoneet tehtäisiin asuinrakennusten yhteyteen. Kuitenkin olisi sallittava käyttää ulkokuoneita varten varattu ala asuinrakennusten paikaksi, siinä tapauksessa että mukavuuslaitokset sijoitetaan rakennusten kellarikerrokseen eikä ulkokuoneita tarvita muita tarkoituksia varten.

Yleisten rakennusten paikaksi varatuista tonteista olen ajatellut K. kirjaimella merkityn käytettäväksi kirkon paikaksi, S. kirjaimella merkityn taas esimerkiksi Sedmi-gradskyn pientenlastenkoulun paikaksi — tuollaista koulua varten on jo aikoja sitten pyydetty tonttia Pakaan alueelta — ja F. S. kirjaimilla merkityn kunnan kansakoulun paikaksi.

Vallilan huvila-alueella aikaisemmin noudatetun järjestelmän mukaisesti on laajennetussakin asemakaavassa aluetta halkaisevain suurten liikenneväyläin viereiset tontit varattu tavallisten korkeiden vuokra- ja liiketalojen paikoiksi.

Helsingissä, huhtikuun 2 päivänä 1913.

Bertel Jung.

Helsingin kaupungin Yleisten töiden**HALLITUS.**

*Helsingissä,
lokak. 17 p:nä 1913.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 327.

Sittenkun Rahatoimikamari oli Hallitukselle palauttanut ehdotukset Vallilan kaupunginasemakaavan laajentamiseksi sekä mainitun alueen rakennusjärjestykseksi, pyytää Hallitus, täyttääkseen Rahatoimikamarin lähetepäätöksessä viime toukokuun 2 päivältä annettua tehtävää, edellä mainituista ehdotuksista kunnioittaen mainita seuraavaa:

Sittenkun kaupunginasemakaava-arkkitehti oli Hallitukselta saanut ohjeita kaupunginasemakaavaehdotuksen laatimiseen nähden ja niiden mukaisesti pannut erikoista huomiota siihen seikkaan, että alueen halki kulkevain leveiden katujen varsilla sijaitsevat tontit voitaisiin välittömästi käyttää, on näitä tontteja varten piirretty kohtisuorat rakennusrajat eli viivat, jotka osottavat, kuinka korkeiksi julkisivut eri tonteilla saa rakentaa, minkä ohessa rajat on sovitettu kolmi-, poikkeustapauksissa enintään nelikerroksisten rakennusten mukaan.

Jos määräyksiä edellä mainittujen pystönäisrajain noudattamisesta annetaan ja kaupunginasemakaavaan piirrettyjä puheenalaisten tonttien vaakasuoria rakennusrajoja noudatetaan, ei tontteja varten tarvittane erikoista rakennusjärjestystä, vaan käynee muissa kohdin soveltaminen yleistä rakennusjärjestystä.

Aikaisemmassa ehdotuksessa kortteleihin N:oihin 552, 553, 555, 556 ja 559 piirretyt ulkokuoneiden rakennusrajat on poistettu ja sen sijaan asuinrakennuksia varten aiottuja aloja hiukan laajennettu.

Paitsi kirkkoa, Sedmigradskyn pientenlastenkoulua sekä kansakoulua varten varattuja paikkoja on esillä olevassa ehdotuksessa osotettu kauppahallinkin paikka.

Mitä sitten tulee puheena olleeseen kysymykseen asemakaavan muuttamisesta siihen suuntaan, että kortteleja N:oja 555 ja 556 ympäröivät aitaukset lyhenisivät, käy sen toteuttaminen ainoastaan perinpohjin uudesti muodostamalla nyt ehdotetun tonttijärjestelmän, minkätähden ja kun aitauksista on sangen vähän kustannuksia muihin rakennuskustannuksiin verraten, Hallitus ei ole katsonut voivansa toimeenpanna ehdotuksen vaatimaa muutosta, varsinkin kun tonttiala ei sen johdosta laajenisi.

Tämän oheinen rakennusjärjestyksen ehdotus on laadittu huomioon ottamalla Rahatoimikamarissa lausutut toivomukset, johon nähden:

1) rakennusjärjestys ehdotetaan olemaan noudatettavana ainoastaan uuden kaupunginasemakaavan tonteilla, lukuun ottamatta kivitaloja varten aiottuja tontteja;

2) katonharjan luvallinen korkeus on määrätty 10 metriksi aikaisemmin ehdotettujen 9.5 metrin sijasta; sekä

3) on lisätty määräys, että piirustukset vaaditaan kolmesta rakennuksen julkisivusta.

Lopuksi on Hallituksella kunnia Rahatoimikamarille lähettää kaikki asiaan kuuluvat asiakirjat ja piirustukset.

G. Idström.

Bertel Jung.

A. L. von Knorring.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Rahatoimikamarin toukokuun 2:sena 1913 päivätyn lähetteen 26 ja 27 §:än Vallilan asema-kaavan laajentamista sekä uudestaan suunnitellun alueen rakennusjärjestyksestä koskevain ehdotusten johdosta.

Rahatoimikamarin palautettua puheena olevan asian Hallitukselle sai allekirjoittanut toimekseen sekä laatia uuden ehdotuksen edellä mainituksi kaupunginasemakaavaksi, Kamarissa ja Hallituksessa tähän asemakaavaan nähden lausuttuja toivomuksia noudattaen, että myös antaa uuden ehdotuksen rakennusjärjestykseksi, ja pyydän täten kunnioittaen esittää nämä muutosehdotukset.

Mitä ensinnäkin kaupunginasemakaavaan tulee, niin on tässä uudessa suunnitelmassa erikoista huolta pantu alueen halki kulkevien leviden katujen varsilla sijaitseviin suuriin tontteihin, ja ne jaoitettu siinä mielessä, että niitä voisi heti ruveta käyttämään. Hallituksen lausumain toivomusten mukaisesti on näihin tontteihin piirretty kohtisuorat rakennusrajat eli viivat, jotka osottavat, kuinka korkeiksi julkisivun kullakin tontilla saa rakentaa, ollen rajat sovitettu kolmi- ja enintään nelikerroksisten rakennusten mukaan. Siinä tapauksessa että kaupunginviranomaiset antavat määräyksiä näiden pystönäisrajain noudattamisesta, ei puheena olevia tontteja varten tarvinne laatia erikoista rakennusjärjestyksestä, vaan käynee niihin kaikissa muissa kohdin soveltaminen yleistä rakennusjärjestyksestä.

Kortteleista N:oista 552, 553, 555, 556 ja 559 on aikaisemmassa ehdotuksessa olleet ulkokuoneiden rakennusrajat Rahatoimikamarin ja Hallituksen toivomuksen mukaisesti poistettu ja sen sijaan asuinrakennuksia varten aiottuja alueita jonkin verran laajennettu. — Paitsi aikaisemmin kirkkoa, Sedmigradskyn pientenlastenkoulua ja kansakoulua varten varattuja paikkoja on tässä luonnoksessa lisäksi osotettu kauppahallin paikka. Mitä tulee Rahatoimikamarin esitykseen sellaisten muutosten tekemisestä asemakaavaan, että kortteleja N:oja 552 ja 556 ympäröiviä aitauksia kävisi lyhentäminen, olen havainnut, että ainoastaan perin pohjin uudesti muodostelemalla koko tässä suunnitellun tonttijärjestelmän voisi tämän toivomuksen toteuttaa, minkätähden ja kun rakennuttajille aitauksista koituvat kustannukset olisivat sangen vähäiset muihin rakennuskustannuksiin verraten, lienee tämä seikka liian vähäpätöinen voidakseen perustella koko asemakaavan perinpohjaista muuttamista.

Tämän oheinen uusi rakennusjärjestyksen ehdotus on laadittu huomioon ottamalla kaikki Rahatoimikamarin ja Hallituksen lausumat toivomukset. Siihen nähden on 1) rakennusjärjestys ehdotettu olevaksi voimassa ainoastaan uuden kaupunginasemakaavan tonteilla, kivitaloja varten aiottuja tontteja lukuun ottamatta, 2) katonharjan suurimmaksi luvalliseksi korkeudeksi ehdotettu 10 metriä aikaisemmin ehdotettujen 9.5 metrin sijasta ja 3) lisätty säännös, että vaaditaan piirustukset rakennusten kolmesta julkisivusta.

Oheen pannen kaikki asiaan kuuluvat piirustukset ja asiakirjat pyydän kunnioittaen ehdottaa, että Hallitus lähettäisi nämä ehdotukset Rahatoimikamariin puoltosanansa kera. Helsingissä, lokakuun 17 päivänä 1913.

Bertel Jung.

Ehdotus erillisten asuinrakennusten paikoiksi aiottujen Vallilan huvila-alueen korttelien N:o:jen 552—559 tonttien rakennusjärjestykseksi.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan tarvitsematta noudattaa niitä määräyksiä, joita kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan avaruudesta ja suuruusmitoista.

Tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle saavat kattolista sekä avonaiset portaat ulottua enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä.

Jos tonttikartta osottaa asuinrakennuksen olevan sijoitettava naapuritontin rajalle, on näin tehtävä niin laajasti kuin tonttikartta näyttää.

2 §.

Ulkohuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osotettu.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

4 §.

Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, mutta ei kymmentä (10) metriä korkeampi, maasta katonharjaan lukien, ja pitää rakennuksen poikkileikkaukseen käydä piirtäminen viereisen kaavion A mukainen kuvio, jos käytetään suoralappeista (satula-) kattoa, ja viereisen kaavion B mukainen kuvio, jos käytetään taite- (mansardi-) kattoa; kuitenkin saavat räystääs sekä kattoikkunat kumpaisessakin tapauksessa ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä rajaviivan ulkopuolelle. Ulkhuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa katonharjaan lukien. Kaltevilla maalla on määräävänä katua, leikkipaikkaa tai pääpihamaata päin antavan julkisivun keskikorkeus. Jos asuinrakennuksen pääty antaa katua tai leikkipaikkaa päin, mitataan korkeus rakennuksen kylkien keskiviivasta.

5 §.

Ulkohuone tehtäköön ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

6 §.

Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja seitsemän kymmenesosaa (2.7) metriä korkea.

7 §.

Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

8 §.

Tulisijoihin ja savuputkiin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

9 §.

Kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

10 §.

Katonlapeen tekeminen naapuritonttia päin kallistuvaksi älköön olko luvallinen.

11 §.

Sisustettaessa asuinhuoneita toiseen kerrokseen on ryhdyttävä Maistraatin hyväksymiin toimenpiteisiin tulenvaaran varalta, ja tulee toiseen kerrokseen vieväin portaiden olla vähintään metrin ja kaksi kymmenesosaa (1.02) leveät.

12 §.

Kellariin saa sisustaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, ellei se ole enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkuna-seinän viereltä. Pesutupaa älköön luovutettako asunnoksi.

13 §.

Tallia, navettaa ja lantasailiötä älköön sijoitettako kuutta (6) metriä lähemmäksi asuinrakennusta.

14 §.

Teollisuuslaitosta tahi sepänpajaa älköön puheena olevalle alueelle laitettako, älköönkä siellä sikalaakaan pidettävä.

15 §.

Kahden tontin yhteenrakentaminen olkoon, Rahatoimikamarilta siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

16 §.

Käymälästä olkoon voimassa mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

17 §.

Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan, paitsi yleisessä rakennusjärjestyksessä määrättyjä piirustuksia, myös piirustukset rakennuksen kolmesta julkisivusta, ja on piirustusten hyväksymistä haettava Rahatoimikamarilta ja Maistraatilta.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.*Helsingissä,
lokak. 3 p:nä 1913.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 310.

Rahatoimikamarin pyydettyä Hallituksen lausuntoa siitä, eikö olisi aihetta Vallilan alueen tonttikartoissa osottaa sisäisten rakennusrajain korkeutta sekä täydentää rakennusjärjestystä sikäli, että siitä kävisi selville, saako tontinosaa, joka tonttikartan mukaan ulottuu sisäisten rakennusrajain ulkopuolelle, käyttää tontin pinnan altakin, sekä kaupunginasemakaava-arkkitehdin annettua asiasta promemorian, jossa ehdotetaan että, jos lisäystä pidettäisiin puheenalaisen kaupunginosan nykyään voimassa olevaan rakennusjärjestykseen tarpeellisenä, 5 §:ään tehtäisiin seuraava lisäys:

„Tonttikartassa osotettujen rakennusrajain ulkopuolelle älköön mitään rakennuksen osaa ulotettako tontin pinnan ylä- eikä alapuolella paitsi kattolistaa sekä avonaisia portaita, jotka kuitenkin saavat ulottua enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä mainittujen rajain ulkopuolelle“,

on Hallitus katsonut olevan huomauttaminen että, kun näyttää voivan syntyä epäilystä siitä, saako pihamaan alle sisäisten rakennusrajain ulkopuolella rakentaa, on tarpeellista selvittää mainitun rakennusjärjestyksen säännöksiä; ja kun Hallitus on yhtynyt kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdottamaan tuollaisen lisäyksen muodosteluun, voinee Rahatoimikamari sen hyväksyä.

Mitä taas tulee kysymykseen, olisiko sisäisten rakennusrajain korkeuskin määrätävä, on Hallituksella kunnia lausua, että se ei näytä tarpeelliselta, koska puheena olevan kaupunginosan tontteja rakennuksen sijoittamisesta tontille ennestään annettujen säännösten johdosta tuskin voi käyttää niin, että siitä voisi koitua mainittavaa haittaa naapurille.

G. Idström.**Bertel Jung.**

Kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Rahatoimikamarin läheteeseen elokuun 21 päivältä 1913, 31 §, Vallilan tonttien rakennusrajojen korkeusasemaa koskevan asian johdosta.

Sittenkun Rahatoimikamari oli käsenyt Hallituksen antaa lausunnon siitä, eikö olisi syytä Vallilan tonttikartoissa osottaa tonttien sisäisten rakennusrajain korkeutta sekä selvittää rakennusjärjestystä sikäli, että siitä kävisi selville, saako sitä tontinosaa, mikä tonttikartan mukaan ulottuu sisäisten rakennusrajain ulkopuolelle, käyttää tontin pinnan altakin, pyytää allekirjoittanut, joka on saanut toimekseen yksissä neuvoin kaupungin-arkkitehdin kanssa käsitellä tätä asiaa, kunnioittaen esittää seuraavaa:

Mitä rakennusrajain (sekä ulkoisten että sisäisten) ylimpään korkeusasemaan tulee, näyttää minusta kuin olisivat ne täysin määräytyt esikaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen 5 §:ssä. Niiden alin asema on kaiketi johdonmukaisesti ajateltavissa sijoitetuksi kuinka alas tahansa. Mitä tulee kysymykseen tontin käyttämisestä sisäisten rakennusrajain ulkopuolella, mutta tontin pinnan alla, näyttää allekirjoittaneesta luonnolliselta, että sellaista käyttämistä ei käy salliminen, joten rakennusjärjestystä sen vuoksi tuskin tarvitsee selvittää. Rakennukseen, asuin- tahi ulkokuonerakennukseen, jotka ovat ainoat, jonka laatuksia Vallilaan saa tehdä, on kaiketi luettava niiden kellarikerroskin. Tonttikartassa on selvästi osotettu, mihin asuinrakennus on sijoitettava ja mihin ulkokuonerakennus on asetettava, ja rakennusrajat on tässä kohden pidettävä tontinrajain veroisina, joiden ulkopuolelle ei ole luvallista teettää kellarirakennustakaan maanpinnan alle.

Pidän muutoin siihen katsomatta, miten rakennusjärjestystä tulkitaan, erittäin suotavana, että tällaista katsantotapaa noudatetaan Vallilan laatuksessa kaupunginosassa. Sallittakoon minun huomauttaa, että tämä kaupunginosa alkuaan perustettiin työläisten niin sanottuja „omakotirakennuksia“ varten, toisin sanoin, tarkoitettiin valmistaa työläisille tilaisuus hankkia terveellisiä ja halpoja asuntoja omalla pohjalla. Jotta kunta voisi taloudellista tappiota kärsimättä luovuttaa halpaa maata, tehtiin kaupunginosan kadut erittäin kapeat, ja tontinhaltijan kustannusten säästämiseksi määrättiin tonttialat mahdollisimman pienet. Jotta näille ahtaille aloille saataisiin rakennukset sopivasti ryhmitetyiksi, kävi vihdoin tarpeelliseksi edeltäpäin määräämällä rakennusrajat osottaa,

mihin kohtaan rakennukset kullakin tontilla oli tehtävä. Nämä rakennusrajat piirrettiin siinä mielessä, että kullekin tontille jäisi mahdollisimman avara avonainen pihamaa, mikä oli sitä tarpeellisempaa, kun tähän kaupunginosaan ei ollut varattu laajempia ylesiiä paikkoja.

Tämän kaupunginosan perustamisen pohjana ollut kaunis ajatus ei valitettavasti ole kaikin puolin toteutunut. „Omain kotien“ sijasta saatiin pieniä vuokratkasarmeja, joissa kussakin on asuntoja useammalle, jopa kymmenkunnalle perheelle. Tästä onkin seurauksena, että Vallilan taloja yleensä täytyy pitää liika-asuttuina ja että avonaisista paikoista tämän tienoon lasten käytettäviksi jo nyt on ilmeinen puute, mikä seikka onkin otettu huomioon suunniteltaessa rajakkaisten kaupunginosain asemakaavaa. Kuinka tärkeätä sentähden on, että käytettävänä olevat pienet pihamaat ovat sen laatuiset, että ne kokonaan voi käyttää talojen lapsiläumain leikkipaikoiksi, on ilman muuta selvä. Jos nyt sallitaan teettää kellarirakennuksia näiden pihamaiden alle, on tarjona vaara, että tätä lupaa laajassa mitassa käytetään talojen saattamiseksi kannattavammiksi, ja lasten suosimain hiekkakenttään sijaan, missä jokin kasvava puukin voi saada tilaa, tulevat liikekorttelien karut ja kuivat asfalttipinnat, ja omia koteja varten aiotut pienet tontit, jotka kukin oli ollut aikomus varustaa pienellä vihannalla maatilukullaan, muuttuisivat täten tavallismmiksi keinotteluesineiksi, joiden jokainoa neliösenttimetrin ala täytetään silmällä pitäen talonomistajan kukkaroa, mutta asukkaiden hupaisuuden ja terveyden kustannuksella.

Tämän johdosta on minulla kunnia ehdottaa, että Hallitus Rahatoimikamarille esittäisi, ettei Vallilassa vastedes sallittaisi ensinkään teettää rakennuksia rakennusrajin ulkopuolelle ja että, jos rakennusjärjestyssä sitä varten tarvitsee selventää, siihen pan-taisiin seuraava pykälä:

Tonttikartassa osotettujen rakennusrajin ulkopuolelle älköön mitään rakennuksen osaa ulotettako tontin pinnan ylä- eikä alapuolella, paitsi kattolistaa sekä avonaisia portaita, jotka saavat ulottua enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä mainittujen rajain ulko-puolelle.

Helsingissä, syyskuun 26 päivänä 1913.

Bertel Jung.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
 toukok. 13 p:nä 1914.*

Rahatoimikamarille.

N:o 24.

Lähetepäätöksellä viime marraskuun 27 päivältä käski Rahatoimikamari Sosialilautakunnan antaa lausuntonsa esillä olevista ehdotuksista Vallilan laajennetun alueen kaupunginasemakaavaksi ja rakennusjärjestykseksi, ja puolsi Lautakunta viime helmikuun 4 päivänä antamassaan alustavassa lausunnossa laajennussuunnitelmaa, mikäli katusuuntia ja korttelien ulkorajoja koski, sekä pyysi samalla, että muun lausunnon antaminen asiasta saisi jäädä siksi, kunnes asiaa edelleen käsiteltäessä voitaisiin ottaa huomioon Lautakunnan ehdottaman työväenasuntojen piirustuskilpailun tulokset.

Kun mainittu palkintokilpailu nyttemmin on ollut ja palkintolautakunnan pöytäkirja Sosialilautakunnalle annettu, on Lautakunta uudelleen ottanut edellä mainitun asian käsiteltäväkseen eikä ole havainnut olevan syytä muistutuksiin erillisiä pienempiä asuinrakennuksia varten aiottujen tonttien rakennusjärjestystä eikä asemakaavankaan ehdotusta vastaan, paitsi mitä tulee Pakaan- ja Sturekadun varrella sijaitseviin tontteihin, jotka on aikomus rakentaa yhtenäistä rakennustapaa noudattaen ja tulenkestävää rakennusainetta käyttämällä. Näihin tontteihin nähden pyytää Sosialilautakunta, jotta sikäläinen vastainen asutus mikäli mahdollista tulisi samanlaatuinen kuin alueen muiden osain ja kaikki tontit luovutettaisiin yhdenmukaisin vuokraehdoin, lausua toivomuksen, että puheena olevat tontit järjestettäisiin kapeiksi asuntotonteiksi, joille rakennettaisiin niin sanottuja rivitaloja, kukin kahta, enintään kolmea perhettä varten ja ainoastaan yksi huoneisto kuhunkin kerrokseen. Kuitenkin lienee poikkeus tehtävä kortteleihin N:o:ihin 535 ja 580 sekä numeroa vailla olevaan, Sturekadun ja Itäisen Viertotien kulmauksessa sijaitsevaan, kauppahallin paikaksi varattuun kortteliin nähden, koska puheena olevat kolme korttelia eheinä ykseyksinä ja hyvällä liikepaikalla sijaitsevina sopisi varata isompien rivitalojen paikaksi.

Lähetekirjat ja kaupunginasemakaavan ehdotus palautuvat tämän mukana.

Sosialilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.*Helsingissä,**lokak. 2 p:nä 1914.*

N:o 220.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Palauttaen Rahatoimikamarin lähetteen viime toukokuun 25 päivältä ynnä Sosialilautakunnan Rahatoimikamarille osottaman kirjelmän, jossa Lautakunta on tehnyt erinäisiä ehdotuksia Vallilan alueen kaupunginasemakaavaan ja rakennusjärjestykseen nähden, samalla lausuen suotavaksi, että tavallisten asuintalojen paikoiksi varatut Sture- ja Pakaankadun tontit käytettäisiin niin sanottujen „rivitalojen“ teettämiseen työväenasuntoja varten, on Hallituksella, kaupunginasemakaava-arkkitehdin nyttemmin annettua Hallituksen harkittavaksi asiasta laatimansa promemorian, täten kunnia Rahatoimikamarille lähettää mainittu promemoria sekä samalla ilmoittaa, että ehdotettua järjestelmää ei näy käyvän puoltaminen, koska ehdotettuihin rakennuksiin ei voi sovittaa pieniä huoneistoja, mihin nähden ja kun puheena olevalla alueella ei ole odotettavana muuta kuin työväenasutusta, ei Hallitus, kun puheenalaisia tontteja sitä paitsi täytyy pitää verraten kallishintaisina, katso voivansa luopua aikaisemmin esittämästään ehdotuksesta, jonka toteuttaminen ilmeisesti kävisi tälle kaupunginosalle Sosialilautakunnan puoltamaa ehdotusta edullisemmaksi.

G. Idström.**Bertel Jung.***A. L. von Knorring.*

Helsingin kaupungin Yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Rahatoimikamarin lähetteen johdosta toukokuun 25 päivältä 1914, 9 §, Helsingin kaupungin Sosialilautakunnan antamine lausuntoineen toukokuun 13 päivältä 1914, 24 §, Hallituksen tekemästä Vallilan kaupunginasemakaavan laajennusehdotuksesta.

Saatuani Hallitukselta toimeksi lausua mieleni Sosialilautakunnan edellä mainitun kirjelmän sisällyksestä, pyydän, oheen pannen ehdotuksen sellaiseksi eräiden Vallilan korttelien uudeksi jaotukseksi, jommoista Sosialilautakunta on halunnut, kunnioittaen lausua seuraavaa:

Sosiaalilautakunta on niihin Vallilan tontteihin nähden, jotka Hallituksen ehdotuksen mukaan rakennettaisiin tavallisten kaupunkitonttien tavoin yhtenäistä rakennustapaa noudattaen, lausunut toivomuksen, että nämä tontit olisi, jotta sikäläinen asutus mikäli mahdollista voisi tulla samanlaatuinen kuin alueen muissa osissa, järjestettävä kapeiksi asuntotonteiksi n. s. rivitaloja varten, joissa asuisi kaksi, enintään kolme perhettä ja joiden kussakin kerroksessa olisi ainoastaan yksi huoneisto. Lautakunnan mielestä olisi luvusta erotettava korttelit N:ot 535, 580 ja 582, jotka eheinä ykseyksinä ja liikepaikalla sijaitsevinä sopisi varata isompain kivitalojen paikaksi.

Tämän oheisessa kartassa on nämä Sosialilautakunnan toivomukset otettu huomioon, paitsi mitä tulee kortteleihin N:oihin 552 ja 584, jotka asemansa johdosta lienee luettava samaan ryhmään kuin korttelit N:ot 535, 580 ja 582. Yksityiset rivitalotontit, joita kaikkiaan 152, on yleensä suunniteltu noin 8 metrin levyisiksi rakennussyvyyden ollessa 12 metriä. Tuollaiseen rakennukseen sopii, niinkuin tämän oheisesta erikoiskaavastakin lähemmin näkyy, varsin hyvin yksi 2 huonetta ja keittiön käsittävä huoneisto kuhunkin kerrokseen.

Kaupunginasemakaavakannalta kävisi ehdotusta vastaan huomauttaminen, että kaikki puheena olevat tontit sijaitsevat leveiden, alueen halki kulkevain liikenneväyläin varsilla, joten tarkoitukseen käytettävää maata on pidettävä verraten paljon kalliimpana Vallilasta tähän asti rakennustarkoituksiin luovutettua maata. Tämän epäkohdan merkitys kuitenkin vähenisi ainakin jossain määrin, jos sallittaisiin tontinomistajain laittaa rakennustensa alakerrokseen myymälöitä tai muita liikehuoneistoja. Yhtäkaikki näyttää minusta kuin olisi puheena olevaa asutusta varten pikemmin valittava syrjempänä sijaitsevia tontteja.

Mitä tulee kysymykseen, onko sopivaa laittaa yhden tahi kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja rivitaloihin, niin että kussakin kerroksessa olisi yksi huoneisto, lienee huomautettava, että tuollaista rakennustapaa ei voi pitää taloudelliselta kannalta edullisena, koska sen mukaan yksistä portaista voi päästä ainoastaan kolmeen eri huoneistoon, jota vastoin tavallisissa työläisten vuokrakasarmeissa yhdet portaat yleensä vievät 4—5 huoneistoon kussakin kerroksessa. Niinkuin tunnettu, ovat eräissä ulkomaisissa kaupungeissa yleisesti esiintyvät rivitalot tavallisesti sisustetut niin, että sama huoneisto ulottuu kaikkien kerrosten läpi, joten ei tarvitse laittaa erikoista porrashuonetta ja itse portaatkin voi tehdä mahdollisimman yksinkertaiset. Tuollaisten rivitalojen tarkoitukseksi onkin kaiketi käsitettävä periaatteen „yksi talo, yksi koti“ toteuttaminen. Näistä syistä käynee epäileminen, saavutettaisiinko ehdotetulla tonttijaoituksella todellisuudessa Sosialilautakunnan mainitsemaa tarkoitusta.

Kun kuitenkin tähän katsomatta voisi olla mielenkiintoista saada selvitettyksi, saavuttaisiko tämä ulkomailla varsin yleinen rakennustapa yleisempää kannatusta tšekäläisten keskiluokkaan kuuluvain perheiden puolelta, jotka haluavat saada kodin omalla pohjalla, en minä puolestani tahdo vastustaa Sosialilautakunnan tekemää ehdotusta, mutta edellytän kuitenkin uusille tonteilla asettuvan perheitä, joiden yhteiskunnallinen taso on toinen kuin Vallilan nykyisten asukkaiden ja joiden taloudellinen tila sallii niiden käyttää kullakin eri tontilla rakennettavaksi luvallisen alan kokonaan omiin tarpeisiinsa.

Edellä lausutun johdosta pyydän kunnioittaen Hallituksen ratkaistavaksi jättää, haluaako Hallitus tehdä Sosialilautakunnan toivomat muutokset Vallilan asemakaavaehdotukseen, siihen katsomatta että näyttää käyvän epäileminen, saadaanko tällä keinoin edistetyksi sitä asutusta, jota Lautakunta on ajatellut uusilla tonteilla syntyvän.

Helsingissä, syyskuun 30 päivänä 1914.

Bertel Jung.

**Suomen Kiinteistöpankki,
Osakeyhtiö.**
Helsinki.

*Helsingissä,
kesäk. 8 p. p:nä 1915.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun hallituksemme nyttemmin on käsitellyt Rahatoimikamarin arvoisan kirjelmän toukokuun 6 päivältä, saamme täten vastaukseksi Kamarin meille tekemään kysymykseen ilmoittaa seuraavaa:

Periaatteellisesti emme katso vuokratonteille rakennettujen asuntokiinteistöjen lainoittamisen kohtaavan estettä, kunhan vain vuokrasopimus laaditaan niin, että luotonantajan turvallisuuden käy pitäminen taattuna. Tähän nähden tulisi vuokrasopimuksessa olla seuraavat määräykset:

että kaupunki sitoutuu olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä vuokra-aluetta omana omistettavaksi;

ettei vuokraoikeutta vuokrakauden kuluessa missään tapauksessa voi julistaa menetyksi;

että vuokrakausi määrätään kyllin pitkä, ei missään tapauksessa 60 vuotta lyhempi;

että kaupunki, jos se vuokrakauden kuluessa haluaa purkaa sopimuksen, on velvollinen antamaan korvauksen vuokraoikeudesta sekä tontille teetetyistä rakennuksista;

että, jos tontti vuokrakauden päättyessä uudestaan luovutetaan vuokralle, vuokramiehellä on etuoikeus vuokran saamiseen.

Vastaisista lainausehdoistamme emme sitä vastoin voi lausua mieltämme, kun ne ovat sen varassa, millä ehdoilla me itse kulloinkin voimme saada rahoja lainaksi.

Lopuksi katsomme kuitenkin olevan lisääminen, että lainain myöntäminen vuokratonteille edellyttää sääntöjemme muuttamista.

Kunnioittaen

Suomen Kiinteistöpankki, osakeyhtiö:
Otto Stenroth.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun oli tehty ehdotus, että Helsingissä ruvettaisiin asunto- ja muihin sen-
tapaisiin tarkoituksiin käytettäviä tontteja luovuttamaan vuokralle, mutta niin pitkäksi
ajaksi ja muutoin sellaisin ehdoin, että tontinhaltija voisi nauttia hyväkseen realiluottoa,
on Rahatoimikamari kirjelmässä kuluvan toukokuun 6 päivältä pyytänyt Hypoteekki-
kassan lausuntoa asiasta.

Tarkoituksena on aikaansaada maanvuokrauksen alalla hallintaoikeustyyppi, joka
käsittäisi ainoastaan tontit ja antaisi niin turvallisen hallintaoikeuden tonttiin, että siinä
olevat rakennukset ynnä hallintaoikeus sekä voisivat olla velankiinnityksen esineinä että
myös todellisuudessa tarjota kiinnityksenhaltijalle kaikissa vaiheissa oikeudellisesti turva-
tun ja samalla taloudellisesti täysikelpoisen realivakuuden. Tontin hallintaoikeuden tulee
toisin sanoin olla määrätty niin, että tontille teetetyt rakennukset yleisesti eli tyyppi-
isesti ovat omansa olemaan lainauksen esineenä sekä että siis tuollaisen tonttioikeuden
haltija voi ainakin likimittäin saada realiluottoa yhtä hyvin kuin tontin omistajakin.

Ilman muuta on selvää että, jos mieli tämä tarkoitus saavuttaa, täytyy tonttioikeus-
ehdoin annettava tontti luovuttaa sängen pitkäksi ajaksi.

Jo mahdollisuus kiinnityksen saamiseen tonttioikeuteen välttämättä vaatii, että
hallintaoikeuden saa vapaasti siirtää.

Epäämätöntä on niinkään, ettei vuokramaksun laiminlyöminen eikä mikään muu-
kaan seikka saa tuottaa hallintaoikeuden menetystä, tietysti kuitenkin lukuun ottamatta
sitä tapausta, että tonttia ei rakenneta määräajan kuluessa luovuttamisesta tai että kau-
punki käyttää itselleen varaamansa lunastusoikeutta.

Oikeussuhteen täytyy edelleen olla niin järjestetty, että toiselta puolen hallinta-
oikeutta ei voi yksipuolisesti luovuttaa eikä sopimuskumppanien kesken tehdyllä sopimuk-
sella kumota, vähentää eikä muuttaa, sekä että toiselta puolen kaupunki ei voi luovutus-
ajan kuluessa tonttia myydä. Kun luovutussopimuksessa ovat tämän sisältöiset mää-
räykset välittömästi velvoittavat ainoastaan sopimuskumppaneja ja tonttioikeuden myö-
hempiä haltijoita, on sopimuksessa nimenomaan lausuttava, että sopimuksen määräykset
tältä kohden ovat, jos ja kohta kun saaminen on tonttioikeuteen kiinnitetty, noudatetta-
vina kiinnityksenhaltijankin hyväksi, aivan kuin sopimus olisi tehty kaupungin ja hänen
välillään. Lisäksi olisi sen kaupunginosan tahi kaupunginalueen osan asemakaavassa,
mistä tontteja tonttioikeusehdoin luovutetaan, niinkään nimenomaan mainittava, että näitä
tontteja ei voi myydä.

Näillä edellytyksillä tulisi kaiketi luoton vakuudeksi tarjottavaksi ainoastaan ton-
tilla olevain rakennusten ja hallintaoikeuden arvo. Se seikka että itse maa-arvo ei sisälly
tähän vakuuteen — jota lyhyesti käy sanominen „tonttioikeustaloksi“ — ei kuitenkaan
puhtaasti taloudelliselta kannalta katsoen vähennä mainitun vakuuden hyvyttä eikä

laatua. Missä maa-arvo on sangen alhainen, ei kiinnitetyn tontinkaan maa-arvo mainittavia merkitse kiinteistön lainausarvoon nähden, vaan määrää sen rakennusten arvo. Siinä tapauksessa että tonttioikeusehdoin luovutetulla tontilla olevat rakennukset täytyy tonttioikeuden lakattua muuttaa pois, on sen sijaan otettava huomioon, että rakennukset tonttioikeuden lakatessa ovat miltei arvottomat ja että siis tarjotun pantin on jo jostakin varhaisemmasta ajankohdasta lähtien vähitellen ja suuresti lisääntyvässä suhteessa täytynyt menettää arvoaan.

Hypoteekikassa antaa luottoa pääasiallisesti kuoletuslainoina. Olettaen että kysymys vain on tonttioikeustalon lainoittamisesta kutakuinkin hallintakauden alussa, ei mainittu seikka siis estä Hypoteekikassaa antamasta kiinnityslainaa tonttioikeustaloihin. Pantin arvon asteettainen väheneminen ei nimittäin tai ei ainakaan mainittavassa määrässä vaikuttaisi hallintakauden kahden ensimmäisen kolmasosan kuluessa. Hypoteekkiyhdistys on sentähden halukas edellä mainituilla edellytyksillä periaatteellisesti asettamaan tonttioikeustalon lainoitusmahdollisuuteen nähden „talon ja tontin“ vertaiseksi, vaikkakin ehkä lainan yläraja määrättäne hiukan alemmaksi ja kuoletusaika hiukan lyhemmäksi kuin viimeksi mainituille. Nimenomaan on kuitenkin huomautettava, että tuollaisen luoton myöntäminen edellyttää Hypoteekikassan sääntöjen muuttamista.

Sivuuttaa ei kuitenkaan saa sitä kysymystä, onko vastaisten tonttioikeustalojen omistajain välttämätön realiluoton tarve asianmukaisesti tyydytettävissä yksinomaan sillä, että taloon voi saada kuoletuslainan hallintakauden alussa. Ellei tähän kysymykseen vastata myöntävästi, näyttää edellä mainittu tarkoitus olevan ainoastaan epätäydellisesti saavutettavissa, ellei luovutus sopimus myös takaa haltijalle oikeutta saada, elleivät erinäiset seikat muuta aiheuta, hallintaoikeutensa pitennetyksi joksikin pitemmäksi tai lyhemmäksi ajaksi, vaikkapa korotetusta vuokrasta. Joka tapauksessa olisi sen ohessa kaupungille säädettävä jonkinlainen velvollisuus hallintakauden päättyessä lunastaa tontilla olevat rakennukset, joka velvollisuus tietenkin olisi erilaatuinen kulloinkin sen mukaan, onko haltijalla ollut tarjona hallintaoikeuden pitennystä vai ei. Tuollainen velvollisuus ei näy käyvän kaupungille rasittavaksi, jos se asianmukaisesti rajoitetaan. Realiluoton vaatimus olisi niinkään täysin tyydytetty, jos esimerkiksi säädetään, että ainoastaan ne rakennukset lunastetaan, jotka on tehty hallintakauden kahden ensimmäisen kolmasosan tahi kolmen ensimmäisen neljäsosan kuluessa, että lunastusta annetaan ainoastaan määrätynlaatuista rakennuksista; että lunastusta ei makseta huonosti hoidetuista rakennuksista; että huomioon otetaan ainoastaan lunastusaikana oleva rakennusten arvo; että kaupunki määrää arvon toimittamansa arvion perusteella; sekä että lunastusta annetaan jokin eri tapauksissa erisuuruinen prosentti arvioarvosta.

Helsingissä, kesäkuun 10 päivänä 1915.

Osakeyhtiö Suomen Kaupunkien Hypoteekikassa.

Julian Serlachius.

Harald Bengelsdorff.

Helsingin Kaupungin Rahatoimikamarille.

Kirjelmässä viime toukokuun 6 päivältä on Rahatoimikamari kääntynyt Suomalaisen Säästöpankin Helsingissä puoleen tiedustelulla, miten tämä säästöpankki tulisi suhtautumaan kysymykseen lainain antamisesta kiinnitystä vastaan vuokratonteille etupäässä Wallilan alueella rakennettaviin rakennuksiin ja mitä määräyksiä tällöin olisi huomioon otettava vuokra-ajan pituuteen ja lainanantajan oikeuden turvaamiseen nähden.

Tämän johdosta saa Suomalaisen Säästöpankin Hallitus kohteliaimmin esiintuoda, että, edellyttäen sellaista sitoumusta kaupungin puolelta puheena olevain tonttien vuokra-
luonteen pysyttämistä, josta kirjelmässä mainitaan, ja että vuokrasopimuksen yleiset ehdot täysin turvaavat luotonantajan oikeuksia, vuokra-aika pannaan vähintään 60 vuodeksi, jos tontit ovat rakennettavat kivitaloilla, muussa tapauksessa vähintään 30 vuodeksi eli siis niin pitkäksi ajaksi, että lainat sen sisässä voidaan hyvin lyhennyslainojen muodossa saada takaisin perityiksi. Samalla katsoo Hallitus tarpeelliseksi ehdottaa sellaisen ehdon, että säästöpankki saapi antamilleen lainoilleen ensimmäisen kiinnityksen vuokramaksusitoumuksen jälkeen.

Lopuksi Hallitus lausuu sen toivomuksen vastaisiin vuokravälipuheisiin nähden, että sopivalla tavalla tai uhalla koetettaisiin saada ehkäistyksi sellaista puheenalaisen kiinteistöjen epätervettä keinottelua, jonka alaiseksi suuri osa Wallilan alueen nykyisistä kiinteistöistä on joutunut.

Suomalainen Säästöpankki Helsingissä:

Seb. Gripenberg.

Georg Leinberg.

**HELSINGIN SÄÄSTÖPANKIN
HALLITUS.**

Heinäk. 13 p:nä 1915.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarin apulaissihteerille, herra insinööri Jarl Andersinille.

Kirjelmässä viime toukokuun 6 päivältä on herra apulaissihtööri saamansa tehtävän mukaisesti säästöpankin Hallitukselle ilmoittanut otetun puheeksi, että kaupunki, saadakseen yleisen kehityksen aikaansaaman tonttiarvon nousun omaksi hyödykseen, ryhtyisi tontteja uusista kaupunginosista luovuttaessaan yhä enemmän käyttämään vuokrausjärjestelmää. Mainitun toimenpiteen helpottamiseksi oli ajateltu vuokrasopimuksiin pantavaksi määräyksiä vuokramiehen oikeudesta kaupunkia kuulematta siirtää vuokraoikeus kolmannelle ja kaupungin velvoittamisesta olemaan vuokrakauden kestäessä kiinnityksen haltijan luvatta myymättä vuokrattua aluetta sekä, jos vuokra-alue vuokrakauden kestäessä tarvittaisiin kaduntasoitusta tai jotakin muuta kaupungin tarkoitusta varten, lunastamaan vuokraoikeus vuokratontilla olevine rakennuksineen. Sitä paitsi tulisi vuokrakauden olla riittävän pitkä.

Kun kuitenkin puheena olevan toimenpiteen toteuttaminen oli senkin varassa, miten maamme luottolaitokset siihen suhtautuvat, oli Rahatoimikamari käsitellessään kysymystä kivialotonttien vuokraamisesta Vallilan alueelta katsonut tarpeelliseksi, ennenkuin ehdotusta asiasta tehtäisiin, hankkia selvitystä tästä seikasta ja sentähden käskennyt kansliansa erinäisiltä suuremmilta kiinteistökiinnityslainoista antavilta luottolaitoksilta pyytää tietoja puheena olevasta seikasta.

Herra apulaissihtööri on mainitun pyynnön tehdessään ilmoittanut kysymyksen nyt lähinnä koskevan niitä Vallilan alueita, jotka kirjelmän oheisessa kartassa oli osoitettu vaaleanpunaisella, mutta kysymyksen tulevan kohdakkoin ratkaistavaksi muihinkin alueisiin, esimerkiksi 15 kaupunginosaan (Meilans) nähden. Tärkeätä olisi saada tietää, millä ehdoilla muun muassa Helsingin säästöpankki suostuisi antamaan lainoja mainitun laatuisiin vuokratontilla oleviin rakennuksiin sekä mitä määräyksiä vuokrakauden pituudesta ja muista seikoista lainanantajan vakuuden turvaamiseksi olisi säädettävä.

Tätä asiaa käsitellessään on säästöpankin Hallitus ensinnäkin halunnut kiinnittää huomiota siihen, että säästöpankki jo tätä ennenkin on laajassa mitassa antanut lainoja Vallilan vuokratonttien haltijoille. Lainoja on myönnetty lähes 70 taloon. Nämä lainat ovat tosin monessa tapauksessa olleet säästöpankille hankaloita, sillä lainanottajain taloudellinen tila on osottautunut heikoksi ja talot ovat sen johdosta usein vaihtaneet omistajaa. Mutta lainoja myöntämällä on säästöpankki pyrkinyt helpottamaan vähävaraisten, etusijassa ruumiillisen työn tekijäin yrityksiä omien kotien hankkimiseksi, eikä säästöpankilla toistaiseksi ole ollut suoranaista tappiota tästä varovasti harjoitetusta lainausliikkeestä.

Sopimattomalta on kuitenkin näyttänyt, että saman henkilön on sallittu keinottelutarkoituksessa pitää hallussaan useampia Vallilan tontteja.

Ehdotus vuokrajärjestelmän kehittämiseksi niin, että Uuden Vallilan alueelta annettaisiin vuokratontteja isompain kivitalojen rakennuspaikoiksi, ei säästöpankin Hallituksesta, vähävaraisten asumusoloja silmällä pitäen, näytä yhtä miellyttävältä kuin yhdenperheen talojen rakennuttaminen, ja Hallituksen mielestä on niinkään syytä jonkin verran vähentää nykyisiä ylen suuria kiinnitys-sijoituksiaan Helsingin kaupungissa. Mutta säästöpankin Hallitus ei katso lainain myöntämisen kohtaavan estettä puheena olevassakaan tapauksessa.

Toivomuksia vakuuden turvaamista tarkoittaviin toimenpiteisiin nähden niiden lisäksi, mitä herra apulaissihteerin kirjelmässä on mainittu, ei nykyisellä säästöpankin Hallituksella ole esitettävänä.

Luotonantajan kannalta on pääpaino siinä, että vuokrakausi on mahdollisimman pitkä, sekä että vuokrasopimus on laadittu niin, että se tarjoa takeita siitä, ettei vuokrasopimusta voi kumota eikä tärkeimpiä vuokraehtoja vuokrakauden kuluessa muuttaa.

Vastaisen varalle sitovia lausuntoja ei säästöpankin Hallitus kuitenkaan voi antaa. Yksityiset lainanhakemukset pitää voida ratkaista kulloinkin erikseen.

Säästöpankin Hallituksen puolesta:

T. J. Boisman.

K. G. Kollin.

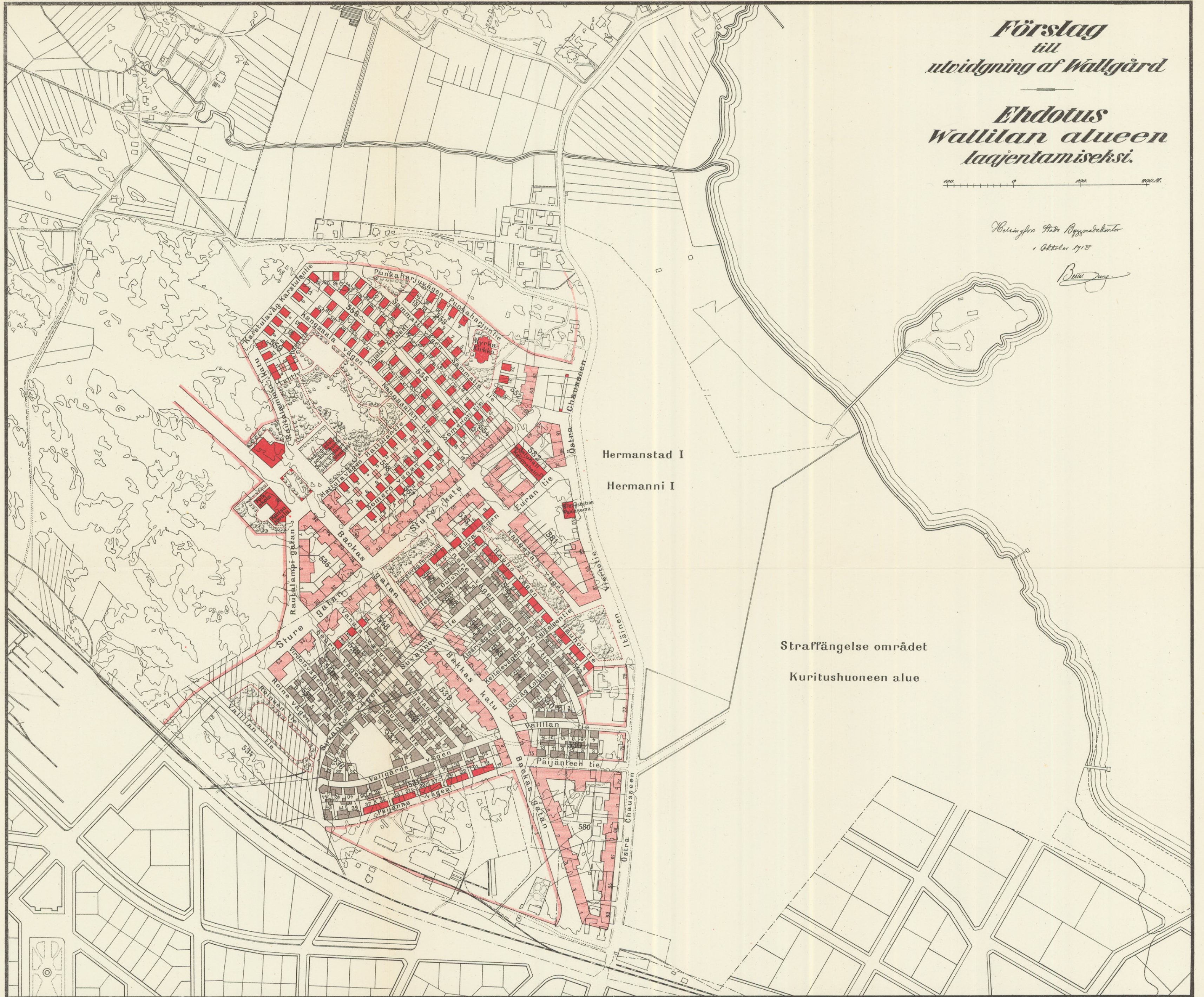
*Förslag
till
utvidgning af Wallgård*

*Ehdotus
Wallilan alueen
laajentamiseksi.*

*Helsingfors Stads Byggnadskontor
1 Oktober 1913*

Brun Junger

Valiokunnan mietintö N:o 2 rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahasäännön uudistamista koskevasta asiasta.

Esiteltäessä Valiokunnan maaliskuun 29:ntenä 1915 päivättyä mietintöä (*Pain asiakirj. N:o 20 vuodelta 1915*) on Kvsto kokouksessaan seuraavan huhtikuun 27 päivänä asiaa keskusteltuaan (Ks. liite I) päättänyt palauttaa mietinnön Valiokuntaan, jonka tuli laatia ja Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus niiksi rakennustarkastuskonttorin johto- ja vuosirahasäännön muutoksiksi, joita mietintö aiheuttaisi, minkä ohessa Valiokunnan tuli ottaa harkittavaksi, miten ehdolliset muutokset kävisi hetimiten toimeenpaneminen.

Tämän tehtävän täyttämiseksi on valiokunnan ensinnäkin lausuttava mielensä *Maistraatin* kesäkuun 1 päivänä 1912 vahvistamaan rakennustarkastuskonttorin johtosääntöön ja *Kaupunginvaltuuston* toukokuun 14 päivänä samaa vuotta vahvistamaan mainitun viranomaisen vuosirahasääntöön tarpeellisista muutoksista.

Edellisessä mietinnössään on Valiokunta huomattanut, että vuosirahasäännössä oleva virkamiesluku, joka on suhteellisesti vähempi kuin erinäisissä ulkomaiden kaupungeissa, joissa rakennustarkastus on uudenaikaisella kannalla, vilkkaan rakennustoiminnan vallitessa ja edellyttäen uuden rakennusjärjestyksen astuvan voimaan hyvin tarvitaan ajanmukaisesti järjestetyn rakennustarkastuksen asettamain vaatimusten täyttämiseen. Mutta kun rakennustoiminta ja sen varassa oleva rakennustarkastuksen työmäärä suuressa määrin vaihtelee ei ainoastaan eri vuosina, vaan eri vuodenaikoinakin, oli Valiokunnan mielestä suotavaa ja luonnollista, että mahdollisimman paljon huomiota pannaan tähän seikkaan. Sitä kannalta katsoen olisi vakinainen vuosirahasääntö ollut sovitettava työmäärän alarajan mukaan ja taas toiselta puolen lisävoimia tarpeen mukaan käytettävä asettamalla ylimääräisiä apulaisia, jolloin rakennusmestariammatin tarjoomaa halvempaakin työvoimaa voitaisiin käyttää. Valiokunta lausui sentähden käsityksensä, että kutakin vuosirahasäännössä mainittua kolmea eri alaa, nimittäin rakennustarkastuksen yleisjohtoa, rakennelaskelmia ja jatkuvaa tarkastusta varten riittäisi yksi vakinainen edustaja, jotka olisivat velvolliset esteen tahi virkavapauden sattuessa hoitamaan toistensa tehtäviä. Näin olisi vakinaisten virkamiesten luku, kanslisti siihen luettuna, voitu vähentää seitsemästä neljäksi.

Jos edellä mainitun ohjelman mukainen supistus pannaan toimeen, edellyttää tämä seuraavia muutoksia rakennustarkastuksen nykyiseen järjestelyyn: a) avustavan rakennustarkastajanviran lakkauttamisen; b) rakennusinsinöörin velvoittamisen hoitamaan rakennustarkastajan virkaa viimeksi mainitun ollessa virkalomalla tahi estettynä; c) avustavan insinöörin ja apulaiskanslistin virkain poistamisen vakinaisesta rahasäännöstä sekä sen sijaan tarpeellisten määrärahan osottamisen ylimääräistä työvoimain lisäystä varten, lähinnä rakennusinsinöörin avuksi, sekä puhtaaksikirjoitusta ja päiväkirjanpitoa varten. Työvoimain lisäystä varten annettavan määrärahan jakaminen ja käyttäminen sekä ylimääräisten virkamiesten ottaminen näyttää olevan jätettävä Maistraatin asiaksi, jota vastoin rakennustarkastaja saisi ottaa ja erottaa kansliahenkilökunnan.

Vuosirahasäännöstä poistuisi tämän johdosta avustavan rakennustarkastajan palkka 9,600 markkaa, avustavan rakennusinsinöörin palkka 4,800 markkaa sekä apulaiskanslistin palkka 1,500 markkaa eli yhteensä 15,900 markkaa. Sen sijaan olisi vuosirahasääntöön pantava määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi, joka menoerä näyttää olevan laskettava vähintään 6,000 markaksi, koska rakennusinsinööri tarvitsee pysyväistä apulaista enimmän osan vuotta ja sitä paitsi on tarpeen satunnaisia lisävoimia. Puhtaaksikirjoitusta ja pöytäkirjanpitoa varten olisi pantava 1,500 markkaa, eli siis uusia eriä yhteensä 7,500 markkaa, joten vuosirahasäännössä syntyisi kaikkiaan 8,400 markan säästö.

Valiokunta on tämän mukaisesti laatinut ehdotukset rakennustarkastuskonttorin uudeksi johto- ja vuosirahasäännöksi, jotka ehdotukset liitteinä seuraavat tätä mietintöä (Liitteet II ja III).

Kun kysymys rakennustarkastuskonttorin uudesti järjestämisestä lähinnä on Maistraatin käsiteltävä ja muutosehdotus on toteutettavissa ainoastaan kaupunginviranomaisen yhtäpitävän päätöksen nojalla, esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto viime huhtikuun 27 päivänä tekemänsä päätöksen voimaansaattamiseksi *tekisi Maistraatille esityksen, että Maistraatti ryhtyisi uudesti järjestämään rakennustarkastuskonttoria sekä sitä varten Kaupunginvaltuustolle antaisi pääasiallisesti tämän oheisten ehdotusten mukaisesti laaditut ehdotukset mainitun laitoksen muuttetuksi johtosäännöksi ja uudeksi vuosirahasäännöksi.*

Valiokunnan on vielä lausuttava mielensä Kaupunginvaltuuston lähetteen jälkimäisestä puolesta eli kysymyksestä, *miten rakennustarkastuskonttorin järjestelyssä tehtävät muutokset kävisi hetimiten toimeenpaneminen.*

Niinkuin edellä mainittiin, tietää ehdotettu rakennustarkastuskonttorin henkilökunnan vähentäminen kolmen vakinaisella palkkasäännöllä olevan viran, nimittäin avustavan rakennustarkastajan, avustavan rakennusinsinöörin ja apulaiskanslistin viran lakkauttamista. Ensiksi mainitun virkamiehen asettaa Kaupunginvaltuusto Maistraatin ehdotuksesta. Avustavan rakennusinsinöörin asettaa Maistraatti rakennustarkastajan ehdotuksesta ja rakennusinsinööriä kuultuaan.

Näille kumpaisellekin virkamiehelle on taattu kuuden kuukauden irtisanomisaika. Apulaiskanslistin ottaa rakennustarkastaja eikä hänelle ole varattu irtisanomisaikaa. Näiden viranpitäjän irtisanominen ja virasta erottaminen on vakiintuneen hallintokäytännön mukaan nimittävän viranomaisen asia.

Puheena olevat virat käy siis lakkauttaminen siten, että asianomaiset irtisanomisajan päätyttyä erotetaan toimestaan. Valiokunta on edellisessä mietinnössään (siv. 4) vastustanut tuollaista jyrkkää toimenpidettä; joka tapauksessa näyttää olevan muodotonta, että kaupunginviranomaiset toimeenpanisivat irtisanomisen, ennenkuin päätös pääasiasta on tehty.

Toinen uudestijärjestämisen valmistelukeino on vapaaehtoinen sopimus, lähinnä toisten sopivain paikkain tarjoominen asianomaisille kunnallishallinnossa. Valiokunta ei ole katsonut tehtävänsä kuuluvan esittää myönteisiä ehdotuksia tässä kohden, mutta pyytää vakaumuksenaan lausua, että asian pitäisi olla tätä tietä saatettavissa tyydyttävään ratkaisuun. Helpottaakseen siirtymistä toisiin toimiin, lienee Kaupunginvaltuuston kuitenkin jo nyt ilmoitettava, että asianomaisten palkkaedut kohtuullisesti korvataan, näin siltä varalta että heille uudesta toimesta maksettaisiin nykyistä vähempi palkka.

Kaupunginvaltuuston päätettäväksi siis ehdotetaan:

että niille viranpitäjille, joiden virat rakennustarkastuskonttorin ehdollisen uudestijärjestämisen johdosta lakkautetaan, taataan kohtuullinen palkkaetujen korvaus, siinä tapauksessa että he pääsevät muuhun toimeen kunnan palveluksessa; sekä

että Rahatoimikamarin on esiintyvissä tapauksissa tehtävä Kaupunginvaltustolle ehdotus tästä asiasta.

Lisäksi esitetään

että Kaupunginvaltuusto kehottaisi Maistraattia asianomaisten virkamiesten erotessa olemaan julistamatta virkoja avonaisiksi, ennenkuin kysymys rakennustarkastuskonttorin uudestijärjestämisestä on lopullisesti ratkaistu.

Helsingissä, lokakuun 26 päivänä 1915.

Emil Schybergson.

**Juho Ahde.
J. von Haartman.**

**Jalmar Castrén.
Hugo Lindberg.**

John Ugglä.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin Kaupungin-
valtuuston kokouksessa huhtikuun 27 päivänä 1915.

5 §.

Esiteltiin valiokunnan mietintö Rakennuskonttorin järjestyksen ja vuosirahasäännön uudistamista koskevasta asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 20 vuodelta 1915*).

Keskustelun aloitti herra *Stenroth*, jonka mielestä valiokunnan ehdotuksen hyväksyminen oli tarkoituksetonta esillä olevan asian ratkaisuun nähden. Valiokunta oli kuitenkin esittänyt selviä ja täysin paikkansa pitäviä syitä muutoksien tekemiseksi jo nyt Konttorin kokoonpanoon ja vuosirahasääntöön, toteamalla että vakinaisten virkamiesten luvun kävisi vähentäminen seitsemästä neljäksi. Syyksi minkätähden tätä lukumäärää ei olisi nykyään vähennettävä oli mainittu, että kunnan ei tulisi ryhtyä tuollaiseen toimenpiteeseen henkilöihin nähden, jotka olivat nuhteettomasti täyttäneet virkatehtävänsä. Puhujan mielestä ei pääasiaa kuitenkaan olisi sekotettava kysymykseen nykyisten virkamiesten suhtautumisesta ja asemasta, jota paitsi tarpeelliset muutokset kävisi nyt toimeenpaneminen helpommin kuin vastedes, jolloin henkilökysymys luultavasti astuisi enemmän etualalle. Mahdollisesti eroaville Rakennustarkastuskonttorin virkamiehille voitaisiin tarjota muita paikkoja kunnallishallinnossa, minkä ohessa myös voisi tulla puhetta tulojen vähenemisen korvaamisesta. Kaupungille tästä koituva meno olisi luonnollinen seuraus sen tekemästä erehdyksestä asettaessaan nämä virkamiehet vakinaiselle palkkaus-
säännölle. Puhuja ehdotti asian palauttamista valiokuntaan, jonka tulisi ehdottaa ne muutokset Rakennustarkastuskonttorin johto- ja vuosirahasääntöön, joihin valiokunnan mietintö antoi aihetta.

Herra *af Forselles* katsoi rakennustarkastajan kaikissa pääkohdissa torjuneen Rakennustarkastuskonttoria vastaan tehdyt muistutukset ja sanoi tuntuvan omituiselta, että oli ajateltu Konttorin ammattimiesten luvun vähentämistä kolmeksi eli samaan määrään, mikä Konttorissa oli ennen sen taannoista uudestijärjestämistä. Valiokunta oli tosin huomauttanut, ettei Konttorin työvoimia ollut täyteen määräänsä käytetty, mutta tätä ei ollut mitenkään todistettu. Puhuja ei kuitenkaan tahtonut vastustaa valiokunnan ehdotuksen hyväksymistä, koska se tiesi kaupungin menojen säästämistä puheena olevalla alalla.

Herra *Ivalon* mielestä oli omituista, että, samalla kun oli havaittu eräät Rakennustarkastuskonttorin virat tarpeettomiksi, niitä kuitenkin oli tahdottu pysyttää niin kauan kuin virkamiehet suvaitisivat niihin jäädä. Tämän perustelemiseksi oli lausuttu, että virkamiehet olivat hoitaneet virkojansa nuhteettomasti, mutta puhujan mielestä oli samantekevää, miten virkoja, jotka oli katsottu tarpeettomiksi, hoidettiin. Kun jokin valtionvirka havaittiin tarpeettomaksi, asetettiin asianomainen virkamies lakkautuspalkalle, joten päästiin maksamasta

palkankorotuksia määrävuosien palveluksesta. Valiokunnan ehdottama keino sitä vastoin ei näyttänyt puhujasta hyvän järjestyksen ja taloudenhoidon mukaiselta. Puhuja yhtyi herra Stenrothin ehdotukseen.

Herra *Frey* ei tahtonut esittää erikoista vaatimusta asiassa, mutta ei sanonut voivansa hyväksyä valiokunnan perustelua. Puhujan mielestä oli valiokunta tehnyt liian hätäisiä johtopäätöksiä nykyisten tavattomain olojen perusteella. Olisi ensin odotettava näiden lakkaamista ja, vasta sittenkun jokin aika senkin jälkeen oli kulunut, kävisi oikeita johtopäätöksiä tekeminen. Etusijaan olisi asetettava vaatimus, että kutakin Rakennustarkastuskonttorin erikoisalaa hoiti pätevä henkilö, koska tämän viraston toiminnan tarkoituksena oli yleisen turvallisuuden takaaminen. Kaupunginvaltuuston painetuista asiakirjoista N:o 35 vuodelta 1912, professori Clasonin lausunnosta sekä tilastosta kävi selville, että vakinainen henkilökunta oli määrältään mahdollisimman niukka. Valiokunnan mielipide, että tämä henkilökunta olisi vähennettävä seitsemästä neljään virkamieheen, ei sentähden perustunut paikkansa pitäviin syihin. Tässä olisi otettava huomioon, että arkkitehdit eivät voi esteen sattuessa astua insinöörien sijaan eikä päin vastoin. Mitä tuli kysymykseen rakennusmestarien asettamisesta arkkitehtien sijaan, kävi epäileminen, olisiko rakennusmestareja saatavissa halvemmalla palkalla kuin arkkitehtejä, mutta vaikka niinkin olisi laita, olisi kuitenkin edullisempaa ottaa palvelukseen arkkitehtejä, koska nämä joka tapauksessa edustivat suurempaa asiantuntemusta. Valiokunnan lausunto, että Rakennustarkastuskonttori oli tuottanut tappiota, tuntui sangen omituiselta, koska kaiketi ei ollut tarkoitus, että jokin kaupungin virasto tuottaisi voittoa. Sitä valiokunnan menettelyä että Rakennustarkastuskonttorin tuloista oli luettu pois erilleen aidatusta kaupunginmaasta maksettu korvaus ei puhuja myöskään sanonut voivansa hyväksyä, koska tämä korvaus Konttoria uudestaan järjestettäessä oli lauettu sen tuloihin. Lopuksi lausui puhuja olevansa sitä mieltä, että harhaan suuntautunut säästäväisyys veisi siihen, ettei Rakennustarkastuskonttori uuden rakennusjärjestyksen voimaan astuessa kykenisi täyttämään sille asetettuja vaatimuksia. Kun Rakennustarkastuskonttori oli ansiokkaasti täyttänyt tehtävänsä, ei olisi ilman täysipainoisia syitä ja riittävää kokemusta pyrittävä purkamaan, mitä hiljattain oli rakennettu.

Herra *Schybergson* huomautti, että jo Rakennustarkastuskonttorin nykyisen järjestyksen ehdotusta laadittaessa oli julkilausuttu eriävä mielipide vakinaisten virkamiesten ehdotetun lukumäärän tarpeellisuudesta, mutta ettei tätä mielipidettä ollut esiintuotu mietinnössä. Herra Stenrothin ehdotuksen johdosta huomautti puhuja, että olisi tarpeetonta laatia ehdotusta Rakennustarkastuskonttorin uudeksi ohje- ja rahäsäännöksi, ellei virkamiehiä samalla sanotaisi irti, jommoista jyrkkää toimenpidettä valiokunta ei ollut tahtonut puoltaa.

Herra *Eskola* vertaili keskenään niitä tietoja Rakennustarkastuskonttorin työstä, joita rakennustarkastaja oli antanut mietinnön oheisessa kirjelmässään ja joita oli kaupungin virallisessa tilastossa, sekä havaitsi näiden tietojen monessa kohden poikkeavan toisistaan, ensinmainittujen mukaan kun työ määrä oli paljon suurempi kuin jälkimäisten mukaan, mistä saattoi päätellä, että rakennustarkastaja oli monessa kohden liioitellut Rakennustarkastuskonttorin työmäärää.

Herra *Elving* sanoi kannattaneensa vaatimuksia asian antamisesta valiokunnan käsitel-

täväksi sillä edellytyksellä, että tulokset olisivat aivan toiset kuin miksi ne todellisuudessa olivat osottautuneet. Valiokunnan selvityksestä kävi kuitenkin puhujan mielestä ilmi, että valiokunnan olisi pitänyt tulla siihen tulokseen, että Rakennustarkastuskonttori ei kaivannut uudestijärjestämistä ja ettei siis asiassa ollut mitään tehtävänä.

Herrat *Lindberg* ja *Castrén* kannattivat valiokunnan ehdotusta, jota vastoin herrat *Paloheimo* ja *Nevanlinna* yhtyivät herra Stenrothin esittämään palautusvaatimukseen.

Herra *Waldén* yhtyi herra Stenrothin ehdotukseen, mutta kun johdonmukaisuus vaati että, jos joitakin vakinaisia virkamiehiä pidettiin tarpeettomina, nämä olisi hetimiten irtisanottava viroistaan, ehdotti puhuja, että valiokunta myös saisi tehtäväkseen harkita ja ehdottaa, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä Konttorin kokoonpanoon tarpeelliseksi huomattavain muutosten toimeenpanemiseksi hetimiten.

Herra *Holmberg* yhtyi herra Waldéniin.

Sittenkun keskustelu tämän jälkeen oli julistettu päättyneeksi, asetti herra puheenjohtaja Kaupunginvaltuusmiesten vastattavaksi seuraavan äänestysesityksen:

Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät mietinnön sivulla 4 olevat valiokunnan ponnet, äänestävät jaa;

jos ei voittaa, ovat Kaupunginvaltuusmiehet palauttaneet mietinnön valiokuntaan herra Stenrothin ehdottamassa tarkoituksessa herra Waldénin siihen ehdottamin lisäyksin tahi ilman sitä.

Nimenuudoin toimitetussa äänestyksessä annettiin 21 jaa ja 27 ei, minkä johdosta herra puheenjohtaja asetti seuraavan äänestysesityksen:

Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät herra Waldénin lisäehdotuksen, äänestävät jaa;

jos ei voittaa, on tämä ehdotus rauennut.

Enemmistö vastasi esitykseen jaa, joten siis Kaupunginvaltuusto oli päättänyt palauttaa mietinnön valiokuntaan, jonka tulisi laatia ja Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus niiksi Rakennustarkastuskonttorin johto- ja vuosirahasäännön muutoksiksi, joita mietintö aiheuttaisi, minkä ohessa valiokunnan tulisi harkita, miten ehdolliset muutokset kävisi heti toimeenpaneminen.

Mietinnön sivulla 6 oleva ponsi hyväksyttiin sinänsä.

Vakuudeksi:

A. V. Lindberg.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin rakennustarkastuskonttorin johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin rakennustarkastuskonttorin tehtävänä on Maistraatin silmälläpidon alaisena valvoa kaupungissa harjoitettua rakennustoimintaa rakennusjärjestyksen määräysten mukaisesti.

2 §.

Rakennustarkastuskonttoria johtaa rakennustarkastaja, ja sen muuna virkahenkilökuntana ovat (poist.) rakennusinsinööri, rakennuskontrollööri (poist.) ja kanslisti (poist.) sekä ylimääräiset apulaiset, *kansliahenkilökunta* ja palvelijasto.

3 §.

Rakennustarkastajan asettaa Kaupunginvaltuusto Maistraatin ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa laatia piirustuksia paikkakunnalla toimeenpantavia rakennusyrityksiä varten eikä sellaisia yrityksiä johtaa, ei myöskään pitää muuta virkaa eikä ottaa hoitaakseen tointa, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Rakennustarkastajan velvollisuutena on ylinnä johtaa rakennustarkastusta. Eritoten tulee hänen:

- a) pitää silmällä että rakennustarkastuskonttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;
(poist.).
- b) tarkastaa saapuneet piirustukset ja suorittaa rakennusjärjestyksessä määrätyt katselmukset ja muut toimitukset;
- c) rakennusjärjestystä rikottaessa tahi muuten tarpeen vaatiessa ja erittäinkin, kun vaaraa katsotaan olevan olemassa, siitä viipymättä Maistraatille ilmoittaa sekä ehdottaa tämän johdosta tarpeellisia toimenpiteitä;
- d) Maistraatin määräyksestä olla osallisena toimittamassa tahi itse toimittaa sellaisia hänen työalaansa kuuluvia katselmuksia ja katsastuksia, joita ei ole mainittu rakennusjärjestyksessä;
- e) tarvittaessa olla saapuvilla tahi kutsuttaessa saapua niihin Maistraatin istuntoihin, joissa rakennusasioita käsitellään sekä siellä antaa tarpeelliset lausunnot;
- f) kaikista uutis- ja lisärakennuksissa sekä muutosrakennuksissa toimittamistaan katsastuksista pitää päiväkirjaa, jossa mainitaan hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset;

g) vastata siitä, että rakennustarkastuskonttorin asiana oleva maksunpano toimitetaan vahvistetun taksan mukaisesti, sekä tarkastaa ja oikeaksi todistaa konttorissa tehty maksunpanoluettelo; sekä

h) vuosittain maa'iskuun kuluessa Maistraatille antaa kertomus rakennustarkastuskonttorin toiminnasta edellisenä vuonna, jonka kertomuksen tulee sisältää kaupungin kunnallishallinnosta annettavaan kertomukseen pantavia tilastotietoja kaupungin rakennustoiminnasta.

Sen ohessa tulee rakennustarkastajan kiinnittää huomiota rakennustoiminnan kehitykseen ylipäätään sekä Maistraatille tehdä ehdotuksia niiksi yleisiksi määräyksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, joita siihen nähden havaitaan tarpeellisiksi.

(4 § poist.).

4 (5) §.

Rakennusinsinöörin asettaa Kaupunginvaltuusto Maistraatin ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa laatia rakennusrakenteiden piirustuksia, ehdotuksia tahi laskelmia eikä johtaa rakennustöitä paikkakunnalla, ei myöskään pitää muuta virkaa eikä ottaa hoitaakseen tointa, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Rakennusinsinöörin on velvollisuus rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena:

a) tutkia ja tarkastaa saapuneet rakennusten kantavain rakenteiden piirustukset ja laskelmat;

b) rakennustarkastajan käskystä rakennuspaikoilla tarkastaa valmiit rakenteet ja niiden yhtäpitävyisyys annettujen laskelmain ja piirustusten kanssa;

c) ilmoitulleista virheistä ja erittäinkin, kun vaaraa saattaa katsoa olevan tarjona, tästä viipymättä ilmoittaa rakennustarkastajalle;

d) kaikista suorittamistaan tarkastuksista ja toimituksista sekä virassa tekemistään huomioista pitää päiväkirjaa, jossa mainitaan hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset; (poist.)

e) Maistraatin määräyksen mukaan olla osallisena toimittamassa tahi itse toimittaa sellaisia hänen työalaansa kohdistuvia katselmuksia ja katsastuksia, joita ei mainita rakennusjärjestyksessä; *sekä*

f) *rakennustarkastajan ollessa virasta vapaana tahi estettynä hoitaa hänenkin virkaansa.*

5 (6) §.

Rakennuskontrollöörin asettaa Maistraatti rakennustarkastajan ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa johtaa paikkakunnan rakennusyrityksiä eikä myöskään pitää muuta virkaa eikä ottaa hoitaakseen tointa, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa.

Rakennuskontrollöörin velvollisuutena on rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena ja hänen tarkemman määräyksensä mukaan valvoa kaupungissa harjoitettua rakennustoimintaa sekä siinä kohden erittäinkin:

a) olla apuna saapuneiden piirustusten tarkastamisessa sekä katselmusten ja toimitusten suorittamisessa rakennuspaikoilla;

b) valvoa, ettei rakennusyrityksiä suoriteta, ennenkuin niihin kuuluvat piirustukset on asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettu;

c) tarkoin pitää huolta siitä, että niin paraikaa toimeenpantavat rakenteiden ja tulisijain muutokset kuin hänen valvottavikseen annetut rakennustyötkin suoritetaan vahvistettuja piirustuksia, rakenteita ja määräyksiä noudattaen; sekä

d) kaikista edellä luetelluista toimituksista pitää päiväkirjaa, jossa mainitaan hänen tekemänsä muistutukset ja antamansa määräykset, ja on suullinen kertomus rakennuspaikoilla tehdyistä huomioista päivittäin rakennustarkastajalle annettava.

(7 § poist.).

6 (8) §.

Kanslistin, jonka Maistraatti asettaa rakennustarkastajan ehdotuksesta, on velvollisuus rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena:

a) tarkastaa rakennusverotuksen pohjana olevat laskelmat, laskea niiden säädettyjen maksujen määrät, joiden maksunpano on rakennuskonttorin asia, pitää sanottujen maksunpanojen luetteloja sekä kirjoittaa ja rahatoimikonttoriin antaa niistä maksuliput kannettaviksi ja perittäviksi;

b) kaikista toimittamistaan tarkastustöistä ja verotuslaskelmista pitää tarkkoja kirjoja; sekä sitä paitsi

c) pitää rakennustarkastuskonttorissa tarpeelliset diarit.

7 (10) §.

Rakennustarkastuskonttorin vakinaisia virkamiehiä, paitsi kanslistia (poist.), otettaessa varataan molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisaika.

8 (9) §.

Tarpeen vaatiessa voidaan rakennustarkastuskonttoriin rakennustarkastajan esityksestä asettaa ylimääräisiä apulaisia Maistraatin määräyksen mukaan. Nämä apulaiset ottaa ja erottaa Maistraatti rakennustarkastajan ehdotuksesta. Puhtaaksikirjoitusta ja päiväkirjanpitoa varten tarpeellisen kansliahenkilökunnan ottaa ja erottaa rakennustarkastaja.

9 (11) §.

Maistraatin asiana on hakemuksesta myöntää rakennustarkastuskonttorin virkamiehille virkavapautta sekä määrätä heidän sijaisensa. Konttorin henkilökunnan virkalomaehdotuksen laatii rakennustarkastaja, alistaen sen Maistraatin hyväksyttäväksi. Virka-

loman ajaksi on näiden virkamiesten asetettava puolestaan Maistraatin hyväksymä viransijainen, ja on virkaloman jaossa myös vaarinoitava, että tuollaista lomaa eivät yhtä aikaa nauti rakennustarkastaja ja (poist.) rakennusinsinööri (poist.)

10 (12) §.

Rakennustarkastuskonttorin päiväkirjat, diarit, luettelot ja maksunpanoluettelot sekä niiden perustuksena olevat laskelmat on vaadittaessa näytettävä Maistraatille.

Rakennustarkastuskonttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä Maistraatin määrääminä aikoina.

---

*Liite III.**Ehdotus:***Rakennustarkastuskonttorin menosääntö.**

1 rakennustarkastaja, palkkaa	12,000: —
matkarafoja	600: —
1 rakennusinsinööri, palkkaa	9,000: —
matkarafoja	400: —
1 rakennuskontrollööri, palkkaa	6,500: —
matkarafoja	500: —
1 kanslisti	2,400: —
Palkkio terveydenhoitolautakunnan valtuutetulle osanotosta rakennuskatselmuksiin	2,500: —
Määräraha kesäloman hankkimiseksi rakennustarkastuskonttorin virkamiehille, Maistraatin määräyksen mukaan, arviolta	2,000: —
Tarverahoiksi ja aineenkoetusten kustantamiseksi, arviolta	3,500: —
Siivoaminen, arviolta	700: —
Korvausta menetetyistä sivusaatavista kahdelle nykyään virassa olevalle, katselmustoimituksiin osaa ottavalle raatimiehelle, à 4,000: —	8,000: —
Määräraha ylimääräisen apulaisten palkkaamiseksi, Maistraatin määräyksen mukaan, arviolta	6,000: —
Määräraha puhtaaksikirjoitusta ja päiväkirjanpitoa varten, arviolta	1,500: —
Määräraha palvelijastoa ja kutsujen tiedoksisattamista varten, arviolta....	2,800: —
	<u>Yhteensä Smk 58,400: —</u>

Muist. Kaikki rakennustarkastuskonttorin palveluksessa olevat virkamiehet saavat 5 ja 10 vuoden palveluksesta palkankorotusta 10 % pohjapalkastaan.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Valiokunnan mietintö kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Rahatoimikamari kokouksessaan viime syyskuun 30 päivänä, jolloin useimpain muidenkin kunnan viranomaisten edustajia oli saapuvilla, oli päättänyt antaa allekirjoittaneista muodostetun kolmimiehisen valiokunnan tehtäväksi Kamarille toimittaa selvityksen ja ehdotuksen kysymyksestä, joka koski kalliinajanlisäyksen myöntämistä kaupungin virka- ja palvelusmiehille, on valiokunnalla täten kunnia asiasta lausua seuraavaa:

Valiokunta on ensinnäkin koettanut saada objektiivisiin perusteihin nojaavaa käsitystä siitä, missä määrin elantokustannukset Helsingissä ovat kohonneet sodan puhkeamisesta lähtien vallinneen, yhtämittaista hinnannousua osottavan kalliinajan kuluessa. Tässä kohden parhaiten ohjeeksi soveltuvat tiedot ovat teollisuushallituksen tilastollisen osaston kokoomat kuukausittain julkaistut tiedonannot erinäisten elintarpeiden vähittäismyyntihinnoista. Vertailun vuoksi mainittakoon tässä rinnatusten eräiden tavarain keskihinnat Helsingissä syyskuussa 1913 ja syyskuussa 1915, ollen tässä ensiksi mainitun kuukauden hinnat valittu jälkimäisen kuukauden hintain taustaksi, syystä että keskihinnat syyskuussa 1913 olivat huomattavan tasaiset ja ennen maailmansodan puhkeamista vallinnutta tilaa edustavat, jota paitsi edellinen kuukausi edustaa samaa aikaa vuodesta kuin jälkimäinenkin. Näihin numerotietoihin on liitetty tietoja kunkin tavaralajin prosentittaisesta hinnannoususta mainittujen kuukausien välisenä kaksivuotiskautena.

Tavaralaji.	Keskihinta syyskuussa 1913, penniä.	Keskihinta syyskuussa 1915, penniä.	Kohoneminen syyskuusta 1913 syyskuuhun 1915, %.	Tavaralaji.	Keskihinta syyskuussa 1913, penniä.	Keskihinta syyskuussa 1915, penniä.	Kohoneminen syyskuusta 1913 syyskuuhun 1915, %.
Kuorimaton maito, litra	21	25.5	19.0	Perunat, 5 litraa	30	52	73.3
Kuorittu maito, litra	9	15	66.7	Vehnäjauhot, kg.	44	67	52.3
Pöytävoi, kg.	323	363	12.4	Ruisjauhot, kg.	30	42	40.0
Ruokavoi, kg.	283	320	13.1	Kaurasuorimat, kg.	48	88	83.3

Riisisuurimat kg.	66	113	71.2	Tuore kala: silakka,			
Kova ruisleipä, kg.	41	82	100.0	kg.	39	69	76.9
Pehmeä ruisleipä, kg.	30	52	73.3	Suolakala: silli, kg.	87	137	57.5
Tuore naudanliha:				„ silakka,			
paisti, kg.	126	156	23.8	kg.	39	58	48.7
Tuore naudanliha:				Kahvi (paahtamaton),			
liemiliha, kg.	101	136	34.7	kg.	308	355	15.3
Juottovasikka, kg.	171	213	24.6	Palasokeri, kg.	118	140	18.6
Juottamaton s:n kg.	86	135	57.0	Koivuhalot (1 m. pit-			
Tuore silava, kg.	171	232	35.7	kät), n. s.	3,060	4,380	43.1
Suolainen s:n, kg.	170	236	38.8	Havupuunhalot, n. s.	2,260	3,280	45.1

Niinkuin edellä olevista hintanoterauksista näkyy, on erittäin suuri hinnankorotus kohdannut juuri useimpia niistä tavaroista, joilla vaatimattomassa taloudessa on suurin merkitys ja jommoisia ovat kova ja pehmeä ruisleipä (100.0 ja 73.3 %), ruis- ja vehnäjäuhot (40.0 ja 52.3 %), kaurasuurimat (83.3 %), perunat (73.3 %), kuorittu maito (66.7 %), tuore ja suolattu silakka (76.9 ja 48.7 %), tuore silava (35.7 %), suolainen silava (38.8 %), suolainen silli (57.5 %) y. m. Halkojen hinta on kohonnut 43.1 ja 45.1 %, syyskuusta 1914 lähtien 48.0 ja 47.7 %. Puheena olevain tietojen keräämisestä lähtien on sitä paitsi useiden tavarain hinta ehtinyt vieläkin kohota, jota vastoin tiettävästi yhdenkään tavaran hinta ei ole samaan aikaan huojistunut.

Muista elantokustannuksista ei ole käytettävänä luotettavia erikoistietoja. Ei kuitenkaan paljon erehtyne sanoessaan, että näiden nousu elintarpeiden hinnansuun verraten on tavallisesti ollut sängen vähäinen. Kun kuitenkin toimitettujen tutkimusten mukaan ravintokustannukset sellaisessa taloudellisessa asemassa olevissa perheissä, joiden avustaminen kalliinajanlisäyksellä voi tulla kysymykseen, lienee laskettava keskimäärin noin 40 %:ksi tahi hiukan enemmän vuotuisten menojen kokonaismäärästä ¹⁾, vaikuttaa elintarpeiden hinnan kohominen joka tapauksessa niin tuntuvasti yleisiin elantokustannuksiin, että vähävaraisten menomäärän täytyy katsoa kohonneen keskimäärin noin 25 % enemmän köyhimmässä perheissä, missä ravinnolla on verraten suurempi merkitys, vähemmän sitä vastoin jonkin verran varakkaimmissa perheissä sen tunnetun säännön mukaan, että mitä vähemmän on tuloja, sitä suuremmat ovat ravintokustannukset

¹⁾ Vera Hjelt tulee Suomen ammattityöläisten elantoehtoja vuosina 1908—09 koskevassa tutkimuksessaan Helsingin ammattityöläisiin nähden siihen tulokseen, että menot ravinnosta silloin olivat 49.7 % heidän kaikista menoistaan. — Tekeillä olevan, ylioppilaiden elantokustannuksia Helsingissä koskevan tilastotutkimuksen mukaan, joka kohdistuu syksyn 1913 oloihin, olivat miespuolisten ylioppilaiden menot ravinnosta keskimäärin 26.5 ja naispuolisten keskimäärin 28.5 % heidän kaikista menoistaan. Viimeksi mainittuja prosenttilukuja polkevat tietenkin runsaasti ylioppilaiden opintomenot y. m.

talouden kokonaisuimien verraten. Huomattava on niinikään, että erään toisen taloustilastollisilla tutkimuksilla todetun lain mukaan ravinnon suhteellinen osuus elantokustannuksista kohoaa yhtärinnan talouden jäsenluvun kanssa.

Vaikka ehdottomasti tarkkoja numerotietoja elantokustannusten yleisestä kohoamisesta ei ole esitettävissä, osottavat edellä olevat tiedot kuitenkin valiokunnan mielestä epäämättömästi niin tuntuva puheena olevain kustannusten kohoamista, että kalliinajanlisäyksen myöntäminen ainakin erälle kaupungin virka- ja palvelusmiehille sen johdosta esiintyy täysin tarpeellisena, erittäinkin kun kaupungin elantokustannukset epäilemättä edelleenkin kohoavat mitä kauemmin sotaa jatkuu. Tämä käsitys on vallalla liike-elämässäkin, niinkuin näkyy siitä, että eräät suuremmat liikkeet sekä Helsingissä että maaseudulla jo ovat korottaneet apulaistensa palkkoja 10—20 %:lla.

Siihen järjestelmään nähden, jota kalliinajanlisäystä myönnettäessä olisi noudatettava, käy epäilemättä esittäminen eri mielipiteitä, etusijassa siitä riippuen, onko pääpaino pantava inhimillisiin vai rahallisiin näkökohtiin, mutta myös siitä johtuen että kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkkaukset maksetaan varsin erilaisten perusteiden mukaan.

Yksinkertaisin keino asian ratkaisemiseksi olisi epäilemättä, että kaikille virka- ja palvelusmiehille poikkeuksetta myönnettäisiin palkanlisäystä yhtä suuri prosentti palkastaan. Tällaista menettelyä, jonka puolesta tosin ainakin teoreettiselta kannalta kävisi esittäminen moniaita syitä, jos kysymys olisi tavallisesta palkankorotuksesta, täytyy kuitenkin tässä tapauksessa valiokunnan mielestä pitää sopimattomana. Osin nousisi yleinen korotus summaan (10 %:n mukaan lukien lähes 400,000 markkaan vuodessa), joka aivan liaksi rasittaisi kaupunginkassaa, osin tietäisi tuollainen korotus, jota luonnollisesti ei kävisi myöntäminen ylen korkean prosenttimäärän mukaan, vähäpalkkaisimmille ja niille, joiden elätettävänä on monta henkeä, nykyisten kalliiden hintain vallitessa liian vähän tuntuva palkanlisäystä. Kallisaika kohtaa nimittäin niitä, joiden tulot säännöllisissä oloissa juuri ja juuri riittävät toimeentuloon tai antavat vaan mitättömän ylijäämän, aivan toisin kuin paremmassa asemassa olevia. Vähäpalkkaisimpia ja näiden joukossa eritoten niitä, joilla on suuri perhe, on nykyään todellinen hätä jo varsin läheltä uhkaamassa, lieneepä eräissä tapauksissa jo alkanutkin. Näin ollen näyttää tässä tapauksessa kokonaan olevan luovuttava niistä periaatteista, jotka ehken olisivat soveliaimmat pantaviksi tavallisen palkankorotuksen pohjaksi, ja kalliinajanlisäyksen antaminen järjestettävä niin, että nämä lisäykset etusijassa ovat hätäapua todellisessa tarpeessa oleville kaupungin virka- ja palvelusmiehille heidän toimeentulominiminsä turvaamiseksi, ja vasta toisessa sijassa, jos katsotaan käyvän päinsä, apumaksua kaupungin eri toimihenkilöjen säännöllisissä oloissa tavallisen elantotason ylläpitämiseksi.

Jos nämä näkökohdat pannaan asian käsittelyn pohjaksi, tulee niiden soveltamisen käytännössä viedä m. m. siihen, että ne kaupungin virka- ja palvelusmiehet, joiden tulot ylittävät jonkin määrätyn summan, kalliinajanlisäystä jaettaessa kokonaan erotetaan luvusta sekä että tuollaisen lisäyksen saajat eri suurusten tulojensa ja erilaisen elatusvelvollisuutensa perusteella jaetaan luokkiin, joihin nähden lisämaksun määräämisessä noudatetaan erilaisia periaatteita. Paitsi sitä tämän luokituksen ilmeistä syytä, minkä eri yksilöjen tulojen ja elatusvelvollisuuden erilaisuus sisältää, viitattakoon tässä edellä mainittuihin, tilastotutkimuksilla saavutettuihin kokemuksiin ruokamenojen verraten suuremmasta osuudesta köyhäin ja monihenkisten perheiden kuin varakkaimpain ja pienempäin perheiden kokonaismenoista,

Siksi tulorajaksi, jota ylempänä kalliinajanlisäystä ei olisi myönnettävä, on valiokunta ajatellut 4,800 markkaa vuodessa eli 400 markkaa kuukaudessa. Tämä yläraja on tosin valittu mielivaltaisesti, ja sama olisi laita jonkin verran ylempänä tai alemman rajan. Joka tapauksessa näyttää kuitenkin virkamiehillä, joilla on tuloja enemmän kuin 4,800 markkaa vuodessa, yleensä olevan mahdollisuutta siinä määrin supistaa menojaan taikka muulla tavoin järjestää taloutensa niin, että voivat tulla toimeen ilman kalliinajanlisäystä, ja mainitussa kokouksessakin pidettiin tuota summaa suurimpana, mikä voisi puheena olevassa tapauksessa tulla kysymykseen. Rajan paneminen alemmaksi, esim. 2,400 markkaan vuodessa, niinkuin mainitussa kokouksessa niinkään ajateltiin, olisi taas vähemmän sopiva jo siitäkin syystä, että kalliinajanlisäys niin ollen tulisi miltei yksinomaan palvelusmiesten ja ylimääräisten virkamiesten hyväksi, jota vastoin vain aniharva vakinainen virkamies pääsisi siitä osalliseksi. Niinpä esim. jäisi miltei koko kansakouluopettajisto, jonka palkkaehdot kuitenkin ovat tunnustetusti niukat ja joka jo vuosi takaperin anoi palkanjärjestelyä, kokonaan vaille kalliinajanlisäystä.

Mitä lisäysten antamisessa noudatettavaan asteikkoon tulee, on valiokunta sen ajatellut laadittavaksi seuraavasti. Lisäprosentin ei ainakaan toistaiseksi tulisi olla 30 % suurempi, ja tällä määrällä korotettaisiin niiden alimpaan tuloluokkaan kuuluvain henkilöjen palkkaa, joilla on suurimmat perheet. Lähinnä korkeamman tuloluokan palkanlisäys sopisi määrätä 4—5 % alemmaksi kuin alimassa tuloluokassa j. n. e., noudattaen että alimmassa tuloluokassa olisi vuositulojen määrä enintään 1,800 markkaa ja kussakin seuraavassa luokassa 600 markkaa suurempi, joten tuloluokkia olisi kuusi ja ylimmässä 4,800 markan vuositulot ylärajana (ks. lähemmin siv. 6). Kukin tuloluokka olisi samalla jaettava kolmeen ryhmään eri palkansaajain elatusvelvollisuuden laajuuden mukaan, niin että ensimmäiseen ryhmään kuuluisivat ne, joilla paitsi itseään on yksin (muiden avustamatta) elätettävänä viisi henkeä tai enemmän (ryhmä a), toiseen ne, joilla paitsi itseään on yksin elätettävänä 2—4 henkeä (ryhmä b), ja kolmanteen ne, joilla paitsi itseään on elätettävänä enemmän kuin yksi henkilö taikka ainoastaan itsensä (ryhmä c). Näissä eri ryhmissä olisi palkanlisäys vahvistettava eroavaksi 5—10 %, niin että,

jos esim. I tuloluokan a) ryhmässä annetaan kalliinajanlisäystä 30 %, tulisi saman luokan b) ja c) ryhmäin saada 25 ja 20, 24 ja 18, 22 1/2 ja 15 taikka 20 ja 10 % palkastaan kalliinajanlisäystä.

Edellä mainitulla tavalla jaettaessa kaikkiaan 18 luokkaan ja ryhmään henkilöt, joitten valiokunta on katsonut voivan tulla kysymykseen kalliinajanlisäystä myönnettäessä, on paitsi inhimillisyyšnäkökohtia pääasiassa pantu pohjaksi kaupungin Tilastokonttorin hankkima taloudellis-tilastollinen selvitys, jonka päätulokset esitetään seuraavassa ja joka m. m. osottaa, mikä rahallinen tulos eri prosentimääräin käyttämisestä on kalliinajanlisäyksiä määrättäessä. Ennenkuin valiokunta käy lähemmin selvittämään tätä asian puolta, lienee tarpeen muutamia tietoja puheena olevasta selvityksestä.

Tilastolliset perustiedot hankittiin kunnan virastojen ja laitosten asianomaisten päällikköjen sekä lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain välityksellä jakamalla heille painettuja kaavakkeita, joissa kaikkiin nühin heidän alaisiinsa virka- ja palvelusmiehiin nähden, joiden palkka ei ole 4,800 markkaa suurempi, pyydettiin tietoja seuraavista seikoista: 1) kunnallinen virka; 2) palkka kunnalta (palkka tai palkkio ynnä palkan- ja palkkionlisäys, henkilökohtainen palkanlisäys ja matkarahat, vapaa asunto tahi vuokrat rahat, vapaa lämpö, vapaa valo, vapaa ruoka, muut luontoisedut sekä sivutulot arviolta); 3) tulot muusta toimesta tahi työstä (vakinaisesta tahi ylimääräisestä) tai eläkkeestä; 4) sivilisääty; 5) muiden perheenjäsenten toimi kunnan palveluksessa ja heidän vuositulonsa siitä; sekä 6) elatusvelvollisuus (erilaatuisten elätettävään henkilöjen luku sekä ottaako muita henkilöjä osaa heidän elättämiseensä). Kaikki kaavakkeeseen kirjoitetut tiedot vahvisti asianomainen henkilö todeksi nimikirjoituksellaan.

Tällä tavoin hankittiin tietoja kaikkiaan 1,742 henkilöstä. Näiden luvusta erotettiin kuitenkin heti 139 henkilöä, jotka olivat ilmoittaneet heillä välittömästi kunnalta saamansa palkan lisäksi olevan joko muusta työstä tahi eläkkeestä taikka myös sivusaatavista tuloja niin paljon, että heidän koko vuositulonsa, palkka lukuun otettuna, oli 4,800 markkaa suurempi.

Tämän ensimmäisen erottelun jäleltä oli siis virka- ja palvelusmiehiä kaikkiaan 1,603 jaettavaksi edellä lähemmin mainittuihin 18 ryhmään. Tässä kuitenkin katsottiin samalla olevan tehtävä ero niiden henkilöjen välillä, jotka saivat jonkin osan palkkaansa vapaana ruokana ja vapaana lämpönä, sekä niiden, joilla ei ollut kumpaistakaan näistä nykyisen kalliinajan vallitessa erittäin tärkeistä eduista. Näin toimitettuna oli ryhmitys seuraava:

Tuloluokka. Markkaa.	Henkilöjä, joiden palk- kaukseen ei kuulu luon- toisetuja ¹⁾ .	Henkilöjä, joiden palk- kaukseen kuuluu vapaa lämpö ²⁾ .	Henkilöjä, joiden palk- kaukseen kuuluu va- paa lämpö ja vap.ruok. ³⁾ .	Yhteensä.
<i>I. Enintään 1,800.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	17	14	1	32
b) 2—4 ”	58	53	27	138
c) enintään 1 henkilön	246	27	461	734
<i>II. 1,800—(enint.) 2,400.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	9	5	—	14
b) 2—4 ”	76	14	—	90
c) enintään 1 henkilön	137	9	8	154
<i>III. 2,400—(enint.) 3,000.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	13	5	—	18
b) 2—4 ”	63	4	—	67
c) enintään 1 henkilön	72	5	1	78
<i>IV. 3,000—(enint.) 3,600.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	11	—	—	11
b) 2—4 ”	33	6	1	40
c) enintään 1 henkilön	88	1	4	93
<i>V. 3,600—(enint.) 4,200.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	8	1	—	9
b) 2—4 ”	31	3	—	34
c) enintään 1 henkilön	47	—	—	47
<i>VI. 4,200—(enint.) 4,800.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	4	—	—	4
b) 2—4 ”	13	1	—	14
c) enintään 1 henkilön	26	—	—	26
Yhteensä	952	148	503	1,603

¹⁾ Tähän on luettu vähäinen määrä henkilöjä, joiden palkkaukseen sisältyy vapaa asunto tai vapaa valo tahi vapaa vaatetus tahi muu nykyisenä kalliina aikana vähemmän arvoinen luontoisetu, mutta ei vapaata lämpöä eikä vapaata ruokaa.

²⁾ Useimmilla näistä on sitä paitsi vapaa asunto ja eräillä lisäksi muita luontoisetuja; viidellä tässä lukuun otetulla henkilöllä ei ole vapaata lämpöä, mutta sen sijaan osittain vapaa ruoka.

³⁾ Useimmilla näistä on sen ohessa vapaa asunto ja lisäksi muitakin luontoisetuja. Yhdellä henkilöllä on ainoastaan vapaa ruoka, mutta ei muita luontoisetuja.

Edellä olevista numeroluvuista näkyy m. m., että a) ryhmä on kauttaaltaan verraten vähäpätöinen, jota vastoin c) ryhmä kaikissa tuloluokissa on suurin ja alimmassa tuloluokassa kokonaan vallitsevana. Nämä seikat käyvät selvemmin näkyviin alempana olevasta taulusta, jossa esitetään kaikkien luokkain ja ryhmäin henkilöiden yhteenlaskettu rahapalkka.

T u l o l u o k k a. M a r k k a a.	Henkilöjä, joiden palk- kaukseen ei kuulu luon- toisetuja.	Henkilöjä, joiden palk- kaukseen kuuluu va- paa lämpö.	Henkilöjä, joiden palk- kaukseen kuuluu va- paa lämpö ja vapaa ruok.	Yhteensä.
	M a r k k a a.			
<i>I. Enintään 1,800.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	21,890	15,295	900	38,085
b) 2—4	75,347	64,930	16,344	156,621
c) enintään 1 henkilön	313,447	25,515	248,744	587,706
<i>II. 1,800—(enint.) 2,400.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	16,710	8,837	—	25,547
b) 2—4	154,015	32,480	—	186,495
c) enintään 1 henkilön	284,283	19,650	16,400	320,333
<i>III. 2,400—(enint.) 3,000.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	31,370	13,900	—	45,270
b) 2—4	155,152	9,480	—	164,632
c) enintään 1 henkilön	172,676	13,320	3,000	188,996
<i>IV. 3,000—(enint.) 3,600.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	34,950	—	—	34,950
b) 2—4	96,181	18,310	3,600	118,091
c) enintään 1 henkilön	273,129	3,400	12,900	289,429
<i>V. 3,600—(enint.) 4,200.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	28,150	3,850	—	32,000
b) 2—4	103,530	9,900	—	113,430
c) enintään 1 henkilön	151,378	—	—	151,378
<i>VI. 4,200—(enint.) 4,800.</i>				
Elättää paitsi itseään:				
a) vähintään 5 henkilöä	13,330	—	—	13,330
b) 2—4	47,112	4,600	—	51,712
c) enintään 1 henkilön	92,596	—	—	92,596
Yhteensä Smk	2,065,246	243,467	301,888	2,610,601

Jos ryhmät a), b) ja c) yhdistetään kukin erikseen, huomataan että kuhunkin niistä kuuluu alempana mainittu henkilöluku, joilla on yhteensä seuraava määrä rahapalkkaa:

Elättää paitsi itseään:	Henkilöjä, joiden palkkaukseen ei kuulu luontoisetuja.	Henkilöjä, joiden palkkaukseen kuuluu vapaa lämpö.	Henkilöjä, joiden palkkaukseen kuuluu vapaa lämpö ja vapaa ruok.	Yhteensä.
H e n k i l ö j ä .				
a) vähintään 5 henkilöä	62	25	1	88
b) 2—4 ”	274	81	28	383
c) enintään 1 henkilön	616	42	474	1,132
Yhteensä	952	148	503	1,603
R a h a p a l k k a k a i k k i a a n .				
a) vähintään 5 henkilöä	146,400	41,882	900	189,182
b) 2—4 ”	631,337	139,700	19,944	790,981
c) enintään 1 henkilön	1,287,509	61,885	281,044	1,630,438
Yhteensä Smk	2,065,246	243,467	301,888	2,610,601

Edellä olevat yhdistelmät ja ehken selvimmän viimeisenä oleva osottavat selvästi, että a) ryhmä (rasitetuimmat perheenelättäjät) sinänsäkin on sangen pieni, mutta että juuri sentähden kunnallakin on sitä suurempi mahdollisuus antaa tehokasta apua. Niinpä huomaa että, vaikka suurten perheiden elättäjiä kaupungin virka- ja palvelusmiesten alimmassa palkkaluokassa avustettaisiin 25—30 %:lla heidän nykyisestä rahapalkastaan, ei siitä koituisi pelottavia rahamenoja, ja että ylipäättään kalliinajanlisäyksen taloudellinen tehokkuus kaupungin kannalta katsoen on olennaisesti sen varassa, kuinka suuriksi lukuisalle c) ryhmälle (yksinäiset sekä ne, joilla paitsi itseään on ainoastaan yksi henkilö elätettävänä) annettavat lisäykset määrätään.

Esittäessään tämän aineiston asian arvostelemisen pohjaksi on valio-kunta, luulematta itseään kykeneväksi lopullisesti löytämään sitä inhimillisten ja kunnallistaloudellisten näkökohtain sopivaa yhdistelmää, mikä tässä olisi saatava aikaan, laatinut neljä vaihtopuolista ehdotusta niiksi eri prosenttimääriksi, joiden mukaan kalliinajanlisäykset eri ryhmille sopisi laskea. Jälempänä seuraavassa kaikkien neljän ehdotuksen käytännöllisessä sovittamisessa on niihin virka- ja palvelusmiehiin nähden, joilla on vapaa lämpö, menetelty siten, että heidät on asteikossa siirretty yksi askel alaspäin, esim. I a:sta II a:han ja III:bstä IV b:hen, sekä niihin nähden, joilla on sekä vapaa lämpö että vapaa ruoka, siten että heidät on siirretty yksi askel sivulle ja yksi alaspäin, esim. I a:sta II b:hen ja III b:stä IV c:hen, joten m. m. viimeksi mainituista koko aliryhmä c) on erotettu joukosta.

Onko tällä keinoin osattu aivan oikein ilmaista, mikä vallitseva merkitys ruualla ja lämmöllä kalliinajan vallitessa on yksityisen taloudessa, siitä voinee syntyä keskustelua, mutta valiokunta on koettanut löytää keskitien johon useimmat voisivat yhtyä. Mainitut neljä vaihtopuolista ehdotusta käsittävät seuraavat prosenttimäärät:

Tuloluokka. Markkaa.	Ehdotus A.			Ehdotus B.			Ehdotus C.			Ehdotus D.		
	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)
I. Enintään 1,800.....	30	25	20	30	22.5	15	24	18	12	30	20	10
II. 1,800—ynnä 2,400	25	20	15	25	17.5	10	20	14	8	25	15	5
III. 2,400—ynnä 3,000	20	15	10	20	12.5	5	16	10	4	20	10	—
IV. 3,000—ynnä 3,600	15	10	5	15	7.5	—	12	6	—	15	5	—
V. 3,600—ynnä 4,200	10	5	—	10	2.5	—	8	2	—	10	—	—
VI. 4,200—ynnä 4,800	5	—	—	5	—	—	4	—	—	5	—	—

Käytännössä toteutettuina antavat nämä neljä vaihtoehtoa seuraavan rahallisen tuloksen täysin markoin ilmaistuna:

Tuloluokka.	Ehdotus A.			Ehdotus B.			Ehdotus C.			Ehdotus D.		
	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)
I.....	6,567	18,837	62,689	6,567	16,953	47,017	5,254	13,562	37,614	6,567	15,069	31,345
II.....	8,001	43,969	48,921	8,001	38,473	32,614	6,401	30,778	26,091	8,001	32,977	16,307
III.....	8,041	28,145	19,233	8,041	23,454	9,616	6,433	18,763	7,693	8,041	18,763	—
IV.....	7,328	10,566	14,322	7,328	7,925	—	5,862	6,340	—	7,328	5,283	—
V.....	2,815	6,092	—	2,815	3,046	—	2,252	2,437	—	2,815	—	—
VI.....	859	—	—	859	—	—	687	—	—	859	—	—
Yhteensä Smk	33,611	107,609	145,165	33,611	89,851	89,247	26,889	71,880	71,398	33,611	72,092	47,652
	286,385			212,709			170,167			153,355		

Tässä esitettyjä loppusummia ei ole pidettävä aivan lopullisina. Osin on nimittäin luultavaa, että jokin vähäinen määrä henkilöitä on epähuomiosta jäänyt ilmoittamatta tietoja lähetettyihin kaavakkeisiin annettaessa — näin lienee esimerkiksi laita eräiden siivoojattarien, — osin taas esiintyy lopullisessa luokituksessa seikkoja, jotka aiheuttavat siirtämään eräitä henkilöjä toiseen tuloluokkaan kuin mihin heidät on alustavassa ryhmityksessä sijoitettu (ks. lähemmin siv. 14). Mainituista seikoista aiheutuvat loppusummien muutokset, jotka muutoin kävisivät päinvastaiseen suuntaan, eivät missään tapauksessa näytä voivan olla niin tärkeitä, että summat sanottavasti muuttuisivat. Niiden vähenemistä ei kuitenkaan liene odotettavana.

Ehdotuksen A mukaan olisivat kaupungin kuukausimenot kalliinajanlisäyksistä täysin markoin 23,865 markkaa, B mukaan 17,726 markkaa, C mukaan 14,181 ja D mukaan 12,780 markkaa.

Mikä näistä vaihtopuolisista asteikoista paraiten soveltuu ohjeeksi kalliinajanlisäyksiä määrätessä, riippunee etusijassa siitä, minkä summan Kaupunginvaltuusto katsoo voivansa myöntää kalliinajan kovimmin kohtaamain kaupunginvirka- ja palvelusmiesten avustamiseksi. Kaikissa vaihtopuolisissa ehdotuksissa on varsin suuressa määrin otettu huomioon asianomaisten henkilöjen elatusvelvollisuuden erilaisuudet. Ehdotus D ottaa miltei yksinomaan huomioon vain ne, joilla on muita kuin itsensä elätettävänä, ehdotus A sitä vastoin on auliin yksinäisiä tahi niitä kohtaan, joilla ei paitsi itseänsä ole useampia kuin yksi henkilö elätettävänä. Keskitietä kulkevat ehdotukset B ja C, joista edellinen suo suurille perheille jonkin verran paremmat edut kuin jälkimäinen. Yhdenkään vaihtopuolisen ehdotuksen ei voi verraten runsaista vuotuisista loppusummista huolimatta valiokunnan käsityksen mukaan sanoa käytännössä tuottavan ylen suuria kalliinajanlisäyksiä.

Käynee kenties huomauttaminen, että jonkin edellä ehdotetun asteikon noudattaminen käytännössä saattaisi kalliinajanlisäyksen määräämisen kussakin yksityistapauksessa sangen sekavaksi. Valiokunnan jäsenetkin halusivat alussa sangen hartaasti, että asia ratkaistaisiin suurin piirtein joidenkin yksinkertaisten, yleisten ja kaikkiin tapauksiin soveltuvain periaatteiden mukaan. Asian eri puoliin syvennyttäessä kuitenkin pian havaittiin, että vain sangen eritelty asteikko voi viedä tuloksiin, joita vastaan oikeudenmukaisuuden kannalta käy tekeminen mahdollisimman vähän muistutuksia, samalla kun ainoastaan sellaisen asteikon avulla on mahdollista tehokkaasti korjata kaikkien arinta kohtaa. Edellä esitetyt vaihtopuoliset ehdotukset ovatkin ainoastaan muutamia niistä monista, jotka valiokunnan enemmistö on heti hyljännyt. — Esimerkkinä mainittakoon m. m. jo edellä kerrotussa Rahatoimikamarin kokouksessa esitetty suunnitelma, jonka mukaan kalliinajanlisäystä olisi kaikille I ja II tuloluokan henkilöille (enintään 2,400 markan vuositulot) annettava 20 % ja kaikille III—VI luokan henkilöille (vuositulot 2,400—4,800 markkaa) 10 % rahapalkasta. Tätä ehdotusta, joka käytännössä olisi ollut sangen yksinkertainen, ei valiokunta voinut kannattaa, osin syystä ettei siinä ensinkään otettu huomioon elatusvelvollisuuden eri laajuutta, joten se liiaksi suosi yksinäisiä, osin taas syystä että, jos ehdotus olisi toteutettu, olisi asteikon liian suurten askelten johdosta ilmeinen vääryys kohdannut niitä palkansaajia, joiden palkka on hiukan yli 2,400 ja 4,800 markan. Sitä paitsi olisi ehdotus, vaikka olisikin noudatettu samoja rajoitettavia periaatteita, joita valiokunnan kaikissa vaihtopuolisissa ehdotuksissa on sovellettu, vapaata lämpöä tahi vapaata lämpöä ja ruokaa nauttiviin henkilöihin nähden tuottanut kaupungille suurempia kustannuksia kuin yksikään valiokunnan eri ehdotuksista, eli noin 331,000 markkaa vuodessa. — Sen menettelytavan mukaan taas, jota maamme teollisuudessa tois-taiseksi lienee tavallisesti noudatettu kalliinajanlisäystä myönnettäessä, on avun-

tarvitsijat luokitettu ainoastaan elatusvelvollisuutta silmällä pitäen ja palkan määrään katsomatta. Tätäkään menettelyä, joka kenties on paikallaan, kun on avustettava verraten yhdenmukaisia henkilöryhmiä, joiden palkka vaihtelee ainoastaan vähän taikka ei ainakaan siinä määrin, että katsotaan olevan määrättävä avustettavain ylin tuloraja, ei valiokunta ole voinut puoltaa Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehiin nähden noudatettavaksi. Itse menettelytapaa vastaan käy syyllä huomauttaminen, että se, jos useita eri palkka-asteita on olemassa, ilmeisesti suosii suurempipalkkaisia, minkä ohessa, jos kalliinajanlisäystä maksetaan sellaisten perusteiden mukaan, suurta vääryyttä tehtäisiin m. m. erittäinkin niille suuremmille perheille, joiden tulot nousevat hiukan enemmän 4,800 markkaa. Sitä paitsi kävisi tällainen asian ratkaisu luultavasti kalliimmaksi kaupungille. Jos luetaan 30 % korotus a) ryhmälle, 20 % b) ryhmälle ja 10 % c) ryhmälle, on, edellyttäen tässäkin tapauksessa muutoin seurattavan samoja periaatteita, joita valiokunnan vaihtopuolisissa ehdotuksissa on noudatettu niihin henkilöihin nähden, joilla on vapaa lämpö tahi vapaa lämpö ja ruoka, kaupungille koitua menoja noin 347,000 markkaa vuodessa.

Asteikkojärjestelmää sovellettaessa voi eräissä tapauksissa syntyä epätietoisuutta sen ryhmän määräämisestä, mihin eri henkilöt kulloinkin on luettava. Edellä esitettyssä luokittelussa noudatettiin epäilyttävissä tapauksissa m. m. seuraavia sääntöjä:

1) jos kaksi tahi useampia saman perheen jäseniä (esim. mies ja vaimo, isä ja poika, äiti ja poikia tahi tyttäriä j. n. e.) on kunnan palveluksessa, luetaan molemmat tahi kaikki siihen tuloryhmään, minkä heidän yhteenlasketut tulonsa osottavat, ja jos nämä ylittävät 4,800 markan määrän, erotetaan heidät kokonaan luvusta;

2) jos jonkin perheenjäsenen, esim. vaimon tahi pojan, tulot on ilmoitettu likimain sen suuruisiksi, että tämän perheenjäsenen voi katsoa elättävän itsensä, ei häntä lueta niihin henkilöihin, jotka ovat perheenisän elätettävänä;

3) jos joku on ilmoittanut elättävänsä kahta omaistaan, mutta saaden apua toiselta tahi toisilta henkilöiltä, ja jos oma palkka on niin pieni, ettei se ilmeisesti riitä sanottavasti muuhun kuin omaan elantoon, luetaan puheena oleva henkilö aliryhmään c);

4) tilapäiseksi ilmoitettu sivuansiokin (viransijaisuus, isännöitsijäntoimi y. m.) on luokituksessa otettu lukuun tuloja laskiessa;

5) jos palkkaus on ilmoitettu siitä vähennetyin eläkemaksuin (opettajan tahi opettajattaren) tahi viransijaisuuspalkkioin, pannaan siten vähennetty palkka luokituksen perusteeksi.

Nämä säännöt näyttävät ylipäättään täyttävän ne vaatimukset, joita asiaan kuuluvissa tapauksissa käy kohtuuden kannalta asettaminen, ja lienee niitä ehken vähäisin muutoksin ja lisäyksin olevan noudatettava lopullisessakin luokituksessa.

Siihen ajankohtaan nähden, mistä lähtien kalliinajanlisäys olisi luettava, on

valiokunta puolestaan sitä mieltä, että sitä ei olisi määrättävä ensi marraskuun 1 päiväksi tahi ehkä vieläkin myöhäisemmäksi ajankohdaksi, jolloin asia on ratkaistu, vaan että lisäykset annettaisiin jo kuluvalta lokakuulta. Tuollainen takautuva määräys näyttää kohtuulliselta jo siitäkin syystä, että kaupungin työntekijät ovat nauttineet hyväkseen kalliinajanlisäystä osin (rakennuskonttorissa) syyskuun 6 päivästä, osin (teknillisissä laitoksissa) jo syyskuun 1 päivästä, ja että suuremmat yksityisetkin teollisuuslaitokset ja liikkeet ovat myöntäneet palveluksessaan oleville henkilöille kalliinajanlisäystä lokakuun alusta alkaen. Viimeksi mainittu tosiasia muutoin on todistuksena siitä jokseenkin yleisestä ja luultavasti oikeasta käsityksestä, että kalliinajan vaikutukset juuri kuluvan syksyn alusta ovat alkaneet käydä entistään vakavammiksi. Ehdotettuun suuntaan käyvää päätöstä puoltaa sekin, että Rahatoimikamari otti asian käsiteltäväksi jo viime syyskuun lopulla ja, jos se olisi heti ratkaistu, olisi tuloksena luultavasti ollut kalliinajanlisäyksen myöntäminen viimeistään lokakuun 1 päivästä. Asian lähettämisestä valiokuntaan sekä siihen liittyvästä tilastoaineiston y. m. keräämisestä ja järjestämisestä johtuneen lykkäyksen, joka m. m. on tapahtunut sen seikan selvittämiseksi, mitä järjestelmää olisi sopivin noudattaa kalliinajanlisäystä annettaessa ja siis palkansaaajain eduksi, ei valiokunnan mielestä kohtuudella tulisi saada aiheuttaa heille epäedullisemmän ajankohdan määräämistä puheena olevassa kohden.

Edellä lausutun nojalla on valiokunnalla kunnia esittää, että Rahatoimikamari yhtyisi sen suuntaiseen ehdotukseen:

että Kaupunginvaltuusto kalliinajanlisäyksenä erälle niistä kaupungin virka- ja palvelusmiehistä, joiden rahapalkka, lukuun otettuina korotukset, henkilökohtaiset palkanlisäykset ja sivusaatavat (mutta ei matkarahoja), ei ylitä 4,800 markkaa, toistaiseksi, kuluvan lokakuun 1 päivästä lukien, osottaisi arviolta 23,865 tai 17,726 tai 14,181 tahi 12,780 markkaa kuukaudessa;

että tätä tarkoitusta varten henkilöt, jotka voivat tulla huomioon otetuiksi kalliinajanlisäystä myönnettäessä, tulojensa ja elatusvelvollisuutensa perusteella sekä muutoin tässä mietinnössä esitettyjä periaatteita noudattaen jaettaisiin kuuteen luokkaan, kukin kolmine aliryhmineen, sillä tavoin kuin edellä on lähemmin ehdotettu; sekä

että kalliinajanlisäykset kussakin tuollaisessa ryhmässä maksettaisiin määräprosenttina asianomaisen henkilön rahapalkasta, siihen luettuina korotukset ja henkilökohtaiset palkanlisäykset (mutta

ei sivusaatavia eikä matkaravoja), joka prosentti, eri suuruisena eri ryhmille ja asteettain kohoten lisääntyvän elatusvelvollisuuden ja vähenevän tulomäärän mukaan, määrättäisiin tässä mietinnössä vaihtopuolisesti ehdotettujen asteikkojen A, B, C tai D mukaan.

Kalliinajanlisäysten suuruuden määrääminen perustuu valiokunnan ehdotuksen mukaan, niinkuin edellisestä on käynyt selville, siihen että kaikki, jotka tässä tapauksessa voivat tulla huomioon otetuiksi, jaetaan eri luokkiin osin tulojensa ja osin elatusvelvollisuutensa pohjalla. Kun näitä molempia, teoreettisesti katsoen hyvinkin yksinkertaisia seikkoja määrittellessä käytännössä voi esiintyä monta eriävää mielipidettä, mikä asianlaita kylläkin käy selville täytetyistä kaavakkeista, vaatii edellä esitetyn ehdotuksen toimeenpano, jos se saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, osakseen erikoista huomiota. Puheena olevan luokituksen jättäminen asianomaisten hallitusten, lautakuntain ja muiden viranomaisten toimeksi ei näy tarjoovan riittäviä takeita täysin yhdenmukaisen menettelyn aikaansaamisesta mainitussa kohden, koska epäilemättä toinen viranomaisen olisi halukas soveltamaan tähän kuuluvia määräyksiä ankarammin, toinen taas auliimmin, ja luja ja johdonmukainen menettely tässä asiassa näyttää sitä tarpeellisemmalta, kun se on ainoa keino niiden luulotellun vääryyden aiheuttamain valitusten torjumiseksi, joita parhaitenkin harkittu järjestelmä kalliinajanlisäystä myönnettäessä saa aikaan.

Tuollaisen yhdenmukaisen käytännön saavuttamiseksi on valiokunnasta näytännyt sopivimmalta, että Kaupunginvaltuuston päätös, jos se käy valiokunnan ehdottamaan suuntaan, annetaan kokonaan toimeenpantavaksi Valtuuston keskuudesta asetetulle valiokunnalle, joka saisi Valtuuston oikeudella ratkaista kaikki Valtuuston päätöksen soveltamista koskevat asiat. Tätä varten olisi ensinnäkin lopullisesti ryhmitettävä kalliinajanlisäystä saavat henkilöt tuloluokkiin sekä laadittava maksuluettelot, yksi kutakin kuukautta varten niin kauan kuin kalliinajanlisäystä maksetaan, jolloin tietenkin virkaylennyksen, elatusvelvollisuuden lisääntymisen tahi vähenemisen (syntymät, kuolemantapaukset) y. m. seikkain vaatimat kalliinajanlisäysten muutokset otettaisiin huomioon.

Kalliinajanlisäystä nauttivain lopullisen luokituksen yhteydessä olisi valiokunnan mielestä otettava huomioon muuan tuloryhmitystä koskeva seikka, johon edellä ei ole kajottu. Edellä mainitussa valiokunnan jakelemassa kaavakkeessa oli muiden tulojen (paitsi kunnalta tulevan palkan) selvittämiseksi ainoastaan yksi kysymys: „vuosituloja muusta toimesta tahi työstä, vakinaisesta tahi ylimääräisestä, tai eläkkeestä“, eikä annetuissa vastauksissa siis ollut minkäänlaista tietoa siitä, oliko asianomaisilla henkilöillä jonkinlaisia korkotuloja, liikevoittoa y. m. Tiedustelua tästä seikasta ei valiokunta, jolla ainoastaan oli tehtävänään alustavasti käsitellä kysymystä mahdollisten kalliinajanlisäysten myöntämisestä,

katsonut olevan tekeminen, erittäinkin kun tämän laatuinen tulojen ilmoitus meillä vielä on tuntematon. Valiokunnalla ei nytkään ole aikomus ehdottaa, että suunniteltu toimeenpaneva valiokunta ryhtyisi tekemään mainitun laatuista tiedusteluja. Mutta kun joka tapauksessa ei näy aivan hyvin käyvän yhteen edellä ehdotetun ratkaisun kanssa, että henkilöt, joilla on tuntuja korkotuloja tahi liikevoittoa, pääsisivät osallisiksi runsaasta kalliinajanlisäyksestä, jota vastoin toiset, joilla on saman verran palkkaa ja ehkä paljon vähemmän sivutuloja, esim. ylimääräisestä työstä, ovat, sen johdosta että ovat tämän ilmoittaneet, joutuneet vähemmän edulliseen luokkaan kuin nuo koronnauttijat ja sentähden saisivat ainoastaan vähemmän kalliinajanlisäyksen taikka jäisivät kokonaan sitä vaille, näyttää olevan täysi syy käyttää ainoata tässä tarjona olevaa oikaisu-keinoa. Valiokunta sentähden katsoo olevan aihetta ehdottaa, että toimeenpaneva valiokunta, määrätessään sitä tuloluokkaa, johon kukin asianomainen on luettava, vertailemalla ilmoitettuja tuloja puheenalaisen henkilön maksettavaksi kaupungin viimevuotisessa taksoitusluettelossa pantuun veromäärään, toteaisi, ylittääkö tämä määrä kyselykaavakkeissa ilmoitetun tulomäärän sekä pitää siinä tapauksessa taksoitusmäärää ratkaisevana tuloluokkaan nähden. On epäilemättä, että tuollaisen menettelyn monessa tapauksessa aikaansaama oikaisu olisi mikäli mahdollista poistava erään kalliinajanlisäyksen kenties osottaman vähimmin miellyttävän puolen, joka olisi omansa saattamaan kunnan viranomaiset alttiiksi moitteelle ja tyytymättömyyden purkauksille.

Maksuluetteloihin nähden panee valiokunta erikoista huomiota siihen, että kalliinajanlisäykset joka kuukausi maksetaan eri luetteloiden mukaan. Pääinvastainen menettely, esim. sellainen että ne maksettaisiin eri viranomaisien ylimääräisen henkilökunnan y. m. palkkausluetteloissa lukuun otettuina, on sopimaton siitä syystä, että asianomaiset helposti saattaisivat tulla siihen käsitykseen, että kalliinajanlisäys on katsottava palkankorotukseksi, mikä seikka suuressa määrin vaikeuttaisi sen lakkauttamista kalliinajan loputtua.

Muihin asian käytännöllisen järjestämisen puoliin ei valiokunta ole katsonut olevan kajoaminen. Ohimennen kuitenkin huomautettakoon, että kaavakkeilla saadut henkilötiedot osittain vielä ovat epätäydellisiä, syystä että, vaikka valiokunta oli asianomaisia viranomaisia pyytänyt täyttämään kaavakkeet täydellisesti, useat henkilöt ovat olleet vastaamatta „muita tuloja“ koskeviin kysymyksiin sekä siihen, avustavatko muut henkilöt elätettävään henkilöiden elatusta. Nämä aukot on tietenkin täytettävä ennen lopullisen luokituksen toimittamista.

Edellä olevaan viitaten on valiokunnalla kunnia esittää, että Rahatoimikamari yhtyisi valiokunnan ehdotukseen:

että Kaupunginvaltuusto antaisi keskuudestaan valitsemalleen valiokunnalle toimeksi sen toimintaa varten tässä mietinnössä oso-

---

tettujen suuntaviivain mukaisesti järjestää ja Valtuuston vallalla ratkaista kaikki yksityisseikat, joita johtuu toimeenpantaessa Valtuuston päätöstä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä eräille kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Helsingissä, lokakuun 28 päivänä 1915.

Harald Dalström.

Georg Estlander.

Bernh. Wuolle.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

*Esitys kalliinajanlisäyksen myöntämisestä
eräille Helsingin kaupungin virka- ja palvelus-
miehille.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
marrask. 4 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 805.

Siihen nähden että elintarpeiden hinnat ja muut elantokustannukset kaupungissa ovat tuntuvasti kohonneet, on Rahatoimikamarille ja muille kaupungin viranomaisille saapunut erinäisiä anomuksia palkankorotusten tahi kalliinajanlisäyksen myöntämisestä. Nämä anomukset ovatkin aiheuttaneet toimenpiteitä eräissä tapauksissa, toisissa sitä vastoin eivät. Niinpä ovat kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten sekä työkunnan työntekijät saaneet kalliinajanlisäystä samaten kuin erinäiset teknillisten laitosten palveluksessa olevat apulaiset ja vähäpalkkaiset toimihenkilötkin. Kun kuitenkin oli odotettavana useampia saman suuntaisia hakemuksia ja oli jonkin verran tärkeätä, että kaupunginviranomaisten puolelta noudatettiin yhtenäistä menettelyä tämän asian järjestämisessä, katsoi Rahatoimikamari olevan ottaminen tämän asian koko laajuudessaan alustavasti keskusteltavaksi yksissä neuvoin kaupungin hallitusten, lautakuntain ja konttorien edustajain kanssa. Lähemmin valmistelemaan tähän kuuluvia kysymyksiä, eritoten niiden taloudellisen kantavuuden kannalta, sekä laatimaan ehdotusta asiasta asetti Rahatoimikamari kolmimiehisen valiokunnan, joka nyttemmin on suorittanut tehtävänsä ja antanut asiasta mietinnön (*Koston pain. asiakirj. N:o 56*).

Tänä päivänä pitämässään kokouksessa on Rahatoimikamari, kutsuttuaan edellä mainitut edustajat asiasta keskustelemaan, katsonut olevan Kaupunginvaltuustolle esittäminen seuraavaa:

Mainitun valiokunnan antaman selvityksen on Rahatoimikamari katsonut osottavan, että kalliinajanlisäystä olisi myönnettävä erinäisille kaupungin virka- ja palvelusmiehille. Kamari on sentähden ollut sitä mieltä, että kaupungin ei tulisi karttaa sitä lisämenoa, minkä kaupungin palveluksessa olevain vähäpalkkaisimpain toimihenkilöjen avustaminen nykyisen kalliin ajan vallitessa tuottaisi,

ja on pääkohdissa voinut yhtyä valiokunnan hankkiman selvityksen nojalla mietinnössä esitettyihin ehdotuksiin. Valitessaan esitettyjen vaihtopuolisten ehdotusten välillä on Kamari, siihen nähden että budjetin käsittely on osottanut olevan melko suuria vaikeuksia voitettavana, jotta menot saadaan sovitetuiksi niin, ettei taksoitusta ensi vuonna tarvitse ylenmäärin korottaa, katsonut olevan puoltaminen valiokunnan mietinnössä D kirjaimella merkittyä vaihtopuolista ehdotusta, jonka mukaan siis tasaluvuin 13,000 markkaa kuukaudessa myönnettäisiin edellä mainittuun tarkoitukseen. Tätä Kamarin käsitystä perustelevat yksinomaan raha-asialliset näkökohdat. Vaihtopuolisen ehdotuksen A on katsottu tuottavan kaupungille liian suuria menoja. Ehdotus — niin on Kamarissa huomautettu — joka näyttää parhaiten ottavan huomioon kalliinajanlisäykseen vaikuttavat eri seikat, olisi ehdotus B, jonka toteuttaminen kuitenkin tuottaisi kaupungille liian suuria menoja. Ehdotuksesta C, jota niinkään on puollettu, olisi se haitta, että asianmukaista huomiota ei pantaisi elatusvelvollisuuteen ja että tämä ehdotus eräissä tapauksissa tuottaisi liian vähäisen kalliinajanlisäyksen, 2—4 %, kaupungin menojen kuitenkin olematta vähemmät kuin D ehdotuksen mukaan.

Valiokunnan ehdottamiin ponsiin nähden on Rahatoimikamari halunnut erikoisesti huomauttaa, että kalliinajanlisäystä on myönnettävä ainoastaan niille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, joiden kuukausitulot, johtuivatpa ne kunnan maksamasta palkasta tai muista varoista, eivät ole 400 markkaa suuremmat, ja olisi laskelman perustukseksi pantava 1915 vuoden alkupuoliskolla vallinneet palkkausolot. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan on kuukausimenojen laskettu nousevan 12,870 markkaan. Kun Rahatoimikamari kuitenkin esittää myönnettäväksi 39,000 markkaa kuluvan vuoden viime neljännestä varten, johtuu tämä siitä, että Kamari on edellyttänyt ehdotetun valiokunnan, joka hoitaisi tämän asian yhteydessä olevain eri seikkain käytännöllisen järjestämisen, tarvitsevan käyttövaroja. Puheena olevasta kalliinajanlisäyksestä ensi vuonna aiheutuvat menot taas on Rahatoimikamari merkinnyt 1916 vuoden meno- ja tulo sääntöehdotukseen. — Valiokunnan kokoonpanoon nähden ei ole Rahatoimikamarin asia tehdä ehdotusta. Valiokunnan mietinnössä oleva ehdotus että Valtuusto keskuudestaan asettaisi tuon valiokunnan, ei kuitenkaan ole Rahatoimikamarissa näyttänyt suovan sitä valinnanvaraa, mikä tässä tapauksessa kenties olisi toivottava.

Valiokunnan mietinnössä esitettyyn selvitykseen viitaten pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kalliinajanlisäystä niille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, joiden vuositulot kunnan palkasta taikka muista varoista eivät ole 4,800 markkaa suuremmat, toistaiseksi, viime lokakuun 1 päivästä lukien, myönnetään maksettavaksi edellä mainitussa

---

valiokunnan mietinnössä olevan vaihtopuolisen ehdotuksen D lähemmin osottamain perusteiden mukaan;

että tästä kuluvana vuonna johtuviin kustannuksiin osotetaan 39,000 markkaa maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista; sekä

että asetettavan valiokunnan toimeksi annetaan järjestää ja ratkaista kysymykset, joita johtuu toimeenpantaessa Valtuuston päätöstä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

---

*Valmisteluvaliokunnan mietintö Raha-
toimikamarin esityksen johdosta, joka koskee
kotimaisen lainan ottamista kaupungille.*

Joulukuun 31 päivänä 1914 oli Helsingin kaupungin vakautettu velka 62,533,552 markkaa, jakautuneena seuraavain obligatsioonilainain kesken:

Obligatsioonilaina.	Alkuper. määrä.	Saldo joul. 31 p. 1914.	o/o.	Kuole- utuu.
1876 v:n vesijohtolaina	1,500,000	774,800	5	1926
1882 ” uutisrak. ja järjestelylaina	1,550,000	91,000	4.5	1915
1892 ” obligatsioonilaina	4,500,000	3,935,500	4.5	1952
1898 ” ”	3,994,000	2,610,000	3.5	1953
1900 ” ”	3,000,000	2,725,500	4.0	1956
1902 ” ”	8,000,000	7,399,500	4.0	1958
1909 ” ”	16,096,000	15,650,845	4.5	1961
1911 ” ”	25,150,000	24,707,863	4.5	1961
1913 ” ”	5,025,000	4,638,544	5	1945
	Smk 68,815,000	62,533,552	—	—

Viimeksi otettu eli 1913 vuoden laina on, niinkuin oli tarkoituskin, kokonaan käytetty Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osakkeiden lunastamiseen kaupungille, jota vastoin 1911 vuoden lainasta oli viime vuoden päättyessä vastedes määrättäviin tarkoituksiin osottamatta Smk 1,811,236: 92. Huomattava on kuitenkin, että eräitä tästä lainasta osotettuja määrärahoja on vielä käyttämättä joko kokonaan tahi suurin osa. Näin on esim. laita yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahastoa ja kunnan teurastamoaa varten osotettujen määrärahojen, jotka kumpikin ovat 2 miljoonaa markkaa.

Kuluvana vuonna on Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin helmikuun 16 päivänä osottanut erinäisten 1915 vuoden menosäännön eräin suoritukseksi ..... Smk 357,400: —
sekä kuluvan marraskuun 2 päivänä uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen ..... ” 420,000: —
yynnä lisämäärärahaksi Sipoossa olevaa kunnan mielisairaalaan varten ..... ” 240,000: —
Smk 1,017,400: —

Lainasta on siis vielä käyttämättä Smk 793,836: 92, joka summa ei edes riitä niihin lisäkustannuksiin, 838,000 markkaan, mitkä ennen myönnettyjen määrärahoihin lisäksi tarvitaan uuden kulkutautisairaalan valmistamiseen ja kaluston hankkimiseen sinne ja jonka summan osottamista 1911 vuoden obligatsioonilainasta Rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 26 päivältä 1914 (*Pain. asiakirj. N:o 59 vuodelta 1914*) jo on ehdottanut, vaikka asia vielä on valiokunnan valmisteltavana, vielä vähemmän käy sillä toimeenpaneminen uusia, lainavaroilla kustannettavia yrityksiä.

Ennenkuin Valmisteluvaliokunta kuitenkaan käy lausumaan mieltänsä Rahoituskammarin ehdotuksesta että kaupungille otettaisiin uusi laina kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle, ei näytä olevan tarpeetonta hiukan lähemmin valaista kaupungin velkataakan lisääntymistä viimeksi kuluneiden viidentoista vuoden kuluessa verrattuna saman aikaiseen väkiluvun kasvamiseen ja väestön veronmaksukyvyyn lisääntymiseen.

Sinä mielessä esitetään seuraava taulu:

V u o n n a.	Vakautettu velka.	Henkikirjoissa oleva väkiluku.	Velkaa asukasta kohti.	Veroäyriä à 400 mk.
1900	12,655,200 —	79,126	159 —	136,575
1905	19,757,800 —	98,674	200 —	159,427
1910	34,643,420 —	109,192	317 —	238,808
1914	62,533,552 —	149,809	417 —	331,550

Niinkuin tästä näkyy, on kaupungin velka puheena olevan ajanjakson kuluessa lisääntynyt 49,878,352 markalla eli 394 %:lla veroäyriluvun lisääntyessä ainoastaan 194,975 veroäyrillä eli 142 %:lla. Vaikka mainittu asianlaita näyttääkin kehottavan vastedes noudattamaan jonkin verran pidättyväisyyttä hankittaessa lainaamalla varoja tarkoituksiin, jotka eivät ole välittömästi tuottavia, olisi valiokunnan mielestä ennen aikaista tästä tehdä sitä johtopäätöstä, että kaupunki tähän asti olisi käyttänyt luottoansa runsaammin kuin varovaisen ja huolekkaan taloudenhoidon mukaista on. On nimittäin huomattava, että melko suuri osa puheenalaisen ajanjakson kuluessa hankituista uusista lainoista on käytetty osin vanhempain tuotantolaitosten laajentamiseen, osin uusien rakentamiseen, joiden laitosten tuotto ei ainoastaan hyvin riitä perustamiskustannusten korkoon ja kuoletukseen, vaan sen lisäksi antaa kaupungille huomattavaa voittoa.

Niinpä edusti kaupungin teknillisiin laitoksiin joulukuun 31 päivään 1914 asti sijoitettu, yksinomaan lainoilla hankittu pääoma seuraavia määriä:

vesijohtolaitos	Smk 7,545,258: —
kaasulaitos	” 5,164,771: —
sähkölaitos	” 9,046,860: —
	<hr/> Smk 21,756,889: —

Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osakkeiden ostoon on käytetty 4,705,008 markkaa 1913 vuoden lainasta.

Kaupungin teknillisten laitosten tuottama puhdas tulo oli viime vuonna kaikkiaan Smk 2,739,625: 83 (vuonna 1913, säännöllisten olojen vallitessa, Smk 2,932,949: 70).

Raitiotieosakkeiden osinkona taas sai kaupunki vuonna 1914 237,006 markkaa.

Kaikkiaan oli kaupungin puhdas tulo näistä laitoksista mainittuna vuonna Smk 2,976,631: 83.

Kun kaupungin kaiken vakautetun velan korot, kuoletukset ja muut kulut, 1882 vuoden lainan kuluvana vuonna tultua kokonaan kuoletetuksi, nousevat 3,368,000 markan vaiheille, olivat siis tulot yksistään edellä mainituista liikeyrityksistä vain muutaman satatuhatta markkaa vähemmät kaupungin kaikkien obligatsioonien vuotuismaksuja, eikä liene liian herkkämielistä ennustaa, että nämä tulot teknillisten laitosten jälleen päästyä täyteen kehitykseensä ja tuotantokustannusten palaututtua säännölliseen tasoonsa eivät ainoastaan riitä täysin korvaamaan lainain vuotuismaksuja, vaan sen lisäksi antavat tuntuvan ylijäämän kunnallisverotuksen huojistamiseksi.

Esitystään uuden 12 miljoonan markan suuruisen lainan ottamisesta kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle perustelee Rahatoimikamari ensinnäkin sillä, että on tarpeellista lisätä kaupungin kassavaroja, jotta voitaisiin maksaa ne lyhytaikaiset lainat, joita Rahatoimikamarin on sotatilan johdosta täytynyt hankkia osin ulkomailta voidakseen sota-aikana lunastaa kaupungin Lontoosta ottaman obligatsioonilainan korkoliput ja obligatsioonit sekä suorittaa Ruotsin rahan määräiset maksut, osin kotimaasta saadakseen varoja elintarpeiden ja halkojen ostoon kaupungin asukasten varalle. Valiokunnan mielestä tämän väliaikaisen rahatarpeen kuitenkin kävisi yhtä hyvin tyydyttäminen uudistamalla lyhytaikaiset lainat, mihin kaupungilla nykyään vallitsevan rahanrunsauden johdosta epäilemättä olisi tilaisuus erittäin edullisilla ehdoilla. Mutta sitä puhuvampi on Rahatoimikamarin mainitsema toinen syy eli että melko suuret määrät lainavaroja tarvitaan osin jo alotettujen laitosten lopulliseen valmistamiseen ja osin jo suunniteltujen, lähiaikoina toteutettavain muiden yritysten toimeenpanemiseen. Ensiksi mainittuun töiden ryhmään kuuluvat kunnan teurastamo ja Hietalahden satamarakennukset. Jälkimäisen laatusista menoista mainitsee Rahatoimikamari ainoastaan Viikin kapteeninvirkatalon lunastamisen, mutta tähän on vielä lisättävä tuberkulosisairaalan, uuden kaupungintalon ja poliisilaitoksen talon rakennuttaminen, joita rakennusyhtiöksiä tuskin käynee sanottavan kauaksi siirtäminen. Sitä paitsi tarvitaan lainavaroja teknillisten laitosten yhtämittaista laajentamista varten. Tosin ei vielä ole tarkempia laskelmia mainittuihin tarkoituksiin tarvittavista rahamääristä — pikemmin ne kaiketi ylittävät ehdotetun 12 miljoonan määrän kuin jäävät siitä alle — mutta tämän seikan ei tule estää

kaupunkia kotimaisilla rahamarkkinoilla vallitsevia suotuisia oloja hyväkseen käyttämällä täyttämästä lähiaikaista lainatarvettaan, erittäinkin kun on varsin varmasti oletettavissa, että rahaolot sodan päätyttyä sangen suuressa määrin kiristyvät. Aikaisempiinkin lainoihin nähden on noudatettu sitä menettelyä, että lainasumma on määrätty suuremmaksi kuin mitä siitä jo osotetut määrärahat ovat vaatineet, mutta hakiessaan lupaa lainain ottamiseen on Kaupunginvaltuusto sitoutunut ennen lainavarain käyttämistä uusiin tarkoituksiin hankkimaan lisätyn Kaupunginvaltuuston hyväksymisen ja Keisarillisen Senaatin vahvistuksen sille, niinkuin kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 25 ja 72 § edellyttävät. Samallinen sitoumus näyttää olevan annettava uudenkin lainan käyttämiseen nähden.

Esityksessään lainan ottamisesta Rahatoimikamari niinikään mainitsee tehneensä erinäisten kotinaisten rahalaitosten ja yksityisten rahamiesten muodostaman ryhmän kanssa alustavan sopimuksen lainan hankkimisesta erällä ilmoitetuilla ehdoilla. Ennenkuin Valmisteluvaliokunta kuitenkaan vielä oli ehtinyt käydä tätä seikkaa asiallisesti tutkimaan, saapui valiokunnalle eräältä toiselta, viiden tšekäläisen suuremman pankin muodostamalta konsortsiolta kirjallinen tiedustelu, eikö sillekin voitaisi suoda tilaisuutta tehdä lainatarjouksensa. Kun kilpailun aikaansaamisesta valiokunnan käsityksen mukaan ainoastaan voi olla asialle etua, katsoi valiokunta olevan vastaaminen tiedusteluun myöntävästi, kuitenkin nimenomaan ilmoittaen, että siinä tapauksessa aikaisemmallakin lainanantajaryhmällä olisi oikeus tehdä tarjoomiinsa lainanehtoihin ne muutokset, joihin katsoisi olevan aihetta. Määräajan kuluessa saapuikin Valmisteluvaliokunnalle vastamainitulta pankkikonsortsiolta lainan hankintatarjous sekä ensiksi mainitulta lainanantajaryhmältä kirjelmä, jossa ilmoitettiin ryhmän suostuvan korottamaan hankintakurssin 99 %:iin. Todellinen korko vähenisi tämän johdosta 5.1020:sta 5.0555 %:iin. Kun viimeksi mainittu tarjous pääomanalennuksen vähenemisen johdosta havaittiin pankkien tekemää tarjousta edullisemmaksi, erittäinkin kun lainanantajain kanssa tehdyn alustavan sopimuksen mukaan kaupungilla, mikäli valiokunta oli saanut tietää, oli oikeus nostaa laina 1916 vuoden kuluessa tarpeen mukaan vähitellen, niin että, lukuun ottamatta niitä 4 miljoonaa, mitkä kaupungin olisi nostettava helmikuun kuluessa, jälellä olevaa määrää ei tarvitsisi nostaa ennenkuin mainitun vuoden lopulla ja koronmaksuvelvollisuus alkaisi vasta samalla kun lainanerät nostetaan, on valiokunta yksimielisesti päättänyt Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin hyväksyttäväksi puoltaa puheena olevaa tarjousta, jonka mukaan siis lainanantajat 99 %:n kurssista ottavat hankkiaksensa Helsingin kaupungille 12,000,000 Suomen markan suuruisen lainan jaettuna 25,000 markan suuruisiin, nimitetylle lainanantajalle tahi määräämälle asetettuihin 5 prosentin velkakirjoihin, joiden korko maksetaan puolivuositain ja jotka ovat sekä lainanottajan että lainanantajain puolelta irtisanomattomia kolme vuotta, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, mutta jotka

kaupungin siitä lähtien on arpomalla kuoletettava vähintään 500,000 markalla vuosittain, saaden kaupunki kuitenkin korottaa kuoletusmäärää taikka vähintään kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta lunastaa kaikki siihen aikaan liikkeessä olevat velkakirjat.

Valmisteluvaliokunta pyytää sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

valtuuttaa Rahatoimikamarin, edellyttäen Keisarillisen Senaatin vahvistus saatavan, tekemään edellä mainittujen lainanantajain kanssa sopimuksen 12,000,000 markan suuruisen lainan hankkimisesta Helsingin kaupungille 99 0/0:n kurssista sekä alustavassa sopimuksessa muutoin määrätyn ehdoin; ynnä

antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi Keisarilliselta Senaatilta hakea vahvistusta lainan ottamispäätökselle, samalla antamalla sitoumuksen että, ennenkuin mitään osaa lainasta tarkoitukseensa käytetään, tarkoitusta varten valitun lisätyn Kaupunginvaltuuston hyväksyminen hankitaan sekä päätös alistetaan Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Helsingissä, marraskuun 5 päivänä 1915.

Alfred Norrmén.

**Otto Stenroth.
Julius Grotenfelt.
K. A. Paloheimo.**

**Rudolf Elving.
Artur Tollet.
Hugo Lindberg.**

A. V. Lindberg.

*Asiakirjoja paikkain varaamisesta uusille
kirkkorakennuksille.*

HELSINGIN
ETELÄISEN SUOMALAISEN
SEURAKUNNAN

KIRKKOHERRANVIRASTO.

*Helsingissä,
maalisk. 2 p:nä 1914.*

N:o 32.

Herroille Kaupunginvaltuusmiehille Helsingissä.

Sittenkuin Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntain Kirkkovaltuusmiesten päätös viimekuluneen tammikuun 21 p:ltä nyttemmin on voittanut lain voiman, saan kunnioittaen pyytää, samalla kun myötäliitän komiteanmietinnön joulukuun 5 p:ltä viime vuonna, joka koskee paikkojen varaamista tuleville kirkkorakennuksille Helsingin evankelis-luterilaisille seurakunnille:

1) että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet antaisivat Mäkelän alueella mietinnössä mainitun paikan kirkkorakennusta varten;

2) että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet varaisivat vastaisuudessa tarpeellisia kirkkorakennuksia varten: a) paikan Hesperiankadun varrella; b) jonkun paikan koilliseen päin Humalistoon aiotusta kansakoulutontista; c) jonkin sopivan, ei alavan paikan Maistraatinkadun itäpuolella Fredriksbergissä; sekä d) korttelin N:o 369.

Kirkkovaltuuston puolesta:

K. Aug. Hildén.

Lyhennysote.

Pöytäkirja tehty Helsingin kaupungin suomalaisten ja ruotsalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntien Kirkkovaltuusmiesten kokouksessa Vanhassa kirkossa 21 p:nä tammikuuta 1914 kl. 7 i. p. Läsnä oli 31 kirkkovaltuusmiestä. Kokouksessa, joka myönnettiin laillisesti kokoonkutsuksi, johti puhetta rov. K. Aug. Hildén ja pöytäkirjan kirjoitti allekirjoittanut Sylvander.

5 §.

Otettiin käsiteltäväksi toukokuun 21 p:nä 1913 asetetun komitean mietintö koskeva paikkojen varaamista tulevia kirkkorakennuksia varten, missä järjestyksessä kirkkoja olisi rakennettava ja nykyisiä suuria seurakuntia jaettava, mikä mietintö oli Kirkkovaltuusmiehille painettuna jaettu ja kuului seuraavasti: (Katso Liite N:o 7). Luettiin yhteisten Kirkkoneuvostojen kokouksen pöytäkirjasta 18 p:ltä joulukuuta 1913 4 §.

Senjälkeen päättivät Kirkkovaltuusmiehet yksimielisesti:

- 1) että Herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä pyydetään paikka kirkkorakennusta varten Mäkelässä;
- 2) että Herroja Kaupunginvaltuusmiehiä pyydetään vastaisuudessa tarpeellisia kirkkorakennuksia varten varaamaan: a) paikka Hesperiakadun varrella; b) joku paikka koilliseen päin Humalistoan aiotusta kansakoulutontista; c) jokin sopiva, ei alava paikka Maistraatinkadun eteläpuolella Fredriksbergissä; sekä d) kortteli N:o 369 Raahekatujen pohjoisessa päässä.

Kirkkovaltuusmiesten puolesta:

K. Aug. Hildén.

Kaarlo Sylvander.

Tarkastettu ja hyväksytty.

C. G. Olsoni.

Antti J. Pietilä.

Kuulutettu kaikissa suom. ja ruotsal. evank.-luterilaisten seurakuntain kirkoissa sunnuntaina tammikuun 25 p:nä 1914; todistaa:

K. Aug. Hildén.

Otteen oikeaksi todistaa:

K. Aug. Hildén.

Helsingin seurakuntien yhdistyneille kirkkoneuvostoille.

Helsingin seurakuntien kirkkovaltuusmiehille osotetuissa kirjelmissä ovat alempana mainittujen seurakuntien kirkkoneuvostot paikkojen varaamisesta tulevia kirkkorakennuksia varten tehneet seuraavat esitykset:

1) Molempien Pohjoisten seurakuntien kirkkoneuvostot ovat pyytäneet kirkkovaltuusmiesten toimenpidettä asianomaisen anomuksen jättämiseksi kaupunginvaltuusmiehille siinä tarkoituksessa, että tuleville kirkkoille mainittujen seurakuntien alueella varattaisiin: a) paikka, jota rajottaa Lutherin- ja Tempelikadut tai, siinä tapauksessa että sanottu paikka tarvittaisiin toiseen tarkotukseen, tontit Hesperiankatu N:o 15 ja Töölöntorinkatu N:o 4; b) jokin paikka koilliseen päin Humalistoon aijotun kansakoulun tontista, sekä c) jokin sopiva, ei alava paikka Maistraatinkadun eteläpuolella Pasilassa (Fredriksbergissä).

2) Sörnäisten seurakuntain kirkkoneuvostot ovat eri kirjelmissä esittäneet anottavaksi, että Mäkelän (Backas) alueella Punkaharjun ja Sammatin teiden välinen tontti varattaisiin toisen kirkon rakentamista varten niiden alueella. Sitäpaitsi on Sörnäisten suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto, viitaten siihen mahdollisuuteen, että siinä osassa Sörnäisten seurakuntien aluetta, joka sijaitsee Sörnäisten haararadan eteläpuolella, tulevaisuudessa tarvitaan kaksi kirkkoa, ehdottanut, että kirkkovaltuusmiehet kaupungin viranomaisilta pyytäisivät Raahekattujen pohjoisessa päässä sijaitsevan korttelin N:o 369 varattavaksi sanottua kirkkoa varten.

Sen ohessa on Sörnäisten suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto Helsingin seurakuntien yhdistyneille kirkkoneuvostoille osotetussa kirjelmässä ehdottanut, että yhdistetyt kirkkoneuvostot valitsisivat valiokunnan, jonka tehtävänä olisi valmistella kysymystä siitä, missä järjestyksessä uusia kirkkoja olisi rakennettava, sekä kysymystä nykyisten, jo suuriksi kasvaneitten seurakuntien vastaisesta jakamisesta.

Asiaa valmistelevasti käsitellessään ovat yhdistyneet kirkkoneuvostot viime toukokuun 21 päivänä tekemällään päätöksellä antaneet asian kokonaisuudessaan komitean valmisteltavaksi, johon kunkin kirkkoneuvoston tulisi valita kaksi jäsentä. Komitean jäseniksi valitsivat: Eteläisen suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto professori J. Gummeruksen ja kappalaisen A. V. Kuusiston; Eteläisen ruotsalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto agronomi E. Blåfieldin ja kappalaisen J. Stenbergin; Pohjoisen suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto jumaluusopintohtorit Lauri Ingmanin ja Martti Ruuthin; Pohjoisen ruotsalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto pakkahuoneentarkastaja O. Häggmanin ja oikeusneuvosmies A. Nybergin; Sör-

näisten suomalaisen seurakunnan kirkkouevosto komministeri L. L. Bymanin ja rakennusmestari L. Mantilan sekä Sörnäisten ruotsalainen seurakunta rakennusmestari A. von Bellin ja kappalaisen V. Lampénin.

Komitea, jonka puheenjohtajana on toiminut allekirjoittanut Ingman ja sihteerinä allekirjoittanut Byman, saa tehtävänsä suorittamiseksi esittää seuraavaa.

Se armollinen määräys 17 päivältä lokakuuta 1905, jolla Helsingin suomalais-ruotsalainen seurakunta jaettiin kuuteen seurakuntaan, sisälsi m. m., että Sörnäisten seurakunnille, jotka saisivat käytettäväkseen rakennettavan Kallion kirkon, lisäksi oli toistaiseksi vuokrattava Helsingin kaupunkilähetykseltä Harjun rukoushuone yhtä suomalaista ja yhtä ruotsalaista aamupäiväjumalanpalvelusta varten sunnuntai- ja juhlapäivinä. Eteläisistä seurakunnista sisälsi mainittu armollinen määräys, että ne saisivat käytettäväkseen Johanneksenkirkon, ja että niille sitä paitsi oli toistaiseksi vuokrattava Helsingin kaupunkilähetyksen rukoushuone Betania Perämiehenkadun varrella yhtä suomalaista ja yhtä ruotsalaista aamupäiväjumalanpalvelusta varten sunnuntai- ja juhlapäivinä.

Ylempänä mainittujen seurakuntien jumalanpalveluksia on, seurakuntajaon tapahduttua, pidetty myöskin mainituissa vuokratuissa huoneustoissa. Kunnes Kallion kirkko valmistui, oli Sörnäisten seurakuntien jumalanpalvelushuoneustoksi vuokrattu, paitsi Harjun rukoushuonetta, Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen rukoushuone Alppi- ja Kristiinankadun kulmauksessa. Sen jälkeen kuin Kallion kirkko valmistui, on Sörnäisten seurakuntain jumalanpalveluksia pidetty: suomenkielisiä kl. 9 Harjun rukoushuoneella, kl. 12 Kallion kirkossa ja kl. 6 kirkossa; ruotsinkielisiä kl. 9 Kallion kirkossa, kl. 12 Harjun rukoushuoneella ja kl. 1/2 5 kirkossa. Jumalanpalveluksia varten on lisäksi ollut vuokrattuna kokoussali Hermanissa, jossa on pidetty jumalanpalveluksia suomeksi joka toinen sunnuntai kl. 11 ja joka toinen sunnuntai kl. 7 sekä ruotsiksi niinikään joka toinen sunnuntai kl. 11 ja joka toinen sunnuntai kl. 7. Ensi vuoden alusta tulee suomalainen päiväjumalanpalvelus kl. 9 pidettäväksi Kallion kirkossa ja kl. 12 Harjun rukoushuoneella, ruotsalainen kl. 9 Harjun rukoushuoneella ja kl. 12 Kallion kirkossa. Aikomus on sitten antaa suomalaisten ja ruotsalaisten seurakuntain jumalanpalvelusten vuosittain vaihtaa paikka.

Ilmeiseltä näyttää, ettei tätä alkuaankin väliaikaiseksi tarkoitettua järjestelyä voida ajan pitkään jatkaa ilman haitatta seurakunnalliselle toiminnalle. Jumalanpalveluspaikkojen ja -aikojen vuosittainen vaihtelu herättää seurakuntalaisissa epätietoisuutta ja epävarmuutta siitä, missä kulloinkin on jumalanpalvelus seurakunnan kielellä. Harjun rukoushuone tulee epäilemättä osottautumaan liian pieneksi ja kaikin puolin epämukavaksi väkirikkaan suomalaisen seurakunnan jumalanpalvelusta varten sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 12, jos niihin saapuu yleisöä osapuillekaan niin runsaasti kuin samanaikaisiin jumalanpalveluksiin, milloin niitä pidetään Kallion kirkossa. Voidakseen viettää Herran

Ehtoollista kirkossa on toinen seurakunta pakotettu järjestämään ehtoollisvieron kl. 9 pidettävän jumalanpalveluksen yhteyteen, mikä tuottaa seurakuntalaisille hankaluutta. Jumalanpalvelusten pääpaikka, kirkko, on seurakuntien alueen toisessa päässä, ja on sinne seurakuntien alueen toiselta puolelta useitten kilometrien matka. Näin ollen vaatii seurakunnallisen toiminnan menestys mainituissa seurakunnissa epäilemättä, että niille rakennetaan toinen kirkko.

Kun on ollut harkittavana, minne tämä kirkko sopivimmin olisi rakennettava, on Sörnäisten molempien seurakuntien kirkkoneuvostojen ehdottama paikka Mäkelän alueella katsottu ensi sijassa tulevan kysymykseen. Sinne rakennettuna tulee kirkko olemaan tiheästi asutulla alueella ja riittävän matkan päässä Kallion kirkosta. Näin ollen näyttää olevan syytä puoltaa Sörnäisten seurakuntien kirkkoneuvostojen ehdotusta, mikäli se koskee paikan pyytämistä kirkkorakennusta varten Mäkelän alueella. Jos tämä tontti saadaan, käy Sörnäistenkin seurakuntiin nähden mahdolliseksi toteuttaa suunnitelmaa, että kahdella samalla alueella sijaitsevalla seurakunnalla tulee olla kaksi kirkkoa.

Eteläisissä seurakunnissa on päiväjumalanpalveluksia pidetty kl. 9 ja kl. 12 ja ovat seurakunnat viime vuosina pitäneet nämä jumalanpalveluksensa vuorottain Johanneksenkirkossa ja Betaniassa. Iltajumalanpalveluksensa on suomalainen seurakunta pitänyt Johanneksenkirkossa, ruotsalainen Betaniassa. Samat epävarmuuden aiheuttamat haitat ja sama hankaluus P. Ehtoollisen viettämisessä jumalanpalveluksen yhteydessä kl. 9 kuin Sörnäisten seurakunnissa, on täälläkin vallinnut. Kuitenkin ovat nämä seurakunnat olleet edullisemmassa asemassa kuin Sörnäisten seurakunnat siinä, että matkat jumalanpalveluspaikoihin seurakuntien syrjäseuduilta eivät ole kovin pitkiä ja että Betania on tilavampi jumalanpalveluspaikka kuin Harjun rukoushuone. Missään tapauksessa ei kuitenkaan toisen jumalanpalveluspaikan väliaikainen järjestely täälläkään voi ajan mittaan olla tuottamatta seurakunnalliselle toiminnalle haittaa, ja ovatkin kirkkovaltuusmiesten pyynnöstä kaupunginvaltuusmiehet erinäisillä ehdoilla myöntäneet paikan näiden seurakuntien toista kirkkoa varten. Katsoen niihin vaikeuksiin, jotka nykyään kohtaavat Sörnäisten seurakuntain jumalanpalvelusten tyydyttävää järjestelyä, näyttää kuitenkin olevan syytä siihen käsitykseen, että kirkko Mäkelän alueella olisi rakennettava ennen kuin Eteläisille seurakunnille tarkoitettu uusi kirkko.

Kysymys paikkojen vaaraamisesta muita suunniteltuja kirkkorakennuksia varten ja muiden kirkkojen rakentamisesta on yhteydessä kysymyksen kanssa eräiden nykyisten seurakuntien jaosta.

Eri seurakuntien väkilukusuhteet käyvät selville seuraavasta taulukosta, joka osoittaa sen väkiluvun, mikä seurakuntajakoa valmistaessa laskettiin v. 1900

väenlaskun perusteella tulevan kunkin seurakunnan osalle, sekä kunkin seurakunnan jäsenluvun kirkonkirjojen mukaan alempana mainittuina aikoina:

	Etel. suomal.	Etel. ruotsal.	Pohj. suomal.	Pohj. ruotsal.	Sörn. suomal.	Sörn. ruotsal.
Seurak. jaossa laskettu	14,099	13,994	18,900	17,105	13,984	7,882
1908 tammik. 1 p.	19,691	14,972	22,488	15,706	22,117	8,932
1909 ” ”	22,205	15,671	24,089	17,370	24,556	9,352
1910 ” ”	23,893	16,612	26,639	18,527	26,431	9,401
1911 ” ”	27,335	18,668	33,944	24,558	29,476	9,997
1912 ” ”	28,710	19,192	36,507	25,114	31,717	10,209
1913 ” ”	30,102	19,917	38,359	25,817	33,848	10,481

Yllä oleva taulukko, johon nähden on huomautettava, että eräiden seurakuntain väkiluvun luonnottomasti suuri lisääntyminen vuodesta 1910 vuoteen 1911 johtuu siitä, että suuri määrä siihen asti yhteiseen kirkonkirjaan merkittyjä henkilöitä v. 1910 jaettiin eri seurakuntien osalle, osottaa väkiluvun Helsingin kaikissa seurakunnissa nousseen huomattavasti sitten seurakuntajaon. Lisäys on suomalaisissa seurakunnissa ollut niin suuri, että niiden kaikkien jäsenluku tämän vuoden tammikuun 1 p:nä oli enemmän kuin kaksi kertaa niin suuri, kuin miksi se seurakuntajaossa 1900 vuoden väenlaskun perusteella oli laskettu. Ruotsalaisissa seurakunnissa lisääntyminen on ollut vähempi, mutta niissäkin hyvin tuntuva. Että tällainen seurakuntien jäsenluvun lisääntyminen vaikeuttaa seurakuntien säännöllistä hoitoa, ellei erityisiin toimenpiteisiin ryhdytä, näyttää ilmeiseltä. Paitsi muuta kasvaa työ pastorinkanslioissa suuresti vuodesta vuoteen. Annettujen todistusten lukumäärä oli viime vuonna tasaisin luvuin: Etel. suomalaisen seurakunnan kansliasta 12,000; Etel. ruotsal. 7—8,000; Pohj. suomal. 15,000; Pohj. ruotsal. 9—10,000; Sörnäisten suomal. yli 15,000; Sörnäisten ruotsal. 5,000. Ilmeistä on, että kansliatyö suurimmissa seurakunnissa ennen pitkää tulee vaatimaan, ehkä osaksi jo nytkin vaatii, siihen kiinnitetyiltä papeilta enemmän aikaa, kuin mitä muun seurakuntahoidon kannalta voidaan pitää suotavana.

Seurakuntien jäsenluvun suuresta lisääntymisestä aiheutuvia vaikeuksia seurakuntain hoidossa voidaan epäilemättä jossain määrin helpottaa lisäämällä niissä työskentelevien pappien lukumäärää. Näin on erityisesti asian laita niissä seurakunnissa, joiden alue on suhteellisesti pieni, s. o. molemmissa Eteläisissä seurakunnissa. Vaikka näiden seurakuntien väkiluku on melkoisesti lisääntynyt sitten seurakuntajaon ja epäilemättä vielä joku aika eteenpäin tulee huomattavassa määrässä lisääntymään, ei niiden jakaminen ainakaan läheisessä tulevaisuudessa näytä voivan tulla kysymykseen. Seurakuntien jakaminen siten, että niiden ala tulisi hyvin pieneksi, tuottaisi nimittäin tiheiden seurakunnasta toiseen siirtymisten kautta vaikeuksia kirkollisessa kirjanpidossa. Mainittujen seurakuntien kasvaminen tulee niin ollen ensi sijassa aiheuttamaan papillisten työ-

voimain lisäämistä niissä. Kuluvan vuoden menoarvioon onkin lisätyn työn johdosta Eteläisen suomalaisen seurakunnan kansliassa otettu määräraha ylimääräisen pappismiehen palkkaamiseksi avustamaan sanotussa kansliassa.

Se toimenpide, johon jäsenluvun suuren lisääntymisen takia lähinnä tulee pakko ryhtyä muissakin seurakunnissa, ensi sijassa Pohjoisessa suomalaisessa ja Sörnäisten suomalaisessa, on niinkään niissä työskentelevien pappien lukumäärän lisääminen. Pohjoisten seurakuntain alueella Pasilassa (Fredriksbergissä) on jo useita vuosia säännöllisesti työskennellyt eräs siellä asuva pappismies, ja kuluvan vuoden menoarvioon on otettu määräraha palkkioksi hänelle. Myöskin ylimääräisen avustuksen hankkimiseksi tämän seurakunnan kansliaan on myönnetty pienempi rahamäärä. Nämä väliaikaiset toimenpiteet osottavat, että kolmen papin työvoima näin suuressa seurakunnassa käy riittämättömäksi. Sörnäisten suomalaisessa seurakunnassa on alun pitäen ollut neljä pappia, mutta epäilemättä nousee sielläkin ennen pitkää seurakunnan jäsenluvun erinomaisen ripeän lisääntymisen takia kysymys papillisten työvoimain lisäämisestä. Ylimääräisen avustuksen hankkimiseksi tämän seurakunnan kansliaan on myöskin myönnetty pienempi määräraha.

Pappien lukumäärän lisääminen niissä seurakunnissa, jotka ovat eniten kasvaneet, käynee päinsä ilman korotettua kirkollista verotusta. Pääasiallisesti kirkollisverotuksen alaisten veroäyriä lisääntymisen johdosta ovat seurakuntien kirkonkassan tulot viime aikoina vuosi vuodelta huomattavasti kohonneet. Säännölliset menot ovat kyllä myöskin nousseet, mutta ei tuloja vastaavassa määrässä, joten on ollut mahdollista käyttää seurakuntien omia varoja. Kallion kirkon rakennukseen yhteensä noin 400,000 markkaa. Jos jätetään lukuunottamatta viimeainnittuun tarkoitukseen käytetyt seurakuntien omat varat, olivat kirkonkassan tulot ja menot viime kirkollisvuosina seuraavat:

	Tulot.	Menot.
1908—09	550,350: 52	496,832: 77
1909—10	570,368: 43	519,540: 91
1910—11	627,984: 66	542,820: 78
1911—12	660,768: 96	585,754: 34
1912—13	729,140: 41	604,206: 71

Tarpeellisten uusien papinpaikkojen perustaminen enimmin kasvaneisiin seurakuntiin ei niin ollen tuottane vaikeuksia seurakuntien talouden kannalta. Kun komitea ei kuitenkaan ole saanut mitään tehtävää, mitä tähän asian puoleen tulee, ei komitea siitä ole tahtonut tehdä ehdotusta.

Komitea on kuitenkin sitä mieltä, että niitä vaikeuksia, joita seurakuntien kasvaminen tuottaa säännölliselle seurakuntahoidolle, ei ajan pitkään, mitä tulee

Pohjoisiin seurakuntiin ja Sörnäisten seurakuntiin, voidaan poistaa muulla tavoin kuin perustamalla näiden seurakuntien nykyiselle alueelle uusia seurakuntia. Näiden seurakuntien alueet kasvavat niin laajoiksi ja niiden väestön lukumäärä nousee niin suureksi, että samat syyt ja näkökohdat, jotka aikoinaan tekivät Helsingin suomalais-ruotsalaisen seurakunnan jaon välttämättömäksi, pakottavat jakamaan nämä seurakunnat. Luonnolliselta näyttää silloin, mitä Pohjoisten seurakuntain jakamiseen tulee, että hautausmaitten ja satamaradan pohjoispuolella oleva osa näiden seurakuntien aluetta, jonka itäisenä rajana on rautateiden päälinja, silloin erotetaan niistä. Mitä taasen Sörnäisten seurakuntiin tulee, lienee se osa niiden aluetta, joka on Sörnäisten satamaradan pohjoispuolella, sopivimmin erotettava uusien seurakuntien alueeksi. Soveltuuko Pasila (Fredriksberg), joka nykyään kuuluu Pohjoisiin seurakuntiin, paremmin yhdistettäväksi näiden seurakuntien nykyiselle alueelle Töölössä muodostettavaan seurakuntiin vaiko seurakuntiin, jotka muodostetaan Sörnäisten seurakunnista erotetulle alueelle, on kysymys, jota ei vielä voitane varmuudella ratkaista.

Mitä täten vastaisuudessa erotettavien seurakunta-alueiden nykyisiin väestösuhteisiin tulee, on satamaradan pohjoispuolella Töölössä olevissa 13, 14 ja 15 kaupunginosassa nykyään 8,000 asukasta, Pasilassa (Fredriksbergissä) 4,000 asukasta, Vallilassa, Hermannissa ja Toukolassa yli 6,000 sekä Arabian ja Vanhankaupungin alueella 600 asukasta. Näiden alueiden väestön jakaantumisesta kielellisessä suhteessa ovat viimeiset tiedot vuoden 1910 lopulla toimitetussa väenlaskussa saadut. Niiden mukaan jakautuu puheenalaisten alueiden väestö kielellisessä suhteessa seuraavasti:

	Ainoas- taan suomea	Ainoas- taan ruotsia	Suomea ja ruotsia	
			Parem. suomea kuin ruotsia	Parem. ruotsia kuin suomea
XIII kaup. osa	728	397	266	374
XIV " "	1,582	960	548	846
XV " "	494	152	109	94
Kaupunkiin yhdistetyllä, kaupunginaseman ulko- puolella olevalla alueella:				
Rautatielinj. länsipuolella	439	276	141	225
Rautatielinjan itäpuolella	3,591	1,441	931	978
Saaret	52	174	41	67

Jos luetaan suomalaisiksi myöskin ne, jotka ovat ilmoittaneet paremmin käyttävänsä suomea kuin ruotsia, ja ruotsalaisiksi ne, jotka ovat ilmoittaneet käyttävänsä paremmin ruotsia kuin suomea, saadaan seuraava yleiskuva puheenalaisten alueiden väestön jakautumisesta kieliperusteella mainitun väenlaskun tapahtuessa:

	suomal.	ruotsal.
XIII, XIV ja XV kaup. osa.....	3,727	2,823
Ulkopuolella kaupunginaseman:		
Rautatien länsipuolella	580	501
„ itäpuolella	4,522	2,419
Saaret	93	241

Kysymystä toimenpiteistä puheenalaisten seurakuntain jakamiseksi ei voitane lykätä kauas tulevaisuuteen. Kuitenkaan ei ole näyttänyt olevan syytä vielä tehdä ehdotusta siitä. Se väestö, joka asuu erotettavaksi tulevilla alueilla, ei vielä ole niin lukuisa, että uusien seurakuntien muodostaminen ainakaan tähänastisella yhdistetyllä alue- ja kieliperusteella sopivasti käy päinsä. Sitä paitsi on erotettaviksi tulevilla alueilla rakennettava kirkkoja, ennenkuin uusien seurakuntien perustaminen niille tapahtuu. Kirkonpaikkojen varaamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin on niin ollen ensi sijassa syytä ryhtyä.

Mitä Pohjoisten seurakuntien kirkkoneuvostojen Töölöön ehdottamiin kirkonpaikkoihin tulee, ei näytä olevan syytä puoltaa vaihtoehtoisesti esitettyä ehdotusta kirkonpaikan varaamisesta Lutherin- ja Tempelikatujen rajoittamalle alueelle. Tämä korkealla sijaitseva paikka vaatisi nimittäin monumentaalista kirkkorakennusta, jommoisen rakentamiseen ei näytä olevan syytä. Sen sijaan näyttävät ehdotetut paikat Hesperiankadun varrella ja Humalistossa hyvin vastavaan tulevaa kirkonpaikkain tarvetta. Kun Mäkelän alueelle rakennettava kirkko ei vastaisen seurakuntajaon tapahduttua enää tule olemaan Sörnäisten seurakuntain alueella, olisi näiden seurakuntain vastaista toista kirkkoa varten sopivasti varattava ehdotettu paikka korttelissa N:o 369. Sörnäisten pohjoispuolella perustettavat seurakunnat saisivat silloin Mäkelään rakennetun kirkon. Jos Pasila tulisi kuulumaan näihin seurakuntiin, olisi niiden toinen kirkko sopivasti sijoitettava sinne, ja voisi niin ollen olla syytä sitä varten varata tontti Pohjoisten seurakuntien kirkkoneuvoston ehdottamalle paikalle.

Komiteassa on vielä ollut käsittelemäläisenä kysymys siitä, missä järjestyksessä olisi rakennettava ne uudet kirkot, jotka ovat tunnustettavat suurimman tarpeen vaatimiksi, nimittäin kirkot: Mäkelän alueelle, Eteläisille seurakunnille luovutetulle tontille ja Hesperiankadun varrelle. Komiteassa on esiintuotu se mielipide, että riippumatta siitä, missä järjestyksessä sanotut kirkot tulevat rakennettaviksi, olisi aluksi niille tonteille, joille kirkkoja vastaisuudessa tulee rakennettavaksi, tarpeen ilmestyessä rakennettava kokoussali, joka olisi siten suunniteltu, että se sittemmin voitaisiin suuremmitta muutoksitta yhdistää kirkkorakennukseen. Komitea, joka omasta puolestaan, niinkuin edellä on mainittu, pitää kirkon rakentamista Mäkelän alueelle kiireimmän tarpeen vaatimana, on kuitenkin ollut sitä mieltä, että kun uusien kirkkojen rakentamiseen ei voida

ryhtyä ennenkuin uusi rakennus kansliatontille on valmistunut, kysymystä uusien kirkkojen rakentamisjärjestyksestä ei nyt vielä ratkaistaisi.

Myöskin on komiteassa ollut harkittavana kysymys siitä, millaisia kirkkorakennuksia olisi vastaisuudessa suunniteltava seurakunnille. Komiteassa on se mielipide saanut kannatusta, että uusien kirkkojen rakentamisessa olisi noudatettava tuntuvassa määrässä suurempaa säästeliäisyyttä ja vaatimattomuutta kuin tähän asti, jotta uudet kirkot voitaisiin saada rakennetuiksi melkoisesti halvemmilla kustannuksilla kuin viimeksi Kallion uusi kirkko. Toisaalta on pidetty tarpeellisena, että kullakin seurakunnalla on käytettävänä yksi niin suuri kirkko, että se tarjoa riittävästi tilaa kirkossakävijöille pääjumalanpalveluksessa sunnuntai- ja juhlapäivinä. Lähempien ohjeiden vahvistaminen etukäteen ei komitean mielestä voi olla asialle hyödyksi.

Yllä esitetyn perusteella on komiteasta näyttänyt olevan syytä yhdistyneille kirkkoneuvostoille esittää, että kirkkoneuvostot puoltaisivat,

1. että Herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä olisi pyydettävä kirkkorakennusta varten ylempänä mainittu paikka Mäkelässä;

2. että Herroja Kaupunginvaltuusmiehiä pyydetäisiin vastaisuudessa tarpeellisia kirkkorakennuksia varten varaamaan: a) edellä mainittu paikka Hesperiankadun varrella; b) joku paikka koilliseen päin Humaliston aiotusta kansakoulutontista; c) jokin sopiva, ei alava paikka Maistraatinkadun eteläpuolella Fredriksbergissä, sekä d) kortteli N:o 369.

Helsingissä 5 p. joulukuuta 1913.

Komitean puolesta:

Lauri Ingman.

L. L. Byman.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.*Toukok. 20 p:nä 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 349.

Lähetepäätöksellä maaliskuun 5 päivältä 1914 on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta vaatinut Rahatoimikamarin lausuntoa Helsingin evankelisluterilaisten seurakuntain kirkkovaltuusmiesten tekemän anomuksen johdosta, joka tarkoittaa erinäisten tonttien varaamista kirkkorakennusten paikaksi. Kirkkovaltuusmiesten esitys nojaa yhteisten kirkkoneuvostojen tarkoitusta varten asettaman komitean antamaan mietintöön. Sörnäsin seurakuntain kirkkojen puutteen aiheuttaman epäkohdan johdosta sekä siihen nähden että pohjoisten seurakuntain nopean kasvamisen johdosta käy kohdakkoin tarpeelliseksi jakaa nämä uudelleen, minkätähden uusien kirkkorakennusten teettäminenkin käy vältämättömäksi, ehdottaa komitea, että kirkkoneuvostot Kaupunginvaltuustolta anoisivat luovutettavaksi Pakaan alueella Punkaharjun- ja Sammatintien välillä sijaitsevan tontin kirkkorakennuksen paikaksi sekä vastedes tarpeellisia kirkkorakennuksia varten varattaviksi a) Hesperiakadun tontin N:o 15 ja Töölöntorikadun tontin N:o 4, b) jonkin paikan Humaliston vastaisen kansakoulutontin koillispuolelta, c) jonkin sopivan, ei alavan paikan Fredrikseristä Maistraatinkadun eteläpuolelta sekä d) korttelin N:o 369. Kirkkovaltuusmiesten edellä mainittu anomus käy yhteen komitean ehdotuksen kanssa.

Rahatoimikamarin pyytämäksi lausunnoksi asiasta on kaupungin yleisten töiden Hallitus Kamariin antanut kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman promemorian ja ilmoittanut kaikin puolin yhtyvän siinä esitettyihin lausuntoihin. Näissä puolletaan myönnettäväksi kirkkovaltuusmiesten anomukseen kokonaisuudessaan. Pakaasta pyydettyyn tonttiin nähden huomautetaan, että tämä on Hallituksen hyväksymässä Vallilan asemakaavan laajennusehdotuksessa varattu kirkkorakennuksen paikaksi, joten sitä käy puoltaminen luovutettavaksi sillä tavoin kuin käy tarpeelliseksi sen johdosta, että tontti sijaitsee kaupunkiin yhdistetyllä alueella, mutta kaupunginasemakaavan ulkopuolella. Hesperiakadun tontti N:o 15 ja Töölöntorikadun tontti N:o 4 sijaitsevat katuliikenteestä syrjässä, ylävällä paikalla, joka soveltuu sangen hyvin julkisen rakennuksen paikaksi, kunhan vain rakennusta suunniteltaessa tarpeellisessa määrässä otetaan huomioon

torin ja sen vastapäisen, ylävällä paikalla sijaitsevan korttelin akselin suunta kaupunginasemakaavassa. Humaliston vastaisen kansakoulun koillispuolelta ei kaupunginasemakaava-arkkitehti ole voinut löytää sopivaa kirkkotonttia, mutta ehdottaa tarkoitukseen varattavaksi korttelin N:o 529 Huopalahdenkadun varrelta Meilansissa, jonne sijoitettuna kirkko tulisi näkyvälle ja mukavalle paikalle. Maistraatinkadun eteläpuolelta Bölestä ei sitä vastoin käy paikkaa ehdottaminen, ennenkuin tämän alueen lopullinen kaupunginasemakaava on laadittu; Hallituksen tulisi tätä asemakaavaa laatiessaan ottaa huomioon kirkkovaltuusmiesten toivomukset. Mitä vihdoin Kallion kortteliin N:o 369 tulee, olisi tämä niiden kaupunginosain keskustassa, joiden tarpeita kirkko tyydyttäisi, minkätähden ja kun tämän korttelin läheisyydestä ei liene toista tarkoitukseen sopivaa tonttia osoitettavissa, tämänkin korttelin luovuttamista puolletaan, kuitenkin huomattaen, että se tämän kaupunginosan kahden pääkadun vierellä sijaitsevana edustaa verraten suurta myyntiarvoa. Siihen merkitykseen katsoen, mikä vastaisilla kirkkorakennuksilla rakennustaiteellisessa suhteessa on niiden viereisille kaupunginosille, olisi Kaupunginvaltuuston tontteja luovuttaessaan varattava itselleen oikeus tarkastaa rakennuspiirustukset.

Samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus on Rahatoimikamarikin sitä mieltä, että sen Pakaan alueella sijaitsevan paikan, mikä Hallituksen hyväksymässä Vallilan laajennetun jaotussuunnitelman ehdotuksessa on varattu kirkkorakennuksen paikaksi, kävisi heti luovuttaminen tarkoitukseen, ja olisi tässä käytettävä vuokrausmuotoa. Vuokramaksua ei kuitenkaan vaadittaisi, vaan saisivat kaupungin evankelis-luterilaiset seurakunnat maksutta käyttää tonttia niin kauan kuin siinä pidetään voimassa evankelis-luterilaista kirkkoa. Hesperiakadun tontin N:o 15 ja Töölöntorikadun tontin N:o 14 varaamiseen nähden Kamarin sitä vastoin täytyy huomauttaa, että näiden sijasta olisi valittava toinen tässä osassa kaupunkia sijaitseva paikka, nimittäin Luther- ja Tempelikadun välillä sijaitseva yläne, joka on voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan merkitty kirkkotontiksi. Muista varattaviksi ehdotetuista paikoista pyytää Kamari mielipiteenään lausua, että kaupungin kasvamisen johdosta epäilemättä käy tarpeelliseksi rakennuttaa uusia kirkkoja, eikä Kamarilla ole mitään muistuttamista sitä vastaan, että niille varataan paikat kaupungin kirkkovaltuusmiesten sopiviksi katsomilta seuduilta, mutta näyttää ennen sellaista varaamista olevan lähemmin tutkittava ehdotettuja kirkkotontteja, jotka olisi sovittava kaupunginasemakaavaan ja sitten tarpeen mukaan käytettävä tarkoitukseensa.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan laajennettuun jaotussuunnitelmaan Punkaharjun- ja Sammatintien välille merkitty kirkkotontti vuokratta luovutetaan kirkkorakennuksen paikaksi kaupungin evankelis-

luterilaisten seurakuntain käytettäväksi niin kauan kuin evankelis-luterilaista kirkkoa siellä pidetään voimassa;

että kirkkovaltuusmiesten anomus Hesperiakadun tontin N:o 15 ja Töölöntorikadun tontin N:o 4 varaamisesta kirkkorakennuksen paikaksi evätään; sekä

että kaupungin yleisten töiden Hallitus saa tehtäväkseen kaupunginasemakaavaan sovittaa kirkkotontit muilta kirkkovaltuusmiesten ehdottamilta paikoilta tahi niiden läheisyydestä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN
ETELÄISEN SUOMALAISEN
SEURAKUNNAN

KIRKKOHERRANVIRASTO.

*Helsingissä,
marrask. 12 p:nä 1915.*

N:o 93.

Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Samalla kun minulla on kunnia palauttaa Helsingin ruotsalaisten ja suomalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkkovaltuusmiesten tekemää, uusien kirkkorakennusten paikkain varaamista tarkoittavaa anomusta koskevat asiakirjat, panen tämän oheen lausunnon, jonka mainittujen seurakuntain kirkkovaltuusmiehet ovat t. k. 5 päivänä pitämässään kokouksessa päättäneet antaa uusien kirkkorakennusten tonteista.

Kirkkovaltuusmiesten puolesta:

K. Aug. Hildén.

Helsingin seurakuntien yhdistyneille kirkkoneuvostoille.

Helsingin seurakuntien kirkkovaltuusmiehet olivat 21 p. tammikuuta 1914 päättäneet kaupunginvaltuusmiehiltä pyytää kirkkorakennusta varten paikan Mäkelässä Punkaharjun ja Sammatin teiden välillä, sekä anoneet, että vastaisuudessa tarpeellisia kirkkorakennuksia varten varattaisiin: a) tontit Hesperiankatu 15 ja Töölöntorinkatu N:o 4; b) joku paikka koilliseen päin Humalistoon aijotun kansakoulun tontista; c) jokin sopiva, ei alava paikka Maistraatinkadun eteläpuolella Pasilassa (Fredriksbergissä) sekä d) kortteli N:o 369 Kalliossa.

Tästä anomuksesta ovat Kaupunginvaltuusmiehet pyytäneet Rahatoimikamarin lausuntoa. Rahatoimikamari on puolestaan asiasta kuullut kaupungin yleisten töitten Hallitusta, joka on puoltanut Kirkkovaltuusmiesten anomusta, kuitenkin huomauttaen, ettei ole voitu löytää sopivaa kirkkotonttia koilliseen suuntaan Humalistoon aijotusta kansakoulusta, vaan että sen sijaan tarkoitukseen olisi varattava kortteli N:o 529 Huopalahdenkadun varrella Meilansissa, ja ettei paikkaa Maistraatinkadun eteläpuolella Pasilassa voida ehdottaa, ennenkuin lopullinen kaupunginasemakaava on olemassa tätä aluetta varten, jonka johdosta yleisten töitten Hallituksen olisi mainittua asemakaavaa laatiessaan otettava Kirkkovaltuusmiesten toivomus huomioon.

Rahatoimikamari puolestaan on katsonut, että tontiksi Töölön tulevaa kirkkoa varten ennen Hesperiankadun ja Töölöntorinkadun varrella ehdotettua paikkaa olisi tuleva kysymykseen Lutherin- ja Tempelikadun välillä oleva kukkula, sekä ehdottaa: a) että pyydetty kirkkotontti Mäkelässä on vuokravaapaasti annettava kirkkorakennusta varten kaupungin evankelis-luterilaisille seurakunnille mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi niin kauan kuin evankelis-luterilaista kirkkoa siellä ylläpidetään; b) että Kirkkovaltuusmiesten pyyntö, että kirkkorakennusta varten olisi varattava tontit N:o 15 Hesperiankadun ja N:o 4 Töölöntorinkadun varrella olisi hyljättävä; sekä c) että kaupungin yleisten töitten Hallitukselle annettaisiin toimeksi kaupunginasemakaavaan laatia ehdotukset kirkkotonteiksi muilla Kirkkovaltuusmiesten ehdottamilla paikoilla tai niiden läheisyydessä.

Kaupunginvaltuusmiesten valmistusvaliokunta on pyytänyt Kirkkovaltuusmiesten lausuntoa Rahatoimikamarin ehdotuksen johdosta, ja Kirkkovaltuusmiesten puheenjohtaja on lähettänyt asiakirjat valmistavan lausunnon saamista varten yhdistyneitten kirkkoneuvostojen 21 p. toukokuuta 1913 kysymystä kirkonpaikoista harkitsemaan asettamalle komitealle.

Tämän johdosta saa komitea lausua, että Rahatoimikamarin ehdotus a) ja c) kohdissa pääasiallisesti tarkoittaa suostumusta Kirkkovaltuusmiesten tekemään pyyntöön eikä siis näissä kohdin aiheuta mitään huomautusta. Mitä taasen tulee

Rahatoimikamarin mielestä Töölön kirkon tonttipaikaksi ensi sijassa kysymykseen tulevaan paikkaan Lutherin- ja Tempelikadun välillä, niin olivat Pohjoisten seurakuntain kirkkoneuvostot ensi sijassa ehdottaneet pyydettäväksi tätä paikkaa ja vasta toisessa sijassa usein mainittua paikkaa Hesperiankadun ja Töölöntorinkadun varrella. Komitea ei puolestaan tahtonut puoltaa edellisen paikan pyytämistä, koskapa se, korkealla sijaitsevana, vaatii monumentaalista kirkkorakennusta, jommoisen rakentamiseen ei näyttänyt olevan syytä. Tämän lisäksi on huomautettava, että on ilmaantunut paljon tyytymättömyyttä niiden suurten kustannusten johdosta, jotka samallaiselle korkealle paikalle Kalliossa äsken rakennettu kirkko on vaatinut, ja tätä tyytymättömyyttä on vielä lisännyt se seikka, että sanotun kirkon ylläpitokustannukset näyttävät kohoavan erittäin suuriksi. Kun kaupungin nopeasti kasvaessa käy välttämättömäksi rakentaa uusia kirkkoja jotenkin usein, olisi tästedes yleensä tyydyttävä vaatimattomampiin kirkkorakennuksiin kuin viimeksi valmistuneet ovat. Tontit Hesperiankatu N:o 15 ja Töölöntorinkatu N:o 4, joita kaupunginarkkitehtikin on havainnut kirkkorakennusta varten erittäin sopiviksi, eivät vaatisi siihen määrään monumentaalista rakennusta kuin korkealla oleva tontti Lutherin- ja Tempelikadun varrella. Viimeksi mainittu paikka, joka on ollut puheenalaisena m. m. uutta eduskuntataloa suunniteltaessa, voitaisiin varata jotakin muuta yleistä rakennusta varten. Vielä on huomautettava, että, jos vastainen raja Pohjoisten ja Töölön seurakuntien välillä tulee olemaan satamarata, niinkuin komitea aikaisemmin tästä asiasta antamassaan mietinnössä on edellyttänyt, tulisi uusi kirkko keskemälle seurakuntien aluetta Kirkkovaltuusmiesten pyytämällä kuin Rahatoimikamarin suosittamalla paikalla, mikä seikka saa sitä suuremman merkityksen, jos näiden seurakuntien toista kirkkoa varten varataan paikka mainittujen seurakuntien pohjoisimmassa osassa, korttelin N:o 529 kohdalla Huopalahdenkadun varrella.

Tähän nähden komitea ehdottaa, että Kirkkovaltuusmiehet pyydetyksi lausunnoksi ilmoittaisivat muuten hyväksyvänsä Rahatoimikamarin ehdotuksen, paitsi että Kirkkovaltuusmiesten mielestä *kirkonpaikaksi Töölön seurakuntia varten ensi sijassa* olisi tuleva kysymykseen Kirkkovaltuusmiesten aikaisemmin pyytämä paikka, tontit *Hesperiankatu N:o 15* ja *Töölöntorinkatu N:o 4*, ja vasta toisessa sijassa, ellei mainittua paikkaa katsota voitavan tarkoitukseen varata, Rahatoimikamarin ehdottama paikka Lutherin- ja Tempelikadun välillä.

Helsingissä 7 p. lokakuuta 1915.

Komitean puolesta:

Lauri Ingman.

L. L. Byman.

**Föreslagna kyrkoplatser.
Ehdotettuja kirkkopaikkoja.**

- Stadsplanearkitektens af kyrkfullmäktige omfattade förslag.
- Kaupungin asemakaava-arkkitehdin ehdotus, joka on kirkkovaltuutettujen kannattama.
- Drätselkammarens förslag betr. placering af kyrka i 13 o. 14 stadsdelarne. Rahatoimikamarin ehdotus kirkon sijoitteluun 13 ja 14 kaupunginosissa.

HELSINGIN

MAISTRAATTI

---

*Helsingissä,
marrask. 29 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 697.

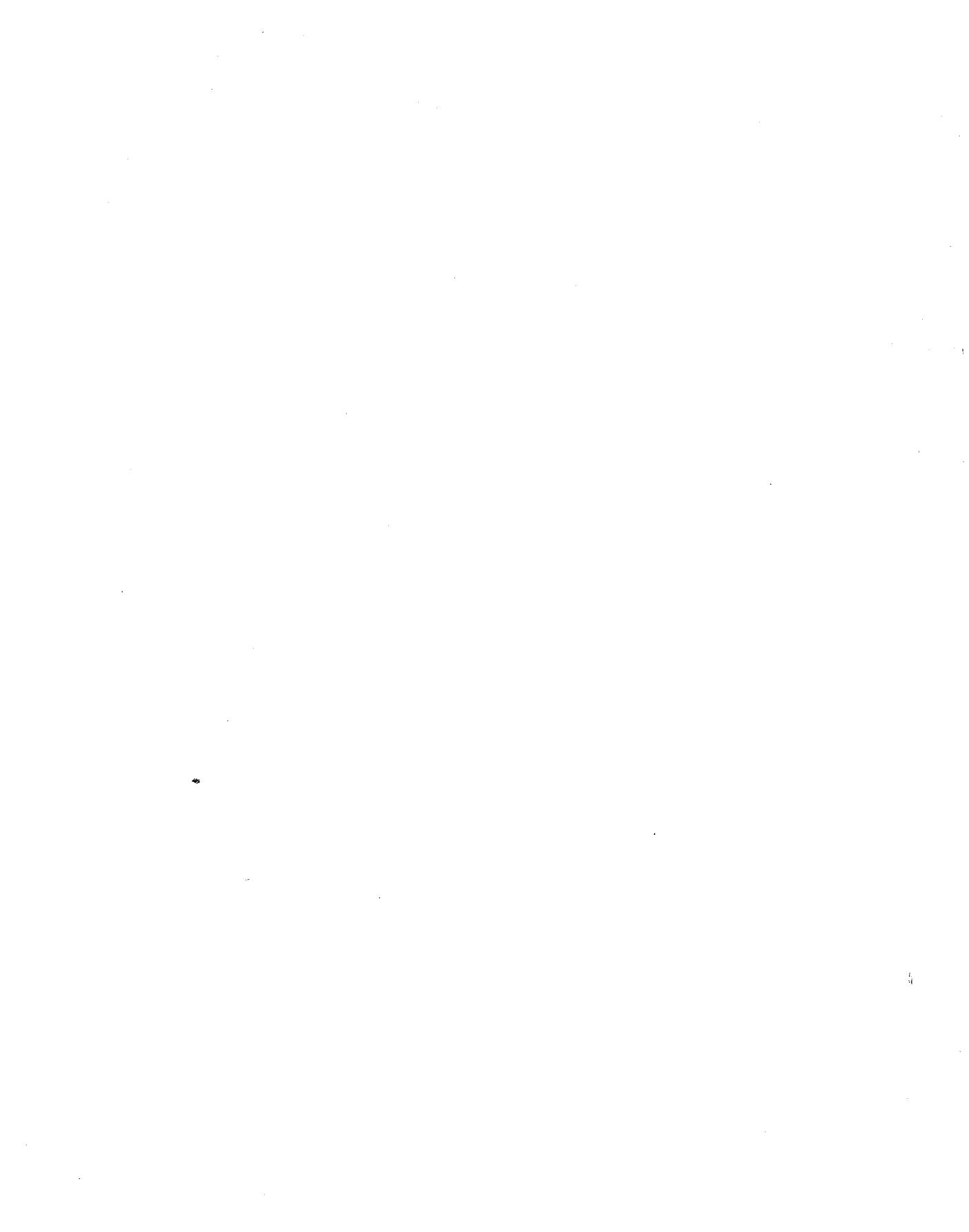
Kirjelmässä viime lokakuun 31 päivältä N:o 790 on Rahatoimikamari Maistraattiin lähettänyt laatimansa ehdotuksen Helsingin kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäänneksi; ja pyytää Maistraatti, joka omasta puolestaan ei ole katsonut tarpeelliseksi ehdotukseen tehdä lisäyksiä eikä muutoksia, jättää sen Herrain Valtuusmiesten tarkastettavaksi ja ratkaistavaksi.

Maistraatin puolesta:

R. F. Wrede.

Edv. Örnberg.

Ehdotus

Helsingin kaupungin 1916 v. meno- ja tulosäännöksi.

Rahatoimikamarin laatima.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

P.L.	Luku.	Momentti.	Menon laatu 58 S:n mukaan Keis. asetuksista 8 pöytä joulukuuta 1873	Menot.		
				Smk.	7/12.	
				Ensimmäinen Pääluokka.		
				Kaupungin velat.		
	I	1	K. S:n päät. 17/5 1876	a	1876 vuoden vesijohtolainasta, joka 31/12 1915 on Smk 726,100:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta	51,100 —
	I	2			sekä 1/5 ja 1/11 korkoa à 5 0/0, yhteensä	35,027 50
	I	3			Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginkassassa olevista obligatsioneista	900 —
					<i>I Luku. Smk 87,027: 50.</i>	
	II	1	K. S:n päät. 26/3 1892	a	1892 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 3,894,500:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta	43,000 —
	II	2			sekä 1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0 mukaan	174,285 —
	II	3	Lainakontrahd. muk.	a	Provisioineja, kurssierotuksia y. m.	900 —
					<i>II Luku. Smk 218,185:—.</i>	
	III	1	K. S:n päät. 4/8 1897 ja 25/1 1898	a	1898 vuoden obligatsioonilainasta Smk 7,000,000:—, josta 31/12 1915 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,000,000:— ja on lunastamatta 2,577,000:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta	33,000 —
	III	2			sekä 1/2 ja 1/3 korkoa à 3 1/2 0/0	90,195 —
	III	3	Lainakontrahd. mukaan.	a	Provisioineja, kurssierotuksia y. m.	2,000 —
	III	4	K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	4,509 75
					<i>III Luku. Smk 129,704: 75.</i>	
					Siirros	434,917 25

1 P.L.										
									Siirros	434,917 25
IV	1	K. S:in päät. 25/1 1900 ja 30/1 1900	}	a	1900 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 2,700,000:—, suoritetaan 1/8 1916 kuoletusta					27,000 —
IV	2					sekä 1/2 ja 1/8 korkoa à 4 0/0				
IV	3	Lainakontrahd. mukaan		a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.					2,000 —
IV	4	K. A. 1/2 1915		b*	Kuponkiveroa					5,400 —
					<i>IV Luku. Smk 142,400:—.</i>					
V	1	K. S:in päät. 10/9 1902	}	a	1902 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 7,335,500:—, suoritetaan 1/12 1916 kuoletusta					66,500 —
V	2					sekä 1/6 ja 1/12 korkoa à 4 0/0				
V	3	Kvsto 22/9 1908		b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m.	25,000:—				
		Lainakontrahd. mukaan		a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	6,000:—				31,000 —
V	4	K. A. 1/2 1915		b*	Kuponkiveroa					14,671 —
					<i>V Luku. Smk 405,591:—.</i>					
VI	1	K. S:in päät. 9/2 1909 ja 7/5 1909	}	a	1909 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 15,547,730:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta					105,630 —
VI	2					sekä 1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0 mukaan				
VI	3	Lainakontrahd. mukaan		a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.					14,000 —
VI	4	K. A. 1/2 1915		b*	Kuponkiveroa					34,865 10
					<i>VI Luku. Smk 851,797: 08.</i>					
VII	1	K. S:in päät. 9/5 1911 ja 30/6 1911	}	a	1911 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 24,546,903:—, suoritetaan 1/6 1916 kuoletusta					168,002 —
VII	2					sekä 1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan				
VII	3	Lainakontrahd. mukaan		a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.					20,000 —
VII	4	K. A. 1/2 1915		b*	Kuponkiveroa					55,041 04
					<i>VII Luku. Smk 1,343,863: 91.</i>					
VIII	1	K. S:in päät. 8/5 1913 ja 14/5 1913	}	a	1913 vuoden obligatsioonilainasta 5,025,000 markasta, josta 31/12 1915 asti on laskettu liikkeen Smk 4,705,008:— ja on lunastamatta Smk 4,568,328:—, suoritetaan 2/1 1916 kuoletusta					73,432 —
VIII	2					sekä 2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan				
					<i>VIII Luku. Smk 300,012: 60.</i>					
IX	1	Kauppakirjan mukaan		a	Vilhonkadun tontin ja talon N:o 1 a ostoa varten otetusta, alkuaan Smkan 30,000:— lainasta, josta 31/12 1915 on maksamatta Smk 25,216: 03, suoritetaan 1/4 ja 1/10 1916 korkoa 4 1/2 0/0:n muk.					1,130 61
					<i>IX Luku. Smk 1,130: 61.</i>					
									Siirros	3,479,712 45

P.L.	X	1	K. S:n päät. 10/6 1910 Kvsto 14/4 1910 Kauppakirj. mukaan	a*	Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otetusta lainasta, joka 31/12 1915 on Smk 48,000:—, maksetaan 1/11 1916 kuole- tusta ..... 12,000 — sekä 1/11 1916 korkoa 5 0/0:n mukaan..... 2,400 — <i>X Luku. Smk 14,400:—.</i>	Siiros	3,479,712 45
	X	2					
	XI	1		e*	Lainain korkoa y. m. .... 200,000 — <i>XI Luku. Smk 200,000:—.</i> 1 P.L. Smk 3,694,112: 45.		
Toinen Pääluokka.							
Kaupungin virastot.							
Maistraatti.							
P.L.	I	1			Palkkaukset:		
			1907 v:n rahas.	b	1 Kunnall.pormest., palkk. 7,000:— palkkiota ..... 5,000:—	12,000:—	
			Kvsto 30/5 1911	b	1 Oikeusraatimies, palkk. 6,000:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 700:—	6,700:—	
			1907 v:n rahas. Kvsto 15/6 1909 30/5 1911	b	2 Kunnall.raatim., palkkaa à 4,000:— palkkiota à ..... 2,000:— korotusta 5 v:n pal- veluksesta à ..... 500:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana à .... 250:—	13,500:—	
			1907 v:n rahas. Kvsto 30/5 1911	b	2 Notaaria, palkkaa à .. 1,600:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana à .... 200:—	3,600:—	
			1886 v:n rahas. Kvsto 30/5 1911	b	1 Maistraatinsihteeri ja Julkinen notaari, palk- kaa ..... 2,500:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 200:—	2,700:—	
			S:n 24/11 1896 30/5 1911 29/12 1914	b	1 Reistraattori, palkkaa 3,000:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 150:—	3,150:—	
			S:n 30/12 1912	b	1 Reistraattorinapulainen	1,500:—	
			1886 v:n rahas. Kvsto 19/11 1907 30/5 1911	b	1 Kanslisti, palkkaa .. 1,800:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 100:—	1,900:—	
					Siiros	45,050:—	3,694,112 45

2 P.L.

		1886 v:n rahas. Kvsto 29/12 1892 30/12 1910	b	Siirros 45,050: —	3,694,112 45
				1 Venäjän kielen kääntäjä . . . . . 4,800: —	
				1 Saksan kielen kääntäjä . . . . . 300: —	
				1 Kaupunginpalv. Maistraatissa, palkkaa . . . . . 1,500: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 400: —	1,900: —
				1 Kaup.palvelija Maistraatissa, palkk. . . . . 1,500: —	
		1886 v:n rahas. Kvsto 2/5 1888 11/6 1895 19/12 1901 28/12 1906 30/12 1911 1/4 1913	b	1 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa . . . . . 2,000: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 400: —	2,400: —
				2 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa à . . . . . 2,000: —	
				korotus 5 vuod. palveluksesta à . . . . . 200: —	4,400: —
				2 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa à . . . . . 2,000: —	4,000: —
		S:n 30/12 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi 7 kaupunginpalvelijalle Maistraatissa à 50: — . . . . . —	350: —
I	2		c	7 Kaupunginpalv. raitiotieliput . . . . . 700: —	64,700 —
				Tarverahat . . . . . 10,000: —	10,700 —
				<i>I Luku. Smk 75,400: —.</i>	
				Raastuvanoikeus.	
				Palkkaukset:	
				1 Oikeuspormestari, palkkaa . . . . . 7,000: —	
				palkkiota . . . . . 5,000: —	12,000: —
				4 Vanhempaa Oikeusraatimestä, palkk. à . . . . . 6,000: —	
				palkkiota à . . . . . 2,000: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 1,500: —	38,000: —
		1907 v:n rahas.	b	2 Vanhempaa Oikeusraatimestä, palkkaa à . . . . . 6,000: —	
				palkkiota à . . . . . 2,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 750: —	17,500: —
				1 Vanh. Oikeusraatimies, palkka . . . . . 6,000: —	
				arvode . . . . . 2,000: —	8,000: —
				Siirros 75,500: —	3,769,512 45

P.L.

				Siirros	75 500:—	3,769,512 45
	1907 v:n rahas. Kvsto 16/1 1912	b	2 Nuorempaa Oikeus- raatim., palkk. à	4,000:—		
			korotusta 5 v:n palve- luksesta à	500:—	9,000:—	
			2 Nuorempaa Oikeusraatim., palkkaa à 4,000:—		8,000:—	
			Palkkio 3:lle osaston- puheenjohtajalle à . .	1,000:—	3,000:—	
	S:n 30/5 1911	b	Neljän puheenjohtajan viransijaisen palkkio kesäloman aikana à . .	350:—	1,400:—	
			Seitsemän jäsenen viran- sijaisen palkkio kesä- loman aikana à	250:—	1,750:—	
	1907 v:n raha- säätö	b	1 Siviilipöytäkirjan notaari		1,600:—	
	Kvsto 30/5 1911	b	6 Rikosasiainpöytäkirjan notaaria à	4,000:—	24,000:—	
			Seitsemän notaarin viran- sijaisen palkkio kesä- loman aikana à	250:—	1,750:—	
			Lisämääräraha väliaikaista viidettä Raastuvanoikeuden osastoa varten: Puheenjohtaja, palkkiota	1,000:—		
			Puheenjohtajan viransi- jainen, palkkiota	4,200:—		
	S:n 2/11 1915	b*	Viransijaisen palkkio pu- heenjohtajan kesälo- man aikana	350:—		
			Varapuheenjohtajan vi- ransijaisen palkkio . .	4,200:—		
			1 Ylimäär. oikeusraatimies	3,000:—		
			2 Rikosasiain notaaria à 4,000:—	8,000:—		
	S:n 1/4 1913		2 Ylimäär. kaupungin- palv. à 2,000:—	4,000:—		
			Palkkiota yhden ylimäär. oikeusraatimiehen ja 2 rikosnotaarin viran- sijaisille kesälom. ai- kana à 250:—	750:—		
	S:n 11/6 1912	b*	Palkkiota 2 kaupungin- palvelijan kesäloman aikaisille viransijaisille à 50:—	100:—	25,600:—	
				Siirros	151,600:—	3,769,512 45

2 P.L.

				Siiros 151,600:—	3,769,512 45
			Lisämääräraha Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaista toista jaostoa varten:		
			Puheenjohtaja, palkkiota 1,500:—		
			Puheenjohtajan viransijainen, palkkiota . . . . . 3,000:—		
	Kvsto 2/11 1915	b*	Palkkiota puheenjohtajan viransijaiselle kesäloman aikana . . . . . 100:—		
			Varapuheenjoht., palkkio 5,000:—		
			1 Ylim. oikeusraatimies viransijaisen palkkio kesäloman aikana . . . 250:—		
			1 Ylimäär. kaupunginpalv. 1,400:—	13,650:—	
			1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa . . . 1,400:—		
			korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 400:—	1,800:—	
			1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeudessa, palkkaa . . . . . 1,400:—		
			3 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa à korot. 10 v:n palveluksesta à . . . . . 400:—	7,200:—	
	1886 v:n rahas. Kvsto 2/5 1888 11/6 1895 23/12 1906 1/4 1913	b	1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa à korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:sta 1916 366: 67	2,366: 67	
			1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkk à korotusta 10 v:n palveluksesta 1/7:stä 1916 300:—	2,300:—	
			1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa à korotusta 10 v:n palveluksesta 1/12:sta 1916 216: 66	2,216: 66	
	S:n 17/11 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi 8 kaupunginpalvelijalle Raastuvanoikeudessa à 50:— . . . . . 400:—		182,933 33
	S:n 3/9 1882 16/11 1886 30/12 1910	b	a) Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus sekä syyttäjille . . . . . 3,200:—		
II	2			Siiros 3,200:—	3,952,445 78

P.L.

		Kvsto 11/11 1913	b*	b) Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla	Siirros 3,200: — 1,200: —	3,952,445 78
			c	c) 11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput	1,100: —	
				Tarverahat	11,000: —	16,500 —
				<i>II Luku. Smk 199,433: 33.</i>		
				Syyttäjät.		
III	1	1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	1 Kaup. viskaali, palkk. 4,000: — palkkiota . . . . . 2,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 800: —		
		S:n 29/12 1896	b	taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta . . . . . 600: —	7,400: —	
		1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	2 Kaup. viskaalia, palkk. à 4,000: — palkkiota à . . . . . 2,000: — taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta . . . . . 600: —	13,200: —	
		S:n 29/12 1896	b			
		S:n 20/10 1914	b*	1 Ylimääräinen kaupunginviskaali	4,000: —	
		S:n 30/12 1911	b	Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin kesäloman aikana à . . . . . 250: —	1,000: —	25,600 —
				<i>III Luku. Smk 25,600: —.</i>		
				Ulosottolaitos.		
IV	1	S:n 17/10 1899	b	Palkkaukset: 1 Ens. Kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota . . . . . 1,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 1,000: —	5,000: —	
				Siirros 5,000: —		3,994,545 78

2 P.L.

				Siiros	5,000: —	3,994,545 78
	Kvsto 29/12 1896	b	1 Toin. Kaup. vouti, palkk. palkkiota	3,000: — 3,000: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —	6,500: —	
	S:n 13/5 1913	b	Ensim. ja toisen kaupunginvoudin sijaisen palkkio kasäloman aikana		500: —	
	S:n 26/4 1910	b	Avustava Toinen Kaupunginvouti . .		2,400: —	
	S:n 17/10 1899	b	1 Rikostuom. toimeenpanija, palkk.	3,000: —		
	S:n 30/12 1908	b	kanslia-apul. ja puht. kirj. varten	1,000: —	4,000: —	
			1 Ulosottoapulain., palkk. korotusta 5 vuoden palveluksesta	2,800: — 200: —	3,000: —	
			3 Ulosottoapulaista, palkkaa à	2,800: —	8,400: —	
			2 Ulosottoapulaista, palkkaa à	2,800: —		
			korotusta 10 vuoden palveluksesta à	400: —	6,400: —	
			1 Ulosottoapul., palkkaa korotusta 10 v:n palv. 1/2:stä 1916	2,800: — 383: 34	3,183: 34	
	S:n 24/11 1896	b	2 Ulosottoapulaista, palkkaa à	2,800: —		
	29/12 1905		korotusta 5 vuoden palveluksesta à	200: —	6,000: —	
	6/3 1906		3 Ulosottoapulaista, palkkaa à	2,800: —	8,400: —	
	28/12 1906		3 Ulosottoapulaista, palkkaa à	1,600: —		
	30/12 1907		korotusta 10 vuoden palveluksesta à	400: —	6,000: —	
	30/12 1908		1 Ulosottoapul., palkkaa korotusta 10 v:n palv. 1/4:stä 1916	1,600: — 350: —	1,950: —	
	11/6 1912		3 Ulosottoapulaista, palkkaa à	1,600: —		
	1/4 1913		korotusta 5 v:n palveluksesta à	200: —	5,400: —	
			10 Ulosottoapulaista, palkkaa à	1,600: —	16,000: —	
				Siiros	83,133: 34	3,994,545 78

				Siirros	83,133: 34	3,994,545 78
P.L.		Kvsto ^{30/4} 1912 S:n ^{30/12} 1909	b	1 Ulosottoapul. Böleä vart., palkkaa	1,800: —	
			b	Apumaksu lainopillisen apulaisen palkkaamiseksi kaupunginvoudin-kontt. Maist. määr. mukaan . . .	2,400: —	87,333 34
IV	2	Vuokrakirjan muk.	c	a) Huoneiston vuokra	5,100: —	
			c	b) Lämpö	800: —	
			c	c) Valaistus	400: —	
IV	3		c	d) Siivoaminen	600: —	6,900 —
				30 Ulosottoapulaisen raitiotieli-put	3,000: —	
				Tarverahat	700: —	3,700 —
				<i>IV Luku. Smk 97,933: 34</i>		
				Arkisto,		
V	1	1886 v:n rahas. } Kvsto ^{30/12} 1911 } S:n ^{16/3} 1909 }	b	Palkkaukset: 1 Aktuaari	4,000: —	
V	2		b	1 Arkistoapulainen	1,800: —	5,800 —
			c	Tarverahat		7,000 —
				<i>V Luku. Smk 12,800: —</i>		
				2 P.L. Smk 411,166: 67		
				Kolmas Pääluokka.		
				Kunnallishallinto.		
				Kaupunginvaltuusto.		
P.L.	I			Palkkaukset:		
	1			1 Sihteeri, palkkaa	10,000: —	
				1 Apulaissihteeri, palkkaa	8,000: —	
				1 Notaari, palkkaa	6,000: —	
		Kvsto ^{27/2} 1912 ^{30/12} 1913	b	1 Kanslisti, palkkaa . . . . . 2,400: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta . . . . . 240: —	2,640: —	
		S:n ^{27/2} 1912 ^{30/12} 1913	b	1 Vahtimestari	1,800: —	
			b	1 Vahtimestarinapulainen	900: —	29,340 —
I	2	Vuokrakirjan muk.	c	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra . .	10,100: —	
I	3		c	Valaistus	500: —	10,600 —
				Tarverahat		35,000 —
				<i>I Luku. Smk 74,940: —</i>		
				Siirros	4,180,219 12	

					Siirros	4,180,219 12		
3 P.L.	II	1	Rahatoimikamari.					
			Palkkaukset:					
			1 Puheenjohtaja			6,000:—		
			5 Jäsentä à 25 markkaa kokoukselta kullekin jäsenelle			12,000:—		
			1 Sihteeri, palkkaa .... 12,000:— korotusta 5 v:n palveluksesta			1,200:—	13,200:—	
			1 Apulaissihteeri, palkkaa			8,000:—		
			korotusta 5 v:n palveluksesta			800:—	8,800:—	
			1 Apulaissihteeri, teknikko, palkkaa			10,000:—		
			1 Asiamies, palkkaa			6,000:—		
			1 Notaari, palkkaa			6,000:—		
			1 Pöytäkirjuri, palkkaa			4,200:—		
			1 Kanslisti, palkkaa .. 2,400:— korotusta 10 v:n palveluksesta			480:—	2,880:—	
			1 Kanslisti, palkkaa			1,800:—		
			1 Vahtimestari, palkkaa 1,800:— korotusta 10 v:n palveluksesta			360:—		
			henkilökoht. lisäystä .. 200:—			2,360:—		
1 Vahtimestarinapulainen, palkkaa ..			1,200:—					
c 1 S:n, s:n			720:—	75,160—				
II	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.	15,000—			
II	3		d	Arvaamattomiin tarpeisiin	20,000—			
			<i>II Luku. Smk 110,160:—</i>					
			Rahatoimikonttori.					
			Palkkaukset:					
			b	1 Kaup. kamreeri, palkk. 5,000:— palkkiota	5,000:—			
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/11:stä 1916	583: 33	10,583: 33		
			b	1 Kaup. kassanh., palkk. 4,000:— palkkiota	3,500:—			
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	800:—			
			b	Korvausta menetetystä poissaolosakkojen osuudesta	800:—	9,100:—		
			Siirros			19,683: 33		
						4,290,379 12		

Kvsto 16/12 1913

1908 v:n rahäsääntö

K. Asetus
8/9 1899
K. S:in kirje
9/8 1900

				Siirros 19,683: 33	4,290,379 12
P.L.		Kvsto 29/12 1914	b*	1 Apulaiskassanhoitaja . . . . . 6,000: —	
		1908 v:n raha- sääntö.	b	1 Vanhempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa . . 4,000: —	
				palkkiota . . . . . 2,000: —	
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta . . . . . 400: —	6,400: —
				1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa . . 3,000: —	
				palkkiota . . . . . 2,000: —	
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta . . . . . 300: —	5,300: —
			1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa . . 3,000: —		
			palkkiota . . . . . 1,200: —	4,200: —	
			1 Vanhempi konttorikirj., palkkaa . . . . . 2,000: —		
			palkkiota . . . . . 600: —	2,600: —	
		3 Nuor. Konttorikirj., palkkaa à . . . . . 2,000: —			
		palkkiota à . . . . . 400: —			
		korotusta 10 v:n pal- veluksesta à . . . . . 400: —	8,400: —		
		Kvsto 30/12 1911	c	1 Vahtimestari, palkkaa 1,800: —	
		henkilökoht. palkanlis. 200: —		2,000: —	
		1 Vahtimestari, palkkaa . . . . . 1,800: —			
		1 Vahtimestarinapulainen . . . . . 1,000: —			
		Ylimääräiset apulaiset . . . . . 25,000: —			
		Palkkiota rahainperimisestä . . . . . 600: —		82,983 33	
III	2			Palkkiota verolippujen jakelusta . . 4,500: —	
				Tarverahat . . . . . 10,000: —	14,500 —
				<i>III Luku. Smk 97,483: 33</i>	
				Liikennekonttori.	
IV	1			Palkkaukset:	
		S:n 11/12 1906 } 30/12 1910 } 30/12 1911 }	b	1 Kamreeri, palkkaa . . 5,000: —	
				palkkiota . . . . . 1,000: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta . . . . . 1,000: —	
				henkilökoht. palkan- lisäystä . . . . . 1,000: —	8,000: —
				Siirros 8,000: —	4,387,862 45

3 P.L.

					Siirros	8,000:—	4,387,862 45
				1 Vanh. kirjanpit., palkk.	3,000:—		
				palkkiota	600:—		
				korotusta 5 v:n pal-			
				veluksesta	300:—	3,900:—	
				1 Vanh. kirjanpit., palkk.	3,000:—		
				palkkiota	600:—	3,600:—	
				1 Nuor. kirjanpit., palkk.	2,400:—		
				palkkiota	600:—		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	240:—	3,240:—	
				1 Nuor. kirjanpit., palkk.	2,400:—		
				palkkiota	600:—	3,000:—	
				1 Vanh. kassanhoit., palkk.	2,400:—		
				palkkiota	600:—		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta	480:—	3,480:—	
				1 Nuor. kassanhoit., palkk.	2,100:—		
				palkkiota	300:—	2,400:—	
				1 Kirjanpitäjä, palkkaa	2,400:—		
				palkkiota	600:—		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	240:—	3,240:—	
				1 Vanh. konttorikirjuri,			
				palkkaa	1,800:—		
				palkkiota	300:—		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta 1/9:stä 1916	60:—	2,160:—	
				1 Vanh. konttorikirjuri,			
				palkkaa	1,800:—		
				palkkiota	300:—	2,100:—	
				1 Nuor. konttorikirjuri,			
				palkkaa	1,800:—		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta 1/9:stä 1916	60:—	1,860:—	
				1 Nuor. konttorikirjuri,			
				palkkaa	— —	1,800:—	
				1 Vaakamestari, palkk.	2,200:—		
				palkkiota	300:—		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	220:—	2,720:—	
				2 Avust. vaakamestaria,			
				palkkaa à	1,800:—		
				palkkiota à	300:—	4,200:—	
					Siirros	45,700:—	4,387,862 45

Kvsto 11/12 1906 }
 30/12 1910 }
 30/12 1911 }

b

S:n 22/1 1907 }
 30/12 1910 }
 30/12 1911 }

b

P.L.

				Siirros	45,700: —	4,387,862	45
		Kvsto 22/1 1907 } 30/12 1910 } 30/12 1911 }	b	9 Vahtimestaria, palkk. à 1,500: —	13,500: —		
			c	Ylimäär. apulaiset	10,500: —		
		S:n 30/5 1911	b	Kamreerin apulaisen palkkaamiseen	1,200: —		
		S:n 6/12 1910	b	Vuokra-apua vaakamestarille, joka punnitsee tavaroita muulloin kuin tullikäyttelyn yhteydessä	700: —		
		S:n 30/12 1909 } 30/12 1910 } 30/12 1912 }	b	2 Koneenkäyttäjää lämpöjoht. vart.	2,900: —		
		S:n 30/12 1910 } 30/12 1913 }	b	2 Koneenkäyttäjää hissilait. vart. à 1,200: —	2,400: —		
		S:n 30/12 1907	b	1 Koneenkäyttäjääpulainen	900: —		
		S:n 28/10 1895	b	1 Päälyismies	1,200: —	79,000	—
IV	2			Mittaripalkkiot		240	—
IV	3			Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavaravajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten huoneistojen:			
			c	a) Polttoaineet	10,000: —		
				b) Valaistus	2,500: —		
				c) Vedenkulutus	400: —		
				d) Kalusto	1,000: —		
				f) 4 Sähkö-tavarahissin käyttökustannukset	100: —	14,000	—
IV	4			Tarverahat		4,500	—
				<i>IV Luku. Smk 97,740: —</i>			
				Satamakonttori.			
V	1			Palkkaukset:			
		1886 v:n rahas. Kvsto 21/11 1893 } S:n 1/10 1895 }	b	1 Satamakapteeni	3,000: —		
				4 ⁰ / ₀ kannantasummasta	4,280: —	7,280: —	
			b	1 Sörnäsän satamamestari	2,400: —		
			b	1 Satamakonttorin kirjuri	3,500: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	350: —		
				1/2 ⁰ / ₀ kannantasummasta	535: —	4,385: —	
		S:n 30/4 1901 } 30/12 1913 }	b	1 Kassanhoitaja	2,400: —		
				Siirros	16,465: —	4,485,602	45

3 P.L.

					Siirros	16,465:—	4,485,602 45
		Kvsto ^{28/12 1906} _{30/12 1911}	b & c	1 Vanhempi satamavahtimestari ..	2,400:—		
		S:n ^{13/11 1898} _{30/12 1911}	b	1 Nuorempi satamavahtimestari ..	1,600:—		
		S:n ^{30/12 1911}	b	1 Tarkastuskonstaapeli	1,600:—		
		S:n ^{30/12 1908} _{30/12 1910}	b	11 Satamakonstaapelia à 1,500:—	16,500:—		
				1 Sörnäsän satamakonstaapeli, paitsi asuntoa	1,400:—		
		S:n ^{28/12 1906} _{30/12 1910}	b	2 Pakkaajaa ja runsijaa à 900:—	1,800:—		
		S:n ^{30/12 1908}	b	1 Parmaaajain vanhin	1,000:—		
		S:n ^{11/4 1893} _{30/12 1911}	b	2 Satamaviskaalia à 600:—	1,200:—		
			c	1 Pohjoissataman venelaiturin var- tija	900:—		
				1 Viaporin talvitien vartija	300:—		
				Ylimääräiset apulaiset:			
		S:n ^{27/12 1912}	b* & c*	1 Satamakapteenin apulainen ..	6,000:—		
				1 Sörnäsän satamamestarin s:n ..	2,400:—		
				Ylimäär. satamakonstaapel. palkk.	24,000:—		77,565
V	2			Höyrypurren vuokra ja moottori- veneiden käyttökustannukset	800:—		
				1 Moottoriveneenhoitaja, 7 kuukau- delta à 90:—	630:—		
V	3		c	Moottorikoneen talvihoito	150:—		1,580
				a) Määräraha tavarain poiskuljetta- miseksi rantasilloilta	500:—		
				b) Nostokranan sähkökäyttökustann.	500:—		
				c) Valaistus	150:—		
				d) Polttopuut	750:—		
				f) Vedenkulutus	50:—		1,950
V	4			Tarverahat			1,100
				V Luku. Smk 82,195:—			
				Tilastokonttori.			
VI	1	S:n ^{27/9 1910}	b	Palkkaukset:			
				1 Konttorinjohtaja, palk- kaa	7,000:—		
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta	700:—	7,700:—	
				Siirros	7,700:—		4,575,497 45

P.L.

				Siirros	7,700:—	4,575,497	45		
		Kvsto ^{27/9} 1910 ^{29/12} 1914	} b&c	1 Aktuaari, palkkaa	4,500:—				
				1 Amanuessi, palkkaa	3,600:—				
				2 Laskuapulaista, palkkaa à 1,800:—	3,600:—				
				1 Laskuapulainen, palkkaa	1,500:—				
				1 Vahtimestari	720:—				
				c Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	6,000:—				
				c Määräraha kunnalliskertom. joudutt.	5,850:—			33,470—	
VI	2					Painatuskustannukset, siirtomääräraha		20,000—	
VI	3			Välikirj. muk.	} c	a) Konttorihuoneiston vuokra	1,700:—		
						b) Valaistus	130:—		
		c) Polttoaineet	250:—					2,080—	
VI	4			Tarverahat		3,000—			
				<i>VI Luku. Smk 58,550:—</i>					
				Rakennustarkastus.					
VII	1			Palkkaukset:					
		Kvsto ^{14/5} 1911 ^{28/5} 1913 ^{29/12} 1914	} b	1 Rakennustarkastaja, palkkaa	12,000:—				
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,200:—				
				matkarafoja	600:—				
				henkilökoht. palkanlis.	1,400:—	15,200:—			
				1 Avustava rakennustarkastaja, palkkaa	9,000:—				
				matkarafoja	600:—				
				korotusta 5 v:n palveluksesta	900:—	10,500:—			
				1 Rakennusinsin., palkkaa	9,000:—				
				matkarafoja	400:—	9,400:—			
				1 Valvoja, palkkaa	6,500:—				
		matkarafoja	500:—	7,000:—					
				1 Avustava rakennusinsinööri	4,800:—				
				1 Kanslisti	2,400:—				
				1 Apulaiskanslisti	1,500:—				
				Määräraha palvelijastoa ja kutsujen tiedoksi saattamista varten	2,800:—				
				Palkkio Terveydenhoitolautakunnan valtuutetulle osanotosta rakennuskatselmuksiin	2,500:—				
		S:n ^{14/5} 1911		Siirros	56,100:—	4,626,347	45		

3 P.L.

					Siirros 56,100: —	4,626,347 45
VII	2	Kvsto 14/5 1911	b	Määräraha kesäloman hankkimiseksi Rakennustarkastuskonttorin virkamiehille, Maistraatin määräyksen mukaan	2,000: —	
			b	Menetettyjen sivusaatavain korvausta kahdelle nykyään virassa olev., katselmustoimituksiin osaaottav. raatimiehelle à 4,000: —	8,000: —	66,100 —
			c	a) Siivoaminen	700: —	
			c	b) Määräraha tarverahoja ja aineen-koetuskustannuksia varten	2,500: —	3,200 —
				<i>VII Luku. Smk 69,300: —</i>		
				Revisionilaitos.		
VIII	1	S:n 9/10 1875 30/12 1910	b	Palkkaukset: a) Vuositilintarkastajain palkkiot	6,200: —	
		S:n 14/1 1902 10/9 1912	b	b) Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastajain palkkiot	2,100: —	
			c	c) Revisionikonttori: 1 Kaupungin reviisori, palkkaa	9,000: —	
		S:n 7/10 1911 30/12 1913	b	1 Reviisori, palkkaa	6,000: —	
			b	1 Reistraattori, palkkaa	3,600: —	
			b	Ylimäär. apulaiset	5,000: —	
		S:n 29/12 1914	b	1 Vahtimestari	1,200: —	33,100 —
VIII	2		c	Tarverahat		2,000 —
				<i>VIII Luku. Smk 35,100: —</i>		
				Taksoitusvalmistelu.		
IX	1			Palkkaukset: 1 Puheenjohtaja, palkkaa 9,000: — korot. 5 v:n palveluk- sesta	900: —	9,900: —
		S:n 26/4 1910 30/12 1911 29/12 1914	b	2 jäsentä à 20 mkkaa kokouk- selta		4,000: —
			b	1 Sihteeri, palkkaa		5,000: —
		S:n 8/9 1914	b	2 taksoituslautakunnan puheenjohta- jaa, 20 mk kokoukselta		1,200: —
			b	Ylimääräiset apulaiset		18,000: —
				Siirros 38,100: —		4,730,747 45

3 P.L.

				Siirros	38,100:—	4,730,747	45
				Ensietojen hankkimiseen	1,300:—		
				Palvelijasto	1,100:—	40,500	—
				a) Vuokra	2,500:—		
				b) Valaistus	400:—		
				c) Polttoaineet	600:—		
				d) Vedenkulutus	50:—	3,550	—
				Tarverahat ja siivoaminen		3,600	—
				<i>IX Luku. Smk 47,650:—</i>			
				Holhouslautakunta.			
				Sihteerin palkkio	1,500:—		
				Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.	800:—	2,300	—
				<i>X Luku. Smk 2,300:—</i>			
				Kunnan työnvälitystoimisto.			
				Palkkaukset:			
				1 Johtaja, palkkaa	4,800:—		
				korot. 10 v:n palveluk-			
				sesta	960:—	5,760:—	
				1 miesapulainen, palkk.	2,400:—		
				korot. 5 v:n palveluk-			
				sesta	240:—	2,640:—	
				1 naisapulainen, palkkaa	2,400:—		
				korot. 5 v:n palveluk-			
				sesta	240:—	2,640:—	
				1 naisapulainen	2,400:—		
				1 naisapulainen	1,500:—		
				Vahtimestari, paitsi asuntoa, poltto-			
				puita ja valoa	1,440:—		
				1 Vahtimestarinapulainen	720:—	17,100	—
				a) Polttoaineet	1,200:—		
				b) Valaistus	100:—		
				c) Vedenkulutus	100:—	1,400	—
				Tarverahat, siivoaminen y. m.		3,900	—
				<i>XI Luku. Smk 22,400:—</i>			
				Siirros		4,802,197	45

Kvsto 24/2 1914 b & c

					Siirros	4,802,197 45			
3 P.L.	XII	1			Sosiaalilautakunta.				
					Palkkaukset:				
			c	Kvsto ^{15/4} 1913 _{26/5} 1914	b	Palkkio lautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenille	3,000:—		
						1 Sihteeri, palkkaa	5,000:—		
			c			Kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio	150:—		
						1 Vahtimestarin apulainen	300:—		
						Kaupungin yleishyödyll. rakennuslainarahaston hoitojaoston palkkio	1,500:—		
			XII	2			Kunnan työväenasuntojen hoitojaosto, palkkio	600:—	10,550—
							a) Lautakunnan tarverahat	1,500:—	
							b) Hoitojaoston s:n	500:—	2,000—
<i>XII Luku. Smk 12,550:—</i>									
Oikeusaputoimisto.									
XIII	1				Palkkaukset:				
			b	S:n ^{7/3} 1911	1 Oikeusavustaja, palkkaa	6,000:—			
					1 Oikeusavustajan apul., palkkaa ..	3,600:—			
			c			Viransijaisen palkkaamiseen oikeusavustajain kesäloman aikana	600:—	10,200—	
a) Lämpö	150:—								
XIII	2			b) Valaistus	75:—	225—			
XIII	3			Tarverahat, siivoaminen y. m.		1,400—			
<i>XIII Luku. Smk 11,825:—</i>									
3 P.L. Smk 722,193:33									
Neljäs Pääluokka.									
Palolaitos.									
Palkat ja muut edut.									
4 P.L.	I	1	1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1913	b	1 Palomestari, palkkaa	8,500:—			
					1 Alipalomestari, palkkaa	5,200:—			
					vuokrarafoja	2,800:—	8,000:—		
Siirros					16,500:—	4,826,572 45			

4 P.L.

				Siirros	16,500:—	4,826,572	45	
	Kvsto 24/2 1891	b	1 Palotoimikunnan sihteeri	600:—				
	S:n 20/12 1902	} b & c	2 Ruiskumestaria à	3,000:—	6,000:—			
	30/12 1907		1 Kallion aseman s:n,					
	30/12 1913		palkkaa	3,000:—				
	S:n 30/12 1911	} b & c	henkilökoht. lisäystä	600:—	3,600:—			
	30/12 1913		2 Koneenkäyttäjää, à 2,700:—		5,400:—			
			9 Kersanttia à 2,400:—		21,600:—			
			43 Korpraalia, à 1,200:—		51,600:—			
			33 S:n à 900:—		29,700:—			
			Vuokrarahat 8 naineelle korpraalille, à 400:—		3,200:—			
	S:n 30/12 1908	} b & c	Lisämääräraha, tarvittaessa annet- tav. distinktionikorpraaleille		1,000:—			
	30/12 1910		13 toisvuotista konstaapelia, kasar- missa, à 720:—		9,360:—			
	30/12 1911		14 ensim. vuoden konstaapelia, ka- sarmissa, à 600:—		8,400:—			
	30/12 1913		Ruoka 103 mieh. à 600:—		61,800:—			
			Vaatetus 103 mieh. à 200:—		20,600:—			
			Alipäällystön vaatteet		1,500:—	240,860	—	
			<i>Muist.</i> Palomestari, ruiskumestarit, koneenkäyt- täjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen.					
			<i>I Luku. Smk 240,860:—</i>					
			Palotalli, 28 hevosta.					
II	1	c	45,000 kg heiniä à 15 penniä	6,750:—				
			51,000 s:n kaurjoja à 30 penniä	15,300:—				
			Oljet ja turvepehku	1,600:—				
			Kengitys ja lääkkeet	1,700:—				
			Silojen y. m. kunnossapito	1,200:—		26,550	—	
			<i>II Luku. Smk 26,550:—</i>					
			Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja veden- kulutus.					
III	1	c	2,000 m ³ koivuhalkoja à 9:—	18,000:—				
			Valaistus	6,000:—				
			Tallien ja käymäläin puhtaanapito	2,500:—				
			Vedenkulutus	2,000:—		28,500	—	
			<i>III Luku. Smk 28,500:—</i>					
				Siirros	5,122,482	45		

					Siirros	5,122,482 45
4 P.L.	IV	1			Palokalut ja kalusto.	
				<i>c</i>	Palokalujen kunnossapito	6,000: —
					Palolennättimen kunnossapito	2,000: —
				<i>c*</i>	Letkuvaraston täydentäminen	2,000: —
					IV Luku. Smk 10,000: —	10,000 —
	V	1	Kvsto 27/9 1904		Sekalaista.	
				<i>c</i>	Palkkioita palokatselmuksista	1,000: —
					Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	5,000: —
				<i>b</i>	Sairasvaunun ja sidetarpeiden kunnossapito	300: —
				<i>c</i>	Kirjojen ja sanomalehtien ostoon ..	400: —
					V Luku. Smk 6,700: —	6,700 —
					4 P.L. Smk 312,610: —	
					Viides Pääluokka.	
					Poliisilaitos.	
5 P.L.	I	1	K. Asetus 20/4 1903 K. S:in päät. 8/5 1912	<i>b</i>	Käteinen apumaksu.	
					Koko vuosimäärärahasta poliisilaitoksen voimassa-	
					pitoon, Smkasta 693,120: —, suoritetaan kau-	
					pungin varoista	
					I Luku. Smk 198,720: —	198,720 —
	II	1	K. Asetus 20/4 1903 Välikirjain muk.	<i>b</i>	Virkahuoneistojen vuokrat.	
					Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto	12,000: —
					Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot	56,000: —
					Osoitetoimiston s:n	3,000: —
					Passitoimiston s:n	3,000: —
					Talli	2,400: —
					Siirros	76,400: —
						5,337,902 45

P.L.

				Siirros	76,400:—	5,337,902 45
		K. Asetus 20/4 1903 Välikirjain muk.	} b	2:nen poliisiasema	16,000:—	
				3:s s:n	6,755:—	
				4:s s:n	22,000:—	
				Töölön s:n	1,260:—	
				Forsbyn s:n	1,050:—	
				Hermannin s:n	2,160:—	
				Bölen s:n	1,200:—	
				Poliisimaneesi	1,000:—	
				Kirjapaino ja varuskamari	4,200:—	132,025—
		<i>II Luku. Smk 132,025:—</i>				
		Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja veden- kulutus.				
III	1	K. Asetus 20/4 1903	} b	a) Polttopuut	25,000:—	
				b) Valaistus	20,000:—	
				c) Tallin ja käymälän puhtaanapito	5,000:—	
				d) Vedenkulutus	2,000:—	52,000—
		<i>III Luku. Smk 52,000:—</i>				
		Sekalaista.				
IV	1	K. Asetus 20/4 1903 Kvsto 26/3 1907	} b	Kaupung. osall. tulev. korjauskustann.		
				aseista, hevosista, huonekal. y. m.	4,000:—	
				Puhelinverkon kunnossapito	733: 33	
				3 hevosen ostoon	3,600:—	
				Hurstipalttinan ostoon	500:—	
		8 uuden satulan ostoon	2,400:—	11,233 33		
		<i>IV Luku. Smk 11,233: 33</i>				
		5 P.L. Smk 393,978: 33				
				Siirros	5,533,160 78	

			Siirros	5,533,160 78	
Kuudes Pääluokka.					
Kaupungille kuuluvat yleiset rasiatukset.					
6 P.L.	I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 14/4 1915	} b	
					Kyydinpito.
			Urakka, 4 hevosta	1,900	
			<i>I Luku. Smk 1,900: —</i>		
	II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	} b	
			Kruununverot.		
			Karjaverot ja kylvömaksu	54 96	
			<i>II Luku. Smk 54: 96</i>		
	III	1	Majoit. ohjes. 19/1 1876 Kvsto 11/3 1879	} b	
			Majoitus.		
			Majoituskustannukset	178,000	
	III	2	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915	} b	
			Majoituslautakunta.		
			1 Puheenjohtaja	3,000: —	
			1 Sihteeri	2,000: —	
			1 Majoitusmestari	2,000: —	
			1 Kielenkääntäjä	1,800: —	
			1 Vahtimestari	1,200: —	
			Palkanlisäystä puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle sota-aikana à 375: — kuukaudessa	4,500: —	
			c & d Tarverahat ja arvaamattomat menot	900: —	
			<i>III Luku. Smk 193,400: —</i>		
			6 P.L. Smk 195,354: 96		
				Siirros	5,728,515 74

P.L.

Siirros 5,728,515 74

Seitsemäs Pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Terveydenhoitolautakunta.

Palkkaukset:

I	1	Kvsto 29/11 1904 S:n 22/9 1908 30/12 1908	b	Puheenjohtaja, palkkiota	3,000: —	16,000 —		
				b	4 Jäsentä à 20 mk joka kokouk- selta		3,500: —	
		S:n 21/12 1897 30/12 1911 30/12 1912 30/12 1913	b		1 Sihteeri		3,000: —	
				b	1 Puhtaaksikirjoittajatar		1,500: —	
					b		1 Vahtimestari, palkkiota 1,200: — henkilökoht. palkanlis. 300: —	1,500: —
		S:n 29/12 1914 S:n 13/5 1913	b	1 Päivystäjä			1,500: —	
				c	1 Toimistoapulainen		2,000: —	
		I	2		a) Polttoaineet		800: —	1,200 —
					b) Valaistus		300: —	
				c) Vedenkulutus	100: —			
I	3	c	Tarverahat	7,500 —				

I Luku. Smk 24,700: —

Lääkärit ja sairaanhoitajat.

Palkkaukset:

II	1	S:n 24/10 1893	b	Ensim. kaup.lääk., palkkaa 6,000: — palkkiota . . . . . 4,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 2,000: —	12,000: —		
				K. S:n päät. 5/2 1910	b	Toinen kaupunginlääkäri, palkkaa . .	4,500: —
						Kvsto 11/5 1909 30/12 1910	b
		S:n 13/5 1913	b	1 Terveydenhoidontarkastaja	8,000: —		
				1886 v:n rahas.	b	Viransijaisen palkkaamis. terveyden- hoidontark. kesäloman aikana	600: —
		Kvsto 19/4 1898 20/10 1903 14/11 1911 20/12 1911	b			2 Aluelääkärinä à 3,000: —	6,000: —
				b	5 S:n à 4,000: —	20,000: —	

Siirros 51,475: — 5,753,215 74

7 P.L.

				Siirros	51,475: —	5,753,215 74	
II	2	Kvsto 9/4 1889	b	1 Naispuolinen lääkäri	3,000: —		
		S:n 30/12 1909	}	b	1 Aluelääkäri Bölessä	1,500: —	
		30/12 1911					
		S:n 19/4 1898	}	b	Palkkioita viransijaisille aluelääkärien kesäloman aikana	2,400: —	
		30/12 1911					
		S:n 15/11 1904	}	b	2 Lääkäreitä kaupungin kansakouluissa (ks. IX. Opetus- ja sivistyslaitokset).		
		21/2 1911					
		S:n 30/12 1913	b	1 Kättilö	1,000: —		
		S:n 30/12 1907	}	b	9 Kunnan sairaanhoitajatarta à 1,500: —	13,500: —	
		30/12 1908					
30/12 1911							
S:n 22/12 1911	b	1 Apulainen ensim. kaupunginlääkärille kasvattilasten hoidon tarkastamisessa, palkkaa .. 2,000: — matkarahoja	100: —	2,100: —	74,975 —		
II	2	S:n 30/12 1909	b	a) Bölessä olev. huoneist. vuokra, sivoam., lämmit., valaist., puhelin y.m.	1,200: —		
			c	b) Sairaanhoitotarvikkeet ja desinfi-sioimisaineet kättilölle	100: —		
		S:n 17/5 1908	b	c) Matkakulut ja sairaanhoitotarvikkeet	600: —		
			c	d) Kunnan 8 sairaanhoitajattaren rai-tiotievuosiliput, à 100: —	800: —		
II	3	S:n 30/12 1907	}	b	a) Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja pyhäpäivin	1,200: —	
		30/12 1910					
		S:n 5/10 1909	b	b) Palkkiota lääkäreille yökäynneistä	2,000: —	3,200 —	
				<i>II Luku. Smk 80,875: —</i>			
				Terveyspoliisi.			
III	1			Palkkaukset ja matkakulut:			
		S:n 13/12 1904	b	1 Työtarkastaja, palkkaa 3,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta 1/10:stä 1916	625: —	3,625: —	
		S:n 11/3 1913	b	1 Naispuolinen työtarkastaja	3,000: —		
			c	Työtarkastajain matkakuluihin	200: —		
		1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911	}	b	1 Ylikaitsija, palkkaa .. 2,800: — korotusta 10 v:n palveluksesta	500: —	3,300: —
		Siirros 10,125: —					
				5,834,090 74			

P.L.

				Siirros	10,125: —	5,834,090 74
				1 Kaitsija, palkkaa	2,500: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1916	458: 33	2,958: 33
				1 Kaitsija, palkkaa	2,500 —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/5:stä 1916	416: 67	2,916: 67
		1886 v:n rahas. } Kvsto 16/3 1909 } 16/4 1912 }	b	3 Kaitsijaa, palkkaa à	2,500: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	250: —	8,250: —
				1 Kaitsija, palkkaa	2,500: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/5:stä 1916	166: 67	2,666: 67
		S:n 14/3 1912 } S:n 29/12 1905 } 29/12 1914 }	b	2 Kaitsijaa à 2,500: —	5,000: —	
			b	5 Nuorempaa kaitsijaa à 2,000: —	10,000: —	
				Kaitsijain matkakulut	1,100: —	
				1 Desinfisioimisen johtaja	2,500: —	
		S:n 22/12 1911 } 29/12 1913 }	b	3 Desinfisioitsijaa à 2,000; —	6,000: —	
			b	2 Tartuntatautisten asuntojen puhdistajatarta à 1,000: —	2,000: —	53,516 67
III	2		c	Kotien desinfisioiminen		18,000 —
				<i>III Luku. Smk 71,516: 67</i>		
				Asuntotarkastus.		
IV	1			1 Asuntotarkastaja	7,200: —	
		S:n 2/3 1915 } b		1 Miespuolinen tarkastusapulainen	3,600: —	
				1 Naispuolinen tarkastusapulainen	2,100: —	
				1 Kanslia-apulainen	1,200: —	14,100 —
				<i>IV Luku. Smk 14,100: —</i>		
				Poliklinikat ja muu sairaanhoito.		
V	1			Erinäiset poliklinikat:		
		S:n 29/12 1905 } 30/12 1910 }	b	Kallion lastenpoliklinikan määräraha	4,000: —	
			b & c	Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha	5,500: —	
				Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella	2,000: —	7,500: —
				Siirros	11,500: —	5,919,707 41

7 P.L.

					Siirros	11,500:—	5,919,707 41
		Kvsto 30/12 1912	b	Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimassapitoon		6,500:—	
		S:n 28/5 1907 30/12 1912	b	Määräraha korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten		5,700:—	
		S:n 15/12 1903 30/12 1907 30/12 1908	b	Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parvaisen lapsenpäästölaitoksessa		18,540:—	
		S:n 30/12 1911	b*	Määräraha Diakonissalaitoksen kodille H:gin kaupungista olevia tuberkelitaution lapsia varten . .		1,650:—	43,890
V	2	S:n 29/12 1905 30/12 1910 30/12 1912	b	Määräraha Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikkaa ja huoltolaa varten			26,600
V	3	S:n 30/4 1912	b	Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten			12,130
V	4	S:n 30/12 1908 30/12 1910	b	Kättilöavun kustantamiseksi varattomille kotonaan			3,000
				V Luku. Smk 85,620:—			
				Terveystoimisto.			
				Palkkaukset:			
				1 Ylilääkäri		6,000:—	
				Viransijaisen palkkaamiseen ylilääkärin kesäloman aikana		250:—	
				1 Johtaja		4,500:—	
				1 Assistentti		3,000:—	
				Viransijaisen palkkaamiseen assistentin kesäloman aikana		250:—	
				1 Naistarkastaja		3,000:—	
				1 Sairaanhoitajatar		2,000:—	
				1 Naisapulainen		2,000:—	
				Palkankorotusta naisapulaiselle 5 v:n palveluksesta		250:—	
				4 Vanhempaa kaitsijaa à 2,500:—		10,000:—	
				Korotusta 3 vanhemmalle kaitsijalle 5 v:n palveluksesta à 250:— . .		750:—	
				2 Nuorempaa kaits., à 2,000:— . .		4,000:—	
				1 Vahtimestari		1,800:—	37,800
				a) Polttoaineet		325:—	
				b) Valaistus		320:—	
			c	c) Siivoaminen ja pesu		850:—	
				d) Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito y. m.		2,000:—	3,495
			c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten			5,000
				VI Luku. Smk 46,295:—			
				Siirros			6,051,622 14

P.L.

				Siirros	6,051,622	41
Terveystieteiden tutkimuksen laboratorio.						
VII	1		Palkkaukset:			
		Kvsto ^{26/5 1903} ^{30/12 1907} ^{30/12 1909} ^{30/12 1913}	} b & c	1 Johtaja	8,000:—	
				1 Assistentti	4,800:—	
				1 Laboraattori	2,400:—	
				1 Näytteidenottaja	1,800:—	
				1 Puhtaaksikirj. ja kassanhoitajatar Tilapäisten apulaisten palkkaami- seen	1,500:— 3,000:—	
			1 Vahtimestari, paitsi asuntoa, läm- pöä ja valoa, palkkaa	1,700:—		
		S:n ^{11/12 1906} ^{17/11 1908}	} b	1 Lääkäri bakteriologisia tutkimuk- sia varten	5,000:—	
		S:n ^{17/11 1908}		b	Lääkärin viransijaisen palkkio kesä- loman aikana	400:—
		S:n ^{30/12 1907} ^{30/12 1912}	} b	1 Vahtimestarinapulainen	900:—	29,500
VII	2			} c	a) Vedenkulutus	350:—
			b) Polttoaineet		2,500:—	
			c) Valaistus		500:—	3,350
VII	3		} c	a) Koneid. ja kirjakokoelm. kunnos- sap., näytteiden y. m. ostoon ..	4,500:—	
				b) Koneiden y. m. osto bakteriologisia tutkimuksia varten, siirtomäärä- raha	1,200:—	5,700
<i>VII Luku. Smk 38,550:—</i>						
Lihantarkastusasema.						
VIII	1		Palkkaukset:			
		S:n ^{25/11 1913} ^{7/4 1914}	} b	1 Johtaja, bakteriologi, avoinna ¹⁾	—:—	
				1 Vanhempi tarkastuseläinlääkäri ..	6,000:—	
				1 Nuorempi s:n	4,000:—	
				1 Kassanhoitaja	3,000:—	
				1 Päiväkirjanpitäjä	1,800:—	
				3 Trikinienetsijää à 1,800 mk	5,400:—	
				1 Halliesimies	2,400:—	
				2 Leimaajaa à 1,500	3,000:—	
				4 Kantajaa à 1,500	6,000:—	
				1 Laboratorin vahtimestari	2,000:—	
				1 Näytteidenottaja	1,500:—	
		1 Tarkastusapulainen	1,500:—			
				Siirros	36,600:—	6,090,172
						41

1) Virkaa hoitaa toistaiseksi kunnan teurastamon johtaja.

7 P.L.

					Siirros	36,600: —	6,090,172 41
VIII	2	Kvsto ^{13/4} 1915	c	Ylimäär. henkilökunta	22,400: —		
			b*	Kesäloman aikaiset viransijaiset . .	500: —		
		Välikirjan muk.		Väliaikaisen osaston henkilökunta . .	22,800: —		82,300 —
VIII	3		a)	Vuokra	18,500: —		
			b)	Valaistus	2,200: —		
			c)	Kaasu ja höyry	2,100: —		
			d)	Vedenkulutus	600: —		23,400 —
			a)	Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	2,000: —		
			c	b) Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	1,500: —		
				c) Tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatus	2,000: —		
				d) Hylkylihan poiskuljetus	1,200: —		
				f) Siivoaminen ja pesu	2,500: —		
				g) Sekalaiset menot	2,500: —		11,700 —
				<i>VIII Luku. Smk 117,400: —</i>			
				Rokotusainevarasto.			
IX	1		c	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten . .	400: —		
				Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	600: —		1,000 —
				<i>IX Luku. Smk 1,000: —</i>			
				Sekalaista.			
X	1			Määräraha kaupungin varasairaalain vartioimista y. m. varten			1,200 —
X	2		c	S:n kulkutautien ehkäisemiseksi			10,000 —
X	3			Tilapäisten sairaalain käymäläin y. m. puhtaana-pito			1,000 —
X	4			Määräraha desinfisioimismajalaa varten			5,000 —
X	5		c*	Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa			2,000 —
X	6	Kvsto ^{10/6} 1913	b	Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa	8,000: —		
				vuokrakorvausta	2,000: —		10,000 —
				<i>X Luku. Smk 29,200: —</i>			
					Siirros		6,237,772 41

P.L.

				Siirros	6,237,772 41
XI	1	1915 v:n rahan- säätö.	b	<p style="text-align: center;">Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.</p> <p>a) Puheenjohtajan palkkio ..... 3,000: — Palkkiota hallituksen jäsenille, 20 mk kultakin kokoukselta ..... 1,500: — Sairaalatarkastaja, palkkaa ..... 10,000: — b) Kanslia-apulainen, tarverahat ja vahtimestari ..... 2,500: —</p> <p style="text-align: right;">17,000 —</p> <p style="text-align: center;"><i>XI Luku. Smk 17,000: —.</i></p>	
XII	1	1908 v:n rahas. Kvsto ^{17/10 1905} ^{30/12 1909} ^{30/12 1913}	b	<p style="text-align: center;">Marian sairaala.</p> <p><i>Palkkaukset:</i></p> <p>1 Ylilääk. sisätaut. osast., laitoks. johtaja, palkk. 8,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta ..... 800: — 8,800: — Viransijaisuuspalkkio alilääkärille ylilääkärin kesäloman ajalta .... 400: — 1 Alilääkäri sisätautien osastolla, palkkaa .... 4,500: — korotusta 10 vuoden palveluksesta ..... 900: — 5,400: — Viransijaisen palkkaamiseksi alilää- kärin kesäloman aikana ..... 300: — 3 Assistenttilääkäriä, palkkaa à 3,300: — ..... 9,900: — Viransijaist. palkkaamis. assistentti- lääkärien kesäloman aik. à 200: — 600: — 1 Ylilääkäri, kirurgisella osastolla, palkkaa .... 6,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta ..... 1,200: — 7,200: — Viransijaisuuspalkkio ylilääkärin ke- säloman aikana ..... 350: — 1 Vanhempi assistenttilääk. kirurgi- sella osastolla, palkkaa ..... 3,000: — Viransijaisuuspalkkio vanhemman assistenttilääk. kesäloman aikana 250: — 1 Nuorempi assistenttilääkäri kirur- gisella osastolla, palkkaa ..... 2,400: —</p> <p style="text-align: right;">Siirros 38,600: — 6,254,772 41</p>	
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12 1909} ^{30/12 1910} ^{30/12 1911} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913} ^{30/12 1914}	b		

7 P.L.

				Siirros	38,600:—	6,254,772 41
				Viransijaisen palkkio nuoremman assistenttilääkärin kesäloman aik.	200:—	
	Kvsto	30/12 1912 } 30/12 1913 }	b	1 Amanuenssi kirurgisella osastolla, palkkaa	1,200:—	
				1 Lääkäri lastenosastolla, palkkaa ..	3,600:—	
				1 Amanuenssi lastenosastolla, palkk.	2,400:—	
	S:n	3/10 1911	b	1 Röntgenapulainen, palkkaa	2,400:—	
				1 Ylihoitajatar, palkkaa 1,500:— korotusta 5 v:n palveluksesta	150:—	1,650:—
				8 Osastohoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa à 840:—		6,720:—
				Korotusta 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	168:—	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/2:stä 1916	161:—	
				Korotusta 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	168:—	
				1 Päivystävä yöhoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa	480:—	
				Korotusta 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1916	14:—	
	1908 v:n rahas.			8 Alihoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa à 540:—	4,320:—	
	Kvsto	30/12 1909 } 30/12 1910 } 30/12 1911 } 30/12 1912 } 30/12 1913 } 29/12 1914 }	b & c	Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	360:—	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	60:—	
				8 Yöhoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa à 540:—	4,320:—	
				1 Leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa	840:—	
				Korotusta 10 v:n palveluksesta ..	168:—	
				2 Osastohoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa à 840:—	1,680:—	
				Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	84:—	
				1 Hoitajatar kirurgisessa poliklinikassa, samalla velvollinen avustamaan Röntgen-osastolla, palkkaa ..	840:—	
				Korotus 5 v:n palveluksesta	84:—	
				3 Alihoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa à 540:—	1,620:—	
				Siirros	72,497:—	6,254,772 41

P.L.

				Siiros	72,497:—	6,254,772 41	
				2 Yöhoitajatarta kirurgisella osastolla, palkkaa à 540	1,080:—		
				1 Osastohoitajatar lastenosastolla, palkkaa	840:—		
	1908 v:n rahas. Kvsto	} b&c		3 Alihoitajatarta lastenosastolla, palkkaa à 540:—	1,620:—		
	30/12 1909			2 Yöhoitajatarta lastenosastolla, palkkaa à 540:—	1,080:—		
	30/12 1910			1 Hieroja sisätautien osastolla, palkkaa	1,200:—		
	30/12 1911			1 Hieroja kirurgisella osastolla, palkkaa	1,000:—		
	30/12 1912			1 Hieroja kirurgisella osastolla, palkkaa	1,000:—		
	30/12 1913		1 Hieroja kirurgisella osastolla, palkkaa	1,000:—			
	29/12 1914						
	S:n	} b		Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan sairastuessa	2,000:—		
	23/11 1909			1 Toimitsija, palkkaa .. 4,000:— korotus 10 v:n palveluksesta	1,000:—	5,000:—	
				1 Toimitsijan apulainen, palkkaa	1,800:—		
				vuokrarafoja	360:—	2,160:—	
				48 hengen ruoka à 1: 60 (lääkärit ja hoitajattaret)	28,032:—		
				12 hengen ruoka à 1: 60 (toisen vuoden oppilaat)	7,008:—		
				1 Kylvettäjätar, palkkaa	300:—		
				19 Siivoojatarta, palkkaa à 300:—	5,700:—		
				1 Liinavaatevaraston johtajatar, palkkaa .. 480:— henkilökoht. palkanlis. 600:—	1,080:—		
	1908 v:n rahas. Kvsto		} b&c		1 Ompelijatar, samalla liinavaatevaraston johtajattar. apul., palkkaa	420:—	
	30/12 1909				3 Ompelijatarta, palkkaa à 360:—	1,080:—	
	30/12 1911				3 Pesijätärtä, palkkaa à 360:—	1,080:—	
	30/12 1912				12 Pesijätärtä, palkkaa à 300:—	3,600:—	
	30/12 1913				3 Tarjoilijatarta, palkkaa à 300:—	900:—	
	29/12 1914				1 Koneenkäyttäjä, palkkaa	2,400:—	
				1 Koneenkäyttäjä, palkkaa	1,800:—		
				2 Lämmittäjää, palkkaa à 600:—	1,200:—		
				1 Lämmittäjä, palkkaa	540:—		
				1 Lämmittäjä 6 kuukauden aikana, palkkaa 50:— kuukaudessa	300:—		
				1 Vahtimestari, palkkaa 730:— henkilökoht. palk. lis. 180:—	910:—		
				1 Ovenvart., sam. portinvart., palkk.	900:—		
					Siiros	145,727:—	6,254,772 41

7 P.L.

				Siirros 145,727: —	6,254,772 41
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1909	b	1 Ruumiinavausapulainen, palkkaa 600: —	
		^{30/12} 1911		9 Renkiä, palkkaa à 480: —..... 4,320: —	
		^{30/12} 1912		1 Portinvartija, palkkaa..... 480: —	
		^{30/12} 1913		1 Klosetintyhjentäjätär, palkkaa .. 396: —	
		^{29/12} 1914		1 Yövärtija, palkkaa ..... 600: —	
			c	60 hengen ruoka à 1: 15 ..... 25,185: —	
				1 hengen ruoka 6 kuuk. à 1: 15 208: 15	177,516 15
XII	2			<i>Ruuanpito:</i>	
			b&c	1 Emännöitsijä, palkkaa ..... 1,500: —	
				1 Emännöitsijän apulainen, palkkaa ..... 1,000: —	
				henkilökoht. palkanlis. 200: —	1,200: —
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{29/12} 1914		1 Keittäjä, palkkaa ..... 480: —	
				1 Keittäjä, palkkaa ..... 420: —	
				2 Keittäjä, palkkaa à 360: — 720: —	
				8 Palvelijatar, palkkaa à 300: — 2,400: —	
				1 Leipojatar, palkkaa ..... 420: —	
				1 Leipojatar, palkkaa ..... 360: —	
				16 hengen ruoka à 1: 15 ..... 6,716: —	
			24 potilaan ruoka à 1: 60 ..... 14,016: —		
			250 potilaan ruoka à 1: 15 ..... 104,937: 50		
			40 potilaan ruoka à —: 65 ..... 9,490: —		
			c*	25 0/0:n korotus ruokarahaille 196,432 markalle ..... 49,108: —	191,767 50
XII	3				<i>Lämpö ja valo:</i>
			c	Lämpö (2,510 syltä halkoja à 42: — Smk 105,420: —, kaasu 4,580: —) 110,000: —	
				Valo ..... 15,000: —	125,000 —
XII	4			<i>Lääketarpeet:</i>	
				Lääkkeet ja sidetarvikkeet ..... 34,600: —	
				Konekalut, kunnossapito ja osto .. 6,500: —	
				Desinfisioimisaineet, lysoli y. m. .... 3,000: —	
				Röntgen-osaston vuosikulut ..... 2,000: —	
				Seerumitutkimus ..... 1,200: —	47,300 —
XII	5			<i>Kaluston kunnossapito:</i>	23,000 —
				Siirros	6,819,356 06

P.L.				Siirros	
				6,819,356	06
XII	6		<i>Sekalaiset menot:</i>		
			Pesu (saippua ja suuda)	7,500:—	
		c	Vesi	10,300:—	
			Puhtaanapito	1,200:—	
			Hevosen elatus	700:—	
		d	Arvaamattomia menoja	14,000:—	33,700
XII	7		<i>Desinfisioimislaitos:</i>		
			1 Esimies (koneenkäytt.)		
			palkkaa	1,200:—	
		b	henkilökoht. palkanlis.	180:—	1,380:—
			1 Apulainen, palkkaa	480:—	
			Polttoaineet	1,200:—	
		c	Hevosen elatus	700:—	
			Desinfisioimisaineet	1,000:—	
			2 hengen ruoka à 1:15	839:50	5,599 50
XII	8		<i>Oppilaskoulu:</i>		
			1 Johtajatar, samalla velvollinen		
			avustam. inventtauksessa, palkkaa	840:—	
		b	1 Palvelijatar, palkkaa	300:—	
			Polttopuut ja kaasut	800:—	
			Pesu ja silitys	1,200:—	
			13 hengen ruoka à 1:60	7,592:—	
			1 hengen ruoka à 1:15	419:75	
		c	Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden osto	1,500:—	
			Sekalaiset menot	300:—	12,951 75
XII	9		Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle		4,300
			<i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston molemmat assistenttilääkärit ja amanuenssi saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, makuuvaatteet ja ruuan sekä vuodeliinasten pesun; ylihoitajatar, sairaanhoitajattaret, kylvettäjätär, liinavaatevaraston hoitajatar, ompelijattaret, siivoojattaret, tarjoilijattaret, pesijattaret, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt, ovenvartija, ruumiinavausapulainen, portinvartija, lämmittäjä, rengit, desinfisioimislaitoksen johtaja ja		
				Siirros	6,875,907 31

7 P.L.

		Siirros	6,875,907 31
		<p>hänen apulaisensa saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien osaston assistenttilääkäri sekä yövartija saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulaitosta, mutta eivät saa maksutonta pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p> <p style="text-align: center;"><i>XII Luku. Smk 621,134: 90</i></p>	
		Kulkutautisairaala.	
		<i>Palkkaukset:</i>	
		1 Ylilääkäri, palkkaa	9,000: —
		1 Alilääkäri, palkkaa	6,000: —
		1 Vanh. assistenttilääkäri, palkkaa	3,600: —
		1 Nuor. assistenttilääkäri, palkkaa	3,000: —
		1 Ylihoitajatar, palkkaa	1,500: —
		9 Osastohoitajatar, palkk. à 900: —	8,100: —
		Korotusta 3 osastohoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 90: —	270: —
		1 Päivystävä yöhoitajatar, palkkaa	900: —
		22 Alihoitajatar, palkkaa à 600: —	13,200: —
		Korotusta 2 alihoidattarelle 5 v:n palveluksesta à 60: —	120: —
		Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/2:stä 1916	55: —
		13 Yöhoitajatar, palkkaa à 600: —	7,800: —
	1913 v:n rahan sääntö.	Ylimääräinen sairaanhoito ja opetuskurssit	6,000: —
		1 Toimitsija, palkkaa	4,000: —
		1 Konttoriapulainen, palkkaa	1,800: —
		2 Puhelimenhoitajatar, palkk. à 780	1,560: —
		1 Liinavaatevarastonhoitajatar, palkkaa	1,200: —
		51 hengen ruoka à 1: 60	29,784: —
		15 Siivoojatar, palkkaa à 300: —	4,500: —
		1 Siivoojat. desinfisioim. vart., palkk.	360: —
		2 Siivoojatar s:n, palkkaa à 300: —	600: —
		1 Ompelijatar, samalla liinavaatevaraston hoitajatt. apulain., palkkaa	480: —
		2 Ompelijatar, palkkaa à 360: —	720: —
		1 Silittäjä, palkkaa	360: —
		8 Pesijätärtä, palkkaa à 360: —	2,880: —
		Siirros	107,789: —
			6,875,907 31

P.L.

				Siirros 107,789:—	6,875,907 31
				1 Koneenkäyttäjä, palkkaa	2,400:—
				1 Koneenkäyttäjäapulainen, palkkaa	1,800:—
				2 Lämmittäjää, palkkaa à 600:—	1,200:—
				1 Lämmittäjä 6 kuuk., palkkaa	300:—
				1 Ylimäär. lämmitt. 6 kuuk., palkkaa	300:—
				1 Vahtimestari, palkkaa	900:—
				1 Ovenvartija, palkkaa	900:—
				1 Portinvartija, palkkaa	480:—
				6 Renkiä, palkkaa à 480:—	2,880:—
				1 Renki, samalla desinfioitsijan	
				apulainen, palkkaa	540:—
				1 Yövartija, palkkaa	480:—
				1 Desinfioitsija, palkkaa	1,200:—
				1 Autonohjaaja, palkkaa	1,200:—
				1 Huonekalupuuseppä, palkkaa	1,680:—
				Kesäloman hankkimiseksi palvelus-	
				kunnalle	4,000:—
				46 hengen ruoka à 1: 15	19,308: 50
					147,357 50
				<i>Ruuanpito:</i>	
				1 Emännöitsijä, palkkaa	1,500:—
				1 Emännöitsijän apulainen, palkkaa	720:—
				2 Keittäjätärtä, palkkaa à 420:—	840:—
				1 Keittäjätär, palkkaa	360:—
				1 Leipojatar, palkkaa	420:—
				6 Palvelijatarta, palkkaa à 300:—	1,800:—
				2 hengen ruoka à 1: 60	1,168:—
				10 hengen ruoka à 1: 15	4,197: 50
				Potilaiden ruoka	72,000:—
					83,005 50
				<i>Lämpö ja valo:</i>	
				Lämpö (halot, hiilet ja kaasu)	53,800:—
				Valo (sähkö- ja kaasuvälo)	12,000:—
					65,800 —
				<i>Lääketarpeet:</i>	
				Lääkkeet ja sidetarvikkeet	16,000:—
				Konekalut, kunnossapito ja osto	1,000:—
					17,000 —
				Siirros	7,189,070 31

1913 v:n rahan-
säätö.

b & c

XIII 2

1913 v:n rahan-
säätö.

b

XIII 3

c

XIII 4

			Siirros	7,189,070 31
7 P.L.	XIII	5	<i>Kaluston kunnossapito</i>	22,000 —
	XIII	6	<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>	3,000 —
	XIII	7	<i>Sekalaiset menot:</i>	
			Pesu (saippua, suopa ja suuda) ..	7,500: —
			Vesi	10,000: —
			Desinfisioiminen	8,000: —
			Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito	1,000: —
		Muut sekalaiset menot	13,500: —	
			40,000 —	
<p><i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneenkäyttäjät, koneenkäyttäjääpulainen ja huonekalupuu-seppä saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon, vanhempi ja nuorempi assistenttilääkäri, ylihoitajat, kaikki sairaanhoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, linnavaattevaraston hoitajat, siivoojattaret, ompelijattaret, silittäjät, pesijät, lämmittäjät, vahvistamistari, ovenvartija, portinvartija, rengit, yövartija, desinfisioitsija ja autonohjaja sekä kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun sairaalassa.</p> <p style="text-align: center;"><i>XIII Luku. Smk 378,163: —</i></p> <p style="text-align: center;">Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.</p>				
XIV	1	<i>Palkkaukset:</i>		
		1 Ylilääkäri, sairaalan johtaja, palkkaa	5,500: —	
		lääkärinhoidosta Greijuksen lisäsairaalassa	1,000: —	6,500: —
		1 Assistenttilääkäri, palkkaa	2,400: —	
		1 Assistenttilääkäri, palkkaa	3,600: —	
		1 Ylihoitajatar mielisairaalassa, palkkaa	1,500: —	
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	300: —	1,800: —
		1 Osastohoitajatar mielisairaalassa, palkkaa	840: —	
		19 Hoitajattarta mielisairaalassa, palkkaa à 40 mk kuukaudessa	9,120: —	
		Korotusta 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	120: —	
			Siirros 24,380: —	7,254,070 31

P.L.

Kvsto 8/10 1912 b & c

	Siirros	24,380: —	7,254,070 31
	Korotus 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/4:stä 1916	105: —	
	Korotus 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1916	95: —	
	Korotus 11 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60: —	660: —	
	Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/6:stä 1916	35: —	
	Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1916	20: —	
	19 hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen 1/2 kuukauden kesäloman aikana	380: —	
	4 Mieshoitajaa, palkkaa à 60: —	2,880: —	
	Korotusta 2 hoitajalle 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1916 à 24: —	48: —	
	Viransijaisten palkkaamiseen 1/2 kuukauden aikana	120: —	
	4 Vanhempaa osastohoitajatarta, yleisellä osastolla, palkkaa à 840: —	3,360: —	
	1 Vanhempi osastohoitajatar Greijuksessa, palkkaa	900: —	
	Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta à 168: —	336: —	
	Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	84: —	
	4 Hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	280: —	
	1 Hoitajattaren viransijaisen palkkaamiseen	75: —	
	2 Nuorempaa osastohoitajatarta, palkkaa à 600: —	1,200: —	
	Korotusta 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60: —	120: —	
	2 Hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	100: —	
	1 Avustava osastohoitajatar tuberkuloosisosastolla	540: —	
	Viransijaisen palkkaamiseen 1/2 kuukauden aikana	22: 50	
	Siirros	35,740: 50	7,254,070 31

7 P.L.

			Siirros	35,740: 50	7,254,070 31
			21 Hoitajatarta, samalla siivoojattarina yleisellä osast., palkk. à 480:—	10,080:—	
			21 hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	420:—	
			1 Hierojatar, palkkaa	1,200:—	
			Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan ja palvelijaston sairastuessa	500:—	
			1 Toimitsija, palkkaa .. 4,000:— Greijuksen toimitsijan tehtävistä	600:—	4,600:—
			1 Toimitsijan apulainen, palkkaa	2,000:—	
			vuokratrahoja	600:—	2,600:—
			11 Hengen ruoka à 1:50	6,022: 50	
			44 s:n s:n à 1:—	16,060:—	
			1 Liinavaatevaraston, ompeluosaston, pesun ja työn johtajatar, palkkaa	1,200:—	
			Viransijaisten palkkaamiseen	100:—	
			1 Apulaisjohtajatar, palkkaa	600:—	
			Viransijaisten palkkaamiseen 1/2 kuukauden aikana	25:—	
			3 Omelijatarta, palkkaa à 360:—	1,080:—	
			3 Pesijätärtä, palkkaa à 300:— ..	900:—	
			2 Silittäjätärtä, palkkaa à 300:—	600:—	
			2 Tarjoilijatarta, palkkaa à 300:—	600:—	
			1 Vahtimestari, palkkaa	1,000:—	
			6 Renkiä, niistä 1 Greijuksessa, palkkaa à 480:—	2,880:—	
			1 Po:tinvarrtija, palkkaa	480:—	
			1 Yövarrtija à 3:— yöltä	1,095:—	
			2 hengen ruoka à 1:50	1,095:—	
			18 hengen s:n à 1:—	6,570:—	95,448 —
			<i>Ruuanpito:</i>		
			1 Emännöitsijä, palkkaa	1,200:—	
			Viransijainen kuukauden aikana ..	100:—	
			1 Apulaisemännöitsijä, palkkaa	600:—	
			Viransijainen 3 viikon aikana	37: 50	
			1 Keittäjätär, palkkaa	480:—	
			1 Keittäjätär, palkkaa	420:—	
			Siirros	2,837: 50	7,349,518 31

Kvsto 2/10 1912 b & c

XIV

2

7 P.L.

				Siirros	2,837: 50	7,349,518 31	
			Kvsto 8/10 1912	b&c	4 Keittäjästä, niistä 1 Greijuksessa, palkkaa à 360: —	1,440: —	
					5 Palvelijatar, niistä 1 Greijuksessa, palkkaa à 300: —	1,500: —	
					1 Leipojatar, palkkaa	420: —	
					1 Leipojatar, palkkaa	360: —	
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	500: —	
					2 hengen ruoka à 1: 50	1,095: —	
					13 hengen ruoka à 1: —	4,745: —	
					265 potilaan ruoka à 65 penniä	62,871: 25	
					150 hengen ruoka à 1: —	54,750: —	
					c*	25 %:n korotus ruokarahoille Smk:lle 153,208: 75	38,302: 18
XIV	3			<i>Lämpö ja valo:</i>			
				Lämpö	28,000: —		
				Kalliinajanlisäys	10,000: —	38,000: —	
				Valo	7,000: —	45,000 —	
XIV	4			<i>Lääketarpeet:</i>			
				Lääkkeet ja sidetarvikkeet	15,000: —		
				Kalliinajanlisäys	1,000: —	16,000 —	
XIV	5			<i>Kaluston kunnossapito</i>		35,000 —	
XIV	6			<i>Sekalaiset menot:</i>			
				415 hengen vaatteiden pesu kaupun- gin Kunnalliskodissa, noin 5,000 kg kuukaudessa, à 25 p.	15,000: —		
				Vedenkulutus	6,000: —		
				Siirros	21,000: —	7,614,339 24	

7 P.L.

				Siirros	21,000: —	7,614,339 24	
			c	3 hevosen heinät ja kaurat y. m.	1,800: —		
				Uutteruusrahoja mielenvikaisten tekemistä töistä	1,200: —		
				Patjain ja korvallisten oljet	1,500: —		
				Puhtaanapito ja nuohoominen	3,000: —		
				Muut sekalaiset menot	7,000: —	35,500 —	
			<p><i>Muist.</i> Yksi assistenttilääkäri saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret, osastohoitajattaret, hoitajatar, mieshoitaja, liinavaatevaraston johtajatar, apulaisjohtajatar, ompelijattaret, pesijättäret, silittäjättäret, tarjoilijattaret, vahtimestari, rengit, portinvartija, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä, keittäjättäret, palvelijattaret ja leipojattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Toimitsija saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p>				
			<i>XIV Luku. Smk 395,768: 93</i>				
			Nickbyn mielisairaala.				
			<i>Palkkaukset:</i>				
			b & c	1 Ylilääkäri, laitoksen johtaja, palkkaa	10,000: —		
				Viransijaisuuspalkkio ylilääkärin kesäloman aikana	400: —		
				1 Alilääkäri, palkkaa	6,000: —		
				Viransijaisuuspalkkio alilääkärin kesäloman aikana	400: —		
				Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —		
				1 Ylihoitajatar miesosastolla, palkkaa	1,200: —		
				1 Ylihoitajatar naisosastolla, palkkaa	1,200: —		
				1 Työnjohtajatar, palkkaa	900: —		
				1 Vanhempi hoitaja, palkkaa	900: —		
				1 Vanhempi hoitajatar, palkkaa	720: —		
				15 hoitajaa, palkkaa à 720: —	10,800: —		
				24 Hoitajatarta, palkkaa à 480: —	11,520: —		
				5 Siivoojatarta, samalla alihoitajattaria, palkkaa à 300: —	1,500: —		
				3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50		
				46 hengen ruoka à 1: 10	18,469: —		
					Siirros	66,151: 50	7,649,839 24

XV 1

1914 v:n rahasaäntö.

P.L.

		Siirros	66,151: 50	7,649,839 24		
1914 v:n rahan- säntö	b & c	8 Oppilaan ruoka 6 kuukauden aikana à 1: 10	1,606: —			
		Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana	1,500: —			
		1 Toimitsija, palkkaa	4,000: —			
		1 Varastonhoitajatar, palkkaa	720: —			
		1 Pesunjohtajatar, palkkaa	600: —			
		1 Ylikoneenkäyttäjä, palkkaa	1,800: —			
		1 Toinen koneenkäyttäjä, palkkaa	1,400: —			
		1 Lämmittäjä-mekaanikko, palkkaa	720: —			
		2 Lämmittäjää, palkkaa à 600: —	1,200: —			
		1 Lämmittäjä 8 kuukaud., palkkaa à 50: —	400: —			
		1 Puutarhuri, palkkaa	1,200: —			
		1 Puuseppä, palkkaa	800: —			
		1 Maalari, palkkaa	720: —			
		1 Suutari, palkkaa	600: —			
		1914 v:n rahan- säntö	b & c	1 Räättäli, palkkaa	600: —	
1 Seppä, samalla portinvartija, palkk.	800: —					
1 Ovenvartija, sam. vahtimest., palkk.	720: —					
1 Yövartija, palkkaa . . . . . 480: — vuokratuloja . . . . . 120: —	600: —					
1 Vanhempi maanviljelysrenki, palkk.	600: —					
3 Renkiä, palkkaa à 480: —	1,440: —					
8 Pesijätärtä, palkkaa à 300: —	2,400: —					
1 Sianhoitaja, palkkaa	420: —					
1 Kylvettäjä, palkkaa	300: —					
3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50					
27 hengen ruoka, yhden 8 kuuk. aikana, à 1: 10	10,706: 30					
c* Kalliinajanlisäystä laitoksen ruuassa olevain toimihenkilöiden ruokaan	1,500: —					
c Laskettujen annosrahain ja maksettujen ruokarahain välisen erotuksen tasoittamiseksi	492: 75					
1914 v:n rahan- säntö	b & c			Puhelinkeskuksen hoito	300: —	
				Kesäloman hankkimiseksi taloushenkilökunnalle	600: —	
		1 Saarnaaja, palkkiota	800: —			
		1 Lukkari, palkkiota	300: —	107,639 05		
			Siirros	7,757,478 29		

				Siirros	7,757,478 29		
7 P.L.	XV	2	1914 v:n rahan sääntö.				
					<i>Ruuanpito:</i>		
				b & c	1 Emännöitsijä, palkkaa	1,200: —	
					2 Keittäjä-tärtä, palkkaa à 480: —	960: —	
					4 Palvelijatarta, palkkaa à 300: —	1,200: —	
					1 Leipojatar, palkkaa	360: —	
					1 S:n, palkkaa	300: —	
					1 Renki, palkkaa	420: —	
					1 hengen ruoka à 1: 50	547: 50	
				c	9 hengen ruoka à 1: 10	3,613: 50	
					30 potilaan ruoka à 1: 10	12,045: —	
					270 s:n s:n —: 80	78,840: —	
c*	Kalliinanjanlisäys	10,600: —	110,086				
	XV	3		<i>Lämpö ja valo:</i>			
			Noin 2,300 syltä sekahalkoja à 26: —	60,000: —			
			Petroli ja kynttilät	500: —			
			Sähkölampujen ostoon	500: —			
			Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.	2,000: —	63,000		
	XV	4		<i>Lääkkeet, sidetarvikkeet y. m.</i>	5,000		
	XV	5		<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>			
			Vähäiset rakennusten korjaukset ynnä maalaustarvikkeet, takoma- työt y. m.	5,000: —			
		c	Kaluston ja parsalien osto ja kor- jaus	25,000: —			
			Sähköaseman valvonta	800: —	30,800		
	XV	6		<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>			
			Tasoitustyöt, istutukset, maanvilje- lyksen ja puutarhan hoito	10,000: —			
			4 hevosen heinät ja kaurat	2,400: —	12,400		
	XV	7		<i>Sekalaiset menot:</i>			
			Saippua, suopa, suuda y. m.	3,500: —			
			Oljet	500: —			
				Siirros 4,000: —	7,978,764 29		

P.L.							
					Siirros	4,000: —	7,978,764 29
XV	8		c	Työskentelev. potilaid. uutteruusrahast	1,200: —		
				Verot	6,000: —		11,200 —
				<i>Potilaiden elätteelleanto</i>			35,000 —
				<p><i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lukkaria on kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saa kuitenkin laitoksen yövärtijä vuokratrahoja 10 markkaa kuukaudessa.</p> <p>Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta ylläkäriä, alilääkäriä, toimitsijaa, saarnaajaa ja lukkaria, saavat vapaan ruuan ja pesun.</p> <p><i>XV Luku. Smk 375,125: 05</i></p>			
XVI	1			Humaliston sairaala.			
				<i>Palkkaukset:</i>			
				1 Lääkäri, palkkaa	3,000: —		
				1 Amanuessi, palkkaa	1,200: —		
				1 Ylihoitajatar, taloud. hoitaja, palkk.	1,080: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	108: —		
				3 Osastohoitajatarta, palkk. à 840: —	2,520: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	252: —		
				3 Alihoitajatarta, palkkaa à 600: —	1,800: —		
				Korotusta 1 alihoidattarelle 5 v:n			
				palveluksesta	60: —		
			b*	Korotusta 1 alihoidattarelle 5 v:n			
				palveluksesta 1/2:stä	55: —		
				Ylimääräinen sairaanhoito	400: —		
				8 hengen ruoka à 1:60	4,672: —		
				3 Siivoojatarta, palkkaa à 240: —	720: —		
				3 Pesijätärtä, palkkaa à 300: —	900: —		
				2 Renkiä, palkkaa à 480: —	960: —		
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi			
				palveluskunnalle	100: —		
				8 hengen ruoka à 1:15	3,358: —		21,185 —
XVI	2			<i>Ruuanpito:</i>			
			c*	1 Emännöitsijä, palkkaa	480: —		
				1 Leipojatar, palkkaa	300: —		
				2 Palvelijatarta, palkkaa à 240: —	480: —		
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi			
				henkilökunnalle	100: —		
				Siirros	1,360: —		8,046,149 29

Kvsto ^{6/4} 1909
^{30/12} 1910
^{30/12} 1911
^{29/12} 1914

7 H.T.

				Siirros	1,360: —	8,046,149 29
				Keittiöhenkilökunnan, 4 hengen, ruoka à 1: 15	1,679: —	
				48 potilaan ruoka à 1: 15	20,148: —	
				2 s:n s:n à 1: 60	1,168: —	
				Kalliinanjanlisäystä, 25 %:n korotus	7,756: 25	32,111 25
XVI	3		<i>Lämpö ja valo:</i>			
		c*	Lämpö	4,000: —		
			Kalliinanjanlisäys	4,000: —		
			Valo	800: —		8,800 —
XVI	4		<i>Lääkkeitarpeet:</i>			
			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	4,300: —		
			Kalliinanjanlisäys	2,000: —		
			Konekalut, kunnossapito ja osto ..	100: —		6,400 —
XVI	5		<i>Kaluston kunnossapito</i>			4,400 —
XVI	6		<i>Sekalaiset menot:</i>			
		c*	Vesi	1,000: —		
			Puhtaanapito	400: —		
			Muut sekalaiset menot	2,940: —		
			Kalliinanjanlisäys	500: —		
			Vuokrat	12,590: —		17,430 —
			<i>Muist.</i> Kaikki sairaalan palveluksessa olevat henkilöt, lukuun ottamatta lääkäreitä, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.			
			<i>XVI Luku. Smk 90,326: 25</i>			
			7 P.L. Smk 2,386,774: 80			
				Siirros		8,115,290 54

P.L. I 1

Siirros 8,115,290 54

Kahdeksas Pääluokka.

Vaivaishoito.

Vaivaishoitohallitus.

Kvsto ^{21/9 1909} }
^{21/2 1911} } *b&c*
^{30/12 1912} }
^{29/12 1914} }

S:n ^{20/4 1909} }
^{21/9 1909} } *b*
^{28/5 1913} }

S:n ^{11/6 1912} *b*

S:n ^{11/6 1912} } *b&c*
c

S:n ^{2/3 1915} *b*

S:n ^{22/12 1898} } *b*
^{30/12 1908} }

S:n ^{30/12 1912} *b*

1 Puheenjohtaja	3,000: —	
1 Toimitusjohtaja	10,000: —	
1 Sihteeri	6,000: —	
1 Kamreeri	3,600: —	
1 Lastenhoidontarkastaja	6,000: —	
1 Tarkastusapulainen	1,500: —	
1 Johtajan apulainen	4,500: —	
1 Kassanhoitajatar	1,800: —	
1 Kanslianjoht., palkkaa 2,400: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,000: —	3,400: —
1 Kanslianjohtaja, palkk. 2,400: — korotusta 5 v:n palve- lukselta	500: —	
henkilökohtaista palk- kionlisäystä	500: —	3,400: —
1 Rekisteritoimiston johtajatar	2,000: —	
2 Kanslianjohtajan apulaista à 1,800: —	3,600: —	
2 Kirjuriapulaista à 1,500: —	3,000: —	
4 Kirjuriapulaista à 1,200: —	4,800: —	
4 Diakonissaa à 1,500: —	6,000: —	
1 Kaitsija, palkkaa .... 1,500: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta	300: —	1,800: —
2 S:n, palkk. à 1,500: — 3,000: — korotusta 5 v:n palve- lukselta à 150: — .. 300: —		3,300: —
9 S:n, palkkaa à 1,500: —	13,500: —	
1 Vahtimestari	1,800: —	
1 Vahtimestarinapulainen	480: —	
Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jä- senille valmistelukokouksista	9,000: —	
Palkkiota vakinaisille maaseutuasia- miehille	3,500: —	
Korvausta tarkastusmatkoista	2,000: —	
Määräraha 9 raitiotievuosilipun ostoon	900: —	

Siirros 98,880: — 8,115,290 54

8 P.L.

				Siirros	98,880: —	8,115,290 54
				Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille	1,400: —	
		c		Valaistus	500: —	
				Polttoaineet	1,200: —	
				Vedenkulutus	100: —	
				Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,000: —	
		d		Arvaamattomat menot	4,000: —	112,080 —
				<i>I Luku. Smk 112,080: —</i>		
				Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.		
				<i>Yhteiset kustannukset:</i>		
II	1			1 Tarkastaja, palkkaa	6,000: —	
				1 Konttoristi	2,400: —	
				1 Konttoriapulainen	2,000: —	
		b		1 Saarnaaja	2,400: —	
				Palkkio urkuinsoitosta ja kirkko- laulun johtamisesta	300: —	
				1 Maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja	1,200: —	
				1 Koneenkäyttäjää	2,000: —	
				2 Lämmittäjää, kumpikin 540: — ..	1,080: —	
				1 Pesulaitoksen johtajatar	900: —	
		b		1 Pesijätär	420: —	
				4 Pesijätärtä, kukin 324: —	1,296: —	
				1 Emäntä	1,500: —	
				1 Keittäjätär	480: —	
				2 Keittäjätärtä, kukin 360: —	720: —	
				2 S:n, kumpikin 300: —	600: —	
				2 Leipojatarta, kumpikin 360: — ..	720: —	
		c		Lääkkeet	4,600: —	
		b		Lääkärinvalvonta Kunnalliskodissa ja Työlaitoksessa sekä Oulunkylän lastenkodissa	2,400: —	
				Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt ..	4,000: —	
		c		Maanviljelystä varten	4,000: —	
				Kirjastoa varten	1,000: —	40,016 —
				Siirros		8,267,386 54

P.L.

				Siirros	8,267,386 54	
II	2	Kvsto ^{30/12 1913} ^{24/2 1914} ^{7/9 1915}	<i>Kunnalliskoti:</i>			
			b	1 Naistöiden johtajatar	600: —	
				1 Ylihoitajatar	900: —	
				1 Pientenlastenosaston s:n	900: —	
			b	3 Osastohoitajataria à 600: —	1,800: —	
				1 Hoitajatar	480: —	
			c	4 Siivoojataria à 420: —	1,680: —	
				1 Renki (ajomies)	720: —	
			c	Korvausta portinvartijan toimesta	480: —	
				Sijaisten palkkaamiseen erinäisten virkailijain kesäloman ajaksi	600: —	
			c	Vaatetus	17,000: —	
				450 hoidokin ruoka à 60 penniä päivässä	98,550: —	
			c	Sairaiden ruoka ja tavall. ruuan parannus	4,000: —	102,550: —
				Henkilökunnan, 9 hengen ruoka à 1: 20	3,942: —	
			c	S:n 21 hengen à —: 90	6,898: 50	10,840: 50
		Kalusto		15,000: —		
		c	Tarveaineet	6,000: —		
			Polttoaineet	54,000: —		
		c	Valaistus	7,500: —		
			Vedenkulutus	7,000: —		
		c	Kaurat ja heinät 8 hevoselle sekä silain y. m. kunnossapito	7,000: —		
			Korjaustyöt	5,000: —		
		d	Utteruusrahat	7,000: —		
			Sekalaiset menot	20,000: —	267,050 50	
II	3	S:n ^{19/10 1909} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913}	<i>Työlaitos:</i>			
			b	1 Kaitsija	2,400: —	
				1 Konttoriapulainen	480: —	
				3 Vahtimestaria à 1,200: —	3,600: —	
			b	1 Vahtimestari	960: —	
				2 Työesimiestä à 1,200: —	2,400: —	
			c	Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400: —	
		Polttoaineet		6,000: —		
				Siirros	16,240: —	
					8,534,437 04	

8 P.L.

II

4

Kvsto 29/12 1914

		Siirros	16,240: —	8,534,437 04
c	}	Valaistus	1,000: —	
		Vedenkulutus	700: —	
		150 hoidokin ruoka à 60 penniä	32,850: —	
		Sairaanruoka	2,000: —	
		Palveluskunnan, 7 hengen ruoka à 90 p.	2,299: 50	37,149: 50
		Vaatetuskustannukset	6,000: —	
		Tarveaineet	50,000: —	
		Kalusto ja työkalut	3,000: —	
		Uutteruusrahat	7,000: —	
		Korjaustyöt	1,000: —	
d		Sekalaiset menot	3,000: —	125,089 50

Oulunkylän lastenkoti:

b	}	1 Johtajatar	900: —	
		1 Lastenhoitajatar	600: —	
		5 S:n à 420: —	2,100: —	
		1 Keittäjätär	360: —	
		1 Ompelijatar	360: —	
c		Kesäloman aikaiset viransijaiset ..	300: —	
c	}	Vaatetus	4,500: —	
		50 lapsen ruoka à 75 p:iä	13,687: 50	
		Henkilökunnan, 2 hengen, ruoka à 1: 20	876: —	
		S:n, 7 hengen, à 90 p:iä	2,299: 50	
		S:n, 6 hengen, s:n à 60 p:iä	1,314: —	18,177: —
		Polttoaineet	2,500: —	
		Valaistus	600: —	
		Vedenkulutus	200: —	
		Kalusto	1,000: —	
		Lääkkeet	1,200: —	
d	}	Korjaustyöt	600: —	
		Vaatteiden pesu	2,800: —	
		Sekalaiset menot	1,000: —	37,197 —

II Luku. Smk 469,353: —

Muist. Lukuunottamatta saarnaajaa ja lääkäriä saavat kaikki vaivashoidon eri laitosten toimihenkilöt vapaan asunnon, polttopuut ja valon; työlaitoksen konttoriapulainen, Oulunkylän lastenkodin johtajatar, hoitajattaret ja palvelijasto saavat sen lisäksi vapaan ruuan.

Siirros 8,696,723 54

					Siirros	8,696,723	54
P.L.					Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.		
III	1		c	}	Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut	175,000	---
III	2	Sairaanhoito			200,000	---	
III	3	Mielenvikaisten hoitokustannukset			250,000	---	
III	4	Lääkkeet			18,000	---	
III	5	Suoranaisia apurahoja:					
				a)	vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	180,000: —	
				b)	puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoitoon	70,000: —	250,000
					<i>III Luku. Smk 893,000: —</i>		
					Sekalaista.		
IV	1		c	}	Hautauskuluja	4,000	---
IV	2				Määrärahoja Kaupunkilähetykselle:		
					Miesten työlaitoksen voimassa-pitoo Betaniassa	3,000: —	
					Naisten työlaitoksen s:n	6,000: —	
					S:n Sörnäsän s:n	4,000: —	
					Hädänalaisten avustamiseksi koti-työllä	5,000: —	
					Ryttlän miesten työsiirtolan voim.pit.	18,500: —	
					Pelastusarmeijalle sen pelastustyön hyväksi	10,000: —	46,500
					<i>IV Luku. Smk 50,500: —</i>		
					8 P.L. Smk 1,524,933: —		
					Yhdeksäs Pääluokka.		
					Opetus- ja sivistyslaitokset.		
					Merikoulu.		
I	1	Kvsto ⁹ / ₅ 1900 Välikirj. muk.	}	b	Vuokra	4,000: —	
					c	Polttopuut	600: —
					<i>I Luku. Smk 4,600: —</i>		
					Siirros	9,644,823	54

9 P.L.

				Siirros	9,644,823	54
II	1	K. Julistus 12/9 1900 Kvsto 17/10 1899 27/11 1906	b & c } b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskou- lulle ..... 46,798: — S:n alemmille käsityöläiskouluille.. 28,463: —		75,261
<i>Valmistava poika-ammattikoulu:</i>						
II	2	S:n 26/9 1900 20/11 1900	b	1 Vakainainen opettaja ruotsal. osastolla .... 4,200: — korotus 5 v:n palve- luksesta..... 600: —		
		S:n 26/9 1900 20/11 1900 19/12 1901	b	1 Vakainainen opettaja suomal. osastolla .... 4,200: — korotus 5 v:n palve- luksesta..... 600: —		
		S:n 26/9 1900 20/11 1900	b	1 Vak. opettaja käsi- varaispiirustuksessa .. 3,000: — korotus 15 v:n palve- luksesta..... 1,200: —		
		S:n 26/9 1900 20/11 1900	b	1 Vakainainen työmestari puutöissä ..... 3,300: — korotus 15 v:n palve- luksesta..... 900: —		
		S:n 30/12 1907	b	1 Vakainainen työmestari metallitöissä ..... 2,700: — korotus 15 v:n palve- luksesta ..... 900: —		
		S:n 30/12 1907	c	Johtaja, palkkiota .... 1,500: — Palkkioita tuntiopettajille, 44 viikkotunn. à 150 mk 6,600: —		
		S:n 30/12 1907	b	Palkkiota tuntiopettajille vihkojen korjauks., 6 viikkotunn. à 150 mk 900: —		
		S:n 30/12 1907	b	1 Alityömestari puu- töissä..... 1,800: — korotus 10 v:n palve- luksesta..... 400: —		
		S:n 30/12 1907	b	1 Alityömestari metalli- töissä..... 1,800: —		
		S:n 30/12 1910	b	henkilökoht. lis. .... 600: — korotus 5 v:n palve- luksesta..... 200: —		
		S:n 3/11 1908	b	Palkkiota työpajan silmäl- äpidosta ruotsalaisella ja suomalais. osastolla 1,200: —		
				Siirros 36,600: —	9,720,084	54

P.L.

				Siirros 36,600: —	9,720,084 54
	Kvsto ^{30/10} 1906	b	Vahtimestarin palkkio ..	1,200: —	
	S:n ^{30/12} 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana	450: —	
			Työpajain työaineet	1,500: —	
		c	Työpajain korjaus ja täy- dennys	800: —	
			Kirjasto, aikakauskirjat	250: —	
			Painatus ja tarverahat..	1,000: —	
			Oppilaskirjastoa varten .	100: —	
			Opetusvälineet	200: —	
	S:n ^{28/11} 1905 Välikirj. muk.	b	Työpajahuoneiston vuokra	4,000: —	
		c	Lämpö ja sähkövoima..	300: —	
			Valaistus	850: —	
			Puhtaanapito	250: —	47,500: —
			I suomalaisen luokan rin- nakkaisluokka:		
			Tuntiopettajan palkkio, 30 viikkotunn. à 150:—	4,500: —	
			Palkanlisäystä 2 työmes- tarille	1,500: —	
			Palkkiot 2 alityömesta- rille	3,600: —	
	Kvsto ^{20/1} 1914	b	Palkkionlisäystä johta- jalle	300: —	
			S:n työpajan valvonnasta, 2 opettajalle	200: —	
			S:n vahtimestarille	200: —	
			Vahtimestariapu	100: —	
			Työaineet, korjaukset, painatus, tarverahat, valaistus, puhtaanapito, sähkövoima y. m. ..	1,288: —	11,688: —
			II suomalaisen luokan rinnakkaisluokka:		
		b	Tuntiopettajain palkkio, 30 viikkotunn. à 150:—	4,500: —	
	S:n ^{29/12} 1914		Palkanlisäystä 2 työmes- tarille	1,500: —	
			Palkkionlisäystä johta- jalle	300: —	
			Siirros 6,300: —	59,188: —	9,720,084 54

9 P.L.

				Siirros 6,300: —	59,188: —	9,720,084	54
			b	Palkkionlisäystä työpajan valvonnasta, 2 opetta- jalle	200: —		
				S:n vahtimestarille	200: —		
				Vahtimestariapu	100: —		
			c	Työaineet, korjaukset, painatus, tarverahat y. m.....	1,288: —	8,088: —	67,276
II	3			<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>			
				a) 4 Opettajatarta, palkkaa à 2,500 mk	10,000: —		
				1 Opettajatar, palkkaa	2,400: —		
				3 Opettajatarta, palkkaa à 2,200 mk	6,600: —		
				1 S:n	1,500: —		
				korotusta 6 opettajattarelle 10 v:n palveluksesta	2,400: —		
				korot. 5 v:n palv:sta yhdelle s:n	200: —		
				Johtajattaren palkkio	800: —		
				Palkkio 10 viikkotunnin liinaompelun- opetuksesta	750: —		
				1 Varastonhoitajatar	720: —		
				Palkkionlisäystä äidinkielen opetta- jattarille	380: —		
				Tuntiopettajain palkkiot	4,880: —		
				2 Palvelijatarta à 360: —	720: —		
				b) Ruuanpito	8,000: —		
				S:n, kalliinajanlisäys	1,000: —		
			c	c) Työaineet	2,200: —		
				d) Vuokra	15,000: —		
				f) Polttoaineet	5,000: —		
				g) Valaistus	900: —		
				h) Kalusto ja korjaukset	2,000: —		
				i) Sekalaista	2,600: —		68,050
				<i>Muist.</i> Varastonhoitajatar ja palvelijattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.			
				<i>II Luku. Smk 210,587: —</i>			
				Kauppaoppilaitokset.			
III	1		c*	Määräraha A. b. Helsingfors Handels- skola yhtiölle (15 vapaaoppilassijaa)	8,000: —		
				Helsingin Kauppakoulu Osakeyhtiön liikeapulais-iltakurssit (6 vapaa- oppilassijaa)	3,000: —		
				Siirros 11,000: —		9,855,410	54

P.L.

				Siirros	11,000: —	9,855,410 54
		c*	Määräraha Suomen Liikemiesten Kauppaopist. (32 vapaaoppilassijaa)	20,000: —		
			Määräraha Helsingin Kauppiaitten Kauppakoul. (15 vapaaoppilassijaa)	8,000: —		
			Määrär. Högre svenska handelsläroverket opist. (12 vapaaoppilassijaa)	8,000: —		
			Määräraha Svenska Handelsinstitut. opistolle (6 vapaaoppilassijaa) ..	4,000: —		
			Liikemiesyhdistyksen liikeapulaisiltakursseille (12 vapaaoppilassijaa)	6,000: —		57,000 —
			<i>III Luku. Smk 57,000: —</i>			
			Kansakoulut.			
			A) Ruotsinkieliset.			
			<i>a) Palkat.</i>			
		b	1 Tarkastaja, palkkaa ..	8,000: —		
	Kvsto 28/4 1908		korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	9,000: —	
		b	1 Apulainen tarkastajankansliassa ..	600: —		
	S:n 24/5 1913		1 Taloudenhoitaja	3,000: —		
		b	1 Taloudenhoitajan apulainen	1,200: —		
	S:n 21/2 1911 5/9 1911		1 Johtokunnan sihteeri	600: —		
		b	1 Lääkäri, palkkaa	3,600: —		
			henkilökoht. palk. lis. 1,000: —	4,600: —		
			Opettajat ja opettajattaret.			
		b	22 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —			
			korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: —		
		b	kalliinanjanlis. à	600: —	92,400: —	
	S:n 17/9 1907 28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910		4 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —			
		b	korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 1,060: —			
			kalliinanjanlisäystä à ..	483: 33	15,773: 33	
		b	2 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —			
			korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —		
		b	kalliinanjanlisäystä à ..	400: —	7,520: —	
			Siirros	134,693: 33	9,912,410 54	

9 P.L.

				Siirros	134,698: 33	9,912,410	54
Kvsto	17/9 1907 28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	b	1 Opettaja, palkkaa .. 2,400: —				
			korotusta 10 v:n palveluksesta 1/8:sta 1916 .. 680: —				
			kalliinajanlisäystä .. 283: 33		3,363: 33		
			2 Opettajaa, palkkaa à . 2,400: —				
			korotusta 5 v:n palveluksesta à .. 480: —				
			kalliinajanlisäystä à .. 200: —		6,160: —		
			2 opettajaa, palkkaa à . 2,400: —				
			korotusta 5 v:n palveluksesta 1/8:sta 1916 à .. 200: —				
			kalliinajanlisäystä à .. 83: 33		5,366: 66		
			1 Opettaja, palkkaa .. 2,400: —				
Arm. Jul. 21/7 1898 6 mom.		b	1 Kreikk.-venäl. uskonnon opettaja, palkkiota .. 800: —				
			20 Opet:tarta, palkkaa à 2,000: —				
			korotusta 15 v:n palveluksesta à .. 1,000: —				
			kalliinajanlisäystä à .. 600: —		72,000: —		
			1 Opet:tar, palkkaa à . 2,000: —				
			korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 .. 883: 33				
			kalliinajanlisäystä à .. 483: 33		3,366: 66		
			8 Opet:tarta, palkkaa à . 2,000: —				
			korotusta 10 v:n palveluksesta à .. 800: —				
			kalliinajanlisäystä à .. 400: —		25,600: —		
Kvsto	17/9 1907 28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	b	11 Opet:tarta, palkkaa à 2,000: —				
			korotusta 5 v:n palveluksesta à .. 400: —				
			kalliinajanlisäystä à .. 200: —		28,600: —		
			1 Opet:tarta, palkkaa .. 2,000: —				
			korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 .. 166: 67				
			kalliinajanlisäystä .. 83: 33		2,250: —		
			3 Opet:tarta, vielä virkaan nimittämätöntä, palkkiota à 2,000: — .. 6,000: —				
			17 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: —				
			korotusta 15 v:n palveluksesta .. 850: —				
			kalliinajanlisäystä à .. 600: —		53,550: —		
				Siirros	344,149: 98	9,912,410	54

P.L.

				Siiros	344,149: 98	9,912,410 54	
			b	4 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 10 v:n palveluks. à	1,700: — 680: —		
					kalliinajanlis. à	400: —	11,120: —
				3 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à	1,700: — 481: 67		
					kalliinajanlis. à	283: 33	7,395: —
				6 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 5 v:n palveluksesta à	1,700: — 340: —		
					kalliinajanlisäystä à	200: —	13,440: —
				3 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 5 v:n palveluksesta 1/8:sta 1916 à	1,700: — 141: 67		
					kalliinajanlisäystä à	83: 33	5,775: —
				1 Opetajatar, palkkaa		1,700: —	
				4 Opet:tarta, vielä virkaan nimittämätöntä, palkkiota à 1,700: —		6,800: —	
				1 Valmistavan koulun opettajatar, palkkiota		2,400: —	
				Opettajatar M. E. Stenberg vainajan kuolinpesälle tuleva osa vainajan palkasta 1/8 1916 asti		933: 33	
				Tuntiopettajat.			
				Veiston tuntiopettajat	3,220: —		
				Laulun tuntiopettajat ja -opet:taret	1,500: —		
				Voimistelun tuntiopett:ret	2,600: —		
			c	Todennäköisesti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	3,000: —		
					Viransijaiset	6,000: —	
					Apukoulun ylitunnit	300: —	
			Palvelijat.				
			b	1 Vahtimestari	1,437: 50		
					4 S:n à 1,250: —	5,000: —	
					1 S:n	1,750: —	
					1 Lämmittäjä	1,250: —	
					1 Talonrenki	1,200: —	
					1 S:n	1,100: —	
					1 S:n	780: —	
					1 S:n, 6 kuuk.	450: —	
			<i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelusmiehet, lukuun ottamatta 1,750 mk palkk. vahtimest. sekä 6 kuuk. asetett. talonrenk., saavat vap. asunn., poltt. ja valon.				
				Siiros	423,300: 81	9,912,410 54	

Kvsto 17/9 1907 }
 28/4 1908 }
 21/9 1909 }
 15/3 1910 }

Arm. Jul. 21/7 1898

Kvsto 30/12 1908 }
 30/12 1910 }
 30/12 1911 }
 30/12 1912 }

9 P.L.

				Siirros 423,300: 81	9,912,410 54
				Erityisiä palkkioita.	
		Kvsto 15/4 1913	b	Johtajain ja johtajatarten viransijaiset	2,900: —
		S:n 28/12 1906	b	Palkkiot johtajille ja johtajattarille	4,800: —
		S:n 30/12 1909	b	Palkkiot veiston opettaja-apulaisille	4,000: —
		S:n 30/12 1910	b	Palkkiot opetuksesta jatkoloukilla	2,900: —
				Sukupuoliterveysopin opetus	125: —
				Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoidosta	800: —
				Palkkio veistonopetuksen johtajalle	400: —
			b	Määräraha Aleksanterinkad. Alempan Käsityöläiskouluun perustetun kansakoululuokan voimassapitoon	1,160: —
IV	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettajaseminaarille	440,385 81
					4,000 —
				b) Muut kustannukset.	
IV	3			Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat	11,300 —
IV	4			Opetusvälineet	7,500 —
IV	5			Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin	6,500 —
IV	6			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	3,000 —
IV	7			Polttopuut ja niiden hakkuu	22,500 —
IV	8		c	Valaistus	5,000 —
IV	9			Puhtaanapito	20,000 —
IV	10			Vedenkulutusmaksut	1,000 —
IV	11			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köyhille oppilaille, siirtomääräraha	14,000 —
IV	12			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha ..	3,750 —
IV	13	S:n 30/12 1907	b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,000 —
IV	14	S:n 30/12 1909 30/12 1910	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa	750 —
IV	15	K. Asetus 5/8 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansak. opettajistolle:	
				34 opettajaa à 50 mk	1,700: —
				83 opettajatarta à 37: 50	3,112: 50
IV	16				4,812 50
IV	17		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	4,000 —
				Määräraha opettajiston matkastipendejä ja opastuskursseja varten	800 —
				Siirros	10,462,708 85

P.L.

					Siirros	10,462,708 85
IV	18		d	Sekalaisia arvaamattomia menoja, Johtokunnan määräyksen mukaan		3,000 —
				<i>IV Luku. Smk 553,298: 31</i>		
				B) Suomenkieliset.		
				<i>a) Palkat.</i>		
V	1	Kvsto 28/4 1908	b	1 Tarkastaja, palkkaa .. 8,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	9,000: —
		S:n 1/12 1908	b	1 Apulaistarkastaja		6,000: —
		S:n 28/4 1908	b	1 Apulainen tarkastajankansliassa ..		1,200: —
		S:n 20/10 1903 30/12 1911	b	1 Taloudenhoitaja		5,000: —
		S:n 30/12 1908 19/9 1911	b	1 Taloudenhoitajan apul. 1,500: — henkilökoht. palkanlis. 600: —		2,100: —
		S:n 1/6 1904	b	1 Johtokunnan sihteeri		1,000: —
		S:n 21/2 1911 5/9 1911	b	1 Lääkäri, palkkaa		6,400: —
				Opettajat ja opettajattaret.		
				9 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: — 600: —	37,800: —
				1 Opettaja, palkkaa .... 2,400: — korotusta 15 v:n palveluksesta 1/8:sta 1916 1,060: — kalliinajanlisäystä 483: 33		3,943: 33
		S:n 21/9 1909 15/3 1910	b	14 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: — 400: —	52,640: —
				2 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 680: — kalliinajanlisäystä à .. 283: 33		6,726: 66
				22 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: — 200: —	67,760: —
				Siirros	199,569: 99	10,465,708 85

9 P.L.

				Siirros	199,569: 99	10,465,708	85
Kvsto	21/9 1909 15/3 1910	b	2 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 v:n palveluks. 1/3:sta 1916 à 200: — kalliinajanlis. à 83: 33	5,366: 66			
			12 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —	28,800: —			
			8 Opettajaa, vielä virk. nimitt., palkkiota à 2,400: —	19,200: —			
			c 1 Opettaja jatkoluokan ammattiopetusta varten, palkkiota	2,940: —			
			b 1 Kreikkalais-venäläisen uskonopin opettaja, palkkiota	800: —			
			29 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 15 v:n palveluksesta à . . . . . 1,000: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 600: —	104,400: —			
			1 Opettajatar, palkkaa . . . . . 2,000: — korotusta 15 v:n palveluks. 1/3:sta 1916 . . . . . 883: 33 kalliinajanlisäystä 483: 33	3,366: 66			
			18 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 800: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 400: —	57,600: —			
			1 Opettajatar, palkkaa . . . . . 2,000: — korotusta 10 v:n palveluks. 1/3:sta 1916 . . . . . 566: 67 kalliinajanlisäystä 283: 33	2,850: —			
			Kvsto	27/11 1906 17/9 1907 28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	b	22 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 400: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 200: —	57,200: —
3 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 5 v:n palveluks. 1/3:sta 1916 à 166: 67 kalliinajanlis. à 83: 33	6,750: —						
15 Opettajatarta, palkkaa à 2,000: —	30,000: —						
4 Opettajatarta, vielä virkaan nimittämät, palkkiota à 2,000: —	8,000: —						
27 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 15 v:n palveluksesta à . . . . . 850: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 600: —	85,050: —						
				Siirros	611,893: 31	10,465,708	85

P.L.

				Siirros 611,893: 31	10,465,708 85
			3 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 750: 83 kalliinajanlis. à 483: 33	8,802: 50	
			10 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 680: — kalliinajanlis. à . . . . 400: —	27,800: —	
			5 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 481: 67 kalliinajanlis. à 283: 33	12,325: —	
	Kvsto	27/11 1906 } 17/9 1907 } 28/4 1908 } 21/9 1909 } 15/3 1910 }	b	17 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 340: — kalliinajanlis. à . . . . 200: —	38,080: —
			5 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 141: 67 kalliinajanlis. à 83: 33	9,625: —	
			8 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —	13,600: —	
			17 Opettajatarta, vielä virk. nimitt., palkkiota à 1,700: —	28,900: —	
	S:n	30/12 1910	b	Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle	20: —
			Tuntiopettajat.		
				Veiston tuntiopettajat	3,200: —
				Laulun tuntiopettajat ja -opett:aret	3,400: —
				Voimistelun tuntiopett:ret	3,500: —
				Iltakoulun tuntiopettajat ja -opettajattaret	1,300: —
			c	Todennäköisesti tarvittavat lisäopett. syyslukukaudella	12,300: —
				Viransijaiset	9,500: —
				Apukoulun ylitunnit	700: —
			Palvelijat.		
				1 Vahtimestari, ...	1,680: —
				1 S:n	1,437: 50
				1 S:n	1,350: —
				4 S:n à 1,250: —	5,000: —
				1 S:n	1,125: —
	S:n	30/12 1910 } 30/12 1911 } 30/12 1912 }	b		
				Siirros 795,538: 31	10,465,708 85

9 P.L.

				Siirros	795,538: 31	10,465,708 85	
V	2	Kvsto	30/12 1911 30/12 1912	b	1 Vahtimestari, palkkaa.....	1,750: —	
					1 S:n, palkkaa.....	1,750: —	
		S:n	30/12 1908 30/12 1912	b	vuokrarahoja.....	400: —	2,150: —
					1 Lämmittäjä.....		1,375: —
		S:n	30/12 1910 30/12 1912	b	2 S:n à 1,250: —.....		2,500: —
					1 S:n, samalla talonrenki.....		1,125: —
					1 Talonrenki.....		1,050: —
					1 S:n.....		840: —
					1 S:n, palkkaa.....	840: —	
					vuokrarahoja.....	516: —	1,356: —
					1 S:n, 6 kuuk. à 90: —.....	540: —	
					1 S:n, s:n s:n samalta ajalta à 75: —	450: —	
<p><i>Muist.</i> Kaikki palvelusmiehet, lukuunottamatta kahta 1,750: m:kan vahtimest., yhtä 840 m:kan lämmit. sekä kahta 6 kuuk. asetett. lämmit., saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.</p>							
Erityisiä palkkioita.							
		S:n	15/4 1913	b	Palkkioita johtajain ja johtajattarien viransijaisille.....	5,800: —	
		S:n	28/12 1906	b	Palkkiot 16:lle johtajalle ja johtajattarelle.....	9,200: —	
					Palkkiot 3 veiston opettaja-apulais. Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla.....	6,300: —	16,000: —
		S:n	30/12 1909	b	Palkkio erityisestä sukupuoliterveysopin opetuksesta.....	175: —	
					Palkkio kokoelmien hoidosta.....	840: —	
					Palkkio 1 veistonopetuksen johtajalle.....	400: —	
				c*	Määräraha koulunjohtaja Kaarle Werkon suom. pikkukoulunopettajaseminaarille.....	847,389 31	
						3,000 —	
b) Muut kustannukset.							
V	3	c			Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat.....	45,750 —	
V	4				Opetusvälineet.....	17,000 —	
V	5				Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeitt.....	16,500 —	
V	6				Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus.....	8,000 —	
V	7				Polttoaineet ja halonhakkuu.....	44,000 —	
V	8				Valaistus.....	15,000 —	
					Siirros	11,462,348 16	

P.L.					Siirros	11,462,348	16
V	9						
V	10					43,000	—
V	11			c	Puhtaanapito	4,000	—
V	12				Vaatusapua kaupungista kotoisin oleville köyhille oppilaille	35,000	—
V	13	Kvsto 30/12 1907		b	Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	8,700	—
V	14	S:n 30/12 1909 30/12 1910		b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200	—
V	15	K. Asetus 5/8 1886		b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakouluissa	750	—
V	16			b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansak. opettajakunn.: 66 opettajaa à 50 mk . . . . . 3,300: — 188 opettajatarta à 37: 50 . . . . . 7,050: —	10,350	—
V	17			c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	6,000	—
				d	Sekalaisiin menoihin, Johtokunnan määräyksen mukaan	3,500	—
					<i>V Luku. Smk 1,109,139: 31</i>		
					Kasvatuslautakunta.		
VI	1				<i>Palkkaukset:</i>		
					1 Puheenjohtaja	2,400: —	
					5 Jäsentä, kukin 20 mk kultakin kokoukselta	2,400: —	
					1 Ammattihoilooja	8,000: —	
		Kvsto 4/11 1914		b	1 Kamreeri	3,600: —	
					1 Lääkäri	3,000: —	
					1 Kassanhoitaja	1,200: —	
					Ylimääräiset apulaiset	3,000: —	
					1 Vahtimestari	1,200: —	24,800
VI	2				a) Vuokra	3,000: —	
					b) Polttoaineet	500: —	
				c	c) Valo	500: —	4,000
VI	3				a) Matkakulut	3,000: —	
					b) Tarverahat, siivoaminen y. m.	5,000: —	8,000
					<i>VI Luku. Smk 36,800: —</i>		
					Aistivallisten ja raajarikkoisten lasten opetus.		
VII	1	S:n 11/10 1898		b	Määräraha, suoritettavaksi 350 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä ote-		
						Siirros	11,611,648 16

9 P.L.

				Siirros	11,611,648 16	
VIII	1	Kvsto 30/12 1910	b	tulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan	5,000: —	
				Määräraha raajarikkoisten varatto- main lasten opetusta varten	5,000: —	10,000 —
				<i>Luku VII. Smk 10,000: —</i>		
				Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.		
				<i>Helsingin vastaanotto- ja havaintokoti:</i>		
		S:n 9/6 1914	b	1 Johtaja, palkkaa	3,000: —	
				korotusta 5 v:n palve- luksesta	300: —	
				ruokarahoja	400: —	3,700: —
				1 Edellisen apul, samalla yksinkert. veiston opet- taja, palkkaa	1,200: —	
				ruoka	400: —	1,600: —
				1 Emäntä, samalla yk- sinsk. käsitöid. opettaja, palkkaa	1,200: —	
				ruoka	400: —	1,600: —
				1 Palvelijatar, palkkaa	360: —	
				ruoka	400: —	760: —
			Polttoaineet	1,500: —		
			Valaistus	350: —		
c				Enintään 25 hoidokin elatus	6,400: —	
				Vaaketuskustannukset	3,000: —	
				Laitoksen oppilaiden ja sen ulko- puolella asuvain lasten kesätyös- kentelyä varten	1,000: —	
				Kalusto	300: —	
				Kirjat ja opetusvälineet	200: —	
				Käsityöopetus	200: —	
				d		
				Siirros	11,648,458 16	

9 P.L.

					Siirros	10,035:—	11,731,478 16
				c	{ Kirjat ja opetusvälineet	200:—	
					{ Käsiammattiopetus	300:—	
					{ Kalusto	200:—	
				d	{ Sekalaiset menot	300:—	11,035—
VIII	4				<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>		
		Kvsto	% 1914	b	1 Johtaja, samalla opettaja, palkkaa	2,400:—	
					Vuokra	500:—	
					Erinäiset korjaustyöt	250:—	
					Lämpö ja valo	350:—	
				c	{ Enintään 30 oppilaan elatuskulut ..	7,800:—	
					{ S:n vaatetus	1,800:—	
					{ Siivoaminen	130:—	
					{ Kirjat ja opetusvälineet	300:—	
					{ Käsiammattiopetus	350:—	
					{ Kalusto	200:—	
					{ Jatko-opetus	150:—	
				d	{ Sekalaiset menot	350:—	14,580—
VIII	5				<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>		
					a) Koulusiirtola:		
		S:n	% 1914	b	1 Johtaja, samalla opet-		
					taja, palkkaa	2,400:—	
					korotus 10 v:n palve-		
					luksesta 1/8:sta 1916	680:—	3,080:—
					Vuokra	600:—	
					Erinäiset korjaustyöt	250:—	
					Lämpö ja valo	350:—	
				c	{ Enintään 25 oppilaan elatuskulut ..	6,500:—	
					{ S:n vaatetus	1,500:—	
					{ Siivoaminen	130:—	
					{ Kirjat ja opetusvälineet	300:—	
					{ Käsiammattiopetus	350:—	
					{ Kalusto	200:—	
				d	{ Sekalaiset menot	550:—	
					b) Työpajaosasto:		
		S:n	% 1914	b	Johtajan palkkio	600:—	
					1 puusepän- ja puutöiden opett., palkk.	2,400:—	
					Siirros	16,810:—	11,757,093 16

P.L.

					Siirros	16,810: —	11,757,093 16
					Vuokra	300: —	
					Korjaustyöt	100: —	
					Lämpö ja valo	300: —	
					Keskimäärin 12 oppilaan elatus-		
			c		kustannukset	3,120: —	
					S:n vaatetuskustannukset	1,160: —	
					Kalusto	200: —	
					Kirjat ja opetusvälineet	150: —	
					Työaineet	1,000: —	
					Oppilaiden uutteruusrahat	120: —	
			d		Sekalaiset menot	300: —	23,560
					<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>		
					1 Johtaja, samalla opet-		
			b		taja, palkkaa	2,400: —	
					korotusta 10 v:n pal-		
					veluksesta	960: —	
						3,360: —	
					Vuokra	700: —	
					Erinäiset korjaustyöt	150: —	
					Lämpö ja valo	450: —	
					Siivoaminen	130: —	
					Keskimäär. 20 oppilaan elätteelle-		
			c		antokustannukset	5,200: —	
					S:n vaatetuskustannukset	1,200: —	
					Kalusto	200: —	
					Kirjat ja opetusvälineet	200: —	
					Käsiammattiopetus	300: —	
			d		Sekalaiset menot	300: —	12,190
					<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos.</i>		
					1 Johtajatar, samalla opet-		
					tajatar, palkkaa	2,000: —	
					ruoka	400: —	
						2,400: —	
					1 Opettajatar, palkkaa	1,200: —	
			b		ruoka	400: —	
						1,600: —	
					1 Emäntä, palkkaa	720: —	
					ruoka	400: —	
						1,120: —	
					1 Hoitajatar, palkkaa	600: —	
					ruoka	400: —	
						1,000: —	
					Siirros	6,120: —	11,792,843 16

9 P.L.

				Siirros	6,120: —	11,792,843 16
VIII	8	Kvsto $\frac{9}{6}$ 1914	b	1 Palvelijatar, palkkaa ..	180: —	
				ruoka	220: —	400: —
				Vuokraa Toivoniemen tilalle		3,500: —
				Polttoaineet		1,500: —
				Valo		300: —
				Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset		8,760: —
				S:n vaatetuskustannukset		3,000: —
				Kalusto		600: —
				Kirjat ja opetusvälineet		300: —
				Käsityöopetus		300: —
				Sekalaiset menot		1,500: —
						26,280
				<i>Finbyn Sjötorpin kasvatustuloslaitos.</i>		
		S:n $\frac{9}{6}$ 1914	b	1 Johtajatar, samalla opettajatar, palkkaa	2,000: —	
				korotus 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{6}$:stä 1916	633: 31	
				ruoka	400: —	3,033: 31
				1 Opettajatar, palkkaa ..	1,200: —	
				korotus 5 v:n palveluksesta $\frac{1}{9}$:stä 1916	80: —	
				ruoka	400: —	1,680: —
				1 Emäntä, palkkaa	720: —	
				ruoka	400: —	1,120: —
				1 Hoitajatar, palkkaa ..	600: —	
				ruoka	400: —	1,000: —
				1 Palvelijatar, palkkaa ..	180: —	
				ruoka	220: —	400: —
				Vuokra		2,700: —
Erinäiset korjaustyöt		400: —				
Polttoaineet		1,500: —				
Valo		300: —				
Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset		8,760: —				
S:n vaatetuskustannukset à 60: —		3,000: —				
Kalusto		400: —				
Kirjat ja opetusvälineet		300: —				
Käsityöopetus		300: —				
Sekalaiset menot		1,500: —				
		26,393 31				
					Siirros	11,845,516 47

				Siirros	11,876,381	47		
9 P.L.	VIII	11	Kvsto ^{29/12} 1914	b	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-			
	VIII	12			kasvatusta varten	12,000	—	
	VIII	13		d	c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:		
						7 opettajaa à 50: —	350: —	
				5 opettajatarta à 37: 50	187: 50	537 50		
				Arvaamattomiin tarpeisiin	1,000	—		
<i>VIII Luku. Smk 268,270: 81</i>								
	IX	1		Kansanlastentarhain johtokunta.				
			S:n ^{13/2} 1912 ^{14/5} 1912	} b & c	1 Tarkastaja, palkkaa	2,400: —		
					1 Sihteeri, palkkaa	600: —		
					c	Tarverahat	600: —	3,600
	IX	2		Kansanlastentarhat.				
			S:n ^{13/2} 1912 ^{24/4} 1914	} b	a) Ruotsinkieliset:			
					Kallion kansanlastentarha	20,258: 25		
					Tehtaankadun s:n	9,075: —		
					Hermannin s:n	14,310: —		
					Sepänkadun s:n	11,725: —		
					Töölön s:n	17,032: —		
					Vladimirinkadun s:n	12,075: —		
					b) Suomenkieliset:			
					I. Viertotien kansanlastentarha	13,331: —		
					Alppikadun s:n	12,541: 89		
			Kansakoulukadun s:n	12,300: —				
			Hermannin s:n	24,484: —				
			Korkeavuorenkadun s:n	12,470: —				
			Pursimiehenkadun s:n	14,773: 50				
			Punavuorenkadun s:n	12,679: 40				
			Töölön s:n	13,390: —				
			c) Kaksikieliset:					
			Sörnäsän kansanlastentarha haara-					
			osastoineen	46,737: 25				
			Fredriksbergin s:n	8,174: —				
			Hermannin s:n	13,617: 50		268,973 79		
<i>IX Luku. Smk 272,573: 79</i>								
				Siirros	12,162,492	76		

) P.L.

			Siirros		12,162,492	76	
			Helsingin kaupungin kirjasto.				
			Palkkaukset:				
X	1	Kvsto 14/11 1911	b	1 Kirjastonhoitaja	8,000:—		
				1 Kirjastonhoitajan apulainen	4,000:—		
				2 Amanuenssia pääkirjastossa, palkkaa à .. 2,200:—			
				korotusta 10 vuoden palveluksesta à	440:—	5,280:—	
		1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911	b&c	5 S:n s:n, palkkaa à .. 2,200:—			
		30/12 1912		korotusta 5 vuoden palveluksesta à	220:—	12,100:—	
		30/12 1913		3 S:n s:n, palkkaa à 2,200:—		6,600:—	
				1 Amanuenssi pääkirjastossa, palkkaa	1,440:—		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	288:—	1,728:—	
		1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911	b	1 S:n s:n, palkkaa	1,440:—		
		30/12 1912		1 S:n s:n, palkkaa	1,380:—		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	276:—	1,656:—	
				2 S:n s:n, palkkaa à 1,380:—		2,760:—	
				3 Ylimäär. s:n s:n, à 900:—		2,700:—	
		S:n 30/12 1911	b	1 Vahtimestari, palkkaa	1,200:—		
				henkilökoht. palk.lis.	180:—	1,380:—	
		S:n 30/12 1907	b	1 Toinen vahtimestari		1,500:—	
		S:n 30/12 1910	b	1 Talonmies		420:—	
		S:n 30/12 1907	b	1 Siivoojatar		1,200:—	
				1 Kallion haaraosaston johtaja, palkkaa	4,000:—		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	800:—	4,800:—	
		S:n 30/12 1909	b	1 Amanuenssi s:n, palkkaa	2,200:—		
		30/12 1911		korotusta 5 vuoden palveluksesta	220:—	2,420:—	
		30/12 1912		1 S:n s:n, palkkaa		2,200:—	
		30/12 1913		1 S:n s:n, palkkaa		1,440:—	
				1 S:n s:n, palkkaa		1,380:—	
				Siirros	63,004:—	12,162,492	76

9 P.L.

				Siirros	63,004:—	12,162,492 76
		Kvsto	30/12 1909 30/12 1911 30/12 1912 30/12 1913	b	2 Ylimääräistä amanuenssia Kallion haarakirjastossa, palkkaa à 900:— 1 Vahtimestari s:n s:n 1 Vahtimestarinapulainen s:n s:n 1 Siivoojatar s:n s:n	1,800:— 1,200:— 720:— 720:—
		S:n	30/12 1907 30/12 1909 30/12 1912	b	1 Töölön haaraosaston johtaja, palkkaa 2,100:— korotusta 10 vuoden palveluksesta 420:—	2,520:—
		S:n	30/12 1913	b	1 Siivoojatar s:n s:n	220:—
		S:n	8/10 1907 03/12 1909 30/12 1912	b	1 Hermannin haaraosaston johtaja, palkkaa 1,800:— korotusta 5 v:n palveluksesta 180:—	1,980:—
		S:n	22/12 1898 26/9 1899	b	1 Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtaja	200:—
				c	Pääkirjaston ja haaraosastojen ylimääräiset apulaiset	4,200:—
		S:n	30/12 1909	b	2 Siivoojataria Tehtaankadun ja Hermannin haaraosastoilla à 160:—	320:—
X	2			c	Haaraosastojen huoneenvuokrat Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen	5,350:— 35,000:—
X	3			c	a) Painatuskulut	2,500:—
				c*	b) Määräraha kirjahyllyjen ja luetelokaappien ostoon	1,100:—
X	4			c	a) Polttoaineet b) Valaistus c) Palovakuutusmaksut d) Lumenajo f) Vedenkulutusmaksut g) Puhtaanapitomaksut	6,400:— 5,400:— 250:— 250:— 150:— 860:—
X	5			c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja	13,310:— 5,000:—
<i>X Luku. Smk 139,144:—</i>						
<p><i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari sekä Kallion, Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen siivoojattaret saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon, pääkirjaston talonmies ja siivoojatar vapaan asunnon ja lämmön.</p>						
					Siirros	12,301,636 76

P.L.

					Siirros	12,301,636	76
					Työväenopisto.		
XI	1			<i>Yhteiset menot:</i>			
		Kvsto 10/6 1913	b	Taloudenhoitajan palkkio	600:—		
			c	Sihteerin palkkio yhteisen johtokunnan kokouksista ynnä tarve- rahat	300:—	900	—
XI	2			<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>			
		S:n 10/6 1913	b	a) Johtaja, palkkaa	4,000:—		
				Palkkioita luennoista	3,700:—		
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	3,200:—		
				Vahtimestarinpalkkiot	400:—		
			c	b) Vuokrat	5,000:—		
				c) Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö	1,400:—		
				d) Painatustyöt ja ilmoitukset	700:—		
				Puhtaaksikirjotus ja nimikirjen laadinta	100:—		
				f) Sekalaista	400:—	18,900	—
XI	3			<i>Suomenkielinen osasto:</i>			
		S:n 10/6 1913	b	a) Johtaja, palkkaa	5,000:—		
				Palkkioita luennoista	6,000:—		
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	7,300:—		
				Vahtimestarinpalkkiot	1,200:—		
			c	b) Vuokrat	11,720:—		
				c) Opetusvälineet	800:—		
				d) Painatustyöt ja ilmoitukset	600:—		
				Puhtaaksikirjoitus ja tilastotyö	250:—		
				f) Sekalaista	250:—	33,120	—
<i>XI Luku. Smk 52,920:—</i>							
					Siirros	12,353,856	76

9 P.L.

			Siirros	12,353,856 76
Helsingin kaupungin museo.				
XII	1	Kvsto 21/10 1908 13/6 1911 8/10 1912 29/12 1914 S:n 26/3 1911	<i>Palkkaukset:</i> b { 1 Museon johtaja ..... 1,800: — 1 Vahtimestari ..... 600: — b 1 Lämmittäjä ..... 1,200: —	3,600 —
XII	2		Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muutoku- vain y. m. ostoon, siirtomääräraha	4,000 —
XII	3		a) Polttoaineet ..... 1,000: — b) Valaistus ..... 150: — c) Vedenkulutus ..... 100: —	1,250 —
XII	4		Tarverahat, siivoaminen y. m. .... <i>Muist.</i> Vahtimestari ja lämmittäjä saavat lisäksi vapaan asunnon ja lämmön. <i>XII Luku. Smk 10,750: —</i>	1,900 —
Musiikkilautakunta.				
XIII	1	S:n 13/2 1912 28/4 1914	<i>Palkkaukset ja tarverahat:</i> b { 1 Puheenjohtaja ..... 1,200: — 1 Sihteeri ..... 1,200: — c Tarverahat ..... 800: —	3,200 —
XIII	2	S:n 10/3 1914	b <i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>	170,000 —
XIII	3		<i>Muut sivistystarkoitukset:</i> c { Ruotsalaisen Teatterin määräraha .. 8,000: — Suomalaisen Teatterin s:n ..... 8,000: — Ruotsalaisen Teatterin kotimaisen osaston s:n ..... 3,000: — Kansan Näyttämön s:n ..... 3,000: — Helsingin Torvisoittokunnan s:n .. 20,000: — Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n 5,000: —	47,000 —
<i>XIII Luku. Smk 220,200: —</i>				
9 P.L. Smk 2,945,283: 22				
Siirros				12,584,806 76

Siirros 12,584,806/76

Kymmenes Pääluokka.

Kauppahallit.

Rantatorin kauppahalli.

Kvsto ^{29/10 1899}
_{30/12 1907}

b	a) 1 Tarkastusmies, palkk. 1,350: — vaatetusapua . . . . . 150: —	1,500: —
	1 Renki, palkkaa . . . . . 1,200: — henkilökoht. lis. . . . . 300: —	1,500: —
c	b) Valaistus	2,000: —
	c) Polttoaineet	200: —
	d) Vedenkulutus	18,000: —
	f) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	2,200: —
	g) Sekalaisia kuluja	200: —

25,600

Hietalahdentorin kauppahalli.

S:n ^{22/12 1903}
_{30/12 1907}

b	a) 1 Tarkastusmies, palkk. 1,350: — vaatetusapua . . . . . 150: —	1,500: —
	1 Renki	1,200: —
c	b) Valaistus	1,500: —
	c) Polttoaineet	150: —
	d) Vedenkulutus	300: —
	f) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	1,500: —
	g) Sekalaisia kuluja	200: —

6,350

Länsirannan N:o 10 kauppahalli.

S:n ^{30/12 1904}
_{30/12 1907}

b	a) 1 Tarkastusmies, palkk. 1,350: — vaatetusapua . . . . . 150: —	1,500: —
	b) Valaistus	150: —
c	c) Polttoaineet	100: —
	d) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	1,500: —
	f) Sekalaisia kuluja	100: —

3,350

Siirros 12,620,106/76

P.L. I 1

I 2

I 3

				Siirros	12,620,106 76				
10 P.L.	I	4	Kvsto $\left. \begin{array}{l} 28/12\ 1906 \\ 30/12\ 1907 \\ 30/12\ 1912 \end{array} \right\}$	Kasarmintorin kauppahalli.					
				b	a) 1 Tarkastusmies, palkk. 1,500: —				
					vaatetusapua ..... 150: —	1,650: —			
				c	1 Renki	1,200: —			
					b) Valaistus	2,500: —			
					c) Polttoaineet	150: —			
					d) Vedenkulutus	300: —			
					f) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	1,000: —			
					g) Sekalaisia kuluja	200: —	7,000 —		
I	5	S:n $\left. \begin{array}{l} 30/12\ 1912 \\ 3/2\ 1914 \end{array} \right\}$	Harjutorin kauppahalli.						
			b	a) 1 Tarkastusmies, palkkaa	1,200: —				
				Määräraha yövärtioimista varten ..	1,440: —				
			c	b) Valaistus	200: —				
				c) Vedenkulutus	200: —				
				d) Karikkeiden poisto	500: —				
				f) Sekalaisia kuluja	200: —	3,740 —			
			I	6	S:n $\left. \begin{array}{l} 30/12\ 1913 \end{array} \right\}$	Hakaniementorin kauppahalli.			
						b	a) 1 Tarkastusmies, palkkaa	2,400: —	
							2 Renkiä à 1,200: —	2,400: —	
c	b) Valaistus	6,500: —							
	c) Polttoaineet	2,500: —							
	d) Vedenkulutus	1,500: —							
	f) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	2,000: —							
	g) Sekalaisia kuluja	500: —				17,800 —			
<i>I Luku. Smk 63,840: —</i>									
II	I					c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla ..	450 —	
			<i>II Luku. Smk 450: —</i>						
			10 P.L. Smk 64,290: —						
				Siirros	12,649,096 76				

P.L.

				Siirros	12,649,096	76	
Yhdestoista Pääluokka.							
Kaupungin teknilliset laitokset.							
Vesijohtolaitos.							
<i>Hoito.</i>							
I	1	Kvsto 30/4 1912 1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	} <i>b&c</i>	<i>Palkkaukset:</i>			
				Laitoksen osa Hallituksen menoista	4,633: —		
				1 Toimitusjohtaja, palkkaa	12,000: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400: —		
				vuokratrahoja	2,000: —		
				matkarafoja	500: —	16,900: —	
				1 Assistentti, palkkaa ..	7,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	700: —		
				s:n 10 v:n palveluksesta 1/7:stä	350: —	8,050: —	
				1 Kamreeri, palkkaa ..	6,000: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —	6,600: —			
		1 Kirjanpitäjä, palkkaa	3,600: —				
		1 Kassanhoitajatar, palkkaa	2,400: —				
		Konttoriapulaiset	7,300: —				
		Piirustaja-apulaiset	3,000: —	52,483			
I	2	} <i>c</i>	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus			7,000	
I	3		Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen			7,000	
				— Smk 66,483: — —			
<i>Käyttö.</i>							
I	4	1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	} <i>b</i>	<i>Palkkaukset:</i>			
				1 Kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja, palkkaa	6,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —	6,600: —	
				1 Kemistin apulainen, palkkaa	4,800: —		
		korotus 5 v:n palveluksesta	480: —	5,280: —			
				Siirros	11,880: —	12,715,579	
						76	

11 P.L.

				Siirros	11,880: —	12,715,579 76
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	} b & c	1 Ylikoneenkäyttäjä, palkkaa	3,000: —	
				2 Ensim. koneenkäyttäjää, à 2,000: —	4,000: —	
				4 Toista koneenkäyttäjää, à 1,700: —	6,800: —	
				4 Koneenkäytt.apulaista, à 1,200: —	4,800: —	30,480 —
I	5		} c	Laboratorin kustannukset	5,000 —	
I	6			Vedennoston s:n	85,000 —	
I	7			Suodatuksen s:n	7,000 —	
I	8			Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n . .	270,000 —	
I	9			Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	20,000 —	
I	10			S:n valaistus	2,700 —	
I	11			S:n lämmitys	12,000 —	
I	12			Yövärtija ja sekalaista	3,000 —	
I	13			Tarverahat ja painatuskulut	500 —	
				<i>Muist.</i> Kaikki vesijohtolaitoksen käytön palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon ja polttopuut.		
				— Smk 435,680: —		
				<i>Jakelu.</i>		
I	14			} c	Konttoriapulaiset	8,200 —
I	15		Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja periminen		11,500 —	
I	16		Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus		14,000 —	
I	17		Vesimittarien vaihto sopivamman kokoiisiin		5,000 —	
I	18		Tarverahat ja painatuskulut		1,500 —	
			— Smk 40,200: —			
			<i>Putkiverkko ja vesisäiliö.</i>			
I	19		} b	<i>Palkkaukset:</i>		
				1 Insinööri, samalla johtotöiden tarkastaja, palkkaa	5,400: —	
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912		1 Putkimestari katujen putkiverkkoa varten, palkkaa	4,200: —	
				1 Aliputkimestari s:a s:n, palkkaa	2,400: —	
I	20		} c	1 Säiliönvärtija, paitsi asuntoa ja polttopuuta, palkkaa	700: —	12,700 —
				Putkiverkon, palovesijoht. ja venttiilien korjaus ja kunnossapito sekä niiden suojeleminen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön		
				Siirros	13,204,159 76	

P.L.					Siirros	13,204,159 76	
					ynnä vartijatuvan korjaus ja kunnossapito	30,000	
I	21		c		Vesisäiliön ja vartijatuvan lämmitys	700	
I	22				Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja	1,000	
I	23				Tarverahat ja painatuskustannukset	500	
					— Smk 44,900: —		
				<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>			
I	24			<i>Palkkaukset:</i>			
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	b		1 Insinööri, samalla mittaripajan johtaja, palkkaa	5,100: —	
						1 Työmestari, paitsi asuntoa ja polttopuita, palkkaa	3,000: —
						1 Putkimest. yksityistöitä varten, palkk.	3,700: —
						1 Aliputkimestari s:n, palkkaa	2,400: —
						1 Varastonhoitaja, palkkaa	2,640: —
						Konttori- ja varastoapulaiset	10,700: —
					27,540		
I	25		c		Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	2,000	
I	26				Valaistus	300	
I	27				Lämmitys	700	
I	28				Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut	2,000	
I	29				Tarverahat ja painatuskustannukset	2,000	
					— Smk 34,540: —		
				<i>Sekalaiset menot.</i>			
I	30		c		Veroja Helsinginpitäjän kunnalle	2,500	
I	31				Palovakuutusmaksuja	2,200	
I	32				Maanvuokria:		
					Vantaanjoen viereisen suojelusalueen	350: —	
					Siltasaaren vuokraa sekä vesialueen korvausta	650: —	
					maa-alueiden s:n kaupunginkassaan s:n s:n Kaasutehtaalle	1,200: — 1,350: —	
					3,550		
I	33				Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammas- ta, lääkärinpalkkiot ja tapaturmavakuutusmaksut	1,500	
I	34				Kustannuksia työntekijäin kesälomasta	2,000	
I	35				Puhelinmaksut	1,400	
					Siirros	13,284,049 76	

11 P.L.					Siirros	13,284,049 76
I	36					
I	37					
I	38			c	Korkoja konttokuranttililta kaup.kassassa	10,000 —
					Mittaukset ja tutkimukset	2,000 —
					Vapaakaivojen laittaminen (Rahatoimikamarin osottamille paikoille)	1,400 —
I	39			d	Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa	15,000 —
					— Smk 41,550: —	
					<i>Uutistytöt.</i>	
I	40			c	Työkalujen osto	5,000 —
I	41				Vesijohto Länsirannan alle E. Esplanaadi- ja P. Makasiinikadun välille	5,600 —
I	42			c*	S:n Viipurinkadun alle	29,300 —
I	43				Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan	3,000 —
					— Smk 42,900: —	
					<i>I Luku. Smk 706,253: —</i>	
					Kaasutehdas.	
					<i>Hoito.</i>	
					<i>Palkkaukset:</i>	
II	1				Tehtaan osa Hallituksen menoista	4,634: —
					1 Toimitusjohtaja, palkkaa	12,000: —
					korotusta 5 v:n palveluksesta	1,200: —
					korotusta 10 v:n palveluksesta 1/9:stä 1916	400: —
					vuokratrahoja	2,000: —
					matkarafoja	500: —
					1 Kamreeri, palkkaa	7,500: —
					korotusta 10 v:n palveluksesta	1,500: —
					1 Kirjanpitäjä, palkkaa	4,500: —
					korotusta 5 v:n palveluksesta	450: —
					1 Kassanhoitajatar, palkkaa	3,300: —
					Konttoriapulaiset	11,800: —
					1908 v:n rahas.	16,100: —
				b	1 Kamreeri, palkkaa	7,500: —
					korotusta 10 v:n palveluksesta	1,500: —
					1 Kirjanpitäjä, palkkaa	4,500: —
					korotusta 5 v:n palveluksesta	450: —
					1 Kassanhoitajatar, palkkaa	3,300: —
					Konttoriapulaiset	11,800: —
II	2			c	Pääkonttorin vuokra	11,000 —
II	3				Konttorin tarverahat	5,500 —
					— Smk 66,284: —	
					Siirros	13,421,633 76

D.L.

				Siirros	13,421,633	76	
				<i>Valmistus.</i>			
				Palkat ja konttorin tarverahat.			
II	4	1908 v:n rahas.	b	<i>Palkkaukset:</i>			
				1 Assistentti, palkkaa ... 6,000: —			
				korotusta 5 v:n pal-			
				palveluksesta . . . . . 600: —			
				s:n 10 v:n palveluk-			
				sesta 1/5:stä 1916 .. 400: —	7,000: —		
				1 Kemisti, palkkaa	4,800: —		
				1 Konemestari, palkkaa	4,900: —		
				1 Vanhempi kaasumestari, palkkaa	3,850: —		
				1 Nuorempi kaasumestari, palkkaa	2,700: —		
				1 Nuorempi kaasum., palkk. 2,700: —			
				vuokrarafoja . . . . . 600: —	3,300: —		
				1 Varastonhoitaja, palkkaa	2,400: —		
				1 Konttoriapulainen	1,800: —	30,750	—
II	5						2,000
					Tehdaskonttorin tarverahat		
				Kaasunvalmistuksen aine- ja työkustannukset.			
II	6				24,000		
II	7				445,500		
II	8				15,000		
II	9				5,000		
II	10				38,000		
II	11				30,000		
				Höyrykattilakäyttö.			
II	12				6,500		
II	13				22,000		
				Konekäyttö.			
II	14				8,050		
II	15				1,500		
				Siirros	14,049,933	76	

11 P.L.

			Siirros	14,049,933 76
		Kaasunpuhdistus.		
II	16	Palkat	1,000	—
II	17	Puhdistusaine y. m.	2,500	—
		Kustannukset sivutuotteista.		
II	18	Työkustannus sysien ja kaksin lajittelusta, piene- nyksestä ja myynnistä kaasutehtaalla	5,000	—
II	19	Tervan työ- ja myyntikustannukset	1,200	—
II	20	Ammoniakin valmistus ja tarveaineet	500	—
		Korjaus ja kunnossapito.		
II	21	Rakennusten korjaus ja kunnossapito	2,000	—
II	22	Uunien ja varusteiden s:n s:n	10,000	—
II	23	Laitteiden ja koneiden s:n s:n	8,000	—
II	24	Kaasukellojen s:n s:n	3,000	—
II	25	Kaluston s:n s:n	2,000	—
		Sekalaiset kustannukset.		
II	26	Polttoaineet, hehkuttimet ja lasit	1,000	—
II	27	Sähkövoima ja -valo	12,000	—
II	28	Vesimaksut	8,000	—
II	29	Palovakuutus	4,000	—
II	30	Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito	1,000	—
II	31	Puhtaanapito, vartioiminen y. m.	11,000	—
II	32	Insinöörien ja työmestarien asuinrakennuksien vuosikorjaukset	3,000	—
II	33	Jakelukellon kustannukset	4,500	—
II	34	Laboratorin kustannukset	1,000	—
II	35	Korjauspajan öljyt ja erinäiset tarvikkeet	1,500	—
II	36	Työntekijäin kesäloman kustannukset	1,500	—
		<p><i>Muist.</i> Assistentti, konemestari, vanhempi kaasumestari ja toinen nuorempi kaasumestari saavat vapaan asunnon, lämmön ja kaasun; toinen nuorempi kaasumestari saa ainoastaan vapaan kaasun.</p> <p style="text-align: center;">— Smk 712,000: —</p>		
			Siirros	14,133,633 76

P.L.

			Siirros	14,133,633	76
<i>Pääputkiverkko.</i>					
II	37	1 Putkimestari ulkotöitä varten, palkkaa	3,300	—	
II	38	Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito	10,000	—	
II	39	Jakelujohdon s:n s:n	500	—	
— Smk 13,800: —					
<i>Jakelu.</i>					
II	40	Konttoriapulaiset	25,000	—	
II	41	Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen	43,000	—	
II	42	Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt	6,000	—	
II	43	Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus	10,000	—	
II	44	Tilaaajan hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.	2,000	—	
II	45	Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito	4,000	—	
II	46	Työntekijäin kesäloman kustannukset	150	—	
— Smk 90,150: —					
<i>Katuvalaistuksen kustannukset.</i>					
II	47	Lyhdynsyttyttäjät ja lampunhoitajat, palkkoja ..	31,000	—	
II	48	Hehkuttimet ja silinterit	3,500	—	
II	49	Lyhtyjen, patsaiden ja lyhtyjohtojen kunnossapito ..	4,000	—	
II	50	Lyhdynsyttytysaseman vuokra	2,300	—	
II	51	Päivystys, väkiviina, pienempain vikojen korjaus ..	2,000	—	
II	52	Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito	400	—	
II	53	Työntekijäin kesäloman kustannukset	700	—	
— Smk 43,900: —					
<i>Johtotyöosasto.</i>					
<i>Palkkaukset:</i>					
II	54	1 Johtotyöninsinööri, palkkaa	6,000:	—	
		1 Avustava s:n, s:n	4,200:	—	
		1 Putkim. sisäpuol. töitä vart., s:n	3,600:	—	
		1 Piirustaja, s:n	2,400:	—	
		Konttoriapulaiset	6,800:	—	23,000
II	55	Konttorin tarverahat	1,500	—	
II	56	Työkalujen ja kaluston kunnossapito	2,500	—	
II	57	Sekalaiset työpajan kustannukset	500	—	
			Siirros	14,308,983	76

					Siirros	14,308,983 76		
11 P.L.	II	58	}	Työntekijäin tapaturmavakuutus sekä lääkärin- ja sairaanhoito		600 —		
	II	59		Työntekijäin kesäloman kustannukset		480 —		
	— Smk 28,580: —							
	<i>Varasto ja näyttely.</i>							
	<i>Palkkaukset:</i>							
	II	60		c	1 Varastokirjanpitäjä, palkkaa		3,000: —	
	II	61			1 Avustava s:n, palkkaa		2,400: —	
	II	62			Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkkaus		5,500 —	
	II	63			Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra		10,000 —	
	II	63			Palovakuutus		260 —	
	— Smk 21,160: —							
	<i>Sekalaiset menot.</i>							
	II	64			Korkoa konttokuranttitililtä kaupung.kassassa		10,000 —	
	II	65			Tontinvuokra		21,200 —	
	— Smk 31,200: —							
<i>Uutistytöt.</i>								
II	66	c*	Pääputkiverkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen Hallituksen määräyksen mukaan		20,000 —			
— Smk 20,000: —								
<i>II Luku. Smk 1,027,074: —</i>								
Sähkötehdas.								
<i>Hoito.</i>								
<i>Palkkaukset:</i>								
III	1		b	Laitoksen osa Hallituksen menoista		4,634: —		
				b	1 Toimitusjohtaja, palkkaa		14,000: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta		1,400: —	
					vuokratrahoja		2,000: —	
					matkarafoja		500: —	
17,900: —								
Siirros					22,534: —			
14,382,423 76								

P.L.								
						Siirros	22,534: —	14,382,423 76
						1 Kamreeri, palkkaa ..	7,500: —	
						korotusta 5 v:n pal-		
						veluksesta	750: —	8,250: —
						1 Kirjanpitäjä	4,200: —	
						1 Kassanhoitajat	2,700: —	37,684 —
III	2					Konttoriapulaiset		9,000 —
III	3					Konttorin tarverahat, aikakauslehdet ynnä kirjas-		
						ton täydentäminen		10,116 —
						— Smk 56,800: —		
						<i>Käyttö.</i>		
						Palkat ja palkkiot.		
						<i>Palkkaukset:</i>		
						1 Insinööri käytt. vart.,		
						samalla toimitusjoht.		
						apulainen, palkkaa ..	6,000: —	
						henkilökoht. lisäystä ..	1,800: —	7,800: —
						1 Avustava käyttöinsinööri, palk-		
						kaa	4,800: —	
						1 Tilastonlaatija	3,000: —	
						<i>Pääasema.</i>		
						1 Konemestari, palkkaa	4,200: —	
						1 Toinen konemestari, palkkaa	3,000: —	
						1 Konetaulun vartija, palkkaa	2,400: —	
						3 S:n, palkkaa à 2,400: —	7,200: —	
						4 Koneenkäyttäjää, palkk. à 2,400: —	9,600: —	
						Vuokrarahoja 4 koneenkäytt. ja		
						3 konetaulun vartijalle, kunnes		
						asunto valmistuu à ..	600: —	4,200: —
						1 Ylikattilanhoitaja, palkk. 2,700: —		
						vuokrarahoja	600: —	3,300: —
						4 Lämmitt., p. à 1,800: —	7,200: —	
						vuokrarahaa à 300: —	1,200: —	
						palkintoja	800: —	9,200: —
						Ylimäär. lämmittäjät haloilla läm-		
						mittämistä varten	28,000: —	
						Ylimääräiset apulaiset	6,000: —	
						Siirros	92,700: —	14,439,223 76

11 P.L.

					Siirros	92,700:—	14,439,223 76
					Kasarmintorin asema.		
				1	Koneenkäyttäjä, palkkaa	2,700:—	
				3	S:n, palkkaa à 2,700:—	8,100:—	
				4	Apukoneenkäyttäjää	8,000:—	
					Kallion asema.		
				1	Koneenkäyttäjä, palkk.	2,400:—	
					vuokrat	300:—	2,700:—
				1	S:n, palkkaa	2,400:—	
				1	S:n, palkkaa	2,100:—	
		Kvsto 30/12 1912	b & c		Töölön asema.		
				1	Koneenkäyttäjä, palkkaa	2,400:—	
				1	S:n, palkkaa	2,400:—	
				1	S:n, palkkaa	1,800:—	
					Uutistytöt ja kunnossapito.		
				1	Ylimonttööri asetelaitteita y. m. varten, palkkaa	4,200:—	
				1	S:n akkumulaattoripattereja var- ten, palkkaa	4,200:—	133,700
III	5				Käyttöhenkilökunnan huoneistojen vuokrat		6,000
III	6				S:n lämmitys		3,000
III	7				S:n valaistus		1,000
III	8				Asuntojen kunnossapito ja asuintontin katuosain puhtaanapito		1,000
III	9				Puhelimet, raitiotieliput ja sekalaista		2,000
					Käyttötarvikkeet.		
III	10		c		28,000 syltä halkoja à 28:—		784,000
III	11				Halkojen purkaminen, pienennys ja kuljetus kattilahuoneeseen à 3:50	89,000:—	
					Lisävesi vesijohdosta	7,000:—	
					Kaikkien asemain voitelu- ja puh- distustarvikkeet	6,000:—	
					Muut tarvikkeet, nk. tiivisteet, harjat y. m.	6,000:—	
					Akkumulaattorin happi ja tislattu vesi	8,000:—	125,000
					Siirros		15,494,923 76

P.L.								
						Siirros	15,494,923 23	
III	12			c	Konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	60,000	—	
III	13		Asemarakennusten kunnossapito		15,000	—		
III	14		Lämmitys		4,000	—		
III	15		Valaistus		6,500	—		
III	16		Puhtaanapito, siivoaminen ja sekalaista		5,500	—		
III	17		Piirustustarvikkeet, lomakkeet, painatustyöt		1,000	—		
					<p><i>Muist.</i> Insinööri, konemestarit, ylimonttöörit, koneenkäyttäjät ja konetaulujen vartijat saavat lämmön ja valon; sitä paitsi saavat insinööri, konemestarit, 1 pääaseman konetaulun vartija, 1 Kasarmintorin ja 1 Töölön aseman koneenkäyttäjä vapaan asunnon.</p> <p>— Smk 1,147,700: —</p>			
				<i>Johtoverkko-osasto.</i>				
III	18			b	<i>Palkkaukset:</i>			
					1 Insinööri, osaston johtaja, palkkaa	7,200:	—	
					1 Työmestari kaapelitöitä varten, paitsi lämpöä ja valoa, palkkaa	4,200:	—	
					Piirustaja-apulaiset	6,600:	—	
							18,000	—
III	19				Johtoverkon kunnossapito		20,000	—
III	20				Tarkastus- ja kaapelikuljetusvaunujen kunnossapito		2,000	—
III	21			Piirustustarvikkeet ja sekalaista		2,000	—	
				— Smk 42,000: —				
				<i>Mittariosasto.</i>				
III	22			b	<i>Palkkaukset:</i>			
					1 Insinööri, osaston johtaja, palkkaa	7,200:	—	
					<i>Mittarikonttori.</i>			
					1 Mittarikonttorin johtaja, palkkaa	4,200:	—	
					2 Tarkastajaa à 3,600: —	7,200:	—	
							18,600	—
					Konttoriapulaiset		33,000	—
III	23			b	Konttorin tarverahat, lomakkeet ja painatustyöt		12,000	
III	24				Mittarien lukeminen		14,000	
III	25				Maksujen periminen		32,000	
III	26							
						Siirros	15,738,523 76	

11 P.L.

					Siirros	15,738,523 76	
					Mittarien toimitus ja varasto.		
III	27	Kvsto ^{30/12 1912} ^{30/12 1913} ^{29/12 1914}	} b & c	c {	<i>Palkkaukset:</i>		
					1 Mittariekspediööri, palkkaa	3,000: —	
III	28				Konttoriapulaiset	3,000: —	6,000 —
					Mittarien asettelu	18,000 —	
					Mittarityöpaja.		
III	29	S:n ^{30/12 1913}	} b	c {	<i>Palkkaukset:</i>		
					1 Työmestari, palkkaa	3,300: —	
III	30				Tarkistajat ja mekanikot	11,000: —	14,300 —
					Työkalut ja tarveaineet sekä varaosat	10,000 —	
					Laboraattori.		
III	31	S:n ^{29/12 1914}	} c	c {	Laboraattoriapulaiset	3,000 —	
III	32				Uusien koneiden ja kojeiden hankinta laboraattoriin, uusien kulutuskojeiden tutkimukset y. m.		4,000 —
					— Smk 164,900: —		
					Johtotyöosasto.		
III	33		} b	c {	<i>Palkkaukset:</i>		
					1 Insinööri, osaston johtaja, palkkaa	7,200: —	
					Apulaiset johtojen tarkastusta varten	7,500: —	14,700 —
III	34		} c	c {	Tarverahat, lomakkeet, painatustyöt	1,800 —	
III	35				Erinäisiä kustann. tilaajain hankinnasta, ilmoituksista y. m.		5,000 —
					Johtotyöt, varasto ja korjauspaja.		
III	36	S:n ^{30/12 1913}	} b	c {	<i>Palkkaukset:</i>		
					1 Työmestari, palkkaa	4,200: —	
					1 Varastonhoitaja, palkkaa	3,000: —	
					1 Varastokirjanpitäjä	2,400: —	
					Konttoriapulaiset	7,500: —	
					Varastokustannukset ja konttorintarverahat	5,500 —	
III	37		} c	c {	Korjauspajan kustannukset	1,000 —	
III	38				Päivystys ja pikkutarvikkeet		6,000 —
III	39						
					Siirros	15,844,923 76	

P.L.					Siirros	15,844,923 76
					Näyttely ja myynti.	
III	40				Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen	9,000 —
					Katuvalaistus.	
III	41				Katujen sähkövalaistuksen kunnossapito ja kustannukset	20,000 —
					— Smk 80,100: —	
					Sekalaiset menot.	
III	42				Palovakuutus	2,500 —
III	43		c		Tapaturmavakuutus ja suoranaiset tapaturmankorvaukset	1,500 —
III	44				Lääkärinpalkkiot ja sairaanhoito	1,000 —
III	45				Työntekijäin kesäloman kustannukset	2,000 —
III	46				Tontinvuokrat	12,164 —
III	47				Valmistavat laajennussuunnitelmat	5,000 —
III	48				Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000 —
III	49				Hallintorakennuksen kunnossapito	3,500 —
III	50				Lämmitys	8,000 —
III	51				Valaistus	3,500 —
III	52				Puhtaanapito	5,000 —
III	53				Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin tarpeellisiin menoihin menosäännön puitteissa	30,000 —
					— Smk 84,164: —	
					Utistytöt.	
III	54				Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmään määräyksen mukaan	25,000 —
III	55				Talojohtotöihin	20,000 —
III	56				Mittarien ja laboratoriokeiden ostoon	70,000 —
III	57		c*		Sähkövalaistuksen laittamiseksi kaduille asianomaisten kaupunginviranomaisten lähemmään määräyksen mukaan	10,000 —
III	58				Transformaattoriöljyn suodattimen hankkimiseen	5,000 —
III	59				Töölön verkon uusi syöttöjohto	7,000 —
III	60	Kvsto ² / ₁₁ 1915	b*		Uusi turbogeneraattori	420,000 —
					— Smk 557,000: —	
					III Luku. Smk 2,132,664: —	
					11 P.L. Smk 3,865,991: —	
					Siirros	16,515,087 76

12 P.L.

				Siirros	16,515,087 76
Kahdestoista pääluokka.					
Katu- ja laituri- valaistus.					
Kaasuvalaistus.					
I	1	c	500,000 m ³ kaasua	143,900: —	
		c	Lyhdynsytyttäjain ja lampunhoitajain palkat	31,000: —	
		c	Muut katuvalaistuksen kustannukset	12,900: —	187,800 —
<i>I Luku. Smk 187,800: —</i>					
Sähkövalaistus.					
II	1	c	400,000 kilowattituntia sähkövoimaa	67,150: —	
		c	Kunnossapito ja kustannukset	20,000: —	87,150 —
<i>II Luku. Smk 87,150: —</i>					
Petrolivalaistus.					
III	1	c	Arvioitu petrolin kulutus 29,000 kg à 30 penniä	8,700: —	
		c	Kunnossapito ja hoito	6,600: —	
		c	Korjaukset, tarveaineet ja vuokrat	2,900: —	
		c	Vakuutusmaksut ja sekalaisia	700: —	18,900 —
<i>III Luku. Smk 18,900: —</i>					
Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.					
IV	1	c	Sähkövalaistus	4,400: —	
		c	Kaasuvalaistus	5,200: —	9,600 —
<i>IV Luku. Smk 9,600: —</i>					
12 P.L. Smk 303,450: —					
				Siirros	16,818,537 76

3 P.L.

Siirros 16,818,537 76

Kolmastoista Pääluokka.

Yleiset työt.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.

Palkkaukset:

I 1

Kvsto ^{11/10} 1910
^{8/11} 1910
^{30/12} 1913 } b&c

Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk kokoukselta	4,200: —	
1 Sihteeri, palkkiota	3,000: —	
1 Kaup.insinööri, palkkaa 15,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta	3,000: —	
matkaraHOja	600: —	18,600: —
1 Työpäällikkö, palkkaa 10,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,000: —	
matkaraHOja	500: —	12,500: —
1 Insinööri katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla, palkkaa	6,000: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta 1/2:sta 1916	550: —	
matkaraHOja	500: —	
henkilökoht. lisäystä ..	1,000: —	8,050: —
1 Insinööri katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla, palkkaa	6,000: —	
matkaraHOja	500: —	
henkilökoht. lisäystä ..	1,000: —	7,500: —
1 Kaup. arkkitehti, palkk. 10,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	
matkaraHOja	500: —	11,500: —
1 Avustava kaupungin-arkkitehti, palkkaa ..	6,000: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta 1/2:sta 1916	550: —	
matkaraHOja	500: —	7,050: —
1 Kaup. asemakaava-arkkitehti, palkkaa	10,000: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	
matkaraHOja	500: —	11,500: —

Siirros 83,900: — | 16,818,537 76

3 P.L.

			Siirros	17,010,612 76	
I	7		c {	Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain rai-	
I	8			tiotievuosiliput	8,200 —
			c {	Kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskont-	
				torin työntekijöille	14,000 —
			<i>Muist.</i> Kaupunginpuutarhuri, metsänvartijat ja vahtimestari saavat vapaan asunnon ja lämmön. <i>I Luku. Smk 214,275: —</i>		
Rakennukset ja talot.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
II	1		c {	Erinäiset korjaukset	45,000 —
II	2			b* {	Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista . . . . .
II	3	Kvsto 2/3 1915	b* {		W. C:n laittaminen Alppilaan . . . . .
II	4			b* {	Bengtsårin kasvatuslaitos . . . . .
II	5		b* {		Palolaitoksen rakennukset . . . . .
II	6			b* {	Kansakoulut, kaupungin . . . . .
II	7		b* {		Vuokratut kansakouluhuoneistot . . . . .
II	8			b* {	Kunnan työväenasunnot . . . . .
II	9		c* {		Forsbyn kunnalliskoti . . . . .
II	10			c* {	Poliisilaitoksen rakennukset . . . . .
II	11		c* {		Sairaalat . . . . .
II	12			c* {	Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa . . . . .
II	13		c* {		Tulli- ja satamarakennukset . . . . .
II	14			c* {	Erinäiset Oulunkylän rakennukset . . . . .
II	15		c* {		Ouluntien talo N:o 3—5 . . . . .
<i>Utistytöt.</i>					
II	16		c* {	Uudet kansakoulutalot	100,000 —
II	17			c* {	Busholman uudet uimahuoneet (2 à 5,000: —)
II	18		c* {		Kaluvajan laajennus ja kahden palopostin lait-
				c* {	taminen Forsbyn työ- ja kunnalliskotiin . . . . .
II	19	S:n 2/11 1915	b*		Nickbyn mielisairaalan lisämääräraha . . . . .
			<i>II Luku. Smk 541,300: —.</i>		
Kadut ja yleiset paikat.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
III	1		c	Erinäiset korjaukset	25,000 —
III	2		c*	<i>Merikatu</i> ; jalkakäytävän uudistus tonttien N:o:jen 19—21 viereltä	1,000 —
			Siirros	17,600,112 76	

13 P.L.

				Siiros	17,600,112 76
III	3		<i>Hietalahden tori</i> ; lounaasta koilliseen kulkevan ajotien sekä kalakauppapaikan ketokiveyksen uudistus	4,250	—
III	4		<i>Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistus	1,900	—
III	5		<i>Tullihuoneen länsipuolinen kuorma-ajurien odotuspaikka</i> ; sementtipäällystyksen uudistus	5,400	—
III	6		<i>Hietalahden Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan uudesti viert. kohta raitiotien pohjoispuolelta	2,000	—
III	7		<i>Myllytie</i> ; uudesti viertäminen	650	—
III	8		<i>Kaivopuiston Läntinen Lehtotie</i> ; pintatervaus	2,300	—
III	9		<i>Rantatori</i> ; kauppahallia ympäröivän asfalttikäytävän korjaus	1,000	—
III	10	c*	<i>Aleksanterin- ja Katarinankatu</i> ; Raatihuoneen viereisen jalkakäytävän korjaus	500	—
III	11		<i>Sture- ja Fredriksperinkatu</i> ; näiden risteyksessä olevan avonaisen paikan uudestitasoitus	11,600	—
III	12		<i>Katajanokan silta</i> ; rautaosain kaapiminen ja maalaus	500	—
III	13		<i>L. Henrikinkatu</i> ; Simonkadun ja L. Viertotien välisen osan päällystäminen I noppakivillä	44,000	—
III	14		<i>Simonkatu</i> ; L. ja Itä Henrikinkadun välisen osan päällystäminen I noppakivillä	5,550	—
III	15		<i>Lapinlahdenkatu</i> tontin N:n 10 viereltä; päällystäminen I noppakivillä	5,800	—
III	16		<i>Erinäiset kaupungille kuuluvain katuosain viereiset kaiteet</i> ; uudistus ja korjaus	7,000	—
			<i>Utistytöt.</i>		
III	17		<i>Katajanokan Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	3,850	—
III	18		<i>Fjälldalinkatu</i> tontin N:o 4 viereltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	650	—
III	19		<i>Runebergkatu</i> Hietaniemen- ja Arkadiakadun väliltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	5,900	—
III	20	c*	<i>Ruoholahti</i> ; Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan päällystäminen sementillä	1,400	—
III	21		<i>Topeliuskatu</i> Kammio- ja Meilanskadun väliltä; kaup. kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	7,700	—
III	22		<i>Viides Linja</i> Porthankadun ja Itä Viertotien väliltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	6,700	—
			Siiros	17,718,762	76

L.	III	23			Siirros	17,718,762 76
	III	24			<i>Porvoonkatu</i> ; Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen kaup. kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	3,750
	III	25			<i>Kapteeninkatu</i> ; Merikadun ja satamaradan välisen kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	1,300
	III	26			<i>Kortteli N:o 306</i> ; jalkakäytävään laittaminen	4,400
	III	27			<i>Satamaradan viereinen ajotie</i> ; Laivuri- ja Kapteenikadun välisen osan viertäminen	2,750
	III	28			<i>Vallilantie I</i> . Viertotien ja Suvantotien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	10,800
	III	29	c*		<i>Inarintie</i> Vallilan- ja Eurantien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	7,300
	III	30			<i>Suvantotie</i> Päijänteen- ja Inarintien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	12,600
	III	31			<i>Keiteleentie</i> Inarintien ja Itäisen Viertotien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	3,100
	III	32			<i>Nimrodkatu</i> Töölönkadun ja L. Viertotien väliltä; tasoitus	5,000
	III	33			<i>Viipurinkatu</i> ; tasoitus	64,700
	III	34			<i>Kirkkomaankatu</i> ; lunastetun Venäläisen hautausmaan osan aitaaminen ja täyteaineen vastaanottaminen	2,000
					<i>Kaisaniemenkatu</i> , lisämääräraha	42,000
					<i>III Luku. Smk 304,350: —</i>	
					Kanavat ja viemärit.	
					<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
	IV	1			Erinäinen kunnossapito	35,000
	IV	2	c		Täydennystyöt	5,000
	IV	3			Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000
	IV	4			Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	14,900
	IV	5			Uuden septictank-laitoksen rakennusten maalaus	2,200
	IV	6	c*		Itä Brahekadun ja Helsinginkadun välisen viemärijohdon uudistus noin 180 m. pohjoiseen	3,600
	IV	7			Meilansin „Tomtebon“ halki kulkevan ojan syvennys ja perkaus	1,000
	IV	8	b*	Kvsto 5/10 1915	Lisämääräraha Rautatien torin alitse Hakasalmenkadulta Itäiselle Teatterikujalle vievän lokaviemärin uudistukseen	4,000
					Siirros	17,949,162 76

13 H.T.

					Siirros	17,949,162 76
					<i>Uutistytöt.</i>	
IV	9	Kvsto 5/10 1915	b*	Lisämääräraha katkaisevan lokaviemärin teettämiseksi Hesperian puistosta Töölön sokeritehdasalueen halki Savilan puhdistusasemalle		6,000
IV	10		c*	Syöksykaivojen laittaminen Ruoholahdenrannan ja Ruoholahdenkadun kulmaukseen sekä laskujohdon teettäminen näistä Kirkkomaankadun alaiseen lokaviemäriin		4,400
IV	11			Viipurinkadun alainen lokaviemäri		17,800
				<i>IV Luku. Smk 98,900: —</i>		
				Tiet.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
V	1		c	Erinäiset korjaukset		10,000
V	2		c*	Meilansin halki L. Viertotieltä Munkkiniemen sillalle vievän tien korjaus		7,500
V	3			Itäiseltä Viertotieltä Gumtähden sairaalaan vievän tien s:n		1,650
V	4			Oulunkylän halki kulkevan ison ajotien kaupungille kuuluvan osan kuntoonpano sekä jalkakäytävän laittaminen		8,000
				<i>Uutistytöt.</i>		
V	5		c*	Jalkatien laittaminen Johannesbergin raitiotiepysäkin ja Meilansin viljelyspalstan N:o 36 välille		550
				<i>V Luku. Smk 27,700: —</i>		
				Viertotiet.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
VI	1		c	Erinäiset korjaukset		15,000
				<i>VI Luku. Smk 15,000: —</i>		
				Satamat.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
VII	1		c	Erinäiset korjaukset		35,000
VII	2			Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aitaukset		10,000
VII	3			Satamain ruoppaus		35,000
VII	4		c*	Elevaattorin erinäiset korjaukset ja muutto		10,000
VII	5			Uuden ruoppavarastopaikan järjestäminen		6,000
VII	6			Kolera-altaan eteläpuolisen rantasillan uudistus		12,000
				Siirros		18,128,062 76

				Siirros	18,128,062 76
L.	VII	7	c*	Katajanokan kanavan kivireunustuksen uudistus	6,800 —
	VII	8		Keittohuoneen rantasillan uudistus	8,200 —
	VII	9		Linnanrannan reunuspalkkien korjaus	1,700 —
	VII	10		Hietalahden rantasillan s:n	1,000 —
	VII	11		Kaikukadun päässä Sörnäsän Rantatien vierellä olevan laiturin korjaus	3,500 —
	VII	12		Lintulahdenkadun päässä Sörnäsän Rantatien vierellä olevan laiturin s:n	2,700 —
				<i>Uutistytöt.</i>	
	VII	13	c*	Kytkylaiturin laittaminen Taivallahteen 40 suotuvienettä varten	1,100 —
	VII	14		Venesijain laittaminen Siltavuorenrantaan	3,500 —
	VII	15		Pitkäsillan lounaispuolisen rantasillan jatkaminen 10 metrillä	18,000 —
	VII	16		Rahapajanrannan itäisimmän osan uudistus, osakustannuksista	50,000 —
				<i>VII Luku. Smk 204,500: —</i>	
				Istutukset.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
	VIII	1	c	Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	135,000 —
	VIII	2		Kivelän istutusten s:n	2,140 —
	VIII	3		Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050 —
	VIII	4		Mainitun urheilukentän kunnossapito	1,070 —
	VIII	5		Kaisaniemen tenniskentän s:n	1,500 —
	VIII	6		Punanotkon leikkikentän s:n	540 —
	VIII	7		Haapaniemen urheilukentän s:n	850 —
	VIII	8		Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	500 —
	VIII	9		Kaupunginpuutarhan asuinrakennust. polttoaineet S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	1,500 —
	VIII	10		S:n s:n valaistus	425 —
	VIII	11		S:n s:n valaistus	175 —
	VIII	12		Talvipuutarhan kunnossapito	7,500 —
	VIII	13		Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallinrehut y. m. menot	6,930 —
	VIII	14		Alpin kunnossapito	1,600 —
	VIII	15		Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	4,500 —
	VIII	16		Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten	3,500 —
				Siirros	18,393,342 76

13 P.L.

				Siirros	18,393,342 76
VIII	17	c	Lannan osto hyötylavoihin	650	—
VIII	18		Kaupungin vesilintujen hoito	1,150	—
VIII	19		Työkalujen osto ja korjaus	2,500	—
VIII	20		Vesipostien laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin	1,000	—
VIII	21		Aitauksien kunnossapito	5,350	—
VIII	22		Puistosohvain korjaus	3,000	—
VIII	23		Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	18,000	—
VIII	24		Neljän puistonvartijan palkkaus	3,100	—
VIII	25		Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400	—
				<i>Uutistytöt.</i>	
VIII	26	c*	Laivurikadun ja Speranskytien viereinen istutus	5,000	—
VIII	27		Kaisaniemen tasoitus- ja istutustöiden jatkaminen	8,000	—
VIII	28		Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen tasoitus	6,000	—
VIII	29		Kaisaniemen kelkkaratain väliaikaiset sillat	1,000	—
VIII	30		Kelkkaratain laittaminen	3,400	—
			<i>VII Luku. Smk 230,330:—</i>		
			Puhtaanapitolaitos.		
			<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
IX	1	c	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	8,650	—
IX	2		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	6,500	—
IX	3		Vartijain palkkaus	8,700	—
IX	4		Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito	26,000	—
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	4,350	—
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfioiminen	7,000	—
IX	7		Kaupungin katujen ja yleisten paikkain puhtaanapito	188,000	—
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin teosain puhtaanapito	12,450	—
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosissa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	16,450	—
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosissa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	18,100	—
			Siirros	18,751,092 76	

			Siirros		18,751,092 76	
P.L.	IX	11	c	Kaupungin katujen kastelu	37,900 —	
	IX	12		Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi	24,000 —	
	IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	65,000 —	
	IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	1,100 —	
	IX	15		Teiden puhtaanapito	28,250 —	
	IX	16		Venesatamain s:n	2,700 —	
	IX	17		Jäiden s:n	2,150 —	
<i>Uutistytöt.</i>						
	IX	18	c*	1 Mukavuuslaitos L. Viertotien varrelle vastapäätä Hippodromia	2,000 —	
<i>IX Luku. Smk 459,300: —</i>						
Yleinen käymälän puhtaanapito.						
	X	1	c*	Miehistön ja ajomiesten palkat	211,200 —	
	X	2		10 hevosen rehut y. m.	12,000 —	
	X	3		Sekalaisia menoja desinfisioimisaineista, työkaluista y. m.	12,000 —	
	X	4		Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiatin ja kansien korjaus	14,300 —	
	X	5		Rautatierahdit	40,000 —	
	X	6		Rautatievaunujen korjaus	2,400 —	
	X	7		500 panosta makkiaستioita kansineen	15,000 —	
<i>X Luku. Smk 306,900: —</i>						
Työkalut.						
	XI	1	c	Erinäiset ostot ja korjaukset	15,000 —	
	XI	2		Pystö- ja tasohöyläkoneen ostoon	2,225 —	
	XI	3		Sirkkelisahan s:n	500 —	
	XI	4		Moottorin ostoon akselineen y. m.	1,600 —	
	XI	5		Kierteenleikkauskoneen s:n	3,000 —	
	XI	6		Pilariporakoneen s:n	2,000 —	
	XI	7		Uuden ruoppakoneen erinäiset korjaukset	12,700 —	
	XI	8		Ruoppaproomun N:o 6 korjaus	1,200 —	
	XI	9		S:n N:o 10 s:n	1,000 —	
	XI	10		2 Kasteluvaunun ostoon ä 2,500: —	5,000 —	
	XI	11		21 kasteluvaunun maalaus	1,260 —	
	XI	12		Purgator-rattaiden, käväistysrattaiden ja hiekkalaatikkojen maalaus	1,870 —	
	XI	13		Hiekkavajain korjaus ja maalaus	2,400 —	
<i>XI Luku. Smk 49,755: —</i>						
					Siirros	19,270,847 76

			Siirros		19,270,847 76	
			Sekalaista.			
13 P.L.	XII	1	c {	Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	4,000 —	
	XII	2		Pesuhuoneitten ja viruslaiturien hoito ja korjaus	7,000 —	
				<i>XII Luku. Smk 11,000: —</i>		
				13 P.L. Smk 2,463,310: —		
 Neljästoista Pääluokka. Eläkkeet ja apurahat.						
<i>A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>						
		Kvsto ^{26/3} 1912	b {	Ent. kirjanpitäjä Frans Lamminen	2,520: —	
		S:n ^{12/3} 1912		Ent. kansak. opettajatar Viktorina Sundvall	110: —	
		S:n ^{11/6} 1912		Ent. kansak. opettajatar Rosa Natalia Sagulin	510: —	
		S:n ^{29/10} 1912 ^{21/1} 1913		Marian sairaalan ent. emännöitsijä Kalista Borodkin	600: —	
		S:n ^{20/12} 1912		Ent. konttorikirjuri Maria Theresia Cadenius	1,800: —	
		S:n ^{21/1} 1913		Ent. kansakoulunopettaja Abraham Kohonen	260: —	
		S:n ^{4/2} 1913		Ent. ulosottoapulainen Gustaf Ek-lund	2,280: —	
		S:n ^{11/3} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Maikki Friberg	690: —	
		S:n ^{11/3} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Ina Lipsanen	195: —	
		S:n ^{13/5} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Alexandra Lagus	690: —	
		S:n ^{9/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Sofie Lithenius	690: —	
		S:n ^{9/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Ina Brotherus	690: —	
		S:n ^{23/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Hanna Lucander	1,776: —	
		S:n ^{28/10} 1913		Parmaanmittaajain vanhin Johan Viktor Lindberg	816: —	
		S:n ^{9/6} 1914		Ent. ruiskumestari Karl Edvard Byman	2,160: —	
				Siirros 15,787: —	19,281,847 76	

P.L.

			Siirros	15,787: —	19,281,847 76	
	Kvsto 6/10 1914	b	Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Rosberg	1,140: —		
	S:n 6/10 1914		Ent. ulosottoapulainen Johannes Holmström	2,940: —		
	S:n 17/11 1914		Ent. kansakoulunopettajatar Helena Aminoff	1,410: —		
	S:n 19/1 1915		Portinvartija Johan Viktor Kallström	208: —		
	S:n 13/4 1915		Palolaitoksen kersantti Johan Vilhelm Henriksson	1,800: —		
	S:n 13/4 1915		Ylikoneenkäyttäjä Anders Noah Ljungdell	840: —		
			Ent. vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg	6,000: —		
			c Eläkkeisiin vuonna 1916	5,000: —		
			<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>			
	S:n 25/2 1913		b	Siivoojatar Ida Lindström	350: —	
	S:n 11/3 1913	Työmies Manasse Veckman		600: —		
	S:n 15/4 1913	Ulkotyöntekijätär Ida Maria Stamm		360: —		
	S:n 13/5 1913	Vahtimestarinleski Serafina Vilhelmina Törnström		300: —		
	S:n 9/12 1913	Ulkotyöntekijätär Anna Sofia Juhontytär Johansson		374: —		
	S:n 9/12 1913	Työmies Gustaf Sysmelin		572: —		
	S:n 20/1 1914	Työmies Karl Viktor Wiitanen		500: —		
	S:n 20/1 1914	S:n Gustaf Edvard Bång		480: —		
	S:n 24/3 1914	S:n Karl Gustaf Nieminen		720: —		
	S:n 28/4 1914	S:n Erik Johan Gunnar		450: —		
	S:n 28/4 1914	b	Työmies Johan Rahko eli Pelo	678: —		
	S:n 26/5 1914		S:n Arndt Johan Halonen	144: —		
	S:n 9/6 1914		Työläisnainen Lovisa Suutari	192: —		
	S:n 22/9 1914		Työmies Karl Johan Wikholm	360: —		
	S:n 1/12 1914		Kaasutehtaantyöntekijä Aleksander Pettersson	1,000: —		
	S:n 2/2 1915		Parmaaja Petter Hakkarainen	504: —		
	S:n 2/3 1915		Parmaaja Erik Johan Kiiliäinen	564: —		
	S:n 23/3 1915		Parmaaja Henrik Wilhelm Kyrklund	474: —		
	S:n 27/4 1915		Työmies Benjamin Johansson	684: —		
	S:n 7/9 1915		Lyhdynsytyttäjä Johan Vihelm Salenius	660: —		
		c Eläkkeisiin vuonna 1916	4,000: —			
			Siirros	49,091: —	19,281,847 76	

14 P.L.

		Siirros 49,091: —		19,281,847 76
<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>				
Maistr. päät. 18/2 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266: 67	
Kvsto 9/2 1875	}	Raatimies H. L. Chronsin 1 lapsi	200: —	
S:n 9/5 1893		Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400: —	
S:n 16/5 1899	}	Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120: —	
S:n 19/11 1895		Metsänvartij:leski Maria Eriksson ..	120: —	
S:n 3/12 1895	}	Kaup. palvelijaleski E. J. Tång ..	120: —	
S:n 20/10 1896		Ent. realikoulunvahtimestari F. M. Lindqvist	450: —	
S:n 6/6 1905	}	Kaupunginpalvelijaleski Adolfina Fagerholm	120: —	
S:n 26/5 1903		Ent. satamavahtimestari Johan Edvard Stenman	400: —	
S:n 20/5 1904	b	Kaup. palvelijaleski A. M. Olin ..	200: —	
S:n 8/3 1904	}	Vahtimestarinleski M. E. Roskvist ..	120: —	
S:n 13/2 1912		Opettajatar Maria Hertz	1,000: —	
S:n 13/9 1904	}	Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm lapsineen	175: —	
S:n 15/3 1905		Järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönneberg	200: —	
S:n 9/5 1905	}	Siivoojatar Hedvig Kristina Lindgren	230: —	
S:n 12/12 1905		Entinen vesijohtoinsinööri C. Hausen	3,000: —	
S:n 29/12 1905	}	Leskirouva Karin Calonius	2,400: —	
S:n 13/2 1906		S:n Anna Lovisa Lindberg	2,400: —	
S:n 13/11 1906	b	Alaikäinen Karl Axel Robert Lindberg	1,200: —	
S:n 27/11 1906	}	Alaik. Karin Lindberg	1,200: —	
		Leskirouva Frideborg Nordlin	1,200: —	
		Alaikäinen Karl Torsten Nordlin ..	600: —	
		Leskirouva Ida Natalia Kullberg ..	600: —	
S:n 11/6 1907	}	Wilhelmina Kulmala	360: —	
		Karl Gustaf Törnqvist	500: —	
S:n 11/6 1907	b	Ent. Työ- ja Vaivaistalon taloudenhoitajatar Maria Sofia Ekholm	500: —	
S:n 11/6 1907	}	Ent. vahtimestari Frans Hasselberg	600: —	
			Siirros 67,772: 67	19,281,847 76

P.L.

			Siirros	67,772: 67	19,281,847 76
	Kvsto 17/9 1907	Leski Amalia Adolfina Johansson ..	144: —		
	S:n 8/10 1907	Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720: —		
	S:n 28/1 1908	Varastonhoitajanleski Katharina Kristina Åhlqvist	300: —		
	S:n 11/2 1908	Ent. amanuenssi Viktorina Sund- vall	400: —		
	S:n 25/2 1908	Varastonhoitajanleski Matilda Hei- nola ja hänen alaikäiset lap- sensa	350: —		
	S:n 16/6 1908	Alaikäinen Aimo August Löfgren ..	120: —		
	S:n 1/12 1908	Sairaanhoitajatar Edla Ahtikoski ..	600: —		
	S:n 15/12 1908	Raatihuoneenarkiston ent. aktuaari J. Öhrnberg	2,000: —		
	S:n 15/12 1908	Vahtimest. leski Johanna Ström ..	120: —		
	S:n 16/3 1909	Työmies Karl Johansson	400: —		
	S:n 8/6 1909	Tohtorinrouva Olga Juslin	880: —		
	S:n 8/6 1909	Hallinvahtimest. J. A. Björkholm ..	600: —		
	S:n 15/6 1909	Maistraatinvahtimestari C. G. Lind- qvist	600: —		
	S:n 15/6 1909	Maistraatinvahtimestari Alfred Karls- son	900: —		
	S:n 15/6 1909	<i>b</i> Työm. Adolf Konstantin Renfors ..	600: —		
	S:n 5/10 1909	Työmies Jaakko Salmio	400: —		
	S:n 26/5 1910	Työm. leski Lovisa Åvist	300: —		
	S:n 21/2 1911	Siiivoajat Aquilina Malén	300: —		
	S:n 21/2 1911	Työmies Mikko Hakomäki	150: —		
	S:n 21/2 1911	Leski Maria Olivia Winqvist	120: —		
	S:n 7/3 1911	Sairaanhoitajatar Eva Fagerholm ..	480: —		
	S:n 13/6 1911 21/1 1913	Työm. Anders Erland Thomas- son	300: —		
	S:n 5/9 1911	Leski Antoinette Ulrika Brenner ..	360: —		
	S:n 17/10 1911	Ent. sair. hoit:r Fredrika Kant	300: —		
	S:n 14/11 1911	Työmies Isak Toukka	400: —		
	S:n 12/12 1911	Ent. vahtimestari Aurora Karolina Andersson	600: —		
	S:n 12/12 1911	Ent. työmies Henrik Malakias Hen- riksson	400: —		
	S:n 22/12 1911	Ulosottoapulainen Karl Oskar Olin	600: —		
	S:n 14/5 1912	Työmies Karl Gustaf Danielson- Sandberg	600: —		
	S:n 11/6 1912	Satamakonstaapelinleski Hanna Gus- tava Gustafsson	180: —		
		Siirros	81,996: 67	19,281,847 76	

14 P.L.

Kvsto 18/6 1912

S:n 29/10 1912

S:n 21/1 1913

S:n 21/1 1913

S:n 4/2 1913

S:n 20/1 1914

S:n 20/1 1914

S:n 20/1 1914

S:n 26/5 1914

S:n 8/9 1914

S:n 2/2 1915

S:n 11/5 1915

S:n 13/4 1915

S:n 8/6 1915

S:n 7/9 1915

S:n 19/10 1915

S:n 2/11 1915

		Siiros 81,996: 67	19,281,847 76
		Hänen alaikäinen tyttärensä Verna Elisabet Gustafsson	120: —
		Työmiehenleski Kristina Jokinen	240: —
		Ent. sairaanhoitajatar Ida Lucina Dahlström	500: —
		Ent. kansakoulunopettaja Jakob Stenberg	600: —
		Leski Edla Johanna Eklund	300: —
		Vaivaishoitohallituksen entinen johtaja, pastori Johan Alexander Collan	2,400: —
		Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlström ja 5 alaikäistä lasta	600: —
		Ruiskumestarinleski Sofia Nyström	400: —
	b	Ent. kansakoulunopettaja Wilho Aleksius Lahti	500: —
		Ent. kansakoulunvahtimestari Fredrika Wilhelmina Pettersson	600: —
		Kunnalliskodin johtaja Gustaf Mélard	1,600: —
		Taideteollisuuskeskuskoulun johtaja Ernst Nordström	3,000: —
		Toivoniemen kasvatustaloksen johtajatar Ina Lydia Walldén	300: —
		Koneenkäytt.leski Vilhelmina Andstén	240: —
		Sairaanhoitajat. Josefina Strandberg	480: —
		Ent. kaupunginkirjaston hoitaja Frans Johan Valbäck	600: —
		Ent. kaupunginpalvelija Carl Vilhelm Åkerman	400: —
			94,876 67

14 P.L. Smk 94,876: 67

Viidestoista Pääluokka.**Sekalaiset menot.****Kaupungin talot ja maatilat.***Raatihuone:*

I

1

1886 v:n rahas. } b

Kvsto 30/12 1909 } b

S:n 30/12 1910 } b

4/2 1913 }

a) 1 Raatihuoneenvahtimest., palkk.	850: —
1 Talonmies ja lämmittäjä, palkkaa	1,680: —
b) Valaistus	2,200: —
c) Polttoaineet	5,000: —

Siiros 9,730: — 19,376,724 43

15 P.L.

P.L.

				Siirros	9,730: —	19,376,724 43
			d)	Vedenkulutus	300: —	
			f)	Siivoaminen, lattiaipesu ja sekal.	5,970: —	16,000 —
				<i>Muist.</i> Raatihuoneen vahtimestari ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.		
I	2			<i>Seurahuone:</i>		
			a)	Taloudenhoitaja, palkkiota	900: —	
				1 Talonmies, palkkaa	1,500: —	
			b)	Siivoaminen ja puhtaanapito ..	3,400: —	
			c)	Valaistus	9,000: —	
			d)	Polttoaineet	14,000: —	
			f)	Vedenkulutus	2,200: —	
			g)	Korjaukset	3,000: —	
			h)	Sekalaista	2,300: —	36,300 —
				<i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.		
I	3			<i>Aleksanterinkatu 1:</i>		
			a)	Puhtaanapito	375: —	
			b)	Vedenkulutus	80: —	
			c)	Sekalaista ..	70: —	525 —
I	4			<i>Aleksanterinkatu 22:</i>		
		c	a)	Talonmiehen palkkio	300: —	
			b)	Sekalaista	130: —	430 —
I	5			<i>Aleksanterinkatu 24:</i>		
				Sekalaista		150 —
I	6			<i>Aleksanterinkatu 26:</i>		
			a)	Puhtaanapito	220: —	
			b)	Vedenkulutus	290: —	
			c)	Valaistus	290: —	
			d)	Sekalaista	200: —	1,000 —
I	7			<i>Puutarhakatu 4:</i>		
			a)	Talonmiehen palkkio	120: —	
			b)	Puhtaanapito	340: —	
			c)	Vedenkulutus	70: —	
			d)	Valaistus	25: —	
			f)	Sekalaista	180: —	735 —
I	8			<i>Ratakatu 10:</i>		
			a)	Talonmiehen palkkio	1,000: —	
			b)	Sekalaista	200: —	1,200 —
I	9			<i>Vuorimiehenkatu 9:</i>		
			a)	Talonmiehen palkkio	360: —	
			b)	Puhtaanapito	270: —	
				Siirros	630: —	19,433,064 43

15 P.L.

				Siirros	630:—	19,433,064 43	
I	10			c) Vedenkulutus	110:—		
				d) Sekalaista	340:—	1,080—	
				<i>Myllytie 5:</i>			
				a) Puhtaanapito	60:—		
				b) Vedenkulutus	30:—		
				c) Sekalaista	70:—	160—	
I	11		c	<i>Pengerkatu 5:</i>			
				a) Talonmiehen palkkio	360:—		
				b) Sekalaista	240:—	600—	
I	12			<i>Hakasalmen huvila:</i>			
				a) Puhtaanapito	250:—		
				b) Vedenkulutus	40:—		
				c) Sekalaista	80:—	370—	
I	13	Kvsto ^{28/4 1908} ^{30/12 1908} ^{30/12 1910}	b & c	<i>Työväenasunnnot Hietaniemenkadun N:oissa 5—23:</i>			
					a) Isännöitsijä	600:—	
					Talonmies	1,500:—	
					Lämmittäjäpalkkio 6 kuukaudelta	600:—	
					b) Tarverahat, puhtaanapito y. m.	3,100:—	
					c) Valaistus	250:—	
					d) Polttoaineet	2,500:—	
					f) Vedenkulutus	1,400:—	
			g) Istutusten kunnossapito	300:—			
			h) Korjauskustannukset	1,500:—			
						12,750—	
I	14	S:n ^{28/4 1908} ^{30/12 1908} ^{30/12 1910}	b	<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>			
					a) Isännöitsijä	600:—	
					Talonmies	1,020:—	
					b) Tarverahat, puhtaanapito y. m.	850:—	
					c) Valaistus	100:—	
					d) Vedenkulutus	450:—	
			f) Korjauskustannukset	1,500:—			
						4,520—	
				<i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä sekä talonmiehet saavat vapaan asunnon.			
I	15	S:n ^{28/4 1912}	b	<i>Kunnan virutushuoneet:</i>			
					a) 3 Järjestysmiestä à 1,200:—	3,600:—	
					1 S:n	1,500:—	
					b) Vedenkulutus	9,500:—	
			c) Valo ja lämpö	1,600:—			
						16,200—	
					Siirros	19,469,944 43	

P.L.	I	16	Kvsto 2/2 1915	b	Siirros	19,469,944	43
	I	17	S:n 27/2 1906	b	Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio	750	—
	I	18		b	Kustannuksia Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta	8,000	—
	I	19			S:n Bengtsårin maatilasta	12,000	—
	I	20			S:n Toivoniemen tilasta	2,540	—
	I	21			Talonisännöitsijän palkkio	3,000	—
	I	22			Erinäisten kaupungin talojen kalusto, sen korjaus ja täydennys	15,000	—
	I	23		c	Uusien puhelimien ynnä osuuskirjain osto	2,400	—
					Puhelinmaksut	13,500	—
					<i>I Luku. Smk 149,210:—</i>		
					Erityiset määrärahat.		
	II	1	S:n 21/12 1897 17/12 1907	b	Määräraha henkikirjoittajalle	7,000	—
	II	2	H:gin Kalast. sääntö 1/2 1890 Kvsto 21/12 1897	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle	900:—	—
				b	Puutavarain lauttauksen valvomisesta kaupungin alueella	150:—	1,050
	II	3	S:n 26/3 1907 30/12 1909		b	1 Rankkuri, paitsi asuntoa ja polttopuita	1,680:—
				b	Korvausta erinäisistä toimituksista	600:—	2,280
	II	4			c*	Tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpito	2,400
	II	5	S:n 7/6 1910		Tulli- ja pakkahuoneessa olevan postipakettiosaston huoneiston vuokra	12,000	—
	II	6	S:n 28/5 1913	b	Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra	1,600	—
	II	7	S:n 21/9 1915 S:n 11/5 1915		Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra	3,580	—
	II	8	S:n 25/4 1911 S:n 2/11 1915		Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupungin työkunnasta	24,500	—
	II	9	S:n 2/11 1915	b & c	Kaupungin apumaksu kunnallisen keskustoimiston voimassapitoon	12,500	—
	II	10	S:n 27/12 1912		Määräraha Helsingin pörssin voimassapitoon	10,000	—
	II	11	S:n 12/11 1912	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirtomääräraha	8,000	—
	II	12	S:n 30/12 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta	1,200	—
	II	13		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	1,200:—	—
			S:n 28/5 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200:—	2,400
	II	14		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen	5,000	—
					Siirros	19,620,644	43

						Siirros	19,620,644	43
15 P.L.	II	15	Kvsto 22/4 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvam- masta ynnä korvaus lausunnoista		10,000	—
	II	16	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Koiraveroa koskevan asetuksen nou- dattamisen valvontaa varten	1,000: —		
			S:n 30/12 1912	c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500: —		
			S:n 19/12 1899	b	Koirain hoitoa ja lopettamista varten	1,200: —	2,700	—
	II	17			Puolipäivätunnin merkinanto		300	—
	II	18			Palovakuutusmaksut		35,000	—
	II	19			Polttoaineet		2,000	—
	II	20			Valaistus ynnä juhla- ja valaistukset		3,000	—
	II	21		c	Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.		13,000	—
	II	22			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito		3,300	—
	II	23			Normaalikellojen kunnossapito		1,630	—
	II	24	S:n 29/12 1914 23/3 1915	b*	Alustavia kustannuksia tililaitosuudistuksen toi- meenpanemisesta		7,500	—
	II	25	S:n 16/11 1915	b*	Kalliinajanlisäystä kaupungin virka- ja palvelus- miehille		150,000	—
						<i>II Luku. Smk 321,940: —</i>		
III	1		c	Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen tileistä- poisto ja palautus		350,000	—	
					<i>III Luku. Smk 350,000: —</i>			
					15 P.L. Smk 821,150: —			
					Kuudestoista Pääluokka.			
16 P.L.	I	1		d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan		500,000	—
						16 P.L. I Luku. Smk 500,000: —		
						Yhteensä Smk	20,699,474	43

Luku	Momentti		Kirjain osoittaa tulon laadun Kunn. aset. §§ Sn muk.		Smk.	711	
Tulot.							
<i>a</i> Käytettävää säästöä edelliseltä vuodelta 200,000							
Ensimmäinen Osasto.							
Korot.							
1 Os.	I	1	Lahjoituskirj. mukaan	<i>c</i>	Kaupungin lainaobligatsioneista	14,000	
	I	2			<i>b</i> Tontinlunastuksista	350,000	
	I	3			<i>b</i> Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupun- gille	21,000	
	I	4			Osakkeiden osinkoja	232,000	
	I	5			Erinäisiä korkoja	100,000	
	I	6			<i>c</i> Vallilan lainarahaston korot	12,500	
	I	7			Yleishyödyllisen rakennuslainarahaston s:n	1,000	
	I	8			Teknillisten laitosten etuannit	20,000	
1 Os. Smk 750,500:—							
Toinen Osasto.							
Tontinlunastukset.							
2 Os.	I	1	Kvsto ^{9/3} 1893 ^{14/12} 1909	<i>b</i>	Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppa- hinnan kuoletus	800,000	
	2 Os. Smk 800,000:—						
Kolmas Osasto.							
Kaupungin kiinteä omaisuus.							
Veroja lahjoitetuista tiloista.							
3 Os	I	1	K. S:in päät. 12/1 1879	<i>b</i>	Veroja	1,100	
	I Luku. Smk 1,100:—						
	Kaupunkiin yhdistetty alue.						
II	1	Kunink. vak. ^{23/2} 1789, § 1 ja 4. K. As. ^{8/12} 1873 6 §.	<i>b</i>	Vuokria rakennuksista ja tiloista	230,000		
II	2	Välikirjan muk.	<i>b</i>	Vuokria Kaivopuiston alueesta	15,000		
II	3			Alppipaviljongin vuokra	7,000		
Siirros					2,003,600		

3 Os.

					Siirros	2,003,600 —
II	4	Välikirjan muk.	b	Laivaveistämöalueen vuokra	13,000	—
II	5		c	Ent. Seurahuoneen vuokrat	7,600	—
II	6			Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000	—
II	7		c	Vuokraa poliisin virkahuon. ja tallista kaupungin omist. taloissa	117,650	—
II	8			Vuokraa Penger- ja Ratakadun poliisihuoneistoista	7,200	—
II	9			S:n Vuorimiehenkadun N:o 9 huoneistoista	9,400	—
II	10	Välikirjan muk.	b	S:n erin. laivaveistämöalueen rakennuksista	4,000	—
II	11			S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	15,200	—
II	12			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	3,000	—
II	13			S:n kunnan työväenasunnoista	48,800	—
II	14			Erinäisiä vuokria	4,000	—
II	15			Uimahuonemaksuja	1,200	—
II	16			Kalavesimaksuja	3,500	—
II	17		c	Satunnaisia sekä kenttien vuokria	150,000	—
II	18			Tuloja tenniskentistä	1,500	—
II	19			Kadun erilleen aitaamisesta rakennustark. varten	10,000	—
II	20	Kvsto ^{26/3} 1912	b	Tuloja kunnan viritushuoneista	4,000	—
II	21		c	Tuloja kloseteista	8,000	—
<i>II Luku. Smk 664,050: —</i>						
Kauppahallit ja kauppatorit.						
III	1		c	Vuokraa kauppahallimyymlöistä	125,000	—
III	2			Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	6,000	—
III	3			Vuokraa torien myyntipaikoista	35,000	—
<i>III Luku. Smk 166,000: —</i>						
Kaupungin maatilat.						
IV	1	Välikirjan muk.	b	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000	—
IV	2			Bengtsårin maatila	12,000	—
IV	3		c	Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta	16,100	—
IV	4			Toivoniemen tila	3,500	—
IV	5			Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta	3,500	—
<i>III Luku. Smk 55,100: —</i>						
3 Os. Smk 886,250: —						
					Siirros	2,636,750 —

				Siirros	2,636,750
Neljäs Osasto.					
Tuloa tuottavat oikeudet.					
I	1	Maist. päät. ^{26/5} 1662	} b	Tonttiverot	4,500
				<i>I Luku. Smk 4,500: —</i>	
Tuulaaki- ja liikennemaksut.					
II	1	K.Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p.	} c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätyistä tava- roista	260,000
II	2	K. julist. ^{1/10} 1881 K. S:in kirj. ^{17/4} 1883	} c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrätyistä tavaroista	1,000
II	3	Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja	400,000
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiininvuokraa	500
				Mittausmaksuja	100
II	5			Satamamaksuja	90,000
II	6			Siltamaksuja	6,000
II	7	Liikennetaksa	c	Nostokranamaksuja	1,800
II	8	^{10/4} 1888		Painolastimaksuja	100
II	9			Punnitsemismaksuja	1,600
				<i>II Luku. Smk 761,100: —</i>	
Sekalaista.					
III	1	K.Aset. ^{30/3} 1879	c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta	4,000
III	2	Useat K. S:in päät.	} b	Biljaardimaksuja	800
III	3	K. Sääntö ^{21/10} 1698	} b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus	20,000
III	4		c	Kolehtirahoja	100
III	5			Erinäisiä sakkoja	200
III	6	K. Aset. ^{17/3} 1879	} b	Henkilökohtainen vaivaismaksu	65,000
III	7	K. Aset. ^{14/12} 1894	} b	Koiravero	27,000
III	8	K. Aset. ^{8/9} 1899 K. S:in kirje ^{9/8} 1900.	} b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus)	8,361
				<i>III Luku. Smk 125,461: —</i>	
				4 Os. Smk 891,061: —	
Siirros					3,527,811

			Siirros	3,527,811 —		
Viides Osasto.						
Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.						
Terveyden- ja sairaanhoito.						
5 Os.	I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	} b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	45,000 —
	I	2			Vaivaihoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän ja Humaliston sairaaloissa	175,000 —
	I	3			Sairaanhoitajataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	1,800 —
	I	4			Myydyistä ruuantähteistä	3,600 —
	I	5			Sairaanhoidosta Kivelän sairaalassa	8,000 —
	I	6			S:n Nickbyn mielisairaalassa	8,000 —
	I	7			Vaivaihoidon maksettava korvaus mielenvikaitten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa	245,000 —
	I	8			Sairaanhoidosta Humaliston sairaalassa	1,500 —
	I	9			Sairaanhoidosta uudessa kulkutautisairaalassa	15,000 —
	I	10			Tuloja desinfisioimislaitoksesta	400 —
	I	11			Desinfisioimisesta kodeissa	4,000 —
	I	12			Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	8,000 —
	I	13			Lihantarkastusaseman tuloja	164,000 —
	I	14			Tuloja Nickbyn mielissairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta	5,000 —
I Luku. Smk 684,300: —						
Vaivaishoito.						
II	1		} b	Tuloja kunnalliskodista	40,000 —	
II	2	K. Aset. 17/3 1879		Tuloja työlaitoksesta	85,000 —	
II	3			Korvausta köyhäin ylläpidosta	75,000 —	
II Luku. II. Smk 200,000: —						
Opetus- ja sivistyslaitokset.						
III	1		} c	Ammattikoulujen oppilaiden myydyistä teoksista	3,000: —	
		H:gin kansak. ohjes. 25/6 1878 ja 4/10 1892		} b	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt	600: —
Siirros					4,415,711 —	

				Siirros	4,415,711	—
Os.	III	2	c	Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista	2,000	—
	III	3		Tuloja Bengtsårin y. m. kasvatustaloksista	3,000	—
	III	4		Tuloja kaupunginorkesterista	90,000	—
	III	5		Tuloja kaupunginkirjastosta	3,000	—
	III	6		Sisäänkirjoitusmaksuja työvåenopistosta	1,500	—
				<i>III Luku. Smk 103,100: —.</i>		
			Muut laitokset.			
	IV	1	c	Tuloja tynvalityksest	700	—
	IV	2		Taloja kaupungin työkunnasta	13,500	—
	IV	3		Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	10,000	—
				<i>IV Luku. Smk 24,200: —</i>		
				5 Os. Smk 1,011,600: —		
			Kuudes Osasto.			
			Valtioavut.			
Os.	I	1	b	Kansakouluille	236,850	64
	I	2		Kasvatustaloksille	18,312	70
	I	3		Katuvalaistukseen	7,700	—
	I	4		Palolaitokselle	21,000	—
	I	5		Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368	—
	I	6		Valmistavalle poika-ammattikoululle	30,600	—
	I	7		Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	11,000	—
	I	8		Kaupungin osuus paloviinaverosta	100	—
				6 Os. Smk 325,931: 34		
			Seitsemäs Osasto.			
			Kaupungin teknilliset laitokset.			
			Vesijohtolaitos.			
Os.	I	1	b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma vedenkulutus	1,600,000: —	—
				Vesimittarien vuokria	43,000: —	1,643,000
	I	2	c	Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	5,000	—
				Siirros	6,513,342	34

					Siirros	6,513,342 34
7 Os.	I	3	c	Maksuja vesimittaria vailla olevista palovesiputkista	400	—
	I	4		Maa-alueiden vuokria	500	—
	I	5		Voittoa tehdyistä johtotöistä	20,000	—
				<i>I Luku. Smk 1,668,900: —</i>		
				Kaasutehdas.		
	II	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	187,800	—
	II	2		S:n yksityiskulutuksesta	1,050,000	—
	II	3		Tuloja sivutuotteista	70,000	—
	II	4		Voittoa tehdyistä töistä	10,000	—
	II	5		Vuokratuloja	5,100	—
	II	6		Satunnaisia maanvuokratuloja	1,350	—
				<i>II Luku. Smk 1,324,250: —</i>		
			Sähkötehdas.			
III	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	87,150	—	
III	2		S:n yksityiskulutuksesta	2,675,000	—	
III	3		S:n raitiotiekäytöstä	240,000	—	
III	4		Voittoa johtotöistä	34,850	—	
III	5		Vuokratuloja	18,000	—	
			<i>III Luku. Smk 3,055,000: —</i>			
			7 Os. Smk 6,048,150:			
			Kahdeksas Osasto.			
			Puhtaanapitolaitos.			
8 Os.	I	1	c	Talonomistajain maksuja	235,000	—
	I	2		Maksuja kaup. omista taloista	33,480	—
	I	3		Tuloja myydyistä lannasta	60,000	—
	I	4		Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	32,500	—
			8 Os. Smk 360,980: —			
			Yhdeksäs Osasto.			
			Sekalaiset tulot.			
			Apumaksut.			
9 Os.	I	1	c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta	2,000	—
					Siirros	11,276,472 34

Os.					Siirros			
						11,276,472 34		
Os.	I	2	Välikirj. muk.	c	Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	1,500 —		
	I	3		b	Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300: —		
					S:n Säätytaloa ympäröiväin istutusten s:n	1,170: —		
					S:n Ateneumia ympäröiväin istutusten s:n	200: —		
					S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	2,200: —		
					S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	556: —		
					S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	1,790: —		
	I	4			Pankkivalt. m. kirje 6/7, 1892	b	S:n katuvalaistukseen:	
							Suomen Pankilta	275: —
							Säätytalosta	525: —
					<i>I Luku. Smk 10,516: —</i>			
				Majoituksen korvaus.				
II	1	K. As. 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p:nä 1882 annetun K. Asetuksen johdosta valtio tariffin mukaan	161,000 —			
				<i>II Luku. Smk 161,000: —</i>				
				9 Os. Smk 171,516: —				
				Kymmenes Osasto.				
				Lainat.				
Os.	I	1	Kvsto 2/11 1915	a)	1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan:			
				b*	Nickbyn mielisairaalaan varten	240,000: —		
					Uuden turbogneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkötehtaaseen	420,000: —		
I	2		c*	Lainaa 2 vuotta lyhemmäksi takaisinmaksuajaksi kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta synt. vajauksen täyttämiseksi, enintään	1,400,000 —			
				10 Os. Smk 2,060,000: —				
					Siirros	13,505,988 34		

					Siirros	13,505,988 34
					Yhdestoista Osasto.	
					Taksoitus.	
11 Os.	I	1	c	Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on		7,193,486 09
				11 Os. Smk 7,193,486: 09		
					Yhteensä Smk	20,699,474 43

Helsingin kaupungin 1916 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
1	Kaupungin velat	3,334,225	56	359,886	89	3,694,112	45
2	Kaupungin virastot	366,716	67	44,450	—	411,166	67
3	Kunnallishallinto	683,593	33	38,400	—	722,193	33
4	Palolaitos	310,610	—	2,000	—	312,610	—
5	Poliisilaitos	387,478	33	6,500	—	393,978	33
6	Yleiset rasitukset	190,854	96	4,500	—	195,354	96
7	Terveysten- ja sairaanhoito	2,165,488	37	221,286	43	2,386,774	80
8	Vaivaishoito	1,524,933	—	—	—	1,524,933	—
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	2,880,183	22	65,100	—	2,945,283	22
10	Kaupinhallit ja kauppatorit	64,290	—	—	—	64,290	—
11	Kaupungin teknilliset laitokset	3,251,091	—	614,900	—	3,865,991	—
12	Katu- ja laiturivalaistus	303,450	—	—	—	303,450	—
13	Yleiset työt	1,106,805	—	1,356,505	—	2,463,310	—
14	Eläkkeet ja apurahat	94,876	67	—	—	94,876	67
15	Sekalaiset menot	803,250	—	17,900	—	821,150	—
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määrä- yksen mukaan	500,000	—	—	—	500,000	—
Yhteensä Smk		17,968,046	11	2,731,428	32	20,699,474	43
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot		Säästö, tontin- lunastukset ja satunn. tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	200,000	—	200,000	—
1	Korot	750,500	—	—	—	750,500	—
2	Tontinlunastukset	—	—	800,000	—	800,000	—
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	886,250	—	—	—	886,250	—
4	Tuloatuottavat oikeudet	891,061	—	—	—	891,061	—
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,011,600	—	—	—	1,011,600	—
6	Valtioavut	325,931	34	—	—	325,931	34
7	Kaupungin teknilliset laitokset	6,048,150	—	—	—	6,048,150	—
8	Puhtaanapitolaitos	360,980	—	—	—	360,980	—
9	Sekalaiset tulot	171,516	—	—	—	171,516	—
10	Lainat	—	—	2,060,000	—	2,060,000	—
11	Taksoitus	7,193,486	09	—	—	7,193,486	09
Yhteensä Smk		17,639,474	43	3,060,000	—	20,699,474	43

Säästöarviolaskelma marraskuun 1 päivältä 1915.

Säästö vuodelta 1914	Smk	994,000: —	
Siitä on käytetty vuonna 1915	"	400,000: —	594,000: —

Ylijäämää tulotileillä:

I. Korot:			
Lahjoitusrahastojen	3,000: —		
Erinäisiä korkoja	105,000: —	"	108,000: —
II. Tontinlunastukset			
		"	900,000: —
III. Kaupungin kiinteä omaisuus:			
Torien myyntipaikkain vuokria	8,000: —		
Kauppahallimyymläin vuokria	9,000: —	"	17,000: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet:			
Tuulaaki	66,000: —		
Satamamaksut y. m.	12,000: —	"	78,000: —
VI. Sekalaiset tulot:			
Henkilökohtainen vaivaismaksu	2,000: —		
Lihantarkastusaseman tulot ..	30,000: —		
Korvaus turvakodeissa hoide-			
tuista lapsista	2,000: —		
Tuloja Kaupunginorkesterista	20,000: —		
Koiravero	3,000: —		
Klosettimaksuja	2,000: —		
Tuloja työkunnasta	8,000: —	"	67,000: —
VII. Valtioavut:			
Ammattikoulujen		"	4,000: —
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset:			
Vesijohtolaitos	135,000: —		
Sähkötehdas	150,000: —	"	285,000: —
IX. Puhtaanapitolaitos			
		"	23,000: —

Tuloja rahasäännön ulkopuolella:

Valtioapu työväenopetusta varten	"	8,000: —	
		1,490,000: —	594,000: —

	Siirros	Smk	1,490,000: —	594,000: —
<i>Säästöä määrärahoissa:</i>				
IV. Katu- ja laiturivalaistus:				
Petroliivalaistus	25,000: —			
Rantasiltain ja tavaravajain va-				
laistus	<u>9,000: —</u>	”	34,000: —	
VII. Terveyden- ja sairaanhoito:				
Kulkutautisairaala	32,000: —			
Nickbyn sairaala	<u>5,000: —</u>	”	37,000: —	
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset:				
Kansakoulut, palkkaukset	25,000: —			
Kasvatuslaitokset	<u>7,000: —</u>	”	32,000: —	
XII. Kaupungin teknilliset laitokset:				
Vesijohtolaitos	5,000: —			
Sähkötehdas	<u>48,000: —</u>	”	53,000: —	
XIII. Allmänna arbeten		”	130,000: —	
XV. Sekalaiset menot:				
Kaupungin talojen kalusto		”	<u>10,000: —</u>	1,786,000: —
				Smk 2,380,000: —

Vajausta lasketuissa tuloissa:

I. Korot:				
Tontinlunastusten korkoja	27,000: —			
Osakkeiden osinkoa	<u>12,000: —</u>	”	39,000: —	
III. Kaupungin kiinteä omaisuus:				
Seurahuoneen vuokria		”	2,000: —	
VI. Sekalaiset tulot:				
Sairaanhoidosta Nickbyn sairaal.	7,000: —			
S:n Humaliston s:n	<u>1,000: —</u>	”	8,000: —	
VII. Valtioavut:				
Kansakoulujen	222,000: —			
Kasvatuslaitosten	17,000: —			
Paloviinavero	<u>10,000: —</u>	”	249,000: —	
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset:				
Kaasutehdas		”	100,000: —	
X. Lainat:				
Lainaa 2 vuotta lyhemmälle takasinmaksu-				
ajalle		”	<u>1,000,000: —</u>	
	Siirros	Smk	1,398,000: —	2,380,000: —

Siirros Smk 1,398,000: — 2,380,000: —

Määrärahoja ylitetty:

I. Kaupungin velat:			
Lainain korkoja y. m.	„	85,000: —	
VII. Terveyden- ja sairaanhoito:			
Marian sairaala		13,000: —	
Kivelän s:n	„	78,000: —	91,000: —
VIII. Vaivahoito	„		20,000: —
XV. Sekalaiset menot:			
Poisto ja palautus	„		250,000: —

Menoja rahäsäännön ulkopuolella:

Kupongi- ja puhelinvero	„	113,000: —	1,957,000: —
Säästö vuoteen 1916		Smk	423,000: —

Ehdollisia menoja:

Suvilahden kasarmin kauppahinnan loppuosa ..	Smk	65,000: —
Kustannuksia nykyisen sotatilan johdosta	„	423,000: —

Kaupunginkassassa on sidottuna:

Rakennusaineisiin	800,000: —
Rästeihin, joiden ei edellytetä	
kertyvän	600,000: —
Obligatsioneihin	200,000: —
	<u>Smk 1,600,000: —</u>

Helsingin Rahatoimikonttorissa, marraskuulla 1915.

Iwar Timgren.

Teknillisten laitosten taloudellista tulosta valaiseva taulu.

Vesijohtolaitos.

1.	Korko	Smk	370,150: —	
2.	Kuoletus	”	212,000: —	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	42,900: —	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	380,497: —	380,497: —
Brutto voitto			Smk 1,005,547: —	

Kaasutehdas.

1.	Korko	Smk	258,259: —	
2.	Kuoletus	”	180,350: —	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	20,000: —	
			458,600: —	
	Poistuu 1916 vuoden brutto voitto	”	317,176: —	
Vajaus			Smk 141,424: —	

Sähkötehdas.

1.	Korko	Smk	450,000: —	
2.	Kuoletus	”	360,000: —	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	137,000: —	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	532,336: —	532,336: —
Brutto voitto			Smk 1,479,336: —	
				912,833: —
	Poistuu Kaasutehtaan vajaus	Smk	141,424: —	
	Käytettävänä oleva voitto	Smk	771,409: —	

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistivillisten lasten opetus	61	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsa-	
Apumaksut	112	raala	36
Apurahat	98	Korot, tulot	107
Arkisto	9	Kruununverot	22
Asuntotarkastus	25	Kulkutautisairaala	34
		Kunnan työnvälitystoimisto	17
Eläkkeet ja apurahat	98	Kyydinpito	22
Erityiset määrärahat	105	Käsityöläiskoulu	50
Holhouslautakunta	17	Laboratorio, terveydellisten tutkimusten	27
Humaliston sairaala	34	Lahjoitettujen tilojen verot	107
		Laininlyötyjen lasten hoitolat	62
Istutukset	95	Lainat	113
		Lihantarkastusasema	27
Kaasutehdas	78	Liikennekonttori	111
S:n, tulot	112	Liikennemaksut	109
Kadut ja yleiset paikat	91	Lääkärit ja sairaanhoitajat	23
Kanavat ja viemärit	93		
Kansakoulu, ruotsinkieliset	53	Maanvuokrat	107
Kansakoulu, suomenkieliset	57	Maatilat, tulot	108
Kansanlastentarhat	68	Maistraatti	3
Kasvatuslaitokset	63	Majoituksen korvaus	113
Kasvatuslautakunta	61	Majoitus	22
Katu- ja laituri-valaistus	88	Marian sairaala	29
Kauppahallit	73	Merikoulu	49
S:n ja kauppatorit, tulot	108	Museo	72
Kauppaoppilaitokset	52	Musiikkilautakunta	72
Kaupunginkirjasto	69		
Kaupunginorkesteri	72	Nickbyn mielisairaala	40
Kaupungin talot ja maatilat	102		
Kaupunginvaltuusto	9	Oikeusaputoimisto	18
Kaupunginvaltuuston käyttövarat	106	Opetus- ja sivistyslaitokset, tulot	110

	Siv.		Siv.
Palolaitos	18	Teknilliset laitokset, taloudellinen tulos	119
Poisto ja palautus	106	Terveysten- ja sairaanhoito, sekalaista	28
Poliisilaitos	20	S:n s:n, tulot	110
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	25	Terveystoimisto	23
Puhtaanapitolaitos	96	Terveyspoliisi	24
S:n, tulot	112	Terveystoimisto	26
		Tiet	94
		Tilastokonttori	14
Raastuvanoikeus	4	Tontinlunastukset	107
Rahatoimikamari	10	Tonttivero	109
Rahatoimikonttori	10	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista ..	109
Rakennukset ja talot	91	Tuulaaki ja liikennemaksut	109
Rakennuskonttori	89	Työkalut	97
Rakennustarkastus	15	Työkunta, tulot	111
S:n, tulot	111	Työnvälitystoimisto, tulot	111
Revisionilaitos	16	Työväenopisto	71
Rokotusainevarasto	28		
		Ulosottolaitos	7
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	29		
Sairaanhoito, sekalaista	28	Vaivahoito	45
S:n, tulot	110	S:n, tulot	110
Sairaanhoitohenkilökunta	23	Valtioavut	111
Satamakonttori	13	Vastaanotto- ja havaintokoti	62
Satamat	94	Velat	1
Sivistyslaitokset, tulot	110	Vesijohtolaitos	75
Sosiaalilautakunta	18	S:n, tulot	111
Syyttäjistö	7	Viertotiet	94
Sähkötehdas	82		
S:n, tulot	112	Yhteenveto	115
Säästöarviolaskelma	116	Yleinen käymälän puhtaanapito	97
		Yleiset työt, sekalaista	98
Taksoitus	114		
Taksoitusvalmistelu	16		

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosääntöä.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Lokak. 31 p:nä 1915.

Helsingin Maistraatille.

N:o 790.

Maistraatille saa Rahatoimikamari täten kunnian lähettää ensintulevaksi vuodeksi 1916 laatimansa ehdotuksen Helsingin kaupungin tulo- ja menoarvoksi, oheen pannen kaikki asiaan kuuluvat, kaupungin hallitusten, konttorien ja lautakuntain antamat erikoisehdotukset, piirustukset ja muut tarpeelliset asiakirjat. Tämän ohessa saa Kamari seuraavassa antaa ne selitykset, joita esillä olevassa ehdotuksessa tehdyt poikkeukset joko kuluvaksi vuodeksi vahvistetusta rahäsäännöstä taikka mainituista erikoisehdotuksista voivat aiheuttaa.

Esillä olevaa budjettiehdotusta laatiessaan on Rahatoimikamari, samoin kuin viime vuonnakin oli laita, edellyttänyt paraikaa vallitsevaa sota-aikaa vielä kestävän koko ensi vuoden. Tämän seikan arvostelemiseksi ei tosin ole ollut varmaa pohjaa käytettävänä, koska todennäköisyyslaskelmiakin näihin seikkoihin nähden täytyy pitää mahdottomina. Näin ollen näyttää varovaisuus käskevän pikemmin edellyttämään vaikeuksien taloudellisen yhteiskuntaelämän alalalla jatkuvan kuin noudattamaan päinvastaista menettelyä, josta saattaisi olla arveluttavia seurauksia, siinä tapauksessa että laskelmat osottautuisivat paikkansa pitämättömiksi.

Budjetin järjestykseen on tällä kertaa tehty eräitä muutoksia suuremman yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi samanlaatuisiin tulo- ja menoeriin nähden. Rahatoimikamari on tosin budjetinkäsittelyn jatkuessa saanut tiedokseen kaupungin kassa- ja tililaitosuudistuksen ehdotuksen, joka muun muassa koskee budjetinkin järjestystä, mutta kun tätä ehdotusta ei voida ottaa lähemmin tutkittavaksi, ennenkuin budjetinkäsittely on loppuun suoritettu, ja koska mainittavampain muutosten tekeminen budjetin järjestykseen olisi jätettävä siksi, kunnes

mainittu uudistusehdotus on loppuun käsitelty, on Rahatoimikamari tällä kertaa tehnyt ainoastaan ne muutokset, jotka ilmeisesti näyttävät olevan tehtävä ja joista osa niinkään on edellytetty mainitussa kaupungin tililaitosuudistuksen ehdotuksessa. Siihen nähden mainittakoon, että toisen pääluokan kohdalla Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisiä apulaisia ja palvelusmiehiä varten olevat budjettierät on jaettu eri osastojensa kesken, mistä on ollut se etu, että Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kustannukset kumpikin selvästi esiintyvät erikseen, minkä ohessa arkistomenot on merkitty eri osaston kohdalle. — Kolmannen pääluokan kohdalle tähän asti merkityt kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Rakennuskonttorin, Kasvatuslautakunnan, Helsingin kaupungin Museo-
lautakunnan, Kansanlastentarhain johtokunnan ja Musiikkilautakunnan menot on merkitty yleisten töiden, kasvatuslaitosten, kansanlastentarhain sekä orkesterien ja teatterien määrärahain yhteyteen. Tällä keinoin on aikaansaatu suurempaa yhdenmukaisuutta budjetin järjestykseen. Muut budjetin järjestykseen tehdyt muutokset lienevät enemmittä perusteluitta selvät ja johtuvat useimmissa tapauksissa siitä, että Kamari on pyrkinyt mikäli mahdollista saman osaston kohdalle merkitsemään saman viranomaisen kirjaanpantavat ja tilitettävät erät.

Budjettiehdotukseen on tällä kertaa lisätty uusi nimitys „*Siirtomääräraha*“. Tällä tarkoitetaan jo budjetinjärjestelyssä määrätä, mitkä määrarahat katsotaan sen laatuiseksi, että ne, jos niissä syntyy säästöä, voidaan ja pitää siirtää seuraavaan vuoteen, mitkä taas sen laatuiseksi, että niiden säästöä ei ole siirrettävä. Tästä on se etu, että ei ainoastaan tehdä yleispäätöstä kaikkien määrärahaeräin laadusta, vaan lisäksi päästään tekemästä vuosittain uusiutuvia, määrärahain siirtämistä tarkoittavia anomuksia. Rahatoimikamari sentähden kunnioittaen esittää, että Maistraatti

*Kaupunginvaltuustolta hankkisi edellä mainittuun suuntaan
käyvän päätöksen.*

Lopuksi mainittakoon että, kun on näyttänyt olevan tarpeellista sen, joka ei ole kyllin perehtynyt meno- ja tulosäännön järjestykseen, saada käytettäväkseen pääluokkain, lukujen ja aliosastojen sisällysluettelo, on sellainen luettelo laadittu ja pantu budjettiehdotuksen tauluostaston loppuun.

Menot.

Ensimmäinen Pääluokka.

Kaupungin velat.

Tämän pääluokan kohdalle on kaupungin obligatsioonilainain vuotuismaksut merkitty näille lainoille vahvistettujen kuoletussuunnitelmain mukaisesti. Kaupungin kaikkien obligatsioonilainain kuoletukseen vuonna 1916 menee 567,664 markkaa eli 69,827 markkaa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Vähennys johtuu etusijassa siitä, että kuluvana vuonna on maksettu 1882 vuoden uutisrakennus- ja kuoletuslainan viimeinen kuoletuserä. Täten on siis täysiksi maksettu kaupungin ensimmäinen, vaikkei aikaisemmin otettu obligatsioonilaina. Samaten vähenevät korot Smkasta 2,752,488: 19 Smkaan 2,725,630: 95 eli siis Smkalla 26,857: 24. — Erä: provisioeja, kurssierotuksia y. m. on pysynyt ennallaan. Sitä vastoin on budjettiehdotuksen laadinnan edellytysten mukaisesti helmikuun 1 päivänä 1915 annetun asetuksen mukaan suoritettavaa kuponkiveroa varten merkitty kaikkiaan Smk 114,486: 89. Puheena olevan menoeran olisi ehkä käynyt paneminen pääluokkaan „Sekalaista“. Mutta osin on Rahatoimikamari karttanut mikäli mahdollista panemasta viimeksi mainittuun pääluokkaan menoeriä, jotka käy lukeminen muihin pääluokkiin, osin on syyllä huomautettu, että kuponkivero kuitenkin liittyy kaupungin obligatsioonilainain korkoihin ja lasketaan suhteellisesti maksettavaan korkosummaan. — Muista tämän pääluokan menoeristä mainittakoon Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastusta varten otettu alkuaan 120,000 markan laina, josta 1916 vuoden alussa on maksamatta 48,000 markkaa. Lisäksi on, samoin kuin edellisenäkin vuonna, tähän pääluokkaan merkitty Vilhonkadun tontin ja talon N:o 1 a ostoa varten otetun kuoletuslainan korko.

Vaikka kaupungilla tosin edelleen on sekä erinäisissä rahalaitoksissa tallettuina että käteiskassassa huomattavia rahamääriä, nykyään noin 6,000,000 markkaa, on Rahatoimikamari kuitenkin merkinnyt erän: lainain korkoa y. m. kohdalle melko suuren määrän eli 200,000 markkaa. Kuluvana vuonna on Rahatoimikamarin nimittäin täytyntä ulkomailta ottaa kaksi lyhytaikaista lainaa voidakseen siten sanottavaa kurssitappiota kärsimättä suorittaa ulkomaisia laskuja sekä lunastaa eräänäntyviä korkolippuja ja obligatsioneja. Mainittuja tarkoituksia varten on Lontoosta otettu lainaa 60,000 £ ja Tukholmasta 150,000 kruunua. Näiden lainain korot ja provisionit on luettu viimeksi mainittuun erään. Mahdollonta ei kuitenkaan ole, että mainittuja lainamääriä ensi vuonna täytyy korottaa.

Samaten on Rahatoimikamari ottanut huomioon sen uuden kotimaisen obligationilainan korot, jonka hankkimisesta Rahatoimikamari on Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen. Tähän nähden on puheena oleva menoerä laskettu 200,000 markaksi. Sen sijaan ei budjettiehdotukseen ole merkitty Rahatoimikamarin muonitustoimikuntaa varten Privatbankenista ottaman erikoislainan korkoja, koska mainittua lainaa ei ole pantu kaupungin yleisiin tileihin, vaan on se tilitetty erikseen.

Tämän pääluokan kokonaismenot ensi vuonna on näin ollen laskettu Smaraksi 3,694,112: 45.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, mihin määriin tämän pääluokan menot ovat nousseet alempana mainittuina vuosina:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	614,012: 08
” 1905 (” ”).....	”	1,031,830: 69
” 1910 (” ”).....	”	1,996,268: 17
” 1915 (rahasäännön ”).....	”	3,551,926: 88
” 1916 (rahasääntöehd. ”).....	”	3,694,112: 45

Toinen Pääluokka.

Kaupungin virastot.

Niinkuin edellä mainittiin, on tämän pääluokan kohdalla olevain eräin järjestykseen tehty se muutos, että osaston: Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelijat kohdalla olevat erät on jaettu niin, että Maistraatin virka- ja palvelusmiehistä johtuvat menoerät on pantu Maistraatti nimisen osaston ja taas Raastuvanoikeuden palvelusmiehistä johtuvat menoerät Raastuvanoikeus nimisen osaston kohdalle. Tässä on kuitenkin huomautettava, että täydellistä jakoa ei ole voitu toimeenpanna, syystä että niin maistraatinsihteerit kuin kielenkääntäjätkin palvelevat sekä Maistraatissa että Raastuvanoikeudessa. Rahatoimikamarin mielestä on kuitenkin ollut asianmukaista merkitä mainittujen virkamiesten palkkaukset Maistraatti nimisen osaston kohdalle. Eri osastoksi tähän pääluokkaan on pantu Maistraatin ja Raastuvanoikeuden arkiston menot.

Tämän pääluokan kohdalla olevat palkkaussäännöt pysyvät pääkohdissaan ennallaan. Sen johdosta että *Maistraatin* reistraattori on pyytänyt eroa virastaan, poistuu hänelle 5 vuoden palveluksesta tuleva palkankorotus. Sen johdosta taas että yksi kaupunginpalvelija on vuoden varrella eronnut toimestaan, poistuu hänelle maksettu 350 markan palkankorotus, jota vastoin yksi kaupunginpalvelija saa palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta koko vuodelta eli 200 markkaa.

Kokouksessaan kuluvan lokakuun 19 päivänä on Kaupunginvaltuusto puo-

lestaan hyväksynyt sekä muutetut määräykset Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta että myös Raastuvanoikeuden uuden palkkaus säännön, mutta samalla päättänyt, että uudistuksen toimeenpanon tulisi jäädä siksi, kunnes säännölliset olot jälleen ovat palautuneet sodan päätyttyä. Näin ollen Rahatoimikamari ei ole *Raastuvanoikeuden* palkkaussääntöön tehnyt muita muutoksia, kuin mitä johtuu määrävuosien palveluksesta tulevista palkankorotuksista taikka virasta eroamisesta. Kun vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg on pyytänyt virkaeroa, poistuu hänelle 10 vuoden palveluksesta tuleva palkankorotus. Vanhimmalle nuoremmalle oikeusraatimiehelle maksettu korotus 5 vuoden palveluksesta niinkään poistuu, koska hän ylenee vanhemmaksi oikeusraatimieheksi. — Väliaikaiselle viidennelle osastolle sekä ensimmäisen osaston väliaikaiselle toiselle jaostolle ei Yhteinen Raastuvanoikeus ole anonut korotettuja määrärahoja, minkä johdosta samat menoerät, mitkä ovat kuluvan vuoden menosäännössä, on Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti pantu 1916 vuoden budjettiehdotukseen. — Kolme Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijaa saa palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta maaliskuun 1, heinäkuun 1 ja joulukuun 1 päivästä 1916 lukien kukin. — *Syyttäjistöstä* olevat menot pysyvät ennallaan. — *Ulosottolaitoksen* menosääntöön on merkitty korotukset kahdelle ulosottoapulaiselle 10 vuoden palveluksesta, helmikuun 1 ja huhtikuun 1 päivästä 1916 lukien, minkä ohessa kahdelle ulosottoapulaiselle 10 vuoden palveluksesta maksetut palkankorotukset poistuvat heidän eroamisensa johdosta.

Arkisto nimiseen osastoon on ensinnäkin merkitty aktuarin palkka sekä arkistoapulaisen palkkaussääräraha. Tarverahain määräraha on korotettu 6,000:sta 7,000 markkaan osin paperinkulutuksen lisääntymisen, osin ja etusijassa nitomiskustannusten runsaan kohoamisen johdosta. Olisiko viimeksi mainittuun menoerään säästöä aikaansaataavissa, ei Rahatoimikamari ole tahtonut varmasti lausua, mutta on kuitenkin katsonut olevan tähän kiinnittäminen asianomaisten huomiota. — Kuluvan vuoden menosääntöön on Sekalaista nimisen pääluokan kohdalle pantu 5,000 markkaa 50 raitotievuosilipun hankkimiseksi. On kuitenkin näyttänyt asianmukaisemmalta jakaa tämä määräraha sekä merkitä vuosilippujen määrärahat niiden meno-osastojen kohdalle, joihin ne kuuluvat. Tähän nähden on Maistraatin menosääntöön pantu vuosilippujen määräraha 7 kaupunginpalvelijalle, Raastuvanoikeuden menosääntöön 11 kaupunginpalvelijalle ja Ulosottolaitoksen menosääntöön 30 ulosottoapulaiselle, kaikkiaan 4,800 markkaa.

Tämän pääluokan kokonaismenot nousisivat ehdotuksen mukaan Smkaan 411,166: 67, ja ovat menot kaupungin virastoista olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	.....	Smk 221,240: 54
” 1905 (” ”)	.....	” 224,256: 07
” 1910 (” ”)	.....	” 356,688: 02
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	” 407,800: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	” 411,166: 67

Kolmas Pääluokka.

Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston ja sen *kanslian* menot ovat pysyneet ennallaan. Tosin on Rahatoimikamari kiinnittänyt asianmukaista huomiota vuositilintarkastajain muistutukseen, että tarverahain määräraha aina on osottautunut liian niukasti lasketuksi ja että menosääntöön olisi pantava todellisia tarpeita vastaava rahamäärä. Kun kuitenkin Kaupunginvaltuuston asiakirjain ja esityslistain painatuskustannuksilla on ratkaiseva merkitys tämän määrärahan suuruutta arvosteltaessa ja kysymys erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä kaupungin painatuskustannusten huojistamiseksi on valmisteltavana ja luultavasti vielä kuluvana syksynä voidaan lopullisesti ratkaista, ei Rahatoimikamari ole nyt katsonut olevan syytä korottaa puheena olevaa tarverahain määrärahaa, joka täksi vuodeksi korotettiin 20,000:sta 35,000 markkaan, siis melko suurella määrällä.

Rahatoimikamarin menosääntöön on tehty ainoastaan se muutos, että on lisätty toisen vahtimestariapulaisen palkka, 720 markkaa. Sittenkun Rahatoimikamarin kanslian velvollisuudeksi pantiin periä maksamattomia maanvuokria, vuotuismaksuja, laskuja y. m. s., on havaittu välttämättömäksi asettaa vahtimestarille toinen apulainen. Kuluvana vuonna on mainitun apulaisen palkka maksettu Rahatoimikamarin tarverahoista. Mutta kun kokemus on osottanut puheenalaisen palvelusmiehen vastedeskin käyvän tarpeelliseksi, on Kamarin mielestä ollut oikeinta panna palkkamäärä eri menoeräksi, joten ei sitä enää suoriteta tarverahoista.

Esillä olevan ehdotuksen mukaan Rahatoimikamarin menosääntö siis kohoo 720 markalla.

Rahatoimikonttorin menosääntöön on tehty suurempia muutoksia, ja se on kohonnut 87,740 markasta Smkaan 97,483: 33. Niinpä tulee kaupunginkamreerille palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta marraskuun 1 päivästä 1916 lukien. Yhden vahtimestariapulaisen palkkaa on korotettu 160 markalla, syystä että hänen työnsä on tarmokkaamman rahastamisen johdosta lisääntynyt. — Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on kohonnut tuntuvasti eli 17,000 markasta 25,000 markkaan, osin syystä että konttorin vuosi vuodelta karttuva työmäärä vaatii lisäämään ylimääräistä henkilökuntaa — tähän nähden mainittakoon erittäin lisääntymistään lisääntyvän verolippujen määrän tuottama työlisäännys — osin syystä että Valtuuston päätös että Rahatoimikamari ei saa osottaa maksettavaksi laskuja tileiltä, joiden määrärahat jo on kulutettu, vaatii toimittamaan alustavan tarkastuksen ja kirjanpidon Rahatoimikonttorissa, mihin työhön niinkään tarvitaan ylimääräisiä työvoimia. — Tarverahain määrärahaakin on koro-

tettu 1,500 markalla, pääasiallisesti sen johdosta että ensi vuonna täytyy paimattaa uudet emäliput 1876 vuoden obligatsioonilainaa varten.

Liikennekonttorin menosääntö on laadittu liikennekamreerin esittämän erikoisehdotuksen mukaisesti. Sen mukaan saa yksi nuorempi kirjanpitäjä palkan korotusta 5 vuoden palveluksesta koko vuodelta sekä yksi vanhempi ja yksi nuorempi konttorikirjuri niinkään korotusta 5 vuoden palveluksesta ensi syyskuun 1 päivästä lukien. *Ylimääräisten apulaisten* palkkausmäärärahaa on vähennetty 1,020 markalla eli 10,500 markkaan menosäännön supistamiseksi. *Mittari-palkkiot* on voitu vähentää 1,440 markasta 240 markkaan. Tämä johtuu siitä, että ulkomailta ei ole odotettavana koko sota-aikana suolaa, ainoaa tavaraa, jonka mittaamiseen kaupungin mittareja käytetään. — Kun erinäiset liikennekonttorin alaiset huoneistot on käytetty sotiaallisiin tarkoituksiin, nimittäin 8 kaupungin 9 tavaravajasta sekä tullihuoneessa olevan pakkahuonemakasiinin itäosa, missä hydrauliset hissit sijaitsevat, eikä näiden huoneistojen kustannuksia nykyoloissa käy paneminen maksettavaksi liikennekonttorin menosäännöstä, on valaistus- ja vedenkulutusmenoja voitu tuntuvasti vähentää eli 7,500 ja 7,600 markasta 2,500 ja 400 markkaan. *Kalustomääräraha* on vähennetty 1,500:sta 1,000 markkaan. Neljän sähköllä käyvän tavarahissin käyttökustannusten on laskettu vähenevän 500:sta 100 markkaan, koska kolme kaupungin neljästä hissistä on sotalaitoksen käyttämissä huoneistoissa. Konttorin *tarverahain* määrärahaa on vähennetty 1,000 markalla, koska osa konttoritarvikkeiden hankintakustannuksista ynnä puhtaanapidosta sekä edellä mainituista Venäjän sotalaitoksen käyttämistä tavaravajoista annettujen tietojen kustannukset säästyvät. Liikennekonttorin kokonaiset menot vähenisivät siis 15,860 markalla ja olisivat 97,740 markkaa.

Satamakonttorin menosääntö niinkään pysyy pääkohdissaan ennallaan. Satamakapteenille ja satamakonttorinkirjanpitäjälle tulevat kannantaprosentit on laskettu ilmoitettujen tuloeräin mukaisesti sekä ylittävät jonkin verran kuluvan vuoden menosäännön vastaavat erät.

Satamakapteenin erityisen esityksen johdosta on Rahatoimikamari korottanut vanhemman satamavahtimestarin palkan 1,800:sta 2,400 markkaan. Yleensä ei Rahatoimikamari tosin ole katsonut palkankorotuksia nykyoloissa saavan tulla kysymykseen, elleivät aivan erikoiset syyt sitä vaadi. Tässä tapauksessa on vanhemmalla satamavahtimestarilla paitsi palkkaansa ollut sivutulot keskimäärin 1,000 markkaa vuodessa kaupungin vaa'alla punnitsemisesta. Nämä sivutulot ovat kuitenkin vähentyneet tuntuvasti eli noin 500 markalla, sen johdosta että Töölöön on perustettu lihantarkastusasema, missä punnitseminen nyttemmin enimmäkseen toimitetaan. Tähän nähden ja kun tällä toimihenkilöllä aikaisemmin olleet muutkin sivutulot ovat vähentyneet, on Rahatoimikamarin mielestä ollut oikeudenmukaista korottaa vanhemman satamavahtimestarin palkkaetuja edellä kerrotulla tavalla. — Niinkuin Kamarilla on erityisessä esityksessä ollut tilaisuus lähemmin mainita, oli satamakonttori erikoisbudjettiehdotustaan viime

vuonna laatiessaan epähuomiosta laskenut ylimääräisten konstaapelien määrärahan 20,000 markaksi 24,000 markan sijasta, johon summaan näiden palkkausten olisi pitänyt nousta lukien 1,500 markkaa 16 konstaapelille. Oikaisu on tehty nyt esillä olevan ehdotukseen. Lisäännys on siis pikemmin näennäinen kuin todellinen. — Satamakonttorin moottorikoneen talvihoidon kustannukset ovat hinnannousun johdosta kohonneet 50 markalla, vedenkulutuskustannukset taas vesijohtokonttorin ilmoituksen johdosta 20 markalla. Kokonaismenot, jotka kuluvaan vuoden vahvistetussa rahäsäännössä ovat 77,030 markkaa, nousisivat siis budjettiehdotuksen mukaan 82,195 markkaan.

Niinkuin edellä mainittiin, ei kaupungin yleisten töiden Hallituksen eikä Rakennuskonttorin menosääntöä ole merkitty puheena olevan, vaan kolmannentoista pääluokan: Yleiset työt kohdalle.

Tilastokonttorin menosääntö on kohonnut 1,220 markalla. Lisäännys johtuu osin siitä, että eräitä palkkauksia on parannettu, osin siitä että ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa on katsottu olevan jonkin verran korottaminen. Niinpä tulee konttorinjohtajalle 700 markan korotus 5 vuoden palveluksesta koko vuodelta sekä yhdelle laskuapulaiselle palkanlisäystä 300 markkaa syistä, jotka johtaja on konttorin erikoisessa budjettiehdotuksessa lähemmin maininnut ja jotka rahatoimikamari on hyväksynyt. Vahtimestarin tähänastinen palkka, 600 markkaa, on havaittu liian niukaksi, minkätähden se on korotettu 720 markkaan, joka summa, vaikka onkin varsin pieni, on katsottu riittäväksi. Konttorin johtajan pyynnöstä on ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa korotettu tuntuvasti eli 3,900:stä 6,000 markkaan tilastojulkaisujen jouduttamiseksi. Sitä vastoin on kunnalliskertomusten jouduttamista varten olevaa satunnaista määrärahaa voitu vähentää 2,000 markalla. Muut menoerät pysyvät ennallaan.

Rakennustarkastuksen menosääntöön nähden huomautettakoon, että rakennustarkastaja ei ole antanut budjettiehdotusta, luultavasti syystä ettei hän ole halunnut muutoksia nykyiseen menosääntöön. Rahatoimikamarilla on tosin tiedossaan, että on olemassa valiokunnan mietintö, jossa ehdotetaan puheena olevan konttorin menosäännön vähentämistä 58,400 markkaan, mutta kun tätä mietintöä ei ollut käsitelty budjettiehdotuksen ollessa laadittavana, ei menosääntöön ole tehty muita muutoksia, kuin että avustavalle rakennustarkastajalle 5 vuoden palveluksesta tuleva palkankorotus on merkitty koko vuodelta 1916. Tämän johdosta kohoaa rakennustarkastuksen menosääntö 300 markalla.

Revisionikonttorin menosääntöä on kaupunginrevisori katsonut olevan tuntuvasti korottaminen. Erikoisessa budjettiehdotuksessaan viittaa kaupunginrevisori edellä mainittuun kaupungin tili- ja kassalaitoksen uudistusehdotukseen sekä revisionikonttorin täydelliseen uudestijärjestämiseen. Kun kaupunginrevisori kuitenkin oli edellyttänyt, että ehdotusta ei voitaisi ennen budjetinjärjestelyä loppuun käsitellä, on hän ensi vuodeksi laatinut 44,700 markkaan päättyvän väliaikaisen menosäännön, jonka mukaan revisionikonttorin kokonaismenot siis

kohoaisivat 9,600 markalla. Tämä korotus jakautuu kahteen erään, nimittäin uuden revisorinviran palkkioon 6,000 markkaan sekä ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahan korottamiseen 3,600 markalla. Tätä asiaa käsiteltäessä on Rahatoimikamarissa lausuttu epäilyksiä, onko konttorin menosääntöön muutoksia tehtävä ennen tililaitosuudistuksen toimeenpanemista sekä varsinkin, olisiko uutta vakinaista virkaa konttoriin perustettava, kun virasto luultavasti kohdakkoin järjestetään perin pohjin uudestaan ja kaikki menosäännössä mainittujen virkain pitäjät on ehdotettu irtisanottaviksi. Rahatoimikamari onkin hyväksynyt tämän käsityksen ja sentähden budjettiehdotukseen pannut ainoastaan samat menoerät, mitkä ovat tämänvuotisessakin menosäännössä. Olisi epäjohtomukaista nyt käydä tuntuvasti korottamaan menosääntöä, kun se kuitenkin kohdakkoin perin pohjin uudistettaisiin. Rahatoimikamarin puoltamalla tavalla on samanlaatuisissa tapauksissa ennenkin menetelty, ja edellyttää täytyy revisionikonttorin voivan vuonna 1916 edelleen toimia nykyisillä työvoimillaan ja tähänastisilla määrärahoillaan.

Taksoitusvalmistelukunnan menosääntö osottaa tuntuvaa kohoamista eli 42,075:stä 47,650 markkaan. Korotukset johtuvat osin siitä, että puheenjohtajalle tulee palkankorotus 5 vuoden palveluksesta koko vuodelta sekä että taksoituslautakunnan puheenjohtajille on luettu palkkioksi 1,200 markkaa tämänvuotisen määrän 800 markan sijasta, osin ja pääasiallisimmin siitä, että ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa on korotettu 3,600 markalla. Mainitun korotuksen perustelemiseksi taksoitusvalmistelukunta mainitsee, että verotettujen lukumäärän kohoaminen aina lisää työtä ei ainoastaan itse taksoitusluettelon laadinnassa, vaan kunnallisen ääniluettelonkin kirjoittamisessa, siihen kun on laadittava kahdet vaaliluettelot. Ehdotettu määrärahan korotus riittää kuitenkin ainoastaan sillä edellytyksellä, että liikennekonttorin ylimääräisiä apulaisia ensi vuonnakin voidaan antaa taksoitusvalmistelukunnan käytettäväksi, mikä seikka ei, sikäli kuin Rahatoimikamarille on ilmoitettu, kohdannekaan vaikeuksia. Taksoitusvalmistelukunnan käytettävänä olevan huoneiston vuokra on merkitty 1,100 markkaa entistään suuremmaksi, syystä että huoneistosta välikirjan mukaan menevä vuokra oli 1915 vuoden menosääntöön merkitty liian alhaiseksi.

Holhouslautakunnan menosäännössä on vahtimestarinpalkkiota ja tarverahain määrärahaa korotettu 200 markalla, syystä että mainittu määräraha on jo kauan osottautunut riittämättömäksi.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esityksestä on toimiston yhden naisapulaisen palkkaus korotettu 1,800:sta 2,400 markkaan, sen johdosta että naisten työnvälitysosasto on jaettu kahteen aliosastoon, kumpikin eri johtajattarineen. Vahtimestarinapulaisen palkka on korotettu 600:sta 720 markkaan samoilla perusteilla, joita vastaavissa tapauksissa on noudatettu tilastokonttorissa ja Rahatoimikamarin kansliassa. Polttoainetakin varten on merkitty korotettu määrää, ja samaten on tarverahoja, siivoamista y. m. varten oleva määräraha

korotettu 3,160 markasta 3,900 markkaan. Näiden korotusten johdosta kohoaa kunnan työnvälitystoimiston menosääntö tämänvuotisesta määrästään 20,600 markasta 22,400 markkaan.

Kasvatuslautakunnan ja Helsingin kaupungin museon lautakunnan samoin kuin Kansanlastentarhain johtokunnan ja Musiikkilautakunnankin menosäännöt on, niinkuin edellä mainittiin, siirretty tästä pääluokasta yhdeksänteen pääluokkaan: Opetus- ja sivistyslaitokset.

Sosiaalilautakunnan menosääntöön on tehty se muutos, että kunnan työväenasuntojen menot on siirretty Sekalaista nimiseen 15 pääluokkaan, johon muutkin kaupungin omistamista taloista ja rakennuksista olevat menot on merkitty. Sosiaalilautakunnan menosääntöön ei muutoin ole muutoksia tehty. Rahatoimikamari on tosin huomannut, että kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahastojaoston palkkio 1,500 markkaa on kuluvana vuonna säästynyt, syystä että mainittu jaosto ei ole kokoontunut, mutta tämä on osin johtunut nykyolojen aikaansaamasta seisahduksesta rakennustoiminnan alalla ja osin siitä, että kysymys Vallilan alueen laajentamisesta ja tonttien antamisesta sieltä vielä on ratkaisematta. Kun viimeksi mainitusta asiasta kuitenkin on ehdotus olemassa ja uutisrakennustoiminnan Vallilassa voi edellyttää alkavan, kun lainoja sanotusta lainarahastosta ruvetaan antamaan, on Rahatoimikamari katsonut mainitun palkkiomäärän olevan sinänsä pysytettävä budjetissa.

Oikeusaputoimiston menosääntö pysyy kaikissa pääkohdissaan ennallaan. Kuluvan vuoden menosäännössä oleva toimiston huoneiston vuokra on kuitenkin poistettu, koska toimisto on sijoitettuna kaupungin omistamaan taloon eikä sen tähden suorita vuokraa. Tämän johdosta vähenee toimiston menosääntö 1,400 markalla.

Budjetinjärjestykseen tehtyjen, edellä selostettujen muutosten johdosta ovat tämän pääluokan menot näennäisesti vähentyneet tuntuvassa määrässä.

Niinpä nousisivat puheena olevan pääluokan kokonaismenot budjettiehdotuksen mukaan Smkaan 722,193: 33. Tämän pääluokan menot edellisinä vuosina näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	216,755: 37
” 1905 (” ” ”)	”	283,516: 26
” 1910 (” ” ”)	”	516,829: 69
” 1915 (rahasäänön ”)	”	986,815: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	722,193: 33

Neljäs Pääluokka.

Palolaitos.

Tämän pääluokan kohdalle on menosääntöön tähän asti pantu katu- ja laiturivalaistuksen kustannukset. On kuitenkin näyttänyt siltä, kuin tulisi näiden menoeräin — vaikkapa eri pääluokan kohdalla — budjetissa lähemmin liittyä teknillisten laitosten ja yleisten töiden menoihin. Tämän johdosta on puheena olevat menot tässä budjettiehdotuksessa pantu kahdennentoista pääluokan kohdalle. Sen sijaan on palolaitoksen menot, jotka tähän asti ovat olleet viidennen pääluokan kohdalla, nyt pantu neljänteen pääluokkaan.

Palolaitoksen *palkkauksiin ja muihin etuihin* käytettävät menot on budjettiehdotukseen pantu palotoimikunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti. Niinpä on ruiskumestarien luku lisätty kahdesta kolmeksi, kersanttien sitä vastoin vähennetty kymmenestä yhdeksäksi, mikä muutos on aiheuttanut lisämenoja 600 markkaa. Tämä muutos ei kuitenkaan ole ainoastaan toivottava, vaan tarpeellinenkin, jotta jommankumman ruiskumestarin ollessa virasta vapaana tahi saadessa esteen kolmas voi ryhtyä hänen toimeensa. Mainita sopii, että ruiskumestarien lukumäärä on ollut ennallaan viimeiset kolmekymmentä vuotta. — Vuonna 1916 saavat useat palomiestöön kuuluvat henkilöt ikäkorotuksia, s. o. heidät korotetaan ensimmäisen vuoden konstaapeleista toisen vuoden konstaapeleiksi sekä nuoremmista vanhemmiksi korpraaleiksi. Palomiestöön palkkausmenot nousevat tämän johdosta kuluvan vuoden menosäännön määrästä 114,600 markasta 124,860 markkaan. Ruokakuluja, joita tänä vuonna on ollut 35 markkaa miestä kohti kuukaudessa, on laskettu ensi vuonna olevan 50 markkaa, mutta palomestari huomauttaa, että on epätietoista, riittääkö tämäkään lisäys, kun kaikenlaatuisen elintarpeitten hinta edelleen näyttää tuntuvasti kohoavan. Samoista syistä on vuotuiset vaatetusrahatkin, joihin myös on luettu pesu, korotettu 150 markasta 200 markkaan miestä kohti.

Osin sen johdosta että palotallin hevosten lukumäärä on kuluvana vuonna lisätty 28:ksi, joka määrä ensi vuonna palokunnan miesluvusta huolimatta täytyy pysyttää, osin taas heinäin ja kaurain hinnannousun johdosta kohoavat palotallin menot tuntuvasti eli 18,350 markasta 26,550 markkaan. Rahatoimikamari ei ole katsonut olevan pyydetyistä määrärahoista tinkiminen. — Samaten kohoavat *lämmityksestä, valaistuksesta puhtaanapidosta ja vedenkulutuksesta* olevat menot halkojen, kaasun ja petrolin hinnan kohoamisen johdosta 20,130 markasta 28,500 markkaan. Neljännessä luvussa nimikkeen *palokalut ja kalusto* kohdalla luetellut menot vähenevät tämänvuotisesta määrästä 12,500 markasta 10,000 markkaan, sen johdosta että 1916 vuoden menosääntöehdotukseen ei ole pantu määrärahoja

palolennätinverkon täydentämistä eikä erinäisen kaluston ostoa varten. — Osas-
tossa *Sekalaista* on menoeriä niinkään hiukan korotettu.

Tämän pääluokan kokonaismenot on siten laskettu 312,610 markaksi.
Menoja on tämän pääluokan kohdalla ollut:

vuonna 1900 (tilinpäätöksen mukaan	)	Smk	123,150: 52
” 1905 (” ” ”	)	”	118,055: 99
” 1910 (” ” ”	)	”	154,766: 18
” 1915 (rahasäännön ” ”	)	”	259,890: —
” 1916 (rahasääntöehdotuksen mukaan)	”	”	312,910: —

Näiden palolaitoksen vakinaisten menojen lisäksi on Kaupunginvaltuusto
edellä mainitun ajanjakson kuluessa myöntänyt määrärahoja seuraavain uusien
paloasemain rakennuttamiseen, nimittäin:

Kallion paloaseman	.....	Smk	287,500: —
Hermannin ”	.....	”	25,000: —
Bölen ”	.....	”	32,600: —
Korkeavuorenkadun talon N:o 39 ostoon	.....	”	125,000: —
		Yhteensä Smk	470,100: —

Viides Pääluokka.

Poliisilaitos.

Tämänkin pääluokan menosääntö pysyy esillä olevassa budjettiehdotuksessa
pääkohdissaan ennallaan. Niinpä on kaupungin *käteinen apumaksu poliisilai-
toksen voimassapitoon* merkitty kuluvan vuoden menosäännön mukaisesti, samoin-
kuin poliisilaitoksen käytettävänä kaupungin omissa taloissa olevain virkahuo-
neistojen sekä vuokrahuoneistojen lasketut ja todelliset vuokramäärät. Lämmitys-
ja valaistusmenot sitä vastoin kohoavat halkojen- ja kaasunhinnan nousun joh-
dosta tuntuvasti eli 34,000:sta 45,000 markkaan. — Nimikkeen *Sekalaista* koh-
dalla olevat määrärahat niinkään ovat kohonneet. Niinpä on asevarusteiden,
huonekalujen y. m. korjausmääräraha, joka kuluvan vuoden menosäännössä on
2,750 markkaa, nyt merkitty 4,000 markaksi, mikä korotus johtuu siitä, että
ensiksi mainittu rahamäärä on jo kuluvana vuonna huomattu riittämättömäksi,
jota paitsi tarvittavain esineiden hintakin on kohonnut. Erän 500 markkaa
„hurstipalttinan ostamiseksi“ piireihin ja säilytys- ja huoneisiin oli poliisimestari mer-
kinnyt budjettiehdotukseensa, ja on Kamari havainnut tämän ehdotuksen aiheel-

liseksi ja asianhaaran vaatimaksi. — Toinen menoerä, jota ei ole ollut viime vuosien menosäännössä, mutta joka nyt on poliisimestarin pyynnöstä ehdotukseen pantu, on „8 uuden satulan osto“ ratsastavalle poliisille. Kaupungin kustantamat satulat on kelvottomina vuosien kuluessa hyljätty, minkätähden uusia näyttää olevan hankittava, vaikka nahan hinta nykyään onkin niin korkea, että kukin satula tulee maksamaan 300 markkaa. Kolmas menoerä, jonka poliisimestari oli pannut erikoisehdotukseensa, mutta jota ei ole Rahatoimikamarin ehdotuksessa, nimittäin 300 markkaa voittuneiden hevosten kuljetusta, hoitoa ja lopettamista varten, oli aiottu eläinklinikoille korvaukseksi näiden kuluista niissä tapauksissa, jolloin korvausta ei voida saada hevosen omistajalta. Ehdotustaan perustelee poliisimestari sillä, että olisi jonkin verran kehottavaa voittuneiden hevosten huostaan ottamisessa, niiden hoidossa y. m., kun korvaus olisi saatavissa omistajan maksukykyyn katsomatta. Rahatoimikamari puolestaan ei ole katsonut tuollaista korvausta olevan paneminen kaupungin velvollisuudeksi eikä kaupungin sitä olevan vapaaehtoisestikaan suostuttava maksamaan, koska korvausmäärä kohdakkoin voisi tuntuvasti kohota.

Poliisilaitoksesta on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk 383,178: 85
” 1905 (” ”)	” 246,821: 27
” 1910 (” ”)	” 335,604: 05
” 1915 (rahasäännön ”)	” 379,028: 33
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	” 393,978: 33

Vuodesta 1900 lähtien on rakennettu seuraavat uudet poliisitalot, nimittäin

Pengerkadun poliisitalo	Smk 260,000: —
Ratakadun ”	” 165,000: —
Vanhankaupungin ”	” 14,300: —
Bölen ”	” 11,800: —
Keskusaseman talli	” 59,000: —
Töölön maneesi	” 17,000: —
Poliisivankilan muutosrakennus	” 40,000: —
<u>Yhteensä Smk 567,100: —</u>	

Kuudes Pääluokka.

Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset.

Tämän pääluokan kohdalla mainitut menot ovat tähän asti olleet kymmenennen pääluokan kohdalla, mutta niiden on katsottu budjetissa sopivammin kuuluvan tähän yhteyteen.

Kyydinpidon urakkahinta on merkitty siksi määräksi, mikä urakkasopimuksen mukaan maksetaan, ja on vähentynyt 80 markalla. *Kruununverot* on merkitty entisen määräisinä.

Laskiessaan ensi vuoden *majoituskuluja* on Rahatoimikamari ottanut varteen kuluvana vuonna tästä asiasta saadun kokemuksen. Tietenkin täytyy laskelmain parustua todennäköisyysarvioon, koska ilmeisestikin on mahdoton nykyoloissa laskea, minkä verran sotaväkeä vuonna 1916 kaupunkiin majoitetaan. Tämä epätietoisuus on saattanut majoituslautakunnan erikoisehdotustaan laatiessaan laskemaan menot pikemmin liian runsaiksi kuin liian alhaisiksi. Tämän johdosta on majoituskustannukset, jotka kuluvan vuoden menosäännössä oli laskettu 133,520 markaksi, lautakunnan laskelmassa oletettu 428,000 markaksi, josta summasta 225,000 markkaa menisi niiden sotajoukkojen majoituskustannuksiin, jotka ovat sotaan varustettuina ja joiden tulee saada vuokratuloja. Saman suuruisen summan oli lautakunta pannut kuluvaksi vuodeksi laatimaansa budjettiehdotukseen, mutta budjettia järjestäessään katsoi Valtuusto sen käyvän menosäännöstä poistaminen, koska menosääntöön olisi pantava ainoastaan säännöllisissä oloissa kaupungilla olevat majoituskulut. Muut sotatilasta johtuvat majoituskulut sitä vastoin olisi pantava tileihin siirtyviksi ja otettaisiin sodan päätyttyä erikseen käsiteltäviksi. Budjettiehdotukseen liittyvä säästöarviolaskelma osottaa, että kaupungilla on nykyisen sotatilan johdosta ollut välittömiä menoja 423,000 markkaa, josta summasta 113,000 markkaa on ylimääräisiä majoituskuluja tältä vuodelta. Samaten kuin vuonna 1915 vuoden budjettia järjestettäessä meneteltiin, on Rahatoimikamari ensi vuodenkin majoituskuluja laskiessaan ollut menosääntöön pane-matta sotakannalla olevain joukkojen kustannuksia, jotka tilitetään budjetin ulkopuolella. Tämän johdosta on majoituskustannukset laskettu 178,000 markaksi eli 250,000 markkaa vähemmiksi majoituslautakunnan erikoisehdotuksessa olevaa määrää. — *Majoituslautakunnan* menosääntö on kohonnut 800 markalla osin Kaupunginvaltuuston helmikuun 16 päivänä kuluvaa vuotta tekemän päätöksen johdosta suoda palkanlisäystä erinäisille lautakunnan virkamiehille, osin sen johdosta että lautakunnan tarverahain määräraha on osottautunut riittämättömäksi. Rahatoimikamari ei voi olla tässä yhteydessä huomauttamatta sitä erityistä säästäväisyyttä ja huolenpitoa, mikä nykyisissä tavattomissa oloissa on ollut huomattavana majoituslautakunnan toiminnassa.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	238,251: 33
” 1905 (” ”)	”	273,765: 04
” 1910 (” ”)	”	454,376: 06
” 1915 (rahasäännön ”)	”	150,154: 96
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	195,354: 96

Seitsemäs Pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Tämän pääluokan kohdalla olevain osastojen järjestystä on muutettu siten, että ensin on käsitelty kaikki Terveydenhoitolautakunnan välittömän silmälläpidon alaiset osastot ja sitten kaupungin sairaalaylihallituksen menosääntö sekä lopuksi lähinnä tämän ylihallituksen alaisten sairaalain menot.

Tässä yhteydessä lienee huomautettava, että eri sairaalain menosäännöt on järjestetty Kaupunginvaltuuston vahvistaman sairaalain menosääntöjen kaavion mukaisesti. Tämän uuden järjestyksen johdosta huomauttaa Marian sairaalan hallitus, että sen mielestä tuskin on mainittavasti suurempaa selvyyttä aikaansaatu, jota vastoin on käynyt mahdottomaksi läheskään luotettavasti laskea eri osastojen sairaanhoitokuluja. Viimeksi mainittuun seikkaan nähden viittaa hallitus niihin kaikkia osastoja varten yhteisesti merkittyihin eriin, jotka milloin minkin verran mielivaltaisesti on koottu „lääketarpeet“ nimikkeen kohdalle, sekä yhteiseen kaluston kunnossapitomäärärahaan. Muutettu järjestys niinkään vaikeuttaa eri menoeräin välistä vertailua kuluvan ja ensi vuoden menosäännössä. Mutta tällainen haittahan tietysti aina syntyy siirryttäessä toisesta budjetinjärjestyksestä toiseen.

Rahatoimikamari on voinut pääasiassa hyväksyä terveydenhoitolautakunnan laatiman menosääntöehdotuksen, minkätähden Kamari pyytää viitata lautakunnan ehdotuksiin ja perusteluihin. Rahatoimikamarin ehdottamat pienet menosäännön supistukset nousevat kaikkiaan ainoastaan 11,800 markkaan. Vaikka siis tämän menoluokan menoeräin lähempi perustelu saattaisi näyttää tarpeettomalta, pyytää Rahatoimikamari kuitenkin lyhyesti mainita eräitä valaisevia tietoja.

Nimikkeen *Terveydenhoitolautakunta* kohdalla pysyvät menot ennallaan, lukuun ottamatta polttoaineiden määrärahaa, jota on katsottu olevan korottaminen 240 markalla ja joka siis kohoaa 24,700 markkaan. Vain yksi vähäinen muutos on tehty osaston *Lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta* kohdalla, kun nimittäin Bölen esikaupungista vuokratun sairaalahuoneiston vuokraa on korotettu 300 markalla, koska talonomistaja on terveydenhoitoviranomaisten vaatimuksesta toimeenpannut erinäisiä korjauksia ja parannuksia huoneistossa. Toinen erä, jonka lautakunta oli pannut ehdotukseensa, mutta jonka Rahatoimikamari on poistanut, on määräraha raitiotie-vuosilipun hankkimiseksi terveydenhoidontarkastajalle jotta hän voisi taloudellisista uhrauksista tehdä tarkastustoiminnastaan johtuvat lukuisat matkat. Rahatoimikamari ei ole voinut pitää sopivana vuosilipun kustantamista niin suuripalkkaiselle virkamiehelle kuin terveydenhoidontarkastaja on. Tämän osaston menot kohoaisivat siis budjettiehdotuksen mukaan 300 markalla ja nousisivat 80,875 markkaan.

Terveyspoliisin menosääntö vähenee näennäisesti, sen johdosta että tämän osaston kohdalla tähän asti ollut työväenasuntojen tarkastajan palkkauserä, 7,000 markkaa, nyttemmin on siitä poistettu. Kaikki merkityt korotukset johduvat määrävuosien palveluksesta tulevista palkankorotuksista. Niinpä saa työ-tarkastaja korotusta 125 markkaa 10 vuoden palveluksesta, lokakuun 1 päivästä 1916 lukien, sekä kaksi kaitsijaa niinkään korotusta 10 vuoden palveluksesta, maaliskuun 1 ja toukokuun 1 päivästä 1916 lukien, sekä yksi kaitsija palkan-korotusta 5 vuoden palveluksesta viimeksi mainitusta päivästä lähtien. Erikois-ehdotuksessaan puoltaa terveydenhoitolautakunta osotettavaksi 2,000 markan määrärahaa ylimääräisten kaitsijain palkkaamiseen sekä mainitsee tämän ehdo-tuksensa perustelemiseksi, että jonkin vakinaisen kaitsijan ollessa sairauden täh-den tai muista syistä estettynä virkaansa hoitamasta on hänen tehtävänsä täy-tyntyt hoidattaa satunnaisilla työvoimilla, jotka eivät kuitenkaan aina ole voineet olla sen laatuksia kuin suotavaa olisi ollut. Terveydenhoitolautakunta on sen-tähden pitänyt suotavana, että sen käytettäväksi annettaisiin määräraha har-joittelijain palkkaamiseen, jotka olisivat käytettävänä kaitsijain saadessa esteen ja suorittaisivat muitakin tehtäviä, joita terveydenhoitotoimisto voi heille antaa. Rahatoimikamari puolestaan ei ole voinut vakuuttua puheena olevan määrärahan tarpeellisuudesta, ei ainakaan lautakunnan esittämien syiden nojalla. Järjestelmä, jonka mukaan viransijaisia aina olisi käytettävänä, vaikka niille ainoastaan silloin tällöin voitaisiin antaa tehtäviä, ei liene suositeltava. Kun vakinaisia kaitsijoita on kaikkiaan 13 eivätkä nämä tietenkään voi kaikki yhtäaikaan olla estyneinä virkaansa hoitamasta, luulisi heidän tehtävänsä hyvin käyvän järjestäminen niin, että he satunnaisen esteen kohdatessa voivat hoitaa toistensa virkoja tarvitse-matta sitä varten asettaa moniaita vakinaisia viransijaisia. Tähän nähden Raha-toimikamari ei ole pannut mainittua menoerää budjettiehdotukseensa.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 2 päivänä kuluvaan vuotta tekemän pää-töksen mukaisesti on *Asuntotarkastuksen* varalle budjettiehdotukseen merkitty 14,100 markkaa.

Osastossa *Poliklinikat ja muu sairaanhoito* pysyvät menoerät ennallaan, kahta lukuun ottamatta. Tohtorien G. A. Nordmanin ja Elis Kuhlefeltin tähän asti voimassa pitämään polikliiniseen silmätautien osastoon nähden on terveyden-hoitolautakunnan ilmoituksen mukaan mainittujen lääkärien kesken tehty sel-lainen sopimus, että tohtori Kuhlefelt yksin johtaa poliklinikkaa vuonna 1916. Terveydenhoitolautakunnalle osotetussa kirjelmässä on tohtori Kuhlefelt anonut poliklinikan voimassapitoon tähän asti myönnetyn 2,000 markan apurahan korot-tamista 3,200 markkaan, jotta hän voisi poliklinikkaan asettaa assistentin, minkä ohessa hakija on anonut tilivelvollisuudella käytettävää määrärahaa varattomain sairaiden päivämaksujen kustantamiseksi korotettavaksi 300 markasta 1,800 mark-kaan. Tätä esitystä on terveydenhoitolautakunta puoltanut, ja on Rahatoimi-kamarikin siihen yhtynyt. Puheena olevain määräraha korotusta 2,500 markalla

ei käyne katsominen kohtuuttomaksi eikä tuntuvaksi siihen etuun verraten, mikä kaupungilla olisi puheena olevan poliklinikan toiminnan laajentamisesta. — Kun määräraha „kätילוavun kustantamiseksi varattomille kotonaan“ on osottautunut liian runsaaksi, on tästä määrärahasta terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta vähennetty 1,000 markkaa. Budjettiehdotuksen ulkopuolella tekemässään erikoisessa esityksessä on Rahatoimikamari kosketellut tohtori J. Silfvastin Kaupunginvaltuustolle tekemää anomusta 9,600 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä hänen voimassa pitämälleen silmätautien yksityissairaalalle, ja on Kamari kirjelmässään lähemmin esitetyillä syillä ehdottanut mainittua apurahananomusta hyljättäväksi. — Tämän osaston menot nousisivat Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 85,620 markkaan eli siis 1,500 markkaa enemmänäsi kuluvan vuoden vastaavaa menomäärää.

Terveystoimiston menot on terveydenhoitolautakunta merkinnyt toimiston johtajan ehdotuksen mukaisesti. Etusijassa on Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti tarkastajattaren, sairaanhoitajattaren ja apulaisten palkkausedut pantu menosääntöön. Mutta näiden lisäksi on Rahatoimikamari ehdotukseen pannut määrarahat ylilääkärin ja assistentin kesäloman aikaisten viransijaisten palkkaamiseksi erikoisehdotuksessa mainituilla perusteilla. Siivomismääräraha on korotettu 700:sta 850 markkaan, koska se on osottautunut riittämättömäksi, jota vastoin kalustomäärärahasta on vähennetty 100 markkaa. Kun terveystoimiston pelastustoiminnalle ei nyttemmin ole odotettavana määrärahoja Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista ja tämä toiminta määrärahan puutteessa joutuisi sangen suuressa määrässä kärsimään, on Kamari terveydenhoitolautakunnan esityksen mukaisesti budjettiehdotukseen merkinnyt 5,000 markkaa mainittua tarkoitusta varten. Näiden muutosten johdosta kohoaisi terveystoimiston menosääntö Smarkalla 7,320: 83 ja nousisi 46,295 markkaan.

Terveydellisten tutkimusten laboratorinkin menosäännön on Rahatoimikamari, yhtä erää lukuun ottamatta, merkinnyt terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti, joten se päättyy 38,550 markkaa ja kohoaa siis nykyisestään 2,100 markalla. Puhtaaksikirjoittajattaren ja kassanhoitajattaren palkan korotuksen 300 markalla on Kamari katsonut oikeutetuksi, koska puhtaaksikirjoittajatar nyttemmin toimii kassanhoitajattarenakin. Epäröivämmällä kannalla on Rahatoimikamari sitä vastoin ollut ehdotettuun näytteidenottajan palkankorotukseen nähden. Mutta kun laboratorin johtaja on toistamiseen tehnyt tämän anomuksen, huomauttaen että mainittua toimihenkilöä on vuosien kuluessa opastettu toimittamaan yksinkertaisempia kemiallisia analyysejäkin ja hän on osottautunut kaikin puolin sopivaksi toimeensa, sekä kun ehdotettu korotus on vähäpätöinen, ei Rahatoimikamari ole sitä tahtonut vastustaa. Bakteriologisellakin osastolla lisääntyneen työn sekä tarveaineiden hinnannousun johdosta on määräraha „kojeiden y. m. oston bakteriologisia tutkimuksia varten“ korotettu 800:sta 1,200 markkaan sekä merkitty siirtomäärärahaksi. Polttoaineiden määräraha

niinkään on nykyoloissa osottautunut riittämättömäksi, minkätähden sitä näyttää olevan korotettava 500 markalla. Samaten on määrärahaa „kojeiden ja kirjakokoelman kunnossapitoon, näyttöiden y. m. oston“ korotettu 1,000 markalla laboratorin vuosi vuodelta laajenevan työohjelman johdosta. Mutta samalla kun tätä määrärahaa niinmuodoin on tuntuvasti korotettu, on Rahatoimikamari katsonut olevan huomauttaminen, että siitä myös olisi suoritettava laboratorin kirjakokoelman täydentämiskustannukset. Tähän nähden on 1916 vuoden menosäännön ehdotuksesta poistettu kuluvan vuodenmenosäännössä kirjakokoelman täydentämistä varten oleva 400 markan määräraha.

Lihantarkastusaseman menosääntö on merkitty terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin niin että, koska lihantarkastusaseman johtajanvirka on avoinna ja sitä toistaiseksi hoitaa kunnan teurastamon johtaja, on johtajalle vahvistetun vuosirahasäännön mukaan tuleva palkka budjettiehdotuksesta poistettu. Tämän johdosta kohoaa lihantarkastusaseman menosääntö 117,400 markkaan kuluvaksi vuodeksi vahvistetun menosäännön määrän 96,850 markan sijasta. Tämä lisäennus johtuu pääasiallisesti Kaupunginvaltuuston huhtikuun 13 päivänä kuluvaa vuotta tekemästä päätöksestä perustaa lihantarkastusaseman väliaikainen osasto 22,800 markkaan päättyvine menosääntöineen. Sitä paitsi on vuokra-, valaistus-, kaasu- ja vedenkulutusmenot merkitty jonkin verran korotetuina määrin väliaikaisen osaston perustamisen johdosta. Uusi määräraha on 2,000 markkaa tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatusta varten, johon tarkoitukseen kuluvanakin vuonna on määräraha myönnetty.

Rokotusainevaraston määräraha pysyy ennallaan 1,000 markan suuruisena.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalla on kulkutautien vastustamismääräraha korotettu 7,000:sta 10,000 markkaan, koska luultavaa on, että tämänvuotinen määräraha tulee ylitettäväksi tuntuvalle määrällä, arviolta 5,000 markalla, jota vastoin määräraha tilapäisten sairaalain käymäläin y. m. puhtaanapitoa, desinfioimis- majalan määrärahaa ja rottain tappomäärärahaa, joka viimeksi mainittu nyttemmin kohdistuu ainoastaan kaupungin omiin taloihin, on kuluvana vuonna olleiden kustannusten perusteella katsottu käyvän supistaminen 1,000 markalla. Tämän osaston menot nousisivat siis 29,200 markkaan.

Helsingin kaupungin sairaalaylihallituksen menosääntö on merkitty Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti ja päättyy siis 17,000 markkaan.

Niinkuin edellä mainittiin, on kaupungin kaikkien sairaalain menosäännöt järjestetty Valtuuston vahvistaman kaavion mukaan. Vertailu Marian sairaalan eri osastojen tämänvuotisten ja budjettiehdotuksessa olevain menosääntöjen kesken käy tämän johdosta mahdolliseksi, kun kaikkien sairaalaosastojen menosäännöt on yhdistetty. Desinfioimislaitoksen ja oppilaskoulun menosäännöt on kuitenkin edelleenkin pantu eri nimikkeittensä kohdalle, koska näitä laitoksia syyllä täytyy pitää sairaalasta jossain määrin erillisinä laitoksina.

Marian sairaalan menot on pääasiassa merkitty terveydenhoitolautakunnan

ehdotuksen mukaisesti. Kaksi lautakunnan ehdotuksessa väärin laskettua erää on Rahatoimikamari oikaissut. Sekalaisten menojen kohdalle on Kamari yhdeksi eräksi „Arvaamattomiksi menoiksi“ yhdistänyt lautakunnan merkitsemät erät „Muut sekalaiset menot“ ja „Arvaamattomat menot“ sekä samalla vähentänyt määrärahan 16,000:sta 14,000 markkaan. Sairaalan hallitus oli tämän määrärahan korotuksen perustelemiseksi maininnut, että „sairaalassa tuon tuostakin on erittäin tarpeellista teettää vähäisiä korjaustöitä, joiden teettäminen kaupunginarkkitehdin toimesta tuottaa viivytystä ja kaipaa seikkaperäisiä keskusteluja ja toimenpiteitä, jotka eivät ole ensinkään suhteellisia asian yhtä yksinkertaiseen kuin useinkin kiireelliseen laatuun“. Rahatoimikamari puolestaan on ollut sitä mieltä, että kaikki korjaustyöt, suuremmat tai pienemmät, enemmän tai vähemmän kiireelliset, on teetettävä rakennuskonttorin toimesta, koska päinvastaisessa tapauksessa käy vaikeaksi määritellä, mitkä työt on tehtävä mainitun konttorin, mitkä taas sairaalahallituksen toimesta. Peljättävissä on, että asianomaiset sairaalan toimihenkilöt mikäli mahdollista karttelisivat toimittamasta korjaustöiden valvontaa, jommoinen on olemassa sen johdosta että kaupunginarkkitehti teettää työt niiden määrärahan puitteissa, mitkä niitä kutakin varten on budjetinjärjestelyssä myönnetty. — Marian sairaalan menojen kokonaissumma on ehdotuksen mukaan Smk 621,134: 90, sen sijaan että vastaava määrä kuluvan vuoden menosäännössä on Smk 504,088: 75. Erotus, Smk 117,046: 15, johtuu etusijassa kahdesta erästä: ruuanpidosta, joka on kohonnut 25 %:lla eli 49,108 markalla, ja polttoaineista, joiden menot ovat kohonneet 46,500:sta 110,000 markkaan. Rahatoimikamari ei ole nykyoloissa katsonut voivansa mainituista summista tinkiä.

*Kulkutautisairaalan*kin menosääntö kohoaisi budjettiehdotuksen mukaan Smk:asta 327,707: 25 Smkaan 378,163: — eli siis Smk:alla 50,455: 75. Rahatoimikamari ei ole tehnyt muutoksia terveydenhoitolautakunnan laatimaan menosäännön ehdotukseen. Lisäännys johtuu etusijassa polttoaineiden tilistä, joka on kohonnut 10,000 markalla, sekä kalustotilistä, joka on kohonnut 10,000:sta 22,000 markkaan, pääasiallisimmin sen johdosta että sairaalan liinavaatevarastoa osittain jo täytyy täydentää uusilla, varsinkin aikuisten henkilöiden vaatekappaleilla. Tämä asiantilaa saa selityksensä siitä, että niin tarkastusosastolla kuin kolmella laipiosastollakin liinavaatteet usein jo vuorokauden kuluttua täytyy desinfisoida ja pestä, kun sairas sieltä siirretään toiseen osastoon. Osaltaan vaikuttaa tähän sekin seikka, että sairaalassa on kuluvana vuonna yhtäaikaa hoidettu edellytettyä tuntuvasti suurempi määrä aikuisia potilaita (isoarokkoa). Aikuisten potilaiden vaatteiden puute on sentähden ollut tuntuva. Sitä paitsi lienee kokemus osotanut, että koneella pestyt vaatteet kuluvat loppuun neljässä vuodessa. Kun joka sairassijaa varten yleensä on laskettu 4—6 vaatekappaletta kutakin laatua, seuraa tästä, että kutakin sijaa kohti on vuosittain hankittava yksi uusi vaatekappale liinavaatevaraston täydentämiseksi. Lisäksi huomauttaa sairaalan

ylilääkäri, että tarkastusosastolla ja laipio-osastoilla tarvittaisiin jonkin määrä varapatjoja, huopapeitteitä ja korvallisja, syystä että nämä samoin kuin vuode-liinasetkin täytyy sairaan muutettua pois desinfisoida eikä vuodetta voi sinä aikana vaatteiden puutteessa käyttää. Näin ollen Rahatoimikamari ei ole katsonut voivansa tinkiä pyydetystä kalustomäärärahasta. — Siihen nähden että sairaalaan ei ole ensi vuonna odotettavana täyttä potilasmäärää, ei ruokamäärä-rahaa ole katsottu tarvitsevan lisätä.

Kivelän sairaalan ja Greijuksen lisäsairaalan menosäännön on Rahatoimikamari niinkään merkinnyt terveydenhoitolautakunnan erikoisen budjettiehdotuksen mukaisesti. Menojen lisäännys olisi siten Smk 34,282: 33 verrattuna tänä vuodeksi vahvistettuun menosääntöön. Tämä korotus näyttää varsin vähäpätöiseltä, kun otetaan huomioon, että yksin ruokamäärärahan korotus on Smk 38,302: 48 sekä polttoainemäärärahan 10,000 markkaa. Huomattava on kuitenkin, että kuluvan vuoden menosäännössä on tämän osaston kohdalla puolen vuoden palkkaukset ja ruoka erälle nyttemmin Nickbyn mielisairaalaan siirtyneille toimihenkilöille. Tämän johdosta ovat toiselta puolen erinäiset Kivelän sairaalan menosäännön erät vähentyneet.

Nickbyn mielisairaalan menosäännössä on tehty ainoastaan se muutos Terveydenhoitolautakunnan ehdotukseen, että sähköaseman valvontaa varten on pantu 800 markan määräraha. Tarkastuksen toimittaminen kerran tahi useammin kuukaudessa on nimittäin osottautunut tarpeelliseksi, ja kaupungin teknillisten laitosten Hallitus on antanut sähkölaitoksen erään insinöörin toimeksi hoitaa tätä valvontaa määrätystä palkkiosta sekä matkakulujen korvauksesta. Nickbyn mielisairaalan menosääntö on näennäisesti kohonnut varsin paljon eli kuluvan vuoden menosäännön määrästä 264,425 markasta Smkaan 375,125: 05. Erotus on siis kokonaista Smk 110,700: 05. Tämä tuntuva lisäännys johtuu etusijassa siitä, että kuluvan vuoden menosäännössä oli erinäisten sairaalan toimihenkilöiden palkka ainoastaan vuoden jälkipuoliskolta, jota vastoin esillä olevan budjettiehdotuksen vastaavat erät tarkoittavat koko vuotta. Sitä paitsi vaikuttaa kallis aika tämänkin sairaalan kustannuksiin. Niinpä kohoavat ruokamenot 12,000 ja lämmityskulut 35,000 markalla. Sitä paitsi on uusia eriä kaikkiaan 10,000 markkaa tasoitustöitä, asemapiirustuksia sekä maanviljelyksen ja puutarhan hoitoa varten ynnä 6,000 markkaa veroihin. — *Humaliston sairaalan* menot kohoavat 75,895 markasta Smkaan 90,326: 25 eli siis Smkalla 14,431: 25. Menojen lisääntyminen johtuu kalliista ajasta. Ruokamenot kohoavat tästä syystä 7,700 markalla, lämmityskulut 400 ja sekalaiset menot 500 markalla.

Kaupungin kaikkien sairaalan kokonaismenot ovat budjettiehdotuksen mukaan Smk 1,860,518: 13 kuluvan vuoden menosäännön Smkan 1,534,420: 60 sijasta, kohoten siis tasaluvuin 330,000 markalla, jota lisäystä, vaikka onkin melko suuri, ei kuitenkaan käy pitäminen ylellisenä, kun otetaan huomioon kalliin ajan vaikutus.

Tämän pääluokan menosääntö on alempana mainittuina vuosina osottanut seuraavia loppusummia:

vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	241,426: 39
” 1905 (” ”).....	”	383,523: 86
” 1910 (” ”).....	”	725,793: 96
” 1915 (rahasäännön ”).....	”	2,002,081: 77
” 1916 (rahasääntöehd. ”).....	”	2,386,774: 80

Lisäksi on Kaupunginvaltuusto vuodesta 1900 lähtien osottanut terveyden- ja sairaanhoidon edistämistä ja kehittämistä tarkoittavia rakennusyhtymisiä varten noin 9,5 miljoonaa markkaa, lukuun ottamatta eri sairaalain vuotuisia kalliita korjauskustannuksia.

Kahdeksas Pääluokka.

Vaivaishoito.

Rahatoimikamari on pääkohdissa voinut hyväksyä vaivaishoitohallituksen laatiman menosääntöehdotuksen. Ehdotusta tarkastettaessa on nimittäin käynyt selville, että menoeriä laskettaessa on otettu huomioon toiselta puolen mitä nykyolot kaupungin lainmukaiseen vaivaishoitoon nähden vaativat, ja toiselta puolen mitä kaupungin varat voivat sallia taksoitussumman ylenmäärin kohoamatta. Näin ollen on, niinkuin vastikään mainittiin, ehdotukseen tehty ainoastaan vähäisiä muutoksia.

Vaivaishoitohallitus nimisen osaston kohdalla on Rahatoimikamari etusijassa kiinnittänyt huomionsa siihen, että toimitusjohtajan ja hänen apulaisensa palkkoja on korotettu, ensinmainitun 7,000:sta 10,000 markkaan ja jälkimmäisen 3,000:sta 4,500 markkaan. Edellä on mainittu, että Rahatoimikamari on yleisenä sääntönä pitänyt, että nykyoloissa ei ole myönnettävä palkankorotuksia. Mutta viitaten vaivaishoitohallituksen tässä kohden esittämiin syihin, joihin Rahatoimikamari on voinut kaikin puolin yhtyä, on Rahatoimikamari merkinnyt pyydetyt palkankorotukset menosääntöehdotukseensa. Muihin tämän osaston kohdalla tehtyihin muutoksiin nähden viittaa Rahatoimikamari vaivaishoitohallituksen esittämiin perusteluihin. Ainoa menoera, jota Kamari ei ole voinut tässä yhteydessä puoltaa, on tarkastusmatkain korvaus, jonka vaivaishoitohallitus on korottanut 2,000:sta 3,000 markkaan. Näyttää nimittäin siltä, kuin olisi tämän laatuista määrärahoja mikäli mahdollista supistettava sekä virkamatkoja ja muita matkakorvauksia rajoitettava. Tämän osaston menot nousevat siis nykyisestä määrästään 105,080 markasta ehdotuksen mukaan 112,080 markkaan.

Kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten menosääntö on niinkään merkitty Vaivashoitohallituksen ehdotuksen mukaisesti. Rahatoimikamari ei ole havainnut olevan syytä huomautuksiin eikä muutoksiin. Kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten yhteiset kustannukset on laskettu 40,016 markaksi, joten ne vähenisivät 2,420 markalla tämänvuotisesta määrästä. Sama merkillinen asianlaita on todettavissa *kunnalliskodin* ja *työlaitoksen* menosäännöissä, joista edellinen on vähentynyt Smkalla 3,542: 50 ja jälkimäinen 4,000 markalla, minkä seikan saanee katsoa johtuneen vaivashoidon hallinnossa viime vuosina toimeenpannuista henkilömuutoksista. *Lastenkodin* menosääntö sitä vastoin on kohonnut 5,963 markalla, etusijassa sen johdosta että vaatetuksen, ruuan, poltto- ja lääkeaineiden kustannukset ovat tuntuvasti kohonneet. Vaikka siis vaivashoitohallituksen, kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten sekä lastenkodin kustannukset ovat ainoastaan osittain lisääntyneet, ovat sitä vastoin kustannukset laitoksesta erillään olevista köyhistä ja näiden apurahoista tuntuvasti kohonneet. Tästä lainmukaisen vaivashoidon haarasta olleiden menojen kohoaminen viime vuosikymmenen kuluessa näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	1900	1905	1910	1915	1916
	tilinpäätöksen mukaan			budjetin mukaan	budjettiehdotuksen mukaan
	Smk	Smk	Smk	Smk	Smk
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annetuista	69,515: 34	79,728: 99	76,546: 36	140,000: —	175,000: —
Sairaanhoido	6,486: 22	9,028: 55	11,494: 15	200,000: —	200,000: —
Mielenvikaisten hoitokustannukset	19,529: 95	22,470: 80	42,199: 35	200,000: —	250,000: —
Lääkkeet	3,786: 13	11,762: 32	9,583: 21	14,000: —	18,000: —
Välittömät avustukset	38,116: —	65,515: —	127,000: —	225,000: —	250,000: —
Yhteensä	137,433: 64	188,505: 66	266,823: 07	779,000: —	893,000: —

Tässä on kuitenkin huomattava, että sairaiden ja mielenvikaisten hoitokustannusten lisäännys johtuu siitä, että puheena olevia kustannuksia laskettaessa on käytetty erilaisia perusteita. Mutta tähänkin katsomatta yhdistelmä kuitenkin osottaa näiden menojen tuntuvasti lisääntyneen. Vaikka Rahatoimikamarin on ollut mahdoton ratkaista, mitä määrärahoja kävisi mainittavaa haittaa tuottamatta supistaminen, on Rahatoimikamari kuitenkin vaivashoitohallituksen esittämän perustelun johdolla luullut huomaavansa, että kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annettuja varten ehdotettua määrärahaa kävisi vähentäminen 25,000 markalla ja siis 175,000 markkaan, joka summa kuitenkin olisi jonkin verran suurempi vaivashoitohallituksen täksi vuodeksi laskemaa raha-

määrää. Sillä vaikka elintarpeiden hinnat ensi vuonnakin vielä jonkin verran kohoavat, ei tämä hinnannousu kuitenkaan kohdanne maaseutua samassa määrässä kuin pääkaupunkia eikä elätteelle antaminen kohtuullisesta hinnasta kohdanne voittamattomia vaikeuksia. Ehdotettuja kustannuksia on välttämätöntä vähentää, jotteivät kaupungin menot kohoaisi ylenmäärin.

Rahatoimikamari ei siis tällä kertaa enempää 1915 vuoden menosääntöehdotustakaan laatiessaan ole tahtonut pyydettyjä määrärahoja vähentämällä vaikeuttaa lakiin perustuvaa vaivashoitotyötä. Päin vastoin näyttää siltä, kuin olisi tällä alalla aikaansaatua keskitystä edelleenkin kehitettävä ja lujitettava.

Näitä seikkoja silmällä pitäen ja lainmukaiselle vaivashoidolle myönnettyihin tuntuviin rahamääriin nähden on Rahatoimikamarin täytynyt ehdottaa evätkäiseksi kaupunkilähetyksen anomus niin mikäli koskee korotetun apurahan myöntämistä yhdistyksen tähän asti voimassa pitämille ja kaupungin avustamille laitoksille ynnä puutteenalaisten avustamiseksi hankkimalla heille kotityötä, kuin määrärahoja sellaisia työhaaroja varten, joita tähän asti ei ole avustettu kaupungin varoista. Kaupunkilähetys on nimittäin kuluvaksi vuodeksi vahvistetun menosäännön mukaan saanut seuraavat tähän pääluokkaan *Sekalaisten* osaston kohdalle merkityt määrärahat, nimittäin:

Miesten työlaitoksen voimassapitoon	Smk	3,000: —
Naisten ” ”	”	6,000: —
” ” ” Sörnäsissä	”	4,000: —
Puutteenalaisten avustamiseksi kotityötä hankkimalla	”	5,000: —
Yhteensä	Smk	18,000: —

Erityisessä Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä, joka on lähetetty Rahatoimikamariin käsiteltäväksi budjettiehdotuksen yhteydessä, on kaupunkilähetys anonut sekä edellä mainittujen määrärahojen korottamista että lisäksi apurahoja seuraavia uusia työaloja varten:

Miesten työlaitoksen voimassapitoon	Smk	4,000: —
Naisten ” ”	”	7,000: —
” ” ” Sörnäsissä	”	5,000: —
Puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä	”	5,000: —
Tyttöjen vastaanottokodille	”	2,000: —
Lasten käsityöopetusta ja ompelukoukkuja varten ..	”	2,500: —
Kesäsiirtolaa varten	”	1,500: —
Poikakotia varten	”	2,000: —
Halkopihaa varten	”	4,000: —
Kirjastoa varten	”	500: —
Yhteensä	Smk	33,500: —

Niinkuin näkyy, lisäksi kaupunkilähetyksen anomukseen myöntymisen kaupungin menoja tuntuvasti. Vaivahoitohallitus, jonka lausunto asiasta on vaa-
dittu, puoltaa tosin myöntymistä tähän esitykseen, vaikka mainitseekin, ettei
hallituksella ole ollut tilaisuutta niin tarkoin seurata edellä mainittujen menestys-
laitosten toimintaa, että voisi lausua mielensä siitä, miten säästeliäästi ja muutoin
järkipäisesti niitä hoidetaan. Mutta siihen nähden että kaupunkilähetyksen
sosiaalinen toiminta epäilemättä täyttää todellista tarvetta yhteiskunnassa, olisi
kuitenkin, edellyttäen että vaivahoitohallitukselle varataan tilaisuus ottaa osaa
näiden laitosten hoitoon, anotut apurahat myönnettävä. Edellä esittämillään
perusteilla on Rahatoimikamari pannut budjettiehdotukseen kaupunkilähetykselle
apurahoja samat määrät kuin on kuluvan vuoden menosäännössä. Lisäksi on
tässä kohden huomautettava, että työn puutetta ja siitä johtuvaa hätää ei ole
odotettavana ensi vuonna sekä että yhtä hyvillä, ehkäpä paremmillakin syillä
kunnan olisi avustettava muilla yhteiskunta-aloilla toimivia yksityisiä laitoksia.
Rahatoimikamari ei mitenkään tahdo epäillä kaupunkilähetyksen toiminnan hyö-
dyllisyyttä, mutta sillä ei vielä ole sanottu, että kaupungin tulisi sitä varten
myöntää tähänastista runsaampia apurahoja. Näyttää ylipäättäen siltä, kuin
kaupunkilähetys yrityksiään perustaessaan varsin suuresta määrin lähtisi sen
edellytyksen pohjalta, että kunnan taloudellista kannatusta on odotettavana
miltei rajattomassa määrässä. Muistettava on lisäksi, että kaupungilla on melko
suuria menoja *Ryhtylässä olevasta miesten työsiirtolasta*. Kuluvan vuoden vah-
vistetussa menosäännössä on laitosta varten 18,500 markan määräraha. Saman
summan edellyttää kaupunkilähetys myönnettävän ensi vuonnakin, sillä edelly-
tyksellä että työsiirtolaan otetaan kokonaista 50 hoidokkia. Tästä apumaksusta
sitoutuu kaupunkilähetys samoinkuin tähänkin asti antamaan 20 vapaasijaa
vaivahoitohallituksen hoidokkien käytettäväksi. Muiden hoidokkien puolesta
saisi kaupunkilähetys samoinkuin tähänkin asti markan kutakin hoidokkia kohti
päivässä ruuan ja vaatetuksen kustantamiseen. Tämä apumaksu lienee sopivin
tarpeen mukaan suorittaa vaivahoitovaroista sekä tilittää neljännesvuosittain
kaupungin revisionikonttoriin. Vaivahoitohallituksen toimitusjohtaja puoltaa
määrärahan myöntämistä, huomauttaen sen ohessa, että työsiirtolassa on sen
ensimmäisenä työvuonna ollut verraten vähän hoidokkeja eli keskimäärin aino-
astaan 20 hoidokkia päivässä ja kaiken kaikkiaan ainoastaan 58, minkä joh-
dosta hoitokustannukset ovat käyneet kalliiksi, nousten markan vaiheille vuo-
rokaudessa hoidokkia kohti. Vaikka Rahatoimikamari tätä asiaa valmistelles-
saan lausui epäilyksiä, jotka laitoksen ensimmäisen työvuoden tulos on osoit-
tanut oikeutetuiksi, ei Kamari kuitenkaan voi huomata muuta, kuin että pyy-
detty rahamäärä on edelleen annettava. Mutta siihen nähden lienee nimenomaan
määrättävä,

*että tämä apumaksu on osotettava maksettavaksi vähin erin
tarpeen mukaan ja sillä edellytyksellä että vapaasijat ovat olleet
täytettyinä.*

Vaikkei pelastusarmeija tosin ole anonut määrärahaa pelastustoimintaansa varten on Rahatoimikamari tätä tarkoitusta varten kuitenkin merkinnyt saman määrän, mikä on kuluvan vuoden vahvistetussa menosäännössä. Tästäkin menoerä on vaivaishoitohallituksen mieltä tiedusteltu. Vaivaishoitohallitus on maininnut, ettei sen tosin ole onnistunut hankkia perinpohjaisia tietoja siitä, miten pelastusarmeijan saama määräraha on ollut jaettu sen toiminnan eri haarain kesken, mutta että hallitus kuitenkin, katsoen siihen yleiseen tunnustukseen, minkä armeijan työ yhteiskunnan hyväksi on saanut, puoltaa mainitun määrärahan myöntämistä. *Nimenomaiseksi ehdoksi tässä kuitenkin olisi pantava, että varat käytetään jonkin määrätyn toimialan hyväksi ja että vaivaishoitohallitus saa sen määrätä.* Tähän lausuntoon on Rahatoimikamarikin yhtynyt.

Vaivaishoidon kustannukset ovat kaikkiaan olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	288,742: 13
” 1905 (” ”).....	”	369,074: 86
” 1910 (” ”).....	”	568,495: 60
” 1915 (rahasäännön ”).....	”	1,407,392: 50
” 1916 (rahasääntöehd. ”).....	”	1,524,983: —

Lisäksi on Kaupunginvaltuusto mainitun ajanjakson kuluessa myöntänyt vaivaishoitotarkoituksia varten teetettyihin uutisrakennuksiin ja maanhankintaan noin 2,500,000 markkaa.

Yhdeksäs Pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Toimeenpannun budjetinjärjestyksen muutoksen johdosta on tämän pääluokan kohdalle merkitty kasvatuslautakunnan, kansanlastentarhain johtokunnan, Helsingin kaupungin museon sekä musiikkilautakunnan menot, kaikkiaan 54,350 markkaa. Vastaavat menot ovat aikaisemmissa menosäännöissä kolmannen pääluokan, Kunnallishallinto, kohdalla.

Merikoulun menot on merkitty entisen määräisinä. Kaupungin määräraha *Taideteollisuuskeskuskoulun* voimassapitoon on laskettu 46,798 markaksi koulun johtokunnan anomien määrän 50,398 markan sijasta. Erotus, 3,600 markkaa, on johtunut siitä, että Rahatoimikamari on katsonut huoneiston vuokraamisen metallityöosastolle Ateneumin rakennuksen ulkopuolelta voivan jäädä toistaiseksi. Vaikka oppilastulva tälle osastolle onkin kuluvana syksynä ollut tavattoman suuri ja tämän johdosta on tilanpuutetta syntynyt, näyttää kuitenkin olevan saatava pitempiaikaista kokemusta, ennenkuin kaupunki käy vuokraamaan yli-

määräisiä huoneistoja. Nykyään käytettävänä olevan tilan kävisi, vaikkakaan ei täysin tarkoituksenmukaisesti, järjestäminen niin, ettei pyrkijöitä kuitenkaan tarvitsisi tilanpuutteessa kieltäytyä vastaanottamasta. Laitoksen johtaja kuuluukin myöntäneen, että koulu vielä voi muutaman vuoden tulla toimeen tarvitsematta ylimääräistä huoneistoa vuokrata. *Alempain käsityöläiskoulujen* määräraha on merkitty johtokunnan ehdotuksen mukaisesti ja on kuluvan vuoden menosäännössä olevaa vastaavaa määrärahaa vähempi.

Valmistavan poika-ammattikoulun menosääntö on laskettu 67,276 markaksi tämänvuotisen määrän Smkan 59,917:32 sijasta. Lisäennys johtuu etusijassa siitä, että toisen suomenkielisen luokan rinnakkaisosaston menot nyt on laskettu koko vuodelta, jota vastoin ne tämänvuotisessa menosäännössä on laskettu ainoastaan syyslukukauden alusta. Yhdessä kohden on Rahatoimikamari katsonut olevan, ei tosin tekeminen muutosta, mutta huomauttaminen muuatta koulun menosäännössä olevaa luonnottomuutta. Käy nimittäin selville, että palkankorotuksia 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta ei lueta yhtenäisten perusteiden mukaan, vaan on johtokunta ne antanut asianomaisille toimihenkilöille harkintansa mukaan kussakin eri tapauksessa. Tähän olisi aikaansaattava korjaus. Mutta kun ehdolliset muutokset ainoastaan vähän vaikuttaisivat budjettiin, ei Kamari ole tässä yhteydessä tahtonut tehdä ehdotusta asiasta, vaan on pikemmin katsonut olevan vastaisen palkkauslautakunnan asia tässä kohden tehdä tarpeen vaatimia muutoksia. *Tyttöjen ammattikoulun* ehdotettu menosääntö ylittää tämänvuotisen menosäännön Smkalla 19,228:40. Pääasiallinen lisäennys johtuu kohonneesta vuokramäärästä, jota koulun uudesta huoneistosta maksetaan 15,000 markkaa, sekä polttoaineiden ja ruuanpitomäärärahan kohoamisesta. Lisäksi huomauttaa johtokunta, että jo kauan on osottautunut tarpeelliseksi toimihenkilö, jonka tehtävänä olisi ostaa koulun ruuanpidossa tarvittavat siirtomaatavarat, juurikasvit, kerma y. m. ja joka samalla hoitaisi vaatteidenpesun, mankeloimisen ja silityksen opetusta, joka opetushaara on ollut aivan laiminlyötynä sopivan pesutuvan ja työn johtajattaren puutteessa. Entistään tuntuvammaksi on tämä tarve käynyt, sittenkun talousosastoa on laajennettu kahdella luokalla ja ruokaa päivittäin laitetaan satakunnalle hengelle. Kun koululla nykyään on käytettävänä oma pesutupa, mankeli- ja silitys- sekä varastohuone ja tarkkaa kirjaa pidetään, on menosääntöön merkitty 720 markkaa varastonhoitajattaren palkkaamiseksi hoitamaan mainittuja tehtäviä, velvollisena päivittäin tekemään johtajattarelle tilin menoista ja tuloista. Koulun johtajattaren lisääntyneihin velvollisuuksiin nähden ja jossain määrin hänen työtaakkansa keventämiseksi on merkitty 750 markan määräraha liinavaateompelun opettamiseksi 10 tuntina viikossa. Tämä opetusvelvollisuus on nimittäin tähän asti ollut johtajattarella.

Kauppaoppilaitosten apurahat pysyvät ennallaan ja on merkitty asianomaisten johtokuntain anomusten mukaisesti. Vuosiavustuksen lisäksi on Högre Svenska Handelsläroverket anonut ylimääräistä 6,000 markan määrärahaa kerta

kaikkiaan apumaksuksi niihin melko suuriin kustannuksiin, joita oppilaitoksella on kuluvana vuonna ollut kaluston ja opetusvälineistön hankkimisesta tänä vuonna rakennettuun uuteen koulutaloon. Kun mainittu oppilaitos sitä perustettaessa sai tilapäisen apurahan kaluston y. m. ostoon ja kaupunki tonttiakin myydessään on avustanut tätä oppilaitosta, ei Rahatoimikamari ole katsonut kyllin painavain syiden puoltavan anotun apurahan myöntämistä.

Harvalukuisin poikkeuksin on kaupungin kansakoulujen, sekä ruotsin- että suomenkielisten, menot pysytetty asianomaisten johtokuntain lähettämien erikoisehdotusten mukaisina ja niissä mainituilla perusteilla, joihin sentähden viitataan. *Ruotsinkielisten kansakoulujen* menosäännön loppusumma on Smk 553,298: 31 ja osottaa lisäännystä Smk 15,054: 97 tämänvuotisesta määrästään, johtuen lisäännys etusijassa kohonneista polttoaineiden ja puhtaanapidon kustannuksista. *Virkamiesten ja tarkastajankanslian* palkkaukset pysyvät ennallaan, jota vastoin *opettajiston* palkkaukset kohoavat Smkalla 4,004: 97 ja nousevat Smkaan 374,713: 31. Tässä on palkkaetuihin luettu sama kalliinajanlisäys, joka Kaupunginvaltuuston viime vuonna budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemän päätöksen johdosta on pysytettävä „toistaiseksi ja kunnes kysymys kansakouluopettajiston palkkausetujen lopullisesta järjestämisestä on ratkaistu“. Tästä asiasta ei siis liene tarpeen uutta päätöstä. *Tuntiolettajain* määräraha pysyy ennallaan, samaten *palveluskunnan*. *Erityisten palkkioiden* määrärahasumma kohoaa ainoastaan hiukan eli 16,485:stä 17,085 markkaan, sen johdosta että veiston ja jatkoluokkain opettaja-apulaisten palkkioita on korotettu kumpaistakin 300 markalla. — Kansakoulujohtokunnan esityksen ja puoltosanan mukaisesti on *ruotsinkielisen pikkukouluopettajaseminaarin* määräraha pantu menosääntöön entisen määräisenä. Nimikkeen *muut kustannukset* kohdalla ovat menot kohonneet 10,050 markalla, nousten kaikkiaan Smkaan 108,912: 50. Lisäännys on etusijassa johtunut siitä, että polttoaineiden ja halonhakkuun sekä puhtaanapidon kustannukset ovat kohonneet kaikkiaan 7,500 markalla. Ruotsinkielisen opettajiston sivistyspyrintöjen kannattamiseksi toimeenpanemalla äidinkielen, matematiikan ja kotiseutuopetuksen opetustavan ynnä piirustuksen opetuskursseja alemman koulun opettajattarille sekä käymällä maamme muiden kaupunkien kansakouluissa on menosääntöön pantu 800 markan määräraha, josta 300 markkaa käytettäisiin kursseja varten ja 500 markkaa stipendeiksi. Tässä huomattanee, että Kaupunginvaltuusto on kuluvaaksi vuodeksi myöntänyt 1,100 markkaa samaan tarkoitukseen. Kansakoulu- nuorison kesäloman aikaisten työskentelykurssien johtamista varten on pyydetty ruotsinkielisille kouluille 600 ja suomenkielisille 2,000 markkaa. Näitä kahta menoerää ei ole Rahatoimikamarin budjettiehdotuksessa. Rahatoimikamari on tosin havainnut kaikin puolin kannatusta ansaitsevaksi ehdotuksen että kansakoululapset kesäloman aikana kootaan taitavain henkilöjen johdolla leikkiin ja urheiluun tahi tekemään puutöitä. Mutta Rahatoimikamari on luullut saman tuloksen olevan varmemmin ja paremmin saavutettavissa, jos tarpeellinen määrä-

raha myönnetään Suomen Voimistelunopettajaliitolle, joka aikaisemmin on kaupungin myöntämällä varoilla hoitanut tuollaista tehtävää. Yritys alkaisi täten laajemmalla pohjalla, siitä kun eivät saisi hyötyä ainoastaan kansakoululapset, vaan muutkin kesällä kaupungissa oleskelevat lapset. Tätä tarkoitusta varten tarpeellinen määräraha on pantu viidenteentoista pääluokkaan: Sekalaista.

Suomenkielistenkin kansakoulujen johtokunnan laatiman menosääntöehdotuksen, joka osottaa kohoamista Smk 25,976: 68, on Rahatoimikamari voinut pääkohdissaan hyväksyä sinänsä. *Virkamiesten ja tarkastajankanslian* palkkaukset vähenevät 600 markalla, syystä että kansakoululääkärille 5 vuoden palveluksesta tuleva palkankorotus poistuu viran entisen pitäjän eroamisen johdosta. Edellä mainittu suomenkielisten kansakoulujen menosäännön lisäannos johtuu etusijassa opettajiston lisäämisestä. *Opettajain ja opettajatarten palkat* ovat kuluvan vuoden menosäännön mukaan Smk 672,855: 79, mutta budjettiehdotuksen mukaan Smk 720,335: 81, joten erotus on Smk 47,480: 62. Rahatoimikamarilta ei tosin ole jäänyt huomaamatta, että tällä tilillä tavallisesti syntyy säästöjä, toisinaan melko suuriakin, mutta Kamari on kuitenkin katsonut olevan pysyttämisen mainitut menoerät sinällään. *Tuntiopettajainkin* määräraha kohoaa 2,200 markalla, etusijassa sen johdosta että erää „Todennäköisesti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella“ on katsottu olevan korotettava. — *Palvelijain* menoerä on kohonnut Smkalla 1,666: 66, sen johdosta että Eläintarhankadun varrella olevan uuden kansakoulun palvelijain määräraha on merkitty koko vuodelta eikä ainoastaan syyslukukaudelta. — *Erityiset palkkiot* nimisen erän kohdalla ovat useimmat määrarahat jonkin verran kohonneet. Kokonaissumma kuitenkin vähenee 530 markalla, mikä johtuu siitä, että johtokunta on katsonut olevan syytä lakkauttaa alempaan käsityöläiskouluun perustetun kansakoululuokan, jolla on ollut ainoastaan 6 oppilasta, ja siten on määräraha 1,210 markkaa säästynyt. Lisäksi on Rahatoimikamari erään johtokunnassa esiintyneen vähemmistön lausuman käsityksen mukaisesti budjettiehdotuksesta poistanut kansakoulupoikain torvisoittokunnan johtajaa varten olevan 900 markan palkkion. Johtokunnan ehdotuksesta ei ole otettu huomioon koulunjohtaja Kaarlo Verkon anomusta suomenkielisen pikkukoulunopettajaseminaarin määrärahan korottamisesta 4,000 markkaan. — Nimikkeen *muut kustannukset* kohdalla on määrärahoja niinkään johtokunnan esityksestä tuntuvasti korotettu. Niinpä lasketaan kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat 45,750 markaksi tämänvuotisen määränsä 39,700 markan sijasta, vaikka Eläintarhankadun uusi kansakoulutalo on tullut lisää. Tämä lisäannos johtuu siitä, että johtokunta edellyttää 10 uutta luokkaa olevan perustettava syyslukukauden alusta. Vaikka Rahatoimikamari tosin on pitänyt määrärahaa jonkin verran liiallisena, ei Kamari kuitenkaan ole tahtonut sitä vähentämällä vaikeuttaa ehken tarpeellista luokkaluvun lisäämistä. Se seikka että polttoaineiden ja puhtaana- pidon kustannukset ovat tuntuvasti kohonneet, ei ole omansa herättämään kummastelua. Uutena eränä sekä ruotsin- että suomenkielisten kansakoulujen meno-

säännön tämän osaston kohdalla on varattomain oppilaiden ruokintamääräraha, joka on ruotsinkielisille kouluille laskettu 3,750 ja suomenkielisille 8,700 markaksi. Vaikka tämä määrärahaerä on menosäännössä uusi, on kuitenkin varattomia oppilaita kansakouluissa ennenkin ruokittu, mutta tähän tarpeelliset varat on osotettu kaupungille tulevasta Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovarain osuudesta. Kun Kaupunginvaltuuston käytettävänä tänä vuonna ollut voittovarain määrä on tuntuvasti ollut entistään pienempi eikä siitä ole voitu myöntää apurahoja samassa määrin kuin ennen, on Kaupunginvaltuusto lausunut mielipiteenään että tässä puheena olevaa menoa on pidettävä sen laatusena, että se yleensä olisi suoritettava taksoitusvaroista, ja sentähden osottanutkin lukuvuodeksi 1915—16 tähän tarpeelliset varat. Kun ei ole odotettavissa, että puheena olevat kustannukset voitaisiin ensi vuonna suorittaa vastamainituista voittovaroista, on tarpeellinen rahamäärä merkitty vakinaiseen menosääntöön, kuitenkin ainoastaan 1916 vuoden loppupuoleksi, koska Valtuusto, niinkuin jo mainittiin, on myöntänyt määrärahan kevätlukukaudeksi 1916. — Edellämainituilla perusteilla on suomenkielistenkin kansakoulujen johtokunnan anoma 2,000 markan määräraha kansakoulunuorison kesän aikaisten työskentelyn johtoa varten poistettu budjettiehdotuksesta. — Kuluvan vuoden menosäännössä on kaksi määrärahaa: arvaamattomiin menoihin johtokunnan määräyksen mukaan 2,500 markkaa ja sekalaisiin menoihin 1,000 markkaa. Johtokunta anoo jälkimäisen määrärahan korottamista 1,800 markkaan. Rahatoimikamari puolestaan on ollut sitä mieltä, että sekalaisen menoerän korottamista olisi mikäli mahdollista vältettävä sekä on ruotsin- ja suomenkielisten kansakoulujen menosäännön yhdenmukaistuttamiseksi yhdistänyt mainitut kaksi erää, jolle on pantu nimeksi „sekalaisia menoja johtokunnan määräyksen mukaan“, ollen summa pysytetty nykyisellään. — Se seikka että suomenkielisten kansakoulujen menosääntö ei, tuntuvista korotuksista huolimatta, mainittavasti kohoa kuluvaaksi vuodeksi vahvistettuun menosääntöön verraten, johtuu yksinomaan siitä, että 56,100 markan suuruista tilapäistä menoerää Eläintarhankadun uuden kansakoulun opetusvälineistön ostoon sekä sisustuskustannuksiin ei enää ole budjettiehdotuksessa.

Kaupungin kansakoulujen kokonaismenot olisivat siis Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smk 1,662,437: 62, vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä Smk 1,621,405: 97.

Kaupungin kansakoululaitoksesta on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	.....	Smk	647,035: 53
” 1905 (” ”)	.....	”	833,177: 52
” 1910 (” ”)	.....	”	1,294,261: 07
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	”	1,621,405: 97
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	”	1,662,437: 62

Mainitun ajanjakson kuluessa on Kaupunginvaltuusto myöntänyt tasaluvuin 2,500,000 mk uusien kansakoulujen rakennuttamiseen tai huomattavampain sisustus- ja muutosrakennustöiden teettämiseen ennestään olevissa taloissa.

Niinkuin edellä mainittiin on Rahatoimikamari tehnyt budjetinjärjestykseen sen muutoksen, että *Kasvatustalokunnan* menosääntö, joka tähän asti on ollut kolmannen pääluokan: Kunnallishallinto, kohdalla, nyt on pantu kasvatustalokunnan menosääntöjen yhteyteen yhdeksännen pääluokan kohdalle. Talokunnan menot pysyvät ennallaan, nousten siis 36,800 markkaan. Niinikään ovat budjettiehdotuksessa *aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetusta* varten olevat määrärahat saman määräiset kuin viime vuosien menosäännöissä ja siis 10,000 markkaa.

Eri *Kasvatustalokunnan* menosäännöt on merkitty kasvatustalokunnan erikoisen budjettiehdotuksen mukaisesti. Määrärahaan korotus johtuu useimmissa tapauksissa ruuan, polttoaineiden ja vaatetusmenojen kohoamisesta. Muutoin viitataan kasvatustalokunnan perusteluun, johon Kamari on yhtynyt. Ehdotuksen mukaan olisi kaupungilla voimassa pitämistään *laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitoloista* menoja Smk 268,270: 81 vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä Smk 251,709: 12.

Kaupungin menot laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten turvakohteista sekä yksityisestä elänteelleannosta ja jatkokasvatuksesta ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	12,748: 19
” 1905 (” ”)	”	44,515: 54
” 1910 (” ”)	”	106,550: —
” 1915 (rahasäännön ”)	”	251,709: 12
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	268,270: 81

Uutena eränä tämän pääluokan kohdalla ovat *Kansanlastentarhain johtokunnan* menot. Nämäkin ovat aikaisemmin olleet kolmannen pääluokan kohdalla, mutta ne on nyttemmin katsottu olevan paneminen kansanlastentarhain määrärahaan yhteyteen. Rahatoimikamari on johtokunnan esityksestä merkinnyt kansanlastentarhain tarkastajalle korotetun palkan. Vuonna 1912 palkka tosin vahvistettiin 1,200 markaksi, ja tältä kannalta katsoen sekä nykyoloja silmällä pitäen korotus kenties ei olisi ollut paikallaan, Kun kuitenkin on käynyt selville, että tarkastajan työ on ollut tuntuvasti runsaampi, kuin virkaa perustettaessa edellytettiin, ja se edelleen lisääntyy sikäli kuin uusia laitoksia perustetaan, ei Rahatoimikamari ole katsonut kohtuuttomaksi puoltaa tuon vähäpätöisen palkan korottamista 2,400 markkaan. — *Kansanlastentarhain* apurahat on korotettu Smkasta 246,508: 89 Smkaan 268,973: 79 eli siis Smkalla 22,464: 90. Tästä korotuksesta tulee Smk 3,532: 75 ruotsinkielisten, Smk 14,668: 40 suomenkielisten ja Smk 4,263: 75 kaksikielisten lastentarhain osalle. Se seikka että suomenkielisten kansanlastentarhain osalle tulee huomattavasti suurempi korotus kuin

muiden, johtuu siitä että on aikomus perustaa kaksi uutta suomenkielistä kansanlastentarhaa. Tällaisten uusien laitosten tarve on ilmeinen ja kaupunginviranomaisten on se otettava asianmukaiseen huomioon, niinkuin lähemmin näkyy johdokunnan antamasta menosäännön perustelusta, joka osottaa, että uusien kansanlastentarhain perustamisesta huolimatta kuitenkin melko paljon pyrkijöitä, etusijassa suomea puhuvia, on täytynyt kieltäytyä vastaanottamasta tilan puutteessa.

Kaupunki on antanut kansanlastentarhain avustukseksi:

Vuonna 1913.....	Smk 160,000:—	(+ 24,788:50 Anniskeluyhtiön voittovaroja)
” 1914.....	” 207,307:50	
” 1915.....	” 246,508:89	
” 1916.....	” 268,973:79	

Helsingin kaupungin kirjaston hallitus on erikoisessa budjettiehdotuksessaan tehnyt vähäisiä korotuksia menosääntöön. Niinpä tulee yhdelle pääkirjaston amanuenssille korotusta 10 sekä yhdelle 5 vuoden palveluksesta. Lainaustilauksen lisääntymisen johdosta erittäinkin Kallion haarakirjastossa on ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa korotettu 600 markalla. Hallitus tosin huomauttaa, että yhden uuden amanuenssinviran perustaminen olisi tarpeen, mutta luulee kuitenkin toistaiseksi tulevansa toimeen puheena olevalla ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahan korotuksella. — Kirjoja, aikakaus- ja sanomalehtiä sekä nidottamista varten olevaa määrärahaa on hallitus ehdottanut korotettavaksi 1,500 markalla nykyisten kalliiden kirjan- ja nidotushintain johdosta. Vaikka tätä määrärahaa, 33,500 markkaa, täytyy pitää melko suurena, on Rahatoimikamari kuitenkin arvellut tällä kertaa voivansa ehdotusta puoltaa ja merkitä määrärahan budjettiehdotukseen. Kuluvan vuoden menosäännössä on 950 markan satunnainen määräraha tarpeellisten uusien kirjahyllyjen ja luettelokaappien hankkimiseksi sekä pääkirjastoon että haarakirjastoihin. Samaa tarkoitusta varten on hallitus ensi vuodeksi merkinnyt 1,100 markkaa. Rahatoimikamari on lausunut arvelun että tuollaiset ostot kävisi välttäminen karsimalla pois kirjat, joita ei enää lainata luettaviksi. Kaupunginkirjaston hoitajan ilmoituksen mukaan sillä keinoin kuitenkin saataisiin vain vähän tilaa, jota vastoin kirjasto välttämättä tarvitsee lisää kirjahyllyjä ja luettelokaappeja. Näin ollen Rahatoimikamari ei ole katsonut voivansa budjettiehdotuksesta poistaa mainittua erää, joka kuitenkin on merkitty satunnaiseksi ja jota siis ei saa katsoa vuosittain uusiutuvaksi.

Kaupungin kirjaston menot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	....	Smk	42,860: 03
” 1905 (” ”)	....	”	49,001: 39
” 1910 (” ”)	....	”	76,930: —
” 1915 (rahasäännön ”)	....	”	135,935: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	...	”	139,144: —

Mainitun ajanjakson kuluessa on määrärahoja osotettu uusia kirjastotaloja tahi entisten mainittavampia muutostöitä varten noin 400,000 markkaa.

Työväenopiston menot on laskettu 52,920 markaksi, joten ne lisääntyvät 220 markalla tämänvuotisesta määrästä. Työväenopiston johtokunta taas on anonut määrärahoja kaikkiaan 54,400 markkaa. Johtokunnan ja Rahatoimikamarin ehdotusten välinen eroavaisuus johtuu siitä, että määrärahan „taiteellisen ohjelman mukaan järjestettyjä esitelmältoja varten“ on katsottu käyvän poistaminen sekä ruotsin- että suomenkielisen osaston menosäännöstä, koska työväenopiston toiminnan kehittämistä tuollaiseen suuntaan tuskin käynee pitäminen suotavana.

Helsingin kaupungin museon määräraha, joka aikaisemmin on ollut kolmannen pääluokan kohdalla, on menosääntöön merkitty saman määräiseksi kuin kuluvanakin vuonna eli 10,750 markaksi. Siirtomäärärahaksi on merkitty meno-erä: valokuvausta sekä museoesineiden, muotokuvain y. m. ostoja varten 4,000 markkaa.

Musiikkilautakunnankin menot ovat aikaisemmin olleet kolmannen pääluokan kohdalla, mutta on pidetty sopivampana merkitä ne tässä puheena olevaan pääluokkaan sekä kaupunginorkesterin ja muiden lautakunnan alaisten sivistystarkoitusten määrärahaan yhteyteen. *Musiikkilautakunnan* määrarahat, kaikkiaan 3,200 markkaa, pysyvät ennallaan. *Kaupunginorkesterin* voimassapitoon on lautakunta esittänyt myönnettäväksi 170,000 markkaa eli 27,000 markkaa enemmän kuin on kuluvan vuoden menosäännössä. Tämä lisäännys johtuu kahdesta seikasta, nimittäin siitä että musiikkilautakunta on katsonut orkesterin jäsenluvun olevan korotettava noin 50 mieheksi, sekä siitä että palkkaukset olisi korotettava säännöllisen palkkaustariffin mukaisiksi. Musiikkilautakunta on niinkään ryhtynyt tekemään uusia sopimuksia tämän ohjelman mukaisesti sekä tästä ilmoittanut Kaupunginvaltuustolle. Näin ollen ja kun orkesterin tulojen on laskettu kohoavan niin huomattavasti, että kaupungin kustannukset orkesterista, määrärahan korottamisesta huolimatta, eivät nousisi enemmäksi 80,000 markkaa eli samaa määrää, mikä on merkitty kuluvan vuoden menosääntöön, ei Rahatoimikamari ole havainnut syytä muutokseen olevan olemassa.

Nimikkeen *muut sivistystarkoitukset* kohdalla on teatterien ja Helsingin torvisoittokunnan apurahat pysytetty entisen määräisinä sekä Musiikkiopiston orkesterikoulun apuraha korotettu 2,000 markalla. Viimeksi mainittu korotus on kuitenkin näennäinen sikäli, että kuluvan vuoden menosääntöön puheena olevaa tarkoitusta varten pantu määräraha tarkoitti ainoastaan kevätlukukautta 1915. — Rahatoimikamarilta ei ole jäänyt huomaamatta, että Ruotsalaisen teatterin ja Kansan Näyttämön johtokunnat ovat anoneet korotettuja määrärahoja. Musiikkilautakunta tosin puoltaa näitä hakemuksia ja katsoo mainittujen teatterirytysten ansaitsevan mahdollisimman suurta avustusta, mutta ei kuitenkaan ole tehnyt mitään positiivista ehdotusta. Rahatoimikamari puolestaan ei ole katsonut

kaupungin varain sallivan mainittujen määrärahain korottamista eikä sentähden ole korotusta puoltanut, jottei taksoitusta tarvitsisi lisätä.

Kaupungin kokonaismenot opetus- ja sivistyslaitoksista ovat alempana mainittuina vuosina nousseet vieressä osotettuihin määriin, joihin nähden on huomattava ne korotukset, joita tämän pääluokan menosäännössä on johtunut budjetinjärjestyksen erinäisistä muutoksista:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)....	Smk	798,047: 42
” 1905 (” ”)....	”	1,116,592: 64
” 1910 (” ”)....	”	1,674,009: 21
” 1915 (rahasäännön ”)....	”	2,750,053: 20
” 1916 (rahasääntöehd. ”)....	”	2,945,283: 22

Kymmenes Pääluokka.

Kauppahallit ja kauppatorit.

Tämän pääluokan kohdalle on tähän asti merkitty menot kaupungille kuuluvista yleisistä rasituksista. Nämä menot on nyttemmin budjetinjärjestykseen tehtyjen muutosten johdosta merkitty kuudennen pääluokan kohdalle ja kauppahallien menot siirretty kymmenenteen pääluokkaan. Sen ohessa on kustannukset torikaupan valvonnasta katsottu olevan merkitseminen tähän yhteyteen. Kauppahallien menot ovat jonkin verran vähentyneet, sen johdosta että on hankittu tarkkoja tietoja valaistus- ja vedenkulutusmenoista. Lisäksi on pantu uusi erä: Polttoaineiden kustannukset. *Rantorin kauppahallin* menot ovat erittäinkin suuret. Tosin on kaupungilla tästä hallista huomattavia tulojakin, sillä sikäläisistä hallimyymlöistä saadaan melko korkeita vuokria. Mutta tuntuvasti parempi taloudellinen tulos voitaisiin saavuttaa ja sekä tuloja lisätä että menoja vähentää, ellei kauppahallin kalaosasto olisi vuokratta annettu Saaristolaiskalastajain osuuskunnan käytettäväksi. Tämän johdosta menettää kaupunki vuokratuloja noin 10,000 markkaa vuodessa. Tähän tulee lisäksi, että vedenkulutuksesta tässä hallissa on vuotuisia kustannuksia 18,000 markkaa. Tästä asianlaidasta, joka näyttää tietävän liian runsaan taloudellisen kannatuksen antamista mainitulle osuuskunnalle, jonka yleishyödyllistä toimintaa Rahatoimikamari ei kumminkaan tahdo mitenkään vähäksyä, on Kamari lausuva mielensä toisessa yhteydessä käsitellessään kysymystä kaupungin torikaupan ja kauppahalliolojen uudestaan järjestämisestä, joka asia on valmisteltavana ja voitaneen ensi vuoden alussa jättää Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Tähän nähden ei Kamari nyt ole tahtonut ryhtyä toimenpiteisiin puoleen eikä toiseen. Kuitenkin lienee tuon

tuntuvan vedenkulutuksen selittämiseksi mainittava, että hallin rakenteen sekä lämpöjohdon puutteen johdosta vettä täytyy pitää alituisessa liikkeessä, jotteivät vesijohtoputket jäätyisi. Hakaniementorin kauppahallissa, missä asia on järjestetty toisin ja veden käy pitäminen raittiina tarvitsematta sen olla alituisessa liikkeessä, ovat vedenkulutuskustannukset verraten vähäpätöiset. Mutta huomautettava on, että *Hakaniementorin kauppahallin* valaistus käy suhteettoman kalliiksi. Tämä seikka on selitettävissä siten, että Rahatoimikamari vahvistaessaan tämän hallin myymäläin vuokramäärät luki niihin myymäläin valaistuksenkin, mikä ei ole laita muihin kauppahalleihin nähden. — Uutena eränä tämän pääluokan kohdalle on merkitty *palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla ja torikaupan valvonnasta*, 450 markkaa. Sama menoerä on tähän asti ollut menosäännön pääluokassa Sekalaista.

Kauppahalleista on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	7,271: 07
” 1905 (” ”)	”	12,850: 05
” 1910 (” ”)	”	20,292: 55
” 1915 (rahasäännön ”)	”	67,840: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	64,290: —

Edellä mainitun ajanjakson kuluessa on rakennettu:

Hietalahdentorin kauppahalli	Smk	151,300: —
L. Rannan N:o 10 ”	”	26,400: —
Kasarmintorin ”	”	226,600: —
Hakaniementorin ”	”	525,000: —
Harjutorin ”	”	10,600: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>939,900: —</u>

1915 vuoden budjettiehdotuksen perustelmissa huomautti Rahatoimikamari, että uusien myyntikojujen tarve sekä Bölessä että Hermannissa oli osottautunut tuntuva ja että Harjutorinkin kauppahallia olisi tarpeellista laajentaa, mutta ettei Kamari silloisissa oloissa tahtonut ehdottaa tätä rakennusohjelmaa toteutettavaksi vuonna 1915. Samoista syistä on Kamari tälläkin kertaa jättänyt kysymyksen lepäämään. Kauppahallien kannattavuuteen nähden viitataan rahatoimikonttorin antamaan kertomuksen kaupungin tilinpäätöksestä.

Yhdestoista Pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Teknillisten laitosten menoeriin nähden viitataan tämän oheisiin eri laitosten esittämiin perusteluihin sekä laitosten laskettua taloudellista tulosta vuonna 1916 osottavaan tauluun. Lisäksi pyytää Rahatoimikamari huomauttaa seuraavaa:

Kaikkien teknillisten laitosten menosääntöehdotuksiin on merkitty palkkukorotuksia erinäisille toimihenkilöille. Kun nämä korotukset kuitenkin useassa tapauksessa ylittävät ne määrät, mitkä Valtuuston asettama n. s. palkanjärjestelyvaliokunta on harkinnut kohtuullisiksi, ja kun Kaupunginvaltuusto sitä paitsi on päättänyt, että palkankorotuksia toistaiseksi ei ole myönnettävä, ei Rahatoimikamari ole voinut puoltaa teknillisten laitosten budjettiehdotuksia tältä kohden, vaan on merkinnyt palkat saman määräisiksi kuin ne ovat kuluvan vuoden menosäännössä. Hallituksen tässä kohden esittämät perustelut eivät näytä paikkansa pitäviltä, kun ehdotetut korotukset tarkoittavat toimihenkilöryhmiä, eivätkä vain yksityisiä toimihenkilöitä. Mitä taas nykyistä kallista aikaa koskevaan lausuntoon tulee, on Kaupunginvaltuusto käsitellessään kysymystä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille ratkaissut, mitkä ryhmät siitä pääsevät osallisiksi, sekä niinkään osottanut tarkoitukseen tarpeelliset varat. Muiden virkamiesten palkankorotuspyyntöjen perustelemiseksi ei ole vedottava nykyiseen kalliiseen aikaan, joka peruste muutoin pitää paikkansa kaikkiin kunnan virkamiehiin nähden.

Vesijohtolaitoksen hoitokustannukset kohoavat 3,150 markalla, etusijassa sen johdosta että tarverahain, painatuskulujen ja kirjastontäydennyksen määrärahaa on korotettu 2,000 markalla. *Käyttökustannukset* kohoavat sängen paljon eli 280,500 markasta 435,680 markkaan, joten lisäennys on kokonaista 155,180 markkaa. Menojen lisäennys johtuu pääasiallisimmin siitä, että kustannukset veden kemiallisesta puhdistamisesta ja selkeyttämisestä ovat kohonneet, kun tarvittavat kemiavalmisteet täytyy tuottaa Ruotsin kautta ja näiden tavarain hinnat ovat sängen epäedulliset. Nykyään lienee vesijohtolaitoksella varastossa vain vähäinen määrä tarpeellisia kemiavalmisteita, ja luultavaa on, että vettä ei voida kemiallisesti puhdistaa ennenkuin uusia tarveaineita saadaan. Jos kemiallinen puhdistus ensi vuonna täytyy joksikin pitemmäksi ajaksi lakkauttaa, syntyy tässä määrärahassa melko suurta säästöä. Kun toivoa täytyy, että vesijohtolaitoksen hallinnon onnistuu hankkia vuodekseen tarvittavat kemiavalmisteet, ei mainitun tapaista mahdollisuutta tietenkään ole otettu huomioon budjettiehdotusta laadittaessa. *Jakelu, putkiverkko ja vesisäiliö* sekä *johtotyöosasto, työpaja ja varasto* nimisten osastojen menot ovat jonkin verran kohonneet tavaranhintain ja työ-kustannusten nousun johdosta. Osastoon *Sekalaista* tulee lisäksi uusi 15,000

markan määräraha hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa, ja on tämä määräraha merkitty Kaupunginvaltuuston määräyksen johdosta. Käykö mainittua summaa pitäminen sopivana vai eikö sitä olisi käynyt vähentäminen, se käynee vastedes selville, joten asia on oikaistavissa jonkin seuraavan vuoden menosäännössä. Vesijohtolaitoksen hoidosta ja käytöstä olisi siis menoja 663,353 markkaa nykyisen määrän 480,473 markan sijasta, joten lisäennys on melko suuri eli 182,880 markkaa. Kun vesijohtolaitoksen tulot on laskettu 1,668,900 markaksi, olisivat siis laitoksen hoito- ja käyttökulut 40 % lasketusta tulomäärästä 34.5 %:n sijasta kuluvan vuoden vahvistetun menosäännön mukaan. — *Uutistöitä* varten on merkitty 42,900 markkaa tämänvuotisen menosäännön vastaavan määrän ollessa 118,300 markkaa. Teetettäväksi ehdotetuista uutistöistä mainittakoon, että Viipurinkadun alainen vesijohto käy tarpeelliseksi, sen johdosta että Rahatoimikamari on ehdottanut mainitun kadun teetettäväksi ensi vuonna. Tätä ehdotusta perustellaan käsiteltäessä pääluokkaa: Yleiset työt, kadut ja yleiset paikat, uutistyyöt. — Kaikki vesijohtolaitoksen uutistyyöt on budjettiehdotuksen mukaan tarkoitettu kustantaa kaupungin vakinaisilla tuloilla, ei lainavaroilla. Kävisi noudattaminen päinvastaistakin menettelyä, mutta Rahatoimikamari on ollut sitä mieltä, että olisi mikäli mahdollista kartettava osottamasta lainavaroja tähän tarkoitukseen, erittäinkin kun lainavaroja ei tarvita muihin tarkoituksiin.

Kaasutehtaan menot on, lukuun ottamatta edellä mainittuja erinäisille toimihenkilöille ehdotettuja palkankorotuksia, pysytetty hallituksen erikoisen budjettiehdotuksen mukaisina. *Hoitokustannukset* osottavat vähäistä korotusta, samaten *valmistuksen* yhteydessä olevat palkat ja tarverahat. Tuntuva vähennystä osottavat *kaasunvalmistuksen tarveaine- ja työkustannukset*, jotka ovat painuneet 783,500:stä 557,500 markkaan. Syyt tähän asianlaitaan on seikkaperäisesti esitetty tämän budjettimietinnön liitteenä olevissa kaasutehtaan menosäännön perusteluissa. *Höyrykattilakäytön, konekäytön ja kaasunpuhdistuksen* kustannukset pysyvät pääasiassa ennallaan. *Sivutuotteidenkin* kustannukset huojistuvat tuntuvasti eli 39,200:sta 6,700 markkaan. Tämän asianlaidan syihin nähden viitataan niinkään kaasutehtaan budjettiehdotuksen perusteluihin. *Korjaus- ja kunnossapitokulut* samoin kuin *erinäiset valmistuskustannuksetkin* pysyvät pääasiassa ennallaan. Valmistuskustannukset on niinmuodoin laskettu kaikkiaan 712,000 markaksi vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 969,750 markkaa, joten vähennys on 252,750 markkaa. Mainittavia muutoksia *pääputkiverkon ja jakelun* menosäännöissä ei ole merkittävänä. Sen sijaan vähenivät *katuvalaistuksen* kustannukset huomattavasti eli 55,420:stä 43,900 markkaan, mikä etusijassa johtuu siitä, että katuvalaistuksen on edellytetty pysyvän supistettuna koko vuoden 1916. *Varaston ja näyttelyn* sekä *sekalaiset* menot eivät osota mainittavia muutoksia. — Kaasutehtaan hoidon ja käytön kokonaismenot nousevat ehdotuksen mukaan 1,007,074 markkaa vastaavan määrän

ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 1,278,244 markkaa. Kun laitoksen bruttotulojen on laskettu vähenevän 1,324,250 markkaan, olisivat hoito- ja käyttökustannukset 76 % lasketuista bruttotuloista, sen sijaan että vastaava prosenttiluku kuluvan vuoden menosäännön mukaan on 69. — Nimikkeen *uutistyöt* kohdalle on merkitty ainoastaan 20,000 markkaa pääputkiverkon laajentamista sekä lyhtyjen, patsaiden ja talojohtojen sijoittamista varten hallituksen lähemmän määräyksen mukaan. Rahatoimikamari on pitänyt luonnollisena, että tämän laatuiset menot suoritetaan vakinaisista tuloista. Laitoksen käytön laskettu taloudellinen tulos näkyy budjettiehdotuksen oheisesta taulusta, johon tässä viitataan.

Sähkölaitoksenkin menosääntö on, lukuun ottamatta yhtä isonlaista erää, johon tuonnempana lähemmältä kajotaan, pysytetty hallituksen erikoisen budjettiehdotuksen mukaisena. Tässä on kuitenkin huomattava, että se yleinen muutos, josta eräille toimihenkilöille ehdotettiin palkankorotuksiin nähden on edellä mainittu, on tehty sähkölaitoksenkin toimihenkilöihin nähden. Mutta mainittuja muutoksia lukuun ottamatta ovat Rahatoimikamarin ehdottamassa menosäännössä kaikki sähkölaitoksen menoerät saman määräisinä kuin hallituksen ehdotuksessa. Laitoksen *hoitokulut* vähenevät 200 markalla. *Käyttökulujen* on Rahatoimikamari laskenut nousevan kokonaiseen 1,147,700 markkaan tämänvuotisesta 827,800 markan määrästä. Tämä tuntuva menojen lisäännys, 319,900 markkaa, johtuu etusijassa polttopuiden kustannusten kohoamisesta. Polttoaineista oli kuluvana vuonna laskettu olevan menoja 591,000 markkaa, mutta ensi vuonna on vastaava määrä laskettu 784,000 markaksi, mihin vielä tulee lisäksi 98,000 markkaa purkamisesta, pienennyksestä ja kattilahuoneeseen kuljettamisesta, vastaavan menomäärän ollessa tänä vuonna 10,000 markkaa. Nämä korotukset olisivat olleet vieläkin suuremmat, ellei sähkölaitos olisi päässyt kaupungin muita laitoksia ja yrityksiä edullisempaan asemaan, sen johdosta että laitos on oikeutettu kaupungin halkovarastosta saamaan tarvitsemansa halkomäärän 28 markasta sylen, sen sijaan että kunnan muut laitokset ovat haloistaan maksaneet lähes 40 markkaa. Kysymys, eikö sähkölaitosta tällä tavoin ole suosittu jonkin verran ja eikö tämä ole tapahtunut kunnan muiden laitosten kustannuksella, jätettäköön sillensä, koska tässä nyttemmin on olemassa valmis tosiasia. Rahatoimikamari on kuitenkin katsonut olevan mainitseminen tämän budjettikannalta merkittävän asianlaidan. Toinen erä, joka niinikään on tuntuvasti kohonnut ja siten osaltaan lisännyt laitoksen käyttökuluja, on ylimääräisten lämmittäjien palkkausmääräraha, joka on noussut 9,000 markasta 28,000 markkaan, syystä että haloilla lämmittäminen aiheuttaa lisätyötä. — *Johtoverkko-osaston, mittariosaston* sekä *johtotyöosaston* menot niinikään lisääntyvät jonkin verran, ja samaten kohoavat erinäiset osastossa *Sekalaista* olevat menoerät, eivät kuitenkaan mainittavassa määrässä. Sähkölaitoksen hoito- ja käyttökustannukset nousevat kaikkiaan 1,575,664 markkaan. Kun bruttotulot on laskettu 3,055,000

markaksi, olisivat siis laitoksen hoito- ja käyttökulut 51.5 % bruttotuloista vastaavan suhdeluvun tänä vuonna ollessa 50 %. — Sähkölaitoksen muuhun toimintaan nähden viitataan budjettiehdotuksen oheiseen, teknillisten laitosten laskettua taloudellista tulosta vuonna 1916 osottavaan tauluun.

Uutistöiden osastoon on Rahatoimikamari merkinnyt uuden turbogeneraattorin kustannukset, 420,000 markkaa, joka summa Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaan on suoritettava lainavaroista, jota vastoin muut tämän pääluokan menot maksetaan kaupungin vakinaisesta menosäännöstä. Yhtä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tämän osaston kohdalle merkitsemää erää ei Rahatoimikamari sitä vastoin ole budjettiehdotukseensa merkinnyt. Kysymys on melko suuresta summasta, 226,000 markasta, jonka hallitus oli ehdottanut sähkölaitoksen kaupunginkassalta saaman etuannin suorituksiksi. Hallituksen menettely on aivan luonnollinen, koska sähkölaitoksen edullinen taloudellinen tulos sallisi tämän maksun suorituksen. Ensimmältä tarkastellessa ehkä tuntunee omituiselta, ettei Rahatoimikamari ole merkinnyt tätä menoerää eikä sentähden tahtonut suoda sähkölaitokselle tilaisuutta sille sopivaan aikaan maksaa velkaansa. Huomattava on kuitenkin, että tämän velan suorituksen haitatta käy lykkääminen johonkin seuraavaan vuoteen, jota vastoin budjetin korottaminen 226,000 markan menomäärällä vaikuttaa haitallisesti taksoitukseen. Kun siis maksun lykkääntyminen ei tuota mainittavaa haittaa sähkölaitokselle, mutta helpottaa kaupungin yleistä budjetinjärjestelyä, on Rahatoimikamari esimättä tehnyt edellä mainitun muutoksen hallituksen laatimaan sähkölaitoksen budjettiehdotukseen.

Teknillisten laitosten menot ovat budjettiehdotuksen mukaan:

Vesijohtolaitoksen	Smk	706,253:—	—, siitä uutistöihin	Smk	42,900:—
Kaasutehtaan	”	1,027,074:—	”	”	20,000:—
Sähkölaitoksen	”	2,132,664:—	”	”	557,000:—

Kaikkien teknillisten laitosten uutistöiden kustannuksista ehdotetaan lainavaroilla maksettaviksi ainoastaan uuden turbogeneraattorin hankintakustannukset eli siis 67.7 %.

Tämän pääluokan kokonaismenot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	303,357: 13
” 1905 (” ”)	”	836,136: 70
” 1910 (” ”)	”	3,837,938: 91
” 1915 (rahasäännön ”)	”	3,613,062: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	3,865,991: —

Teknillisten laitosten kirjaanpantu arvo oli:

	Vesijohtolaitoksen	Kaasutehtaan	Sähkötehtaan
Vuonna 1900 (31/12)	3,089,170: 39	590,741: 53	— —
” 1905 ”	8,770,354: 91	852,664: 21	— —
” 1910 ”	6,579,921: 15	5,520,002: 96	5,295,752: 66
” 1914 ”	7,545,258: —	5,164,771: 13	9,046,860: 54

Kahdestoista Pääluokka.

Katu- ja laiturivalaistus.

Katu- ja laiturivalaistuksen menot ovat vahvistetussa menosäännössä aikaisemmin olleet neljännen pääluokan kohdalla. Rahatoimikamarista on kuitenkin näyttänyt asianmukaisemmalta siirtää nämä menot nyt puheena olevaan pääluokkaan, joka lähemmin liittyy sekä teknillisiin laitoksiin että yleisiin töihin.

Pääluokan menot on budjettiehdotukseen merkitty aivan teknillisten laitosten hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Rahatoimikamari on tosin huomannut, että toiselta puolen kaasun ja petrolin kulutuksen ja toiselta puolen sähkövoiman kilowattituntien luvun laskemisessa ei ole noudatettu yhtäläisiä perusteita, kaasutehdas kun on edellyttänyt vähennetyn katuvalaistuksen jatkuvan koko ensi vuoden, jota vastoin sähkötehdas on edellyttänyt täyttä katuvalaistusta käytettävän ensintulevasta syksystä alkaen. Kumpi laskuperuste on todellisuuudessa osottautuva oikeammaksi, jääköön tässä sillensä. Mutta kun koko budjettiehdotus nojaa siihen edellytykseen, että sotaa jatkuu vuoden umpeen, näyttää oikeimmalta toimittaa budjettiehdotuksen laskelmat tässäkin kohden sillä tavoin kuin kaasutehdas on tehnyt. Rahatoimikamari on kuitenkin jättänyt asian hallituksen erikoisehdotuksen varaan, koska muutoksen johdosta tuleva säästö vastaavalla määrällä vähentäisi sähkötehtaan tuloja.

Kuluvana vuonna saavutetun kokemuksen perusteella on kaupungin katujen, avonaisten paikkain, puistojen ja satamain *kaasuvalaistukseen* laskettu tarvittavan 500,000 m³ kaasua, josta kaupungilla on menoja 143,900 markkaa, mihin summaan tulevat lisäksi lyhdynsytyttäjäin ja lampunhoitajain palkat 43,900 markkaa, joten menoja olisi kaikkiaan 187,800 markkaa ja siis 21,595 markkaa enemmän kuin tänä vuodeksi vahvistetun menosäännön mukaan.

Katujen *sähkövalaistuksen* kustannukset kohoavat edellä mainituilla perusteilla tämänvuotisen menosäännön määrästä 72,845 markasta 87150 markkaan.

Petrolivalaistuksen kustannukset sitä vastoin vähenevät 27,300 markasta 18,900 markkaan, sen johdosta että petroolia on laskettu kuluvan ainoastaan 29,000 kg tämänvuotisen määrän 47,000 kg:n sijasta.

Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräisestä valaistuksesta on edellytetty olevan kustannuksia sama määrä kuin kuluvanakin vuonna eli 9,600 markkaa.

Kaupungin katu- ja laiturivalaistuksesta on ollut kustannuksia:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	.....	Smk	191,750: 96
” 1905 (” ”)	.....	”	243,045: 78
” 1910 (” ”)	.....	”	223,357: 05
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	”	275,950: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	”	303,450: —

Kolmastoista Pääluokka.

Yleiset työt.

Tähän pääluokkaan nähden on ensinnä mainittava, että kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin menosääntö on pantu tähän pääluokkaan eikä, niinkuin ennen, kolmanteen pääluokkaan: Kunnallishallinto. Tämän muutoksen johdosta käy budjetinjärjestys selvemmäksi ja saavutetaan se etu, että tilittävän viranomaisen menosääntö tulee saman pääluokan kohdalle, missä yleisten töiden määrärahat ovat.

Kun Rahatoimikamari on kaikissa pääkohdissa voinut yhtyä kaupungin yleisten töiden hallituksen erikoiseen budjettiehdotukseen, pyytää Kamari viitata sekä tämän oheisessa liitteessä oleviin hallituksen perusteluihin että hallituksen yksityiskohtaisiin kustannuslaskelmiin ja piirustuksiin. Ainoastaan niissä tapauksissa, jolloin Rahatoimikamari on hallituksen ehdotusta muuttanut, tehdään muutoksista selkoa, muussa tapauksessa on Rahatoimikamari yhtynyt hallituksen esittämiin perusteluihin.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Rakennuskonttorin menosääntö päättyy 214,275 markkaan, osottaen siis lisäännyttä 9,620 markkaa. Budjettiehdotuksessaan on hallitus esittänyt kahden katu-, lokaviemäri- ja satamarakennusosastolla palvelevan insinöörin palkkoja korotettavaksi, kumpaisenkin 2,000 markalla, perustellen tätä ehdotustaan sillä, että yksityisten palveluksessa maksetaan vastaavasta työstä tuntuvasti enemmän kuin se 6,000 markan palkka, minkä mainitut toimihenkilöt nykyään saavat. Maaseutukaupungeissakin tarjotaan parempia palkkaetuja, eikä ole mahdotonta että, jollei kaupunki palkkaa korota, nämä insinöörit saavat edullisempia paikantarjouksia ja eroavat kaupungin rakennuskonttorista, mikä ei olisi toivottavaa. Rahatoimikamarilla taas on tiedossaan, että n. s. palkanjärjestelyvaliokunta on ehdottanut näistä kahdesta virasta maksettavaksi 7,000 markkaa, vaikka tosin Valtuusto on jättänyt koko

palkanjärjestelykysymyksen toistaiseksi lepäämään. Toiselta puolen tunnustaen hallituksen esittämään näkökohtain oikeutuksen ja toiselta puolen pysyen sillä kannallaan, että palkankorotuksia nykyoloissa olisi ainoastaan poikkeustapauksissa myönnettävä, on Rahatoimikamari arvellut ratkaisevansa asian parhaiten siten, että on budjettiehdotukseen pannut kumpaisellekin näistä insinööreistä 1,000 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen. — Palkankorotusta viiden vuoden palveluksesta, ensi helmikuun 1 tai maaliskuun 1 päivästä, on merkitty yhdelle katu-, lokaviemäri- ja satamarakennusosaston insinööriille, avustavalle kaupunginarkkitehdille ja puhtaanapitolaitoksen johtajalle. — Uutena satunnaisena eränä tähän osastoon Rahatoimikamari on pannut 4,600 markkaa niiden Oulunkylän osain vaakitsemiseksi, jotka eivät kuulu kaupungille. Näyttäneen omituiselta, että kaupungin on suoritettava nämä kustannukset. Mutta siihen nähden että Oulunkylän huvilayhdyskunnan valtuutetut ovat ilmoittaneet aikovansa laadituttaa yhdyskunnan kaupunginasemakaavan ehdotuksen sekä hakea sille vahvistusta, on Rahatoimikamari arvellut, että kaupungin olisi varattava itselleen oikeus laatia tämä kaupunginasemakaava, jottei vastedes syntyisi ikävyyksiä siitä, että mainittu huvilayhdyskunta on suunniteltu ja rakennettu kaupungin kehitykselle hankalan asemakaavan mukaan, jommoinen asiantila voisi kaupungille vastedes tuottaa melko suuria menoja. Kamarin asiasta tekemän tiedustelun johdosta ovat huvilayhdyskunnan valtuutetut ilmoittaneet että, jos kaupunki haluaa laadituttaa kaupunginasemakaavan ehdotuksen ja suorittaa siitä johtuvat menot, ei tämän toivomuksen toteuttaminen kohtaa huvilayhdyskunnan puolelta estettä. Edellä mainittuihin seikkoihin nähden on Rahatoimikamari katsonut tämän määrärahan olevan pantava menosääntöön.

Kaupungin yleisten töiden menosääntöä arvostellessa on ensinnäkin huomattava, että Kaupunginvaltuuston viime budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemän päätöksen johdosta että, samalla kun määrärahoja erinäisiä töitä varten varattiin, näitä töitä ei saisi teettää hankkimatta Valtuuston suostumusta kussakin eri tapauksessa, on useita töitä jätetty kuluvana vuonna teettämättä, joten näihin tarkoituksiin osotetut määrarahat ovat säästyneet ja siirtyvät tileissä vuoteen 1916. Nämä työt, joita on lähinnä pidettävä tarpeen vaatiessa teetettävänä hätäaputoinä, ovat seuraavat:

	Määräraha
Pengerkadun tasoitus täyteen leveyteensä Sakarias- ja Torkkelikadun väliltä	Smk 23,700: —
Pengerkadun s:n s:n Torkkeli- ja Helsinginkadun väliltä	„ 16,000: —
Torkkelikadun s:n I. Viertotien ja Pengerkadun väliltä	„ 16,400: —
„ „ Penger- ja Agrikolakadun väliltä	„ 32,500: —
Adolfintien s:n pitkin pituuttaan	„ 28,000: —
Harjutorin s:n	„ 12,900: —
Yhteensä	Smk 129,500: —

Edellä mainittujen lisäksi on vielä määrärahoja sellaisia töitä varten, jotka ovat tarpeelliset etusijassa liikenneolojen kannalta, mutta joita erinäisistä syistä ei vielä ole teetetty ja jotka työnpuutteen ilmaantuessa niinkään käy alottaminen ja luultavasti joka tapauksessa on teetettävä liikennetarpeiden tyydyttämiseksi. Nämä työt ovat seuraavat:

	Määräraha
Kaisaniemenkadun tasoitus.....	Smk 174,900: —
I Linjan s:n Castrén- ja Alppikadun väliltä	” 45,000: —
Alppikadun laajentaminen täyteen leveyteensä II Linjan ja Vanhan Eläintarhantien väliltä	” 7,000: —
Castrénkadun korottaminen I ja II Linjan väliltä	” 4,900: —
Yhteensä Smk	231,800: —

Yleisiä kaduntasoitustöitä varten on siis melko suuri summa, kaikkiaan 361,300 markkaa, vuoden vaiheessa siirtymässä seuraavan vuoden tileihin, ja vaikei tätä summaa ole 1916 vuoden menosäännössä, on se kuitenkin otettava huomioon budjettia järjestettäessä. Ehdotus onkin tehty, että edellä mainitut kaduntasoitustöitä varten osotetut määrärahat pantaisiin menosääntöön ja aikaisemmin myönnetty varat katsottaisiin säästyneiksi, joten ne eivät vaikuttaisi käytettävänä olevaan säästöön. Tällaisesta menettelystä olisi se etu, että vahvistettu menosääntö oikeammin osottaisi vuoden varrella teetettäväksi aiotut yleiset työt. Tähän on kuitenkin huomautettu, ettei olisi asianmukaista vuosi toisensa jälkeen panna menosääntöön töitä, joita varten varat jo on osotettu, sekä että aina sattuu, että jokin tai jotkin vuotenaan päätetyt työt voidaan teettää vasta jonakin seuraavana vuonna tarvitsematta tätä seikkaa merkitä seuraavan vuoden menosääntöön. Tähän nähden on Rahatoimikamari katsonut riittävän, että tässä yhteydessä luetellaan mainitut työt ja ilmoitetaan niitä varten käytettävänä olevat rahamäärät. Rahatoimikamarin ehdotusta kaupungin yleisten töiden menosäännöksi on sentähden arvosteltava pitämällä mainittuja seikkoja taustana.

Rakennukset ja talot, korjaukset ja kunnossapito nimisen luvun kohdalla on menojen laskettu kohoavan tämänvuotisesta määrästä 168,406 markasta 189,100 markkaan. Lisäannus, 20,694 markkaa, johtuu kahdesta satunnaisesta menoerästä, nimittäin W. C:n laittamisesta Alppilaan sekä kaupungin omistaman Ouluntien talon N:ojen 3 ja 5 korjauksista. Varat ensiksi mainittuun tarkoitukseen on Kaupunginvaltuusto jo myöntänyt. Jälkimmäiseen menoerään nähden taas, jota ei ole hallituksen erikoisehdotuksessa, huomautettakoon, että Rahatoimikamarin on täytynt pakkohuutokaupassa ostaa mainittu talo turvatakseen Valtilan lainarahastosta myönnetyn lainan, joka oli taloon kiinnitetty kaupungin vakuudeksi. Rahatoimikamari on tosin tarjonnut taloa kaupaksi, mutta on osot-

tautanut, että hyväksyttävii ostotarjouksia ei ole odotettavana, ellei talossa toimeenpanna perinpohjaista korjausta, josta kaupunginarkkitehti on laskennut olevan kustannuksia 6,100 markkaa. Mainittava lienee, että talon kaikki huoneistot on vuokrattu, vaikkakin verraten halvasta. Muihin tämän osaston kohdalla oleviin menoeriin nähden viitataan budjettiehdotuksen oheiseen kaupunginarkkitehdin perusteluun.

Utistöiden kohdalle on hallitus ensinnäkin merkinnyt 200,000 markkaa uusia kansakoulutaloja varten. Vaikka Rahatoimikamari on pitänyt suotavana, että budjettiehdotukseen pantaisiin tuntuva rahamäärä lähiaikoina teetettävii uusia kansakoulutaloja varten, on Kamarin kuitenkin, välttääkseen ylenmääräistä taksoitusta, täytynt tätä tarkoitusta varten merkitä ainoastaan 100,000 markkaa. On tosin ehdotettu että, kun Eläintarhankadun kansakoulutalon rakennusmäärärahasta säästy noin 80,000 markkaa, tämä säästö saisi siirtyä tileissä ja käytettäisiin uuden kansakoulutalon teettämiseen. Tähän on kuitenkin varsin oikein huomautettu, että määräraha on osotettu määrätyn talon teettämiseksi, ja jos säästöä on syntynyt, on se luettava kuluvan vuoden säästöön. — Uutena eränä on Rahatoimikamari merkinnyt Nickbyn melisairaalan lisämäärärahan, 240,000 markkaa, joka summa Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan on maksettava 1911 vuoden obligatsioonivaroista. Menoerä, joka kenties olisi sopinut panna budjettiehdotukseen, on kulkutautisairaalan lisämääräraha 838,000 markkaa, koska summa jo on kaupunginkassasta maksettu. Mutta kun Kaupunginvaltuusto ei vielä ole lopullisesti käsitellyt kaikkia tämän asian yhteydessä olevia seikkoja, ei Rahatoimikamari ole katsonut asianmukaiseksi merkitä tarpeellista lisämäärärahaa. — Tämän osaston kohdalla nousevat menot siis 352,200 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvau vuoden menosäännössä Smk 1,771,597: 70. Tässä yhteydessä lienee huomautettava, että varoja työväenopistotalon rakennuttamiseen on tarjona; koska Viola Levinin testamenttirahaston varat, noin 145,000 markkaa, ovat Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan tähän tarkoitukseen käytettävissä eikä tämän summan lisäksi tarvittane varoja vuonna 1916. Valittavasti näyttää kuitenkin siltä, kuin ei saavutettaisi yksimielisyyttä rakennusohjelmaan ja rakennustonttiin nähden, minkätähden tämän rakennusyrityksen alottaminen jää toistaiseksi.

Kadut ja yleiset paikat, korjaukset ja kunnossapito nimisen osaston kohdalla on hallituksen ehdottamat määrärahaerät hallituksen perusteluissa esitetyillä syillä pysytetty sinällään, lukuun ottamatta Rahapajanrannan eräin osain ketokiveyksen uudistusta varten ehdotettua 5,800 markan määrärahaa. Kun tämä Katajanokan osa nykyään on Venäjän merisotilasviranomaisten käytettävänä, saanee epäillä, onko ensi vuonna oleva tilaisuutta mainitun työn teettämiseen. Mutta vaikka niinkin olisi laita, käynee työn kuitenkin siirtäminen toistaiseksi ja kunnes on käynyt selville, mitä korjaustöitä tässä rantasillan osassa on toimeenpantava. — Puheena olevan osaston menot nousisivat siis Rahatoimika-

marin ehdotuksen mukaan 118,450 markkaan vastaavan määrän ollessa 1915 vuoden menosäännössä 72,375 markkaa.

Kadut ja yleiset paikat, uutistyöt nimisen osaston kohdalle on määrärahat merkitty hallituksen ehdotuksen mukaisesti ja sen esittämillä perusteilla. Lisäksi on Rahatoimikamari merkinnyt kaksi menoerää, nimittäin 64,700 markkaa Viipurinkadun tasoitusta ja 42,000 markkaa lisämäärärahasi Kaisaniemenkadun teettämistä vasten. Mitä jälkimäiseen erään tulee, johtuu se nykyisistä luonnottomista dynamiitin, sytytyslangan ja nallihattujen hinnoista, minkätähden Kaisaniemenkadun teettämiseksi tarpeellisista melko suurista louhintatöistä on kustannuksia tuntuvasti enemmän kuin aikaisemmin oli laskettu. Tätä katutyötä varten on, niinkuin edellä mainittiin, laskettu ja varattu 174,900 markkaa, mutta lisäksi on tarpeen, jos mieli teettää työ ensi vuonna. Kaupungin kannalta katsoen kävisi työn mainittavitta haittoita lykkääminen tuonnemmaksi. Mutta siihen nähden että kaupunki on sitoutunut mahdollisimman pian teettämään tasoitustyön, ja kun toimitetun pakkolunastuksen johdosta aikaisemmat esteet ovat poistuneet, ei lykkäystä enää käyne puolustaminen. — Se seikka että määrärahoja, vieläpä melko suuria, on merkitty Viipurinkadun tasoitusta varten, on yksinomaan johtunut siitä, että Rahatoimikamarin tietämän mukaan Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö aikoo mahdollisimman pian ja toimiluvan mukaiseen rakennusohjelmaan katsomatta jatkaa Kallion linjaa Porvoonkadulta Eläintarhan halki Läntiselle Viertotielle ja siten aikaansaada hyvin tarpeellisen välittömän liikenteen Itäisen ja Läntisen Viertotien raitiotielinjain kesken, tarvitsematta käyttä keskikaupungin linjain välitystä. Kasvamistaan kasvava raitiotieliikenne näyttää ehdottomasti vaativan sellaista yhdyslinjaa. Tähän tosin kävisi huomauttaminen, että suunniteltu uusi linja olisi sopivin ja pitäisi teettää pitkin jo tasoitettua Karjalankatua, joten päästäisiin tällä haavaa Viipurinkatua tasoittamasta. Silmäys karttaan osottaakin, että Karjalankatua pitkin tehty linja kulkisi kaupunginosan keskustan halki eikä pitkin sen laitaosassa olevan puiston viertä, niinkuin olisi laita, jos linja tehtäisiin Viipurinkadulle. Valitettavasti kuitenkin Karjalankadun pintamuodostuksen johdosta on mahdoton sijoittaa raitiotietä mainitulle kadulle. Karjalankatu nousee nimittäin Eläintarhasta niin jyrkästi, että kävisi varsin vaikeaksi sitä liikennöidä erittäinkin talvisaikaan ja hinausvaunuilla. Mainittavaa haittaa ei todella koituisi tämän kaupunginosan asukkaille siitä, että puheena oleva linja rakennettaisiin Karjalankadulle, koska sen ja Viipurinkadun välimatka on ainoastaan noin 150 metriä. — Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan olisi siis uutistöistä menoja 185,900 markkaa vastaavan määrän ollessa 485,900 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä. Edellisen summan kävisi syyllä sanominen liian vähäiseksi, erittäinkin jos otetaan lukuun, että suurta työttömyyttä ja puutetta on odotettavana, jos venäläisen sotaväen teettämät linnoitustyöt lakkaavat. Mutta kun, niinkuin edellä mainittiin, 361,300 markkaa määrärahoja yleisiä töitä varten siirtyy tileissä vuoteen 1916, näyttää kaupunginhallinto kuitenkin olevan

hyvin varustautunut tämänkin mahdollisuuden varalle, samalla kun olemassa olevat liikennetarpeet tulevat tyydytetyiksi, ja erilaatuisten myytävänä olevain asuntotonttien luku lisääntyy.

Seuraava taulukko osottaa vuonna 1915 (1/11) myytyjen tahi vuokralle annettujen tonttien sekä tasoittamalla myytäväksi tai vuokrattavaksi valmistettujen tonttien luvun. Myytäväksi tahi vuokralle annettavaksi käytettäviä tontteja oli lokakuun viimeisenä päivänä, ja vuonna 1916 teetetäviksi ehdotettujen kadun-tasoitustöiden johdosta myytäväksi tahi vuokralle annettavaksi valmistuvia tontteja olisi:

	V. 1915 käytettävänä olevia tontteja	V. 1915 myytyjä tai vuokr. annettuja tontteja	V. 1916 tasoi. johdosta käytett. tulevia tontteja	V. 1916 käytett. olevia tontteja Rkmrin ehdot. muk.
Ensimmäinen kaupunginosa	1	—	—	1
Toinen	4	—	—	4
Kymmenes	6	—	—	6
Yhdestoista	32	1	43 (43)	74
Kahdestoista	61	2	7 (—)	66 (59)
Kolmastoista	82	—	—	82
Neljästoista	19	—	—	19
Viidestoista	—	—	4 (4)	4
Vallila	82	—	—	82
Böle	1	—	—	1
	288	3	54 (47)	339 (332)

(Sulkujen sisässä olevat numeroluvut osottavat kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisen tuloksen).

Tämän ohessa on huomattava, että Santa- ja Busholman töitä tulee jatkettavaksi varsin laajassa mitassa. Tarvittavat määrärahat suoritetaan lainavaroista. — Toinen työ, jota varten niinkään jo on määräraha myönnetty, on kunnan uusi teurastamo, jonka rakennustyö on kuluvana vuonna jätetty lepäämään. Jos kuitenkin osottautuisi välttämättömän tarpeelliseksi teettää töitä niiden lisäksi, joita varten määrärahoja jo on ja budjettia järjestettäessä myönnetään, pyytää Rahatoimikamari huomauttaa, että etusijassa olisi toimitettava Pakaan alueen tasointu, joten saataisiin pienteollisuuden tarvitsemia tontteja ja tuollaisten tonttien nykyinen ilmeinen puute jossain määrin vähenisi. Tämä työ olisi sitä sopivampi teettää, kun Valtuusto jo on vahvistanut alueen järjestämisuunnitelman.

Siihen nähden että Rahatoimikamari on merkinnyt määrärahan Viipurinkadun tasointusta varten, on niinkään tarpeellinen määräraha, 17,800 markkaa, menosääntöön pantu laskukanavan teettämiseksi mainitun kadun alle. *Kanavat*

ja viemärit, korjaus ja kunnossapito sekä uutistytöt nimisen osaston kohdalla nousevat menot Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 98,900 markkaan. Kuluvan vuoden menosäännössä on vastaava määrä 179,900 markkaa, josta summasta 50,300 markkaa kuitenkin on käyttämättä, syystä että, niinkuin edellä mainittiin, erinäiset kaduntasoitustyöt on kuluvana vuonna jätetty teettämättä, minkätähden tietysti vastaavat kanavoimistytötkin ovat jääneet toistaiseksi. Mainittujen töiden teettämiseen vuonna 1916 on siis todellisuudessa käytettävänä 149,200 markkaa. Lisäksi tulleista uusista eristä mainittakoon lisämäärärahat Kaupunginvaltuuston teetettäväksi päättämiä Rautatietorin alaista sekä Töölön sokeritehdasalueen halki Savilan viereiselle puhdistusasemalle ulottuvaa lokaviemäriä varten, yhteensä 10,000 markkaa.

Osaston *Tiet ja viertotiet* kohdalle on Rahatoimikamari sinänsä merkinnyt kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamat määrärahat 27,700 ja 15,000 markkaa sekä viittaa näihin nähden hallituksen perusteluihin.

Satamia, niiden *korjausta ja kunnossapitoa* sekä *uutistöitä* varten on merkitty 204,500 markkaa eli likimain sama määrä kuin kuluvankin vuoden menosääntöön. Hallituksen kanavain korjauksia ja kunnossapitoa varten ehdottamista määrärahoista on Rahatoimikamari poistanut 7,000 markan määrärahan Rahapajarannan reunuspalkkien uudistamiseksi 350 metrin pituudelta, syystä että Kamari on epäillyt, käykö työtä tulevana vuonna ensinkään teettäminen ja, jos niinkin olisi laita, eikö sitä haitatta kävisi siirtäminen johonkin seuraavaan vuoteen, jolloin tämä rantasilta täytyy perin pohjin korjata ja kuntoon panna. — Kaupungin satamissa ehdotetuista uutistöistä on Rahatoimikamarin huomiota kiinnittänyt erä: Hietaniemen purkauslaituri, 27,000 markkaa. Tuollaisen laiturin tarpeellisuus lähiaikoina ja ennenkuin on päästy selville Hietaniemen alueen käyttämistavasta on Kamarista näyttänyt sangen epäilyttävältä, erittäinkin kun rakennustoiminta Töölön kaupunginosissa on miltei aivan lamassa. Näihin seikkoihin nähden on mainittu erä poistettu budjettiehdotuksesta. — Hallitus on anonut 100,000 markkaa Rahapajarannan itäisimmän osan uudestirakentamista varten, koska mainittu rantasillan osa siirtyy ja raukeamisen vaaraa on tarjona. Tähänkin työhön nähden, jonka määrärahaa ei tosin näy käyvän kokonaan poistaminen budjettiehdotuksesta, on Kamari, sen mukaisesti mitä edellä on lausuttu, ollut sitä mieltä, että ainoastaan välttämättömin työ olisi teetettävä, jota vastoin johonkin seuraavaan vuoteen jätettäisiin mitä suinkin käy päinsä. Tähän nähden on 50,000 markan määrärahaa pidetty riittävänä.

Kaupungin istutusten korjausta ja kunnossapitoa varten on budjettiehdotuksessa 206,930 markkaa kuluvan vuoden menosäännön vastaavan määrän ollessa 191,275 markkaa. Lisäannus johtuu etusijassa kaupungin istutusten pinta-alan laajenemisesta, minkätähden kunnossapitokustannuksetkin ovat kohonneet suhteellisesti siihen. Sitä paitsi on tämän osaston kohdalle pantu uusi erä „Turvikissa olevan H. Borgströmin kansanpuiston kunnossapitokustannukset, 3,400 markkaa“;

joka menoerä on aikaisemmin ollut viidenmentoista pääluokan: Sekalaista kohdalla. — Vaikka siis Rahatoimikamari on ollut sitä mieltä, että hallituksen ehdottamia kaupungin istutusten korjaus- ja kunnossapitomäärärahoja ei olisi supistettava, on Kamari sitä vastoin pitänyt *uutistöiden* määrärahojen supistamista mahdollisena. Istutustöiden jatkamiseen Kaivopuiston eteläosassa on hallitus merkinnyt 6,000 markkaa. Tämän työn teettämisen kuitenkin käynee siirtäminen tuonnemmaksi, koska Kaivopuiston nykyisessä kunnossaankin täytyy katsoa täyttävän suuriakin vaatimuksia. Uutistöiden määrärahat siis nousisivat Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan ainoastaan 23,400 markkaan eli vähempään kuin yhtenäkkään vuonna vuodesta 1900 lähtien.

	Smk	Korjaukset ja kunnossapito.	Uutistytöt.
Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)..	Smk	52,023: 04	39,858: 74
” 1905 (” ”)..	”	60,327: 26	26,244: 26
” 1910 (” ”)..	”	118,891: 87	45,597: 02
” 1915 (rahasäännön ”)..	”	191,275: —	33,600: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)..	”	206,930: —	23,400: —

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamat *Puhtaanapitolaitoksen määrärahat* on Kamari kaikin puolin pysyttänyt sinällään. Menot nousevat siis 459,000 markkaan, vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 382,200 markkaa. Tämä tuntuva menojen lisäännys on kuitenkin pikemmin näennäinen kuin todellinen, sillä puhtaanapitoa varten on kuluvana vuonna hankittu melko suuria lisämäärärahoja. Jottei vastedes tarvitsisi vuosittain anoa lisämäärärahoja puhtaanapitolaitoksen asianmukaista hoitoa varten, ei Rahatoimikamari ole tahtonut tinkiä nyt ehdotetuista määrärahoista. Puhtaanapitolaitoksen menot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	107,029: 98
” 1905 (” ”)	”	166,855: 18
” 1910 (” ”)	”	261,202: 87
” 1915 (rahasäännön ”)	”	382,200: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	459,300: —

Yleisen käymälän puhtaanapidon määrärahat niinkään on laskettu hallituksen ehdotuksen mukaisesti ja kohoavat huomattavasti eli kokonaisella 24,000 markalla kuluvan vuoden vastaavasta menomäärästä. Huomattava on kuitenkin, että tulotkin tuntuvasti lisääntyvät. Yleisestä käymälän puhtaanapidosta on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	.....	Smk 181,491: 33
” 1905 (” ”)	.....	” 200,233: 32
” 1910 (” ”)	.....	” 259,297: 55
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	” 282,900: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	” 306,900: —

Työkalujen oston käytettävät määrärahat on Rahatoimikamari niinkään menosääntöehdotukseensa merkinnyt kaikin puolin hallituksen erikoisehdotuksen mukaisesti. On tosin lausuttu arvelu, että erinäisten erikoiskoneiden oston kävisi jättäminen johonkin seuraavaan vuoteen, erittäinkin kun näiden koneiden hankinta kohdannee vaikeuksia ja vastedes hintakin ehkä olisi huokeampi. Kun kuitenkin on vakuutettu, että näitä koneita välttämättä tarvitaan eikä hankintaan kohtaa vaikeuksia, ei Rahatoimikamari ole tahtonut haluamaansa supistusta tehdä. — Kustannuksia olisi siis 49,755 markkaa tämänvuotisen määrän 35,750 markan sijasta.

Sekalaisia menoja varten on määrärahoja merkitty hallituksen ehdotuksen mukaisesti sama määrä, mikä on täksi vuodeksi vahvistetussa rahasäännössä.

Tämän huomattavan pääluokan menot ovat eri vuosina tuntuvasti vaihdelleet, tietenkin etusijassa sen mukaan, minkä verran lainavaroja on eri vuosina osotettu mainittavia rakennusyhtiöitä tai maan ostoja varten. Tämänkin pääluokan kohdalla oleviin menoihin nähden esitetään seuraavat numerotiedot, jotka osottavat menosäännön tuntuvasti kohonneen:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	.....	Smk 2,561,816: 76
” 1905 (” ”)	.....	” 1,607,308: 25
” 1910 (” ”)	.....	” 6,970,313: 62
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	” 5,158,843: 70
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	” 2,463,310: —

Neljästoista Pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

Osastoon A, kaupungin virka- ja palvelusmiesten voimassa olevan eläkeohjesäännön perustuksella maksettavat eläkkeet, on merkitty seuraavat vuoden varrella myönnetty eläkkeet:

1) Ent. portinvartijalle J. V. Kallströmille	.....	Smk 208: —
2) Kersantti J. V. Henrikssonille	.....	” 1,800: —
3) Ylikoneenkäyttäjää A. N. Jungdellille	.....	” 840: —
4) Vanhemmalle oikeusraatimiehelle A. Nybergille	.....	” 6,000: —
		Yhteensä Smk 8,848: —

Sen ohessa on menosääntöön merkitty eläkettä 698 markkaa entiselle kansakoulunopettajattarelle Ina Brotherukselle, joka määräraha myönnettiin jo vuonna 1913, mutta jota epähuomiolla ei ole merkitty aikaisempiin menosääntöihin. Kun yhtään eläkkeensaajaa ei ole vuoden varrella kuollut, kohoaa siis eläkkeiden menosääntö 9,538 markalla. Kun useana vuonna on osottautunut, että vuoden varrella myönnettäviä eläkkeitä varten varattu määräraha, 10,000 markkaa, on ollut liian suuri ja siinä aina on syntynyt melko suuria säästöjä, on Rahatoimikamari sen vähentänyt 5,000 markkaan. Näin ollen tämän osaston menot kohoavat 4,538 markalla ja nousevat 35,125 markkaan.

Kaupungin vakinaisessa työssä olevain henkilöjen vahdistetun eläkeohjesäännön perusteella on osaston B kohdalla vuoden varrella myönnetty seuraavat eläkkeet:

1) Parmaaaja P. Hakkarainen	Smk	504: —
2) „ E. J. Kiiliäinen	„	564: —
3) „ H. W. Kyrklund	„	474: —
4) Työmies B. Johansson	„	684: —
5) Lyhdynsytyttäjä J. W. Salenius	„	660: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 2,886: —</u>

Vuoden varrella ovat seuraavat eläkkeensaajat kuolleet:

1) Työmies O. Eriksson	Smk	600: —
2) „ S. Johansson	„	400: —
3) Kirvesmies E. Lehto	„	1,044: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 2,044: —</u>

Menot maksettavista eläkkeistä kohoavat siis 842 markalla. Mutta kun on osottautunut, että kuluvan vuoden varrella myönnettäviä eläkkeitä varten varattussa 5,000 markan määrärahassa on syntynyt säästöä, on se vähennetty 4,000 markkaan. Siten tämän osaston menot vähenevät 1,158 markalla ja nousevat 14,966 markkaan.

Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten johdosta on vuoden varrella myönnetty apurahoja seuraaville henkilöille, jotka eivät ole oikeutettuja eläkeohjesäännön määräysten mukaan saamaan vakinaista eläkettä, nimittäin:

1) Kunnalliskodin ent. johtajalle G. Mélartille	Smk	1,600: —
2) Taideteollisuuskoulun ent. johtajalle E. Nordströmille	„	3,000: —
3) Toivoniemen kasvatuslaitoksen ent. johtajattarelle I. L. Wall-		
dénille	„	300: —
4) Koneenkäyttäjänleski W. Andsténille	„	240: —

5) Ent. sairaanhoitajattarelle J. Strandbergille	Smk	480:—
6) „ kaupunginkirjaston hoitajalle F. J. Valbäckille	„	600:—
7) „ kaupunginpalvelijalle C. W. Åkermanille	„	400:—
		Yhteensä Smk 6,620:—

Kun aikaisemmin myönnetyistä avustuksista poistuu raatimies H. L. Chronsin lasten apurahaa 200 markkaa, varastonhoitajanleski Aurora Mathilda Heinolan alaikäisten lasten apurahaa Smk 20: 83 ja rakennusmestarinleski A. M. Nyholmin alaikäisille lapsille myönnetystä apurahasta 50 markkaa sekä seuraavat apurahaa saaneet henkilöt ovat kuolleet, nimittäin:

1) Kunnallisneuvos C. E. Degerholm	Smk	4,500:—
2) Maistraatin ent. kanslisti Amanda Cajander	„	1,200:—
3) Ent. työmies K. G. Kaalisaari	„	120:—
		Yhteensä Smk 5,820:—

kohoa maksettavain apurahain määrä Smkalla 529: 17 ja on siis Smk 45,785: 67.

Tämän pääluokan kohdalla on menojen lisäennys siis kaikkiaan Smk 4,909: 17. Niinkuin tästä näkyy, eivät kaupungin menot eläkeohjesäännön vahvistamisen johdosta toistaiseksi ole mainittavasti kohonneet.

Kaupungin menot tämän pääluokan kohdalla ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	10,486: 68
„ 1905 („ „)	„	12,914: 61
„ 1910 („ „)	„	40,039: 69
„ 1915 (rahasäännön „)	„	89,967: 50
„ 1916 (rahasääntöehd. „)	„	94,876: 67

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Tämän pääluokan kohdalla olevain menoeräin järjestystä on tuntuvasti muutettu ei ainoastaan siihen nähden, että erät, jotka on käynyt lukeminen toisiin pääluokkiin, on merkitty näiden kohdalle, mutta etusijassa siihen nähden, että tämä pääluokka on jaettu kolmeen osastoon: kaupungin talot ja maatilat, erinäiset määrärahat sekä taksoitettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus. Lopuksi huomautettakoon, että muuan tuntuva menoerä: arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan, on muutettu erilleen ja pantu eri pääluokan kohdalle.

Osastossa *Kaupungin talot ja maatilat* ovat *raatihuoneen* kustannukset lisääntyneet 1,470 markalla halonhintain kohoamisen johdosta. *Ent. Seurahuoneeseen* nähden sen sijaan on voitu saada säästöä, sen johdosta että ovenvartijan toimi on tarpeettomana lakkautettu sekä isännöitsijän palkkiota hiukan vähennetty. Eri nimikkeiden kohdalle on nyttemmin merkitty ne tosin varsin vähäpätöiset määrärahat, mitkä tarvitaan talonisännöitsijän huollettavina olevien kaikkien 10 talon hoitoon. — Tämän osaston kohdalle on niinkään merkitty *kunnan työväenasuntojen* menot, jotka ovat hiukan kohonneet, osin syystä että asianomaisten talonmiesten palkkaetuja on korotettu lisääntyneen lämmitystyön johdosta, osin taas polttoainekustannusten kohoamisen vuoksi. Hietaniemenkadun varrella olevissa työväenasunnoissa tuottaa halkolämmityksen käyttäminen keskuslämpöjohdossa niin paljon työtä, ettei yksi henkilö sitä ehdi suorittaa, minkä johdosta on katsottu olevan palkattava lämmittäjäapulainen 6 kuukaudeksi. Kunnan työväenasuntojen hoitokustannukset nousevat siten 17,270 markkaan, johon summaan tulee lisäksi hoitojaoston palkkio 600 markkaa, sekä vuosikorjauksia 2,800 markkaa. Jos luetaan 5 %:n korko näihin rakennuksiin käytetylle pääomalle (tonttiarvoa lukuun ottamatta), saadaan vuosimenoja kaikkiaan 50,295 markkaa vuokratulojen ollessa 48,800 markkaa, joten siis tulot eivät riitä menoihin, vaan täytyy vajuus täyttää taksoitusvaroista. Rahatoimikamari ei ole tahtonut lähemmältä kajota kysymykseen, eikö Sosialilautakunnalle olisi annettava tehtäväksi lähemmin selvittää tätä kysymystä ja ehdottaa sopivia keinoja menojen ja tulojen välisen erotuksen tasaamiseksi, mutta on kuitenkin katsonut olevan kiinnittäminen Kaupunginvaltuuston huomiota tähän merkittävään tulokseen. — *Kunnan virutushuoneiden* menosääntö nousee 16,200 markkaan tulojen ollessa 4,000 markkaa. Tässä on kuitenkin huomattava, että näitä virutushuoneita rakentamalla ei tarkoitettu saavuttaa voittoa, vaan ainoastaan parantaa terveydellisiä oloja. Maksuja kenties kävisi jonkin verran korottaminen, mutta tämä tietäisi väestön köyhimmän osan verottamista, joka etusijassa käyttää näitä virutushuoneita. Tältä kannalta katsoen maksujen korotus tuskin on toivottava ainakaan nykyoloissa. — Uutena eränä on merkitty *Sinivuoreenmaan vartijan palkkio*. On useana vuonna osottautunut tarpeelliseksi asettaa vartija valoisana vuodenaikana ylläpitämään järjestystä siinä tuhatlukuisessa henkilöjoukossa, joka iltasin käy tuolla saarella. Tähän asti on tämä palkkio maksettu Rahatoimikamarin arvaamattomien tarpeiden määrärahasta taikka Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, mutta Kamarista on näyttänyt oikeammalta merkitä sitä varten erikoinen 750 markan määräraha. Kustannuksia *Bengtsårin maatilasta* ja *Toivoniemen tilasta* on kasvatuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti laskettu olevan 12,000 ja 2,540 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 12,500 ja 4,100 markan sijasta. Teetettäviksi ehdotetuista huomattavammista töistä sekä tilojen hoitoon käytettävistä menoista mainittakoon seuraavat:

Bengtsår:

Puutarhan kunnossapito ja laajentaminen . . .	Smk	1,500: —
Uutisviljelykset, ojitus	”	1,500: —
Väkirehut, apulannoitus, turvepehku	”	4,200: —
Kalusto	”	1,000: —
Sikalan ja tallin erinäiset työt	”	1,800: —
Verot ja palovakuutus	”	1,000: —

Toivoniemi:

Apulannoitus ja turvepehku	Smk	500: —
Maanviljelyskalat	”	300: —
Palkat ja ruoka	”	1,140: —
Verot ja palovakuutus	”	300: —

Talojen isännöitsijän palkkion on Rahatoimikamari havainnut liian niukaksi. Kun tällä toimihenkilöllä uuden johtosääntönsä mukaan on velvollisuutena muun muassa olla muutamina viikonpäivinä yleisön tavattavana kaupungin rakennuskonttorissa, näyttää oikeudenmukaisuus vaativan palkkaetuja korottamaan. Mainittava on, että isännöitsijä hoitaa kokonaista kahtatoista kaupungin taloa ja on siitä saanut palkkiota 2,000 markkaa. Vaatimattoman arvion mukaan ei 3,000 markan palkkiota käyne pitäminen liiallisena, pikemmin liian vähäisenä. — Siitä lähtien kun määrättiin, että *kaupungin erinäisten talojen kalustoa, korjausta ja täydennystä varten olevasta yleisestä määrärahasta* ei saanut laskuja maksettavaksi osottaa, ennenkuin Rahatoimikamarin suostumus siihen oli saatu, on tuntuvaa säästöä ollut huomattavana. Sen sijaan että aikaisemmin 20,000 markan määräraha tavallisesti tuntuvassa määrässä ylitettiin, jää kuluvana vuonna säästöä, minkätähden määräraha on voitu vähentää 15,000 markkaan. — Kuluvan vuoden menosäännössä on *käsityökoulun* huoneiston vuokra merkitty 4,000 markaksi, koska syksyllä 1914 arveltiin, että tuo huoneisto ehkä täytyisi käyttää muuhun tarkoitukseen ja sen sijaan vuokrata toinen sopiva kouluhuoneisto. Kun ei näin kuitenkaan ole käynyt ja Kaupunginvaltuusto edelleen on myöntänyt huoneiston vuokratta koulun käytettäväksi, on mainittu menoerä poistettu budjetista. — Tämän pääluokan kohdalla kohoavat menot kaikkiaan 149,210 markkaan.

Erityisiä määrärahoja nimisen luvun kohdalle tulee lisää uusi erä: *Määräraha satunnaisten halkovarastopaikkain silmälläpitoa varten* 2,400 markkaa. Tämä uusi määräraha johtuu siitä, etteivät valtionrautatiet enää ole katsoneet voivansa antaa käytettäväksi halkopihan paikkaa. Tämän johdosta on Rahatoimikamari

tarkoitusta varten järjestänyt erinäisiä tilapäisiä paikkoja ja osottanut ne halkokauppiaiden käytettäväksi. Kun käytetystä pinta-alasta kannetaan maksu, tarvitaan tähän tarkoitukseen tarkastusmies, joka myös kirjoittaa maksuliput. Sittenkun kysymys kunnan halkopihan järjestämisestä on käsitelty ja tähän kuuluvat olot lopullisesti järjestetty, poistuu tietenkin puheena oleva määräraha. Tähän nähden se onkin merkitty satunnaiseksi. — *Pakkahuoneessa olevan kaupungin työkunnan* kustannukset ovat kohonneet tuntuvasti eli tämänvuotisesta määrästäan 12,000 markasta 24,500 markkaan. Tämä seikka johtuu melko suurelta osalta Kaupunginvaltuuston työkunnan miehistölle myöntämästä työpalkkain korotuksesta. Mutta pääasiallisimmin johtuu tämä näennäinen kohoaaminen siitä, että määräraha kuluvaaksi vuodeksi laskettiin aivan liian alhaiseksi, minkätähden tänä vuonna on myönnetty 7,000 markan lisämääräraha. 1914 vuoden menosäännössä laskettiin vastaava määräraha 30,000 markaksi ja siitä maksettiin Smk 29,027:06. — Kaupungin apumaksu *Kunnallisen Keskustoimiston* voimassapitoon on Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti merkitty korotetuin määrin. — Sitä vastoin on *Helsingin Pörssin* kannatusapu merkitty entisen määräisenä, koska asianomaiset eivät ole siihen muutosta esittäneet. — *Kaupungin historian* aikaansaamista varten asetetun väliaikaisen valtuuskunnan pyynnöstä on menosääntöön tätä tarkoitusta varten merkitty 8,000 markkaa. Mainita sopii, että tämän historian julkaisemisesta on laskettu olevan kustannuksia 75,000 markkaa sekä että sitä varten on menosääntöihin tähän asti merkitty kaikkiaan 25,000 markkaa, joka summa siirtyy tileissä. — Uutena eränä on menosääntöön pantu 5,000 markan määräraha Suomen Voimistelunopettajaliitolle *lasten urheiluleikkien järjestämiseksi*. Niinkuin Rahatoimikamarilla kansakoulujen menosääntöä käsitellessään oli tilaisuus huomauttaa, on Kamari ollut sitä mieltä, että vakinaiseen menosääntöön olisi pantava määräraha lasten urheiluleikkien järjestämistä ja valvomista varten, koska varmasti on edellytettävissä, että siihen tarkoitukseen ei voida osottaa tarpeellista määrää anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Rahatoimikamarista on niin ollen näyttänyt luonnolliselta, että tämä määräraha annetaan Suomen Voimistelunopettajaliiton käytettäväksi, joka liitto kesinä 1913 ja 1914 hyvällä tuloksella järjesti ja valvoi tuollaisia leikkejä. Määräraha on kenties niukanlainen, mutta sen saanee kuitenkin katsoa riittävän ensi vuonna, siihen nähden että liitto on edellisinä vuosina ostanut leikkikaluja ja kalustoa, jotka siis ovat käytettävissä. Rahatoimikamari on yksimielisesti lausunut toivottavaksi, että tämä määräraha myönnettäisiin. — Kun työntekijöille *ruumiinvammasta maksetut korvaukset* kuluvaan vuonna nousevat 9,000 markan vaiheille, on Rahatoimikamari katsonut tämän erän olevan ensi vuonna korotettava 10,000 markkaan. — Eläinsuojelusyhdistykselle on, samoin kuin edellisinäkin vuosina, merkitty 1,200 markan määräraha koirain hoitoon ja lopettamiseen. Tästä on yhdistys erityisessä kirjelmässä tehnyt anomuksen Kaupunginvaltuustolle. — *Paloapumaksut* on laskettu 35,000 markaksi. Rahatoimika-

marin tutkittavana on paraikaa, eikö tällä alalla olisi muutosta aikaansaataavissa. On nimittäin osottautunut, että kaupunki on vuosina 1905—1914 suorittanut paloapumaksuja 184,000 markkaa ja saman ajan kuluessa saanut palovahingonkorvausta 33,300 markkaa. Nämä numeroluvut osottavat, että epäsuhde on olemassa. Mihin toimenpiteisiin säästön aikaansaamiseksi on ryhdyttävä, ei vielä ole mainittavissa, mutta Rahatoimikamari on vastedes eri esityksessä palaava tähän asiaan. — Uusia satunnaisia eriä tämän pääluokan kohdalla ovat menot *tililaitosuudistuksen toimeenpanemisen selvittämisestä*, 7,500 markkaa, sekä *kalliinajanlisäys* erinäisille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, 150,000 markkaa. — Tämän luvun kohdalla nousevat menot budjettiehdotuksen mukaan 321,940 markkaan. Kaupunginvaltuuston osottamaa 25,900 markan määrärahaa A. B. Mars O. Y:n osakkeiden merkitsemistä sekä mainitulle yhtiölle sotavakuutuksesta suoritetuista vakuutusmaksuja varten ei ole merkitty, budjettiehdotukseen, koska on edellytettävissä, että nämä rahamäärät sodan päätyttyä palautuvat kaupunginkassaan. Ellei niin kävisi, on tätä varten tarpeelliset varat vastedes pantava kaupungin menosääntöön.

Eri luvun kohdalle on merkitty *taksoitusvarain ja muiden tulojen poistosta ja palautuksesta* johtuvat menot. Tämän menoerän määrä menosäännön ja tilinpäätöksen mukaan näkyy seuraavasta:

		Rahasäännön muk.	Tilinpäät. muk.	Laskettujen ja todell. menojen välinen erotus.
Vuonna 1900	Smk	30,000: —	31,542: 27	— 1,542: 27
” 1905	”	110,000: —	47,283: 37	+ 62,716: 63
” 1910	”	130,000: —	193,263: 68	— 63,263: 68
” 1911	”	140,000: —	231,446: 34	— 91,446: 34
” 1912	”	175,000: —	253,049: 19	— 78,049: 19
” 1913	”	250,000: —	307,694: 88	— 57,694: 88
” 1914	”	260,000: —	466,399: 43	— 206,399: 43
” 1915	”	300,000: —	550,000: —	— 250,000: — (säästöarviolask. muk.)
” 1916	”	350,000: —	—	—

Niinkuin tästä näkyy, ovat lasketut menot osottautuneet liian vähäisiksi todellisiin tuloksiin verraten. Tämä seikka onkin antanut kaupungin tilintarkastajille aihetta huomauttaa, että budjetinjärjestelyssä olisi osotettava tähän tarkoitukseen tarpeellinen määräraha, jottei tiliä tarvitsisi noin tuntuvasti ylittää. Tunnustaa täytyykin että, vaikka erää on vuosi vuodelta korotettu, ei se kuitenkaan ole riittänyt. Rahatoimikamari on kuitenkin tälläkin kertaa sitä korottanut ainoastaan 50,000 markalla, koska Kamarilla on syytä olettaa, että vuosien

1914 ja 1915 suuret poisto- ja palautusmäärät ovat olleet satunnaisia ja siitä johtuneita, että noina vuosina lopullisesti ratkaistiin melko suuria summia koskevat taksoitusvalitukset.

Tämän pääluokan menot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	237,625: 83
” 1905 (” ”)	”	272,638: 33
” 1910 (” ”)	”	810,155: 58
” 1915 (rahasäännön ”)	”	1,087,670: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	”	821,150: —

Kuudesta Pääluokka.

Kaupunginvaltuuston käyttövarat.

Määrärahat arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan ovat aikaisemmissa budjeteissa olleet viidennentoista pääluokan: Sekalaista kohdalla. Puheena olevain käyttövarain huomattavaan määrään nähden kuitenkin on pidetty asianmukaisempana merkitä ne eri pääluokan kohdalle.

Kaupunginvaltuuston käytettäväksi asetettu määräraha on, niinkuin alempana olevasta yhdistelmästä näkyy, tavallisesti tuntuvassa määrässä ylitetty:

Vuonna	Smk	Rahasäännön muk.	Tilinpäät. mukaan.	Laskettujen ja todell. menojen välinen erotus.
Vuonna 1900	Smk	50,000: —	40,705: —	
” 1905	”	70,000: —	148,405: 16	— 78,405: 16
” 1910	”	200,000: —	522,205: 33	— 322,205: 33
” 1911	”	250,000: —	263,112: 46	— 13,112: 46
” 1912	”	350,000: —	611,698: 49	— 261,698: 49
” 1913	”	350,000: —	622,350: 25	— 272,350: 25
” 1914	”	350,000: —	685,731: 59	— 335,731: 59
” 1915	”	500,000: —	500,000: —	± — (säästöarviolask.)
” 1916	”	500,000: —	—	—

Kuluvan vuoden budjettiehdotusta perustellessaan mainitsi Rahatoimikamari, mitä näkökohtia se oli pitänyt määrävänä puheena oleva määrärahaa laskiessaan. Samoja perusteita on Kamari tälläkin kertaa noudattanut ja rohkenee niitä toista-

matta viitata Kaupunginvaltuuston painettuihin asiakirjoihin N:o 70 vuodelta 1914 siv. 166 ja 167.

Niinkuin edellä olevasta näkyy, on kaupungin menosääntö vuodesta 1900 lähtien kasvanut kolminkertaiseksi. Selville käynee niinkään, että huomattavia ja kalliita yrityksiä yhteiskuntaelämän eri aloilla on pantu alulle ja saatettu loppuun. Tässä mainittakoon ainoastaan teknillisten laitosten perustaminen ja laajentaminen, raitioteiden kunnallistuttaminen, uudet satamarakennukset, sairaalat, kansakoulut, kansankirjastotalo, palolaitoksen talo, kauppahallit ja tavaravajat sekä melko suuret maanhankinnat. — Kaupungin menot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	.....	Smk	7,457,869: 22
” 1905 (” ”)	.....	”	6,728,586: 11
” 1910 (” ”)	.....	”	15,781,317: 68
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	”	22,189,215: 84
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	”	20,699,474: 43

Tulot.

Säästö.

Kaupungin rahatoimikonttorissa laadittu, budjettiehdotukseen liittyvä säästö-arviolaskelma marraskuun 1 päivältä kuluvaa vuotta epäamättömästi osottaa, että 1915 vuoden budjetti oli laadittu erittäin varovasti ja niin laskettu, että vallitseviin oloihin nähden huomattavaa säästöä on odotettavana tilinpäätöksessä. Niinpä on useilla tulotileillä odotettavana tuntuvaa ylijäämää, kaikkiaan 1,490,000 markkaa, josta summasta yksinomaan tontinlunastusten osalle tulee 900,000 markkaa. Tuulaakia ja satamamaksuja lasketaan kertyvän kaikkiaan 78,000 markkaa tulosääntöön merkittyjen määrän lisäksi.

Kaupungin teknillisistä laitoksista ovat vesijohtolaitos ja sähkötehdas ilmoittanut tuloja olleen, toisella 135,000 ja toisella 150,000 markkaa yli lasketun määrän. Luultavaa on, että entisestä kokemuksesta päättäen nämä ylijäämät vuoden vaihteessa osottautuvat tuntuvasti suuremmiksi. Lisäksi on edellytettävissä määrärahoja säästyneen 296,000 markkaa. Kun tähän summaan vielä lisätään 1914 vuoden säästö, 594,000 markkaa, saadaan 2,380,000 markkaa. Tästä summasta on luettava pois laskettu tulojen vajeus 1,398,000 markkaa sekä erinäisten määrärahojen edellytetty ylitys 446,000 markkaa ja vihdoin menosääntöön merkittämättömiä menoja 113,000 markkaa eli kaikkiaan 1,957,000 markkaa, joten säästö vuoteen 1916 on laskettavissa 423,000 markaksi. Lienee huomautettava, että tämä tulos on saavutettu, vaikka Keisarillinen Senaatti on lähemmin perustelematta pidättänyt kansakouluille ja kasvatustiluksille kuluvalta vuodelta tulevan valtioavun, vaikka kuponki- ja puhelinverosta on ollut menoja 113,000 markkaa, vaikka kaasutehtaan tuloissa on odotettavana 100,000 markan vajeus, vaikka 1915 vuoden tulosääntöön merkitty, kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otettu miljoonan markan budjettilaina kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyvän vajauksen tasoittamiseksi on voitu laskelmista poistaa. On tosin huomattava, että tileissä on rahasäännön ulkopuolella nykyisen sotatilan aiheuttamia kustannuksia 423,000 markkaa, mutta kun melko suurta osaa näistä kuluista täytyy pitää etuantina, josta kaupunginkassan tulee sodan päätyttyä saada korvaus, lienee ne edelleenkin tähänastista menettelyä noudattaen merkittävä tileihin rahasäännön ulkopuolella.

Näin ollen on eri mieliä lausuttu siitä, mikä summa olisi tulopuolelle merkittävä säästökäsi. Toiselta puolen on huomautettu että, koska arviolaskelma osottaa säästöä 423,000 markkaa, olisi tämä summa pantava budjettiehdotukseen.

Toiselta puolen on katsottu varovaisuuden vaativan olemaan edellyttämättä niin suurta säästöä kuin rahatoimikonttorin laskelma osottaa, koska tässä laskelmassa voi vielä kuluvana vuonna tapahtua huomattavia muutoksia, minkätähden säästöä ei olisi ensinkään otettava lukuun. Kamarin jäsenten enemmistö taas on käynyt keskitietä, arvellen että, vaikka noudatetaankin tarpeellista varovaisuutta, täytyy kuitenkin joka tapauksessa voida edellyttää 200,000 markan säästöä.

Alempana mainittuina vuosina on budjettiehdotukseen merkitty säästöksi edelliseltä vuodelta ja todellinen säästö ollut:

Vuonna 1900	Smk	200,000: —	580,315: 24
” 1905	”	750,000: —	1,642,841: 35
” 1910	”	—	1,056,100: 43
” 1911	”	350,000: —	1,396,954: 99
” 1912	”	1,600,000: —	2,640,526: 31
” 1913	”	1,500,000: —	2,122,940: 22
” 1914	”	500,000: —	1,641,648: 67
” 1915	”	400,000: —	423,000: — (säästöarviolaskelman muk.)
” 1916	”	200,000: —	— —

Ensimmäinen Osasto.

Korot.

Tämän osaston kohdalla on tulot laskettu 750,500 markaksi vastaavan määrän ollessa 849,800 markkaa kuluvana vuonna, joten vähennys on 99,300 markkaa. Tämä huomattava erotus johtuu pääasiallisimmin tontinlunastusten koroista, joiden on edellytetty vähenevän 90,000 markalla, syystä että tontteja ei ole vuoden varrella myyty (kolme tonttia syksyn kuluessa), jota vastoin tontinlunastuksia on vuoden varrella kertynyt tuntuvat määrät kaupunginkassaan. Tämä asianlaita näkyy seuraavasta yhdistelmästä, jossa mainitaan myytyjen tonttien erääntymättömän kauppahinnan määrät.

Mainittua erääntymätöntä kauppahintaa oli

Vuonna 1910	31/12	.....	Smk	11,160,977: 47
” 1911	31/12	.....	”	10,980,729: 37
” 1912	31/12	.....	”	10,560,708: 69
” 1913	31/12	.....	”	9,927,867: 84
” 1914	31/12	.....	”	8,758,315: 08
” 1915	23/11	.....	”	7,137,600: — (likimäärin).

Kun mainittavaa tonttien myyntiä ei ole ensi vuonna odotettavana, mutta aikaisemmin myytyjen tonttien kauppahinnan kuoletusta vahvistetun suunnitelman mukaan suoritetaan, näyttää varovaisuus vaativan laskemaan vuonna 1916 kertyvän korkoja enintään 350,000 markkaa. Sikäli kuin uutisrakennustoiminta kaupungissa sodan päätyttyä jälleen lisääntyy ja sen johdosta tonttien kysyntä vilkastuu, on edellytettävissä myytyjen tonttien erääntymättömän kauppahinnan kohoavan ja tontinlunastusten korkotulojenkin lisääntyvän. — Kaupungin hallussa olevain Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön osakkeiden *osinko* ei luultavasti vähene ensi vuonna. Kun näistä osakkeista tuleva korkomäärä kuitenkin on vähennetty 245,000 markasta 232,000 markkaan, johtuu tämä siitä, että osingosta luetaan pois sotavero, joka on kaupungin maksettava. — *Teknillisten laitosten etuantien* korko on laskettu asianomaisten laitosten erikoisbudjettiehdotusten mukaisesti. — Kohoamista osottaa *erinäisten korkojen* tuloerä, jonka on oletettu kohoavan tämänvuotisesta määrästään 75,000 markasta 100,000 markkaan. Nykyään on kaupunginkassalla eri rahalaitoksissa saamisia 6 miljoonaa markkaa, joka määrä kenties vielä kohoaa vuoden lopulla. Lukuun otettava niinkään on, että kaupunki uudesta 12 miljoonan lainasta vuonna 1916 nostaa melko suuren osan, jota ei kaupunginkassasta kuitenkaan vuoden kuluessa kaikkea makseta. Luultavasti nousevat kaupungin pankkisaamiset ensi vuonna varsin huomattaviin määriin. Mutta toiselta puolen on otettava lukuun rahamarkkinoilla vallitsevat tavattomat olot. Näyttää käyvän yhä vaikeammaksi saada rahoja sijoitetuksi tähän asti säännöllisenä pidettyä korkohyvitystä vastaan. Näin ollen Rahatoimikamarin mielestä on ollut varovaisinta olla sanottavasti korottamatta tätä tuloerää.

Kaupungin tulot tämän pääosaston kohdalla ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)....	Smk	119,815: 70
” 1905 (” ”)....	”	456,463: 44
” 1910 (” ”)....	”	1,068,240: 43
” 1915 (rahasäännön ”)....	”	849,800: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)....	”	750,500: —

Toinen Osasto.

Tontinlunastukset.

Tulot tontinlunastuksista on laskettu 800,000 markaksi eli 100,000 markkaa enemmän kulumisen vuoden tulosäännössä olevaa määrää. Säästöarviolaskelma kuitenkin osottaa näiden tulojen kulumana vuonna nousevan 1,600,000 markkaan.

Saattaaanee siis näyttää siltä, kuin olisi Rahatoimikamari ollut liian varovainen tätä tulomäärää laskiessaan. Tässä on kuitenkin huomattava, että kuluvana vuonna on maksettu kaksi isonlaista tontinlunastussummaa, yhteensä 800,000 markkaa. Ellei näitä satunnaisia suorituksia olisi ollut — ensi vuonna ei niitä ole odotettavana — olisivat tontinlunastukset tänä vuonna nousseet 800,000 markkaan. Saman määrän on Rahatoimikamari katsonut voivansa laskea kertyvän vuonna 1916.

Myytyjen tonttien erääntymätöntä ostohintaa sekä ostohinnan suunnitelmanmukaista kuoletusta on eri vuosina maksettu seuraavat määrät:

Vuonna 1900	Smk	145,215: 01
” 1905	”	454,460: 02
” 1910	”	1,466,019: 11
” 1911	”	2,250,475: 32
” 1912	”	2,027,788: 26
” 1913	”	1,261,332: 50
” 1914	”	1,442,133: 95
” 1915	”	1,600,000: — (likimäärin)

Kolmas Osasto.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Tämän osaston kohdalla on budjetinjärjestystä muutettu sikäli, että tulot kauppahalleista ja kauppatoreista on merkitty eri luvun kohdalle.

Korkoja kaupungille lahjoitetuista tiloista on merkitty entinen määränsä. — *Tuloja kaupunkiin yhdistetyistä alueista* oli 1915 vuoden tulosäännössä laskettu kertyvän 797,815 markkaa ja määrän on ensi vuonna oletettu nousevan 664,050 markkaan. Vähentäminen on kuitenkin vain näennäinen, koska, niinkuin vastikään mainittiin, tulot *kauppahalleista ja kauppatoreista*, yhteensä 166,000, on merkitty eri luvun kohdalle. — Eri tuloeriin nähden huomautettakoon, että *laivaveistämöalueen vuokra* vähenee 16,620 markasta 13,000 markkaan Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan. — Vuokratulot erinäisistä kaupungin omistamissa taloissa olevista huoneistoista ovat jonkin verran muuttuneet ja merkityt välikirjain mukaisesti. — Niinkuin edellä on huomautettu, ovat tosin *kunnan työväenasuntojen vuokratulot* kohonneet 44,200:sta 48,800 markkaan, mutta eivät kuitenkaan vastaa hoito- ja korjauskustannuksia sekä käytetyn rakennuspääoman korkoja. — *Satunnaisten maan- ja alueenvuokrain* on niinkään laskettu kohoavan, kun eräät Santa- ja Busholman alueet annetaan ensi vuonna vuokralle. — *Vuokratulot kauppahalleista* ovat lisääntyneet 5,000 markalla. Niinkuin edellä huomautettiin, olisi lisätuloja kauppahalleista saatavissa tekemällä erinäisiä muu-

toksia myymäläin vuokraustapaan, mutta nämä muutokset lienee jätettävä taloudellisessa suhteessa sopivampaan ajankohtaan. Mutta ennen kaikkia olisi, jos torikauppaa edelleen sallitaan, vuokria toreilla pidettävistä myyntipöydistä ja kojuista tuntuvasti korotettava, koska ne nykyään ovat aivan liian alhaiset. Ehdotuksen tästä on Rahatoimikamari tekevä torikaupan järjestämiskysymyksen yhteydessä.

Tulot *kaupungin maatioista* on laskettu samaksi määräksi kuin kuluvan vuoden tulosäännössä eli 55,100 markaksi.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	..... Smk	306,355: 33
” 1905 (” ” ”)	..... ”	439,611: 74
” 1910 (” ” ”)	..... ”	691,822: 60
” 1915 (rahasäännön ”)	..... ”	854,015: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	..... ”	886,250: —

Neljäs Osasto.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Tämän pääosaston kohdalle ovat tulot tonttiverosta olleet aikaisemmin merkittyinä. Kun näitä tuloja on vain vähäpätöinen määrä, on Rahatoimikamari muuttanut budjetinjärjestystä siten, että tonttiverot on pantu samaan osastoon kuin tuloa tuottavat oikeudet. *Tonttiveron* määrä on tällä kertaa laskettu 4,500 markaksi.

Käsitellessään kysymystä, mihin määrään *tuulaaki* Helsinkiin osotetuista tavaroista sekä *liikennemaksut* ovat ensi vuonna laskettavissa, huomauttaa liikennekamreeri, muun muassa, seuraavaa:

	Tuulaaki	Liikenne- maksut	Mittaus- maksu	Makasiinin- vuokra.
„Liikennekonttorin kannettavista, kaupungille tulevista maksuista on 1915 vuoden tulosääntöön merkitty Smk	200,000: —	400,000: —	500: —	2,000: —
tästä summasta on tammi-elokuulla 1915 pantu maksettavaksi	179,365: 32	261,936: 54	— —	1,940: 40
jos syys—joulukuulla edellytetään kertyvän sama määrä kuin samaan aikaan vuonna 1914 eli	78,647: 09	119,794: 51	— —	2,259: 80
on tulos vuodelta 1915	258,012: 41	381,731: 05	— —	4,200: 20

Mitä sota on puhkeamisestaan lähtien viime elokuun loppuun asti vaikuttanut puheena oleviin tuloihin (täysin sataluvuin), näkyy seuraavista numerotiedoista:

		Tuulaaki	Liikennemaksu	Mittausmaksu	Makasiinivuokra
Heinäk.	1913	26,500: —	87,700: —	600: —	1,300: —
	1914	30,000: —	83,300: —	400: —	1,200: —
	1915	24,400: —	46,100: —	— —	100: —
Elok.	1913	37,700: —	82,600: —	— —	1,200: — ¹⁾
	1914	15,600: —	30,000: —	200: —	2,100: —
	1915	24,700: —	60,900: —	— —	— —
Syysk.	1913	41,500: —	93,600: —	200: —	1,100: — ¹⁾
	1914	19,500: —	26,300: —	— —	1,900: —
Lokak.	1913	43,500: —	99,600: —	— —	1,300: — ¹⁾
	1914	19,900: —	25,300: —	— —	400: —
Marrask.	1913	36,700: —	90,100: —	200: —	1,300: —
	1914	16,500: —	31,800: —	— —	— —
Jouluk.	1913	26,800: —	79,100: —	200: —	1,100: —
	1914	22,700: —	36,500: —	— —	— —
Tammik.	1914	23,700: —	24,500: —	— —	1,600: —
	1915	20,000: —	17,000: —	— —	200: —
Helmik.	1914	25,300: —	21,000: —	— —	200: —
	1915	15,300: —	15,700: —	— —	300: —
Maalisk.	1914	31,000: —	27,000: —	— —	400: —
	1915	18,800: —	26,200: —	— —	1,100: —
Huhtik.	1914	38,000: —	53,000: —	— —	1,100: —
	1915	20,100: —	21,100: —	— —	— —
Toukok.	1914	42,000: —	81,000: —	300: —	1,500: —
	1915	27,200: —	30,100: —	— —	— —
Kesäk.	1914	31,000: —	83,000: —	300: —	1,200: —
	1915	28,900: —	45,000: —	— —	200: —

Sotatilan luonnollisena seurauksena väheni maksunpano ja oli:

	1914	99	%	heinäkuun	1913	maksunpanosta
Heinäkuulla	1914	99	%	heinäkuun	1913	maksunpanosta
Elokuulla	„	43		elokuun	„	„
Syyskuulla	„	34,5		syyskuun	„	„
Lokakuulla	„	31,5		lokakuun	„	„
Marraskuulla	„	37,7		marraskuun	„	„
Joulukuulla	„	55,2		joulukuun	„	„
Tammikuulla	1915	74,7		tammikuun	1914	„

¹⁾ Elo—lokakuulla 1913 maksettavaksi pannusta makasiinivuokrasta palautui tai poistettiin Smk 3,444:20, syystä että tavarat, joista vuokraa oli pantu maksettavaksi, olivat rautatieliikenteen seisahtumisen johdosta jääneet tavaravajoihin.

Helmikuulla 1915	67,4	helmikuun 1914	maksunpanosta
Maaliskuulla	77,1	maaliskuun	”
Huhtikuulla	45,2	huhtikuun	”
Toukokuulla	45,9	toukokuun	”
Kesäkuulla	64,1	kesäkuun	”
Heinäkuulla	60,8	heinäkuun 1913	”
”	61,5	” 1914	”
Elokuulla	76,8	elokuun 1913	”
”	178,9	” 1914	”

Tulojen väheneminen oli tuntuvin elo—marraskuulla 1914, mutta sittenkun tuontiliikkeelle oli avattu uudet tiet, lisääntyi tulomääräkin.

Sota-aikana vallitsevaan epävarmuuteen nähden on konttori merkinnyt tulot tuulaakista ja liikennemaksuista samaksi kokonaismääräksi kuin kuluvanakin vuonna, kuitenkin siten, että tuulaaki on laskettu 240,000 ja liikennemaksut 360,000 markaksi.“

Rahatoimikamari puolestaan on pitänyt liikennekamreerin laskelmia liian varovaisesti laadittuina. Liikenne on vuoden varrella lisääntynyt, ja kun ei näy olevan syytä edellyttää sen ensi vuonna vähenevän, on Rahatoimikamari korottanut liikennekamreerin laskemia tuulaakituloja 20,000 ja liikennemaksuja 40,000 markalla. Samaten on Rahatoimikamari empimättä laskenut tulot satamamaksuista 90,000 markaksi satamakapteenin ehdottamain 80,000 markan sijasta. Sen varovaisen laskutavan valaisemiseksi, jota tavallisesti on noudatettu mainittujen tulojen arvioimisessa, on laadittu seuraava yhdistelmä:

	Tuulaaki		Liikennemaksut		Satamamaksut	
	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.
V. 1910	330,000: —	362,722: 17	730,000: —	724,875: 03	260,000: —	285,868: 53
” 1911	357,000: —	371,461: 90	750,000: —	793,365: 21	270,000: —	307,712: 44
” 1912	370,000: —	397,343: 09	800,000: —	831,794: 42	280,000: —	305,926: 14
” 1913	390,000: —	399,576: 08	850,000: —	827,571: 03	295,000: —	347,852: 19
” 1914 ¹⁾	390,000: —	315,371: 12	850,000: —	522,307: 28	310,000: —	196,099: 44
” 1915 ²⁾	200,000: —	266,000: —	400,000: —	400,000: —	80,000: —	92,000: —

Muut tämän luvun kohdalla olevat erät on merkitty asianomaisten erikois-ehdotusten mukaisesti.

Tämän pääosaston kohdalla olevista *sekalaisista tuloista* on *koiravero* merkitty 27,000 markaksi. Samalla on otettu puheeksi, eikö mainittua veroa kävisi korottaminen 15:stä 20 markkaan eli suurimpaan määrään, minkä voimassa olevan asetuksen mukaan saa panna. Tällä ei niin paljon tarkoiteta kaupungin

¹⁾ Tilinpäätöksen mukainen vähennys johtuu sodan puhkeamisesta.

²⁾ Säästöarviolaskelman mukaan.

tulojen lisäämistä kuin pikemmin kaupungissa olevain koirain luvun vähentämistä. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole tahtonut budjetinjärjestämisen yhteydessä kajota tähän asiaan. — Tämän luvun kohdalla on niinkään *henkilökohtainen vaivaimaksu* entisen määräisenä. Vastaava tuloerä oli ennen kuudennen pääluokan kohdalla.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	....	Smk 1,062,207: 99
” 1905 (” ”)	....	” 1,099,095: 13
” 1910 (” ”)	....	” 1,495,047: 32
” 1915 (rahasäännön ”)	....	” 717,600: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	....	” 891,061: —

Viides Osasto.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Tämä osasto vastaa pääasiassa kuluvan vuoden budjetin VI pääosastoa: Sekalaiset tulot. Järjestystä on tuntuvasti muutettu ja tuloerät jaettu eri lukujen kesken niin, että ensin on merkitty kaupungin sairaanhoitolaitoksille suoritettavat maksut sekä muut näistä laitoksista kertyvät tulot, sitten vaivaishoidon alaa koskevista laitoksista olevat vastaavat tulot ja vihdoin opetus- ja sivistyslaitoksista kertyvät tulot. Muut laitokset nimisen eri luvun kohdalle vihdoin on merkitty työnvälitystoimistosta, kaupungin työkunnasta ja rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista olevat tulot. — *Nickbyn mielisairaalan* ensivuotisiin tuloihin nähden huomauttaa ylläkäri, että niitä ei käy suuriksi arvaaminen. Tärkeimpänä tulolähteenä ovat sairasmaksut, mutta kun laitos on Kivelän sairaalan tyhjentämisen johdosta toistaiseksi saanut miltei yksinomaan potilaita, joilla on oikeus saada sairaanhoitoa kunnan kustannuksella ja kun laitos näyttää ainakin likimain tulevan näitä hoidokkeja täyteen, nousee maksavain potilaiden luku lähiaikoina tuskin kymmenkuntaa enemmän, minkätähden sairasmaksuja on laskettu kertyvän ainoastaan 8,000 markkaa tämänvuotisessa rahasäännössä edellytetyn määrän 20,000 markan sijasta. — Vaivaishoidon suoritettava korvaus mielenvikaisten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa on kuluvana vuonna saadun kokemuksen pohjalla laskettu 185,000 markaksi Kivelän ja 60,000 markaksi Nickbyn mielisairaalan osalta. Humaliston sairaalan tulojen on niinkään laskettu vähenevän 5,000:sta 1,500 markkaan. Samaten on Rahatoimikamari terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta jonkin verran vähentänyt *lihantarkastuksesta* olevia tuloja, koska lihantuonti kaupunkiin ensi talvena ei luultavasti ole yhtä suuri kuin kuluvana vuonna. — Uutena eränä on tämän luvun kohdalle merkitty tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta 5,000 markkaa. Kaikkiaan on tämän luvun kohdalle siis merkitty tuloja 684,300 markkaa tämänvuotisen määrän 618,600 markan sijasta.

Kunnalliskodin tulojen on Vaivaihoitohallituksen ehdotuksesta laskettu kohoavan 25,000:sta 40,000 markkaan, jota vastoin työlaitoksen tulot vähenisivät 100,000:sta 85,000 markkaan. Korvauksen köyhäin ylläpidosta on laskettu kohoavan 50,000:sta 75,000 markkaan. Tämän luvun kohdalle merkityt tuloerät kohoaisivat siis 175,000:sta 200,000 markkaan.

Opetus- ja sivistyslaitokset nimisen luvun kohdalla olevista tuloeristä tarvinnee ainoastaan *kaupunginorkesterin* tuloja lähemmin perustella. Musiikkilautakunta on erikoisessa budjettiehdotuksessaan antanut näistä tuloista eritellen, 90,000 markkaan päättyvän laskelman. Rahatoimikamari on mainitun laskelman hyväksynyt, vaikka näyttääkin siltä, että musiikkilautakunta on ollut varsin varovainen sen laadinnassa. Kun varmoja laskuperusteita ei ole käytettävänä, ei Rahatoimikamari ole tahtonut käydä ehdottamaan korotusta, jota tosin kävisi puolustaminen, mutta jonka saavuttaminen ei kuitenkaan ole aivan varma. — Tämän luvun kohdalla on tulot laskettu 103,100 markaksi tämänvuotisen määrän 75,500 markan sijasta.

Muut laitokset nimisen luvun kohdalle merkityistä tuloeristä huomautettakoon erittäin *kaupungin työkunnan* tuloja. Sen johdosta että Kaupunginvaltuusto oli päättänyt korottaa työkunnan taksaa, on Rahatoimikamari korottanut puheena olevan tuloerän liikennekamreerin ehdottamasta 10,000 markan määrästä 13,500 markkaan. Kun työkunnan menot on laskettu 24,500 markaksi, jäisi menojen ja tulojen erotukseksi 11,000 markkaa. Mutta tämä erotus on selitettävissä liikenteen vähenemisen johdosta. Säännöllisten olojen jälleen palauduttua menevät liikennekamreerin laskelmain mukaan menot ja tulot tasan. — *Tulot rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista* on pysytetty ennallaan, 10,000 markan määräisinä, koska tuo määrä on kuluvana vuonna pantu maksettavaksi ja edellyttää saanee, ettei rakennustoiminta ensi vuonna vähene, jollei lisäänykään.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	337,083: 29
” 1905 (” ”).....	”	406,852: 51
” 1910 (” ”).....	”	642,275: 95
” 1915 (rahasäännön ”).....	”	1,114,231: —
” 1916 (rahasääntöehd. ”).....	”	1,011,600: —

Kuudes Osasto.

Valtioavut.

Edellyttäen ettei Rahatoimikamarin laatimaan kaupungin kansakoulujen ja kasvatustilain rahäsääntöehdotukseen tehdä muutoksia ja viitaten Keisarillisen

Senaatin päätökseen lokakuun 6 päivältä 1910, jonka mukaan kaupungille on myönnetty oikeus valtioavun määrää laskiessaan lukea hyväkseen 7 % kaupungin omistamain kansakoulujen (talojen ja tonttien) arvosta, sekä Keisarillisen Senaatin kirjelmään elokuun 25 päivältä 1915, jonka mukaan suostuntavaroista kaupunkien kansakoulujen voimassapitoon annettava apumaksu on oleva 12 1/2 % siitä määrästä, johon kaupunkikunnan todelliset menot näistä kansakouluista nousevat, olisi kaupungille mainittuja tarkoituksia varten tuleva valtioapu seuraavan laskelman mukainen:

I. Kansakoulujen valtioapu.

Palkat	Smk 1,288,675: 12
Kouluhuoneistojen vuokrat	” 57,050: —
Varattomien lasten opetusvälineet ja kirjat	” 24,500: —
Käsityötarvikkeet ja koulukeittiöt	” 23,000: —
Uudet kouluhuonekalut ja vanhain korjaus	” 11,000: —
Halot ja halkojen hakkuu	” 66,500: —
Valaistus	” 20,000: —
Vuokrattujen huoneistojen kunnossapito	” 1,650: —
	<hr/>
	Smk 1,492,375: 12

7 % seuraavain kansakoulutalojen arvosta:

Nikolainkadun kansakoulutalo	Smk 600,000: —	
Kasarminkadun	” 349,000: —	
Kansakoulukadun	” 550,000: —	
Lapinlahdenkadun	” 455,000: —	
Punavuorenkadun	” 146,000: —	
Tehtaankadun	” 553,000: —	
Ratakadun	” 727,000: —	
IV linjan	” 1,135,000: —	
Eläintarhankadun	” 500,000: —	
Fjälldalin	” 13,000: —	
Töölönkadun	” 411,000: —	
Vallilan	” 250,000: —	
Toukolan	” 60,000: —	
	<hr/>	
	Smk 5,749,000: —	Smk 402,430: —
		<hr/>
	Yhteensä	Smk 1,894,805: 12

josta määrästä kaupungille tulee kansakoulujen valtioapuna 12.5 % eli siis Smk 236,850: 64.

II. Kasvatuslaitosten valtioapu.

Palkkaukset	Smk	89,996: 66
Kouluhuoneistojen vuokrat ja korjaukset	”	16,455: —
Polttopuut ja valaistus	”	13,500: —
Opetusvälineet ja kirjat	”	3,000: —
Kalusto	”	3,950: —
7 % Bengtsårin ja Toivoniemen kasvatuslaitoksiin käytetyille kaupungin pääomille 230,000:— ja 50,000:— markalle	”	19,600: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>146,501: 66</u>

josta määrästä kaupungille tulee kasvatuslaitosten valtioapuna 12.5 % eli Smk 18,312: 70.

Rahatoimikamarilta ei ole tässä jäänyt huomaamatta, että Keisarillinen Senaatti on käsitellessään Kaupunginvaltuuston alamaista anomusta valtioavun myöntämisestä kaupungin kansakouluille ja kasvatuslaitoksille vuodeksi 1915 päättänyt hyljätä mainitun anomuksen, koska vuodeksi 1915 vahvistetussa suostuntarahaston tulo- ja menosäännössä ei ole määrärahaa puheena olevaa tarkoitusta varten. Vaikkei apumaksuja siis enää ole kuluvalta vuodelta annettu, on Rahatoimikamari kuitenkin edellyttänyt suostuntarahastoon jälleen ensi vuonna pantavan tarpeelliset rahamäärät kaupunkien kansakoulujen ja kasvatuslaitosten apumaksuiksi. Edellä mainitussa Senaatin päätöksessä ei ole mainittu, että nämä apumaksut vastakin jäisivät saamatta, eikä sitä ei näy olevan edellytettäväkään. Jos kuitenkin näin kävisi, osottaisi tämä tuloerä vajausta kaikkiaan Smk 255,163: 34, mutta se on kuitenkin korvattavissa osalla sitä kuluvan vuoden säästöä, jota, niinkuin edellä mainittiin, ei ole otettu huomioon esillä olevaa budjetti-ehdotusta laadittaessa.

Jos Kaupunginvaltuusto voi hyväksyä Rahatoimikamarin kannan tässä asiassa, lienee Valtuuston, sittenkun ensi vuoden menosääntö on vahvistettu, päätettävä

Keisarillisen Senaattiin antaa anomus edellä mainitun määräisten valtioapujen myöntämisestä kaupungin kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Apumaksua kaupungin kansanlastentarhain ja työväenopiston voimassa-pitoon ei sitä vastoin, Koulutoimen Ylihallituksen ilmoituksen mukaan, liene ensi vuonna odotettavana, vaikka sitä on kuluvana vuonna maksettu. Tähän nähden Rahatoimikamari ei ole merkinnyt mainittua apumaksua budjettiehdotukseensa. Apumaksut *katuvalaistukseen* ja *palolaitokselle* pysyvät ennallaan, 7,700 ja 21,000 markan määräisinä.

Valmistavan poika-ammattikoulun valtioapu on mainitun koulun johtokunnan laskelman mukaisesti merkitty 30,600 markaksi, joten lisäännys tämänvuotisesta määrästä on Smk 3,150:01. Korotus johtuu siitä, että kaupungin kustannukset kahden suomenkielisen rinnakkaisluokan voimassapitämisestä koulun suomenkielillä osastolla ovat kohonneet. — *Tyttöjen ammattikoulun* valtioapu on merkitty entisen määräiseksi. Mahdotonta ei kuitenkaan ole, että apumaksua täytyy hiukan korottaa, koska kaupungin kustannukset tästäkin laitoksesta ovat kohonneet rinnakkaisluokkain perustamisen johdosta. — *Kaupungin osuuden paloviina-verosta* on nykyolojen johdosta laskettu vähenevän 10,000 markasta 100 markkaan, joka määrä lähinnä on merkitty puheena olevan tuloeran pysyttämisen perustelemiseksi budjettiehdotuksessa.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäät.	muk.)	.....	Smk 461,367: 53
” 1905 (” ”)	.....	”	254,960: 34
” 1910 (” ”)	.....	”	495,814: 67
” 1915 (rahasäännön ”)	.....	”	317,394: 82
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	.....	”	325,931: 34

Seitsemäs Osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Tämän osaston kohdalle on merkitty teknillisten laitosten lasketut bruttotulot vuodelta 1916.

Vesijohtolaitoksen tulot veden myynnistä ynnä kaupungin omasta kulutuksesta on kaupungin teknillisten laitosten hallitus laskenut 1,500,000 markaksi. Kun hallitus tavallisesti on laskenut teknillisten laitosten tulot liian varovasti, mikä käy selville seuraavasta esityksestä, on Rahatoimikamari empimättä ehdottanut näitä tuloja korotettavaksi 100,000 markalla.

Vesijohtolaitoksen tulot ovat olleet:

		Rahasäännön mukaan	Tilinpäätöksen mukaan
Vuonna 1910	..... Smk	956,275: —	1,035,450: 15
” 1911	..... ”	948,625: —	1,017,897: 17
” 1912	..... ”	1,052,955: —	1,167,528: 52
” 1913	..... ”	1,211,300: —	1,306,809: 47

Vuonna 1914	Smk 1,333,400: —	1,432,820: 29
” 1915	” 1,391,550: —	1,526,000: — (säästö- arviolask. mukaan)
” 1916	” 1,668,900: —	—

Kaasutehtaan tuloihin nähden, joiden on laskettu vähenevän 500,000 markkaa tämänvuotisesta määrästä, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan muuttaminen hallituksen erikoisehdotusta. Varovaisuus nimittäin näyttää kieltävän edellyttämästä kaasutehtaan tulojen nykyoloissa mainittavasti lisääntyvän, koska ei ole mahdotonta, että kaasunkulutus nykyisestäänkin vähenee.

Kaasutehtaasta on ollut tuloja:

	Rahasäännön mukaan	Tilinpäätöksen mukaan
Vuonna 1910	Smk 1,237,540: —	1,198,880: 13
” 1911	” 1,238,400: —	1,342,716: 03
” 1912	” 1,380,600: —	1,562,717: 87
” 1913	” 1,644,100: —	1,756,377: 26
” 1914	” 1,863,300: —	1,503,132: 93
” 1915	” 1,843,675: —	1,743,675: — (säästö- arviolask. mukaan)
” 1916	” 1,324,250: —	—

*Sähkötehtaan*kin tulot näyttää hallitus laskeneen liian varovasti. Tehtaan tilaajamäärän tuntuva lisääntyminen kuluvana vuonna ja lisääntynyt sähkövoiman tarve, erittäinkin sotateollisuuden käytettäväksi, viittaavat siihen, että tehtaan tulot ensi vuonna kohoavat tuntuvasti enemmän kuin hallitus on nyttännyt tah-
tovan edellyttää. Tähän nähden ja viitaten sähkötehtaan bruttotulojen nopeaan kohoamiseen kuluvan vuosikymmenen aikana on Rahatoimikamari katsonut voi-
vansa laskea sähkön yksityiskulutuksesta olevan tuloja 300,000 markkaa enem-
män kuin tehtaan erikoiseen budjettiehdotukseen on merkitty. Jos kuitenkin
budjetinjärjestelyssä osottautuisi tarpeelliseksi lisätä tuloja, on edelleen käytet-
tävä mahdollisuus sähkövirran hinnan korottamiseen. Edellyttäen valaistusvirran
hintaa korotettavan 10 pennillä kwt:lta ja voimavirran hintaa samassa suhteessa,
kohoaisivat tehtaan tulot noin 300,000 markalla. Tällaista hinnankorotusta kävisi
perusteleminen sillä, että laitoksen käyttökustannukset ovat sotatilan johdosta
kohonneet likimain samalla määrällä. Erittäinkin on tätä menettelyä puollettava
siinä tapauksessa että siten voitaisiin välillisesti verottaa niitä tuntuvia voitto-
määriä, joita kaupungin teollisuuslaitokset nykyään ovat saaneet. Erinäisten
seikkojen johdosta kuitenkin sähkövirran hinnankorotus kohtaisi etusijassa pie-
nempiä kuluttajia ja ainoastaan osittain teollisuutta ja suuria kuluttajia. Tähän

nähdessä ja kun budjetinjärjestely Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan on toimeenpantavissa tähän korotukseen ryhtymättäkin, ei Kamari ole tahtonut puoltaa vastamainittuun suuntaan käyvää toimenpidettä.

Sähkötehtaan tulot ovat olleet:

		Rahasäännön mukaan	Tilinpäätöksen mukaan
Vuonna 1910	..... Smk	530,000: —	787,968: 07
” 1911	..... ”	941,000 —	1,141,350: 95
” 1912	..... ”	1,454,000: —	1,613,688: 19
” 1913	..... ”	1,858,000: —	2,253,922: 57
” 1914	..... ”	2,510,800: —	2,309,734: 71
” 1915	..... ”	2,445,845: —	2,600,000: — (säästö- arviolask. mukaan)
” 1916	..... ”	3,055,000: —	—

Kahdeksas Osasto.

Puhtaanapitolaitos.

Ensi vuodeksi laatimassaan erikoisessa budjettiehdotuksessa huomauttaa kaupungin yleisten töiden hallitus että, kun kaupungin puhtaanapitolaitoksen tilaajain luku ei ole vuoden varrella lisääntynyt, on *talonomistajain maksut* merkitty saman määräisiksi kuin kuluvan vuoden budjetissa eli 235,000 markaksi. Sitä vastoin on tuloerää *kaupungin maksut omien talojensa puolesta* korotettu 6,580 markalla, osin syystä että kaupungin kansakoulujen puhtaanapitolaitokselle suoritettavat maksut kohoavat, osin koska kaupungin taloihin on tullut lisää uusi kulkutautisairaala. Tuloja *myydystä lannasta* on korotettu 10,000 markalla, koska kirjaanpantu tulomäärä kuluvana vuonna osottaa tuntuva kohoamista. — Siihen nähden että *yksityisten talonomistajain maksut katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m.* tuntuvasti ylittävät kuluvan vuoden tulosäännössä lasketun 20,000 markan määrän, on tämä tuloerä laskettu 32,000 markaksi.

Tämän osaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäät.	muk.)	..... Smk	114,044: 18
” 1905 (”	”)	..... ”	122,383: 44
” 1910 (”	”)	..... ”	166,763: 63
” 1915 (rahasäännön	”)	..... ”	331,900: —
” 1916 (rahasääntöehd.	”)	..... ”	360,980: —

Yhdeksäs Osasto.

Sekalaiset tulot.

Tämän pääluokan kohdalla budjetissa ovat ne tuloerät, joita ei ole käynyt merkitseminen muiden osastojen kohdalle. Aikaisemmissa budjeteissa ovat vastaavat tuloerät kuudennen osaston: Sekalaiset tulot kohdalla. Esillä oleva osasto on jaettu kahteen lukuun, joista toisessa on ne erinäiset apumaksut, joita välikirjain mukaan kaupungille tulee luovuttamistaan huoneistoista, istutusten kunnossapidosta y. m. s. Loppusumma on ainoastaan 10,516 markkaa. Toisen luyun kohdalla mainitaan kaupungille tuleva *korvaus majoituksesta*. Tämän korvauksen on Rahatoimikamari merkinnyt majoituslautakunnan erikoisen budjettiehdotuksen mukaisesti 161,000 markaksi kuluvan vuoden määrän 115,940 markan sijasta, joten lisäännys on 45,060 markkaa. Kun majoituksesta ja majoituslautakunnasta on laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 193,400 markkaa, jäisi kaupungin suoritettavaksi tähän tarkoitukseen 32,400 markkaa. Mutta tämän lisäksi on ne majoituskustannukset, jotka kaupungin on maksettava edeltäpäin, mutta joista vastedes saataneen korvaus ja jotka sentähden on tilitetty budjetin ulkopuolella, laskettu 250,000 markaksi.

Kymmenes Osasto.

Lainat.

Rahatoimikonttorin kaupungin 1914 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä antaman kertomuksen mukaan oli 1911 vuoden obligatsioonilainasta mainitun vuoden päättyessä osottamatta vastedes määrättäviin tarkoituksiin Smk 1,811,236:92. Kuluvana vuonna on Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin edelleen osottanut mainitusta lainasta erinäisten 1915 vuoden menosäännön menoeräin suoritukseksi 357,400 markkaa sekä sen lisäksi

1) turbogeneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen	420,000: —
2) lisämäärärahaaksi Nickbyn mielisairaalaan varten	240,000: —

jotka kaksi erää ovat budjettiehdotuksessa sekä menopuolella että tulopuolella puheena olevan osaston kohdalla. 1911 vuoden obligatsioonilainasta on siis vielä osottamatta Smk 793,836:92, joka määrä tietenkään ei riitä kulkutautisairaalan lisäkustannuksiin 838,000 markkaan eikä tehdaskorttelin N:o 171 pakkolunastus-

kustannuksiin, joita on noin 300,000 markkaa, vaan lienee nämä ja muut lainavaroista vastedes maksettavat kustannukset osotettava siitä uudesta kotimaisesta 12 miljoonan lainasta, jonka ottamisesta Rahatoimikamari on tehnyt esityksen.

Viimeiseksi eräksi tämän osaston kohdalle on Rahatoimikamari merkinnyt kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otettua lainaa kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyneen vajauksen täyttämiseksi enintään 1,400,000 markkaa. Kuluvan vuoden menosäännössä on vastaava määrä 1,000,000 markkaa. Tätä lainaa, jota lähinnä on pidettävä budjettilainana, jottei tarvitsisi käyttää liian runsasta taksoitusta, mikä päinvastaisessa tapauksessa olisi ollut välttämätön, sen johdosta että kaupungin vakinaiset tulot ovat sotatilan johdosta tuntuvasti vähentyneet, ei luultavasti tarvitse ottaa, joten sen käy 1916 vuoden tilinpäätöksessä poistaminen tileistä vähentämällä säästöä samalla määrällä.

Ei liene vailla mielenkiintoa vertailla, minkä verran kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainavaroja on käytetty eri vuosien budjetinjärjestelyissä. Siinä mielessä esitetään seuraava yhdistelmä:

Vuonna 1900 (tilinpäät. muk.)	).....	Smk 1,814,878: —
” 1905 (” ”)	).....	” 356,050: —
” 1910 (” ”)	).....	” 5,350,150: —
” 1911 (” ”)	).....	” 4,045,252: 30
” 1912 (” ”)	).....	” 4,007,590: —
” 1913 (” ”)	).....	” 2,676,615: 94
” 1914 (” ”)	).....	” 13,333,408: —
” 1915 (rahasäännön muk.)	).....	” 3,378,197: 70
” 1916 (rahasääntöehd.)	).....	” 660,000: —

Yhdestoista Osasto.

Taksoitus.

Se rahamäärä, mikä lisäksi tarvitaan ensi vuoden budjetin järjestämiseksi ja sentähden on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoittamalla otettava, on siis Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smk 7,193,486: 09, eli Smk 352,878: 77 enemmän kuin kuluvana vuonna. Kun on ollut laskettava ensi vuonna kutakin veroäyriä kohti kannettava maksu, on Rahatoimikamari edellyttänyt veroäyri-luvun kohoavan kuluvan vuoden määrästä 340,689 äyristä ensi vuonna 355,000 äyriin. Tämä lisäannos tosin näyttäneen liian alhaiseksi lasketulta, kun otetaan huomioon ne tuntuvat voitot, joita erinäiset liikeyritykset ja yksityishenkilötkin ovat kuluvana vuonna saaneet. Kaupungin kiinteistönomistajillakin lienee ollut hyvä

vuosi. Mutta toiselta puolen on huomattava, että eräiden verovelvollisten tulot ovat vähentyneet verojen kohoamisen, korkojen ja osinkojen vähenemisen sekä vihdoin velkain lisääntymisen johdosta. Näyttää kuitenkin siltä kuin Kamari ei olisi menetellyt varomattomasti pannessaan vastamainitun luvun laskelmaansa pohjaksi. Alempana oleva taulu näyttää veroäyrien luvun sekä taksoitusmäärän vuosina 1900—1916:

	Veroäyriä	Taksoitussumma Smk
Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	136,575	1,724,761: 49
” 1905 (” ”)	159,427	1,914,336: 24
” 1910 (” ”)	238,808	3,915,708: 10
” 1915 (rahasäännön ”)	334,000	6,840,607: 32
” 1916 (rahasääntöehd. ”)	355,000	7,193,486: 09

Jos edellytetään veroäyriä olevan 355,000, olisi kutakin veroäyriä kohti pantava maksettavaksi Smk 20: 25.

Seuraavasta taulusta näkyy, minkä suuruinen veroäyri on Helsingissä ollut vuosina 1900—1916 Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan sekä vahvistetun verotusmäärän perusteella:

	Rahatoimikamarin laskelma	Todellinen määrä
Vuonna 1900	12: 95	12: 66
” 1905	14: —	12: 01
” 1910	17: 25	16: 40
” 1911	19: 10	16: 70
” 1912	17: 65	16: 15
” 1913	17: 70	17: 60
” 1914	18: 50	17: 80
” 1915	20: 10	20: 10
” 1916	20: 25	—

Niinkuin näkyy, on Rahatoimikamari kauttaaltaan ehdottanut korkeampaa taksoitusta kuin sittemmin on toimeenpantu. Rahatoimikamarin laskeman ja todellisen taksoitusmäärän välinen ero johtuu osin siitä, että Kamari tavallisesti on laskenut veroäyri-luvun liian alhaiseksi, mutta osin siitäkin, että Kaupunginvaltuusto on alentanut Kamarin ehdottamaa taksoitusmäärää.

		R:kamarin ehdottama taksoitusmäärä	Kvston vahvistama taksoitusmäärä	Erotus
Vuonna	1900	Smk 1,684,564: 02	1,724,761: 49	+ 40,197: 43
”	1905	” 1,926,578: 95	1,914,336: 24	— 12,242: 71
”	1910	” 4,204,526: 61	3,915,708: 10	—288,818: 51
”	1911	” 4,307,166: 21	4,327,869: 15	+ 20,702: 94
”	1912	” 4,858,861: 09	4,534,985: 09	—323,876: —
”	1913	” 5,308,126: 05	5,348,310: 52	+ 40,183: 87
”	1914	” 5,933,807: 76	5,893,264: 76	— 40,543: —
”	1915	” 6,722,429: 47	6,840,607: 32	+ 118,177: 85

Rahatoimikamarin ensi vuodeksi laskema, kultakin veroäyryiltä maksettava määrä on tosin suurempi kuin Helsingissä tähän asti todellisuudessa on käytetty, mutta nykyoloihin katsoen sitä kuitenkin täytyy pitää kohtuullisena ver-
ratessa maamme useampain muiden kaupunkien ja erittäinkin Skandinavian suu-
rempien kaupunkien oloihin.

Paitsi edellä mainittuja asiakirjoja pannaan oheen Rahatoimikonttorin laa-
tima säästöarviolaskelma marraskuun 1 päivältä 1915 sekä teknillisten laitosten
taloudellista tulosta osottava taulu.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

VLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.*Helsingissä,**lokak. 13 p:nä 1915.*

N:o 186.

*Helsingin Rahatoimikamarille.***Budjettiehdotus vuodeksi 1916.**

Hallituksella on täten kunnia Kamarille lähettää ehdotus kaupungin Rakennuskonttorin sekä Hallituksen alaisten „Yleisten töiden“ 1916 vuoden menosäännöksi; ja pyytää Hallitus ehdotuksessa mainituista eristä lausua seuraavaa:

Rakennuskonttorin virkamiesten erinäisistä palkkauseristä pyytää Hallitus mielipiteenään lausua, että konttorin katu-, lokaviemäri- ja satamarakennusosaston palveluksessa olevain kahden insinöörin palkka, 6,000 markkaa, on liian alhainen heidän vastuunalaisen ja paljotöiseen toimintaansa verraten. Laitoksen etu vaatii järjestämään virkamiesten palkkausolot niin, ettei heidän ole pakko siirtyä toiseen toimintaan juuri silloin, kuin he ovat ehtineet laitoksessa saavuttaa kokemusta ja siten ovat sille suurimmaksi hyödyksi. Tähän katsoen on Hallitus arvellut olevan esittäminen, että kumpaisenkin mainittujen virkamiesten sääntönäispalkkaa ensi vuoden alusta korotettaisiin 2,000 markalla, joten se kohoaisi 8,000 markkaan.

Rakennuskonttori.

Toinen edellä mainituista toimihenkilöistä, insinööri Lars W. Andersin, tulee helmikuun 1 päivänä 1916 olleeksi viisi vuotta Rakennuskonttorin palveluksessa ja on siis oikeutettu saamaan 10 % palkankorotusta mainitusta päivästä lähtien. Edellyttäen insinööri Andersinin palkan korotettavan edellä ehdotettuun määrään, on mainittu ikäkorotus vuoden 11 kukaudelta Smk 733:33. Lisäksi tulee sekä avustavalle kaupunginarkkitehdille että rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtajalle palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta, ensinmainitulle helmikuun ja jälkimäiselle maaliskuun 1 päivästä, joten heidän palkkansa ensi vuonna kohoavat, toisen 550 ja toisen 500 markalla.

Muut tämän päaluokan menoerät on Hallitus pysyttänyt ennallaan, lukuun ottamatta polttoaineiden määrärahaa, joka halonhintain kohoamisen johdosta on korotettu 3,500 markkaan. Määrärahaa Rakennuskonttorin virkamiesten opintomatkoja varten ei ole ehdotukseen pantu. Kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Rakennuskonttorin vuosirahasääntö kohoaa näin ollen Smkaan 211,658:33 tämänvuotisen määrän 204,655 markan sijasta.

Nimikkeen „Rakennukset ja talot“ kohdalla oleviin eriin nähden pyytää Hallitus ainoastaan viitata tämän oheiseen kaupunginarkkitehdin laatimaan ehdotukseen.

Yleiset työt.
1. Rakennukset ja talot.

2. Kadut ja yleiset paikat. Hallitus on 1916 vuoden budjettiehdotukseen oikeastaan pannut vain ne korjaus-, kunnossapito- ja uutistöiden määrärahat, joita liikenneolojen on katsottu välttämättä vaativan. Tämän johdosta on Hallitus ehdotuksestaan poistanut seuraavat Rakennuskonttorin puoltamat työt:

Korjaus ja kunnossapito:

	Kustannukset:
Sörnäsän Rantatien ketokiveyksen uudistus Pääskylän- ja Vilhelmsperin- kadun väliltä	Smk 2,000: —
Kaupungille kuuluvan Laivurikadun osan s:n s:n Pursimies- ja Tehtaan- kadun väliltä	" 3,000: —
Pääskylänkadun vierroksen uudistus Sörnäsän Rantatien ja Sörnäsän sataman väliltä	" 4,900: —

Uutistyöt:

Kanavakadun jatkoksen päällystäminen ketokivillä hiilivarastopaikkain väliltä	Smk 5,000: —
Josafatinkadun puolen ajotien s:n s:n Kristiinan- ja Kaarlenkadun väliltä ..	" 6,000: —
Pääskylänkadun s:n s:n Itäisen Viertotien ja Sörnäsän Rantatien väliltä ..	" 12,600: —
Humalakadun viertäminen Läntisen Viertotien ja Topeliuskadun väliltä ..	" 3,300: —
Porvoonkadun eteläpuoliskon tasoitus Siuntion- ja Karjalankadun väliltä ..	" 3,800: —
Viipurinkadun s:n Kotkan- ja Karjalankadun väliltä	" 64,700: —
Lääkärikadun s:n täyteen leveyteensä	" 68,300: —
Töölönkadun s:n puoleen leveyteensä Nimrod- ja Lääkärikadun väliltä ..	" 18,300: —
Uuden, 10 metriä leveän liikenneväylän s:n Humala- ja Nimrodkadun väliltä	" 10,000: —

Mitä erittäin katujen tasoitukseen tulee, oli Hallitus jo kuluvaaksi vuodeksi laatimassaan budjettiehdotuksessa huomauttanut, että kaupungilla on käytettävänään niin paljon myytäviä tontteja, että ne epäilemättä riittävät tyydyttämään kysynnän ensi vuonna. Sitä paitsi on kuluvan vuoden budjetissa moniaita kaduntasoitustöitä, joita vielä ei ole teetetty. Tällaisia töitä, jotka budjettiin on pantu olennaisesti hätäaputoinä, ovat seuraavat:

	Määrärahat:
Pengerkadun tasoitus täyteen leveyteensä Sakarias- ja Torkkelikadun väliltä	Smk 23,700: —
Pengerkadun jälellä olevan osan s:n Torkkeli- ja Helsinginkadun väliltä	" 16,000: —
Torkkelikadun s:n Itäisen Viertotien ja Pengerkadun väliltä	" 16,400: —
Torkkelikadun s:n Penger- ja Agrikolakadun väliltä	" 32,500: —
Adolfintien s:n pitkin pituuttaan	" 28,000: —
Harjutorin s:n	" 12,900: —

Lisäksi on määrärahoja eräitä töitä varten, joita, vaikka eivät olekaan hätäaputöitä, vaan etusijassa liikennetarpeiden vaatimia, ei kuitenkaan erinäisistä syistä vielä ole teetetty, mutta jotka nekin voidaan työnpuutteen ilmaantuessa panna alulle. Nämä työt ovat seuraavat:

	Määrärahat:
Kaisaniemenkadun tasoitus	Smk 174,900: —
1 Linjan s:n Castrén- ja Alppikadun väliltä	" 45,000: —
Alppikadun tasoittaminen täyteen leveyteensä II Linjan ja Vanhan Eläin- tarhantien väliltä	" 7,000: —
Castrénkadun korotus I ja II Linjan väliltä	" 4,900: —

Tämän johdosta näyttää myöskin vaatimus niihin töihin nähden, joiden avulla työnpuutteen kohdatessa voidaan hankkia kaupungin työntekijöille tarpeellinen toimeentulo, olevan tyydytetty tarvitsematta budjettiin panna muita töitä. Tässä on kuitenkin huomautettava, että edellä mainitut, jo myönnetty määrärahat on laskettu säännöllisiä tarveaine- ja työhintoja edellyttäen, minkätähden, jos nämä työt teetetään nykyisen kalliinajan vallitessa, määrärahoja täytyy korottaa summilla, jotka eivät kuitenkaan vielä ole kutakuinkaan tarkoin laskettavissa. Puheena olevissa töissä voi 500-miehinen työvoima saada ansiotilaisuutta 3—4 kuukauden ajaksi.

Budjettiehdotuksen erinäisiin eriin nähden pyytää Hallitus lausua seuraavaa:

Katujen ja yleisten paikkain erinäisiä korjauksia varten on merkitty 25,000 markkaa Korjaus ja
eli sama rahamäärä kuin edellisinäkin vuosina. kunnossapito.

Merikadun tonttien n:o:jen 19—21 (rouva Mäkisen turvakodin) *viereinen jalkakäytävä* on päällystetty ainoastaan ketokivillä. Jalkamiesliikenne tällä paikalla on kuitenkin vilkas, ja viereisten talojen omistajat ovat panettaneet jalkakäytävänsä asetustenmukaiseen kuntoon. Mainitun jalkakäytävän päällystykseen uudistusta varten on merkitty 1,000 markan määräraha.

Hietalahdentorin poikki lounaasta koilliseen kulkeva ajotie on sangen kuoppainen, jota paitsi Hietalahden viereinen kalakauppiaiden asemapaikka on laskeutunut niin, että siihen sadesäällä syntyy vesilätäköitä. Mainitun ajotien uudistusta ja *Hietalahdentorin kaakkoiskolkan uudesti tasoitusta* varten on ehdotuksessa 4,250 markkaa.

Pohjoisrannan ketokiveys on osittain epätasainen ja täytyy uudistaa. Kaupungin osalle koituu tästä kustannuksia 1,900 markkaa.

Niinikään täytyy ketokiveystä niissä *Rahapajanrannan* osissa, missä raskaiden tavarain kuljetus on turmellut suuria osia ajotietä, uudistaa noin 4,000 m²:n laajuudelta, josta työstä on kustannuksia 5,800 markkaa. Lisäksi kaipaa tulli- ja pakkahuoneen länsipuolella oleva, sementillä päällystetty kuorma-ajurien asemapaikka uudistusta, josta työstä nykyisten korkeiden sementinhintain johdosta on laskettu olevan kustannuksia 5,400 markkaa. Viimeksi mainittu työ näyttää kuitenkin olevan teetettävä ainoastaan siinä tapauksessa että sementtiä vuoden varrella saadaan kutakuinkin tavallisesta hinnasta.

Jo vuonna 1914 teki Rakennuskonttori Hallitukselle esityksen määrärahan panemisesta budjettiehdotukseen kaupungille kuuluvan *Hietalahden Pohjoisrannan ajotien osan* terva-

vierroksen uudistamiseksi sikäläisen raitiotieraitteen pohjoispuolelta, mutta Hallitus katsoi mainitun työn voivan haitatta jäädä johonkin seuraavaan vuoteen. Rakennuskonttori on nyt uudistanut mainitun pyyntönsä, kuitenkin siinä muodossa että, kun tervaa ei ole saatavissa kohtuullisesta hinnasta, työ suoritettaisiin tavallista vierrosta käyttämällä. Sen johdosta että mainittu katu on ylen puutteellisessa kunnossa, ei Hallitus ole katsonut olevan enää viivyteleminen tämän työn teettämistä. Kustannukset on laskettu 2,000 markaksi.

Saunakadulta lähtevä *Myllytie* on nykyään aivan vailla päällystystä, minkätähden sen päällystämiseksi tavallisella vierroksella on ehdotukseen pantu 650 markan määräraha.

Kuluvaa vuotta varten laatimassaan budjettiehdotuksessa (Kvston pain asiakirj. vuodelta 1914 n:o 70, sivu 21) ehdotti Hallitus muun muassa Kaivopuiston *Ison Lehtotien ja Läntisen Lehtotien* viertopäällystykseen *pintatervauksen* toimitettavaksi. Läntisellä Lehtotielle teetettäviksi ehdotettuja töitä ei kuitenkaan pantu kuluvaksi vuodeksi vahvistettuun menosääntöön. Kun päällystys pintatervauksen johdosta tuntuvasti lujittuisi ja tomunkin syntyminen tällä runsaasti käytetyllä kävelytiellä melko lailla vähenisi, näyttää tämä työ olevan ensi vuonna teetettävä. Näin siihenkin nähden, että tämän työn kävisi teettäminen Isolla Lehtotiellä toimeenpantavan samanlaisen työn yhteydessä, jota toistaiseksi ei ole aloitettu. Työtä, jonka on laskettu maksavan 2,300 markkaa, ei kuitenkaan voida suorittaa, ellei saada asfalttitervaa, jota nykyään ei ole kaupan.

Rakennuskonttori on Hallitukselle ehdottanut budjettiin pantavaksi 5,300 markkaa *Rantatorin kauppahallia ympäröivän asfalttikäytävän uudistamiseksi*, syystä että tämä käytävä on erittäin epätydyttävässä kunnossa. Asfaltin hinnan kohoamisen johdosta on Hallitus kuitenkin katsonut tämän työn olevan rajoitettava käytävän kuluneimpain paikkain tasoittamiseen, jota tarkoitusta varten ehdotukseen on pantu 1,000 markan määräraha.

Edelleen on ehdotuksessa 500 markan määräraha Aleksanterin- ja Katariinankadun *jalkakäytävän* korjaamiseksi *Raatihuoneen* viereltä.

Fredriksperin- ja Sturekadun risteyksessä olevalla avonaisella paikalla on maa huomattavasti painunut, niin että siellä varsinkin sateiden jäleltä on vaikea liikkuu. Tämän johdosta on katsottu tarpeelliseksi jo ensi vuonna korottaa ja uudestaan tasoittaa mainittu paikka sekä sitä lähinnä sijaitseva Itä Branekadun osa. Tästä työstä on kustannuksia 11,600 markkaa.

Kun Hallitus on havainnut olevan tarpeellista kaavituttaa ja maalauttaa *Katajanokan sillan rautaosat* sillan kunnossapitämiseksi, on tätä tarkoitusta varten ehdotukseen pantu 500 markan määräraha.

Vilkasliikenteinen *Länsi Henrikinkatu* on enimmältä osalta jo päällystetty I noppakivillä asfalttiin. Ainoastaan *Simonkadun ja Läntisen Viertotien välinen osa* on jätetty noppakivillä päällystämättä odotellessa päätöstä Arkadiakadun jatkamisesta rautatienasemalle asti. Mainitun katusosan ketokiveys on kuitenkin sangen kuoppainen ja olisi uudistettava. Kun tuollaisesta toimeenpiteestä kuitenkin olisi hyötyä vain pariaksi, enintään kolmeksi vuodeksi ja mainittua Arkadiakadun jatkamista tuskin toimeenpantane, ennenkuin pitemmän ajan kuluttua, on Hallitus katsonut olevan ehdottaminen, että ketokiveyksen sijaan hetimiten laitetaan päällystys I noppakivistä, varsinkin kun näitä on kaupungin varastossa. Saumain

täyttäminen asfaltilla jätettäisiin toistaiseksi. Työstä on kustannuksia 44,000 markkaa, johon summaan myös on luettu kustannukset jalkakäytävän kuntoonpanemisesta.

Vastamainitun työn yhteydessä on Hallitus niinkään ehdottanut *Länsi ja Itä Henrikinkadun välisen Simonkadun ajotien* ketokiveyksen sijaan laitettavaksi päällystyksen I noppakivistä, josta työstä on kustannuksia 5,550 markkaa.

Sittenkun Maistraatti kirjelmässä viime maaliskuun 20 päivältä oli Rahatoimikamarille ilmoittanut Keisarillisen Senaatin vapauttaneen „Aktiebolaget Arbetarbostäderna å villan Lugnet“ velvollisuudesta I noppakivillä asfalttiin päällystää *Lapinlahdenkadun* tonttiin osote N:o 10 kuuluvan katuosan sekä samalla määränneen, että mainittu päällystyksen uudistus on oleva toimeenpantu ennen syyskuun 1 päivää 1916, on Rahatoimikamari käskenyt Hallituksen panna tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan mainitun vuoden menosääntöön. Tämän johdosta on ehdotukseen pantu 5,800 markkaa, johon summaan myös on luettu kustannukset saumain asfaltoimisesta. Viimeksi mainittu työ on kuitenkin aikomus teettää ainoastaan siinä tapauksessa että asfalttia vuoden varrella on saatavissa kohtuullisesta hinnasta.

Kaupungin katuosain varsilla olevain *erinäisten kaiteiden* uudistuksesta ja korjauksesta on ensi vuonna laskettu olevan kustannuksia 7,000 markkaa. Tähän summaan on paitsi tavallisia korjauskustannuksia myös luettu 1,975 markkaa aitauksen teettämisestä Eläintarhan uuden septictanklaitoksen ympärille ja siellä ennestään olevan pensasaidan pitentämisestä, joka viimeksi mainittu työ on näyttänyt tarpeelliselta sivullisten estämiseksi pääsemästä laitokseen.

Vilkkään liikenteen johdosta on *Katajanokan Pohjoisrannan* vielä päällystämätön eli kohta Länsi Satamakadun länsipuolella sijaitseva osa katsottu olevan päällystettävä ketokivillä, ja on tästä työstä kustannuksia 3,850 markkaa.

Uutistytöt.

Kun *Fjälldalinkadun* varrella olevan myymättömän tontin N:o 4 vastapäätä sijaitseville tonteille on rakennettu kivitaloja, joiden katuosat jo on päällystetty ketokivillä, on Hallituksesta näyttänyt tarpeelliselta ehdotukseensa panna 650 markan erä edellä mainittuun tonttiin kuuluvan Fjälldalinkadun osan päällystämiseksi ketokivillä.

Niinkään on Hallitus, sen johdosta että useimmille *Hietaniemen- ja Arkadiakadun välisen Runebergkadun* varrella sijaitseville tonteille on hiljattain rakennettu kivitaloja, katsonut tarpeen vaatimaksi, että ketokivillä päällystetään puheena olevan kadun kaupungille kuuluva osa, ja on tästä työstä kustannuksia 5,900 markkaa.

Ruoholahden varrella olevaan puhtaanapitolaitoksen lastauspaikkaan, missä myös toimittetaan lakaisu- ja lannankuljetusrattaiden puhdistusta, imeytyy tämän työn johdosta paljon likaa, ja ovat terveydenhoitoviranomaiset tehneet tämän johdosta huomautuksia. Tänne täytyy sentähden laittaa noin 200 m²:n aajuinen sementtitaso ja, vaikka kustannukset tästä nykyisten sementinhintain johdosta ovatkin suuret eli 1,400 markkaa, ei työtä kuitenkaan käy toistaiseksi lykkääminen säännöllisiä hintaoloja odotellessa.

Kammio- ja Meilansinkadun välisen, kaupungille kuuluvan Topeliuskadun osan ajotie on kiveämätön, ja kun useat mainitun katuosan varrella sijaitsevat tontit ovat rakennettuja ja niihin kuluvat jalkakäytävät on pantu kuntoon, on Hallitus mainitun ajotien päällystämiseksi ketokivillä pannut ehdotukseensa 7,700 markan määrärahan.

Maistraatin toimittamassa kadunkatselmuksessa on *Porthankadun ja Itäisen Viertotien*

väläinen V Linjan osa huonon tilansa johdosta aiheuttanut muistutuksia, jota paitsi on lausuttu toivomus, että mainittu katuosa ensi vuonna päällystettäisiin ketokivillä. Näiden muistutusten johdosta ja kun teettämällä päällystystyö päästäisiin toimittamasta alinomaa uusiutuvia, sateiden aiheuttamia nykyisen sorastetun pinnan korjauksia, on puheena olevaa työtä varten ehdotukseen pantu 6,700 markkaa.

Niinikään on Hallitus kuluvan vuoden kadunkatselmuksessa tehdyn muistutuksen johdosta ehdotukseensa pannut 3,750 markan määrärahan *Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen, kaupungille kuuluvan Porvoonkadun osan* päällystämiseksi ketokivillä, vaikka Hallitus onkin sitä mieltä, että tämän työn teettäminen nykyisen vähäisen liikenteen johdosta voisi jäädä johonkin seuraavaan vuoteen.

Merikadulta Satamarataan ulottuva Kapteeninkadun jatkos on sangen kuoppainen ja vailla päällystystä, minkätähden sen päällystämiseksi tavallisella vierroksella on varattu 1,300 markkaa.

Kuluvan vuoden kadunkatselmuksessa ovat niinikään *Porthankadun viereiset sekä korttelia N:o 306 ympäröivät III Linjan jalkakäytävät* aiheuttaneet muistutuksia. Nämä samoin kuin samaa korttelia ympäröivät Hämeenkadun jalkakäytävätkin ovat puutteellisessa kunnossa, minkätähden Hallitus on niiden kuntoonpanettamiseksi ehdotukseensa merkinnyt kaikkiaan 4,400 markkaa. Näiden kolmen jalkakäytävän kustannukset jakautuvat seuraavasti:

Porthankadun jalkakäytävä	.....	Smk	1,450: —
III Linjan s:n	.....	”	1,200: —
Hämeenkadun s:n	.....	”	1,750: —
		Yhteensä Smk	4,400: —

Kohta *Satamaradan eteläpuolella sijaitseva Laivuri- ja Kapteeninkadun välinen ajotie* on päällystämätön ja puutteellisessa kunnossa. Tämän tien päällystämiseksi tavallisella vierroksella on ehdotukseen pantu 2,750 markkaa.

Kuluvan vuoden budjettiehdotukseen (Kvston pain. asiakirj. vuodelta 1914 N:o 70, sivu 22) pantiin Rahatoimikamarin käskystä määrärahoja, joilla vierrettäisiin ajotiet ja teetettäisiin sementistä jalkakäytävät ketokivireunustuksin *Vallilantielle* Itäisen Viertotien ja Suvantotien välille, *Inarintielle* Vallilan- ja Eurantien välille, *Suvantotielle* Päijänteentien ja Inarintien välille sekä *Keiteleentielle* Inarintien ja Itäisen Viertotien välille. Puheena olevia määrärahoja, 15,500, 10,300, 17,700 ja 4,100 markkaa, ei kuitenkaan pantu kuluvaksi vuodeksi vahvistettuun rahasääntöön. Kun kuitenkin mainittujen teiden tila on huononemistaan huonontunut, minkä erittäinkin huomaa sadesäällä, näyttää ne nyt olevan päällystettävä sopivalla aineella. Jos ajotiet päällystetään tavallisella vierroksella ja teetetään ainoastaan sorastetut jalkakäytävät, ovat kustannukset huokeammat, minkä johdosta tätä tarkoitusta varten on ehdotukseen pantu seuraavat erät:

		Kustannukset:	
Vallilantie	.....	Smk	10,800: —
Inarintie	.....	”	7,300: —

Suvantotie	Smk	12,600: —
Keiteleentie	”	3,100: —

eli siis kaikkiaan 13,800 markkaa vähemmän kuin on kuluvan vuoden rahasäännön ehdotuksessa.

Nimrodkatu, joka välittää liikennettä valtion käytettävänä korttelissa N:o 526 olevalle sairaala-alueelle, mihin rakennuksia jo on tekeillä, on muutoin tasoitettu täyteen leveyteensä, mutta Töölönkadun- Läntisen Viertotien välinen osa edelleenkin näyttää huonosti kunnossapidetyltä kylätieltä. Jos sitä paitsi kansakoulutaloa ryhdytään rakentamaan mainitun kadun varrelle, täytyy katu tasoittaa valmiiksi 8 metrin leveydeltä. Hallitus on sentähden ehdotukseensa pannut 5,000 markkaa *Nimrodkadun laajentamiseksi Töölönkadun ja Läntisen Viertotien väliltä* mainitun levyiseksi.

Kaupunginvaltuuston osotettua 37,000 markkaa venäläisen seurakunnan hautausmaahan kuuluvan 3,700 m²:n laajuisen maa-alueen lunastamiseksi *Kirkkomaankadun* varrelta, jotta mainitun kadun kävisi vastedes laajentaminen, on Hallitus Rahatoimikamarin määräyksen johdosta kuluvana vuonna kaupungingeodeetillä toimittanut sanotun alueen paalutuksen. Jotteivät kuitenkaan sivulliset käyttäisi mainittua maa-aluetta, on Hallituksen mielestä ollut syytä anoa osotettavaksi 2,000 markkaa sekä alueen erottamiseksi hautausmaasta väliaikaisella puuaidalla, että niiden menojen suoritukseksi, joita Rakennuskonttorilla on ensi vuonna paikalle tuotavasta ja Kirkkomaankadun vastaiseen laajennukseen käytettävästä täyteaineesta.

Muita kaduntasoitustöitä ei ehdotukseen ole pantu.

Erinäistä kunnossapitoa, täydennystöitä ja lokaviemärien huuhteluun käytettävää vettä 3. Kanavat ja viemärit. varten on pantu saman suuruiset määrärahat kuin on kuluvan vuoden rahasäännössä.

Molempain Eläintarhassa sijaitsevain lokavedenpuhdistusasemain käytöstä ja hoidosta Korjaus ja kunnossapito. on laskettu olevan kustannuksia 14,900 markkaa, josta määrästä 10,480 markkaa kuitenkin menee pumppujen ja vedenlevityskojeiden käyttövoimaksi tarpeellisen sähkövirran kustantamiseen. Sähkövirtaa antaa kaupungin sähkölaitos 20 pennistä kw:n.

Uuden lokavedenpuhdistuslaitoksen päällysrakennukset, jotka ovat vuoden olleet valmiina ja nykyään ainoastaan vernissalla sivellyt, kaipaavat maalausta jotteivät pilaantuisi, jota paitsi katot on siveltyvä tervalla. Näitä töitä varten on merkitty 2,200 markkaa.

Sen johdosta että alavalle suomaalle tehty *Itä Brahekatu* on tuntuvasti laskeunut, on katuun laskettu viemärijohtokin noin 180 metrin pituudelta painunut, niin että putkessa nyt paikotellen on takaputous, minkä johdosta putki helposti äkkiä täyttyy lietteellä ja vesi estyy vapaasti kulkemasta. Tämän epäkohdan poistamiseksi täytyy johtoa mainitulta osalta korottaa, ja on sitä varten merkitty 3,600 markkaa.

Meilansissa olevain *Tomtebon* ja *Ekuddenin* huvila-alueiden kuivattamiseksi syventämällä ja perkaamalla alueiden halki kulkevaa ojaa on Hallitus budjettiehdotukseensa pannut 1,000 markkaa. Hallitus pyysi tätä työtä varten määrärahaa jo viime vuonna, mutta säästäväisyys-syistä se evättiin.

Syystä että Hallitus, niinkuin edellä mainittiin, on toistaiseksi jättänyt m. m. Kotkan- ja Karjalankadun välisen Viipurinkadun sekä koko Lääkärikadun tasoituksen, on budjettiehdotuksesta poistettu viemärikanavat, joita Rakennuskonttori oli ehdottanut teetettäväksi Uutistytöt.

Viipurinkadun alle kortt. N:o 382 tontilta N:o 15 Karjalankadun alaiseen viemäriin	Smk 16,900: —
sekä Lääkärikadun alle Kuusitieltä Bjälbonkadulle ja kortt. N:o 641 tontilta N:o 76 Läntisen Viertotien alaiseen lokaviemäriin.....	„ 35,200: —

Edelleen on budjettia käsiteltäessä pohdittu kysymystä *katetun kanavan teettämisestä Pakaankadun alle* Sörnäsän Puuseppätehtaan alueen halki Päijänteentieltä Sörnäsän haaran viereiseen lokaviemäriin, jota työtä varten Hallitus oli tämänvuotiseen budjettiehdotukseensa pannut 39,000 markkaa. Vaikka on kieltämätöntä, että mainitun laskukanavan teettäminen on terveydelliseltä kannalta katsoen täysin perusteltu, on Hallitus kuitenkin, syystä että kustannukset kohonneiden työainehintain ja työpalkkain johdosta nykyään nousisivat 49,300 markkaan, katsonut säästäväisyyden vaativan jättämään tämän työn toistaiseksi.

Rakennuskonttorin tämän nimikkeen kohdalla ehdottamista uusista lokaviemäreistä on Hallitus puoltanut ainoastaan *syöksykaivojen teettämistä Ruoholahdenkadun ja Ruoholahdenrannan kulmaukseen* sekä *laskujohdon teettämistä* niistä Kirkkomaankadun alaiseen lokaviemäriin. Suuria hankaluuksia on nimittäin aiheutunut siitä, että vesi suoja- ja sadesäällä tunkeutuu rajakkaisilta katuosilta satamaradan alle, kaivaen sen perustusta, sekä tunkee korttelissa N:o 171 olevain rakennusten kellareihin. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 4,400 markkaa.

4. Tiet.
Korjaus ja
kunnossapito.

Erinäisiä teiden korjauksia varten oleva määräraha on pysytetty entisen määräisenä eli 10,000 markan suuruisena.

Siihen nähden että yleisö retkeillessään kaupungin ympäristöihin on enemmän ja enemmän ruvennut käyttämään Läntiseltä Viertotieltä *Meilansin halki Munkkiniemelle ja Seurasaarelle vievää tietä*, on Hallituksesta näyttänyt suotavalta, että mainittu tie pantaisiin välttävään kuntoon poistamalla isommat kivet, täyttämällä pyöränraiteet ja ojittamalla tie. Näistä töistä on kustannuksia 7,500 markkaa.

Itäiseltä Viertotieltä Gumtähden sairaalaan vievän, nykyään epätydyttävässä kunnossa olevan tien kuntoonpanemiseksi on ehdotukseen merkitty 1,650 markkaa.

Oulunkylän huvilayhdyskunnan Rahatoimikaamarille tekemän esityksen johdosta että kaupungille kuuluva osa *Oulunkylän halki kulkevaa ajotietä* pantaisiin kuntoon ja varustettaisiin jalkakäytävillä, on Hallitus katsonut olevan ehdotukseensa paneminen 8,000 markan arviomäärärahan.

Uuustyöt.

Rahatoimikamarin viime syyskuun 11 päivänä tekemään päätöksen johdosta on *noin 100 metrin pituisen jalkatien teettämiseksi Munkkiniemen raitiotien varrella olevalta Johannesbergin pysäkiltä* kaakkoon Meilansin viljelyspalstalle N:o 36 asti merkitty 550 markkaa.

5. Viertotiet.
Korjaus ja
kunnossapito.

Entisessä määrässään, 15,000 markan suuruisena, pysytetyn *viertoteiden erinäisten korjausten määrärahan* lisäksi ei tämän nimikkeen kohdalle ole määrärahoja ehdotukseen pantu.

6. Satamat.
Korjaus ja
kunnossapito.

Satamain erinäisiä korjauksia varten on ehdotettu osotettavaksi sama rahamäärä kuin kuluvanakin vuonna eli 35,000 markkaa.

Jällelmenosiltain sekä laiturien ja jäärailtojen viereisten aitausten kustannukset, jotka eivät ole edeltäpäin tarkoin laskettavissa, on edellytetty 10,000 markaksi samoin kuin edellisenäkin vuonna.

Satamain ruoppaukseen on ehdotettu osotettavaksi 35,000 markkaa samoin kuin kuluvanakin vuonna. Tosin tänä vuonna ei tarvita koko määrärahaa, sen johdosta että ruoppaus nykyoloissa (polttoaineiden puutteen y. m. johdosta) käy erittäin kalliiksi ja on sentähden rajoitettu vain välttämättömimpään, jommoista menettelyä nykyinen vähentynyt liikennekin on helpottanut, mutta arvellen olojen ensi vuonna käyvän ruoppaustyölle suotuisammiksi ei ensivuotista määrärahaa kuitenkaan ole katsottu olevan vähentäminen.

Kun nykyinen ruoppavarastopaikka on niin täynnä, ettei sinne enää sovi ruoppaa, täytyy nostokone muuttaa toiseen varastopaikkaan. *Nostokoneen muutosta ja pienentämisestä* on laskettu olevan kustannuksia 10,000 markkaa, ja taas *uuden ruoppavarastopaikan järjestämisestä* on kustannuksia 11,600 markkaa.

N. s. kolera-altaan itä- ja eteläpuolisen laiturin uudistus on jo vuosikautia ollut tarpeen vaatima. Kun kuitenkin ensintulevan vuoden budjettia täytyy mikäli mahdollista supistaa ja raukeamisen vaaraa ainoastaan laiturin eteläosassa voi katsoa olevan tarjona, on yksinomaan tämän osan uudistusta varten ehdotettu 12,000 markkaa, jota vastoin rantasillan itäosan uudistuksen on katsottu voivan jäädä johonkin seuraavaan vuoteen.

Katajanokan kanavan kivireunustus on osittain, etusijassa jäiden vaikutuksesta, järkkynyt sijoiltaan ja irtautuneet kivet voisivat pian vaikeuttaa kulkua kanavasta, ellei reunustusta panna kuntoon. Tähän tarkoitukseen on ehdotettu osotettavaksi 6,800 markkaa.

Tutkittaessa *Keittuhuoneenrannan* puuarkkia ja parruja on käynyt selville, että nämä rantasillan vanhimmassa, uudistamattomassa osassa ovat sangen lahot, minkätähden Hallituksen mielestä on tarpeellista, että tämä runsaasti liikennöity rantasilta uudistetaan noin 75 metrin pituudelta. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 8,200 markkaa.

Rahapajanrannan, Linnanrannan ja Hietalahden rantasillan perinpohjainen uudistus on näillä silloilla tänä vuonna vallinneen suuren liikenteen johdosta käynyt välttämättömäksi, ja on kutakin näitä korjaustöitä varten ehdotettu osotettavaksi 7,000, 1,700 ja 1,000 markkaa.

Sörnäsin Rantatien varrella Kaikukadun päässä oleva purkauslaituri on tutkittaessa havaittu ylen lahoksi ja kuluneeksi, ja on sen korjaukseen laskettu tarvittavan 3,500 markkaa. Samoista syistä on *Sörnäsin Rantatien varrella Lintulahdenkadun päässä olevan laiturin* korjausta varten ehdotettu 2,700 markkaa.

Sen johdosta että Rahatoimikamarin elokuun 12 päivänä 1915 tehdyn pöytäkirjan otteessa oli Hallituksen toimeksi annettu ensivuotista budjettia laatiessaan ottaa huomioon erinäisten veneenomitajain valitukset että *Taivallahden* rannassa ei ole veneen kytkypaikkoja, on ehdotukseen pantu 1,100 markkaa kytkylaiturin teettämiseksi mainittuun paikkaan 40 soutuvenettä varten.

Eräät *Siltavuorenrannan osat* esiintyvät nykyään miltei huonosti hoidettuina. Matalaan, irrallisten kivien peittämän rantaan ovat yksityishenkilöt laittaneet pieniä venelaitureita, jotka ovat ylen puutteellisessa kunnossa. Väliaikaisen rantareunustuksen laittamiseksi ja etusijassa vaatimattomien, tarpeen mukaisten venelaiturien teettämiseksi tähän keskeiseen paikkaan on ehdotukseen pantu 3,500 markkaa.

Kuluvaksi vuodeksi pyysi Rakennuskonttori 30,000 markan määrärahaa Pitkäsillan lounaispuolisen rantasillan jatkamiseksi 20 metrin pituudelta. Katsottiin kuitenkin 10 metrin

Uutistyöt.

pituisen jatkoksen riittävän ja sitä varten myönnettiin 15,000 markkaa. Sen johdosta että täyteainetta, etusijassa kiviä, joita oli tarkoitus saada Kaisaniemenkadun louhintatöistä, ei saatukaan, on työ toistaiseksi täytynyt jättää tekemättä. Kun ainoastaan 10 metrin pituinen upotusarkku ei voi kyllin tehokkaasti vastustaa kovaa sivupainetta, varsinkin kun arkun sen ohessa täytyy olla noin 10 metriä syvä, on ensi vuoden budjettiehdotukseen pantu 18,000 markkaa, jolla summalla aikaisemmin myönnettyjen 15,000 markan lisänä voitaisiin puheena olevaa rantasiltaa pidentää 20 metriä. Se seikka että kustannukset nyt on laskettu 33,000 markaksi viime vuoden 30,000 markan sijasta, johtuu lisääntyneistä työkuluista.

Tarpeellisten purkaus- ja lastauslaiturien aikaansaamiseksi kaupungin läntisimpään osaan on ehdotettu rakennettavaksi isommille pursille sopiva *purkauslaituri Hietaniemenrantaan*. Täällä nykyään olevaa laituria käytetään yksinomaan lannan lastaukseen, mutta uusi laiturin on aikomus käyttää rakennusaineitten purkaukseen, koska läheisyyteen järjestetään näiden aineiden varastopaikkojakin. Tästä työstä olisi kustannuksia 27,000 markkaa.

Rahapajan rantasillan itäisimmän osan edelleen jatkuvan painumisen ja siirtymisen johdosta on Hallitus Rahatoimikamarille esittänyt, että hankittaisiin 5,000 markan määräraha jo kuluvana vuonna käytettäväksi varsinaisen laiturirungon erottamiseksi pahasti siirtyvästä rantasillan osasta. Kun rantasilta kuitenkin, jotta sitä voisi käyttää, on rakennettava uudestaan perustuksia myöten, josta työstä aikaisemmin laaditun arvion mukaan olisi kustannuksia 210,000 markkaa, on Hallitus katsonut tarpeelliseksi ensi vuoden budjettiehdotukseen panna 100,000 markkaa, jotta työn kävisi alottaminen ja jatkaminen jo vuonna 1916.

7. Istutukset. Nimikkeen „Istutusten korjaus ja kunnossapito“ kohdalla olevia eriä on korotettu verraten Korjaus ja kunnossapito. runsaasti, josta seikasta tehdään lähempää selkoa seuraavassa.

Kuluvan vuoden rahäsäännössä 125,000 markaksi vahvistettu erä *istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoa varten* on ehdotuksessa laskettu 135,000 markaksi. Säännöllisten olojen vallitessa tarvitsisi puheena olevaa määrärahaa korottaa ainoastaan noin 1,000 markalla, joka summa tarvitaan Perämieskadun varrella ja Kallion kansankirjastotalon sekä Kallion kirkon vierellä olevain uusien istutusten kunnossapitoon. Työntekijäin tuntipalkkaa on kuitenkin korotettu viidellä pennillä, joten vuotuiset kustannukset kohoavat 17,500 markalla. Tähän nähden ja kun työpalkkain vähenemistä ei ainakaan ensi vuoden alkupuoliskolla liene odotettavana, on Hallituksesta näytännyt oikealta korottaa määrärahaa tuolla 1,000 markan lisäkustannusmäärällä sekä puolella 17,500 markan määrästä eli 8,750 markalla, tasoitettuna 9,000 markaksi.

Paitsi vastamainittua erää on tuntipalkkain kohoamisen johdosta korotettu seuraavia korjaus- ja kunnossapitoeriä:

	Määräraha v. 1915	Korotus	1916
Kivelän istutusten kunnossapito	2,000: —	140: —	2,140: —
Eläintarhan urheilukentän s:n	1,000: —	70: —	1,070: —
Punanotkon leikkikentän s:n	500: —	40: —	540: —
Haapaniemen urheilukentän s:n	800: —	50: —	850: —

Kaupunginpuutarhan erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	400: —	25: —	425: —
Talvipuutarhan kunnossapito	7,000: —	500: —	7,500: —
Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkaus y. m. tallin menot	6,600: —	330: —	6,930: —
Alpin kunnossapito	1,500: —	100: —	1,600: —
Aitausten s:n	5,000: —	350: —	5,350: —

„Kaupungin vesilintujen hoito“ niminen erä taas on kohonneiden rehunnaintain johdosta korotettu tämänvuotisesta määrästään 1,000 markasta 1,150 markkaan.

Uutistöiden kohdalle on nykyolojen johdosta pantu määrärahoja ainoastaan aikaisemmin Uutistytöt. alotettujen uutistöiden jatkamista varten.

Laivurikadun ja Speranskytien viereisen istutuksen valmistustyöt, joita on jatkunut kolme vuotta, eivät täyteaineen niukan saannin johdosta ole voineet mainittavasti edistyä, minkätähden vielä melko huomattavia töitä on teetettävä, ennenkuin tämä laitos valmistuu. Tasoitustöiden jatkamista varten on ehdotukseen pantu 5,000 markkaa.

Kaivopuistoon, missä tasoitustöitä on teetetty parikymmentä vuotta, on tämän ajan kuluessa laitettu uusia teitä ja nurmia sekä paikoitellen uutta kasvullisuuttakin. Vielä on kuitenkin jällellä melko laajoja järjestämättömiä aloja. Etusijassa olisi valmiiksi tasoitettava puiston eteläosassa kylpylaitoksen länsipuolella sijaitseva alue, missä aikaisemmin on töitä teetetty. Mainittu, ehdotuksen oheiseen karttaan punaisella merkitty alue on 9,000 m²:n laajuinen ja sen tasoituskustannukset nousevat 12,000 markkaan, josta määrästä 6,000 markkaa on pantu ehdotukseen.

Kaisaniemessä on tasoitus- ja istutustöitä teetetty puiston itäosassa Mikonkadulle vievälle tielle asti. Ensi vuonna siellä teetettävät työt kohdistuisivat lähinnä joutsenlammikkoa ympäröivään alaan, jolloin kuitenkin lammikon rantaviiva toistaiseksi pysytettäisiin pääkohdissaan nykyisellään. Samalla korotettaisiin tenniskentille vieviä teitä ja pantaisiin ne liikenteen vaatimuksia vastaavaan kuntoon. Näitä töitä varten on ehdotuksessa 8,000 markkaa.

Rautatien itäpuolelle *Eläintarhaan* on nyttemmin sinne suunnitellut lammikot laitettu ja niiden lähin ympäristö pantu kuntoon. Kokemus osoittaa puheena olevan laitoksen vetäneen puoleensa yleisöä erittäinkin Pitkäsillan pohjoispuolisista kaupunginosista. Hallitus on ehdotukseen pannut 6,000 markkaa, jolla rahamäärällä tasoitettaisiin tämän oheisessa asemapiirustuksessa osotettu, lammikkojen pohjoispuolella sijaitseva alue (4,000 m²), jotta kävelijäin käytettäväksi saataisiin laajempi ala.

Neljän *kelkkamäen* laittamiseksi *Kaisaniemeen* on työpalkkain kohoamisen johdosta ehdotukseen pantu 400 markkaa enemmän kuin samaa tarkoitusta varten on kuluvan vuoden budjetissa, eli siis 3,400 markkaa.

Lisäksi on Hallitus katsonut tarpeelliseksi ehdottaa 1,000 markkaa osotettavaksi *neljän väliaikaisen sillan* laittamiseen henkilöliikenteen johtamiseksi mainittujen kelkkaratain katkaisemain teiden poikki. Tällä keinoin vältettäisiin tapaturmia, ja järjestystäkin olisi helppompia pitää.

8. Puhtaana-
pitolaite.
Korjaus ja
kunnossapito.

Useimpia nimikkeen „Puhtaanapitolaitos“ kohdalla mainittuja määrärahoja on korotettu, sen johdosta että Hallitus, niinkuin edellä mainittiin, on kalliinajanlisäyksenä korottanut työntekijäin tuntipalkkaa, ja on tämä määräraha korotus laskettu 8.3 prosentiksi tasaisiksi kymmenlukuiksi muutettuna.

Seuraavassa perustellaan eri eräin muutoksia ainoastaan sikäli kuin muutokset johtuvat muista syistä kuin mainitusta kalliinajanlisäyksestä.

Vartijain palkkausmäärärahaa on korotettu 1,700 markalla, josta määrästä 1,200 markkaa käytettäisiin yhden lisägartijan palkkaamiseksi valvomaan että likaa ei kaadeta teille eikä viertoteille.

Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapitomäärärahaa on korotettu 3,000 markalla, josta määrästä 1,000 markkaa käytettäisiin niihin välittömiin menoihin, joita on johtunut näiden laitosten puhtaanapitovaatimusten koventamisesta.

Käymäläin ja mukavuuslaitosten *vedenkulutusta ja desinfisioimista* varten on ehdotukseen desinfisioimisaineiden hinnannousun johdosta pantu 500 markkaa enemmän kuin on kuluvan vuoden budjetissa.

Paitsi kalliinajanlisäyksen aiheuttamaa korotusta, 14,400 markkaa, on *kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapidosta* laskettu olevan kustannuksia 12,500 markkaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Tämä korotus johtuu välittömästi siitä tulojen lisääntymisestä, minkä yksityisille kuuluvain katuosain puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m. korotetut maksut saavat aikaan.

X, XI ja XII kaupunginosassa olevain uusien katujen kaupungille kuuluvain osain puhtaanapitomäärärahaa on korotettu 6,250 markalla, josta lisäyksestä 5,000 markkaa on johtunut siitä, että poliisiviranomaiset ovat kuluvana vuonna koventaneet vaatimuksia niidenkin katujen puhtaanapitoon nähden, joiden varrelta tontteja vielä ei ole myyty.

Samasta syystä on *XIII ja XIV kaupunginosan katujen puhtaanapitomäärärahaa* korotettu 3,000 markalla kalliinajanlisäyksen aiheuttaman korotuksen 1,400 markan lisäksi.

Niiden katujen lukumäärä, joita kesäiseen aikaan ehdottomasti on kustutettava tomuaamisen estämiseksi, on vuosi vuodelta lisääntynyt, minkä johdosta kasteluvaunujen määrä on osottautunut riittämättömäksi. Siihen nähden että Hallitus on tämän johdosta Työkalujen nimikkeen kohdalla ehdottanut ostettavaksi kaksi uutta kasteluvaunua, on aikaisemmin ollut *kaupungin katujen ja yleisten paikkain kastelumäärärahaa*, 31,500 markkaa, lisääntyneitä käyttökustannuksia silmällä pitäen suhteellisesti korotettu 3,250 markalla, joten ja kun otetaan lukuun kalliinajanlisäyskin 3,150 markkaa, puheena oleva määräraha kohoaa kaikkiaan 6,400 markalla.

Sen johdosta että kasteluvaunujen lukumäärää on vastamainituista syistä ehdotettu lisättäväksi, on niinkään käynyt välttämättömäksi korottaa *vedenkulutussmääräraha* 22,000:sta 24,000 markkaan.

Viertoteiden puhtaanapitomäärärahaa on, sen johdosta että kuluvan vuoden budjetissa oleva rahamäärä 55,200 markkaa on osottautunut riittämättömäksi, korotettu 4,800 markalla, johon summaan tulee lisää 5,000 markkaa tuntipalkan korotuksen johdosta.

Ehdotuksessa on edelleen korotettu *teiden puhtaanapitomäärärahaa* 10,250 markalla,

josta määrästä 3,700 markkaa käytettäisiin Seurasaarentien, 1,000 markkaa kaupungin rajan ja Espoon pitäjän rajan välisen maantien, 2,200 markkaa Hermannin ja Vallilan teiden, 1,200 markkaa Eläintarhan ja Bölen teiden puhtaanapitoon sekä 2,150 markkaa työpalkkain korotukseen.

Venesatamain ja jäiden puhtaanapitomäärärahoja on Hallitus korottanut, edellistä 700 ja jälkimäistä 650 markalla, syystä että sota-aikana vallitseva vilkas liikenne luultavasti aiheuttaa lisämenoja. Vastamainittuihin rahamääriin sisältyy 200 ja 150 markkaa tuntipalkan korotuksesta johtuvia lisämenoja.

Vieressä olevan nimikkeen kohdalla on Hallitus katsonut olevan syytä *käymälän teettämiseksi L. Viertotien varrelle* vastapäätä Hippodromia merkitä 2,000 markkaa, josta määrästä 1,850 markkaa on rakennuskustannuksia ja loput tuntipalkkain korotusta.

Uutistyöt.

Tämänkin nimikkeen kohdalla vuosittain uusiutuvat erät on sekä palkkain että tarveaineiden hinnan kohoamisen johdosta merkitty nykyisiä määriään suuremmiksi.

9. Yleinen käymäläin puhtaanapito.

Erä *miehistön ja ajoniesten palkkaukset* on merkitty 211,200 markaksi, johon määrään sisältyy 16,200 markkaa tuntipalkkain korotuksia.

Määrärahoja: 10 hevosen rehut, erinäiset menot desinfioimisaineista, työkaluista y. m., 500 panosta makkiastioita kansineen sekä ajoneuvojen y. m. korjaus on korotettu rehu- ja tarveainehintain kohoamisen johdosta, viimeksi mainittua määrärahaa 10 ja muita 20 %:lla tämänvuotisista budjettimääristään, joten ne on merkitty kukin 12,000, 12,000, 15,000 ja 14,300 markan suuruisiksi.

Sitä vastoin on rautatierahteja sekä rautatievaunujen korjausta varten olevat määrärahat, 40,000 ja 2,400 markkaa, katsottu käyvän pysyttämisen nykyisellään.

Erinäisiin ostoihin ja korjauksiin käytettävä määräraha on pysytetty nykyisellään 10. Työkalut. 15,000 markan suuruisena.

Sen johdosta että kaupungin uusi *ruoppauskone* on kolmatta työkautta ollut yhtämittaa toimessa, ovat sen erinäiset osat, niinkuin kousanrenkaat, kousanpultit, tulkat ja kousankehät kulumisen johdosta käyneet kelvottomiksi ja sijaan on hankittava uudet. Tätä tarkoitusta varten on ehdotukseen merkitty 12,700 markkaa.

Kahta uutta kasteluvaunua varten on ehdotukseen pantu 5,000 markkaa, ja pyytää Hallitus tähän erään nähden viitata nimikkeen „Puhtaanapitolaitos“ kohdalla esittämiinsä perusteluihin.

Muut erät tämän nimikkeen kohdalla ovat: 2,225, 500 ja 1,600 markkaa välttämättömimpäin puuseppäkoneiden, niinkuin pystö- ja tasohöylän sekä sirkkelisahan ynnä niiden käyttöön tarpeellisen moottorin ja akselijohdon hankkimiseksi kaupungin ainespihalle kulvana vuonna rakennettuun puuseppäntöypajaan sekä 3,000 ja 2,000 markkaa kierteenleikkaus- ja pilariporakoneen hankkimiseksi kaupungin pajaan, jotta siellä käy suorittaminen suurempiakin töitä, 1,200 ja 1,000 markkaa proomujen n:ojen 6 ja 10 vähäisiä korjaus- ja tiivistystöitä varten, 2,400 markkaa hiekkavajain korjaukseen ja maalaukseen sekä 1,260 ja 1,870 markkaa vuosittain uusiintuvaan kasteluvaunujen, puhdistus- ja käväistysrattaiden ynnä hiekkalaattikkojen maalaukseen.

Hengenpelastuskalujen ja halkomittain y. m. kunnossapitoa sekä virutushuoneiden ja virutuslaiturien hoitoa ja korjausta varten olevat erät on pysytetty entisellään, 4,000 ja 7,000 markan määräisinä.

11. Sekalaisia.

XV P. L.
Sekalaiset
menot.

XV pääluokassa „Sekalaisten menojen“ kohdalla oleva 3,400 markan määräraha *Turvikissa olevan Henrik Borgströmin puiston* kunnossapitoa varten on pysytetty ennallaan.

Tulot.
Puhtaanapito-
laitos.

Mitä vihdoin puhtaanapitolaitoksesta laskettuun tulomäärään tulee, on Hallitus, koska laitoksen tilaajamäärä ei ole lisääntynyt, merkinnyt talonomistajain maksut saman suuruisiksi kuin ne ovat kuluvan vuoden budjetissa, eli 235,000 markaksi.

Erää „Kaupungin maksut omien talojensa puolesta“ on ehdotuksessa korotettu 6,580 markalla, syystä että kaupungin kansakoulujen puolesta puhtaanapitolaitokselle suoritettavat maksut kohoavat suhteellisesti oppilaslukuun, jota paitsi kaupungin entisten talojen lisäksi on tullut uusi kulkutautisairaala.

Erää „Tuloja myydystä lannasta“ on korotettu 10,000 markalla, koska kirjaanpantu tulomäärä kuluvana vuonna osottaa tuntuva kohoamista edelliseen vuoteen verraten.

Koska on osottautunut, että yksityisten talonomistajain katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m. suorittamat maksut tuntuvasti ylittävät kuluvan vuoden budjettiin merkityn 20,000 markan määrän, on Hallitus korottanut tämän tuloerän 32,500 markkaan.

Erinäiset kustannusarviot, piirustukset ja asiakirjat pannaan tämän oheen.

G. Idström.

Knut Furuholm

v. t.

Yleiset työt.

Rakennukset ja talot.

Korjaus ja kunnossapito.

Lumenkuljetusta y. m. varten kaupungin taloista on ensi vuoden budjettiehdotukseen pantu sama 7,000 markan määräraha, mikä on ollut kolmen viime vuoden budjetissa. Vaikka tästä määrarahasta leutoina ja lumettomina talvina on jäänut jonkin verran käyttämättä, ei se kuitenkaan lumisempina talvina, niinkuin esimerkiksi talvena 1915, liene liian runsaaksi arvattu.

Laskettaessa kaupungin rakennusten ensivuotisia korjaus- ja kunnossapitokustannuksia on etusijassa otettu huomioon semmoiset työt, jotka tarkoittavat rakennusten kunnossapitoa, niinkuin ulkokattojen korjaukset ja tervaukset sekä vuosittain tarpeellinen tulisijain ja lattaiain tarkastus. Se seikka että vuotuisen kunnossapidon kustannukset eivät siitä huolimatta ole mainittavasti vähentyneet, johtuu sotatilan aikaansaamasta kalliista ajasta ja useimpain rakennusaineiden hinnannoususta, josta mainittakoon, että moniaat edellä lueteltuja töitä varten välttämättömän tarpeelliset aineet, ensimerkiksi kattoterva, tulenkestävät tiilit y. m. jo ovat 100 % kalliimmat kuin aikaisemmin eikä niiden ensivuotinen hinta ole lähimainkaan edeltäpäin laskettavissa. Näin ollen ei vuodeksi 1916 laadittuja kustannusarvioita enempää kuin kuluvaksikaan vuodeksi laadittuja ehdotuksia käy pitäminen muina kuin *arviomäärinä*, joiden puitteissa eri rakennusten vuodekseen välttämättömän tarpeelliset korjaustyöt on tehtävä, sittenkun jokaisessa eri tapauksessa ensin kukin erikoinen työ on tutkittu.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 2 päivänä 1915 tekemän päätöksen mukaisesti on budjettiehdotukseen pantu 6,090 markan määräraha *vesiklosettien laittamiseksi Alppilaan*.

Bengtsårin kasvatuslaitokseen kuuluvain rakennusten vuotuisen kunnossapidon kustannusarvion laatimista varten on ollut tavallista, että allekirjoittanut on kunakin syksynä käynyt laitoksessa ottamassa selville puheena olevain töiden tarpeellisuutta ja laajuutta. Kun kuluvana vuonna, sen johdosta että on kielletty menemästä rannikkoa pitkin kulkevan sotilasrajan poikki, tuollaista matkaa ei ole voitu tehdä, on ehdotus laadittu mainitun laitoksen johtajan, kapteeni K. Westlingin lähettämän kirjelmän pohjalla, jossa muun muassa luetellaan puheena olevat työt. Se seikka ettei kaikkia kapteeni Westlingin pyytämiä töitä ole ehdotukseen pantu, johtuu siitä, että eräitä niistä, esim. erinäisiä ehdotettuja vesijohtotöitä ei nykyisen kalliin ajan vallitessa voi teettää kohtuullisilla kustannuksilla. Ehdotetut työt, joiden kustannukset on laskettu 3,900 markaksi, käsittävät pääasiassa vuosittain uusiintuvan kaikkien vesikattojen ja tulisijain, ulkoportaiden y. m. tarkastuksen, erinäisiä aivan välttämättömiä

lattiain tervauksia ja lakkauksia, uuden asfalttikaton teettämisen Lillgård nimiseen asuinrakennukseen, jonka nykyinen, sangen huono katto on peräisin tilan entisen omistajan ajoilta, kahden sangen kylmän ja vetoisen lattian uudistuksen Uppgårdissa sekä eräiden toimihenkilöiden huoneiden siistimisen Lillgårdissa. Eri rakennusten osalle jakautuu edellä mainittu rahamäärä seuraavasti: Södergård 360 markkaa, Södergårdin vajarakennus 20 markkaa, Södergårdin keittiörakennus 210 markkaa, Södergårdin navetta 25 markkaa, Lillgård 900 markkaa, Norrgård 280 markkaa, Norrgårdin ulkokuonerakennus 20 markkaa, Östergård 300 markkaa, Uppgård 600 markkaa, Uppgårdin ulkokuonerakennus 15 markkaa, sikolätti 800 markkaa, pesutupa 60 markkaa ja sauna 310 markkaa.

Palolaitokselle kuuluvain rakennusten kunnossapidosta on vuonna 1916 laskettu olevan menoja 6,550 markkaa tämänvuotisen määrän 3,600 markan sijasta, kirjaan pantujen menojen ollessa Smk 4,995: 15 vuonna 1914, Smk 10,417: 28 vuonna 1913 ja Smk 6,787: 26 vuonna 1912, mutta tässä on huomattava, että vuonna 1915 on tullut lisäksi hiljattain rakennettu Kallion suuri paloasema, joka vähitellen on alkanut vaatia perinpohjaisempaa kunnossapitoa kuin kahtena ensimmäisenä vuotenaan, ja että niinikään on tullut lisäksi vuonna 1915 valmistunut Bölen esikaupungin paloasema.

Paitsi vuosittain tarpeellisia vesikattojen, tulisijain, syöksyputkien ja tallien korjauksia sekä eräitä lattianmaalauksia, jotka viimeksi mainitut työt palomiestönsota-aikaisen lisäämisen johdosta ovat entistään tuntuvasti runsaammat, on pohjoisella paloasemalla muun muassa ehdotettu uudistettavaksi muuan isonlainen ulkosilta, joka on rikki lahoamaisillaan, sekä vahvistettavaksi ja osittain uudistettavaksi vartijanhuoneen kattoparrusto, joka on alaspäin taipunut ja laho. Sen johdosta että uunit palomestari Waseniuksen huoneistossa (eteläisellä paloasemalla) ovat ison tornin vaikutuksesta useana vuonna eräiden tuulien vallitessa savunneet sisään, ovat eräiden huoneiden tapetit ja kattomaalaukset niin noettuneet, että nyttemmin on välttämätöntä hankkia uudet seinäpaperit, jommoiset ehdotetaan pantaviksi huoneiston kahteen huoneeseen. Edellä mainittu 6,550 markan kustannusmäärä jakautuu eri paloasemain kesken seuraavasti: Bölen paloasema 350, pohjoinen paloasema 1,825, eteläinen paloasema 2,675, Kallion paloasema 650, Hermannin paloasema 250, Kampintorin paloasema 400, palolaitoksen talo Korkeavuorenkadun 39:ssä 375, Töölön palovaja 25 markkaa.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan on sekä kunnan omain että kunnan tarpeiksi vuokrattujen *kansakoulutalojen ja huoneistojen* vuosikorjauksiin tarpeelliset määrärahat merkittävä Rakennuskonttorin budjettiin, minkätähden konttorin ensivuotisessa budjettiehdotuksessa samoin kuin tämänvuotisessakin on otettu huomioon edellä mainittujen rakennusten korjaus ja kunnossapito.

Kunnan omia kansakoulutaloja varten on ehdotettu kaikkiaan 23,000 markkaa, sen sijaan että kuluvana vuonna oli laskettu tarvittavan 19,700 markkaa ja tilien mukaan on käytetty Smk 26,028: 05 vuonna 1914, Smk 29,660: 23 vuonna 1913 ja Smk 27,133: 88 vuonna 1912.

Se seikka ettei vuodeksi 1916 ehdotettua summaa ole voitu vähentää samaan määrään kuin on laskettu kuluvana vuonna tarvittavan, johtuu pääasiassa siitä, että suuri osa lattioita, jotka tavallisesti on vuosittain maalattu ja tarkastettu, on kuluvana vuonna jätetty hoitamatta,

minkätähden niitä nyt, kaksi vuotta oltuaan alinomaisen kulumisen alaisina, ei enää voi kolmatta vuotta pitää maalaamatta, koska eräät lattiat muussa tapauksessa turmelutvat ainiaaksi. Loppusumman kohoamiseen on niinikään vaikuttanut useimpain rakennusaineiden suunnaton hinnannousu.

Edellä mainittu 23,000 markan summa jakautuu eri kansakoulurakennusten kesken, niinkuin alempana olevasta taulusta lähemmin näkyy, ja käsittää pääasiassa vesikattojen, jalkaja syöksyputkien, ulko- ja sisäovien, ikkunain, käymäläin, tulisijain tarpeelliset vuosikorjaukset, lisäksi noin puolet kaikkien maalattujen, vernissattujen ja lakattujen lattioiden pinta-alasta sekä linoleumimattojen koko alan vuosikorjauksen, jota paitsi vähäinen osa korjattaviksi aivan kelvottomista, perin kuluneista Annan-, Nikolain- ja Lapinlahdenkadun kansakoulutalojen linoleumimatoista uudistettaisiin. Niinikään sisältyy summaan keskuslämpöjohtojen y. m. vuosikorjaus. Eri kansakoulutaloja varten on merkitty seuraavat rahamäärät: Annankatu N:o 30 Smk 2,700, Ratakatu N:o 8 Smk 1000, Kallion 4 Linja N:o 11 Smk 350, Kallion 4 Linja N:ot 13—15 Smk 1,400, Tehtaankatu N:ot 15—17 Smk 1,700, Fjälldal Smk 325, Kasarminkatu N:o 21 Smk 2,800, Lapinlahdenkatu N:o 6 Smk 1,900, Mariankatu N:o 22 Smk 475, Toukola Smk 575, Nikolainkatu N:o 18 Smk 2,800, Porthankatu N:o 8 Smk 1,000, Punavuorenkatu N:o 10 Smk 400, Töölönkatu N:ot 41—43 Smk 1,600, Vallila Smk 3,100, jota paitsi erinäisiä vähäisiä, vuoden varrella tarpeellisia ja kansakoulujen taloudenhoitajain silmälläpidon alaisina teetettäviä korjaustöitä (särkyneitä ikkunaruujuja y. m. s.) varten on varattu 375 markkaa, kaupungin kansakoulujen pihoilla olevain istutusten kunnossapitoon 500 markkaa sekä kuuden vuokratun kansakouluhuoneiston korjauksiin 1,650 markkaa.

Hietaniemen- ja Kristiinankadun varrella olevain *kunnan työväenasuntoryhmäin* erinäisiä ulko- ja sisäpuolisia korjauksia (tulisijat, laudoitus, kylmät lattiat y. m. s.) varten oli osotettu 18,750 markkaa vuonna 1913, 14,000 markkaa vuonna 1914 ja 6,000 markkaa vuonna 1915.

Ensi vuodeksi sitä vastoin on puheena olevain rakennusryhmäin kunnossapitoa varten merkitty ainoastaan 2,800 markkaa, jolla rahamäärällä toimitettaisiin ainoastaan välttämättömimmät vesikattojen ja syöksyputkien, ikkunain ja ovien, puuportaiden y. m. vähäpätöiset ulkopuoliset korjaustyöt sekä kaikkien tulisijain tarkastus. Lisäksi on puheena olevain asuntojen isännöitsijän pyynnöstä merkitty vähäinen rahamäärä, jolla korjattaisiin eräs hänen käytettävänään Hietaniemenkadun rakennusryhmässä olevan asunnon huone, jota on valitettu kylmäksi.

Forsbyn työ- ja kunnalliskotiin kuuluvain 21 rakennuksen vuotuisesta kunnossapidosta on laskettu ensi vuonna olevan kustannuksia 8,800 markkaa. Jo kuluvaksi vuodeksi oli Rakennuskonttori tämän suuren laitoksen kunnossapitoa varten ehdottanut 8,600 markkaa, joka summa kuitenkin sittemmin budjettia käsiteltäessä vähennettiin 3,600 markkaan. Näin suurta ja laajaa laitosta varten on tämä rahamäärä joka tapauksessa aivan liian niukka. Vuonna 1916 teetettäväksi ehdotetut työt käsittävät pääasiassa vesikattojen, riippu- ja syöksyputkien tarkastamisen, siistimisen ja ehkä tarpeelliset vähäiset korjaukset, lukuisain kattojen (asfalttikattojen) tervauksen, kaikkien tulisijain, korkeapainehöyrykattilain ja erinäisten konelaitosten tarkastuksen ja vuosikorjauksen, aivan välttämättömiä lattia- ja maalauksia y. m. vähäisiä töitä, joiden kaikkien on katsottu olevan sen laatuista, että niiden toistaiseksi jättäminen

vahingoittaisi rakennuksia. Ryhmän eri rakennusten kesken jakaantuu summa seuraavasti: asuntopaviljonki A 500, asuntopaviljonki B 200, asuntopaviljonki C 750, talousrakennus D 1,200, pesulaitos E 650, työlaitos F 300, hallintorakennus H 430, kirkko K 50, portinvartijan asunto L 40, sikala M 250, sauna N 220, jääkellari O 65, kattilahuone P 3,520, paja R 125, mukavuuslaitos S 40, talli U 160, navetta V 60, jääkellari Y 40, makasiini Z 70, lato Å 80 ja kaluvaja Ä 50 markkaa.

Poliisilaitoksen käytettävänä olevain rakennusten ja huoneistojen korjauksesta ja kunnossapidosta on ensi vuonna laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 9,640 markkaa, joka summa jakautuu eri talojen ja huoneistojen kesken seuraavasti: 3,885 markkaa Aleksanterinkatu N:ot 22—24, 925 markkaa Aleksanterinkatu N:o 26, 720 markkaa Ratakatu N:o 10, 1,625 markkaa Pengerkatu N:o 5; Bölen poliisivartiotupa 400 markkaa, Vanhankaupungin s:n 350 markkaa, Eerikinkadun poliisiasema 275 markkaa, Hermannin s:n 60, Töölön s:n 100 sekä poliisin hevosten talli 1,300 markkaa.

Edellä mainituissa taloissa ja huoneistoissa teetettäväksi ehdotetut korjaustyöt käsittävät poliisikamaritalossa Aleksanterinkadun N:oissa 22—24 vesikattojen, syöksyputkien, tulisijain, lattiamattojen y. m. s. rakennuksen kunnossapidon vaatimia korjaustöitä. Tässä rakennuksessa vuoden umpeen vallitsevasta runsaasta liikenteestä johtuu, että eräät lattiat, tapetit, ovet, seinämaalaukset y. m. s. yleensä sangen pian turmeltuvat ja kaipaavat siistimistä, jopa uudistustakin, minkätähden, vaikka nykyisten tukalain taloudellisten olojen vallitessa rakennusten siistimistöitä täytyykin jossakin määrin supistaa, on niitä varten kuitenkin ehdotettu erinäisiä tarpeellisiksi katsottuja vähäisiä rahamääriä. Talonmiehenhuoneisto, jota ei ole vuosikausiin korjattu, on nyttemmin niin huonossa kunnossa, että sekin on välttämättä perin pohjin siistittävä. Eräiden huoneiden lattiat niinkään ovat niin kuluneet, että ne välttämättä täytyy tarkastaa ja korjata.

Poliisilaitoksen käytettävänä olevissa Aleksanterinkadun talon N:o 26 huoneistoissa on sota-aikana säädettyjen pakollisten määräysten ja kaikenlaatuisten ilmoitusten johdosta koko tämän vuoden vallinnut aivan uskomattoman suuri tungos ja tavaton liikenne, mitkä seikat ovat sangen haitallisesti vaikuttaneet puheena olevain huoneistojen siisteyteen ja sisustuksen lujuteen. Vaikka ensi vuoden budjettiehdotuksen laadinnassa yleensä on sisäisiin korjaustöihin nähden noudatettu suurinta säästäväisyyttä, on kuitenkin katsottu välttämättömän tarpeelliseksi, paitsi tavanmukaisia tulisijain korjauksia ja lattia- lakkauksia, käyttää eräitä tämän oheisessa erikoisehdotuksessa lähemmin mainittuja rahamääriä moniaiden näissä huoneistoissa olevain huoneiden sisäpuoliseen siistimiseen ja paperoimiseen.

Poliisitalossa Ratakadun 10:ssä on paitsi vuotuista vesikattojen, syöksyputkien ja tulisijain tarkastusta ehdotettu toimitettavaksi vain vähäisiä pääkäytävän laudoituksen siistimis- ja maalaustöitä sekä erään vuokrahuoneistossa olevan huoneen paperoiminen ja maalaus.

Poliisitalon Pengerkadun 5:n korjauksia varten on ehdotettu 1,625 markkaa, josta rahamäärästä 485 markkaa on laskettu kuluvan vesikaton ja syöksyputkien korjauksiin, uuden syöksykaivon teettämiseen sadeveden poisjohtamiseksi pihamaalta y. m. vähäisiin ulkopuolisiin töihin. Jällellä oleva määrä, 1,140 markkaa, käytettäisiin pääasiallisesti tulisijain ja lattia- tarpeellisiin vuotuiskorjauksiin.

Bölen, Vanhankaupungin, Eerikinkadun, Hermannin ja Töölön poliisivartiokonttorien erinäisiin korjauksiin on laskettu tarvittavan edellä mainittut rahamäärät, joilla teetettäisiin vähäisiä korjauksia, tulisijain, lattiajn, arestihuoneiden, ikkunain, ovien y. m. vuosikorjaukset sekä vähäisiä tarpeellisiksi katsottuja maalaus- ja siistimistöitä.

Poliisin hevostallissa teetettäviksi ehdotetuista korjaustöistä on laskettu olevan kustannuksia 1,300 markkaa, josta summasta kattojen ja syöksyputkien ulkopuoliseen korjaukseen, erään suojakaton pitentämiseen ja isohkon laatikon hankkimiseen takomahiilien säilytyspaikaksi on laskettu menevän 125 markkaa, sekä 80 pilttuun aluspalkkien, seimien ja vesialtaan korjaukseen 640 markkaa, jota paitsi ylijäämä, 535 markkaa, käytettäisiin vuoden varrella tarpeellisiksi osottautuviin erinäisiin vähäisiin töihin.

Fredriksbergin viereisen *Kulikutaisairaalan* 13 eri rakennusta on lähes kaksi vuotta käytetty tarkoitukseensa, ja ne ovat edelleenkin sangen hyvässä ja siistissä kunnossa. Nämä samoin kuin muutkin sairaalarakennukset kaipaavat kuitenkin vuotuista silmälläpitoa ja hoitoa; etusijassa on toimitettava vähäisiä vesikattojen, jalka- ja syöksyputkien, ikkunain ja ovien korjauksia, lattiajn lakkauksia y. m. tuollaisia vähäisiä töitä. Rakennusryhmässä olevat laajat höyrykattila- ja konelaitokset niinkään ovat vähäisten vuotuisten korjausten tarpeessa. Sairaala-alueella oleva kurkkumätäpaviljongin VIII sekä isorokkopaviljongin XI ja ruumishuoneen XII välinen tie on kuitenkin sangen huonossa kunnossa, minkätähden se olisi varustettava ojakivillä ja vierrettävä, jota paitsi muutkin tiet ovat vähäisten korjausten tarpeessa. Kaikkiin näihin töihin on laskettu tarvittavan 6,900 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten y. m. kesken seuraavasti: I hallintorakennus 500, II talusrakennus 340, III pesu- ja kattila-huone 1,725, IV tarkastuspaviljonki 150, V tulirokkopaviljonki 580, VI varapaviljonki 220, VII tuhkarokkopaviljonki 135, VIII kurkkumätäpaviljonki 280, IX monipuolisten tapausten paviljonki 95, X renginasunto, talli y. m. 200, XI isorokkopaviljonki 50, XII ruumis- ja ruumiinavaushuone 45, XIII lääkärinasunto 80, tiet 1,700 markkaa, jota paitsi rakennuksissa IV ja VI olevain porrashuoneiden erottamiseksi hoitajatarhuoneiden viereisistä välikäytävistä tarvitaan 800 markkaa.

Greijuksen sairaalan kuuluvissa eri rakennuksissa on paitsi vuosittain tarpeellisia vesikattojen ja tulisijain, lattiajn y. m. korjauksia havaittu aivan välttämättömäksi teettää eräitä rakennustöitä. Niinpä ovat päärakennuksen porrashuoneen sekä erään viereisen huoneen ullakkoparrut niin lahot, että ne on välttämättä uudistettava. Tästä on tietenkin seurauksena, että näissä huoneissa myös täytyy teettää eräitä maalaus- ja verhoilutöitä. Keittiö on ylen kulunut ja tulisijat palaneet, minkätähden siinä sekä eteisessä ja ruokakomerossa on välttämättä teetettävä eräitä maalaus- ja siistimistöitä.

Pienemmässä asuinrakennuksessa ovat parrustot aikojen kuluessa pilaantuneet niin, että huoneita valitetaan sietämättömän kylmiksi ja lattiaveto rasittaa asukkaita kovasti. Näiden epäkohtain poistamiseksi sekä vesikatton ja tulisijain korjaamiseksi on tätä rakennusta varten ehdotettu Smk 1,992: 40. Vesipumpulla ja säiliöllä varustettu sairaalan kaivo täytyy syventää, säiliö korjata, kaapia ja maalata, jota paitsi sairaalasta Huopalahteen laskeva avonainen viemäri on mennyt umpeen ja on ehdottomasti perattava.

Kun *Hesperian sairaalaa* ei ole kuluvana vuonna käytetty, on korjauksiin vuonna

1916 laskettu tarvittavan ainoastaan 540 markkaa, joka rahamäärä käytettäisiin miltei yksinomaan kattojen korjauksiin ja tervaamiseen sekä tulisijain, ulkoportaiden y. m. tarkastamiseen.

Humaliston tuberkulosisairaalassa terveydellisistä syistä tarpeellisia sisäisiä korjaus-, maalaus- ja verhoilu- sekä linoleumitöitä, asfalttilattiajn paikkausta ynnä käymäläin ja kylpyhuoneiden siistimistä varten on 1916 vuoden budjettiehdotukseen merkitty 800 markkaa.

N. s. *koleraparakkeja* on kuluvana vuonna käytetty erinäisten kulkutautitapausten hoidossa osin majalana ja osin sairaalana, ja nykyisissä tavattomissa oloissa on mahdollista, että niitä milloin tahansa tarvitaan varsinaiseen tarkoitukseensa, minkätähden niissä on ehdotettu paitsi tavanmukaisia syöksyputkien- ja tulisijain korjauksia sekä katontervauksia toimeenpantavaksi ikkunain ja ovien korjaus. N. s. tarkastuspaviljonkia, johon toisinaan on sijoitettuna paljonkin ihmisiä, valitetaan erittäin kylmäksi, minkätähden seinäin tiivistämistä sekä välikattotäytteen lisäämistä varten on tämän rakennuksen osalle merkitty 500 markkaa. Tämän ryhmän eri rakennuksia varten on merkitty seuraavat rahamäärät: kivipaviljonkia varten 500, pohjoista puuparakkia varten 450, eteläistä puuparakkia varten 365, kattilahuonetta varten 140, tarkastuspaviljonkia varten 1,150, keittihuonetta N:o 1 varten 250, vajaa varten 30, keittihuonetta N:o 2 varten 170 ja ruumishuonetta varten 15 markkaa.

Marian sairaalaan kuuluvain rakennusten korjausta ja kunnossapitoa varten on katselmusten nojalla yksissä neuvoin sekä sairaalan edustajain että osittain kaupungin yleisten töiden Hallitusten jäsenten kanssa vuodeksi 1916 merkitty 18,200 markkaa, josta summasta eri rakennuksissa toimitettaviin töihin käytettäisiin seuraavat määrät: kirurgisella osastolla 3,500, hallintorakennuksessa 575, sisätautien osastolla 2,515, n. s. punaisessa kivipaviljongissa 550, tuberkulosipaviljongissa 1,700, oppilaskoulussa 150, talousrakennuksessa 4,000, ruumishuoneessa 390, tallissa ja vaunuajassa 125, desinfisioimishuoneessa 750, ent. kulkutautipaviljongeissa N:oissa 1—7 400, s:n N:oissa 2—6 (nykyisessä lastensairaalassa) 1,800, s:n N:oissa 3—5 400, ent. tarkastuspaviljongissa 400 ja n. s. majalassa 345 markkaa, jota paitsi porttien, aitain y. m. korjauksiin käytettäisiin 600 markkaa.

Kirurgisella osastolla teetettäväksi ehdotetut työt käsittävät, paitsi vesikattojen, jalka- ja syöksyputkien y. m. vuosikorjausta, etusijassa erinäisiä lattiajn siistimis- ja maalaustöitä, käymäläin ja kylkihuoneiden, seinäin ja kattojen sekä eräiden yksityishuoneiden, yhden ruokasalin, nukumishuoneen y. m. seinäin ja kattojen siistimistä, ison leikkaussalin lattian tasoitusta ja kahden ison sairassalin parkettilattiajn välttämättömän vuosikorjauksen, jotka kaikki työt on rakennuksen tarkoituksen ja käyttämisen johdosta pidetty tarpeellisina. Sitä paitsi ovat leikkaussalin alaisessa lämpimässä kamarissa olevat putkiletkut ynnä näihin vievä pääjohto niin ruostuneet, että ne on katsottu olevan välttämättä uudistettava.

Hallintorakennuksessa oli allekirjoittanut ehdottanut korjauksia (kattojen maalausta ja verhoilua) toimitettavaksi useissa asuinhuoneissa, mutta edellä mainitussa Hallituksen edustajain toimittamassa katselmustilaisuudessa tätä ehdotusta ei hyväksytty, minkä johdosta tässä rakennuksessa tarpeellisista katon ja syöksyputkien, tulisijain y. m. s. välttämättömistä vuosikorjauksista on ehdotettu toimitettavaksi ainoastaan portinvartijan vartijahuoneen ja taloudenhoitajan asuinhuoneen sisäpuolinen siistiminen, näiden huoneiden sisustus kun oli vahingoittunut erinäisiä lämpöjohto- ja lämminvesijohtoputkia tänä vuonna uudistettaessa.

Sisätautien paviljongin korjaustöitä ehdottaessaan oli allekirjoittanut myös ottanut lukuun ylihoitajattaren huoneiston ja 16 hoitajatarhuoneen sisäisen korjauksen (kattojen maalauksen ja verhoilun), mutta edellä mainitussa katselmustilaisuudessa ei tätä ehdotusta sinänsä hyväksytty, enempää kuin ehdotusta hallintorakennuksen asuinhuoneitten siistimisestäkään. Muut työt käsittävät pääasiallisimmin, paitsi kattojen, syöksyputkien, ulkoparvekkeiden y. m. tavanmukaisia korjauksia, käymäläin ja kylpyhuoneiden, eräiden sangen huonossa kunnossa olevain yksityishuoneiden sekä neljän huonoimmassa kunnossa olevan hoitajatarhuoneen sisäpuolisen siistimisen, kaksoisovien hankkimisen 11 yksityishuoneeseen, joihin on käytävä isoista portaista, jottei kovasti kaikuvan porrashuoneen kolina häiritsisi näissä huoneissa olevia potilaita.

N. s. punaisessa kivipaviljongissa, jonka alakerros on luovutettu haavoitettujen sotilaiden sairaalaksi, on paitsi vesikaton, tulisijain, ulko-ovien y. m. vuosikorjauksia ehdotettu toimitettavaksi ainoastaan vähäisiä siistimistöitä keittiössä, kylpyhuoneissa, W. C:ssä y. m.

Jo kuluva vuodeksi laatimassaan budjettiehdotuksessa oli allekirjoittanut huomauttanut, että tämän rakennuksen lämpöjohtoputket olivat aikain kuluessa ruostuneet niin pahoin, että tuon tuostakin oli syntynyt vuotoja putkiverkkoon, ja olikin sentähden budjettiehdotukseen tätä tarkoitusta varten pantu 5,000 markan erä, jota ei sittemmin kuitenkaan ahtaiden aikojen johdosta budjetinkäsittelyssä myönnetty. Kun siitä lähtien raudan ja muiden lämpöjohtotarvikkeiden hinta on noussut enemmän kuin 50 % ja ehken vieläkin nousee, sekä kun nykyisiä taloudellisia oloja ei käyne pitäminen viimeisyksyisiä edullisempina, ei tänäkään vuonna voitane myöntää määrärahaa puheena olevaa työtä varten, minkätähden sen kustannuksia ei olekaan pantu budjettiehdotukseen.

Tuberkulosipaviljonki on rakennuksen tarkoituksen johdosta pidettävä mahdollisimman siistissä kunnossa, minkätähden tässä rakennuksessa on paitsi vesikaton perinpohjaista korjausta ja tervausta, tulisijain korjauksia y. m. s. töitä ehdotettu toimitettavaksi erinäisiä tarpeellisiksi katsottuja maalaus-, siistimis- ja lakkaustöitä.

Erinäisiä vuoden varrella ehkä tarpeellisiksi osottautuvia töitä ja tavanmukaisia tulisijain korjauksia y. m. varten *oppilasasunnossa* on, niinkuin edellä mainittiin, laskettu tarvittavan 150 markkaa.

Taloussrakennuksessa teetettäväksi ehdotetut työt ovat pääasiassa ulkokaton, tulisijain ja konelaitteiden tavanmukaisia vuosikorjauksia, lattia- ja tervauksia y. m. Lisäksi on toimitettava erinäisiä maalaustöitä leipomossa, leikkelesäiliössä, lämmitys- ja konehuoneessa, jotka työt ahtaista taloudellisista ajoista huolimatta on katsottu tarpeellisiksi teettää.

Muissa puheena olevaan sairaalaryhmään kuuluvissa rakennuksissa on, niinkuin edellä olevista numerotiedoistakin näkyy, yleensä ehdotettu teetettäväksi ainoastaan sellaisia vuosittain uusiintuvia töitä, niinkuin katon- ja tulisijain korjauksia y. m., joita rakennusten kunnossapito vaatii.

Paitsi mainitun laatuja töitä on kuitenkin ehdotettu teetettäväksi eräitä sisäpuolisia maalaustöitä desinfioimisrakennuksessa, jota kuluvana vuonna on erittäin ahkerasti käytetty haavoittuneille sotilaille kuuluvain parseliin desinfioimiseksi.

Nykyään lastensairaalaksi käytetyssä entisessä kulkutautipaviljongissa N:o 2—6 on paitsi vuosittain uusiintuvia katon- ja tulisijain korjauksia myös ehdotettu teetettäväksi erinäisiä

sisäisiä maalaustöitä, koska nämä allekirjoittaneen mielestä ovat välttämättömät, jos mieli puheena olevaa paviljonkia edelleen jonkin aikaa käyttää nykyiseen tarkoitukseensa.

Sairaalaan ympäröivä aitakin kaippaa vuosittain uusiintuvaa tarkastusta ja korjausta, minkätähden tätä tarkoitusta varten on ehdotettu jo edellä mainittu summa 600 markkaa.

Konelaitosten vuotuista kunnossapitoa sekä vuoden varrella tarpeellisiksi käyviä erinäisiä korjauksia varten on laskettu tarvittavan noin 1,5 % *Sipoon mielisairaalan* likimääräisistä kokonaiskustannuksista eli 4,500 markkaa.

Oulunkylän kesäpäiväparantolassa tarpeellisiksi katsottuja korjaustöitä varten on laskettu ensi vuonna tarvittavan 550 markkaa, jotka varat käytettäisiin vesikaton erinäisiin korjauksiin ja tervaukseen, tulisijain korjaukseen sekä leikkikenttään ja aurinkokylpyläin sorastamiseen.

Kivelän sairaalaryhmään kuuluvain rakennusten erinäisistä korjauksista on ensi vuonna laskettu olevan kustannuksia 15,100 markkaa. Samoin kuin useimmat vuonna 1916 toimeenpantaviksi ehdotetut työt käsittäisivät täälläkin teetettävät pääasiallisimmin rakennusten kunnossapitämistä tarkoittavia töitä, niinkuin vesikattojen tervausta, tavanmukaisia tulisijain ja lattian, ulko- ja sisäikkunain, ovien y. m. korjauksia. Talousrakennuksessa III oleva leivän-säilytyshuone on epäsiisti ja huonossa kunnossa, minkätähden on katsottu tarpeelliseksi siistiä se. Samaten kaipaavat leipomon sisäseinät ja katto siistimistä ja maalaamista. Rakennuksen IV eräät pienemmät välikäytävät ovat niin kurjassa kunnossa, että niitäkin täytyy jonkin verran siistiä. Johtajan, professorin Ernst Ehrnroothin pyynnöstä on rakennuksessa V Mattila ehdotettu asfaltilla päällystettäväksi yhden hoitaja- ja yhden hoitajatarhuoneen puulattiat sekä asfaltin päälle pantavaksi täytettä. Rakennuksessa IX olevan pesutuvan asfaltilla päällystetty palkisto on perin laho. Kun tällainen rakennustapa pesutuvassa on sangen sopimaton, on lattia ehdotettu purettavaksi ja palkisto tehtäväksi rautabetonista, josta työstä on kustannuksia 1,000 markkaa. Lopuksi on katsottu tarpeelliseksi korjata ja punaisella lietevärillä maalata osa laitosta ympäröivää, osittain varsin lahoa aitaa, josta työstä on laskettu olevan kustannuksia 675 markkaa. Ensiksi mainitusta summasta on eri rakennusten osalle laskettu seuraavat määrät: suuren mielisairaalan 2,770, sairaalarakennuksen 1,570, talousrakennuksen 1,800, ent. kirkkorakennuksen 1,025, Mattilan 695, ent. lastenkodin 165, pesutuvan 3,530, tuberkulosipaviljongin N:o 3 350, s:n N:o 1 190, s:n N:o 2 915, lääkärin-asunnon 150, ruumishuoneen 60, mukavuuslaitoksen 45, olkiladon 160, tallirakennuksen 560, uimahuoneen 140, porttien ja aidan 675 sekä sekalaisia töitä varten 300 markkaa.

Eläintarhassa olevain *kaupunginpuutarhan rakennusten* kunnossapitämiseksi vuonna 1916 on budjettiehdotukseen pantu 4,000 markkaa, joka rahamäärä jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: kaupunginpuutarhurin asunto 183:60, oppilasasunto 300, pienempi asuinrakennus 35, kasvihalli ynnä kasvisuojat 940, talvipuutarha 1,760, vajarakennukset 210, talli 180, lintuhuone 25 sekä arvaamattomiin töihin 366:40. Ehdotetut työt ovat pääasiassa kattojen korjauksia ja tervauksia, kasvihallin puuosain ja kasvisuojain lasikattojen maalausta, kasvipyötyin korjausta ja tervausta, uusien kasvipyötyin hankkimista lahoneiden sijaan sekä rakennusten kunnossapysymiseksi tarpeellisia tulisijain korjauksia y. m.

Tulli- ja satamatarkoituksiin luovutetuissa rakennuksissa ja huoneistoissa ensi vuonna toimitettavista korjauksista on laskettu olevan kustannuksia 7,800 markkaa, joka summa

jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: Katajanokan tulli- ja pakkahuone 4,800, warranttilyhtiön talossa oleva postiosasto 200, Keittohuoneenrannassa sekä pohjoisella ja eteläisellä laiturinsiivellä olevat tavaravajat 250, Makasiininrannan tavaravajat 1,400, tarkastuspaviljonki 400, Linnanrannan odotuspaviljonki 225, satamavartijain kojut 275, Sörnäsän satamakonttori 150 ja warranttilyhtiön talossa Katajanokalla oleva satamaradan tavara-asema 100 markkaa.

Katajanokan tavaravajain korjaustöitä varten ei ole katsottu tarpeelliseksi varata määrärahoja ensi vuodeksi, koska nämä rakennukset nykyään kokonaan ovat merisotilasviranomaisten käytettävänä ja niiden perinpohjainen korjaus joka tapauksessa käy tarpeelliseksi, sittenkun ne on palautettu kaupungin haltuun.

Katajanokan tulli- ja pakkahuonetta on tosin siitä lähtien, kun sotatila alkoi, käytetty tuntuvasti vähemmän kuin ennen, eikä se siis kaipaisi sanottavia eikä kalliita sisäisiä korjaustöitä. Asianlaita on kuitenkin niin, että tässä rakennuksessa on erinäisiä kone- ja niiden vertaisia laitoksia, niinkuin vaakoja sekä sähkö- ja vesivoimalla käypiä hissejä, jotka rakennuksen itäpuoliskossa sijaiten ovat, sen johdosta että nyttemmin tämäkin rakennuksen osa on luovutettu sotilasviranomaisille, olleet käytännössä sekä kaipaavat vuotuista tarkastusta ja kunnossapitoa, jotteivät pilaantuisi. Mustasta levystä tehty vesikatto on alttiina merituulille ja Rahapajanrannassa olevista sotalaivoista tulevalle syövyttävälle kivihii lensavulle, minkätähden se on vuossittain perinpohjin tarkastettava, ja ainakin puolet sen pinta-alasta on korjattava ja tervattava, jottei se menisi aivan pilalle.

Mitä vihdoin rakennuksessa olevaan keskuslämpöjohtolaitokseen tulee, oli allekirjoittanut jo vuodeksi 1915 laatimassaan budjettiehdotuksessa esittänyt, että näiden kovasti ruostuneiden lämpöjohtojen uudistamiseksi osotettaisiin 10,250 markkaa, mutta tukalain taloudellisten olojen johdosta tätä summaa ei myönnetty. Olisi sentähden johdonmukaista ehdottaa tämänkin työ teetetäväksi vuonna 1916. Mutta kun raudan ja kaikkien muiden lämpöjohtotarvikkeiden hinta nyttemmin on kohonnut noin 50 %:lla ja kaiketi edelleen kohonnee, sekä kun taloudellisten olojen paranemista vuonna 1916 tuskin lienee odotettavana, ei näin suurta erää voitane panna budjettiin, niin hyvin perusteltu kuin se olisikin. Tämän johdosta ehdotetaan 1,200 markkaa käytettäväksi lämpöjohtoon kuluvana vuonna ilmestyneiden vuotojen ja muiden vikain korjaamiseksi.

Samat syyt, joilla edellä on perusteltu Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen korjaustöiden teettämistä, perustelevat myös Länsirannassa olevain tavaravajain (tullihaaraosaston) töiden suorittamista. Näissäkin rakennuksissa olisi toimitettava semmoisia korjaustöitä, että rakennusta voi käyttää tarkoitukseensa. Sellaisista töistä mainittakoon vaakain tarkistus, lattiaain tervaus, hissien vuosikorjaus y. m. s.

Muut tulli- ja satamatarkoituksiin luovutetuissa rakennuksissa ehdotetut työt ovat vuosittain uusiintuvia, semmoisia kuin vesikattojen, syöksyputkien, tulisijain, lattiaain, ulkoseinäin y. m. korjauksia, ja rajoittuvat nämä määrärahat, niinkuin edellä esitetyistä numerotiedoista näkyy, vain välttämättömpiin, rakennusten kunnossapitämiseksi tarpeellisiin töihin.

Oulunkylän eri rakennuksista on n. s. Berggrenin huvila luovutettu sotilasviranomaisten käytettäväksi. Kun tämä rakennus jälkeen palauduttuaan kaupungin käytettäväksi joka

tapauksessa kaipaa perinpohjaista korjausta, ei sen korjauttamiseksi ole 1916 vuoden budjetti-ehdotukseen pantu määrärahaa.

Oulunkylän lastenkodin viiden rakennuksen tarpeellisia korjauksia varten on ehdotettu 1,770 markkaa, joka summa käytettäisiin alempana lähemmin mainitulla tavalla ainoastaan kattojen ulkopuoliseen korjaukseen ja tervaukseen, jota paitsi toimitettaisiin tulisijain vuosikorjaus ja niinikään korjattaisiin eräitä lattioita, jotka kulumisen johdosta on vuosittain osin maalattava ja osin lakattava. Edellä mainittu 1,770 markan rahamäärä jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: Oulunkylän kartanon päärakennus 990, kartanon pienempi asuinrakennus 170, kartanon puuvaja 40, pesutupa ja sauna 100 sekä Bamsaksen asuinrakennus 470 markkaa.

Muista kaupungin omistamain rakennusten ja talojen *erinäisistä korjauksista* on laskettu ensi vuonna olevan menoja 45,000 markkaa sen sijaan että niitä kuluvana vuonna edellytettiin olevan 45,500 markkaa ja tilien mukaan on näihin tarkoituksiin käytetty vuonna 1914 Smk 50,216:09, vuonna 1913 Smk 51,609:07 ja vuonna 1912 Smk 50,624:52. Edellä mainittuun 45,000 markan summaan sisältyy muun muassa Alppilan erinäisten korjausten kustannuksia 2,100 markkaa, Rikhardinkadun varella olevan kansankirjastotalon 4,250, kauppahallien 6,730, uimahuoneiden 6,280, kaupungin talojen (Vuorimieskatu N:o 9, Puutarhakatu N:o 4, Aleksanterinkatu N:o 26, Myllytie N:o 5) 2,580 ja yleisten mukavuuslaitosten kustannuksia 2,700 markkaa. Teetettävät työt tarkoittavat pääasiassa rakennusten kunnossapitämistä ja ovat siis vesikattojen, syöksyputkien, ulkoseinäin, tulisijain, lattiain, ikkunain ja ovien y. m. korjauksia. Lopuksi on 1916 samoinkuin oli 1915 vuoden budjettiehdotuksessakin erinäisiä vuoden varrella ehkä ilmaantuvia, lähemmin luettelemattomia korjaustöitä varten ehdotettu 4,000 markan arviomääräraha.

Uutistytöt.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallituksen päätöksen mukaan on uuden kansakoulutalon teettämiseksi Töölöön merkitty 200,000 markkaa.

Nykyisiin ahtaisiin taloudellisiin oloihin katsoen ja kun budjetinkäsittelyssä viime vuonna ehdottettuja määrärahoja ei myönnetty isonlaisen heinävaan' an ynnä siihen kuuluvan vajan laittamiseksi Hakaniementorille eikä musiikkilavan teettämiseksi V Linjan viereiseen istutukseen Kalliiossa, ei näiden kahden työn kustannuksia ole pantu ensi vuodentakaa budjettiehdotukseen, vaikka Rahatoimikamarin näitä töitä koskevat päätökset kesäkuun 16 päivältä ja maaliskuun 11 päivältä 1914 on merkitty muistoon.

Ensi vuoden budjetin käsittelyn yhteydessä kaupungin yleisten töiden Hallituksessa tehdyn erityksen mukaisesti on ehdotukseen pantu kaikkiaan 10,000 markan määräraha Ruoholahden uimahuoneiden poistamiseksi ja kahden uuden uimahuoneen teettämiseksi Busholmaan (toisen miehiä ja toisen naisia varten).

Forsbyn työ- ja kunnalliskodin avonaista kaluvajaa valitetaan liian pieneksi sikäläisille lukuisille ajo- ja muille kaluille, minkätähden sen laajentamista (pitentämistä) varten on

---

ehdotettu osotettavaksi 1,450 markkaa. Laitoksen johtajan pyynnöstä ja kaupungin vesijohtolaitoksen ehdotuksen mukaan on sitä paitsi ehdotettu osotettavaksi 750 markkaa kahden palovesijohdon laittamiseksi entisten lisäksi talli- ja navettarakennuksiin. Näistä töistä on siis kustannuksia kaikkiaan 2,200 markkaa.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto:

Karl Hård af Segerstad.

III. Kunnallishallinto.

6. Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.

Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk kokoukselta, arviolta	— —	4,200: —
Hallituksen sihteeri, palkkiota	— —	3,000: —
Kaupungininsinööri, palkkaa	15,000: —	
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	3,000: —	
matkarafoja	600: —	18,600: —
Työpäällikkö, palkkaa	10,000: —	
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	2,000: —	
matkarafoja	500: —	12,500: —
Yksi insinööri katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla, palkkaa	8,000: —	
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta 1/2:stä 1916	733: 33	
matkarafoja	500: —	9,233: 33
Yksi insinööri katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla, palkkaa	8,000: —	
matkarafoja	500: —	8,500: —
Kaupunginarkkitehti, palkkaa	10,000: —	
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta ..	1,000: —	
matkarafoja	500: —	11,500: —
Avustava kaupunginarkkitehti	6,000: —	
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta 1/2:stä 1916	550: —	
matkarafoja	500: —	7,050: —
Kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa ..	10,000: —	
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta ..	1,000: —	
matkarafoja	500: —	11,500: —
Avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	— —	6,000: —
Geodeetti, palkkaa, paitsi virkasivutuloja	5,000: —	
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	1,000: —	
matkarafoja	500: —	6,500: —
Siirros	— —	98,583: 33

	Siirros	— —	98,583: 33	
Kaupunginpuutarhuri, palkkaa, paitsi asuntoa ja polttopuita	3,000: —			
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	600: —			
henkilökohtaista palkanlisäystä	<u>2,400: —</u>		6,000: —	
Puhtaanapitolaitoksen johtaja, palkkaa	6,000: —			
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta 1/3:stä 1916	500: —			
matkarahoja	<u>500: —</u>		7,000: —	
Kamreeri, palkkaa	5,000: —			
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	<u>1,000: —</u>		6,000: —	
Kaupunginrakennusmestari, palkkaa	4,000: —			
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	<u>800: —</u>		4,800: —	
Varastonhoitaja, palkkaa	4,000: —			
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta ..	<u>400: —</u>		4,400: —	
Vanhempi metsänvartija, paitsi asuntoa ja polttopuita, palkkaa	1,200: —			
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	240: —			
henkilökohtaista palkanlisäystä	<u>260: —</u>		1,700: —	
Nuorempi metsänvartija, paitsi asuntoa ja polttopuita, palkkaa	1,000: —			
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta ..	<u>200: —</u>		1,200: —	
1 vahtimestari, paitsi asuntoa ja polttopuita	— —		1,200: —	
Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset, arviolta	— —		25,000: —	
Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljelys, arviolta	— —		2,000: —	
Tarveaineet ja apupäivätyöt mittauksissa, arviolta	— —		13,000: —	
Tarverahat, arviolta	— —		8,000: —	
Valaistus	— —		1,000: —	
Polttoaineet	— —		3,500: —	
Siivoaminen	— —		2,275: —	
Rakennuskontt. kaikkien huoneistojen vuokra	— —		12,000: —	
Määräraha kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskonttorin työntekijöille	— —		<u>14,000: —</u>	211,658: 33
<u>Yhteensä Smk</u>	<u>— —</u>		<u>— —</u>	<u>211,658: 33</u>

XIII. Yleiset työt.

1. Rakennukset ja talot.

Korjaukset ja kunnossapito.

Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	— —	7,000: —
W. C:n laittaminen Alppilaan	— —	6,090: —
Bengtsårin kasvatustalo	— —	3,900: —
Palolaitoksen rakennukset:		
Pohjoinen paloasema	1,825: —	
Eteläinen "	2,675: —	
Kallion "	650: —	
Hermannin "	250: —	
Kampintorin "	400: —	
Bölen "	350: —	
Korkeavuorenkadun talo N:o 39	375: —	
Töölön palovaja	25: —	6,550: —
Kansakoulut:		
Annankatu N:o 30	2,700: —	
Ratakatu " 8	1,000: —	
Kallio IV Linja N:o 11	350: —	
" " " " 13—15	1,400: —	
Tehtaankatu N:o 15—17	1,700: —	
Fjälldal	325: —	
Kasarminkatu N:o 21	2,800: —	
Lapinlahdenkatu N:o 6	1,900: —	
Mariankatu N:o 22	475: —	
Toukola	575: —	
Nikolainkatu N:o 18	2,800: —	
Porthankatu N:o 8	1,000: —	
Punavuorenkatu N:o 10	400: —	
Töölönkatu N:o 41—43	1,600: —	
Vallila	3,100: —	
Istutusten kunnossapito	500: —	
Sekalaista	375: —	23,000: —
Vuokratut kansakouluhuoneistot	— —	1,650: —
Kunnan työväenasunnott	— —	2,800: —
Forsbyn kunnalliskoti	— —	8,800: —
Poliisilaitoksen rakennukset:		
Aleksanterinkatu N:o 22—24	3,885: —	
Siirros	3,885: —	59,790: —

	Siirros	3,885: —	59,790: —	
Aleksanterinkatu N:o 26		925: —		
Ratakatu N:o 10		720: —		
Pengerkatu N:o 5		1,625: —		
Bölen poliisiasema		400: —		
Vanhankaupungin s:n		350: —		
Eerikinkadun s:n		275: —		
Hermannin s:n		60: —		
Töölön s:n		100: —		
Poliisin hevostalli		1,300: —	9,640: —	
Sairaalat:				
Kulkutautisairaala		6,900: —		
Greijus		5,340: —		
Hesperia		540: —		
Humalisto		800: —		
Koleraparakit		3,070: —		
Marian sairaala		18,200: —		
Nickbyn mielisairaala		4,500: —		
Oulunkylän kesäpäiväparantola		550: —		
Kivelä		15,100: —	55,000: —	
Kaupunginpuutarh. rakennukset Eläintarhassa		— —	4,000: —	
Tulli- ja satamarakennukset:				
Katajanokan tulli- ja pakkahuone		4,800: —		
Postiosasto Katajanokalla		200: —		
Keittuhuoneenrannan sekä Pohjoisen ja				
Eteläisen laituri- ja tavaravajat		250: —		
Makasiininrannan tavaravajat		1,400: —		
Tarkastuspaviljonki		400: —		
Odotuspaviljonki		225: —		
Satamavartijain suojukset		275: —		
Sörnäsän satamakonttori		150: —		
Satamaradan tavara-asema Katajanokalla		100: —	7,800: —	
Oulunkylän kartanon rakennukset		— —	1,770: —	
Erinäiset korjaukset		— —	45,000: —	183,000: —
 Uutisrakennukset.				
Töölön uusi kansakoulutalo		— —	200,000: —	
Busholman uudet uimahuoneet (2 à 5,000: —)		— —	10,000: —	
Siirros		— —	210,000: —	183,000: —

	Siirros	— — 210,000: —	183,000: —
Yhden kaluvajan laajennus ja kahden palo- vesijohdon laittaminen Forsbyn työ- ja kunnalliskotiin		— — 2,200: —	212,200: —

2. Kadut ja yleiset paikat.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	25,000: —		
Merikadun jalkakäytävän uudistus tonttien N:ojen 10—21 viereltä	1,000: —		
Hietalahden torin poikki lounaasta koilliseen kulkevan ajotien sekä kalakauppapaikan ketokiveyksen uudistus	4,250: —		
Kaupungille kuuluvan Pohjoisrannan osan ketokiveyksen uudistus	1,900: —		
Rahapajanrannan osain ketokiveyksen s:n ..	5,800: —		
Tullihuoneen länsipuolella sijaitsevan kuorma- ajurien sementöidyn odotuspaikan s:n	5,400: —		
Kaupungille kuuluvan Hietalahden pohjoisran- nan osan uudesti viertäminen kohta rai- tiotien pohjoispuolelta	2,000: —		
Myllytien s:n	650: —		
Kaivopuiston Läntisen Lehtotien pintatervaus	2,300: —		
Rantatorin kauppahallia ympäröivän asfaltti- käytävän korjaus	1,000: —		
Raatihuoneen viereisen Aleksanterin- ja Kata- riinankadun jalkakäytävän s:n	500: —		
Sture- ja Fredrikssperinkadun risteyksessä olevan avonaisen paikan uudestiasoitus	11,600: —		
Katajanokan sillan rautaosain kaapiminen ja maalaukset	500: —		
Simonkadun ja L. Viertotien välisen L. Hen- rikinkadun päällystäminen I noppaki- villä	44,000: —		
Länsi ja Itä Henrikinkadun välisen Simon- kadun osan s:n s:n	5,550: —		
	Siirros	111,450: —	— — — 395,200: —

	Siirros	111,450: —	— —	395,200: —
Lapinlahdenkadun päällystäminen I noppakivillä tontin N:o 10 (huvilan Lugnet) viereltä		5,800: —		
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain vieresten kaiteiden uudistus ja korjaus ..		7,000: —	124,250: —	

Uutistytöt.

Katajanokan Pohjoisrannan kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä ..		3,850: —		
Kaupungille kuuluvan Fjälldalinkadun osan s:n tontin N:o 4 viereltä		650: —		
Hietaniemen- ja Arkadiakadun välisen, kaupungille kuuluvan Runebergkadun osan s:n s:n		5,900: —		
Ruoholahdessa olevan Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan päällystäminen sementillä		1,400: —		
Kammio- ja Meilanskadun välisen, kaupungille kuuluvan Topeliuskadun osan päällystäminen ketokivillä		7,700: —		
Porthankadun ja I. Viertotien välisen, kaupungille kuuluvan V Linjan osan s:n s:n		6,700: —		
Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen, kaupungille kuuluvan Porvoonkadun osan s:n s:n ..		3,750: —		
Merikadun ja satamaradan välisen Kapteeninkadun jatkoksen viertäminen		1,300: —		
Jalkakäytävien laittaminen XI kaupunginosan korttelin 306 ympärille pitkin Porthankatua	Smk	1,450: —		
pitkin III Linjaa	„	1,200: —		
„ Hämeenkatua ..	„	1,750: —	4,400: —	
Ajotien viertäminen Laivuri- ja Kapteeninkadun välisen satamaradan viereltä		2,750: —		
Vallilantien ajotien viertäminen ja jalkakäytävien sorastaminen I. Viertotien ja Suvantotien väliltä		10,800: —		
	Siirros	49,200: —	124,250: —	395,200: —

	Siirros	49,200: —	124,250: —	395,200: —
Inarintien ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen Vallilan- ja Eurantien väliltä		7,300: —		
Suvantotien s:n s:n Päijänteen- ja Inarintien väliltä		12,600: —		
Keiteleentien s:n s:n Inarintien ja Itäisen Viertotien väliltä		3,100: —		
Nimrodkadun tasoitus Töölönkadun ja L. Viertotien väliltä		5,000: —		
Kirkkomaankadun laajentamiseksi lunastetun venäläisen hautausmaan osan aitaaminen ja täyteaineen vastaanottaminen		2,000: —	79,200: —	203,450: —

3. Kanavat ja viemärit.

Korjaukset ja kunnossapito.

Erinäinen kunnossapito	35,000: —		
Täydennystyöt	5,000: —		
Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi ..	5,000: —		
Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	14,900: —		
Uuden septictank-laitoksen rakennusten maalaus	2,200: —		
Itä Brahekadun alaisen viemärijohdon uudistus Helsinginkadulta noin 180 m pohjoiseen	3,600: —		
Meilansin „Tomtebon“ halki kulkevan ojan syvennys ja perkaus	1,000: —	66,700: —	

Uutistyt.

Syöksykaivojen laittaminen Ruoholahdenrannan ja Ruoholahdenkadun kulmaukseen sekä laskujohdon teettäminen niistä Kirkkomaankadun alaiseen lokaviemäriin	4,400: —	4,400: —	71,100: —
Siirros	— —	— —	669,750: —

Siirros	—	—	—	669,750: —
---------	---	---	---	------------

4. Tiet.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	10,000: —			
Meilansin halki L. Viertotieltä Munkkiniemen sillalle vievän tien korjaus	7,500: —			
Itäiseltä Viertotieltä Gumtähden sairaalaan vie- vän tien s:n ..	1,650: —			
Oulunkylän halki kulkevan ison ajotien kau- pungille kuuluvan osan kuntoonpano sekä jalkakäytävän laittaminen	8,000: —	27,150: —		

Uutistyöt.

Jalkatien laittaminen Johannesburgin raitiotie- pysäkin ja Meilansin viljelyspalstalla N:o 36 olevan riihen välille	550: —	550: —		27,700: —
---	--------	--------	--	-----------

5. Viertotiet.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	15,000: —	15,000: —		15,000: —
----------------------------	-----------	-----------	--	-----------

6. Satamat.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	35,000: —			
Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jää- railojen viereiset aitaukset	10,000: —			
Satamain ruoppaus	35,000: —			
Elevaattorin erinäiset korjaukset ja muutto ..	10,000: —			
Siirros	90,000: —	— —	712,450: —	

	Siirros	90,000: —	— —	712,450: —
Uuden ruoppavarastopaikan järjestäminen ..		6,000: —		
Kolera-altaan eteläpuolisen rantasillan uudistus		12,000: —		
Katajanokan kanavan kivireunustuksen uudistus		6,800: —		
Keittuhuoneen rantasillan uudistus		8,200: —		
Rahapajarannan reunuspalkkien korjaus 350 metrin pituudelta		7,000: —		
Linnanrannan s:n s:n		1,700: —		
Hietalahden rantasillan s:n s:n		1,000: —		
Kaikukadun päässä Sörnäsien Rantatien vierellä olevan laiturin korjaus		3,500: —		
Lintulahdenkadun päässä Sörnäsien Rantatien vierellä olevan laiturin s:n		2,700: —	138,900: —	

Uutistytöt.

Kyttylaiturin laittaminen Taivallahteen 40 sou- tunenettä varten		1,100: —		
Venesijain laittaminen Siltavuorenrantaan ..		3,500: —		
Pitkäsillan lounaispuolisen rantasillan jatka- minen 20 metrin pituudelta 33,000: —				
Määräraha vuodelta 1915.. 15,000: —		18,000: —		
Hietaniemen purkauslaituri		27,000: —		
Rahapajarannan itäisimmän osan uudistus, noin puolet kustannuksista		100,000: —	149,600: —	288,500: —

7. Istutukset.

Korjaus ja kunnossapito.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito ..		135,000: —		
Kivelän istutusten s:n		2,140: —		
Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus		1,050: —		
Mainitun urheilukentän kunnossapito		1,070: —		
Kaisaniemen tenniskentän s:n		1,500: —		
Punanotkon leikkikentän s:n		540: —		
Haapaniemen urheilukentän s:n		850: —		
	Siirros	142,150: —	— —	1,000,950: —

	Siiros	142,150: —	— —	1,000,950: —
Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus		500: —		
Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineet		1,500: —		
Erinäisten Kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitys ja siivoaminen		425: —		
Samain valaistus		175: —		
Talvipuutarhan kunnossapito		7,500: —		
Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot		6,930: —		
Alpin kunnossapito		1,600: —		
Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus		4,500: —		
Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten		3,500: —		
Lannan osto kasvilavoihin		650: —		
Kaupungin vesilintujen hoito		1,150: —		
Työkalujen osto ja korjaus		2,500: —		
Vesiputkien laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin		1,000: —		
Aitausten kunnossapito		5,350: —		
Puistosohvain korjaus		3,000: —		
Kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvaus		18,000: —		
Neljän puistonvartijan palkkaus		3,100: —	203,530: —	

Uutistytöt.

Laivurinkadun ja Speranskytien viereinen istutus		5,000: —		
Kaivopuiston eteläosan tasoitustyöt		6,000: —		
Kaisaniemen tasoitus- ja istutustöiden jatkaminen		8,000: —		
Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen tasoitus		6,000: —		
Kaisaniemen kelkkaratain väliaikaiset sillat		1,000: —		
Kelkkaratain laittaminen		3,400: —	29,400: —	232,930: —
Siiros		— —	— —	1,233,880: —

Siirros — — — — 1,233,880: —

8. *Puhtaanapitolaitos.*

Korjaus ja kunnossapito.

Kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain puhtaanapito ja trallien pinoaminen silloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja Länsirannan talon N:o 10 pihain puhtaanapito	8,650: —	
Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	6,500: —	
Vartijain palkkaus	8,700: —	
Makkien ja käymäläin puhtaanapito	26,000: —	
Samain korjaus ja maalaus	4,350: —	
Samain vedenkulutus ja desinfioiminen	7,000: —	
Kaupungin yleisten paikkain ja katujen puhtaanapito	188,000: —	
Kaupungille 6 kaupunginosan huvila-alueella kuuluvain teiden puhtaanapito	12,450: —	
S:lle 10, 11 ja 12 kaupunginosassa kuuluvain uusien katuosain s:n	16,450: —	
S:lle 13 ja 14 kaupunginosassa kuuluvien uusien katuosain s:n	18,100: —	
Kaupungin katujen kastelu	37,900: —	
Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi	24,000: —	
Viertoteiden puhtaanapito	65,000: —	
Kaivopuiston viertoteiden s:n	1,100: —	
Teiden s:n	28,250: —	
Venesatamain s:n	2,700: —	
Jäiden s:n	2,150: —	457,300: —

Uutistyöt.

1 käymälä L. Viertotien varrelle vastapäätä Hippodromia	2,000: —	2,000: —	459,300: —
Siirros — — — —			1,693,180: —

Siirros — — — — 1,693,180: —

9. Yleinen käymäläin puhtaanapito.

Miehistön ja ajomiesten palkat	211,200: —		
10 hevosen rehut y. m.	12,000: —		
Sekalaisia menoja desinfiioimisaineista, työkaluista y. m.	12,000: —		
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	14,300: —		
Rautatierahdit	40,000: —		
Rautatievaunujen korjaus	2,400: —		
500 panosta makkiastioita kansineen	15,000: —	306,900: —	306,900: —

10. Työkalut.

Erinäiset ostot ja korjaukset	15,000: —		
Pystö- ja tasohöyläkoneen ostoon	2,225: —		
Sirkkelisahan s:n	500: —		
Moottorin ostoon akselineen y. m.	1,600: —		
Kierteenleikkauskoneen s:n	3,000: —		
Pilariporakoneen s:n	2,000: —		
Uuden ruoppauskoneen erinäiset korjaukset . .	12,700: —		
Ruoppaproomun N:o 6 korjaus	1,200: —		
S:n N:o 10 s:n	1,000: —		
2 kasteluvaunun ostoon ä 2,500: —	5,000: —		
21 kasteluvaunun maalaus	1,260: —		
Purgator-rattaiden, käväistysrattaiden ja hiekkalaatikkojen maalaus	1,870: —		
Hiekkavajain korjaus ja maalaus	2,400: —	49,755: —	49,755: —

11. Sekalaista.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapito	4,000: —		
Pesuhuoneiden ja viruslaiturien hoito ja korjaus	7,000: —	11,000: —	11,000: —
Yhteensä Smk	— —	— —	2,060,835: —

XV. Sekalaiset menot.

Turvikissä olevan Henrik Borgströmin kansan-

puiston kustannukset	3,400: —	3,400: —	3,400: —
Yhteensä Smk	— —	— —	3,400: —

Tulot.

IX. Puhtaanapitolaitos.

Talonomistajain maksuja	235,000: —		
Kaupungin s:n omista taloistaan	33,480: —		
Tuloja myydystä lannasta	60,000: —		
Korvausta katujen puhtaanapidosta, lumen- kuljetuksesta y. m.	32,500: —	360,980: —	360,980: —
Yhteensä Smk	— —	— —	360,980: —

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorissa, lokakuun 12 päivänä 1915.

G. Idström.

Vesijohtolaitoksen 1916 vuoden meno- ja tulosääntöehdotuksen perustelmat.

Esillä oleva meno- ja tulosäännön ehdotus on laadittu samaan malliin kuin kuluvankin vuoden menosääntö. Ehdotetut erät poikkeavat täksi vuodeksi vahvistetuista seuraavissa kohdin.

Hoito.

Kun assistentti heinäkuun 1 päivänä 1916 tulee olleeksi 10 vuotta vesijohtolaitoksen palveluksessa, on hänelle mainitusta päivästä lähtien luettu 10 % korotus pohjapalkasta, joka sen ohessa Kaupunginvaltuuston asettaman palkanjärjestelyvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti on laskettu 9,000 markaksi, joten assistentin palkka korotuksineen on ensi vuonna 10,350 markkaa. Kamreerin, kirjanpitäjän ja kassanhoitajattaren palkkaukset on merkitty Hallituksen aikaisemmin ehdottamain määrain mukaisesti. Konttoriapulaisten palkkaukseen on merkitty hiukan korotettu summa eli 7,300 markkaa aikaisemman määrän 6,500 markan sijasta, syystä että tämä menoerä — katsomatta nykyolojen johdosta ehkä annettaviin palkanparannuksiin — on osottautunut riittämättömäksi. Tarverahain y. m. määräraha on korotettu 5,000:sta 7,000 markkaan riittääkseen lisääntyviin menoihin.

Käyttö.

Kemistin palkkaus on merkitty palkanjärjestelyvaliokunnan ehdottamaksi määräksi eli 8,000 markaksi. Kun kemistillä jo on 5 vuoden palveluksesta korotusta 10 % pohjapalkasta, nousee palkka kaikkiaan 8,800 markkaan. Samoilla perusteilla on merkitty kemistin apulaisenkin palkankorotus 5 vuoden palveluksesta 480 markaksi, koska viran nykyinen pitäjä tulee ensi tammikuun 1 päivänä olleeksi 5 vuotta vakinaisena assistenttina. Ylikoneenkäyttäjän palkkaus taas on voitu vähentää 3,300:sta 3,000 markkaan, sen johdosta että entinen viranpitäjä, jolla oli erinäisiä korotuksia, on vaihtunut. Kaupunginvaltuusto vahvisti nimittäin jo 1899 ylikoneenkäyttäjän pohjapalkan 2,700 markaksi, mutta kun laitosta siitä lähtien on monin tavoin laajennettu, täytyy ylikoneenkäyttäjälle nyttemmin asettaa melkoista suuremmat vaatimukset, minkätähden pohjapalkkakin on merkitty, 3,000 markaksi. Muun koneenkäyttäjähenkilökunnan palkat ovat jo kauan olleet liian niukat ja aiheuttanevat niiden parantamista tarkoittavia anomuksia. Paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä on nyt ehdotettu I koneenkäyttäjälle

vuosipalkkaa 2,400 markkaa 2,000 markan sijasta, II koneenkäyttäjälle 2,000 markkaa 1,700 markan sijasta ja koneenkäyttäjän apulaiselle 1,500 markkaa 1,200 markan sijasta. — Vedenkulutuksen lisääntymisen johdosta on vedennostomääräraha korotettu 70,000 markasta 85,000 markkaan. Samasta syystä, mutta erittäinkin kemiavalmisteiden suuren hinnannousun johdosta on kemiallista puhdistusta ja selkeytystä varten oleva määräraha korotettu 135,000:sta kokonaiseen 270,000 markkaan. Polttoaineiden hinnannousun johdosta taas on täytynt lämmitysmääräraha korottaa 8,000:sta 12,000 markkaan. Vesijohtolaitoksessa toimeenpantu kovennettu vartioiminen vaatii niinkään korottamaan yövärtijan palkkausta y. m. varten olevaa määrärahaa 1,000 markalla.

Jakelu.

Konttoriapulaisten palkkausmääräraha on korotettu 7,000:sta 8,200 markkaan. Vesimittarien lukemista sekä laskujen jakelua ja rahainperimistä varten oleva nykyinen määräraha on riittämätön, minkätähden tarkoitukseen on ehdotettu myönnettäväksi 11,500 markkaa.

Putkiverkko ja vesisäiliö.

Putkiverkon, palopostien, venttiilien, satamapostien y. m. korjauksesta ja kunnossapidosta on kuluvana vuonna useista syistä, esimerkiksi uutistöiden puutteesta, minkä johdosta ehdottomasti tarpeellista putkenlaskijain kantajoukkoa täytyy käyttää muihin mainitusta määrärahasta kustannettaviin töihin, oleva menoja noin 30,000 markkaa, joka summa sentähden on merkitty ensi vuodenkin menosääntöön, koska olojen edellytetään olevan likimain samanlaiset kuin kuluvanakin vuonna. Vesisäiliön lämmitysmäärärahaa on korotettu 200 markalla, joten se nousee 700 markkaan.

Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.

Konttori- ja varastoapulaisten palkkausta varten on merkitty 10,700 markkaa nykyisen määrän 9,500 markan sijasta jotta kävisi hiukan korottaminen useamman vuoden virassa olleiden henkilöjen palkkauksia. Lämmitysmääräraha on korotettu 500:sta 700 markkaan.

Sekalaiset menot.

Helsingin maalaiskunnalle maksettavat verot luultavasti kohoavat, minkätähden tämä menoerä on korotettu 1,800:sta 2,500 markkaan. Maanvuokria on voitu vähentää 150 markalla. Puhelinmaksut on korotettu 1,200:sta 1,400 markkaan. Kaupunginkassan kanssa

olevan konttokuranttitilin korkoihin tarvittava määräraha on vähennetty 15,000:sta 10,000 markkaan. — Uusi erä on „Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa“, arviolta 15,000 markkaa, ja on tämä erä menosääntöön pantu Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemän päätöksen johdosta.

Uutistyöt.

Kun Rakennuskonttorin ilmoituksen mukaan konttorin töiden yhteydessä ei käy tarpeelliseksi teettää uusia vesijohtoja, on paitsi 5,000 markan määrärahaa työkalujen ostoon, ehdotukseen pantu määräraha ainoastaan yhtä uutistystä varten, nimittäin 125 mm:n johdon teettämiseksi L. Rannan alle E. Esplanaadi- ja P. Makasiinikadun välille, joten viimeksi mainittujen katujen alaiset L. Rantaan päättyvät johdonpäätt saadaan yhdistetyiksi ja sitä paitsi hyvin tarpeellinen paloposti sijoitetuksi Eteläsataman laiturisiipien läheisyyteen. Kustannukset on laskettu 5,600 markaksi. Hallituksen määräyksen mukaan teetettäviä johtotöitä varten on sitä paitsi merkitty 3,000 markkaa.

Tulot.

Vedenmyynnistä ynnä kaupungin omasta vedenkulutuksesta on laskettu olevan tuloja 1,500,000 markkaa tämänvuotisen määrän 1,320,000 markan sijasta. Vesimittarien vuokratulot on mittarien pienenemisen johdosta laskettu vähenevän 46,000:sta 43,000 markkaan. Mittarilla varustamattomista paloposteista on laskettu olevan tuloja 400 markkaa aikaisemman määrän 350 markan sijasta sekä maanvuokria y. m. 500 markkaa aikaisemman määrän 200 markan sijasta, sen johdosta että nyttemmin saadaan vuokraa myllärin asunnosta.

Tuloja on edellytetty olevan kaikkiaan 1,568,900 markkaa, joten lisäannus on 177,350 markkaa. Jos summasta vähennetään lasketut menot, lukuun ottamatta uutistöiden kustannuksia, eli 672,213 markkaa, on ylijäämä 896,287 markkaa. Tästä summasta on 1916 vuoden alussa luettava pois 5 %:n korko perustamispääomalle 7,403,000 markalle eli 370,150 markkaa sekä vahvistetun suunnitelman mukainen kuoletus 212,000 markkaa, joten puhdas voitto vuodelta 1916 olisi 314,137 markkaa eli 4,25 % perustamispääomalle.

Helsingissä, lokakuun 12 päivänä 1915.

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitos:

Albin Skog.

HELSINGIN KAUPUNGIN

KAASUTEHDAS.

*Helsingissä,
lokak. 13 p:nä 1915.*

N:o

Kaasutehtaan 1916 vuoden meno- ja tuloarvion perustelut.

Kaupungin kaasutehtaalla näyttää toistaiseksi olevan varsin vähän mahdollisuutta kivihiilikaasun valmistamiseen vuonna 1916. Tosin on tehtaan onnistunut Etelävenäjän kaivoksesta saada laitokselle tilatuksi jokin määrä kivihiiliä, mutta toistaiseksi on hiilien kuljetukseen saatavissa vaunuja niin vähän, että ainoastaan mitättömän osan laitoksen vastaisesta tuotannosta voi perustaa kivihiiliin kaasutusaineena.

Budjettiehdotuksessa on kuitenkin noin 400 tonnia kaasuhiiliä, joka määrä olisi saatava kaasutetuksi. Osa tästä kivihiilimäärästä on jo varastossa, ja kun vaunujakin on luvassa, on toiveita jälellä olevan määränkin saamisesta.

Kaasutehtaan pääasiallisen tuotannon edellytetään siis käsittävän puukaasua.

Puukaasua verraten alhaisine lämpöarvoineen — noin 60 % kivihiilikaasun lämpöarvosta — täytyy katsoa uudeksi kauppatavaraksi, minkätähden on varsin vaikea laskea sen menekkiä, erittäinkin jos kaasunhintaa edelleenkin korotetaan. Pitäen ohjeena kulutusnumeroja neljältä viime kuukaudelta, joina laitoksen on täytynyt valmistaa puukaasua, käynee kuitenkin kaasunkulutuksen vuonna 1916 arvioiminen noin 6,000,000 kuutiometriksi.

Yhtä suuria vaikeuksia kohtaa valmistuskustannusten laskeminen. On ollut teknillisesti vaikea tehtävä uudenaikaisessa kivihiilikaasutehtaassa, semmoisessa kuin Helsingin kaupungin kaasutehdas on, siirtyä valmistamaan puukaasua, jommoinen valmistus oikeastaan edellyttää lepäävää retorttia hehkuvine vaakasuorine pintoineen, jotka kontaktivaikutuksella aikaansaavat tislattun raaka-aineen tarpeellisen hajaantumisen.

Laadultaan on valmistettu puukaasu ollut likimain saman arvoista kuin vaakasuorissa retorteissa valmistettu, mutta tulos oli alussa vain noin 200 m³ kutakin kaasutettua puutonnia kohti. Syyskuun 19 päivästä lähtien on tulos kuitenkin järjestämällä kuivatislaus toisin saatu kohoamaan 300 ja lokakuun alusta 390 kuutiometriin kaasutettua puutonnia kohti. Varovaisuus kuitenkin vaatii toistaiseksi edellyttämään saatavan ainoastaan 345 m³ kaasua kutakin puutonnia kohti. Mutta tuloksen määrän lisääntyessä on tavaran laatu jonkin verran huonontunut.

Minkäläiseksi sivutuotteiden, s. o. sysien ja tervan saanti uutta kaasutusmenettelyä käytettäessä muodostuu, on lyhytaikaisen kokemuksen perusteella vaikea varmasti sanoa. Budjettilaskelma onkin sentähden tehty olojen vaatimaa varovaisuutta noudattaen. Samaten on vaikeaa laskea niiden korjausten kustannuksia, jotka käyvät tarpeellisiksi sen johdosta että raakakaasu kovasti syö takorautaisia osia. Laitoksen erinäisiin korjaustileihin on sentähden pantu jonkin verran korotettuja määrärahoja.

Kuudeksi miljoonaksi kuutiometriksi laskettu kaasunvalmistus jakautuisi seuraavasti:

kivihiilikaasua	n.	100,000 m ³
öljykarburoitua vesikaasua	"	200,000 "
puukaasua	"	5,700,000 "
	Yhteensä	n. 6,000,000 m ³

Kaasun myynnin oletetaan jakautuvan seuraavasti:

katuvalaistukseen	500,000 m ³
huonevalaistukseen	100,000 "
lämmitykseen	4,700,000 "

Valmistuksen ja kulutuksen välinen erotus jakautuu lauhtumisen, vuotojen ja laitoksen oman kulutuksen kesken.

Menot kaasutehtaan hoidosta, käytöstä ja rahainperinnästä pysyvät kaasun valmistusmäärän vähenemisestä huolimatta pääasiassa saman määräisinä kuin edellisinäkin vuosina. Budjettiin tehtyjen muutosten yksityiskohtia perustellaan seuraavassa:

Menot.

Hoito.

Vahvistettujen palkkausehtojen mukaisesti kohoaa toimitusjohtajan palkka 10 vuoden palveluksesta, syyskuun 1 päivästä 1916 lukien, 10 %:lla pohjapalkan määrästä, ja on palkanlisäys mainitulta vuodelta 400 markkaa.

Laitoksen kirjanpitäjälle ja kassanhoitajattarelle aikaisemmin ehdotetut palkankorotukset on uudestaan merkitty kohonneiden elantokustannusten johdosta.

Valmistus. a) Palkat ja konttorin tarverahat.

Kaasutehtaan assistentti saa hänen kanssaan vuonna 1906 tehdyn sopimuksen mukaan pohjapalkkaa 6,000 markkaa sekä 10 % korotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Uuden kaasutehtaan valmistuessa sai assistentti sitä paitsi vapaan asunnon ja 1911 vuoden alusta petrolivalaistuksen valvonnasta 1,200 markan korvaukseen pohjapalkansa lisäksi. Assistentti asetettiin siten palkkaehtoihin nähden sähkölaitoksen assistentin vertaiseksi, joka viimeksi

mainittu niinkään 1911 vuoden alusta sai, paitsi vuokratrahoja, 7,200 markan vuosipalkan. Tätä palkkaa on pidetty pohjapalkkana, jolle on luettu 10 %:n korotus 5 vuoden palveluksesta, vaikka osa palkkaa edelleen on maksettu rahasäännön ulkopuolella petrolivalaistuksen hoidosta.

Kun nyttemmin 7,200 markan palkka on määrätty saman arvoisille sähkölaitoksen virkamiehille, näyttää oikeimmalta, että tämä palkka, jonka kaasutehtaan assistentti todella onkin saanut, sinänsä merkitään kaasutehtaan budjettiin ja että hänelle, samaten kuin Kaupunginvaltuusto on määrännyt samassa asemassa oleviin sähkölaitoksen virkamiehiin nähden, myönnetään korotus tästä pohjapalkasta, jota hän toukokuun 1 päivästä lähtien on saapa 10 % 10 vuoden palveluksesta. Palkka on ehdotukseen merkitty edellä lausutun johdosta 7,200 markan määräksi, johon lisäksi tulee 480 markkaa korotuksena 10 vuoden palveluksesta ja luettuna toukokuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Kaasutehtaan kemistin palkkaa oli kuluvan vuoden alusta ehdotettu 6,000 markaksi. Nykyinen, monessa kohden mutkallinen käyttö aikaansaa lisätyötä, joka vaatii korottamaan palkan aikaisemmin ehdotettuun määrään, minkätähden mainittu palkka on ensi vuoden budjettiehdotukseen merkitty 6,000 markaksi.

Tehtaan kaasumestarit ovat saaneet 10 %:n korotuksen 5 vuoden palveluksesta.

Tämän palkankorotukseen oli kaasutehdas jo vuodeksi 1914 merkinnyt toiselle nuoremmalle kaasumestarille, mutta korotus jäi myöntämättä kaupunginviranomaisten yleisen päätöksen johdosta.

Näille kaasumestareille siten tapahtunutta vääryyttä ehdotetaan korjattavaksi esillä olevassa budjettiehdotuksessa, erittäinkin kun kallis aikakin perustelee palkanlisäystä.

Palkka on merkitty 3,000 markaksi, aikaisemman määränsä 2,700 markan sijasta.

Laitoksen toisellekin nuoremmalle kaasumestarille on ehdotettu 300 markan palkanlisäys, minkätähden hänen palkkansa nyt on merkitty budjettiehdotukseen 3,600 markaksi. Tästä määrästä on 3,000 markkaa katsottava palkaksi ja 600 markkaa vuokratrahoiksi.

b) Tarveaineet ja työkustannukset.

Kaasuhiilien hinnaksi on merkitty 60 markkaa tonnilta, joka hinta varaston määrää silmällä pitäen lienee oikein laskettu.

Puuaineen hinta on laskettu keskimäärin 27 markaksi tonnilta kaasutettavaksi muokattusta tavarasta. Hiilien ja halkojen kuljetuksesta ja pienentämisestä lasketaan olevan kustannuksia 15,000 markkaa tämän kaasutusaineen tuntuvasti suuremman tilavuuden johdosta.

Nimikkeen Sekalaiset tarveaineet kohdalla mainitaan laitoksen käytössä tarvittavat aineet ja kaasutuslaitteet. Tähän tarkoitukseen on laskettu tarvittavan 5,000 markkaa aikaisemman määrän 2,500 markan sijasta. Uunihuoneen työ vaatii lisäämään henkilökuntaa, minkä johdosta työpalkat kohoavat 26,000 markasta 38,000 markkaan. Työpalkkaan on sitä paitsi luettu Hallituksen vahvistama kalliinajanlisäys.

Öljukarburoidun vesikaasun työ- ja ainekustannukset täytyy raaka-aineiden hinnannousun johdosta laskea 15 penniksi kuutiometriltä.

c) Höyrykattilakäyttö.

Palkkain erä on kohonnut 5,500:sta 6,500 markkaan, pääasiallisesti serr johdosta että apulämmittäjiä tarvitaan käytettäessä ala-arvoisia polttoaineita ja halkoja.

Polttoaineiden määräraha on korotettu arviolta 22,000 markkaan.

d) Konekäyttö.

Kalliinajanlisäyksen johdosta on palkkausmääräraha kohonnut 540 markalla.

e) Kaasunpuhdistus.

Hiilihappoista puukaasua valmistettaessa helpottuu kaasunpuhdistus, minkätähden ehdotukseen on tätä tarkoituksta varten pantu 3,500 markkaa aikaisemman 7,000 markan sijasta.

f) Kustannuksia sivutuotteista.

Luultavaa on, että käytöstä jälle jäävät sydet lajitellaan myytäväksi. Tätä työtä ynnä muita myynnin ja lastauksen yhteydessä olevia kustannuksia varten on ehdotettu 5,000 markkaa aikaisemman 8,000 markan määrän sijasta.

Jällellä olevan ammoniakkin myyntiä, uudestipakkausta y. m. varten ehdotetaan 500 markkaa aikaisemman määrän 30,000 markan sijasta.

g) Korjaus ja kunnossapito.

Uunien ja varusteiden kunnossapitokustannukset ovat kohonneet 10,000 markkaan tämänvuotisessa budjetissa olevan 2,000 markan määrän sijasta, minkä ohessa laitoksen ison kaasukellon maalauttamista varten on varattu 3,000 markkaa, sen sijaan että kuluvan vuoden budjetissa on kaasukellon korjauksia varten 500 markkaa. Muita kunnossapitokustannuksia on jonkin verran supistettu.

h) Sekalaisia kustannuksia valmistuksesta.

Sähkövoimaa varten olevaa määrärahaa on havaittu tarpeelliseksi korottaa käytön muuttumisen johdosta.

Öljyjä ja korjauspajan erinäisiä tarveaineita varten olevaa määrärahaa on täytynyt korottaa 1,000 markalla, jota vastoin laboratorin määrärahaa on katsottu käyvän vähentäminen samalla määrällä.

Pääputkiverkko.

Budjettierät ovat ennallaan.

Jakelu.

Mittarinlukijain ja rahanperijain palkkaamiseen on kalliinajanlisäyksen johdosta ehdotettu käytettäväksi 43,000 markkaa aikaisemman 41,000 markan määrän sijasta.

Painatuskulujen on laskettu kohoavan 500 markalla, jolla määrällä tarverahain määrärahaa on korotettu. Sen sijaan on muissa tämän osaston menoerissä katsottu käyvän tekeminen säästöjä yhteensä 7,000 markkaa.

Katuvalaistus.

Katuvalaistuksen kustannukset on laskettu edellyttäen rajoitettua valaistusta käytettävän vuoden umpeen, jota paitsi niitä on hiukan supistettu tämänvuotisista määristään.

Johtotyöt.

Johtotyöinsinöörin palkka oli 1913 vuoden budjettiehdotukseen merkitty 8,000 markaksi. Sittenkun samallaisessa asemassa olevat sähkölaitoksen virkamiehet kuluvan vuoden alusta saavat 7,200 markkaa, ehdotetaan tämä palkka myönnettäväksi kaasulaitoksenkin johtotyöinsinööreille.

Avustavan johtotyöinsinöörin palkka oli jo vuonna 1913 ehdotettu korotettavaksi 4,200:sta 4,800 markkaan.

Tämän osaston kohdalle on sitä paitsi merkitty piirustajalle tarpeellinen palkankorotus siihen määrään, joksi kaasutehdas oli sen ehdottanut korotettavaksi jo täksi vuodeksi, eli 2,400 markasta 2,700 markkaan. Konttoriapulaisten palkkausmääräraha on korotettu 5,800:sta 6,800 markkaan. Korotus on välttämätön, sen johdosta että kaasukojeiden toiminnan häiriöistä saapuvat lukuisat ilmoitukset vaativat lisäämään henkilökuntaa.

Varasto ja näyttely.

Avustavan varastokirjanpitäjän palkka olisi hänen pitkään palvelusaikaansa ja tunnolliseen työhönsä nähden sekä erittäinkin nykyisen kalliin ajan johdosta korotettava 2,400:sta 2,700 markkaan.

Sekalaiset menot.

Kaupunginkassan kanssa pidetyn konttokurantin korkojen ei lasketa nousevan yhtä suureen määrään kuin edellisinä vuosina, syystä että raaka-aineita ostetaan sikäli kuin niitä kuluu, minkätähden tämän menoerän on laskettu vähenevän 15,000:sta 10,000 markkaan.

Sen johdosta että kaasutehdas ja vesijohtolaitos olivat tehneet ehdotuksen kaupungin ainespihan jakamisesta niin, että saataisiin tonttipaikka näille laitoksille tarpeellisille työpaja- ja makasiinirakennuksille, toimitti kaupungingeodeetti tuollaisen jaon, ja on kaasutehtaan maksettavaksi vuodesta 1913 lähtien pantu 240 markan vuokra alueesta, joka edelleen on Rakennuskonttorin käytettävänä. Kun tämä tuntuu epäoikeutetulta, on tuo vuokraerä poistettu budjettiehdotuksesta, ja kaasutehdas ehdottaa, ettei siltä kannettaisi vuokraa, ennenkuin se on saanut mainitun tontin haltuunsa.

Kaasutehtaan hoidosta ja käytöstä olisi siis menoja kaikkiaan:

Hoitto	Smk	66,914: —
Valmistus	”	715,200: —
Pääputkiverkko	”	13,800: —
Jakelu	”	90,150: —
		<hr/>
	Siirros Smk	886,064: —

	Sirroset Smk	886,064: —
Katuvalaistus	”	43,900: —
Johtotyöt	”	30,680: —
Varasto ja näyttely	”	21,460: —
Sekalaiset menot	”	31,200: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,013,304: —</u>

Uutistytöt.

Lähimmässä tulevaisuudessa käy välttämättömäksi pidentää L. Viertotien alaista pääverkkoa Nimrodkadulle asti ja tämän kadun alitse rakenteilla oleviin uusiin yliopistoklinikoihin. Tarvittavia putkiaineita on pääasiassa varastossa, minkätähden tältä kannalta ei mikään estäisi jo ensi vuonna työtä teettämästä. Kun sen kuitenkin käynee lykkääminen toistaiseksi, ehdotetaan sen teettäminen jätettäväksi Hallituksen vuonna 1916 tehtävän päätöksen varaan ja tätä työtä sekä uusia lyhtyjä ja talojohtoja varten varattavaksi arviolta 20,000 markkaa käytettäväksi Hallituksen määräyksen mukaan.

Kaasumittarien ostoon aikaisemmin myönnettyjä määrärahoja on käyttämättä niin paljon, että uusia määrärahoja ei tähän tarkoitukseen tarvita.

Tulot.

Katuvalaistus.

Kun kaupungin tilintarkastajat ovat tehneet muistutuksen sitä tapaa vastaan, miten kaasutehdas oli viime vuoden tilinpäätöksessä laskenut katuvalaistuksen osalle tulevan koron ja kuoletuksen kaasutehtaaseen ja sen johtoihin käytetystä pääomasta, on kuluvan vuoden budjettia laadittaessa tilintarkastajain lausunnon mukainen muutos tehty sikäli, että tehtaan vuotuismaksun osuus on merkitty likimääräisin tasaluvuin samaksi määräksi, mikä säännöllisenä työvuonna 1913 tuli katuvalaistuksen tilin osalle, eli 48,900 markaksi. Tähän tulee lisäksi lyhtyjen, patsaiden ja lyhtyjohtojen korkoa ja kuoletusta noin 20,000 markkaa. Kaasun kustannukset on laskettu tehtaan tilinpäätöksen osottamain omaan kustannusten mukaisesti ja merkitty 15 penniksi kuutiometriltä, joten 500,000 kuutiometriltä saadaan 75,000 markkaa. Lisäksi tulevat kustannukset lyhtyjen sytytyksestä, hoidosta ja kunnossapidosta, arviolta 43,900 markkaa.

Kaikkiaan ovat katuvalaistuksen kustannukset ja samaten tulot 187,800 markkaa.

Valo- ja lämpökaasun myynti.

Nykyisin kaasun hinnoin käy myydystä valo- ja lämpökaasusta laskeminen olevan tuloja 1,050,000 markkaa.

Sivutuotteet.

Myytäväksi lasketaan jäävän osin kaasutetuista kivihilistä saatavaa koksia, jonka edellytetään menevän kaupaksi käypähinnasta, osin puutervaa. Näistä lasketaan olevan tuloja noin 70,000 markkaa. Johtotöitä tulee teetettäväksi varsin suppeassa mitassa, minkätähden näistä töistä on laskettu olevan voittoa 10,000 markkaa kuluvan vuoden määrän 20,000 markan sijasta.

Satunnaisia maanvuokria saa tehdas 1,350 markkaa eli 150 markkaa vähemmän kuin kuluvana vuonna, sen johdosta että osa vesijohtolaitokselle vuokrattua aluetta on käytetty kaasutehtaan puuvajan paikaksi.

Kaasutehtaasta on siis tuloja kaikkiaan 1,324,250 markkaa.

Jos tästä summasta luetaan pois lasketut menot, 1,013,304 markkaa, saadaan bruttoylijäämäksi 310,946 markkaa. Kun siitä luetaan pois vuodelta 1916 menevä kaasutehtaan perustamispääoman korko 258,250 markkaa, jää jällelle 52,696, joka summa ei riitä vahvistetun suunnitelman mukaiseen kuoletukseen.

Jotta kaasutehtaan tulot riittäisivät menoihin ynnä koko vuotuismaksuun, joka on 438,600 markkaa, täytyy kaasunhinta korottaa keskimäärin 25 penniin kuutiometriltä.

Jos kaasua myydään mainitusta hinnasta, jää täyden koron ja kuoletuksen lisäksi voittoa 22,346 markkaa.

Kaasunkulutusmäärä on varovasti laskettu, joten on mahdollista, että kulutus ja sen johdosta voittokin on oleva edellytettyä määrää jonkin verran suurempi.

Kun kaasua myydessä tavaran laadulla on suuri merkitys, huomautettakoon erittäin, että tässä budjetissa tarkoitettun kaasun lämpöarvo on noin 3,000 lämpöyksikköä, jonka laatuksen kaasun Kaupunginvaltuusto on nykyoloissa hyväksynyt. Jos vaaditaan suurempaa lämpöarvoa, on käytettävä öljykarburoimista, mikä kohottaa valmistuskustannuksia noin puolelle pennillä kuutiometriä kohti kultakin lisääntyvältä 100 lämpöyksiköltä.

Ed. Cedercreutz.

Sähkötehtaan 1916 vuoden meno- ja tulosääntöehdotuksen perustelut.

Maailmansodan kehityksestä tähän asti saatu kokemus ei ainoastaan ole osottanut paikkansa pitämättömiksi niitä varsin optimistisia käsityksiä sotakauden pituudesta, joita vallitsi kuluvan vuoden budjettia laadittaessa, vaan pakottaa päin vastoin noudattamaan entistä suurempaa varovaisuutta ensi vuoteen nähden. Näin on, mitä sähkötehtaaseen tulee, pääasiallisesti meneteltävä polttoainekysymyksessä. Laitos on katsonut koko ensi vuoden olevan käytettävä halkoja polttoaineena. Halkojen hinnan kohoamisesta johtuu, että polttoainekustannukset ensi vuonna ovat noin 150 % suuremmat kuin käytettäessä kivihiiliä niillä hinnoilla, joilla tehdas oli sopinut hiilien hankinnasta aivan sodan edellä. Kaikkien muidenkin tarvikkeiden hinta on kohonnut, vaikka tosin vähemmän. Yleisesti kohonneet elantokustannukset ovat aiheuttaneet myöntämään kalliinajanlisäystä toistaiseksi ja ainoastaan vähäpalkkaisimmalle henkilökunnalle, mutta laitoksen mielestä ne täydellä syyllä vaativat toimeenpanemaan sen virkamiestenkin palkkain osittaisen korotuksen, jonka Kaupunginvaltuusto viime vuonna sotatilan johdosta jätti toistaiseksi. Tähän asti myönnetty kalliinajanlisäys on toistaiseksi luvattu ainoastaan kuluvan vuoden loppuun. Vaikka sitä nähtävästi täytyy maksaa pitemmän aikaa, ei tarkoitusta varten kuitenkaan ole pantu määrärahaa budjettiin, koska Hallitus on arvellut asian luultavasti kokonaisuudessaan tulevan Kaupunginvaltuustossa käsiteltäväksi ja Rahatoimikamari tahi Budjettivaliokunta voi määrärahat panna budjettiin Valtuuston päätöksen mukaisesti.

Se seikka että sähkötehtaan 1916 vuoden budjetti kustannusten kohoamisesta huolimatta ja yleisiä tariffinkorotuksia tekemättä osottaa puhdasta voittoa, vaikkakin entistään tuntuvasti vähempää, johtuu osittain n. s. sotateollisuuden aikaansaamasta tuntuvasta korkeajännitteisen virran kulutuksen lisääntymisestä. Toiselta puolen on tämä sähkötehtaan kyky nopeasti, yksinkertaisesti ja verraten halvalla tarjota tälle teollisuudelle liikevoimaa tuntuvasti edistänyt mainitun teollisuuden kehitystä paikkakunnalla. Luultavaa lienee, että ne kokemukset, joita sekä että kuluttajat että tehdas tästä virranhankinnasta saavat, on varsin huomattavassa määrässä edistävä suurteollisuuden vastaista yleistä liittymistä sähkötehtaaseen.

Mitä ensi vuoden budjettiin muutoin tulee, on sähkötehdas siinä koettanut tehdä kaikki supistukset, joita vallitsevat olot näyttävät sallivan. Niinpä on arviomäärärahoja merkitty ainoastaan sellaisia uutistöitä ja laajennuksia varten, jotka joka tapauksessa on teetettävä.

Eri määrärahoihin nähden lienee huomautettava seuraavaa:

Päänimikkeen *hoito* kohdalla on ainoastaan kaksi vähäistä palkankorotusta, erissä 4 ja 5, ja on nämä tehty Hallituksen aikaisemman ehdotuksen mukaisesti.

Suurinta kohoamista kuluvan vuoden budjettiin verraten osottaa päänimike *käyttö* ja erittäinkin sen alaosasto *käyttötarvikkeet*. Palkoista ja palkkioista ovat erät 9 ja 10 merkityt viimevuotisen ehdotuksen mukaisesti. Erää 16 on korotettu 600 markalla, mikä vastaa yhden koneenkäyttäjän vuokratuloja. Erässä 18 on lämmittäjien palkkioita korotettu 300 markalla. Erässä 19 mainitut ylimääräiset lämmittäjät on edellytetty tarvittavan koko ensi vuoden, minkätähden määräraha on korotettu 9,000:sta 18,000 markkaan, jota paitsi hiilien pienennysmääräraha, 10,000 markkaa, on yhdistetty tähän määrärahaan, koska hiilienpienentäjäkin käytetään ylimääräisinä lämmittäjinä. Nykyiset erikoiset käyttöolot vaativat niinkään korottamaan erää 20, ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa.

Kallion ja Töölön kolmansien koneenkäyttäjien palkkoja, erä 25 ja 28, on ehdotettu korotettaviksi kumpaistakin 300 markalla.

Lämmitysmäärärahoja, erä 32 ja 43, on jonkin verran korotettu polttoaineiden hinnannousun johdosta.

Kirjanpidollisista syistä on polttoaineiden määräraha jaettu kahteen erään, joista toinen käsittää purkauksen, pienennyksen ja kattilahuoneeseen kuljetuksen. Tarvittavasta halkomäärästä on toistaiseksi hiukan enemmän kuin puolet ostettu, ja keskihinta on laskettu huomioon ottamalla mahdollinen vähäinen korotus vastedes hankittavista haloista. Purkamisesta, pienentämisestä ja kattilahuoneeseen kuljettamisesta on melko suuria kustannuksia, sen johdosta että halkoja paljoutensa tähden täytyy panna varastoon loitos kattilahuoneesta. Tähän erään on myös luettu raiteiden ja purkauslaitteiden kunnossapito.

Eriä 40, 41 ja 42 on korotettu nykyisten luonnottoman korkeiden tarveainehintain johdosta.

Päänimikkeen *johtoverkko* kohdalla on johtoverkon kunnossapitomäärärahaa, erää 48, korotettu 5,000 markalla. Tämä johtuu osin tarveaineiden hinnannoususta, osin siitä, että eräät ilmajohdot, joiden sijaan säännöllisissä oloissa olisi pantu maakaapelit, nyt täytyy pysyttää pitemmän aikaa ja patsaat on tämän johdosta pidettävä kunnossa. Lisäksi on piirustaja-apulaisten palkkausmäärärahaa jonkin verran korotettu, sen johdosta että on odotettavana lisätyötä voimasiirtokysymyksen selvittämisen johdosta.

Päänimikkeen *mittariosasto* kohdalla on erää 52 korotettu viimevuotisen ehdotuksen mukaisesti. Eräin 54 ja 56 korotus johtuu pääasiallisesti tilaajaluvun lisääntymisestä ja ainoastaan osittain palkkaetujen korottamisesta. Eriä 60, 62 ja 63 on korotettu tuntuvasti, kaikkiaan 10,000 markalla eli noin 35 %:lla. Tämä johtuu osin varaosain hinnannoususta (yli 100 %:lla), osin siitä, että mittarit täytyy käyttää tarkemmin, s. o. ottaa kotiin, tarkistaa ja korjata joka kerta kun jokin tilaaja muuttaa eikä seuraava vuokralainen paikalla tee sopimusta, koska mittarivarasto muussa tapauksessa ei riittäisi. Tuntuvasti kohonneiden hintain ja kuljetuskustannusten johdosta hankitaan nimittäin uusia mittareja ainoastaan sen verran kuin on välttämättömän tarpeellista. — Laboratorioapulaisten palkkausmäärärahaa on korotettu 600 markalla.

Päänimikkeen *johtotyöosasto* kohdalla on johtojen katselmukseen käytettävien apulaisten palkkausmäärärahaa korotettu 300 markalla. Eriä 71 ja 72 on viimevuotisen ehdotuksen mukaisesti jonkin verran korotettu. Sitä vastoin on erää 76 voitu vähentää likimain vastaa-

valla summalla. Erää 77 täytyy kohonneiden kustannusten johdosta korottaa 1,000 markalla.

Katuvalaistuksen voimassapitoon on merkitty sama rahamäärä kuin kuluvan vuoden budjetissa (ainoastaan tasoitettuna), syystä että valaistukseen nähden täytyy olettaa olevan samat edellytykset kuin kuluvan vuoden budjettia laadittaessa. Tämä arviomääräraha ei sitä paitsi vaikuta mitään laitoksen budjettiin, kun sama summa on sekä meno- että tulopuolella, vaan on ainoastaan perustuksena kaupungin katuvalaistusmenojen laskemisessa, johon nähden näyttää olevan varovaisempaa tämän laskelman mukaisesti edellyttää täyttä valaistusta syksystä 1916 lähtien.

Sekalaisten menojen joukossa on tapaturmavakuutusten määrärahaa voitu vähentää 1,000 markalla, sen johdosta että työntekijäin joukkovakuutus nyttemmin on lakannut. Sen sijaan on työntekijäin kesälomamääräraha jo tänä vuonna hiukan ylitetty ja sentähden korotettu 500 markalla. Valmistavaa suunnitelmaa varten on merkitty korotettu määräraha, syystä että suuren voimanselvityskysymyksen lopullisten töiden edellytetään valmistuvan ensi vuonna. Erässä 86 ovat lämmitystä ja puhtaanapitoa varten olevat määrarahat vaatineet korotusta.

Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta että määrärahaa, mikäli mahdollista, ei saa ylittää, on (erä 87) Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemän päätöksen mukaisesti 30,000 markkaa merkitty Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin tarpeellisiin menoihin vuoden varrella.

Päänimikkeen *uutistytöt* kohdalle on merkitty 10,000 markkaa katuvalaistustöitä varten Hallituksen lähemmän harkinnan mukaan. On nimittäin vuosittain sattunut arvaamattomia tuollaisia pienempiä töitä, jotka silloin on pantu maksettavaksi Rahatoimikamarin tahi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Kun on asianmukaisempaa, että kaikki katuvalaistuksen menot merkitään yhteen paikkaan, näyttää tämä määräraha perustellulta. Siihen sisältyy jo nyt Rahatoimikamarin pyynnöstä ensi vuodeksi laskettu 1,500 markan määräraha valaistuksen laittamiseksi Munkkiniemen raitiotieltä Johannesbergin huvila-alueelle vievälle jalkatielle.

Töölön uutta syöttöjohtoa varten merkitty määräraha on Hallituksen päätöksen mukaan käytetty jo tänä syksynä nykyolojen vaatimaan välttämättömään työhön.

Uutistöiden joukkoon on lisäksi pantu tasoitussumma, 226,000 markkaa, jolla maksettaisiin sähkötehtaan velkaa rahatoimelle (300,000 markkaa). Kun Kaupunginvaltuusto on mainitun etuannin myöntänyt lyhyeksi ajaksi, näyttää tehtaasta olevan oikeinta, että se maksetaan mahdollisimman pian. Syitä, joiden nojalla Budjettivaliokunta aikaisemmin on hyljännyt tehtaan tekemät samanlaatuiset ehdotukset, ei tehdas puolestaan voi pitää paikkansa pitävinä, koska tällainen maksunsuoritus ei vaikuta kaupungin käytettäviin varoihin. Onhan rahatoimen käytettävänä laitoksen koko bruttoylijäämä, minkätähden mainitun etuannin takaisinmaksua ainoastaan olisi pidettävä kirjanpitolukemysmyksenä. Summa on merkitty lasketujen tulojen ja menojen tasaukseksi, jotta, jos todellinen vuositulo sallii, sen kävisi tilinpäätöksessä korottaminen, kunnes koko etuantivelka on maksettu.

Tulot.

Tulot katuvalaistuksesta on tällä kertaa, sen johdosta että tuota valaistusta sangen vähän käytetään, jaettu kolmeen erään, joista yksi edustaa sähkövirrasta olevia laitoksen omia kustannuksia, toinen kunnossapitokustannuksia (kirjaanpantujen todellisten kustannusten mukaan) ja kolmas katuvalaistuslaitokseen käytetyn pääoman korkoa ja kuoletusta. Laitos saa siis omat todelliset kustannuksensa korvatuiksi, järjestyipä valaistus olojen johdosta miten tahansa.

Keskimääräiset tulot yksityiskulutuksesta vähenevät, sen johdosta että korkeajännitteisen teollisuusvirran toimitus on lisääntynyt eikä ole ensi vuonna laskettavissa 25 penniä enemmänä kilowattitunnilta. Raitiotievirran hintaa on välikirjan määräysten mukaisesti korotettava suhteellisesti polttoaineiden hinnannousuun. Budjetissa arvioidut polttoainekustannukset vastaavat 50 markan hintaa hiilitonnilta, jonka yksikköhinnan mukaan budjettiin merkityn raitiotievirran hinta on laskettu. Johtotöistä ja myynnistä on laskettu tulevan voittoa likimain sama määrä kuin kuluvan vuoden budjetin mukaan.

Budjetti osottaa bruttoylijäämää 1,173,000 markkaa (13,05 %) ja nettovoittoa 363,000 markkaa (4,04 %).

Helsingin kaupungin Sähkötehdas:

Bernh. Wuolle.

Komitean mietintö N:o 4 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudesti järjestämisestä.

Sittenkun Komitea mietinnössään N:o 1 (*Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913*) oli muun muassa tehnyt esityksen kaupungin sairaalain keskushallituksen perustamisesta sekä Rahatoimikamari, Terveystenhoitolautakunta y. m. ammattiviranomaiset olivat ehdotuksen johdosta antaneet lausuntonsa (*Pain. asiakirj. N:o 11 vuodelta 1915*), minkä jälkeen Komitea oli antanut vastineensa (*Pain. asiakirj. N:o 21 vuodelta 1915*), päätti Kaupunginvaltuusto toukokuun 25 päivänä kuluvaan vuotta asiaa käsitellessään Komitean ehdotuksen mukaisesti:

että kaupungin sairaalain hallinto on, niin laajasti ja sillä tavoin kuin Kaupunginvaltuusto erityisessä ohjesäännössä määrää, annettava toimeksi Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus nimiselle yhteiselle keskushallitukselle;

että sairaalain taloushallintoa johtamaan, valvomaan ja tarkastamaan on asetettava erityinen, sairaalatarkastaja niminen virkamies, varustettuna sillä toimivallalla, kuin Ylihallituksen ohjesäännössä lähemmin määrätään;

että tämän virkamiehen tulee saada vuosipalkkaa 10,000 markkaa 10 %:n korotuksin pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että Komitean laatima, mietinnössä N:o 1 oleva, kaikkiaan 17,000 markkaan päättyvä ehdotus Ylihallituksen vuosirahasäännöksi muiltakin kohdin hyväksytään.

Sen ohessa katsoi Kaupunginvaltuusto tarpeelliseksi käskää Terveystenhoitolautakunnan antaa lausuntonsa Komitean ehdotuksista a) Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen ohjesäännöksi; b) Terveystenhoitolautakunnan voimassa olevan, maaliskuun 10 päivänä 1882 annetun johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi; sekä c) ensimmäisen kaupunginlääkäriin joulukuun 21 päivänä 1893 vahvistetun johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Sittenkun Terveystenhoitolautakunta mainittua Kaupunginvaltuuston lähete päätöstä noudattaen oli kirjelmässä viime lokakuun 14 päivältä (Liite I) tehnyt erinäisiä muistutuksia ja muutosehdotuksia, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kuluvaan lokakuun 2 päivänä palauttaa asian Komitean lausunnon saamista varten, ja pyytää Komitea sen johdosta antaa järempänä seuraavan mietinnön ehdotuksineen esillä olevasta asiasta.

I. Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen ohjesääntöehdotus.

1 §. Yleismuistutuksena ehdotusta vastaan on Terveydenhoitolautakunta huomauttanut, että Lautakunnan ja vastaisen Ylihallituksen keskinäisen toimivallan rajoja ei ole kyllin tarkoin osotettu.

Tähän Komitea pyytää huomauttaa, että ehdotus tarkoittaa pysyttää Terveydenhoitolautakunnalla kaiken sen virallisen toimivallan, mikä tällä viranomaisella 1879 vuoden terveydenhoitosäännön johdosta on. Komitean mielestä täytyy terveydenhoitosääntöä pitää siinä kohden selvänä, että lain kannalta ei ole estettä Terveydenhoitolautakunnasta erillisen keskushallituksen perustamiselle kunnan sairaaloita varten, kulkutautisairaalat niihin luettuina. Tämän käsityksen on Kaupunginvaltuustokin hyväksynyt. Se seikka että Terveydenhoitolautakunnan tulee renkaana siinä julkisoikeudellisessa järjestössä, jonka toimenä on kulkutautien vastustaminen, terveydenhoitosäännön 38 §:n johdosta kulkutautien uhatessa tahi puhjetessa järjestää ja valvoa kulkutautien sairaalahoitoa, ei tuota Lautakunnalle ehdotonta valtaa itse toimittaa kunnan kulkutautisairaalain hoitoa, vaan ainoastaan oikeuden edellä mainituissa tapauksissa käydä järjestämään ja antamaan tarpeellisia ohjeita laitosten aikaansaamiseksi. Ehdotetulle keskushallituksen käy siis kulkutautienkin sairaalahoitoon nähden asettaminen itsenäisesti hoitavaksi ja toimeenpaneavaksi viranomaiseksi, joka on ainoastaan niiden määräysten alainen, joita Terveydenhoitolautakunnalla edellä mainitun toimivaltansa johdosta on oikeus antaa.

Tällä tavoin järjestettynä pitää Terveydenhoitolautakunnan ja Ylihallituksen välisen toiminnan voida hyvällä tahdolla jatkua hankauksitta, erittäinkin kun näiden viranomaisten välillä tarpeellinen yhteistoiminta aikaansaadaan siten, että Terveydenhoitolautakunta valitsee yhden edustajan Ylihallitukseen. Näin ollen Komitea ei ole katsonut Terveydenhoitolautakunnan tässä puheena olevan muistutuksen vaativan tekemään asiallisia muutoksia ehdotuksen 1 §:än, mutta sen sijaan selventämään sitä, jotta paremmin kävisi selville Ylihallituksen ja Lautakunnan keskinäinen suhde kulkutautien sairaalahoitoon nähden. Pykälän 1 momentin loppuun Komitean aikaisemmassa ehdotuksessa pannun viittauksen Terveydenhoitolautakunnalla 1879 vuoden säännön mukaan velvollisuutena olevaan yleiseen silmälläpitoon on sen ohessa katsottu käyvän tarpeettomana poistaminen.

Terveydenhoitolautakunta on lisäksi huomauttanut, että esillä olevassa ehdotuksessa ei ole määräyksiä siitä, minkä viranomaisen on valvottava kaupungin kannattamia yksityisiä sairaaloita ja poliklinikkoja. Kun Terveydenhoitolautakunnan toimialasta erotettavaksi tuleva hallinnonhaara ainoastaan tarkoittaa kunnan sairaanhoitolaitoksia, joihin poliklinikkoja ei ole luettu, seuraa tästä, ettei viimeksi mainittujen laitosten suhtautuminen Terveydenhoitolautakuntaan mitenkään muutu Ylihallituksen asettamisen johdosta. Mitä taas kaupungin kannattamiin

sairaaloihin tulee, täytyy joka tapauksessa olla Kaupunginvaltuuston erityisen päätöksen varassa, minkä viranomaisen on näitä pidettävä silmällä.

Terveydenhoitolautakunta on ehdottanut määräystä, että kahdella kaupungin vakituisten sairaanhoitolaitosten johtajalla ehdottomasti tulee olla istuntoja puhevalta Ylihallituksessa, poistettavaksi ja Kaupunginvaltuustolle jätettäväksi täyden toimintavapauden Ylihallituksen kokoonpanoon nähden. Komitea ei ole tässä kohden tahtonut luopua ehdotuksestaan, jonka tarkoituksena on hankkia tarpeellista asiantuntemusta Ylihallitukseen.

2 §.

Muut Terveydenhoitolautakunnan tätä pykälää vastaan tekemät huomautukset on Komitea havainnut oikeutetuiksi sekä tehnyt tämän johdosta tarpeelliset muutokset säännöksiin.

Terveydenhoitolautakunta on huomauttanut, että olisi tarpeellista tehdä 3 §:än lisäys vastaisen Ylihallituksen ja Rakennuskonttorin välisten suhteiden selvittämiseksi, mikäli koskee erikoisehdotusten laatimista sairaalain uutis-, lisä- ja muutosrakennustöitä sekä suurempia korjaustöitä varten vuosibudjettiin pantaviksi määrärahoiksi. Komitean yksissä neuvoin kaupungininsinöörin kanssa lähemmin tutkittua tätä asiaa on käynyt selville, että pykälä kaipa täydennystä mikäli koskee kaupungin sairaalain vuosittain uusiintuvien korjaustöiden budjettiehdotuksen laatimista. Tähän asti on tässä kohden menetelty niin, että eri sairaalahallitukset ovat kaupungin Rakennuskonttorin huonerakennusosastolle esittäneet toivomuksensa niihin korjaustöihin nähden, joita varten on haluttu saada määrärahoja budjettiin, minkä jälkeen kaupunginarkkitehti on toimittanut asianomaisilla paikoilla katselmuksen ja laatinut alustavan kustannusarvion, joka sitten on alistettu kaupungin yleisten töiden Hallituksen tutkittavaksi. Tarpeelliset määrärahat on sitten pantu Hallituksen erikoisehdotukseen, joka asianmukaisine perustelmineen on annettu Rahatoimikamariin. Sitä vastoin ei Terveydenhoitolautakunta tähän asti liene välittömästi puuttunut edellä mainittujen budjettiehdotusten laatimiseen.

3 §.

Sittenkun erikoinen ammattiviranomainen on asetettu kaupungin sairaanhoitolaitoksia hoitamaan, on Komitean mielestä sairaalain korjauksia koskevien kysymysten käsittely sekä tähän kuuluvain kustannusarvioiden laatiminen jätettävä tämän viranomaisen toimeksi. Tämän mukaisesti näyttää eri hallintoelinten oleva vastedes hyvissä ajoin ennen budjetin laatimista ilmoitettava tarpeellisista korjauksista Ylihallitukselle, joka tutkiessaan töiden tarpeellisuutta ja laatiessaan kustannuslaskelmia saisi käyttää huonerakennusosaston asiantuntevaa apua. Tähän kuuluvat määrärahaerät asianmukaisine perustelmineen olisi sitten pantava Ylihallituksen budjettiehdotukseen sekä sen keralla lähetettävä Rahatoimikamariin.

Ylihallituksen tehtävään osottamiseksi vastamainitussa kohden on selvennävä lisäys tehty siihen 3 §:n momenttiin, jossa puhutaan Ylihallituksen budjettiehdotuksesta.

Mitä sitten tulee kunnan sairaalain uutis-, lisä- ja muutosrakennuksiin,

käynee pykälän sanonnasta selville, että tuollaiset asiat valmistelee Ylihallitus, joka asiain rakennusteknistä puolta selvitellessään saa käyttää apunaan kaupungin yleisten töiden Hallitusta, ellei erikoisissa tapauksissa muuta ole määrätty. Tuollaisten töiden määrärahat olisi vastedes samoinkuin tähänkin asti pantava kaupungin budjettiin *Yleisten töiden* pääluokkaan erikoisen alinimikkeen kohdalle.

Sairaalan lääkärin ja muun henkilökunnan ottamiseen ja erottamiseen nähden on Terveydenhoitolautekunta huomauttanut toivottavaksi, että luettelemalla selvästi ilmoitettaisiin, mitä sanoilla „muut virkamiehet“ on käsiteltävä. Tuollaisen täydentävän määräyksen oikea paikka on kuitenkin Komitean mielestä eri sairaanhoitolaitosten säännöissä.

Muita Terveydenhoitolautekunnan tätä pykälää vastaan tekemiä muistutuksia ei ole pidetty sen laatuina, että ne vaatisivat Komiteaa tekemään muutosehdotuksia.

Sitä vastoin on Komitea muodollisista syistä katsonut, että puheena olevan pykälän 1 mom. olisi jaettava kahtia, jota paitsi viimeinen mom., jossa puhutaan puheenjohtajan velvollisuudesta valmistella eräitä asioita, on tuonnempana mainituista syistä poistettu.

4 §. Terveydenhoitolautekunnan tämän pykälän 1 momenttia vastaan tekemän muistutuksen on Komitea ottanut huomioon.

Asiain valmisteluun nähden edellyttää Komitean ehdotus sellaista työnjakoa puheenjohtajan ja sairaalatarkastajan kesken, että jälkimäinen esiteltäviksi valmistelisi ja esittelisi Ylihallituksen käsiteltävät talousasiat, jota vastoin puheenjohtaja valmistelisi muut asiat. Kun Komitea kuitenkin on havainnut olevan asiain yhdenmukaiselle, perinpohjaiselle ja kaikinpuoliselle valmistelulle eduksi, että tämä tehtävä kokonaan annetaan sairaalatarkastajalle, tietysti kuitenkin puheenjohtajan toimiessa avustajana ja valvojana, on tämän mukaisesti 3 §:n viimeinen kappale poistettu ja 4 §:n 3 mom. muutettu niin, että sairaalatarkastaja on velvollinen valmistelemaan ja esittelemään ei ainoastaan talousasioita, vaan kaikki Ylihallituksen käsiteltävät asiat.

Erikoisen sihteerinviran perustamista Ylihallitukseen, jommoista Terveydenhoitolautekunta on vaatinut, ei Komitea ole voinut puoltaa, koska sihteerintehtävään hoitaminen Ylihallituksen ja paikallishallitusten kokouksissa on erottamaton osa sairaalatarkastajan tehtävistä, ja edellyttää täytyy, että hän vaikeudetta kykenee sen täyttämään.

Tässä yhteydessä huomautettakoon, että sairaalatarkastajan virka-asema ja tehtävät, semmoisina kuin ne määritellään esillä olevassa ohjesääntöehdotuksessa, eivät käy yhteen hiljattain painosta ilmestyneen kaupungin kassa- ja tililaitosuudistuksen ehdotuksen kanssa (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915*), jonka ehdotuksen mukaan sairaalatarkastajan virkatehtäviin myös olisi yhdistettävä terveydenhoidon kassa- ja tililaitoksen päällikkyys. Kun Kaupungin-

valtuusto, jo on pääasiassa vahvistanut sairaalatarkastajan työtehtävät ja edellä mainittu laaja uudistusehdotus vielä on ensimmäisen valmistelun kannalla, on Komitea sitä vähemmän voinut ottaa sitä huomioon, kun sairaalatarkastajaa on pidettävä jonkinlaisena toimeenpanevana johtajana hallintoalallaan sekä tämä ja kamreerinvirka on pysytettävä erillään toisistaan.

5 §:ää vastaan on Terveystenhoitolautakunta muistuttanut, että siinä olisi selvitettävä, minkä viranomaisen tulee toimia sellaisten, tosin väliaikaisten, mutta kuitenkin pysyväisten sairaalain kuin esimerkiksi Humaliston tuberkuloosisairaalan erikoishallituksena. Komitean mielestä ohjesääntö kuitenkin on siinä kohden selvä, että tuollaiset sairaalat, jotka väliaikaisen laatunsa johdosta täytyy lukea tilapäisiin sairaanhoitolaitoksiin, vastedes ovat Ylihallituksen välittömästi hoidettavia, samoinkuin niitä tähänkin asti on hoidettu Terveystenhoitolautakunnan välittömän silmälläpidon alaisina.

5 §.

Terveystenhoitolautakunta on pitänyt suotavana, että puheenjohtaja valtuutettiin pakottavissa tapauksissa maksettavaksi hyväksymään suurempiakin rahamääriä, ollen kuitenkin velvollinen seuraavassa kokouksessa tekemään asiasta ilmoituksen. Komitea ei kuitenkaan ole havainnut olevan syytä tässä kohden luopua ehdotuksestaan, joka rakentuu maksumääräyksistä Rahatoimikamarin ohjesäännön 14 §:n mukaan voimassa olevaan ohjeeseen.

7 §:ää vastaan tehty muistutus ei näytä oikeutetulta. Palkkiolaskelman perusteita vahvistaessaan voi Kaupunginvaltuusto pykälän nykyisen sanonnan mukaan myöntää Ylihallituksen jäsenille korvauksen osanotostaan paikallis- hallitustenkin kokouksiin, ja näyttää olevan asian luonnossa, että niin tehdäänkin.

7 §.

II. Ehdotus Helsingin Terveystenhoitolautakunnan voimassa olevan johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Komitean ehdotuksen mukaan erotettaisiin Terveystenhoitolautakunnan toimialasta kunnan sairaalain hallinto, joka annettaisiin vastaisen Ylihallituksen toimeksi. Uudistus ei tietysti kuitenkaan millään tavoin vähentäisi eikä kumoaisi sitä toimivaltaa, mikä Lautakunnalla on voimassa olevan terveydenhoitosäännön nojalla, eritoten kulkutautien sairaalahoitoon nähden.

12 §.

Tämä käsitys on Komitean muutosehdotusta laadittaessa nimenomaan julki- lausuttu panemalla lisämomentti 12 §:än. Kun Terveystenhoitolautakunta kuitenkin on katsonut tämän momentin voivan käytännössä aiheuttaa „hankauksia Terveystenhoitolautakunnan ja Ylihallituksen kesken sekä ikäviä häiriöitä sairaaloille“, on Komitea katsonut tarkoituksen mukaiseksi poistaa koko tämän lisäsäännöksen. Komitean ehdotuksesta johtuva Lautakunnan työtehtävän muutos tulee ilman tuollaista säännöstäkin osotetuksi Lautakunnan johtosäännön 17 §:än tehtyjen muutosten, poistojen ja lisäysten johdosta; ja momentissa olevat viitta-

ukset voimassa olevaan lainsäädäntöön käy haitatta poistaminen. Terveystoimilautakunnan johtosäännön 12 § pysytettäisiin tämän mukaisesti nykyisellään seuraavana:

„Lautakunnan tulee tehtäviinsä nähden ylipäätään noudattaa mitä 22 päivänä joulukuuta 1879 terveydenhoidosta Suomessa annettu armollinen asetus säättää.

Jos jotkin paikalliset tahi muutoin omituista laatua olevat seikat vaativat erinäisiä määräyksiä, tulee Lautakunnan yllämainitun asetuksen 25 §:ssä säädettyllä tavalla laatia niiden ehdotukset asianomaisten tutkittaviksi ja vahvistettaviksi.“

17 §. Terveystoimilautakunnan johtosääntöehdotuksen 17 §:ää vastaan esittämän huomautuksen johdosta on siihen tehty pari selventävää muutosta.

Laatiessaan ehdotusta Terveystoimilautakunnan johtosäännön muutoksiksi on Komitea, siihen nähden että tuon monessa kohden puutteellisen ja vanhentuneen johtosäännön täydellinen uudistus on päiväjärjestyksessä, tehnyt ainoastaan sellaisia muutoksia, mitkä ovat välttämättä johtuneet Komitean pääasiassa tekemistä ehdotuksista.

Komitean laatimaa *Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen vuosirahasäännön ehdotusta* vastaan on Terveystoimilautakunta huomauttanut, että valittujen jäsenten palkkioiksi ehdotettu 1,500 markan määräraha on riittämätön, koska palkkioon oikeutettuja jäseniä on kuusi. Komitea myöntää, että tämä arviomääräraha on korotettava ainakin 2,500 markkaan, mutta kun Kaupunginvaltuusto jo on vuosirahasäännön vahvistanut ja tarpeellinen oikaisu on kokousten luvusta saadun kokemuksen perusteella aikaansaataavissa vastedes Ylihallituksen vuosibudjetin vahvistamisen yhteydessä, on Komitea katsonut kysymyksen voivan tällä kertaa jäädä sillensä. Polttoaine- ja valaistusmäärärahaan panemista vuosirahasääntöön ei nykyään näy käyvän puoltaminen, koska epätie-toista on, kokoontuuko Ylihallitus omassa virkahuoneistossaan vai, mikä on luultavampaa, jossakin kaupungin sairaalassa, missä tarpeellista tilaa on käytettävänä, tai kenties, asiain laadun mukaan, siinä sairaalassa, jota asiat lähinnä koskevat.

Edellä lausutun johdosta Komitea esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä Komitean laatimat ehdotukset a) Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen ohjesäännöksi; b) Terveystoimilautakunnan voimassa olevan, maaliskuun 10 päivänä 1882 annetun johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi; sekä c) ensimmäisen kaupunginlääkärin joulukuun 21 päivänä 1893 vahvistetun johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi, semmoisina kuin tämän oheiset tarkastetut ehdotukset (Liitteet II—IV) osottavat; sekä

*kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen
76 §:n johdosta alistaa päätöksen läänin Kuvernöörin vahvistetta-
vaksi.*

Uuden järjestyksen voimaanastumisajan määrääminen ja muut päätöksen täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset toimenpiteet näyttää, niinkuin Komitea on mietinnössään N:o 3 huomauttanut, sopivan jättää siksi, kunnes tieto päätöksen vahvistamisesta on saapunut.

Niinkuin Komitea jo mietinnössään N:o 1 on huomauttanut, aiheuttaa ehdotettu järjestely erinäisiä muutoksia Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 päivänä 1908 hyväksymiin ja Kuvernöörin maaliskuun 13 päivänä 1909 vahvistamiin Marian sairaalan sääntöihin. Niinikään käy tarpeelliseksi osittain laatia uudestaan Terveydenhoitolautakunnan vahvistama ja Komitealle lähetetty ehdotus Kivelän sairaalan ohjesäännöksi (*Pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1913*). Kun kuitenkin näiden sääntöjen ja ohjesäännön tarkastaminen näyttää olevan jätettävä siksi, kunnes Kaupunginvaltuusto on pääasian ratkaissut, näin sitä enemmän kun Marian sairaalan järjestelyyn käy tarpeelliseksi tehdä erinäisiä muutoksia kulkutautipaviljonkien tyhjentämisen johdosta, ei Komitea ole tahtonut tässä yhteydessä tehdä ehdotusta edellä mainituista seikoista, vaan on sitä mieltä, että *vastaisen Ylihallituksen tulisi saada toimekseen laatia uudet säännöt näille molemmille sairaaloille*. Kysymys erikoisen hallituksen asettamisesta Kivelän sairaalaa varten sekä sairaalan ylilääkäriavonaiseksi julistamisesta, joista asioista Terveydenhoitolautakunta jo 1913 vuoden alussa teki ehdotuksen, tosin tämän johdosta vielä joksikin aikaa lykkääntyisi, mutta Komitean mielestä käy nykyisen väliaikaisen järjestelyn sanottavitta haitoitta pysyttämisen, kunnes sairaalan hallinto on ehditty lopullisesti järjestää.

Komitea edellyttää, että samanlaiset säännöt Ylihallituksen ohjesäännön pohjalla myös laaditaan *uudelle kulkutautisairaallalle ja Sipoon mielisairaallalle*, mutta huolenpito tästäkin näyttää olevan jätettävä *uudelle Ylihallitukselle*.

Lopuksi pyytää Komitea ilmoittaa, ettei sen jäsenillä professoreilla Oskar Heikelillä ja Ossian Schaumanilla ole ollut tilaisuutta ottaa osaa esillä olevan asian käsittelyyn.

Helsingissä, marraskuun 9 päivänä 1915.

Richard Sievers.

**Arthur af Forselles.
J. J. Karvonen.
Onni Tarjanne.**

**Gust. Rud. Idman.
Emil Schybergson.
Artur Tollet.**

John Ugglä.

HELSINGIN
TERVEYDENHOITOLAUTAKUNTA

*Helsingissä,
lokak. 14 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 460.

Kirjelmässä viime toukokuun 25 päiväältä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Terveystenhoitolautakunnan antaa lausuntonsa tarkoitusta varten asetetun komitean laatimista ehdotuksista „Helsingin kaupungin sairaalain Ylihallituksen ohjesäännöksi“, „Helsingin Terveystenhoitolautakunnan voimassa olevan johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi“ sekä „Helsingin ensimmäisen kaupunginlääkäriin voimassa olevan, joulukuun 21 päivästä 1893 annetun johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi.“ Tämän johdosta on Lautakunnalla kunnia lausua seuraavaa:

Tarkastaessaan Ylihallituksen ohjesääntöehdotusta ei Terveystenhoitolautakunta ole voinut olla erikoisesti kiinnittämättä huomiotaan siihen, että perusajatuksena ehdotuksessa on kaupungin sairaalain erottaminen Lautakunnan toimialasta ja niiden asettaminen sairaalain yhteisen ylihallituksen alaisiksi, mutta että kuitenkin maassamme voimassa olevan terveystenhoitosäännön mukaisesti eräät sairaalat edelleenkin pysyisivät Terveystenhoitolautakunnan alaisina, olematta kuitenkaan niissä esillä olevan ehdotuksen määräyksissä, jotka kohdistuvat Terveystenhoitolautakunnan toimitettavaan sairaalain hallintoon, selvää rajaa vedetty Ylihallituksen ja Terveystenhoitolautakunnan toimialan ja velvollisuuksien välille tässä kohden. Tahtomatta toistaa Kaupunginvaltuustolle maaliskuun 5 päivästä 1914 tästä asiasta antamaansa lausuntoa (Kvston pain. asiakirj. N:o 11 vuodelta 1915, sivut 9 ja 10) katsoo Lautakunta olevan huomauttaminen, että niin Helsingin kaupungin sairaalain Ylihallituksen ohjesääntöehdotuksen 1 § kuin Helsingin Terveystenhoitolautakunnan voimassa olevan johtosäännön muutosehdotuksenkin 12 ja 17 § Lautakunnan mielestä kaipaavat selvennystä edellä mainitussa kohden.

Niinpä sanotaan ensinmainitun ehdotuksen 1 §:n 1 momentissa, että kaupungin sairaalain Ylihallituksella on velvollisuutena kaupungille kuuluvain vakinaisten ja tilapäisten sairaanhoitolaitosten hallinto, mikäli kunnallinen sairaalahoido voimassa olevan terveystenhoitosäännön mukaan ei ole Terveystenhoitolautakunnan asiana. Vaikka tosin Lautakunta johtosäännön 17 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta vapautuisi pitämästä silmällä ja valvomasta järjestystä kaikissa kunnalle kuuluvissa sairaanhoitolaitoksissa, on kuitenkin edelleen yleisen terveystenhoitosäännön 38 §:n mukaan Lautakunnan velvollisuus, saatuaan tiedon että liikkuvaa tahi tarttuvaa tautia on ilmestynyt kunnassa tahi uhkaa sitä, niin järjestää ja valvoa sairaanhoitoa, että se mahdollisim-

massa määrässä vastaa sekä kunnan yleisiä että sairastuneiden erinäistä tarvetta. Kunn kuitenkin jonkin laatuksia kulkutauteja miltei aina on liikkeellä kaupungissa tahi uhkaa sitä, joutuisivat sekä vakinaiset että tilapäiset kulkutautisairaalat todellisuudessa miltei aina olemaan Terveydenhoitolautakunnan alaisina. Olisi sentähden Terveydenhoitolautakunnan mielestä suotavaa, että selvästi sanottaisiin, missä suhteissa ne ovat Terveydenhoitolautakunnan ja missä Sairaalahallituksen alaiset.

Terveydenhoitolautakunnan johtosäännön muutosehdotukseen 12 §:än lisätty uusi 3:s momentti taas määrää, että Terveydenhoitolautakunnan on terveydenhoitosäännön määräysten mukaisesti toimitettava kaupungin sairaanhoitolaitosten yleistä ylivaltontaa. Tämän määräyksen mukaan nämä siis olisivat kahden eri viranomaisen silmälläpidon alaiset: Sairaalaylihallituksen ja Terveydenhoitolautakunnan, mikä helposti voi aiheuttaa hankauksia Ylihallituksen ja Terveydenhoitolautakunnan kesken sekä ikäviä häiriöitä sairaaloille.

Edellä mainitun ehdotuksen 17 §:n 1 momentissakin, josta on poistettu määräys että Lautakunnan on ylinnä valvottava järjestystä kunnan sairaaloissa, pannaan edelleen Lautakunnan velvollisuudeksi katsoa, että *kaikki* kunnallista terveyden- ja sairaanhoitoa varten asetetut henkilöt, siis kunnan sairaaloissakin palvelevat, täyttävät velvollisuutensa. Tämän johdosta Lautakunnan siis täytyisi puuttua alaan, joka on kaupungin Sairaalaylihallituksen alainen. Tätä säännöstä olisi sentähden selvennettävä, sillä jos Terveydenhoitolautakunnan on valvottava sairaalalääkärien toimintaa, täytyy näitä todellisuudessa pitää Lautakunnan alaisina, ja silloin on Lautakunnan asia niinkään, puheena olevan pykälän 3 momentin mukaan, myöntää sairaalalääkäreille virkavapautta, mikä taas on ilmeisesti vastoin pykälän 5 momentin säännöstä.

Puutteena esillä olevassa ehdotuksessa katsoo Terveydenhoitolautakunta sitä paitsi olevan huomauttaminen, että siinä ei ole määräyksiä siitä, minkä viranomaisen on vastedes valvottava kaupungin avustamia yksityisiä sairaaloita ja poliklinikkoja.

Näiden yleismuistutusten lisäksi katsoo Terveydenhoitolautakunta olevan kiinnittäminen huomiota seuraaviin seikkoihin

Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen ohjesääntöehdotuksessa.

1 §:n 2 momentissa sanotaan, että Ylihallitus harjoittaa toimintaansa, muun muassa, niiden erityisten määräysten mukaisesti, joita Terveydenhoitolautakunta terveydenhoitosäännön nojalla antanee. Mitä tämä toimivalta käsittää ja minkä laatuksia määräyksiä Terveydenhoitolautakunta on oikeutettu, paitsi kulkutautisairaaloihin nähden, antamaan, jää kuitenkin epätietoiseksi, sittenkun Lautakunnalla ei enää ole oikeutta pitää silmällä ja valvoa järjestystä kunnan sairaanhoitolaitoksissa.

2 §.

Tämän pykälän ehdotetun muutetun sanonnan mukaan valitaan Sairaalaylihallituksen jäseniksi, paitsi muita, kaksi kaupungin vakinaisten sairaanhoitolaitosten johtajaa.

Olisi kuitenkin Lautakunnan mielestä sopivampaa, että ohjesäännössä ei määrättäisi että Ylihallituksen kahden jäsenen tulee olla sairaalanjohtajia, vaan olisi Kaupunginvaltuustolle jätettävä täysi vapaus valita näihin toimiin ne henkilöt, jotka sopivimmiksi katsoo.

Tämän pykälän 4 momentissa puhutaan „vakinaisista“ jäsenistä, mutta ohjesäännöstä ei käy selville, kutka ovat vakinaisia jäseniä, kutka eivät, minkätähden on selvennystä tarpeen. Samasta momentista käy haitatta poistaminen sanat „tahi useammin, jos tarve vaatii“.

Tähän pykälään olisi niinkään pantava määräys siitä, kenen on Ylihallituksen puheenjohtajan estettynä ollessa astuttava hänen sijaansa.

3 §.

Lautakunnan mielestä olisi tämän pykälän alkuun pantava yleinen määräys Ylihallituksen tehtävistä, joka määräys pykälän 12 momentin mukaisesti osottaisi, että Ylihallituksen tulee ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin kunnallisen sairaanhoidon kehittämiseksi ja edistämiseksi, jotka voidaan katsoa tarkoitukseen sopiviksi, sekä näiden ollessa sitä laatua, että ne on Kaupunginvaltuuston tahi Terveystoimikunnan ratkaistava, siitä tehtävä asianmukainen esitys. Tähän yleiseen määräykseen liittyen olisi pykälän nykyiseen 2 momenttiin pantava määräys, että Ylihallituksen on katsottava, että sairaaloita aina hoidetaan mahdollisimman suurta säästäväisyyttä noudattaen.

Kun pykälän 1 ja 4 momentista näkyy, että Ylihallituksen velvollisuutena on käsitellä sairaalain uutis-, lisä- ja muutostalouks- ynnä suurempia korjaustöitä koskevat kysymykset sekä vuosittain laatia ehdotus kunnan sairaalain seuraavan vuotiseksi menojen tulosäännöksi, ja taas toiselta puolen kustannukset kaikista sekä sairaalain uutis- ja lisärakennuksista että korjaustöistä tähän asti on pantu kaupungin yleisten töiden Hallituksen vuosittain laatimaan budjettiehdotukseen, näyttää siltä, kuin olisi tässä kohden tarpeen selvennystä sen keskinäisen suhteen osottamiseksi, jota näiden kahden hallituksen on puheenalaisessa kohden noudatettava. Pykälän 7 momentissa näyttää olevan tarpeellista luettelemalla selvästi ilmoittaa, mitä henkilöitä tarkoitetaan „muilla virkamiehillä“, sillä muutoin voi helposti sattua, että käytännössä syntyy epätietoisuutta momentin sisällyksestä.

4 §.

1 mom. Tähän momenttiin, jossa muun muassa on määräyksiä sairaalatarkastajan viran täyttämistä, olisi pantava säännös että Ylihallituksen tulee laatia ja Kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus viran täyttämiseksi.

3 mom. Esiteltävien asiain valmisteluun nähden olisi selvemmin osotettava sairaalatarkastajan ja puheenjohtajan tehtävien väliset rajat (ks. 3 §, viimeinen mom.), sillä useat esiteltävistä asioista voivat olla sekä taloudellista että hallinnollista laatua.

4 mom. Tässä momentissa olevan määräyksen johdosta että sairaalatarkastajan tulee hoitaa sihteerintehtävät Ylihallituksen ja eri sairaalahallitusten kokouksissa, on Terveystoimikunta, siihen nähden että vastaisella sairaalatarkastajalla, vaikka hän

muutoin olisikin hyvin pätevä toimeensa, ei kuitenkaan tarvitse olla niitä ominaisuuksia, joita osittain varsin mutkalliset ja vaativat sihteerintehtävät edellyttävät, sekä siihenkin nähden, että sihteerintehtävät lukuisissa kokouksissa voivat tuntuvasa määrässä kuluttaa hänen aikaansa ja siten vähemmän suotavalla tavalla vaikuttaa hänen muihin tärkeämpiin tehtäviinsä, pitänyt toivottavana, että heti alussa perustettaisiin erikoinen sihteerinvirka Sairaalaylihallitukseen, varsinkin kun epäilemättä on vain ajankysymys, milloin erikoisen sihteerin avutta ei enää voida tulla toimeen.

5 §.

Tässä pykälässä, jossa on määräyksiä eri sairaalain hallituksista, olisi selvitettävä, minkä viranomaisen tulee toimia sellaisten, tosin väliaikaisten, mutta kuitenkin pysyväisten sairaalain kuin esim. Humaliston tuberkulosisairaalan erikoishallituksena.

4 mom. Tässä säädetään, että kunkin sairaalan erikoishallituksen asiana on tutkia ja ratkaista suoritettavat maksumäärät, mutta 7 momentin mukaan voi kuitenkin puheenjohtaja kokousten väliaikoina, kun tarve vaatii, hyväksyä vähäisiä rahamääriä maksettavaksi. Tähän katsomatta ja kun aina on vaikea vetää tarkkaa rajaa suurempien ja pienempien summain välille, epäilemättä osottautuisi käytännössä sopimattomaksi, että sairaalain hallitukset kokoontuisivat tutkimaan esillä olevia maksun suorituksia, minkä johdosta monelle tavaranhankkijalle varmaankin koituisi hankalaa viivytystä maksun saamisessa. Suotavaa sentähden olisi, että puheenjohtaja oikeutettaisiin pakottavissa tapauksissa tarkastamaan ja maksettavaksi hyväksymään suurempiakin rahamääriä, ollen kuitenkin velvollinen hallituksen seuraavassa kokouksessa tekemään siitä ilmoituksen.

7 §.

Tässä pykälässä puhutaan hallituksenjäsenille tulevasta palkkioista, mutta ilmoitetaan niitä maksettavan ainoastaan Ylihallituksen puheenjohtajalle ja valituille jäsenille. Mitään ei sanota eri sairaalahallitusten jäsenistä, vaikka perustelmissa (mietinnön siv. 31) puhutaan „paikallishallitusten“ jäsenistä, jolla luultavasti tarkoitetaan „erikoishallitusten“ jäseniä.

Mitä tulee

Ehdotukseen Helsingin Terveystoimikunnan voimassa olevan johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi,

pyytää Lautakunta sekä 12 §:n uuteen momenttiin että 17 §:än nähden viitata antamaansa yleislausuntoon Ylihallituksen ja Lautakunnan suhtautumisesta toisiinsa ja sairaaloihin.

Ehdotus kaupunginlääkärien johtosäännön muuttamiseksi

ei ole Lautakunnan puolelta aiheuttanut muistutusta.

Ehdotus Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen vuosirahasäännöksi

aiheuttaa tekemään seuraavat huomautukset:

Ehdotuksessa on varattu 1,500 markkaa valittujen jäsenten palkkioiksi. Tätä rahamäärää ehdotettaessa oli näitä jäseniä 2, mutta muutetun ehdotuksen mukaan niitä olisi nyttemmin 6, mistä luonnollisesti johtunee, että puheena olevaa menoerääkin on suhteellisesti korotettava.

Sen mukaisesti mitä on laita kaupungin muihin virastoihin nähden, olisi Ylihallituksenkin kansliaa varten osotettava polttoaine- ja valaistusmäärärahat.

Terveystoimituslautakunnan puolesta:

O. v. Hellens.

R. Vuorio.

Ehdotus Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen ohjesäännöksi.

1 §.

Helsingin kaupungin Sairaalaylihallituksen, joka on välittömästi Kaupunginvaltuuston alainen, tulee hoitaa kaikkien kaupungille kuuluvain vakinaisten ja tilapäisten sairaanhoitolaitosten hallintoa.

Ylihallitus harjoittaa toimintaansa tämän ohjesäännön sekä niiden erityisten määräysten mukaisesti, joita Kaupunginvaltuusto antanee. Kulkutaudin uhatessa tai paraikaa liikkeessa on Ylihallitus velvollinen noudattamaan niitä määräyksiä, joita Terveydenhoitolautakunta katsonee tarpeelliseksi antaa taudin vastustamiseksi.

2 §.

Ylihallitukseen kuuluu vähintään kahdeksan jäsentä, joista sairaalatarkastaja on itseoikeutettu, yhden valitsee Terveydenhoitolautakunta jäsenistään vuodeksi sekä muut Kaupunginvaltuusto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuston valitsemista jäsenistä tulee kahden olla kaupungin vakinaisten sairaanhoitolaitosten johtajia.

Jäsenistä valitsee Kaupunginvaltuusto puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Kaupungininsinöörin tahi hänen sijaisensa sekä niiden kaupungin sairaalain ylläkkärien, jotka eivät ole Ylihallituksen jäseniä, tulee, kutsuttaessa, saapua Ylihallituksen kokouksiin ja on heillä sellaisessa tapauksessa oikeus ottaa osaa Ylihallituksen keskusteluihin, mutta ei päätösten tekoon.

Ylihallitus on päätösvaltainen vähintään viiden jäsenen läsnäollessa. Puheenjohtaja kutsuu Ylihallituksen koolle kerran kuukaudessa, tahi useammin, jos tarve vaatii. Ylihallitus on niinkään kutsuttava koolle, jos vähintään kaksi jäsentä sitä puheenjohtajalta vaatii.

3 §.

Ylihallituksen on velvollisuus:

käsitellä sairaalain uutis-, lisä- ja muutosrakennuskysymykset;

pitää silmällä ja tarkastaa sairaalain hoitoa;

sopivasti järjestämällä taloudenhoito koettaa saattaa sairaalakäyttö yksinkertaisemmaksi ja säästäväisemmäksi;

tehdä sopimukset lääkkeiden sekä sairaanhoito- ja muiden tarvikkeiden hankinnasta eri sairaaloihin;

vuosittain laatia ja ennen lokakuun 1 päivää Rahatoimikamariin lähettää ehdotus kunnan sairaalain seuraavan vuotiseksi meno- ja tulosäännöksi sekä ehdotus mainittuna varainhoitovuonna toimitettaviksi sairaalain tarpeellisiksi korjauksiksi;

vuosittain ennen helmikuun 1 päivää Rahatoimikamariin antaa lähinnä edellisen vuoden tilit asianmukaisesti päätettyinä kaupungin yleisiin tileihin pantaviksi ja niiden kera tarkastettaviksi;

vuosittain ennen maaliskuun 1 päivää sairaalatarkastajalta ja asianomaisilta ylläkäreiltä saapuneiden selonteojen pohjalla antaa Terveystalautakunnalle kertomus omasta toiminnastaan ja alaiensa sairaanhoitolaitosten hoidosta lähinnä edellisenä vuonna;

sillä tavoin kuin siitä on erittäin säädetty, ottaa ja erottaa sairaalain vuosirahassäännössä olevat lääkärit ja muut virkamiehet, paitsi ylläkärejä, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee, sekä päättää virkavapauden ja virkaloman myöntämisestä sairaalain kaikille virkamiehille ja määrätä heidän viransijaisensa;

vahvistaa sairaalain ruokajärjestykset ja järjestyssäännöt;

antaa Kaupunginvaltuuston tahi muun asianomaisen viranomaisen vaatimat lausunnot ja tiedot;

Kaupunginvaltuustolle ehdottaa, minkä määräiset maksut Ylihallituksen alaisissa sairaanhoitolaitoksissa hoidettujen maksavien potilaitten on suoritettava;

katsoa, että eri sairaalain toimintaa ja hoitoa varten vahvistettuja sääntöjä ja erikoismääräyksiä tarkoin noudatetaan;

ryhtyä muihin kunnallisen sairaalahoidon kehitykselle ja edistykselle sopiviksi katsottuihin toimenpiteisiin sekä näiden ollessa sitä laatua, että ne on Kaupunginvaltuuston tahi Terveystalautakunnan ratkaistava, siitä tehdä asianmukainen esitys.

4 §.

Sairaalatarkastajan, joka ei saa pitää eikä hoitaa muuta tointa eikä ottaa suoritaakseen työtä, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa, asettaa Kaupunginvaltuusto, sittenkun Ylihallitus on viran julistanut avonaisena haettavaksi, Ylihallituksen esityksestä, kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen varaten.

Hänen velvollisuutenaan on:

Ylihallituksen ja lähinnä seuraavassa pykylässä mainittujen eri sairaalain Hallitusten jäsenenä ottaa osaa näiden viranomaisten keskusteluihin ja päätösten tekoon;

esiteltäviksi valmistella ja Ylihallitukselle esitellä sen käsiteltävät asiat;

hoitaa sihteerintehtävät Ylihallituksen ja Hallitusten kokouksissa;

edistää säästeliästä sairaalakäyttöä sekä taajaan käymällä sairaaloissa ottaa tarkka selvä niiden taloudenhoidosta;

tämän johdolla toimittaa selvityksiä ja Ylihallitukselle tehdä esityksiä sairaalakäytön taloudellisen puolen saattamisesta sopivin keinoin yksinkertaisemmaksi ja paremmaksi;

panna erikoista huomiota sairaalain tarvikkeitten yhteisostoa koskeviin kysymyksiin ja, Ylihallituksen päätettyä tavaranhankinnoista, katsoa, että kukin eri sairaala saa osansa tavaroista;

teettää pienempiä korjaustöitä ja toimittaa tilapäisesti tarpeellisen kaluston hankinta, ollen velvollinen tästä ilmoittamaan Ylihallitukselle sen ensi kokouksessa;

toimittaa sairaalain hallintoa ja käyttöä valaiseva yhtäjaksoinen taloudellinen tilasto; johtaa ja valvoo sairaalain toimitsijain työtä; sekä vuosittain ennen helmikuun 15 päivää Ylihallitukselle antaa kertomus sen alaisten sairaalain taloushallinnosta lähinnä edellisenä vuonna.

Muutoin tulee sairaalatarkastajan noudattaa niitä erikoismääräyksiä, joita Ylihallitus hänelle hänen virkatoimintaansa nähden antanee.

5 §.

Vakinaisten sairaanhoitolaitosten asiain välitöntä hoitoa varten asetetaan eri sairaaloihin erityiset Hallitukset, joihin kuuluu sairaalan johtaja puheenjohtajana sekä sairaalatarkastaja ja Ylihallituksen muista jäsenistä vuodeksi kerrallaan valittu kolmas jäsen.

Ylilääkäri, joka ei ole johtaja, on oikeutettu hänen toimialaansa kuuluvia asioita käsiteltäessä ottamaan osaa Hallituksen keskusteluihin ja päätösten tekoon.

Hallituksen on velvollisuus:

hoitaa sairaalan kiinteää ja irtainta omaisuutta sekä tehdä vähäisiä muutoksia rakennusten sisustukseen, ellei sitä varten myönnettyjä määrärahoja ylitetä;

hoitaa sairaalaa varten osotettuja tahi sinne kertyneitä varoja sekä, sairaalaan vahvistetun vuosirahasäännön mukaisesti, tutkia ja ratkaista suoritettavat maksumäärät; teettää täydelliset tilit sairaalan menoista ja tuloista, päättää ne kalenterivuosittain ja antaa ne määräaikana Ylihallitukselle;

pitää tarkkaa luetteloa sairaalan kalustosta, tarkastaa kuluneen kaluston kelvottomuus ja tileistä poisto sekä päättää uuden kaluston hankkimisesta vahvistetun vuosirahasäännön mukaan;

tarkastaa ja oikeiksi todistaa saapuneet laskut; ollen puheenjohtajalla kuitenkin valta kokouksen väliaikoina, kun tarve vaatii, hyväksyä vähäisiä rahamääriä maksettavaksi; laatia sairaalan vuosirahasääntöehdotus sekä ennen syyskuun 15 päivää antaa se Ylihallitukselle;

antaa lausunto Ylihallituksen Hallitukseen lähettämistä asioista; sekä

täyttää ne muut tehtävät, mitkä sairaalalle vahvistettujen erikoisten määräysten mukaan ovat Hallituksen asiana.

6 §.

Ylihallituksen kokouksissa tehdyissä pöytäkirjoissa on mainittava läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset.

Jos joku, joka on keskusteluun ottanut osaa, haluaa antaa erityisen lausunnon, on se kirjallisesti annettava pöytäkirjaan liitettäväksi.

Lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja sekä varmentaa sairaalatarkastaja.

7 §.

Ylihallituksen puheenjohtajalle ja valituille jäsenille maksetaan Kaupunginvaltuuston määräämä palkkio.

Ehdotus Helsingin kaupungin Terveystoimikunnan voimassa olevan johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi.

10 §.

Kaupunginlääkäriin tahi hänen sijaisensa taikkapa, hänellä esteen ollessa, kaupungin palveluksessa olevan muun lääkäriin, jonka Lautakunta kerrakseen siihen valitsee, pitää esiteltäväksi valmistella *Lautakunnan käsiteltävät*, terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat; ja on kaikki niihin kuuluvat, Lautakuntaan tulleet ilmoitukset, kertomukset y. m. annettava sanotulle lääkäriin, hänen käyteltäväkseen Lautakunnan määräysten mukaan.

17 §.

Lautakunnan on katsottava, että kaikki *Lautakunnan alaiset*, kunnallista terveyden- ja sairaanhoitoa varten asetetut henkilöt täyttävät velvollisuutensa (Poist.) *sekä* valvoa kaupungin sairaanhoidosta annettujen säännösten noudattamista.

Lautakunta ottaa, kaupunginlääkäriin ehdotuksesta, ne lääkärit, jotka *terveydenhoitoa* varten kunnassa satunnaisesti ehkä ovat tarpeellisia (Poist.).

Lautakunnan asiana on niinikään jonkin *Lautakunnan alaisen lääkäriin* ollessa estettynä virkaansa hoitamasta tahi kun hänelle on virkavapautta myönnetty, hankkia pätevä viransijainen, ellei vakinainen lääkäri ole sellaista hankkinut ja Lautakunta ole häntä hyväksynyt, sekä ratkaista muiden *Lautakunnan hallintoalaan kuuluvien henkilöiden* tekemät virkavapauden anomukset.

Virkavapautta myönnettyänsä tulee Lautakunnan myös, ellei yksityistä sopimusta ole tehty, määrätä, kuinka suuri osa vakinaisen viranpitäjän palkasta tahi palkkiosta virantoimittajalle maksetaan.

Kunnalle kuuluvien sairaanhoitolaitoksiin ja niiden palveluskuntaan nähden on näiltä kohdin voimassa mitä siitä on erittäin säädetty.

**Ehdotus Helsingin kaupunginlääkärien voimassa olevan johtosäännön
2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi.**

2 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin, joka on Terveystoimikunnan itseoikeutettu jäsen, on velvollisuus valmistella ja Lautakunnalle esitellä kaikki *Lautakunnan käsiteltävät*, kaupungin yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat, Lautakunnan määräyksestä antaa lausunto mainitun laatuista asioista, sille ilmoittaa kaupungissa ja sen alueella vallitsevista terveydellisistä epäkohdista sekä ehdottaa niiden vaatimia toimenpiteitä, samoin kuin valvoa Lautakunnan päätösten täytäntöönpanoa, ellei Lautakunta toisin määrää.

7 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin on terveydelliseltä kannalta pidettävä silmällä kaupungissa olevia (Poist.) yksityisiä terveyden- ja sairaanhoitolaitoksia sekä Terveystoimikunnalle ehdotettava olevien epäkohtain poistamiseksi tahi muusta syystä tarpeellisia toimenpiteitä. (Poist.).

Valiokunnan mietintö eläkeapumaksun suorittamisesta kaupungin kansanlastentarhain opettajatarten puolesta.

Sittenkun kansanlastentarhain Johtokunta oli Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen, että kaupunki tekisi Suomen Yksityiskoulujen eläkekassan johtokunnan kanssa sopimuksen, että kansanlastentarhain kaikki vakinaiset opettajattaret pääsisivät osakkaiksi mainitun kassan alimpaan eläkeluokkaan sekä Rahatoimikamari oli antanut lausunnon asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 43 vuodelta 1915*), on Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime syyskuun 21 päivänä, siihen nähden että puheena olevalta esitykselta puuttui tilastollista ja matemaattista pohjaa, antanut asian allekirjoittaneista muodostetun valiokunnan valmisteltavaksi.

Tätä tehtävää täyttääkseen on Valiokunta ottanut lähemmän selon puheena olevan eläkekassan järjestelystä Keisarillisen Senaatin joulukuun 21 päivänä 1893 (Suomen Asetuskokoelma N:o 35 vuodelta 1893) kassalle vahvistaman ohjesäännön määräysten mukaan sekä kassan osakkaaksi pääsemisen ehdoista ja kassan tarjoomista eduista. Lisäksi on Valiokunta saanut tiedokseen eläkekassan tilan joulukuun viimeisenä 1914 ja kassalle myönnetyn valtioavun nauttimisehdot sekä kansanlastentarhain tarkastajan välityksellä hankkinut kaikkien kaupungin avustamain kansanlastentarhain ja niiden henkilökunnan luettelon ynnä tiedot mainittujen kansanlastentarhain opettajattarista sekä heidän syntymävuodestaan ja -päivästään.

Valiokunta on kansanlastentarhain Johtokunnan ja Rahatoimikamarin kanssa kaikin puolin yhtä mieltä siitä, että kunnalla avustettujen kansanlastentarhain erikoisaseman johdosta on aihetta auttaa näiden laitosten vakinaisia opettajattaria saamaan vanhuuseläkettä. Siihen järjestelmäänkin nähden, jota eläkkeen antamisessa olisi noudatettava, on Valiokunta yhtynyt Johtokunnan tekemään ja Rahatoimikamariin kannattamaan ehdotukseen. Edut, joita Yksityiskoulujen eläkekassa nyttemmin valtioapua saadessaan voi osakkailleen tarjota, eivät ole vähemmät niitä, mitkä olisi saatavissa elinkorkovakuutuksella yksityisessä yhtiössä, mutta kassaan liittymisestä on se huomattava etu, että kaupunki ei ole sidottu, jos kansanlastentarhat vatedes kunnallistutetaan ja opettajisto saatetaan osalliseksi kunnan eläkkeestä.

Eläkekassan ohjesäännön mukaan on eläke alimmassa luokassa 300 markkaa ja eläkeikä alkaa osakkaan 61:senä ikävuotena. Maksu suoritetaan vahvistetun tariffin mukaan osakkaan tuloiän perusteella. Lisäksi suoritetaan pääsymaksu sekä vuosimaksua hoitokustannuksiin, kumpaistakin vahvistetut

määrät. Työkyvyttömäksi tultuaan voi osakas, joka on kolme vuotta kuullunut kassaan, mutta ei ole saavuttanut eläkeikää, joko saada kerta kaikkiaan suoritettavan lunastusmaksun tahi tariffin mukaan lasketun työkyvyttömyyseläkkeen. Sikäli kuin kassan varat sallivat, annetaan eläkkeen korotuksiakin, ja työkyvyttömyyseläkkeen saajalle voidaan harkinnan mukaan vararahas-tosta antaa ylimääräistä eläkettä ohjesäännössä lähemmin määrättyjen perusteiden mukaan. Vertailun vuoksi mainittakoon, että kunnan eläkesäännön mukaan voi asianomainen saavutettuaan 63 ikä- ja 30 palvelusvuotta saada vanhuuseläkettä 60 % palkkaeduistaan, siis tässä tapauksessa, kun kansanlastentarhain opettajattarilla on 1,400 markan pohjapalkka, kaikkiaan 840 markkaa, sekä vähennettyä eläkettä, siinä tapauksessa että hänen kivul-loisuuden tähden täytyy toimestaan erota, ennenkuin on saavuttanut täyden ikä- ja palvelusvuosien määrän.

Vakinaisia opettajattaria, johtajattaret lukuun otettuina, on kunnan avus-tamissa 17 kansanlastentarhassa nykyään 76. Useimmat opettajattaret ovat käyneet tyttökoulun, useilla on korkeampi sivistysmäärä ja miltei kaikki ovat käyneet valtion avustaman yksityisen lastentarhain opettajatarseminaariin tai muun samantapaisen oppilaitoksen. Tarkkoja virkakelpoisuusvaatimuksia ei opettajattarille ole tähän asti vahvistettu, mutta kansanlastentarhain Johto-kunta on jo jonkin aikaa opettajattaria ottaessaan asettanut virkakelpoisuu-teen nähden eräät vähimmät vaatimukset.

Nykyisessä opettajistossa on kaikkiaan neljä vanhempaa opettajatarta, jotka eivät täytä vaatimuksia tietopuoliseen sivistysmäärään nähden, mutta joitten Johtokunta on katsonut pitkällisen harjaantumuksen johdosta täysin pystyvän hoitamaan toimensa. Kassan osakkaaksi otetaan kansanlasten-tarhan vakinainen opettajatar hänen muodolliseen virkakelpoisuuteensa kat-somatta.

Erikoisena ryhmänä kansanlastentarhain opettajistossa ovat n. s. lasten-kamariosastojen opettajattaret. Näiden opettajatarten tehtävänä on hoitaa lapsia, jotka kotonaan ovat vailla hoitoa, sinä aikana kun lastentarhat ovat toiminnassa. Lastenkamariopettajattaret ovat toimintaansa nähden pääasiassa vakinaisten opettajatarten veroiset sekä saavat saman palkan kuin opetta-jattaretkin ynnä vapaan asunnon, valon ja lämmön, mutta, mikäli Valio-kunnalle on ilmoitettu, ei Johtokunta katso heidän kuuluvan opettaja-tarten luokkaan eikä heitä sentähden oteta kassan osakkaiksi. Nämä toimi-henkilöt samoinkuin kansanlastentarhain palveluksessa olevat apulaiset ja palvelijastokin eivät siis pääsisi puheena olevasta eläke-edusta osallisiksi.

Kaupungin ja eläkekassan kesken puheena olevasta asiasta tehtävän sopimuksen yksityiskohtiin nähden on Valiokunta tahtonut kannattaa kansanlastentarhain Johtokunnan ehdotusta että kaupungin ei olisi suoritettava eläkeapumaksua niiden opettajatarten puolesta, jotka kansanlastentarhan palvelukseen tullessaan ovat ylittäneet määrätyn ikärajan. Siihen nähden

olisi Valiokunnan mielestä *vastaisen varalle* päätettävä, että opettajatar, joka tuollaiseen virkaan tullessaan on täyttänyt 40 vuotta, ei ole oikeutettu saamaan eläkeapumaksua kaupungilta. Mitä taas nykyään virassa oleviin vakinaiisiin opettajattariin tulee, näyttää oikeudenmukaiselta, että tämä ikäraja ulotetaan 50 ikävuoden loppuun, toisin sanoen eläkeikässään pääsemisen ehtona olevaan ylimpään ikärajaan. Tämän mukaisesti tulisivat kaikista nykyään palveluksessa olevista 76 vakinaisesta opettajattaresta 73 osallisiksi eläke-edusta, kun taas kolme vanhinta opettajatarta, jotka huhtikuun alussa 1916, jolloin kassaan näyttää olevan liittyttävä, ovat ylittäneet mainitun ylimmän ikärajan eivätkä siis pääsisi osallisiksi vakinaisesta eläkkeestä. Kun kuitenkin täytyy pitää kohtuuttomana, että nämä kolme opettajatarta, jotka vuosikausia ovat täällä toimineet lastenkasvatuksen palveluksessa ja joista kaksi, nimittäin neidit Rothman ja Alander, ovat tehneet ensimmäisen alotteen kansanlastentarhatoiminnan aikaansaamiseksi pääkaupungissa, eläkkeeseen nähden joutuisivat muita huonompaan asemaan, on Valiokunnan mielestä oikein ja luonnollista, että Kaupunginvaltuusto aikansa tehtävän esityksen johdosta antaa mainituille opettajattarille kaupungin varoista vastaavan ylimääräisen apurahan.

Paitsi edellä mainittuja ehtoja on sopimuksessa määrättävä kunnan ja eläkekassan välinen oikeussuhde siltä varalta, että kaupunki ottaisi kansanlastentarhat välittömään hoitoonsa, samoin kuin senkin tapauksen varalta, että osakas oltuaan vähintään viisi vuotta kassan osakkaana eroaa toimestaan. Eläkekassan johtokunta on Valiokunnan tiedustelun johdosta ilmoittanut olevansa valmis oikeuttamaan kaupungin, *jos se niin haluaa*, kansanlastentarhain tultua kunnallistetuiksi, osakkuusajan viiden ensimmäisen vuoden kuluttua, irtisanomisen johdosta saamaan suorittamansa maksut takaisin ynnä 4 % korkoa korolle sekä myöntänyt kaupungille samanlaisen oikeuden siinä tapauksessa että yksityinen osakas viisi vuotta kassan jäsenenä oltuaan eroaa. Jos taas osakas kuolee kuuluttuaan kassaan vähintään kolme vuotta, mutta ennen eläkeikään tuloa, on ohjesäännön mukaan saaminen maksettava oikeudenomistajalle, tässä tapauksessa kaupungille, mikäli sen suorittamia maksueriä koskee. Ainoastaan niissä poikkeustapauksissa, että osakas kuolee osakkuutensa kolmen ensimmäisen vuoden kuluessa tahi eroaa viiden ensimmäisen vuoden kuluessa, jäisivät suoritettavat maksut ohjesäännön määräysten mukaan kassan hyväksi.

Esillä olevan ehdotuksen mukaan saavutettaisiin eläkekassan osakkuus siten, että kaupunki kerta kaikkiaan suorittaisi vahvistettua pääsymaksua kaikkien nykyään toimessa olevain laitosten puolesta 460 markkaa sekä vuotuista apumaksua hoitokustannuksiin 93 markkaa ynnä kaikkien vakinaisten opettajatarten puolesta vuosimaksut alimmassa eläkeluokassa. Viimeksi mainitut maksut on Valiokunta opettajatarten nykyisen lukumäärän sekä ohjesäännön 16 §:ssä olevan taulun johdolla laskenut Smkaksi 5,136: 90.

Kun kassaan liityttäisiin huhtikuussa 1916, olisi siis puheena olevan tarkoitusta varten ensi vuoden menosääntöön otettava tasaluvuin 5,700 markkaa.

Edellä lausutun nojalla pyytää Valiokunta ehdottaa Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi:

että Helsingin kaupunki, huhtikuusta 1916 lähtien, avustaa eläke-edun hankkimista kunnan kannattamain kansanlastentarhain vakinaisille opettajattarille maksamalla Yksityiskoulujen eläkekassaan mainittujen toimihenkilöjen puolesta sekä vahvistetun pääsymaksun ynnä säädetyn vuotuisen apumaksun kassan hoitokustannuksiin että myös osaksten tariffinmukaiset vuosimaksut alimmassa eläkeluokassa, kuitenkin siten, että mainittu apumaksuvelvollisuus ei käsitä niitä nykyään virassa olevia opettajattaria, jotka ovat täyttäneet 51 vuotta, eikä niitäkään opettajattaria, jotka vastedes tulevat kansanlastentarhain palvelukseen 40 ikävuotta täytettyään;

että kansanlastentarhain Johtokunta valtuutetaan edellä mainittua tarkoitusta varten Yksityiskoulujen eläkekassan hallituksen kanssa tekemään sopimus puheena olevain toimihenkilöjen osakkuudesta, huomioon ottaen että kaupungille taataan oikeus, jos se niin haluaa, kansanlastentarhain tullessa kunnan laitoksiksi, sittenkun osakkuusajan viisi ensimmäistä vuotta on kulunut, irtisanomisen johdosta saada takaisin kassaan suorittamansa maksut ynnä 4 % korkoa korolle sekä että kaupungille varataan samallinen oikeus sen tapauksen varalta että yksityinen osakas kassasta eroaa viisi vuotta osakkaana oltuaan; samoin kuin

että Valtuuston Budjettivaliokunta saa tehtäväkseen 1916 vuoden menosääntöön merkitä tarkoitukseen tarvittavan määrärahan.

Helsingissä, marraskuun 12 päivänä 1915.

V. T. Rosenqvist.

H. M. J. Relander.

J. J. Sederholm.

John Ugglä.

Lausunto tuberkulootissairaalan rakennuttamisasiasta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudesti-järjestämistä varten asetetulta Komitealta.

Sittenkun Terveystoimikunta kirjelmässä maaliskuun 28 päivältä 1912 (*Pain asiakirj. N:o 27 vuodelta 1912*) oli Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuberkulosin vastustamiseksi, esittäen m. m. rakennettavaksi kaikkiaan 200 sairassijaa käsittävän tuberkulootissairaalan sekä ryhdyttäväksi asian valmistelemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 30 päivänä 1912 lähettää tämän asian Rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi. Seuraavan vuoden alussa Kamari, käymättä kysymystä asiallisesti tutkimaan, esitti, että asia lähetettäisiin tähän Komiteaan, joka Kaupunginvaltuustolta oli saanut toimekseen m. m. selvittää kysymyksen kaupungissa vastaisesta laajennettujen tai uusien sairaanhoitolaitosten tarpeesta, varaten Kamari kuitenkin itselleen oikeuden saada vastedes antaa lausunnon asiasta. Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 1 päivänä 1913, Rahatoimikamarin esitykseen myöntyen, oli lähettänyt asian Komiteaan, ilmoitti tämä saman kuukauden 23 päivänä antamassaan kirjelmässä pitävänsä Terveystoimikunnan mainitsema toimenpiteitä erittäin tarpeellisina, mutta ei kuitenkaan voivansa antaa lopullista lausuntoa asiasta, ennenkuin sitä oli perusteellisemmin valmisteltu. Tämän johdosta päätti Kaupunginvaltuusto seuraavan toukokuun 13 päivänä Komitean ehdotuksesta asettaa erikoisen komitean (seuraavassa sanottu erikoiskomiteaksi), johon valittiin allekirjoittaneet Sievers ja Tarjanne sekä lääketieteenlisensiaatti Ina Rosqvist, dosentti W. Zilliacus ja lääkintöneuvos Akseli Koskimies ja joka sai toimekseen lähemmin valmistella kysymystä vastaisen sairaalan rakennuttamisesta sekä sitä varten hankkia luonnospöytäkirjat kustannusarvioineen ja ehdottaa sairaalan paikan.

Toukokuun 20:ntenä 1915 päivätyssä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1915*) on erikoiskomitea sittemmin Kaupunginvaltuustolle antanut allekirjoittaneen Tarjanteen saman komitean toimenannosta ja sen antamain ohjeiden mukaan laatimat tuberkuloosisairaalan luonnospiirustukset, joka sairaala rakennettaisiin Väfvarsin kruununvirkatalon maalle Tuusulan pitäjään, mistä tarvittava alue hankittaisiin tekemällä sopimus valtion kanssa. Kesäkuun 8 päivänä kuluvaan vuoteen mainittua mietintöä käsitellessään päätti Kaupunginvaltuusto sen lähettää Komiteaan käsiteltäväksi sen varsinaisen tehtävän yhteydessä.

Komitea on nyttemmin suorittanut kaikki varsinaiseen työohjelmaansa kuuluvat tehtävät, lukuun ottamatta edellä mainittua kysymystä kaupungin vastaisesta laajennettujen tai uusien sairaanhoitolaitosten tarpeesta. Kun Komitea aikoo vastedes tehdä Kaupunginvaltuustolle esityksen, että mainitun selvityksen hankkiminen annettaisiin kaupungin sairaanhoitolaitosten vastaisen Ylihallituksen toimeksi, on Komitea katsonut olevan ottaminen esillä olevan läheteasian erikseen käsiteltäväksi.

Suojelus- ja pelastustoimenpiteihin ryhtyminen tuhoisain tuberkuloosisten tautien varalta on yhteiskuntamme pakottava velvollisuus, ja siinä kohden esiintyy ensi sijalla vaatimus uudenaikaisen sairaalateknikan edellytysten mukaisen kunnallisen keuhkotautisairaalan rakennuttamisesta, jommoista laitosta maamme pääkaupungissa ei vielä ole.

Kaupungin vähävaraisten, tuberkulosia sairastavain asukasten sairaanhoito-sijain tarvetta on perinpohjaisesti selvittänyt Terveystoimikunnan tätä asiaa valmistelemaan asettama valiokunta (seuraavassa sonottu erikoisvaliokunnaksi) (*Pain. asiakirj. N:o 27 vuodelta 1912*). Samalla kun Komitea pääasiassa yhtyy mainitun erikoisvaliokunnan esittämiin näkökohtiin, on Komitea katsonut olevan eräiltä kohdin täydentäminen valiokunnan jo neljättä vuotta takaperin ilmestyneessä mietinnössä olevaa tilastoa ¹⁾.

Niinkuin valiokunnan mietinnössä huomautetaan, on todettu tuberkuloositauteja käyvän menestyksellä vastustaminen tarkoituksenmukaisten terveystoimikunnallisten toimenpiteiden avulla. Se käsitys on alkanut enemmän ja enemmän päästä valtaan, että on yhteiskunnan epäämätön velvollisuus mitä tarmokkaimmin suojella jäseniään tuberkulosin tuhoilta.

Ulkomaiden suuremmissa kaupungeissa tuberkulosia vastaan käyty voimaperäinen ja tarmokas taistelu on johtanut siihen, että tuberkuloositautilta välttyminen on kuolleisuus monin paikoin on vähentynyt. Tätä seikkaa valaisee seu-

---

¹⁾ Tässä julkaistuja tilastotauluja laadittaessa ovat Komitean apuna olleet tri Ina Rosqvist ja filosofianmaisteri Otto Bruun.

raava *keuhkotuberkulosin* tuottamaa kuolleisuutta vuosina 1900—09 osottava taulukko 1):

V u o s i.	Tukholma.	Göteborgi.	Kööpenhamina.	Kristiania.	Danzig.	Halle.	Kiel.	Posen.	Nürnberg.	Nancy.	Leicester.	Hull.	Utrecht.	Zürich.
	Kuollita 10,000 asukasta kohti.													
1900.....	24.3	28.7	18.4	27.6	23.2	18.7	18.0	26.2	29.7	31.6	11.0	12.8	16.2	25.3
1901.....	24.6	27.0	15.4	23.2	17.4	20.4	15.7	26.6	26.7	29.8	12.8	11.4	13.5	20.9
1902.....	23.0	26.1	11.9	20.4	17.1	16.9	11.7	23.2	24.0	27.4	12.6	10.3	10.5	18.4
1903.....	21.4	25.9	14.1	21.2	17.8	20.1	10.7	23.7	27.5	27.7	12.1	10.5	10.9	20.7
1904.....	22.2	25.6	14.9	21.9	17.7	18.1	10.6	23.6	26.8	26.0	15.8	12.1	10.6	18.9
1905.....	22.2	29.6	15.8	27.8	19.6	18.0	10.6	24.1	26.8	29.6	12.2	9.7	11.7	20.3
1906.....	21.0	28.3	15.3	22.4	18.8	16.7	11.4	24.9	23.1	29.4	14.6	11.0	13.9	17.1
1907.....	21.7	23.1	13.9	21.9	22.8	13.8	11.1	23.0	21.4	29.0	11.7	11.3	11.7	16.0
1908.....	24.9	23.4	14.8	21.5	17.2	13.9	10.1	22.0	23.5	30.3	12.0	12.2	12.8	17.8
1909.....	23.5	23.7	13.2	—	19.0	15.3	9.5	25.5	19.7	29.4	11.9	10.3	13.1	16.1

Vertailun aikaansaamiseksi Helsingissä todettuun kuolleisuuteen mainittakoon seuraavat Helsingin kaupungin 1913 vuoden tilastollisesta vuosikirjasta (painatettavana) saadut tiedot keuhkotuberkuloosiin, tuberkulootiseen aivokalvotulehdukseen ja muihin tuberkulosin muotoihin kuolleiden luvusta kirkonkirjain mukaisen keskiväkiluvun kutakin 10,000 asukasta kohti:

	Tuberculosis pulmonum	Meningitis tuberculosa	Tuberculosis aliorum organorum
1891—95	33.4	9.7	—
1896—1900	28.3	5.9	1.3
1901—05	25.4	5.0	1.3
1906—1910	23.4	4.7	1.2
1905	26.4	7.4	1.3
1906	24.4	4.5	1.5
1907	24.6	5.0	1.5
1908	24.3	4.3	1.3
1909	21.7	5.2	0.7

¹⁾ Communications statistiques publiées par le Bureau municipal de Statistique d'Amsterdam. N:o 33. Statistique démographique des grandes villes du monde pendant les années 1880—1909.

1910	22.4	4.8	1.2
1911	20.5	4.4	1.5
1912	23.0	4.2	2.1
1913	25.2	4.9	1.8
1914	21.2	3.3	2.1

Vaikka siis tuberkuloottiset taudit, ja erittäinkin tärkein näistä, keuhkotauti, viimeaikaisia vähäisiä vaihteluja lukuun ottamatta, ovat osottaneet jatkuvaa vähenemistä, on niillä kuitenkin edelleen vallitseva asema kaikkien kuolemansyiden joukossa Helsingissä, niinkuin näkyy alempana olevasta yleisempään tautien aiheuttamain kuolemantapausten luvun yhdistelmästä 10,000 asukasta kohti viisivuotiskausina 1901—05 ja 1906—10:

	1901—05	1906—10
Tuberkuloottiset taudit	31.7	29.3
Maha- ja suolikatarri	25.4	16.4
Keuhkokatarri ja keuhkotulehdus ..	21.6	15.5
Sydän- ja verisuonitaudit	12.8	13.3
Pahatapaaiset kasvannaiset	7.4	7.5
Synnynäinen heikkous	6.4	5.8
Väkivaltainen kuolema	5.1	7.3

Edellä osotettiin, että tuberkulosikuolleisuus suhteellisesti katsoen osottaa pyrkimystä vähenemään. Tätä ei kuitenkaan ole käsitettävä niin, että tuberkulosin aikaansaamain kuolemantapausten luku sinänsäkin olisi vähenemässä. Päin vastoin huomaa, että kaupungin väkiluvun jatkuvan kasvamisen johdosta tuberkuloottisten kuolemantapausten luku sinänsä on kasvanut. Seuraavasta taulusta näkyy tuberkuloottisten tautien viimeksi kuluneina 10 vuonna aikaansaamain kuolemantapausten luku:

	Keuhko- tuberkulosi.	Muu tuberkulosi.	Yhteensä.
1905	302	99	401
1906	295	72	367
1907	313	83	396
1908	325	74	399
1909	302	83	385
1910	324	86	410
1911	309	90	399
1912	363	99	462
1913	414	109	523
1914	358	90	448

Nämä numeroluvut on pantava perustukseksi laskettaessa niiden sairassijain lukumäärää, mitkä tarvitaan, jotta Helsingin kaupunki olisi hyvin varustettu tuberkuloositaisteluun. Mutta tässä on myös otettava huomioon sairaalahoitoa kaipaavien henkilöiden ikäryhmitys, niinkuin tuonnempana osotetaan. Seuraavassa taulussa mainitaan vuosina 1910—14 tuberkulosin eri muotoihin kuolleiden henkilöiden luku jaettuna kolmeen ryhmään, nimittäin 5 vuotta nuorempiin lapsiin, 5—15 vuotiaisiin lapsiin ja 15 vuotta täyttäneisiin henkilöihin.

Vuonna.	Keuhkotuberkulosi.				Muut tuberkulosin muodot.				Tuberkulosi, kaikki muodot.			
	Alle 5 v:n.	5—15 vuot.	Yli 15 v:n.	Yhteensä.	Alle 5 v:n.	5—15 vuot.	Yli 15 v:n.	Yhteensä.	Alle 5 v:n.	5—15 vuot.	Yli 15 v:n.	Yhteensä.
1910	33	12	279	324	64	12	10	86	97	24	289	410
1911	34	12	263	309	61	11	18	90	95	23	281	399
1912	36	13	314	363	81	10	8	99	117	23	322	462
1913	33	7	374	414	83	12	14	109	116	19	388	523
1914	29	17	312	358	58	14	18	90	87	31	330	448

Jos olettaa keuhkotautintapauksen, siitä lähtien kun tauti on todettu, keskeävän keskimäärin 3 vuotta, — niinkuin sekä täällä että Ruotsissa yleisesti pidetään sääntönä — on keuhkotautisten luku laskettavissa kuolleiden kolminkertaiseksi määräksi. Kun, niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, vuosina 1910—14 keskimäärin 308 15 vuotta täyttänyttä henkilöä kuoli keuhkotautiin, käy aikuisten keuhkotautisten koko lukumäärän laskeminen 3×308 eli 924 hengeksi. Jos edelleen olettaa kunkin keuhkotautia sairastavan henkilön oleskelevan sairaalassa keskimäärin 4 kuukautta — joka laskuperuste on maamme kahdessa suurimmassa keuhkotautiparantolassa, Nummelassa ja Takaharjulla, saavutetun kokemuksen mukainen — tarvitsisi Helsingin kaupunki nykyään 15 vuotta täyttäneitä keuhkotautisia varten $924 : 3 = 308$ sairassijaa. Lisäksi tulee lapsille tarpeelliset sairassijat. Kun kuitenkin pienet lapset (noin 5 ikävuoteen asti) on hoidettava erikoisessa lastensairaalassa eikä suunniteltuun tuberkuloosisairaalaan yleensä otettaisi mainitun ikäisiä lapsia, näyttää tämä ryhmä olevan erotettava luvusta ja tässä otettava huomioon ainoastaan 5—15 vuotiaat lapset. Vuosina 1910—14 kuoli, niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, vuosittain keskimäärin 24 mainitun ikäistä henkilöä kaikkiin tuberkulosin muotoihin. Jos toimitetaan sama laskelma kuin edellä, saadaan sairaiden lukumääräksi $24 \times 3 = 72$ ja sairassijain luvuksi $72 : 3 = 24$. Huomattava on, että tämän ikäisissä samoin kuin nuoremmissakin lapsissa tuberkuloosin meningitis ja tuberkuloosiset luuviat, jotka viimeksi mainitut kaipaavat kirurgista hoitoa, ovat keuhkotuberkulosia paljon yleisemmät,

mutta kun on aikomus viimeksi mainitutkin potilasryhmät ottaa vastaisen sairaalan lastenosastolle, on ne laskelmassa otettu lukuun.

Vähin sairaanhoitosijain määrä, mikä kaupungin on hankittava ollakseen kutakuinkin hyvin varustettu tuberkulosia vastustamaan, on siis Komitean laskelmain mukaan noin 330. Tämä lukumäärä, jonka mukaan tulisi 19 sijaa kutakin Helsingin kirkonkirjoissa olevan asukasluvun 10,000 henkeä kohti ja siis likimain yksi sairaanhoitosija kutakin 524 kaupungin kirkonkirjoissa olevaa asukasta kohti, on pikemmin liian alhainen kuin liian korkea, ja tarve lisääntyä lisääntymistään sikäli kuin väkiluku kasvaa.

Kun *asumusoloilla* on erittäin tärkeä merkitys yhteiskunnan tuberkuloottisten tautien lukuisuutta silmällä pitäen, on Komitea katsonut olevan kiinnittäminen huomiota tähänkin asian puoleen.

Useat vuodet on terveystoimista koottu tietoja tuberkuloottisiin tauteihin kuolleiden henkilöiden asuntojen laadusta. Vuosilta 1910—14 on tuollaisia tietoja käytettävänä kaikkiaan 1,619 tapauksesta, mikä vastaa 72.2 % kaikkien kuolleiden luvusta. Asumuksen laajuuden mukainen ryhmitys näkyy seuraavasta taulukosta:

		%
1 huone	973	60.1
2 huonetta (ynnä keittiö)	461	28.5
3 " " " "	114	7.0
4 " " " "	41	2.5
5 " " " "	14	0.9
6 " " " "	11	0.7
7 " " " "	5	0.3
	Yhteensä 1,619	100.0

Edellä mainituissa 973:ssa yhdenhuoneen huoneistossa vallinnutta ahtaassa-asumisen määrää valaisevat alempana olevat numerotiedot, jotka osottavat asuntojen ryhmittymisen niissä asuvien henkilöiden luvun mukaan (vainaja lukuun otettuna):

		%
1 henkilö	45	4.6
2 henkilöä	127	13.1
3 " "	184	18.9
4 " "	194	19.9
5 " "	159	16.4
6 " "	128	13.2

		%
7 henkilöä	71	7.3
8 ”	43	4.4
9 ”	13	1.3
10 ”	7	0.7
Yli 10 ”	1	0.1
Tuntematon määrä	1	0.1
	Yhteensä 973	100.0

Näitä numerolukuja täydentävät vastaavat tuberkulosipoliklinikkain hoidokkeja ja heidän asumusolojaan koskevat tutkimukset, joiden tulosten valaistamiseksi tähän pannaan tri Ina Rosqvistin vuosilta 1909—14 antamista poliklinikan toimintakertomuksista seuraavat numerotiedot:

Asunnon huoneluku.	Asuntoja, joissa asui											Asuntoja yhteensä.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	yli 10	
	henkilöä.											
1 huone	32	116	199	233	152	103	66	36	15	8	3	963
1 „ ja keittiö tai 2 huonetta	—	16	32	54	83	74	52	29	16	9	9	374
2 ” ” ” 3 ” ..	—	1	3	3	8	6	5	7	3	17	6	59
3 ” ” ” ” 4 ” ..	—	—	—	3	1	4	3	—	1	1	3	16
Yhteensä	32	133	234	293	244	187	126	72	35	35	21	1,412

Samassa huoneessa kuin sairas asui usein moniaita muitakin henkilöitä, niinkuin näkyy seuraavasta vuosina 1909—1914 toimitettujen asuntotutkimusten tuloksesta, joissa tutkimuksissa puheena oleva seikka on otettu huomioon:

Asunnon huoneluku.	Asuntoja, joissa tuberkulootisen makuuhuoneessa (hänet lukuun otettuna) asui											Asuntoja yhteensä.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	yli 10		Ilm:ton luku.
	henkilöä.												
1 huone	32	116	199	233	152	103	66	36	15	8	3	—	963
1 „ ja keittiö tai 2 huonetta	45	77	85	77	41	22	6	4	2	—	—	15	374
2 ” ” ” ” 3 ” ..	12	13	17	7	5	2	5	—	—	—	—	—	59
3 ” ” ” ” 4 ” ..	8	4	3	—	1	—	—	1	—	—	—	—	16
Yhteensä	97	210	301	317	199	127	77	41	17	8	3	15	1,412

Ainoastaan 97 tapauksessa 1,412:sta eli 6,9 % oli tuberkuloosisella eri makuusuoja. Muissa tapauksissa oli hänellä yhteinen makuuhuone yhden tahi useamman, varsin monasti 6—10 henkilön kanssa. 904 tapauksessa 1,408:sta oli tuberkuloosisella käytettävänään oma huone, mutta 443 tapauksessa oli hänellä huonetoveri. 42 tapauksessa nukkui keuhkotautinen lattialla, 3 tapauksessa tuoleilla, 9 tapauksessa sohvalla, 1 tapauksessa liedellä, 2 tapauksessa höyläpenkillä, 1 tapauksessa sohvankannella, 1 tapauksessa penkillä ja 1 tapauksessa portaiden alla. 416 perheellä, joissa todettiin tuberkulosia, oli luonaan asunassa vieraita. Asukkien luku samassa perheessä oli tavallisesti 1—3, mutta 12 tuberkuloosisella perheellä oli 4 ja 1 perheellä kokonaista 5 asukia; 402 keuhkotautista oli muilla asukkeina. Moniaita keuhkotautisia miespotilaita asui yömajoiissa ja neljäntäkymmentä tuberkuloosista oli kokonaan vailla asuntoa.

Mitä tuberkuloosisten asuntojen laatuun muutoin tulee, on vuosilta 1904—14 mainittu, että huoneet olivat 109 tapauksessa kylmiä, 168 tapauksessa kosteita ja 117 tapauksessa milloin minkin verran pimeitä. Asunnoissa vallinneen järjestyksen niissä ensi kerralla käydessään on diakonissa merkinnyt:

hyväksi	954 tapauksessa
jotenkin hyväksi	624 „
huonoksi	336 „
<hr/>	
Yhteensä 1,914 tapausta	

Edellä oleva tilastollinen selvitys antaa pelottavan kuvan työläiskortteleisamme vallitsevasta ahtaassa-asumisesta ja asukijärjestelmän tuottamasta ilmeisestä tuberkelitartunnan vaarasta. Tietenkin on kunnan, käyttämällä tarjona olevia varoja ja keinoja, koetettava toimia puheena olevain terveydellisten epäkohtain poistamiseksi — ja tässä avautuu laaja työala hiljattain perustetulle asuntotarkastukselle. — Mutta etusijassa on sitä varten ryhdyttävä toimiin sijain hankkimiseksi mahdollisimman lukuisille tuberkelitautisille nimenomaan sitä varten rakennetuissa sairaanhoitolaitoksissa ja siten ehkäistävä tartuntaa leviämistä sairaiden ympäristöön 1).

Huolimatta niistä milloin minkin verran tilapäislaatuisista toimenpiteistä, joihin kaupunginviranomaiset viime vuosina ovat ryhtyneet sairaanhoitosijain hankkimiseksi kaupungin varattomille tahi vähävaraisille keuhkotautisille, on

1) Esillä olevaa asiaa valaisee tri W. Zilliacus kirjoituksessa „*Tuberkulosi ja Helsingin asunnot*“, Suomen Lääkäriseuran asiakirjain marraskuun vihko 1914 sekä Työtilastollinen aikakauslehti 1914, vihko 3.

osottautunut, että sairassijain lukumäärä, varsinkin talvisaikaan, on ollut riittämätön sairaalahoitoa etsiville ja sen pakottavassa tarpeessa oleville potilaille, minkätähden onkin täytynyt kieltäytyä vastaanottamasta vuosi vuodelta lisääntyntä pyrkijämäärää. Sairaanhoidolaitoksiin on etusijassa otettu potilaita, jotka ovat olleet jo niin pitkälle kehittyneessä taudinvaiheessa, että toivoa heidän paranemisestaan ei ole ollut, jota vastoin lievemmin sairaille ei ole voitu hankkia sairaalahoitoa riittävän laajassa mitassa. Mainittua puutetta valaisevat seuraavat numerotiedot, jotka osottavat sairaaloissa kuolleiden henkilöiden luvun verrattuna tuberkulosin aiheuttamain kuolemantapausten kokonaislukuun:

	1910	1911	1912	1913	1914
Kaupungin kaikissa sairaaloissa kuoli tuberkuloosiin	157	161	229	253	287
% koko lukumäärästä	38,3	40,4	49,6	48,4	64,1

Nykyään on kaupungilla käytettävänä enintään 140 keuhkotautisten hoitosijaa, joista 41 sijaitsee Marian sairaalan vanhassa puupaviljongissa, 50 väliaikaisessa keuhkotautisairaala Humaliston huvilatiluksella N:o 4 sekä 48 Kivelän sairaala-alueella keuhkotautisten hoitoa varten olevissa paviljongeissa. Jällellä olevia kahta paviljonkia ei ole milloinkaan saatu käyttää varsinaiseen tarkoitukseensa, vaan säilytettiin niissä mielisairaita, kunnes Nickbyn sairaala valmistui, ja nyttemmin niissä väliaikaisesti hoidetaan haavoittuneita sotilaita.

Poistaakseen kauan valitettua tuberkulosisairaiden hoitopaikkain puutetta on Terveystenhoitolautakunta ryhtynyt valmistelemaan ehdotusta Kivelän sairaalan uudestirakentamiseksi, joka ehdotus kohdakkoin lähetettäne Kaupunginvaltuustolle. Ehdotuksen mukaan järjestettäisiin Kivelään keuhkotautipotilaille 150—160 sijaa, nykyiset lukuun otettuina, muuttamalla entinen työlaitos tuberkulosiosastoksi sekä varustamalla se lepoalleilla ja muilla tarkoitusta varten tarpeellisilla laitteilla. Kolmesta n. s. tuberkulosipaviljongista käytettäisiin kaksi keuhkotautisten hoitoon, jota vastoin kolmas varattaisiin pitkällisten tautien hoitolaksi. Näin saisi kaupunki tuberkuloosien hoitoa varten käytettäväkseen kaikkiaan noin 250 sijaa. Väliaikaisena toimenpiteenä sijain puutteen poistamiseksi aikoo Terveystenhoitolautakunta lisäksi ehdottaa ensi talvikuukaudeksi järjestettäväksi 26 sairassijaa tuberkuloosille Hesperian sairaalaan.

Jos edellä mainitun Kivelän sairaalan uudestijärjestämisen käy toimeenpaneminen tuottamatta kohtuutonta haittaa muiden tautiryhmäin, erittäinkin pitkällisiä tauteja potevain tarpeille, viimeksi mainittujen potilaiden hoito kun vaatii vuosi vuodelta laajennettua tilaa, olisi mainittu toimenpide tosin omansa väliaikaisesti poistamaan huutavimman epäkohdan tällä alalla, mutta silti ei suinkaan olisi luovuttava ajattelemasta uudenaikaisten terapeutisten periaatteiden mukaan järjestetyn keuhkotautisairaalan rakennuttamista. Tätä ei Terveystenhoitolauta-

kuntakaan liene tarkoittanut, vaan on Lautakunta pyrkinyt mahdollisimman halvalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla väliaikaisesti järjestämään tuberkelitaustisten kunnallista sairaalahoitoa. On kuitenkin ilmeistä, että taistelua tuberkulosia vastaan ei voi yhtä tehokkaasti käydä tuollaisissa väliaikaisissa laitoksissa kuin ajanmukaisessa sairaalassa, missä voi käyttää kaikkia nykyaikaisia hoitotapoja. Lautakunnan suunnittelemat toimenpiteet siis lähinnä tarkoittaisivat tarpeiden tyydyttämistä sinä verraten lyhyenä väliaikana, mikä kuluisi, ennenkuin suunniteltu sairaala voidaan luovuttaa käytettäväksi. Sittenkun näin on käynyt — 3—4 vuoden kuluttua — lienee Humaliston sairaala, jota asemansa johdosta täytyy pitää vähemmän sopivana nykyiseen tarkoitukseensa, lakkautettava sekä Kivelän ja Marian sairaalan sairaanhoitosijat varattava vaikeampain tapausten varalle.

Esillä olevan selvityksen nojalla on Komitea puolestaan havainnut, että kunnan vähävaraisia keuhkotautisia varten on viivyttämättä rakennettava hoitolaitos, jossa on tilaa vähintään 200 potilaalle sekä tilaisuutta vastaisiin laajennuksiin.

Sopivana vastaisen sairaalan paikkana on edellä mainittu erikoiskomitea (*Pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1915*) ehdottanut noin 75 tynnyrinalan laajuista aluetta Tuusulan pitäjän Ruotsinkylässä olevan Väfvarsin sotilasvirkatalon N:o 11 maalta. Paikka on verraten korkealla sijaitseva, voimakasta mäntymetsää kasvava hiekkakangas, 24—25 kilometrin päässä pääkaupungista sekä noin 4 kilometrin päässä Korson asemalta.

Aluetta täytyy pitää onnistuneesti valittuna ja kaikista kaupungin ympäristön paikoista parhaiten sopivana tarkoitukseen. Paikka on Etelä-Uudenmaan korkeimpia — keskikorkeus on 64—69 m merenpinnan yläpuolella — sijaitsee kohtalaisen loitolla Helsingistä ja on varustettu varsin hyvillä kulkuyhteyksillä. Ilma on puhdasta ja terveellistä, jota paitsi paikka sijaitsee kostean meri-ilmaston ja sen epäsuotuisain vaikutusten piirin ulkopuolella. Alue on kyllin laaja tarjotukseen tilaisuutta ulkoilmahoitoon, kävelyhoitoon ja muuhun uudenaikaisen keuhkotautiterapian edellyttämään hoitoon sekä sairaalan vastaiseen laajentamiseen. Lisättävä on, että puheena olevaan tarkoitukseen yhtä sopivaa tai sopivampaa paikkaa ei, mikäli erikoiskomitea on saanut selville, ole tarjona sekä että terveydelliseltä kannalta täytyy pitää aivan mahdottomana sairaalan sijoittamista kaupungin omalle maa-alueelle, mikä sitäpaitsi korkeamman maa-arvonkin johdosta kävisi kaupungille epä-edulliseksi.

Lähemmän selvityksen saamiseksi puheena olevaa tarkoitusta varten pyydettyvän alueen pinta-alasta ja piirirajoista on Komitea hankkinut paikan tiluskartan sekä maanmittarilla mittauttanut erikoiskomitean mainitseman alueen, jonka pinta-ala on 39.23 ha. On kuitenkin näyttänyt tarpeelliselta hiukan laa-

jentaa sairaala-aluetta sopivamman luonnollisen rajan saamiseksi sekä vapaan alueen varaamiseksi sairaalan ympärille kaikkien tapausten varalle. Komitea on sentähden päättänyt ehdottaa, että erikoiskomitean ehdottaman alan lisäksi sairaala-alueeseen hankittaisiin sen itäpuolelta 10,66 ha:n laajuinen ala, joten sairaala-alue kaikkiaan käsittäisi 49.891 ha. Tämän laajennuksen johdosta saisi sairaala tarkoitukseensa erittäin käyttökelpoisen, mutta itse virkatalolle aivan tarpeettoman kallioisen alueen.

Komitea sentähden yhtyi erikoiskomitean ehdotukseen, että K. Senaatin kanssa ryhdyttäisiin keskusteluihin puheena olevan maa-alueen luovuttamisesta edellä mainittuun tarkoitukseen. Komitea rohkenee varmana vakaumuksenaan lausua, että maamme hallitukselle tässä asiassa tehty esitys, siihen nähden että tammikuun 15 päivänä 1915 annettu armollinen esitys edellyttää mahdollisuutta virkataloon kuuluvan maan osittaiseen luovuttamiseen m. m. yleishyödyllisiä tarkoituksia varten, ei ole kohtaava epäystä. Kaikissa sivistysmaissa pidetään hallituksen epäämättömänä velvollisuutena antaa tehokasta avustusta tuberkulosin vastustamista tarkoittaville yrityksille, ja tässä puheena oleva taloudellisen avustuksen muoto kävisi valtiolle sangen vähän rasittavaksi. Mitä luovutustapaan tulee, olisi Komitean mielestä alue saatava maksutta ja määräämättömäksi ajaksi niin kauaksi kuin paikkaa sairaalatarkoituksiin käytetään.

Komitea on edelleen tehtävänsä mukaisesti tarkastanut erikoiskomitean toimesta teetetyn luonnospirustukset sekä 1,696,000 markkaan päättyvän kustannusarvion (lukuun ottamatta kaluston ja röntgenkojeiden hankkimisesta sekä alueen tasoittamisesta ja aitaamisesta olevia kustannuksia). Nämä piirustukset, jotka kaikissa pääkohdissaan ovat Terveystieteiden tutkimuslaitoksen alkuperäisessä mietinnössä esitetyn ohjelmaehdotuksen mukaiset, eivät ole aiheuttaneet muutoksia Komitean puolelta. Komitea ei kuitenkaan ole katsonut voivansa välittömästi Kaupunginvaltuustolta hankkia vahvistusta esillä olevalle rakennusohjelmalle, vaan on päättänyt ehdottaa, että se sitä ennen jätettäisiin asiantuntevaa tarkastusta varten kaupungin vastaiselle Sairaalaylihallitukselle, koska Ylihallitus kohdakkoin ryhtyyneen toimimaan ja tämän asian tulisi sen työohjelmassa olla huomattavimpia ja tärkeimpiä. Sittenkun tämä työ on suoritettu, tulis Rahatoimikamarin valmistella asiaa taloudelliselta kannalta, jolloin myös olisi esitettävä seikkaperäinen likimääräinen selvitys sairaalan vuotuisista käyttökuluista. Rahatoimikamari hankkisi sitten Kaupunginvaltuustolta yleisen vahvistuksen rakennusyritykselle, minkä jälkeen Valtuusto tekisi päätöksen lopullisten pää- ja työpiirustusten laatimisesta sekä rakennustyötä ja kustannusarviota varten tarpeellisen muun erikoisselvityksen hankkimisesta. Näiden piirustusten ja selvitysten pohjalla sitten laadittaisiin lopullinen kustannusarvio, joka piirustusten

kerä alistettaisiin Kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi, jolloin tarpeellinen rakennusmäärärahaakin hankittaisiin.

Esityksessään kotimaisen lainan ottamisesta kaupungille ei Rahatoimikamari mainitse tuberkulosisairaalan rakennuttamista, ja näyttää Kamari tällä tahtoneen osottaa tämän rakennushankkeen kuuluvan niihin, jotka olisi vasta toisessa sijassa toteutettava. Komitea on kuitenkin mielihyväkseen todennut, että Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnalla on tässä kohden ollut eriävä käsitys ja että Valiokunta harkitessaan kaupungin inlaintarpeita on ottanut lukuun tuberkulosisairaalan kustannukset, nimenomaan huomauttaen että tätä rakennusyritystä tuskin käy lykkääminen pidemmän ajan päähän. Kaupunginvaltuuston kuluva marraskuun 16 päivänä tekemällä päätöksellä 12 miljoonan markan suuruisen lainan ottamisesta kaupungille saaneekin katsoa tämän tärkeän kunnallisen rakennusyrityksen tulleen taloudelliselta kannalta turvatuksi.

Edellä lausutun johdosta pyytää Komitea esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

Keisarilliselle Suomen Senaatille tehdä alistuksen Tuusulan pitäjän Ruotsinkylässä sijaitsevaan Väfvarsin sotilasvirkataloon N:o 11 kuuluvan, tämän oheiseen karttaan piirretyn, 49.891 hehtaarin laajuisen maa-alueen luovuttamisesta Helsingin kaupungille tuberkulosia sairastavain henkilöjen sairaalan paikaksi sekä muutoin sillä ehdolla, että kaupunki saa maksutta käyttää aluetta niin kauan kuin kunnan sairaanhoitolaitosta siellä pidetään voimassa; sekä

tuollaisen sairaalan rakennuttamiskysymyksen muun valmistelun toimitettavaksi sillä tavoin kuin edellä tämän mietinnön 11 ja 12 sivulla on esitetty sekä asianmukaisesti huomioon ottamalla asian kiireellinen laatu.

Lopuksi pyytää Komitea ilmoittaa, että sen jäsenillä professoreilla Oskar Heikelillä ja Ossian Schaumanilla ei ole ollut tilaisuutta ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

Helsingissä, marraskuun 9 päivänä 1915.

Richard Sievers.

Arthur af Forselles.
J. J. Karvonen.
Onni Tarjanne.

Gust. Rud. Idman.
Emil Schybergson.
Artur Tallet.

John Ugglä.

Valiokunnan mietintö väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin sekä mallasjuomain anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi.

Kun se kahden vuoden aika, joksi Maistraatti on myöntänyt väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeudet, menee umpeen kesäkuun 1 päivänä 1916, on Maistraatti paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myymisestä y. m. kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 6 §:n johdosta jättänyt Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, onko tuollaisia oikeuksia ensintulevaksi myyntikaudeksi, ensinmainitusta päivästä samaan päivään vuonna 1918 lukien, myönnettävä ja montako sekä missä kaupungin seuduissa vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla.

Lisäksi on Maistraatti 2 §:n säännöksen johdosta toukokuun 2 päivänä 1895 annetussa asetuksessa erinäisistä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kaupan rajoituksista pyytänyt Kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, onko puheenalaisen laatuksia seuraavaksi myyntikaudeksi, edellä mainitulla tavalla lukien, annettava ja montako sekä missä osissa kaupunkia tuollaisia vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla.

Niinikään on Maistraatti mallasjuomain myymisestä ja anniskelusta huhtikuun 2 päivänä 1883 annetun asetuksen 10 §:n säännökseen nähden pyytänyt Kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, onko väkevän mallasjuomain anniskeluoikeuksia edellä mainituksi myyntikaudeksi myönnettävä ja montako sekä mihin osiin kaupunkia tuollaisia anniskelupaikkoja ei saa sijoittaa.

Maistraatti on oheen pannut poliisimestarin näistä asioista antamat lausunnot, joissa ehdotetaan että alue, mihin puheenalaisia oikeuksia myönnettäisiin, saisi pysyä entisellään, sekä että väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksia myönnettäisiin sama määrä kuin kuluvaksikin myyntikaudeksi, ja että viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksien luku vahvistettaisiin 25:ksi.

Juovutusjuomain kaupan järjestämisestä myyntikaudeksi 1914—1916 määrittäkoon seuraavaa:

A. Väkiinajuomain vähittäismyynti.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto joulukuun 9 päivänä 1913 oli päättänyt, ettei erikoisia viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia enää annettaisi sen vähittäiskaupan lisäksi, jota eräistä mainitun laatuisten juomain kaupan rajoituksista toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen 1 §:n 2 momentin johdosta saa harjoittaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja siihen verrattavia juomia, sekä Maistraatti oli yhtynyt mainittuun päätökseen, vahvistettiin Kaupunginvaltuuston tammikuun 20 päivänä 1914 ja Maistraatin seuraavan helmikuun 4 päivänä tekemillä yhtäpitävillä päätöksillä väkiinajuomain vähittäismyyntioikeuksien luku kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1915 välisenä aikana olevaksi enintään 28, joista a) enintään 23 käsitti oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin ja taas b) jäljellä olevat 5 oikeutta luvan yksinomaan kotimaisten väkiinajuomain ja kotimaisella väkiinalla sekotetun konjakin vähittäismyyntiin. Myyntikauden loppupuoliskolla eli kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1916 välisenä aikana oli oikeuksia oleva kaikkiaan 14, puoliksi kumpaistakin laatua. Puheena olevista oikeuksista on kaikki viisi a) ryhmään kuuluvaa annettu Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle koko myyntikaudeksi sekä b) ryhmään kuuluvista oikeuksista 21 luovutettu kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1915 väliseksi ajaksi, jota vastoin anniskeluyhtiö on ottanut ainoastaan yhden oikeuden käytäntöön kesäkuun 1 päivän 1915 ja kesäkuun 1 päivän 1916 väliseksi ajaksi.

B. Väkiinajuomain anniskelu.

Väkiinajuomain anniskeluoikeuksien luku määrättiin enintään 63:ksi, joista kuitenkin enintään 45 saisi luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä ja loput olisivat n. s. klubioikeuksia. Ensinmainitun laatuaisia oikeuksia on luovutettu 42 ja klubioikeuksia 15.

C. Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppa.

Sittenkun kaupunginviranomaiset, niinkuin edellä mainittiin, olivat päättäneet, että erikoisia viininmyyntioikeuksia ei enää annettaisi puheena olevana

myyntikautena, hylkäsi Maistraatti kymmenen täkäläisen viininmyyntioikeuksien haltijan tekemät tuollaisia oikeuksia tarkoittavat hakemukset.

Läänin Kuvernööri, jolle edellä mainitut aikaisemmat viinikauppiat olivat tehneet valituksen, on sittemmin erinäisillä päätöksillä lausunut mielensä asiasta, ja kun valittajat, jotka oli oikeutettu kesäkuun 1 päivän 1912 ja kesäkuun 1 päivän 1914 välisenä aikana harjoittamaan viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä, olivat Maisraatilta asianmukaisessa järjestyksessä hakeneet tämän oikeuden uudistamista sekä kun, eräistä viinien ja muitten miedompien väkijuomien kaupan rajoituksista toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen 2 §:n 3 momentin mukaan, myönnetyn oikeuden uudistushakemusta ei saa hyljätä, jollei hakija ole oikeuttaan väärinkäyttänyt, rikkonut väkiviinatahi mallasjuomien myyntiä koskevia asetuksia, tahi muuten pitänyt huonoa järjestystä myymisessä, niin ja kun Maistraatilla, joka ei ollut väittänytään, vielä vähemmän näyttänyt, että valittajat olisivat mainittuja myyntioikeuksia käyttäessään vastamainitussa kohden menettäneet oikeutensa sen uudistamiseen, siten ei ollut laillista perustetta hakemusten hylkäämiseen, kumosi Kuvernööri Maistraatin edellä mainitut päätökset ja myönsi valittajille kullekin oikeuden ilmoittamassaan myyntihuoneistossa täällä harjoittaa viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1916 välisenä aikana, tullen valittajain siten myönnettyä myyntioikeutta käyttäessään tarkoin noudattaa lakia ja asetuksia. Kuvernöörin päätöksiin haki Kaupunginvaltuusto muutosta, mutta kymmenellä erinäisellä, maaliskuun 23 päivänä 1895 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti julisti, että Valtuusto ei ollut esittänyt syitä Kuvernöörin päätöksien muuttamiseen, jotka päätökset Senaatti sentähden vahvisti.

Edellä mainittujen päätösten johdosta huomautti juovutusjuoma-asiain valmisteluvaliokunta, jonka lausunnon asiasta Kaupunginvaltuusto oli hankkinut, että säännönmukainen oikeudenkäyntimenettely olisi, niinkuin Kaupunginvaltuustokin oli valituksessaan huomauttanut, edellyttänyt, että asia olisi, siinä tapauksessa että kaupunginviranomaisten päätöstä miedompain juovutusjuomain kauppaa koskevasta asiasta ei olisi hyväksytty, ollut palautettava, jotta nämä viranomaiset olisivat saaneet tilaisuuden niille asiasta voimassa olevan asetuksen mukaisesti myönnetyn toimivallan mukaisesti ei ainoastaan päättää, missä kaupungin seuduissa myyntiä saisi harjoittaa, vaan myös ottaa kunkin hakemuksen asiallisesti tutkittavaksi. Tämä oikeus oli niiltä kuitenkin esillä olevilla päätöksillä riistetty myyntikauteen 1914—1916 nähden. Kun tähän toimenpiteeseen oli ryhtynyt maamme korkein hallinnollinen tuomioistuin ja sitä sentähden edellä mainittuihin viinikauppiaisiin nähden täytyi noudattaa, ei valiokunta katsonut kaupunginviranomaisten voivan päätösten johdosta ryhtyä muuhun toimenpiteeseen asiassa.

Tämän käsityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan toukokuun 25 päivänä kuuluvaa vuotta.

Edellä mainitulla perusteella hylkäsi Maistraatti nekin viinikauppaoikeuden hakemukset, joita oli tehnyt kuusitoista muuta aikaisemmin viinikauppaoikeuden haltijana ollut henkilöä, mutta vetoamalla samoihin syihin, mitkä edellä mainittuihin kymmeneen päätökseen nähden oli esitetty, on Kuvernööri oikeuttanut heidät itsekunkin ilmoittamassaan myyntihuoneistossa täällä harjoittamaan viinien ja miedompain juovutusjuomain myyntiä kesäkuun 1 päivään 1916 asti. Eräät mainituista päätöksistä on Kuvernööri viime syyskuussa lähettänyt Maistraattiin, mutta niitä ei ole vielä saatettu Kaupunginvaltuuston tiedoksi. Lopuksi on Maistraatin päätöksestä valittanut kaksi entistä viinikauppiasta, joilta oli evätty hakemansa viininmyyntioikeus, mutta, mikäli on ilmoitettu, ei näitä valituksia vielä ole ratkaistu.

Keisarillisen Senaatin ja läänin Kuvernöörin edellä mainittujen ratkaisujen johdosta on siis olemassa kaikkiaan 26 viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeutta, joihin nähden kaupunginviranomaiset eivät ole saaneet tilaisuutta määrätä myyntipaikkoja eikä arvostella haltijain muitakaan edellytyksiä.

D. Mallasjuomain anniskelu.

Näiden oikeuksien lukumäärä on ollut enintään 30, joista 20 on varattu isonlaisille ruokaloille ja niihin verrattaville ravintoloille ja taas 10 on saatu antaa työväenluokkaa varten oleville ruokaloille, joissa olutta saa anniskella. Oikeuksia on luovutettu kaikkiaan 25, niistä kuitenkin yksi ainoastaan kesäkuun 1 päivään 1915.

E. Juovutusjuomain vähittäismyyntin ja anniskelun yksinoikeus.

Juovutusjuomaliikkeen järjestämisen yhteydessä myönsi Kaupunginvaltuusto Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle edelleen yksinoikeuden kaikkien sekä kotiettä ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyntiin ja anniskeluun myyntikaudella 1914—1916, oikeuttaen yhtiön määrätystä, sille suoritetusta maksusta hotellien, ravintolain tai konditorian omistajille luovuttamaan osan saamiaan anniskelu-oikeuksia sekä niinkään, kuitenkin ainoastaan kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1915 väliseksi ajaksi, yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyntiin, joka myös käsittää oikeuden viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyntiin.

Käydessään tehtävänsä mukaisesti Kaupunginvaltuustolle ehdottamaan toimenpiteitä, jotka kaupunginviranomaisten puolelta ovat tarpeelliset ja suotavat juovutusjuomaliikkeen järjestämiseksi kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 välisenä myyntikautena, on valiokunnan huomio tietenkin etusijassa kohdistunut edellä mainituista Keisarillisen Senaatin ja läänin Kuvernöörin toimenpiteistä johtuneisiin oloihin, joiden toimenpiteiden johdosta Kaupunginvaltuuston ja Maistraatin yhtäpitävät päätökset lakkauttaa kesäkuun 1 päivästä 1915 kaikki yksityiset viininmyyntioikeudet ja monopolisoida tämäkin juovutusjuomaliikkeen osa ovat menettäneet kaiken voimansa ja vaikutuksensa.

Puheena olevan kaupunginviranomaisten päättämän uudistuksen pohjana olleet perustelut käyvät selville Kaupunginvaltuustossa olleesta keskustelusta asiaa joulukuun 9 päivänä 1913 käsiteltäessä. Silloin huomautettiin että, kun juovutusjuomaliikkeen järjestämisen päätarkoituksena on kulutuksen supistaminen ja juoppouden hillitseminen, ei tämä tarkoitus ole saavutettavissa, ellei viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaa, joka on turmiollisin kaikista juovutusjuomain myyntilajeista, anneta yhtiölle, joka ei harjoita liikettä omaksi voitokseen, vaan juoppouden vastustamiseksi, sekä että niin ollen kaikki muut toimenpiteet tässä kohden ovat enemmän tai vähemmän merkityksettömiä, ellei yksityisiä viininmyyntioikeuksia, joita tavallisesti käytetään mahdollisimman suuren voiton saamiseksi, lakkauteta. Tuollainen toimenpide sitä paitsi osaltaan estäisi väärennettyjen tai muutoin ala-arvoisten tavarain pitämistä kaupan.

Kaupunginviranomaisten laillista toimivaltaa mainitulla tavalla järjestää juovutusjuoman kauppa sekä niitä poikkeamisia säännönmukaisesta oikeudenkäyntimenettelystä, joita edellä mainitut Keisarillisen Senaatin ja Kuvernöörin päätökset tietävät, on Kaupunginvaltuusto seikkaperäisesti valaissut osin lausunnoissaan niiden Maistraatin päätösten johdosta tehdyistä valituksista, joilla on evätty oikeus viinikaupan harjoittamiseen kesäkuun 1 päivästä 1915 lähtien, osin myös Kaupunginvaltuuston Keisarilliseen Senaatin tekemässä valituksessa Kuvernöörin päätöksen johdosta, jolla Maistraatin toimenpide on kumottu ja viininmyyntioikeus myönnetty erinäisille tuollaisten oikeuksien entisille haltijoille.

Mainituissa lausunnoissa ja valituksissa esiintuo Kaupunginvaltuusto seuraavaa:

„Edellä mainittu Kuvernöörin päätös nojaa siihen toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen tulkintaan, että kaupunginviranomaisilla ei ole oikeutta supistaa miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksien lukua enempää kuin että jokainen, jolle tuollainen oikeus on aikaisemmin myönnetty ja joka ei „ole oikeuttaan väärinkäyttänyt, rikkonut väkiviina- tai mallasjuomien myyntiä koskevia asetuksia, tahi muuten pitänyt huonoa järjestystä myymisessä“, voisi saada tämän oikeuden uudistetuksi.

Vastamainittua käsitystä ovat tosin kunnanviranomaisetkin aikaisemmin kannataneet, mutta nyttemmin on se yleisesti saanut väistyä toisen laintulkinnan tieltä, jonka

mukaan kaupunkikunnan on mahdollista ryhtyä tehokkaisiin toimiin viinien ja miedompain juovutusjuomain erityiseen vähittäiskauppaan nähden, joka on käynyt turmollisimmaksi kaikesta juovutusjuomalikkeestä.

1895 vuoden asetuksen tarkoitus on, niinkuin jo nimike osottaa, ehkäisevillä säännöksillä rajoittaa siihen asti vapaan viinien ja väkiviinajuomasekotusten kaupan tuottamia haittoja. Tätä huomautetaan 1894 vuoden valtiopäiville asiasta annetun armollisen esityksen johdannossa, jossa sanotaan, että asetuksen tarkoituksena oli suoda kaupunginviranomaisille likimain samallinen toimivalta miedompiin juovutusjuomiin ja viineihin kuin väkiviinajumiinkin nähden. Kun Valtiosäädät eri säätyjen eriäviä päätöksiä yhteensovitteltua pääasiassa yhtyivät armolliseen esitykseen ja niiden sentähden täytyy katsoa hyväksyneen esityksen pohjana olevat periaatteet, käy tästä selville, että asetuksen henki ja tarkoitus on, että viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppa on oleva rajoitettavissa pääasiassa samalla tavoin kuin samallaisesta paloviinan kaupasta on säädetty.

Puheenalaisen asetuksen syntyä koskevista 1894 vuoden valtiopäiväasiakirjoista tosin näkyy, että säädyissä tätä lakia säätäessä ilmeni eriäviä käsityksiä oikeuksien pitentämisestä, ja esiytyipä silloin sekin mielipide, että puheenalaisen vähittäismyyntioikeuksien haltijoille taattaisiin loukkaamaton oikeus elinkeinonsa harjoittamiseen. Tämä mielipide perustui siihen käsitykseen, että ensiluokkaiset, väärentämätöntä rypäleviiniä myyvät viiniliikkeet olisi turvattava haitalliselta epävarmuudelta, mutta kehitys on kuitenkin, niinkuin tunnettu, käynyt siihen suuntaan, että erityisiä viininmyyntioikeuksia enimmäkseen käytetään ala-arvoisen tavaran sekä osittain myös väärennettyjen ja terveydelle haitallisten valmisteiden myymiseen. Ratkaiseva merkitys lain tarkoitusta koskevan kysymyksen selvittämisessä on kuitenkin joka tapauksessa, ei asetusta laatiessa annetuilla lausunnoilla, vaan asetuksen sisällyksellä, semmoisena kuin se on hyväksytty, vahvistettu ja nykyään voimassa.

Puheenalaisen asetuksen 2 §:n 1 ja 2 momentissa suodaan kaupunginviranomaisille valta määrätä viininmyyntioikeuksien luku joksikin myyntikaudeksi sekä se kaupungin seutu, missä myyntipaikkoja ei saa olla, kun taas saman pykälän 3 momentti sisältää, että haettua myyntioikeuden uudistusta ei saa kieltää, jos hakija ei ole saattanut itseään vikapääksi väärinkäyttöön eikä huonoon järjestykseen.

Viimeksi mainitusta momentista ei Kaupunginvaltuusmiesten mielestä käy johtaminen sellaista käsitystä, että viinikauppias, joka on moitteettomasti hoitanut liikettään, olisi, siitä huolimatta että kaupunginviranomaisilla on valta määrätä myyntioikeuksien luku, pysytettävä aikaisemmissa oikeuksissaan. Käsitys että Kaupunginvaltuusmiehillä tosin olisi valta lisätä, mutta ei vähentää oikeuksien lukua, ei mitenkään käy yhteen asetuksen edellä mainitun tarkoituksiperän kanssa, ja vielä vähemmän on tarkoitus voinut olla viinikauppiaille perustaa loukkaamatonta erioikeutta.

Sekä koko tämän asetuksen järjestyksestä että sanonnastakin käy selville, että ensin on Kaupunginvaltuusmiesten ja Maistraatin päätettävä oikeuksien luvusta ja sitten vasta oikeuksia haettava sekä, Kaupunginvaltuusmiesten annettua hakemuksista lausunnon,

Maistraatin ne tutkittava ja ratkaistava. Sitä käsitystä että 2 §:n 3 momentin säännös on otettava huomioon, ei oikeuksien lukua määrätessä, vaan niitä annettaessa, tukee momentin sanontakin. Siinä sanotaan nimittäin „jos myönnettyä myyntioikeutta tahdotaan saada uudistetuksi“, mutta lukumäärästä päätettäessä ei vielä ole olemassa hakeuksia enempää uusien oikeuksien myöntämisestä kuin ennen myönnettyjen uudistamisestakaan.

2 §:n 1 momentin täytyy siis katsoa sisältävän pääsäännöksen viinikaupan järjestämisestä ja 3 momentin säännöksen yksityisten myyntioikeuksien antamisesta, joka jälkimäinen säännös on sovellettavissa ainoastaan *sillä edellytyksellä että oikeuksia ylipäättään annetaan*. Ettei viininmyyntioikeutta ole tarkoitettu pysyväiseksi erioikeudeksi, näkyy asetuksen 4 §:stäkin. Tämän käsityksen mukaan voivat puheenalaiset lainpaikat varsin hyvin muodostaa loogillisen kokonaisuuden, jota vastoin päinvastainen mielipide vie mahdottomuuksiin.

Kun lain näin ollen täytyy katsoa suoneen kunnille oikeuden vapaasti määrätä oikeuksien luvun, seuraa tästä, että niille myös on myönnetty valta lakkauttaa kaikki oikeudet. Tämä käsitys, johon Kaupunginvaltuusmiehetkin puolestaan yhtyvät, on nyttemmin käytännössäkkin vakaantunut ehdottomasti vallitsevaksi. Niinpä on 25 maamme kaupungista kaikki erikoiset viininmyyntioikeudet poistettu. Hallinnollisessa lainkäytössä on puheenalaista laintulkintaa noudatettu ainakin vuodesta 1906 lähtien, jolloin Keisarillinen Senaatti joulukuun 1 päivänä mainittua vuotta antamallaan päätöksellä hyväksyi Tampereen kaupungin viranomaisten toimenpiteen kieltää eräältä yksityiseltä viininmyyntiyhtiöltä sillä aikaisemmin olleista kolmesta vähittäismyyntioikeudesta kaksi. Kun asetus puheenalaisen oikeuksien lakkauttamiseen nähden ei tee erotusta siinä, onko samalla elinkeinonharjoittajalla yksi vai useampia oikeuksia, vaan tässä kohden käsittelee kaikkia annettuja oikeuksia itsenäisinä, täytyy tämän senaatinpäätöksen katsoa tukevan sitä Kaupunginvaltuusmiesten kannattamaa oikeuskäsitystä, että kunnalla on valta lakkauttaa aikaisemmin annettu oikeus. Viime vuosiltakin on olemassa erinäisiä ennakkopäätöksiä, joista näkyy, että Senaatti on katsonut laillisesti käyvän kokonaan lakkauttaminen viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain erityiset vähittäismyyntioikeudet. Nämä tapaukset ovat vuosilta 1912 ja 1913 sekä kohdistuvat Kuopion, Jyväskylän ja Kokkolan kaupunkeihin.

Mutta siinäkin tapauksessa että Kuvernöörin kannattama 1895 vuoden asetuksen päinvastainen tulkinta olisi ollut oikea, täytyy kuitenkin Kuvernöörin toimenpidettä välittömästi antaa puheenalaiset vähittäismyyntioikeudet ensi myyntikaudeksi pitää ilmeisesti lainvastaisena ja on se tämänkin johdosta kumottava.

Siinä kohden on ensinnäkin huomautettava, että Kaupunginvaltuusmiesten joulukuun 9 päivänä 1913 tekemä päätös on saavuttanut lainvoiman ja kun ei sen kanssa yhtäpitävästä, saman kuukauden 29 päivänä tehdystä Maistraatin päätöksestäkään ole erikseen valitettu, käy paneminen kyseeseen, eikö kysymys viininmyyntioikeuksien luvusta ole 2 §:n 2 momentin mukaan katsottava lopullisesti ratkaistuksi ja ratkaisu oleva

noudatettavana oikeuksien myöntämistä tai pitentämistä koskevia hakemuksia tutkiessa. Mutta siinäkin tapauksessa ettei katsottaisi Maistraatin edellä kerrotun päätöksen saavuttaneen lainvoimaa valittajaa vastaan ja että kysymys siitä olisi voitu nyt tehtyjen valitusten johdosta ottaa käsiteltäväksi, ei Kuvernöörillä ollut oikeutta syrjäyttää voimassa olevia säännöksiä Kaupunginvaltuusmiesten ja Maistraatin oikeudesta päättää myyntialueesta ja asiallisesti tutkittavaksi ottaa, Kaupunginvaltuusmiehet lausunnon antamista varten ja Maistraatin ratkaistavaksi, tehtyjä hakemuksia ja lausua mieltänsä siitä, ovatko hakijat ehkä menettäneet oikeutensa uudistuksen saamiseen. Lisäpuutteena asian käsittelyssä on lopuksi mainittava, ettei poliisikamarinkaan lausuntoa 1895 vuoden asetuksen 3 §:n mukaan ole asiasta hankittu.

Kuvernööri ei kuitenkaan ole rajoittunut, kumoamalla viininmyyntioikeuksien lukua koskevan Maistraatin päätöksen ja Maistraatin hylkäävän päätöksen, valittajan hakemuksesta määräämään oikeuksien lukua ensintulevaksi myyntikaudeksi ja velvoittamaan Maistraatin, sittenkun Kaupunginvaltuusmiehille olisi annettu tilaisuus ei ainoastaan päättää, missä kaupungin seuduissa viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla, vaan myös antaa lausunto valittajan hakemuksesta saada hänelle myönnetty oikeus pitennetyksi sekä, sittenkun muutoinkin oli menetelty 1895 vuoden asetuksessa säädetyllä tavalla, ottamaan mainitun hakemuksen uudestaan tutkittavaksi Maistraatin aikaisempain päätösten estämättä. Täten on Kuvernööri, siihenkin katsomatta onko viininmyyntioikeuden haltijalla katsottava olevan oikeus saada myyntioikeus uudistetuksi, saattanut itsensä syypääksi sekä kaupunginviranomaisten laillisen toimivallan rajoittamiseen että puheenalaisten asiain käsittelyssä noudatettavaksi säädetyin järjestyksen loukkaamiseen, jolloin raskauttavana asianhaarana tulee lisäksi, että asianomainen esittelijä tietävästi on Kuvernöörille selittänyt asian oikean laidan.“

Vastamainitun kysymyksen yhteydessä on valiokunta katsonut olevan aihetta osottaa, mihin sivuuttamalla kaupunginviranomaisten laillinen oikeus ottaa kukin eri hakemus asiallisesti tutkittavaksi todellisuudessa on jouduttu. Sen johdosta että yksityisten väkiviinajuoma- ja viinikauppiaiden kaupan pitämään tavarain laatu oli aiheuttanut muistutuksia, toimitettiin vuonna 1913 Kaupunginvaltuuston käskystä kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoriossa tarkka ja laaja tutkimus mainituista seikoista. Tuon tutkimuksen tulos esitetään tämän oheisessa, laboratorion laatimassa luettelossa (Liite IV), josta näkyy, että niistä luettelossa mainituista 25 kauppiasta, joiden viinikauppa-oikeuden Kuvernööri on uudistanut, ainoastaan kaksi on voitu merkitä väärentämättömäin ja oikein nimitettyjen tavarain myyjiksi, jota vastoin kaikki muut ovat pitäneet huonoa järjestystä myymisessä, 9 kun on myynyt harhaanvievällä tahi väärällä nimityksellä merkittyjä tavaroita, 2 sekotettuja ja 2 värjättyjä sekä 10 törkeästi väärennetyjä tavaroita.

Lopuksi ei tässä myöskään käy sivuuttaminen niitä yrityksiä, joita eräät entiset yksityiset väkiviinajuomain myyjät ovat tehneet saadakseen luvan edel-

leen harjoittaa sitä viinikauppaa, jota he ovat erityistä lupaa hankkimatta voineet harjoittaa väkiviinajuomain myynnin yhteydessä. Kaksi tšekäläistä osakeyhtiötä, joilla kumpaisellakin oli kesäkuun 6 päivänä 1892 annetun paloviinaasetuksen nojalla oikeus kesäkuun 1 päivän 1914 ja saman päivän 1915 välisenä aikana vähittäin myydä ulkomaisia väkiviinajuomia ja sen johdosta myös sekä ulko- että kotimaisia viinejä ja muita miedompia juovutusjuomia, anoi Maistraatilta lupaa viinikaupan harjoittamiseen viimeksi mainitun päivän jälkeenkin eli kesäkuun 1 päivään 1916. Maistraatti kuitenkin hylkäsi hakemukset, sen johdosta että kaupunginviranomaiset olivat päättäneet kesäkuun 1 päivästä 1915 lakkauttaa yksityisen viinikaupan. Hakijat valittivat läänin Kuvernöörille ja anoivat että, koska Maistraatin päätös „oli vastoin viinien ja miedompain juovutusjuomain kaupasta voimassa olevaa asetusta“, valittajille myönnettäisiin hakemansa oikeudet. Valitusten johdosta antamassaan selityksessä Kaupunginvaltuusto huomautti, että valittajat tosin olivat väittäneet Maistraatin päätöksen olevan vastoin viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kaupasta voimassa olevaa asetusta, mutta eivät olleet lähemmin maininneet tämän lainvastaisuuden laatua. Kun kuitenkin siihen nähden että erinäiset tšekäläiset viinikauppiaat valittaessaan Maistraatin päätöksistä, joilla heiltä samalla perusteella kuin vastamainituissa kahdessa päätöksessä oli evätty oikeus harjoittaa viinikauppaa puheena olevan myyntikauden kuluessa, olivat valituksen perusteena maininneet, että kaupunginviranomaisilla mainitun asetuksen johdosta ei ole oikeutta rajoittaa miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksien lukua enempää kuin että jokainen, jolle aikaisemmin on tuollainen oikeus myönnetty eikä ole sitä väärinkäyttänyt, rikkonut väkiviina- tai mallasjuomain myyntiä koskevia asetuksia eikä muutoin pitänyt huonoa järjestystä myymisessä, voi saada tämän oikeutensa uudistetuksi, näidenkin valitusten oli muiden perusteiden puutteessa, käsitettävä nojaavan samoihin syihin, huomautti Kaupunginvaltuusto, että valittajain harjoittama viinien ja miedompain juovutusjuomain myynti ei ollut mikään erikoinen viinikauppaoikeus, vaan oli heille suotu paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myynnistä kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen nojalla sekä käytetty tuollaisten juomain myynnin yhteydessä ja nojautuen siihen oikeuteen saada erikoista lupaa hankkimatta myydä miedompia juovutusjuomia, mikä viinikauppa-asetuksen 1 §:n mukaan on sillä, joka on oikeutettu myymään paloviinaa ja siihen verrattavia väkiviinajuomia. Tähän nähden ei edellä mainittu viinikauppaoikeuden uudistamista koskeva säännös, vaikka se tulkittaisiinkin valittajain mainitsemalla tavalla, missään tapauksessa voi tarkoittaa eikä puoltaa valittajain hakemia viinikauppaoikeuksia, koska hakemukset tarkoittivat aivan uusien myyntioikeuksien myöntämistä, joita kaupunginviranomaiset joka tapauksessa ovat olleet laillisesti esteettömät harkintansa mukaan epäämään.

Valituksia ei tietävästi vielä ole ratkaistu. Tätä odotellessa ovat, niinkuin anniskeluyhtiö on maininnut, useat aikaisemmat väkiviinajuomakauppiaat kui-

tenkin ruvenneet tukuttain myymään viinejä, jota liikettä lain mukaan saa harjoittaa tavallisen elinkeinoilmoituksen tehtyä ja erikoista lupaa hankkimatta.

Harkitessaan kysymystä, mitä edellä mainitut, vastoin kaupunginviranomaisten päätöstä syntyneet toimenpiteet voivat vaikuttaa näiden viranomaisten kantaan viinikauppaa järjestettäessä ensintulevaksi myyntikaudeksi, ei valiokunnalta tosin ole jäänyt huomaamatta, että eräitä parannuksia valtionviranomaisten toimesta syntyneihin oloihin olisi aikaan saatavissa ei ainoastaan siten, että viinikauppo-oikeuksia annettaisiin ainoastaan niille harvalukuisille henkilöille, jotka tähän asti ovat muistutuksia aiheuttamatta liikettään hoitaneet, vaan myös samalla vahvasti rajoittamalla aluetta, missä oikeuksia saisi käyttää. Tämä kuitenkin tietäisi sitä, että kaupunginviranomaiset katsoisivat olevan luopuminen siitä periaatteellisesta kannasta, jolle ne viimeksi ovat asiassa asettuneet. Tuollaista askelta ei valiokunta kuitenkaan ole voinut Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi puoltaa. Valiokunnan mielestä on nimittäin sekä niillä asiallisilla perusteilla, joiden pohjalla miedompain juovutusjuomain kaupan uudistus päätettiin kuluvan myyntikauden alusta toimeenpanna, että uudistuksen oikeudellisellakin perustuksella niin yleinen merkitys juovutusjuomakaupan järjestämisen tarkoituserään ja kunnan raittiuspolitiikkaan nähden sekä muutoin niin sitova voima, että valiokunta on empimättä yksimielisesti katsonut, että Kaupunginvaltuuston tulisi, valtionviranomaisissa tässä kohden vallitsevaan käsitykseen katsomatta, pysyä aikaisemmalla kannallaan.

Väkiviinajuomain *vähittäismyyntioikeuksien* lukumäärään nähden on Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, jonka lausunnon valiokunta on hankkinut (Liite I), lausunut että, samalla kun yhtiö puolestaan ei ole pitänyt oikeuksien nykyisen suurimman luvun eli 14 muuttamista tarpeellisena, ei yhtiöstä ole enää näyttänyt tarkoituksenmukaiselta pitää voimassa näiden oikeuksien nykyistä jakoa semmoisiin, jotka tuottavat oikeuden vähittäin myydä yksinomaan ulkomaisia väkiviinajuoma ja sekä ulko- että kotimaisia viinejä ynnä miedompia juovutusjuomia, sekä sellaisiin, jotka tuottavat oikeuden vähittäin myydä ainoastaan kotimaisia väkiviinajuomia ja kotimaisella väkiviinalla sekotettua ulkomaista konjakkia. Jos tämä ero kumottaisiin, kävisi yhtiölle mahdolliseksi, siinä tapauksessa että sille edelleen myönnettäisiin yksinoikeus puheena olevaan myyntiin, paloviinamyymälöissään pitää kaupan ulkomaisiakin väkiviinajuomia kahta litraa vähemmissä erin, joka määrä on vähin luvallinen kotimaisia väkiviinajuomia myydessä. Tuollaista luokitusta ei käytetä esim. Tukholmassa, ja jos yhtiölle myönnettäisiin oikeus harkintansa mukaan järjestää tähän kuuluvat olot, ei siitä kunnan kannalta katsoen koituisi minkäänlaista vaaraa.

Jo silloin kuin väkiviinajuomain myyntiä nykyisen myyntikauden varalle järjestettiin, lausuttiin epäilyksiä nykyään voimassa olevan myyntipaikkain luokituksen sopivaisuudesta. Silloinen juovutusjuoma-asiaain valmisteluvaliokunta huomautti tämän johdosta, että mainittu määräys oli annettu yleisön ja järjestyksen etua silmällä pitäen, koska ei ollut näyttänyt täysin sopivalta saattaa ulkomaisia väkiviinajuomia ja viinejä ostavaa yleisöä kotimaisen paloviinan kuluttajain joukkoon. Tämä syy on valiokunnan mielestä edelleenkin täysin pätevä järjestyksen ja selvän voimassapitämiseksi tähän kuuluvalla alalla, mihin nähden ja samalla kun valiokunnan mielestä oikeuksien lukumäärä olisi pysytettävä nykyisellään, valiokunta ei ole havainnut olevan aihetta ehdottaa muutosta oikeuksien tähänastiseen jaoitukseen.

Väkiviinajuomain anniskeluoikeuksienkin lukumäärän sekä niiden käyttämistavan on valiokunta katsonut olevan pysytettävä nykyisellään. Anniskeluyhtiökään ei ole esittänyt tässä kohden erikoista toivomusta muutoksen aikaansaamiseksi tähänastiseen lukumäärään.

Muuta muutosta nykyiseen *mallasjuomain anniskeluoikeuksien* lukumäärään ja niiden käyttämistapaan ei valiokunta ole tahtonut ehdottaa, kuin että määräys että 20 oikeutta on varattava isonlaisille ruokaloille ja niihin verrattaville ravintoloille olisi viimeksi mainitun lausetavan sisällyksen selventämiseksi vaihdettava sanoihin „isonlaisille ruokaloille ja täydellistä ruuantarjoilua pitävillä ravintoloille“.

Myyntialueeseen nähden on Helsingin Anniskeluosakeyhtiö (Liite I) lausunut suotavaksi, että väkiviinajuomain vähittäismyyntialuetta hiukan laajennettaisiin nykyisestään. Yhtiön johtokunta sanoo täysin oivaltavansa johtavana periaatteena pyrkimyksessä tämän alueen mahdollisimman suureen supistamiseen olevan että väkiviinajuomain myynti tapahtuisi kaupungin keskustassa, missä liikettä on tuntuvasti helpompi valvoa. Mutta tässä ei kuitenkaan saisi sivuuttaa sitä seikkaa, että tämä keskusta kaupungin kehityksen jatkuessa on vähitellen laajentunut uusiin kaupunginosiin, jota paitsi olisi huomattava, että puheena oleva juovutusjuomain kaupan haara on keskitetty monopoliyhtiöön, joka näyttää voivan tarjota riittäviä takeita liikkeen asianmukaisesta hoitamisesta niillä paikoilla, mihin yhtiö on katsonut voivansa sijoittaa myymälöitään. Tämän toivomuksen esittämiseen oli ollut sitä enemmän syytä, kun oli käynyt yhä vaikeammaksi nykyiseltä suppealta alueelta saada vuokratuksi tarvittavia huoneistoja, jotka täyttäisivät liikkeen laadun johdosta niille asetettavat vaatimukset.

Vaikka nykyistä väkiviinajuomain myyntialuetta kävisikin hiukan laajentaminen, ei valiokunta kuitenkaan ole katsonut olevan puoltaminen anniskeluyhtiön tässä kohden lausumaa toivomusta, jota ei yhtiökään ole lähemmin määritellyt. Paitsi mitä anniskeluyhtiö edellä on maininnut kaupunginviranomaisten päätöksen perusteeksi alueen rajoitukseen nähden, esitettiin juovutusjuomakysymystä vuonna 1914 järjestettäessä sekin syy, että saavutettaisiin suurempi

yhdenmukaisuus, jos kaikille puheena oleville elinkeinoille määrättäisiin vain yksi alue. Ja kun ei missään tapauksessa käy laajentaminen mallasjuomain anniskelualueetta, sekä yhtiön toivomuksen täyttäminen siis tietäisi uuden alueen aikaansaamista väkijuomain kauppaa varten, ei Kaupunginvaltuustolla, varsinkin kun yhtiön mainitseman vaikeuden saada tarvittavia huoneita vuokratuksi nykyiseltä alueelta voi katsoa mitään merkitsevän niihin yleisiin perusteisiin nähden, joihin toimenpide nojaa, näy olevan aihetta tehdä muutoksia nykyiseen myyntialueeseen.

Niinkuin tämän oheisesta Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kirjelmästä (Liite I) käy selville, on mainittu yhtiö anonut edelleen yksinoikeutta kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ja siinä yhteydessä myös viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ensintulevana myyntikautena sekä oikeutusta luovuttaa osan anniskeluoikeuksia sillä tavoin kuin tästä asiasta on nykyään määrättyä. Niiden ehtojen muodosteluun nähden, joita Kaupunginvaltuusto on yksinoikeutta antaessaan tavallisesti pannut, on yhtiö sen ohessa lausunut toivomuksen, että yksinoikeuden käyttäjän noudatettavaksi aikaisemmin vahvistetut alimmat hinnat, 5 markkaa litralta astiasta myydyistä ja 6 markkaa litralta pulloissa tai ruuseissa maahan tuotetuista väkiviinajuomista, poistettaisiin, koska tuollainen määräys, jonka alkuaan olivat aiheuttaneet yksityisten vähittäismyyjien väkiviinajuomakaupassa ilmaantuneet epäkohdat, nyttemmin on tarpeeton, sittenkun tuollaisten tavarain vähittäismyynti kokonaan on keskitetty anniskeluosakeyhtiöön, jonka tarkoituksena ja liikkeperiaatteet eivät salli ala-arvoisten, halpahintaisten tavarain myymistä. Edelleen on yhtiö esittänyt, että valiokunta toistaisi ehdotuksen, jonka vuonna 1913 esitti silloinen valiokunta, mutta jonka Kaupunginvaltuusto asiaa ratkaistessaan hylkäsi, nimittäin että anniskeluosakeyhtiön haltija olisi velvollinen tilaamaan ei ainoastaan kaikkia väkiviinajuomia, vaan viinitkin ja muut miedommat juovutusjuomat monopoliyhtiöltä.

Samalla kun valiokunta ei ole katsonut olevan syytä puoltaa yhtiön ehdotusta edellä mainittujen tavarain alimpain hintain poistamisesta, vaan on tahtonut ehdottaa nykyään voimassa olevan määräyksen pysyttämistä tässä kohden, on valiokunta sitä mieluummin katsonut voivansa puoltaa hyväksyttäväksi yhtiön jälkimäistä toivomusta eli anniskeluosakeyhtiön haltijan velvoittamista ostamaan yhtiöltä miedommatkin juovutusjuomat, koska tuollainen järjestely johdonmukaisesti seuraa juovutusjuomain kaupan monopolisoimisesta, jonka toimeenpanossa eräänlaatuisten viinien ehdolliseen vähäiseen hinnankorotukseen ei saa panna minkäänlaista merkitystä. Anniskeluosakeyhtiön haltijoille ei tästä voi koitua vaikeuksia hienompain ja harvinaisempain viinilajien hankkimisessakaan, koska ei ole edellytettävissä, että monopoliyhtiö kieltäytyisi niitä tilaamasta anniskeluosakeyhtiön haltijan pyynnöstä.

Ehdot, joilla valiokunta on puoltanut yksinoikeutta luovutettavaksi anniskeluosakeyhtiölle, ovat muutoin pääasiassa samat, mitkä nykyään ovat voimassa. Puutteena nykyisissä määräyksissä täytyy pitää, että niiden mukaan yhtiöllä ei ole oikeutta luovuttaa anniskelu-oikeutta *klubeille*, minkätähden valiokunta on ehtoja täydentänyt tältä kohden. — Poistaakseen epäselvyyttä Kaupunginvaltuuston asettaman, yhtiön ja sen vuokramiesten välisiä riitoja ratkaisevan sovintolautakunnan toimivaltaan nähden on valiokunta muodostellut tähän kuuluvan määräyksen osittain uudestaan. — Muut valiokunnan puheena oleviin ehtoihin tekemät muutokset eivät ole asiallista laatua.

Tehtävänsä yhteydessä on komitea tutustunut Helsingin Raittiusyhdistysten Keskuskomitean esillä olevasta asiasta Kaupunginvaltuustolle tekemään esitykseen (Liite V), mutta ei ole katsonut sen aiheuttavan erikoista lausuntoa.

Sen johdosta mitä edellä on lausuttu sekä aikaisemmin on ollut tapana määritellä, esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto ensinnäkin määräisi

että erityisiä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia ei ole kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi annettava sen vähittäiskaupan lisäksi, jota mainitun laatuisten juomain kaupasta toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen johdosta erityisellä luvalla saa harjoittaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja siihen verrattavia tavaroita;

sekä edellä mainittujen tavarain ynnä väkiviinajuomain vähittäismyyntin ja anniskelun samoin kuin mallasjuomain anniskelun järjestämiseen nähden mainittuna aikana muutoin päättää:

A) väkiviinajuomain vähittäismyyntiin nähden:

että vähittäismyyntioikeuksien luku määrätään enintään neljäksitoista, joista enintään seitsemän käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jällellä olevat seitsemän oikeutta käsittävät oikeuden ainoastaan kotimaisten väkiviinajuomain ja kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

B) väkiviinajuomain anniskeluun nähden:

että anniskeluoikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään kolmeksisseitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisiviidettä saa luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

C) mallasjuomain anniskeluun nähden:

että tuollaisten anniskeluoikeuksien luku on oleva enintään kolmekymmentä, joista kaksikymmentä oikeutta on annettava isonlaisille ruokaloille ja täydellistä ruuantarjoilua pitävillä ravintoloille sekä kymmenen oikeutta niille työväenluokkaa varten oleville ruokaloille, joissa olutta saa anniskella;

D) edellä mainittujen liikkeiden toimialueeseen nähden:

että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla sen alueen ulkopuolella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhahan-, Unionin-, Hallitus-, Mikaelin-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Freedrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-, Kasarmin-, Etelä-Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva, kuitenkin siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella ¹⁾;

että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luovallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun eikä kirkon välittömässä läheisyydessä, eikä myöskään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen anniskeluun nähden saa tehdä Kauppa- ja Rautatien torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

E) väkiviinajuomain vähittäismyyntin ja anniskelun yksinoikeuden myöntämiseen nähden:

että Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle edelleen myönnetään yksinoikeus kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väki-

¹⁾ Tämän oheisessa asemakaavassa punaisen viivan ympäröimä alue.

viinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ynnä siitä johtuva oikeus viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin täällä kesäkuun 1 päivästä 1916 samaan päivään 1918, oikeuttamalla osakeyhtiö määrätystä, sille suoritetusta maksusta hotellien, ravintolain tai konditoriaain omistajille sekä klubeille luovuttamaan osan saamiaan anniskeluoikeuksia;

mutta että mainittuun myönnytykseen liitetään alempana luetellut ehdot:

1) että anniskeluosakeyhtiön hallituksessa varataan sija vähintään kahdelle Kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle;

2) että Kaupunginvaltuusto vahvistaa niiden välikirjain kaavakkeet, joilla anniskeluoikeuksia luovutetaan;

3) että luokan, johon kukin anniskelupaikka on luettava, määrää Maistraatti;

4) että väkiviinatavaroita ei saa lähettää kaupungin ulkopuolelle muille kuin jälleenmyyjille;

5) että anniskeluosakeyhtiö ei saa ulkomaisia väkiviinatavaroita eikä kotimaisella väkiviinalla sekotettua ulkomaista konjakkia myydä halvemmasta kuin 5 markasta litran astioista myytävää eikä halvemmasta kuin 6 markasta litran pulloissa tahi ruuseissa maahan tuotua tavaraa;

6) että anniskeluosakeyhtiö viimeistään helmikuun kuluessa ottaa ratkaistavaksi kysymyksen myönnettyjen oikeuksien luovuttamisesta, sikäli kuin sellainen luovutus on luvallinen;

7) että anniskeluoikeuden omistaja on velvollinen tilaamaan kaikki väkiviinatavarat sekä viinit ja muut miedommat juovutusjuomat anniskeluosakeyhtiöltä;

8) että Kaupunginvaltuuston valitseman vakinaisen sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista ja kolme varajäsentä, ratkaistavaksi jätetään: a) kysymys siitä, onko vuokramies osakeyhtiön vaatimuksesta julistettava hänelle myönnetyn oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, joita osakeyhtiön ja sen vuokramiesten välillä voi syntyä sopimussuhteen joh-

dosta; sekä c) kysymys tavaraston luuastamisesta, kun sitä vaatii vuokramies, jonka vuokraoikeus rajoitetaan, lakka-utetaan tai julistetaan menetetyksi;

9) että anniskeluosakeyhtiö itse hoitaa ravintolaliikkeen kaikissa toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikoissa;

10) että anniskeluosakeyhtiö ei käytä yksinoikeutta saadakseen liikkeestä mahdollisimman suurta voittoa, vaan etusijassa saadakseen aikaan järjestystä tässä liikkeessä sekä vastustaakseen juovutusjuomain väärinkäyttöä, minkätähden anniskeluosakeyhtiöllä ei ole oikeutta sanomalehdissä ilmoittamalla eikä muullakaan tavoin kiinnittää yleisön huomiota myyntiliikkeeseensä;

11) että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa pidetään voimassa siisteyttä ja järjestystä sekä sitä varten asetetaan tarpeellinen määrä valvojia;

12) että luovutettujen anniskeluoikeuksien myyntimaksujen määräämisessä noudatetaan oikeudenmukaisuutta; sekä

13) että anniskelijoille myydyille tavaroille pannaan kohtuulliset hinnat.

Lopuksi ehdottaa valiokunta Kaupunginvaltuuston lausuttavaksi toivomuksen

että Maistraatti, ennenkuin kysymys jonkin mallasjuomain anniskeluoikeuden antamisesta otetaan ratkaistavaksi, varaisi Kaupunginvaltuustolle tilaisuuden antaa siitä lausunnon.

Helsingissä, joulukuun 8 päivänä 1915.

August Lundqvist.

**Ossian Häggman.
Gösta Salingre *).**

**A. M. Lassenius.
K. J. Ståhlberg.**

A. V. Lindberg.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

HELSINGIN
ANNISKELUOSAKEYHTIÖN
JOHTOKUNTA.

*Helsingissä,
marrask. 11 p:nä 1915.*

N:o 29.

*Helsingin Kaupunginvaltuuston juovutusjuoma-asiain
valmisteluvaliokunnalle.*

Kirjelmässä viime lokakuun 26 päivältä on Kaupunginvaltuuston sihteeri Valiokunnan toimenannosta pyytänyt Johtokunnan lausuntoa, suostuisiko ja millä ehdoilla Helsingin Anniskeluosakeyhtiö ottamaan hoitaakseen väkiviinajuomain kaupan tässä kaupungissa kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 välisenä aikana, ja on Hallituksella tämän johdosta kunnia vastaukseksi esittää seuraavaa.

Ilmoittaen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön suostuvan ottamaan haltuunsa yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskelemiseen ensintulevana myyntikautena sillä ehdolla, että yhtiö oikeutetaan määrätystä, yhtiölle suoritetusta maksusta hotellien, ravintolain tai konditoriaien pitäjille siirtämään osan yhtiölle myönnettyjä anniskeluoikeuksia, rohkenee Johtokunta tässä esittää seuraavat toivomukset niiden ehtojen muodosteluun nähden, mitkä Kaupunginvaltuuston yksinoikeutta antaessaan tavallisesti on pannut.

Tässä kohden on nykyään m. m. noudatettavana, että anniskeluoikeuden haltija on velvollinen Helsingin Anniskeluosakeyhtiöltä tilaamaan kakki väkiviinajuomatavaransa, jota vastoin hän saa vapaasti keneltä tahansa ostaa viinejä ja muita miedompia juovutusjuomia sekä mallasjuomia. Jo viime kerralla yksinoikeutta annettaessa ehdotti silloinen juovutusjuoma-asiain valmisteluvaliokunta, että vastamainittu ostovelvollisuus ulotettaisiin myöskin viineihin ja muihin miedompiin juovutusjuomiin, mutta asiaa lopullisesti käsitellessään päätti Valtuusto, äänestettyään, evätä valiokunnan ehdotuksen tältä kohden. Johtokunta puolestaan katsoo yleisen edun vaativan, että vastamainittu uudistus pannaan toimeen ensi myyntikauden alusta, ja toivoo Valiokunnan katsovan olevan syytä tähän käsitykseen liittyen Kaupunginvaltuustolle toistaa viime kerralla tekemänsä ehdotuksen.

Nykyään voimassa olevain yksinoikeuden nautintaehtojen joukossa on niinkään määräys, että ulkomaisille väkiviinajuomille sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetulle ulkomaiselle konjakille tulee olla määrätty eräät alimmat hinnat. Kun tämä määräys on johtunut yksityisten vähittäismyyjien liikkeenharjoituksessa vallinneista epäkohdista, mutta tuollaisten tavarain vähittäismyyntiä nyttemmin kokonaan hoitaa Anniskeluosakeyhtiö, jonka tarkoitus ja liikeperiaatteet eivät salli ala-arvoisten, halpojen tavarain myyntiä, käynee mainitun ehdon vastedes tarpeettomana poistaminen.

Samalla on Johtokunta, mikäli väkiviinajuomain vähittäismyyntioikeuksien lukumäärää koskee, halunnut mielipitensä lausua, ettei näytä tarpeelliselta muuttaa nykyistä

suurinta lukua, neljäätoista. Sitä vastoin on Johtokunnassa ollut vallalla se käsitys, ettei enää ole tarkoituksenmukaista jakaa näitä oikeuksia siten, että toisilla on lupa vähittäin myydä yksinomaan ulkomaisia väkiviinajuomia ja sekä ulko- että kotimaisia viinejä ja muita miedompia juovutusjuomia, toisilla taas ainoastaan kotimaisia väkiviinajuomia ja kotimaisella väkiviinalla sekotettua ulkomaista konjakkia. Tämän erotuksen poistamisen johdosta kävisi Anniskeluosakeyhtiön mahdolliseksi paloviinamyymälöissään pitää ostajain saatavana ulkomaisiakin väkiviinajuomia kahta litraa vähemmissä määrissä, joka määrä niinkuin tunnettu on vähin luvallinen kotimaisia väkiviinajuomia myydessä. Johtokunta on saanut tietää, että sellaista luokitusta, mikä tässä kaupungissa nykyään on puheena olevassa kohden määrättyä, ei ole Ruotsin kaupungeissa, eikä esimerkiksi Tukholman systeemyhtiö käytännössä tee niin tarkkaa eroa varsinaisten paloviinamyymäläin ja muiden väkiviinajuomamyymäläin välillä kuin nykyään on laita Helsingissä. Johtokunta on sitä mieltä että, jos Anniskeluyhtiö saisi oman harkintansa mukaan järjestää tähän kuuluvat asiat, ei siitä kunnan kannalta katsoen koituisi min-käänlaista haittaa.

Lopuksi katsoo Johtokunta olevan Valiokunnalle huomauttaminen, että väkiviinajuomain vähittäismyyntialue olisi määrättävä nykyistä jonkin verran laajemmaksi. Johtokunta täysin oivaltaa johtavana periaatteena pyrkimyksessä tämän alueen mahdollisimman suureen supistamiseen olevan että puheena olevan elinkeinon harjoitus saataisiin kootuksi kaupungin keskustaan, missä liikettä on tuntuvasti helpompi valvoa. Mutta tässä ei saa jättää huomioon ottamatta, että tämä keskusta kaupungin edelleen kehittyessä laajenee uusiin kaupunginosiin, minkä lisäksi vielä tulee se seikka, että puheena oleva juovutusjuomaliikkeen haara nyttemmin on keskitetty monopoliyhtiöön, joka näyttää voivan tarjota riittäviä takeita liikkeen asianmukaisesta hoitamisesta niillä paikoilla, mihin yhtiö on katsonut voitansa myymälöitään sijoittaa. Johtokunta on katsonut olevan sitä enemmän syytä viimeksi mainitun toivomuksensa esittämiseen, kun on osottautunut yhä vaikeammaksi nykyiseltä suppealta alueelta saada vuokratuksi yhtiölle tarpeellisia, liikkeen vaatimuksia tyydyttäviä huoneistoja.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

Oscar Wasastjerna.

HELSINGIN

Anniskeluosakeyhtiön Johtokunta.

Helsingissä,
marrask. 11 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuuston juovutusjuomasiain valmisteluvaliokunnalle.

N:o 30.

Kirjelmässä viime lokakuun 26 päivältä on Kaupunginvaltuuston sihteeri Valiokunnan toimenannosta kehottanut Johtokuntaa antamaan lausunnon viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 välisenä myyntikautena, ja on Johtokunnalla tämän johdosta kunnia lausua seuraavaa:

Juovutusjuomain kaupan järjestämiseksi kuluvana myyntikautena tehdessään tammi-kuun 20 päivänä 1914 päätöksen väkijuomain kaupan täydellisen monopolisoimisen voimaan saattamisesta mainitun myyntikauden alusta lakkauttamalla yksityisten väkiviinajuomakauppiaiden myyntioikeudet kesäkuun 1 päivästä 1915 oli Valtuusto jo aikaisemmin — joulukuun 9 päivänä 1913 — puolestaan päättänyt, että erityisiä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia ei enää annettaisi sen vähittäismyynnin lisäksi, jota lain mukaan erityisellä luvalla saa harjoittaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja siihen verrattavia juomia, eli siis kesäkuun 1 päivään 1915 monopoliyhtiö ja sen vuokramiehet, yksityiset väkiviinajuomakauppiat, sekä viimeksi mainitusta ajankohdasta lähtien monopoliyhtiö yksin. Edellä mainittua asiaa käsitellessään oli Valtuusto täysin selvillä siitä, että väkiviinajuomakaupan monopolisoimisen merkitys vähenisi tuntuvasti, jos yksityinen viinikauppa räikeine epäkohtineen saisi jatkaa. Oikeudellista tukea viinikauppaoikeuksien lakkauttamiselle sai Kaupunginvaltuusto sekä useiden huomattujen lakimiesten antamasta, tähän kuuluvain säännösten tulkinnasta että useista uusista senaatinpäätöksistä, joista viimeiset oli annettu vuosina 1912 ja 1913.

Sittenkun Maistraatti oli yhtynyt mainittuun Kaupunginvaltuuston päätökseen eikä valitusta kaupunginviranomaisten toimenpiteistä asiassa ollut laillisen ajan kuluessa tehty, näytti tämän tärkeän uudistuksen toimeenpano taatulta ja tärkeä edellytys juovutusjuomain väärinkäytöksen tehokkaaksi vastustamiseksi tässä kaupungissa olevan saavutettu. Tunnettua on kuitenkin, miten tämä tulos sittemmin on Kuvernöörin ja Keisarillisen Senaatin toimenpiteillä tehty tyhjäksi.

Oikeus viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin lienee nykyään — lukuun ottamatta Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle laillisesti kuuluvaa oikeutta — 26 yksityiskauppialla, joiden aikaisemmat oikeudet Kuvernööri on pitentänyt kesäkuun 1 päivään 1916 olematta kaupunginviranomaisille lain mukaan suotu tilaisuutta käsitellä hakemuksia ja tutkia, ovatko hakijat „oikeuttaan väärin käyttäneet, rikkoneet

väkiiviina- ja mallasjuomain myyntiä koskevia asetuksia, tahi muuten pitäneet huonoa järjestystä myymisessä". Huomattava on lisäksi, että näitä myyntioikeuksia kuvernöörinpäätösten nojalla käytetään asianomaisten kauppiaitten aikaisemmissa myymälöissä, joten siis jo päättäneeksi myyntikaudeksi määrätty alue on katsottu edelleen voimassa olevaksi, vaikka kaupunginviranomaiset sattuneesta syystä eivät ole tästä tehneet päätöstä eivätkä myöskään toista aluetta määränneet. Nykyisen sotatilan johdosta tosin on kielletty puheena olevaa liikettä harjoittamasta, mutta tähän viinien yksityisen vähittäiskaupan kiello on vain tilapäinen.

Tässä yhteydessä on huomautettava, että yksityisten entisten väkiivijuomakauppiaittenkin taholta on hiljattain yritetty hankkia viranomaisilta lupa viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin harjoittamiseen, jota liikettä he viinikauppa-asetuksen mukaan ovat viime kesäkuun 1 päivään asti saaneet erityistä lupaa hankkimatta harjoittaa väkiivijuomain kaupan yhteydessä. Tuollaista lupaa tarkoittavaa hakemusta on Kaupunginvaltuusto jyrkimmästi vastustanut, koska sillä ei ole laissa tukea, eivätkä viranomaiset vielä lienekään ratkaisseet asiaa. Odottaessaan yrityksensä vievän toivottuun tulokseen ovat kuitenkin useat tähänastiset väkiivijuomakauppiaat ruvenneet viinien tukkukauppiaksi ja luultavaa on, että he jatkavat tätä liikettään, elleivät onnistu saamaan hakemaansa oikeutta puheena olevain tavarain vähittäismyyntiin. Viinien tukkukauppa, jossa vähin luvallinen myyntierä on ainoastaan 25 litraa, on elinkeinonhaara, jonka harjoittamiseen voimassa olevan lain mukaan ei vaadita erityistä lupaa.

Tilanne viinikaupan alalla tässä kaupungissa on siis kehittynyt suuntaan, joka on aivan päinvastainen sille, jota Kaupunginvaltuusto on niin johdonmukaisesti ja päämäärästään tietoisena tavoittanut. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunta on katsonut olevan aihetta tässä edellä huomauttaa, mitä puheena olevalla alalla on tapahtunut, koska nämä seikat ovat eri näkökannoilta katsoen eikä suinkaan vähimmin yhtiön tarkoituksiperäin tehokasta ajamista silmällä pitäen näyttäneet olevan omansa herättämään vakavaa huolta. Monopoliyhtiöitten yhteenliittymässä valmistellaan nykyään toimenpiteitä väkiivijuomain väärinkäytösten ehkäisemiseksi näiden tavarain myyntiä rajoittamalla, mutta sellaisen uudistuksen tehokkuus vähenee tuntuvasti, jos miedompain ja halvempain juovutusjuomain myyntiä edelleen saavat hoitaa yksityiset kauppiaat, joiden liikkeeseen nähden tarpeellisia takeita väärinkäytösten torjumisesta ei ole olemassa. Voimassa olevan lainsäädännön johdosta voivat kaupunginviranomaiset tehdä vähän tahi ei mitään yksityisten harjoittaman viinien tukkukaupan estämiseksi, vaikka sitä, lainsäätäjä kun on sen jättänyt miltei aivan säännöstelemättä, voi erällä edellytyksillä tuntuvassa määrässä käyttää kunnan raittiuspoliitikan haitaksi. Mutta tällaisten tavarain vähittäiskauppaan nähden on asianlaita päinvastainen, ja näyttää Kaupunginvaltuuston olevan käytettävä kaikki lailliset keinot yhteiskunnan vaatimusten varten ottamiseksi tässä kohden. Tosin olisi tuntuva parannus nykyoloihin aikaansaataavissa, siinäkin tapauksessa että kaupunginviranomaiset katsoisivat olevansa pakotetut viimeisten senaatinpäätösten johdosta luopumaan äskeisestä periaatteellisesta kannastaan, mutta antaisivat oikeuksia ainoastaan niille

harvalukuisille henkilöille, jotka tähän asti ovat moitteettomasti liikettään hoitaneet sekä samalla vahvistaisivat liikkeen harjoittamista varten varsin suppean alueen. Johtokunta on kuitenkin sitä mieltä, että kunnan viranomaisilla siihen häilyvään kantaan nähden, jolle nykyinenkin Keisarillinen Senaatti on esillä olevassa oikeuskysymyksessä asettunut, olisi syytä pysyä aikaisemmalla kannallaan ja siis olla ensi myyntikaudeksikaan antamatta viininmyyntioikeuksia.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

Oscar Wasastjerna.

Liite III.

HELSINGIN

Anniskeluosakeyhtiön Johtokunta.

---

*Helsingissä,
marrask. 11 p:nä 1915.*

N:o 31.

Helsingin Kaupunginvaltuuston juovutusjuomasiain valmisteluvaliokunnalle.

Kirjelmässä viime lokakuun 26 päivältä on Kaupunginvaltuuston sihteeri Valiokunnan toimenannosta kehottanut Johtokuntaa Valiokunnalle antamaan lausunnon kaupungin mallasjuomain anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 välisenä myyntikautena, ja on Johtokunnalla tämän johdosta kunnia lausua, ettei Johtokunta ole havainnut olevan aihetta Valiokunnalle ehdottaa puollettavaksi muutoksia puheena olevalla alalla nykyään voimassa oleviin määräyksiin, jotka Johtokunnan mielestä siis olisi pitennettävä ensi myyntikaudeksi.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

Oscar Wasastjerna.

Viinin ja väkiviinajuomain myyntioikeuksien haltijat, joitten vuonna 1913 terveydellisten tutkimusten laboratoriossa toimitetussa tarkastuksessa on havaittu osin myyneen väärentämätöntä ja oikein nimitettyä tavaraa, osin saattaneen itsensä syypäiksi väärinkäyttöihin myynnissä.

Tarkastuksessa ilmitulleiden väärinkäytösten perusteella käy näytteet jakaminen viiteen eri ryhmään:

1. *Väärentämättömät ja oikein nimitetyt tavarat.*
2. *Harhaanvievällä tahi väärällä nimityksellä varustetut tavarat.* Semmoisia ovat esimerkiksi viinit, joita on myyty portviineinä, vaikka ne ovat olleet peräisin Espanjasta tahi Välimerenmaista.
3. *Sekotetut tavarat, s. o. sellaiset, joihin on liian runsaasti sekoitettu väkiviinaa tahi sokeriliuosta.*
4. *Värjätyt tavarat.* Tähän ryhmään on luettu tavarat, joilla on säännöllinen kokoumus, mutta jotka tervaväriainetta lisäämällä on saatettu näyttämään paremman laatusilta.
5. *Törkeästi väärennetyt tavarat.* Näissä on valmistaja käyttänyt luonnollisten ainesten sijasta ala-arvoisia vastikkeita, jota paitsi miltei poikkeuksetta on yritetty salata väärennys lisäämällä tervaväriainetta. Tähän ryhmään kuuluvat suuressa määrin miedonnetut viinit, aarakkipunssit, joihin sokerin asemesta on sekoitettu tärkkelyssiirappia, kirsikka- ja vattupunssit, joihin luonnollisen mehun asemesta on pantu värejä, esanseja y. m.

*:llä merkittyjen viinikauppiaitten viinikauppaoikeus on uudistettu kaupunginviranomaisten myötävaikutuksesta.

1. Väärentämättömän ja oikein nimitettyjen tavarain myyjät.

Viinien.

- * *Carl Frantz, Fredrikink. 47.*
- * *Ada Göhle, Hakasalmenk. 4.*
- Anna Morelius, Yrjönk. 36.*

Väkiviinajuomain.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Aleksanterink. 19.

Klas Rosenqvist, Aleksanterink. 11.

2. Harhaanvievällä tai väärällä nimityksellä varustettujen tavarain myyjät.**Viinien.**

- * *August Bergman*, Konstantinink. 5.
- * *Maria Bäckman*, Vladimirink. 21.
- * *Aktiebolaget Carlings Vinkällare*, Yrjönk. 4.
- * *Ida Grönberg*, Fredrikink. 32.
- Lydia Grönroos*, Fredrikink. 28.
- * *Alb. Hindsberg*, Kluuvik. 6.
- * *Ida Iljinoff*, Vladimirink. 2.
- Irene Lindholm*, Annank. 10.
- * *Ida Poschner*, Kaivok. 11.
- Fina Räsänen*, I. Robertink. 7.
- * *E. Sandström*, Fabianink. 8.
- * *J. H. Welroos*, Rauhank. 10.

Väkiviinajuomain.

- Bodega Espanola*, E. Esplanadik. 8.
- A. F. Hagelberg*, P. Robertink. 8.
- M. Hirvonen*, L. Henrikink. 18.
- A. Nikiforoff, om. G. Engström*, Fredrikink. 22.
- Aktiebolaget Axel Palmroos*, Fabianink. 14.
- Aktiebolaget Axel Pihlgren*, Fabianink. 12.
- A. B. Gösta Sundmans Vinkällare*, L. Henrikink. 6.

3. Sekotettujen tavarain myyjät.**Viinien.**

- * *Augusta Oljehund*, Vladimirink. 17.
- * *F. E. Sundell*, Uudenmaank. 7.

Väkiviinajuomain.

- Aktiebolaget H. Fryckman*, Hakasalmenk. 3.
- Aktiebolaget J. H. Wickel*, Aleksanterink. 32.

4. Värjättyjen tavarain myyjät.

Viinien.

- Katarina Fred*, Fredrikink. 37.
Dagmar Selin, Erikink. 13.
 * *W. Tilly*, Fredrikink. 40.
Mathilda Törnroos, Yrjönk. 29.
 * *J. E. Wassholm*, I. Robertink. 27.

Väkiviinajuomain.

- V. Ahlfors*, Mariank. 13 B.
A. W. Eklund & C:o Aktiebolag, Erottajak. 19.
Hjelt & Lindgrens Eftr., E. Esplanadik. 12.
Rob. Holmqvist, P. Makasiinik. 6.
Aktiebolaget N. Pletschikoffs Eftr., E. Esplanadik. 4.
Aktiebolaget N. A. Turdén, Mikaelink. 5.

5. Törkeästi väärennettyjen tavarain myyjät.

Viinien.

- * *K. Asp*, L. Henrikink. 26.
 * *Arthur Dahlberg*, Aleksanterink. 18.
Helsingin Yleinen Ravintoyhdistys, Konstantinink. 6.
 * *E. Jürjev*, Aleksanterink. 46.
 * *Viktoria Karlberg*, Rauhank. 9.
 * *Hulda Lindqvist*, L. Henrikink. 24.
 * *A. Lönnfors*, Korkeavuorenk. 20.
 * *J. C. Maermontan, Ernst Nyberg & C:o*, Kaivok. 11.
Lovisa Nikiforoff, Fredrikink. 43.
 * *V. Palin*, P. Makasiinik. 6.
 * *Anna Simolin*, Fredrikink. 25.
 * *Irene Wessel*, Fredrikink. 57.

Väkiviinajuomain.

- V. R. Kählman*, Rauhank. 15.
Aktiebolaget A. Nikander, Mikaelink. 7.
J. C. Maermontan, Ernst Nyberg & C:o, Unionink. 28.
Aktiebolaget W. Relander, Kluuvik. 7.
J. F. Sjöberg, Annank. 22.
Adrian Westerberg Aktiebolag, Aleksanterink. 46.
-

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun Kaupunginvaltuusto tänä syksynä ryhtyy käsittelemään juovutusjuomain kaupan ja anniskelun järjestämistä Helsingissä kesäkuun 1 p:nä 1916 alkavaksi kaksivuotiskaudeksi, tapahtuu se aikana, jolloin juovutusjuomakysymys, tämän liikkeen nykyiseen tilaan katsoen, on saanut aivan erityisen merkityksen yhteiskunnan laajoille piireille. Onhan juovutusjuomaliike jo pian puolitoista vuotta ollut sodanaikaisten pakollisten määräysten nojalla suureksi osaksi kiellettyä ja siten on jouduttu myöskin pääkaupungissa elämään verrattain raittiissa oloissa. Täkäläinen raittiusmielinen väestö näin ollen seuraa Kaupunginvaltuuston päätöksiä puheena olevassa asiassa suurella mielenkiinnolla.

Niin osittaisia kuin nykyiset rajoitukset ovatkin, on niistä, kuten jokapäiväinen kokemus osottaa, suurta siunausta sekä taloudellisessa että siveellisessä suhteessa. Silmäänpistävämmin ovat väkijuomakiellon siunaukselliset vaikutukset tietysti ilmenneet vähävaraisten elämässä. Yksimielisinä tunnustavat ne henkilöt, jotka toimensa vuoksi joutuvat läheltä tutustumaan kaupungin vähävaraisimpien asukkaiden oloihin, että ilmeinen muutos parempaan päin on niissä ollut viimeksi kuluneen vuoden aikana huomattavana. Mitä väkijuomakiellon siveellisiin vaikutuksiin tulee, niin on omansa huomiota herättämään poliisin talteen korjattujen juopuneiden lukumäärän väheneminen. Poliisilaitokselta saamiemme tietojen mukaan pidätettiin juopumuksesta

elokuun 1 p:stä 1913—	heinäkuun 31 p:ään 1914	.....	20,164	henkilöä
„ 1 „ 1914	„ 31 „ 1915	.....	4,744	„

Ensimmäisen sotavuoden kuluessa on siis pidätettyjen juopuneiden lukumäärä ainoastaan 23.5 % siitä määrästä, mikä vastaavana aikana sitä ennen pidätettiin. Aikaisempiin tilastollisiin havaintoihin nojautuen voi pitää todennäköisenä, vaikkei siitä vielä ole luotettavaa tilastoa käytettävänä, että rikollisuuskin melkoisesti on vähentynyt.

Jossain määrin on tosin osittaisen kiellon aikana esiintynyt kiellon rikkomisia, kuten vahingollisten vastikkeiden käyttöä y. m. s., jotka ovat omansa vähentämään kiellon suotuisia vaikutuksia. Useat näistä valitettavista ilmiöistä ovat alkoholihiimon sairaaloisia ilmauksia, luvallisen väkijuomakaupan surullisia peruja. Ne eivät suinkaan ole tuntemattomia tavallisissakaan oloissa, vaikka eivät muulloin herätä huomiota siinä määrin kuin muun väkijuomaliikkeen supistettuna ollessa. Sitäpaitsi on käynyt selväksi, ettei

yhteiskunta ole voimaton estämään tällaisia väärinkäytöksiä, koskapa ne ovat viime aikana olleet verrattain harvinaisia. Lienee paikallaan sen lisäksi tässä huomauttaa, että tuskinpa tällaisilla seikoilla saa olla sanottavaa merkitystä juovutusjuomakaupan kohtalosta päätettäessä, koska kunnallisen raittiuspolitiikan tarkoituksena ei voi olla juovutusjuomaliikeen salliminen, jotteivät jotkut sairaaloisen himon yllättämät henkilöt turmelisi itseään muilla myrkyillä, vielä vähemmin silloin kuin tuo sairas himo on laillistetun alkoholi-kaupan synnyttämä.

Kun juovutusjuomakauppaa nyt järjestellään, niin käsittääksemme on päätöksiä tehtäessä pidettävä silmällä nykyisen väliaikaisen kiellon aikana saavutettuja edellämäinittuja kokemuksia. Sanomattakin on selvää, että kaupunkimme asujamiston enemmistö kauhulla ajattelee sitä mahdollisuutta, että juovutusjuomaolot sodan päätyttyä palautuisivat sille kannalle, missä ne olivat ennen sotatilaa. Jokainen pieninkin myönnytys siihen suuntaan aiheuttaisi yltynyttä juoppoutta ja sen mukana seuraavaa kaikkinaista onnettomuutta, sillä nykyiset rajoitukset eivät ole niin perinpohjaisia eivätkä vielä ole olleet voimassa kyllin kauan jotta olisivat voineet tyyten alkoholihalua poisjuurittaa. Juovutusjuomain saannin helpottuessa on siis syytä pelätä kiusausten muodostuvan ylivoimaisiksi monelle entiselle juomarille, joka nyt olojen pakosta on saanut kokea raittiuden siunausta. Kuohuttava on yhteiskunnalliselle omalletunnolle ajatus, että sellaisen yleismaailmallisen onnettomuuden, kuin sodan, päätyminen merkitsisi meidän oloissamme toisen onnettomuuden, vapaan väkijuomaliikeen, jälleen alkamista.

Että Helsingin asujamiston valtava enemmistö katsoo juovutusjuomakysymyksen parhaaksi ratkaisuksi täydellistä kieltoa, se on kuluneen vuoden aikana epäamättömän selvällä tavalla tullut ilmi. Vuoden alkupuolella toimitettiin Helsingissä nimienkeräys kieltolaki-asiassa ja vaikka keräystä ei voitu viranomaisten kiellon johdosta suorittaa loppuun, ennättivät nimienkerääjät tavata yhteensä 54,467 21 vuotta täyttäneitä kansalaisia, joista 43,215 (79.3 %) nimikirjoituksellaan ilmoitti hartaasti toivovansa, että Eduskunnan 15 p. marraskuuta 1909 hyväksymän kieltolain vahvistamisella tehtäisiin loppu juovutusjuomain valmistuksesta, kaupasta ja maahantuonnista; ainoastaan 11,252 (20.7 %) puhutelluista kieltäytyi nimeään kirjoittamasta. Asiantuntijat katsovat että kieltolakia kannattaneiden luku jo oli runsaasti yli puolet vastaavassa iässä olevasta pääkaupungin väestöstä. Kun monet niistäkin, jotka eivät tahtoneet kirjoittaa nimeään kieltolakilistaan, nimenomaan huomauttivat, etteivät silti kieltolakia vastusta, niin rohkenemme otaksua verrattain pieneksi sen vähemmistön kaupungin asukkaista, joka mahdollisesti välinpitämättömänä näkisi väkijuomalikkeet jälleen avattavan.

Ja kuitenkin sille kannalle väkijuomaolomme sodan päätyttyä jälleen palautuvat, ellei Kaupunginvaltuusto, jolle laki myöntää melkoisen laajan oikeuden kieltää väkijuomain, viinin ja väkevien mallasjuomain kaupan ja anniskelun, tahdo tätä oikeuttaan käyttää niin pitkälle kuin laki sallii. Kaupunginvaltuustolla on nykyhetkellä entistä suurempi syy kieltää juovutusjuomaliihe vähimpään mahdolliseen, kun nyt oikeastaan ei ole kysymys uusista rajoituksista, vaan etupäässä nykyisen olotilan säilyttämisestä sodan päätyttyäkin.

Edellä sanottuun viitaten allekirjoittaneet kunnioittaen uudistavat 10 p. marraskuuta 1913 jättämänsä anomuksen

että Kaupunginvaltuusto, joka yhteiskunnan nimessä asioista päättää, ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että juovutusjuomain kauppa Helsingissä 1 p:stä kesäkuuta 1916 rajoitettaisiin niin vähään kuin voimassa oleva laki sallii.

Helsingissä 8 p. marraskuuta 1915.

Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnan puolesta:

Gustav Bondestam.

Vihtori Karpio.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

— sedan 1/g 1915 gällande och fortfarande föreslagna rayon.
 1/e 1915 saakka voimassa oleva ja edelleen ehdotettu alue.

Valmisteluvaliokunnan mietintö kysymyksestä, joka koskee Vallilan alueen laajennusta ja sikäläisten asutusolojen järjestämistä.

Kuluvan vuoden lokakuun 11:nä päiväämässään kirjelmässä (*Pain. asiak. n:o 54 v. 1915*) on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen nykyisen Vallilan alueen laajentamisesta ja mainitun alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen korjaamisesta, ja tässä yhteydessä Kamari on lausunut mieltäpiteensä myöskin kysymyksestä, joka koskee uusien tontinluovutusehtojen vahvistamista järjestettäväksi ehdotetuille kortteleille ja mikä asia, oltuaan ensin Sosialilautakunnan valmisteltavana (*Pain. asiak. n:o 16 v. 1914*) oli lähetetty Rahatoimikamarille lausunnon antamista varten.

Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta, joka useassa istunnossaan on käsitellyt tätä asiaa, saa täten Valtuustolle antaa siitä oman mietintönsä.

Vallilan työväenkaupungin muodostaminen on ollut uuden suunnan alkuna kaupungin maa- ja tonttipolitiikassa: talonasemain tarjoaminen vuokralle ja muutenkin edullisilla ehdoilla rakennustoiminnan elvyttämiseksi sekä terveellisten ja huokeiden, kaupungin vähävaraisille asukkaille tarkoitettujen asuntojen tarjonnan lisäämiseksi. Työväestön kärsimä soveliasten asuntojen puute aiheutti Kaupunginvaltuuston v. 1907 asettamaan komitean laatimaan ehdotuksen asuntopulan helpottamiseksi, ja toukokuussa 1908 antamassaan mietinnössä Komitea seikkaperäisesti valaisi kysymystä (*Pain. asiak. n:o 14 v. 1908*). Tuossa mietinnössä luotiin katsaus asuntojen puutteeseen ja sen syihin, huomauttaen ennen kaikkea runsaasta työväen siirtymisestä maalta pääkaupunkiin, sekä tehtiin Terveystalautakunnan v. 1900 toimituttaman tutkimuksen nojalla selkoa työväen asumusoloista. Tämä tutkimus oli osottanut, että työväenasunnoista suuri osa oli laatuaan puutteellisia eikä asumisahtauden tähden antanut riittävää ilmatilavuutta, että asukkijärjestelmä kaikkine haittoineen oli suuresti levinnyt ja että samalla kertaa työväenasuntojen vuokrat, kallisten rakennuskustannusten ja tontinarvojen nousun takia, olivat kohonneet kohtuuttomiin ja varattomia kansanluokkia rasittaviin määriin. Tukholman työväenasumusoloihin verrattuina

olivat Helsingin olot sekä asuntojen tilavuuteen että vuokramaksuihin nähden sangen epäedullisia, minkä kaiken Komitea näytti numeroilla, mitkä oli otettu edellä mainitusta, Terveystoimikunnan v. 1900 toimittamasta tutkimuksesta.

Komitea vielä huomautti, että Helsingin rakennustoiminta, niin vilkas kuin se olikin ollut, ei ollut voinut pysyä kaupunkiin muuton tasalla. Erittäinkin vähävaraisille tarkoitettujen asuntojen tuotantoa oli hidastuttanut osin se seikka, että suurten pääomien haltijat eivät mielellään ole pyrkineet sellaisiin yrityksiin koskapa pikkuasuntojen vuokratulot ovat sekä epätasaiset että epävarmat ja niiden periminen on mutkallinen ja vaivoja tuottava, osin taas kaupungin asema-kaavan jaoitus, kun pääkaupungin asemakaavaisten tonttien suuruisille talon-asemille, tähän asti voimassaoleiden rakennusjärjestysten säännösten johdosta, on voitu rakentaa pääasiassa ainoastaan isoja ja suuria kustannuksia kysyviä rakennuksia.

Asuntojen puutteen poistamiseen myötävaikuttavaksi toimenpiteeksi mainittu komitea ehdotti, että Vallilan alue jaettaisiin pieniin tontteihin, joiden pinta-ala vaihtelisi 300 ja 440 m² välillä. Sijaiten useain jo toimesta olevain teollisuuslaitosten lähellä ja silloin suunniteltujen kunnallisen sähkö- ja kaasulaitoksen joutuessa samalle seudulle, olisi ehdotettu alue erittäin sopiva työväen esikaupungiksi. Tontit olisivat luovutettavat vuokralle kolmeksi kymmeneksi vuodeksi ja vuokramiehellä olisi oikeus, ellei tonttia tarvittaisi toiseen kaupungin tarpeeseen, saada vuokra kaksi kertaa pidennetyksi, kummallakin kerralla kymmeneksi vuodeksi ja korotettua vuokramaksua vastaan, joten mahdollinen tontin arvon nousu tulisi kaupungin osaksi. Tontit annettaisiin vuokralle huutokaupalla. Asukkien pito olisi ankarasti kielletty, ja vuokramiehen tulisi huoneiden vuokraamiseen nähden noudattaa niitä erikoismääräyksiä, mitä siitä annettaisiin.

Vuokramaksua määrätessään mainittu komitea toiselta puolen otti huomioon, että kaupunki saisi alueesta kohtuullisen maakoron, ja toiselta puolen, että vuokramaksua pysytettäisiin tasolla, joka tekisi vähävaraisille mahdolliseksi hankkia itselleen omakodit tai huokeat vuokraasunnot. Vuokramaksut laskettiin siten, että tontin arvo arvioitiin 6 markaksi neliömetriltä. Tästä arvosta laskettiin maan hinnaksi sen luonnontilassa 2 markkaa neliömetriltä ja tontin arvon loput eli 4 markkaa korvaukseksi pohjaan pannuista kustannuksista. Korkomäärän, jonka mukaan vuokramaksu oli laskettava, määräsi komitea siten, että maanarvolle laskettiin 5.5 % ja tontin arvon jäännökselle 3 %, joten laskelman mukaan vuokramaksu oli 25 penniä neliömetriltä.

Komitea lopulta ehdotti, että kaupunki itse alkaisi rakennustoiminnan Vallilassa ja sitä varten teettäisi muutamia, neljää eri tyyppiä olevia rakennuksia, joiden luonnospuurustukset ja kustannusarviot kaupunginarkkitehti ja kaupunginmaanmittari olivat Komitean toimesta laatineet. Kaupungin rakennuttamat talot olisivat myytävät kaupungin omia kustannuksia vastaaviin hintoihin, etusijassa

kaupungin palveluksessa kauemman aikaa olleille työmiehille, jotka olivat palveluksessaan hyvin käyttäytyneet.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 6 p. lokakuuta 1908 pääasiallisesti Komitean ehdotuksen ja vahvisti samalla uudelle työväenkaupungille rakennusjärjestyksen ja vuokrasopimuskaavat.

Vallilan alueen asuttaminen pääsi hyvään vauhtiin ja v. 1909—1914 luovutettiin useimmat käytettävät tontit rakennettaviksi. Vaikka kaupungin asutustoiminta näin on ulkonaisesti menestynyt ja talonasemain kysyntä Vallilasta on ollut sangen vilkas sodan alkuun asti, ei voitane kieltää, että tämä yritys asuttopoliittisesti on jokseenkin epäonnistunut. Tonttikeinottelua ei ole ehkäisty, eivätkä Vallilan asuntovuokrat ole huomattavasti vähemmät kuin muualla kaupungin laidassa. Vallilan alueelle ei ole rakennettu miellyttäviä yhdenperheentaloja vaan vähemmän hauskannäköisiä vuokrataloja, enimmäkseen kaksittain yhteen, pitempi julkisivu kadulle päin. Vallilan asumusolot eivät saatavissa olevien tietojen ¹⁾ mukaan ole tyydyttäviä, asumisahtauden ja asukijärjestelmän vallitessa sielläkin ja tulenvarmuuden jättäessä paljonkin toivomisen varaa tuossa ahdetussa puutalojen sikermässä.

Tämän valitettavan tuloksen syyt eivät Valmisteluvaliokunnan mielestä ole Kaupunginvaltuuston v. 1908 hyväksymässä yleishyödyllisen rakennustoiminnan järjestelmässä, vaan ennemmin siinä, ettei Kaupunginvaltuuston tarkoituksia ole asianomaisesti toteutettu järjestelmää toimeenpantaessa.

Kun Kaupunginvaltuusto v. 1908 hyväksyi Vallilan alueen järjestämiselle laaditun ohjelman, säädettiin, kuten yllä on kerrottu, eräitä takeita tämän yrityksen asuttopoliittisen tarkoituksen toteuttamiseen nähden. Sellaisia takeita sisältyi muun muassa Valtuuston päätöksiin siitä, että kaupunki alkaisi alueen rakennuttamisen teettämällä sille mallitaloja; että tehokas asuntotarkastus olisi toimeenpantava ja asukkienpito ankarasti kiellettävä; ja että kaupunki, arvonnousukeinottelujen estämiseksi, vuokrasopimuksissa pidättäisi itselleen oikeuden, milloin epätervettä keinottelua havaittaisiin, arvion mukaan lunastaa rakennukset, jolloin myös vuokraoikeus raukeaisi.

Jos Kaupunginvaltuuston tarkoituksia äskenmainituissa kohdissa olisi asianomaisesti täytetty, olisi Vallilan yritys epäilemättä paremmin onnistunut kuin minkä tapahtui. Päätöksen johdosta, minkä mukaan oli ryhdyttävä rakentamaan määrättyjen tyyppien mukaisia työväenasuntoja, Rahatoimikamari tosin asetti rakennustoimikunnan, mutta tämä kokoontui vasta lopulla vuotta 1910, sittenkun Kaupunginvaltuusto oli kehottanut Rahatoimikamaria jouduttamaan asian käsittelyä ja noudattamaan tehtyä päätöstä. Elokuussa 1911, kun suuri osa aluetta

---

¹⁾ Tiedot sisältyvät Sosialilautakunnan myöhemmin tässä mietinnössä selostettuun, asukijärjestelmää koskevaan painettuun lausuntoon, joka annettiin Rahatoimikamarille kirjelmässä 28 p:ltä syyskuuta 1915.

jo oli rakennettuna, lähetti Rahatoimikamari vihdoinkin Valtuustolle rakennustoimikunnan mietinnön, mutta ehdotti samalla, että Valtuusto purkaisi asiasta tekemänsä päätöksen ja määräisi tarkoitukseen myönnetyn määrärahan rakennuslainoiksi Vallilaaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Rahatoimikamarin ehdotuksen ja yllämainittu alote raukesi näin sikseen 1).

Asukkijärjestelmän vastustamisesta Vallilassa Rahatoimikamari v. 1910²⁾ antoi ehdotuksen, jota Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan katsonut tehokasta valvontaa takaavaksi, minkätähden asia palautettiin Kamarille. Toukokuussa v. 1913 Rahatoimikamari pyysi asiasta lausuntoa Terveystalautakunnalta, joka maaliskuussa 1915 vuorostaan pyysi tietoa siitä, mitä määräyksiä Kamari oli antanut tai aikoi antaa asukkienpidosta. Sittemmin Sosialilautakunta on käskystä kirjelmällään 28 p:ltä syyskuuta 1915 Rahatoimikamarille antanut asiasta painetun lausunnon ja ehdotuksen, mutta asia on edelleen riippuva Rahatoimikamarin toimenpiteestä.

Mitä lopulta tulee aikaisemmin mainittuun vuokrasopimusten ehtoon, joka tarkoittaa keinottelujen estämistä, eivät kaupungin viranomaiset kertaakaan ole käyttäneet tuota ehtoa estääkseen keinotteluja, vaikka Vallilassa tiettävästi on hyvinkin paljon rakennuksilla keinoteltu.

Huononpuoleisen tuloksen melkoisena syynä on siis Valmisteluvaliokunnan mielestä pidettävä, että Rahatoimikamarilta on puuttunut puheenalaisen asuntopoliittisen tehtävän harkitsemiseen tarpeellista aikaa. Myötävaikuttavana syynä on epäilemättä myöskin se yhtenäisyyden ja suunnitelmanmukaisuuden puute, joka aikaisemmin on ollut kunnan asuntopoliittisen toiminnan tunnusmerkkinä. Sittenkun tälle toiminnalle nyt on annettu lujempi muoto, asettamalla asuntopoliittisten asiain ammattiviranomainen, Sosialilautakunta, perustamalla yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto, järjestämällä asuntotarkastus ja periaatteessa jo päättämällä asuntovälityksen perustamisesta sekä monella muulla kunnan pyrinöllä, jotka tarkoittavat työväenluokan asumusolojen parantamista, ei Vallilan alueen nyt ehdotettu laajentaminen esiinny yksinäisenä kokeiluna vaan on mainittuun päämäärään tähtäävien toimenpiteiden kokonaisen sarjan yhtenä renkaana; ja näin ollen on myöskin odotettavissa, että nyt, käytäessä käsiksi asuntokysymykseen, paremmin kuin 1908 vuoden päätöksillä päästään toivottuihin tuloksiin.

Tarkastaessaan esillä olevaa kysymystä *rahataloudelliselta* näkökannalta, toteaa Rahatoimikamari, että kokeilu on tullut kaupungille kalliiksi ja että suuria menoja vielä on odotettavissa. Jos kaikki nyt käytettävissä olevat tontit anne-

---

1) Pain. asiakirj. n:ot 19 v. 1910 ja 34 v. 1911.

2) ” ” n:o 19 ” 1910.

taan vuokralle niille määrätystä vähimmästä vuokramaksuista, saataisiin vuotuisiksi tuloksi ainoastaan 3.5 % niiden arvosta. Jos vielä otetaan lukuun teiden tarpeellisen lujittamisen kustannukset, alenisi korollisuus 2.9. %:iin. Jos vielä otetaan huomioon katujen kunnossapitokustannukset, vähenisi vuositulo 1.7 %:ksi kokonaisarvosta. Jos Bakkas- ja Sturenkatujen tonttien arvo luetaan mukaan, olisi puhdas tulos 4.4 %.

Rahatoimikamari on näillä laskelmillaan tahtonut valaista Vallilan-yrityksen tähänastisia tuloksia ja niiden nojalla tehdä johtopäätöksiä vastaisuuteen nähden. Valmisteluvaliokunta on puolestaan havainnut tarpeelliseksi tarkastaa kysymystä toiselta kannalta laskemalla sen vähemmän vuokramaksun, joka kaupungin tulee itselleen vaatia saadakseen kohtuullinen korko ei ainoastaan maanarvolle vaan myös maahan panemistaan kustannuksista.

Saadakseen tässä kohden täysin varman ja yleiskatsauksellisen kuvan taloudellisesta asemasta Valiokunta katsoo, että laskelman tulee käsittää Vanhan ja Uuden Vallilan *koko* asuntoalue (merkitty ohelliseen karttaan A-B-C-D-E-F-G-A) eli koko rakennettavaksi jo luovutettu alue ja ne asuntoalat, jotka saadaan toimittamalla loppuun Vanhan Vallilan jällelläolevat kaduntasoitukset sekä ehdotetulla laajennuksella. Laskelmaa laadittaessa on myöskin tarpeellista ottaa huomioon alueelle suunnitellut pienemmät istutusosalat ja leikkikentät, jotavastoin alueen pohjoisosaan Kangasalantien ja Rautalamminkadun välille suunniteltua suurehkoa puistoa, jonka järjestäminen kysyisi noin 90,000 markan kustannuksen, ei liene luettava niihin töihin, jotka ovat tarpeen Vallilan alueen järjestämiseksi, joten mainittu menoerä on laskelmissa jätettävä huomioonottamatta. Paikkaa voitaneen nimittäin ilman mainittavaa haittaa arvatenkin vielä pitemmäksi aikaa jättää nykyiseen kuntoonsa, mikä ei estä ympäristön asukkaita käyttämästä sitä virkistyspaikkana ja luonnonpuistona.

Valiokunta on sen vuoksi Rakennuskonttorilla teettänyt uuden, ylläviitattuihin perusteisiin nojautuvan korollisuuslaskelman, jolloin lähtökohdaksi on otettu että karttaan A-B-C-D-E-F-G-A merkityn koko alueen maanarvo on arvioitu keskimäärin 2 markaksi neliömetriltä, mutta että Itäisen Viertotien varrella olevain kivitalotonttien sekä Bakkas-, Sturen- y. m. katujen kivitalotonttien arvo on laskettava melkoista suuremmaksi eli edellisiltä 25 markaksi ja jälkimäisiltä 20 markaksi neliömetriltä. Korkomäärän, jonka mukaan vuokramaksu olisi laskettava, on Valiokunta, samoin kuin Rahatoimikamari ja Sosialilautakunta, määrännyt 5 %:ksi arvioidusta tontinarvosta. Näin ollen muodostuu laskelma seuraavaksi:

Jo tasoitettujen ja viemärijohdolla varustettujen 50,510 m ²		
käsittävään katujen ja teiden kustannukset, tekevät	Smk	450,050: —
Vielä rakentamattomien (asemakaavaan vaaleanpunaisella viivoitettujen) katujen tasoitus- ja viemäroimiskustannukset tekevät, 61,135 m ² à 10 markkaa	„	611,350: —
	<u>Siirto Smk</u>	<u>1,061,400: —</u>

	Siirto	Smk	1,061,400: —
Kaupunginosassa olevien (vihreällä merkittyjen) puistoaukoiden ja leikkikenttien järjestämiskustannukset tekevät, 26,240 m ² ¹⁾ à 5 markkaa	„		131,200: —
Yhteensä tasoitus-, viemäroimis- ja istutuskustannuksia	Smk		1,192,600: —
Tähän tulee lisäksi maanarvo: 348,600 m ² à 2 markkaa	„		697,200: —
	Yhteensä	Smk	1,889,800: —

Alueen vuokratonttien vuotuisten vuokramaksujen pitäisi siis nousta määrään, joka vastaa 5 % äskenmainitulle summalle, eli

Smk 94,490: —

joten, tonttialueen ollessa 210,720 m², keskimäärin neliömetriltä vuotuinen vuokramaksu olisi

45 penniä

Koska kuitenkin puheenalaisen alueen tontit ovat eri luonnetta sikäli, että enimmille saa rakentaa ainoastaan matalia taloja, kun sitävastoin Itäsen viertotien sekä leveämpien katujen, niinkuin Bakkas-, Sturen- y. m. katujen ääressä oleville tonteille saa rakentaa monikerroksisia taloja, lienevät vuokramaksut sopivimmin jaettavat seuraavalla tavalla:

Itäisen Viertotien varrella olevan 19,990 m ² tonttialan vuokra 1: 25 kuutiometriltä vuodessa (tontinarvo siis laskettuna 25 markaksi neliömetriltä)	Smk	24,987: 50
Bakkas-, Sturen- y. m. katujen varrella olevan 69,355 m ² tonttialan vuokra 1 mka neliömetriltä (tontinarvo 20 mkaa neliömetriltä)	„	69,355: —
	Yhteensä	Smk 94,342: 50

Jos viimeksi mainittu summa Smk 94,342: 50 vähennetään koko järjestelykustannuksen yllä merkitystä korosta, Smk 94,490: —, niin jäännöksen Smk 147: 50 pitäisi olla pienille taloille tarkoitettujen tonttien vuositulona, jotka siis, niiden alan ollessa yhteensä 121,370 m², voitaisiin antaa vuokralle maksua vastaan, mikä vuodelta ja neliömetriltä olisi

0.1 penniä

¹⁾ Kuten yllä sanottiin, ei Kangasalan tien viereistä suurta puistoa ole tähän alaan laskettu.

Jos puheenalaisen alueen katujen lujittamis- ja kunnossapito- 1) velvollisuutta ei pantaisi tontinvuokraajien rasitukseksi vaan se jäisi kaupungille maanomistajana, lienee huo- mioonotettava, että 111,645 m ² katualan laskeminen säpälekivillä ja sorakäytävillä maksaisi	Smk	235,000: —
111,645 m ² katualan kunnossapito, 35 penniä neliömet- riltä vuosittain, maksaisi	„	39,075: 75
Jos nämäkin meuot otetaan laskuun määrättäessä vuokra- maksujen vähintä määrää, olisi koko tonttialalle jaettava: 5 % katujen rakennuskustannuksesta	„	11,750: —
sekä katujen kunnossapidon koko vuosikustannus	„	39,075: 75
eli . . . . . Yhteensä	Smk	50,825: 75
missä tapauksessa ja koko tonttialan ollessa 210,720 m ² vuokramaksu olisi joka tontilta ja neliömetriltä lisättävä		0.24 penniä

Mainituilla edellytyksillä voitaneen eri tonttien vuokramaksujen vähin määrä
pyörein luvuin määrätä seuraavasti:

Smk 1: 50	It. Viertotien tonteilta
„ 1: 25	Bakkas-, Sturen- y. m. katujen tonteilta sekä
„ 0: 24	muilta tonteilta.

Jos katuosan jalkakäytäviä ei lasketa soralla vaan sementillä ja kivireu-
nuksella, tulisivat yllämainitut kaduntekokustannukset nousemaan pyörein luvuin
200,000 markalla, jonka määrän vuotuinen korko 5 % vielä nostaisi vuokra-
määriä, joten nämä, yllämerkittyjen laskuperusteiden mukaisesti olisivat lisättä-
vät noin 5 pennillä neliömetriltä
ja siis tekisivät

Smk 1: 55	It. Viertotien tonteilta
„ 1: 30	Bakkas-, Sturen- y. m. katujen tonteilta ja
„ 0: 29	muilta tonteilta
	vastaten kultakin ryhmältä Smk
	31: —, Smk 26: — ja Smk 5: 80
	tontinarvoa neliömetriltä.

1) Nykyisten vuokrasopimusten määräysten mukaan kuuluu puhtaanapito vuokra-
miehelle ja sama määräys tavataan ehdotetussa uudessa sopimuskavakkeessa.

Tästä korollisuuslaskelmasta näkyy siis, että kaupungin tasoitus- ja järjestelykustannuksilla ei ole mikään ratkaiseva osa laskettaessa työväenasuntontonttien vähimpiä vuokramaksuja, siinä tapauksessa että kivitalotonttien myyntitai vuokra-arvo myöskin otetaan laskuun, ja että pienten tonttien vähin vuokramaksu on määrättävissä huomioonottaen kadunlasku- ja kunnossapitokustannukset. Laskelma vielä osottaa, että Vanhasta Vallilasta jo vuokralle annettujen tonttien vuokramaksut, jotka tekevät keskimäärin 30 penniä neliömetriltä (vastaten 5 % noin 6 markan keskiarvosta neliömetriltä) eivät ole erikoisen alhaisia, vaan ennemmin osuvat oikeaan, edellyttämällä että alue kokonaisuudessaan luovutetaan suunnitelmallisesti rakennettavaksi.

Työväenasuntorakennusyrityksen taloudellista perustaa laskettaessa ja asuntovuokria arvioitaessa on kuitenkin tontin vuokramaksulla vähempi merkitys, sillä aikaa kun rakennuskustannus on suurimpana menoeränä. Sen jaoitussuunnitelman mukaan, minkä kaupungin asemakaava-arkkitehti Jung on laatinut, saisi järjestettäväksi suunnitellulle uudelle alueelle rakentaa 2-kerroksisia työväenasuntoja, joista kukin sisältäisi 4 yhden huoneen ja keittiön asuntoa. Sellaisen rakennuksen kustannus, tasoitustyöt, ulkokuoneet, aitaukset y. m. huomioonottaen, tulisi Valiokunnan laskujen mukaan nykyisten hintojen mukaan nousemaan noin 20,000 markkaan. Koko rakennuksen taloudellinen tulos muodostuisi silloin seuraavaksi:

Vuotuisena vuoletuksena 6 % perustamispääomasta..	Smk	1,200: —
3 % hoitokustannuksia	”	600: —
Tontinvuokra 24 penniä neliömetriltä (400 m2).....	”	96: —
		<hr/>
	Smk	1,896: —

joten *kunkin huoneiston* vuokra olisi 474 markkaa vuodessa eli noin *40 markkaa kuukaudessa*, mikä kaupungin nykyisiin vuokraoloihin nähden on katsottava sangen kohtuulliseksi.

Valmisteluvaliokunnalla puolestaan ei ole ollut mitään huomauttamista niitä Rahatoimikamarin antamia ehdotuksia vastaan, jotka sisältävät laajennetun Vallilan alueen *jaoitussuunnitelman* sekä uuden *rakennusjärjestyksen* sille osalle vanhaa ja uutta Vallilaa, joka on tarkoitettu rakennettavaksi erillisillä asuinrakennuksilla (t. s. muille kuin kivitalotonteille). Paremmiin selvittääkseen, mitkä osat aluetta jo on rakennettavaksi järjestelty ja vuokrattu ja mitkä osat vielä ovat järjestämättä, on valiokunta rakennuskonttorissa teettänyt oheellisen asemakaavan. Siitä näkyvät myöskin Uuden ja Vanhan Vallilan rajaviiva, käytettävät tonttialat, ehdotetut puistot sekä alueen jako pieniin työväenasuntontteihin ja n. k. kivitalotontteihin, jotka ovat tarkoitettut voimaperäisemmin rakennettaviksi.

Vuokraaikaan nähden on Valiokunta yhtynyt Sosialilautakunnan tekemään ja Rahatoimikamarin kannattamaan ehdotukseen. Mitä *tonttien vuokralle tarjoamismuotoon* tulee ovat Sosialilautakunta ja Rahatoimikamari olleet eri mieltä, Rahatoimikamarin ehdottaessa nykyisen huutokauppajärjestelmän säilyttämistä, sille aikaa kuin Lautakunta puolestaan ehdottaa tonttien tarjoamista vuokralle kiintein vuokramaksuin. Sekä Kamarin että Lautakunnan ehdotuksen mukaan olisi ennen luovuttamista toimitettava arvio, jolloin vuokramaksu tai vähin vuokramaksu olisi määrättävä viideksi prosentiksi arvioidusta tontinarvosta.

Valiokunta on tässä kohden kannattanut Sosialilautakunnan puoltamaa mielipidettä.

Huutokauppajärjestelmän puoltamiseksi on lausuttu, että se tuottaa kaupungille suurempia tuloja ja että kävisi vaikeaksi ilman huutokauppamenettelyä valita tontille vuokramies siksi haluavien keskuudesta. Rahatoimikamari on käsityksensä tueksi tästä asiasta huomauttanut, että tonttien luovuttaminen kiintein vuokramaksuin ei ole parempana takeena keinotteluja vastaan kuin jos huutokauppajärjestelmä jätettäisiin voimaan, koska tontit voivat siirtyä kädestä käteen kaupungin voimatta estää sellaista siirtoa. Näitä näkökohtia vastaan voidaan esittää seuraavaa:

Taloudelliselta kannalta katsoen huutokauppajärjestelmä ei ole tuottanut kaupungille mainittavaa etua. Valiokunnan hankkimain tietojen mukaan on Vallilassa tähän asti vuokralle annetuista 126 tontista yhteensä 124 tarjottu huutokaupalla, jolloin 78 tontista ei ole saatu korkeampaa vuokramaksua kuin vahvistettu vähin määrä. Yli tämän määrän on 46 tontin vuokramaksu noussut yhteensä 1,391 markalla 6 pennillä, mikä vastaa vähimmän vuokramaksun korottamista ainoastaan 8.8 %:illa. Osa ylimaksusta kuluu sitäpaitsi huutokauppa-kustannuksiin, jotka noussevat noin 16 markkaan kerralta. Taloudellinen näkökohta ei siis tässä tapauksessa paljoa merkitse eikä sille muutenkaan yrityksen asuntopoliittiseen tarkoitukseen nähden missään tapauksessa saa myöntää ratkaisevaa merkitystä.

Mitä mahdollisen tonttikeinottelun ehkäisymääräyksiin tulee, myöntää Valiokunta mielellään, että väärinkäytöksiä saattaa tapahtua tontteja siirrettäessä; mutta jos luovutaan huutokauppamenettelystä, saadaan toki tontin ensimmäiseen vastaanottajaan nähden paremmat henkilökohtaiset takeet siitä, että tontti tulee käytetyksi oikeaan tarkoitukseensa. Tätä varten voidaan myöskin määrätä erinäisiä ehtoja, m. m. luottoa annettaessa. Mitä lopulta tulee luulluteltuun vaikeuteen useasta kilpailijasta valita vuokramies, eivät tästä lausutut epäilykset ansainnee huomiota, koska Vallilan aikaisemmassa tontinvuokrallikeessä saatu kokemus osottaa, että vilkkaampaa kilpailua ei ole ollut. Tarkastelun helpottamiseksi silloin, kun useampia kilpailevia tarjouksia tehdään, on Sosialilautakunta ehdottanut säädettäväksi, että luovutettaessa olisi etusija annettava omankodinrakentajille ja näistä työ- ja palvelusmiehille sekä käsityöläisille, jotka

kauemman aikaa säännöllisesti ovat toimineet samassa ammatissa ja samassa työpaikassa ja jotka muuten on tunnettu kunnollisiksi, ja jos heistä useat ovat yhtä ansiokkaita, suurperheisimmälle. Tämän säännön Valiokuntakin puolestaan katsoo tarkoituksenmukaiseksi, ja olisi siihen, väärinkäytösten paremmaksi ehkäisemiseksi, lisättävä määräys siitä, että Rahatoimikamarin tulisi, ennenkuin se tällaisissa tapauksissa tekee tontinluovutuksesta päätöksen, hankkia asiasta Sosialilautakunnan lausunto.

Valiokunta siirtyy nyt tarkastamaan sitä vuokrasopimuksen kaavaketta, jonka Sosialilautakunta on laatinut ja jonka Rahatoimikamari on alistanut Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi osittain muutettuna. (*Pain. asiak. n:o 16 v. 1914 s. 11—14; Pain. asiak. n:o 54 v. 1915 s. 18—21*).

3 § Raha-
toimikama-
rin ja Sosi-
alilautakun-
nan ehdotus.
Socialilauta-
kunnan eh-
dotus 5 ja
6 §§; Raha-
toimikama-
rin ehdotus
4 ja 5 §§.

Rahatoimikamarin ehdotus 3 §:n toisen kappaleen muuttamiseksi mitä tulee vuokrankorotuksen riippuvaisuuteen maanarvon noususta on Valiokunnan mielestä hyvin perusteltu.

Rahatoimikamari on esittämillään syillä vastustanut ehdotusta, että kaupungin tulisi vuokra-ajan päättyessä lunastaa tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset arvion mukaan 80 %:lla arviomäärästä. Valiokunnan mielestä Rahatoimikamari tässä kohdassa ei ole tarpeenmukaisesti ottanut huomioonsa niitä asuntopoliittisia tarkoituksia, joiden tyydyttämistä tämä yritys tarkoittaa. Kuten Sosialilautakunta esittää, on puheenalaisen lunastusvelvollisuuden pää-tarkoituksena se, että turvattaisiin tontilla olevien asuinrakennusten säilyttäminen asianomaisessa kunnossa vuokrakauden loppuun, jotta alueella vuokrakauden loppupuolella ei vallitsisi liian epätyytyttäviä asumusoloja ja siellä olevat rakennukset vuokrakauden päätyttyäkin voitaisiin havaita edelleen tarkoitukseensa kelvollisiksi. Sekä täällä että ulkomailla saavutetut kokemukset osittavat nimit-täin, että vuokramiehet, huolimatta kaikista viranomaisten toimenpiteistä, ovat taipuvaisia jättämään rakennuksiaan rappeutumaan, kuta enemmän vuokrakausi lähenee loppuaan, ellei kaupungille panna sellaista lunastusvelvollisuutta. Sitä paitsi on huomattava, että lunastus tulisi kysymykseen ainoastaan siinä tapauk-sessa, että kaupunki syystä tai toisesta vuokrakauden lopussa katsoisi edulliseksi palauttaa itselleen maan, mutta ei siinä tapauksessa että alueen vuokra uudis-tettaisiin. Jos taas useain rakennusten lunastus tulisi kysymykseen, olisi kun-nalla arvatenkin niin suuret edutkin kysymyksessä, että kustannukset sittenkin olisivat suhteellisen vähäiset.

Kuitenkin on Valiokunta sitä mieltä, että ehdotettu korvauksen laskuperuste, 80 % arviomäärästä, olisi jokseenkin korkea ja että se voitaisiin alentaa saatta-matta siltä turhaksi kaupungin lunastusvelvollisuuden tarkoitusta. Tämän vuoksi ja koska varovaisuutta lienee tarpeellista noudattaa otettaessa käytäntöön tämä kunnallishallinnossamme uusi periaate, on Valiokunta yksimielisesti tahtonut

ehdottaa, että korvaus olisi määrättävä ainoastaan 60 %:ksi arviomäärästä. Kivitaloilla tai muilla kalliimmilla laitoksilla rakennettuihin vuokratontteihin ei toistaiseksi olisi ulotettava tätä velvollisuutta.

Ehdotusta vastaan voitaneen ehkä huomauttaa, että nykyiset Vallilan sopimukset eivät sisällä mitään mainitunlaista velvollisuutta, joten vastaisuudessa tulisi olemaan erimuotoisia sopimuksia. Valiokunta on kuitenkin sitä mieltä, että toinen tai toinen vanhoissa sopimuksissa ilmenevä puute ei saa estää käyttämästä uudempia ja järkipäisempiä menetelmiä kunnan vastaisessa asuntoliittisessä toiminnassa, jota paitsi ei voida pitää mahdottomana, että puheenalaisessa suhteessa saataisiin tasoitus aikaan tekemällä siitä hyväntahtoinen sopimus aikaisempien vuokramiesten kanssa.

Rahatoimikamarin sopimuskaavakkeen ehdotuksen 10 §:ään otettu määräys Sosialilautakuntaa, että vuokrasopimus on katsottava menetetyksi, ellei vuokramies määräkunnan ajassa rakenna tonttia, ei Valiokunnan mielestä luotonantajan kannalta ole täyehdotus 11 §; sin tyydyttävä. Valiokunta on sentähden tahtonut ehdottaa tähän säännökseen Rahatoimikamarin lisättäväksi, että kiinnityksen haltijalla sellaisessa tapauksessa olisi oikeus, milloin ehdotus 10 §. rakennus on pantu alulle, ottaa vuokrasopimus omaan nimeensä ja lopettaa rakennustyö Rahatoimikamarin määräämässä ajassa. Ilman nimenomaista säännöstä lienee selvä, että puheenalainen oikeus on useasta kiinnityksen haltijasta kuuluva sille, jolla on huonompi oikeus. On niinkään asianmukaista, että kiinnityksen haltija, joka on astunut vuokramiehen oikeuksiin, tilaisuuden tarjoutuessa aikanaan siirtää sopimuksen vuokramieheksi haluavalle, joka havaitaan vuokranottajaksi sopivaksi.

Sosiaalilautakunnan laatimaan sopimuskaavakkeeseen oli otettu suoranainen Sosialilautakunnan kielto asukkien pitämistä vastaan sekä vuokramiehen omassa asunnossa että kunnan huoneistossa, minkä hän on toiselle vuokrannut. Rahatoimikamari on tämän ehdotus § 14; määräyksen sijaan pannut yleisen ehdon, että vuokramiehen tässä suhteessa Rahatoimikamarin tulee noudattaa kaupungin viranomaisien antamia määräyksiä, siis joksenkin ehdotus 15 §. samansisältöisen säännöksen kuin nykyisten Vallilan sopimusten 11 §:ssä annettu ohje.

Asukkijärjestelmää ja sen aiheuttamia yhteiskunnallisia ja terveydellisiä vaaroja koskeva kysymys on yksi työväenasuntokysymyksen ydinkohtia. Tämä ilmiö on taloudellinen kysymys sikäli, että asukkijärjestelmä suorastaan johtuu vuokrain nousuista sekä tarkoituksen mukaisten asuntojen puutteesta, ja asuinhuoneistojen liika-asutusta vastustetaan ensi sijassa työväestön asumusolojen parantamista tarkoittavilla kuntien toimenpiteillä. Mutta kuntain viranomaisilla on käytettävissä toinenkin asukkijärjestelmän vastustamiskeino, nimittäin säännöllisen asuntotarkastuksen ja sen yhteydessä tarkoitustenmukaisten, asuntojen terveydenhoitoa koskevain määräysten voimaansaattaminen.

Vallilan asukkijärjestelmää on kosketeltu Sosialilautakunnan ennen mainitussa Rahatoimikamarille tästä asiasta antamassa lausunnossa. Lautakunta va-

laisee siinä tilastollisesti Helsingin asumisahtautta ja asukkijärjestelmää asunto- ja väenlaskussa v. 1910 kerätyn mutta toistaiseksi vain osaksi käytellyn pohja-aineiston nojalla ja huomauttaa sen johdosta, kuinka tärkeätä on, että yhteiskunta ryhtyy asiaan ei ainoastaan „in casu“ asuntotarkastuksen kautta vaan myöskin säännöstelevillä määräyksillä, jotka olisivat otettavat kaupungin terveydenhoitosääntöön ja joiden tulisi sisältää määrätyt vähimmät vaatimukset asuntojen terveydenhoitoon ja siveydellisiin oloihin nähden. Sosialilautakunta ei ole katsonut mahdolliseksi kokonaan kieltää asukkijärjestelmää mutta ehdottaa verraten syvällekkäppää järjestelyä kaikkein tuntuvimpain epäkohtien poistamiseksi.

Ne yleiset määräykset, mitkä Sosialilautakunta on ehdottanut asuntoahtauden ja asuntojärjestelmän vastustamiseksi, ovat tarkoitettut täydennettäviksi erityisiä kaupunginosia tai erioikeutettuja rakennusyrityksiä koskevilla ankarammilla ehdoilla, milloin olosuhteet sitä vaativat. Mitä erikoisesti Vallilan alueeseen tulee, on Sosialilautakunta ollut sitä mieltä, että nyttemmin, kun Kaupunginvaltuusto tarkoituksia tässä kohden osaksi on laiminlyöty, on liian myöhäistä siellä kokonaan kieltää asukkijärjestelmää, van että olisi tyydyttävä siellä käytännössä heti ja tarkoin valvomaan säädettyjen ohjeiden noudattamista, ja on tässä suhteessa huomattava, että kaikki Vallilan asunnot poikkeuksetta ovat asuntotarkastuksen ja siis myös annettujen sääntöjen alaisia. Suunnittelussa Uudessa Vallilassa voitaisiin sitä vastoin Lautakunnan mielestä alusta alkaen panna toimeen täydellinen kieltö ja siten saada aikaan tavallaan malliasutus. Että tämä ei olisi mahdotonta, näyttää sitä todenmukaisemmalta, kun asukkijärjestelmä yleensä ei ole juurtunut työväenosuuskuntien perustamiin omakotisiirtoloihin kaupungin ulkopuolella, ja se on ilman vaikeuksia voitu kieltää kunnallisissa työväenasunnoissa. Sosialilautakunta vielä huomautti, että niin pian kuin Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto on alkanut lainausliikkeensä, kaikkiin lainoitettuihin kiinteistöihin nähden sekä Vallilassa ja muilla vuokramaille että myöskin varsinaisissa kaupunginosissa lainarahaston sääntöjen 7 §:n nojalla on voimassa se sääntö, että asuinhuoneiston haltija ei saa ilman lainarahaston hallinnon suostumusta toiselle vuokrata huoneistoa tai sen osaa tai pitää luonansa asumassa muita kuin oman perheensä jäseniä.

Socialilautakunnan asiasta esittämän selvityksen nojalla, joka aikanaan tulee huomioonotettavaksi Rahatoimikamarissa ja siinä Kaupunginvaltuuston komiteassa, joka tarkastelee pääkaupungin uuden terveydenhoitojärjestyksen ehdotusta, on Valmisteluvaliokunta puolestaan tahtonut puoltaa asukkijärjestelmän täydellistä kieltämistä Uuden Vallilan alueella. Koska tähän kuuluva pykälä Sosialilautakunnan ehdottamassa sopimuskaavakkeessa kuitenkin näkyy saaneen liian ylimalkaisen sananmuoden, on Valmisteluvaliokunta katsonut asiakseen jonkun verran selventää ja täsmällistää tätä sopimuksen määräystä.

Rahatoimikamarin laatiman sopimuskaavakkeen 21 §:ään on Valiokunta Sosialilautakunnan ehdotus 19 §; Rahatoimikamarin ehdotus 21 §. tehnyt sen lisäyksen, että kaupungille varattaisiin oikeus voittaa kiinnitys myös-kin Rahatoimikamarin ehdotuksen 19 §:ssä mainittujen sovinnaisakkojen va-kuudeksi.

Muilla Valiokunnan tekemillä korjauksilla sopimuskaavakkeeseen on aino-astaan muodollinen merkitys.

Sosiaalilautakunnan ehdottamain sääntöjen ja vuokrasopimukseen otettujen määräysten lisäksi on Rahatoimikamari Uuden Vallilan tontteja luovutettaessa noudatettavaksi ehdottanut yleisen säännön, joka tarkoittaa omakotiliikkeen edistämistä kieltämällä yhtä henkilöä huutamasta itselleen useampia kuin yhden asuintontin.

Sellainen määräys lienee kuitenkin Valiokunnan mielestä katsottava turhaksi siinä tapauksessa, että Valiokunnan ehdottama tontinluovutusjärjestelmä ilman huutokauppaa tulisi Kaupunginvaltuustossa hyväksytyksi. Sääntönä on tosin oleva, että useampia tontteja ei saisi kerätä yhteen käteen, mutta tästä saattaa tapahtua poikkeuksia, esimerkiksi siinä tapauksessa että yhtiö tai muu yhtymä, jonka tarkoituksena on ilman omanvoitonpyyntiä harjoittaa yleishyödyllistä rakennustoimintaa Vallilan alueella, esiintyisi tontin hakijana. Näillä syillä on Valmisteluvaliokunta ehdotuksestaan poistanut puheenalaisen määräyksen.

Esilläolevasta asiasta antamassaan lausunnossa (*Pain. asiakirj. N:o 16 v. 1914 s. 2*) huomauttaa Sosialilautakunta, että vanhassa Vallilassa vielä on luovuttamatta noin 30 osaksi hyvin kallioista ja sentähden vähemmän haluttua tonttia. Sittenkun n. k. „Vallilan lainarahasto“ nyt jo on kokonaan annettu rakennuslainoiksi, ei olisi Lautakunnan mielestä odotettavissa että rakennustoiminta suuntautuisi mainituille tonteille, ellei sitä edistettäisi jatkamalla luotonantoa kunnan varoista. Erinäisistä syistä ei kuitenkaan lainanantoa uudesta kahden miljoonan rahastosta voitaisi käyttää tähän tarkoitukseen, ellei Vanhan Vallilan jälellä olevien tonttien luovutusehtoja muutettaisi; tästä voisi kuitenkin olla haitallisia seurauksia, jos naapuritontteja rakennettaisiin eri vuokraehdoin. Välttääkseen että nyt esillä oleva, Uuden Vallilan tonttien luovutusmuotoa ja -ehtoja koskeva esitys tulisi liian mutkalliseksi, pyysi Sosialilautakunta saadakseen tehdä eri ehdotuksen siitä, mitenkä olisi helpotettava Vanhan Vallilan jälellä olevain tonttien rakennuttamista.

Valmisteluvaliokunta on katsonut tärkeäksi, että tälle kysymykselle omistetaan asianmukaista huomiota, ja Valiokunta on sen vuoksi tahtonut ehdottaa, että kaupunginvaltuusto antaisi Sosialilautakunnalle toimeksi tehdä Valtuustolle ehdotuksen yllämainitun tarkoituksen saavuttamiseksi.

Sen nojalla minkä Valmisteluvaliokunta yllä on esittänyt, saa Valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että Rahatoimikamarin ehdottama Vallilan laajennetun alueen jaoitussuunnitelma siihen kuuluvine rakennusrajoineen vahvistetaan;

että, kumoamalla Vallilan nykyään voimassa oleva rakennusjärjestys, vahvistetaan Rahatoimikamarin ehdotus erillisiä pieniä asuinrakennuksia varten ajottujen Vanhan ja Uuden Vallilan tonttien uudeksi rakennusjärjestykseksi;

että vahvistetaan tähän liitetty valmisteluvaliokunnan korjaama Uuden Vallilan alueen asuntotonttien vuokrasopimuskaavake; sekä

että erillisiä asuinrakennuksia varten ajottuja Uuden Vallilan pieniä tontteja luovutettaessa noudatettaviksi vahvistetaan seuraavat yleiset säännöt:

1) Vuokrankausi on oleva vähintään 50, enintään 60 vuotta ja tulee tämän vuokrankauden päättyä yhtä aikaa kaikilla jollakin yhteisellä, ainakin yhden korttelin käsittävällä alueella olevilla tonteilla;

2) Tontit tarjotaan vuokrattaviksi kiinteäksi määrättyä vuokramaksua vastaan, ja tätä varten ovat ne sitä ennen arvioitavat laadunsa ja asemansa puolesta ja vuotuinen tontinvuokra määrättävä viideksi prosentiksi tontille pannusta arvosta;

3) Jos eri henkilöt haluavat samaa tonttia vuokrataksaan, annettakoon etusija omankodin rakentajille ja, useamman sellaisen keskuudesta, ammatissaan tai työpaikassaan kauan ja säännöllisesti työssä olleille ja muuten kunnollisiksi tunnetuille työ- ja palvelusmiehille taikka käsityöläisille, ja jos näistä useat ovat yhtä ansiokkaat, suurperheisimmälle; sekä

4) Yllä 3) kohdassa mainituissa tapauksissa tulee Rahatoimikamarin tontteja luovutettaessa pyytää Sosialilautakunnan lausuntoa.

Sitäpaitsi Kaupunginvaltuusto päättäneen

antaa Sosialilautakunnalle toimeksi laatia Valtuustolle miennön ja ehdotuksen Vanhassa Vallilassa käyttämättä olevien tonttien luovutusmuodosta ja -ehdoista.

Esillä olevan asian yhteydessä Valmisteluvaliokunta myöskin on käsitellyt sitä kysymystä, eikö Vanhan ja Uuden Vallilan kiinteistöhallinto, joka jo osaksi, mikäli se koskee rakennustoiminnan kannattamista kunnan varoista annetuilla lainoilla, on keskitetty erääseen Sosialilautakunnan jaostoon, myöskin hallinnolliseen järjestykseen nähden olisi lohkaistava Rahatoimikamarin toimialasta ja jätettävä itsenäiselle ammattiviranomaiselle, ehkä Sosialilautakunnalle tai sen keskuudessa asetetulle hallintojaostolle. Nykyajan kaupunkiyhteiskunnissa pyritään yhä enemmän kehittämään itsenäisesti järjestettyä kunnallista kiinteistöhallintoa ja etenkin asumusolojen järjestyminen vaatii erikoista harrastusta sekä enempää ammattitietoa ja kokemusta. Jos Rahatoimikamari vapautettaisiin vastaamasta kunnan toimista yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi, niin täten tarpeenmukaisesti huojennettaisiin kamarin ylen raskasta työtaakkaa.

Sellaista toimenpidettä vastaan voidaan tosin väittää, että se ei hyvin sovellu yhteen siihen, mikä voimassa olevan kunnallisasetuksen 51 §:ssä säädetään Rahatoimikamarin asemasta kaupungin kiinteistöjä hallitsevana viranomaisena. Viime vuosina tämän lainkohdan kirjaimellinen soveltaminen kuitenkin on kohdannut vaikeuksia, ja Rahatoimikamarin puheenalaisia valtuuksia on yhä enemmän rajoitettu. Niin ovat Helsingissä Köyhäinhuoltohallitus, Kansakoulujen Johtokunnat, Kaupungin Teknillisten Laitosten ja Yleisten Töiden Hallitukset, Kasvatuslautakunta sekä Sosialilautakunta (mitä kunnallisiin työväenasuntoihin tulee) Terveystoimiviranomaiset y. m. saaneet ottaa haltuunsa Rahatoimikamarin toimet asianomaisten toimialojen kiinteistöjen hallintoon nähden. Samanlainen käsitys on todettavissa muissakin Suomen kaupungeissa ja Ruotsissa, jonka kunnallislaissa on sama määräys. Kehityksen vaatimukset ovat siis aikaansaaneet sellaisen tulkinnan, että Rahatoimikamari hallitsee ja hoitaa kaupungin omistamia kiinteistöjä mikäli tätä hallintoa ei ole asianomaisessa järjestyksessä annetuilla johtosääntöisillä määräyksillä uskottu muille hallituksille.

Toinen este, johon ehkä suuremmalla syyllä voitaisiin vedota vastoin mainitussa tarkoituksessa toimeenpantavaa keskitetyn hallinnon jakamista, on Rahatoimikamarin johtosääntö, joka nimenomaan määrää, että kunnan kiinteistöhal-

linto ja kaupungin maitten vuokralle antaminen kuuluu Kamarin toimialaan. Näitä määräyksiä ei kuitenkaan ole katsottu esteiksi sille laajahkole työnjaolle, mikä jo on toimeenpantu tällä alalla. Jos johtosäännön muutos havaittaisiin tarpeelliseksi, voitaisiin sellainen suorittaa.

Valmisteluvaliokunnan mielestä on tällä kysymyksellä sellainen merkitys, että se olisi otettava perusteellisen harkinnan alaiseksi, siltä viivyttämättä pääkysymyksen ratkaisua. Valiokunta sen vuoksi ehdottaa:

että Kaupunginvaltuusto tahtoisi kehottaa Rahatoimikamaria yksin neuvoin Sosialilautakunnan kanssa ottamaan harkittavakseen, voitaisiinko ja missä määrin lohkaista Vallilan alueen kunnallinen kiinteistöhallinto Kamarin toimialasta ja siirtää se erityiselle ammattiviranomaiselle, mahdollisesti Sosialilautakunnalle tai Lautakunnan asettamalle hallintojaostolle, sekä aikanaan antamaan Valtuustolle asiasta lausunnon.

Helsingissä, 20 p. joulukuuta 1915.

A. Norrmén.

Otto Stenroth.
A. Tollet.

R. Elving.
Hugo Lindberg.

J. Grotenfelt.
Leo Ehrnrooth.

John Uggla.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus Vallilan alueen kortteleissa N:o 552—559 sijaitsevien, erillisille asuinrakennuksille tarkoitettujen asuntonttien vuokrasopimuksen kaavakkeeksi.

Vuokrasopimus.

Helsingin kaupunki luovuttaa täten ..... lle vuokralle Uuden Vallilan korttelissa N:o ..... kadun -tien varrella sijaitsevan asuntontin N:o.... alempana mainituin ehdoin:

1 §.

Vuokrankausi luetaan ..... kuun .... päivästä .... vuonna .... vuoden ..... loppuun.

Tontin saa vuokramies haltuunsa ..... kuun .... päivänä.....

2 §.

Tontin vuotuinen vuokramaksu on ..... markkaa .... penniä, ja on se lokakuun kuluessa vuosittain Rahatoimikonttoriin edeltäpäin maksettava.

3 §.

Vuokramiehellä on etuoikeus vuokrakauden päättyessä saada tontti uudelleen haltuunsa, sikäli kuin se uudestaan luovutetaan asuntonttina vuokralle.

Viimeistään kaksi vuotta sitä ennen on Rahatoimikamarin vuokramiehelle ilmoitettava, tuleeko ja millä ehdoilla vuokratontti uudelleen vuokrattavaksi. Jos vuokramies haluaa käyttää etuoikeuttaan uuden vuokran saamiseen, tulee hänen viimeistään kuusi kuukautta ennen vuokrakauden päättymistä siitä Rahatoimikamarille ilmoittaa, sen uhalla että hän muutoin menettää tämän oikeutensa.

4 §.

Kaupunki varaa itselleen oikeuden alueen voimassa olevan kaupungin asemakaavan muuttamista tahi uuden liikenneväylän aukaisemista taikka muuta kunnan yleistä tarvetta varten ennen vuokrakauden päättymistä purkaa vuokrasopimuksen, ja on siinä tapauksessa irtisanominen tehtävä ensiksi tulevan kesäkuun 1 päivään sekä vuokramiehen tiedoksi saatettava viimeistään ennen lähinnä edellisen joulukuun loppua.

Jos vuokrasopimus siten puretaan, on kaupungin lunastettava tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset arvion mukaan, *josta 6 §:ssä tarkemmin määrätään.*

5 §.

Jos tontti vuokrakauden päättyessä on uudestaan annettava vuokralle asunto-tarkoitukseen, mutta vuokramies ei tahdo käyttää etuoikeuttaan uuteen luovutukseen, on hän velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset. Jos sitävastoin tonttia ei enää anneta vuokralle äskenmainittuun tarkoitukseen, tulee kaupungin lunastaa puheenalaiset rakennukset ja laitokset arvion mukaan, niinkuin 6 §:ssä määrätään.

6 §.

Sellaisessa arvioimisessa, josta 4 ja 5 §:ssä puhutaan, älköön otettakoon lukuun aitausta, älköön myöskään erikoislaitoksia eikä ilmeisiä ylellisyyslaitteita.

Jos tontti 4 §:ssä edellytetyssä tapauksessa palautuu kaupungin haltuun ennen kahdenkymmenen viime vuokravuoden alkamista, maksetaan korvausta täysi arviosumma, mutta jos tontti palautuu kahdenkymmenen viime vuokravuoden kuluessa, luetaan kultakin kuluneelta tämän ajanjakson täydeltä vuodelta *kaksi* prosenttia pois mainitusta arvosta.

Jos vuokrasuhde päättyy 1 §:ssä määrätyn vuokrakauden lopussa, suoritetaan lunastuksena kuusikymmentä prosenttia arviosummasta.

7 §.

Jos vuokraoikeus ja tontilla sijaitsevat rakennukset ovat kiinnitettyinä velasta, tulee kaupungin, suorittaessaan 6 §:ssä mainittua lunastusta, lunastussummasta välittömästi saamamiehelle maksaa kiinnitetty saaminen korkoineen ja kuluineen etuoikeuden mukaan, minkä jälkeen ylijäämä maksetaan vuokramiehelle.

8 §.

Vuokramiehellä on oikeus kaupunkia kuulematta luovuttaa vuokraoikeus toiselle; kuitenkin on se, jolle vuokraoikeus on luovutettu, velvollinen siitä kuukauden kuluessa luovutuspäivästä luovutuskirjan näyttämällä kirjallisesti ilmoittamaan Rahatoimikamarille, sen uhalla että edellinen vuokramies muutoin pysyy vastuunalaisena vuokrasopimuksen täyttämisestä.

9 §.

Kaupunki sitoutuu olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä tonttia.

10 §.

Tontille saa rakentaa ainoastaan asunto- ja ulkokuoneita Maistraatin hyväksymäin piirustusten sekä alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Tontilla älköön harjoitettako sellaista käsiammattia eikä kotiteollisuutta, joka savulla, hajulla, kolinalla tahi muulla tavoin häiritsee ympärillä asuvia, älköön myöskään mallas- ja väkiviinajuomain anniskelua eikä myyntiä.

11 §.

Tontti on täydellisesti rakennettava vuoden kuluessa haltuun ottamisesta, eikä tehtyä rakennusta saa kaupungin luvatta kokonaan eikä osittain purka. Jos rakennus suuremmalta tahi pienemmältä osalta palaa, on se viivyttelemättä jälleen rakennettava.

Edellä vahvistetun rakennusajan pitennystä voi Rahatoimikamari hakemuksesta myöntää.

Jos vuokramies laiminlyö vahvistetun ajan kuluessa rakentaa tontin, olkoon vuokrasopimus menetetty. *Viimeksimainitussa tapauksessa on kiinnityksenhaltija kuitenkin, milloin rakennus on pantu alulle, oikeutettu ottamaan vuokrasopimuksen omaan nimeensä ja lopettamaan rakennustyön Rahatoimikamarin määräämässä ajassa.*

12 §.

Kaupungille varataan oikeus sijoittaa tarpeelliset johdot vuokramaahan tahi sen yli. Vuokramiehelle tästä koitua vahinko korvataan arvion mukaan.

13 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään puhtaana tonttiin rajoittuvan katuosan puoleen leveyteen asti sekä tarpeen mukaan poistamaan siitä lumen.

14 §.

Vuokramiehen tulee ympäröidä tontti säleaidalla.

15 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään tontilla olevat rakennukset ja säleaiden hyvässä kunnossa sekä täyttämään mitä asianomainen tarkastusviranomaisen katselmuksesta on siinä kohden määrännyt.

16 §.

Asunnonhaltijan omien perheenjäsenten käyttämiin huoneisiin älköön korvausta vastaan otettako asumaan muita henkilöitä kuin läheisiä sukulaisia; tämä koskee sekä vuokramiehen omaa asuntoa että hänen toiselle vuokraamiaan huoneistoja.

17 §.

Asuntotarkastuksen toimittamista varten olkoon vuokramies velvollinen hankkimaan asianomaisille pääsyn asuntoihin.

18 §.

Joka kolmas vuosi tahi useammin, jos tarpeelliseksi katsotaan, toimittaa Rahatoimikamari kesä—syyskuulla katselmuksen tiluksella, jotta saadaan selville, missä kunnossa se on sekä onko vuokraehdot täytetty; ja on vuokramiehelle hyvissä ajoin sitä ennen toteensaastavasti annettava tieto sellaisen toimituksen ajasta.

19 §.

Jos vuokramies rikkoo tämän sopimuksen määräyksiä tahi sen nojalla annettuja ohjeita, voidaan hänet velvoittaa maksamaan vähintään kymmenen ja enintään viisisataa markkaa sovinnaisakkoa sekä asian vaatima vahingonkorvaus, ja on sellainen *kysymys* alempana säädetyllä tavalla kokoonpannun lautakunnan ratkaistava.

20 §.

Tässä sopimuksessa edellytetyt arvioimiset toimittaa sekä 19 §:ssä mainitut *kysymykset* ratkaisee kolmijäseninen sovintolautakunta, johon Rahatoimikamari ja tiluksen haltija kumpikin valitsevat yhden jäsenen ja nämä yhteisesti puheenjohtajan. Ellei puheenjohtajan vaalissa päästä yksimielisyyteen tahi jos tiluksenhaltija laiminlyö valita jäsenen 14 päivän kuluessa käskyn saamisesta, toimittaa vaalin Maistraatti.

Sovintolautakunnan päätös on molempia asiallisia velvoittava.

21 §.

Kaupungilla on oikeus vuokramiestä kuulematta ja hänen kustannuksellaan hakea ja saada kiinnitys tähän sopimukseen perustuvaan vuokraoikeuteen ja tontilla oleviin rakennuksiin vahvistetun vuokramaksun *sekä 19 §:ssä säädettyjen sovinnaisakkojen* suorituksen vakuudeksi.

Helsingissä .....kuun .. päivänä ....

Rahatoimikamarin puolesta:

.....

Tähän sopimukseen ilmoita.... tyytyvä.... ja sitoudu.... sitä tarkoin noudattamaan.

.....

Vuokramies

.....

Vaimo

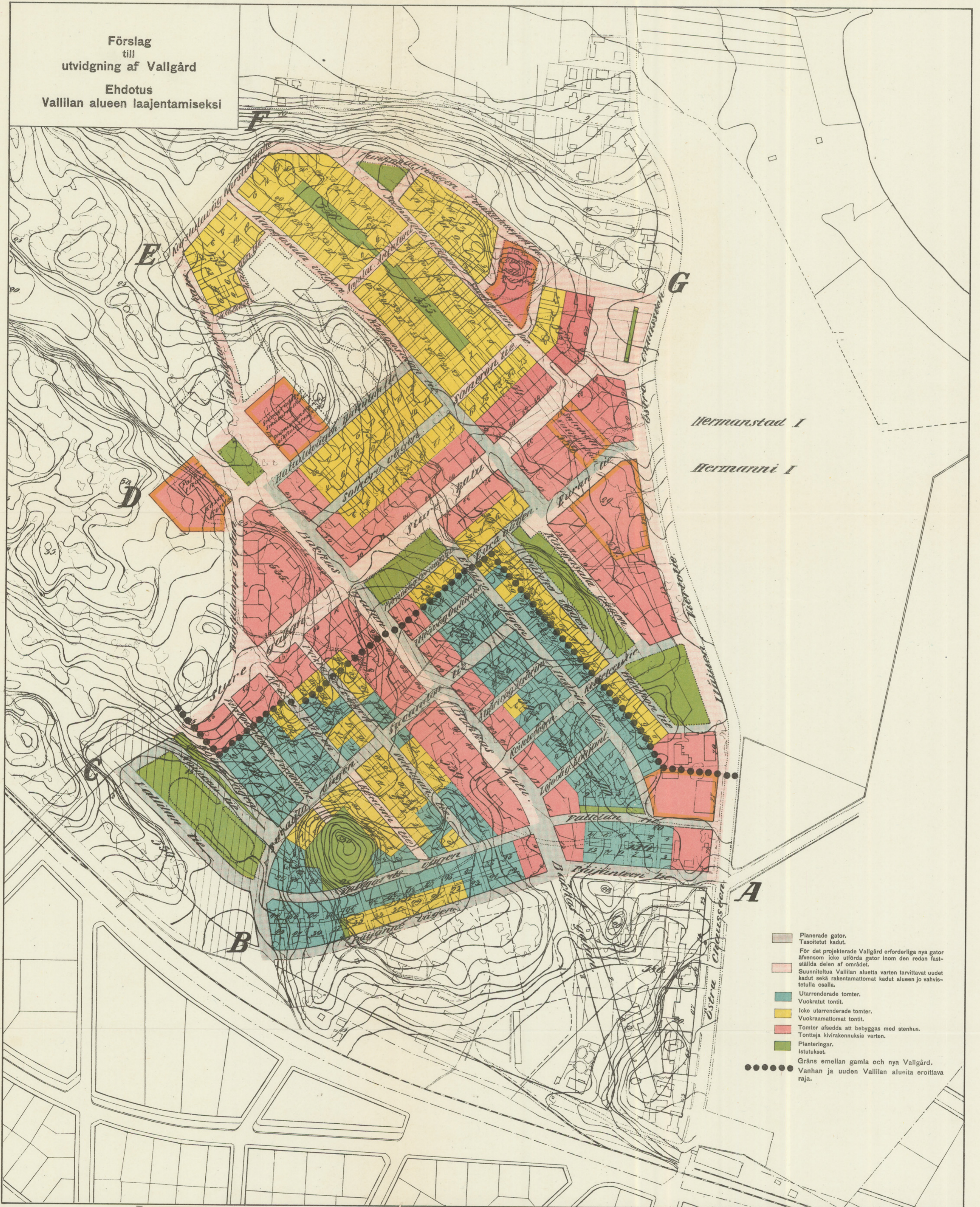
Todistavat:

.....

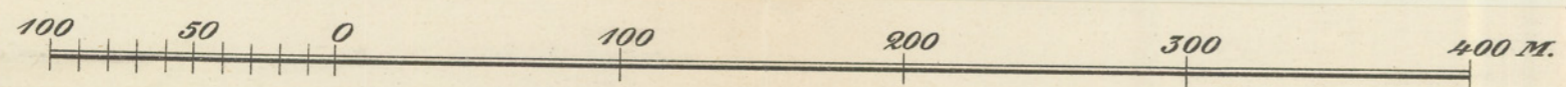
.....

Förslag
till
utvidgning af Vallgård
Ehdotus
Vallilan alueen laajentamiseksi

- Planerade gator.
Tasotetut kadut.
- För det projekterade Vallgård erforderliga nya gator
ävensom icke utförda gator inom den redan fast-
ställda delen af området.
- Suunniteltua Vallilan aluetta varten tarvittavat uudet
kadut sekä rakentamattomat kadut alueen jo vahvis-
tettulla osalla.
- Utarrenderade tomter.
Vuokratut tontit.
- Icke utarrenderade tomter.
Vuokraamattomat tontit.
- Tomter afsedda att bebyggas med stenhus.
Tonttoja kivirakennuksia varten.
- Planteringar.
Istutukset.
- Gräns emellan gamla och nya Vallgård.
Vanhan ja uuden Vallilan alueita eroittava
raja.

***Valiokunnan mietintö kaupungin 1916
vuoden meno- ja tulosäännöstä.***

Kaupunginvaltuuston kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäntöehdotusta tarkastamaan asettama valiokunta on saanut vastaanottaa seuraavat asiakirjat, nimittäin:

1) Maistraatin kirjelmän viime marraskuun 30 päivältä, jossa Kaupunginvaltuustolle oli lähetetty Rahatoimikamarin ehdotus 1916 vuoden meno- ja tulosäännöksi liitteineen ja Maistraatti ilmoittaa kaikin puolin yhtyneensä Rahatoimikamarin ehdotukseen (*Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1915*);

2) Kaupunginvaltuuston päätöksen määrärahan panemisesta 1916 vuoden menosäntöön erinäisten Nickbyn mielisairaalarakennukselta kaupungin varastoon siirrettyjen työkalujen korvaukseksi;

3) Kaupunginvaltuuston lähetteet, jotka koskevat a) viransijaisuuspalkkion osottamista yhtä Raastuvanoikeuden nuorempaa oikeusraatimiehevirkkaa varten; b) apurahan myöntämistä sairassijain voimassapitoon tohtori J. Silfvastin silmäpoliklinikassa; c) lisämäärärahan osottamista kansanlastentarhoille ja kalliinajanlisäyksen myöntämistä näiden laitosten opettajattarille; sekä d) määrärahan osottamista Eläintarhan urheilukentän uutisrakennus- ja korjaustöitä varten;

4) Valmisteluvaliokunnan lähetteet, jotka koskevat a) kaupunginreviisorin esitystä Revisionikonttorin työvoimain lisäämisestä; b) Terveystoimikunnan esitystä määrärahan myöntämisestä Hesperian väli aikaista tuberkuloosisairaala varten; c) Terveystoimikunnan esitystä ylimääräisen sairaalan perustamisesta kunnalliskotiin; d) alemman käsityöläiskoulun johtajan esitystä kansakoululuokan voimassa pitämisestä mainitussa koulussa; e) kaupungin kirjastohallituksen esitystä ylimääräisten apulaisten palkka- määrärahan korottamisesta; f) Rahatoimikamarin esitystä yleisten töiden määrärahan korottamisesta kalliinajan johdosta; sekä g) kaupungin viemärioloja selvittämään asetetun komitean esitystä korotetun määrärahan myöntämisestä komitean töitä varten.

Ne sotatilasta johtuvat uudet tahi epävarmat seikat, jotka kunnan viranomaisten oli otettava huomioon laatiessaan Helsingin kaupungin budjettia kuluvaksi vuodeksi, esiintyvät mikäli mahdollista vieläkin tuntuvampina ensi vuoden budjetin järjestelyssä. Toiselta puolen käy tosin jossain määrin nojaaminen vuoden kuluessa saatuun kokemukseen sotatilan vaikutuksesta kunnallisen elämän eri aloihin, mutta toiselta puolen on tullut lisäksi uusia sodan aikaansaamia vaikeuksia, etusijassa kallis aika. Viimeksi mainittu ilmiö se on, joka on olennaisesti painanut leimansa esillä olevaan Rahatoimikamarin budjettiehdotukseen. Välittömät kalliinajan lisäykset kunnan vähäpalkkaisemmille toimihenkilöille, kohonneet työpalkat, kohonneet tarveaineiden hinnat, kohonneet ruuan, polttoaineiden y. m. menot ovat silmäänpiistävimpinä piirteinä menoarvioehdotuksessa. Tämän johdosta ovat, vaikka muutoin suurinta säästäväisyyttä sekä tarkkaa pidättyväisyyttä uusiin määrärahoihin nähden on noudatettu, eräiden hallintohaarain, varsinkin sairaanhoidon, köyhäinhoidon ja opetuslaitoksen, menot tuntuvasti kohonneet.

Saadakseen budjetin tasapainoon tarvitsematta ylenmäärin korottaa taksoitusta on Rahatoimikamarin tälläkin kertaa täytynyt ehdottaa otettavaksi lyhytaikainen 1,400,000 markan laina, jota keinoa nyt onkin helpompi käyttää, kun kaupungin tulojen joustavuuden johdosta entinen miljoonan markan „sotalaina“ on osottautunut tarpeettomaksi. Samoin kuin 1914 vuoden budjettivaliokunta on valiokuntakin sitä mieltä että, katsomatta niihin periaatteellisiin epäilyihin, joita vakinaisten tulojen vajauksen täyttäminen lainalla voi herättää, se kuitenkin on hyvin puolustettavissa sotatilan aikaansaamissa tavattomissa oloissa.

Tyytyväisyydekseen on valiokunta voinut todeta esillä olevankin budjettiehdotuksen osottavan budjetinjärjestyksen jatkuvaa järjestelmällistä kehitystä. Mainitussa kohden on tosin vielä huomattavana jokunen epätäydellisyys tai epäjohdonmukaisuus — niinpä esim. olisi valiokunnan mielestä 13 pääluokan II luvun, Rakennukset ja talot, kohdalla mainitut, erinäisten kaupungin rakennusten korjaus- ja kunnossapitomäärärahat, siihen katsomatta teetetäänkö korjaustyöt kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimesta, merkittävä niiden hallintohaarain meno-osastojen kohdalle, joihin rakennukset kuuluvat, joten eri hallintohaarain todelliset kustannukset esiintyisivät selvemmin — mutta kun valiokunnalla on tiedossaan, että asia on perinpohjaisen pohdinnan alaisena erityisen komitean laatimassa kaupungin tililaitosuudistuksen ehdotuksessa, ei valiokunta ole arvellut tässä yhteydessä olevan muutosehdotuksia tekeminen.

Rahatoimikamari on budjettiehdotuksessaan merkinnyt eräät menoerät uudella tavalla, nimittäin *siirtomäärärahoiksi*, mikä tarkoittaa, että nämä määrärahat saa, jos niissä syntyy säästöä, Kaupunginvaltuustolle erityistä esitystä tekemättä siirtää seuraavaan vuoteen edelleen käytettäviksi alkuperäiseen tarkoitukseensa. Kun, niinkuin Rahatoimikamari on huomauttanut, tällaisesta valtionkin budjetissa noudatetun merkintätavan käyttämisestä on se etu, että kaikkien määrärahain laatu välittömästi käy selville vahvistetusta budjetista ja päästään tekemästä esityksiä eräiden määrärahain siirtämisestä tileissä, esittää valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että siirtomäärärahoiksi merkityt määrärahat saa, sikäli kuin niitä ei ole budjettikauden kuluessa käytetty, Kaupunginvaltuustolle esitystä tekemättä siirtää seuraavaan vuoteen käytettäviksi tarkoituksiinsa.

Meno- ja tulosäntöehdotusta seikkaperäisesti tarkastaessaan on valiokunta havainnut olevan aihetta seuraaviin lausuntoihin ja ehdotuksiin.

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Kaupungin velat.

Kun kaupungin on maksettava korkoa ei ainoastaan niistä lyhytaikaisista lainoista, joita on otettu Lontoosta 60,000 puntaa ja Tukholmasta 150,000 kruunua, vaan myös siitä osasta lisätyn Kaupunginvaltuuston viimeksi päättämää kotimaista 12 miljoonan markan lainaa, minkä kaupunki lainasopimuksen mukaan on velvollinen nostamaan helmikuun kuluessa, eli 4 miljoonasta markasta, sekä ehdollisesti sitä paitsi budjetinjärjestelyä varten tarvittavasta lyhytaikaisesta lainaista, on viimeiseksi eräksi tämän pääluokan kohdalle merkitty erä „Lainain korkoa y. m. 200,000 markkaa“ riittämätön ja sentähden korotettava ainakin 300,000 markkaan.

Valiokunta sentähden ehdottaa

puheena olevan menoerän korotettavaksi 300,000 markkaan.

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Raastuvanoikeus.

Kun vanhemmalle oikeusraatimiehelle Karl Arvid Nybergille oli myönnetty ero virasta sekä nuorempi oikeusraatimies Fritiof Gylling viime marraskuun 30 päivänä siirtynyt vanhemmaksi raatimieheksi, oli Yhteinen Raastuvanoikeus anonut myönnettäväksi 250 markkaa kuukaudessa, kuluvan joulukuun 1 päivästä lukien, viransijaisen palkkaamiseksi raatimies Gyllingin virkaylennyksen johdosta avonaiseksi tulleeseen nuorempaan oikeusraatimiehenvirkaan, jonka palkka vakanssisäästönä menee siviilivirkakunnan leskien- ja orpoinkassaan vähintään neljältä kuukaudelta viimeksi mainitusta päivästä lukien ja sitten siksi, kunnes virka on jälleen täytetty. Samalla kun Kaupunginvaltuusto on t. k. 14 päivänä myöntänyt pyydetyn määrärahan kuluvalta joulukuulta, on Valtuusto valiokuntaan lähettänyt asian mikäli määrärahaa puheena olevaan tarkoitukseen tarvitaan vuonna 1916. Tämän johdosta ja kun on edellytettävissä, että kuusi kuukautta viran avonaiseksi tulemisesta kuluu, ennenkuin se ehditään jälleen täyttää, ehdottaa valiokunta,

*että Raastuvanoikeuden menosääntöön
merkitään viransijaisen palkkaamiseksi yh-
teen nuorempaan oikeusraatimiehenvirkaan 5
kuukauden aikana à 250:—..... Smk 1,250:—*

Kolmas pääluokka.

Kunallishallinto.

Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuuston tarverahat, jotka vuodeksi 1915 korotettiin 20,000:stä 35,000 markkaan, ovat kuitenkin osottautuneet liian alhaiseksi lasketuiksi, minkä johdosta Valtuuston on viime marraskuun 30 päivänä täytynyt, etusijassa painatuskulujen suorittamiseksi, lisätä näitä varoja siirtämällä käyttövaroista 10,000 markkaa. Näyttää sentähden olevan syytä ensi vuoden rajasääntöön panna tämä määräraha jonkin verran korotettuna 35,000 markasta, ja on valiokunta katsonut olevan ehdottaminen,

että Kaupunginvaltuuston käyttövarat merkittäisiin 40,000 markaksi.

Rahatoimikamari.

Kun Rahatoimikamari on ilmoittanut, että Kamarin arvaamattomiin tarpeisiin osotetun 20,000 markan määrärahan merkitseminen ruotsinkieliseen ehdotukseen siirtomäärärahaksi johtuu painovirheestä,

tehtänee tähän tarpeellinen korjaus.

Revisionikonttori.

Kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudistamista koskevassa mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915*) huomautetaan, että Revisionikonttorin nykyiset työvoimat ovat olleet aivan riittämättömät kaupungin laajaan kirjanpitoon, minkä johdosta revisionityö on monessa kohden ollut puutteellista eikä ole voinut käsittää numerotarkastustakaan, vielä vähemmän asian-
tuntemukseen perustuvaa ja perinpohjaista tutkimista. Tähän nähden ehdotetaan mainitussa mietinnössä perustettavaksi neljä uutta reviisorinvirkkaa ja asetettavaksi apulaisia nelin verroin nykyinen määrä. Tähän lausuntoon ja ehdotukseen viitaten sekä ilmoittaen, että ehdotettu Revisionikonttorin henkilökunnan lisääminen tosin osittain johtuu siitä, että itsenäisten kassa- ja tililaitosten luku lisääntyy, mutta etusijassa tarkoittaa revisionityön järjestämistä nykyistä tehokkaammalla ja järkiperaisella tavalla, on kaupunginreviisori budjettiehdotuksensa perusteluissa huomauttanut, ettei Revisionikonttori nykyisillä työvoimillaan kykene läheskään tyydyttävästi täyttämään sille voimassa olevan johtosääntönsä mukaan kuuluvia tehtäviä, ja on kaupunginreviisori sentähden väliaikaisena toimenpiteenä ehdottanut perustettavaksi ylimääräisen reviisorinviran, josta maksettaisiin 6,000 markan vuosipalkkio, sekä korotettavaksi apulaisten palkkausmäärärahaa 3,600 markalla, jotta voitaisiin asettaa lisäksi kaksi apulaista.

Siihen nähden ettei Revisionikonttorin menosääntöön olisi tehtävä muutoksia, ennenkuin tililaitosuudistus on toimeenpantu, ja kun varsinkaan uutta vakinaista virkaa ei olisi konttoriin perustettava, koska laitos kohdakkoin perin pohjin järjestetään uudestaan, sekä vihdoin, koska konttorin kaikki virkamiehet on ehdotettu irtisanottaviksi, on Rahatoimikamari, joka on edellyttänyt Revisionikonttorin toiminnan vuonna 1916 voivan jatkua nykyisillä työ-

voimilla, puolestaan ehdottanut konttorin esitystä evättäväksi. — Tämän johdosta on kaupunginreviisori budjettivaliokunnalle antamassaan kirjelmässä huomauttanut, ettei aikomus ollut konttoriin asettaa vakinaista reviisoria, vaan hankkia määräraha yhden ylimääräisen reviisorin palkkaamiseen vuodeksi 1916, sekä että konttorin työvoiman lisääminen on sitä tarpeellisempi, kun kaupunginreviisorin täytyy suuri osa ensi vuotta käyttää aikansa ja huomionsa moninaisiin tililaitosuudistuksen toimeenpanon valmisteluihin, mikä estää häntä yksinomaan antautumasta koneelliseen tilintarkastustyöhön.

Vastoin Rahatoimikamaria ei valiokunta puolestaan ole havainnut Revisionikonttorin väliaikaisen työvoiman lisäämisen tietävän mitään epäjohdonmukaisuutta, niinkuin Rahatoimikamarin mielestä on laita, vaan päin vastoin asteettaista siirtymistä uuteen järjestelmään ja olevan omansa revisionilaitokselle sen vastaisessa uudessa kokoonpanossa hankkimaan kokeneita ja tehtävänsä tasalla olevia virkamiehiä. Kun tähän tulee lisäksi, ettei revisionityötä kaupunginreviisorin ilmoituksen mukaan nykyäänkään voida tyydyttävästi toimittaa, ellei riittäviä työvoimia anneta konttorin käytettäväksi, ei valiokunta ole epäillyt ehdottaa esityksen hyväksymistä. Valiokunta sentähden esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Revisionikonttoriin tammikuun 1 päivästä 1916 siksi, kunnes kysymys mainitun viraston uudestijärjestämisestä on ratkaistu, asetetaan ylimääräinen reviisori 6,000 markan vuosipalkalla;

että Kaupunginvaltuusto määrää tämän virkamiehen Maistraatin esityksestä; sekä

että Revisionikonttorin ylimääräisiä apulaisia varten merkitään 8,600 markkaan korotettu määräraha.

Taksoitusvalmistelu.

Budjettiehdotukseensa on Taksoitusvalmistelukunta merkinnyt tarverahojä ja siivoamista varten 3,600 markasta 4,500 markkaan korotetun määrärahan sekä perustellut tätä korotusta sillä, että osa 1915 vuoden kuluista täytyy tarverahain määrärahain niukkuuden johdosta suorittaa ensi vuoden määrärahasta sekä että verotettujen luvun kasvaminen lisää näitä kuluja. Tähän nähden ja kun valiokunnalla ei ole ollut aihetta epäillä,

ettei puheena olevan määrärahan käyttämisessä olisi noudatettu tarpeellista säästäväisyyttä, eikä Rahatoimikamarikaan ole esittänyt erikoisia syitä aikaisemman summan pysyttämisen puolesta, ehdottaa valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että Taksoitusvalmistelukunnan tarverahain määräraha merkitään 4,500 markaksi.

Neljäs pääluokka.

Palolaitos.

ja

Viides pääluokka.

Poliisilaitos.

eivät ole aiheuttaneet lausuntoa valiokunnan puolelta.

Kuudes pääluokka.

Yleiset rasitukset.

Majoitus.

Vuodeksi 1915 laatimaansa budjettiehdotukseen oli Rahatoimikamari Majoituslautakunnan esityksestä merkinnyt 225,000 markkaa sotatilasta mainittuna vuonna johtuviin ylimääräisiin majoituskustannuksiin. Tämän menoerän Kaupunginvaltuusto kuitenkin budjettivaliokunnan ehdotuksesta poisti menosäännöstä, koska oli mahdollista, että tämänlaatuiset menot korvattaisiin yleisistä varoista ja sentähden näytti oikeimmalta panna ne kirjoihin eri tilille ja toistaiseksi siirtää tileissä kaupunginkassan saamisena. Tämän mukaisesti ei niitäkään ylimääräisiä majoituskustannuksia, joita kaupungille sotatilan johdosta koitunee vuonna 1916 ja jotka Rahatoimikamari ja Majoituslautakunta ovat olettaneet 250,000 markaksi, ole pantu budjettiehdotukseen.

Ja kun valiokunnan mielestä samanlainen menettely kuin viime vuonnakin on ollut asianhaarain vaatima, on valiokunta

puoltanut puheena olevaa Rahatoimikamarin toimenpidettä hyväksyttäväksi.

Seitsemäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Asuntotarkastus.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto viime marraskuun 30 päivänä oli päättänyt, ettei asuntotarkastajan virkaa toistaiseksi vakinaisesti täytettäisi, sekä määrännyt avustavan rakennustarkastajan Ludvig Mallanderin hoitamaan virkaa eri korvauksetta, mutta saaden hyväkseen omasta virastaan tulevat palkkaedut, säästyy asuntotarkastajan palkka, minkätähden

menoerän „1 asuntotarkastaja Smk 7,200:—“ sijaan pantanee „1 asuntotarkastaja, avoinna, toistaiseksi avustavan rakennustarkastajan hoitama“.

Poliklinikat ja muu sairaanhoito.

Kokouksessaan viime marraskuun 16 päivänä on Kaupunginvaltuusto valiokuntaan lähettänyt Terveydenhoitolautakunnan esityksen määrärahan myöntämisestä tohtori J. Silfvastille silmätautisten lasten osaston voimassa pitämiseksi hänen silmäpoliklinikassaan. Lautakunnan esitys tarkoittaa, että Kaupunginvaltuusto sairaalahoidon kustantamiseksi mainitussa klinikassa käyville varattomille silmätautisille antaisi hakijan käytettäväksi tilitysvelvollisuudella 2 markkaa 50 penniä potilasta ja päivää kohti, enintään kuitenkin 5,000 markkaa; ja perustellaan ehdotusta m. m. sillä, että niin kauan kuin Marian sairaalaan ei ole saatu silmätautien osastoa, täytyy väliaikaisiin toimenpiteisiin ryhtyä sairaanhoidon hankkimiseksi kaupungista kotoisin oleville silmätautisille, joiden luku lisääntymistään lisääntyy. Ainoa, minkä kunta siinä kohden on tehnyt, on että on annettu apuraha Eiran sairaalassa olevalle tohtori E. Kuhlefeldin silmäpoliklinikalle, mutta Lautakunnan mielestä tämä ei riitä tyydyttämään varattomien silmätautisten sairaanhoitoa.

Ensi vuoden budjetin järjestelyä kohtaaviin vaikeuksiin nähden ja kun menosääntöön jo oli merkitty korotettu määräraha tohtori Kuhlefeldin silmäpoliklinikalle, on Rahatoimikamari ehdottanut Terveystenhoitolautakunnan esitystä evättäväksi. Tähän päätökseen oli osaltaan vaikuttanut sekin seikka, että kaupunginviranomaisille kohdakkoin tehtänee ehdotus kunnan poliklinikan perustamisesta Kallioon, joka ehdotus luultavasti toteutunee, ja aikomus on tähän sairaanhoitolaitokseen perustaa silmätautienkin osasto.

Edellä mainittua esitystä harkitessaan on valiokunta katsonut kunnalla olevan aihetta, niin kauan kuin se ei ole omia sairaanhoitolaitoksia perustamalla tyydyttänyt varattomain silmätautisten sairaanhoitotarvetta, avustaa tuolaisten sairaiden hoitoa varten olevia yksityisiä laitoksia, mihin nähden ja kun ehdotetun määrärahan käy 1916 vuoden päättyessä lakkauttaminen, jos Kallioon hankkeissa oleva poliklinikka mainitun vuoden kuluessa saadaan aikaan, on valiokunta katsonut olevan esittäminen,

että Kaupunginvaltuusto myöntäisi tohtori J. Silfvastille enintään 5,000 markan apumaksun sijain varaamiseksi hänen silmänsairaalassaan kaupungista kotoisin oleville varattomille henkilöille; sekä

että tohtori Silfvastin tulee otteilla sairaalan päiväkirjoista tehdä tili tämän määrärahan käyttämisestä, lukien päivämaksuksi 3 markkaa aikuiselta potilaalta ja 2 markkaa 50 penniä lapselta.

Esillä olevaa määrärahakysymystä käsitellessään on valiokunta huomannut, että tri Kuhlefeldille ehdotetun apurahan käyttämiseen ja tilittämiseen nähden ei ole pantu minkäänlaisia ehtoja, minkätähden valiokunta on katsonut olevan esittäminen,

että Kaupunginvaltuusto kehottaisi Terveystenhoitolautakuntaa antamaan selvityksen ehdotuksineen mainitusta seikasta.

Terveystieteellisten tutkimusten laboratorio.

Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 30 päivänä laboratorioille vahvistaman uuden johtosäännön mukaan käsittää laboratorio kaksi osastoa, kemiallisen ja bakteriologisen, kumpaisenkin eri johtajineen, joista kemiallisen osaston johtaja samalla on laboratorin johtaja. Budjettiehdotuksessa

käytetyt nimitykset „johtaja“ ja „lääkäri bakteriologisia tutkimuksia varten“ eivät sentähden enää ole oikeat, vaan on

ne vaihdettava nimityksiin „kemiällisen osaston johtaja, samalla laboratorin johtaja“ ja „bakteriologisen osaston johtaja“.

Laboratorin taksaan ja uuteen johtosääntöön liittyvissä Kaupunginvaltuuston vahvistamissa erityisissä määräyksissä on muun muassa säännös, että näytteitä voi pakottavissa tapauksissa antaa laboratorioon tutkittaviksi öiseenkin aikaan ja että tästä on maksettava ylimääräistä maksua markka laboratorin kassaan. Kun näytteiden vastaanottaminen on laboratorin vahtimestarin velvollisuutena, mutta tuollaista tehtävää varsinaisen työajan ulkopuolella ei näy käyvän paneminen hänen velvollisuudekseen erityistä korvausta antamatta, on valiokunta bakteriologisen osaston johtajan esityksestä katsonut olevan ehdottaminen, että mainitulle toimihenkilölle annettaisiin tästä 100 markan vuosipalkkio ja että siis vahtimestarin palkkauserän alle pannaan seuraava menoerä:

näytteiden vastaanottamisesta öiseen aikaan Smk 100: —.

Marian sairaala.

Elintarpeiden hinnannousun aiheuttama 25 %:n korotus ruokarahoille 49,108 markalle on merkitty nimikkeen *Ruuanpito* kohdalle sekä laskettu 196,432 markalle ja käsittää siis potilaiden sekä itse sairaalan ynnä ruuanpidon ja desinfioimislaitoksen henkilökunnan ruokarahat, mutta *oppilaskoulun* 14 hengen ruokarahoihin Smkaan 8,011:75 ei ole tuollaista korotusta luettu, minkä seikan on ilmoitettu johtuneen epähuomiosta. Kun on näyttänyt oikeammalta ja selvemältä, että kalliinajankorotus pannaan erikseen sairaalan vuosirahasäännön loppuun, niinkuin muidenkin sairaalain vastaviin menoeriin nähden on menetelty, sekä edellä mainittu erhelasku joka tapauksessa on oikaistava, esittää valiokunta,

että erä „25 %:n korotus ruokarahoille Smk:lle 196,492: — . . . 49,108: —“ poistetaan nimikkeen Ruuanpito kohdalta; sekä

että sen sijaan nimikkeen Oppilaskoulu jälkeen erikseen merkitään seuraava menoerä:

25 %:n korotus ruokarahoille Smk:lle 204,444: — . . . 51,111: —.

Kun oppilaskoulun johtajatar samoin kuin koulun palvelijatarkin ja kaikki oppilaat vuosirahasäännön mukaan saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun, mutta näitä henkilöitä ei ole mainittu menosääntöön liittyvässä muistutuksessa,

täydennettänee mainittua muistutusta tältä kohden.

Kaupunginvaltuustolle on Terveystieteiden lautakunta huomauttanut, että Marian sairaalan tuberkulosipoliklinikan ilmoituksen mukaan niiden tuberkelitautisten luku, joita, vaikka ovat olleet sairaanhoidon tarpeessa, ei ole voitu kaupungin sairaaloihin ottaa, on kuluvana vuonna ollut kolmattakymmentä päivässä. Tämä epäsuotuisa asianlaita johtuu siitä, että tuollaisten sairaiden hoitopaikkoja on liian vähän. Odotellessa tilavamman, ajanmukaisen tuberkulosisairaalan perustamista on koetettu tulla toimeen osin Humaliston väliaikaisella sairaalalla, osin aivan tilapäisillä sairaaloilla, jotka ovat olleet toimessa ainoastaan muutaman kuukauden vuodessa. Olemassa olevan sairaanhoitosijain puutteen poistamiseksi olisi taaskin käytettävä viimeksi mainittua keinoa, ja Terveystieteiden lautakunnan mielestä kävisi ylimääräisen sairaalan sijoittaminen Hesperian entiseen kansakoulutaloon. Lautakunta on sentähden esittänyt, että väliaikaisen tuberkulosisairaalan voimassa pitämiseksi mainitulla paikalla 26 potilasta varten 5 kuukauden aikana vuonna 1916 myönnettäisiin 18,000 markkaa laaditun menosäännön mukaan sekä lisäksi tarpeellisen kaluston hankkimiseen kerta kaikkiaan 500 markkaa ynnä rakennuksen kuntoonpanettamiseksi 350 markkaa.

Rahatoimikamari on ollut sitä mieltä, että ehdotettu rakennus tuskin täyttää niitä vaatimuksia, joita mainitun laatukselle väliaikaisellekin sairaalalle täytyy asettaa. Mutta kun muuta keinoa ei näy olevan tarjona sekä Terveystieteiden lautakunta ammattiviranomaisena on tällaista toimenpidettä ehdottanut, on Kamari katsonut olevan mainitun huomautuksen tehtyään ehdotusta puoltaminen. Menosääntöehdotukseen nähden käy epäileminen, onko lääkkeitä ja sekalaisia menoja varten ehdotettu määräraha riittävä, mutta Kamari ei ole tässä kohden katsonut olevan mitään ehdotusta tekeminen.

Siihen nähden mitä Terveystieteiden lautakunta on lausunut, esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto myöntyisi Lautakunnan esitykseen ja puheena olevaa tarkoitusta varten 1916 vuoden menosääntöön panisi seuraavat määrärahat:

Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala.

(1/1—1/6 1916).

1 lääkäri.....	1,500:—	
1 toimitsija.....	250:—	
1 osastohoitajatar	350:—	
2 alihoitajatar	450:—	
1 yöhoitajatar	225:—	
1 emännöitsijä	250:—	
2 palvelijatarta	250:—	
2 pesijätärtä	250:—	
1 siivoojatar	125:—	
1 renki.....	250:—	
26 potilaan ruoka à 1: 60 päivässä	6,240:—	
6 hengen ruoka à 1: 60	1,440:—	”
5 ” ” à 2: 10	1,575:—	”
Polttopuut ja valo	1,300:—	
Lääkkeet	1,300:—	
Sekalaiset menot	2,245:—	
Kalusto	500:—	
Korjaukset	350:—	18,850:—

Sittenkun Kaupunginvaltuusto syksyllä 1914 oli päättänyt Kivelän sairaalassa varattavaksi sijaa 220 sairaalle ja haavoittuneelle sotilalle, järjestettiin kunnalliskotiin osasto niitä potilaita varten, jotka mainitun päätöksen johdosta täytyi Kivelän sairaalasta poistaa. Marraskuulla 1915 Kivelän sairaalaan kuitenkin saatiin lisätilaa, sen johdosta että suuri osa siellä hoidetuista pitkällistä mielenvikaa sairastavista henkilöistä siirrettiin Nickbyn sairaalaan. Ennenkuin kunnalliskotiin siirretyt potilaat oli ehditty palauttaa Kivelään, ilmoitti Vaivaishoitohallitus, että kunnalliskodin sairaanhoito-osastolle oli lääkärin toimesta otettu erinäisiä sairaanhoidon tarpeessa olevia kunnalliskodin hoidokkeja ja ettei näille voitu hankkia sijaa Kivelässä, jonne sairaanhoitajatarikin oli siirretty. Tähän nähden ja kun nykyään vallitsee ja kauan edelleenkin on vallitseva suurta puutetta pitkällisiä tauteja sairastavain hoitopaikoista, olisi Terveystalokunnan mielestä ensi tilassa laitettava väliaikainen sairaala tuollaisia potilaita varten, kunnes riittävää tilaa saadaan Kivelän sairaalassa, mikä ei kuitenkaan ole laita niin kauan kuin sitä osittain käytetään sotilassairaalana. Kunnalliskodin sairaalaosastolle on vuonna 1915 otettu 76 potilasta ja 1916 vuoden alusta voidaan ottaa lisää 34. Kun tämä sijaluku, kaikkiaan 110, varmaankin tarvitaan nyky-

oloissa, on Terveystenhoitolautakunta anonut myönnettäväksi määrärahaa tarkoitukseen. Vuodeksi 1915, jolloin sairaalaosasto on marraskuun alusta lähtien toiminut itsenäisesti, tarvitaan Smk 4,807:60, ja vuonna 1916, jolloin laitosta olisi pidettävä voimassa täydessä laajuudessaan, on kustannuksia 58,675 markkaa. Ilmoittaen että puheena olevaa sairaalaosastoa, joka toimisi „Siechenhausina“ ja olisi pitkällisiä tauteja sairastavain sekä vaatimattomampaa sairaanhoitoa kaipaavain potilaiden sijoitusosastona, käytettäisiin ainoastaan kunnalliskodista sekä Marian ja Kivelän sairaaloista lähetettyjä potilaita varten ja että ruoka sinne toimitettaisiin kunnalliskodista, jonka siitä olisi saatava korvausta Smk 1:30 päivää ja potilasta kohti, on Terveystenhoitolautakunta anonut puheena olevaa määrärahaa myönnettäväksi. — Vai-vaishoitohallituksella ei ole ollut ehdotusta vastaan mitään muistuttamista, edellyttäen ettei sairaanhoito-osasto olisi vaivaishoidon alainen eikä siihen kuuluva. — Rahatoimikamarikin on ehdotusta kannattanut. Kamari on tosin huomauttanut, että uutta vaivaistaloa suunniteltaessa tarkoitus oli, ettei siihen sijoitettaisi sairaalaosastoa. Kun kokemus kuitenkin on osottanut siihen tarkoitukseen sopivia huoneistoja olevan kunnalliskodissa käytettävänä eikä missään tapauksessa ole odotettavana Kivelän sairaalan tyhjenemistä haavoittuneista ja sairaista sotilaista lähiaikoina, sekä kun vihdoin kohdakoin ryhdyttäessä Kivelän sairaalaa uudestaan rakentamaan, jonkin verran paikkoja täytyy varata sairaalassa siirreltäville potilaille, on Rahatoimika-mari havainnut ehdotetun toimenpiteen tarkoituksenmukaiseksi ja taloudelli-selta kannalta kaupungille edulliseksi. Sillä ellei ehdotettua väliaikaista sairaalaa nyt järjestetä, on Kivelän sairaalan menosääntöä korotettava vas-taavalla summalla, koska mainitun sairaalan potilasluku on laskettu edellyt-täen väliaikaisen sairaalan olemassaoloa kunnalliskodissa. Mitä ehdotetun sairaalan tuloihin tulee, on Terveystenhoitolautakunta tosin laskenut ne 3,000 markaksi vuodelta 1915 ja 50,000 markaksi vuodelta 1916, jotka summat kunnalliskodin olisi suoritettava sairaanhoito-osastoilla olevista hoidokeistaan, mutta kun nämä tulot on merkitty tulopuolelle erään „vaivaishoidon mak-settava korvaus varattomain sairaiden hoidosta 175,000 markkaa“ sekä vas-taava summa on menopuolella vaivaishoidon sairaanhoitokustannusten koh-dalla, eivät ne vaikuta budjettiin.

Terveystenhoitolautakunnan ja Rahatoimikamarin esittämistä syistä sekä ilmoittaen, että eri esitys on Kaupunginvaltuustolle tehty tarpeellisen määrä-rahamen osottamisesta edellä mainittuun tarkoitukseen vuodeksi 1915, esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto ensi vuoden menosääntöön merkitsisi seuraavat määrärahat:

Kunnalliskodin väliaikainen sairaala.

<i>1 lääkäri</i>	<i>3,600: —</i>
<i>4 sairaanhoitajataarta</i>	<i>2,880: —</i>

Maksu kunnalliskodille

<i>110 potilaan puolesta à 1: 30</i>	<i>52,195: —</i>	<i>58,675: —</i>
--	------------------	------------------

Kahdeksas pääluokka.***Vaivaishoito.*****Vaivaishoitohallitus.**

Vaivaishoitohallituksen rahasääntöehdotuksesta näkyy, että toimitusjohtajan ja johtajanapulaisen (aikaisemmin valvojan) palkkaukset on korotettu, edellisen 7,000:sta 10,000 markkaan ja jälkimäisen 3,000:sta 4,500 markkaan, sekä että lisäksi on tullut uusi virkamies, tarkastusapulainen. Kun Raha-toimikamari näihin Vaivaishoitohallituksen vuosirasäännön muutoksiin nähden ainoastaan on viitannut mainitun hallituksen esittämiin perusteluihin, tekemättä niistä tarkempaa selkoa, on valiokunta katsonut tarpeelliseksi tässä lähemmin selostaa puheena olevan ehdotuksen perustelmia, joihin valiokunta on kaikkiin puolin yhtynyt.

Toimitusjohtajan palkankorotukseen nähden huomauttaa Vaivaishoitohallitus, että tällä virkamiehellä kieltämättä on kaikista Vaivaishoitohallituksen toimihenkilöistä vastuunalaisin ja raskain työ. Hänen päivittäinen työaikansa on vähintään 8—10 tuntia, minkä johdosta hänellä ei voi olla minkäänlaisia sivutoimia, minkä hänen johtosääntönsäkin nimenomaan kieltää. Tähän katsoen ja kun viran nykyinen pitäjä, johtaja Bruno Breitholtz, on osottanut erinomaista uutteruutta sekä etevää kykyä ja harvinaista tarmoa tehtävänsä täyttämässä, on Vaivaishoitohallitus katsonut epäamättömäksi velvollisuudekseen kohtuullista palkankorotusta ehdottamalla koettaa pysyväisesti virkaan sitoa henkilön, jolla on semmoiset ominaisuudet kuin johtaja Breitholtzilla, erittäinkin kun palkkaetujen parannusta luvattiin herra Breitholtzin tullessa virkaan. — Johtajanapulaisen palkankorotuksen perustelemiseksi Vaivaishoitohallitus lausuu, että tämän virkamiehen toiminta annetun vaivaishoidon korvauksen perimiseksi, josta kaupungilla on vuosituloja noin 20,000 markkaa, nykyään, sen johdosta että maksuvelvollisten

luku nyttemmin on sängen paljon lisääntynyt, vie enemmän aikaa kuin mitä ennen on kulunut kaikkiin tässä virassa olevain tehtävain täyttämiseen. Kun viranpitäjän nykyisen alhaisen palkkansa johdosta on pakko koettaa saada muita tuloja, olisi kohtuullinen palkanlisäys tarpeellinen tuollaisen maksuvelvollisten tarkkaan ja tehokkaaseen valvontaan haitallisesti vaikuttavan ajan ja voimain hajoituksen ehkäisemiseksi. — Mitä vihdoin tulee, ehdotukseen apulaisen asettamisesta lastenhoidontarkastajalle, huomauttaa Vaivaishoitohallitus, että työ mainitun virkamiehen laajalla toimialalla on kasvanut siinä määrin, että, erittäinkin mitä valvontatoimintaan tulee, lisävoimia ehdottomasti on tarpeen. Kun ei ainoastaan lastenhoidontarkastajan koko kanslia-aika, vaan lisäksi suuri osa päivästä kuluu elänteelleannon johtamiseen ja valvomiseen, on ilmeistä, ettei hän ehdi käymään kasvatuskodeissa siinä määrin kuin tehokas tarkastus vaatisi. Tämä työmäärä ei ole satunnainen, niinkuin näkyy jo siitäkin, että kaupunkiin elänteelle annettujen lasten luku vuonna 1911, jolloin lastenhoidontarkastajan virka perustettiin, oli 165, mutta jo 1914 kohosi 251:en, sekä että maaseudulle elänteelle annettujen luku vuonna 1911 oli 296, mutta oli vuonna 1914 nousut 611:en.

Kun Vaivaishoitohallituksen kassanhoitajasta Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 2 päivänä tekemän päätöksen mukaan on käytettävä ruotsinkielistä nimitystä „kassör“ sekä Rahatoimikamarin ehdotuksessa mainitut „tillsyningsmän“ lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetussa vaivaishoito-ohjesäännössä ovat „tillsynsmän“,

lienee mainitut virheet asianmukaisesti oikaistava.

Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.

Budjettiehdotuksessaan on Vaivaishoitohallitus anonut köyhäin elänteelleantoa varten olevaa määrärahaa korotettavaksi tämänvuotisesta määrästään 140,000 markasta 200,000 markkaan ja tämän perustelemiseksi maininnut, että niiden kalliiden elantokustannusten johdosta, joita varsin luultavasti ensi vuonnakin on vallitseva, ei liene mahdollista saada hallituksen hoidossa olevia henkilöjä, varsinkaan lapsia, annetuiksi elänteelle siitäkään korotusta korvauksesta, mikä on maksettu 1915 vuoden alusta. Niissä kunnissa, missä on paikallisasiamiehiä, on lasten elatusmaksu ollut keskimäärin Smk 12: 65 kuukaudessa, ja hiukan halvempi niissä kunnissa, joissa paikallisasiamaiestä ei ole. Kaupungissa on maksu ollut keskimäärin lähes 17 markkaa kuukaudessa. Tämän johdosta on Vaivaishoitohallitus katsonut mainittua

määrärahaa olevan korotettava ainakin 25 %:lla 1915 vuoden kustannusmäärästä eli lähes 169,000 markasta.

Vaivaihoidon kustannusten vähentämiseksi ja koska varsin luultavasti elintarvehintain kohoaminen ei kohdanne maaseutua samassa määrin kuin pääkaupunkia, on Rahatoimikamari arvellut 175,000 markkaa riittävän tähän tarkoitukseen.

Kun nykyisen sotatilan johdosta vallitsevia korkeita elintarvehintoja ja muita elantokustannuksia, joista on ollut seurauksena, että vuonna 1915 menot puheena olevaan tarkoitukseen ovat kohonneet 140,000 markasta 169,000 markkaan eli siis lähes 20 %:lla, varsin luultavasti, siinäkin tapauksessa että sotatila lakkaisi, edelleen jatkuu, elleivät yhäkin koho, ei Vaivaihoitohallituksen anomaa summaa, joka näyttää lasketun tarpeellista varovaisuutta noudattaen, näy käyvän vähentäminen. Huomauttaen että Rahatoimikamarin ehdottama summa tosin on 25 % suurempi vuodeksi 1915 merkittyä rahamäärää, mutta ei suinkaan käsitä saman vertaista korotusta köyhäin elätteelleannosta kuluvana vuonna olleille todellisille kustannuksille, ja mikäli mahdollista ehkäistäkseen vastaisia lisämäärärahan vaatimuksia, on valiokunta, vakuuttuneena siitä, että vaivaihoitoviranomaiset yhtä huolekkaasti ja säästeliäästi kuin tähänkin saakka hoitavat vaivaihoidon taloutta, tahtonut esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annettuja köyhiä varten oleva määräraha korotetaan 200,000 markkaan.

Sekalaista.

Vaikka valiokunta ei enempää kuin Rahatoimikamarikaan ole vähäksi arvannut Kaupunkilähetyksen toiminnan merkitystä, on valiokunta Kamarin esittämistä syistä ollut sitä mieltä, että Kaupunkilähetykselle ei käy myöntäminen muita eikä runsaampia määrärahoja kuin mitä Kamari on puoltanut, mutta lausuu toivomuksen, että Kaupunginvaltuusto on havaitseva mahdolliseksi ensi vuonna osottaa ylimääräisiä määrärahoja, jos niiden tarve osottautuu välttämättömäksi. Sitä vastoin ei valiokunta puolestaan ole voinut hyväksyä sitä ehtoa, minkä Rahatoimikamari on mietintönsä sivulla 146 olevassa erityisessä ponnassa ehdottanut kytkettäväksi Ryttylän työsiirtolan määrärahan nauttimiseen eli että apumaksu osotettaisiin maksettavaksi vähin erin tarpeen mukaan ja sillä edellytyksellä että vapaasijat ovat olleet käytettyinä. Kun laitoksen talous tietenkin perustuu siihen edellytykseen, että määräraha mak-

setaan kokonaisuudessaan, ja sen toiminta siis tuskin voi jatkua, ellei takeita ole siitä, että laitos saa kaupungin apumaksun katsomatta hoidokkien suurempaan tai pienempään lukuun taikka siihen, ovatko vapaasijat olleet täytettyinä vai ei, on valiokunta, siihenkin nähden että laitosta, jota varten kaupunki on ostanut maatilan, täytyy pitää jonkinlaisena kunnan laitoksena, katsonut olevan esittäminen,

että puheena oleva ehto poistettaisiin.

Pelastusarmeijan pelastustoiminnan kannattamiseksi puolletun 10,000 markan määrärahan nauttimisen ehdoksi on Rahatoimikamari harvennetussa lausunnossa sivulla 147 esittänyt, että varat käytettäisiin jonkin määrätyn toimialan hyväksi ja että Vaivaishoitohallitus saisi sen määrätä. Valiokunta ei kuitenkaan ole havainnut olevan aihetta poiketa niistä ehdoista, joilla samanlainen määräraha on Pelastusarmeijalle aikaisemmin annettu, ja ehdottaa sentähden puheena olevan apumaksun nauttimiseen nähden määrättäväksi:

että, samalla kun ero soveltuvissa tapauksissa on tehtävä täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevain henkilöjen välillä, Pelastusarmeijan tulee myöntäessään avustusta kussakin eri tapauksessa, jolloin sitä jo saadaan vaivaishoidolta, Vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tieto avunanojan oloista sekä, sitä myöten kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, siitä kuukausittain ilmoittaa toimistoon rekisteröitäväksi, samoin kuin noudattaa niitä määräyksiä avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden, joita Vaivaishoitohallitus lisäksi katsonee tarpeelliseksi antaa; sekä

että määrärahasummasta maksetaan kuudesosa tammi-, helmi-, maalisk-, huhti-, marras- ja joulukuulta kultakin, sittenkun edellä mainitut tiedot on Vaivaishoitohallitukselle asianmukaisesti annettu.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Käsityöläiskoulut.

Valmistava poika-ammattikoulu.

Edellä mainitun oppilaitoksen menosäännössä on Rahatoimikamari kiinnittänyt huomiota erääseen siinä ilmenevään luonnottomuuteen, siihen nimitäin, että palkankorotuksia 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta ei anneta vahvistettujen perusteiden mukaan, vaan on johtokunta pikemmin antanut ne asianomaisille toimihenkilöille kunakin kertana harkintansa mukaan. Vaikka tähän olisi aikaansaattava korjaus, ei Kamari kuitenkaan, koska ehdolliset muutokset vaikuttaisivat sangen vähän budjettiin, ole tahtonut tehdä ehdotusta asiasta, vaan on katsonut olevan vastaisen palkkauslautakunnan asia tähän tehdä tarpeen vaatimat muutokset.

1914 vuoden budjettia käsiteltäessä asetettu palkanjärjestelyvaliokunta on kesäkuun 3 päivänä mainittua vuotta antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914*) ehdottanut asetettavaksi erikoisen palkkauslautakunnan käsittelemään m. m. kunnan viranpitäjiin palvelusehtoja koskevia kysymyksiä. Kaupunginvaltuusto ei vielä ole käsitellyt asiaa loppuun eikä siis lautakuntaakaan ole asetettu, mutta edellyttäen tällaisen viranomaisen asetettavaksi ja jotta tässä puheena olevan laitoksen oloja koskeva muistutus ei jäisi huomaamatta, on valiokunta katsonut olevan aihetta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto jo nyt päättäisi

antaa vastaisen palkkauslautakunnan tehtäväksi harkita, minkä perusteiden mukaan palkankorotusta on annettava valmistavan poika-ammattikoulun toimihenkilöille.

Käsityöläiskoulujen budjetin tarkastuksen yhteydessä on valiokunnassa otettu puheeksi, olisiko Kaupunginvaltuuston edelleen pysyttävä joulukuun 12 päivänä 1911 tekemässään päätöksessä että Kasarminkadun tontti N:o 48 on, sittenkun sikäläinen kansakoulutalo on tyhjennetty, varattava pääasiallisesti tyttöjen ammattikoulun tarpeisiin käytettävän rakennuksen paikaksi vai eikö kävisi luopuminen ajatuksesta käyttää tontti tähän tarkoitukseen ja osottaa sitä varten toinen paikka. Asiassa on huomautettu, että tontti uusien kaupunginosain lisäksi tulon johdosta ei nyttemmin enää ole paikkansa puolesta niin edullinen puheena olevan laatuksille oppilaitoksille kuin oli laita päätöstä

tehdessä. Toiselta puolen on tämä 1,505 m²:n laajuinen tontti hyvän liike-
asemansa johdosta kohonnut arvossa niin, että myytäessä ehkä saataisiin
hintaa, jolla voitaisiin rakennuttaa ammattikouluille talo johonkin muuhun
kaupungin osottamaan käyttämättömään paikkaan kaupungin todellisen kes-
kustan läheisyydessä. Tähän katsoen on valiokunta arvellut olevan Kaupungin-
valtuuston ratkaistavaksi esittäminen,

*eikö Rahatoimikamari voisi saada tehtäväksi antaa Val-
tuustolle lausunnon, olisiko syytä myydä Kasarminkadun
talo ja tontti N:o 48 ja sen sijaan osottaa jokin toinen paikka
tyttöjen ammattikoulun vastaisen talon paikaksi.*

Kansakoulut.

B) Suomenkieliset.

Erityisiä palkkioita.

Syksystä 1905 lähtien on Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän pää-
töksen johdosta Aleksanterinkadun alempaan käsityöläiskouluun ollut järjes-
tettynä suomenkielinen kansakoululuokka, jota varten kuluvan vuoden meno-
säännössä on 1,210 markan määräraha. Tämän määrärahan on Rahatoimi-
kamari poistanut vuodeksi 1916, sen johdosta että suomenkielisten kansa-
koulujen johtokunta oli ilmoittanut mainitulla luokalla kuluvan vuoden
syyslukukautena käyneen ainoastaan 6 oppilasta, jotka kävisi kevätlukukau-
deksi siirtäminen jollekin toiselle samantapaiselle kurssille. Tämän johdosta
on alempain käsityöläiskoulujen johtaja Kaupunginvaltuustolle lähettämässään
kirjelmässä huomauttanut, että olisi haitaksi näiden oppilaiden kasvatukselle,
jos he eivät saisi jatkaa vuosikurssiaan loppuun samassa johdossa, jota he ovat
syyslukukaudella saaneet, ja sentähden anonut, että kurssin jatkamiseksi
toukokuun 15 päivään 1916 myönnettäisiin 540 markan määräraha. Johtajan
esitykseen ja määrärahan pienuuteen nähden on valiokunta päättänyt esittää,

*että Kaupunginvaltuusto Aleksanterinkadun alempaan
käsityöläiskouluun perustetun kansakoululuokan voimassa-
pitämiseksi toukokuun 15 päivään 1916 myöntäisi 540 mar-
kan määrärahan.*

b) Muut kustannukset.

Kun kaupungista kotoisin olevain köyhäin oppilaiden vaatetusapuraha, 35,000 markkaa, nähtävästi epähuomiosta on jäänyt merkitsemättä siirtomäärärahaaksi, vaikka niin on laita ruotsinkielisten kansakoulujen vastaavan määrärahan,

tehtänee tähän oikaisu.

Kansanlastentarhat.

Sen jälkeen kuin Rahatoimikamari oli laatinut kaupungin kannattamain kansanlastentarhain budjettiehdotuksen, on näiden laitosten johtokunta tehnyt Kaupunginvaltuustolle anomuksen erinäisten lisämäärärahain myöntämisestä osin kuluvaksi ja osin ensi vuodeksi. Kuluvan joulukuun 14 päivänä ratkaistessaan tämän asian, mikäli vuodeksi 1915 tarvittavaa lisämäärärahaa koski, on Kaupunginvaltuusto lähettänyt esityksen muilta kohdin valiokuntaan. Hakemuksessa huomautetaan, että johtokunta budjettiehdotusta laatiessaan ei ollut ottanut lukuun kohonneita elintarpeiden ja halkojen hintoja, jotka vaatisivat korottamaan menosäännössä olevaa määrärahaa, Smk 268,973: 79, kaikkiaan 6,850 markalla johtokunnan laatiman luettelon mukaan jaettavaksi eri kansanlastentarhain kesken. Rahatoimikamari on antamassaan lausunnossa puoltanut esitystä nykyisen kalliin ajan perusteella. Kun valiokuntakin on havainnut, että pyydettyjä lisämäärärahoja tuskin käynee epäminen, rohkenee valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että kansanlastentarhain määrärahoja vuonna 1916 maksetaan seuraavat korotetut määrät:

a) *Ruotsinkieliset:*

<i>Kallion kansanlastentarha</i>	20,723: 25
<i>Tehtaankadun s:n</i>	9,300: —
<i>Hermannin s:n</i>	14,670: —
<i>Sepänekadun s:n</i>	12,025: —
<i>Töölön s:n</i>	17,482: —
<i>Vladimirinkadun s:n</i>	12,375: —

b) *Suomenkieliset:*

<i>I. Viertotien kansanlastentarha</i>	13,631: —
<i>Alppikadun s:n</i>	12,921: 89

<i>Kansakoulukadun s:n</i>	12,600: —
<i>Hermannin s:n</i>	25,144: —
<i>Korkeavuorenkadun s:n</i>	12,770: —
<i>Pursimieenkadun s:n</i>	15,173: 50
<i>Punavuorenkadun s:n</i>	12,979: 40
<i>Töölön s:n</i>	13,690: —

c) Kaksikieliset:

<i>Sörnäsin kansanlastentarha</i>	
<i>haaraosastoineen</i>	47,962: 25
<i>Fredriksbergin s:n</i>	8,474: —
<i>Hermannin s:n</i>	<u>13,902: 50</u> 275,823: 79

Kun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime marraskuun 30 päivänä antoi valiokunnan toimeksi 1916 vuoden menosääntöön merkitä 5,700 markkaa apumaksuksi Yksityiskoulujen eläkekassaan eläke-edun hankkimiseksi kaupungin avustamain kansanlastentarhain vakinaisille opettajattarille, pantanee nimikkeen *Kansanlastentarhat* kohdalle seuraava menoerä:

Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille Smk 5,700: —.

Helsingin kaupungin kirjasto.

Kaupungin kirjastohallitus on anonut, että ensi vuoden menosääntöön kirjaston ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi pantua 4,200 markan määräraha korotettaisiin 10 %:lla eli 420 markalla, jotta mainittujen apulaisten palkkausta voitaisiin korottaa samalla prosenttimäärällä, mikä Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan on myönnetty niille kaupungin vakinaisessa palveluksessa oleville toimihenkilöille, jotka kuuluvat alimpaan palkkausluokkaan ja joilla on ainoastaan itsensä elätettävänä. Tiedoksi on hallitus ilmoittanut, että ylimääräiset apulaiset, joita kirjasto erittäinkin tarvitsee liikkeen ollessa vilkkaimmillaan ja vakinaisen henkilökunnan kesäloman aikana, ovat saaneet palkkaa 80 penniä työtunnilta sekä että heidän vuositulonsa ovat 200—500 markkaa. Rahatoimikamari on puoltanut esitystä.

Valiokunta, joka on havainnut esityksen ansaitsevan huomiota, ehdottaa,

että kaupungin kirjaston ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha korotetaan 4,620 markkaan.

Kymmenes pääluokka.

Kauppahallit ja kauppatorit.

Hakaniementorin kauppahalli.

Hakaniementorin kauppahallin menosääntöön nähden on, niinkuin Raha-
toimikamari on maininnut, noudatettu sitä menettelyä, että valaistusmenoihin
luetaan myymäläinkin valaistuskulut, jotka on luettu vuokramaksuihin, jota
vastoin tuollaista menoa ei ole luettu muiden kauppahallien vastaavaan
menoerään, vaan maksavat niiden myymälänhaltijat valaistuksesta erittäin.
Kun kuitenkin olisi suotavaa, että kauppahallien valaistuskustannukset bud-
jetissa esiintyisivät yhdenmukaisesti, ehdottaa valiokunta, että Kaupungin-
valtuusto

*kehottaisi Rahatoimikamaria menosäännössä vastedes
laskemaan kaikki puheenalaiset menoerät samoja perusteita
noudattaen.*

Yhdestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Teknillisten laitosten hallitus on näiden laitosten vuosirahasäännön
ehdotukseen merkinnyt palkankorotuksia erinäisille eri laitosten virkamie-
hille. Hallituksen ehdotus näkyy seuraavasta luettelosta:

Vesijohtolaitos.

		Palkkaus 1915 v:n rahas. mukaan.	Ehdotettu palkkaus
Toimitusjohtajan apulainen	Smk	7,000: —	9,000: —
Kamreeri	”	6,000: —	6,600: —
Kirjanpitäjä	”	3,600: —	4,200: —
Kassanhoitajatar	”	2,400: —	2,700: —
Kemisti	”	6,000: —	8,000: —
2 ensimmäistä koneenkäyttäjää	”	2,000: —	2,400: —
4 toista	”	1,700: —	2,000: —
4 koneenkäyttäjääapulaista	”	1,200: —	1,500: —

Kaasutehdas.

Kirjanpitäjä	Smk	4,500: —	4,800: —
Kassanhoitajatar	”	3,300: —	3,600: —
Assistentti	”	6,000: —	7,200: —
Kemisti	”	4,800: —	6,000: —
Nuorempi kaasumestari	”	2,700: —	3,000: —
Johtyötoinsinööri	”	6,000: —	7,200: —
Avustava johtotyöinsinööri	”	4,200: —	4,800: —
Avustava varastokirjanpitäjä	”	2,400: —	2,700: —

Sähkötehdas.

Kirjanpitäjä	”	4,200: —	4,800: —
Kassanhoitajatar	”	2,700: —	3,300: —
Avustava käyttöinsinööri	”	4,800: —	6,600: —
Tilastonlaatija	”	3,000: —	3,600: —
Mittarikonttorin johtaja	”	4,200: —	4,600: —
Varastonhoitaja	”	3,000: —	3,600: —
Varastokirjanpitäjä	”	2,400: —	3,000: —

Ehdotettuja palkankorotuksia on perusteltu osin viittaamalla nykyisiin kalliisiin elanto-oloihin, osin siihen että nykyiset palkkausmäärät ovat liian alhaiset viranpitäjän vastuunalaiseen ja paljotöiseen toimintaan verraten sekä että asianomaisten laitosten etu vaatii järjestämään virkamiesten palkkaukset niin, ettei heidän ole pakko siirtyä toiseen toimintaan juuri silloin, kuin he ovat saavuttaneet kokemusta ja enimmäin olisivat laitokselle hyödyksi.

Kun ehdotetut palkankorotukset useimmissa tapauksissa ylittivät ne määrät, mitkä Kaupunginvaltuuston asettama n. s. palkanjärjestelyvaliokunta oli harkinnut kohtuullisiksi (*Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914*) ja kun Valtuusto sitä paitsi oli päättänyt, että palkankorotuksia toistaiseksi ei olisi myönnettävä, ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa puoltaa teknillisten laitosten budjettiehdotuksia tältä kohden, vaan on merkinnyt palkat saman määräisiksi kuin ne ovat 1915 vuoden menosäännössä. Hallituksen tässä kohden esittämät perustelut eivät ole Kamarin mielestä näyttäneet paikkansa pitäviltä, koska korotukset tarkoittavat toimihenkilöryhmiä eikä vain yksityisiä toimihenkilöitä. Mitä taas nykyistä kallista aikaa koskevaan lausuntoon tuli, oli Kaupunginvaltuusto käsitellessään kysymystä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille ratkaissut, mitkä ryhmät siitä pääsivät osallisiksi, sekä niinkään osottanut tarkoitukseen tarpeelliset

varat. Muiden virkamiesryhmäin ei olisi vedottava nykyiseen kalliiseen aikaan, koska se koskee kunnan kaikkia virkamiehiä.

Rahatoimikamarin vastakerrotun lausunnon johdosta ovat vesijohtolaitoksen sekä kaasu- ja sähkötehtaan päälliköt antaneet valiokunnalle seikka-peräisen selonteon niistä seikoista, joita oli pidetty ratkaisevina korotettuja palkkausmääriä esitettäessä, sekä sen ohessa m. m. huomauttaneet, että Rahatoimikamari ilmeisesti vastoin sitä periaatteellista kantaa, jolle se oli asettu-
nut teknillisiin laitoksiin nähden, oli ehdottanut palkankorotuksia kahdelle rakennuskonttorin insinöörille.

Budjettia vuonna 1914 käsiteltäessä tosin, niinkuin Rahatoimikamari on huomauttanut, lausuttiin se käsitys, että aikaisempia palkkauksia ei olisi nykyoloissa korotettava. Tätä periaatteellisesti oikeaa kantaa ei kuitenkaan, niinkuin luonnollista onkin, ole voitu johdonmukaisesti noudattaa. Siitä on poikettu, kun ilmeisiä epäkohtia on ollut korjattava tahi oikeus ja kohtuus tai kaupungin oma etu on sitä vaatinut. Poikkeuksia tehtiin jo vuonna 1914 ja on niinkään ehdotettu tehtäväksi esillä olevassa menosäännössä, esim. vaivais-
hoitoon ja rakennuskonttoriin nähden. Teknilliset laitokset ovat sitä paitsi kunnallishallinnossa hiukan toisessa asemassa kuin muut hallitukset ja lautakunnat. Ne tuottavat kaupungille huomattavaa ja budjetinjärjestelyssä tärkeää tuloa, jonka määrä jonkin verran on sen uutteruuden ja harrastuksen varassa jota näiden laitosten palveluksessa olevat teknilliset virkamiehet osot-
tavat, ja sen asiantuntemuksen ja kokemuksen varassa, jota he toiminnassaan edustavat. Tärkeätä on sentähden, ettei harhaan suunnatulla säästäväisyydellä näiden virkamiesten palkkausetuja määrättäessä saada aikaan, että he katsovat edullisemmaksi pyrkiä toiseen toimintaan aikana, jolloin heidän pysymisensä toimissaan saavutetun kokemuksen johdosta olisi laitoksen menestykselle ja kehitykselle toivottavin. Tuollaista mahdollisuutta on syytä peljätä sitä enemmän, kun kunnollisten teknikkojen kysyntä nykyään on ja varsin luultavasti vieläkin enemmän sodan päätyttyä on oleva suuri. Tähän nähden ja kun Kaupunginvaltuusto monasti on lausunut, että kaupungin teknillisiä
laitoksia on hoidettava liikeperiaatteita noudattaen, minkä käsityksen kokemu-
muskin on osottanut oikeaksi, on valiokunta empimättä ehdottanut eräitä nykyisiä palkkauksia korotettavaksi ja siinä pääasiassa yhtynyt palkanjär-
jestelykomitean ehdotuksiin, elleivät olot ole muutosta vaatineet.

Vesijohtolaitos.

Mitä erinäisille vesijohtolaitoksen toimihenkilöille ehdotettuihin palkan-
korotuksiin tulee, on mainitun laitoksen päällikkö edellä kerrotussa, valio-
kunnalle annetussa kirjelmässä assistenttiin ja kemistiin nähden viitannut

palkanjärjestelyvaliokunnan lausuntoon ja ehdotukseen, jossa varsinkin on huomautettu kemistin erittäin vastuunalaista virkatoimintaa sekä hänen velvollisuuttaan asua syrjäisessä Vanhassakaupungissa. Palkankorotusten lykkääminen toistaiseksi ei sentähden olisi laitoksen etujen mukaista. Kamreerin, kirjanpitäjän ja kassanhoitajattaren palkkoja ei palkanjärjestelyvaliokunta ollut katsonut olevan korotettava ja oli ensiksi mainittuun nähden huomauttanut, että hänen palkkansa on hiljattain korotettu 6,000 markkaan. Niihin suuriin vaatimuksiin nähden, joita teknillisten laitosten kirjanpito asettaa kamreerille, olisi kuitenkin niin verraten vähäistä korotusta kuin 600 markkaa pidettävä kohtuullisena, erittäinkin kun muiden laitosten kamreereilla on tuntuvasti paremmat palkat. Nykyinen kirjanpitäjä, jonka tulee kamreerin saadessa esteen hoitaa hänen virkaansa, otettiin toimeensa ennen kamreerin palkkauksen korottamista, minkätähden hänen palkkansa jäi verraten vähäiseksi. Ehdotettu lisäys olisi sentähden tarpeellinen toimeentulomahdollisuuden suomiseksi hänelle. Kassanhoitajattarella, jonka palkkaa vuonna 1913 korotettiin 300 markalla, täytyy viran laatuun, työajan pituuteen sekä siihen nähden, että hänellä teetetään muitakin töitä, katsoa olevan liian vähäinen palkka. Kun käytön palveluksessa olevalle konemiehistölle tulee kalliinajanlisäystä, näyttää sen palkkain korotus, vaikka onkin yhtä oikeutettu kuin ennenkin, olevan jätettävä toistaiseksi.

Samalla kun valiokunta on edellä esitetyillä syillä puoltanut myöntymistä teknillisten laitosten Hallituksen tekemään, palkanjärjestelyvaliokunnan ehdotuksen mukaisen esitykseen vesijohtolaitoksen kemistin palkan korottamisesta, ei valiokunta ole katsonut samallaista korotusta hoitoassistentin palkkaukseen olojen vaatimaksi, koska hänen työtaakkansa ei ole lisääntynyt samassa määrin kuin muiden laitosten teknillisten virkamiesten, mikä seikka, mikäli valiokunnalle on tunnettua, suo hänelle tilaisuutta jonkin vertaisten sivutulojen hankkimiseen. Valiokunta on kuitenkin, siihen nähden että palkanjärjestelyvaliokunta oli puoltanut 9,000 markan palkkaa, ehdottanut 1,000 markan korotusta, joten pohjapalkka nousisi 8,000 markkaan. Jos nämä ehdotukset hyväksytään, kohoavat ikäkorotuksetkin suhteellisesti tähän. Kun vesijohtolaitoksen kamreerin virkatoimintaa ei käy vertaaminen muiden teknillisten laitosten kamreerin toimintaan, koska talonomistajat suorittavat vesimaksunsa neljännesvuosittain, jota vastoin maksut muissa laitoksissa peritään kultakin kuluttajalta kuukausittain, minkä johdosta niiden kirjanpito ja kannanta on mutkallisempi ja työläämpi, ei valiokunta, siihenkin nähden ettei palkanjärjestelyvaliokuntakaan ollut havainnut aihetta ehdottaa mainitulle toimihenkilölle palkankorotusta, ole puoltanut myöntymistä esityksen tähän kohtaan. Samoista syistä ei pyydettyä palkankorotusta ole katsottu olevan myönnettävä kirjanpitäjälle eikä kassanhoitajattarelle, jotka sitä paitsi saavat väliaikaista kalliinajanlisäystä. Kun sama etu tulee konehenkilökunnalle,

jolla sitä paitsi on vapaa asunto ja polttopuut, jommainen etu näinä aikoina täytyy arvata varsin suureksi, on ehdotus tältä kohden jätetty sillensä.

Ilmoittaen, että muuan vähemmistö valiokunnassa on puoltanut myöntäväksi teknillisten laitosten Hallituksen puoltamiin assistentin, kamreerin, kirjanpitäjän ja kassanhoitajattaren palkankorotuksiin, pyytää valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että alempana mainitut vesijohtolaitoksen palkkaukset on suoritettava seuraavin määrin:

Hoito.

<i>1 assistentti, palkkaa</i>	<i>8,000: --</i>	
<i>korotusta 5 v:n palveluksesta</i>	<i>800: —</i>	
<i>s:n 10 v:n palveluksesta heinä-</i>		
<i>kuun 1 päivästä</i>	<i>400: —</i>	<i>9,200: —</i>

Käyttö.

<i>1 kemisti, laboratorin ja Vanhan-</i>		
<i>kaupungin laitoksen johtaja</i>		
<i>palkkaa</i>	<i>8,000: —</i>	
<i>korotusta 5 v:n palveluksesta</i>	<i>800: —</i>	<i>8,800: —</i>

Vesijohtolaitoksen erikoisehdotuksen mukaisesti on Rahatoimikamari budjettiehdotukseen merkinnyt 270,000 markkaa vesijohtoveden kemiallista puhdistusta varten. Mainitun laitoksen toimitusjohtaja, insinööri A. Skog, on kuitenkin valiokunnalle ilmoittanut, että toiveet rikkihappoisen savimaan saamisesta Venäjältä nyttemmin ovat osottautuneet turhiksi ja että laitoksen täytyy Ruotsista hankittavasta tavarasta maksaa tuntuvasti kalliimpi hinta. Kun sen ohessa tulot myydyistä vedestä on korotettu 100,000 markalla, mikä edellyttää nostetun vesimäärän lisääntymistä 400,000 m³:llä, joka seikka niinikään aiheuttaa erinäisiä menoja, nousevat laskelmain mukaan veden puhdistuskustannukset 70,000 markkaa enemmänsi budjettiin pantua määrää, mikä olisi otettava huomioon menosääntöä vahvistettaessa. Vastamainitun ilmoituksen johdosta

merkittänee nimikkeen „Käyttö“ kohdalla vesijohtoveden puhdistamista ja selkeyttämistä varten oleva 270,000 markan määräraha 340,000 markaksi.

Vastakerrotun asian yhteydessä on insinööri Skog lisäksi maininnut, osin että laitoksen kemiavalmisteiden säilytystä varten Vanhassakaupungissa olevat kaksi makasiinia ovat riittämättömät, osin että toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä näiden tavarain säilyttämiseksi Oulunkylän asemalla niissä tapauksissa, jolloin tavaroita ei voida kuljettaa Vanhaankaupunkiin kohta niiden saavuttua. Kun tilanahtaus estää Vanhankaupungin makasiineja laajentamasta, on insinööri Skog esittänyt ensi vuoden budjettiin pantavaksi 12,000 markan määrärahan 500 tonnia vetävän tavaramakasiinin teettämiseksi Oulunkylän rautatieaseman vierelle. Kun ei kuitenkaan teknillisten laitosten Hallituksella eikä Rahatoimikamarilla ole ollut tilaisuutta lausua mieltänsä asiasta ja erikoinen määräraha tarkoitukseen täytyy hankkia Kaupunginvaltuustolta, siinä tapauksessa että ehdotettu toimenpide havaitaan tarpeelliseksi, ei valiokunta ole katsonut voivansa tehdä esitystä vesijohtolaitoksen vastamainitun ilmoituksen johdosta.

Sekalaiset menot.

Kun Hallituksen käyttövarain menoerään liitetyt sanat „menosäännön puiteissa“ eivät ilmaise niiden oikeata tarkoitusta eli että mainittua määrärahaa voi Hallituksen harkinnan mukaan käyttää, siinä tapauksessa että menosäännössä olevat määrärahat eivät täysin riitä tarkoituksiinsa, ja kun ne sitä paitsi voivat johtaa harhaan, esittää valiokunta

mainitut sanat poistettavaksi.

Uutistytöt.

Jos valiokunnan 13 pääluokan, *Kadut ja yleiset paikat, uutistytöt* kohdalla tekemä ehdotus Viipurinkadun tasoitusmäärärahan poistamisesta saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen,

on mainitun kadun alaista vesijohtoakin varten tähän merkitty 29,300 markan määräraha poistettava.

Kaasutehdas.

Kaasutehtaan palkkaussääntöä laatiessaan on teknillisten laitosten Hallitus assistentin palkkaan nähden huomauttanut, että se vuonna 1906 tehdyn

sopimuksen mukaan on 6,000 markkaa. Tämän lisäksi on assistentti vuodesta 1911 lähtien saanut petrolivalaistuksen valvomisesta korvausta 1,200 markkaa, joten hän on palkkaetujen puolesta ollut sähkötehtaan assistentin vertainen. Näiden palkkauserien yhteenlaskettua määrää olisi katsottava pohjapalkkaksi, jolle korotukset määrävuosien palveluksesta niinkään olisi laskettava, ja olisi sentähden oikeinta, että tämä asianlaita vahvistettaisiin menosäännössä. Mitä taas kemistiin tulee, ansaitsee hänen nykyisestä, monessa kohden mutkallisesta käytöstä aiheutuva lisätyönsä tunnustusta parannettujen palkkaetujen muodossa. Johtotyöinsinöörien palkat oli jo vuonna 1913 ehdotettu, toinen 8,000 ja toinen 4,800 markaksi, joten niiden korottamiseen olisi sitäkin enemmän syytä. Kirjanpitäjälle ja kassanhoitajattarelle puollettuja palkkamääriä perustelevat kohonneet elantokustannukset. Kun nuoremman kaasumestarin olisi jo vuonna 1914 tullut saada palkankorotusta, mutta se kaupunginviranomaisten yleisen päätöksen johdosta jäi antamatta, olisi tämä vääryys nyt korjattava myöntämällä korotus. Avustavan varastokirjanpitäjän palkkausta olisi hänen pitkään palvelusaikaansa ja tunnolliseen työhönsä nähden korotettava ehdotetulla 300 markan määrällä. Edellä mainitussa, valiokunnalle annetussa kirjelmässä on kaasutehtaan johtaja lopuksi esittänyt että, ellei valiokunta asiaa harkitessaan katsoisi voivansa poiketa palkanjärjestelyvaliokunnan tekemistä ehdotuksista mainittujen toimihenkilöjen palkkauksiin nähden, olisi palkat määrättävä näiden ehdotusten mukaisesti.

Edellä esittämillään syillä on valiokunta puoltanut palkankorotuksia eräille kaasutehtaankin virkamiehille, ottaen huomioon palkanjärjestelyvaliokunnan ehdotukset. Viimeksi mainittujen ehdotusten mukaisesti on valiokunta merkinnyt kemistin sekä johtotyöosaston insinöörin pohjapalkat 5,400, 7,000 ja 4,500 markaksi, jota vastoin kirjanpitäjälle, kassanhoitajattarelle, nuoremmalle kaasumestarille ja avustavalle varastokirjanpitäjälle ei ole puollettu palkankorotusta. Mitä assistenttiin tulee, on palkanjärjestelyvaliokunta tosin ehdottanut hänen palkkansa korotettavaksi 8,000 markkaan, mutta valiokunta ei ole katsonut voivansa ehdottaa suurempaa palkkaa kuin teknillisten laitosten Hallitus on puoltanut. Sen ohessa Valiokunta edellyttää, ettei petrolivalaistuksen valvomisesta enää makseta eri korvausta.

Valiokunnan ehdotukset siis tietävät,

että alempana mainitut kaasutehtaan palkkaukset vahvistettaisiin seuraavan määräisiksi:

Valmistus:

<i>1 assistentti, palkkaa</i>	7,200: —	
<i>korotusta 5 v:n palveluksesta</i>	720: —	
<i>korotusta 10 v:n palveluksesta</i>		
<i>toukokuun 1 päivästä</i>	420: —	8,340: —
<i>1 kemisti, palkkaa</i>	5,400: —	

Johtotyöosasto.

<i>1 johtotyöinsinööri, palkkaa</i> ..	7,000: —
<i>1 avustava s:n, palkkaa</i>	4,500: —

Sähkötehdas.

Eräille sähkötehtaan toimihenkilöille ehdotettujen palkankorotusten perustelemiseksi huomautetaan, että toisen käyttöinsinöörin palkka, 4,800 markkaa, on aivan suhteeton hänen työhönsä, vaivannäköönsä ja ikäänsä, jota paitsi se ei ole suhteellinen muidenkaan vastaavan laatusessa toimessa olevain kaupungin virkamiesten palkkaetuihin. Tilastonlaatija, joka on osotutunut erittäin kykeneväksi, toimii todellisuudessa nuorempana insinöörinä laitoksessa, ja kuitenkin on palkka hänen asemassaan olevan henkilön toimeentulominimin alapuolella. Kirjanpitäjän palkkaus, jota oli ajateltu korottaa jo viran nykyisen pitäjän siihen tullessa, oli palkanjärjestelykomitean ehdotuksen johdosta jäänyt ennalleen, vaikka tämän virkamiehen on ylen vaikea tulla nykyisellä palkallaan toimeen säännöllisissäkään oloissa. Samoinkuin kirjanpitäjän on kassanhoitajattarenkin työ viime aikoina lisääntynyt, niin ettei ainoastaan hänen virantoimituksensa, joka vaatii suurinta täsmällisyyttä ja tarkkuutta, ole käynyt ylen rasittavaksi, vaan on virka-aikakin pitentynyt. Mittarikonttorin johtaja taas kuuluu niihin, joiden palkkaetuja palkanjärjestelyvaliokunta oli katsonut olevan parannettava. Varastonhoitajalta ja varastonkirjanpitäjältä vaaditaan erikoistietoja, joista yksityisten palveluksessa maksetaan paljon suuremmat palkat.

Palkanjärjestelyvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti on sähkötehtaan avustavalle käyttöinsinöörille ja mittarikonttorin johtajalle puollettu mainitun valiokunnan ehdottamaa palkankorotusta. Palkanjärjestelyvaliokunta ei ollut katsonut tilastonlaatijan, kirjanpitäjän eikä kassanhoitajattaren kuuluvan niihin, joiden palkkoja olisi parannettava, mutta kun vähäinen lisäys tilastonlaatijan palkkaan näyttää oikeutetulta sekä nykyiseen vähäiseen määräänsä

että siihen nähden mitä tämän toimihenkilön asemasta laitoksessa on lausuttu, ja kun palkanjärjestelyvaliokunta ehdotustaan laatiessaan ei voinut edellyttää sähkötehtaan liikkeen laajenevan siinä määrin kuin on ollut laita eikä aiheuttavan vastaavaa työllisäystä kirjanpitäjälle ja kassanhoitajattarelle, on valiokunta katsonut olevan ehdottaminen puheena olevain toimihenkilöiden palkkauksen korottamista teknillisten laitosten Hallituksen tekemän kohtuullisen ehdotuksen mukaisesti. Mitä sitä vastoin varastonhoitajaan ja varastokirjanpitäjään tulee, eivät samat syyt puolla heidän palkkainsa korottamista, miökätähden valiokunta ei ole voinut ottaa esitystä tältä kohden huomioon.

Valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että alempana mainittujen kaupungin sähkötehtaantoimihenkilöiden palkat vahvistetaan seuraaviksi:

Hoito.

<i>1 kirjanpitäjä, palkkaa.....</i>	<i>4,800:—</i>
<i>1 kassanhoitajatar, palkkaa..</i>	<i>3,300:—</i>

Käyttö.

<i>1 avustava käyttöinsinööri,</i>	
<i> palkkaa .....</i>	<i>6,000:—</i>
<i>1 tilastonlaatija .....</i>	<i>3,600:—</i>

Käyttötarvikkeet.

Sähkötehtaan käyttökustannusten on laskettu nousevan kaikkiaan 1,147,700 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 827,800 markkaa. Lisäannys, 319,900 markkaa, johtuu etusijassa polttopuiden kustannusten kohoamisesta. Polttoaineista oli kuluvana vuonna laskettu olevan menoja 591,000 markkaa, mutta ensi vuonna on vastaava summa laskettu 784,000 markaksi. Tämä tuntuva kohoaminen olisi, lausuu Rahatoimikamari perusteluissaan, ollut vieläkin suurempi, „ellei sähkölaitos olisi päässyt kaupungin muita laitoksia ja yrityksiä edullisempaan asemaan, sen johdosta että laitos on oikeutettu kaupungin halkovarastosta saamaan tarvitsemansa halkomäärän 28 markasta sylen, sen sijaan että kunnan muut laitokset ovat haloistaan maksaneet lähes 40 markkaa. Kysymys, eikö sähkölaitosta tällä tavoin

ole suosittu jonkin verran ja eikö tämä ole tapahtunut kunnan muiden laitojen kustannuksella, jätettäköön sillensä, koska tässä nyttemmin on olemassa valmis tosiasia. Rahatoimikamari on kuitenkin katsonut olevan mainitseminen tämän budjettikannalta merkittävän asianlaidan“.

Rahatoimikamarin vastamainitun lausunnon johdosta on sähkötehtaan toimitusjohtaja valiokunnalle ilmoittanut, että sähkölaitos oli ennen kaupungin halkojen ostelun alkamista ostanut isohkoja halkomääriä verraten halvalla hinnalla ja tätä ostelua oli jatkettu senkin jälkeen, kun polttoaineita hankki-
maan asetettu komitea oli alottanut toimintansa. Halkokomitean ostamista haloista käytettäisiin huonoimmat ja halvimmat kaupungin teollisuuslaitok-
sissa sekä paremmat ja kalliimmat kaupungin huoneistojen lämmitykseen sekä myytäväksi yksityisille. Kaupungin halkovaraston myyntihintoihin nähden oli muonitustoimikunta sähkötehtaan ehdotuksesta, joka laitos oli saanut osan halkovarastoon halvemmalla hinnalla ja halusi saada vahvistetuksi arvaamattomista tapahtumista riippumattoman halkojen hinnan, päättänyt, että kaupungin teknilliset laitokset saisivat, koska niiden halkovaraston osalta jäisi pois eräitä hoito- ja muita kustannuksia, polttoaineensa halvemmasta hinnasta. Halkokomitean tämän johdosta toimittama laskelma osotti seuraavia hintoja:

	Koivuhalat.	Havupuuhalat.	Sekahalot.
Kaupungin teknilliset laitokset	35: 65	29: 05	27: 85
Muut kunnalliset laitokset	37: 50	32: —	30: 50
Yksityishenkilöt	38: 50	33: —	31: 50

Kun sähkölaitos pääasiallisesti käyttää ainoastaan seka- ja havupuun halkoja, näkyy edellä esitetyistä numeroluvuista, että mainitun laitoksen maksettavaksi pannut hinnat ovat ainoastaan Smk 2: 65 ja 2: 95 syleltä halvemmat muiden kunnallisten laitosten maksamia hintoja. Lopuksi olisi tässä myös otettava huomioon, että sähkölaitos saa ainoastaan hiukan enemmän kuin puolet tarvitsemastaan halkomäärästä halkokomitean välityksellä ja on muun osan hankkinut yksityisesti.

Kun valiokunnalla on ollut tilaisuus todeta sähkölaitoksen toimitusjohtajan edellä antamat tiedot paikkansa pitäviksi, ei valiokunta ole voinut havaita Rahatoimikamarin huomauttamaa sähkölaitoksen maksamaa halkojen hintaa budjettikannalta miksikään „merkittäväksi asianlaidaksi“ eikä muutoinkaan mitenkään sopimattomaksi.

Sekalaiset menot.

Vesijohtolaitokseen kuuluvan vastaavan nimikkeen kohdalla esitetyistä syistä

poistettanee menoerään Hallituksen käyttövarat liitetyt sanat „menosäännön puitteissa“.

Utistustyöt.

Koska on epätietoista, voidaanko sähkölaitoksen tarvitsemaa turbogeneraattoria ensi vuonna hankkia ja tarkoitukseen osotettua määrärahaa käyttää, ehdottaa valiokunta, jotta eri esitystä tekemättä saisi summan käyttää myöhemminkin,

että puheena oleva menoera merkittäisiin siirtomäärärahaksi.

Kesäkuun 3:ntena 1914 päivätyssä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914*) on palkanjärjestelyvaliokunta huomauttanut, että eräille teknillisten laitosten virkamiehille on Kaupunginvaltuuston kulloinkin kerrakseen tekemällä päätöksellä taattu ikäkorotus määrävuosien palveluksesta sekä että, kun ei ole aihetta tässä kohden asettaa eräitä virkamiehiä poikkeusasemaan, olisi yleisesti määrättävä, että teknillisten laitosten kaikki vakinaiset virkamiehet ovat oikeutetut saamaan ikäkorotuksen. Tähän lausuntoon yhtyen valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että kaikille teknillisten laitosten vakinaisille virkamiehille taataan ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 %:n pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

Kolmastoista Pääluokka.*Yleiset työt.*

Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.

Pääasiassa samoilla perusteilla, joilla valiokunta on puoltanut erinäisille

teknillisten laitosten virkamiehille ehdotettuja palkankorotuksia, on Rahatoimikamari puoltanut henkilökohtaisia palkanlisäyksiä Rakennuskonttorin katu-, viemäri- ja satamaosaston insinööreille 1,000 markkaa kumpaisellekin. Kun tällainen menettely, jota vastaan valiokunnalla ei ole ollut mitään muistuttamista, näyttää olevan Kaupunginvaltuuston erittäin vahvistettava, esittää valiokunta Valtuuston päätettäväksi,

että Rakennuskonttorin katu-, viemäri- ja satamaosastolla palvelevat kaksi insinööriä saavat 1916 vuoden alusta henkilökohtaista palkanlisäystä kumpikin 1,000 markkaa.

Uutena satunnaisena menoeränä on Rahatoimikamari merkinnyt 4,600 markkaa niiden Oulunkylän kartanon osain vaakitsemiseksi, jotka eivät kuulu kaupungille, ja tämän perustelemiseksi maininnut että, sittenkun Oulunkylän huvilayhdyskunnan valtuutetut olivat ilmoittaneet aikovansa laadituttaa yhdyskunnan kaupunginasemakaavan ehdotuksen sekä hakea sille vahvistusta, Helsingin kaupungin olisi varattava itselleen oikeus laatia tämä kaupungin-asemakaava, jottei vastedes syntyisi haittoja siitä, että mainittu huvilayhdyskunta on suunniteltu ja rakennettu kaupungin kehitykselle hankalan asemakaavan mukaan, ja olivat yhdyskunnan valtuutetut ilmoittaneet, ettei tuollainen toimenpide kohtaisi estettä, edellyttäen kaupungin suorittavan kaikkialt tältä johtuvat menot.

Kun epätietoista on, toteuttaako Oulunkylän huvilayhdyskunta edellä mainitun aikomuksensa ensi vuonna, ja kaupungille joka tapauksessa on asiasta voimassa olevan asetuksen mukaan suotava tilaisuus lausua mielensä tuollaisesta hakemuksesta, ei määrärahan paneminen menosääntöön puheena olevaa tarkoitusta varten liene olojen vaatima, minkätähden valiokunta ehdottaa

mainitun menoerän poistettavaksi.

Rakennukset ja talot.

Uutistytöt.

Kun uusien kansakoulutalojen teettämistä varten merkitty 100,000 markan määräraha asian laadun johdosta on tarkoitukseensa käytettävä, siinäkin tapauksessa että tuollaista rakennustyötä ei pantaisi toimeen vuonna 1916 tai että ainoastaan osa määrärahasta silloin käytettäisiin,

on puheena oleva menoerä merkittävä siirtomäärärahasi.

Kadut ja yleiset paikat.

Sen johdosta että 1914 vuoden budjettivaliokunta oli Rahatoimikamarin kuluvana vuonna teetettäväksi ehdottamiin kaduntasoitustöihin nähden erikoisesti huomauttanut, että niitä, koska ne eivät olleet minkään välittömän tarpeen vaatimia, olisi pääasiassa pidettävä hätäaputöinä, minkätähden ne olisi pantava käyntiin ainoastaan sikäli kuin työnpuutetta oli olemassa, päätti Kaupunginvaltuusto kuluvan vuoden budjettia järjestäessään, että puheena olevia töitä ei saisi teettää Valtuuston suostumusta kussakin eri tapauksessa siihen hankkimatta. Tämän päätöksen johdosta ja kun työansion tilaisuutta kuluvana vuonna on ollut runsaasti tarjona kaupungin lähistössä, on alempana mainitut menosääntöön merkityt kaduntasoitustyöt jätetty teettämättä:

Pengerkadun tasoitus täyteen leveyteensä Sakarias- ja Torkkelikadun väliltä	Smk	23,700: —
Pengerkadun s:n s:n Torkkeli- ja Helsinginkadun väliltä	„	16,000: —
Torkkelikadun s:n I. Viertotien ja Pengerkadun väliltä ..	„	16,400: —
Torkkelikadun s:n Penger- ja Agrikolakadun väliltä	„	32,500: —
Adolfintien s:n pitkin pituuttaan	„	28,000: —
Harjutorin s:n	„	12,900: —
Kaisaniemenkadun tasoitus	„	174,900: —
I Linjan s:n Castrén- ja Alppikadun väliltä	„	45,000: —
Alppikadun laajentaminen täyteen leveyteensä II Linjan ja Vanhan Eläintarhantien väliltä	„	7,000: —
Castrénkadun korottaminen I ja II Linjan väliltä	„	4,900: —

Eräiden edellä lueteltujen katujen alle teetettäviä lokaviemärejä varten oli budjettiin pantu määrärahoja kaikkiaan 50,300 markkaa sekä vesijohtoa varten kaikkiaan 48,700 markkaa, jotka määrärahat ovat samasta syystä jääneet kuluvana vuonna käyttämättä. Määrärahoista tulisi ainoastaan Kaisaniemenkadun tasoitusta ja vesijohtoa varten tarvittava suoritettavaksi lainavaroista, ja on Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin sekä Keisarillinen Senaatti myöntynyt määrärahan suorittamiseen 1911 vuoden obligatsioonilainasta.

Rahatoimikamarin mielestä olisi nyt kaikki edellä mainitut määrärahat, yhteensä 460,300 markkaa, tavallisessa järjestyksessä siirrettävä tilinpäätöksessä ensi vuoteen sekä työt teetettävä, arvatenkin siinä tapauksessa, jota Kaupunginvaltuuston päätös tarkoittaa. Tähän ei valiokunta kuitenkaan voi yhtyä. Puheena olevat kaduntasoitukset ja niiden yhteydessä olevat viemäri- ja vesijohtotyöt on, lukuun ottamatta Kaisaniemenkadun tasoitusta,

pantu kuluvaan vuoden budjettiin, ei siksi että mikään välttämätön tarve vaatisi niitä nykyoloissa teettämään, vaan pääasiallisimmin jotta kaupunki tarpeen vaatiessa voisi osottaa työtä työttömyyttä kärsivälle kaupungin työväestölle. Kun edellytys, jota silmällä pitäen määrärahat myönnettiin, ei ole toteutunut, koska runsasta työnsaantia on pitkin vuotta vallinnut, on määrärahat valiokunnan mielestä katsottava säästyneiksi ja Kaupunginvaltuuston uudestaan päätettävä, onko ja missä määrin varoja mainittuja töitä varten jälleen ensi vuoden menosäännössä osotettava. Tähän on sitä enemmän syytä, kun, mikäli valiokunta on saanut tietää, aikaisemmin lasketut kustannusmäärät tarveainehintain ja työpalkkain yleisen kohoamisen johdosta eivät enää riitä, vaan tarvittaisiin melko suuria lisäsummia.

Kaisaniemenkadun tasoitukseen nähden on asia jonkin verran toinen. Tämä työ tarkoittaa todellisen liikennetarpeen tyydyttämistä ja kaupunki on sitä paitsi niille talonomistajille, joita kadun aukaiseminen koskee, sitoutunut mahdollisimman pian ryhtymään tasoitustyötä teettämään. Kun tätä tarkoitusta varten sitä paitsi, niinkuin jo mainittiin, on niinkään 1911 vuoden lainasta varattu 174,900 markkaa, näyttää puheena oleva työ ainoastaan mikäli tarvittavaa lisämäärärahaa koskee olevan uudelleen pantava ensi vuoden menosääntöön, jota vastoin alkuperäinen määräraha tileissä siirtyy mainittuun vuoteen.

Valiokunta sentähden esittää,

että kuluvaan vuoden menosäännössä edellä mainittuja kaduntasoitus-, viemäri- ja vesijohtotöitä varten olevat määrärahat, lukuun ottamatta Kaisaniemenkadun (ent. Murtokadun) tasoitusmäärärahaa 174,900 markkaa, kaikkiaan 285,400 markkaa, katsottaisiin säästyneiksi.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä olevan ehdotuksen, kohoaa kuluvalta vuodelta käytettävänä oleva säästö edellä mainitulla 285,400 markan määrällä, siitä kuitenkin pois luettua teettämättömien vesijohtotöiden kustannukset 48,700 markkaa, joka summa olisi maksettu 1911 vuoden obligatsioonilainasta eikä siis vaikuttanut kuluvaan vuoden taksoitukseen.

Tämän jälkeen käydessään harkitsemaan, mitkä aikaisemmin ehdollisesti päätetyistä uutistöistä olisi jälleen pantava ensi vuoden menosääntöön, on valiokunta, havainnut, että ainoastaan Harjutorin tasoitus, I Linjan tasoitus Castrén- ja Alppikadun väliltä, Alppikadun laajentaminen täyteen leveyteensä II Linjan ja Vanhan Eläintarhantien väliltä sekä Castrénkadun korotus I ja II Linjan väliltä on luettava niihin töihin, joiden pikaista teettämistä vaativat

muutkin syyt kuin halu varata kaupungin työntekijöille työansion tilaisuutta.

Harjutorin tasoitus tarkoittaa niiden syvien vesikuoppain täyttämistä ja tasoittamista, joita siellä nykyään on ja joiden poistamista Terveystieteiden lautakunta on terveydelliseltä kannalta pitänyt tarpeellisenä. Mitä taas tulee Castrén- ja Alppikadun välisen I Linjan tasoitukseen sekä muihin edellä mainittuihin töihin, ovat ne välttämättömät, jotta raitiotieyhtiö saisi velvollisuutensa mukaisesti rakennuttaa uusia linjoja Kallioon.

Niinkuin jo edellä mainittiin, eivät nämä työt kuitenkaan enää työpalkkain ja tarveainehintain kohoamisen johdosta ole teetettävissä samoilla kustannuksilla kuin viime kesänä. Rakennuskonttorin laatiman ja valiokunnalle toimitetun laskelman mukaan olisivat kustannukset nyttemmin seuraavat:

	1915 v:n rahas.	Lisäys.	Kaikkiaan.
Harjutorin tasoitus.....	12,900: —	950: —	13,850: —
1 Linjan s:n Castrén- ja Alppikadun väliltä ..	45,000: —	18,600: —	63,600: —
Alppikadun laajentaminen täyteen leveys- teensä II Linjan ja Vanhan Eläin- tarhantien väliltä	7,000: —	2,950: —	9,950: —
Castrénkadun korotus I ja II Linjan väliltä	4,900: —	400: —	5,300: —

Kaisaniemenkadun teettämistä varten on Rahatoimikamari jo ensi vuoden menosääntöön pannut tarvittavan määrärahan 42,000 markkaa, mutta katsonut sen käyvän suorittaminen taksoitusvaroista. Valiokunta puolestaan on kuitenkin sitä mieltä että, kun alkuperäinen määräraha on osotettu 1911 vuoden obligatsioonilainasta ja tästä lainasta vielä on käyttämättä Smk 793,836: 92 (*Pain. asiakirj. N:o 58 vuodelta 1915*), käy mainitun lisäyksenkin sopivasti osottaminen maksettavaksi lainasta, erittäinkin kun siten tuntuvasti voidaan vähentää ensi vuonna taksoittamalla hankittavaa tulomäärää.

Mitä sitten Rahatoimikamarin ensi vuodeksi ehdottamiin uusiin kaduntasoitustöihin tulee, on valiokunta katsonut voivansa niitä puoltaa, lukuun ottamatta Viipurinkadun tasoitusta ja siinä yhteydessä teetettäviä lokaviemäri- ja vesijohtotöitä, joihin tarvittavat määrarahat nousevat kaikkiaan 111,800 markkaan. Niinkuin Rahatoimikamari huomauttaa, vaatii Viipurinkadun tasoitusta nykyään, jolloin sen vierelle ei ole asutusta odotettavana, yksinomaan se seikka, että raitiotieyhtiö aikoo pitkin mainittua katua teettää Kallion ja Läntisen Viertotien välisen yhdysraiteen. Se seikka että yhtiö sitä varten pitää Viipurinkatua jo tasoitettua Karjalankatua parempana,

johtuu taas siitä, että jälkimäisen kadun nousu on epäedullisempi kuin edellisen. Kun, mikäli valiokunnalle on ilmoitettu, Karjalankadun korkeusolot eivät kuitenkaan saata mahdolliseksi raitiotien sijoittamista tälle kadulle, mikä näkyy siitä, että yhtä jyrkkiä nousuja on raitiotieverkossa muuallakin, on valiokunta, joka samoinkuin Rahatoimikamarikin pitää paljon luonnollisempänä, että suunniteltu raitiotielinja rakennetaan pitkin Karjalankatua kaupunginosan keskukseen eikä pitkin puiston viertä kaupunginosan laitaan, ollut sitä mieltä, ettei ole riittäviä syitä nyt rasittaa budjettia puheena olevalla kalliilla tasoitustyöllä.

Edellä lausutun johdosta esittää valiokunta Kaupunginvaltuuston päättäväksi:

että 1916 vuoden menosääntöön on nimikkeen „Uutistytöt“ kohdalle uudelleen pantava seuraavat 1915 vuoden menosääntöön ehdollisesti merkityt kaduntasoitustyöt:

<i>Harjutorin tasoitus</i>	<i>Smk</i>	<i>13,850: —</i>
<i>I Linjan s:n Castrén- ja Alppikadun väliltä</i>	<i>„</i>	<i>63,600: —</i>
<i>Alppikadun laajentaminen täyteen leveyteensä II Linjan ja Vanhan Eläintarhatien väliltä</i>	<i>„</i>	<i>9,950: —</i>
<i>Castrénkadun korotus I ja II Linjan väliltä</i>	<i>„</i>	<i>5,300: —</i>

mutta

että Viipurinkadun tasoitusmääräraha 64,700 markkaa poistetaan.

Viipurinkadun tasoituksen ja sen yhteydessä olevain töiden sekä eräiden kuluvan vuoden rahasääntöön ehdollisesti merkittyjen, tarpeettomiksi osottautuneiden hätäaputöiden poistamisen johdosta vähenevät tosin taksoitusvaroilla teetettävät yleiset työt tuntuvasti. Mutta tämän seikan ei kuitenkaan valiokunnan mielestä tarvitse herättää epäilyjä. Mikäli valiokunta on asiantuntevalta taholta saanut tietää, on edellytettävissä nykyisissä kruununtöissä vielä kauan jatkuvan työansion tilaisuutta melko suurelle työvoimalle, ja jos tämä asianlaita syystä tai toisesta muuttuu ja työnpuutetta syntyy, on kaupungilla tilaisuus ryhtyä jatkamaan nykyään keskeytyneenä olevaa uuden teurastamon rakennustyötä, jota varten 1911 vuoden lainasta on varattu 2 miljoonaa markkaa, jota paitsi uudesta 12 miljoonan markan lainasta saadaan varoja käytettäväksi laajaperäisten laituri- ja tasoitustöiden teettämiseen Santa- ja Busholmassa, jotka työt tuotantotarkoituksia edistävinä näyttää epäilemättä olevan asetettava ainakin nykyään vähän kannattavain kaduntasoitustöiden

edelle. Vastamainitut näkökohdat huomioon ottaen ja koska sodan aikaansaamat tavattomat olot puheena olevalla alalla edelleen näyttävät vaativan kaupunkia olemaan teettämättä tässä mainitun laatuaisia yleisiä töitä laajemmassa mitassa kuin mitä ehken syntyvä työnpuute vaatii, katsoo valiokunta olevan ehdottaminen Valtuuston määrättäväksi,

että ne kaduntasoitustyöt, joita varten määrärahoja on 1916 vuoden rahäsäännössä, pannaan käyntiin vasta sitten, kun Kaupunginvaltuusto on Rahatoimikamarin esityksestä siitä erittäin päättänyt.

Kanavat ja viemärit.

Utistytöt.

Jos Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt valiokunnan tämän edellisen nimikkeen kohdalla Viipurinkatuun nähden tekemän ehdotuksen,

on menoerä „Viipurinkadun alainen lokaviemäri Smk 17,800: —“ poistettava.

Satamat.

Utistytöt.

Rahapajan rantasillan itäisimmän osan uudistamista varten on Rahatoimikamari merkinnyt 50,000 markan määrärahan. Kun tämä rantasilta ei kuitenkaan ole yksityisen liikenteen käytettävänä, minkä asianlaidan saanee olettaa jatkuvan pitemmän aikaa edelleenkin, käynee työn teettämisen siirtäminen toistaiseksi. Huomauttaen että Kaupunginvaltuusto on Rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen esityksestä kuluvana vuonna myöntänyt määrärahan sen rantasillan osan purkamista varten, jonka raukeamisen vaara on tarjona, pyytää valiokunta ehdottaa,

että puheena oleva menoerä poistetaan.

Työkalut.

Kun niiden työkalujen hankkiminen, joita varten tämän nimikkeen kohdalle on pantu määrärahat, nykyoloissa kohtaa vaikeuksia, ehdottaa valiokunta

poistettaviksi seuraavat määrärahat:

<i>Pystö- ja tasohöyläkoneen oston.....</i>	<i>2,225: —</i>
<i>Sirkkelisahan s:n .....</i>	<i>500: —</i>

<i>Moottorin oston akselineen y. m.</i>	1,600: —
<i>Kierteenleikkauskoneen s:n</i>	3,000: —
<i>Pilariporakoneen s:n</i>	2,000: —

Myöntäessään lisämäärärahan Nickbyn mielisairaalarakennusta varten päätti Kaupunginvaltuusto viime marraskuun 2 päivänä, että ne tätä rakennusyritystä varten hankitut työkalut, joita ei kävisi edullisesti muuttaminen rahaksi, on kohtuullisesta korvauksesta siirrettävä kaupungin yleiseen varastoon ja että vastaavan suuruinen määräraha on pantava 1916 vuoden menosääntöön. Osa puheena olevia työkaluja on sittemmin myyty kunnan teurastamolle Smk:n 1,355: 25 hinnasta ja toinen osa jätetty mielisairaalan käytettäväksi, jota paitsi kaupungin varastoon on siirretty työkaluja ja kalustoa Smkan 9,606: 45 arvioarvosta, joka summa siis olisi merkittävä menosääntöön. Kun tässä tapauksessa kuitenkin mainittu summa, Rahatoimikamarin mielestä, tulisi menosääntöön kahdesti, koska työkalujen hankintakustannukset jo on luettu mainitulle sairaalalle myönnettyihin rakennusrahoihin, olisi tämän välttämiseksi joko ne murrettava erilleen sairaalaa varten myönnetystä lisämäärärahasta, josta siis olisi vähennettävä vastaava määrä, taikka myös Kaupunginvaltuuston muutettava päätöksensä siihen suuntaan, että puheena olevan kaluston ja työkalut saisi korvausta maksamatta siirtää kaupungin yleiseen varastoon; ja on Rahatoimikamari jättänyt tämän asian Valtuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Valiokunta puolestaan ei voi havaita, että Rahatoimikamarin mainitsema seikka vaatisi sen suuntaista toimenpidettä, jota Kamari on ehdottanut. Jos nimittäin, sen johdosta että työkaluista saadulla hinnalla hyvitetään rakennusmäärärahaa, rakennustyötä varten myönnettyä lisämäärärahaa kokonaisuudessaan ei tarvitse käyttää, tulee ainoastaan todellinen kustannusmäärä maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainasta, josta määräraha on aikomus suorittaa, ja ylijäämä säästyy lainan hyväksi. Kun tällainen menettely ei voi aiheuttaa epäilyksiä kirjanpitokannalta ja kun Kaupunginvaltuuston edellä mainittu päätös epäilemättä on periaatteellisesti oikea, ehdottaa valiokunta Valtuuston päätettäväksi,

että työkalujen määrärahan kohdalle merkitään Smk 9,606: 45 Nickbyn mielisairaalan rakennustyöstä jällelle jääneiden erinäisten työkalujen lunastamiseksi.

Sekalaista.

Sittenkun kaupungin yleisissä töissä olevat työntekijät nykyisen kalliinajan johdosta olivat anoneet palkkinsa korottamista määrällä, joka olisi suhteellisesti suurempi alempipalkkaisille työntekijöille, on kaupungin yleisten

töiden Hallitus Rahatoimikamarille ilmoittanut että, sen jälkeen kun viime syyskuun alussa oli myönnetty palkanlisäystä 45 penniä päivässä eli 7—10 % palkkamäärästä, olivat työntekijäin päivätulot, sen johdosta että työpäivä pimeänä vuodenaikana oli lyhennetty 9 tuntisesta 8 tuntiseksi, vähentyneet hiukan enemmällä kuin myönnetyn kalliinajanlisäyksen määrällä. Ensivuotisen todennäköisen työntekijämäärän mukaan laskien sekä ryhmittäen työntekijät palkkauksensa ja elatusvelvollisuutensa mukaan on Hallitus arvioinut korotuksen aiheuttavan menoja 7,000 markkaa kuukaudessa, joka summa olisi maksettava viime marraskuun 1 päivästä 1916 vuoden loppuun. Ehdottaen hankittavaksi puheena olevaan tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan marras- ja joulukuulta on Hallitus toivonut ensi vuodeksi myönnettävän 84,000 markkaa samaan tarkoitukseen. Samoin kuin Hallitus on Rahatoimikamarikin katsonut olevan edelleen korottaminen kaupungin töissä olevain työntekijäin palkkaehtoja myöntämällä heille kalliinajanlisäys. Mitä ensi vuonna tarvittavaan rahamäärään tulee, on Kamari pitänyt sen arvioimista sangen vaikeana, jota paitsi olisi annettava kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi saattaa säännölliset palkat jälleen käytäntöön, kun syytä siihen ilmaantuu. Kamari on puoltanut Hallituksen ehdotusta mikäli vuonna 1916 tarvittavaa määrärahaa koskee.

Nykyoloihin nähden käynee pyydettyä lisämäärärahaa tuskin epäminen, jos mieli välttää lisäsummain tarvetta ensi vuonna, minkätähden valiokunta, joka edellyttää Rakennuskonttorin noudattavan tarpeellista säästäväisyyttä sille annettujen määrärahaain käyttämisessä, esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että 1916 vuoden menosääntöön on pantava 84,000 markkaa kaupungin yleisissä töissä kalliinajan johdosta maksettaviin työpalkkain korotuksiin.

Neljästoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

A. Joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.

Vuonna 1916 myönnettäviä eläkkeitä varten on Rahatoimikamari varannut 5,000 markkaa. Kun tämä summa tuntuu niukanlaiselta riittääkseen siitä suoritettaviin maksuihin, ehdottaa valiokunta

puheena olevan menoerän korotettavaksi 10,000 markkaan.

B. Huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.

Eläkkeensaajan kuoleman johdosta

on ulkotyöläisen Anna Sofia Juhontytär Johanssonin eläke, 374 markkaa, poistettava.

C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.

Syystä että tähän ryhmään kuuluvista apurahansaajista leskirouva Frideborg Nordin on mennyt uusiin naimisiin ja entinen kansakoulunopettaja Vilho Alekski Lahti kuollut,

poistettanee heille myönnetyt apurahat, 1,200 ja 500 markkaa.

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talot ja maatilat.

Siihen nähden että menot kaupungin eri talojen kalustosta sekä sen korjauksesta ja täydentämisestä, jota tarkoitusta varten viimeksi oli merkitty 20,000 markkaa, mutta Rahatoimikamari nyt on merkinnyt 15,000 markkaa, Kamarin ilmoituksen mukaan ovat tuntuvasti vähentyneet, sittenkun Kaupunginvaltuusto viime budjetinjärjestelyssä päätti, että määrärahasta ei saa menoja osottaa maksettavaksi, ennenkuin Kamarin suostumus siihen on hankittu, näyttää tätä määrärahaa käyvän vieläkin supistaminen, ja ehdottaa valiokunta sentähden

sen merkittäviksi 10,000 markan määräiseksi.

Erityiset määrärahat.

Koska Kaupunginvaltuusto viime marraskuun 2 päivänä myönsi Kunnalliselle Keskustoimistolle sekä 12,500 markan määrärahan toimiston voimas-

sapitoon vuonna 1916 että lisäksi 480 markkaa toimiston aikoman Suomen Kunnallislehden 80 vuosikerran tilaamiseen mainitun vuoden alusta,

merkittänee viimeksi mainittu määrärahaerä menosääntöön.

Sen johdosta että erinäiset urheiluyhdistykset olivat anoneet toimitettavaksi moniaita uutisrakennus- ja korjaustöitä Eläintarhan urheilukentällä, on kaupungin yleisten töiden Hallitus ehdottanut, että kentän ympärillä olevain puupatsaiden sijaan pantaisiin rautatiekiskot ja niiden väliin metrin korkuinen panssariverkko, joista töistä olisi kustannuksia 7,700 markkaa; että rakennettaisiin kaksi lipunmyyntisuojusta 1,000 markan kustannuksilla sekä että juoksurahat päällystettäisiin hiilijauheella, josta työstä olisi kustannuksia 600 markkaa. Lisäksi ovat hakijat anoneet laitettavaksi istumapaikkoja, josta työstä olisi kustannuksia 5,500 markkaa. Rahatoimikamari on, äänestettyään, ehdottanut Hallituksen esitystä evättäväksi, koska nykyolot eivät salli määrärahaan myöntämistä. Asiaa viime syyskuun 21 päivänä käsitellessään päätti Kaupunginvaltuusto lähettää asian budjettivaliokuntaan, joka pyynnöstään on Rakennuskonttorilta saanut puheena olevain töiden uuden kustannusarvion, jonka mukaan niistä kohonneiden tarveainehintain johdosta nyttemmin olisi kustannuksia: aitauksesta 15,640, lipunmyyntisuojusta 1,000, radan päällystämisestä hiilijauheella 700 sekä istumasijain laittamisesta 6,800 markkaa.

Kun urheiluelämän edistämisen ei tule olla kaupungille vieras tehtävä, esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto myöntyisi esitykseen muutoin, paitsi mitä tulee aitauksen teettämiseen kentän ympärille, koska tämän työn kustannukset nykyoloissa nousisivat kaksi vertaa suuremmiksi kuin tavallisissa oloissa, ja siis päättäisi

Eläintarhan urheilukentän kuntoonpanettamista varten merkittäväksi seuraavat määrärahat:

<i>kahden lipunmyyntisuojuksen teettämiseen Smk 1,000: —</i>	
<i>juoksuradan päällystämiseen hiilijau-</i>	
<i>heella .....</i>	<i>” 700: —</i>
<i>istumapaikkain laittamiseen.....</i>	<i>” 6,800: —</i>

Syyskuun 21 päivänä 1915 asetti Kaupunginvaltuusto komitean hankki-
maan selvitystä ja antamaan lausuntoa kaupungin viemäriolojen järjes-
tämismahdollisuuksista. Komitean juoksevia menoja varten osotettiin 10,000
markkaa. Laadittuaan yleispiirteisen työohjelman ja erinäisten tutkimusten

toimittamiseksi tarpeellisten laitosten kustannusarvion, oli komitea kuitenkin havainnut puheena olevista laitoksista olevan kustannuksia tuntuvasti enemmän kuin myönnetyllä määrärahalla voi suorittaa, mikä seikka johtui osin tarveaineiden ja työhintain kohoamisesta ja osin siitä, että komitea, joka oli katsonut olevan aikaisempia ehdotuksia täydentäminen ja pannut pääpainon tyydyttävän tuloksen saavuttamiseen, oli havainnut suotavaksi, että tutkimukset ulotettaisiin laajemmalle kuin asiaa aikaisemmin käsiteltäessä oli edellytetty. Komitea on laatinut seuraavan kustannusarvion:

Työkustannuksia vuonna 1915.....	Smk	1,833: 45
” ” ” 1916.....	”	8,800: —
Perustamiskuluja	”	11,380: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 22,013: 45</u>

Tämän summan haluaa komitea tasoittaa arvaamattomien tarpeiden varalta Smkalla 2,986: 55, joten komitean töitä varten tarvittaisiin kaikkiaan 25,000 markkaa. Kun Kaupunginvaltuusto jo on osottanut tähän tarkoitukseen 15,000 markkaa, on komitea anonut myönnettäväksi 10,000 markan lisämäärärahaa. Rahatoimikamari, joka on käsitellyt asian sen jälkeen, kuin sen budjettiehdotus oli laadittu, on puoltanut esitystä.

Kun komitea on ilmoittanut ei voivansa tyydyttävästi täyttää tehtävänsä, ellei pyydettyä määrärahaa anneta sen käytettäväksi, päättäneen Kaupunginvaltuusto

menosääntöön pantavaksi 10,000 markan lisämäärärahan kaupungin viemäriolojen järjestämismahdollisuuksien selvittämiseksi.

Tehdessään esityksen kansanlastentarhain apumaksun korottamisesta on näiden laitosten johtokunta samalla oman puoltosanansa keralla Kaupunginvaltuustolle lähettänyt kirjoituksen, jossa kaupungin avustamain kansanlastentarhain kaikki opettajattaret anovat heille annettavaksi kalliinajan lisäystä samojen perusteiden mukaisesti, mitkä Valtuusto viime marraskuun 16 päivänä oli vahvistanut kaupungin virka- ja palvelusmiehiin nähden. Tämän anomuksen johdosta, jonka Valtuusto on kuluvan joulukuun 10 päivänä lähettänyt valiokuntaan, on Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa ilmoittanut asettuvansa jonkin verran epäröivälle kannalle mitä tulee kysymykseen mainitun edun suomisesta hakijoille, varsinkin kun Kamari Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen pohjana olleessa mietinnössä oli nimenomaan huomauttanut, että määrärahasummaa laskettaessa ei ollut otettu lukuun kansanlastentarhain opettajattaria, joita ei käynyt katsominen kunnan

palveluksessa oleviksi. Tunnustaa kuitenkin täytyy, että yksinomaan tämä muodollinen seikka sai aikaan, että nämä opettajattaret jätettiin syrjään, sillä heidän sangen vaatimattomat palkkaetunsa ja kuitenkin varsin rasittava ja aikaa vievä työnsä kylläkin perustelevat kalliinajanlisäyksen myöntämistä nykyoloissa. Ja kun Kaupunginvaltuusto hiljattain myöntämällä eläkeapumaksun mainituille opettajattarille lisäksi on vahvistanut sitä käsitystä että, vaikka muodolliselta kannalta onkin tehtävä ero kunnan toimihenkilöiden ja puheenalaisten opettajatarten välillä, kaupunginviranomaiset kuitenkin ovat halukkaat taloudellisesti heitä kannattamaan, on Rahatoimikamari puoltanut hakemusta ja esittänyt Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että ensi vuoden menosäännössä kalliinajanlisäystä varten olevaa määrärahaa korotettaisiin 5,000 markalla ja mainittua kalliinajanlisäystä jakamaan asetetulle valiokunnalle annettaisiin tehtäväksi ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että kansanlastentarhainkin opettajisto pääsee tuollaisesta lisäyksestä osalliseksi Kaupunginvaltuuston vahvistamain perusteiden mukaisesti.

Rahatoimikamarin esittämistä syistä ja kun puheena olevain opettajatarten uhrautuvasta työstä maksetaan sangen vaatimaton palkka, esittää valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että kaupungin avustamain kansanlastentarhain opettajattaret saavat kalliinajanlisäystä niiden perusteiden mukaisesti, mitkä Kaupunginvaltuusto marraskuun 16 päivänä 1915 on vahvistanut tuollaiseen kaupungin virka- ja palvelusmiehille tulevaan etuun nähden; sekä

että kalliinajanlisäystä varten olevaa määrärahaa tämän johdosta korotetaan 5,000 markalla.

Tulot.

Vuodelta 1915 käytettävänä olevan säästön on Rahatoimikamari laskenut 200,000 markaksi eli likimain puoleksi siitä määrästä, minkä Rahatoimikonttorin viime marraskuulla laatima ja Kamarin budjettiehdotuksen oheen pantu laskelma osottaa säästöä. Konttorin kuluvan joulukuun 13 päiväältä Valiokunnan pyynnöstä laatima uusi säästöarviolaskelma, joka liitteenä seuraa tätä mietintöä, kuitenkin osottaa, että kuluvan vuoden säästön näyttää käyvän laskeminen 946,000 markaksi. Kun tähän summaan vielä käy lisääminen 100,000 markkaa, jolla määrällä sähkötehtaan toimitusjohtaja on katsonut mainitussa laskelmassa edellytettyä sähkötehtaan voittoa käyvän lisääminen, sekä ne 236,700 markkaa, mitkä, niinkuin valiokunnan 13 pääluokan kohdalla antaman selvityksen mukaan ovat säästyneet kaduntasoitusmäärärahoista, on säästö tasaluvuin 1,280,000 markkaa. Tähän nähden ja kun laskelma vuoden jälellä olevana aikana tuskin muuttunee, mutta toiselta puolen nykyiset epävarmat olot kehottavat noudattamaan suurinta varovaisuutta, on Valiokunta arvellut säästön vuoden lopussa käyvän korottaminen 400,000 markalla sekä esittää sentähden

käytettävänä olevan säästön merkittäväksi 600,000 markan määräiseksi.

Ensimmäinen osasto.

Korot.

Kun se 4 miljoonan markan määrä, minkä kaupunki lainasopimuksen mukaan on velvollinen helmikuussa 1916 nostamaan uudesta 12 miljoonan markan lainasta, enimmältä osalta menee kaupungin muonitustoimikunnan käyttämän pankkiluoton suoritukseen sekä muonitustomikunnan sitten on suoritettava kaupungille korkoa vuoden varrella maksamatta olevasta lainamäärästä, näyttää

„erinäisiä korkoja“ nimisen tuloerän käyvän korottaminen 200,000 markkaan.

Toinen osasto.***Tontinlunastukset.*****Kolmas osasto.*****Kaupungin kiinteä omaisuus.***

sekä

Neljäs osasto.***Tuloa tuottavat oikeudet.***

eivät ole aiheuttaneet huomautusta valiokunnan puolelta.

Viides osasto.***Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.***

13 pääluokan *Yleiset työt, Työkalut* kohdalle on valiokunta ehdottanut pantavaksi Smk 9,606: 45 erinäisten Nickbyn sairaalarakennusta varten hankittujen, mutta nyttemmin tarpeettomiksi käyneiden ja kaupungin yleiseen varastoon siirrettyjen työkalujen hintaa. Jos tämä ehdotus hyväksytään, on mainittu määrä samoin kuin se Smkan 1,355: 25 summa, jolla teurastamorakennus on ostanut osan mainittuja työkaluja, merkittävä tuloksi tämän osaston kohdalle, minkätähden valiokunta ehdottaa

tuloeräksi merkittäväksi „Nickbyn mielisairaalaista osin kaupungin varastoon, osin teurastamorakennukselle myydyt ylijääneet työkalut Smk 10,961: 70.

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Suostuntavaroista kaupunkien kansakoulujen voimassapitoon annettavan apumaksun laskemisen perusteesta sanotaan Keisarillisen Senaatin kirjeessä Koulutoimen Ylihallitukselle maaliskuun 13 päivältä 1895 että, sittenkun 1894 vuoden valtiopäivät puolestaan olivat päättäneet, että mainitun apumaksun laskemisen perusteena vastedes oli oleva 25 % siitä määrästä, johon kaupunkikunnan todelliset menot näistä kouluista nousevat, ja että näihin menoihin on luettava rahamenot, kustannukset polttopuista ja valosta, opetusvälineistä, määräraha varattomain oppilaiden kirjain hankkimiseksi sekä koulujen omain huoneistojen vuokra-arvo, oli Keisarillinen Senaatti, joka oli valtuutettu ryhtymään valtiopäiväin päätöksestä johtuviin toimenpiteisiin, vahvistanut valtiopäiväin määräämän perusteen kaupunkien kansakoulujen voimassapitoon annettavan valtioavun laskemiselle, noudatettavaksi tuollaisia apumaksuja vastedes myönnettäessä. Senaatin kirjeessä marraskuun 13 päivältä 1905 määrättiin, että menoihin myös saisi lukea vuokrattujen kansakouluhuoneistojen vuokramäärät. Vastoin näitä määräyksiä on Keisarillinen Senaatti elokuun 25 päivänä 1914 määrännyt, että apumaksua on mainitulta vuodelta annettava puolet aikaisemmin vahvistetusta määrästä eli 12 1/2 % edellä mainitun laatusista kaupungin kansakoulumenoista, jommoisiksi on luettu kasvatuslaitostenkin menot. Tämän johdosta ja kun vuodelta 1915 ei ollut odotettavana suurempaa apumaksua kuin edelliseltäkään vuodelta, merkittiin tämä apumaksu kuluvan vuoden menosääntöön mainituksi prosenttiluvuksi menoista. Kuitenkin anoi Kaupunginvaltuusto Keisarilliselta Senaatilta, että kaupungille tulevaa apumaksua maksettaisiin täysi määränsä. Senaatin maaliskuun 11 päivänä 1915 antaman päätöksen mukaan on kaupungilta kuitenkin kokonaan evätty apumaksu kansakoululaitoksensa voimassapitoon tänä vuonna, "koska suostuntarahastolle mainituksi vuodeksi vahvistetussa tulo- ja menosäännössä ei ole määrärahaa puheena olevaan tarkoitukseen".

Edellyttäen valtioapua kuitenkin saatavan ensi vuonna, mistä se seikka että Keisarillisen Senaatin päätöksessä ei mainita apumaksun vastedeskin jäävän maksamatta, antaa toiveita, on Rahatoimikamari tuloksi merkinnyt kansakouluille Smk 236,850: 64 ja kasvatuslaitoksille Smk 18,312: 70 eli 12 1/2 % kaupungin menoista mainittuihin tarkoituksiin. Kun kuitenkin, sen johdosta että eduskunta ei ole kokoontunut, 1916 vuoden suostuntabudjettia ei ole järjestetty ja siis tuskin mitään toiveita on olemassa, että kaupunki ensinkään

saisi valtioapua kansakoulujensa ja kasvatuslaitostensa voimassapitoon ensi vuonna, on valiokunta pitänyt budjettikannalta oikeimpana kokonaan poistaa puheena olevat tulomäärät ja pyytää sentähden ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että nimikkeen Valtioavut kohdalta poistetaan erät

<i>Kansakouluille</i>	<i>Smk</i>	<i>236,850: 64</i>
<i>Kasvatustaitoksille</i>	<i>"</i>	<i>18,312: 70</i>

Kun kaupungin ei kuitenkaan ole luovuttava oikeudestaan saada yleisistä varoista apumaksua opetuslaitoksensa voimassapitoon,

tehnee Kaupunginvaltuusto Keisarilliseen Senaattiin alituksen että kaupungille kansakoulujensa ja kasvatuslaitostensa voimassapitoon tulevaa valtioapua myönnettäisiin 25 % kaupungilla puheena oleviin tarkoituksiin olleista todellisista menoista.

Seitsemäs osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Rahatoimikamari on puolestaan havainnut, että kaupungin teknillisten laitosten Hallitus on liian varovasti laskenut sähkötehtaan tulot yksityiskulutuksesta ensi vuonna sekä, siihen nähden että tämän laitoksen tulot ovat nopeasti kohonneet sen perustamisesta lähtien ja sen tilaajamäärä kuluvana vuonna lisääntynyt, laskenut tulot yksityiskulutuksesta 300,000 markkaa suuremmiksi Hallituksen edellyttämää määrää. Budjettivaliokunnan pyydettyä lausuntoa tästä seikasta on sähkötehtaan toimitusjohtaja jyrkästi ilmoittanut, että Rahatoimikamarin merkitsemä summa on liian suuri ja ettei enempää kuin 100,000 markan lisäystä missään tapauksessa ole odotettavana sekä että Rahatoimikamarilta, joka on edellyttänyt virrankulutuksen lisääntymistä, on jäänyt huomaamatta, että tulojen lisääntyessä käyttökustannuksetkin suhteellisesti kohoavat. Jos lisätuloja sähkötehtaasta tarvitaan budjetin keventämiseksi, on niitä saatavissa ainoastaan korottamalla annetun virran hintaa, jommoisen keinon käyttämistä kuitenkin useat näkökohdat vastustavat. Rahatoimikamarissakin oli otettu puheeksi, eikö valaistusvirran hintaa kävisi korottaminen 10 pennillä kwt:lta ja voimavirran hintaa samassa suhteessa,

joten tulot lisääntyisivät 300,000 markalla. Tätä toimenpidettä puolsi se seikka, että laitoksen käyttökulut olivat nykyisen sotatilan johdosta lisääntyneet likinain tuolla summalla ja että siten saataisiin välillisesti verotetuksi niitä melko suuria tuloja, joita kaupungin teollisuuslaitoksilla nykyään on ollut. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ollut tahtonut puoltaa mainitun suuntaista toimenpidettä, koska erinäisten seikkain johdosta korotus ainoastaan osittain kohtaisi teollisuutta ja muita suuria kuluttajia.

Vaikka kaupunki tosin on täysin oikeutettu korottamaan yksityisten kuluttaman virran hintaa, siihen nähden että taksa on vahvistettu aivan toisellaisissa oloissa kuin mitä nykyään vallitsee, ja niinkään olisi ollut suotavaa, että näin voitaisiin tehdä liikennetulojen vähenemisestä budjettiin johtuvan häiriön tasoittamiseksi jossain määrin, ei valiokuntakaan ole tahtonut puoltaa tuollaista keinoa. Paitsi että 1916 vuoden budjetinjärjestely ei välttämättä vaadi tuollaista tulojen lisäännystä, vastustaa sitä sekin Rahatoimikamarin huomauttama seikka, että virranhinnan korotus kohtaisi pieniä kuluttajia suuremmassa määrässä kuin suuria ja olisi omansa yhäkin kohottamaan ennestäänkin kalliita elantokustannuksia. Kun valiokunta samoinkuin sähkötehtaan toimitusjohtajakin on ollut sitä mieltä, että sähkötehtaan tuloja yksityiskulutuksesta nykyisin virran hinnoin ei käy korottaminen enempää kuin 100,000 markalla teknillisten laitosten Hallituksen ehdotuksessa laskestusta määrästä, ehdottaa valiokunta

puheena olevan tuloerän alennettavaksi 2,475,000 markkaan.

Kahdeksas osasto.

Puhtaanapitolaitos.

ja

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

eivät ole aiheuttaneet lausuntoa valiokunnan puolelta.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Sen mukaisesti mitä valiokunta on 13 pääluokan, *Kadut ja yleiset paikat, Utistytöt* kohdalla lausunut Kaisaniemenkadun tasoitusmäärärahasta, esittää valiokunta tähän a) kohdalle merkittäväksi seuraavan erän:

Lisämäärärahaa 1911 vuoden obligatsioonilainasta Kaisaniemenkadun tasoitusta varten 42,000 markkaa.

Sen ohessa esittää valiokunta,

että tämä päätös katsotaan ehdolliseksi sekä lisätyn Kaupunginvaltuuston ratkaisun ja Keisarillisen Senaatin vahvistuksen varassa olevaksi.

Vaikka tosin Rahatoimikamarin tältä vuodelta laskemaa käytettävää voittoa on katsottu käyvän korottaminen 400,000 markalla, on kuitenkin erinäisten lisäksi tulleiden menoeräin johdosta sekä kun sähkötehtaan tulot on laskettu 200,000 markkaa vähemmiksi Rahatoimikamarin edellyttämää määrää ja kansakoulujen valtioapu poistettu, vajaus lisääntynyt noin 250,000 markalla Rahatoimikamarin laskemasta määrästä. Tämän johdosta ja jottei Rahatoimikamarin laskema taksoitus mainittavasti kohoaisi, on valiokunta katsonut olevan esittäminen,

että kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyvän vajauksen täyttämiseen tarvittava lyhytaikainen laina korotetaan 1,500,000 markkaan.

Yhdestoista osasto.

Taksoitus.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä olevat valiokunnan ehdotukset, sikäli kuin ne koskevat meno- ja tuloeeriä, on vuonna 1916 taksoittamalla hankittava summa Smk 7,340,453:18. Vuonna 1915 oli vastaava määrä Smk 6,840,607:32.

Valiokunta sentähden ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi esillä olevan meno- ja tulosääntöehdotuksen valiokunnan puoltamin muutoksin ja samalla määräisi, että 7,340,453 markkaa 18 penniä on vuodelta 1915 veroäyrien perusteella verovelvollisilta kunnan jäseniltä vuonna 1916 verotettava.

Ennen valiokunnan työn päättymistä otettiin siinä puheeksi, eikö olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin kunnan laitosten polttoainekustannusten vähentämiseksi. Jos luetaan yhteen budjettiehdotuksessa olevat näiden laitosten polttoainemäärärahat, lukuun ottamatta teknillisiä laitoksia ja maaseudulle sijoitettuja kasvatustaitoksia, saadaan loppusummaksi 533,000 markkaa. Jos hakkuu- ja muut kulut luetaan pois, käynee kaupungin huoneistoihin tarvittavat polttoaineet laskeminen tasaluvuin puolen miljoonan markan arvoiseksi. Tämä summa edustaa niin suurta polttopuumäärää, että syyllä käy kysyminen, eikö erinäisiin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä näiden kaupungin menojen supistamiseksi ja ehkä kaupungin asukkaillekin kunnan toimesta hankittava polttopuunsa tähänastista halvemmalla hinnalla. Mitä kaupunki tähän suuntaan on nykyään tehnyt, on johtunut paraikaa jatkuvasta sodasta ja on siis laadultaan satunnaista, mutta valiokunnasta on näyttänyt kaupungin ja sen asukasten edun mukaiselta, että asetetaan vakituinen laitos pitämään huolta polttopuiden hankinnasta. Tähän nähden pyytää valiokunta Kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi esittää,

eikä Rahatoimikamari voisi saada tehtäväkseen antaa lausuntoa ja ehdotusta kunnan halkopihan perustamisesta etusijassa kaupungin omaisten laitosten polttopuutarpeen tyydyttämiseksi, mutta ehdollisesti myös polttopuiden hankkimiseksi kaupungin asukkaille kohtuullisesta hinnasta.

Helsingissä, joulukuun 15 päivänä 1915.

Alfred Norrmén.

Artur af Forselles.

Jalmar Castrén.

A. E. Alfthan.

J. K. Paasikivi.

Alexander Frey.

H. M. J. Relander.

A. V. Lindberg.

Säästöarviolaskelma joulukuun 13 päivältä 1915.

Säästö vuodelta 1914	994,000: —	
Siitä on käytetty vuonna 1915	<u>400,000: —</u>	594,000: —

Ylijäämää tulotileillä:

I. Korot:

Lahjoitusrahastojen	3,000: —	
Erinäisiä korkoja	<u>105,000: —</u>	108,000: —
II. <i>Tontinhunastukset</i>		1,145,000: — ¹⁾

III. *Kaupungin kiinteä omaisuus:*

Torien myyntipaikkain vuokria ..	9,000: —	
Kunnan työväenasuntojen vuokria	3,000: —	
Kauppahallimyymläin vuokria ..	9,000: —	
Satunnaisia maanvuokria	<u>15,000: —</u>	36,000: —

V. *Tuloa tuottavat oikeudet:*

Tuulaakia ja liikennemaksuja ..	70,000: —	
Satamamaksuja y. m.	<u>24,000: —</u>	94,000: —

VI. *Sekalaiset tulot:*

Henkilöllinen vaivaismaksu	2,000: —	
Vaivaihoidon maksettava korvaus varattomain mielenvikaisten hoidosta	30,000: —	
Lihantarkastusaseman tulot	40,000: —	
Korvaus turvakodeissa hoidetuista lapsista	2,000: —	
Kaupunginorkesterin tulot	20,000: —	
Koiravero	3,000: —	
Klosettimaksut	2,000: —	
Tuloja kaupungin työkunnasta ..	<u>7,000: —</u>	106,000: —
	Siirto	1,489,000: — 594,000: —

¹⁾ Sinebrychoffin tontin hinta, 400,000 markkaa, on otettu lukuun, vaikkei sitä ole vielä maksettu.

		Siirto	1,489,000: —	594,000: —
VII.	<i>Valtioavut:</i>			
	Ammattikoulujen	4,000: —		
	Kaupungin osuus paloviinaverosta	<u>9,000: —</u>	13,000: —	
VIII.	<i>Kaupungin teknilliset laitokset:</i>			
	Vesijohtolaitos	160,000: —		
	Sähkötehdas	<u>150,000: —</u>	310,000: —	
IX.	<i>Puhtaanapitolaitos</i>		24,000: —	
Tuloja rahasäännön ulkopuolella:				
	Valtioapu työväenopetusta varten		8,000: —	
Säästöä määrärahoissa:				
IV.	<i>Katu- ja laiturivalaistus:</i>			
	Petrolivalaistus	25,000: —		
	Rantasiltain ja tavaravajain valaistus	<u>9,000: —</u>	34,000: —	
VII.	<i>Terveysten- ja sairaanhoito:</i>			
	Marian sairaala	14,000: —		
	Kulkutautisairaala	38,000: —		
	Nickbyn sairaala	<u>5,000: —</u>	57,000: —	
IX.	<i>Opetus- ja sivistyslaitokset:</i>			
	Kansakoulut, palkkaukset	25,000: —		
	Kasvatustilokset	<u>7,000: —</u>	32,000: —	
XII.	<i>Kaupungin teknilliset laitokset:</i>			
	Vesijohtolaitos	5,000: —		
	Sähkötehdas	<u>48,000: —</u>	53,000: —	
XIII.	<i>Yleiset työt</i>		130,000: —	
XV.	<i>Sekalaiset menot:</i>			
	Kaupungin talojen kalusto		<u>10,000: —</u>	2,160,000: —
				Smk 2,754,000: —

	Siirto	— —	2,754,000: —
Vajausta lasketuissa tuloissa:			
I. <i>Korot:</i>			
Tontinlunastuksen korkoja	26,000: —		
Osakkeiden osinkoja	<u>12,000: —</u>	38,000: —	
VI. <i>Sekalaiset tulot:</i>			
Sairaanhoidon Nickbyn sairaalassa	7,000: —		
S:n Humaliston s:n	<u>1,000: —</u>	8,000: —	
VII. <i>Valtioavut:</i>			
Kansakoulujen	222,000: —		
Kasvatustalosten	<u>17,000: —</u>	239,000: —	
VIII. <i>Kaupungin teknilliset laitokset:</i>			
Kaasutehdas		100,000: —	
X. <i>Lainat:</i>			
Lainaa kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksu- ajalle		1,000,000: —	

Määrärahoja ylitetty:

I. <i>Kaupungin velat:</i>			
1902 v:n obligatsioonilaina, provi- sionit ja kurssierotukset	60,000: —		
Lainain korkoja y. m.	<u>53,000: —</u>	113,000: —	
VIII. <i>Vaivaishoidon</i>		20,000: —	
XV. <i>Sekalaiset menot:</i>			
Poistoa ja palautusta		150,000: —	
Kaupunginvaltuuston käyttövarat	<u>27,000: —</u>	177,000: —	

Menoja rahäsäännön ulkopuolella:

Kuponki- ja puhelinvero	<u>113,000: —</u>	1,808,000: —
-----------------------------------	-------------------	--------------

---

Säästö vuoteen 1916 Smk 946,000: —

Kaupunginkassassa on sidottuna:

Rästeihin, joiden ei edellytetä kertyvän	800,000: —
Rakennusaineisiin	600,000: —
Obligatsioneihin	200,000: —
	Smk 1,600,000: —

Helsingin Rahatoimikonttorissa, joulukuun 13 päivänä 1915.

Iwar Timgren.

Yhdistelmä

budjettivaliokunnan ehdottamista muutoksista Maistraatin laatimaan 1916 vuoden meno- ja tulosääntöön.

Menot.	Erät valiokunnan ehdouksen mukaan.		Poistetut menot ja lisätyt tulot.		Poistetut tulot ja lisätyt menot.	
Ensimmäinen Pääluokka.						
<i>Kaupungin velat.</i>						
Lainain korkoa y. m.	300,000	—	—	—	100,000	—
Toinen Pääluokka.						
<i>Kaupungin virastot.</i>						
Raastuvanoikeus.						
Yhden avonaisen nuoremman oikeusraatimiehenviran viransijaisuuspalkkio 5 kuukaudelta	1,250	—	—	—	1,250	—
Kolmas Pääluokka.						
<i>Kunnallishallinto.</i>						
Kaupunginvaltuusto.						
Tarverahat	40,000	—	—	—	5,000	—
	Siirros	—	—	—	106,250	—

	Siirros	—	—	106,250
Revisionilaitos.				
1 Ylimääräinen revisori		6,000	—	6,000
Ylimääräiset apulaiset		8,600	—	3,600
Taksoitusvalmistelu.				
Tarverahat ja siivoaminen		4,500	—	900
Seitsemäs Pääluokka.				
<i>Terveysten- ja sairaanhoito.</i>				
Asuntotarkastus.				
1 Asuntotarkastaja, avoinna, toistaiseksi avustavan rakennustarkastajan hoitama		—	7,200	—
Poliklinikat ja muu sairaanhoito.				
Apumaksu tohtori J. Silfvastille		5,000	—	5,000
Terveydellisten tutkimusten laboratorio.				
1 vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa		1,700	—	—
näytteiden vastaanottamisesta öi- seen aikaan		100	—	100
		1,800	—	—
Marian sairaala.				
25 %:n korotusruokarahoille 204,444 mar- kalle		51,111	—	2,003
Hesperian ylimäär. tuberkulosisairaala		18,850	—	18,850
Kunnalliskodin väliaikainen sairaala		58,675	—	58,675
	Siirros	—	7,200	201,378

Siirros	—	7,200	201,378
Kahdeksas Pääluokka.			
<i>Vaivaishoito.</i>			
Apurahoja ja kustannuksia ⁸ laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.			
Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut	200,000	—	25,000
Yhdeksäs Pääluokka.			
<i>Opetus- ja sivistyslaitokset.</i>			
Kansakoulut.			
<i>B. Suomenkieliset.</i>			
Kansakoululuokan voimassapitoon Aleksanterinkadun alemmassa käsityöläiskoulussa	540	—	540
Kansanlastentarhat.			
Määräraha niiden voimassapitoon	275,823	79	6,850
Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille	5,700	—	5,700
Helsingin kaupungin kirjasto.			
Pääkirjaston ja haaraosastojen ylimääräiset apulaiset	4,620	—	420
Yhdestoista Pääluokka.			
<i>Kaupungin teknilliset laitokset.</i>			
Vesijohtolaitos.			
<i>Hoito.</i>			
1 assistentti, palkkaa	8,000	—	—
Siirros	8,000	—	7,200
			239,888

Siirros 8,000: —	—	7,200	239,888
korotusta 5 v:n palveluksesta 800: —			
s:n 10 v:n s:n ¹ / ₇ :stä . . . . . 400: —	9,200	—	1,150
<i>Käyttö.</i>			
1 kemisti, palkkaa . . . . . 8,000: —			
korotusta 5 v:n palveluksesta 800: —	8,800	—	2,200
Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen kustannukset	340,000	—	70,000
<i>Uutistytöt.</i>			
Viipurinkadun alainen vesijohto	—	29,300	—
Kaasutehdas.			
<i>Valmistus.</i>			
Palkat ja konttorin tarverahat.			
1 assistentti, palkkaa . . . . . 7,200: —			
korotusta 5 v:n palveluksesta 720: —			
s:n 10 v:n s:n ¹ / ₅ :stä . . . . . 420: —	8,340	—	1,340
1 kemisti, palkkaa	5,400	—	600
<i>Johtotyöosasto.</i>			
1 johtotyöinsinööri, palkkaa	7,000	—	1,000
1 avustava, s:n, palkkaa	4,500	—	300
Sähkötehdas.			
<i>Hoito.</i>			
1 kirjanpitäjä, palkkaa	4,800	—	600
1 kassanhoitajatar, palkkaa	3,300	—	600
<i>Käyttö.</i>			
Palkat ja palkkiot.			
1 avustava käyttöinsinööri, palkkaa	6,000	—	1,200
1 tilastonlaatija	3,600	—	600
Siirros	—	36,500	319,478

Siirros	—	—	36,500	—	319,478
Kolmastoista Pääluokka.					
<i>Yleiset työt.</i>					
Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.					
Kustannukset erinäisten Oulunkylän osain vaakitsemisesta	—	—	4,600	—	—
Kadut ja yleiset paikat.					
<i>Uutistytöt.</i>					
Harjutorin tasoitus	13,350	—	—	—	13,850
I Linjan s:n Castrén- ja Alppikadun väliltä	63,600	—	—	—	63,600
Alppikadun laajennus II Linjan ja Vanhan Eläintarhantien väliltä	9,950	—	—	—	9,950
Castrénkadun korotus I ja II Linjan väliltä	5,300	—	—	—	5,300
Viipurinkadun tasoitus	—	—	64,700	—	—
Kanavat ja viemärit.					
<i>Uutistytöt.</i>					
Viipurinkadun alainen lokaviemäri	—	—	17,800	—	—
Satamat.					
<i>Uutistytöt.</i>					
Rahapajanrannan itäisimmän osan uudistus	—	—	50,000	—	—
Työkalut.					
Erinäiset työkalut	—	—	9,325	—	—
Nickbyn sairaalarakennuksesta jälle jääneiden työkalujen lunastus	9,606	45	—	—	9,606 45
Siirros	—	—	182,925	—	421,784 45

	Siirros	—	182,925	421,784 45
Sekalaista.				
Yleisten töiden kustannusten edellytetty kohoaminen nykyisen kalliinajan johdosta		84,000	—	84,000
Neljästoista Pääluokka.				
Eläkkeet ja apurahat.				
<i>A. Joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>				
Eläkkeisiin vuonna 1916		10,000	—	5,000
<i>B. Huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>				
Ulkotyöläinen Anna Sofia Johansson		—	374	—
<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>				
Leskirouva Frideborg Nordin		—	1,200	—
Ent. kansankoulunop. Vilho Aleks. Lahti ..		—	500	—
Viidestoista Pääluokka.				
Sekalaiset menot.				
Kaupungin talot ja maatilat.				
Erinäisten kaupungin talojen kalusto, sen korjaus ja täydennys		10,000	5,000	—
Erityiset määrärahat.				
Suomen Kunnallislehden tilausmaksu		480	—	480
Eläintarhan urheilukentän kuntoonpanoon, kaikkiaan		8,500	—	8,500
Lisämääräraha kaupungin viemäriolojen järjestämismahdollisuuksien selvittämiseksi		—	—	10,000
Lisäystä kalliinajanlisäysmäärärahaan		—	—	5,000
	Siirros	—	189,999	534,764 45

	Siiros	—	189,999	534,764	45
Tulot.					
Käytettävää säästöä edelliseltä vuodelta . . .		600,000	400,000	—	—
Ensimmäinen Osasto.					
Korot.					
Erinäisiä korkoja		200,000	100,000	—	—
Viides Osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.					
Nickbyn mielisairaalaista osin kaupungin varastoon, osin teurastamorakennukselle myydyt, ylijääneet työkalut		10,961 70	10,961 70	—	—
Kuudes Osasto.					
Valtioavut.					
Kansakouluille		—	—	236,850	64
Kasvatustaloksille		—	—	18,312	70
Seitsemäs Osasto.					
Kaupungin teknilliset laitokset.					
Sähkötehdas.					
Korvausta yksityiskulutuksesta		2,475,000	—	200,000	—
	Siiros	—	700,960 70	989,927	79

Siirros	—	700,960 70	989,927 79
Kymmenes Osasto.			
<i>Lainat.</i>			
a) Lisämäärärahaa 1911 vuoden obligatsioonilainasta Kaisaniemenkadun tasoitukseen	42,000	42,000	—
b) Lainaa 2 vuotta lyhemmäksi takaisinmaksuajaksi kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyneen vajauksen täyttämiseksi, enintään	1,500,000	100,000	—
Yhdestoista Osasto.			
<i>Taksoitus.</i>			
Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on	7,340,453 18	146,967 09	—
Yhteensä	—	989,927 79	989,927 79

Helsingin kaupungin 1916 v:n meno- ja tulosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 29 p:nä 1915.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

	Luku.	Momentti.		Menot.	Smk.	7/100.
				Ensimmäinen Pääluokka.		
				Kaupungin velat.		
P.L.	I	1	K. S:in päät. 17/5 1876	a 1876 vuoden vesijohtolainasta, joka 31/12 1915 on Smk 726,100:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta	51,100	—
	I	2		sekä 1/5 ja 1/11 korkoa à 5 0/0, yhteensä	35,027	50
	I	3		Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginkassassa olevista obligatsioneista	900	—
				<i>I Luku. Smk 87,027: 50.</i>		
	II	1	K. S:in päät. 26/3 1892	a 1892 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 3,894,500:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta	43,000	—
	II	2		sekä 1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0 mukaan	174,285	—
	II	3	Lainakontrahd. muk.	a Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	900	—
				<i>II Luku. Smk 218,185:—.</i>		
	III	1	K. S:in päät. 4/8 1897 ja 25/1 1898	a 1898vuoden obligatsioonilainasta Smk 7,000,000:—, josta 31/12 1915 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,000,000:— ja on lunastamatta 2,577,000:—, suoritetaan 1/8 1916 kuoletusta	33,000	—
	III	2		sekä 1/2 ja 1/8 korkoa à 3 1/2 0/0	90,195	—
	III	3	Lainakontrahd. mukaan.	a Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
	III	4	K. A. 1/2 1915	b* Kuponkiveroa	4,509	75
				<i>III Luku. Smk 129,704: 75.</i>		
				Siirros	434,917	25

				Siirros			
1 P.L.	IV	1	K. S:in päät. 25/1 1900 ja 30/1 1900	} a	1900 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 2,700,000:—, suoritetaan 1/8 1916 kuoletusta	434,917	25
	IV	2			sekä 1/2 ja 1/8 korkoa à 4 0/0	27,000	—
	IV	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	108,000	—
	IV	4	K.A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	2,000	—
					<i>IV Luku. Smk 142,400:—.</i>	5,400	—
	V	1	K. S:in päät. 10/9 1902	} a	1902 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 7,335,500:—, suoritetaan 1/12 1916 kuoletusta	66,500	—
	V	2			sekä 1/6 ja 1/12 korkoa à 4 0/0	293,420	—
	V	3	Kvsto 22/9 1908	b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m.	25,000:—	—
			Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	6,000:—	—
V	4	K.A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	31,000	—	
				<i>V Luku. Smk 405,591:—.</i>	14,671	—	
VI	1	K. S:in päät. 9/2 1909 ja 7/5 1909	} a	1909 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 15,547,730:—, suoritetaan 1/5 1916 kuoletusta	105,630	—	
VI	2			sekä 1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0 mukaan	697,301	98	
VI	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	14,000	—	
VI	4	K.A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	34,865	10	
				<i>VI Luku. Smk 851,797: 08.</i>			
VII	1	K. S:in päät. 9/5 1911 ja 30/6 1911	} a	1911 vuoden obligatsioonilainasta, joka 31/12 1915 on Smk 24,546,903:—, suoritetaan 1/6 1916 kuoletusta	168,002	—	
VII	2			sekä 1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan	1,100,820	87	
VII	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	20,000	—	
VII	4	K.A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	55,041	04	
				<i>VII Luku. Smk 1,343,863: 91.</i>			
VIII	1	K. S:in päät. 8/5 1913 ja 14/5 1913	} a	1913 vuoden obligatsioonilainasta 5,025,000 markasta, josta 31/12 1915 asti on laskettu liikkeen Smk 4,705,008:— ja on lunastamatta Smk 4,568,328:—, suoritetaan 2/1 1916 kuoletusta	73,432	—	
VIII	2			sekä 2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan	226,580	60	
				<i>VIII Luku. Smk 300,012: 60.</i>			
IX	1	Kauppakirjan mukaan	a	Vilhonkadun tontin ja talon N:o 1 a ostoa varten otetusta, alkuaan Smkan 30,000:— lainasta, josta 31/12 1915 on maksamatta Smk 25,216: 03, suoritetaan 1/4 ja 1/10 1916 korkoa 4 1/2 0/0:n muk.	1,130	61	
				<i>IX Luku. Smk 1,130: 61.</i>			
				Siirros	3,479,712	45	

P.L.	X	1	K. S:in päät. 10/6 1910 Kvsto 14/4 1910 Kauppakirj. mukaan	a*	Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otetusta lainasta, joka 31/12 1915 on Smk 48,000:—, maksetaan 1/11 1916 kuole- tusta ..... 12,000 — sekä 1/11 1916 korkoa 5 0/0:n mukaan..... 2,400 — <i>X Luku. Smk 14,400:—.</i>	Siirros	3,479,712	45	
	X	2							
	XI	1		c*	Lainain korkoa y. m. .... 300,000 — <i>XI Luku. Smk 300,000:—.</i> 1 P.L. Smk 3,794,112: 45.				
Toinen Pääluokka.									
Kaupungin virastot.									
Maistraatti.									
P.L.	I	1	1907 v:n rahas. Kvsto 30/5 1911	b	Palkkaukset:				
					1 Kunnall.pormest., palkk. 7,000:— palkkiota ..... 5,000:—	12,000:—			
					1 Oikeusraatimies, palkk. 6,000:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 700:—	6,700:—			
					2 Kunnall.raatim., palkkaa 4,000:— palkkiota 2,000:— korotusta 5 v:n pal- veluksesta 500:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana 250:—	13,500:—			
					2 Notaaria, palkkaa 1,600:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana 200:—	3,600:—			
					1 Maistraatinsihteeri ja Julkinen notaari, palk- kaa ..... 2,500:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 200:—	2,700:—			
					1 Reistraattori, palkkaa 3,000:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 150:—	3,150:—			
					1 Reistraattorinapulainen ..... 1,500:—				
					1 Kanslisti, palkkaa .. 1,800:— sijaisen palkkio kesä- loman aikana ..... 100:—	1,900:—			

2 P.L.

		1886 v:n rahas. Kvsto 29/12 1892 30/12 1910	b	1 Venäjän kielen kääntäjä	Siiros 45,050: —	3,794,112 45	
				1 Saksan kielen kääntäjä	4,800: —		
				1 Kaupunginpalv. Maistraatissa, palkkaa . . . . . 1,500: —			
				korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 400: —	1,900: —		
				1 Kaup.palvelija Maistraatissa, palkk.	1,500: —		
		1886 v:n rahas. Kvsto 2/5 1888 11/6 1895 19/12 1901 28/12 1906 30/12 1911 1/4 1913	b	1 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa . . . . . 2,000: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta . . . . . 400: —	2,400: —		
				2 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa à . . . . . 2,000: —			
				korotus 5 vuod. palveluksesta à . . . . . 200: —	4,400: —		
				2 Kaupunginpalv. Maistraatin kansl., palkkaa à . . . . . 2,000: —	4,000: —		
		S:n 30/12 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi 7 kaupunginpalvelijalle Maistraatissa à 50: —	350: —	64,700	
I	2		c	7 Kaupunginpalv. raitiotieliput	700: —		
				Tarverahat	10,000: —	10,700	
				<i>I Luku. Smk 75,400: —.</i>			
				Raastuvanoikeus.			
				Palkkaukset:			
				1 Oikeuspormestari, palkkaa	7,000: —		
				palkkiota	5,000: —	12,000: —	
				4 Vanhempaa Oikeusraatimestä, palkk. à . . . . . 6,000: —			
				palkkiota à . . . . . 2,000: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 1,500: —	38,000: —		
		1907 v:n rahas.	b	2 Vanhempaa Oikeusraatimestä, palkkaa à . . . . . 6,000: —			
				palkkiota à . . . . . 2,000: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 750: ..	17,500: —		
				1 Vanh. Oikeusraatimies, palkka	6,000: —		
				arvode	2,000: —	8,000: —	
				Siiros 75,500: —		3,869,512 45	

2 P.L.

				Siiros	75,500:—	3,869,512	45
			2 Nuorempaa Oikeus- raatim., palkk. à	4,000:—			
			korotusta 5 v:n palve- luksesta à	500:—	9,000:—		
	1907 v:n rahas. Kvsto 16/i 1912	b	2 Nuorempaa Oikeusraatim., palkkaa à 4,000:—		8,000:—		
			Viransijaisen palkkaamiseksi yhteen nuorempaan raatimiehenvirkaan 5 kuukauden aikana à 250:—		1,250:—		
			Palkkio 3:lle osaston- puheenjohtajalle à . .	1,000:—	3,000:—		
	S:n 30/s 1911	b	Neljän puheenjohtajan viransijaisen palkkio kesäloman aikana à . .	350:—	1,400:—		
			Seitsemän jäsenen viran- sijaisen palkkio kesä- loman aikana à	250:—	1,750:—		
	1907 v:n raha- säätö Kvsto 30/s 1911	b	1 Siviilipöytäkirjan notaari		1,600:—		
		b	6 Rikosasiainpöytäkirjan notaaria à	4,000:—	24,000:—		
			Seitsemän notaarin viran- sijaisen palkkio kesä- loman aikana à	250:—	1,750:—		
			Lisämääräraha väliaikaista viidettä Raastuvanoikeuden osastoa varten: Puheenjohtaja, palkkiota	1,000:—			
			Puheenjohtajan viransi- jainen, palkkiota	4,200:—			
	S:n 2/i 1915	b*	Viransijaisen palkkio pu- heenjohtajan kesälo- man aikana	350:—			
			Varapuheenjohtajan vi- ransijaisen palkkio . .	4,200:—			
			1 Ylimäär. oikeusraatimies	3,000:—			
			2 Rikosasiain notaaria à 4,000:—	8,000:—			
	S:n 1/4 1913		2 Ylimäär. kaupungin- palv. à 2,000 —	4,000:—			
			Palkkiota yhden ylimäär. oikeusraatimiehen ja 2 rikosnotaarin viran- sijaisille kesälom. ai- kana à 250:—	750:—			
	S:n 11/6 1912	b*	Palkkiota 2 kaupungin- palvelijan kesäloman aikaisille viransijaisille à 50:—	100:—	25,600:—		
				Siiros	152,850:—	3,869,512	45

2 P.L.

				Siirros 152,850: —		3,869,512 45	
II	2	1886 v:n rahas. Kvsto $\frac{2}{5}$ 1888 $\frac{11}{6}$ 1895 $\frac{28}{12}$ 1906 $\frac{1}{4}$ 1913	b*	Lisämääräraha Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaista toista jaostoa varten:			
				Puheenjohtaja, palkkiota 1,500: —			
				Puheenjohtajan viransijainen, palkkiota . . . . . 3,000: —			
				Palkkiota puheenjohtajan viransijaiselle kesäloman aikana . . . . . 100: —			
				Varapuheenjoht., palkkio 5,000: —			
				1 Ylim. oikeusraatimies 2,400: —			
				viransijaisen palkkio kesäloman aikana . . . . . 250: —			
				1 Ylimäär. kaupunginpalv. 1,400: —	13,650: —		
				1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa . . . . . 1,400: —			
				korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 400: —	1,800: —		
				1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeudessa, palkkaa . . . . . 1,400: —			
				3 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa à 2,000: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta à . . . . . 400: —	7,200: —		
				1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa à 2,000: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{3}$:sta 1916 366: 67	2,366: 67		
1 Kaupunginpalv. Raastuvanoikeud., palkk à 2,000: —							
korotusta 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{7}$:stä 1916 300: —	2,300: —						
1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa à 2,000: —							
korotusta 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{12}$:sta 1916 216: 66	2,216: 66						
S:n $\frac{17}{11}$ 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi 8 kaupunginpalvelijalle Raastuvanoikeudessa à 50: — . . . . . 400: —	184,183 33				
S:n $\frac{3}{9}$ 1882 $\frac{16}{11}$ 1886 $\frac{30}{12}$ 1910	b	a) Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjotus sekä syyttäjille . . . . . 3,200: —					
				Siirros 3,200: —	4,053,695 78		

2 P.L.

III	1	Kvsto 11/11 1913	b*	b) Ylimäär. pöytäkirjanpito	Siiros	3,200: —	4,053,695 78					
		1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	c) 11 kaupunginpalvelijan raitiotie- liput	Raastu- vanoikeuden 1:sen osaston väli- aikaisella jaostolla	1,200: —		16,500 —				
					Tarverahat	11,000: —						
					<i>II Luku. Smk 200,683: 33.</i>							
		S:n 29/12 1896	b	1 Kaup. viskaali, palkk. palkkiota . . . . . korotusta 10 v:n pal- veluksesta . . . . . taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises- ta tuomituita sak- koja, merkitään ar- violta	4,000: —	2,000: —		800: —	7,400: —			
					600: —	7,400: —						
					1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b		2 Kaup. viskaalia, palkk. à palkkiota à . . . . . taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises- ta tuomituita sak- koja, merkitään ar- violta		4,000: —	2,000: —	13,200: —
										600: —	13,200: —	
										S:n 29/12 1896	b	
					Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin ke- säloman aikana à	250: —						
		<i>III Luku. Smk 25,600: —.</i>										
		S:n 20/10 1914 S:n 30/12 1911	b*	1 Ens. Kaup. vouti, palkk. palkkiota . . . . . korotusta 10 v:n pal- veluksesta	3,000: —	1,000: —		1,000: —	5,000: —			
5,000: —												
IV	1	S:n 17/10 1899	b	Ulosottolaitos.			5,000: —					
				Palkkaukset:								
					Siiros	5,000: —	4,095,795 78					

2 P.L.

				Siirros	5,000: —	4,095,795 78
	Kvsto 29/12 1896	b	1 Toin. Kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota . . . . . 3,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta . . . . . 500: —		6,500: —	
	S:n 13/5 1913	b	Ensim. ja toisen kaupunginvoudin sijaisen palkkio kesäloman aikana		500: —	
	S:n 26/4 1910	b	Avustava Toinen Kaupunginvouti ..		2,400: —	
	S:n 17/10 1899 30/12 1908	b	1 Rikostuom. toimeenpa- nija, palkk. . . . . 3,000: — kanslia-apul. ja puht. kirj. varten . . . . . 1,000: —		4,000: —	
			1 Ulosottoapulain., palkk. 2,800: — korotusta 5 vuoden pal- veluksesta . . . . . 200: —		3,000: —	
			3 Ulosottoapulaista, palk- kaa à . . . . . 2,800: —		8,400: —	
			2 Ulosottoapulaista, palk- kaa à . . . . . 2,800: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . . . 400: —		6,400: —	
			1 Ulosottoapul., palkkaa 2,800: — korotusta 10 v:n palv. 1/2:stä 1916 . . . . . 383: 34		3,183: 34	
	S:n 24/11 1896 29/12 1905 6/3 1906 28/12 1906 30/12 1907 30/12 1908 11/6 1912 1/4 1913	b	2 Ulosottoapulaista, palk- kaa à . . . . . 2,800: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . . . 200: —		6,000: —	
			3 Ulosottoapulaista, palk- kaa à . . . . . 2,800: —		8,400: —	
			3 Ulosottoapulaista, palk- kaa à . . . . . 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . . . 400: —		6,000: —	
			1 Ulosottoapul., palkkaa 1,600: — korotusta 10 v:n palv. 1/4:stä 1916 . . . . . 350: —		1,950: —	
			3 Ulosottoapulaista, palk- kaa à . . . . . 1,600: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta à . . . . . 200: —		5,400: —	
			10 Ulosottoapulaista, palkkaa à . . . . . 1,600: —		16,000: —	
				Siirros	83,133: 34	4,095,795 78

				Siirros	83,133: 34	4,095,795 78
P.L.		Kvsto ^{30/4} 1912 S:n ^{30/12} 1909	b	1 Ulosottoapul. Böleä vart., palkkaa	1,800: —	
			b	Apumaksu lainopillisen apulaisen palkkaamiseksi kaupunginvoudin-kontt. Maist. määr. mukaan . . .	2,400: —	87,333 34
IV	2	Vuokrakirjan muk.	c	a) Huoneiston vuokra	5,100: —	
			c	b) Lämpö	800: —	
			c	c) Valaistus	400: —	
IV	3		c	d) Siivoaminen	600: —	6,900 —
				30 Ulosottoapulaisen raitiotieli-put	3,000: —	
				Tarverahat	700: —	3,700 —
				<i>IV Luku. Smk 97,933: 34</i>		
				Arkisto.		
V	1	1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911	b	Palkkaukset: 1 Aktuaari	4,000: —	
		S:n ^{16/3} 1909	b	1 Arkistoaapulainen	1,800: —	5,800 —
V	2		c	Tarverahat		7,000 —
				<i>V Luku. Smk 12,800: —</i>		
				2 P.L. Smk 412,416: 67		
				Kolmas Pääluokka.		
				Kunnallishallinto.		
				Kaupunginvaltuusto.		
P.L.	I			Palkkaukset:		
	1		b	1 Sihteeri, palkkaa	10,000: —	
			b	1 Apulaissihteeri, palkkaa	8,000: —	
			b	1 Notaari, palkkaa	6,000: —	
		Kvsto ^{27/2} 1912 ^{30/12} 1913	b	1 Kanslisti, palkkaa . . . . . korotusta 5 v:n pal- veluksesta	2,400: — 240: —	
			b	1 Vahtimestari	1,800: —	
		S:n ^{27/2} 1912 ^{30/12} 1913	b	1 Vahtimestarinapulainen	900: —	29,340 —
I	2	Vuokrakirjan muk.	c	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra . .	10,100: —	
			c	Valaistus	500: —	10,600 —
I	3		c	Tarverahat		40,000 —
				<i>I Luku. Smk 79,940: —</i>		
				Siirros		4,286,469 12

						Siiros	4,286,469	12			
3 P.L.	II	1	Kvsto 16/12 1913	Rahatoimikamari.							
				Palkkaukset:							
				1 Puheenjohtaja				6,000:—			
				5 Jäsentä à 25 markkaa kokoukselta kullekin jäsenelle				12,000:—			
				1 Sihteeri, palkkaa				12,000:—			
				korotusta 5 v:n palveluksesta				1,200:—	13,200:—		
				1 Apulaissihteeri, palkkaa				8,000:—			
				korotusta 5 v:n palveluksesta				800:—	8,800:—		
				1 Apulaissihteeri, teknikko, palkkaa				10,000:—			
				1 Asiamies, palkkaa				6,000:—			
				1 Notaari, palkkaa				6,000:—			
				1 Pöytäkirjuri, palkkaa				4,200:—			
				1 Kanslisti, palkkaa				2,400:—			
				korotusta 10 v:n palveluksesta				480:—	2,880:—		
				1 Kanslisti, palkkaa				1,800:—			
1 Vahtimestari, palkkaa				1,800:—							
korotusta 10 v:n palveluksesta				360:—							
henkilökoht. lisäystä				200:—	2,360:—						
1 Vahtimestarinapulainen, palkkaa ..				1,200:—							
c 1 S:n, s:n				720:—		75,160	—				
II	2	c Tarverahat, siivoaminen y. m.					15,000	—			
II	3	d Arvaamattomiin tarpeisiin					20,000	—			
				<i>II Luku. Smk 110,160:—</i>							
	III	1	1908 v:n rahasaäntö	Rahatoimikonttori.							
				Palkkaukset:							
				1 Kaup. kamreeri, palkk.				5,000:—			
				palkkiota				5,000:—			
				korotusta 10 v:n palveluksesta 1/11:stä 1916				583:33	10,583:33		
				1 Kaup. kassanh., palkk.				4,000:—			
				palkkiota				3,500:—			
				korotusta 10 vuoden palveluksesta				800:—			
				b Korvausta menetetystä poissaolosakkojen osuudesta				800:—	9,100:—		
				Siiros	19,683:33	4,396,629	12				

				Siirros	19,683: 33	4,396,629 12		
P.L.	Kvsto 29/12 1914	b*	1 Apulaiskassanhoitaja	6,000: —				
			1 Vanhempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa ..	4,000: —				
			palkkiota	2,000: —				
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta	400: —	6,400: —			
			1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa ..	3,000: —				
			palkkiota	2,000: —				
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta	300: —	5,300: —			
			1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa ..	3,000: —				
			palkkiota	1,200: —	4,200: —			
			1908 v:n raha- säätö.	b	1 Vanhempi konttorikirj., palkkaa	2,000: —		
palkkiota	600: —	2,600: —						
3 Nuor. Konttorikirj., palkkaa à	2,000: —							
palkkiota à	400: —							
korotusta 10 v:n pal- veluksesta à	400: —	8,400: —						
Kvsto 30/12 1911	c	1 Vahtimestari, palkkaa	1,800: —					
		henkilökoht. palkanlis.	200: —		2,000: —			
		1 Vahtimestari, palkkaa	1,800: —					
		1 Vahtimestarinapulainen	1,000: —					
		Ylimääräiset apulaiset	25,000: —					
		Palkkiota rahainperimisestä	600: —	82,983 33				
		Palkkiota verolippujen jakelusta ..	4,500: —					
		Tarverahat	10,000: —	14,500 —				
		<i>III Luku. Smk 97,483: 33</i>						
		Liikennekonttori.						
IV	1	b	Palkkaukset:					
			1 Kamreeri, palkkaa ..	5,000: —				
			palkkiota	1,000: —				
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,000: —				
			henkilökoht. palkan- lisäystä	1,000: —	8,000: —			
S:n 11/12 1906 } 30/12 1910 } 30/12 1911 }	Siirros				8,000: —	4,494,112 45		

3 P.L.

					Siirros	8,000: —	4,494,112	45
				1 Vanh. kirjanpit., palkk.	3,000: —			
				palkkiota	600: —			
				korotusta 5 v:n pal-				
				veluksesta	300: —	3,900: —		
				1 Vanh. kirjanpit., palkk.	3,000: —			
				palkkiota	600: —	3,600: —		
				1 Nuor. kirjanpit., palkk.	2,400: —			
				palkkiota	600: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta	240: —	3,240: —		
				1 Nuor. kirjanpit., palkk.	2,400: —			
				palkkiota	600: —	3,000: —		
				1 Vanh. kassanhoit., palkk.	2,400: —			
				palkkiota	600: —			
				korotusta 10 v:n pal-				
				veluksesta	480: —	3,480: —		
				1 Nuor. kassanhoit., palkk.	2,100: —			
				palkkiota	300: —	2,400: —		
				1 Kirjanpitäjä, palkkaa .	2,400: —			
				palkkiota	600: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta	240: —	3,240: —		
				1 Vanh. konttorikirjuri,				
				palkkaa	1,800: —			
				palkkiota	300: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta 1/9:stä 1916	60: —	2,160: —		
				1 Vanh. konttorikirjuri,				
				palkkaa	1,800: —			
				palkkiota	300: —	2,100: —		
				1 Nuor. konttorikirjuri,				
				palkkaa	1,800: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta 1/9:stä 1916	60: —	1,860: —		
				1 Nuor. konttorikirjuri,				
				palkkaa	— —	1,800: —		
				1 Vaakamestari, palkk. .	2,200: —			
				palkkiota	300: —			
				korotusta 5 v:n palve-				
				luksesta	220: —	2,720: —		
				2 Avust. vaakamestaria,				
				palkkaa à	1,800: —			
				palkkiota à	300: —	4,200: —		
					Siirros	45,700: —	4,494,112	45

Kvsto 11/12 1906 }
 30/12 1910 }
 30/12 1911 }

b

S:n 22/1 1907 }
 30/12 1910 }
 30/12 1911 }

b

P.L.									
						Siirros	45,700: —	4,494,112 45	
		Kvsto $\frac{22}{1}$ 1907 } 30/12 1910 } 30/12 1911 }	b	9 Vahtimestaria, palkk. à 1,500: —	13,500: —				
		S:n $\frac{30}{3}$ 1911	b	Ylimäär. apulaiset	10,500: —				
		S:n $\frac{0}{12}$ 1910	b	Kamreerin apulaisen palkkaamiseen	1,200: —				
		S:n $\frac{30}{12}$ 1909 } 30/12 1910 } 30/12 1912 }	b	Vuokra-apua vaakamestarille, joka punnitsee tavaroita muulloin kuin tullikäyttelyn yhteydessä	700: —				
		S:n $\frac{30}{12}$ 1910 } 30/12 1913 }	b	2 Koneenkäyttäjää lämpöjoht. vart.	2,900: —				
		S:n $\frac{30}{12}$ 1910 } 30/12 1913 }	b	2 Koneenkäyttäjää hissilait. vart. à 1,200: —	2,400: —				
		S:n $\frac{30}{12}$ 1907	b	1 Koneenkäyttäjääpulainen	900: —				
		S:n $\frac{28}{10}$ 1895	b	1 Päälyismies	1,200: —			79,000	
IV	2			Mittaripalkkiot				240	
IV	3			Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavaravajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten huoneistojen:					
			c	a) Polttoaineet	10,000: —				
				b) Valaistus	2,500: —				
				c) Vedenkulutus	400: —				
				d) Kalusto	1,000: —				
				f) 4 Sähkö-tavarahissin käyttökustannukset	100: —			14,000	
IV	4			Tarverahat				4,500	
				<i>IV Luku. Smk 97,740: —</i>					
				Satamakonttori.					
V	1			Palkkaukset:					
		1886 v:n rahas. Kvsto $\frac{21}{11}$ 1893 } S:n $\frac{1}{10}$ 1895 }	b	1 Satamakapteeni	3,000: —				
				4% kannantasummasta	4,280: —	7,280: —			
			b	1 Sörnäsän satamamestari	2,400: —				
			b	1 Satamakonttorin kirjuri	3,500: —				
				korotusta 5 v:n palveluksesta	350: —				
				1/2% kannantasummasta	535: —	4,385: —			
		S:n $\frac{30}{4}$ 1901 } 30/12 1913 }	b	1 Kassanhoitaja	2,400: —				
				Siirros	16,465: —	4,591,852 45			

3 P.L.

				Siirros	16,465: —	4,591,852 45
		Kvsto 28/12 1906 30/12 1911	b & c	1 Vanhempi satamavahtimestari ..	2,400: —	.
		S:n 13/11 1898 30/12 1911	b	1 Nuorempi satamavahtimestari ..	1,600: —	
		S:n 30/12 1911	b	1 Tarkastuskonstaapeli	1,600: —	
		S:n 30/12 1908 30/12 1910	b	11 Satamakonstaapelia à 1,500: —	16,500: —	
			b	1 Sörnäsän satamakonstaapeli, paitsi asuntoa	1,400: —	
		S:n 28/12 1906 30/12 1910	b	2 Pakkaajaa ja runsijaa à 900: —	1,800: —	
		S:n 30/12 1908	b	1 Parmaajain vanhin	1,000: —	
		S:n 11/4 1893 30/12 1911	b	2 Satamaviskaalia à 600: —	1,200: —	
			c	1 Pohjoissataman venelaiturin var- tija	900: —	
			c	1 Viaporin talvitien vartija	300: —	
				Ylimääräiset apulaiset:		
		S:n 27/12 1912	b* & c*	1 Satamakapteenin apulainen ..	6,000: —	
			b* & c*	1 Sörnäsän satamamestarin s:n ..	2,400: —	
			b* & c*	Ylimäär. satamakonstaapel. palkk.	24,000: —	77,565 —
V	2			Höyrypurren vuokra ja moottori- veneen käyttökustannukset	800: —	
				1 Moottoriveneenhoitaja, 7 kuukau- delta à 90: —	630: —	
V	3		c	Moottorikoneen talvihoito	150: —	1,580 —
			c	a) Määräraha tavarain poiskuljetta- miseksi rantasilloilta	500: —	
			c	b) Nostokranan sähkökäyttökustann.	500: —	
			c	c) Valaistus	150: —	
			c	d) Polttopuut	750: —	
			c	f) Vedenkulutus	50: —	1,950 —
V	4			Tarverahat		1,100 —
				V Luku. Smk 82,195: —		
				Tilastokonttori.		
VI	1			Palkkaukset:		
		S:n 27/6 1910	b	1 Konttorinjohtaja, palk- kaa	7,000: —	
			b	korotusta 5 v:n pal- veluksesta	700: —	7,700: —
				Siirros	7,700: —	4,674,047 45

P.L.

				Siirros	7,700: —	4,674,047	45		
		Kvsto ^{27/9} 1910 ^{29/12} 1914	} b&c	1 Aktuaari, palkkaa	4,500: —				
				1 Amanuessi, palkkaa	3,600: —				
				2 Laskuapulaista, palkkaa à 1,800: —	3,600: —				
				1 Laskuapulainen, palkkaa	1,500: —				
				1 Vahtimestari	720: —				
				c	Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	6,000: —			
				c	Määräraha kunnalliskertom. joudutt.	5,850: —	33,470	—	
VI	2				Painatuskustannukset, siirtomääräraha		20,000	—	
VI	3			Välikirj. muk.	} c	a) Konttorihuoneiston vuokra	1,700: —		
						b) Valaistus	130: —		
		c) Polttoaineet	250: —				2,080	—	
VI	4			Tarverahat		3,000	—		
				<i>VI Luku. Smk 58,550: —</i>					
				Rakennustarkastus.					
VII	1			Palkkaukset:					
		Kvsto ^{14/5} 1911 ^{28/5} 1913 ^{29/12} 1914	} b	1 Rakennustarkastaja,					
				palkkaa	12,000: —				
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,200: —				
				matkarafoja	600: —				
				henkilökoht. palkanlis.	1,400: —	15,200: —			
				1 Avustava rakennustarkastaja, palkkaa	9,000: —				
				matkarafoja	600: —				
				korotusta 5 v:n palveluksesta	900: —	10,500: —			
				1 Rakennusinsin., palkkaa	9,000: —				
				matkarafoja	400: —	9,400: —			
		1 Valvoja, palkkaa	6,500: —						
		matkarafoja	500: —	7,000: —					
			1 Avustava rakennusinsinööri	4,800: —					
			1 Kanslisti	2,400: —					
			1 Apulaiskanslisti	1,500: —					
			Määräraha palvelijastoa ja kutsujen tiedoksi saattamista varten	2,800: —					
			Palkkio Terveystieteiden tutkimuslaitoksen valtuutetulle osanotosta rakennuskatselmuksiin	2,500: —					
		S:n ^{14/5} 1911							
				Siirros	56,100: —	4,732,597	45		

3 P.L.

				Siiros	56,100: —	4,732,597 45
VII	2	Kvsto 14/5 1911	b	Määräraha kesäloman hankkimiseksi Rakennustarkastuskonttorin virkamiehille, Maistraatin määräyksen mukaan	2,000: —	
			b	Menetettyjen sivusaatavain korvausta kahdelle nykyään virassa olev., katselmustoimituksiin osaaottav. raatimiehelle à 4,000: —	8,000: —	66,100
			c	a) Siivoaminen	700: —	
			c	b) Määräraha tarverahoja ja aineen-koetuskustannuksia varten	2,500: —	3,200
				<i>VII Luku. Smk 69,300: —</i>		
				Revisionilaitos.		
VIII	1	S:n 9/10 1875 30/12 1910	b	Palkkaukset: a) Vuositilintarkastajain palkkiot ..	6,200: —	
		S:n 14/1 1902 10/9 1912	b	b) Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastajain palkkiot	2,100: —	
			c	Revisionikonttori: 1 Kaupungin revisori, palkkaa	9,000: —	
			c	1 Reviisori, palkkaa	6,000: —	
		S:n 7/10 1911 30/12 1913	b	1 Ylimäär. revisori, palkkaa	6,000: —	
			b	1 Reistraattori, palkkaa	3,600: —	
			b	Ylimäär. apulaiset	8,600: —	
		S:n 29/12 1914	b	1 Vahtimestari	1,200: —	42,700
VIII	2		c	Tarverahat		2,000
				<i>VIII Luku. Smk 44,700: —</i>		
				Taksoitusvalmistelu.		
IX	1			Palkkaukset: 1 Puheenjohtaja, palkkaa 9,000: — korot. 5 v:n palveluk- sesta	900: —	9,900: —
		S:n 26/4 1910 30/12 1911 29/12 1914	b	2 jäsentä à 20 mkkaa kokouk- selta	4,000: —	
			b	1 Sihteeri, palkkaa	5,000: —	
		S:n 8/9 1914	b	2 taksoituslautakunnan puheenjohta- jaa, 20 mk kokoukselta	1,200: —	
			b	Ylimääräiset apulaiset	18,000: —	
				Siiros	38,100: —	4,846,597 45

P.L.				Siirros		
				38,100: —		4,846,597 45
				1,300: —		
				1,100: —		40,500 —
IX	2		a) Vuokra	2,500: —		
			b) Valaistus	400: —		
			c) Polttoaineet	600: —		
			d) Vedenkulutus	50: —		3,550 —
IX	3		Tarverahat ja siivoaminen			4,500 —
				<i>IX Luku. Smk 48,550: —</i>		
				Holhouslautakunta.		
				1,500: —		
X	1		Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.	800: —		2,300 —
				<i>X Luku. Smk 2,300: —</i>		
				Kunnan työnvälitystoimisto.		
			Palkkaukset:			
			1 Johtaja, palkkaa	4,800: —		
			korot. 10 v:n palveluk-			
			sesta	960: —	5,760: —	
			1 miesapulainen, palkk.	2,400: —		
			korot. 5 v:n palveluk-			
			sesta	240: —	2,640: —	
			1 naisapulainen, palkkaa	2,400: —		
			korot. 5 v:n palveluk-			
			sesta	240: —	2,640: —	
			1 naisapulainen		2,400: —	
			1 naisapulainen		1,500: —	
			Vahtimestari, paitsi asuntoa, poltto-			
			puita ja valoa	1,440: —		
			1 Vahtimestarinapulainen	720: —		17,100 —
			a) Polttoaineet	1,200: —		
			b) Valaistus	100: —		
			c) Vedenkulutus	100: —		1,400 —
			Tarverahat, siivoaminen y. m.			3,900 —
				<i>XI Luku. Smk 22,400: —</i>		
				Siirros		4,919,847 45

				Siirros	16,500:—	4,944,222	45					
P.L.	Kvsto	24/2	1891	b	1 Palotoimikunnan sihteeri	600:—						
					2 Ruiskumestaria à	3,000:—	6,000:—					
					S:n	20/12 1902 30/12 1907 30/12 1913	} b & c	1 Kallion aseman s:n, palkkaa	3,000:—			
								henkilökoht. lisäystä	600:—	3,600:—		
								2 Koneenkäyttäjää, à 2,700:—		5,400:—		
					S:n	30/12 1911 30/12 1913	} b & c	9 Kersanttia à 2,400:—		21,600:—		
								43 Korpraalia, à 1,200:—		51,600:—		
								33 S:n à 900:—		29,700:—		
									Vuokrat 8 naineelle korpraalille, à 400:—	3,200:—		
									Lisämääräraha, tarvittaessa annett. distinktionikorpraaleille	1,000:—		
					S:n	30/12 1908 30/12 1910 30/12 1911 30/12 1913	} b & c	13 toisvuotista konstaapelia, kasarmissa, à 720:—		9,360:—		
								14 ensim. vuoden konstaapelia, kasarmissa, à 600:—		8,400:—		
								Ruoka 103 mieh. à 600:—		61,800:—		
									Vaatetus 103 mieh. à 200:—	20,600:—		
									Alipäällystön vaatteet	1,500:—	240,860	
				<p><i>Muist.</i> Palomestari, ruiskumestarit, koneenkäyttäjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen.</p>								
				<i>I Luku. Smk 240,860:—</i>								
				Palotalli, 28 hevosta.								
II	1		c	45,000 kg heiniä à 15 penniä	6,750:—							
				51,000 s:n kaurjoja à 30 penniä	15,300:—							
				Oljet ja turvepehku	1,600:—							
				Kengitys ja lääkkeet	1,700:—							
				Silojen y. m. kunnossapito	1,200:—	26,550						
				<i>II Luku. Smk 26,550:—</i>								
				Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus.								
III	1		c	2,000 m ³ koivuhalkoja à 9:—	18,000:—							
				Valaistus	6,000:—							
				Tallien ja käymäläin puhtaanapito	2,500:—							
				Vedenkulutus	2,000:—	28,500						
				<i>III Luku. Smk 28,500:—</i>								
				Siirros	5,240,132	45						

				Siirros	5,240,132 45
4 P.L.	IV	1		Palokalut ja kalusto.	
			c {	Palokalujen kunnossapito	6,000: —
			c {	Palolennättimen kunnossapito	2,000: —
			c* {	Letkuvaraston täydentäminen	2,000: —
				10,000 —	
				<i>IV Luku. Smk 10,000: —</i>	
				Sekalaista.	
	V	1			
			c {	Palkkioita palokatselmuksista	1,000: —
			c {	Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	5,000: —
			b {	Sairasvaunun ja sidetarpeiden kunnossapito	300: —
			c {	Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	400: —
				6,700 —	
				<i>V Luku. Smk 6,700: —</i>	
				4 P.L. Smk 312,610: —	
				Viides Pääluokka.	
				Poliisilaitos.	
				Käteinen apumaksu.	
5 P.L.	I	1			
			b {	Koko vuosimäärärahasta poliisilaitoksen voimassa-pitöön, Smkasta 693,120: —, suoritetaan kaupungin varoista	198,720 —
				<i>I Luku. Smk 198,720: —</i>	
				Virkahuoneistojen vuokrat.	
	II	1			
			b {	Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto	12,000: —
			b {	Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot	56,000: —
			b {	Osotetoimiston s:n	3,000: —
			b {	Passitoimiston s:n	3,000: —
			b {	Talli	2,400: —
				Siirros	76,400: —
					5,455,552 45

P.L.

				Siirros	76,400: —	5,455,552 45
		K. Asetus 20/4 1903 Välikirjain muk.	} b	2:nen poliisiasema	16,000: —	
				3:s s:n	6,755: —	
				4:s s:n	22,000: —	
				Töölön s:n	1,260: —	
				Forsbyn s:n	1,050: —	
				Hermannin s:n	2,160: —	
				Bölen s:n	1,200: —	
				Poliisimaneesi	1,000: —	
				Kirjapaino ja varuskamari	4,200: —	132,025 —
				<i>II Luku. Smk 132,025: —</i>		
		Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus.				
III	1	K. Asetus 20/4 1903	} b	a) Polttopuut	25,000: —	
				b) Valaistus	20,000: —	
				c) Tallin ja käymäläin puhtaanapito	5,000: —	
				d) Vedenkulutus	2,000: —	52,000 —
				<i>III Luku. Smk 52,000: —</i>		
		Sekalaista.				
IV	1	K. Asetus 20/4 1903 Kvsto 26/3 1907	} b	Kaupung. osall. tulev. korjauskustann. aseista, hevosista, huonekal. y. m.	4,000: —	
				Puhelinverkon kunnossapito	733: 33	
				3 hevosen ostoon	3,600: —	
				Hurstipalttinan ostoon	500: —	
				8 uuden satulan ostoon	2,400: —	11,233 33
		<i>IV Luku. Smk 11,233: 33</i>				
		5 P.L. Smk 393,978: 33				
				Siirros		5,650,810 78

					Siirros	5,650,810	78
					Kuudes Pääluokka.		
					Kaupungille kuuluvat yleiset rasiatukset.		
					Kyydinpito.		
6 P.L.	I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 14/4 1915	b	Urakka, 4 hevosta	1,900	
					<i>I Luku. Smk 1,900:—</i>		
					Kruununverot.		
	II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	b	Karjaverot ja kylvömaksu	54	96
					<i>II Luku. Smk 54: 96</i>		
					Majoitus.		
	III	1	Majoit. ohjes. 19/1 1876 Kvsto 11/3 1879	b	Majoituskustannukset	178,000	
					Majoituslautakunta.		
	III	2	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915	b	1 Puheenjohtaja	3,000:—	
					1 Sihteeri	2,000:—	
					1 Majoitusmestari	2,000:—	
					1 Kielenkääntäjä	1,800:—	
					1 Vahtimestari	1,200:—	
				b*	Palkanlisäystä puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle sota-aikana à 375:— kuukaudessa	4,500:—	
				c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot	900:—	15,400
					<i>III Luku. Smk 193,400:—</i>		
					6 P.L. Smk 195,354: 96		
					Siirros	5,846,165	74

P.L.

				Siirros	5,846,165 74	
				Seitsemäs Pääluokka.		
				Terveyden- ja sairaanhoito.		
				Terveydenhoitolautakunta.		
I	1		Palkkaukset:			
		Kvsto 29/11 1904	b Puheenjohtaja, palkkiota	3,000:—		
		S:n 22/9 1908	b 4 Jäsentä à 20 mk joka kokouk-			
		30/12 1908		selta	3,500:—	
		S:n 21/12 1897	b { 1 Sihteeri	3,000:—		
		30/12 1911		1 Puhtaaksikirjoittajatar	1,500:—	
		30/12 1912		1 Vahtimestari, palkkiota 1,200:—		
		30/12 1913		henkilökoht. palkanlis. 300:—	1,500:—	
		S:n 29/12 1914	b 1 Päivystäjä	1,500:—		
		S:n 13/5 1913	b 1 Toimistoapulainen	2,000:—	16,000—	
I	2		c { a) Polttoaineet	800:—		
				b) Valaistus	300:—	
				c) Vedenkulutus	100:—	1,200—
I	3		c Tarverahat		7,500—	
			<i>I Luku. Smk 24,700:—</i>			
			Lääkärit ja sairaanhoitajat.			
II	1		Palkkaukset:			
		S:n 24/10 1893	b Ensim. kaup.lääk., palkkaa 6,000:—			
			palkkiota . . . . . 4,000:—			
			korotusta 10 vuoden			
			palveluksesta . . . . . 2,000:—	12,000:—		
		K. S:n päät.	b Toinen kaupunginlääkäri, palkkaa . .	4,500:—		
		5/2 1910		Sijaisen palkkaamis. toisen kaup.		
		Kvsto 11/5 1909	lääkäriin kesäloman aikana	375:—		
		30/12 1910	b { 1 Terveydenhoidontarkastaja	8,000:—		
		S:n 13/5 1913		Viransijaisen palkkaamis. terveyden-		
			hoidontark. kesäloman aikana . .	600:—		
		1886 v:n rahas.	b 2 Aluelääkäriä à 3,000:—	6,000:—		
		Kvsto 19/4 1898	b 5 S:n à 4,000:—	20,000:—		
		20/10 1903				
		14/11 1911				
		20/12 1911				
				Siirros	51,475:—	
					5,870,865 74	

7 P.L.

					Siirros	51,475: —	5,870,865	74
		Kvsto 9/4 1889	b	1 Naispuolinen lääkäri	3,000: —			
		S:n 30/12 1909	b	1 Aluelääkäri Bölessä	1,500: —			
		30/12 1911						
		S:n 19/4 1898	b	Palkkioita viransijaisille aluelääkä-		2,400: —		
		30/12 1911		rien kesäloman aikana				
		S:n 15/11 1904	b	2 Lääkäriä kaupungin kansakou-				
		21/2 1911		luissa (ks. IX. Opetus- ja sivistys-				
				laitokset).				
		S:n 30/12 1913	b	1 Kättilö	1,000: —			
		S:n 30/12 1907	b	9 Kunnan sairaanhoitajatarta ä		13,500: —		
		30/12 1908			1,500: —			
		30/12 1911						
		S:n 22/12 1911	b	1 Apulainen ensin. kaupunginlääkä-				
				rille kasvattilasten hoidon tarkas-				
				tamisessa, palkkaa .. 2,000: —				
				matkarahoja	100: —	2,100: —	74,975	
II	2	S:n 30/12 1909	b	a) Bölessä olev. huoneist. vuokra, sii-		1,200: —		
				voam., lämmit., valaist., puhelin y.m.				
			c	b) Sairaanhoitotarvikkeet ja desinfi-		100: —		
				sioimisaineet kättilölle				
		S:n 17/5 1908	b	c) Matkakulut ja sairaanhoitotarvik-		600: —		
				keet				
			c	d) Kunnan 8 sairaanhoitajattaren rai-		800: —	2,700	
				tiotievuosiliput, ä 100: —				
II	3	S:n 30/12 1907	b	a) Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja		1,200: —		
		30/12 1910		pyhäpäivin				
		S:n 5/10 1909	b	b) Palkkiota lääkäreille yökäynneistä		2,000: —	3,200	
				<i>II Luku. Smk 80,875: —</i>				
				Terveyspoliisi.				
				Palkkaukset ja matkakulut:				
III	1	S:n 13/12 1904	b	1 Työtarkastaja, palkkaa 3,000: —				
				korotusta 10 v:n pal-				
				veluksesta 1/10:stä 1916	625: —	3,625: —		
		S:n 11/3 1913	b	1 Naispuolinen työtarkastaja		3,000: —		
			c	Työtarkastajain matkakuluihin		200: —		
				1 Ylikaitsija, palkkaa .. 2,800: —				
		1886 v:n rahas.	b	korotusta 10 v:n pal-				
		Kvsto 30/12 1911			veluksesta	500: —	3,300: —	
					Siirros	10,125: —	5,951,740	74

				Siirros	10,125: —	5,951,740 74		
P.L.	1886 v:n rahas. Kvsto $\frac{16}{3}$ 1909 $\frac{16}{4}$ 1912	} b	1	Kaitsija, palkkaa	2,500: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{3}$:stä 1916	458: 33	2,958: 33		
			1	Kaitsija, palkkaa	2,500: —			
				korotusta 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{5}$:stä 1916	416: 67	2,916: 67		
			3	Kaitsijaa, palkkaa à	2,500: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	250: —	8,250: —		
			1	Kaitsija, palkkaa	2,500: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta $\frac{1}{5}$:stä 1916	166: 67	2,666: 67		
			2	Kaitsijaa à 2,500: —	5,000: —			
			5	Nuorempaa kaitsijaa à 2,000: —	10,000: —			
	S:n $\frac{14}{3}$ 1912	} b	Kaitsijain matkakulut				1,100: —	
S:n $\frac{29}{12}$ 1905 $\frac{29}{12}$ 1914	1 Desinfisioimisen johtaja				2,500: —			
	S:n $\frac{22}{12}$ 1911 $\frac{29}{12}$ 1913	} b	3 Desinfisioitsijaa à 2,000; —				6,000: —	
			2 Tartuntatautisten asuntojen puhdistajatarta à 1,000: —				2,000: —	
III	2	c	Kotien desinfisioiminen				53,516 67 18,000 —	
<i>III Luku. Smk 71,516: 67</i>								
Asuntotarkastus.								
IV	1	S:n $\frac{2}{3}$ 1915	} b	1 Asuntotarkastaja, avoinna *)			—	
				1 Miespuolinen tarkastusapulainen			3,600: —	
				1 Naispuolinen tarkastusapulainen			2,100: —	
				1 Kanslia-apulainen			1,200: —	6,900 —
<i>IV Luku. Smk 6,900: —</i>								
Poliklinikat ja muu sairaanhoito.								
V	1	S:n $\frac{29}{12}$ 1905 $\frac{30}{12}$ 1910	} b	Erinäiset poliklinikat:				
				Kallion lastenpoliklinikan määräraha			4,000: —	
				} b & c	Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha			5,500: —
Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella			2,000: —		7,500: —			
				Siirros	11,500: —	6,030,157 41		

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

7 P.L.

					Siirros	11,500: —	6,030,157	41
		Kvsto	30/12 1912	b	Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimassapitoon	6,500: —		
		S:n	28/5 1907 30/12 1912	b	Määräraha korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten	5,700: —		
		S:n	15/12 1903 30/12 1907 30/12 1908	b	Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa	18,540: —		
		S:n	30/12 1911	b*	Sairassijain varaamiseksi t:ri J. Silfvastin silmäsaairaalassa	5,000: —		
V	2	S:n	29/12 1905 30/12 1910 30/12 1912	b	Määräraha Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikkaa ja huoltolaa varten	1,650: —	48,890	—
V	3	S:n	30/4 1912	b	Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten		26,600	—
V	4	S:n	30/12 1908 30/12 1910	b	Määräraha Kättilöavun kustantamiseksi varattomille kotonaan		12,130	—
							3,000	—
					<i>V Luku. Smk 90,620: —</i>			
					Terveystoimisto.			
VI	1				Palkkaukset:			
					1 Ylilääkäri	6,000: —		
					Viransijaisen palkkaamiseen ylilääkärin kesäloman aikana	250: —		
					1 Johtaja	4,500: —		
					1 Assistentti	3,000: —		
					Viransijaisen palkkaamiseen assistentin kesäloman aikana	250: —		
		S:n	8/10 1907 2/11 1915	b	1 Naistarkastaja	3,000: —		
					1 Sairaanhoidtajatar	2,000: —		
					1 Naisapulainen	2,000: —		
					Palkankorotusta naisapulaiselle 5 v:n palveluksesta	250: —		
					4 Vanhempaa kaitsijaa à 2,500: —	10,000: —		
					Korotusta 3 vanhemmalle kaitsijalle 5 v:n palveluksesta à 250: — ..	750: —		
					2 Nuorempaa kaits., à 2,000: — ..	4,000: —		
					1 Vahtimestari	1,800: —	37,800	—
VI	2				a) Polttoaineet	325: —		
					b) Valaistus	320: —		
				c	c) Siivoaminen ja pesu	850: —		
					d) Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito y. m.	2,000: —	3,495	—
VI	3			c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten		5,000	—
					<i>VI Luku. Smk 46,295: —</i>			
					Siirros		6,167,072	41

P.L.					Siirros	6,167,072 41	
VII	1			Terveydellisten tutkimusten laboratorio.			
				Palkkaukset:			
		Kvsto ^{26/5} 1903 ^{30/12} 1907 ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1913	} b&c	1 Kemiällisen osaston, samalla laboratorin johtaja	8,000: —		
				1 Assistentti	4,800: —		
				1 Laboraattori	2,400: —		
				1 Näytteidenottaja	1,800: —		
				1 Puhtaaksikirj. ja kassanhoitajatar	1,500: —		
				Tilapäisten apulaisten palkkaamiseen	3,000: —		
				1 Vahtimestari, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 1,700: — näytteiden vastaanotosta öiseen aikaan. . . . . 100: —	1,800: —		
				S:n ^{11/12} 1906 ^{17/11} 1908 } b	1 Bakteriologisen osaston johtaja..	5,000: —	
				S:n ^{17/11} 1908 } b	Lääkärin viransijaisen palkkio kesäloman aikana	400: —	
				S:n ^{30/12} 1907 ^{30/12} 1912 } b	1 Vahtimestarinapulainen	900: —	29,600
VII	2			a) Vedenkulutus	350: —		
				b) Polttoaineet	2,500: —		
				c) Valaistus	500: —	3,350	
VII	3			a) Koneid. ja kirjakokoelm. kunnosap., näytteiden y. m. ostoon ..	4,500: —		
				b) Koneiden y. m. osto bakteriologisia tutkimuksia varten, siirtomääräraha	1,200: —	5,700	
				<i>VII Luku. Smk 38,650: —</i>			
				Lihantarkastusasema.			
VIII	1			Palkkaukset:			
		S:n ^{25/11} 1913 ^{7/4} 1914	} b	1 Johtaja, bakteriologi, avoinna ¹⁾ ..	—: —		
				1 Vanhempi tarkastuseläinlääkäri ..	6,000: —		
				1 Nuorempi s:n	4,000: —		
				1 Kassanhoitaja	3,000: —		
				1 Päiväkirjanpitäjä	1,800: —		
				3 Trikinienetsijää à 1,800 mk	5,400: —		
				1 Halliesimies	2,400: —		
				2 Leimaajaa à 1,500	3,000: —		
				4 Kantajaa à 1,500	6,000: —		
				1 Laboratorin vahtimestari	2,000: —		
		1 Näytteidenottaja	1,500: —				
		1 Tarkastusapulainen	1,500: —				
				Siirros	36,600: —	6,205,722 41	

1) Virkaa hoitaa toistaiseksi kunnan teurastamon johtaja.

7 P.L.

				Siirros	36,600: —	6,205,722 41
VIII	2	Kvsto 13/4 1915 Välikirjan muk.	c { b* {	Ylimäär. henkilökunta	22,400: —	
				Kesäloman aikaiset viransijaiset ..	500: —	
				Väliaikaisen osaston henkilökunta ..	22,800: —	82,300 —
VIII	3		{	a) Vuokra	18,500: —	
				b) Valaistus	2,200: —	
				c) Kaasu ja höyry	2,100: —	
				d) Vedenkulutus	600: —	23,400 —
				a) Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	2,000: —	
			c {	b) Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	1,500: —	
				c) Tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatus	2,000: —	
				d) Hylkylihan poiskuljetus	1,200: —	
				f) Siivoaminen ja pesu	2,500: —	
				g) Sekalaiset menot	2,500: —	11,700 —
				<i>VIII Luku. Smk 117,400: —</i>		
				Rokotusainevarasto.		
IX	1		c {	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten ..	400: —	
				Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	600: —	1,000 —
				<i>IX Luku. Smk 1,000: —</i>		
				Sekalaista.		
X	1		{	Määräraha kaupungin varasairaalan vartioimista y. m. varten		1,200 —
X	2		c {	S:n kulkutautien ehkäisemiseksi		10,000 —
X	3			Tilapäisten sairaalan käymäläin y. m. puhtaana-pito		1,000 —
X	4			Määräraha desinfioimismajalaa varten		5,000 —
X	5		c* {	Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa		2,000 —
X	6	Kvsto 10/6 1913	b {	Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa	8,000: —	
				vuokrakorvausta	2,000: —	10,000 —
				<i>X Luku. Smk 29,200: —</i>		
				Siirros		6,353,322 41

P.L.

				Siirros	6,353,322 41
XI	1	1915 v:n raha- sääntö.	b	Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.	
				a) Puheenjohtajan palkkio . . . . . 3,000: — Palkkiota hallituksen jäsenille, 20 mk kultakin kokoukselta . . . . . 1,500: — Sairaalatarkastaja, palkkaa . . . . . 10,000: — b) Kanslia-apulainen, tarverahat ja vahtimestari . . . . . 2,500: —	17,000 —
				<i>XI Luku. Smk 17,000: —.</i>	
XII	1	1908 v:n rahas. Kvsto ^{17/10 1905} ^{30/12 1909} ^{30/12 1913}	b	Marian sairaala.	
				<i>Palkkaukset:</i> 1 Ylilääk. sisätaut. osast., laitoks. johtaja, palkk. 8,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta . . . . . 800: — 8,800: — Viransijaisuuspalkkio alilääkärille ylilääkärin kesäloman ajalta . . . . . 400: — 1 Alilääkäri sisätautien osastolla, palkkaa . . . . . 4,500: — korotusta 10 vuoden palveluksesta . . . . . 900: — 5,400: — Viransijaisen palkkaamiseksi alilää- kärin kesäloman aikana . . . . . 300: — 3 Assistenttilääkäreitä, palkkaa à 3,300: — . . . . . 9,900: — Viransijaist. palkkaamis. assistentti- lääkärin kesäloman aik. à 200: — 600: — 1 Ylilääkäri, kirurgisella osastolla, palkkaa . . . . . 6,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta . . . . . 1,200: — 7,200: — Viransijaisuuspalkkio ylilääkärin ke- säloman aikana . . . . . 350: — 1 Vanhempi assistenttilääk. kirurgi- sella osastolla, palkkaa . . . . . 3,000: — Viransijaisuuspalkkio vanhemman assistenttilääk. kesäloman aikana . . . . . 250: — 1 Nuorempi assistenttilääkäri kirur- gisella osastolla, palkkaa . . . . . 2,400: —	
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12 1909} ^{30/12 1910} ^{30/12 1911} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913} ^{30/12 1914}	b		
				Siirros	38,600: — 6,370,322 41

7 P.L.

				Siirros	38,600: —	6,370,322 41		
				Viransijaisen palkkio nuoremman assistenttilääkärin kesäloman aik.	200: —			
	Kvsto 30/12 1912 } 30/12 1913 }	b	1	Amanuessi kirurgisella osastolla, palkkaa	1,200: —			
				1	Lääkäri lastenosastolla, palkkaa ..	3,600: —		
				1	Amanuessi lastenosastolla, palkk.	2,400: —		
	S:n 3/10 1911	b	1	Röntgenapulainen, palkkaa	2,400: —			
			1	Ylihoitajatar, palkkaa 1,500: — korotusta 5 v:n palve- lukselta	150: —	1,650: —		
			8	Osastohoitajatar sisätautien osas- tolla, palkkaa à 840: —		6,720: —		
				Korotusta 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	168: —			
				Korotusta 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/2:stä 1916	161: —			
				Korotusta 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	168: —			
			1	Päivystävä yöhoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa	840: —			
				Korotusta 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1916	14: —			
	1908 v:n rahas.		8	Alihoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa à 540: —	4,320: —			
	Kvsto 30/12 1909 } 30/12 1910 } 30/12 1911 } 30/12 1912 } 30/12 1913 } 29/12 1914 }	b&c		Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	360: —			
					Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta	60: —		
					8	Yöhoitajatar sisätautien osas- tolla, palkkaa à 540: —	4,320: —	
					1	Leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa	840: —	
						Korotusta 10 v:n palveluksesta ..	168: —	
			2	Osastohoitajatar kirurgisella osas- tolla, palkkaa à 840: —	1,680: —			
				Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta	84: —			
			1	Hoitajatar kirurgisessa poliklini- kassa, samalla velvollinen avusta- maan Röntgen-osastolla, palkkaa	840: —			
				Korotus 5 v:n palveluksesta	84: —			
			3	Alihoitajatar kirurgisella osas- tolla, palkkaa à 540: —	1,620: —			
				Siirros	72,497: —	6,370,322 41		

P.L.

				Siiros	72,497:—	6,370,322	41	
1908 v:n rahas. Kvsto	30/12 1909	b&c	2 Yöhoitajatarta kirurgisella osastolla, palkkaa à 540:—	1,080:—				
	30/12 1910		1 Osastohoitajatar lastenosastolla, palkkaa	840:—				
	30/12 1911		3 Alihoitajatarta lastenosastolla, palkkaa à 540:—	1,620:—				
	30/12 1912		2 Yöhoitajatarta lastenosastolla, palkkaa à 540:—	1,080:—				
	30/12 1913		1 Hieroja sisätautien osastolla, palkkaa	1,200:—				
	29/12 1914		1 Hieroja kirurgisella osastolla, palkkaa	1,000:—				
	S:n	23/11 1909	b	Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan sairastuessa	2,000:—			
				1 Toimitsija, palkkaa .. 4,000:— korotus 10 v:n palveluksesta	1,000:—	5,000:—		
				1 Toimitsijan apulainen, palkkaa	1,800:—			
				vuokrarahoja	360:—	2,160:—		
				48 hengen ruoka à 1: 60 (lääkärit ja hoitajattaret)	28,032:—			
				12 hengen ruoka à 1: 60 (toisen vuoden oppilaat)	7,008:—			
				1 Kylvettäjä, palkkaa	300:—			
				19 Siivoojatarta, palkkaa à 300:—	5,700:—			
	1908 v:n rahas. Kvsto	30/12 1909	b&c	1 Liinavaatevaraston johtajatar, palkkaa .. 480:— henkilökoht. palkanlis.	600:—	1,080:—		
		30/12 1911		1 Ompelijatar, samalla liinavaatevaraston johtajattar. apul., palkkaa	420:—			
		30/12 1912		3 Ompelijatarta, palkkaa à 360:—	1,080:—			
		30/12 1913		3 Pesijätärtä, palkkaa à 360:— ..	1,080:—			
		29/12 1914		12 Pesijätärtä, palkkaa à 300:— ..	3,600:—			
					3 Tarjoilijatarta, palkkaa à 300:—	900:—		
				1 Koneenkäyttjä, palkkaa	2,400:—			
				1 Koneenkäyttjä, palkkaa	1,800:—			
				2 Lämmittäjää, palkkaa à 600:—	1,200:—			
				1 Lämmittäjä, palkkaa	540:—			
				1 Lämmittäjä 6 kuukauden aikana, palkkaa 50:— kuukaudessa	300:—			
				1 Vahtimestari, palkkaa 730:— henkilökoht. palk. lis.	180:—	910:—		
				1 Ovenvart., sam. portinvart., palkk.	900:—			
				Siiros	145,727:—	6,370,322	41	

7 P.L.

				Siirros 145,727:—	6,370,322 41
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1909	b	1 Ruumiinavausapulainen, palkkaa 600:—	
		^{30/12} 1911		9 Renkiä, palkkaa à 480:—..... 4,320:—	
		^{30/12} 1912		1 Portinvartija, palkkaa..... 480:—	
		^{30/12} 1913		1 Klosetintyhjentäjätär, palkkaa .. 396:—	
		^{29/12} 1914		1 Yövirtija, palkkaa ..... 600:—	
			c	60 hengen ruoka à 1: 15 ..... 25,185:—	
				1 hengen ruoka 6 kuuk. à 1: 15 208: 15	177,516 15
XII	2			<i>Ruuanpito:</i>	
			b&c	1 Emännöitsijä, palkkaa ..... 1,500:—	
				1 Emännöitsijän apulainen, palkkaa..... 1,000:—	
				henkilökoht. palkanlis. 200:— 1,200:—	
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{29/12} 1914		1 Keittäjätär, palkkaa..... 480:—	
				1 Keittäjätär, palkkaa..... 420:—	
				2 Keittäjätärtä, palkkaa à 360:— 720:—	
				8 Palvelijatarta, palkkaa à 300:— 2,400:—	
				1 Leipojatar, palkkaa..... 420:—	
				1 Leipojatar, palkkaa..... 360:—	
				16 hengen ruoka à 1: 15 ..... 6,716:—	
				24 potilaan ruoka à 1: 60 ..... 14,016:—	
				250 potilaan ruoka à 1: 15 ..... 104,937: 50	
			40 potilaan ruoka à —: 65 ..... 9,490:—	142,659 50	
XII	3			<i>Lämpö ja valo:</i>	
			c	Lämpö (2,510 syytä halkoja à 42:— Smk 105,420:—, kaasu 4,580:—) 110,000:—	
				Valo ..... 15,000:—	125,000—
XII	4			<i>Lääketarpeet:</i>	
			c	Lääkkeet ja sidetarvikkeet..... 34,600:—	
				Konekalut, kunnossapito ja osto .. 6,500:—	
				Desinfisioimisaineet, lysoli y. m..... 3,000:—	
				Röntgen-osaston vuosikulut ..... 2,000:—	
				Seerumitutkimus ..... 1,200:—	47,300—
XII	5			<i>Kaluston kunnossapito</i> ..... 23,000—	
				Siirros	6,885,798 06

7 P.L.	XII	6				Siirros	6,885,798 06	
				<i>Sekalaiset menot:</i>				
				c	Pesu (saippua ja suuda)	7,500: —		
					Vesi	10,300: —		
				d	Puhtaanapito	1,200: —		
					Hevosien elatus	700: —		
					Arvaamattomia menoja	14,000: —	33,700 —	
	XII	7			<i>Desinfisioimislaitos:</i>			
			1908 v:n rahan sääntö	b	1 Esimies (koneenkäytt.) palkkaa	1,200: —		
						henkilökoht. palkanlis. 180: —	1,380: —	
				c	1 Apulainen, palkkaa	480: —		
					Polttoaineet	1,200: —		
					Hevosien elatus	700: —		
					Desinfisioimisaineet	1,000: —		
					2 hengen ruoka à 1:15	839: 50	5,599 50	
	XII	8			<i>Oppilaskoulu:</i>			
			1908 v:n rahan sääntö	b	1 Johtajatar, samalla velvollinen avustam. inventauksessa, palkkaa	840: —		
						1 Palvelijatar, palkkaa	300: —	
				c	Polttopuut ja kaasut	800: —		
					Pesu ja silytys	1,200: —		
					13 hengen ruoka à 1:60	7,592: —		
					1 hengen ruoka à 1:15	419: 75		
					Oppilaiden opetus ja opetusvälinei- den osto	1,500: —		
					Sekalaiset menot	300: —	12,951 75	
	XII	9			25 %:in korotus ruokarahoille	204,444 mar- kalle	51,111 —	
	XII	10			Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilö- kunnalle		4,300 —	
					<i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttiä, kirurgisen osaston molemmat assistenttilääkärit ja amanuenssi saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, makuuvaatteet ja ruuan sekä vuodelinastan pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtajatar, sairaanhoitajattaret, oppilaskoulun oppilaat, kylvettäjät, liinavaatevaraston hoitajatar, ompelijattaret, siivoojattaret, tarjoilijattaret, oppilaskoulun palvelijattaret, pesijättäret, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt, ovenvartija, ruumiinavausapulainen, portinvartija, lämmittäjät, rengit, disin-			
						Siirros	6,993,460 31	

7 P.L.

					Siirros	6,993,460 31	
				fisioimislaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien osaston assistenttilääkäri sekä yövartija saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulaitosta, mutta eivät saa maksutonta pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.			
				<i>XII Luku. Smk 623,137: 90</i>			
				Kulikutautisairaala.			
				<i>Palkkaukset:</i>			
				1 Ylilääkäri, palkkaa	9,000: —		
				1 Alilääkäri, palkkaa	6,000: —		
				1 Vanh. assistenttilääkäri, palkkaa	3,600: —		
				1 Nuor. assistenttilääkäri, palkkaa	3,000: —		
				1 Ylihoitajatar, palkkaa	1,500: —		
				9 Osastohoitajatar, palkk. à 900: —	8,100: —		
				Korotusta 3 osastohoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 90: —	270: —		
				1 Päivystävä yöhoitajatar, palkkaa	900: —		
				22 Alihoitajatar, palkkaa à 600: —	13,200: —		
				Korotusta 2 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60: —	120: —		
				Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/2:stä 1916	55: —		
				13 Yöhoitajatar, palkkaa à 600: —	7,800: —		
				Ylimääräinen sairaanhoito ja opetus-			
				kurssit	6,000: —		
				1 Toimitsija, palkkaa	4,000: —		
				1 Konttoriapulainen, palkkaa	1,800: —		
				2 Puhelimenhoitajatar, palkk. à 780	1,560: —		
				1 Liinavaatevarastonhoitajatar, palkkaa	1,200: —		
				51 hengen ruoka à 1: 60	29,784: —		
				15 Siivoojatar, palkk. à 300: —	4,500: —		
				1 Siivoojat. desinfisioim. vart., palkk.	360: —		
				2 Siivoojatar s:n, palkkaa à 300: —	600: —		
				1 Ompelijatar, samalla liinavaatevaraston hoitajatt. apulain., palkkaa	480: —		
				2 Ompelijatar, palkkaa à 360: —	720: —		
				1 Silittäjä, palkkaa	360: —		
				8 Pesijätarta, palkkaa à 360: — ..	2,880: —		
				Siirros	107,789: —	6,993,460 31	

1913 v:n rahasaäntö. b & c

XIII 1

7 P.L.

				Siirros 107,789:—	6,993,460 31
		1913 v:n rahan sääntö.	b & c	1 Koneenkäyttäjää, palkkaa . . . . . 2,400:— 1 Koneenkäyttäjääpulainen, palkkaa 1,800:— 2 Lämmittäjää, palkkaa à 600:— 1,200:— 1 Lämmittäjä 6 kuuk., palkkaa . . . . . 300:— 1 Ylimäär. lämmitt. 6 kuuk., palkkaa 300:— 1 Vahtimestari, palkkaa . . . . . 900:— 1 Ovenvartija, palkkaa . . . . . 900:— 1 Portinvartija, palkkaa . . . . . 480:— 6 Renkiä, palkkaa à 480:— . . . . . 2,880:— 1 Renki, samalla desinfioitsijan apulainen, palkkaa . . . . . 540:— 1 Yövartija, palkkaa . . . . . 480:— 1 Desinfioitsija, palkkaa . . . . . 1,200:— 1 Autonohjaaja, palkkaa . . . . . 1,200:— 1 Huonekalupuuseppä, palkkaa . . . . . 1,680:— Kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle . . . . . 4,000:— 46 hengen ruoka à 1: 15 . . . . . 19,308: 50	147,357 50
XIII	2	1913 v:n rahan sääntö.	b	<i>Ruuanpito:</i> 1 Emännöitsijä, palkkaa . . . . . 1,500:— 1 Emännöitsijän apulainen, palkkaa 720:— 2 Keittäjätärtä, palkkaa à 420:— 840:— 1 Keittäjätär, palkkaa . . . . . 360:— 1 Leipojatar, palkkaa . . . . . 420:— 6 Palvelijatarta, palkkaa à 300:— 1,800:— 2 hengen ruoka à 1: 60 . . . . . 1,168:— 10 hengen ruoka à 1: 15 . . . . . 4,197: 50 Potilaiden ruoka . . . . . 72,000:—	83,005 50
XIII	3		c	<i>Lämpö ja valo:</i> Lämpö (halot, hiilet ja kaasut) . . . . . 53,800:— Valo (sähkö- ja kaasuväli) . . . . . 12,000:—	65,800 —
XIII	4			<i>Lääketarpeet:</i> Lääkkeet ja sidetarvikkeet . . . . . 16,000:— Konekalut, kunnossapito ja osto . . . . . 1,000:—	17,000 —
				Siirros	7,306,623 31

				Siirros	7,306,623 31	
7 P.L.	XIII	5	c	<i>Kaluston kunnossapito</i>	22,000	—
	XIII	6		<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>	3,000	—
	XIII	7		<i>Sekalaiset menot:</i>		
				Pesu (saippua, suopa ja suuda) ..	7,500: —	
				Vesi	10,000: —	
				Desinfisioiminen	8,000: —	
				Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito	1,000: —	
				Muut sekalaiset menot	13,500: —	40,000
				<i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneenkäyttäjä, koneenkäyttäjäapulainen ja huonekalupuu-seppä saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon, vanhempi ja nuorempi assistenttilääkäri, ylihoitajat, kaikki sairaanhoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, liinavaatevaraston hoitajat, siivoojattaret, ompelijattaret, silittäjät, pesijät, lämmittäjät, vahtimestari, ovenvartija, portinvartija, rengit, yövartija, desinfisioitsija ja autonohjaja sekä kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun sairaalassa.		
				<i>XIII Luku. Smk 378,163: —</i>		
				Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.		
				<i>Palkkaukset:</i>		
				1 Ylilääkäri, sairaalan johtaja, palkkaa	5,500: —	
				lääkärinhoidosta Greijuksen lisäsairaalassa	1,000: —	6,500: —
				1 Assistenttilääkäri, palkkaa	2,400: —	
				1 Assistenttilääkäri, palkkaa	3,600: —	
				1 Ylihoitajatar mielisairaalassa, palkkaa	1,500: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	300: —	1,800: —
				1 Osastohoitajatar mielisairaalassa, palkkaa	840: —	
				19 Hoitajatarta mielisairaalassa, palkkaa à 40 mk kuukaudessa	9,120: —	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	120: —	
				Siirros	24,380: —	7,371,623 31

Kvsto 8/10 1912 b & c

P.L.

			Siirros	24,380:—	7,371,623 31
			Korotus 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/4:stä 1916	105:—	
			Korotus 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1916	95:—	
			Korotus 11 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60:—	660:—	
			Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/6:stä 1916	35:—	
			Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1916	20:—	
			19 hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen 1/2 kuukauden kesäloman aikana	380:—	
			4 Mieshoitajaa, palkkaa à 60:—	2,880:—	
			Korotusta 2 hoitajalle 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1916 à 24:—	48:—	
			Viransijaisten palkkaamiseen 1/2 kuukauden aikana	120:—	
			4 Vanhempaa osastohoitajatarta, yleisellä osastolla, palkkaa à 840:—	3,360:—	
	Kvsto 8/10 1912	b & c	1 Vanhempi osastohoitajatar Greijuksessa, palkkaa	900:—	
			Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta à 168:—	336:—	
			Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	84:—	
			4 Hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	280:—	
			1 Hoitajattaren viransijaisen palkkaamiseen	75:—	
			2 Nuorempaa osastohoitajatarta, palkkaa à 600:—	1,200:—	
			Korotusta 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60:—	120:—	
			2 Hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	100:—	
			1 Avustava osastohoitajatar tuberkuloosisosastolla	540:—	
			Viransijaisen palkkaamiseen 1/2 kuukauden aikana	22: 50	
			Siirros	35,740: 50	7,371,623 31

7 P.L.

				Siirros	35,740: 50	7,371,623 31
				21 Hoitajatarta, samalla siivoojattarina yleisellä osast., palkk. à 480: —	10,080: —	
				21 hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	420: —	
				1 Hierojatar, palkkaa	1,200: —	
				Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan ja palvelijaston sairastuessa	500: —	
				1 Toimitsija, palkkaa . . . . . 4,000: —		
				Greijuksen toimitsijan tehtävistä . . . . . 600: —	4,600: —	
				1 Toimitsijan apulainen, palkkaa . . . . . 2,000: —		
				vuokrarahoja . . . . . 600: —	2,600: —	
				11 Hengen ruoka à 1: 50	6,022: 50	
				44 s:n s:n à 1: —	16,060: —	
				1 Liinavaatevaraston, ompeluosaston, pesun ja työn johtajatar, palkkaa	1,200: —	
				Viransijaisen palkkaamiseen	100: —	
				1 Apulaisjohtajatar, palkkaa	600: —	
				Viransijaisen palkkaamiseen 1/2 kuukauden aikana	25: —	
				3 Omelijatarta, palkkaa à 360: —	1,080: —	
				3 Pesijätärtä, palkkaa à 300: — . .	900: —	
				2 Silittäjätärtä, palkkaa à 300: —	600: —	
				2 Tarjoilijatarta, palkkaa à 300: —	600: —	
				1 Vahtimestari, palkkaa	1,000: —	
				6 Renkiä, niistä 1 Greijuksessa, palkkaa à 480: —	2,880: —	
				1 Portinvartija, palkkaa	480: —	
				1 Yövärtija à 3: — yöltä	1,095: —	
				2 hengen ruoka à 1:50	1,095: —	
				18 hengen s:n à 1: —	6,570: —	95,448 —
				<i>Ruuanpito:</i>		
				1 Emännöitsijä, palkkaa	1,200: —	
				Viransijainen kuukauden aikana . .	100: —	
				1 Apulaisemännöitsijä, palkkaa	600: —	
				Viransijainen 3 viikon aikana	37: 50	
				1 Keittäjätär, palkkaa	480: —	
				1 Keittäjätär, palkkaa	420: —	
				Siirros	2,837: 50	7,467,071 31

Kvsto 3/10 1912 b & c

XIV 2

P.L.

				Siirros	2,837: 50	7,467,071 31	
			Kvsto 3/10 1912	b&c	4 Keittäjästä, niistä 1 Greijuksessa, palkkaa à 360: —	1,440: —	
					5 Palvelijatar, niistä 1 Greijuksessa, palkkaa à 300: —	1,500: —	
					1 Leipojatar, palkkaa	420: —	
					1 Leipojatar, palkkaa	360: —	
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	500: —	
					2 hengen ruoka à 1: 50	1,095: —	
					13 hengen ruoka à 1: —	4,745: —	
					c { 265 potilaan ruoka à 65 penniä	62,871: 25	
					150 hengen ruoka à 1: —	54,750: —	
					e* 25 %:n korotus ruokarahoille Smk:lle 153,208: 75	38,302: 18	168,820 93
XIV	3		<i>Lämpö ja valo:</i>				
			Lämpö	28,000: —			
			Kalliinajanlisäys	10,000: —	38,000: —		
			Valo	7,000: —	45,000 —		
XIV	4		<i>Lääketarpeet:</i>				
			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	15,000: —			
			Kalliinajanlisäys	1,000: —	16,000 —		
XIV	5		<i>Kaluston kunnossapito</i>			35,000 —	
XIV	6		<i>Sekalaiset menot:</i>				
			415 hengen vaatteiden pesu kaupungin Kunnalliskodissa, noin 5,000 kg kuukaudessa, à 25 p.	15,000: —			
			Vedenkulutus	6,000: —			
			Siirros	21,000: —	7,731,892 24		

7 P.L.

				Siirros	21,000: —	7,731,892 24	
			c	3 hevosen heinät ja kaurat y. m.	1,800: —		
				Uutterusrahoja mielenvikaisten teke-			
				mistä töistä	1,200: —		
				Patjain ja korvallisten oljet	1,500: —		
				Puhtaanapito ja nuohominen	3,000: —		
				Muut sekalaiset menot	7,000: —	35,500 —	
			<p><i>Muist.</i> Yksi assistenttilääkäri saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret, osastohoitajattaret, hoitajatar, mieshoitaja, liina-vaatevaraston johtajatar, apulaisjohtajatar, ompelijattaret, pesijättäret, silittäjättäret, tarjoilijattaret, vahtimestari, rengit, portinvartija, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä, keittäjättäret, palvelijattaret ja leipojattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Toimitsija saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p>				
			<i>XIV Luku. Smk 395,768: 93</i>				
			Nickbyn mielisairaala.				
			<i>Palkkaukset:</i>				
			b & c	1 Ylilääkäri, laitoksen johtaja, palkkaa	10,000: —		
				Viransijaisuuspalkkio ylilääkäriin kesäloman aikana	400: —		
				1 Alilääkäri, palkkaa	6,000: —		
				Viransijaisuuspalkkio alilääkäriin kesäloman aikana	400: —		
				Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —		
				1 Ylihoitajatar miesosastolla, palkkaa	1,200: —		
				1 Ylihoitajatar naisosastolla, palkkaa	1,200: —		
				1 Työnjohtajatar, palkkaa	900: —		
				1 Vanhempi hoitaja, palkkaa	900: —		
				1 Vanhempi hoitajatar, palkkaa	720: —		
				15 hoitajaa, palkkaa à 720: —	10,800: —		
				24 Hoitajatarta, palkkaa à 480: —	11,520: —		
				5 Siivoojatarta, samalla alihoitajattaria, palkkaa à 300: —	1,500: —		
				3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50		
				46 hengen ruoka à 1: 10	18,469: —		
					Siirros	66,151: 50	7,767,392 24

XV 1

1914 v:n rahasaäntö.

P.L.

		Siirros		66,151: 50	7,767,392 24
1914 v:n rahan sääntö	<i>b & c</i>	8 Oppilaan ruoka 6 kuukauden aikana à 1: 10.....	1,606: —		
		Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana.....	1,500: —		
		1 Toimitsija, palkkaa.....	4,000: —		
		1 Varastonhoitajatar, palkkaa....	720: —		
		1 Pesunjohtajatar, palkkaa.....	600: —		
		1 Ylikoneenkäyttäjää, palkkaa.....	1,800: —		
		1 Toinen koneenkäyttäjää, palkkaa..	1,400: —		
		1 Lämmittäjä-mekaanikko, palkkaa..	720: —		
		2 Lämmittäjää, palkkaa à 600:—	1,200: —		
		1 Lämmittäjä 8 kuukaud., palkkaa à 50:—	400: —		
		1 Puutarhuri, palkkaa.....	1,200: —		
		1 Puuseppä, palkkaa.....	800: —		
		1 Maalari, palkkaa.....	720: —		
		1 Suutari, palkkaa.....	600: —		
		1 Räättäjä, palkkaa.....	600: —		
		1 Seppä, samalla portinvartija, palkk.	800: —		
		1 Ovenvartija, sam. vahtimest., palkk.	720: —		
		1 Yövärtija, palkkaa .. 480:— vuokrarahoja..... 120:—	600: —		
		1 Vanhempi maanviljelysrenki, palkk.	600: —		
		3 Renkiä, palkkaa à 480:—	1,440: —		
8 Pesijätärtä, palkkaa à 300:— ..	2,400: —				
1 Sianhoitaja, palkkaa.....	420: —				
1 Kylvettäjä, palkkaa.....	300: —				
3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50				
27 hengen ruoka, yhden 8 kuuk. aikana, à 1: 10	10,706: 30				
<i>c*</i>	Kalliinajanlisäystä laitoksen ruuassa olevain toimihenkilöiden ruokaan	1,500: —			
<i>c</i>	Laskettujen annosrahain ja maksettujen ruokarahain välisen erotuksen tasoittamiseksi.....	492: 75			
	Puhelinkeskuksen hoito.....	300: —			
1914 v:n rahan sääntö	<i>b & c</i>	Kesäloman hankkimiseksi taloushenkilökunnalle	600: —		
		1 Saarnaaja, palkkiota	800: —		
		1 Lukkari, palkkiota	300: —		
				107,639 05	
				Siirros	7,875,031 29

				Siirros	7,875,031 29
7 P.L.	XV	2	1914 v:n rahan sääntö.	<i>Ruuanpito:</i>	
				1 Emännöitsijä, palkkaa	1,200:—
				2 Keittäjä-tärtä, palkkaa à 480:—	960:—
				4 Palvelijatarta, palkkaa à 300:—	1,200:—
				1 Leipojatar, palkkaa	360:—
				1 S:n, palkkaa	300:—
				1 Renki, palkkaa	420:—
				1 hengen ruoka à 1: 50	547: 50
				9 hengen ruoka à 1: 10	3,613: 50
				30 potilaan ruoka à 1: 10	12,045:—
				270 s:n s:n —: 80	78,840:—
				c* Kalliinajanlisäys	10,600:—
					110,086 —
	XV	3		<i>Lämpö ja valo:</i>	
				Noin 2,300 syltä sekahalkoja à	
				26:—	60,000:—
				Petroli ja kynttilät	500:—
				Sähkölampujen ostoon	500:—
				Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.	2,000:—
					63,000 —
	XV	4		<i>Lääkkeet, sidetarvikkeet y. m.</i>	5,000 —
	XV	5		<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>	
				Vähäiset rakennusten korjaukset	
				ynnä maalaustarvikkeet, takoma-	
				työt y. m.	5,000:—
				Kaluston ja parsalien osto ja kor-	
				jaus	25,000:—
				Sähköaseman valvonta	800:—
					30,800 —
	XV	6		<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>	
				Tasoitustyöt, istutukset, maanvilje-	
				lyksen ja puutarhan hoito	10,000:—
				4 hevosen heinät ja kaurat	2,400:—
					12,400 —
	XV	7		<i>Sekalaiset menot:</i>	
				Saippua, suopa, suuda y. m.	3,500:—
				Oljet	500:—
				Siirros	4,000:—
					8,096,317 29

P.L.							
					Siirros	4,000: —	8,096,317 29
XV	8		c		Työskentelev. potilaid. uutteruusrahast	1,200: —	
					Verot	6,000: —	11,200 —
					<i>Potilaiden elätteelleanto</i>		35,000 —
					<p><i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lukkaria on kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saa kuitenkin laitoksen yövartija vuokratrahoja 10 markkaa kuukaudessa.</p> <p>Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta yövartijaa, alilääkäriä, toimitsijaa, saarnaajaa ja lukkaria, saavat vapaan ruuan ja pesun.</p>		
					<i>XV Luku. Smk 375,125: 05</i>		
XVI	1				Humaliston sairaala.		
					<i>Palkkaukset:</i>		
					1 Lääkäri, palkkaa	3,000: —	
					1 Amanuessi, palkkaa	1,200: —	
					1 Ylihoitajatar, taloud. hoitaja, palkk. korotusta 5 v:n palveluksesta	1,080: —	
					3 Osastohoitajatar, palkk. à 840: —	2,520: —	
					3 Alihoitajatar, palkk. à 600: —	1,800: —	
					Korotusta 1 alihoidattarelle 5 v:n palveluksesta	60: —	
					Korotusta 1 alihoidattarelle 5 v:n palveluksesta 1/2:stä	55: —	
					Ylimääräinen sairaanhoito	400: —	
					8 hengen ruoka à 1:60	4,672: —	
					3 Siivoojatar, palkkaa à 240: —	720: —	
					3 Pesijätarta, palkkaa à 300: —	900: —	
					2 Renkiä, palkkaa à 480: —	960: —	
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	100: —	
					8 hengen ruoka à 1:15	3,358: —	21,185 —
XVI	2				<i>Ruuanpito:</i>		
					1 Emännöitsijä, palkkaa	480: —	
					1 Leipojatar, palkkaa	300: —	
					2 Palvelijatar, palkkaa à 240: —	480: —	
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	100: —	
					Siirros	1,360: —	8,163,702 29

Kvsto $\frac{3}{4}$ 1909
 $\frac{30}{12}$ 1910
 $\frac{30}{12}$ 1911
 $\frac{29}{12}$ 1914

b*

c*

7 P.L.

				Siirros	1,360: —	8,163,702 29
				Keittiöhenkilökunnan, 4 hengen, ruoka à 1:15	1,679: —	
				48 potilaan ruoka à 1:15	20,148: —	
				2 s:n s:n à 1:60	1,168: —	
				Kalliinajanlisäystä, 25 %:n korotus	7,756: 25	32,111 25
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XVI	3		c*	Lämpö	4,000: —	
				Kalliinajanlisäys	4,000: —	
				Valo	800: —	8,800 —
				<i>Lääketarpeet:</i>		
XVI	4			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	4,300: —	
				Kalliinajanlisäys	2,000: —	
				Konekalut, kunnossapito ja osto ..	100: —	6,400 —
XVI	5			<i>Kaluston kunnossapito</i>		4,400 —
XVI	6		c*	<i>Sekalaiset menot:</i>		
				Vesi	1,000: —	
				Puhtaanapito	400: —	
				Muut sekalaiset menot	2,940: —	
				Kalliinajanlisäys	500: —	
				Vuokrat	12,590: —	17,430 —
				<i>Muist.</i> Kaikki sairaalan palveluksessa olevat henkilöt, lukuun ottamatta lääkäreitä, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.		
				<i>XVI Luku. Smk 90,326: 25</i>		
				Siirros		8,232,843 54

P.L.				Siirros	8,232,843 54
Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala.					
(1/1—1/6 1916).					
XVII	1	1 lääkäri	1,500:—		
		1 toimitsija	250:—		
		1 osastohoitajatar	350:—		
		2 alihoitajatar	450:—		
		1 yöhoitajatar	225:—		
		1 emännöitsijä	250:—		
		2 palvelijatar	250:—		
		2 pesijätärtä	250:—		
		1 siivoojatar	125:—		
		1 renki	250:—		3,900
XVII	2	26 potilaan ruoka à 1: 60 päivässä	6,240:—		
		6 hengen ruoka à 1: 60 ”	1,440:—		
		5 ” ” à 2: 10 ”	1,575:—		9,255
XVII	3	Polttopuut ja valo			1,300
XVII	4	Lääkkeet			1,300
XVII	5	Sekalaiset menot			2,245
XVII	6	Kalusto			500
XVII	7	Korjaukset			350
<i>XVII Luku. Smk 18,850:—</i>					
Kunnalliskodin väliaikainen sairaala.					
XVIII	1	1 lääkäri	3,600:—		
		4 sairaanhoitajatar	2,880:—		6,480
Maksu kunnalliskodille					
XVIII	2	110 potilaan puolesta à 1: 30			52,195
<i>XVIII Luku. Smk 58,675:—</i>					
7 P.L. Smk 2,464,202: 80					
				Siirros	8,310,368 54

8 P.L.

I

1

Kvsto ^{21/9} 1909
^{21/2} 1911
^{30/12} 1912
^{29/12} 1914

} b & c

S:n ^{20/4} 1909
^{21/9} 1909
^{23/5} 1913

} b

S:n ^{11/6} 1912

} b

S:n ^{11/6} 1912

} b & c

S:n ^{2/3} 1915

} b

S:n ^{22/12} 1898
^{30/12} 1908

} b

S:n ^{30/12} 1912

} b

1 Puheenjohtaja	3,000: —	
1 Toimitusjohtaja	10,000: —	
1 Sihteeri	6,000: —	
1 Kamreeri	3,600: —	
1 Lastenhoidontarkastaja	6,000: —	
1 Tarkastusapulainen	1,500: —	
1 Johtajan apulainen	4,500: —	
1 Kassanhoitaja	1,800: —	
1 Kanslianjoht., palkkaa 2,400: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,000: —	3,400: —
1 Kanslianjohtaja, palkk. 2,400: — korotusta 5 v:n palve- lukselta	500: —	
henkilökohtaista palk- kionlisäystä	500: —	3,400: —
1 Rekisteritoimiston johtajatar	2,000: —	
2 Kanslianjohtajan apulaista à 1,800: —	3,600: —	
2 Kirjuriapulaista à 1,500: —	3,000: —	
4 Kirjuriapulaista à 1,200: —	4,800: —	
4 Diakonissaa à 1,500: —	6,000: —	
1 Kaitsija, palkkaa .... 1,500: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta	300: —	1,800: —
2 S:n, palkk. à 1,500: — 3,000: — korotusta 5 v:n palve- lukselta à 150: — ..	300: —	3,300: —
9 S:n, palkkaa à 1,500: —	13,500: —	
1 Vahtimestari	1,800: —	
1 Vahtimestarinapulainen	480: —	
Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jä- senille valmistelukokouksista	9,000: —	
Palkkioita vakinaisille maaseutuasia- miehille	3,500: —	
Korvausta tarkastusmatkoista	2,000: —	
Määräraha 9 raitiotievuosilipun ostoon	900: —	

Siirros 8,310,368 54

Kahdeksas Pääluokka.**Vaivaishoito.****Vaivaishoitohallitus.**

Siirros 98,880: — 8,310,368 54

P.L.

				Siiros	98,880: —	8,310,368	54
			c	Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille	1,400: —		
				Valaistus	500: —		
				Polttoaineet	1,200: —		
				Vedenkulutus	100: —		
				Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,000: —		
			d	Arvaamattomat menot	4,000: —	112,080	—
				<i>I Luku. Smk 112,080: —</i>			
				Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.			
				<i>Yhteiset kustannukset:</i>			
II	1	1886 v:n rahas. } Kvsto 30/12 1912 } S:n 23/9 1913 } S:n 23/12 1906 }	b	1 Tarkastaja, palkkaa	6,000: —		
		1886 v:n rahas. } Kvsto 21/12 1889 } 9/6 1914 } S:n 11/6 1912 }		1 Konttoristi	2,400: —		
				1 Konttoriapulainen	2,000: —		
				1 Saarnaaja	2,400: —		
				Palkkio urkuinsoitosta ja kirkko- laulun johtamisesta	300: —		
				1 Maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja	1,200: —		
				1 Koneenkäyttävä	2,000: —		
				2 Lämmittäjää, kumpikin 540: — ..	1,080: —		
				1 Pesulaitoksen johtajatar	900: —		
		S:n 11/6 1912 } 7/9 1915 }	b	1 Pesijätär	420: —		
				4 Pesijätärtä, kukin 324: —	1,296: —		
				1 Emäntä	1,500: —		
				1 Keittäjä	480: —		
				2 Keittäjätärtä, kukin 360: —	720: —		
				2 S:n, kumpikin 300: —	600: —		
				2 Leipojatarta, kumpikin 360: — ..	720: —		
			c	Lääkkeet	4,600: —		
		S:n 11/11 1913 }	b	Lääkärinvalvonta Kunnalliskodissa ja Työlaitoksessa sekä Oulunkylän lastenkodissa	2,400: —		
				Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt ..	4,000: —		
			c	Maanviljelystä varten	4,000: —		
				Kirjastoa varten	1,000: —	40,016	—
				Siiros	8,462,464	54	

8 P.L.

						Siirros		8,462,464 54			
II	2			<i>Kunnalliskoti:</i>							
		Kvsto ^{30/12 1913} ^{24/2 1914} ^{7/9 1915}	}	b	1 Naistöiden johtajatar	600:—					
					1 Ylihoitajatar	900:—					
					1 Pientenlastenosaston s:n	900:—					
					3 Osastohoitajataria à 600:—	1,800:—					
					1 Hoitajatar	480:—					
					4 Siivoojataria à 420:—	1,680:—					
					1 Renki (ajomies)	720:—					
					Korvausta portinvartijan toimesta ..	480:—					
					c	Sijaisten palkkaamiseen erinäisten virkailijain kesäloman ajaksi	600:—				
						Vaatetus	17,000:—				
						450 hoidokin ruoka à 60 penniä päivässä	98,550:—				
						Sairaiden ruoka ja tavall. ruuan parannus	4,000:—	102,550:—			
						Henkilökunnan, 9 hengen ruoka à 1: 20	3,942:—				
						S:n 21 hengen à —: 90	6,898: 50	10,840: 50			
					c	Kalusto	15,000:—				
			Tarveaineet	6,000:—							
			Polttoaineet	54,000:—							
			Valaistus	7,500:—							
			Vedenkulutus	7,000:—							
			Kaurat ja heinät 8 hevoselle sekä silain y. m. kunnossapito	7,000:—							
			Korjaustyöt	5,000:—							
			Uutteruusrahat	7,000:—							
		d	Sekalaiset menot	20,000:—				267,050 50			
II	3			<i>Työväits:</i>							
		S:n ^{19/10 1909} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913}	}	b	1 Kaitsija	2,400:—					
					1 Konttoriapulainen	480:—					
					3 Vahtimestaria à 1,200:—	3,600:—					
					1 Vahtimestari	960:—					
					2 Työesimiestä à 1,200:—	2,400:—					
					Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400:—					
		c	Polttoaineet	6,000:—							
				Siirros		16,240:—	8,729,515 04				

3 P.L.

				Siirros	16,240: —	8,729,515 04
				Valaistus	1,000: —	
				Vedenkulutus	700: —	
				150 hoidokin ruoka à 60 penniä	32,850: —	
				Sairaanruoka	2,000: —	
		c		Palveluskunnan, 7 hengen ruoka à 90 p.	2,299: 50	37,149: 50
				Vaattetuskustannukset	6,000: —	
				Tarveaineet	50,000: —	
				Kalusto ja työkalut	3,000: —	
				Utteruusrahat	7,000: —	
				Korjaustyöt	1,000: —	
		d		Sekalaiset menot	3,000: —	125,089 50
				<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>		
				1 Johtajatar	900: —	
				1 Lastenhoitajatar	600: —	
		b		5 S:n à 420: —	2,100: —	
				1 Keittäjätär	360: —	
				1 Ompelijatar	360: —	
		c		Kesäloman aikaiset viransijaiset ..	300: —	
				Vaatus	4,500: —	
				50 lapsen ruoka à 75 p:iä	13,687: 50	
				Henkilökunnan, 2 hengen, ruoka à 1: 20	876: —	
				S:n, 7 hengen, à 90 p:iä	2,299: 50	
				S:n, 6 hengen, s:n à 60 p:iä	1,314: —	18,177: —
		c		Polttoaineet	2,500: —	
				Valaistus	600: —	
				Vedenkulutus	200: —	
				Kalusto	1,000: —	
				Lääkkeet	1,200: —	
				Korjaustyöt	600: —	
				Vaatteiden pesu	2,800: —	
		d		Sekalaiset menot	1,000: —	37,197 —
				<i>II Luku. Smk 469,353: —</i>		
				<i>Muist.</i> Lukuunottamatta saarnaajaa ja lääkäriä saavat kaikki vaivashoidon eri laitosten toimihenkilöt vapaan asunnon, polttopuut ja valon; työlaitoksen konttoriapulainen, Oulunkylän lastenkodin johtajatar, hoitajattaret ja palvelijasto saavat sen lisäksi vapaan ruuan.		
				Siirros		8,891,801 54

				Siirros	
8 P.L.				8,891,801	54
			Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.		
	III	1	c	Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut	200,000
	III	2		Sairaanhoito	200,000
	III	3		Mielenvikaisten hoitokustannukset	250,000
	III	4		Lääkkeet	18,000
	III	5		Suoranaisia apurahoja:	
			a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	180,000: —	
			b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoitoon	70,000: —	250,000
			<i>III Luku. Smk 918,000: —</i>		
			Sekalaista.		
	IV	1	c	Hautauskuluja	4,000
	IV	2		Määrärahoja Kaupunkilähetykselle:	
			Miesten työlaitoksen voimassa-		
			pitoon Betaniassa	3,000: —	
			Naisten työlaitoksen s:n	6,000: —	
			S:n Sörnäsän s:n	4,000: —	
			Hädänalaisten avustamiseksi koti-		
			työllä	5,000: —	
			Ryttlän miesten työsiirtolan voim.pit.	18,500: —	
			Pelastusarmeijalle sen pelastustyön		
			hyväksi	10,000: —	46,500
			<i>IV Luku. Smk 50,500: —</i>		
			8 P.L. Smk 1,549,933: —		
9 P.L.					
			Yhdeksäs Pääluokka.		
			Opetus- ja sivistyslaitokset.		
			Merikoulu.		
	I	1 Kvsto ² / ₅ 1900 Välikirj. muk.	} b c	Vuokra	4,000: —
				Polttopuut	600: —
			<i>I Luku. Smk 4,600: —</i>		
				Siirros	9,864,901
					54

) P.L.

				Siirros	9,864,901	54
				Käsityöläiskoulu.		
II	1	K. Julistus 12/9 1900 Kvsto 17/10 1899 27/11 1906	b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskou- lulle	46,798: —	
			b & c	S:n alemmille käsityöläiskouluille ..	28,463: —	75,261
				<i>Valmistava poika-ammattikoulu:</i>		
II	2			1 Vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200: —	
		S:n 26/9 1900 20/11 1900	b	korotus 5 v:n palve- luksesta	600: —	
		S:n 26/9 1900 20/11 1900 19/12 1901	b	1 Vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200: —	
			b	korotus 5 v:n palve- luksesta	600: —	
			b	1 Vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa ..	3,000: —	
			b	korotus 15 v:n palve- luksesta	1,200: —	
		S:n 26/9 1900 20/11 1900	b	1 Vakinainen työmestari puutöissä	3,300: —	
			b	korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —	
			b	1 Vakinainen työmestari metallitöissä	2,700: —	
			b	korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —	
		S:n 30/12 1907	b	Johtaja, palkkiota	1,500: —	
			b	Palkkiota tuntiopettajille, 44 viikkotunn. à 150 mk	6,600: —	
			c	Palkkiota tuntiopettajille vihkojen korjauks., 6 viikkotunn. à 150 mk	900: —	
		S:n 30/12 1907	b	1 Alityömestari puu- töissä	1,800: —	
			b	korotus 10 v:n palve- luksesta	400: —	
		S:n 30/12 1907	b	1 Alityömestari metalli- töissä	1,800: —	
		S:n 30/12 1910	b	henkilökoht. lis.	600: —	
			b	korotus 5 v:n palve- luksesta	200: —	
		S:n 3/11 1908	b	Palkkiota työpajan silmä- läpidosta ruotsalaisella ja suomalais. osastolla	1,200: —	
				Siirros 36,600: —	9,940,162	54

9 P.L.

				Siirros 36,600: —	9,940,162 54
	Kvsto ^{30/10} 1906	b	Vahtimestarin palkkio ..	1,200: —	
	S:n ^{30/12} 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana	450: —	
			Työpajain työaineet	1,500: —	
		c	Työpajain korjaus ja täy- dennys	800: —	
			Kirjasto, aikakauskirjat	250: —	
			Painatus ja tarverahat ..	1,000: —	
			Oppilaskirjastoa varten ..	100: —	
			Opetusvälineet	200: —	
	S:n ^{28/11} 1905 Välikirj. muk. }	b	Työpajahuoneiston vuokra	4,000: —	
		c	Lämpö ja sähkövoima ..	300: —	
			Valaistus	850: —	
			Puhtaanapito	250: —	47,500: —
			I suomalaisen luokan rin- nakkaisluokka:		
			Tuntiopettajan palkkio, 30 viikkotunn. à 150: —	4,500: —	
			Palkanlisäystä 2 työmes- tarille	1,500: —	
			Palkkiot 2 alityömesta- rille	3,600: —	
	Kvsto ^{20/1} 1914	b	Palkkionlisäystä johta- jalle	300: —	
			S:n työpajan valvonnasta, 2 opettajalle	200: —	
			S:n vahtimestarille	200: —	
			Vahtimestariapu	100: —	
			Työaineet, korjaukset, painatus, tarverahat, valaistus, puhtaanapito, sähkövoima y. m. ..	1,288: —	11,688: —
			II suomalaisen luokan rinnakkaisluokka:		
			Tuntiopettajain palkkio, 30 viikkotunn. à 150: —	4,500: —	
	S:n ^{29/12} 1914	b	Palkanlisäystä 2 työmes- tarille	1,500: —	
			Palkkionlisäystä johta- jalle	300: —	
			Siirros	6,300: —	59,188: —
					9,940,162 54

P.L.

				Siiros	6,300: —	59,188: —	9,940,162	54
		Kvsto 29/12 1914	b	Palkkionlisäystä työpajan valvonnasta, 2 opettajalle	200: —			
				S:n vahtimestarille	200: —			
				Vahtimestariapu	100: —			
			c	Työaineet, korjaukset, painatus, tarverahat y. m.....	1,288: —	8,088: —	67,276	—
II	3			<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>				
		S:n 1/12 1903	b&c	a) 4 Opettajatarta, palkkaa à 2,500 mk	10,000: —			
		30/12 1906		1 Opettajatar, palkkaa	2,400: —			
		20/10 1908		3 Opettajatarta, palkkaa à 2,200 mk	6,600: —			
		2/4 1909		1 S:n	1,500: —			
		22/12 1911		korotusta 6 opettajattarelle 10 v:n palveluksesta	2,400: —			
		8/9 1914		korot. 5 v:n palvelusta yhdelle s:n Johtajattaren palkkio	200: —	800: —		
				Palkkio 10 viikkotunninliinaompe- lunopetuksesta	750: —			
				1 Varastonhoitajatar	720: —			
				Palkkionlisäystä äidinkielen opetta- jattarille	380: —			
				Tuntiopettajain palkkiot	4,880: —			
			2 Palvelijatarta à 360: —	720: —				
			b) Ruuanpito	8,000: —				
			S:n, kalliinajanlisäys	1,000: —				
			c) Työaineet	2,200: —				
			d) Vuokra	15,000: —				
			f) Polttoaineet	5,000: —				
			g) Valaistus	900: —				
			h) Kalusto ja korjaukset	2,000: —				
			i) Sekalaista	2,600: —			68,050	—
				<i>Muist.</i> Varastonhoitajatar ja palvelijattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.				
				<i>II Luku. Smk 210,587: —</i>				
				Kauppaoppilaitokset.				
III	1		c*	Määräraha A. b. Helsingfors Handels- skola yhtiölle (15 vapaaoppilassijaa)	8,000: —			
				Helsingin Kauppakoulu Osakeyhtiön liikeapulais-iltakurssit (6 vapaa- oppilassijaa)	3,000: —			
				Siiros	11,000: —		10,075,488	54

9 P.L.

				Siirros	11,000: —	10,075,488 54
			c*	Määräraha Suomen Liikemiesten Kauppaopist. (32 vapaaoppilassijaa)	20,000: —	
				Määräraha Helsingin Kauppiaitten Kauppakoul. (15 vapaaoppilassijaa)	8,000: —	
				Määrär. Högre svenska handelsläroverket opist. (12 vapaaoppilassijaa)	8,000: —	
				S:n s:lle kalustoa ja opetusvälineistöä varten	6,000: —	
				Määräraha Svenska Handelsinstitut. opistolle (6 vapaaoppilassijaa) ..	4,000: —	
				Liikemiesyhdistyksen liikeapulaisiltakursseille (12 vapaaoppilassijaa)	6,000: —	63,000 —
				<i>III Luku. Smk 63,000: —</i>		
			Kansakoulut.			
			A) Ruotsinkieliset.			
			<i>a) Palkat.</i>			
		Kvsto 28/4 1908	b	1 Tarkastaja, palkkaa ..	8,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	9,000: —
		S:n 24/5 1913	b	1 Apulainen tarkastajankansliassa ..	600: —	
				1 Taloudenhoitaja	3,000: —	
		S:n 21/2 1911 5/9 1911	b	1 Taloudenhoitajan apulainen	1,200: —	
				1 Johtokunnan sihteeri	600: —	
				1 Lääkäri, palkkaa	3,600: —	
				henkilökoht. palk. lis. 1,000: —	4,600: —	
			Opettajat ja opettajattaret.			
		S:n 17/9 1907 28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	b	22 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —		
				korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: —	
				kalliinanjanlis. à	600: —	92,400: —
				4 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —		
				korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à	1,060: —	
				kalliinanjanlisäystä à ..	483: 33	15,773: 33
				2 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —	
				kalliinanjanlisäystä à ..	400: —	7,520: —
				Siirros	134,693: 33	10,138,488 54

P.L.

				Siirros	134,693: 33	10,138,488 54
			1 Opettaja, palkkaa ..	2,400: —		
			korotusta 10 v:n pal-			
			veluksesta 1/8:sta 1916	680: —		
			kalliinajanlisäystä ..	283: 33	3,363: 33	
			2 Opettajaa, palkkaa à .	2,400: —		
			korotusta 5 v:n pal-			
			veluksesta à	480: —		
			kalliinajanlisäystä à ..	200: —	6,160: —	
			2 opettajaa, palkkaa à ..	2,400: —		
			korotusta 5 v:n palve-			
			luksesta 1/8:sta 1916 à	200: —		
			kalliinajanlisäystä à ..	83: 33	5,366: 66	
			1 Opettaja, palkkaa	2,400: —		
			1 Kreikk.-venäl. uskonnon opettaja,			
			palkkiota	800: —		
			20 Opet:tarta, palkkaa à	2,000: —		
			korotusta 15 v:n pal-			
			veluksesta à	1,000: —		
			kalliinajanlisäystä à ..	600: —	72,000: —	
			1 Opet:tar, palkkaa à ..	2,000: —		
			korotusta 15 v:n pal-			
			veluks. 1/8:sta 1916 ..	883: 33		
			kalliinajanlisäystä à ..	483: 33	3,366: 66	
			8 Opet:tarta, palkkaa à .	2,000: —		
			korotusta 10 v:n pal-			
			veluksesta à	800: —		
			kalliinajanlisäystä à ..	400: —	25,600: —	
			11 Opet:tarta, palkkaa à	2,000: —		
			korotusta 5 v:n pal-			
			veluksesta à	400: —		
			kalliinajanlisäystä à ..	200: —	28,600: —	
			1 Opet:tarta, palkkaa ..	2,000: —		
			korotusta 5 v:n pal-			
			veluks. 1/8:sta 1916 ..	166: 67		
			kalliinajanlisäystä ..	83: 33	2,250: —	
			3 Opet:tarta, vielä virkaan nimittä-			
			mätöntä, palkkiota à 2,000: — ..		6,000: —	
			17 Opet:tarta, palkkaa à	1,700: —		
			korotusta 15 v:n pal-			
			veluksesta	850: —		
			kalliinajanlisäystä à ..	600: —	53,550: —	
			Siirros	344,149: 98	10,138,488 54	

9 P.L.

			Siirros	344,149: 98	10,138,488	54	
			4 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 10 v:n palveluks. à	1,700: — 680: —			
			kalliinanjanlis. à	400: —	11,120: —		
			3 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à	1,700: — 481: 67			
			kalliinanjanlis. à	283: 33	7,395: —		
			6 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 5 v:n palveluksesta à	1,700: — 340: —			
			kalliinanjanlisäystä à	200: —	13,440: —		
			3 Opet:tarta, palkkaa à korotusta 5 v:n palveluksesta 1/8:sta 1916 à	1,700: — 141: 67			
			kalliinanjanlisäystä à	83: 33	5,775: —		
			1 Opetajatar, palkkaa		1,700: —		
			4 Opet:tarta, vielä virkaan nimittämätöntä, palkkiota à 1,700: —		6,800: —		
			1 Valmistavan koulun opettajatar, palkkiota		2,400: —		
			Opettajatar M. E. Stenberg vainajan kuolinpesälle tuleva osa vainajan palkasta 1/8 1916 asti		933: 33		
			Tuntiopettajat.				
			Veiston tuntiopettajat		3,220: —		
			Laulun tuntiopettajat ja -opet:taret		1,500: —		
			Voimistelun tuntiopett:ret		2,600: —		
			c				
			Todennäköisesti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella		3,000: —		
			Viransijaiset		6,000: —		
			Apukoulun ylitunnit		300: —		
			Palvelijat.				
			1 Vahtimestari		1,437: 50		
			4 S:n à 1,250: —		5,000: —		
			1 S:n		1,750: —		
			1 Lämmittäjä		1,250: —		
			1 Talonrenki		1,200: —		
			1 S:n		1,100: —		
			1 S:n		780: —		
			1 S:n, 6 kuuk.		450: —		
			<i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelusmiehet, lukuun ottamatta 1,750 mk palkk. vahtimest. sekä 6 kuuk. asetett. talonrenk., saavat vap. asunn., poltt. ja valon.				
			Siirros	423,300: 81	10,138,488	54	

Kvsto 17/9 1907
28/4 1908
21/9 1909
15/3 1910

Arm. Jul.
21/7 1898

Kvsto 30/12 1908
30/12 1910
30/12 1911
30/12 1912

9 P.L.

				Siirros	423,300: 81	10,138,488	54
				Erityisiä palkkioita.			
		Kvsto 15/4 1913	b	Johtajain ja johtajatarten viran- sijaiset	2,900: —		
				Palkkiot johtajille ja johtajatta- rille	4,800: —		
		S:n 28/12 1906	b	Palkkiot veiston opettaja-apulaisille	4,000: —		
				Palkkiot opetuksesta jatkoluo- killa	2,900: —		
				Sukupuoliterveysopin opetus	125: —		
		S:n 30/12 1909	b	Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoi- dosta	800: —		
				Palkkio veistonopetuksen johta- jalle	400: —		
		S:n 30/12 1910	b	Määräraha Aleksanterinkad. Alem- paan Käsityöläiskouluun perus- tetun kansakoululuokan voimas- sapitoon	1,160: —	440,385	81
IV	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettaja- seminaarille		4,000	—
				<i>b) Muut kustannukset.</i>			
IV	3			Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat		11,300	—
IV	4			Opetusvälineet		7,500	—
IV	5			Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittiöihin		6,500	—
IV	6			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus		3,000	—
IV	7			Polttopuut ja niiden hakkuu		22,500	—
IV	8		c	Valaistus		5,000	—
IV	9			Puhtaanapito		20,000	—
IV	10			Vedenkulutusmaksut		1,000	—
IV	11			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köy- hille oppilaille, siirtomääräraha		14,000	—
IV	12			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha ..		3,750	—
IV	13	S:n 30/12 1907	b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys		1,000	—
IV	14	S:n 30/12 1909 30/12 1910	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa		750	—
IV	15	K. Asetus 5/8 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk	1,700: —		
				83 opettajatarta à 37: 50	3,112: 50	4,812	50
IV	16			Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot		4,000	—
IV	17		c	Määräraha opettajiston matkastipendejä ja opastus- kursseja varten		800	—
				Siirros		10,688,786	85

9 P.L.

				Siirros	10,688,786	85
IV	18	<i>d</i>	Sekalaisia arvaamattomia menoja, Johtokunnan määräyksen mukaan		3,000	—
				<i>IV Luku. Smk 553,298: 31</i>		
				B) Suomenkieliset.		
				<i>a) Palkat.</i>		
V	1	<i>b</i>	1 Tarkastaja, palkkaa .. 8,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —	9,000: —	
	Kvsto 28/4 1908	<i>b</i>	1 Apulaistarkastaja		6,000: —	
	S:n 1/12 1908	<i>b</i>	1 Apulainen tarkastajankansliassa ..		1,200: —	
	S:n 28/4 1908	<i>b</i>	1 Taloudenhoitaja		5,000: —	
	S:n 20/10 1903 30/12 1911	<i>b</i>	1 Taloudenhoitajan apul. 1,500: — henkilökoht. palkanlis. 600: —		2,100: —	
	S:n 30/12 1908 19/9 1911	<i>b</i>	1 Johtokunnan sihteeri		1,000: —	
	S:n 1/6 1904	<i>b</i>	1 Lääkäri, palkkaa		6,400: —	
	S:n 21/2 1911 5/9 1911	<i>b</i>				
				Opettajat ja opettajattaret.		
				9 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: —	
				kalliinajanlisäystä à ..	600: —	37,800: —
				1 Opettaja, palkkaa .... 2,400: — korotusta 15 v:n palveluksesta 1/3:sta 1916	1,060: —	
				kalliinajanlisäystä	483: 33	3,943: 33
				14 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —	
				kalliinajanlisäystä à ..	400: —	52,640: —
				2 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 10 v:n palveluks. 1/3:sta 1916 à	680: —	
				kalliinajanlisäystä à ..	283: 33	6,726: 66
				22 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: —	
				kalliinajanlisäystä à ..	200: —	67,760: —
				Siirros	199,569: 99	10,691,786 85

P.L.

				Siirros	199,569: 99	10,691,786	85			
P.L.	Kvsto $\left. \begin{array}{l} 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b	2 Opettajaa, palkkaa à 2,400: — korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1916 à 200: — kalliinajanlis. à 83: 33	5,366: 66	28,800: —	19,200: —	2,940: —			
			12 Opettajaa, palkkaa à 2,400: —							
		c	8 Opettajaa, vielä virk. nimitt., palkkiota à 2,400: —	19,200: —	800: —	104,400: —	3,366: 66	57,600: —		
			1 Opettaja jatkoluokan ammattiopetusta varten, palkkiota							
		Arm. Julis. 21/7 1898, 6 mom.	b	1 Kreikkalais-venäläisen uskonopin opettaja, palkkiota	800: —	2,000: —	2,000: —	2,000: —		
				29 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 15 v:n palveluksesta à . . . . . 1,000: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 600: —	104,400: —					
				1 Opettajatar, palkkaa . . . . . 2,000: — korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1916 . . . . . 883: 33 kalliinajanlisäystä 483: 33	3,366: 66	2,000: —	2,000: —	2,850: —	57,200: —	
				18 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 800: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 400: —	57,600: —					
				Kvsto $\left. \begin{array}{l} 27/11 \ 1906 \\ 17/9 \ 1907 \\ 28/4 \ 1908 \\ 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b	1 Opettajatar, palkkaa . . . . . 2,000: — korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1916 . . . . . 566: 67 kalliinajanlisäystä 283: 33	2,850: —	2,000: —	2,000: —	6,750: —
						22 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 400: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 200: —	57,200: —			
	3 Opettajatarta, palkk. à 2,000: — korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1916 à 166: 67 kalliinajanlis. à 83: 33					6,750: —	30,000: —	8,000: —	85,050: —	85
	15 Opettajatarta, palkkaa à 2,000: —					30,000: —				
	4 Opettajatarta, vielä virkaan nimitämät, palkkiota à 2,000: —					8,000: —	1,700: —	850: —	600: —	85
	27 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 15 v:n palveluksesta à . . . . . 850: — kalliinajanlisäystä à . . . . . 600: —					85,050: —				
						Siirros	611,893: 31	10,691,786	85	

9 P.L.

				Siiros	611,893: 31	10,691,786 85
Kvsto	27/11 1906 17/9 1907 28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	b	3 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —			
			korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 750: 83			
			kalliinajanlis. à 483: 33	8,802: 50		
			10 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —			
			korotusta 10 v:n palveluksesta à . . . . . 680: —			
			kalliinajanlis. à . . . . 400: —	27,800: —		
			5 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —			
			korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 481: 67			
			kalliinajanlis. à 283: 33	12,325: —		
			17 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —			
korotusta 5 v:n palveluksesta à . . . . . 340: —						
kalliinajanlis. à . . . . . 200: —	38,080: —					
5 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —						
korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:sta 1916 à 141: 67						
kalliinajanlis. à 83: 33	9,625: —					
8 Opettajatarta, palkk. à 1,700: —	13,600: —					
17 Opettajatarta, vielä virk. nimitt., palkkiota à 1,700: —	28,900: —					
S:n 30/12 1910	b	Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle	20: —			
Tuntioopettajat.						
S:n	28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	b	Veiston tuntioopettajat	3,200: —		
			Laulun tuntioopettajat ja -opett:aret	3,400: —		
			Voimistelun tuntiope:ret	3,500: —		
			Iltakoulun tuntioopettajat ja -opettajattaret	1,300: —		
			Todennäköisesti tarvittavat lisäopett. syyslukukaudella	12,300: —		
			Viransijaiset	9,500: —		
c			Apukoulun ylitunnit	700: —		
			Palvelijat.			
S:n	30/12 1910 30/12 1911 30/12 1912	b	1 Vahtimestari, ...	1,680: —		
			1 S:n	1,437: 50		
			1 S:n	1,350: —		
			4 S:n à 1,250: —	5,000: —		
			1 S:n	1,125: —		
				Siiros	795,538: 31	10,691,786 85

P.L.

				Siirros	795,538: 31	10,691,786	85
		Kvsto	30/12 1911 30/12 1912	} b	1 Vahtimestari, palkkaa.....	1,750: —	
					1 S:n, palkkaa.....	1,750: —	
					vuokrarahoja.....	400: —	
						2,150: —	
		S:n	30/12 1908 30/12 1912	} b	1 Lämmittäjä.....	1,375: —	
					2 S:n à 1,250: —.....	2,500: —	
					1 S:n, samalla talonrenki.....	1,125: —	
					1 Talonrenki.....	1,050: —	
					1 S:n.....	840: —	
		S:n	30/12 1910 30/12 1912	} b	1 S:n, palkkaa.....	840: —	
					vuokrarahoja.....	516: —	1,356: —
					1 S:n, 6 kuuk. à 90: —.....	540: —	
					1 S:n, s:n s:n samalta ajalta à 75: —.....	450: —	
					<i>Muist.</i> Kaikki palvelusmiehet, lu- kuunottamatta kahta 1,750: m:kan vah- timest., yhtä 840 m:kan lämmitt. sekä kahta 6 kuuk. asetett. lämmitt., saavat vapaaan asunnon, polttopuut ja valon.		
					Erityisiä palkkioita.		
		S:n	15/4 1913	} b	Palkkioita johtajain ja johtajatta- rien viransijaisille.....	5,800: —	
					Palkkiot 16:lle johtajalle ja johta- jattarelle.....	9,200: —	
		S:n	28/12 1906	} b	Palkkiot 3 veiston opettaja-apulais. Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkuoluokilla.....	16,000: —	
					Palkkio erityisestä sukupuoliterveys- opin opetuksesta.....	175: —	
					Palkkio kokoelmien hoidosta.....	840: —	
					Palkkio 1 veistonopetuksen johta- jalle.....	400: —	
		S:n	30/12 1909	} b	Aleksanterinkadun al. käsityöläis- koulun kansakoululuokan voimas- sapitooon toukok. 15 päivään asti.....	540: —	847,929
V	2				c*	Määräraha koulunjohtaja Kaarle Werkon suom. pikkukoulunopettajaseminaarille.....	3,000 —
					b) Muut kustannukset.		
V	3			} c	Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat.....	45,750 —	
V	4				Opetusvälineet.....	17,000 —	
V	5				Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeitt.....	16,500 —	
V	6				Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus.....	8,000 —	
V	7				Polttoaineet ja halonhakkua.....	44,000 —	
V	8				Valaistus.....	15,000 —	
					Siirros	11,688,966	16

					Siiros	11,688,966	16	
9 P.L.	V	9						
	V	10				43,000	—	
	V	11		c	Puhtaanapito	4,000	—	
					Vedenkulutusmaksut	35,000	—	
	V	12			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köyhille oppilaille, siirtomääräraha	8,700	—	
	V	13	Kvsto 30/12 1907	b	Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	1,200	—	
	V	14	S:n 30/12 1909 30/12 1910	b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys			
	V	15	K. Asetus 5/s 1886	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakouluissa	750	—	
	V	16		b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansakouluopettajakunn.: 66 opettajaa à 50 mk . . . . . 3,300:— 188 opettajatarta à 37:50 . . . . . 7,050:—	10,350	—	
	V	17		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	6,000	—	
			d	Sekalaisiin menoihin, Johtokunnan määräyksen mukaan	3,500	—		
				V Luku. Smk 1,109,679: 31				
				Kasvatuslautakunta.				
				<i>Palkkaukset:</i>				
VI	1			1 Puheenjohtaja	2,400:—			
				5 Jäsentä, kukin 20 mk kultakin kokoukselta	2,400:—			
				1 Ammattihoilooja	8,000:—			
		Kvsto 4/11 1914	b	1 Kamreeri	3,600:—			
				1 Lääkäri	3,000:—			
				1 Kassanhoitaja	1,200:—			
				Ylimääräiset apulaiset	3,000:—			
				1 Vahtimestari	1,200:—	24,800	—	
VI	2			a) Vuokra	3,000:—			
				b) Polttoaineet	500:—			
			c	c) Valo	500:—	4,000	—	
VI	3			a) Matkakulut	3,000:—			
				b) Tarverahat, siivoaminen y. m.	5,000:—	8,000	—	
				VI Luku. Smk 36,800:—				
				Aistivillisten ja raajarikkoisten lasten opetus.				
VII	1	S:n 11/10 1898	b	Määräraha, suoritettavaksi 350 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä ote-				
						Siiros	11,838,266	16

P.L.

					Siirros	11,838,266 16
				tulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan	5,000: —	
	Kvsto ^{30/12} 1910	<i>b</i>		Määräraha raajarikkoisten varatto- main lasten opetusta varten	5,000: —	10,000 —
				<i>Luku VII. Smk 10,000: —</i>		
				Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.		
				<i>Helsingin vastaanotto- ja havaintokoti:</i>		
				1 Johtaja, palkkaa	3,000: —	
				korotusta 5 v:n palve- luksesta	300: —	
				ruokarahoja	400: —	3,700: —
				1 Edellisen apul., samalla yksinkert. veiston opet- taja, palkkaa	1,200: —	
	S:n ^{9/6} 1914	<i>b</i>		ruoka	400: —	1,600: —
				1 Emäntä, samalla yk- sink. käsitöid. opettaja, palkkaa	1,200: —	
				ruoka	400: —	1,600: —
				1 Palvelijatar, palkkaa . .	360: —	
				ruoka	400: —	760: —
				Vuokra	4,700: —	
				Polttoaineet	1,500: —	
				Valaistus	350: —	
				Enintään 25 hoidokin elatus	6,400: —	
				Vaatetuskustannukset	3,000: —	
		<i>c</i>		Laitoksen oppilaiden ja sen ulko- puolella asuvain lasten kesätyös- kentelyä varten	1,000: —	
				Kalusto	300: —	
				Kirjat ja opetusvälineet	200: —	
				Käsityöopetus	200: —	
		<i>d</i>		Sekalaiset menot	1,500: —	26,810 —
VIII	1					
					Siirros	11,875,076 16

						Siirros		11,875,076 16	
9 P.L.	VIII	2				<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos:</i>			
						1	Johtaja, palkkaa	5,000:—	
						1	Luokkaopettaja, palkk. 2,400:— korotusta 5 v:n palveluksesta 1/5:stä 1916	320:—	2,720:—
						1	S:n		2,400:—
						1	Veistonopettaja, palkk. 1,800:— ruoka	400:—	2,200:—
						1	Emäntä, palkkaa	1,200:—	
							ruoka	400:—	1,600:—
			Kvsto % 1914	b & c		2	Kaitsijaa, palkkaa à 1,100:— ruoka à 400:—	2,200:— 800:—	3,000:—
						5	S:n, palkkaa à 800:— ruoka à 400:—	4,000:— 2,000:—	6,000:—
						2	S:n, palkkaa à 600:— ruoka à 400:—	1,200:— 800:—	2,000:—
						2	Emännänapulaista, palkkaa à 600:— ruoka à 400:—	1,200:— 800:—	2,000:—
							Vuokraa Bengtsårin maatilalle	16,100:—	
							Polttoaineet	4,000:—	
							Valaistus	1,500:—	
							Enintään 75 oppilaan elatuskustannukset	19,200:—	
				c			S:n vaatetus	7,000:—	
							Kalusto	1,500:—	
							Kirjat ja opetusvälineistö	500:—	
							Työaineet	1,500:—	
							Oppilaiden uutteruusrahast	300:—	
							Sekalaiset menot	4,500:—	83,020
	VIII	3				<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos:</i>			
			S:n % 1914	b		1	Johtaja, samalla opettaja, palkkaa	2,400:—	
							Vuokra	505:—	
							Erinäiset korjaustyöt	150:—	
							Lämpö ja valo	450:—	
				c		20	oppilaan elatuskulut	5,200:—	
							S:n vaatetus	1,200:—	
							Siivoaminen	130:—	
							Siirros	10,035:—	11,958,096 16

P.L.

				Siirros	10,035: —	11,958,096 16
			c	Kirjat ja opetusvälineet	200: —	
				Käsiammattiopetus	300: —	
				Kalusto	200: —	
			d	Sekalaiset menot	300: —	11,035
VIII	4	Kvsto % 1914		<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>		
			b	1 Johtaja, samalla opettaja, palkkaa	2,400: —	
				Vuokra	500: —	
				Erinäiset korjaustyöt	250: —	
				Lämpö ja valo	350: —	
			c	Enintään 30 oppilaan elatuskulut . .	7,800: —	
				S:n vaatetus	1,800: —	
				Siivoaminen	130: —	
				Kirjat ja opetusvälineet	300: —	
				Käsiammattiopetus	350: —	
				Kalusto	200: —	
				Jatko-opetus	150: —	
			d	Sekalaiset menot	350: —	14,580
VIII	5	S:n % 1914		<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>		
			a)	Koulusiirtola:		
			b	1 Johtaja, samalla opet-		
				taja, palkkaa	2,400: —	
				korotus 10 v:n palve-		
				luksesta 1/3:sta 1916	680: —	
					3,080: —	
				Vuokra	600: —	
				Erinäiset korjaustyöt	250: —	
				Lämpö ja valo	350: —	
			c	Enintään 25 oppilaan elatuskulut . .	6,500: —	
				S:n vaatetus	1,500: —	
				Siivoaminen	130: —	
				Kirjat ja opetusvälineet	300: —	
				Käsiammattiopetus	350: —	
				Kalusto	200: —	
			d	Sekalaiset menot	550: —	
			b)	Työpajaosasto:		
			b	Johtajan palkkio	600: —	
				1 puusepän- ja puutöiden opett., palkk.	2,400: —	
				Siirros	16,810: —	11,983,711 16

9 P.L.

				Siirros	16,810: —	11,983,711	16
			c	Vuokra	300: —		
				Korjaustyöt	100: —		
				Lämpö ja valo	300: —		
				Keskimäärin 12 oppilaan elatus-			
				kustannukset	3,120: —		
				S:n vaatetuskustannukset	1,160: —		
				Kalusto	200: —		
				Kirjat ja opetusvälineet	150: —		
				Työaineet	1,000: —		
			d	Oppilaiden uutteruusrahat	120: —		
				Sekalaiset menot	300: —	23,560	
VIII	6			<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>			
		Kvsto % 1914	b	1 Johtaja, samalla opet-			
				taja, palkkaa	2,400: —		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta	960: —	3,360: —	
			c	Vuokra	700: —		
				Erinäiset korjaustyöt	150: —		
				Lämpö ja valo	450: —		
				Siivoaminen	130: —		
				Keskimäär. 20 oppilaan elättelel-			
				antokustannukset	5,200: —		
				S:n vaatetuskustannukset	1,200: —		
				Kalusto	200: —		
				Kirjat ja opetusvälineet	200: —		
			d	Käsiammattiopetus	300: —		
				Sekalaiset menot	300: —	12,190	
VIII	7			<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos.</i>			
			b	1 Johtajatar, samalla opet-			
				tajatar, palkkaa	2,000: —		
				ruoka	400: —	2,400: —	
				1 Opettajatar, palkkaa ..	1,200: —		
				ruoka	400: —	1,600: —	
				1 Emäntä, palkkaa	720: —		
				ruoka	400: —	1,120: —	
				1 Hoitajatar, palkkaa ..	600: —		
				ruoka	400: —	1,000: —	
		S:n % 1914		Siirros	6,120: —	12,019,461	16

P.L.

				Siirros	6,120: —	12,019,461 16				
VIII	8	Kvsto 9/8 1914	b	1 Palvelijatar, palkkaa	180: —					
				ruoka	220: —	400: —				
				Vuokraa Toivoniemen tilalle		3,500: —				
				Polttoaineet		1,500: —				
				Valo		300: —				
				c	Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset		8,760: —			
					S:n vaatetuskustannukset		3,000: —			
					Kalusto		600: —			
					Kirjat ja opetusvälineet		300: —			
					Käsityöopetus		300: —			
				d	Sekalaiset menot		1,500: —	26,280		
				<i>Finbyn Sjötorpin kasvatustulos.</i>						
						S:n 9/8 1914	b	1 Johtajatar, samalla opettajatar, palkkaa	2,000: —	
								korotus 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1916	633: 31	
								ruoka	400: —	3,033: 31
1 Opettajatar, palkkaa	1,200: —									
korotus 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1916	80: —									
ruoka	400: —	1,680: —								
1 Emäntä, palkkaa	720: —									
ruoka	400: —	1,120: —								
1 Hoitajatar, palkkaa	600: —									
ruoka	400: —	1,000: —								
1 Palvelijatar, palkkaa	180: —									
ruoka	220: —	400: —								
c	Vuokra		2,700: —							
	Erinäiset korjaustyöt		400: —							
	Polttoaineet		1,500: —							
	Valo		300: —							
	Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset		8,760: —							
	S:n vaatetuskustannukset à 60: —		3,000: —							
	Kalusto		400: —							
	Kirjat ja opetusvälineet		300: —							
d	Käsityöopetus		300: —							
Sekalaiset menot		1,500: —	26,393 31							
					Siirros	12,072,134 47				

9 P.L.

						Siirros		12,072,134	47	
VIII	9			<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos.</i>						
				1	Johtaja, samalla opettaja, palkkaa	2,400: —				
					korotusta 5 v:n palveluksesta	480: —	2,880: —			
				1	Apulaisopettajatar, palkkaa		1,200: —			
		Kvsto	% 1914	b & c	1	Emäntä, palkkaa	1,000: —			
					ruoka	400: —	1,400: —			
				1	Hoitajatar, palkkaa	600: —				
					ruoka	400: —	1,000: —			
				1	Palvelijatar, palkkaa	360: —				
					ruoka	400: —	760: —			
					Vuokra		1,000: —			
					Erinäiset korjaustyöt		500: —			
					Polttoaineet		1,100: —			
					Valo		300: —			
					Siivoaminen		150: —			
				c	Enint. 45 oppilaan elatuskustannukset		10,675: —			
					S:n vaatetuskustannukset		2,700: —			
					Kalusto		400: —			
					Kirjat ja opetusvälineet		400: —			
					Käsityöopetus		200: —			
				d	Sekalaiset menot		1,500: —	26,165	—	
VIII	10			<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu.</i>						
		S:n	% 1914	b	1	Johtaja, samalla opettaja, palkkaa	1,000: —			
					Vuokra		200: —			
					Erinäiset korjaustyöt		50: —			
					Lämpö ja valo		100: —			
				c	Enintään 8 oppilaan elätelleentokulut		2,400: —			
					S:n vaatetuskustannukset		480: —			
					Kalusto		50: —			
					Kirjat ja opetusvälineet		150: —			
					Käsityöopetus		120: —			
				d	Sekalaiset menot		150: —	4,700	—	
					<i>Muist.</i> Kaikki kasvatuslaitosten toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.					
							Siirros	12,102,999	47	

9 P.L.

					Siirros	12,102,999 47
VIII	11	Kvsto 29/12 1914	b	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-		
VIII	12			kasvatusta varten		12,000 —
			c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:		
				7 opettajaa à 50: —	350: —	
VIII	13		d	5 opettajatarta à 37: 50	187: 50	537 50
				Arvaamattomiin tarpeisiin		1,000 —
				<i>VIII Luku. Smk 268,270: 81</i>		
IX	1			Kansanlastentarhain Johtokunta.		
		S:n 13/2 1912	} b & c	1 Tarkastaja, palkkaa	2,400: —	
		14/5 1912		1 Sihteeri, palkkaa	600: —	
				c	Tarverahat	600: —
IX	2			Kansanlastentarhat.		
				a) Ruotsinkieliset:		
				Kallion kansanlastentarha	20,723: 25	
				Tehtaankadun s:n	9,300: —	
				Hermannin s:n	14,670: —	
				Sepänkadun s:n	12,025: —	
				Töölön s:n	17,482: —	
				Vladimirinkadun s:n	12,375: —	
		S:n 13/2 1912	} b	b) Suomenkieliset:		
		24/4 1914		I. Viertotien kansanlastentarha	13,631: —	
				Alppikadun s:n	12,921: 89	
				Kansakoulukadun s:n	12,600: —	
				Hermannin s:n	25,144: —	
				Korkeavuorenkadun s:n	12,770: —	
				Pursimiehenkadun s:n	15,173: 50	
				Punavuorenkadun s:n	12,979: 40	
				Töölön s:n	13,690: —	
				c) Kaksikieliset:		
		S:n 13/2 1912	} b	Sörnäsän kansanlastentarha haara-		
				osastoineen	47,962: 25	
				Fredriksbergin s:n	8,474: —	
				Hermannin s:n	13,902: 50	275,823 79
IX	3			Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille		
				opettajattarille		5,700 —
				<i>IX Luku. Smk 285,123: 79</i>		
				Siirros	12,401,660 76	

9 P.L.

				Siirros		12,401,660	76		
Helsingin kaupungin kirjasto.									
Palkkaukset:									
X	1	Kvsto ^{14/11} 1911	b	1 Kirjastonhoitaja	8,000: —				
				1 Kirjastonhoitajan apulainen	4,000: —				
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911 ^{30/12} 1912 ^{30/12} 1913	b & c			2 Amanuenssia pääkirjastossa, palkkaa à .. 2,200: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à .... 440: —	5,280: —		
						5 S:n s:n, palkkaa à .. 2,200: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à .... 220: —	12,100: —		
						3 S:n s:n, palkkaa à 2,200: —	6,600: —		
						1 Amanuenssi pääkirjastossa, palkkaa	1,440: —		
						korotusta 10 vuoden palveluksesta	288: —	1,728: —	
						1 S:n s:n, palkkaa	1,440: —		
						1 S:n s:n, palkkaa .... 1,380: — korotusta 10 vuoden palveluksesta	276: —	1,656: —	
						2 S:n s:n, palkkaa à 1,380: —	2,760: —		
						3 Ylimäär. s:n s:n, à 900: —	2,700: —		
						S:n ^{30/12} 1911	b		1 Vahtimestari, palkkaa 1,200: — henkilökoht. palk.lis... 180: —
		S:n ^{30/12} 1907	b		1 Toinen vahtimestari	1,500: —			
		S:n ^{30/12} 1910	b		1 Talonmies	420: —			
		S:n ^{30/12} 1907	b		1 Siivoojatar	1,200: —			
		S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1911 ^{30/12} 1912 ^{30/12} 1913	b			1 Kallion haaraosaston johtaja, palkkaa .... 4,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —	4,800: —	
						1 Amanuenssi s:n, palkkaa	2,200: —		
						korotusta 5 vuoden palveluksesta	220: —	2,420: —	
						1 S:n s:n, palkkaa	2,200: —		
						1 S:n s:n, palkkaa	1,440: —		
1 S:n s:n, palkkaa	1,380: —								
Siirros					63,004: —	12,401,660	76		

P.L.

			Siirros	63,004: —	12,401,660 76
		Kvsto ^{30/12 1909} } ^{30/12 1911} } ^{30/12 1912} } ^{30/12 1913} }	b {	2 Ylimääräistä amanuenssia Kallion haarakirjastossa, palkkaa à 900: —	1,800: —
			b {	1 Vahtimestari s:n s:n	1,200: —
			b {	1 Vahtimestarinapulainen s:n s:n ..	720: —
			b {	1 Siivoojatar s:n s:n	720: —
		S:n ^{30/12 1907} } ^{30/12 1909} } ^{30/12 1912} }	b {	1 Töölön haaraosaston johtaja, palkkaa .... 2,100: —	
			b {	korotusta 10 vuoden palveluksesta	420: —
					2,520: —
		S:n ^{30/12 1913}	b	1 Siivoojatar s:n s:n	220: —
		S:n ^{8/10 1907} } ^{03/12 1909} } ^{30/12 1912} }	b {	1 Hermannin haaraosaston johtaja, palkkaa 1,800: —	
			b {	korotusta 5 v:n palveluksesta	180: —
					1,980: —
		S:n ^{22/12 1898} } ^{26/9 1899} }	b {	1 Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtaja	200: —
			c	Pääkirjaston ja haaraosastojen ylimääräiset apulaiset	4,620: —
		S:n ^{30/12 1909}	b	2 Siivoojatarta Tehtaankadun ja Hermannin haaraosastoilla à 160: —	320: —
					77,304 —
X	2		c {	Haaraosastojen huoneenvuokrat ..	5,350: —
			c {	Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen	35,000: —
					40,350 —
X	3		c*	a) Painatuskulut	2,500: —
			c*	b) Määräraha kirjahyllyjen ja luetelokaappien ostoon	1,100: —
					3,600 —
X	4		c {	a) Polttoaineet	6,400: —
			c {	b) Valaistus	5,400: —
			c {	c) Palovakuutusmaksut	250: —
			c {	d) Lumenajo	250: —
			c {	f) Vedenkulutusmaksut	150: —
			c {	g) Puhtaanapitomaksut	860: —
					13,310 —
X	5		c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja	5,000 —
				<i>X Luku. Smk 139,564: —</i>	
				<p><i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari sekä Kallion, Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen siivoojattaret saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon, pääkirjaston talonmies ja siivoojatar vapaan asunnon ja lämmön.</p>	
				Siirros	12,541,224 76

9 P.L.

				Siirros 12,541,224 76	
				Työväenopisto.	
				<i>Yhteiset menot:</i>	
XI	1	Kvsto 10/6 1913	b	Taloudenhoitajan palkkio	600: —
			c	Sihteerin palkkio yhteisen johtokunnan kokouksista ynnä tarve- rahat	300: —
					900 —
XI	2	S:n 10/6 1913	b	<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>	
				a) Johtaja, palkkaa	4,000: —
				Palkkioita luennoista	3,700: —
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	3,200: —
				Vahtimestarinpalkkiot	400: —
			c	b) Vuokrat	5,000: —
				c) Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö	1,900: —
				d) Painatustyöt ja ilmoitukset	700: —
				Puhtaaksikirjotus ja nimikirjen laadinta	100: —
				f) Sekalaista	400: —
					19,400 —
XI	3	S:n 10/6 1913	b	<i>Suomenkielinen osasto:</i>	
				a) Johtaja, palkkaa	5,000: —
				Palkkioita luennoista	6,000: —
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	7,300: —
				Vahtimestarinpalkkiot	1,200: —
			c	b) Vuokrat	11,720: —
				c) Opetusvälineet	1,780: —
				d) Painatustyöt ja ilmoitukset	600: —
				Puhtaaksikirjoitus ja tilastotyö	250: —
				f) Sekalaista	250: —
					34,100 —
				<i>XI Luku. Smk 54,400: —</i>	
				Siirros 12,595,624 76	

P.L.

					Siirros	12,595,624	76			
				Helsingin kaupungin museo.						
XII	1	Kvsto ^{21/10 1908} ^{13/6 1911} ^{8/10 1912} ^{29/12 1914} S:n ^{26/3 1911}	b	<i>Palkkaukset:</i>						
				b	1 Museon johtaja	1,800:—				
					1 Vahtimestari	600:—				
				b	1 Lämmittäjä	1,200:—	3,600	—		
XII	2			Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muotoku-						
				vain y. m. oston, siirtomääräraha				4,000	—	
XII	3			<i>a)</i> Polttoaineet				1,000:—		
				<i>b)</i> Valaistus				150:—		
				<i>c)</i> Vedenkulutus				100:—	1,250	—
XII	4			Tarverahat, siivoaminen y. m.				1,900	—	
				<i>Muist.</i> Vahtimestari ja lämmittäjä saavat lisäksi vapaan asunnon ja lämmön.						
				<i>XII Luku. Smk 10,750:—</i>						
				Musiikkilautakunta.						
XIII	1	S:n ^{13/2 1912} ^{28/4 1914}	b	<i>Palkkaukset ja tarverahat:</i>						
				b	1 Puheenjohtaja	1,200:—				
				c	1 Sihteeri	1,200:—				
				Tarverahat				800:—	3,200	—
XIII	2	S:n ^{10/3 1914}	b	<i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>				170,000	—	
XIII	3			<i>Muut sivistystarkoitukset:</i>						
			c	Ruotsalaisen Teatterin määräraha ..				8,000:—		
				Suomalaisen Teatterin s:n				8,000:—		
				Ruotsalaisen Teatterin kotimaisen osaston s:n				3,000:—		
				Kansan Näyttämön s:n				3,000:—		
				Helsingin Torvisoittokunnan s:n ..				20,000:—		
				Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n				5,000:—	47,000	—
				<i>XIII Luku. Smk 220,200:—</i>						
				9 P.L. Smk 2,966,273: 22						
					Siirros	12,826,574	76			

10 P.L.

								Siirros 12,826,574 76	
				Kymmenes Pääluokka.					
				Kauppahallit ja kauppatorit.					
				Rantatorin kauppahalli.					
	I	1	Kvsto ^{29/10 1899} _{30/12 1907} } b	a) 1 Tarkastusmies, palkk.	1,350: —				
					vaatetusapua	150: —	1,500: —		
					1 Renki, palkkaa	1,200: —			
					henkilökoht. lis.	300: —	1,500: —		
				c	b) Valaistus		2,000: —		
					c) Polttoaineet		200: —		
					d) Vedenkulutus		18,000: —		
				f) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		2,200: —			
				g) Sekalaisia kuluja		200: —		25,600 —	
				Hietalahdentorin kauppahalli.					
	I	2	S:n ^{23/12 1903} _{30/12 1907} } b	a) 1 Tarkastusmies, palkk.	1,350: —				
					vaatetusapua	150: —	1,500: —		
					1 Renki		1,200: —		
					b) Valaistus		1,500: —		
					c) Polttoaineet		150: —		
				c	d) Vedenkulutus		300: —		
					f) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		1,500: —		
				g) Sekalaisia kuluja		200: —		6,350 —	
				Länsirannan N:o 10 kauppahalli.					
	I	3	S:n ^{30/12 1904} _{30/12 1907} } b	a) 1 Tarkastusmies, palkk.	1,350: —				
					vaatetusapua	150: —	1,500: —		
					b) Valaistus		150: —		
					c) Polttoaineet		100: —		
				c	d) Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		1,500: —		
					f) Sekalaisia kuluja		100: —		3,350 —
				Siirros 12,861,874 76					

11 P.L.

				Siirros	12,890,864 76
Yhdestoista Pääluokka.					
Kaupungin teknilliset laitokset.					
Vesijohtolaitos.					
<i>Hoito.</i>					
I	1		<i>Palkkaukset:</i>		
		Kvsto 30/4 1912	Laitoksen osa Hallituksen menoista	4,633: —	
			1 Toimitusjohtaja, palkkaa	12,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400: —	
			vuokrarahoja	2,000: —	
			matkarahoja	500: —	16,900: —
			1 Assistentti, palkkaa	8,000: —	
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —	
			s:n 10 v:n palveluksesta 1/7:stä	400: —	9,200: —
			1 Kamreeri, palkkaa	6,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —	6,600: —
			1 Kirjanpitäjä, palkkaa	3,600: —	
			1 Kassanhoitajatar, palkkaa	2,400: —	
			Konttoriapulaiset	7,300: —	
			Piirustaja-apulaiset	3,000: —	53,633 —
I	2		Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus		7,000 —
I	3		Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen		7,000 —
			— Smk 67,633: — —		
<i>Käyttö.</i>					
I	4		<i>Palkkaukset:</i>		
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	1 Kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja, palkkaa	8,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —	8,800: —
			1 Kemistin apulainen, palkkaa	4,800: —	
			korotus 5 v:n palveluksesta	480: —	5,280: —
				Siirros	14,080: —
					12,958,497 76

P.L.

				Siirros	14,080: —	12,958,497 76		
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	} b & c	1 Ylikoneenkäyttäjä, palkkaa	3,000: —			
				2 Ensim.koneenkäyttäjää, à 2,000: —	4,000: —			
				4 Toista koneenkäyttäjää, à 1,700: —	6,800: —			
				4 Koneenkäytt.apulaista, à 1,200: —	4,800: —		32,680 —	
I	5			} c	Laboratorin kustannukset		5,000 —	
I	6				Vedennoston s:n			85,000 —
I	7				Suodatuksen s:n			7,000 —
I	8				Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n . .			340,000 —
I	9				Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito			20,000 —
I	10				S:n valaistus			2,700 —
I	11				S:n lämmitys			12,000 —
I	12				Yövärtija ja sekalaista			3,000 —
I	13				Tarverahat ja painatuskulut			500 —
			<i>Muist.</i> Kaikki vesijohtolaitoksen käytön palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon ja polttopuut.					
			— Smk 507,880: —					
					<i>Jakelu.</i>			
I	14		} c		Konttoriapulaiset		8,200 —	
I	15			Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja periminen			11,500 —	
I	16			Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus			14,000 —	
I	17			Vesimittarien vaihto sopivamman kokoiisiin			5,000 —	
I	18			Tarverahat ja painatuskulut			1,500 —	
				— Smk 40,200: —				
				<i>Putkiverkko ja vesisäiliö.</i>				
I	19		} b	<i>Palkkaukset:</i>				
				1 Insinööri, samalla johtotöiden tarkastaja, palkkaa	5,400: —			
				1 Putkimestari katujen putkiverkkoa varten, palkkaa	4,200: —			
				1 Aliputkimestari s:a s:n, palkkaa	2,400: —			
				1 Säiliönvärtija, paitsi asuntoa ja polttopuita, palkkaa	700: —		12,700 —	
I	20	1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912	} c	Putkiverkon, palovesijoht. ja venttiilien korjaus ja kunnossapito sekä niiden suojeleminen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön				
				Siirros		13,519,277 76		

11 P.L.

				Siirros	13,519,277 76	
				ynnä vartijatuvan korjaus ja kunnossapito	30,000 —	
I	21	c	Vesisäiliön ja vartijatuvan lämmitys		700 —	
I	22			Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja		1,000 —
I	23			Tarverahat ja painatuskustannukset		500 —
				— Smk 44,900: —		
				<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>		
I	24		<i>Palkkaukset:</i>			
		b	1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912 }	1 Insinööri, samalla mittaripajan johtaja, palkkaa	5,100: —	
				1 Työmestari, paitsi asuntoa ja polttopuita, palkkaa	3,000: —	
				1 Putkimest. yksityistöitä varten, palkk.	3,700: —	
				1 Aliputkimestari s:n, palkkaa	2,400: —	
				1 Varastonhoitaja, palkkaa	2,640: —	
				Konttori- ja varastoapulaiset	10,700: —	
I	25	c	Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito		27,540 —	
I	26			Valaistus		2,000 —
I	27			Lämmitys		300 —
I	28			Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut		700 —
I	29			Tarverahat ja painatuskustannukset		2,000 —
						— Smk 34,540: —
				<i>Sekalaiset menot.</i>		
I	30	c	Veroja Helsinginpitäjän kunnalle		2,500 —	
I	31			Palovakuutusmaksuja		2,200 —
I	32			Maanvuokria:		
				Vantaanjoen viereisen suojelusalueen	350: —	
				Siltasaaren vuokraa sekä vesialueen korvausta	650: —	
				maa-alueiden s:n kaupunginkassaan	1,200: —	
				s:n s:n Kaasutehtaalle	1,350: —	
						3,550 —
I	33			Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvamman, lääkärinpalkkiot ja tapaturmavakuutusmaksut		1,500 —
I	34			Kustannuksia työntekijäin kesälomasta		2,000 —
I	35	Puhelinmaksut		1,400 —		
				Siirros	13,599,167 76	

P.L.					Siirros	13,599,167 76
I	36					
I	37					
I	38			c	Korkoja konttokuranttitililtä kaup.kassassa	10,000 —
					Mittaukset ja tutkimukset	2,000 —
I	39			d	Vapaakaivojen laittaminen (Rahatoimikamarin osottamille paikoille)	1,400 —
					Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin	15,000 —
					— Smk 41,550: —	
					<i>Uutistytöt.</i>	
I	40			c	Työkalujen osto	5,000 —
I	41			c*	Vesijohto Länsirannan alle E. Esplanaadi- ja P. Makasiinikadun välille	5,600 —
I	42				Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan . .	3,000 —
					— Smk 13,600: —	
					<i>I Luku. Smk 750,303: —</i>	
					Kaasutehdas.	
					<i>Hoito.</i>	
					<i>Palkkaukset:</i>	
II	1				Tehtaan osa Hallituksen menoista . .	4,634: —
					1 Toimitusjohtaja, palk- kaa	12,000: —
					korotusta 5 v:n pal- veluksesta	1,200: —
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/9:stä 1916	400: —
					vuokratrahoja	2,000: —
		1908 v:n rahas.		b	matkarahoja	500: —
					16,100: —	
					1 Kamreeri, palkkaa . .	7,500: —
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,500: —
					9,000: —	
					1 Kirjanpitäjä, palkkaa . .	4,500: —
					korotusta 5 v:n pal- veluksesta	450: —
					4,950: —	
					1 Kassanhoitajatar, palkkaa	3,300: —
					Konttoriapulaiset	11,800: —
II	2			c	Pääkonttorin vuokra	11,000 —
II	3				Konttorin tarverahat	5,500 —
					— Smk 66,284: —	
					Siirros	13,707,451 76

11 P.L.

					Siirros	13,707,451	76	
				<i>Valmistus.</i>				
				Palkat ja konttorin tarverahat.				
II	4			<i>Palkkaukset:</i>				
				1 Assistentti, palkkaa .. 7,200:—				
				korotusta 5 v:n pal-				
				palveluksesta ..... 720:—				
				s:n 10 v:n palveluk-				
				sesta 1/5:stä 1916 .. 420:—	8,340:—			
				1 Kemisti palkkaa	5,400:—			
				1 Konemestari, palkkaa	4,900:—			
				1 Vanhempi kaasumestari, palkkaa	3,850:—			
				1 Nuorempi kaasumestari, palkkaa	2,700:—			
				1 Nuorempi kaasum., palkk. 2,700:—				
				vuokrarahoja	600:—	3,300:—		
				1 Varastonhoitaja, palkkaa	2,400:—			
				1 Konttoriapulainen	1,800:—	32,690—		
II	5			Tehdaskonttorin tarverahat		2,000—		
				Kaasunvalmistuksen aine-				
				ja työkustannukset.				
II	6			Tavallisia kaasuhiliä, noin 400 tonnia		24,000—		
II	7			Kaasutettavaksi muokattua puuta 16,500 tonnia				
				à 27:—	445,500—			
II	8			Puiden ja hiilien kuljetus ja pienennys	15,000—			
II	9			Erinäiset tarveaineet	5,000—			
II	10			Retorttihuoneen työkustannukset ynnä muurarien				
				ja moottorinhoitajan palkat	38,000—			
II	11			Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työ-				
				kustannukset ja aineet, 200,000 m ³ à —:15	30,000—			
				Höyrykattilakäyttö.				
II	12			Palkat	6,500—			
II	13			Polttoaineet ja sekal. tarvikkeet	22,000—			
				Konekäyttö.				
II	14			Palkat	8,050—			
II	15			Öljy ja sekalaiset tarvikkeet	1,500—			
						Siirros	14,337,691	76

P.L.

			Siirros	14,337,691	76
			Kaasunpuhdistus.		
II	16	Palkat		1,000	—
II	17	Puhdistusaine y. m.		2,500	—
			Kustannukset sivutuotteista.		
II	18	Työkustannus sysien ja koxsin lajittelusta, pienen- nyksestä ja myynnistä kaasutehtaalla		5,000	—
II	19	Tervan työ- ja myyntikustannukset		1,200	—
II	20	Ammoniakin valmistus ja tarveaineet		500	—
			Korjaus ja kunnossapito.		
II	21	Rakennusten korjaus ja kunnossapito		2,000	—
II	22	Uunien ja varusteiden s:n s:n		10,000	—
II	23	Laitteiden ja koneiden s:n s:n		8,000	—
II	24	Kaasukellojen s:n s:n		3,000	—
II	25	Kaluston s:n s:n		2,000	—
			Sekalaiset kustannukset.		
II	26	Polttoaineet, hehkuttimet ja lasit		1,000	—
II	27	Sähkövoima ja -valo		12,000	—
II	28	Vesimaksut		8,000	—
II	29	Palovakuutus		4,000	—
II	30	Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito		1,000	—
II	31	Puhtaanapito, vartioiminen y. m.		11,000	—
II	32	Insinöörien ja työmestarien asuinrakennuksien vuosikorjaukset		3,000	—
II	33	Jakelukellon kustannukset		4,500	—
II	34	Laboratorion kustannukset		1,000	—
II	35	Korjauspajan öljyt ja erinäiset tarvikkeet		1,500	—
II	36	Työntekijäin kesäloman kustannukset		1,500	—
		<i>Muist.</i> Assistentti, konemestari, vanhempi kaasumestari ja toinen nuorempi kaasumestari saavat vapaan asunnon, lämmön ja kaasun; toinen nuorempi kaasumestari saa ainoastaan vapaan kaasun.			
		— Smk 713,940: —			
			Siirros	14,421,391	76

11 P.L.

				Siirros	14,421,391	76
				<i>Pääputkiverkko.</i>		
II	37		1 Putkimestari ulkotöitä varten, palkkaa		3,300	—
II	38		Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito		10,000	—
II	39		Jakelujohdon s:n s:n		500	—
			— Smk 13,800: —			
			<i>Jakelu.</i>			
II	40		Konttoriapulaiset		25,000	—
II	41		Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen		43,000	—
II	42		Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut paina-			
			tustyöt		6,000	—
II	43		Päivystys, väkiviina, pienempien vikain kor-			
			jaus		10,000	—
II	44		Tilaaajan hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.		2,000	—
II	45		Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito		4,000	—
II	46		Työntekijäin kesäloman kustannukset		150	—
			— Smk 90,150: —			
			<i>Katuvalaistuksen kustannukset.</i>			
II	47		Lyhdynsyttyttäjät ja lampunhoitajat, palkkoja ..		31,000	—
II	48		Hehkuttimet ja silinterit		3,500	—
II	49		Lyhtyjen, patsaiden ja lyhtyjohtojen kunnossapito		4,000	—
II	50		Lyhdynsyttytysaseman vuokra		2,300	—
II	51		Päivystys, väkiviina, pienempain vikojen korjaus		2,000	—
II	52		Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito		400	—
II	53		Työntekijäin kesäloman kustannukset		700	—
			— Smk 43,900: —			
			<i>Johtotyöosasto.</i>			
II	54		<i>Palkkaukset:</i>			
			1 Johtotyöninsinööri, palkkaa	7,000: —		
			1 Avustava s:n, s:n	4,500: —		
			1 Putkim. sisäpuol. töitä vart., s:n	3,600: —		
			1 Piirustaja, s:n	2,400: —		
			Konttoriapulaiset	6,800: —	24,300	—
II	55		Konttorin tarverahat		1,500	—
II	56		Työkalujen ja kaluston kunnossapito		2,500	—
II	57		Sekalaiset työpajan kustannukset		500	—
					Siirros	14,598,041
						76

P.L.					Siirros	14,598,041 76
II	58			Työntekijäin tapaturmavakuutus sekä lääkärin- ja sairaanhoito		600 —
II	59			Työntekijäin kesäloman kustannukset		480 —
				— Smk 29,880: —		
				<i>Varasto ja näyttely.</i>		
II	60			<i>Palkkaukset;</i>		
				1 Varastokirjanpitäjä, palkkaa	3,000: —	
				1 Avustava s:n, palkkaa	2,400: —	5,400 —
II	61		c	Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkkaus		5,500 —
II	62			Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra		10,000 —
II	63			Palovakuutus		260 —
				— Smk 21,160: —		
				<i>Sekalaiset menot.</i>		
II	64			Korkoa konttokuranttililtä kaupung.kassassa		10,000 —
II	65			Tontinvuokra		21,200 —
				— Smk 31,200: —		
				<i>Uutistytöt.</i>		
II	66		c*	Pääputkiverkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen Hallituksen määräyksen mukaan		20,000 —
				— Smk 20,000: —		
				<i>II Luku. Smk 1,030,314: —</i>		
				Sähkötehdas.		
				<i>Hoito.</i>		
III	1	Kvsto 30/4 1912	b	<i>Palkkaukset;</i>		
				Laitoksen osa Hallituksen menoista	4,634: —	
			b	1 Toimitusjohtaja, palkkaa	14,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,400: —	
				vuokratrahoja	2,000: —	
				matkarafoja	500: —	17,900: —
				Siirros	22,534: —	14,671,481 76

11 P.L.

				Siiros	22,534:—	14,671,481 76
				1 Kamreeri, palkkaa ..	7,500:—	
				korotusta 5 v:n pal-		
				veluksesta	750:—	8,250:—
				1 Kirjanpitäjä	4,800:—	
				1 Kassanhoitajatar	3,300:—	38,884—
III	2			Konttoriapulaiset		9,000—
III	3			Konttorin tarverahat, aikakauslehdet ynnä kirjas-		
				ton täydentäminen		10,116—
				— Smk 58,000:—		
				<i>Käyttö.</i>		
				<i>Palkat ja palkkiot.</i>		
				<i>Palkkaukset:</i>		
				1 Insinööri käytt. vart.,		
				samalla toimitusjoht.		
				apulainen, palkkaa ..	6,000:—	
				henkilökoht. lisäystä ..	1,800:—	7,800:—
				1 Avustava käyttöinsinööri, palk-		
				kaa	6,000:—	
				1 Tilastonlaatija	3,600:—	
				<i>Pääasema.</i>		
				1 Konemestari, palkkaa	4,200:—	
				1 Toinen konemestari, palkkaa	3,000:—	
				1 Konetaulun vartija, palkkaa	2,400:—	
				3 S:n, palkkaa à 2,400:—	7,200:—	
				4 Koneenkäyttäjää, palkk. à 2,400:—	9,600:—	
				Vuokrarahoja 4 koneenkäytt. ja		
				3 konetaulun vartijalle, kunnes		
				asunto valmistuu à ..	600:—	4,200:—
				1 Ylikattilanhoitaja, palkk. 2,700:—		
				vuokrarahoja	600:—	3,300:—
				4 Lämmitt., p. à 1,800:— ..	7,200:—	
				vuokrarahaa à 300:— ..	1,200:—	
				palkintoja	800:—	9,200:—
				Ylimäär. lämmittäjät haloilla läm-		
				mittämistä varten	28,000:—	
				Ylimääräiset apulaiset	6,000:—	
				Siiros	94,500:—	14,729,481 76

1 H.T.

				Siirros	94,500:—	14,729,481 76
				Kasarmintorin asema.		
			1	Koneenkäyttäjä, palkkaa	2,700:—	
			3	S:n, palkkaa à 2,700:—	8,100:—	
			4	Apukoneenkäyttäjää	8,000:—	
				Kallion asema.		
			1	Koneenkäyttäjä, palkk.	2,400:—	
				vuokrarahaa	300:—	2,700:—
			1	S:n, palkkaa	2,400:—	
			1	S:n, palkkaa	2,100:—	
		Kvsto 30/12 1912		Töölön asema.		
			1	Koneenkäyttäjä, palkkaa	2,400:—	
			1	S:n, palkkaa	2,400:—	
			1	S:n, palkkaa	1,800:—	
				Uutistytöt ja kunnossapito.		
			1	Ylimontööri asetelaitteita y. m. varten, palkkaa	4,200:—	
			1	S:n akkumulaattoripattereja var- ten, palkkaa	4,200:—	135,500
III	5			Käyttöhenkilökunnan huoneistojen vuokrat		6,000
III	6			S:n lämmitys		3,000
III	7			S:n valaistus		1,000
III	8			Asuntojen kunnossapito ja asuintontin katuosain puhtaanapito		1,000
III	9			Puhelimet, raitiotieliput ja sekalaista		2,000
				Käyttötarvikkeet.		
III	10			28,000 sylvä halkoja à 28:—		784,000
III	11			Halkojen purkaminen, pienennys ja kuljetus kattilahuoneeseen à 3: 50	98,000:—	
				Lisävesi vesijohdosta	7,900:—	
				Kaikkien asemain voitelu- ja puh- distustarvikkeet	6,000:—	
				Muut tarvikkeet, nk. tiivisteet, harjat y. m.	6,000:—	
				Akkumulaattorin happi ja tislattu vesi	8,000:—	125,000
				Siirros		15,786,981 76

11 P.L.

				Siirros		15,786,981	76
III	12			Konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	60,000	—	
III	13			Asemarakennusten kunnossapito	15,000	—	
III	14			Lämmitys	4,000	—	
III	15			Valaistus	6,500	—	
III	16			Puhtaanapito, siivoaminen ja sekalaista	5,500	—	
III	17			Piirustustarvikkeet, lomakkeet, painatustyöt	1,000	—	
				<p><i>Muist.</i> Insinööri, konemestarit, ylimonttöörit, koneenkäyttäjät ja konetaulujen vartijat saavat lämmön ja valon; sitä paitsi saavat insinööri, konemestarit, 1 pääseaman konetaulun vartija, 1 Kasarmintorin ja 1 Töölön aseman koneenkäyttäjä vapaan asunnon.</p> <p>— Smk 1,149,500:—</p>			
				<i>Johtoverkko-osasto.</i>			
				<i>Palkkaukset:</i>			
III	18			1 Insinööri, osaston johtaja, palkkaa	7,200:	—	
				1 Työmestari kaapelitöitä varten, paitsi lämpöä ja valoa, palkkaa	4,200:	—	
				Piirustaja-apulaiset	6,600:	—	18,000
III	19			Johtoverkon kunnossapito	20,000	—	
III	20			Tarkastus- ja kaapelikuljetusvaunujen kunnossapito	2,000	—	
III	21			Piirustustarvikkeet ja sekalaista	2,000	—	
				— Smk 42,000:—			
				<i>Mittariosasto.</i>			
				<i>Palkkaukset:</i>			
III	22			1 Insinööri, osaston johtaja, palkkaa	7,200:	—	
				<i>Mittarikonttori.</i>			
				1 Mittarikonttorin johtaja, palkkaa	4,800:	—	
				2 Tarkastajaa à 3,600:—	7,200:	—	19,200
III	23			Konttoriapulaiset	33,000	—	
III	24			Konttorin tarverahat, lomakkeet ja painatustyöt	12,000	—	
III	25			Mittarien lukeminen	14,000	—	
III	26			Maksujen periminen	32,000	—	
				Siirros		16,031,181	76

P.L.

				Siirros	16,031,181	76	
			Mittarien toimitus ja varasto.				
III	27	Kvsto ^{30/12} 1912 ^{30/12} 1913 ^{29/12} 1914	<i>Palkkaukset:</i>				
III	28		1 Mittariexpeditööri, palkkaa	3,000: —			
			Konttoriapulaiset	3,000: —		6,000	
			Mittarien asettelu			18,000	
			Mittarityöpaja.				
III	29	S:n ^{30/12} 1913	<i>Palkkaukset:</i>				
			1 Työestari, palkkaa	3,300: —			
III	30		Tarkistajat ja mekanikot	11,000: —		14,300	
			Työkalut ja tarveaineet sekä varaosat			10,000	
			Laboratoori.				
III	31	S:n ^{29/12} 1914	Laboratooriapulaiset			3,000	
III	32		Uusien koneiden ja kojeiden hankinta laboratooriin, uusien kulutuskojeiden tutkimukset y. m.			4,000	
			— Smk 165,500: —				
			Johtotyöosasto.				
III	33		<i>Palkkaukset:</i>				
			1 Insinööri, osaston johtaja, palkkaa	7,200: —			
			Apulaiset johtojen tarkastustavarten	7,500: —		14,700	
III	34		Tarverahat, lomakkeet, painatustyöt			1,800	
III	35		Erinäisiä kustann. tilaajain hankinnasta, ilmoituksesta y. m.			5,000	
			Johtotyöt, varasto ja korjauspaja.				
III	36	S:n ^{30/12} 1913	<i>Palkkaukset:</i>				
			1 Työestari, palkkaa	4,200: —			
			1 Varastonhoitaja, palkkaa	3,000: —			
			1 Varastokirjanpitäjä	2,400: —			
			Konttoriapulaiset	7,500: —		17,100	
III	37		Varastokustannukset ja konttorintarverahat			5,500	
III	38		Korjauspajan kustannukset			1,000	
III	39		Päivystys ja pikkutarvikkeet			6,000	
				Siirros	16,137,581	76	

11 P.L.

				Siirros	16,137,581 76
			Näyttely ja myynti.		
III	40		Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen	9,000	—
			Katuvalaistus.		
III	41		Katujen sähkövalaistuksen kunnossapito ja kustannukset	20,000	—
			— Smk 80,100: —		
			Sekalaiset menot.		
III	42		Palovakuutus	2,500	—
III	43	c	Tapaturmavakuutus ja suoranaiset tapaturmankorvaukset	1,500	—
III	44		Lääkärinpalkkiot ja sairaanhoito	1,000	—
III	45		Työntekijäin kesäloman kustannukset	2,000	—
III	46		Tontinvuokrat	12,164	—
III	47		Valmistavat laajennussuunnitelmat	5,000	—
III	48		Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000	—
III	49		Hallintorakennuksen kunnossapito	3,500	—
III	50		Lämmitys	8,000	—
III	51		Valaistus	3,500	—
III	52		Puhtaanapito	5,000	—
III	53		Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin tarpeellisiin menoihin	30,000	—
			— Smk 84,164: —		
			Utististyöt.		
III	54		Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmän määräyksen mukaan	25,000	—
III	55		Talojohtotöihin	20,000	—
III	56		Mittarien ja laboratoriojeiden ostoon	70,000	—
III	57	c*	Sähkövalaistuksen laittamiseksi kaduille asianomaisten kaupunginviranomaisten lähemmän määräyksen mukaan	10,000	—
III	58		Transformaattoriöljyn suodattimen hankkimiseen	5,000	—
III	59		Töölön verkon uusi syöttöjohto	7,000	—
III	60	Kvsto 2/11 1915	b* Uusi turbogeneraattori, siirtomääräraha	420,000	—
			— Smk 557,000: —		
			III Luku. Smk 2,136,264: —		
			11 P.L. Smk 3,916,881: —		
				Siirros	16,807,745 76

					Siirros	16,807,745 76
				Kahdestoista pääluokka.		
				Katu- ja laituri- valaistus.		
				Kaasuvalaistus.		
P.L.	I	1	c	500,000 m ³ kaasua	143,900: —	
			c	Lyhdynsytyttäjien ja lampunhoitajain palkat	31,000: —	
			c	Muut katuväläistuksen kustannukset	12,900: —	187,800 —
				<i>I Luku. Smk 187,800: —</i>		
				Sähkövalaistus.		
	II	1	c	400,000 kilowattituntia sähkövoimaa	67,150: —	
			c	Kunnossapito ja kustannukset	20,000: —	87,150 —
				<i>II Luku. Smk 87,150: —</i>		
				Petrolivalaistus.		
	III	1	c	Arvioitu petrolin kulutus 29,000 kg à 30 penniä	8,700: —	
			c	Kunnossapito ja hoito	5,400: —	
			c	Korjaukset, tarveaineet ja vuokrat	2,900: —	
			c	Vakuutusmaksut ja sekalaisia	700: —	17,700 —
				<i>III Luku. Smk 17,700: —</i>		
				Rantasiltain ja tavaraväijain ylimääräinen valaistus.		
	IV	1	c	Sähkövalaistus	4,400: —	
			c	Kaasuvalaistus	5,200: —	9,600 —
				<i>IV Luku. Smk 9,600: —</i>		
				12 P.L. Smk 302,250: —		
						Siirros 17,109,995 76

13 P.L.

I

1

 Kvsto ^{11/10 1910}
^{8/11 1910}
^{30/12 1913}

} b & c

Siirros 17,109,995 76

Kolmastoista Pääluokka.**Yleiset työt.****Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennus-**
konttori.*Palkkaukset:*

Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk		
kokoukselta	4,200: —	
1 Sihteeri, palkkiota	3,000: —	
1 Kaup.insinööri, palkkaa 15,000: —		
korotusta 10 v:n pal-		
veluksesta	3,000: —	
matkaravoja	600: —	18,600: —
1 Työpäällikkö, palkkaa 10,000: —		
korotusta 10 vuoden		
palveluksesta	2,000: —	
matkaravoja	500: —	12,500: —
1 Insinööri katu-, viemäri-		
ja satamarakennus-		
osastolla, palkkaa	6,000: —	
korotusta 5 v:n pal-		
veluksesta 1/2:sta 1916	550: —	
matkaravoja	500: —	
henkilökoht. lisäystä..	1,000: —	8,050: —
1 Insinööri katu-, viemäri-		
ja satamarakennus-		
osastolla, palkkaa	6,000: —	
matkaravoja	500: —	
henkilökoht. lisäystä..	1,000: —	7,500: —
1 Kaup. arkkitehti, palkk. 10,000: —		
korotusta 5 v:n pal-		
veluksesta	1,000: —	
matkaravoja	500: —	11,500: —
1 Avustava kaupungin-		
arkkitehti, palkkaa ..	6,000: —	
korotusta 5 v:n pal-		
veluksesta 1/2:sta 1916	550: —	
matkaravoja	500: —	7,050: —
1 Kaup. asemakaava-ark-		
kitehti, palkkaa	10,000: —	
korotusta 5 v:n pal-		
veluksesta	1,000: —	
matkaravoja	500: —	11,500: —

Siirros 83,900: — 17,109,995 76

P.L.

						Siirros	83,900:—	17,109,995 76
						1 Avust. kaup. asemakaava-arkkitehti	6,000:—	
						1 Geodeetti, palkkaa, paitsi sivutuloja	5,000:—	
						korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000:—	
						matkaravoja	500:—	6,500:—
						1 Kaupunginpuutarhuri, palkkaa	3,000:—	
						korotusta 10 vuoden palveluksesta	600:—	
						henk. koht. palk. lis.	2,400:—	6,000:—
						1 Puhtaanapitolait. joht., palkkaa	6,000:—	
						korotusta 5 v:n palveluksesta $\frac{1}{3}$:stä 1916	500:—	
						matkaravoja	500:—	7,000:—
		Kvsto $\frac{11}{10}$ 1910 $\frac{8}{11}$ 1910 $\frac{30}{12}$ 1913	b			1 Kamreeri, palkkaa	5,000:—	
							korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,000:—
						1 Kaup. rak. mest., palkk. korotusta 10 vuoden palveluksesta	4,000:— 800:—	4,800:—
						1 Varastonhoit., palkkaa korotusta 5 v:n palveluksesta	4,000:— 400:—	4,400:—
						1 Vanh. metsänvartija, palkk. korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,200:— 240:—	
						henkilökoht. lisäystä	260:—	1,700:—
						1 Nuor. metsänv., palkk. korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,000:— 200:—	1,200:—
						1 Vahtimestari	1,200:—	128,700—
I	2					Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset		25,000—
I	3			c		Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljelys		2,000—
I	4					Tarveaineet ja apurien päivätyöt mittauksissa		13,000—
I	5			c*		Kustannukset erinäisten Oulunkylän osain vaakitsemisesta		4,600—
I	6					a) Rakennuskonttorien kaikkien huoneistojen vuokra	12,000:—	
				c		b) Valaistus	1,000:—	
						c) Polttoaineet	3,500:—	
						d) Siivoaminen	2,275:—	18,775—
						Siirros		17,302,070 76

13 P.L.

					Siirros	17,302,070 76	
I	7		c	Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain raitiotievuosiliput	8,200	—	
I	8			Kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskonttorin työntekijöille	14,000	—	
				<i>Muist.</i> Kaupunginpuutarhuri, metsänvartijat ja vahtimestari saavat vapaan asunnon ja lämmön. <i>I Luku. Smk 214,275: —</i>			
				Rakennukset ja talot.			
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
II	1		c	Erinäiset korjaukset	45,000	—	
II	2			Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	7,000	—	
II	3	Kvsto 2/3 1915	b*	W. C:n laittaminen Alppilaan	6,090	—	
II	4			Bengtsårin kasvatuslaitos	3,900	—	
II	5			Palolaitoksen rakennukset	6,550	—	
II	6			Kansakoulu, kaupungin	23,000	—	
II	7			Vuokratut kansakouluhuoneistot	1,650	—	
II	8			Kunnan työväenasunnot	2,800	—	
II	9			c*	Forsbyn kunnalliskoti	8,800	—
II	10				Poliisilaitoksen rakennukset	9,640	—
II	11				Sairaalat	55,000	—
II	12				Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa	4,000	—
II	13				Tulli- ja satamarakennukset	7,800	—
II	14				Erinäiset Oulunkylän rakennukset	1,770	—
II	15				Ouluntien talo N:o 3—5	6,100	—
						<i>Uutistytöt.</i>	
II	16			c*	Uudet kansakoulutalot, siirtomääräraha	100,000	—
II	17		Busholman uudet uimahuoneet (2 à 5,000: —)		10,000	—	
II	18		Kaluvajan laajennus ja kahden palopostin laittaminen Forsbyn työ- ja kunnalliskotiin		2,200	—	
II	19	S:n 2/11 1915.	b*	Nickbyn mielisairaalan lisämääräraha	240,000	—	
				<i>II Luku. Smk 541,300: —.</i>			
				Kadut ja yleiset paikat.			
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
III	1		c	Erinäiset korjaukset	25,000	—	
III	2		c*	<i>Merikatu</i> ; jalkakäytävän uudistus tonttien N:o:jen 19—21 viereltä	1,000	—	
				Siirros	17,891,570 76		

P.L.					Siirros	
					17,891,570	76
III	3			<i>Hietalahden tori</i> ; lounaasta koilliseen kulkevan ajotien sekä kalakauppapaikan ketokiveyksen uudistus	4,250	
III	4			<i>Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistus	1,900	
III	5			<i>Tullihuoneen länsipuolinen kuorma-ajurien odotuspaikka</i> ; sementtipäällystyksen uudistus	5,400	
III	6			<i>Hietalahden Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan uudesti viert. kohta raitiotien pohjoispuolelta	2,000	
III	7			<i>Myllytie</i> ; uudesti viertäminen	650	
III	8			<i>Kaivopuiston Läntinen Lehtotie</i> ; pintatervas	2,300	
III	9			<i>Rantatori</i> ; kauppahallia ympäröivän asfalttikäytävän korjaus	1,000	
III	10	c*		<i>Aleksanterin- ja Katariinankatu</i> ; Raatihuoneen viereisen jalkakäytävän korjaus	500	
III	11			<i>Sture- ja Fredriksperinkatu</i> ; näiden risteyksessä olevan avonaisen paikan uudestiasoitus	11,600	
III	12			<i>Katajanokan silta</i> ; rautaosain kaapiminen ja maalaus	500	
III	13			<i>L. Henrikinkatu</i> ; Simonkadun ja L. Viertotien välisen osan päällystäminen I noppakivillä	44,000	
III	14			<i>Simonkatu</i> ; L. ja Itä Henrikinkadun välisen osan päällystäminen I noppakivillä	5,550	
III	15			<i>Lapinlahdenkatu</i> tontin N:n 10 viereltä; päällystäminen I noppakivillä	5,800	
III	16			<i>Erinäiset kaupungille kuuluvain katuosain viereiset kaiteet</i> ; uudistus ja korjaus	7,000	
				<i>Uutistytöt.</i>		
III	17			<i>Harjutori</i> ; tasoitus	13,850	
III	18			<i>I Linja</i> ; tasoitus Castrén- ja Alppikadun väliltä	63,600	
III	19			<i>Alppikatu</i> ; laajentaminen täyteen leveyteen II Linjan ja Vanhan Eläintarhantien väliltä	9,950	
III	20			<i>Castrénkatu</i> ; korotus I ja II Linjan väliltä	5,300	
III	21			<i>Katajanokan Pohjoisranta</i> ; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	3,850	
III	22	c*		<i>Fjälldalinkatu</i> tontin N:o 4 viereltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	650	
III	23			<i>Runebergkatu</i> Hietaniemen- ja Arkadiakadun väliltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	5,900	
III	24			<i>Ruoholahti</i> ; Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan päällystäminen sementillä	1,400	
				Siirros	18,088,520	76

13 P.L.

				Siirros	18,088,520	76
III	25			<i>Topeliuskatu</i> Kammio- ja Meilanskadun väliltä; kaup. kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	7,700	—
III	26			<i>Viides Linja</i> Porthankadun ja Itä Viertotien väliltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	6,700	—
III	27			<i>Porvoonkatu</i> ; Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen kaup. kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	3,750	—
III	28			<i>Kapteeninkatu</i> ; Merikadun ja satamaradan välisen kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	1,300	—
III	29			<i>Kortteli N:o 306</i> ; jalkakäytävään laittaminen	4,400	—
III	30			<i>Satamaradan viereinen ajotie</i> ; Laivuri- ja Kapteenikadun välisen osan viertäminen	2,750	—
III	31		c*	<i>Vallilantie</i> I. Viertotien ja Suvantotien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	10,800	—
III	32			<i>Inarintie</i> Vallilan- ja Eurantien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	7,300	—
III	33			<i>Suvantotie</i> Päijänteentien ja Inarintien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	12,600	—
III	34			<i>Keiteleentie</i> Inarintien ja Itäisen Viertotien väliltä; ajotien viertäminen ja jalkakäytävään sorastaminen	3,100	—
III	35			<i>Nimrodkatu</i> Töölönkadun ja L. Viertotien väliltä; tasoitus	5,000	—
III	36			<i>Kirkkomaankatu</i> ; lunastetun Venäläisen hautausmaan osan aitaaminen ja täyteaineen vastaanottaminen	2,000	—
III	37			<i>Kaisaniemenkatu</i> , lisämääräraha	42,000	—
				<i>III Luku. Smk 332,350: —</i>		
				Kanavat ja viemärit.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
IV	1		c	Erinäinen kunnossapito	35,000	—
IV	2			Täydennystyöt	5,000	—
IV	3			Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000	—
IV	4			Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	14,900	—
IV	5		c*	Uuden septictank-laitoksen rakennusten maa- laus	2,200	—
IV	6			Itä Brahekadun ja Helsinginkadun välisen viemäri- johdon uudistus noin 180 m. pohjoiseen	3,600	—
				Siirros	18,263,620	76

H.T.

				Siirros	18,263,620 76
IV	7		c*	Meilansin „Tomtebon“ halki kulkevan ojan syvennys ja perkaus	1,000 —
IV	8	Kvsto 5/10 1915	b*	Lisämäärärahalla Rautatien torin alitse Hakasalmenkadulta Itäiselle Teatterikujalle vievän lokaviemärin uudistukseen	4,000 —
				<i>Uutistustyöt.</i>	
IV	9	S:n 5/10 1915	b*	Lisämäärärahalla katkaisevan lokaviemärin teettämiseksi Hesperian puistosta Töölön sokertehtäsalueen halki Savilan puhdistusasemalle ..	6,000 —
IV	10		c*	Syöksykaivojen laittaminen Ruoholahdenrannan ja Ruoholahdenkadun kulmaukseen sekä laskujohdon teettäminen näistä Kirkkomaankadun alaiseen lokaviemäriin	4,400 —
				<i>IV Luku. Smk 81,100: —</i>	
				Tiet.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
V	1		c	Erinäiset korjaukset	10,000 —
V	2		c*	Meilansin halki L. Viertotieltä Munkkiniemen sillalle vievän tien korjaus	7,500 —
V	3		c*	Itäiseltä Viertotieltä Guntähden sairaalaan vievän tien s:n	1,650 —
V	4		c*	Oulunkylän halki kulkevan ison ajotien kaupungille kuuluvan osan kuntoonpano sekä jalkakäytävän laittaminen	8,000 —
				<i>Uutistustyöt.</i>	
V	5		c	Jalkatien laittaminen Johannesbergin raitiotiepysäkin ja Meilansin viljelyspalstan N:o 36 välille	550 —
				<i>V Luku. Smk 27,700: —</i>	
				Viertotiet.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
VI	1		c	Erinäiset korjaukset	15,000 —
				<i>VI Luku. Smk 15,000: —</i>	
				Satamat.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
VII	1		c	Erinäiset korjaukset	35,000 —
VII	2		c	Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltojen ja jäärailojen viereiset aitaukset	10,000 —
				Siirros	18,366,720 76

13 P.L.

				Siiros	18,366,720	76
VII	3			Satamain ruoppaus	35,000	—
VII	4			Elevaattorin erinäiset korjaukset ja muutto	10,000	—
VII	5			Uuden ruoppavarastopaikan järjestäminen	6,000	—
VII	6			Kolera-altaan eteläpuolisen rantasillan uudistus ..	12,000	—
VII	7			Katajanokan kanavan kivireunustuksen uudistus	6,800	—
VII	8		e*	Keittuhuoneen rantasillan uudistus	8,200	—
VII	9			Linnanrannan reunuspalkkien korjaus	1,700	—
VII	10			Hietalahden rantasillan s:n	1,000	—
VII	11			Kaikukadun päässä Sörnäsin Rantatien vierellä olevan laiturin korjaus	3,500	—
VII	12			Lintulahdenkadun päässä Sörnäsin Rantatien vierellä olevan laiturin s:n	2,700	—
				<i>Uutistyöt.</i>		
VII	13			Kytkylaiturin laittaminen Taivallahteen 40 suotvenettä varten	1,100	—
VII	14		e*	Venesijain laittaminen Siltavuorenrantaan	3,500	—
VII	15			Pitkäsillan lounaispuolisen rantasillan jatkaminen 10 metrillä	18,000	—
				<i>VII Luku. Smk 154,500: —</i>		
				Istutukset.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
VIII	1			Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	135,000	—
VIII	2			Kivelän istutusten s:n	2,140	—
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050	—
VIII	4			Mainitun urheilukentän kunnossapito	1,070	—
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	1,500	—
VIII	6			Punanotkon leikkikentän s:n	540	—
VIII	7			Haapaniemen urheilukentän s:n	850	—
VIII	8			Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	500	—
VIII	9		c	Kaupunginpuutarhan asuinrakennust. polttoaineet	1,500	—
VIII	10			S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	425	—
VIII	11			S:n s:n valaistus	175	—
VIII	12			Talvipuutarhan kunnossapito	7,500	—
VIII	13			Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	6,930	—
VIII	14			Alpin kunnossapito	1,600	—
VIII	15			Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	4,500	—
VIII	16			Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten ..	3,500	—
				Siiros	18,645,000	76

P.L.					
				Siirros	18,645,000 76
VIII.	17	c	Lannan osto hyötylavoihin	650	—
VIII	18		Kaupungin vesilintujen hoito	1,150	—
VIII	19		Työkalujen osto ja korjaus	2,500	—
VIII	20		Vesipostien laittaminen erinäisiin kaupungin istu- tuksiin	1,000	—
VIII	21		Aitauksien kunnossapito	5,350	—
VIII	22		Puistosohvain korjaus	3,000	—
VIII	23		Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvi- huoneissa y. m. kulutetusta vedestä	18,000	—
VIII	24		Neljän puistonvartijan palkkaus	3,100	—
VIII	25		Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400	—
				<i>Uutistytöt.</i>	
VIII	26	c*	Laivurikadun ja Speranskytien viereinen istutus	5,000	—
VIII	27		Kaisaniemen tasoitus- ja istutustöiden jatkami- nen	8,000	—
VIII	28		Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen tasoitus	6,000	—
VIII	29		Kaisaniemen kelkkaratain väliaikaiset sillat	1,000	—
VIII	30		Kelkkaratain laittaminen	3,400	—
			<i>VII Luku. Smk 230,330: —</i>		
			Puhtaanapitolaitos.		
			<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
IX	1	c	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloimi- nen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	8,650	—
IX	2		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	6,500	—
IX	3		Vartijain palkkaus	8,700	—
IX	4		Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito ..	26,000	—
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	4,350	—
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfioiminen	7,000	—
IX	7		Kaupungin katujen ja yleisten paikkain puh- taanapito	188,000	—
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupun- gin tieosain puhtaanapito	12,450	—
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosissa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	16,450	—
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosissa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	18,100	—
			Siirros	19,002,750 76	

13 P.L.

			Siirros	19,002,750 76
IX	11	c	Kaupungin katujen kastelu	37,900
IX	12		Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi	24,000
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	65,000
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	1,100
IX	15		Teiden puhtaanapito	28,250
IX	16		Venesatamain s:n	2,700
IX	17		Jäiden s:n	2,150
<i>Utistytöt.</i>				
IX	18	c*	1 Mukavuuslaitos L. Viertotien varrelle vastaapäätä Hippodromia	2,000
<i>IX Luku. Smk 459,300: —</i>				
Yleinen käymälän puhtaanapito.				
X	1	c*	Miehistön ja ajomiesten palkat	211,200
X	2		10 hevosen rehut y. m.	12,000
X	3		Sekalaisia menoja desinfioimisaineista, työkaluista y. m.	12,000
X	4		Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	14,300
X	5		Rautatierahdit	40,000
X	6		Rautatievaunujen korjaus	2,400
X	7		500 panosta makkiastioita kansineen	15,000
<i>X Luku. Smk 306,900: —</i>				
Työkalut.				
XI	1	c	Erinäiset ostot ja korjaukset	15,000
XI	2		Uuden ruoppakoneen erinäiset korjaukset	12,700
XI	3		Ruoppaproomun N:o 6 korjaus	1,200
XI	4		S:n N:o 10 s:n	1,000
XI	5		2 Kasteluvaunun ostoon à 2,500: —	5,000
XI	6		21 kasteluvaunun maalaus	1,260
XI	7		Purgator-rattaiden, käväistysrattaiden ja hiekkalaatikkojen maalaus	1,870
XI	8	c*	Hiekkavajain korjaus ja maalaus	2,400
XI	9		Nickbyn mielisairaalan rakennustyöstä jälle jääneiden työkalujen lunastamiseksi	9,606 45
<i>XI Luku. Smk 50,036:45 —</i>				
Siirros				19,522,787 21

				Siirros	19,522,787 21
			Sekalaista.		
P.L.	XII	1	c {	Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	4,000
	XII	2		Pesuhuoneitten ja virutuslaiturien hoito ja kor-	
	XII	3		jaus	7,000
			Kaupungin yleisissä töissä kalliinajan johdosta		
			maksettaviin työpalkkain korotuksiin	84,000	
			<i>XII Luku. Smk 95,000: —</i>		
			13 P.L. Smk 2,507,791: 45		
			Neljästoista Pääluokka.		
			Eläkkeet ja apurahat.		
P.L.			<i>A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun</i>		
			<i>ohjesäännön mukaan.</i>		
	Kvsto	^{26/3} 1912	c {	Ent. kirjanpitäjä Frans Lamminen	2,520: —
	S:n	^{12/3} 1912		Ent. kansak. opettajatar Viktorina	
				Sundvall	110: —
	S:n	^{11/6} 1912	} b {	Ent. kansak. opettajatar Rosa Na-	
	S:n	^{29/10} 1912		talia Sagulin	510: —
		^{21/1} 1913	Marian sairaalan ent. emännöitsi-		
	S:n	^{20/12} 1912	jä Kalista Borodkin	600: —	
	S:n	^{21/1} 1913	Ent. konttorikirjuri Maria Theresia		
			Cadenius	1,800: —	
	S:n	^{21/1} 1913	Ent. kansakoulunopettaja Abraham		
			Kohonen	260: —	
	S:n	^{4/2} 1913	Ent. ulosottoapulainen Gustaf Ek-		
			lund	2,280: —	
	S:n	^{11/3} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Maikki		
			Friberg	690: —	
	S:n	^{11/3} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Ina		
			Lipsanen	195: —	
	S:n	^{13/5} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Alex-		
			andra Lagus	690: —	
	S:n	^{9/9} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Sofie		
			Lithenius	690: —	
	S:n	^{9/9} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Ina Bro-		
			therus	690: —	
	S:n	^{23/9} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Hanna		
			Lucander	1,776: —	
	S:n	^{28/10} 1913	Parmaanmittaajain vanhin Johan		
			Viktor Lindberg	816: —	
			Siirros	13,627: —	19,617,787 21

14 P.L.

			Siiros	13,627: —	19,617,787 21
	Kvsto 9/6 1914		Ent. ruiskumestari Karl Edvard Byman	2,160: —	
	S:n 6/10 1914		Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Rosberg	1,140: —	
	S:n 6/10 1914		Ent. ulosottoapulainen Johannes Holmström	2,940: —	
	S:n 17/11 1914	b	Ent. kansakoulunopettajatar Helena Aminoff	1,410: —	
	S:n 19/1 1915		Portinvartija Johan Viktor Kallström	208: —	
	S:n 13/4 1915		Palolaitoksen kersantti Johan Vilhelm Henriksson	1,800: —	
	S:n 13/4 1915		Ylikoneenkäyttäjät Anders Noach Ljungdell	840: —	
			Ent. vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg	6,000: —	
		c	Eläkkeisiin vuonna 1916	10,000: —	
			<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>		
	S:n 25/2 1913		Siivoojatar Ida Lindström	350: —	
	S:n 11/3 1913		Työmies Manasse Veckman	600: —	
	S:n 15/4 1913		Ulkotyöntekijätär Ida Maria Stamm	360: —	
	S:n 13/5 1913		Vahtimestarinleski Serafina Vilhelmina Törnström	300: —	
	S:n 9/12 1913		Työmies Gustaf Sysmelin	572: —	
	S:n 20/1 1914		Työmies Karl Viktor Wiitanen	500: —	
	S:n 20/1 1914		S:n Gustaf Edvard Bång	480: —	
	S:n 24/3 1914		S:n Karl Gustaf Nieminen	720: —	
	S:n 28/4 1914		S:n Erik Johan Gunnar	450: —	
	S:n 28/4 1914		Työmies Johan Rahko eli Pelo	678: —	
	S:n 26/5 1914	b	S:n Arndt Johan Halonen	144: —	
	S:n 9/6 1914		Työläisnainen Lovisa Suutari	192: —	
	S:n 22/9 1914		Työmies Karl Johan Wikholm	360: —	
	S:n 1/12 1914		Kaasutehtaantyöntekijä Aleksander Pettersson	1,000: —	
	S:n 2/2 1915		Parmaaja Petter Hakkarainen	504: —	
	S:n 2/3 1915		Parmaaja Erik Johan Kiiliäinen	564: —	
	S:n 23/3 1915		Parmaaja Henrik Wilhelm Kyrklund	474: —	
	S:n 27/4 1915		Työmies Benjamin Johansson	684: —	
	S:n 7/9 1915		Lyhdynsyttyttäjät Johan Vilhelm Salenius	660: —	
		c	Eläkkeisiin vuonna 1916	4,000: —	
			Siiros	53,717: —	19,617,787 21

P.L.

		Siirros	53,717:—	19,617,787	21
<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>					
Maistr. päät. 18/2 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266:	67	
Kvsto 9/2 1875	}	Raatimies H. L. Chronsin 1 lapsi	200:	—	
S:n 9/5 1893		Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400:	—	
S:n 16/5 1899	}	Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120:	—	
S:n 19/11 1895		Metsänvartij:leski Maria Eriksson ..	120:	—	
S:n 3/12 1895	}	Kaup. palvelijanleski E. J. Tång ..	120:	—	
S:n 20/10 1896		Ent. realikoulunvahtimestari F. M. Lindqvist	450:	—	
S:n 6/6 1905	}	Kaupunginpalvelijanleski Adolffina Fagerholm	120:	—	
S:n 26/5 1903		Ent. satamavahtimestari Johan Edvard Stenman	400:	—	
S:n 20/5 1904	b	Kaup. palvelijanleski A. M. Olin ..	200:	—	
S:n 8/3 1904	}		Vahtimestarinleski M. E. Roskvist ..	120:	—
S:n 13/2 1912		}	Opettajatar Maria Hertz	1,000:	—
S:n 13/9 1904	}		Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm lapsineen	175:	—
S:n 15/3 1905		}	Järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönneberg	200:	—
S:n 9/5 1905	}		Siivoojatar Hedvig Kristina Lindgren	230:	—
S:n 12/12 1905		}	Entinen vesijohtoinsinööri C. Hausen	3,000:	—
S:n 29/12 1905	}		Leskirouva Karin Calonius	2,400:	—
S:n 13/2 1906		}	S:n Anna Lovisa Lindberg	2,400:	—
S:n 13/11 1906	b		Alaikäinen Karl Axel Robert Lindberg	1,200:	—
		Alaik. Karin Lindberg	1,200:	—	
		Alaikäinen Karl Torsten Nordlin ..	600:	—	
		Leskirouva Ida Natalia Kullberg ..	600:	—	
S:n 27/11 1906	}	Wilhelmina Kulmala	360:	—	
		Karl Gustaf Törnqvist	500:	—	
S:n 11/6 1907	b	Ent. Työ- ja Vaivaistalon taloudenhoitajatar Maria Sofia Ekholm	500:	—	
		Ent. vahtimestari Frans Hasselberg	600:	—	
		Siirros	71,198: 67	19,617,787	21

14 P.L.

			Siirros	71,198: 67	19,617,787 21
	Kvsto 17/9 1907		Leski Amalia Adolfina Johansson..	144: —	
	S:n 8/10 1907		Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg....	720: —	
	S:n 28/1 1908		Varastonhoitajanleski Katharina Kristina Åhlqvist	300: —	
	S:n 11/2 1908		Ent. amanuenssi Viktorina Sund- vall	400: —	
	S:n 25/2 1908		Varastonhoitajanleski Matilda Hei- nola ja hänen alaikäiset lap- sensa	350: —	
	S:n 16/6 1908		Alaikäinen Aimo August Löfgren..	120: —	
	S:n 1/12 1908		Sairaanhoitajatar Edla Ahtikoski ..	600: —	
	S:n 15/12 1908		Raatihuoneenarkiston ent. aktuaari J. Öhrnberg	2,000: —	
	S:n 15/12 1908		Vahtimest. leski Johanna Ström ..	120: —	
	S:n 16/3 1909		Työmies Karl Johansson	400: —	
	S:n 8/6 1909		Tohtorinrouva Olga Juslin	880: —	
	S:n 8/6 1909		Hallinvahtimest. J. A. Björkholm ..	600: —	
	S:n 15/6 1909		Maistraatinvahtimestari C. G. Lind- qvist	600: —	
	S:n 15/6 1909		Maistraatinvahtimestari Alfred Karls- son	900: —	
	S:n 15/6 1909	b	Työm. Adolf Konstantin Renfors ..	600: —	
	S:n 5/10 1909		Työmies Jaakko Salmio	400: —	
	S:n 26/5 1910		Työm. leski Lovisa Åvist	300: —	
	S:n 21/2 1911		Siivoojatar Aquilina Malén	300: —	
	S:n 21/2 1911		Työmies Mikko Hakomäki	150: —	
	S:n 21/2 1911		Leski Maria. Olivia Winqvist	120: —	
	S:n 7/3 1911		Sairaanhoitajatar Eva Fagerholm..	480: —	
	S:n 13/6 1911 21/1 1913	}	Työm. Anders Erland Thomas- son	300: —	
	S:n 5/9 1911		Leski Antoinette Ulrika Brenner ..	360: —	
	S:n 17/10 1911		Ent. sair. hoit:r Fredrika Kant....	300: —	
	S:n 14/11 1911		Työmies Isak Toukka	400: —	
	S:n 12/12 1911		Ent. vahtimestari Aurora Karolina Andersson	600: —	
	S:n 12/12 1911		Ent. työmies Henrik Malakias Hen- riksson	400: —	
	S:n 22/12 1911		Ulosottoapulainen Karl Oskar Olin	600: —	
	S:n 14/5 1912		Työmies Karl Gustaf Danielson- Sandberg	600: —	
	S:n 11/6 1912		Satamakonstaapelinleski Hanna Gus- tava Gustafsson	180: —	
			Siirros	85,422: 67	19,617,787 21

P.L.

			Siirros 85,422: 67	19,617,787 21
	Kvsto 16/6 1912		Hänen alaikäinen tyttärensä Verna Elisabet Gustafsson	120: —
	S:n 29/10 1912		Työmiehenleski Kristina Jokinen . .	240: —
	S:n 21/1 1913		Ent. sairaanhoitajatar Ida Lucina Dahlström	500: —
	S:n 21/1 1913		Ent. kansakoulunopettaja Jakob Stenberg	600: —
	S:n 4/2 1913		Leski Edla Johanna Eklund	300: —
	S:n 20/1 1914		Vaivahoitohallituksen entinen joh- taja, pastori Johan Alexander Collan	2,400: —
	S:n 20/1 1914		Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlström ja 5 alaikäistä lasta . .	600: —
	S:n 20/1 1914	b	Ruiskumestarinleski Sofia Nyström	400: —
	S:n 8/9 1914		Ent. kansakoulunvahtimestari Fred- rika Wilhelmina Pettersson	600: —
	S:n 2/2 1915		Kunnalliskodin johtaja Gustaf Mélar	1,600: —
	S:n 11/5 1915		Taideteollisuuskeskuskoulun johtaja Ernst Nordström	3,000: —
	S:n 13/4 1915		Toivoniemen kasvatustaloksen joh- tajatar Ina Lydia Walldén	300: —
	S:n 8/6 1915		Koneenkäytt.leski Vilhelmina Andstén	240: —
	S:n 7/9 1915		Sairaanhoitajat. Josefina Strandberg	480: —
	S:n 19/10 1915		Ent. kaupunginkirjaston hoitaja Frans Johan Valbäck	600: —
	S:n 2/11 1915		Ent. kaupunginpalvelija Carl Vil- helm Åkerman	400: —
			97,802 67	

14 P.L. Smk 97,802: 67

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talot ja maatilat.

Raatihuone:

P.L.

I

1

1886 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1909 } b
S:n 30/12 1910 } b
4/2 1913 }

a) 1 Raatihuoneenvahtimest., palkk.	850: —
1 Talonmies ja lämmittäjä, palkkaa	1,680: —
b) Valaistus	2,200: —
c) Polttoaineet	5,000: —

Siirros 9,730: — 19,715,589 88

15 P.L.

				Siirros	9,730:—	19,715,589	88
				d) Vedenkulutus	300:—		
				f) Siivoaminen, lattianpesu ja sekal.	5,970:—	16,000	—
				<i>Muist.</i> Raatihuoneen vahtimestari ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.			
				<i>Seurahuone:</i>			
				a) Taloudenhoitaja, palkkiota	900:—		
				1 Talonmies, palkkaa	1,500:—		
				b) Siivoaminen ja puhtaanapito ..	3,400:—		
				c) Valaistus	9,000:—		
				d) Polttoaineet	14,000:—		
				f) Vedenkulutus	2,200:—		
				g) Korjaukset	3,000:—		
				h) Sekalaista	2,300:—	36,300	—
				<i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.			
				<i>Aleksanterinkatu 1:</i>			
				a) Puhtaanapito	375:—		
				b) Vedenkulutus	80:—		
				c) Sekalaista ..	70:—	525	—
				<i>Aleksanterinkatu 22:</i>			
				a) Talonmiehen palkkio	300:—		
				b) Sekalaista	130:—	430	—
				<i>Aleksanterinkatu 24:</i>			
				Sekalaista		150	—
				<i>Aleksanterinkatu 26:</i>			
				a) Puhtaanapito	220:—		
				b) Vedenkulutus	290:—		
				c) Valaistus	290:—		
				d) Sekalaista	200:—	1,000	—
				<i>Puutarhakatu 4:</i>			
				a) Talonmiehen palkkio	120:—		
				b) Puhtaanapito	340:—		
				c) Vedenkulutus	70:—		
				d) Valaistus	25:—		
				f) Sekalaista	180:—	735	—
				<i>Ratakatu 10:</i>			
				a) Talonmiehen palkkio	1,000:—		
				b) Sekalaista	200:—	1,200	—
				<i>Vuorimiehenkatu 9:</i>			
				a) Talonmiehen palkkio	360:—		
				b) Puhtaanapito	270:—		
				Siirros	630:—	19,771,929	88

				Siirros	630:—	19,771,929 88
I	10			c) Vedenkulutus	110:—	
				d) Sekalaista	340:—	1,080
				<i>Myllytie 5:</i>		
				a) Puhtaanapito	60:—	
				b) Vedenkulutus	30:—	
				c) Sekalaista	70:—	160
I	11		c	<i>Pengerkatu 5:</i>		
				a) Talonmiehen palkkio	360:—	
				b) Sekalaista	240:—	600
I	12			<i>Hakasalmen huvila:</i>		
				a) Puhtaanapito	250:—	
				b) Vedenkulutus	40:—	
				c) Sekalaista	80:—	370
I	13	Kvsto 28/4 1908 30/12 1908 30/12 1910	b & c	<i>Työväenasunnnot Hietaniemenka-</i> <i>dun N:oissa 5—23:</i>		
				a) Isännöitsijä	600:—	
				Talonmies	1,500:—	
				Lämmittäjäpalkkio 6 kuukaudelta	600:—	
				b) Tarverahat, puhtaanapito y. m.	3,100:—	
				c) Valaistus	250:—	
			c	d) Polttoaineet	2,500:—	
				f) Vedenkulutus	1,400:—	
				g) Istutusten kunnossapito	300:—	
				h) Korjauskustannukset	2,500:—	12,750
I	14	S:n 28/4 1908 30/12 1908 30/12 1910	b	<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun</i> <i>N:ossa 16:</i>		
				a) Isännöitsijä	600:—	
				Talonmies	1,020:—	
				b) Tarverahat, puhtaanapito y. m.	850:—	
			c	c) Valaistus	100:—	
				d) Vedenkulutus	450:—	
				f) Korjauskustannukset	1,500:—	4,520
				<i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä sekä talon- miehet saavat vapaan asunnon.		
I	15	S:n 28/4 1912	b	<i>Kunnan virutushuoneet:</i>		
				a) 3 Järjestysmiestä à 1,200:— ..	3,600:—	
				1 S:n	1,500:—	
				b) Vedenkulutus	9,500:—	
				c) Valo ja lämpö	1,600:—	16,200
				Siirros		19,807,609 88

15 P.L.

					Siirros	19,807,609 88
I	16	Kvsto 2/2 1915	b	Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio	750	
I	17	S:n 27/2 1906	b	Kustannuksia Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta	8,000	
I	18			S:n Bengtsärin maatilasta	12,000	
I	19			S:n Toivoniemen tilasta	2,540	
I	20			Talonisännöitsijän palkkio	3,000	
I	21		c	Erinäisten kaupungin talojen kalusto, sen korjaus ja täydennys	10,000	
I	22			Uusien puhelimien ynnä osuuskirjain osto	2,400	
I	23			Puhelinmaksut	13,500	
				<i>I Luku. Smk 144,210:—</i>		
				Erityiset määrärahat.		
II	1	S:n 21/12 1897 17/12 1907	b	Määräraha henkikirjoittajalle	7,000	
II	2	H:gin Kalast. sääntö 1/2 1890 Kvsto 21/12 1897	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle	900:—	
				Puutavarain lauttauksen valvomisesta kaupungin alueella	150:—	1,050
II	3	S:n 26/3 1907 30/12 1909	b	1 Rankkuri, paitsi asuntoa ja poltopuita	1,680:—	
				Korvausta erinäisistä toimituksista	600:—	2,280
II	4		c*	Tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpito	2,400	
II	5	S:n 7/6 1910		Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra	12,000	
II	6	S:n 28/5 1913	b	Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra	1,600	
II	7	S:n 21/9 1915 S:n 11/5 1915		Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra	3,580	
II	8	S:n 25/4 1911 S:n 2/11 1915		Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupungin työkunnasta	24,500	
II	9	S:n 2/11 1915	b & c	Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon	12,500:—	
				Suomen Kunnallislehden tilausmaksu	480:—	12,980
II	10	S:n 27/12 1912		Määräraha Helsingin pörssin voimassapitoon	10,000	
II	11	S:n 12/11 1912	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirtomääräraha	8,000	
II	12	S:n 30/12 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta	1,200	
II	13		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	1,200:—	
		S:n 26/5 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200:—	2,400
II	14		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen	5,000	
				Siirros	19,953,789 88	

P.L.	II	15			Siirros	19,953,789 88
	II	16	Kvsto 22/4 1902	b	Eläintarhan urheilukentän kuntoonpanettamiseksi: kahden lipunmyyntisuojaus- teetämiseen ..... 1,000: — juoksuradan päällystämiseen hiili- jauheella ..... 700: — istumapaikkain laittamiseen .... 6,800: —	8,500 —
	II	17	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvam- masta ynnä korvaus lausunnoista ..... 10,000 —	10,000 —
			S:n 30/12 1912	c	Koiraveron koskevan asetuksen nou- dattamisen valvontaa varten .... 1,000: —	
			S:n 19/12 1899	b	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia Helsingin Eläinsuojelusyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart. 1,500: —	3,000 —
	II	18			Puolipäivätunnin merkinanto	300 —
	II	19			Palovakuutusmaksut	35,000 —
	II	20			Polttoaineet	2,000 —
	II	21			Valaistus ynnä juhla-valaistukset	3,000 —
	II	22		c	Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.	13,000 —
	II	23			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	3,300 —
	II	24			Normaalikellojen kunnossapito	1,630 —
	II	25	S:n 29/12 1914 23/3 1915	b*	Alustavia kustannuksia tililaitosuudistuksen toi- meenpanemisesta	7,500 —
	II	26			Lisämääräraha kaupungin viemäriolojen selvi- tystä varten	10,000 —
	II	27	S:n 16/11 1915	b*	Kalliinanjanlisäystä kaupungin virka- ja palvelus- miehille	155,000 —
					<i>II Luku. Smk 346,220: —</i>	
	III	1		c	Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen tileistä- poisto ja palautus	350,000 —
					<i>III Luku. Smk 350,000: —</i>	
					<i>15 P.L. Smk 840,430: —</i>	
					<i>Kuudestoista Pääluokka.</i>	
P.L.	I	1		d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	500,000 —
					<i>16 P.L. I Luku. Smk 500,000: —</i>	
					Yhteensä Smk	21,056,019 88

	Luku	Momentti	Kirjain osoittaa tulon laskun Kunn. aset. 38 §:n muk.		Smk.	742	
				Tulot.			
				<i>a</i> Käytettävää säästöä edelliseltä vuodelta	600,000	—	
				Ensimmäinen Osasto.			
				Korot.			
1 Os.	I	1	Lahjoituskirj. mukaan	<i>c</i> Kaupungin lainaobligatsioneista	14,000	—	
	I	2		<i>b</i> Tontinlunastuksista	350,000	—	
	I	3		<i>b</i> Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupun- gille	21,000	—	
	I	4		<i>c</i> { Osakkeiden osinkoja	232,000	—	
	I	5			Erinäisiä korkoja	200,000	—
	I	6			Vallilan lainarahaston korot	12,500	—
	I	7			Yleishyödyllisen rakennuslainarahaston s:n	1,000	—
	I	8		Teknillisten laitosten etuannit		20,000	—
				1 Os. Smk 850,500: —			
				Toinen Osasto.			
				Tontinlunastukset.			
2 Os.	I	1	Kvsto ^{9/3} 1893 _{14/12} 1909	<i>b</i> Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuoletus	800,000	—	
				2 Os. Smk 800,000: —			
				Kolmas Osasto.			
				Kaupungin kiinteä omaisuus.			
				Veroja lahjoitetuista tiloista.			
3 Os.	I	1	K. S:in päät. _{12/1} 1879	<i>b</i> Veroja	1,100	—	
				I Luku. Smk 1,100: —			
				Kaupunkiin yhdistetty alue.			
	II	1	Kunink. vak. ^{23/2} 1789, § 1 ja 4. K. As. ^{8/12} 1873 6 §.	<i>b</i> Vuokria rakennuksista ja tiloista	230,000	—	
II	2	Välikirjan muk.	<i>b</i> { Vuokria Kaivopuiston alueesta	15,000	—		
II	3			Alppipaviljongin vuokra	7,000	—	
				Siirros	2,503,600	—	

Os.					Siirros	2,503,600
II	4	Välikirjan muk.	b	Laivaveistämöalueen vuokra		13,000
II	5		c	Ent. Seurahuoneen vuokrat		7,600
II	6		c	Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra		4,000
II	7		c	Vuokraa poliisin virkahuon. ja tallista kaupun- gin omist. taloissa		117,650
II	8		c	Vuokraa Penger- ja Ratakadun poliisihuoneis- toista		7,200
II	9			S:n Vuorimiehenkadun N:o 9 huoneistoista		9,400
II	10	Välikirjan muk.	b	S:n erin. laivaveistämöalueen rakennuksista		4,000
II	11			S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26		15,200
II	12			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4		3,000
II	13			S:n kunnan työväenasunnoista		48,800
II	14			Erinäisiä vuokria		4,000
II	15			Uimahuonemaksuja		1,200
II	16			Kalavesimaksuja		3,500
II	17		c	Satunnaisia sekä kenttien vuokria		150,000
II	18		c	Tuloja tenniskentistä		1,500
II	19		c	Kadun erilleen aitaamisesta rakennustark. varten		10,000
II	20	Kvsto ^{26/3} 1912	b	Tuloja kunnan virutushuoneista		4,000
II	21		c	Tuloja kloseteista		8,000
<i>II Luku. Smk 664,050: —</i>						
Kauppahallit ja kauppatorit.						
III	1		c	Vuokraa kauppahallimyymlöistä		125,000
III	2		c	Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä		6,000
III	3		c	Vuokraa torien myyntipaikoista		35,000
<i>III Luku. Smk 166,000: —</i>						
Kaupungin maatilat.						
IV	1	Välikirjan muk.	b	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria		20,000
IV	2		c	Bengtsårin maatila		12,000
IV	3		c	Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta		16,100
IV	4		c	Toivoniemen tila		3,500
IV	5		c	Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta		3,500
<i>III Luku. Smk 55,100: —</i>						
3 Os. Smk 886,250: —						
Siirros						3,136,750

			Siirros	3 136,750	
Neljäs Osasto.					
Tuloa tuottavat oikeudet.					
4 Os.	I	1 Maist. päät. ^{26/5} 1662	b	Tonttiverot	4,500
					<i>I Luku. Smk 4,500: —</i>
	Tuulaaki- ja liikennemaksut.				
	II	1 K. Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p.	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tava- roista	260,000
	II	2 K. julist. ^{1/10} 1881 K. S:in kirj. ^{17/4} 1883	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrättyistä tavaroista	1,000
	II	3 Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja	400,000
	II	4 Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiininvuokra	500
	II	5		Mittausmaksuja	100
	II	6		Satamamaksuja	90,000
	II	7		Siltamaksuja	6,000
II	8 Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Nostokranamaksuja	1,800	
II	9		Painolastimaksuja	100	
II	10		Punnitsemismaksuja	1,600	
				<i>II Luku. Smk 761,100: —</i>	
Sekalaista.					
III	1 K. Aset. ^{30/3} 1879	c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta	4,000	
III	2 Useat K. S:in päät.	b	Biljaardimaksuja	800	
III	3 K. Sääntö ^{21/10} 1698	b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus	20,000	
III	4	c	Kolehtirahoja	100	
III	5	c	Erinäisiä sakkoja	200	
III	6 K. Aset. ^{17/3} 1879	b	Henkilökohtainen vaivaismaksu	65,000	
III	7 K. Aset. ^{14/12} 1894	b	Koiravero	27,000	
III	8 K. Aset. ^{8/9} 1899 K. S:in kirje ^{9/8} 1900.	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus)	8,361	
				<i>III Luku. Smk 125,461: —</i>	
				4 Os. Smk 891,061: —	
			Siirros	4,027,811	

Os.				Siiros		
					4,027,811	
				Viides Osasto.		
				Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.		
				Terveysten- ja sairaanhoito.		
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	} b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	45,000	
I	2			} c	Vaivahoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän ja Humaliston sairaaloissa	175,000
I	3				Sairaanhoitajataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	1,800
I	4				Myydystä ruuantähteistä	3,600
I	5				Sairaanhoidosta Kivelän sairaalassa	8,000
I	6				S:n Nickbyn mielisairaalassa	8,000
I	7				Vaivahoidon maksettava korvaus mielenvikaisien hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa	245,000
I	8				Sairaanhoidosta Humaliston sairaalassa	1,500
I	9				Sairaanhoidosta uudessa kulkutautisairaalassa ..	15,000
I	10				Tuloja desinfisioimislaitoksesta	400
I	11				Desinfisioimisesta kodeissa	4,000
I	12				Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	8,000
I	13				Lihantarkastusaseman tuloja	164,000
I	14				Tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta	5,000
I	15				Nickbyn mielisairaalasta osin kaupungin varastoon siirretyt, osin teurastamolle myydyt, ylijääneet työkalut	10,961 70
					<i>I Luku. Smk: 695,261: 70</i>	
				Vaivahoito.		
II	1	K. Aset. 17/3 1879	} b	Tuloja kunnalliskodista	40,000	
II	2			Tuloja työlaitoksesta	85,000	
II	3			Korvausta köyhäin ylläpidosta	75,000	
				<i>II Luku. II. Smk 200,000: —</i>		
				Opetus- ja sivistyslaitokset.		
III	1	H:gin kansak. ohjes. 25/6 1878 ja 4/10 1892	} c	Ammattikoulujen oppilaiden myydyistä teoksista	3,000: —	
				} b	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt	600: —
						3,600
				Siiros	4,926,672 70	

					Siirros	4,926,672 70
5 Os.	III	2		c	Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista	2,000 —
	III	3			Tuloja Bengtsärin y. m. kasvatustaloksista	3,000 —
	III	4			Tuloja kaupunginorkesterista	90,000 —
	III	5			Tuloja kaupunginkirjastosta	3,000 —
	III	6			Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta	1,500 —
						<i>III Luku. Smk 103,100: —.</i>
					Muut laitokset.	
IV	1		K. S:in päät. 20/9 1912	c	Tuloja työnvälityksestä	700 —
	2				Tuloja kaupungin työkunnasta	13,500 —
	3				Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	10,000 —
					<i>IV Luku. Smk 24,200: —</i>	
					5 Os. Smk 1,022,561: 70	
					Kuudes Osasto.	
					Valtioavut.	
6 Os.	I	1	K. S:in päät. 11/7 1912	b	Katuvalaistukseen	7,700 —
	I	2	K. S:in kirj. 10/5 1898		Palolaitokselle	21,000 —
	I	3	Knk kirje 27/8 1779		Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368 —
	I	4	K. S:in päät. 23/5 1901		Valmistavalle poika-ammattikoululle	30,600 —
	I	5	S:n 18/1 1906		Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	11,000 —
	I	6	K. Aset. 9/6 1892 K. julist. 14/12 1894		Kaupungin osuus paloviinaverosta	100 —
					6 Os. Smk 70,768: —	
					Seitsemäs Osasto.	
					Kaupungin teknilliset laitokset.	
					Vesijohtolaitos.	
7 Os.	I	1	H:gin kaup. vesijohdon taksa 11/3:lta, 1890	b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma vedenkulutus . . . . . 1,600,000: —	
					Vesimittarien vuokria . . . . . 43,000: —	1,643,000 —
	I	2		c	Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	5,000 —
					Siirros	6,769,140 70

			Siirros		6,769,140	70
Os.	I	3	c	Maksuja vesimittaria vailla olevista palovesiputkista	400	—
	I	4		Maa-alueiden vuokria	500	—
	I	5		Voittoa tehdyistä johtotöistä	20,000	—
				<i>I Luku. Smk 1,668,900: —</i>		
				Kaasutehdas.		
	II	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	187,800	—
	II	2		S:n yksityiskulutuksesta	1,050,000	—
	II	3		Tuloja sivutuotteista	70,000	—
	II	4		Voittoa tehdyistä töistä	10,000	—
	II	5		Vuokratuloja	5,100	—
	II	6		Satunnaisia maanvuokratuloja	1,350	—
				<i>II Luku. Smk 1,324,250: —</i>		
				Sähkötehdas.		
	III	1	c	Korvausta katuvalaistuksesta	87,150	—
	III	2		S:n yksityiskulutuksesta	2,475,000	—
	III	3		S:n raitiotiekäytöstä	240,000	—
	III	4		Voittoa johtotöistä	34,850	—
	III	5		Vuokratuloja	18,000	—
				<i>III Luku. Smk 2,855,000: —</i>		
				7 Os. Smk 5,848,150: —		
				Kahdeksas Osasto.		
				Puhtaanapitolaitos.		
Os.	I	1	c	Talonomistajain maksuja	235,000	—
	I	2		Maksuja kaup. omista taloista	33,480	—
	I	3		Tuloja myydystä lannasta	60,000	—
	I	4		Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	32,500	—
				8 Os. Smk 360,980: —		
				Yhdeksäs Osasto.		
				Sekalaiset tulot.		
				Apumaksut.		
Os.	I	1	c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta	2,000	—
				Siirros	11,332,270	70

					Siirros	11,332,270 70		
9 Os.	I	2	Välikirj. muk.	c	Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	1,500 —		
	I	3		b	Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300: —		
					S:n Säätytaloa ympäröiväin istutusten s:n	1,170: —		
					S:n Ateneumia ympäröiväin istutusten s:n	200: —		
					S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	2,200: —		
					S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	556: —		
					S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	1,790: —		
	I	4			Pankkivalt. m. kirje 6/7 ⁱ 1892	b	S:n katuvalaistukseen:	
							Suomen Pankilta	275: —
							Säätytalosta	525: —
					<i>I Luku. Smk 10,516: —</i>			
				Majoituksen korvaus.				
II	1	K. As. 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p:nä 1882 annetun K. Asetuksen johdosta valtio tariffin mukaan	161,000 —			
				<i>II Luku. Smk 161,000: —</i>				
				9 Os. Smk 171,516: —				
Kymmenes Osasto.								
Lainat.								
10 Os.	I	1	Kvsto 2/11 1915	b*	a) 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan:			
					Niekybyn mielisairaalaa varten	240,000: —		
					Uuden turbogneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkötehtäseen	420,000: —		
					Lisämääräraha Kaisaniemenkadun tasoitusta varten	42,000: —		
						702,000 —		
I	2		c*	b) Lainaa 2 vuotta lyhemmäksi takaisinmaksuajaksi kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta synt. vajauksen täyttämiseksi, enintään	1,500,000 —			
				10 Os. Smk 2,202,000: —				
				Siirros	13,703,786 70			

					Siirros	13,703,786	70
					<i>Yhdestoista Osasto.</i>		
					Taksoitus.		
Os.	I	1	c	Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on		7,352,233	18
				<i>11 Os. Smk 7,352,233:18</i>			
					Yhteensä Smk	21,056,019	88

Helsingin kaupungin 1916 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot	Satunnaiset menot	Yhteensä
1	Kaupungin velat	3,334,225	459,886	3,794,112
2	Kaupungin virastot	367,966	44,450	412,416
3	Kunnallishallinto	699,293	38,400	737,693
4	Palolaitos	310,610	2,000	312,610
5	Poliisilaitos	387,478	6,500	393,978
6	Yleiset rasitukset	190,854	4,500	195,354
7	Terveysten- ja sairaanhoito	2,165,488	298,714	2,464,202
8	Vaivaishoito	1,549,933	—	1,549,933
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	2,895,173	71,100	2,966,273
10	Kauppahallit ja kauppartorit	64,290	—	64,290
11	Kaupungin teknilliset laitokset	3,331,281	585,600	3,916,881
12	Katu- ja laiturivalaistus	302,250	—	302,250
13	Yleiset työt	1,140,805	1,366,986	2,507,791
14	Eläkkeet ja apurahat	97,802	—	97,802
15	Sekalaiset menot	657,530	182,900	840,430
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määrä- yksen mukaan	500,000	—	500,000
Yhteensä Smk		17,999,982	3,061,037	21,056,019
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot	Säästö, tontin- lunastukset ja satunn. tulot	Yhteensä
	Säästö	—	600,000	600,000
1	Korot	850,500	—	850,500
2	Tontinlunastukset	—	800,000	800,000
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	886,250	—	886,250
4	Tuloatuottavat oikeudet	891,061	—	891,061
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,022,561	—	1,022,561
6	Valtioavut	70,768	—	70,768
7	Kaupungin teknilliset laitokset	5,848,150	—	5,848,150
8	Puhtaanapitolaitos	360,980	—	360,980
9	Sekalaiset tulot	171,516	—	171,516
10	Lainat	—	2,202,000	2,202,000
11	Taksoitus	7,352,233	—	7,352,233
Yhteensä Smk		17,454,019	3,602,000	21,056,019

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistiviallisten lasten opetus	62	Kaupunginvaltuusto	9
Apumaksut	113	Kaupunginvaltuuston käyttövarat	107
Apurahat	99	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsai- raala	36
Arkisto	9	Korot, tulot	108
Asuntotarkastus	25	Kruununverot	22
		Kulkutautisairaala	34
Eläkkeet ja apurahat	99	Kunnalliskodin väliaikainen sairaala ..	45
Erietyiset määrärahat	106	Kunnan työnvälitystoimisto	17
		Kyydinpito	22
Hesperian ylimääräinen tuberkulosi- sairaala	45	Käsityöläiskoulut	51
Holhouslautakunta	17	Laboratorio, terveydellisten tutkimusten	27
Humaliston sairaala	43	Lahjoitettujen tilojen verot	108
		Laininlyötyjen lasten hoitolat	63
Istutukset	96	Lainat	114
		Lihantarkastusasema	27
Kaasutehdas	79	Liikennekonttori	11
S:n, tulot	113	Liikennemaksut	110
Kadut ja yleiset paikat	92	Lääkärit ja sairaanhoitajat	23
Kanavat ja viemärit	94		
Kansakoulut, ruotsinkieliset	54	Maanvuokrat	108
Kansakoulut, suomenkieliset	58	Maatilat, tulot	109
Kansanlastentarhat	69	Maistraatti	3
Kasvatuslaitokset	64	Majoituksen korvaus	114
Kasvatuslautakunta	62	Majoitus	22
Katu- ja laiturivalaistus	89	Marian sairaala	29
Kauppahallit ja kauppatorit, menot ..	74	Merikoulu	50
S:n s:n, tulot	109	Museo	73
Kaoppaoppilaitokset	53	Musiikkilautakunta	73
Kaupunginkirjasto	70		
Kaupunginorkesteri	73	Nickbyn mielisairaala	40
Kaupungin talot ja maatilat	103		

	Siv.		Siv.
Oikeusaputoimisto	18	Taksoitus	115
Opetus- ja sivistyslaitokset, tulot	111	Taksoitusvalmistelu	16
Palolaitos	18	Terveysten- ja sairaanhoito, sekalaista	28
Poisto ja palautus	107	S:n s:n, tulot	111
Poliisilaitos	20	Terveystoimisto	23
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	25	Terveyspoliisi	24
Puhtaanapitolaitos	97	Terveystoimisto	26
S:n, tulot	113	Tiet	95
Raastuvanoikeus	4	Tilastokonttori	14
Rahatoimikamari	10	Tontinlunastukset	108
Rahatoimikonttori	10	Tonttivero	110
Rakennukset ja talot	92	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista ..	110
Rakennuskonttori	90	Tuulaaki ja liikennemaksut	110
Rakennustarkastus	15	Työkalut	98
S:n, tulot	112	Työkunta, tulot	112
Revisionilaitos	16	Työnvälitystoimisto, tulot	112
Rokotusainevarasto	28	Työväenopisto	72
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin ..	29	Ulosottolaitos	7
Sairaanhoito, sekalaista	28	Vaivaishoito	46
S:n, tulot	111	S:n, tulot	111
Sairaanhoitohenkilökunta	23	Valtioavut	112
Satamakonttori	13	Vastaanotto- ja havaintokoti	63
Satamat	95	Velat	1
Sivistyslaitokset, tulot	111	Vesijohtolaitos	76
Sosiaalilautakunta	18	S:n, tulot	112
Syyttäjäistö	7	Viertotiet	95
Sähkötehdas	83	Yhteenveto	116
S:n, tulot	113	Yleinen käymälän puhtaanapito	98
Säästö	108	Yleiset työt, sekalaista	99

Valiokunnan mietintö N:o 2 väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi.

Kuluvan joulukuun 14 päivänä käsitellessään valiokunnan antamaa mietintöä väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin sekä mallasjuomain anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi (*Pain. asiakirj. N:o 64 vuodelta 1915*) on Kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksynyt valiokunnan esityksen, että viinien ja niihin verrattavain juomain erikoisia myyntioikeuksia ei enää annettaisi sen vähittäiskaupan lisäksi, jota toukokuun 2 päivänä 1895 mainitun laatuisten juomain kaupasta annetun asetuksen johdosta erityisettä luvatta saa harjoittaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja muita poltettuja tai tislattuja väkiviinajuomia. Samaten on Kaupunginvaltuusto hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen mallasjuomain anniskelemiseen ja tämän liikkeen harjoitusalueeseen nähden. Muutoin eli mitä tulee väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ynnä näiden elinkeinojen harjoitusalueeseen sekä niiden yksinoikeuden pitentämiseen on Valtuusto palauttanut asian valiokuntaan, jonka tuli ottaa harkittaviksi Valtuuston kokouksessa olleessa keskustelussa esitetyt näkökohdat ja uudistusehdotukset sekä Valtuustolle antaa se selvitys ehdotuksineen, mihin katsoisi aihetta olevan.

Edellä mainitusta keskustelusta, mikäli se koski nyttemmin puheena olevia asian puolia, käy selville, 1) että kaksi puhujaa on esittänyt vaatimuksen, että paloviinaliike olisi järjestettävä siihen suuntaan, että kotimaisen paloviinan vähittäismyynti ja anniskelu kokonaan lakkaisi, jota vaatimusta on viisi puhujaa vastustanut, minkä ohessa yksi puhuja on lausunut epäilevänsä, eikö kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun paloviina-asetuksen 51 §:n johdosta, joka säännös eräissä kohdin asetti paloviinan muiden väkiviinajuomain vertaiseksi, mainitun ehdotuksen toimeenpano kohtaisi lain kannalta estettä; 2) että yksi puhuja on vaatinut sekä vähittäismyynti- että anniskeluoikeuksien lukumäärän tuntuva supistamista; 3) että kaksi puhujaa on ehdottanut molempain mainitun laatuisten oikeuksien käyttöaluetta supistettavaksi, jota ehdotusta useat puhujat ovat vastustaneet; sekä 4) että kaksi puhujaa on vastustanut valiokunnan ehdotusta anniskeluoikeuden haltijan velvoittamisesta tilaamaan miedommatkin juovutusjuomansa monopoliyhtiöltä.

Ennenkuin valiokunta on käynyt Kaupunginvaltuuston antamaa tehtävää täyttämään, on valiokunta kehottanut Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokuntaa antamaan lähemmän selvityksen siitä, mitä puheena olevain uudistusehdotusten toteuttaminen käytännössä vaikuttaisi, sekä lausumaan mielensä, suostuisiko yhtiö siten muuttuneissa oloissa edelleen ottamaan hoitaakseen väkiviinajuomamonopolin täällä.

Antamassaan kirjelmässä on mainittu johtokunta lausunut, että Kaupunginvaltuustossa asiaa käsiteltäessä toimitettuihin äänestyksiin nähden käynee toteaminen, että valiokunnan mainitsema uudistusehdotus, josta johtokunnan olisi lausuttava mielensä, tarkoitti väkiviinajuomaliikkeen järjestämistä ensi myyntikaudeksi siten, että, samalla kun kotimaisen paloviinan vähittäismyynti ja anniskelu kokonaan lakkautettaisiin, ulkomaisten väkiviinajuomain kauppa edelleen olisi sallittu.

Tämä ehdotus nojaa johtokunnan mielestä siihen edellytykseen, että samoja rajoituksia, mitkä ovat olleet vallalla sotatilan aikana, kävisi vaikeudetta vastedeskin voimassa pitäminen sekä ettei tästä koituisi hankaluuksia. Samoin kuin keskustelussa oli tämän johdosta huomautettu, on johtokuntakin ollut sitä mieltä että, kun on kysymys juovutusjuomaliikkeen järjestämisestä vastaisten säännöllisten olojen varalle, ei ole paikallaan ilman muuta tehdä liian laajalle meneviä johtopäätöksiä sota-aikana saavutetusta suotuisasta kokemuksesta. Nykyään voimassa olevia rajoittavia määräyksiä käy helpommin tehokkaasti valvominen sotatilan aikana, mutta johtokunnan mielestä ei asianlaita varmaankaan olisi sama sodan päätyttyä.

Kaupunginvaltuuston keskusteluissa olivat erinäiset puhujat niinkään lausuneet, että järjestelmästä, jonka mukaan kotimaiset väkiviinajuomat olisivat kiellettyjä, olisi seurauksena ulkomaisten väkiviinajuomain tuonnin lisääntyminen. Täysin yhtyen tähän on johtokunta havainnut kokemuksen nykyisen sotatilan vallitessa, jolloin paloviinan myynti on eräin poikkeuksin ollut miltei kokonaan kielletty, kyläkin osottavan, kuinka laajaksi ulkomaisten väkiviinajuomain maahantuonti on käynyt. Sivuuttaa ei saisi sitä seikkaa, että asiamiesten välittämä väkiviinajuomain maahantuonti on kokonaan erotettu kunnan ja anniskeluyhtiön valvonnan alaisuudesta, ja vapaampain olojen jälleen palauduttua on tämä tuonti, edellyttäen kotimaisen paloviinan myynnin olevan lakkautettuna, epäilemättä vieläkin lisääntyvä ja, sikäli kuin liike kulkee anniskeluyhtiön sivuitse, paloviinan sijaan tuleva suurelta osalta ala-arvoista tavaraa. Tämä asiointi saattaisi väkiviinajuoma-asiamiesten toiminnan kukoistamaan, jommoisen seikan kuitenkin, kun asiamiehet ammattimaisesti toimittaisivat yksityishenkilöille väkiviinajuomia, täytyy katsoa olevan vastoin kesäkuun 9 päivää 1892 muun muassa paloviinan myynnistä annetun asetuksen 15 §:n säännöstä. Kun mainittu asiamiestoiminta luultavasti ei olisi kohdakkoin tehokkaasti ehkäistävissä, olisi johtokunnan mielestä arveluttavaa hämminkiä vallitseva juovutusjuomaliikkeen alalla, sen johdosta

että kunnan valvonnan alaisena raittiuden hyväksi työskentelevän monopoli-yhtiön rinnalla lukuisat henkilöt kenenkään valvomatta harjoittaisivat juovutusjuomain myyntiä omaksi voitokseen. Mainitusta asiameiostoiminnasta johtuvina seurauksina lienee muun muassa erittäin huomautettava, että ne halvemmat hinnat, joilla ala-arvoisia väkiviinajuomia voitaisiin hankkia, valmistaisivat suotuisaa maaperää yhteisostoille ja salakapakoidmiselle.

Mitä sitten tulee kysymykseen, olisiko ehdotetun järjestelyn johdosta kaikki paloviinan kauppaa todella lakkaava, on johtokunnan mielestä ilmeistä, että niin kauan kuin vastaavaa uudistusta kotimaisten väkiviinajuomain kauppaan ei ole aikaansaatu koko maassa, ei paloviinan tuonti muista kaupungeista olisi estettävissä, vaan hankittaisiin paloviinaa Helsinkiin tavalla tai toisella. Kokemus niillä maamme paikkakunnilla, missä paikallinen kiello on jonkin aikaa ollut voimassa, todistanee, että siten edistettäisiin salakapakoidmista ja muita paloviina-asetuksen rikkomisia. Todettu on niinkään, että juopottelu niiden henkilöjen keskuudessa, joita vastaan juopumuksen ehkäisytyön etusijassa tulisi olla suunnattu, on noilla paikkakunnilla tuntuvasti lisääntynyt, sen johdosta että, kun väkiviinajuomia ei ole ollut läheltä saatavana, on niitä muilta paikkakunnilta usein tilattu suuremmin määrin kuin mitä olisi ollut laita, jos niitä olisi ollut saatavana kotipaikalta. Vaikka onkin vaikea varmasti sanoa, mihin suuntaan väkiviinajuomain väärinkäyttö ehdotetun järjestelmän vallitessa kävisi, on kuitenkin luultavaa, että väärinkäytöksiä syntyisi niin koti- kuin ulkomaisiinkin väkiviinajuomiin nähden.

Mitä ulkomaisiin väkiviinajuomiin rajoitetun yksinoikeuden vaikutuksiin tulee, on johtokunta lopuksi katsonut olevan huomauttaminen, että niin kauan kuin varmuutta ei ole siitä, että Kaupunginvaltuuston edellä mainitussa kokouksessa tehty päätös niin sanottujen viinikauppaoikeuksien lakkauttamisesta saavuttaa lainvoiman, ei esillä olevan asian ratkaisussa käy sivuuttaminen sitä mahdollisuutta, että tuollaisia oikeuksia ensi myyntikaudeksikin myönnetään kaupunginviranomaisia kuulematta. Sellaisessa tapauksessa on johtokunnan mielestä luultavaa, että paloviinan saannin vaikeuttaminen tuntuvasti lisääisi sitä terveydelle vaarallisten viinisekotusten menekkiä, jota Kaupunginvaltuustossa juovutusjuomalikettä järjestettäessä on pidetty mainitun liikkeen turmiollisimpana haarana.

Edellä mainitsemistaan seikoista on johtokunta katsonut riittävästi käyvän selville, että puheena oleva ehdotus, joka sitä paitsi suosisi ulkomaista teollisuutta kotimaisen kustannuksella, ei olisi toteutettuna onnellisesti ratkaiseva juopouden vastustamiskysymystä.

Kunnallinen raitiuspolitiikka on tähän asti pääkaupungissa samoin kuin muillakin paikkakunnilla pääasiassa tarkoittanut monopolijärjestelmän periaatteiden mahdollisimman johdonmukaista soveltamista, toisin sanoin yksityisen voitonpyynnin poistamista juovutusjuomalikkeestä ja tämän liikkeen keskittämistä sellaisten yleishyödyllisten yhtiöiden haltuun, jotka eivät harjoita liikettä

omaksi voitokseen, vaan juovutusjuomain väärinkäytön vastustamiseksi. Sittenkun näitä toimenpiteitä yleisesti katsoen nyttemmin on ajettu niin pitkälle kuin laki sallii, näyttää uudistuspyrinnöt olevan suunnattava väkiviinajuomain kuluksen tehokasta vähentämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin. Tässä yhteydessä on johtokunta maininnut että, sittenkun tämä kysymys oli maamme monopoliyhtiöiden yhteenliittymässä otettu päiväjärjestykseen, oli yhtiöiden toimeenpaneva elin, niin sanottu vakinainen komitea, kokouksessaan kuluvan joulukuun 18 päivänä yhtynyt ehdotukseen väkiviinajuomain vähittäismyynnin perinpohjaisen uudistuksen aikaansaamisesta, joka ehdotus saatetaan lähiaikoina monopoliyhtiöiden tiedoksi näiden käsiteltäväksi yksissä neuvoin paikkakuntansa kaupunginvaltuuston kanssa ja sitten esiteltäväksi yhtiön asiamiesten yleiselle kokoukselle. Tämä uudistusehdotus, jota johtokunta puolestaan periaatteessa kannattaa, tarkoittaa yksilöllistä tarkastusjärjestelmää, jonka avulla tehokkaasti valvomalla väkiviinajuomain ostoa voitaisiin hillitä näiden juomain väärinkäyttöä. Perusajatuksena järjestelmässä on, että vähittäismyyntiliikettä harjoitettaessa tulisi olla tiedossa, kenelle, milloin ja minkä verran väkiviinajuomia on myyty, ja että henkilöiltä, jotka ovat juovutusjuomia väärinkäyttäneet, kielletään osto-oikeus. Kun hallitus toivoo vakituksen komitean uudistusehdotuksen olevan painettuna saatettavissa Kaupunginvaltuuston tiedoksi, ennenkuin Valtuusto ottaa puheena olevan asian edelleen käsiteltäväksi, ei johtokunta ollut katsonut olevan aihetta tässä yhteydessä tehdä lähempää selkoa mainitusta ehdotuksesta.

Mitä vihdoin tulee johtokunnalta vaadittuun lausuntoon, suostuisiko Anniskeluosakeyhtiö ottamaan yksinoikeuden hoitaakseen, jos se käsittäisi yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, on johtokunta, joka yhtiön tarkoitukseen nähden ei ole katsonut olevan pohtiminen kysymystä, olisiko ehdotettu järjestelmä lainsäädännön hengen ja tarkoituksen mukainen, ilmoittanut yhtiön, siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto haluaa tuollaisen järjestelmän saattaa käytäntöön, suostuvan ottamaan hoitaakseen siten rajoitetunkin yksinoikeuden.

Ottaessaan asian uudelleen käsiteltäväksi Kaupunginvaltuuston edellä kerrotun päätöksen mukaisesti on valiokunta etusijassa harkinnut kysymystä, kävisikö päinsä ja pitäisikö kotimaisten väkiviinajuomain vähittäismyynti ja anniskelu kokonaan kieltää sekä mihin toimenpiteisiin kaupunginviranomaisten puolelta olisi ryhdyttävä tuollaisen uudistuksen toimeenpanemiseksi.

Valiokunnan käsityksen mukaan ei asiasta voimassa oleva asetus näy-panevan estettä sen suuntaiselle päätökselle, että koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain myynnissä ja anniskelussa vahvistettaisiin noudatettaviksi erilaiset määräykset. Onpa tuollaiseen ryhmittäykseen viitattu 1892 vuoden paloviina-asetuksessa ja kaupunginviranomaisetkin ovat tätä ennen tehneet tuollaisen eron

vahvistamalla eri myyntikausiksi jonkin määrän myyntioikeuksia yksinomaan ulkomaisia väkiviinajuomia varten sekä yksinoikeuden antaessaan määräämällä, että ainoastaan tuon laatuista oikeuksia saa yksityisille myyjille luovuttaa. Asetuksen 51 §:n säännös, että määrättyä alkoholipitoisuutta olevat koti- ja ulkomaiset väkiviinajuomat on katsottava paloviinan vertaisiksi, ei myöskään vastusta tätä käsitystä, koska se nähtävästi ainoastaan tarkoittaa lainsäädännössä erottaa väkiviinajuomat viineistä ja muista miedommista juovutusjuomista. Kun, mikäli valiokunta tietää, ylempikään viranomainen ei ole vastustanut koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomien erottamista toisistaan puheena olevassa kohden, näyttää tästä käyvän tekeminen sen johtopäätöksen, että tuollainen toimenpide ei kohtaa lain kannalta estettä, sikäli kuin se tarkoittaa eräitä väkiviinajuomaryhmiä.

Samalla kun valiokunta siis on ollut sitä mieltä, että lain kannalta ei ole esitettävissä estettä puheena olevan uudistuksen toimeenpanolle, on valiokunta kuitenkin havainnut asiallisten syiden sitä vastustavan. Helsingin Anniskelusakeyhtiö on nämä tyhjentävästi esittänyt, minkätähden valiokunta tässä kohden pyytää viitata tässä mietinnössä aikaisemmin annettuun selostukseen yhtiön esityksestä asiassa. Sen lisäksi on valiokunta katsonut olevan huomauttaminen, että sellaista mahdollisuutta rajoitusten valvomiseen ja voimasa pitämiseen kuin sotatilan aikana on ollut ei suinkaan ole säännöllisten olojen palauduttua odotettavana. Ilman yleistä lainsäädäntötoimenpidettä ei samallaisia rajoittavia määräyksiä voida saada tarpeellisessa määrässä yleisesti voimaan eri paikkakunnilla eikä ole käytettävänä kyllin tehokkaita keinoja niiden toimeenpanemiseksi. Sen ohessa pyytää valiokunta lähemmin valaista kysymystä eräillä tilastotiedoilla väkevämpäin ja miedompain juovutusjuomien kulutusmäärästä. Kun 1914 vuoden jälkipuoliskolla ja koko vuonna 1915 vallinneet tavattomat olot eivät anna varmaa pohjaa asian arvostelemiselle, erittäinkin syystä että kotimaisten väkiviinajuomien myynti on ollut kokonaan kielletty viimeksi mainitun vuoden alusta lähtien, kun taas koko sota-ajan on saatu ulkomaisia väkiviinajuomia tarkastamatta maahan tuottaa, on vertailevat numerotiedot otettu lähinnä edellisiltä vuosilta 1911, 1912 ja 1913.

Vuonna 1911 myytiin Helsingissä 750,401 litraa väkeviä kotimaisia väkiviinajuomia. Vastaavat määrät vuosilta 1912 ja 1913 ovat 727,808 ja 697,527 litraa. Myynti on siis ollut vähenemään päin, vuonna 1912 6.74 % ja vuonna 1913 10.62 % 1911 vuoden myyntimäärästä, vaikka väkiluku on tuntuvasti kasvanut. Tämä tulos täytynee lukea väkijuomien kaupan järkipärisen järjestämisen ansioksi.

Ulkomaisten väkiviinajuomien tuonti Helsinkiin puheena olevan ajanjakson kuluessa näkyy tämän oheisesta taulusta (Liite D). Täydellinen vertailu tosin edellyttäisi, että ulkomaiset väkiviinajuomat olisi muunnettava alkoholipitoisuutensa puolesta saman prosenttisiksi kuin kotimaisetkin väkiviinajuomat, eli 50-prosenttisiksi. Tuollainen mutka on kuitenkin näyttänyt tarpeettomalta, koska tässä

vähemmän on tarkoitus löytää kulutusta osottavia täsmällisiä numerotietoja kuin osottaa mihin suuntaan kauppa on käynyt. Asian valaisemiseksi on sitä paitsi lisättävä, että noin kolmasosa kaikista maahamme tuotetuista tavaroista tulee Helsingin osalle, mutta juovutusjuomista tuotetaan tähän kaupunkiin enemmän kuin puolet.

Taulu osottaa, että vuosina 1911, 1912 ja 1913 pulloissa Helsinkiin tuotettujen väkevän väkiviinajuomien määrä verrattuna maamme koko tuontimäärään on ollut kutakuinkin säännöllinen eli eri vuosina 33.08, 34.88 ja 38.09 %. Se seikka että väkevän väkiviinajuomien koko tuontimäärä on vuodesta 1912 lähtien tavattomasti lisääntynyt, johtui siitä, että laskutavan muuttamisen johdosta runsas tullinhuojennus silloin tuli vähemmän kuin puolen litran vetoisissa pulloissa tuotettujen tavarain osalle, minkä johdosta ulkomaisia väkiviinajuomia oli mainitusta ajankohdasta lähtien edullista myydä kuinka vähissä erin tahansa. Puheena oleva tullimaksun huojistaminen sai niinkään aikaan, että koko maamme tuontimäärä lisääntyi 16.35 %:lla ja Helsingin kaupungin tuontimäärä 22.69 %:lla. Vastaavat numeroluvut vuodelta 1913 verrattuina 1911 vuoden numerolokuihin olivat 23.01 ja 41.65 %. Tällä tuntuvalla lisäännöksellä näyttää olevan merkitystä arvosteltaessa ehdotusta erinäisten etujen suomalaisesta ulkomaisille väkiviinajuomille kotimaisten rinnalla.

Pulloissa Helsinkiin tuotettujen viinien määrä on edellä mainittuina vuosina ollut kunakin 45.45, 47.20 ja 47.57 % koko tuontimäärästä eikä osota mitään erikoista. Sitä vastoin ovat astioissa tuotujen sekä väkevämpain että miedompain juovutusjuomien määrät sängen mielenkiintoisia.

Vuonna 1911 tuotettiin maahamme väkeviä väkiviinajuomia astioissa 725,473 kg, josta määrästä Helsingin osalle tuli 361,075 kg eli 49.77 %. Vuonna 1912 väheni koko maamme tuontimäärä 706,001 kiloon ja Helsingin tuontimäärä 287,395 kiloon, ollen 40.71 % koko tuonnista. Koko maan tuonti väheni siis 2.68 ja Helsingin tuonti 20.41 %:lla. Vähenemistä jatkui vuonna 1913, jolloin maahamme kaikkiaan tuotettiin 597,288 kg, josta määrästä Helsingin osalle tuli 200,826 kg eli 33.62 % koko tuontimäärästä. Näinä kolmena vuonna oli koko maan tuonti vähentynyt 17.67 ja Helsingin tuonti 44.38 %:lla. Tämä astioissa tuotujen väkevämpain väkiviinajuomien väheneminen, jonka jossain määrin on korvannut pullojen tavarain tuonnin lisääntyminen, voi, samaten kuin osittain kotimaisen paloviinan kulutuksen väheneminenkin, etusijassa johtua alkoholinkulutuksen siirtymisestä väkevämmistä juomista viinien kulutuksen, joita jälkimäisiä tuotetaan maahamme mahdollisimman väkevinä ja täällä sitten miedonnetaan ennen kauppaan laskemista. Tämä on johtunut siitä, että viinien tulli alkoholipitoisuuteen verraten on erittäin huokea.

Aivan toisenlaisen kuvan osottavat astioissa tuotettua viinimäärää valaisevat numeroluvut. Tämä tuontimäärä oli vuonna 1911 kaikkiaan 2,872,580 kg, josta määrästä Helsingin osalle tuli 1,412,880 kg eli 49.19 %. Vuonna 1912 kohosi koko maan tuontimäärä 3,117,678 kiloon ja Helsingin tuontimäärä 1,645,991 kiloon,

joten lisäännys oli 8.53 ja 16.50 0/0. Lisääntymistä on edelleen huomattavana vuonna 1913, jolloin koko maan tuontimäärä oli 3,562,433 kg ja Helsingin tuontimäärä 1,837,211 kg. Verrattuna vuoteen 1911 on lisäännys vuonna 1913 koko maassa 24.02 0/0 ja Helsingissä 30.03 0/0.

Edellä esitetyt numerolouvat osottavat että, samalla kun väkevämpäin väkiviinajuomain tuonti astioissa on puheena olevan ajanjakson kuluessa vähentynyt ja Helsingin kaupunki tämänlaatuisiin juomiin nähden taantunut tuontipaikkana, on väkiviinajuomain tuonti pulloissa ja viinien tuonti koko maahan lisääntynyt huomattavasti, jopa 24 ja 30 0/0, ja tuonti Helsinkiin niinikään suhteellisesti kasvanut. Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin vuonna 1913 toimittamat, täällä kaupan pidettyjen väkiviinajuomain ja viinien laatua valaisevat tutkimukset, joiden tulos näkyy valiokunnan ensimmäisen mietinnön liitteestä IV, osottavat, että mainitussa kohden ei ole muistutusta tehty ainoatakaan väkiviinajuomain myyjää vastaan, mutta että 34 viininmyyjästä ainoastaan 3 on voitu osottaa väärentämättömäin ja oikein nimitettyjen tavarain myyjiksi, jota vastoin kaikki muut ovat saattaneet itsensä syypäiksi mikä minkin laatuisiin väärinkäytöksiin myymisessä, 12 kun on myynyt harhaanvievällä tahi väärällä nimellä varustettuja, 2 miedonnettuja, 5 värjättyjä ja 12 törkeästi väärennettyjä tavaroita. Näihin tosiasioihin sekä lisäksi Helsingin Anniskeluosakeyhtiön mainitsemiin seikkoihin nähden sekä vihdoinkin katsoen siihen yksilöllisen myyntitarkastuksen periaatteeseen nojaavaan juovutusjuomain myynnin uudistukseen, josta lähemmin tehdään selkoa maamme monopoliyhtiöiden vakinaisen komitean laatimassa ja Kaupunginvaltuustolle jaetussa mietinnössä ja joka on tarkoitus ottaa käytäntöön kesäkuun 1 päivästä 1916, näyttää kaupunginviranomaisilla nykyään olevan suurempaa aihetta panna huomiota pulloissa tuotettujen ulkomaisten väkevään väkiviinajuomain kauppaan, koska ne nykyisen sodan aikana ovat osottautuneet erittäin sopiviksi tarkastuksesta vapaiden asiamiesten myytäviksi, ja samaten viinien kauppaan, kuin koettaa aikaansaada muutoksia kotimaisen väkiviinajuomain myynnin ja anniskelun alalla. Kun Kaupunginvaltuusto puolestaan jo on ryhtynyt toimiin viinikaupan järjestämiseksi monopolisoimalla sen, sekä korotettu paloviinaveron niinikään osaltaan on omansa kulutusta vähentämään, ja kun niinikään on huomattava, että paloviinan valmistuksen lakkauttaminen aikaansaisi hiivan valmistuksen vähenemisen ja sen hinnan kohoamisen, on valiokunta erimielisyydettävä katsonut, että esitetyn vaatimuksen ei tule aiheuttaa erikoista toimenpidettä Kaupunginvaltuuston puolelta.

Ennenkuin valiokunta on käynyt lausumaan mieltänsä muista Kaupunginvaltuuston kokouksessa joulukuun 14 päivänä 1915 esitetyistä ehdotuksista, on valiokunta katsonut olevan syytä lähemmältä kajota edellä mainitussa Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kirjelmässä olevaan lausuntoon että ammattimainen asia-

miestoiminta ulkomaisten väkiviinajuomain hankkimiseksi yksityishenkilöille olisi laissa kielletty. Kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 15 §, jossa m. m. säädetään, että kukaan, jolla ei ole oikeutta myydä väkiviinajuomia, älköön ammattimaisesti olko yleisölle avullinen niiden hankkimisella, saattaisi kyllä näyttää ilmaisevan sen perusajatuksen, että lainsäätävä on tarkoittanut vaikeuttaa väkiviinajuomain saantia kieltämällä muita kuin varsinaisia myyjiä esiintymästä korvausta vastaan välittäjinä ja siten helpottamasta saantia, ja että tätä perusajatusta loukkaisi sekin, että joku ottaisi toisille ulkomailta hankkiakseen alkoholipitoista, väkeviin väkiviinajuomiin luettavaa tavaraa. Tämä käsitys on valiokunnassakin saavuttanut kannatusta. Toiselta puolen on tähän huomautettu, että mainitun lainsäädännön pohjana olevista esitöistä ei käy selville, että 15 §:n säännöksellä olisi tarkoitettu niitäkin tapauksia, jolloin joku ammattimaisesti avustaa toisia hankkimalla väkiviinajuomia välittömästi ulkomaisilta myyjiltä, vaikka säännöksen syntymäaikaan jo kyllä oli henkilöjä, jotka osin itsenäisinä asiamiehinä ja osin ulkomaisten liikkeiden palveluksessa olevina kauppamatkustajina harjoittivat tuollaista toimintaa maassamme. Säännöksen tarkoituksena oli sitä vastoin ainoastaan ollut hillitä sitä valituksenalaista ja raittiutta ehkäisevää pahaa tapaa, että henkilöt, joilla oli tilaisuus maassamme ostaa väkiviinajuomia, ammattimaisesti tai muutoin korvauksesta ottivat toimittakseen tuollaisia osteluja niille, joilla itsellään ei ollut siihen tilaisuutta. Tähän nähden ja kun paloviina-asetusta, joka on laadultaan poikkeuslaki elinkeinovapauden pohjalle rakentavaan yleiseen elinkeinolain säädäntöön verraten, on tulkittava supistavasti, näyttää asioimistoiminta, joka tarkoittaa ulkomaisten väkiviinajuomain tilausten välittämistä yksityishenkilöille, jossa tapauksessa myyjät lähettävät tavaran suorastaan ostajalle, olevan laissa sallittu, mutta sitä vastoin kielletty siinä tapauksessa että tilaus suoritetaan tässä maassa olevasta varastosta. Ensinmainitun laatuksen asioimistoiminnan johdosta, ei mikäli valiokunta tietää, virallisen syyttäjäistön puolelta ole kannetta nostettu.

Mitä tulee kysymykseen myynti- ja anniskeluoikeuksien lukumäärän vähentämisestä, ei valiokunta ole tässäköän kohden havainnut olevan syytä luopua aikaisemmasta kannastaan. Myyntioikeuksien luku, joka kesäkuun 1 päivään 1915 oli ollut 28, joista enintään 23 käsitti oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jäljellä olevat 5 oikeutta tarkoittivat yksinomaan kotimaisia väkiviinajuomia ja kotimaisella väkiviinalla sekotettua konjakkia, on mainitusta ajankohdasta lähtien vähentynyt 14:än, käsittäen yhtä monta kumpaisenkin laatuista oikeutta. Lukumäärää on siis jo tuntuvasti vähennetty eikä sen edelleen supistaminen olisi omansa vähentämään kulutusta, vaan ainoastaan aikaansaamaan tungosta ja hämminkiä myyntipaikoissa. Anniskeluoikeuksista taas on monopoliyhtiö luovuttanut ainoastaan semmoisia, jotka käy

katsominen ensiluokkaisiksi, jota vastoin yhtiö itse on hoitanut liikettä muiden oikeuksien nojalla. Näiden oikeuksien lukumäärän vähentäminen on sentähden valiokunnan mielestä sitä vähemmän asianhaaran vaatima, kun viimeksi toimeenpannusta vähentämisestä ei ole ollut minkäänlaista tulosta huomattavana, tämä järjestys kun ehti olla käytännössä ainoastaan kaksi kesäkuukautta, ennenkuin sota puhkesi ja puheenalaisten tavarain kauppa kokonaan lakasi.

Mitä myyntialueen supistamista tarkoittavaan vaatimukseen tulee, pyytää valiokunta viitata siihen, mitä tästä asiasta on lausuttu sen ensimmäisessä mietinnössä. Mitä edellä on huomautettu olevan seurauksena myyntioikeuksien lukumäärän vähentämisestä, pitää myös paikkansa oikeuksien käyttöalueen supistamiseen nähden.

Syyt, jotka ovat aiheuttaneet valiokuntaa ehdottamaan anniskeluoikeuden haltijaa velvoitettavaksi ostamaan miedommatkin juovutusjuomansa monopoliyhtiöltä, jota ehdotusta asian ollessa ensimmäistä kertaa Kaupunginvaltuuston käsiteltävänä, on vastustettu, esitetään valiokunnan mietinnössä N:o 1, johon tässä sentähden viitataan. Lisäksi pyytää valiokunta huomauttaa, että ne vaikeudet, joita tuollaisen toimenpiteen on katsottu aikansaavan maahantuonnille, eivät tähänastisista oloista päättäen todellisuudessa näytä sanottavan suurilta, koska kaupungin ravintoloitsijat vain vähässä määrin lienevät ostaneet viinejään suorastaan ulkomailta, vaan sen sijaan hankkineet ne kaupungin viinikauppialta, joiden kanssa he ovat olleet liikeyhteydessä. Tämä käy selville m. m. seuraavasta seikasta. Tuottaessaan maahan niin kalliin tullin alaisia tavaroita kuin väkiviinajuomat, sokeri, kahvi y. m. ovat, on tavarantuottajilla tapana, jottei tullimaksuja tarvitsisi suorittaa yhdellä kertaa, panna tavarat tullitahi yleiseen varastoon ja sitten maksaa tulli tavaraa varastosta ottaessaan. Vuonna 1913 on kuitenkin ainoastaan neljä kaupungin kaikkiaan 42:sta anniskeluoikeutta nauttivasta ravintoloitsijasta ja 15:sta klubioikeuksien haltijasta käyttänyt tätä etua hyväkseen. Vuonna 1914 on tämä lukumäärä ollut kolme.

Valiokunnalle on annettu tehtävänsä yhteydessä käsiteltäviksi neljä Kaupunginvaltuustolle osotettua kirjelmää, nimittäin Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnan, Helsingin eteläisen ruotsalaisen ja Sörnäsän suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvostojen sekä Helsingin suomalaisen metodistiseurakunnan kirjelmät, jotka liitteinä seuraavat tätä mietintöä (Liitteet II—V). Samalla kun valiokunta on tahtonut huomauttaa, että mainitut seurakunnat puuttumalla esillä olevaan asiaan näyttävät menneen varsinaisen toimialansa ulkopuolelle, minkä

muodollisen syyn takia pohjoisen ruotsalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto onkin, mikäli valiokunnalle on ilmoitettu, evännyt raittiusyhdistysten keskuskomitean sille tekemän samanlaisen esityksen, ei valiokunta ole katsonut puheena olevain kirjoitusten vaativan erikoista lausuntoa valiokunnan puolelta. Mainittuihin muodollisiin epäilyksiin kirkkoseurakunnan oikeudesta päättää puheenalaista laatua olevasta esityksestä ei jäsen Ståhlberg ole yhtynyt.

Edellä lausutun johdosta pyytää valiokunta toistaa asiasta aikaisemmin tekemänsä ehdotuksen, että Kaupunginvaltuusto väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi päättäisi:

A) väkiviinajuomain vähittäismyyntiin nähden:

että vähittäismyyntioikeuksien luku määrätään enintään neljäksitoista, joista enintään seitsemän käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jällellä olevat seitsämän oikeutta käsittävät oikeuden ainoastaan kotimaisten väkiviinajuomain ja kotimaisella väkiviinalla sekoitetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

B) väkiviinajuomain anniskeluun nähden:

että anniskeluoikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään kolmeksi seitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisiviidettä saa luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

C) edellä mainittujen liikkeiden toimialueeseen nähden:

että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla sen alueen ulkopuolella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikaelin-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-, Kasarmin-, Etelä-Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva, kuitenkin siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella ¹⁾);

¹⁾ Valiokunnan ensimmäisen mietinnön oheisessa asemakaavassa punaisen viivan ympäröimä alue.

että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun eikä kirkon välittömässä läheisyydessä, eikä myöskään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen anniskeluun nähden saa tehdä Kauppa- ja Rautatien torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

D) väkiviinajuomain vähittäismyyntin ja anniskelun yksinoikeuden myöntämiseen nähden:

että Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle edelleen myönnetään täällä yksinoikeus kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ynnä siitä johtuva oikeus viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin täällä kesäkuun 1 päivästä 1916 samaan päivään 1918, oikeuttamalla osakeyhtiö määrätystä, sille suoritetusta maksusta hotellien, ravintolain tai konditoriaain omistajille sekä klubeille luovuttamaan osan saamiaanniskeluoikeuksia;

mutta että mainittuun myönnytykseen liitetään alempana luetellut ehdot:

1) että anniskeluosakeyhtiön hallituksessa varataan sija vähintään kahdelle Kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle;

2) että Kaupunginvaltuusto vahvistaa niiden välikirjain kaavakkeet, joilla anniskeluoikeuksia luovutetaan;

3) että luokan, johon kukin anniskelupaikka on luettava, määrää Maistraatti;

4) että väkiviinatavaroita ei saa lähettää kaupungin ulkopuolelle muille kuin jälleenmyyjille;

5) että anniskeluosakeyhtiö ei saa ulkomaisia väkiviinatavaroita eikä kotimaisella väkiviinalla sekotettua ulkomaista konjakkia myydä halvemmasta kuin 5 markasta litran astioista myytävää eikä halvemmasta kuin 6 markasta litran pulloissa tahi ruuseissa maahan tuotua tavaraa;

6) että anniskeluosakeyhtiö viimeistään helmikuun kulu-

essa ottaa ratkaistavaksi kysymyksen myönnettyjen oikeuksien luovuttamisesta, sikäli kuin sellainen luovutus on luvallinen;

7) että anniskeluoikeuden omistaja on velvollinen tilaamaan kaikki väkiviinatarat sekä viinit ja muut miedomat juovutusjuomat anniskeluosakeyhtiöltä;

8) että Kaupunginvaltuuston valitseman vakinaisen sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista ja kolme varajäsentä, ratkaistavaksi jätetään: a) kysymys siitä, onko vuokramies osakeyhtiön vaatimuksesta julistettava hänelle mönnetyn oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, joita osakeyhtiön ja sen vuokramiesten välillä voi syntyä sopimussuhteen johdosta; sekä c) kysymys tavaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokramies, jonka vuokraoikeus rajoitetaan, lakkautetaan tai julistetaan menetetyksi;

9) että anniskeluosakeyhtiö itse hoitaa ravintolaliikkeen kaikissa toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikoissa;

10) että anniskeluosakeyhtiö ei käytä yksinoikeutta saadaakseen liikkeestä mahdollisimman suurta voittoa, vaan etusijassa saadaakseen aikaan järjestystä tässä liikkeessä sekä vastustaakseen juovutusjuomain väärinkäyttöä, minkätähden anniskeluosakeyhtiöllä ei ole oikeutta sanomalehdissä ilmoittamalla eikä muullakaan tavoin kiinnittää yleisön huomiota myyntiliikkeeseensä;

11) että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa pidetään voimassa siisteyttä ja järjestystä sekä sitä varten asetetaan tarpeellinen määrä valvojia;

12) että luovutettujen anniskeluoikeuksien myyntimaksujen määräämisessä noudatetaan oikeudenmukaisuutta; sekä

13) että anniskelijoille myydyille tavaroille pannaan kohtuulliset hinnat.

Helsingissä, joulukuun 28 päivänä 1915.

August Lundqvist.

Ossian Häggman.

Gösta Salingre.

A. M. Lassenius.

K. J. Ståhlberg.

A. V. Lindberg.

Tietoja alempana mainittujen tavarain tuonnista Suomeen ja erittäinkin Helsinkiin vuosina 1911—1913.

Tavaralaji.	1 9 1 1.				1 9 1 2.				1 9 1 3.			
	Koko maa.		Helsinki.		Koko maa.		Helsinki.		Koko maa.		Helsinki.	
	Määrä.	Arvo markk.	Määrä.	Arvo markk.	Määrä.	Arvo markk.	Määrä.	Arvo markk.	Määrä.	Arvo markk.	Määrä.	Arvo markk.
Aarakkia tai rakkia astiois. kg	110,546	221,092	78,423	156,846	117,186	234,372	82,811	165,622	119,141	238,282	80,030	160,060
Ranskal. palov. astioissa . . . . . ”	—	—	—	—	—	—	—	—	59	89	59	89
Konjakkia asti- oissa . . . . . ”	564,161	1,015,490	272,849	491,128	535,765	1,339,413	196,851	492,128	427,791	1,069,478	111,926	279,815
Whiskyä asti- oissa . . . . . ”	7,058	12,704	3,329	5,992	6,389	11,500	3,239	5,830	7,943	15,886	4,192	8,384
Rommia astiois. ”	43,708	87,416	6,474	12,948	46,661	104,987	4,494	10,112	42,354	95,297	4,619	10,393
Yhteensä ast... kg	725,473	1,336,702	361,075	666,914	706,001	1,690,272	287,395	673,692	597,288	1,419,032	200,826	458,741
Aarakkia ja ranskal. palo- viin. pulloiss. pull.	280	560	27	54	335	670	—	—	457	914	6	12
Konjakkia pul- loissa . . . . . ”	365,394	1,735,590	113,117	537,306	421,009	1,999,744	135,991	645,955	442,164	2,100,170	162,264	770,752
Whiskyä pul- loissa . . . . . ”	51,810	155,430	25,353	76,059	64,130	192,390	34,077	102,231	69,818	209,454	34,215	102,645
Rommia pull. ”	9,797	29,391	2,845	8,535	11,647	34,941	3,339	10,017	13,170	39,510	3,725	11,175
Yhteensä . . . . . pull.	427,281	1,920,971	141,342	621,954	497,121	2,227,745	173,407	758,203	525,609	2,350,048	200,210	884,584
Viinejä, kuohu- mattomia:												
astioissa . . kg	2,872,580	4,596,474	1,412,880	2,260,796	3,117,678	4,988,759	1,645,991	2,633,893	3,562,433	5,700,647	1,837,211	2,940,073
pulloissa . . pull.	153,075	602,780	69,709	277,035	143,458	564,967	67,713	269,173	153,440	600,404	72,995	290,214
Viinejä, kuohu- via tai samp- panjaa . . . . . ”	84,616	674,204	53,561	427,393	79,109	630,514	47,108	375,928	66,736	531,371	39,649	315,332

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Pääkaupungin väestön keskuudessa on herättänyt suurta iloa ja tyydytystä sanomalehdistön levittämä tieto siitä, että useat Herroista Kaupunginvaltuusmiehistä, juovutusjuomakysymyksiä käsiteltäessä kuluvan joulukuun 14 päivänä pidetyssä kokouksessa, lausuiivat mielipiteenään, että Valtuuston olisi käytettävä lain sille myöntämää oikeutta viinakaupan lopettamiseksi. Kun asia juuri näiden lausuntojen nojalla palautettiin takaisin asianomaiseen valiokuntaan, rohkenemme kunnioittaen vielä esittää muutamia näkökohtia asiassa.

Useissa Valtuustossa annetuissa lausunnoissa jo kyllin voimakkaasti ja kaikella selvyydellä huomautettiin, mikä etu ja siunaus on pääkaupungin ja ympäristön väestölle viinakauppain sulkemisesta. Luonnollisesti on tällöin viina-sanalla käsitettävä kaikkia paloviinan myymisestä y. m. kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen alaisia koti- ja ulkomaisia väkiviinatavaroita ja juomia, jotka sisältävät enemmän kuin kaksikolmatta volyymiprosenttia alkoholia. Jos nimittäin ainoastaan kotimaisen paloviinan vähittäismyynti kiellettäisiin, mutta konjakin, rommin tai whiskyn nimellä käypää tislattua väkijuomaa saataisiin myydä, olisi konjakkikauppain edustalla samallaisia ihmisjonoja, joiden näkemistä täydellä syyllä Valtuustossa mainittiin surullisena ilmiönä. Tosin on viimeimpinä aikoina saatu kokea, kuinka supistavasti myöskin hyvin korkeat hinnat vaikuttavat juovutusjuomien menekkiin, jotenka olisi ajateltavissa, että Valtuusto voisi määräämällä tarpeeksi korkean alimman hinnan Anniskeluyhtiön myymälle konjakille y. m. ainakin tuntuvassa määrässä ehkäistä mainittua epäkohtaa. Mutta kun ei käy kieltäminen, että juovutusjuomien ostoon käytetään useasti viimeisetkin varat, vaikka asianomainen itse tai hänen perheensä kipeästi tarvitsisi niitä toisiin, välttämättömämpiin tarpeisiin, on kaikkien tislattujen sekä koti- että ulkomaisten väkijuomien vähittäismyynninkiello ainoa täysin tehokas keino sen pahennuksen ehkäisemiseksi, mitä puheenalaisten väkiviinatavarain n. s. litrakauppa on ennen nykyistä sotatilaa aikaansaanut.

Kun ajatellaan myöskin Helsingin ympärillä olevaa maaseutua, on tislattujen väkijuomien vähittäismyynnin kiello kaikkein tärkein puoli käsillä olevassa asiassa. Mutta pääkaupungin oman väestön kannalta on yhtä välttämätöntä väkiviinatavarain anniskelun kieltäminen. Anniskeluyhtiön n. s. tillikat ovat — yhtiön ylläpitämien erityisten olutanniskelujen ohella — olleet vaarallisimmat juoppouteen kasvattajat pääkaupungissa ja samalla pahimmat alkoholihimon ylläpitämislaitokset. Jos tahdotaan niiden suurten joukkojen parasta ajatella, jotka nykyään, mainittujen tillikkain ollessa suljettuina, viettävät aivan toisellaista elämää kuin ennen, ovat myöskin anniskelupaikat pidettävät suljettuina.

Julkisuudessa on esitetty epäilyksiä siihen nähden, olisiko tislattujen väkijuomien kaupan kieltämisestä nykyisissä oloissa tarkoitettua hyötyä. Kun näitä epäilyksiä esitet-

täessä ei aina ole pysytty täysin asiallisella pohjalla, lienee syytä niitä tässä lähemmin tarkastaa, koska nekin saattavat tulla, ainakin jossakin määrin, huomion alaisiksi Herrain Kaupunginvaltuusmiesten kaikinpuolisesti kysymyksenalaista tärkeätä asiata harkitessa.

On ensinnäkin sanottu, että ulkomailta yksityisille tuotu konjakki y. m. voisi astua kotimaisen väkiviinataran tilalle. Meidän varman käsityksemme mukaan on tällaisessa väitteessä liioittelua. Ei edes kaikellaisten konjakkiajenttien yhteen aikaan vapaasti levittämä ulkomainen viinatarava saanut paljonkaan ehkäistyksi niitä hyviä vaikutuksia, mitä sota-aikaisella alkoholikiellolla on ollut; senhän osoittavat ei ainoastaan virallinen tilasto, vaan myöskin yleinen kansalaisten kokemus. Nyttemmin ovat, kuten tunnettu, lääninhallitukset kieltäneet mainitun agenttitoiminnan, ja useiden lääninhallitusten asiasta lähettämissä kiertokirjeissä on nimenomaisesti huomautettu, että tuollainen toiminta on voimassa olevan lain vastaista. Näin ollen on tätä tietä pelättävissä oleva pahennus verraten pientä julkisen viinakaupan tuottaman pahennuksen rinnalla.

Mitä taas kotimaiseen väkijuomatavarain lähettämiseen tulee, ovat maamme monopoliyhtiöt, ehkä muutamia etäisiä kaupunkeja lukuunottamatta, josta ei meillä ole tarkempaa tietoa, yleensä lopettanut tällaisen väkijuomien lähettämisen.

Toiseksi on viitattu pääkaupungin tunnettuun viinakauppajuttuun ja lausuttu epäilyksiä siitä, tulisiko Kaupunginvaltuuston mahdollinen kieltopäätös tislattujen väkijuomienkaupan nälhen nykyoloissa lopullisesti paikkansa pitäväksi, ja olisiko tästä kiellosta vastaavaa hyötyäkään niin kauan, kuin ei ole täyttä varmuutta yksityisten viinakaupain suljetuiksi tulemisesta. Jos otamme senkin mahdollisuuden lukuun, että Kaupunginvaltuuston uudistetusta päätöksestä huolimatta n. s. pomppakauppoja tulisi pääkaupungissa edelleenkin olemaan, ei niiden tuottamaa pahennusta, niin valitettava kuin se itsessään onkin, voitaisi mitenkään asettaa varsinaisen viinakaupan tuottaman tuhon rinnalle, varsinkin kun ajatellaan myöskin maaseutua. Asiain sekoittamista mielestämme on, jos Kaupunginvaltuuston päätösvalta viinien ja muiden miedomprien väkijuomain vähittäismyyntiin nälhen toiselta puolen ja tislattujen väkijuomain kauppaan nälhen toiselta puolen asetetaan toistensa rinnalle. Edellinen kysymys on sellainen, että asianomaisesta asetuksenkohdan tulkinnasta on, kuten muistetaan, ollut erimielisyyttä suomalaistenkin lakimiesten kesken. Tislattujen väkijuomien kiello-oikeuteen nälhen on asianomainen asetuksen kohta niin selvä, ettei siitä koskaan ole ollut eikä voi olla minkäänlaista erimielisyyttä. Kaiken sen jälkeen, mitä hallintoviranomaisten taholta on viime aikoina tapahtunut erikoisesti tislattujen väkijuomien kaupan kieltämiseksi, ei ole mitään todellista aihetta olettaa, että tältä taholta yritettäisiinkään Kaupunginvaltuuston mahdollista kieltopäätöstä tislattuihin väkijuomiin nälhen loukata. Mutta vaikkapa tämän asian laita olisi kuinka tahansa, eivät tietysti suomalaiset miehet voi olla tekemättä kansan parasta valvoessaan sitä, mihin Suomen laki selvästi heitä oikeuttaa, siinäkin tapauksessa että heidän päätöksensä mahdollisesti tulisi kohtaamaan vastustusta hallintoviranomaisten puolelta. Iloksemme olemmekin nälheet, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet ovat viinakauppakysymyksessä pysyneet jyrkästi sillä kannalla, minkä ovat oikeaksi harkinneet.

Kunnioitetut Herrat Kaupunginvaltuusmiehet! Kauniin, haihtumattoman muiston ovat pääkaupungin väestön suuren enemmistöön jättäneet kaksi viimeistä viinatonta joulua. Mutta tähän iloon sekaantuu huoli siitä, onko niin oleva seuraavinakin jouluna, kun sotatila ennättää päättyä. Teidän vallassanne, Herrat Kaupunginvaltuusmiehet, on sen lohdullisen vakuutuksen antaminen kansalle, ettei viinakauppoja pääkaupungissa enää tulla avaamaan. Näin ollen rohkennemme kunnioittaen anoa, että Herrat Valtuusmiehet paloviinan myymisestä y. m. kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 6 §:n 1 momentin heille myöntävän oikeuden nojalla kieltäisivät mainitun asetuksen alaisten väkijuomain vähittäismyynnin ja anniskelun oikeudet lähinnä tuleviksi kahdeksi myyntivuodeksi.

Helsingissä joulukuun 21 päivänä 1915.

Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnan puolesta:

K. V. Hurmerinta.

Vihtori Karpio.

Liite III.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin Eteläinen ruotsalainen seurakunta on Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnalta saanut vastaanottaa tämän oheisen kirjelmän. Julkilausuen myötätuntoisuutensa kirjelmän sisällystä kohtaan on Kirkkoneuvostolla kunnia anoa, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet suosiollisesti ryhtyisivät kaikkiin vallassaan oleviin toimenpiteisiin juovutusjuomain saannin rajoittamiseksi mahdollisimman suuressa määrässä.

Helsingissä $\frac{5}{1}$ 1916.

Kirkkoneuvoston puolesta:

E. J. Savolin.
Kirkkoherra.

Liite III a.

Helsingin Eteläisen ruotsalaisen seurakunnan Kirkkoneuvostolle.

Kansamme keskuudessa nykyään vallitseva tila on sodan aikaansaamista vaikeuksista huolimatta onnellisempi kuin mitä on ollut moniin aikoihin. Tosin vallitsee kallis aika ja kaikki maksaa monin verroin enemmän kuin tavallisissa oloissa, mutta seurakuntaimme vähävaraiset kodit tulevat kuitenkin sanottavitta vaikeuksista toimeen. Syy siihen että nykyiset olot ovat niin hyvät, jopa onnellisetkin, on siinä, että juovutusjuomain vähittäismyynti ja anniskelu on sotilasviranomaisten toimesta suuressa määrin rajoitettu. Mutta tätä onnellista asiointilaa näyttää jatkuvan vain sodan loppuun.

Sodan lakattua ja säännöllisten olojen jälleen palauduttua palaa juovutusjuomain kauppaa seuraava kurjuuskin. Tuota ajankohtaa odotetaan seurakuntaimme monessa kodissa pelolla ja vapistuksella.

Kaupunginvaltuustolla on kuitenkin voimassa olevan lain mukaan valta suuressa määrin rajoittaa juovutusjuomain kauppaa. Kun tämän kaupan järjestäminen kaksi vuotta takaperin oli Kaupunginvaltuuston käsiteltävänä, anoivat kaikki kaupungin kristilliset yhdistykset sekä useimmat seurakuntain papit, että Kaupunginvaltuusto rajoittaisi mainitun kaupan laissa sallittuun vähimpään määräänsä. Silloin Kaupunginvaltuusto yhtä vähän kuin t. k. 14 päivänä pidetyssä kokouksessa, jolloin teimme samanlaisen esityksen, ei katsonut olevan syytä tähän myöntyä. Mutta viimeksi mainitussa kokouksessa tehdyn ehdotuksen johdosta, että paloviinan vähittäismyynti ja anniskelu ensintulevaksi myyntikaudeksi kokonaan lakkautettaisiin, päätti Kaupunginvaltuusto palauttaa asian asianomaiseen komiteaan, jonka oli selvitettävä, missä määrin mainittu ehdotus olisi toteutettavissa.

Kysymys tulee siis varsin pian uudelleen Kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Kun puheena oleva kielto olisi suuri edistys kaupunkimme raittiustyössä, erittäinkin sodan päätyttyä, olisi toivottavaa, että ehdotettu kielto päätettäisiin ja pantaisiin toimeen.

Seurakuntaimme kirkkoneuvostot, joiden K. L:n 331 §:n mukaan tulee toimittaa kristillisen siveellisyyden hoitoa seurakunnissa, ovat varmaankin huomanneet, mikä parannus seurakuntaelämässä on tapahtunut siitä lähtien, kun juovutusjuomain kauppa on ollut rajoitettuna. Jotta nykyistä raitista tilaa jatkuisi mahdollisimman kauan vastedeskin, tulisi seurakuntain kirkkoneuvostojen kunkin kohdastaan koettaa vaikuttaa siihen, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi ehdotuksen väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskelun lakkauttamisesta.

Ehdotamme sentähden, että arvoisa Kirkkoneuvosto ottaisi asian käsiteltäväksi ja, jos katsoo syytä olevan, kääntyisi kirjelmällä Kaupunginvaltuuston puoleen anoen että Kaupunginvaltuusto käyttäisi sitä valtaa, minkä kesäkuun 9 päivänä 1892 paloviinan vähittäismyyntistä ja anniskelusta annetun asetuksen 6 §:n 1 mom. sille suo ja kieltäisi kahdeksi vuodeksi, ensi kesäkuun 1 päivästä lukien, kaikkien enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävään väkiviinajuomain sekä vähittäismyyntiin että anniskelun.

Rohkenemme luulla, että Kirkkoneuvosto seurakunnan jäsenten parasta silmällä pitäen täten antaisi Kaupunginvaltuustolle sangen arvokasta tukea tämän tärkeän kysymyksen ratkaisussa.

Helsingissä, joulukuun 21 päivänä 1915.

Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnan puolesta:

K. V. Hurmerinta.

Viktori Karpio.
Sihteeri.

Kunnioitettu Helsingin Kaupungin Valtuusto.

Kun kohta puolitoista vuotta sitten puhjenneen maailmansodan tähden maamme julistettiin sotatilaan, niin sotaviranomaisten toimesta, muitten toimenpiteitten ohessa, väkijuomain kauppa ja anniskelu supistettiin mahdollisimman vähään. Seuraukset tästä pakollisesta toimeenpiteestä ovat tulleet näkyviin siinä, että kansa on raitistunut, rikosten lukumäärä on vähentynyt ja kansan yleinen tilanne, huolimatta sodan tuottamista vaikeuksista, on onnellisempi kuin moniin aikoihin on ollut. Tosin aika on kallis. Kaikki maksaa monin verroin enemmän kuin ennen sota, mutta siitä huolimatta kansa kantaa tämän taakan helpommin kuin on voitu odottaakaan. Tämä suotuisa tilanne kestänee sodan loppuun asti.

Mutta, jotta ei sodan loputtua ja säännöllisten olojen palattua kansa vaipuisi juovutusjuomain tuottamaan kurjuuteen, rohkenee täkäläinen suomalainen Metodisti Piispaallinen seurakunta, uskollisena ehdottoman raittiuden aatteelle, jota Metodisti Kirkko on noudattanut sen perustamisesta asti, nöyrästi anoa,

että kunnioitettu Helsingin kaupungin Valtuusto voimassa olevan asetuksen 9 päivästä kesäkuuta 1892 koskeva paloviinan vähittäismyyntiä ja anniskelua 6 §:n 1 kohdan mukaan, kieltäisi kaikkien 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien väkijuomain kaupan ja anniskelun kahdeksi vuodeksi, lukien ensitulevan kesäkuun 1 päivästä.

Helsingissä, tammikunn 3 päivänä 1916.

Helsingin suomal. Metodistiseurakunnan puolesta:

K. F. Holmström.
Pastori.

J. Wilh. Häggman.
Seurakunnan johtaja.

K. A. Holmström.
Kirjuri.

---

*Jäljennös.**Liite V.*

Pöytäkirja tehty Sörnäisten suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvoston kokouksessa 22 p:nä joulukuuta v. 1915 kirkkoneuvoston kokouhuoneessa kello 1/2 8 i. p. p.

1 §.

Kun kirkkoneuvoston tietoon oli tullut, että Kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan t. k. 14 p:nä, jolloin oli käsiteltävänä väkijuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, viinien ja muiden miedompien juovutusjuomain vähittäismyynnin sekä mallasjuomain anniskelun järjestäminen kesäkuun 1 p:stä v. 1916 lukien kahdeksi vuodeksi eteenpäin, lykännyt asian uudelleen asianomaiseen valiokuntaan sen harkittavaksi missä määrässä Valtuustossa tehtyä ehdotusta väkiviinain vähittäismyynnin ja anniskelun lopettamisesta voi toteuttaa, päätti kirkkoneuvosto kääntyä Kaupunginvaltuuston puoleen anomuksella, että Valtuusto käyttäen voimassaolevan lain sille myöntämää valtaa, kieltäisi kaikenlaisten 22 tilavuusprosenttia sisältävain väkijuomain vähittäismyynnin ja anniskelun.

Sörnäisten suomalaisen seurakunnan kirkkoneuvosto, jonka asiana m. m. on K. L. 331 §:n mukaan, pitää kristillistä siveyden hoitoa seurakunnassa, hyvin tuntee sekä sen kurjuuden ja siveydellisen onnettomuuden, joka juoppouden vuoksi on seurakunnassa vallinnut, että sen onnellisuuden, joka nykyisen juovutusjuomain myyntikiellon aikana on ollut ilahuttavassa määrässä havaittavana. Sentähden aikaa, jolloin mainittu kieltokerran lakkaa, odotetaan seurakunnassamme sadoissa juomarien kodeissa pelvolla. Olisi senvuoksi erittäin suotavaa, että Kaupunginvaltuusto, tehden kaiken mitä sen vallassa on väkijuomain vähittäismyynnin ja anniskelun lopettamiseksi senkin jälkeen kun sota on loppunut, auttaisi ja huojentaisi kirkkoneuvoston raskasta ja varsinkin Sörnäisten seurakunnassa milt'ei ylivoimaista tehtävää siveydenhoidon ja kirkkokurin pitämisessä.

Kirkkoneuvoston toivomus päätettiin pöytäkirjanotteella saattaa Kaupunginvaltuuston suosiolliseen huomioon.

Kirkkoneuvoston kokouksen puolesta:

Julius Engström.

Tarkastettu ja oikeaksi havaittu:

K. V. Hurmerinta. E. Wahrman.

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:

Julius Engström.
Kirkkoherra.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

AAKKOSELLINEN ASIALUETTELO.

	N:o.
<i>Anniskeluyhtiön voittovarot</i>	29
<i>Asunnonvälitystoimisto, kunnan</i>	38
<i>Brändön rautatie, toimilupa</i>	24, 48
<i>Budjetinjärjestely, 1916 vuoden</i>	60, 66, 67
<i>Busholma, sen väliaikainen käyttäminen</i>	47
<i>Eläke, kansanlastentarhain opettajatarten</i>	43
<i>Hermannin, eräiden osain tilusvaihto</i>	26
<i>Hietalahden laivatokka, tehdaskortt. N:o 178</i>	34, 52
<i>Hissit, uusi ohjesääntö</i>	12
<i>Hätäapukomitea, kertomus toimikaudelta 1914—15</i>	51
<i>Johtojen sijoitus</i>	25
<i>Juovutusjuomat, miedommat, katso Viinit.</i>	
<i>Kalliinajanlisäys kaupungin virka- ja palvelusmiehille</i>	56, 57
<i>Kansakoulutalo, ruotsinkielisten koulujen</i>	7
<i>Kansanlastentarhat, opettajatarten eläkkeet</i>	43, 62
<i>Kassa- ja tililaitos, uudestijärjestäminen</i>	42
<i>Kirkkorakennukset, paikkain varaaminen</i>	59
<i>Kuljetus, äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöiden</i>	27
„ maidon	19
<i>Kunnan asunnonvälitystoimisto</i>	38
<i>Kuritushuoneen alue, tilusvaihto</i>	26
<i>Laina, kotimainen</i>	46, 48
<i>Laivaveistämöalue, sen järjestäminen</i>	49
<i>Lihantarkastusasema, johtosääntö</i>	8
<i>Maanmyynti kaupungin ulkopuolelta</i>	15
„ valtiolle	6
<i>Maistraatinsihteerinvirka, sen uudestijärjestäminen</i>	36
<i>Maito, kauppa</i>	3, 16
„ kuljetus	19

	N:o.
<i>Mallasjuomat, anniskelu</i>	64
” myynti	10
<i>Musiikkilautakunta, kertomus soitantokaudelta 1914—15</i>	40
<i>Mustikkamaa, väliaikainen käyttäminen</i>	2
<i>Nickbyn mielisairaala, lisämääräraha</i>	39
<i>Oppilaitokset, kansakoulut, ruotsinkieliset, talo</i>	7
<i>Paloviina, katso Väkiinajuomat</i>	
<i>Puhtaanapito, tilapäisen raitiotien</i>	14
<i>Raastuvanoikeus, uudestijärjestäminen</i>	28, 32, 44
<i>Rahasääntö, 1916 vuoden</i>	67
<i>Raitiotie, tilapäinen, puhtaanapito</i>	14
<i>Rakennustarkastuskonttori, järjestyksen ja vuosirahasäännön undistus</i>	20, 55
<i>Ratkaisemattomat asiat, luettelo</i>	1
<i>Rautatie, Brändön, toimilupa</i>	24, 48
<i>Renlund, K. H., stipendirahasto</i>	35
<i>Sairaanhoido, Nickbyn mielisairaala, lisämääräraha</i>	39
” tuberkulosisairaalan rakennuttaminen	37, 63
” uudestijärjestäminen	12, 21, 61
<i>Santa- ja Busholma, väliaikainen käyttäminen</i>	47
<i>Sinebrychoffin panimotontti, nautintaoikeus</i>	33
<i>Sinivuorenmäa, sen väliaikainen käyttäminen</i>	2
<i>Stipendit, K. H. Renlundin stipendirahastosta</i>	35
<i>Sähkölaitos, turbogeneraattorin hankkiminen</i>	53
<i>Taksoituslautakunta, sen toiminnan päättäminen</i>	5
<i>Terveys- ja sairaanhoido, uudestijärjestäminen</i>	11, 21, 61
<i>Terveystenhoitojärjestys, uusi</i>	17
<i>Tililaitos, uudestijärjestäminen</i>	42
<i>Tilinpäätös, 1914 vuoden</i>	30
<i>Tilintarkastus, kaupungin, 1914 vuoden</i>	30
<i>Tilusvaihto, kaupungin ja valtion välinen</i>	26
<i>Tuberkulosisairaala, sen rakennuttaminen</i>	37, 63
<i>Turbogeneraattori, sen hankkiminen</i>	53
<i>Työväenopisto, sen rakennus</i>	93
<i>Ulkoilmaleikit, määräraha niitä varten</i>	18
<i>Urheilu, määräraha sitä varten</i>	18
<i>Uunisaaret, vuokralle antaminen</i>	13
<i>Vahingoittuneet henkilöt, kuljetus</i>	27
<i>Vaiavaishoitohallitus, erinäisten toimihenkilöjen johtosääntö</i>	4
<i>Vallila, alueen järjestäminen</i>	54, 65
<i>Valojohdot, sijoitus</i>	25

	N:o.
<i>Vastaanottolaitos, äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöiden</i>	27
<i>Veistokuvateokset, niiden hankkiminen</i>	22, 45
<i>Viemäriolot, niiden järjestäminen</i>	41
<i>Viinit, vähittäiskauppa</i>	64, 68
<i>Voimajohdot, niiden sijoitus</i>	25
<i>Voittovarot, anniskelyhtiön</i>	29
<i>Väkiviinajuomat, vähittäismyynti ja anniskelu</i>	64, 68
